

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

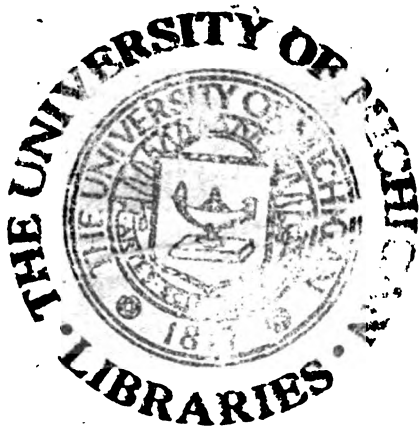
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

2

ԸՆԴՈՒՆ ՄԱՏԵՆ

ՀՈՆԵՒՈՐԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

Ըստ ճշգրիտ Թարգմանում Եւրոպական մե-
րոյ՝ ի հելլենական հաւատարմագոյն ընա-
գրէ՝ ի հայկական բարբառ :

Նորագոյն ի լոյս ընծայեալ յընթերցողն Գրագիր Գա-
ղտնէ, հաճախութեամբ ալ և ալ օրինակաց, հանդերձ ի-
րեւոր ծանօթութեամբ Բաբային :

Յաճախութեամբ Տէ Զ. Յովհաննու Զոհրայեան
Վարդի, ի Թարգման Եւրոպական Մեծիկ Մեծիկ Բարա-
նայեան և առջին Արարի :

Տղայիւ հոգեւոր Տ. Տ. Սրբիւնեան Ագոյ Ամագոյի
Արարի, և Առաջնորդ Ռեւոյն Բն Ղազար :

Բաժանեալ ի Չորս Հասար :

ՀԱՏՈՐԵՐԿՐՈՐԴ

Թարգմանութեան հնգամասն գիրք. սկսեալ յա-
Թարգմանութեամբ մինչ ց. Մեծիկայեան :

688p.

1805 ՅԱՆՆԵՏԻԿ ՌԵՎԵՐ

Ի Գործարանի Սէյն Ղազար :

GLAD

ENTER

3122

Book

V. 2

3122
10
V. 2

ԲՈՎԱՆԳԱԿԵԼՈՅ ԵՄԵՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՄԱՐ :

Digitized by Google

U A

զատան . յորոյ գափաւորելոյն զնշ-ցմբարմինն երանայցի՞ք
Բաբելոնացոյն , և յհրէիւզ-նի քանարնն զպարմն Բապիրտ այս :

Գլուխի Աւարին Թագաւորութեան :

- 20 . Ս . Էղլանայ և Էրիւոյ խնանց նորա :
 21 . Տնոսնորն սամաւելի աղօթիւնք ճօրն :
 22 . Չի մարտոյնն զնա Էրեման սաւաղնն այ :
 23 . Չի նաւիբեալ զնա քն յանշն արարին հեղեայ :
 24 . Վի Էրեթմանի մահանայն :
 25 . Չի Վլլեին խրապոս հօրն արգիտն հեղեայ :
 26 . Պարգում քն առ հեղի՝ Բառնալ զքանն նորա :
 27 . Սիւզէն յայտնեայ Բանին քն առ սամաւել :
 28 . Չի խօնցաւ քր Բառնալ զքանանայոսնի քանն հեղեայ :
 29 . Պարպիւն Իւի և զԷրիւ քաղաքանիին :
 30 . Վի ողնաբէլ մահաւանն հեղեայ :
 31 . Հարոսածք աղւթայ և դագոնայ՝ ի քաղաքանիին :
 32 . Թե զնշն քանջեալք այլապիտն խորհին քաղաքանիւ
 զքաղաքանի :
 33 . Թե զիւնդիտ նախքո՞ւ արշալիցին զքաղաքանի :
 34 . Թե Էն ինդիւն քաղաքանի՞ն՝ Ի Բեթաւփա , և զի հարազ
 ծուք ոք անդ :
 35 . Չի խիւնշաւ քաղաքանիին խաղախայտն . և զի արգիտն
 սամաւելի , և զնոյն քր Էրեման այ :
 36 . Չի յաղթն սամաւել Բարապոյ քր , և զնոյն զայլապիտն
 սամաւելի :
 37 . Չի Բաթաւոր ինդրեղին՝ ի սամաւելի :
 38 . Չի եղոյն նորա սամաւել զհալս Բաթաւորին :
 39 . Չի Էլ սաւաղ ի ինդիւն իրաւանալ իւրն :
 40 . Էս զի զպարսկեայ նմա սամաւել , որոյ և քր յայտնալ
 էր զի նորա :
 41 . Չի հիւրընկալեայ սամաւել զսաւաղ :
 42 . Թե զի զսաւաղ , և զի հալս նմա քանալ նշանն ի
 սամաւելի :
 43 . Թե ծաղկեայ զիւն , և զիւնաւ Բաթաւորեղոյն նորա
 քաւառաղ :
 44 . Թե զիւրդ գումարեայ սաւաղ զիւն և յաղթեայ ան
 նայառն :
 45 . Չի արդեալ նաւախաղն՝ զի սամաւել զսաւաղ :
 46 . Չի արգա՞ր գաւա սամաւել առ ծաղկաւորն :
 47 . Չի իշտա՞րեայ եւ զիւրալաբրն ի խաղանն քն , և էք քր
 յայն ի վայոսն Բանին : և Բե զիւրեմ զիւն քաղաքանի :
 48 . Ի հոգ յաղթան զայլապիտ , և նոսափաւորանքն քաղաքանի :
 49 . Եւ իսաւաղ ողջակալ մարտոյն , և իշտա՞րեայ զնա սամաւել :
 50 . Թե ծաղկայան քաղաքանի ի վերայ Իւի , և Բե անդիւն
 էին Էրեման քան ի սաւաղալ . և յաղթանայ :

ԼԲ .

- ԼԺ. Թե՛ զմէր յփանս խորհուրան արգելայս զմէր
նախ աշխատեմք:
- ԼԻ. Թաթի խորհուրանս արտաք, յարմարաւ պատեմ, և ինչ
նկայ աշխատեմք:
- ԼԿ. Ձի՛ ներքինեաց ստաւս լաթել ինչ արմե:
- ԼԼ. Թե՛ սխան արմել արեամբ:
- ԼՂ. Եւ լինի՛ զի մօտի յաճեման, և ո՛ւ ինչ ծաղկաբեր:
- ԼՃ. Պարգի՛ մի առ ստաւ՝ ներսը նշուի թիկն գոմարի:
- ԼԵ. Ձի՛ ագանկաց ստաւս յաւարն անգնեայ:
- ԼԶ. Ձի՛ ինքնաթիւն ուղիւնից նն, և ննա առ նա արմեռել:
- ԼԷ. Ձի՛ իջարմեայ գնա ստաւաթի:
- ԼԸ. Պարգաւ ին խորհրդէ ստաւս, և խաղաթի՛ եւ. պէ
անձիւն ստաւայ, ստաւաթի, և արմեայ պարգ մեայ՝ ի
ստաւայ:
- ԼԹ. Հրանս արա արմել, յի՛ մի պարմիլ արգի յեմեայ:
- ԼՐ. Ձի՛ արմեայ գաթի պնե՛ ի ստաւայ:
- ԼՏ. Ժաղկաթի աշխատի՛ ծաղկի՛ ինչ՝ ի պարմեայ:
- ԼՖ. Թե՛ նախադրեալ խորհրդի՛ և. և զի արմեայ յեմե ըս
գաթի՛ ի բանի:
- ԼԶ. Ձի՛ խորհուրան գաթի՛ երկաւ ընդանի՛ աշխատի:
- ԼԸ. Սքան գաթի պարմայ, և ծանեմ արմեայի, և նա
խանիւն ընդ այն ստաւայ,՝ ըստայ, արմեայի պարմիլ:
- ԼԸ. Ձի՛ ներքինի՛ թիւարացոյ պարմիլ՝ ի պարմեայ ինչ, զի
այնա՛ արմե գնա ի ստաւ անգնեայի:
- ԼԻ. Այս ստաւս արմեանիւ պարմիլ, և խորհուրան այն
յաճեման:
- Ծ. Այլիկայ՝ ի խորհրդ պարմիլ, և յաճեմայ՝ ի նոյն, և ինչ
խորհրդ գնա պարմայ պարմեայի անգնեայի:
- ԾԱ. Առ ստաւել զերեւելու գաթի՛ ստաւայ ստաւս ըստեւ
գնա. որոյ երկի պարմայն խորհուրանայ. արա և ինչ ինչ
անդ. և խորհուրանայ պարմայն զմայ:
- ԾԲ. Ստաւանի գաթի՛ զյաճեման յախարն, գաթայի նն
իւն արմեայ՝ ի գնա գնա ինչ պարմիլ ստաւս:
- ԾԳ. Տայ յաճեման նշանիս արմել գաթի՛ նախ զնա՛ ու
ստաւայ:
- ԾԴ. Բարմեայ ստաւս ի Սքայ յաճեման ինչ արմեայի
գաթի:
- ԾԵ. Այս արա յաճեման ինչան, և արմեայ պարմիլ:
- ԾԶ. Եթէ գաթի և մա պարա՛ ի բանայի, և ինչ զայն
գաթի՛ ստաւի:
- ԾԷ. Եթէ գաթի ի գիւն, և երկայեւ՝ աշխատեալ, և զնա
ծաւ. և զնայ արմայ ինչ յաճեմայ յարմայ յաճեմայ:
- ԾԸ. Կարմեայ ստաւս պարմեայն զնա գաթի. և զերծաւ
արմեայ և ինչ առ գաթի:
- ԾԹ. Եւնայ գաթի ի նն ինչ երկաւ ինչ զնա:
- Կ. Եթէ գաթի ինչի պարմիլ, և արմեայն անդ ինչայի, և

և սասանդ պարսպապէր պաշարել զնա անդ :

40. Ձի էլ դաւիթն և իւրքն , և գնացին անդի :

41. Եւ դաւիթն ի լեռանն զիգա , և էին առ նա յաւաքան և դաւիթն , և զիգայի գաւառիցին սասանդի զգաւիկ :

42. Եւ սասանդ պաշարել զդաւիթն , և գաւթիսն հաւեալ առ նա , դաւիթն անդրին :

43. Եւ դաւիթն սասանդ զնեպ դաւիթն . և ճիւղալ դաւիթն էլ հնապ զքաջակն նորա , և ձկնեալ խօսեցաւ առ նա զարժանն , և երդնեցոյ զնա սասանդ : և ըն ձեռնաւ սաճաւել :

44. Առաւելաց դաւիթն առ նախազ հարցանել սիրով :

45. Ձի անարգանօք դաւիթոյ նա զմանկսին դաւիթն :

46. Դիմեաց դաւիթն Բարիւնիք . ի վերայ նախազայ , և յառաջեալ նազն ընծայիւս՝ յաճոյց զդաւիթն :

47. Թե յեպ սակաւ ինչ առաւրդ ձեռանի նախազ :

48. Եւ ըն ան դաւիթն զաբիգէալ ինչ նորա :

49. Եպ սասանդ զգաւիթն իւր այլոց արան , և ինքն զնեպ ճիւղալ ինդրիք զդաւիթն . որոյ ճիւղալ ի վերայ նորա ան զգէլ զորդն և զխաճն , և զերծեալ աղաղակեաց առ պրան :

50. Փաղաթիկ ին սասանդ նեկգաւ . այլ դաւիթն քն յանխեալ զինքն՝ գնալ յինքնան :

51. Ելեալ դաւիթն առ անտաւ ի գնի , և իւրովն արաբի և աշխիւ նաքի ի սիկելեալ :

52. Թե մաք տարէր արաւաւէին դաւիթնան , և զի հրաւիրեաց անտաւ զդաւիթն զնեպ իւր ի պապերապ ընդ ինչ :

53. Թե զի խրապան սաճաւելի եբարի սասանդ զմոսիս , և զի քր դաւիթոյ զերեսս իւր ի նմէ , դաւիթն նա ինդրեաց վճռ իսն , և էլ դեռ ի նմանաւնի սաճաւելի :

54. Ձի հասոյց վճռակն զընն , և էր առաւիթ սասանդայ օտել :

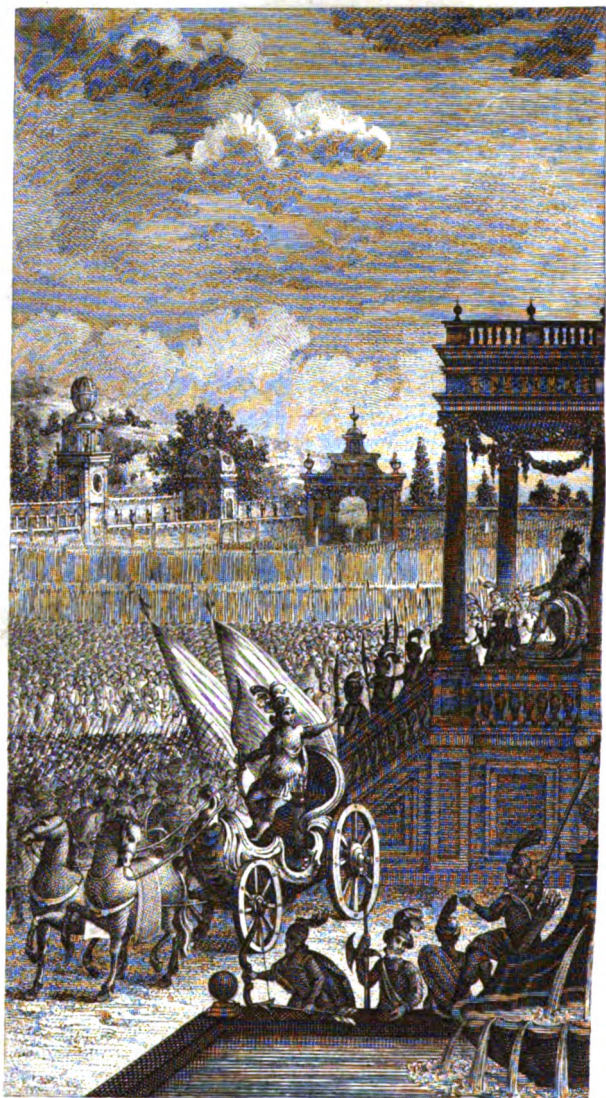
55. Ձի ոչ իմեցան իշխանս այլազգեացն գնալ ընդ նս դաւիթն ընդին ինչ :

56. Ձի ծերրորդոս մասարն հաւեալ դաւիթն ի սիկելակն՝ եգիպ գերեալ զիւրեանցն , և զնեպ ճիւղալ էհաս :

57. Ձի խաբեալ զգերին ամբողջ՝ դաւիթն յաղնաւիք :

58. Թե առաւելաց Բարիւնաց իւրոյ մասանս յաւարի անդի :

59. Ձի պապերաւ ինչ ի պապերաւ անդ . և զի սպանաւ սասանդ և երեմիս զգրի նորա :

Հանգէս Թագաւորութե իշխացոց :

Թ. Բ. Բ. Ի. ՈՐՈՒ. Թ. Ե. Ե. Ե. Ե. Բ. Ռ. Բ. Զ. Ի. Ե.

ԳԼ. Ա.

Ի ԱՅՐ ՄԻ ԿՐ ՅԱՐԻՄԱ Ա

(Թեմայ, 'ի սիփայ') 'ի լեռնե եփրեմ. և անուն նր եղևանա. Որդի յերեմիայի, որդւոյ հեղեայ որդւոյ Թովկեայ, 'ի նա սիր եփրեմ: * Եւ էին նր երկու եւ

2 նայք. անուն միումն աննա, և անուն երկրորդին՝ փեռ նանա. և էին փեռնայի որդիք, և աննայի մէ գոյր որ

3 դի: * Եւ ելանէր այրն աւաւրց յաւաւրս 'ի քաղաքի իւրակ յարմա(թեմայ) երկիր պապանել, և զոհել ան

4 նր ուինի և փեռնէս քահանայք ան: * Եւ եղև օր մի և զօհեաց եղխանա. և եւ փեռնայի կնոջ իւրում, և ու

5 սերայ նր և գտերայ նր մասունս. * և աննայի եւ մեծ մի. զի մէ գոյր նր որդի: Բայց զաննա սիրեր եղ

6 զանգ. նր: * զի մէ եւ նմա որդի, ըստ նեղութի իւրում, և ըստ արամուհ անձին իւրոյ. և արամուհ եր

7 լան այնորիկ՝ զի փախեաց նր զարգանք նր առ 'ի լատ 8 նր 'ի տուն նր. և արամիւր և լայր և մէ ուսեր: * Եւ

ասեց ցնա եղխանա այր իւր. աննա: և ասեց ցնա. անա սիկ.

Գլ. Զ. (2) Ոհնտ. Եւ էին փեռնայի որ. . և աննայի մէ գոյրն որդիք: (3) Ոհնտ. Եւ անգ եր հեղի, և եր: Ուս տիւ. Եւ էին անգ հեղի, և եր: (6) Բէյ. Զի մէ եւ նմա նր որդի: (7) Ոհնտ. Եւ արամուհ եր և լայր և. (8) Ոհնտ. Եւ արամիւր եւ անգ.

սիկե եմ տէր : և ասէ ցնա . զի՞ է քեզ զի լաւ , և ընդէ՛ր
ոչ ուտես , և ընդէ՛ր հարկանէ զքեզ սիրտ քո . մէջաւ
եմ ես քեզ քան զտասն որդի :

- Բ * Եւ յարեալ աննա յետ ուտելոյ նորա՝ ի սելով . և եւ 9
կայ առաջի տն : և հեղի քահանայ նստէր աթոռով առ
սեւամա ետնաբին տն : * Եւ նա ցաւագին անձամբ եւ 10
կայ յաղօթս առ տր : և եւայ լալով և ասէ . * անգնայ 11
տր , ելովէ սարաւով . եթէ հայելով հայեցես ի տաւ
ռապանս աղախնոյ քոյ , և յիշեսցես զիս . և տացես ա
ղախնոյ քում պաւսիկ սուն , եղաց զնա նուէր առաջի քո
մինչև ցօր մահուան իւրոյ . և գինի և արքեցուծի մի
արբցէ , և երկաթ մի ելցէ ի գլուխ նորա : * Եւ եղև 12
իբրև յաճախեաց կալ յաղօթս առաջի տն . և հեղի քա
հանայ միտ դներ բերանոյ նր . * և նա խօսէր ի սրտի 13
իւրում , և շրթուէր իւր ոչ շարժէին , և բարբառ իւր
ոչ լինէր լսելի : և լուաւ նմա տր : Եւ համարեցաւ
զնա հեղի արբեալ . * և ասէ ցնա պատանեակն հեղ 14
եայ . մինչև յերբ կայցես յարքեցուծե , թափես ի
քեզ զգինիք քո , և գնալ յերեսաց տն : * Եւ պատաս 15
խանի ես աննա՝ և ասէ . ոչ այգաւեա տէր , այլ կին
վառագնեալ եմ ես ողւով , և գինի և արքեցուծի ոչ է
իմ արբեալ . և հեղում զանձամբ առաջի տն : * մի հա 16
մարիբ զաղախնի քո դուտար ծանա , զի ի բազում
արքամութե ես ի տերութե իմեկ վարանեալ կամ մինչև
ցայժմ : * Եւ նմա պատասխանի հեղի՝ և ասէ . երթ 17
ի բաղապուտ , և տն իշի տացի քեզ զամ խնդրուածս
քո զոր խնդրեցեր ի նմանէ : * և ասէ աննա . եգիտաւ 18
զգինի քո շնորհս առաջի քո : Եւ գնաց կինն զնաւա
պարտ իւր , և եմուտ ի վանս իւր՝ և կերաւ ընդ առն
իւրում , և խօսեցաւ , և երեք իւր այլ ոչ ևս տերե
ցան : * և կանխեցին ընդ առաւտն երկիր պագին տն , 19
և գնացին զնանապարտս իւրեանց : և եմուտ եղկանա
ի տուն իւր յարիմութեմ . և մերձեցաւ առ աննա կին
իւր : Եւ յիշեաց զնա տր , և յղացաւ : * և եղև ի ծա 20
մանախի աւուրցն , և ծնաւ որդի , և կոչեաց զանուն
նր սամուէլ՝ ասէ , զի ի տն այլ զորումն խնդրեցի զսա :
- Գ * Եւ եւ այրն եղկանա և եմ տուն նր զոհել ի սելով 21
զզոհ աւուրցն . և զսխտոս իւր , և զնա՝ տասանորդս
իւր տարաւ : * Եւ աննա՝ ոչ եւ ընդ նմա . զի ասաց 22
ցեպ իւր , թէ մինչև ելցէ անգր մանուկս յարժամ հա
տու

(11) Ոման . Ելոյց սարաւութ : (14) Ոման . Եւ ասէ
ցնա մանուկն հեղեայ : (16) Ոման . Տրաւութե իմեկ
վարանեալ , և կամ մի : (20) Ոման . Եւ ասէ , զի ի
տնէ զո : (21) Ոման . Եւ եւ այր նր եղ : (22) Ոման .

- տալից զաւ 'ի ստեղծե . և յանգիման լիցի առաջի ան,
 23 և նոցի անգ. մինչև յայսփառան : * Եւ ասե յնա եղ-
 կանա այր իւր . որոնք ինչ բարի թուի առաջի ուսաց
 քոյ . նիստ առեան մինչև հասարակաց զգաւ 'ի ստեղծե .
 և ար հասարակացէ որ ինչ ել 'ի բերանոյ քումս : Եւ
 նստան եկին և անոյց զորդին իւր' մինչև հասարակ զնա
 24 'ի ստեղծե : * Եւ ել ընդ նմա 'ի սեղան երեմանեալ զգ-
 ւարակաւ . և պանիւք , և որդուաւ նաչկայ , և ասիւ
 բով գինւոյ . և մեկն 'ի տուն ան 'ի սեղան . և մանուկն
 25 ընդ նստա . * և մտառացին առաջի ան : և ասին հայրն
 նր զորհն՝ զոր առնեալ առաւրց յառաւրս ան :
 Եւ մտառաց զմանուկն , և սպան զզուարակն զի փրկու
 26 թէ մանկանն : * Եւ մտառաց անա մայր մանկանն ըզ-
 մանուկն առ հեղի , և ասե . յիս ար իմ . կենդանի ե
 անն քո . ես այն եկին եմ , որ կացի առաջի քո ընդ
 27 քեզ՝ * Եւ յազարթա առ ար զմանկանս այսորիկ . և
 28 ես ար զինգրուածս իմ , զոր ինգրեցի 'ի նմանն : * Եւ
 ասի զգա փոխ ան՝ զնա առաւրս որդակ և կեցցե . և ե
 րջե զա՝ փոխ ան : և պագին երկէր անգ. ան : Եւ յա
 զնա եկաց աննա՝ և ասե :

ԳԼ. Բ.

- 1 աստառեցաւ սիրտ իմ 'ի ար , և բարձրացաւ եղ-
 ջեւր իմ յեմ իմ : ընգարմանեցաւ բերան իմ 'ի
 լիք թշնամաց իմոց . ուրախ եղեց 'ի փրկուի թե քում :
 2 * Չի ոչ գոյ ար իրեւ զար . և ժշ գոյ արգար 'ի բերե զնա
 3 մեր . և ժշ գոյ ար բայ 'ի քնն : * Այն պարմեք՝ և մի
 խոսիք զամբարտաւանս . և մի ելցե մեծաբանութի 'ի
 բերանոյ մերե : զի ան գիտութեց ար , և ան պատ
 4 բասե զարուհաս իւր : * Արեցուք հարաց տկարա
 5 ցան , և տկարք զեցան զորութի : * Այսեալք հայեա
 նուազեցին . և քաղցեալք բնակեցան յերկրի : զի ա
 մուլն մեաւ եւթն , և բազմանին նուազեաց յորդաց :
 6 * Տր մեռուցանե և կեցուցանե . իրուցանե 'ի գծոխ
 7 և հանե : * Տր աղքատացուցանե և մեծացուցանե . իող
 8 նարհեցուցանե և բարձրացուցանե , * կանգնե յերկրե
 զանեկն , և յարուցանե զաղքամե յաղքեաց : նստու
 9 ցանել քնոս ընդ զորաւորս ժողովրդեան . և աթու
 9 փառաց ժառանգեցուցանե նի : * Տայ զուխտս ուխ
 տա

Չգա 'ի ստեղծե : (23) Ուսե . Արա որդե ինչ բարի :
 (24) Օրինալ Բ . Երեմանա և զուարակաւ :
 ԳԼ. Բ . (1) Ուսե . Ուրախ եղե 'ի փրկուի : (8) Ուսե .
 'Խառուցանե զնա Է զ' : (9) Ուսե . Չուխ ուխտա

տաւորի . և օրհնեաց զամսարգարաց : զեւել իւրով զը
րուք որանայ սր Գոր . ար ակնս առնէ զհախաւ
կորդս իւր . ար Գ . Ե . Մի պարծեսցի իմաստունն յի
մաստուն իւր . և մի պարծեսցի Կորն 'ի զօրութիւն .
և մի պարծեսցի մեծասունն 'ի մեծութիւն իւր : ալ ալ
նաւ պարծեսցի՝ որ պարծիցին , իմանալ և ճանաչել
զմի , և առնել զիրաւունս և զարգարութի՝ մէջ երկրի :
* Տը Եւ յերկին՝ և որսաց , և ինքն գառի զծագս 10
երկրի՝ որ արդարն է : ապա զօրութիւն Թագաւորաց մե
րոց . և բարձրացուցն զեզմար . օծելոյ իւրոյ : * Եւ 11
Թողն զնա անդ առաջն ձն , և զնային յարմարեմ
'ի առնել իւրեանց :

Ե Եւ մանուկն սամուէլ՝ կսկը 'ի սպասու երեսաց ան՝
առաջի հեղեայ քահանայի : * Եւ որդիքն հեղեայ քա 12
հանայի՝ որդիք Ժանոր , և ոչ ճանաչէին զմի : * Եւ ի 13
բաւաւիք քահանային եին առ 'ի Ժողովքսնէն՝ յամ
որ զոհէր : զայր մանուկ քահանային մինչդեռ եփեր
միսն , և երեքսնի մասան 'ի մեռին իւրում . * և ար 14
կաներ զայն յաւազան , կամ 'ի սան մեծ պղնձի՝ կամ
'ի պլյան , և զմեծ որինչ գայր 'ի մահանն առնայր իւր
քահանայն : Ըստ այսմ օրինակի առնէին ամ 'ի ի որ
գային զոհել 'ի սունն ան 'ի անգով : * և մինչև ճարպն 15
ձենձերեալ էր՝ զայր մանուկ քահանային , և ասէր
ցայրն որ զոհէրն . տաւ միս խորովելոյ քահանային ,
և ոչ առնում 'ի բնն միս եփեալ 'ի սանն : * Եւ ասէր 16
այրն որ զոհէր՝ ձենձերեսցի նախ ճարպն ուղ օրին է ,
և ապա աւցես քեզ յամէ որոց և ցանկացի անձն քո :
և նա ասէր՝ ոչ , բայց եթէ արգ : ապայեւ . և եթէ ոչ
տառ՝ ուժգին աւելց : * Եւ էին այն մեղք մեծամեծք 17
յոյժ մանկանցն առաջն ձն : * Եւ սամուէլ մանուկն 18
պաշտէր առաջն ձն , արկեալ զիւրե եփուգ : * և կրկնոյ 19
փոքրիկ առնէր նմա մայրն իւր , և ասնէր նմա աւուրց
յաւուրս յերանել չ առն իւրում զոհել զզոհ աւուրցն :
* Եւ օրհնեաց հեղե զեզմանա և զիիննր , և ասէ . հա 20
տուացն քեզ ար զաւակ 'ի կնոջէդ յայգմանն փոխ
նակ՝ փոխոյն զորեաւոր ան : և զնայց այրն 'ի անդի իւր :
* Եւ այլ արար ար աննայի , և յաջանաւ և մեծ և եւե 21
րիս ուստերս և երիս գառնորս :

Զ Եւ մեծացաւ մանուկն սամուէլ առաջի ան : * Եւ Կե 22
զի Ժերացեալ էր յոյժ , և լոկէր զնա՝ ինչ զոր առնէին
որ .

արաց : (10) Ոման . Եւ բարձր առնէ եզմար : (14) Ո
ման . Այ՛ որդեացն ինչ որ գացին զոհել ան 'ի անգով :
(16) Ոման . Եւ ասէր ցայն որ զոհէրն : (17) Ոման յա
սեւ . Առաջն ձն , զի ցրտմարտին արեւ զաւր ան :

- որդիքն իմ արդիւնն իշխ. և արդէս նշանականքն
զկանայս աւխտաւորս առ. գրան խորանին վերջաւորն:
- 23 * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն
- 24 Եւ: * Այլ արգենէք, զի ոչ է բարւոյ լաւն զոր ևս
- 25 Եւ: * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն
- 26 * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն
- 27 Եւ: * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն
- 28 Եւ: * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն
- 29 Եւ: * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն
- 30 Եւ: * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն
- 31 Եւ: * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն
- 32 Եւ: * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն
- 33 Եւ: * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն
- 34 Եւ: * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն
- 35 Եւ: * Եւ ասէ ցնն. ընդէր տանէք ըստ բանին ըստ ասի
մի, զոր ես լինեմ բանս 'ի թերանոյ նմ ժողովրդեանն

(25) Օրինակ 4. Տն մեղանքն. ո՛ր կայցէ յա՛ն: (29) 'ի
լաւ՛. Աւանդ զգտուալ նմ: (29) Որին. Պատու նմ
զոհեցն իշխ, և առա՛ն: (30) Բայն. Վշ պարգիւ պարգեւ:
(33) Որին. Եւ այլ ոչ ստատա՛ն: (33) Որին. Աս. 'ի առ
թելոյ աղայ խնայ: (35) Աս. Զմեմ ինչ որ 'ի սրտի ի
մեմ, և յանձին իմեմ արտայն:

առի՛ն անկողնի խնայ զմե՛ս առաւրտ : * Եւ եղիցե՛ր նմ՝ որ 36
 Թողցե՛ր 'ի սանձ քամ՝, եկեացե՛ր երկի՛ր պապանե՛լ նմա
 քանզի՛ միտ աքծնեաց * , և նկանակի՛ միոյ հացի . և
 ասեցե՛ր, ընկեալ զես 'ի անդի մի քահանայութե՛ն քոյ, զի
 կերպից հաց :

Գ. Լ. Գ.

Եւ մանաւանդ ասմունել կոչք 'ի սպասուա նն առաջի 1
 հեղեղայ քահանայի : Եւ բան նն պատուական եր
 յառաքել յայնմ . և ճշ գոյր անեղ որ գաւառիկեր : 2
 * Եւ եղև յառաք յայնմիկ ննքէր հեղի 'ի անդառ իւ
 քամ՝, և այք նր արանն Ժողովանայ, և ճշ կարեր ան
 ամունել : * և Ժողովն նոյ լիւն եր անցեալ : և ասմունել 3
 ննքէր 'ի սանայրին նմ՝ աք եր ասպանակին նոյ : * Եւ 4
 կռեաց նր և ասե, ասմունել ասմունել : և ասե, անա
 րիկ եմ : * և ընկացաւ առ հեղի և ասե, անասիկ եմ 5
 եւ, զի՛ կռեցեր գիտ : և ասե . ճշ կռեցի զքեզ, գաւ
 ձիւ անդրին և ննքեմ : և գաւձաւ անդրին և ննքեաց :
 * Եւ յաւել նր միւս անգամ կռել՝ և ասե . ասմունել 6
 ասմունել : և յարեաւ ասմունել զգաւ առ հեղի երկրորդ
 անգամ և ասե . անասիկ եմ : զի՛ կռեցեր գիտ : և ա
 րե . ճշ կռեցի զքեզ յարեմ եմ, գաւձիւ անդրին՝ և
 ննքեմ : * Եւ ասմունել նախածանեմ եր նոյ . և լիւն 7
 յայնմեաց եր նմա բան նն : * Եւ յաւել նր միւս ան 8
 անգամ կռել զասմունել յերրորդամ ծաւալին : և յա
 րեաւ չորսն առ հեղի՝ և ասե . անասիկ եմ եւ, զի՛ կռ
 եցեր գիտ : և ինացաւ հեղի՝ լիւն նր կռե զմանակն :
 * Եւ բան հեղի ցասմունել . գաւձիւ անդրին և ննքեմ 9
 որդեմ : և եղիցի եմե կռեացե՛ր զքեզ, ասասցին՝ իւ
 անայ նր, զի չեղե՛ր Ծաւալ քո : և զնայ ասմունել՝ և
 ննքեաց 'ի անդառ խաւամ և Եւ մին նր եղաց 'ի լիւն՝ 10
 և կռեաց զնա, ուղ միանգամ և միւսանգամ . ասմունել
 ասմունել : և ասե ասմունել . խաւայ նր, զի չեղե՛ր
 Ծաւալ քո :

Ի՞նչ ասե նր ցասմունել . անա եւ անեմ գրանա իմ 11
 'ի

(36) Ռիւս . Կլմա զի գանգի միտ աք՝:

Գ. Լ. Գ. (3) Ռիւս . Եւ Ժողովն նոյ լիւն եր յարգաբեալ .
 և ասմունել : (4) Ռիւս . Եւ ասե, անասիկ եւ : (6) Ռ.
 Նա . լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն .
 անեմանեմ եր նոյ . Կռեցիկ ապա 'ի Բաւ' : (8) Ռիւս .
 Բիւրրորդ նաւալին . . . եմե նր կռեաց զմա՝ : (9) Ռ.
 Ռիւս . Լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն . Լիւն .
 արեւ միանգամ և միւս եւ անգամ :

- Դիմել էիք . ուր զի նմի որ լսեցե զնոսա՝ Եղեպոսն եր
 12 կոքերն ահանջք իւր : * Եւսուր յայնմիկ յարուցից 'ի
 զք 'հեղեայ զնա՝ ինչ զոր խաւեցայ 'ի վերայ սանննի .
 13 սկսաց և կատարեցից : * որպէս պարտեցին նմա , եմն
 խնդրեցից զԵ՛ժ 'Թամնն նր մինչև յաւիտեան . զի ա
 նորէնուե որդւոց նր , զի հայհայեին զնա որդիք նր ,
 14 և նա ոչ խրատեր զնա : * Եւ ոչ յայնպէս . այլ երգուայ
 սաննն հեղեայ , թե ոչ քաւեսցի անորէնուե սաննն հե
 15 զեայ խնկովք և զահիւք մինչև յաւիտեան : * Եւ նմեաց
 սամուէլ մինչև յաւառումն . և կանխեաց ի սաւառան ,
 և երայ զգուրս սաննն նն : և սամուէլ երկեաւ պատ
 16 մել զանսինն հեղեայ : * Եւ ասե հեղի յսամուէլ . սա
 17 մուէլ որդեակ : և ասե . սեւասիկ եւս . և ասե . զԵ՛ժ
 և բանն խաւեցաւ ընդ քեզ . մի Թադուլաներ յիննն .
 ճն և՛ն արագե ընդ քեզ նն , և ճն և՛ն յաւելլե՛ . թե
 Թադուլան յիննն բան մի յնա՝ բանից խաւեցելոց յա
 18 կաննն քա : * Եւ պատմեաց նմա սամուէլ զնա՝ բաննն ,
 և ոչ Թադուլ 'ի նմանն : և ասե հեղի . Տէ՛ր որ ինչ բարե
 19 ճ ասալի իւր թիքն արտայց : * Եւ մեծացաւ սամու
 էլ . և եր նր ընդ նմա , և ոչ անկաւ յնա՝ բանից նր
 20 'ի գետին : * Եւ գետնայ նա՝ ինչ 'ի գետնայ մինչև յտե
 ապեկ՝ թե իսաւառարկմ ե սամուէլ 'ի մարգարէս նն :
 21 * Եւ յաւել նր գուշակել 'ի սելով , թե յայնեցաւ նր
 սամուէլ 'ի սելով ի բաննն նն . և հաւատարկմ եղև
 սամուէլ լինել 'ի մարգարէ նն , յնա՝ ինչ 'ի Թադուլ
 երկրին մինչև 'ի Թադուլ : Եւ հեղի ծեբացեալ էր յոյժ ,
 և որդիք նորա երթային երթալով և չսկի եր նմա
 պարհ նոցա :

ԳԼ. Դ.

- 1 Եւ եղև ընդ սաւառն իւրայնիկ , Թադուլին ալ , Ժ
 աղցիքն 'ի զք ինչ . և ել ինչ ընդգրկմնն 'ի պա
 տերազմ , և բանեկեցան յարկնեղեր . և այդպիսին բա
 2 նակեցան յալինն : * և Խախատին այլապիսին ընդ գետ
 ելն , և խմբեցաւ պատերազմն՝ և պարտեցաւ որդիք
 յեղեայ այլապիսին , և հարան 'ի Խախատան ընդ
 հա

(13) Ռանս . Սն անկրտաւն որդւոց . և նա ոչ խաւեց
 նր : (15) Աւր . Եւ երայ զգուրս սաննն : (17) Ռանս .
 Ընդ քեզ նր . . զու յիննն բան . . խաւեց յալանն
 քա : (18) Ռանս . Տէ՛ր որ ինչ բարե եւս : (21) Ռանս .
 Եւսուր 'ի մինչև յաւառումն : Եւսուր 'ի մարգարէս նն :

ԳԼ. Դ. (1) Ռանս . Եւ ել ինչ ընդ նա՝ Խախատեալով . .
 յալաննեղեր : (2) Աւր . 'ի Խախատան անդ ընդ հա :

հաղարդ արանց : * և եկն զօրն 'ի բանակն : Եւ ասեն 3
ձեռքն ի լի . ընդէր արդեւք պարտեաց զմեզ տր այսօր
առաքի այլազգեացն . առցո՞ւք առ մեզ 'ի սելովայ ըզ-
տապանակ ուխտին այ մերոյ . և ելցէ 'ի միջն մերում ,
և փրկեացէ զմեզ 'ի ձեռաց թշնամեաց մերոց : * Եւ ա 4
ռաքեաց ժողովուրդն 'ի սելով , և առին անտի զտա-
պանակ ուխտին տն զօրութեց որ նստի 'ի քերովբէս :
և երկոքեան որդիքն հեղեայ ընդ տապանակի ուխտին
այ ոփնի և փենեհէս դնացին : * Եւ եղև իբրև եկն տա 5
պանակ ուխտին տն 'ի բանակն , աղաղակեաց ամ ինչ
մեծածայն , և հնչեաց երկիրն : * Եւ լուան այլազգիքն 6
ղբարբառ աղաղակին . և ասեն այլազգիքն . զի նչ է բար-
բառ մեծի աղաղակին այնորիկ 'ի բանակի եբրայեց-
ւոցն : և գիտացին թէ տապանակն տն եկն 'ի բանակն :
* Եւ երկեան այլազգիքն և ասեն . այն ամք նչ եկին 7
'ի բանակն : ապրեցո՞ւ զմեզ տր այսօր : Վայ մեզ՝ զն ոչ
եղև մեզ այսպիսի յերէկ և յեռանա : * վայ մեզ . և ո՞ 8
տպրեցուցէ զմեզ 'ի ձեռաց ամոցն հզօրացն այնոցիկ :
այն ամք են՝ որ հարին զեգիպտոս ամ հարուածովք ,
և յամ անապատին : * քաջացարեւք և լերեւք արք : * 9
այլազգիք , գուցէ ծառայեցէք եբրայեցւոցն՝ զորքի
նախ ծառայեցին ձեզ : լերեւք արք և պատերազմեցա՞յք
ընդ նս : * Եւ պատերազմեցան ընդ նս . և փախան 10
այր ի լի իւրաքանչիւր 'ի յարկս իւրեանց : և եղին հա-
րուածք մեծամեծք յոյժ . և անկան յիշէ երեոռան հա-
ղար դատուց : * և տապանակն այ առաւ . և երկոքին 11
որդիքն հեղեայ մեռան , ոփնի և փենեհէս :

ԺԱ * Եւ ընթացաւ այր յափնացի 'ի բանակէ անտի , և եկն 12
'ի սելով յառուր յայնմիկ : և ձորձք իւր պատառեալք՝
* և հոգ զգլխով իւրով , * և եկն : և ահա հեղի նստէր 13
աթոռով իւրով առ գրանն , և գիտէր զճանապարհն .
զի էր սիրտ նր տաղնապետի զմ տապանակին այ : Եւ
եմուտ այրն գոյժ արկանել 'ի քաղաքին : և աղաղա-
կեաց քաղաքն . * և լուան հեղի զձայն աղաղակին և ա 14
սե . զի նչ է ձայն աղաղակին այնորիկ : և այրն փութա-
ցան մտանել և տալ գոյժ հեղեայ : * Եւ հեղի էր ա 15
մաց իննըոռան և ութից . և ալք իւր զտտեալ էին և ոչ
տեսանէր : և ասէ հեղի ցարսն որ շուրջ կային զնովա ,
զի նչ է բարբառ աղաղակին այնորիկ : * Եւ այրն փու 16
թացեալ եմուտ առ հեղի և տսէ ցնա . նս եմ որ եկի
'ի

(3) Օրենսդ Ժ . Ուխտին տն այ մերոյ , և եղիցէ 'ի միջն
մերում և : (3) Յօրենակն պատեր . 'ի քառաթիշնամեաց :
(7) Ոման . Մեզ այգպիսի յերէկն և : (12) Ոման . Սար
յափնացի : (15) Ոման . Որ շուրջն կային :

- 'ի բանակէ՛ անտի . և ետ եմ՝ որ փախեալս այսոր 'ի աշտերազմէն : Եւ ասէ՛ զի՛նչ գործ գործեցաւ որդեանկ՝
- 17 պատմեալ ինձ : * պատասխանի . եւ պատասխին՝ և ասէ : փախեալս այր Ելի յերեսաց աղաղակացն , և չարութեանք մեծամեծք էին 'ի ժողովրդեանն . և երկոյրին որդիքն քո մեռան օփնի և փենեկիս . և տապանակն նոյ առաւ :
- 18 * Եւ եղև իբրև յեղեաց զտապանակն նոյ , անկաւ հեղի յաճուողն յետ առ դրանն , և բեկաւ ողն նոյ՝ և մեռաւ . զի այր Ծեր էր և ծանրալցեալ . և նա գատեաց :
- 19 զի՛էլ ամե՛ք ասին : * Եւ նաև նոյ՝ էին փենեկիս յոյ էր մերձ 'ի ծնունդս . իբրև լուաւ զգոյծն՝ եթէ ասան տապանակն նոյ , և թէ մեռաւ սկեսրայրն նոյ՝ և սկսիւր իւր , ելանց՝ և ծնաւ . զի պատեցան զնովաւ երկունք :
- 20 Իւր . * և 'ի ժամանակի իւրում՝ մեռաներ : Եւ ասին շնա կանայքն՝ որ շուրջ զնովան կային . մի երկնչիք զի աւար Ծնար : և այ ետ պատասխանի , և ոչ խնայաւ :
- 21 սիրտ նոյ՝ * Եւ կողեցին զմանակն վայ քարավթ , 'ի վթ տապանակն նոյ , և 'ի վթ սկեսրայրին նոյ , և 'ի վերաց :
- 22 ասն իւրոյ . * և ասին , բարձեալ են փաղը Ելի՝ յաւ . նուլ տապանակն ան . և վն մեռաներոյ սկեսրէին նոյ , և ասն իւրոյ :

ԳԼ . Ե .

- 1 Եւ աղաղակէն թռին զտապանակն նոյ , և տարան զնա ԺԺ
- 2 յարինգերայ յազովան : * Եւ ասին աղաղակէն զտապանակն ան՝ և տարան 'ի ասան դադանայ , և կանգնեցին զնա առ դադանաւ : * և կանխեցին ազովապոյրն 'ի վաղի անգր , և մտին 'ի ասան դադանայ . և անտին զգազան կործանեալ 'ի վթ երեսաց իւրոց 'ի գերակն առաջի տապանակն ան : և կանգնեցին զգազան , և կաշտեցին զնա 'ի տեղով իւրում : Եւ ծանրացաւ մեռն ան 'ի վթ ազովապուցն՝ և չորչարեաց զնա , և եհար զնա յերեսաւան իւրեանց , զազովան և դահմանն նորա :
- 4 * Եւ եղև իբրև կանխեցին չ տաւաւան 'ի վաղիւ անգր՝ և ահա գազան կործանեալ կայր 'ի վթ երեսաց իւրոց յեր .

(17) Ո՛հնոս . փախեալս այր Ելի յերեսաց : (17) Աստ . Մեծ Ծամեծք եղև 'ի ժողովեանն : (18) Ո՛հնոս . Եւ նա գատեցաւ զի՛էլ : (20) Ո՛հնոս . Եւ 'ի ժամանակի յորում մեռ' : (21) Ո՛հնոս . Եւ 'ի վթ սկեսրէին նոյ : (22) Ո՛հնոս . Եւ վն սկեսրայրին նոյ մեռաներոյ , և ասն իւրոյ : ԳԼ . Ե . (3) Ո՛հնոս . Առաջի տապանակն նոյ : (4) Յերինալին գոյտեղ : Եւ եւն իբրև կանխեալ : (4) Ո՛հնոս . Եւ յորում ալք ընդ մեջ գեանին :

յերկիր առաջն տապանակի տխտին ան : և գլուխն գալ
 դանայ , և երկդքին թմբք ոտից նորա խորասակեալք և
 ցրտեալք ընդ մեջքեանն : և երկդքին դատասկզբ ձե- 5
 աայ նք անկեակք զսեմովքն : * բայց միայն ողնայսին
 գազանայ միացեալ էր : վասն այնորիկ ոչ կոխեն թուրմը
 գազանայ զսեման ասանն գազանայ : և թմ որ մտանէ 'ի
 տուն գազանայ՝ զսեման ասանն գազանայ յաղովոսս մին 6
 չև ցոյսոր : պլ քայլելով քայլեն և անցանեն : * էւ
 ծանրացաւ ձեռն ան 'ի վր արգակայ : և ան 'ի վր նց
 հարուածս յերաստանս , և եւացցց միւսնս յանգս նց .
 և եղև չոչնչկ մեծ մահաւ 'ի քաղաքին :

- ժԳ. Եւ անին անք աղովայ՝ թե սխալեա է . ասեն՝ ոչ 7
 նապի տապանակին այ առ մեզ . զի ծանրացաւ ձեռն նք
 'ի վր մեր , և 'ի վր գազանայ՝ աստուծոյն մերոյ : * էւ 8
 առաջեցին ժողովեցին զթմ նախարարապետացեալն առ
 ինքեանս , և ասեն . զի՞նչ արասցաւք տապանակին այ
 ինչ : էւ ասեն գեթացիքն . փոխեցի տապանակն այ
 ինչ առ մեզ : և փոխեցաւ տապանակն այ 'ի գեթ : * էւ 9
 եղև յետ փոխելոյ նք անգր , լինէր ձեռն ան 'ի վերայ
 քաղաքին , և խոսվաւ թե մեծ յոյժ . և չարարեաց զարս
 քաղաքին 'ի փոքուէ մինչև ցանձալնս , և եհար զոտա
 յերաստանս իւրեանց : և արարին գեթացիքն իւրեանց
 երաստանս : * էւ առաջեցին զտապանակն այ յասկա 10
 քն . և եղև 'ի մտանէլ տապանակին այ յասկադոն . ըզ-
 բայց բարին առաքանացիքն՝ և ասեն . ընդեր գար
 ձուցիք զտապանակն այ ինչ առ մեզ , ապանանէլ ըզ-
 մեզ և զժողովուրդս մեր : * էւ առաքեցին և ժողովն 11
 ցին զթմ նախարարս արապեալն , և ասեն . առաքեցիք
 զտապանակն այ ինչ 'ի նապի 'ի տեղւոյ իւրում , և մի
 ապանայն զմեզ և զժողովուրդս մեր . զի եհաա չոչնչ
 մահաւ յեմ քաղաքիս ծանրացեալ յոյժ . յորմէ հետե
 ծմնաւ տապանակն այ ինչ անգր : * էւ կենդանիքն ար 12
 նչ կին մեռեալ՝ հարան յերաստանս իւրեանց . և նչ
 աղաղակ քաղաքին յերկինս :

ԳԼ. Զ.

- Եւ էր տապանակն այ յանգստանինն այլապեայ 1
 զեւթն ամիս . և եւացցց յերկիր նց մահն : * էւ 2
 հո

(5) Ոհնտ . Ողնայն գազանայ : (5) Յայնդիտ . Թուրմը
 գազանայ զսեմն գանն գազանայ յաղով : (7) Այս . թե
 այն ողնայն է : (9) Այս . 'ի փոքուէ մինչև 'ի մեծա' :
 Գլ . Գ . (11) Ոհնտ . էւ մի տապանակն ան յանգստան :
 (2) Ոհնտ . Զի՞նչ արասցուք տապանակին այ :

- նշանակողներն զբաւրան, և զեղան, և պիտախւր
 եանց և տան. զի՝ նշ արասցաւ տապանակին մէն,
 3 ցուցիւ զի՝ իւր տապանացուք զնա՝ ի տեղի իւր:
 3 Եւ տան. և եթէ տապանցէր զտապանակն նշ իւր ասի. Ժ
 4 մեզ. գտցի մշ զերանայցե մեան նշ՝ ի մէնջ. և եւ տ
 5 ան. զի՝ նշ տայցիւք ի գանին նշ. Եւ տան. և թուոյ
 6 և յերկրէ մեր. և ի ժողովրդեանդ. և եւ արգ. արա
 7 րէք զպատկերս երաստանաց մերոց. և զմանուկ միանց
 8 մերոց, տապանակաց երկրին. և տաւք մն փառս, զի
 9 թեմեացուցի զմեան իւր՝ ի մէնջ, և ի գից մերոց,
 10 և յերկրէ մեր. և եւ ընդէր ծանրացուցանէք զպիտ
 11 ան, որպէս ծանրացոյց եղիպտոս և փարաւոն զսիրտ
 12 իւրեանց. մշ տապան յորժամ խաղաց նորոց, ապա ար
 13 յանկեցին զնա՝ և զմայցին. և եւ արգ. տակէ և արարեք
 14 սոյլ մի նոր, և երկուս երկնջան անգրանկանին տանց
 15 որպէս մի. և ընդցի զերկնջան ի սոյլին. և բնցցի զար
 16 ցիս. և զիս զնա՝ ի միջ սոյլին. և զանման զսկիս զոր տա
 17 ցիք նաւ ընդ գանին. և գիցիք ի քաւք արգոր. ի կող
 18 ման նշ, և տապանակէր զնա՝ և վարեցիք զնա՝ և եւ
 19 թիցե. և եւ տեղիք եթէ ի մեռաւ տահմանաց իւրոց
 20 երթիցե ընդ բեթամիւս՝ նա արար մի զբարիս մշ
 21 ծանծա զպատկի. ապա թէ մշ գիտացաւք եթէ մշ
 22 մեան նշ եկն ի վր մեր. այլ վրիպակ իմ զորմեցաւ
 23 ի մեզ. և եւ արարին այլազգիքն այնպէս, և տակն եւ
 24 կուս երկնջան անգրանկանին՝ և ընդցին զնա՝ ի սոյլին,
 25 և զարգիս նշ արգեղին ի տան. և եւ գին զտապանակն
 26 ան ի վր սոյլին, և զքաւքն արգոր, և զմեանն տակիս.
 27 և զպատկերս երաստանաց իւրեանց. և եւ ուղղեցան
 28 երթիցն ընդ Զանապարհ մեկն բեթամիւսայ, ընդ
 29 մի շաւիղ երթային՝ և վատտակէին, և մշ խոտորէին մշ
 30 յով և մշ յահաւ. և նորմարաք այլազգեան եւ
 31 թային զմեա նշ մինչ ի սահմանս բեթամիւսայ:
 32 և եւ ար ի բեթամիւսան եին՝ հանին հանձն ցորենոյ՝ ի ժե
 33 հովան. և տապանին զան իւրեանց՝ և տեղին զբա
 34 ւրանակն ան, և ուրախ եղին ի առաջ նշ. և եւ սոյլն
 եմեա

(3) Այս. Մի տապանցէր զնա մշ. (6) Այս. Զորմեցաւ
 մեր, այ ծան. (6) Իմա. Եւ ապա արձակեաց զնա,
 և. (11) Այս. Զտապանակն մն ի սոյլին. (13) Իմա. Զ
 Զտապանակն մշ, տապիս և. (14) Գիցիք, ի բնիք.

եմուտ յանգատանն ովանայ բեթաափառացւոյ : և
 կանգնեցին անդ առ նովա վիճ' փ մեծ . և պատահեցին
 զփայտ սայլին , և զերկնէն հանին յաջակեղաքն : * Եւ 15
 զհասցիքն հանին զտապանակն նն , և զյուրքն արդար
 ընդ նոքն , և զանձման ասկիւս որ 'ի նոքն . և եզին 'ի վի
 ճիքն մեծի : Եւ արդ բեթաափառաց մատուցին ողբա
 կեցա , և զսկեցին զհա յաւուր յայնմէն : * Եւ հինգ 16
 նոխարաքն այլապէս պահեցին , և գարձան յսկիւս
 բն : * Եւ երաւամբն ասկիւս զոր ետան այլապէս 17
 նն ընդ գանին , փն ազգաւոյ էր , և փն գաղայ , և փն
 առիաղանի , և փն գեթայ , և փն ակհարոնի : * Եւ մը 18
 կուրքն ասկիւս բաւ թուոյ նմ բազապայն այլապէս ,
 հինգեցան նոխարարացն , յաւուր բազապայն փն ը
 ցաւան փերեզացւոյն , փն ը ցլեն յորոյ վի եզին
 դառապանակ ուխտին նն . փն ը ցայսր յանգին ովանայ
 բեթաափառացւոյ : Եւ ոչ հանեցան որդիքն յերանայ
 ընդ արտ բեթաափառացւոյն , զի տեսին զտապանակն 19
 նն : * Եւ եհար 'ի նոքանի յիսուն հազար և եւթանաւ 19
 սուն այր . և անդ առ ժողովուրդն զի եհար նր 'ի ժո
 ղով գեթանն հարուածա մեծամեծա յոյժ : * Եւ ասն 20
 արդ բեթաափառացիք . ի կարասցէ չբիւռ առաքի նն
 այ որդոս պարսիկ . և արդ առ մ' եղանկէն տապանակ
 նն 'ի մեղ : * Եւ առաքեցին հեղատեա առ բնակիչս 21
 կարեամբարեմայ' և ասն . գարձուցին այլապէս Ըւ
 տապանակն նն , իջէք և հանէք զնա' առ մեղ :

Գ. Լ. Է.

Ժ. Եւ եզին արդ կարեամբարեմայ , և հանին անախ զառ 1
 պանակ ուխտին նն . և տարան զնա 'ի տուն ամբ
 նագարայ որ 'ի բլրին . և զերկնաւոր որդի նր արեցին
 պահէլ զտապանակ ուխտին նն : * Եւ եզն յորէ յորմ 2
 հետէ կ'ր տապանակն 'ի կարեամբարեմ , բազմացան ա
 լուրքն և եզն ամբ բաւն : և հայեցաւ նմ տունն իջի
 զինի նն : * Եւ իստեցաւ սամուել ընդ նմ ասնն իջի 3
 և ասէ . Թե յնմ որտէ մերմէ գարձեալ էք առ նր , 'ի
 բայ

Եւ փառառեցին , այլ 'ի քա' . պառառե' (16) 'ի քա' .
 Եւ գարձան յասկաղոն , հանախ անայ 'ի քա' . Թե և
 յաւիտան անախ , յաւուր յայնմէն : (17) Թե ինչիս փիւր .
 Այլապէս փն ընդ գա' (18) 'ի քա' . Եւ ոչ ինչա
 ցին որդիքն բազա' : հանախ անայ 'ի քա' : (19) Թե ինչ
 ինչ 'ի հանախ բազա' իստեցալ զնի . Ծ Խ և Գ . այր :
 Գ. Է . (2) իստե . Եւ հայեցան նմ տունն : (3) Աստ .
 Եւ ծառայեցէք նմա միայնայ , և փր' :

Ա

- զոյս արարեց զպատգամս քառասուն խմբի մարմն,
 և զանաւան. և պատգամեցեց զսիրտս մեր առ նր,
 և ծառայեցեց նմա միայն, և փրկեացէ՛ զմեզ 'ի մեռաց
- 4 պապեացն : * Եւ 'ի բնոյ երեսին որդիքն ելի զբա-
 հալման, և զանաւան աստարովԹայ, և ծառայեցին
- 5 նմա միայն : * Եւ ասե՛. սամուել . ծառայեցեց զմե-
 ին 'ի մասեփաթ, և հայցեց յաղԹա . զի մեր առ նր :
- 6 * Եւ ժողովեցան 'ի մասեփաթ : և հանին ջուր, և ե-
 հեղ յերկիր առաջն տն : և պահեցին յաւաք յայնմիկ,
 և ասին՝ մեզայ, առաջն տն :
- 7 Եւ գտեցան սամուել զորդիսն ելի 'ի մասեփաթ : * և ժե-
 լուան պապեքն եկե՛ն ժողովեցան որդիքն ելի 'ի մա-
 սեփաթ : և ելին նախարար պապեցեացն 'ի լք ելի .
 և լուան որդիքն ելին երկնան յերեսաց պապեցեացն :
- 8 * Եւ ասե՛ն որդիքն ելի յամուել . մի գաղափար 'ի գ-
 լեղս զի մեր առ նր ան քո . և փրկեացէ՛ զմեզ 'ի մե-
- 9 ռաց պապեցեացն : * Եւ առ սամուել զանն մի դի-
 ցիկ, և եհան զնա ողջակեղ տն հանդերս նմ : ժող-
 վեցեամբն : և դիցեաց սամուել առ նր զի ելի . Կա-
- 10 ւան նմա եր : * Եւ միջցեա մասուցանեց սամուել
 զաղակեղն, մեղմեցան պապեցեքն 'ի պատեփաթ 'ի լք
 ելի . և որտաց նր մեծաւ քառասուն յաւաք յայն-
 միկ 'ի լք պապեցեացն, և շփոմեցան և անկան քառա-
- 11 ղի ելի և ելին աղբն ելի 'ի մասեփաթ : * Եւ հաղածե-
 ցին պապեցեան : և հարին զնմ միջի 'ի ներքոյ բեթ :
- 12 Բովբայ : * Եւ առ սամուել զեմ մի, և հանգնեաց 'ի
 մեջ մասեփաթ և 'ի մեջ պատեփաթ . և եղեաց զնորսն նր
 արեանդեր, զեմ արեանդի : և ասե՛. միջիկ յայն զպ-
 13 արեաց մեզ եր : * Եւ եղաւ զնա զպապեցեան . և
 մէ և ա յաւելին 'ի լք օտանմանն ելի : Եւ եղև մեռն
- 14 ան 'ի լք պապեցեացն . զեմ առաքս սամուելի : * և
 զարձուցին զբաղաքսն զոր տուն պապեցեան յարեանդն
 ելի, և ետան զնորս անդրէն ելի, յառեանդն միջի-
 ցեթ . և զսահմանս ելի հանին 'ի մեռաց պապեցեան :
 և եր խաղաղութի 'ի մեջ ելի և 'ի մեջ սամուելացեացն :
- 15 * Եւ գտեաց սամուել զինչ զնմ առաքս կենաց իւր
 16 բոց : * Երեմայր ան յամե, և պատեր դրեթել, և զգա-
 զապ, և զմասեփաթ . և գտաւ ր զինչ յնմ արեանդն
- 17 յայնտիկ : * և դարձ իւր եր յարեանդն . զի տեղ
 եր

(9) Ո՛հան . Զառն մի գիտցիկ, և եհան զնա յաղակեցոյ
 յիւր և օտան . քառն մի դիցեցիկ : (10) Ո՛հան . Եւ ե-
 լին աղբն ելի 'ի մասեփաթ : (12) Կաւա՛ . 'ի մեջ մե-
 սեփաթ և 'ի մեջ արեանդն : Կանգնա օտան յիւր տն
 (16) Ո՛հան . Եւ երեմայր ան յամե :

Բ B

Ինչ որ ասան նորա : և անդր գտանք զի : և զիմաց անդ
 անգամ ան :

ԳԼԸ.

ԺԸ Եւ եղև իբրև ծերացաւ սամուէլ, և այդպէս զորդիս 1
 իւր գտաւուրս իր : * Եւ այս երևանաւ որդւ
 ւոց նր. անգրանիկան յովել, և անուն երկրորդին ա
 բիմ : Գտաւուրք ի բերաւրէ : * Եւ ոչ գնացին որ 3
 դիւն նր զանապարհս նր, և թիւրեցան զկեա զօղաւ
 քուն : և անունին կարաւ և թիւրեցին զկրաւունս : * Եւ 4
 ժողովեցան իմ արք իր : և եկին առ սամուէլ յարև
 մանիս : * և ասին զիս . դու անապիկ ծերացար, և 5
 և որդիք քո ոչ գնան զանապարհս քո : և արգ. կացն
 ի վերայդ. Թագաւոր գտաւ զմեզ ուղ և այլ աղաք :
 * Եւ չար Թուեցաւ բանն յալս սամուէլի . զի ասա 6
 զին թիւ առք մեզ Թագաւոր գտաւ զմեզ : և յազմս
 եկաց սամուէլ առ նր : * Եւ ասէ նր զսամուէլ . լուր 7
 ձայնի ժողովրդեանք, ուղ և խանցան ընդ քեզ : զի ոչ
 եմք գնել անապիկս, այլ փա մարտեցին շաղաւ
 թիւ ի վր նշ : * Բայց իմ զորքոց զոր արարին ընդին 8
 յորէ յորէ հանի զանա յեգիպտոս միջե յայտար . և
 Թագին զին և ծառայեցին աստուածոց սատրոյ, իմին
 արև սանին արքա և ընդ քեզ : * Եւ արգ. լուր ձայնի 9
 նշ . բայց գնելով զմեցեա վկայուի նշ, և պատմեցան
 նշ զկրաւունս Թագաւորի որ Թագաւորեացի նշ :
 ԺԹ * Եւ խանցան սամուէլ զմե պատգամս նն առ ժո 10
 ղովանման որ ինգրեցին ի նման Թագաւոր, * և ա
 մէ : Եւ իսկ լիցին իրաւունք Թագաւորին որ Թա
 գաւորեացի ի վերայ մեր . զուստերս մեր առցի, և ա
 բացի կառավարս և հեծեալս, և սարհանգին առա
 ճի հաւաց իւրոց : * և կացուաց զնոս իւր հաղարտ 12
 պիտս, և հարիւրապետս . և հանել զհանձն նորս, և
 կթել զիւր իւր նր, և առնել նմա զէնս և անօթս կա
 ռաց : * և զգտաւրս մեր առցի յիւլադործս, և ի խորս 13
 հարմարս, և ի հացեգնեցս : * Եւ զանկա մեր, և զայ
 փա մեր, և զթիւնն մեր զաղիւս առցէ . և ասացի
 նորիայ իւրոց : * և զմերման մեր, և զայգին մեր առ 15
 նանդեացի, և ասացի ներքինաց իւրոց, և սարհանգ
 իւ

Գլ. Ը. (2) Ունի . Անգրանիկն յովել . . . Գտաւուրք ի
 բերաւրէ : (3) ի լու . Զկեա զանապարհս զօղաւ
 քուն : (4) Ունի . Ուղ և խանցան ընդ քեզ : (10) Ունի .
 Զմե պատգամս : (14) Ունի . Եւ զմերման մեր զայ
 նիւս : (14) Յօդովին զանգր . Առցի անապիկ :

- 16 Երբայ : * Եւ զնապարս մեր, և զաղմկմայս մեր, և զանկ
զերմոս մեր զաղմկեալ, և զկէս մեր՝ առցի՝ և առամանդ
17 զերայի՝ ի գործ իւր : * և զհոսս մեր առամանդերացն :
18 և զառք եղիկէ նմանապայք : * Եւ աղաղակեալիք յաւ
աւոր յայնմի յերեսաց Թաղաւորին մերոյ՝ զոր ընտրե
ցիկէ մեզ, և ոչ լուսնիցն մեզ եր յաւաւրան յայնմիկ : զի
19 զառք մեզին ընտրեցէք մեզ Թաղաւոր : * Եւ ոչ կա
մեցաւ ժողովուրդն լսել սամուէլի : և արան ջնա . ոչ
20 ողբալիս է, ոչ Թաղաւորեացի՝ ի վր մեր . * և եղի
ցաք և մեք իբրեւ զոյլ աղաւ, և դատեացի զմեզ Թա
ղաւորն մեր, և ելցի առաջի մեր և պատերազմեացի
21 զպատերազմմեր : * Եւ լուսն սամուէլ զնմ բանս ժա
22 զմորդեանն . և խօսեցան զնմ յակահա ան : * Եւ ասէ
նր ցառուէլ . լուր մայրի նջ՝ և Թաղաւորեցն նջ Թա
ղաւոր : և ասի սամուէլ ցարս իլի, երթիցն իւրաքան
չիւրոք ի քաղաք իւր :

ԴԼ. Թ.

- 1 Եւ երբ ոչ Թ յորդապոյն բնիկաւմի՝ և անուն նորա Ի
կիւս, որդի աղիւլի, որդւոյ արեգայ, որդւոյ բե
քով բաւայ, որդւոյ ափիայ . որդւոյ անն յիմնացալ :
2 Այր զորաւոր . * և եր նր որդի, և անուն նր սաւուղ .
այր բարի և անմնեայ . և ոչ գոյր յորդիսն ելի այր լա
րան զնա . ուսովք չափ ի վեր բարձր էր քան զնմ եր
3 կիրն : * և կորեան եչք հօրն սաւուղայ : Ասէ՛ կիս ցաւ
աւալ ցորգի իւր . ան ընդ քեզ մի ի մանկանցդ, և ա
րիւք երթայք խնդրեցիք զէշն : և գնացին, և անցին
4 ընդ լեռանն եփրեմի : * և անցին ընդ լեռանն սարի
այ, և ոչ գտին . և անցին ընդ երկիրն սաղիմայ՝ և ոչ
ուրեք էին, և անցին ընդ երկիրն յեմինացւոյն՝ և ոչ
5 գտին : * Եւ իբրեւ եկին ի սիփ . ասէ սաւուղ ցպատա
նաւին իւրոր ընդ նմա . եկ դարձցուք անդրէն, գու
6 ցի Թաղաւ հօր մերոյ զէշն, և զմենց հօգասցէ : * և
ասէ յնա պատանին : Ահայր մոյ է ի քաղաքիս յայլ
դի, ոչ փառաւոր, և զնմ զոր ինչ խօսիցի՝ լինելով
լինի . և արգ՝ երթիցուք անդր, զի պատմեցէ մեզ
7 զնապարհս մեր՝ և գնապցուք : * Եւ ասէ սաւուղ
ցպաւ

(20) Ռեւի . Եւ դատեցի զմեզ Թգր մեր : (21) Ռեւի .
Իւրաքանչեւք ի քաղաք իւր :
Գլ . Թ . (1) Ռեւի . Որդի աղիւլի որդւոյ արեգայ .
իւս, առեալ . . յեմինացայ : (2) Ռեւի . Բարձր էր քան
զնմ մայրն : (4) Ռեւի . Եւ անցին ընդ երկիրն սարի
այ : (6) Այր . Եւ զնմ եւ զոր խօսիցի :

յգատանին որ ընդ նմա . ահա երթալցեմք , և զմինչ
տանիցեմք առնն նոյ . զի հաց ևս պակասեաց յամանոց
մերոց , և չկէ ինչ որ կայցէ ընդ մեզ աւելի տանեղ
առնն նոյ : * Եւ յաւել պատասխանեալ պատասխանի 8
սուռուղոյ՝ և ասէ . ահա գտանի՝ ի մեռնին իմում չոր
բորդ . անկարծաթոյ , և թողնա տանն նոյ : և պատմեա
ցն մեզ զմանապարհս մեր : * Եւ յառաջ ի մեջ ելի այս , 9
պէս ասէր իւրաքանչիւրք՝ յորժամ երթայր հարցա
նել զան . եկայք երթիցսւք առ տնտանսն : զի մար
գարէ՝ յառաջ տեսանող կոչէր ժողովուրդն : * Եւ ա , 10
սկսաւ զյգատանին իւր , բարւոյք է բանդ , եկեք
Թիցուք :

ԻԱ Եւ յորան ի քաղաքն՝ ուր եր այրն նոյ . * և մինչեւ և 12
լանէին ընդ զառ . ի վեր քաղաքին , գտին նոքա առջ
կռնս որ ելանէին հանել ջուր . և ասնն ցնն . եթէ
գուցէ՝ աստ տեսանող : * Պատասխանի ետուն նոցա 12
առջկունքն՝ և ասնն . գոյ , ահա առիկ առաջի մեր այգր .
արդ՝ արագեցե՛ք : զի զմ աւուրս եկեալն է ի քաղաքս .
զի զոհ է այսօր ժողովրդեանն ի բամա . * յորժամ 13
մտանիցեք ի քաղաք , ապա գտանիցեք զնա ի քաղա
քիդ , մինչեւ երթեալ իցէ նր ի բամա ուսել : քանզի
ոչ ուսէ ժողովուրդն մինչև ի մտանել նր , զի նա օրհնէ
զցոհն , և ապա ուսնն կողմախմբն . և արդ ելեք զի զմ :
աւուրս գտանեալ զնա այգր : * Եւ ելին ի քաղաքն . և 14
իւրեւ մոխն նոցա ի քաղաքամէջն , և ահա սամուէլ ել
ընդառաջ նց երթալ ի բամա : * Եւ եր անյայտեալ 15
յուանին սամուէլի աւուրս միով յառաջ քան զքաղն սու
ռուղայ առնա . * եթէ վաղիւ ի յոյն ժամ առաջեցից , 16
առ քեզ այր յերկրէն ընկեալսն , և օծցես զնա իշխան
՝ ի վր ժողովրդեան իմոյ իշի . և փրկեսցէ զժողովուրդ
իմ ի մեռաց այլազգեացն . զի հայեցայ ի տառապանս
ժողովրդեան իմոյ , քանզի եհանա գոյիւն նց առիս : * Եւ 17
սամուէլ ետնս զաւուրդ . և եր ասէ ցնա . ահա առիկ
է՛ այրն զարմէ՛ տապի քեզ եթէ նա իշխեսցէ ժողովր
դեան իմում : * Եւ մատնաւ սուռուղ առ սամուէլ ի 18
մեջ քաղաքին և ասէ . պատմեա ինձ՝ որ տուն իցէ տե
սանոցն : * Պատասխանի . ետ սամուէլ և ասէ . ցտա 19
ւուրդ . ետ ինքնին իսկ եմ , եւ առաջի իմ ի բամա , և կե
րի

(8) Պատմ. Չորդմանեմից արեւմ : (9) Այս . Զի զմար
գարէ՝ յիշ տեսա՛ : (11) Յարմարիկ արդ . Եւ անէին ընդ
զա՛ : (12) Այս . Ահա առիկ առաջի մեր այգր : (13) Ի
մեռ . Ոչ ուստեք ժողովրդն . . . գտանեք զնա անգր : (14) Ի
լուսն . Եւ ապա ուսնն հիւսն . կանոնք տեսն : Որովան
կողմախմբն հիւսն : (16) Ուսն . ի սղն ժամու տառա՛ :

- քիցն ընդիս այսոր . և արձակեցից զքեզ վաղիս . և
 20 զամ ինչ որ 'ի սրտի բնւմ է՝ պատմեցից քեզ . * Եւ վր
 ինչն երեքօրեից կորուսելոց մի ինչ ամեր զմասն
 քանդի գտնւի են . և մյր իցեն վայելցուիք ելի՝ եթի
 21 ոչ քո և ծմասն հօր քոյ . * Վրաստանիսն ի տառուղ
 և ասէ . ոչ ապաքեն արն մոյր յիմենցւոյ եմ ես՝ փռ
 քաւ գաւաղանի ցեղին ելի , և կրասերոյ ցեղի յամ իշ
 խանութէ բնեխմանի . և ընդեր խանցար ընդիս ըստ
 բանիդ ըստ այգմիդ :
- 22 * Եւ առ սամուէլ զտառուղ և զպատանին նր , և առ իս
 րաւ զնոսա 'ի վանս իւր . և նա նց . անդի 'ի վերայ կոչ
 23 նակամացն իբրեւ զերեսուն արամբ : * և ասէ սամուէլ
 ցնահակերն . տուր ինձ զմասն զոր ետաւ ցեղ , զոր
 24 մէ տասցի դնել զնա առ քեզ : * և եփեաց խոհակերն
 զաղցրն և զվնամն որ զնովաւ . և նդ զայն : առաջի
 տառուղ : Եւ ասէ սամուէլ ցառուղ . ահաւասիկ
 նշխար , գիր զայդ առաջի քո՝ և կեր . զի վնայուէ լի
 ցի քեզ առ 'ի ժողովրդոց , և կրճեացեն : և եկեր առ
 25 լուղ ընդ սամուէլի յաւուր յայնմիկ : * և ել 'ի բամայ
 'ի քաղաքն : Եւ արկին անկողինս սառուղայ 'ի տանիսն՝
 26 և ննջեաց : * և եղև ընդ ելանել առաւօտուն՝ կոծաց
 սամուէլ զսառուղ 'ի տանեացն՝ և ասէ . արի եկ՝ և ար
 ձակեցից զքեզ , և յարեաւ սառուղ և ել ինքն և սամու
 27 էլ արտաքս : * Եւ մնացեա իջանեին նոքա յեղք քաւ
 զպրին , ասէ սամուէլ ցառուղ . աստ ցապատանիդ . և
 անցցէ յառաջ քան զմեզ . և անց : և գաւ կապցեն այսօր
 աստ և լուիցեն զպատարամս տն :

ԳԼ Ժ .

- 1 Եւ առ սամուէլ զսրուանն իւղոյ՝ և եփեղ 'ի գլուխ ի
 նր . և համբարեաց զնա , և ասէ ցնա . ոչ ապա
 քեն ան զքեզ ար 'ի վր ժառանգութե իւրոյ ինքան ,
 և 'ի վր ժողովրդեան իւրոյ ելի . և գաւ ինքեոցեն ժա
 զովրդեան տն , և փրկեացեն զնա 'ի մեռաց թշնամեաց
 իւրոյ շարժանակի : Եւ այն եղիցի քեզ նշանակ՝ եթի
 2 ար ան զքեզ . * իբրեւ երթայցես այսօր յինեն՝ գացես
 երկուս արա առ զերեզմանաւ հաղբիլի՝ 'ի լերինն բե
 նիա

(20) Ո՛հնէ . Մի ինչ ամել զմտաւ : (21) Ո՛հնէ . Յամի
 նաչւոյ . և անէս , յեմնացւոյ : (26) Յօրնաքի գովանից .
 Եւ ելն ընդ ելալ : (27) Ո՛հնէ . Եւ գաւ կաց այսօր :
 Գլ . Ժ . (1) 'ի լուս' . Եւ առ սամուէլ զպատան իւղոյ : Ո՛հ
 անէս անիկ 'ի բար' . զպատան սրուանն եւղոյ : (2) Ո՛հնէ .
 Ուրոյ գուն 'ի բն' . . . և թողեալ հօր քո զիւցն , հոգաց :

նկատման, զի մեծամեծս վաղեցեն, և ասկէն քեզ. 3
 դասն ելջն՝ յորոց դասն 'ի խնդիր երթեալ էիր. և
 թողեալ հօր քոյ զիրս իշտն հազար վասն ձեր. և ասէ
 զի՛նչ արարեց մի որդւոյ իմոյ. * Եւ երթիցես ամառի 3
 ևս անգոր, և հասցես մինչև 'ի կապնին գերավայ. և
 գացես անգ. երբն արս որ ելանիցեն առ ձե՛ 'ի բեթել. 4
 միջն բարձեալ ուլս երկն, և մուտայն բարձեալ երբն
 ամառն հացի, և միջն բարձեալ տիկ մի գինւոյ. * և 4
 հարցցեն զքէն 'ի խաղաղութի. և ասցեն քեզ երկուս
 պատուս հացի, և ասցեն 'ի ձեռաց նոցա. * և ասա 5
 մոցես 'ի բլուրն նոյ, ուր է՝ գունդ պղաղեացն. Եւ
 եղիցի յորժամ մասնիցես 'ի քաղաքն, գիպեսցես պա-
 րու մարգարեից իջեւոյ 'ի բամայ. և առաջինք սրբնդ,
 և թմբուկ, և փող, և քնար. և խնդանք մարգարեա-
 ցեալք. * և խաղացե 'ի զժ. քո հոգի նն, և մարգա- 6
 րեացիս և դու ընդ նոյ. և դարձցիս յայր յայլ. * Եւ 7
 եղիցի յորժամ գոյցեն նշանքս պաղբիկ 'ի զժ. քո, և
 բացես զնա ինչ զոր ցատնիցե ձեռն քո՝ զի նո՛ ընդ-
 քեզ է. * Եւ իջցես յառաջ քան զիս 'ի դաղցաղա. և 8
 ասէս ես իջից առ քեզ մատուցանել ողջակէզս և զոհս
 և խաղաղականս. զեւթն որ գաղարեացես մինչև եկից
 առ քեզ. և խնացցից քեզ զորքն առնիցես. * Եւ 9
 եղև 'ի դարձագանձը զմեկուս իւր գնալոյ 'ի սամու-
 լէ, շքեաց նմն նո՛ սիրտայլ. և եկին հասն նմա նո՛
 նշանքս յառաջ յայնմիկ. * Եւ եկն անառ 'ի բլուրն, և 10
 որտ պար մարգարեից ընդ առաջ նոյ. և խաղաց 'ի զժ
 նոյ հոգի նոյ, և մարգարեացաւ 'ի մեջ նոյ. * Եւ եղև 11
 իբրեւ ծանեան զնա ամենեքին՝ որոց յերեկն և յեռանա
 անտեալ էր զնա. եթէ ասէ և նա 'ի մեջ մարգարեիցն
 մարգարեանայր, ասէ ժողովուրդն իւրաքանչիւր ջըն,
 էիր իւր. զի՛նչ է պոյ. որ եղև որդւոյ կիսեայ, կամ
 թէ և սաւաւղ ընդ մարգարէս իցէ. * և պատասխանի 12
 ես ոմն 'ի նոցանէ և ասէ. և ով է հայր նոյ, եթէ ոչ
 կիս. զի՛նչ որ իկն յառաջ, թէ և սաւաւղ 'ի մար-
 ցարէս. * Եւ վախճանեաց զմարգարեանաւն, և եկն 13
 'ի բլուրն. * Եւ ասէ ընտանի նոյ ցնա և ցմառայն նոյ. 14
 յո՛ շապար. և ասեն խնդրմէլ ցէշն, և իբրեւ տեսաք թէ
 չին ուրեք՝ մասիք առ սամուել. * Եւ ասէ ընտանին 15
 ցաւաւղ, պատմեալ ինձ զի՛նչ ասաց քեզ սամուել. * Եւ

- (3) Աստ. Եւ միջն բարձեալ երբն ա՛... և միջն բար-
 ձեալ տիկ մի. (7) Ոմնս. Չամենայն ինչ որ գատնիցէ. :
 (10) Աստ. Եւ մարգարեացաւ 'ի մեջ նոյ. (14) 'ի լուսն. :
 Եւ ասէ հորեղարայր նորա ցնա. Կամայն ոմնոց 'ի բաւ. :
 Որո ոմնս. Եւ ասեն ընտանեան նոյ ցնա. :

- 16 * Եւ տակ սաւուղ յընտանին իւր. պատմելով պատմեաց ինձ եթէ գտան էշքն: Բայց զբան Թագաւորու թէն ոչ եհան նմա 'ի վեր, * զոր ասաց նմա սամուել: Ի՞նչ
- 17 * Եւ ժողովեաց արմուհի զեմ ժողովուրդն առ Թր Ի՞նչ
- 18 մասեփաթ: * Եւ տակ ջորգին իւր: Այսպէս խառնեալ Թր Թր Ի՞նչ, Եւ տակ. Մա եմ որ հանի զորգին իւր յեղեղատակ. Եւ փրկեցի զմեզ 'ի մեռաց փայրաւանի առ ջորգն եգիպտացոց, Եւ յեմ Թագաւորութեաց նեղաց
- 19 մերոց: * Եւ գուգայտար անարգեցեալք զեմ, որ 'ի փրկիչ մեր յամենեցեանց որ շուրջ զմեզ են՝ Եւ նեղեն զմեզ. Եւ ասացեալ՝ ոչ պոգայես, այլ զի կացուցես 'ի վր մեր Թագաւոր: Եւ արգ՝ կացեալ աւաթի տն՝ ըստ իշխող նաւթեաց մերոց, Եւ ըստ գաւազանաց մերոց, Եւ ի հա
- 20 զարստարաց մերոց: * Եւ մատուց սամուել զեմ գաւազանն իւր, Եւ եւ վիճակն գաւազանին բնեկամանի:
- 21 * Եւ մատուց զգաւազանն բնեկամանի ըստ յեղեղի, Եւ եւ իւնեթր վիճակն սամուելի որդւոյ իւրեայ: Եւ ինդրէր զնա՝ Եւ ոչ գտաւ
- 22 ներ: * Եւ եհարց միւսանգամ սամուել զԹր՝ Եւ եթէ գտցեմ՝ այսպէս: Եւ տակ Թր, աւագիկ Թագաւորեմ
- 23 Եւ ընդ կարտեալ: * Եւ ընթացաւ Եւ առ զնա անաթ, Եւ կացցայ զնա 'ի մեջ ժողովրդեանն. Եւ բարձրացաւ քան
- 24 զեմ ժողովուրդն Թիկամեց յափ 'ի վեր: * Եւ տակ սաւուել զեմ ժողովուրդն. Եթէ անսանկեղք զոր ընդ բնաց իւր Թր, զի ոչ գոյ նման գորա յամենեան 'ի մեզ: Եւ ծանեալ Եւ ժողովուրդն Եւ ասեն՝ Ինչցեմ առ
- 25 քոյ: * Եւ ասաց սամուել ժողովրդեանն զերաւանա Թագաւորին. Եւ դրեաց 'ի մասնին, Եւ Սգ աւաթի տն: Եւ արձակեաց սամուել զեմ ժողովուրդն. Եւ զնաց իւր
- 26 բարանգիւրդ 'ի տեղի իւր: * Եւ սաւուղ զնաց 'ի տուն իւր 'ի գաւառ: Եւ զնացին որդեք զորութեմ զորոց
- 27 գրգռեաց Թր՝ զմերաւ նց Է սաւուղայ: * Եւ արգեալ ժամադ տակին, Թէ մ'ե սա՝ որ փրկիցե զմեզ. Եւ անարգեցին զնա՝ Եւ ոչ բերին նմա պատարագս:

ԳԼ.

(17) Ուրիւ. Եւ ժողովեալ սամուել: (21) Ունեւ. Ցեղին մատարայ: (22) 'Ի լուս' - Եթէ կոչեմ այսպէս պոյն, Կանայն անաց 'ի Բաթ': (22) Ունեւ. Ահաւանիկ Թագաւոր: (22) 'Ի լուս' - Ընդ կարտեալ - Կանայն անաց 'ի Բաթ': (25) Ունեւ. Եւ զնացին իւրաց: (26) Ունեւ. Որդեք զորոց: (27) Ուրիւ յաւելոյ. Եւ ոչ բերին նմա պատարագս. Իսկ նա եր Իմիւս խոյն:

ԻՅ Եւ եղև ցեալ ամենոյ միոյ աւուրց. եւ նախ ամենոյ 1
 նայի, և բանակեցաւ զյարիսաւ զաղապարաւ: Եւ 2
 ասին: Եւ որք յարիսայ ցնաաս ամոնեացի. ուխտեալ
 ընդ մեզ ուխտ, և ծառայեցաւք զեղ: * Եւ ասին ցնի 3
 նաաս ամոնեացի. այնու ուխտեցիք ընդ մեզ ուխտ,
 եթէ հանիցէք դեմ ակն մեր զաղայ. և եղից նախ 4
 ամեն 'ի զք մեմ իշի: * Եւ ասին արք յարիսայ ցնաաս
 թնից աւուր մեզ աւուրս եւմն. և առաքեալսք հրեշ 5
 տակոյ յամ մահմանս իշի, եթէ չիցէ որ որ փրկիցէ ըն-
 մեզ ելցաւք առ զեղ: * Եւ եկին հրեշտակքն 'ի գաւ 6
 քաս առ սաւուր, և խօսեցան զբանս յակամն ժողովք
 զեանն. և ամբարձին ժողովուրդն զձայնս իւրեանց և 7
 լացին: * Եւ ահա սաւուր զայր ընդ առաւտն յան
 գոյ, և ասէ սաւուր. զի՛նչ իցէ զի լայ ժողովուրդն:
 և պատմեցին նմա զպատգամս որդւոցն յարիսայ: * Եւ 8
 խաղայ հագի ան 'ի զք սաւուրայ իբրե լուսա զբանս
 փայնասիկ. և արամեացաւ բարկութի նք յոյժ: * Եւ 9
 աս երկուք եղինս և յօշոյց դնաս, և առաքեալս յամ
 սահմանս իշի 'ի ձեռն հրեշտակաց և ասին. որ որ ձե և
 լնիցէ զհեա սաւուրայ և զհեա մահմանիք, ըստ այգմ 10
 օրինակի արապքն փայնս նք: Եւ անկաւ ահ մեմ 'ի
 զք մեմ ժողովքս իշի: և խախտեցին իբրե զք 11
 այր: * Եւ հանգին արար նք 'ի բեզեկ. մեմ այր իշլա
 ցի ելին զեցարինս 4աղար, և այր յուգայ եւմանա 12
 անն հաղար: * Եւ ասին ցհրեշտակն եկեալս: այդ
 պէս ասաղիք ցարս յարիսայ զաղապար. զաղիւ եղի 13
 ցի մեզ փրկութի ընդ ջնուացանել արեգականն: և ե-
 կին հրեշտակքն 'ի գաղաքն, և պատմեցին արանցն յա-
 զիսայ, և ուրախ եղին: * Եւ ասին արք յարիսայ ցնաաս 14
 ամոնեացի. զաղիւ ելցաւք մեք առ մեզ, և արաղիք. Է
 մեզ որ ինչ հանդ իցէ աւաղի մեր: * Եւ եղև 'ի վա- 15
 ղիւ անգր, և բաժանեալ սաւուր զժողովուրդն յերկս
 առաջս. և մտին 'ի մեջ բանակին յառաւտին պահուն,
 և հարկանէին զորդանն ամոնայ մինչ 'ի ջնունել արե-
 ան: և եղին մնացեալքն ցրուեալք, և ձե մնացին 'ի
 նա

ԳԳ. ԺԱ. (1) Օրինակ 4. Յեա ամոնայ միոյ աւ. (1) Յե
 բնակին փոխ. Եւ ասին մեմ արք յարի: (3) Յեբնակին
 փոխ. Առ յարիսայ փաս, Թոյլ: Ուր ասին զեկ, ցնի,
 Թոյլ: (6) Ոման. Զբանս զայստիկ: (8) Յեբնակին եւ
 մայնս անոյ ըստ այն իբրե 4րէն իշլա: Ամ այր իշլայի
 ելին վեց և 4... և այր յուգայ եւմանա 12

- 12 Եղանիկ երկու 'ի մեռին : * Եւ ասե ժողովուրդն ցաւ
մահել . ոչ է որ ստացն ' թե մի Թագաւորեսցէ մեզ առ
13 առջ . առաջ 'ի մեռա զարան' և սպանցուք զնա : * Եւ ա-
սե սամուէլ , մի որ մնացէ յառաջ յայսմիկ . զի որդի
արար մոր զգործութի ին :
14 * Եւ խաւեցաւ սամուէլ ընդ ժողովրդեանն և ասե ' Ի՞նչ
երթիցուք 'ի գաղղաղաւ , և արատցուք նաւակառօն Թա-
15 գաւորութի : * Եւ լողաւ մեծ ժողովուրդն 'ի գաղղա-
ղա , և օճ անդ սամուէլ զսաւազ 'ի Թագաւոր առաջն
ան 'ի գաղղաղա . և զհնչին անդ զոչա խաղաղակամա
առաջի մե : և ուրախ եղև անդ սամուէլ և մեծ ժողո-
ղուրդն յոյժ :

ԳԼ . ԺԲ .

- 1 Եւ ասե սամուէլ ցեմ արս ինչացին : անաւասիկ ի Ե-
լուայ մայրի մերում յեմի զոր ստացէ ինձ , և
2 Թագաւորեսցայի մեզ Թագաւոր . * և արգ . առաջիկ
Թագաւոր եղանիկ առաջի մեր : և ո ծերացեալ էմ , եր-
Թայց նստայ . և արգիւք իմ աւագիկ . եւ 'ի միջի մե-
րում : Եւ եռ չիկցայ առաջի մեր 'ի մահնկութի իմմ
3 մինչ ցարս , ահաւասիկ կամ ես , * անիք զիննն որդ
առախանի առաջի մե և առաջի օծելոյ նր : Եւ թե զեզն
արուք ասե , կամ զեւ ուրուք վարեցի , կամ յայԹա
հարեցի զոր 'ի մեռն . կամ թե զբիկեցի ինչ զոր : յոչ մե-
այ ասե կամ , կամ կոչիկ . առաջ զիննն արատախա-
4 ճի , և հասուցից մեզ : * Եւ ասե ցեմուէլ . ոչ մի
զոր մեզ և ոչ զբիկեցի զմեզ , և ոչ նեղեցի զմեզ , և ոչ
ասեր 'ի մեռաց ուրուք և ոչ ինչ :
5 * Եւ ասե սամուէլ ցեմաղվարդն : վկայ լիցի մեր 'ի մի Ի՞նչ
թի մերում , և վկայ օծեալս նր արար յառաջ յայսմիկ .
մի ոչ գտեք 'ի մեռին իմում և ոչ ինչ : և ասե ' լիցի վե-
6 կայ : * Եւ խաւեցաւ սամուէլ ընդ ժողովրդեանն և ա-
սե . վկայ լիցի մեր' որ արար զմեզմա և զսահաղան , որ
7 եհան զհարան մեր յեղիպատան : * Եւ արգ . կացեւ յա-
ռաջ և գտանցայց զմեզ առաջն մե . և պատմեցից մեզ
զամ արգարութեա զոր արար մեր 'ի միջի մերում , և 'ի
8 հարան մեր . որ զբամ մեռաւ յակոր և արգիւք նր յեղիպ-
ատա , և լիկեայ զնա եղիպատա : և աղաղակեցին հարդն
մեզ

(12) Որմե . 'ի մեռա զարան , և սպանցուք զնա : (15) Յե-
րթալիս գործեր . Եւ ուրախեցեալ անդ սամուէլ :
Գլ . ԺԲ . (2) Որմե . Եւ արգ առաջիկ Թագաւոր : (5) 'ի
ցաւ . Լիցի մեր 'ի միջի մերում . հանայնն անայ 'ի մահն' :
(7) Որմե . Արգարութիւն մե զոր արար 'ի միջի մե' :

մեր առ. Թր., և առաքելաց Թր. գլխավան և զտնայան, և
 իհան զհարան մեր յնդիպատան, և ընտելեցից ի տեղ
 առիս յայտնի. և և մնացան զմեր Թր. ինքնանց, և մնա 9
 նեւց զմեր ի մեռս սխառաց զբաղարին յարինայ առ
 քային սառնայ *, և ի մեռն սղապրեաց. և ի մեռս
 Թաղաւորին մեղարաց, և պատեալներն ընդ նոցա :
 և Եւ առաքելեցին առ Թր. և տան. մեղաց զի Թողաց 10
 զմեր՝ և ծառայեցաք բաճաղեմայն և անտաւայն. և
 արգ՝ ապրեցա զմեր ի մեռաց Թնամեաց մերոյ՝ և ծա
 րայեցաք քեզ : * Եւ առաքելաց Թր. գլխորդուղ, և 11
 զբարան, և զբեմնայ, և զամբան. և ապրեցաք զմ
 մեր ի մեռաց Թնամեաց մերոյ շուքանակի, և բնա
 կեցեք զտաւհաւթ : * Եւ տեսէք զի նախ ամենայն 12
 եկն ի զի մեր, և առաքել. ոչ այգաւն, այլ զի Թա
 զաւոր Թաղաւորեաց ի զի մեր. և Թր. Թր. մեր՝ Թա
 զաւոր մեր : * Եւ արգ՝ առաքել Թաղաւոր. զոր ընդ 13
 բեցեք, և զոր խնդրեցեք. և ահա եւ մեր զմեր Թաղա
 ւոր : * Եւ ին երկնիցեք ի տե, և ծառայեցեք նմա, և 14
 լսիցեք մայնի նր՝ և ոչ հետեցեք ի բերանոյ տն. և ըն
 նիցեք դուք և Թաղաւորն՝ որ Թաղաւորեաց մեր եր
 Թաւ զմեր տն, ոչ երեցի մեռն տն ի զի մեր. և ի զի
 Թաղաւորին մերոյ : * Այս Թե մեղարաց մայնի տն, 15
 և հետեցեք բերանոյ տն, երեցի մեռն տն ի զի մեր,
 և ի զի Թաղաւորին մերոյ : * Եւ արգ՝ կարեք և տն 16
 տեք զամա զայս մեռ, զոր արացն Թր. առաքել ալաց
 մերոյ : * Ո՛ր առաքելն հանեք ցարեմայ եւն այսոր. կար 17
 դապրեց առ Թր. և առցն մայն և անմեռ, և գիտաւ ինք
 և տեսէք թե մեռ. և չարութ մեր՝ զոր արարեք առա
 զի տն խնդրել մեր Թաղաւոր : * Եւ կարգեց սամա 18
 եւ առ Թր., և եւա Թր. մայն և անմեռ, յաւաք յոյն
 մեկ : * և երկնաւ տմ ժողովուրդն յամմաւել. և ոչ յա
 րմա առ Թր. Թր. զմ ծառայեցաց՝ և մի մեռցաւ. 19
 զի յաւելաք յամ մեղս մեր և ի չարեա, և խնդրեցաք մեր
 Թաղաւոր : * Եւ առն ամենաւ յմաղովուրդն մի երկն
 չեք. դուք արարեք զայդ. Թմ չարեա. բայց մի խառորե
 չեք ի տե, և ծառայեցեք տն յամ արան մերան. * և մի 21
 երկնայեցեք զմա առնեցն, որ ոչ ինք մեռան. և ոչ քեզ
 կեն. ջանդի չեն արեք : * զի ոչ մերեմեաց Թր. զժողո
 վուրդ իւր զմ անտան իւրոյ մեռի. զի հեղութն առ
 զմեր

(9) Այս. Եւ ի մեռս սղապրեաց. (13) Ո՛րնա. Այս
 մեկ Թա՝... ահա եւ մեր : (14) Այս. Եւ ոչ հետե
 ցեք բերանոյ տն : (19) Ո՛րնա. Վն ծառայեց քոյ՝ զի մի
 մեռ (21) Ո՛րնա. Չհետ ոչ ընդեմ... և ոչ քեզ :

- 23 զմեզ ար իւր ժողովուրդ: * Եւ ինձ քան լիցի մեղքն իւր ան, հեղձմէ առ 'ի յաւնելոյ արթն վասն մեր. և ծառայեցէք ան, և ցուցից մեզ զճանապարհ զբացի և
24 զուղի: * Բայց երկերուք 'ի անն, և ծառայեցէք նմեք չմտառութիւնս՝ յեմ որպէ մերմէ. քանզի անտէր զմեծն
25 մեծան զոր արար ի մեզ: * և եթէ խաղապառք խաղ գտիցիք. և գտէք և թագաւոր մեր պատուիցիք:

Գ. Լ. Ժ. Գ.

- 1 Որքի տարեւոր սաւուղ 'ի թագաւորել իւրում, և երկուս ամս թագաւորեաց 'ի վերայ ելի:
2 * Եւ ընտրեաց իւր սաւուղ երկու հազարս՝ պոյս յա. ԴԹ բանցն ելի. և էին ընդ նմա երկու հազարք 'ի մեղմանս, և 'ի լեւրինս բեթելոյ էին ընդ յափնաթանու. հազար 'ի գարեառ բնիկափնի. և զմեղարդս ժողովրդեանն ալ,
3 ձակեաց յիւրաքանցիւք բնակուիս: * Եւ եհար յափնաթան զնասիք պլազի, որ էր 'ի բլբն. և բաւան պլազիցն: և սաւուղ փոյլ եհար ընդ եմ երկիրն՝ և ա
4 տէ, և թէ անգամնեցին ծառայքն: * Եւ լուան եմ ինչ, ասին եթէ եհար սաւուղ զնասիք պլազի. և յամեթ արար ինչ պլազիքն. և գտեաց ժողովուրդն զնեա
5 սաւուղայ 'ի գաղապա: * Եւ պլազիքն ժողովեանէն 'ի պատեալսմ ընդ ելի. և ելին 'ի վր ելի երեսուն հազար կառայ, և վնց հազար հեծելոյ, և ժողովուրդի իբրե զուսկ առ եղեր ծովու բազմութիւն. և ինն և բաւ նակեցան 'ի մեղմանս, յանդիման բեթորովայ ընդ հա
6 բա: * Եւ ետես պոյ ելի եթէ անձանց է նմա մերմէ, նոյ առնա, և թաքեաւ ժողովուրդն յոյրս, և 'ի գոմս,
7 և 'ի վնն, և 'ի խորտարանս, և 'ի ջրհոս: * և որ ան ցանկեցն էին ընդ յորդանան՝ անցին յերկիրն գաղապ և գաղապա:
Եւ սաւուղ զեռ անգէն ևս էր 'ի գաղապա, և եմ
8 ժողովուրդն թօթափեցան 'ի նմանէ: * և գաղապեայ զեթն օր վկայուին՝ ան և սասնց սամուել. և ոչ եին սամուել 'ի գաղապա, և ցուեցան ժողովուրդն իւր
9 'ի նմանէ: * Եւ ասէ սաւուղ՝ մատուցէք զի արարից
10 օգնակեա և խաղաղանա, և եհան զօգնակեան: * և ելն իբրե կատարեաց մատուցանել զօգնակեան, և էն
առ

(23) Առ. Զճանապարհն զբացի:

Գլ. Ժ. (3) 'ի լա'. Եթէ անգամնեցին երրայեցիցն:

(4) Առ. Եւ լուա եմ ել. ասին: (5) Ոհո. Առ եզր ծմ'. և ելին և բա'. բեթորովայ, իմ բեթորովայ: (7) Ոհո. Ժողովուրդն թօթափեցաւ 'ի նմանէ:

սամուէլ: և եւ սաւուղ ընդ առաջ նորա օրհնել զնա: * Եւ ասէ սամուէլ. զի նշ գործեցեր: և ասէ սաւուղ. 11
 զի տեսի թէ ցրուեցաւ ժողովուրդ իմ յինն, և դու
 ոչ եկիր ող ուխտեցեր 'ի վկայութե աւուրցն, և այլ
 ազգիքն ժողովեցան 'ի մաքմաս. * և ամացի' թէ արդ. 12
 իջանիցեն այլազգիքն 'ի վերայ իմ 'ի գաղգաղա. և զե
 րեւս ան չէր ազաչեալ. ժողոջայ' և մտառցի զողջա
 կէզսն: * Եւ ասէ սամուէլ ցաւուղ. 'ի զսւր է. քեզ, 13
 զի ոչ պահեցեր զպատուիրանն իմ զոր պատուիրեաց
 ար. զի այժմ հաստատէր ար զթագաւորութի քո 'ի
 վր իլի մինչև յաւիտեան: * բայց արդ' մի կացցէ թաւ 14
 դաւորութի քո, և խնդրեսցէ իւր ար. այր ըստ սրտի
 իւրում. և տացէ զնա պատուիրանաւ իշխան 'ի վր ժո
 ղովորեան իւրոյ. զի ոչ պահեցեր' զոր ինչ պատուի
 րեաց քեզ ար: * Եւ յարեաւ սամուէլ' և գնաց 'ի գաղ 15
 գաղայ զմանապարհ իւր: Եւ մնացորդ ժողովրդեանն
 ելին զհետ սաւուղայ ընդառաջ պատերազմական ժո
 ղովորեանն: և 'ի հաստանել նշ 'ի գաղգաղա 'ի գաբաան
 բնիմաֆնի:

Ա. Հանգէս արար սաւուղ ժողովրդեանն գտելոյ չնմա,
 իբրև վեցհարիւրոց արանց: * Եւ սաւուղ' և յովսա 16
 թան որդի նր, և ժողովուրդն գտեալ ընդ նմ նստան
 'ի գաբաան բնիմաֆնի. և այլազգիքն բանակեալ էին 'ի
 մաքմաս: * Եւ երանէր ապականին յանդէ այլադ. 17
 գեացն յերև առաջս: առաջ մի' որ հայեր չէ ճանա
 պարհն ոմիրայ յաղբերն սողովկայ: * և առաջ մի չէ 18
 ճանապարհն որ հայեր 'ի բոթորոն. և առաջ մի' ընդ
 ճանապարհն որ հայեր 'ի գաբայե յառեալ 'ի գայի սա
 բային անապատին: * Եւ դարբին երկաթոյ ոչ գտաւ 19
 ներ յամ երկիրն իլի. քանզի ասէին այլազգիքն եթէ
 գուցէ առնիցեն երրայեցիքն սուսեր և գեղարդն: * Եւ 20
 իջանէին ամ իէլացիքն յերկիրն այլազգեաց, թեքել
 իւրաբանչիւր զգերանդի իւր և զգործի իւր, և իւրա
 քանչիւր զփայտած իւր, և զմանգաղ իւր: * Եւ եկն 21
 կաւթը պատրաստ հանելոյ: և կահին' երեք սկեզք եկն
 թափոյ և կացնոյ և մանգաղի յարդ հանգոյն նմն: * Եւ 22
 եղև յաւուրս պատերազմին որ 'ի մաքմաս. և ոչ գտա
 նէր սուսեր և գեղարդն 'ի մեռին ամ ժողովրդեանն.
 որ

(14) Ոման. Յիշխան 'ի վր ժողո': (15) Յօրեմային գա
 խտէր. Հանգէս արար սաւուղ: (17) Ոման. Առաջ միոյ
 հայեր չէ: (18) Ոման. Որ հայեր չէ գաբայե յառեալ:
 (19) Ոման. Չգտանէր յամ երկիրն: (21) Ոման. Եւ
 կացնոյ և մանգաղոյ: (22) Ոման յաւելա. Եւ գտաւ մայն
 սաւուղայ և յովսաթանու:

որ էին ընդ սաւազայ ե չ յովնաթանու որդւոյ նր. 23 և դասե սաւազայ ե յովնաթանու որդւոյ նր. * Եւ եւ 'ի չափաբ աղաղակացն յայնկոյս մարմնաւոյ. և հօր իւրում. ոչ եհան 'ի վեր:

ԳԼ. ԺԴ.

- 1 Եւ եղև որ. և ասէ յովնաթանն արդի սաւազայ զպատանին զկապարճակիրն իւր. եկ անցցաւք 'ի կիրն աղաղակացն յայնկոյս. և հօր իւրում մ'զլպատ.
- 2 մայ. * Եւ սաւազ նստեր 'ի գլուխ բլրին ընդ նանին. եան 'ի մագդով. և էին ընդ նմա իբրև վեց հարիւր.
- 3 այր 'ի ժողովրդենէն. * Եւ պրիա՝ որքի որդաւորայ եղբոր բարեկէ. որդւոյ փենեհեռի որդւոյ զեհայ. քաւ հանայի այ 'ի անդով՝ որ կրէր զեփուզն. * Եւ ժողովաւրդն ոչ գիտէր եթէ երթեալ իցէ յովնաթանն * 'ի միջ կրնին. ընդ որ խնդրէր անցանել յովնաթանն 'ի չափաբ աղաղակացն 'ի կիրն. և քարաժայռք յայտմ. կողմնէ. և քարաժայռք յայտմ. կողմնէ. անուսփուսմ.
- 5 բաղն. և անուն փառաւն սենարա. * և ժայռ մի 'ի հիւսւոյ որ երթայր ընդ մարմաւ. և միւսեա ժայռ. որ երթայր 'ի հարաւոյ 'ի դարայէ:
- 6 * Եւ ասէ յովնաթանն զպատանին զկապարճակիրն իւր. ԼԲ եկ անցցաւք 'ի կիրն անթլխաարցն այնոցիկ. Թերեաւ արտացէ ինչ մեզ ար. զի ոչ ինչ է խաբիր ան ապրեցու.
- 7 ցանել բաղնիք կամ սակաւուք. * Եւ ասէ ընդ կապարճակիրն իւր. արա՛ զամ ինչ յոր և յօժարեացէ սիրտ. քա. անասաիկ ես ընդ քեզ եմ. ոչ սիրտ քա՛ սիրտ.
- 8 իմ. * Եւ ասէ յովնաթանն. անասաիկ մեզ անցանելք.
- 9 առ արան. և յափսիմերս երթիցուք ազ. նա, * և եթէ ամբնն ցնեզ. 'ի բաց կացէք այտի մինչև պատմեացուք.
- 10 ինչ մեզ. զանգի կայցուք՝ և մի ելցուք առ. նա. * Աս որ թէ ասիցեն՝ ելեք առ մեզ. ելցուք. զի մասնեաց.
- 11 զնոսա ար 'ի ձեռս մեր. այս լիցի մեզ նշանակ. * Եւ մաքն երկողեան 'ի կիրն աղաղակացն. և ասեն աղաղակեն՝ ան երբայեցեքն ելանին 'ի ծակուց իւրեանց.
- 12 որ թողցուցեալ էին. * Եւ պապարտանի ետուն արդ կրնացն՝ և ասեն զյովնաթանն և զկապարճակիրն. և

ԸԷԷ

ԳԶ. ԺԷ. (1) Ոննտ. 'ի և անցցաւք 'ի կիր. (2) Աստ. 'ի պարիս զբոյն չ նան. (4) Ուրի. 'ի միջ կրնին եր. Ե որ. (4) Ոննտ. Անուն փուսմ բեզէս. (7) Յօրեալին. Եւ ոչ սիրտ քա. Իայ 'ի ինչ և ինչ պիտեալ նշանի առ աստ հանել. հոգայեց աղայ. (8) Յօրեալին. Եւ յափսիմերս երթիցուք. (11) Ոննտ. Ար թողցուցեալ էին.

մեռա էլի : և ոչ արար նմա պատասխանի նք յաւար
յայնմիկ : * Եւ ասէ ցաւուղ . մարութիւնք տղար զեմ 38
աղգա էլի , և զիտասմիւք և տերիւք թէ վասն ոյր եղեն
այտար մարգա այսորիկ : * զի կենդանի է նր որ փրկեաց 39
զիւն : զի թէ զյովնածանայ որդւոյ իմոյ առցէ պատաս-
խանի մահաւ փռացի : և ոչ ոք էր որ տղար պատասխա-
նի յեմ ժողովրդեանն : * Եւ ասէ ցեմ այր էլի , զհա 40
ընկէ 'ի ծառայութի , և ես և յովնածան զորդի իմ և
զտուք 'ի ծառայութի : և ասէ ժողովուրդ ցաւուղ ,
օրինչ հաճոյ իցէ առաջի ալաց քոյ՝ առա : * Եւ ասէ 41
սաւուղ . Տ'ր ան էլի . զի' է զի ոչ ետար պատասխանի
ծառայի քեմ յաւար յայնմիկ . և թէ յիս իցեն այտար ,
և և թէ 'ի յովնածան յորդի իմ անօրինութիւնք՝ տուք
յայնմութի : և և թէ 'ի ժողովրդեան քեմ էլի իցէ ա-
նօրութի տուք քաւուր : Եւ արկին վիճակս յովն-
ածանու : և սաւուղայ՝ և ժողովրդեանն . և եւ ժող-
վուրդն արարա : * Եւ ասէ սաւուղ , արկէն վիճակ 42
Է : և և ընդ յովնածան յորդի իմ . և որում հանցէ նր
զվիճակն մեացի . և ասէ ժողովուրդն ցաւուղ . մի լի-
ցի բանդ այդ : Եւ ատիպեաց սաւուղ ղ ժողովուրդն .
և արկին ընդ նա և ընդ յովնածան յորդի նր : և եւ վի-
ճակն յովնածանու : * Եւ ասէ Թաւուղ Զարնածան 43
պատմաւ ինմ զի' ոչ յորդի : և Զաւարմիւք նմա յովնա-
ծան և ասէ , Զարնածան Զարնիւցի ծայրու ցաւուղա-
նին որ 'ի ղեպմիւ ինում տակաւ մի մեղք , և արհա մեռաւ
նիւրմիւս : * Եւ ասէ ցեմ սաւուղ . օն և օն արասցէ 44
թան անձ . և օն և անյաւէ քե , և թէ ոչ մահաւ մեռանի
ցիս այտար : * Եւ ասէ ժողովուրդն ցաւուղ . քաւ և 45
յի և թէ մեռանիցի այտար . որ արար զփրկութիւն զայս
մեծ էլի : կենդանիէ նր՝ և թէ անկեք 'ի հեցոյ զվեցոյ՝
նք յերկիր . զի ժողովուրդա ոչ արար զմեզա զայսո-
ւիկ : և և եկաց ժողովուրդն յաղթա առ ան զն յովնա-
ծանու յաւար յայնմիկ . և ոչ մեռաւ : * Եւ Զարնաւ 46
սաւուղ յայլաղգեացն . և այլաղգեան զնայնի 'ի տեղիս
իւրեանց :

* Եւ

(39) Յարնալի - Զի թէ յովնածանայորդ : (40) Ռեմե
այալիսի օրինակաւ անիւն զբան արա . Դաւա ընկէ 'ի փիւն ,
և և և յովնածան յորդի իմ էլ իցա 'ի փիւնի և և ասէ ժող-
վուրդն : (41) Այս . Թաւուր յայնմիկ : (41) Ռեմե . Եւ
և թէ 'ի յովնածանու որդւոյ ինում . . . էլի իցի անօրի-
նութի : (41) Թար իմի . Զովնածանու : և արաւաղայ . և
Զարնածան . և եւ մի : (47) Ռեմե . Եւ արհա մեռանիւ
նա : (48) Ռեմե . Զփրկութիւն զայս մեծ էլի . . . արար
զմեզա զայս :

- 47 * Եւ եհան սաւուղայ Թագաւորել, և վիճակեցաւ 'ի ԼԵ
վք իլի. և տայր պատերազմ չուրջ ընդ ան՝ Թշմառիս
իւր. և ընդ մեղաբայ, և ընդ որդիան ամոնայ. և ընդ
որդիան եղամայ, և ընդ բեթովբայ, և ընդ Թագաւո-
րն սուրայ, և ընդ այլազգիան. և ուր շրջէր՝ փրկէր
48 և անէր զօրութիւն սասաթիկ: * Եւ եհան զամաղէկ, և
49 աղբիցայ զիւլ 'ի ձեռաց կոնողաց նշ: * Եւ էին որ-
գիք սաւուղայ. յաճախան, և յեստուր, և մեղքիտա-
ւէ: և անուանք երկնաց գոտերաց նք, անուն անգրան
50 կանն ներսը, և անուն երկրորդին մեղքոզ: * Եւ անուն
ինքն նք աքինոսմ գոտար աքինասայ. և անուն զօրա-
վարին նք արեւնէր, որդի ներնայ որդւոյ ընտանւոյ
51 սաւուղայ: * Եւ կիս՝ հայր սաւուղայ. և ներ՝ հայր ու-
րեւնայ. և որդիք յամիսայ որդւոյ արիւնլի երեսուն
52 և ութ: * Եւ էր պատերազմ սասաթիկ ը այլազգիան
զամ սուրս սաւուղայ: Եւ տեսեալ սաւուղայ զամ
զօրաւորս և զամ որդի զօրութե, ժողովեաց զնոսա
առ ինքն:

ԳԼ ժԵ.

- 1 Եւ ասէ սամուէլ ցաւուղ. զիս առաքեաց ար օ-
ժանել զբեղ 'ի Թագաւոր 'ի վերայ Թողովրդեան
2 իւրոյ իլի. և արգ լնւր ձայնի պատգամաց ան: * Այս
պէս ասէ ար զօրութեց. արդ խնդրեցից զվրժ, զոր
արար ամաղէկ ընդ իլի. զիւրդ պատահեաց նմա 'ի
3 ձեռնապարէկ երանելոյ նք յեղիպտոսէ: * Եւ արգ երթ
և հարցես զամաղէկ, և զյարիմ. և զամ որ ինչ նք իցէ.
և մի ապրեցուցանիցես 'ի նոցանէ, և սատակեցես
զնա. և կորուսցես յառնէ մինչև ցկին, և 'ի ազայոյ մին-
չև ցանդիւնցն, և յարջաւոյ մինչև ցոլեմար, և յուղ-
տաւէ մինչև ցկիլ:
4 * Եւ համանեա սաւուղ ժողովրդեանն, և հանգէս ԼԸ
արար նշ յազնմ, չարեհհարեւր հազար գոտականաց, և
5 երեսուն հազարաց գոտականաց յաւալայ: * Եւ եկն սա-
ւուղ մինչև ցքազաքս ամաղէկայ. և դարանամուտ և
6 զն 'ի հեղեղատին: * Եւ ասէ սաւուղ ցկիկնեցին. երթ
խոյս սուր 'ի միջոյ ամաղէկացւոցն, զի մի սատակե-
ցէց

(48) Ոման. 'ի ձեռաց կոնողաց նք:
Գլ. ԺԵ. (1) Թորեմիս գոգոնք. Եւ ասէ սամուէլ ցա-
ւուղ. զիս ա՜: (3) Ոման. Եւ մի ապրեցուցանիցես 'ի
նմանէ... և յաւալեւ մինչև: (4) 'ի քա՜. Եւ հանգէս
արար նշ գաղաղ. Կոնայոն ոման 'ի բնա՜: (4) Ոման.
Չարեհ հարեւր հազար արանց գոտականաց:

ցեղ զքեզ ընդ նմա . և գուարարեր ողորմութ ընդ ամ
որդիան ելի յեւթանէն նց յեղիպտոսի : և ինչս ետ կի
նեցին 'ի միջոյ ամաղեկայ : * Եւ եհար սաւուղ զամա 7
զեկ յեկեա մինչև 'ի սուր , որ է հանգէպ եղիպտոսի :
* և կալաւ զմագաւորն ամաղեկայ զազադ . կենդան 8
ւոյն : և զամ արքն յարիմայ կոտորեցին սրով սուսե-
րի : * Եւ ապրեցոյց սաւուղ և ամ ժողովուրդն զա 9
զադ կենդանի : և զընտիրս խաշանց , և զանգուց , և
զկերակրոց , և զայդեաց , և զամ բարութեց , և ոչ կա
մեցաւ սատակել զնն . և զամ գործ զանարդ և զարհա
մարհաւ սատակեցին :

ԼԹ * Եւ եղև բան տն առ սամուէլ և ասէ . * Զգնացեալ 10
եմ , զի Թագաւորեցուցի զսաւուղ 'ի Թագաւոր . զի 11
գարձաւ յինէն յետս , և զբան իմ ոչ պահեաց : և արտ
մեցաւ սամուէլ : Եւ գործաց սամուէլ առ ար զգիւրն
ամ : * և կանխեաց սամուէլ և զնաց ընդ ամաղ ելի , 12
ընդ առաւօտն : Եւ արգ . եղև սամուէլ 'ի և ասեն . եկն
սաւուղ 'ի կարմելոս և կանգնեաց իւր ձեռն , և գար
ձայց զհառան և էլ 'ի գաղգազա՝ և եկն սամուէլ առ
սաւուղ . և ասա նա մտառեցանէր ողջակեղս տն զա
ռաջինս աւարոյն զոր ամ յամաղեկայ : * Եւ եկն սա 13
մուէլ առ սաւուղ , և ասէ ցնա սաւուղ . արձեւել զա
'ի տէ . կաջոյցի զոր ինչ խոսեցաւ ար : * Եւ ասէ սա 14
մուէլ . և զի նչ է բարբառ հախցդ այդոցիկ յախանջս
իմ , և բարբառ արջառոցդ զոր կուտեմ : * Եւ ասէ սա 15
ուղ . յամաղեկայ ամի զայդ՝ զոր ապրեցոյց ժող
վարդդ , զընտիրս խաշանց և զարջառոց . զի զսեպն
տն ոչ ցում . և զայսն սատակեցի :

Խ * Եւ ասէ սամուէլ ցաւուղ . անաս և պատմեցից քեզ 16
զոր խոսեցաւ ար ընդիս յայսմ գիւրի : և ասէ ցնա
խոսեաց : * Եւ ասէ սամուէլ ցաւուղ . ոչ ապարեն 17
փոքր ես գուսառի նք զորավար գաւաղանի ցեղին
ելի . և զձ զքեզ ար 'ի միջ ելի : * և առաւ 18
քեաց զքեզ ար 'ի ձանապարհ , և ասէ ցքեզ . երբ և
սատակեալ զմեզանչականն յիդ զամաղեկ . և ասցնա ընդ
նա պատերազմ մինչև զախանեացն զնն : * և ընդէր 19
ալ լուար ձայնի տն , այլ յարձակեցաք գիւմէլ 'ի մի
աւարիդ . և արարեր չար առաջի տն :

ԽԱ * Եւ ասէ սաւուղ ցամուէլ . զն լսելոյ իմոյ ձայնի 20
ժո

(7) 'ի լառ' . Թեւեկառոյ մինչև . հանձնեմ անոց 'ի բնոք' :

(11) Թորեալին գախուր . Ոչ պահեաց . և արբեցաւ սա
մուէլ : Եւ գալ : (13) Ուրեմ . Եւ իրեն եկն սամուէլ :

(14) Որեմ . Բարբառ հախց . այդորիկ յախանջս :

(17) Որեմ . Գաւաղան 'ի ցեղին խորայելի :

- ժողովրդեանն . և չորայ՝ ի ճանապարհն զոր առաքեաց
 զիս Թր . և ամբ զազապ արքայ ամազեկայ , և զամա
 21 զեկ սասակեցի : * և առ ժողովուրդս յաւարե անախ
 հաս և անգնայս զքնաթրս սասակեանն առաջի նյ զն
 22 հէլ ի գազցադա : * Եւ ասէ սամուէլ . եթէ հաճայ ի
 ցէ ան ոգեակէ՞զ և զոհ իբրե զսեւ ձայնի ան . ահա լաւ
 և անկեղբուս թն քան զսոհ ընտիր , և հապաղանգութի
 23 քան զճարպ խոյոց : * Զի հմայք մեղքեն , և ցաւ և
 ախտաւթն ամե թերակիզ ի վր : զի արհամարհե
 ցիր զքան ան , արհամարհեցէ զսեւ Թր՝ չլինել թա
 24 գաւար ի վր ելի : * Եւ ասէ սաւաւզ ցաւմուէլ . մե
 զայ զի անցի զքանիւ ան , և քանիւ քով . զի երկեսայ
 25 ի ժողովրդեանն և լրւայ ձայնի նոցա : * և արգ՝ բարձ
 զմեզ իմ , և դարձիր ընդիս , և պագից երկիր ան նոյ
 26 քամ : * Եւ ասէ սամուէլ ցաւաւզ . ոչ դարձայց ընդ
 քեզ . զի արհամարհեցիր զքանն ան . և արհամարհեզ
 27 ցէ զսեւ Թր չլինել թագաւար ի վր ելի : * և գալս
 ձոց սամուէլ զերեսս իւր ի գնաւ . և բաւան եհար
 սաւաւզ զսանայ կրկնոցի նորս և պատասխանց զնա .
 28 * Եւ ասէ ցնա սամուէլ . պատասխանց Թր զթագաւա
 րութիզ ի ձեռաց քոց յելէ այսոր , և ասցէ զչա ըն
 29 կերի քամ լաւագունի քան զսեւ : * և բաժանեացի
 ինչ ընդ երկուք . և ոչ գարձցի , և ոչ զգնացի Թր . զի
 ոչ եթէ իբրե զմերդէ ի զքնանաւ . ինքնին ոպտանաւ
 30 ցի : * Եւ ասէ սաւաւզ . մեղայ . այլ մեծաբեւ զիս ա
 ռաջի ծերոց ժողովրդեան իմոյ , և առաջի ելի . և գար
 31 ձիր ընդիս , և երկիր պագից ան նոյ քամ : * Եւ գար
 ձաւ սամուէլ զինի սաւաւզայ , և երկիր եպագ ան :
 32 * և ասէ սամուէլ . մատուցիք առիս զազապ թագա
 ւոր ամազեկայ . և մատենաւ առ նա ազապ գողալով .
 33 և ասէ ազապ . եթէ սցապես դանն իցէ մահ : * Եւ
 ասէ սամուէլ ցաւաւզ . զորոքնակ որգեկոտոր արար
 ուր քո զկանոցս , նոյնպէս որգեկոտոր լիցի ի կա
 նանց մայր քո : և սպան սամուէլ զազապ առաջի ան
 34 ի գաղցադա : * Եւ գնաց սամուէլ յարիմաթեմ , և սա
 35 ւաւզ նշ ի սուն իւր ի գարսա : * և ոչ հա յաւել օտ
 մուէլ անսանել զսաւաւզ մինչև յոր մահուան իւրոյ .
 զի սեպ ուներ սամուէլ ի վր սաւաւզայ :
 Եւ զքնացաւ Թր զի թագաւորեցայց զսաւաւզ ի վերայ խփ
 իսրայելի :

ԳԼ .

(21) Ռանտ . Առաջի ան նոյ : (26) Թաղ . Գի . Եւ ասէ
 սամուէլ ցաւաւզ . ոչ գար : (33) Ռանտ . Որգեկոտոր
 լիցի ի կանոցս : (35) Ռանտ . Մինչև յոր մահուան :

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ ասէ Թոր ցտամուէլ. մինչև յերբ սուգ առնուա 1
 'ի վր սաւուղայ. և ես անարգեցի զնա՝ չթագա-
 ւորեւ 'ի վր ելի. լին զեղեւր քո իւղով. և եկ առա-
 քեմ գեղ առ յեսսէ՝ մինչև ցրեթգեհէմ. զի տեսի ես
 յորդուցն նորա թագաւորեւ ինձ 'ի թագաւոր. * Եւ 2
 ասէ սամուէլ. զեմրդ երթայ. և լսիցէ սաւուղ և
 ապանանիցէ՝ զիս. և ասէ Թոր. ան գու ինձ երբնջ մի
 յարջաւոց. և ասացես՝ զոհմէլ ան եկի. * և կոչեացես 3
 զյեսսէ 'ի զոհն. և ցուցից քեզ զինչ առնիցես. և օծ-
 ցես զոր ես ասացից քեզ. * Եւ արար սամուէլ զեմ 4
 զոր խօսեցաւ ընդ նմա Թոր, և եկն 'ի բեթղահէմ. և
 զարհուրեցան ծերք քաղաքին 'ի պատահել նմա. և ա-
 սէն խաղաղուծի իցէ մուտք քա տեսանօղջ. * Եւ ա- 5
 սէ խաղաղուծի է. զոհմէլ ան եկի. սրբեցարուք և
 արախ լերուք ընդիս այսօր. և սրբեաց զյեսսէ և զոր
 դիս նր. և կոչեաց զնս 'ի զոհն. * Եւ եղև 'ի մասնելն 6
 նց. ետես զեղիար և ասէ՝ այլ և առաջի իսկ ան օծեալ
 իւր. * Եւ ասէ Թոր ցտամուէլ. մի հայր ընդ տեսիլ 7
 դորա, և մի 'ի մեծուծի հասակի գորտ. զի անարգե-
 ցի զգա. զի ոչ եթէ ուղ տեսանիցէ մարդ տեսանե-
 ան. զի մարդ հայի յերմես, և ան հայի 'ի սիրտս. * Եւ 8
 կոչեաց յեսսէ զամենաքաւ, և անց առաջի սամուէլի.
 և ասէ՝ և ոչ զգա ընտրեաց Թոր. * Եւ անցից յեսսէ 9
 զսամուս. և ասէ՝ և ոչ զգա ընտրեաց Թոր. * Եւ ան 10
 ցից յեսսէ զեմթանեան զորդին իւր առաջի սամուէ-
 լի. և ասէ սամուէլ զյեսսէ՝ ոչ ընտրեաց 'ի գոցանե-
 ան. * Եւ ասէ սամուէլ զյեսսէ. այդ չարի են մանկ 11
 տիդ. և ասէ՝ կայ մեւս՝ ես փղբրիկ և արածէ խաշն.
 և ասէ սամուէլ զյեսսէ, առաքեմ և ան զնա. զի ոչ
 բաղմեսցուք մինչև 'ի դալ նր այսր. * և առաքեաց և 12
 ան զնա. և նա էր կարմիր, և աչք գեղեցիկ, և բար-
 ւոք տեսանելով ան. Եւ ասէ Թոր ցտամուէլ. արի օծ
 զգաւիթ, զի գա է բարի. * և ան սամուէլ զեղեւրն 13
 իւղայ, և օծ զնա 'ի մէջ եղբարց իւրոց. Եւ խաղաց հո
 դի ան 'ի վր գաւծի յորէ յայնմանէ և առ յաղա. և
 յարեաւ սամուէլ և զնայ յարիմուծեմ. * և հոգի ան 14
 վե.

ԳԼ. ԺԶ. (2) 'ի Բաղնա պատի. Ան գու իս երբնջ մի. :
 (6) Ուսն. Եւ եղև 'ի մասնելն նր, ետես զեղի. : (7) Ո-
 խն. Ուրպէս տեսանէ մարդ տեսանիցէ ան. : (8) Ա-
 խն. Եւ ոչ զգա ընտրեաց իւր Թոր. : (12) Ուսն. Եւ
 բարւոք տեսանելով ան :

- Քրայսն՝ ի սաւուղայ : Եւ խեղճէր զնա այս չար ի
 15 ձե : Եւ ասեմն ցնա ծառայքն իւր . անա այս չար ի ձե
 16 խեղճէ՛ զքեզ . * խտեցին ծառայք քո առաջի քո , և
 խեղճեցին անտան մերում այր մի որ գիւնից երգեւ
 քարաւ . և եղեցի ի հասանել ի վր քո այսոյն չարի
 որ յայ , երգեացն քարաւն և գեւոր լիցի քեզ , և հան
 17 գացն զքեզ : * Եւ ասե սաւուղ ցծառայսն իւր .
 տեւէք ինձ այր մի որ բարւաք երգիցն , և ամէք զնա
 18 ասիս : * Պատասխանի ետ մի ոմն ի մանկուայ նր և
 ասե . անա տեսի զորդի յասեայ զբեթղահէմացի . և
 գիտե՛ տալնս , և այր իմաստուն , և այր պատերազ
 մեզ . և այր հանձարեղ , և շարտարարան . և այր գեղե
 ցիկ տեղեամբ , և ար ընդ նմա :
 19 * Եւ առաքեաց սաւուղ հրեշտակս առ յասե , և ասե , խԳ
 առաքեա ասիս զգաւիթ որդի քո որ ի հասի քում է :
 20 * Եւ տա յասե արգաւ մի հացի , և ամի մի գինւոյ ,
 և ուղ մի յայտեաց , և առաքեաց ի մեռն գաւթի որդւ
 21 ալ իւրոյ սաւուղայ : * Եւ եմուտ գաւթի առ սա
 ւուղ , և կայր ի սպասու առաջի նր : և սիրեաց զնա
 22 յոյն , և եղև նր կապարճակէր : * Եւ առաքեաց սա
 ւուղ առ յասե և ասե . կացցե՛ գաւթի առաջի իմ , զի
 23 երբեք չմոհա առաջի աչաց իմոյ : * Եւ լինէր յորժամ
 հասանէր այսն չար ի վր սաւուղայ , առնայր գաւթի
 զքեզն և նուագէր ձեռամբ իւրով , և հանգուցանէր
 զսաւուղ . և գիւրանայր նմա , և մեկնէր ի նմանէ այսն
 չար :

ԳԼ. ԺԵ.

- 1 Եւ ժողովեցին պլաղգիրն զբանակս իւրեանց ի պախտ
 անրազմ , և գումարեցան ի սոկքով հրեշտապանի .
 և բանակեցան ընդ սոկքով և ընդ ազեկայ յափեղբում
 2 մի : * Եւ սաւուղ և անբ իւր ժողովեցան և նոցա ի
 հովիտն , և ձակասեցան ի պատերազմ ընդ գէտ քաւ
 3 աղցեացն : * Եւ պլաղգիրն կայրն ի վր լեւրինն յայտմ
 կողմանէ . և ինչ կայր ի վերայ լեւրինն յայտմ կողմ
 նէ , և հովիտն ի մէջ նոցա :
 4 * Եւ ել այր զորաւոր ի ձակասե պլաղգեացն՝ գողիւր իւր
 անուն նր ի գեթայ : բարձրութի նր վնց կանգուն և
 5 թշուա : * և սաղաւթս ի գլուխ նր : և զբահս վերադ
 րէն .

(18) ի լաւ . Յետեայ զբեթղահէմացւոր կոմայն անեց
 ի լաւ : (22) ի լաւ . Կեցցե՛ գաւթի առաջի իմ :
 Գլ. ԺԵ . (1) Ոմն . Յափեղբումն և անբ , յափեղ
 բումն : (3) Ոմն . Յայնմ կողմանէն և անբ ի մէջ :

զգեցեալ. և եղև զբանից նր հիմարհալար սիկզ, պարհ
 ձայն և երկամայ, * և սուհապանք պղնձիք 'ի վր բար 6
 ձից նր, և վահան պղնձի 'ի վր թիկանց նր. * և բուն 7
 զեղարգան նր իբրև պատրի ոստայնանկաց. և տեգ նր
 'ի վեցհարեւր սկեղե երկամայ. և զինակիր նր առաջի
 նր երթայր. * Եկն եկաց. ձայն ետ 'ի ձակատն ին 8
 և ասե ցնն. ընդէր ելանէք ձակատն 'ի պատերազմ
 ընդգէմ մեր, ոչ ապաքէն ես այլազգի եմ, և գուք եւ
 բայցեք ծառայք սաւուղայ. ընտրեցէք գուք ձեզ այր
 մի և իջէ՛ առիս, * եթէ կարասցէ կուռել ընդիս և 9
 հարկանել զիս՝ եղիցուք մէք ձեզ 'ի ծառայս. ապա
 թէ նս յաղթեցից և հարից զնա, եղիցէք գուք մէզ 'ի
 ծառայս և ծառայեցիք մէզ: * Եւ ասե այլազգին. 10
 ահաւասիկ ես նախատեսցի զձակատգ. ինչ յաւուր յայտ
 միկ. տուք այր մի, և ես և նա մենամարտեցուք երկու
 քեան: * Իբրև լուսն սաւուղ և թմի՛նէլ զբանս այլ 11
 ազգւոյն, զահի հարան և երկեան յոյժ: * Եւ էր այր 12
 մի որդի առն եփրաթացւոյ, և նա 'ի բեթղահէմէ յու
 դայ, և անուն նր յեսսէ. և էին նորա որդիք ութ: և
 այրն յաւուրս սաւուղայ ծերացեալ հասեալ յարս: 13
 * Եւ գնացին երեք որդիքն յեսսեայ մեծագոյնք, եր
 թեալ զհետ սաւուղայ 'ի պատերազմ: և անուանք որդ
 ւոց նր երթեւոց 'ի պատերազմ. եղիմաք անդրանիկն
 նր, և երկրորդն նր ամինագաք, և երրորդն նորա սա
 մաս: * և գաւիթ էր կրտսեր. և երեքին մեծագոյնքն 14
 երթեալ էին զհետ սաւուղայ: * Եւ գաւիթ գնացեալ 15
 դարձաւ 'ի սաւուղայ՝ արածել զոջնարս հօր իւրոյ, 'ի
 բեթղահէմ: * Եւ մատուցեալ այլազգւոյն՝ կանխեալ 16
 և անագանեալ արձանանայր սաւուրս, բառասուն: * Եւ 17
 ասէ յեսսէ ցգաւիթ ցորդի իւր. սու գու եղբարց քոց
 զարգու փոխնդոյս այսորիկ, և զտասն նկանակս զայ
 սոսիկ, և անգեան 'ի բանակն և տուր եղբարց քոց: * Եւ 18
 զտասն մաճառակս զկաթին՝ տացես հաղարապետին.
 և տեսցես զողջոյն եղբարց քոց. և եթէ պէտք ինչ ի
 ցեն նց, իմացիս: * Եւ սաւուղ՝ և թմ այր ինչացի՝ 19
 էին 'ի հովիտս կաղնւոյն, պատերազմեալ ընդ այլազ
 գիան: * Եւ կանխեաց գաւիթ ընդ առաւտն. և ի 20
 թող զողջարան 'ի առաքարածականս: և և գնաց՝ ոչ
 և

(11) (12) Բնդ. Եւ երկեան յոյժ: Եւ ասէ գաւիթ որ
 դի առն եփրաթա: (13) Ոմնդ. Երթեւոց 'ի պատե
 րազմն. և երրորդն՝ ամինագա: (15) Ոմնդ. Եւ գաւիթ
 գնացեալ էր 'ի սաւուղայ արա: (18) Ոմնդ. Եւ բը
 տասն զմաճառակս կաթինդ տարցես հաղարա: (20) Ո
 մնդ. 'ի անխանէ: և աղաղակեցին 'ի ձակատուն:

- և հրամայեաց նմա յհտե . և Եկն 'ի տափարուն և 'ի զլոն որ ելանէր 'ի ճակատն : Եւ աղաղակեցին 'ի պա-
- 21 տերազին . * և ճակատեցան ինչացիքն և այլապէսն
- 22 հանգէ՞ղ մօնեանց՝ նսկատ առ ճակատ : * Եւ եթող զաւ-
- թացս և 'ի ճակատն , և Եկն եհարց զողջունէ եղբարցն
- 23 իւրոց : * Եւ մօնեցեա նա խօսեր . ահա այրն յամինա,
- զի ելանէր . զազնոգ անուն նր , փղտայի 'ի գեթայ՝
- 'ի ճակատուց այլապէսացն . և խօսեցաւ ըստ նմին բա-
- 24 նոց : և լուսա գաւիթ : * Եւ եմ 'իէլ 'ի տեսանել իւր
- եանց զայրն՝ փափեան յերեսաց նր , և զարհուրեցան
- 25 յոյր : * Եւ ասե այր իւր , եթէ տեսանէք զայրն զայն
- որ ելանէ , զի նախատել ելանէ զինչ : և եղևի այր որ
- ապանանիցէ՝ զնա , մեծացաւսցէ զնա արքայ յոյր մե-
- ծաւթ , և զցաւոր իւր տացէ նմա կնուէ . և զտուն
- հոր նր արասցէ ազատ 'ի միջ իւր :
- 26 * Եւ խօսեցաւ գաւիթ Է արան որ շուրջ կային զնա իսշ
- գաւ . և ասէ . զի՞նչ տանիցէ առն որ հարկանիցէ զայլ-
- ապին զզի , և բառնայցէ զնախատինս յիւր . զի զի՞նչ
- է այլապէսն այն անթլփատ , զի նախատեաց զճակատս
- 27 նր կենդանւոյ : * և խօսեցաւ Է նմա ժողովուրդն լը
- նմին բանից՝ և ասէ . այնպէս արասցէ առն՝ որ սպա-
- 28 նանիցէ զնա : * Իբրեւ լուսա եղևոր եղբայր նր երեց՝
- զիտել նր Է արան , բարկացաւ որամտութիւն եղևոր
- գաւթի՝ և ասէ . ընդէր բնաւ ի՞նչ որ այսր , և յոյր ձեռն
- թաղեր զտախա ոչխարսն յանապատի անդ . ես գիտեմ
- զհապարտութիւնք . և զքարսն սրտիքոյ , զի զմ տեսաւ
- 29 ներսի զգտերազմս ի՞նչեր : * Եւ ասէ գաւթի՝ և արգ-
- 30 զի՞նչ արարի . ոչ ապաքէն բանք իցեն : * և գարաւ
- 'ի նման 'ի մեւս կողմն և խօսեցաւ ըստ նմին բանից .
- և ես նմա պատասխանի ժողովուրդն լը առաջնոյ բա-
- 31 նոց : * Եւ լսւ եղեն բանքն զոր խօսեցաւ գաւթի ,
- և պատեցին առաջի սաւաղայ . և ան զնա առ ինքն :
- 32 * Եւ ասէ գաւթի ցաւուղ . մի անկցի սիրտ տեսան
- իմոյ 'ի վերայ իւր . ծառայք երթիցէ և մարտիցէ՝ Է
- 33 այլապէսն Է այնմիկ : * Եւ ասէ սաւուղ ցգաւթի՝
- զուցի՝ ոչ կարիցես երթալ կռուել ընդ այլապէսոյն .
- զի գաւ մանուկ ես , և նա այր պատերազմոգ 'ի ման-
- կու

(23) Ո՛հնէ . Եւ մօնեցեա նա Էնն խօսեր . և ահա այրն
ամենայն : (25) Ո՛հնէ . Եթէ տեսանիցէք զայրն զայն , որ
ելանիցէ : (26) Ո՛հնէ . Եւ զինչէ այլապէսն : (27) Այո .
Այնպէս արասցի առն : Ո՛հնէ . Ըստ նմին բանի :
(28) Ո՛հնէ . Յոյր 'ի ձեռն թողեր : (28) Այո . Զապաւ
ոչխարակն յանա : (31) Ո՛հնէ . Եւ լուր եղեն բանքն :

կուծէ իւրմէ: * Եւ ասէ դաւիթ ցաւուղ. արածէր 34
 ծառայ քո զխաղին հօր իւրոյ, և յորժամ գայր առեւծ
 կամ արջ, և ամենոյր ոչնա՞ր 'ի հօտե անտի, * Եւ անէի 35
 զհետ նր՝ և հարկանէի զնա, և կորզէի 'ի բերանոյ նր.
 և եթէ յառնէր 'ի վերայ իմ, ունէի զգողոյն նր՝ և հար-
 կանէի և սպանանէի զնա: * Զառեւծ և զարջ սատա 36
 կէր ծառայ քո, և եղիցի այլազգին անծլփառ իբրեւ
 զմի 'ի նոցանէն. և արդ՝ ոչ երթայց սատակեցից զնա,
 և բարձից այսօր զնախատինս յելէ. զի մի դէ է այն
 անծլփառ՝ որ նախատեաց զբանակս քոյ կենդանւոյ:
 * Եւ ասէ դաւիթ. Թր Թժ՝ որ ապրեցոյց զիս 'ի ձե 37
 ապա առիւծուն, և 'ի ձեռաց արջոյն, նոյն ապրեցուս
 ցէ զիս 'ի ձեռաց այլազգւոյն անծլփառին այնորին:
 Եւ խտէ սաւուղ. երթ' և Թր եղիցի Է. քեզ: * և քե 38
 գեցոյց սաւուղ դաւիթի զվարապանակս իւր, և տաղը-
 ւարտ պղնձի 'ի գլուխ նր, և ազոյց նմա զրահս: * և 39
 ամ դաւիթ զսուսեր իւր ընդ մէջ 'ի վր զարապանա-
 կացն. և գծեաց 'ի գնալն մի անդամ և երկիցս. և ասէ
 դաւիթ ցաւուղ, ոչ կարեմ երթալ սորբ՝ զի չեմ հը-
 մուս. Կ. հանին զայն 'ի նմանէ: * Եւ ան զսուսն իւր 40
 'ի ձեռին իւրում. և ընտրեաց իւր հինգ քարինս ողորկս
 'ի հեղեղատեն, և եգ զնոսա 'ի հոգեւման մնախաղին
 յոր սովոր երգարն ժողովել, և զպարան 'ի ձեռին իւր
 41
 բում. և մերմնցաւ ան այրն այլազգի: * Եւ գնալի 41
 զայր այլազգին և մերմնայր առ դաւիթ. և այր վա-
 հանակէր առաջի նր: * Իբրեւ հայեցաւ այլազգին և եւ 42
 ամն զգաւ իմ' արհամարհեաց զնա. զի էր պատանեակ
 խաբառաշ, և ապք գեղեցիկ: * Եւ ասէ այլազգին ցգաւ 43
 իմ. զիարդ, չուն եմ ես, զի ցաղձ և քարամբք գաւ
 'ի վերայ իմ: Եւ ասէ դաւիթ. նա՛ և վատեմբ ևս ես
 քան զլուսն: և նոզմեաց այլազգին զդաւիթ գիպն իւ-
 րովք: * Եւ ասէ այլազգին ցգաւ իմ. եկ առիս և տայ 44
 զմարմին քո թոշնոց երկնից և գաղանաց երկրի: * Եւ 45
 ասէ դաւիթ ցայլազգին. դու գաս 'ի վր իմ սրով և
 գեղարդեմբ և ասպարաւ, և ես՝ գամ 'ի վր քո ան-
 ուամբ ան զօրուեց ճակատուս իւր՝ զոր նախատեցեր
 այսօր: * և փակեցէ զքեզ Թր այսօր 'ի ձեռս իմ, և 46
 ապանից զքեզ. և առից զգլուխ քո 'ի քէն. և տայ քզ
 գէշք՝ և զգիտուան բանակի այլազգեացդ յաւուր
 յայր:

(39) Այս. Եւ ամ դաւիթի զսուսեր իւր 'ի վերայ վարա-
 պանա': (39) Յորինքին. Եւ ասէ դաւիթ սաւուղ:
 (40) Ո՛հմտ. Սովոր երգարնին ժողովելոյ. և զպարան:
 և անսէ և զպարան 'ի ձեռին: (43) Ո՛հմտ. Ըսն և
 չեմ ես... զդաւիթ գիտմբ իւրովք:

յարգեմէ Թաշնց երկնից և գաղանայ երկրի. և ծանկ
 47 ցն ամ երկիր՝ Թէ գոյ ամ 'ի մէջ Ելի. * և ծանկցն ամ.
 և կեղեցիապա՝ Թէ ոչ որով և գեղարդեամբ փրկէ նոր :
 48 * Եւ յարեաւ ոչաղգին՝ և կին և մերձեցաւ ընդ գետ խե
 գաթի : և աշագարհայ գաւիթ՝ և ընթացաւ 'ի շա
 49 րան ընդ գետ ոչաղգաւոյն : * Եւ մզնայ գաւիթ ըզ
 ման իւր 'ի մեփան, և առանի քար մի, և պարսա
 քարայ և եհար զնախառ ոչաղգաւոյն. և եմուտ քարն
 ընդ առաւարան 'ի շախան, և անկաւ 'ի վր երեսայ
 50 իւրայ, յերկիր : * Եւ զօրացաւ գաւիթ քան ոչաղգին
 պարսիւն և քարիւն *, և եհար զաղաղգին և խան
 51 ընտ. և աւր լիւր 'ի մեռին նր : * Եւ ընթացաւ գա
 ւիթ և հարաւ 'ի վերայ նր, և առ զնորին սուսեր, և
 մերկայ զնա 'ի պատենից իւրայ, և խան զնա և եհար
 զգրուի նր : Իցոս անին ոչաղգին Թիմուս զօրա
 52ւոյն նց՝ փոխան : * և յարեան արք Ելի և յուղայ :
 աղաղակցին և յարձակեցան զհեռ նց մինչ 'ի մուտս
 գեթայ, և մինչ 'ի գրուս ասկաղանի : Եւ անկաւ մե
 րաւորք ոչաղգեացն զնախառնայն մինչ ցգրուս
 53 գեթայ և ակեթորմի : * և զարձան արք Ելի ապառա
 կեալ զհեռ ոչաղգեացն, և կոխեցին գրանակս նց :
 54 * Եւ առ գաւիթ զգրուի ալաղգաւոյն, և երկր զնա
 55 յեմ. և զնն նորա եր. 'ի վանս իւրում : * Եւ իբրեւ
 առաւ զգաւիթ երաւ ընդ գետ ոչաղգաւոյն, և
 առ ցարեններ իշխան զօրան. մի որդի և պատանեակ
 56 որդայ՝ Թէ գեթիցմ : * և ասե որդայ, հարց Թէ մի
 57 որդի իցե պատանեակդ : * Եւ իբրեւ զարձաւ գաւիթ
 'ի հարթանեայ ոչաղգին, առ զնա արեններ՝ և առ
 զնա առաջի սաւուղայ. և գրուի ոչաղգաւոյն 'ի մեռին
 58 նր : * և ասե զնա առաւ, մի որդի եւ մանուկ գաւ :
 և ասե գաւիթ, որդի ծառայի քո յեմուտս Թիմուս
 մոցայ :

ԳԼԻ ԺԸ :

Եւ երբ իբրեւ վախճանեաց զխաւքն Է սաւուղայ
 և արի յովնաթանս կապեցան զնա ոչաղգն գաւ
 Թի. և իբրեւ զնա յովնաթան ըստ անձին իւրում
 * Եւ

(47) Որեւ. Եւ ծանկցն և կեղեցիապա ամ ամ 'ի Թէ : (51) Որեւ. Եւ մերկեաց զնա 'ի պա' : (52) Որեւ. Զքանոյ պարսայն նմն մինչ 'ի գրուս գեթայ և յակեթան : (57) Որեւ. Դարձաւ. 'ի ոչաղգեացն զաղաղգին :

* Եւ սեռ զնա սաւուղ առ իւր յաւուր յայնմիկ . և ոչ 2
 ետ նմա գաւանալ 'ի առնն հօր իւրոյ : * Եւ բախեաց 3
 ընդ նմա յոթնամեան ժախտ' առ 'ի սիրել զնա ըստ ան-
 ձին իւրում : * Եւ մերկացաւ յոթնամեան զաւգիկն որ 4
 դիւրեւ' և ետալոյն գաւթի, և զվարսպանակս իւր' մինչև
 ցտուանք իւր, և ցաղեզն իւր, և ցկամոր իւր և ցկա-
 պաննա իւր : * Եւ երկնայր գաւթի մոմ ուրեք ուր և 5
 առաքէր զնա սաւուղ, և իմաստնաւնայր : և կացոյց զնա
 սաւուղ 'ի վերայ արանց պատերազմի . և հանչի եղև ա-
 ռաջի աչաց մոմ ժողովազեանն . նա' և առաջի աչաց ծա-
 ռայիցն սաւուղայ : * Եւ եղև 'ի մասնն ըն նոցա' իւրեւ 6
 գարձաւ գաւթի 'ի սպանանելոյ զայլազգիկն, և ի ինչ պա-
 րաւորք չ առաջ գաւթի յամ քաղաքացն իւր իւրեւ
 պան առնուլ ընդ առաջ սաւուղայ արքայի, թմբակէք և 7
 ռւրախուք և ծննդայիւք : * և նուազէին կանայք խա-
 զալիկէ' և ասէին . Եհան սաւուղ զհազարս' և գաւթի
 զքանւրս : * Եւ զպարեցաւ սաւուղ զմ բանից այնոցիկ' 8
 և ասէ . գաւթի ետունն զքեւրս, և ինձ ետուն զհա-
 զարս . և արդ զի'նչ իցէ պակաս նմա, բայց ելծէ իմա
 գաւթաւթի : * և ընդ ակամբ հայեր սաւուղ յորեկ 9
 յայնմանն' և առ յապա : * Եւ եղև 'ի վաղիս անգր' և
 հարաւ այս չար յայ 'ի վր սաւուղայ, և մարգարեաւ
 նայր 'ի մէջ ասն իւրոյ, և գաւթի երգէր ձեռամբ իւ-
 րով ուր և հանապազն : Եւ գեղարգն 'ի ձեռնն սաւու- 10
 ղայ : * և ասէ հարից կարեցից զգաւթի գեղարգամբս
 ընդարձն, և ձգեաց սաւուղ, և խնայ ետ յերեսաց նր 11
 գաւթի երկիցս : * Եւ երկեան սաւուղ յերեսաց դաւ-
 թի . զի նր եր չ նմա, և 'ի սաւուղայ վերացեալ էր : 12
 * Եւ 'ի բաց արար զնա սաւուղ յիւրմե, և կացոյց զնա 13
 իւր հաղարապէս . և եղանէր և մասնէր առաջի ժա-
 ղովազեանն :

ԽԸ * Եւ եր գաւթի խերամաւս յամ ձանապարհս իւր, և 14
 նր ընդ նմա : * Եւ ետես սաւուղ 'ի մէ այնպի իմաւ 15
 ասնն է յոյժ, ակնանէր յերեսաց նորա : * և մոմ իէլ 16
 և յուգայ սիրէր զգաւթի . զի նա եղանէր և մասնէր
 առաջի երեսաց ժողովազեանն : * Եւ ասէ սաւուղ ցգաւ 17
 լիթ . ահաւասիկ գաւսար իմ երեց մերով' ասց զնա
 քեզ կնաւթն . բայց ընր գաւ ինձ յորդի գորութե, և
 պատերազմեալ զպատերազմաւս մն : քանզի ասանց սա-
 ւուղ,

ԳԼ. ԺԷ. (4) Գայր պատի . Եւ ցկամար իւր և յիպարն
 եր : (8) Այս զմեքանին այնոցիկ, . . և արդ զինչ պա-
 կաս և նմ : (15) Ոնա . Ելծէ այնպի իմաստուն եր
 յորեկ : (17) Այս . Ահա գաւսար իմ երեց : (17) 'ի սա' :
 Երեւել : (17) Ոնա . քանզի ասեր սաւուղ : մի :

- 18 աղաղակացն : * Եւ ասէ գաւթից ցաւաւաղ . մի եմ ես՝
 և կամ կեանք աղգատահմի հօր իմոյ՝ ի մէջ ինչ, զի լի
 19 նիցիմ փնայ աղբայի : * Եւ եղև ի ժամանակի անկող
 զմեքոք գուտար սաւաղայ՝ գաւթի, սաւաւ նա եղև
 20 բիւլի մեղրամացւոյ կնութն : * Եւ սիրեաց մեղքող
 գուտար սաւաղայ զգաւթի . և անգգ եղև սաւաղայ, և
 21 հանց թուեցաւ բանն յաւ նր . * և ասէ սաւաղ՝ ասց
 զնա նմա կնութն , և եղիցի նմա ի գայթաղաւ : Եւ
 44 բր ի վերայ սաւաղայ մեան աղաղակացն : և ասէ սա
 22 վաղ ցգաւթի . երկրորմբ փնայացեալ գու թիմ ալ
 23 աս : * Եւ պատուիրեաց սաւաղ ծաւայից իւրոց և
 ասէ . խոտցարեալ գուք լսելեայն ընդ գաւթի և ա
 24 սայնիք՝ անա աղբայ հանեալն ընդ քեզ, և նմ աղբ նր
 25 սիրեն զքեզ, և արգ՝ փնայացիր գու աղբայի : * և
 խոտցան ծաւայն սաւաղայ յակահոս գաւթի բա
 26 նմ բանիցս պատցիկ : Եւ ասէ գաւթի՝ Թեթև իցե
 յաւ մեր փնայանալ աղբայի . և ես այր մի սաւաղ
 27 պեալ եմ, և ոչ փաւաւոր : * և պատմեցին սաւաղն
 ծաւայն իւր ը բանիցս պատցիկ զոր խոտցաւ գու
 28 լիթ : * Եւ ասէ սաւաղ, սխալեալ աստիք ցգաւթի .
 եթէ ոչ կամ աղբայ վարձանա, այլ հարկուր անթլիա
 29 սաւթն աղաղակաց, ասեալ վրէժ ի թշնամեաց ար
 30 քայի : և սաւաղ խորհեալ արկանել զնա ի մեա ալ
 31 աղբացն : * Եւ պատմեցին գաւթի ծաւայն սաւաղ
 32 զայ գրան զայտարի . և հանց թուեցաւ բանն յաւ
 գաւթի՝ փնայանալ աղբայի : և չիլն լցեալ աւաղբ :
 33 * և յարեաւ գաւթի և զնայ թիւն և արք իւր, և եւոր
 յաղաղակացն արս հարկուր . և երեւր զանթլիաւաւե
 34 նց, և երկց զնոսա աւաղի աղբայի . և փնայացաւ ար
 35 քայի : և ես սաւաղ զմեղքող՝ գուտար իւր նմ կնու
 36 թն : * Եւ եսեա սաւաղ և ծանեաւ եթէ նր է ընդ
 37 նմա, և նմ ինչ սիրէր զնա . * և յաւել ևս անեանել
 ի գաւթի : Եւ եղև սաւաղ թշնամութի ընդ գաւթի
 38 զնմ աւարտ նր : * Եւ ելին ի խոտք աղաղակացն , և
 եղև ի բաղաւ ժամանակայ ելք նց : և խելածուա եր
 39 գաւթի բան զնմ ծաւայն սաւաղայ . և պատուեցաւ
 անուն նորա յոյժ :

ԳԼ.

(19) Ոհն . Եգրիկել մեղրամացւոյ, (24) Աս . Եւ
 պատմեցին նմա ծաւայն իւր : (26) Ոհն . Եւ չէ էթ
 լցեալ աւաղբ : (27) Ոհն . Եւ ես նմա սաւաղ զմեղ
 քող : (28) Ոհն . Եւ նմ ինչ սիրէ զնա : (29) Յաւ գու
 Խի . Չնմ աւաղբս նր :

Խթ. Եւ խաւարացիս առաւ ընդ յովնաթանայ որդւոյ իւրում, և ընդ Թմ Ծառայոյ իւր սպանանել զգաւիւն յոյժ: Եւ խաւարացիս որդիս առաւ զայն հաճեալ էր ընդ գաւիթի յոյժ: Եւ պատմեաց յովնաթան գաւթի և ասե. հայր իմ ինչորէ սպանանել զքեզ. զչորք ընդ վաղիւ ընդ առաւարն. և Թաղթիթ, և Նսաթիթ 'ի Թաղթ տեան: Եւ եւս ելից և կացից մօտ առ հօր իմում յանգիման, ուր և իցես գաւանդ, և եւս խաւարացի զմքս ընդ հօր իմում. և տեսից եթէ զինչ իցէ և պատմեցից քեզ: Եւ խաւարացիս յովնաթան զմ գաւթի բանս բարեւ ընդ առաւարայ հօր իւրում, և ասե ցնա. մի մեղք ցէ ազգայ 'ի Ծառայ իւր գաւթի, զի մէկ ինչ մեղաւ նա քեզ. և գործք նք բարութ են առ քեզ յոյժ: Եւ երգ զանձն իւր 'ի ձեռին իւրում, և եկար զաղաղցին. և արար փրկութ մեծ. և Թմ ինչ տեսին և օւրախ եղին. և ընդէր մեղանքիցես յարեւն արգար՝ սպանանել ըլ գաւթի մարտապարտաց: Եւ լուսաւ առաւ ձայնի յովնաթանու, և երգաւ առաւ և ասե. կենդանի է ար եթէ մեռանիցի: Եւ կոչեաց յովնաթան զգաւիւն. և պատմեաց նմա յովնաթան զին բանս զոյսուսիկ. և առար յովնաթան զգաւիւն առ առաւ, և եր առաւի նք իրբն յերեկն և յերեսնա:

Եւ յաւել ևս ընել պատերազմ, և զորացաւ գաւթի տակ պատերազմ ընդ աղաղցին. և եհար 'ի նոցանէ հարստածս մեծամեծս յոյժ. և փախան յերեսաց նք: Եւ եղիս մյս չար 'ի ան 'ի վերայ առաւարայ. և ինչն հոտէր 'ի ասն, և գեղարգն 'ի ձեռին նք. և գաւթի երգէր ձեռք իւրով: Եւ ինչորէր առաւ հարկանել զգեղարգն ընդ գաւթի և ընդ որմն. և խուսեաց յերեսաց առաւարայ, և եհար զգեղարգն յորմն. և գաւթի ել զնոց և զերծաւ: Եւ եղի 'ի գիշերին յայն միկ առաքեաց առաւ հրեշտակս 'ի ասն գաւթի պահել զնա. զի սպանցէ զնա ընդ առաւարն: Եւ պատմեաց գաւթի մեղքոյ կին իւր՝ և ասե. եթէ մէկ աղաղցեալ զանձն քս 'ի գիշերին յայտնի վաղիւ մեռաւ նա:

ԳԼ. ԺԹ. (2) Այս. Հրեշտակ էր ընդ գաւթի յոյժ: (3) Ոհն. Զանգի ուր և իցես գաւ. և (5) Այս. Եւ արար ար փրկութ մեծ: (7) Ոհն. Զմեղ ցրանս զաղաղցին նմա. . . և եր առաւի նորա ուղ յերես: (8) Ոհն. Եւ եհար 'ի հարստածս. . . 'ի նք: (10) Ոհն. Եւ գաւթի ել և զնոց և զերծաւ:

- 12 ներկայ ես : * և ինչպիսիք զգաւիթ ընդ պատահանն .
 13 և փախեալ գնաց և ապրեաց : * Եւ առ մեղքող պա-
 ճառապատանս , և եդ . 'ի վրմահնացն . և լեարդ այծե-
 եաց և կծիկ մաղղեդ . 'ի սնարէ , և Թաճկեաց զնա հաշ-
 14 զերթիւ : * Եւ առաքեաց հրեշտակս սաւուղ ունել
 15 զգաւիթ . և ասեն՝ Թէ խմել : * Եւ առաքեաց 'ի վր-
 գաւիթի գարձեալ և ասէ . հանէք զնա մահնդն առ խա՝
 16 և աղանկի զնա : * Եւ եկին հրեշտակքն , և ահա պա-
 ճառապատանքն 'ի վրմահնացն , և լեարդ այծեաց և
 17 կծիկ մաղղ . 'ի սնարսն : * Եւ ասէ սաւուղ ցմեղքող
 ընդէր այսպիս խաբեցեր զնա , և արձակեցեր զվճար
 մին իմ և աղբեացաւ : և ասէ մեղքող ցաւուղ թիքն ա-
 սաց Թէ արձակեալ զնա , ապա թիւ ոչ աղանանեմ զքեզ :
 18 * Եւ գաւիթ փախեալ և աղբեացաւ , և եկին առ սաւու-
 մուկը յարիմուծեմ . և պատանեաց նմա զեմ ինչ զոր ա-
 րար նմա սաւուղ : և զնային . սամուկը և գաւիթ՝ և
 19 նստան 'ի նաւաթհաւմա : * Աղդ եղև սաւուղայ և ա-
 20 սեն . ահա գաւիթ 'ի նաւաթհաւմայ է : * և առաքեաց
 սաւուղ հրեշտակս ունել զգաւիթ . և տեսնէ զկեկեղե-
 ցին մարգարեից մարգարեացելոց . և սամուկը՝ հայր
 'ի վր նր : և եղև 'ի վր հրեշտակացն սաւուղայ հոգի .
 21 նոյ , և մարգարեայան և նորա : * Եւ պատանեցաւ սա-
 ւուղայ . և յաւել սաւուղ առաքել ոյլ հրեշտակս . և
 մարգարեայան և նորա : և յաւել սաւուղ յառաքել
 22 ոյլ հրեշտակս , և մարգարեայան և նորա : * Եւ քաղ-
 կացեալ սամուկը սաւուղ , և զնաց թիքն յարիմու-
 թեմ , և եկն մինչ 'ի ջրհորն մեծ՝ որ 'ի տեղեաց , և ե-
 հարց և ասէ . ո՞ր է սամուկը և գաւիթ . և ասեն՝ 'ի
 23 նաւաթհաւմայէ : * Եւ զնաց անտի 'ի նաւաթհաւ-
 մայ : և եղև 'ի վր նորա հոգի նոյ , և երկնայր երկնայով
 և մարգարեանայր , մինչև հասանել նմա 'ի նաւաթհաւ-
 24 մա : * և մերկացաւ զհանգերձ իւր թիքին , և մարգա-
 րեացաւ սաւուղն նոյ . և անհաւ մերկ զախն ողորն , և
 ջրիւրն Թեմ . զի այնորիկ ասենն՝ Թէ և սաւուղ 'ի մար-
 գարեա :

ԳԼ.

(12) Որեւոր . Գնաց՝ եւ և աղբեացաւ . (14) Որեւոր . Եւ ա-
 սեն , խմել : (17) Յորիմայի գալտեր . Եւ ասէ մեղքող
 ցաւուղ . թիքն ա՛ : (18) Յորիմայի գալտեր . Եւ եկն առ սա-
 մուկը : (21) Որեւոր . Եւ պատանեցաւ սաւուղայ , և առա-
 քեաց ոյլ : (23) Յորիմայի գալտեր . Եւ երկնայր երկն-
 ան և մարգարեան : (23) Որեւոր . Եւ զնաց 'ի նաւաթ-
 հաւմայ . . . մինչև հասանել նր 'ի նաւաթհաւմա՝ :

ԾԲԼ Ի փոխեալս զաւիթ 'ի նաւածայհամայ, և եկն 1
 խօսեցաւ առաքի յովնաթամայ և ասէ. զի՞նչ ա-
 րարի, և զի՞նչ վնասէ իմ, և զի՞նչ մեղայ առաքի հօր
 քոյ՝ զի խնդրէ զանձն իմ: * Եւ ասէ ցնօ յովնաթամ. 2
 քանքեղ, ոչ մեղանկիցիս, զի ահա ոչ առնէ հայր իմ
 բան մի մեծ կամ փոքր՝ զոր ոչ յայտնէ յունկն իմ. և
 զիմարդ իցէ զի թաքուցանիցէ հայր իմ յինէն գրանդ-
 զպոյ. քի՞ պոյպէս: * Պատասխանի եւ զաւիթ և ա- 3
 սէ զյովնաթամ. գիտելով գիտէ հայր քո զի գտի չը-
 նարհա առաքի պապ քոց, և ասէ թէ մի գիտացցէ յով-
 նաթամ՝ գուցէ ոչ կամեցի. պլ կենդանիք է ար և կեն-
 դանի է անձն քո, զի որպէս ասացի՝ վնասեալ է քնք-
 իդ և ք հայր քո մինչև ցմահ: * Եւ ասէ յովնաթամ 4
 ցգաւիթ. զի՞նչ ցանկայ անձն քո՝ և արարից քեզ: * Ա- 5
 սէ զաւիթ զյովնաթամ. ահա վաղիւ ամառմաւ ե-
 և ես նստելով ոչ նստայց ուսել հաց բնդ արբուի. և
 առաքեացես զիս և թաքեայց 'ի գաղտի ստա մինչև, ցե-
 րեկս աւուրն երրորդի: * Եթէ առնելով առնիցէ պլց 6
 զինէն հայր քո, ասացես եթէ հրաժարեալով հրաժա-
 րեայց յինէն զաւիթ եթէ ալ միշտ յիմեմք քաղաք-
 իս. զի ցոհ աւուրց է անդ իմ ցեղին: * Եթէ ասա- 7
 ցէ քաղաք է, խաղաղութ է ծառայի քում, ապա թէ
 խառն ապցէ պատասխանի՝ գիտալիք զի վնասեալ 8
 է չարութի առ 'ի նմանէ: * Եւ արացես ողորմուի
 բնդ ծառայի քում. զի յուրառն մոլորեալ գնաւայ քո
 բնդ քեզ. և եթէ վնաս ինչ է ծառայի քում, գու իսկ
 սպան զիս. և բնդէր հապուցանիցես զիս առ հայր քո: 9
 * Եւ ասէ յովնաթամ. քան ընդ քեզ, զի եթէ գիտե-
 լով գիտացի եթէ վնասեալ է չարութի առ 'ի հօրե-
 իմեմ գալ 'ի վր քո՝ եթէ ոչ 'ի քաղաքն իսկ քո պատ- 10
 մեցից քեզ: * Եւ ասէ զաւիթ զյովնաթամ՝ ո պատ-
 մեցէ ինձ եթէ խառն պատասխանի տացէ քեզ հայր 11
 քո: * Եւ ասէ յովնաթամ ցգաւիթ. երթ և մնա յան-
 դին: և գնացին երկդքեան յանգն: * Եւ ասէ յովնա- 12
 թամ ցգաւիթ. ար ամ իջի գիտե՝ եթէ ոչ քննեցից
 զհայր իմ զերեք ժամուան, և եթէ բարի ինչ իցէ զգա-
 թէ

ԳԼ. Ի. (1) Ամբոս. 'ի նաւածայհամայ, և ե': (5) Ոմանտ
 'ի գաղտի անդ մինչև: (5) Առք. Մինչև ցեղեկութիւն առ: (7)
 (7) Առք. Եթէ պատցէ թէ բար: (7) Ոմանտ. խառն
 ապացէ քեզ պիտի: (3) Ոմանտ. Վնաս ինչ է 'ի ծառայի
 քում: (9) Յոյնալիք պիտի. Չէ եթէ գիտեալով:

- 13 Թէ և եթէ չար՝ առաքելոց և ուր քաղ յանդամ : * ան հոն
արասցէ ար յաղիւթանու , և ան հոն յաւելցէ , եթէ ոչ
քանցից զարարութիւն վնքո , և յայտնեցից յանդամ քա
և արմատեցից զքեզ՝ և երթիցես ի խաղաղութիւն . և եւ
14 զիցի ար ընդ քեզ՝ ուր էր ընդ հոր իմուհի : * Եւ իցէ
Թէ քանցես եւս կենդանի իցեմ , արասցես ընդդէմ իսկ
15 սղարմութիւն , և եթէ մահու մեռանիցիմ , * մի բարձրեա
զարմութիւն քո ի տանէ իմեմ մինչև զյաւիտեան : և ե
թէ ոչ՝ ի ջնջել ան զթշնամիս գաւթի զեւրոքանցիւրոք
16 յերեսաց երկրէ , * զայցի անուան յաղիւթանու . ի տան
գաւթի . խնդրեսցէ ար՝ ի մեռաց թշնամեաց գաւթի :
17 Եւ յաւել յաղիւթան երգանցուցանել զգաւթիմ առ Ծ.Գ.
18 անդ իմ . զի անդեաց զանմե սիրելւոյն իւրոյ : * Եւ ու
ան զնա յաղիւթան . զայցիւ ամուսնուան է , և խնդրես
19 զնա . * քանզի խնդրեսցի ախոռ քո , և երեքսրեայցի և
երեկոսցես ի տեղի քո՝ ուր թաքեալն յաւուրն գար
20 Ծոյ . և նստցիս առ երգարանդ այգաւիկ : * Եւ եւս է
րեքինցից քեզք յորս անել և մզել յամուսնարոյն .
21 * և արմատեցից զպատանեակն , և ասացից , Երթ գիտ
զքեքին : Եւ եթէ տեղով ասացից զպատանեակն . ի
քնն և այսր է քեքին , և այսր առ զնա , երեքիմ . զի
խաղաղութիւն է քեզ , և չեն ինչ բանք՝ կենդանի է ար :
22 * Այս Թէ ասացից զպատանին . ի քնն և անդր է
23 քեքին , քննալիք՝ զի արմատեաց զքեզ ար : * և բանիցս
զոր խաղաղք՝ եւս և գու , ահա ար լինցի վնայ ընդդէմ և
24 ընդ քեզ մինչև զյաւիտեան : * Եւ թաքեալս գաւթիմ
յանգին : և եհուս ամուսնուան . և եմուս արքայ՝ ի սե
25 նեակն ուսել հաց : * և նստու արքայ յախոռ իւրում
որդեա մանգամն և մեռանդամ ախոռով յորմայցին .
և ժամանեաց յաղիւթան . և նստաւ արեւմեր ի կող
26 անմի՝ սաւաղայ . և խնդրեսցաւ տեղին գաւթի : * և ոչ
խաղաղա սաւաղ և մէ ինչ յաւուր յայնմիկ . քանզի ու
սաց թէ զմարք ինչ իցեն չենելոյ սաւաղ , և չիցէ արեւալ :
27 Եւ եղէ ի վաղիւ ամուսնութիւն յաւուրն երկրորդի , խնդ. Ծ.Գ.
րեցաւ տեղին գաւթի , և ասէ սաւաղ զյաղիւթան ուր
զի իւր . զի է՝ զի ոչ եկն արգին յետեայ երկէ և այս
28 օր ի սեղան : * Պատասխանի եւս յաղիւթան և ասէ
ցաւաղ . հրաժարեաց յինն երթալ ի բեթզահեմ քա
29 զմք իւր . * ասէ՝ արմատեաց զիմ՝ զի զմէ է յեղին մե

ԲԳ

(19) Այս. Եւ երեքսրեայցի , և խնդրեսցի , և երեկոսցես
ի տեղի քո : (21) Սկսու . Գիտ զքեքին . . և այսր է քեք
ին : (22) Եւ անդր է քեքին : (26) Սկսու . Քանզի ասաց
Թէպէտ ինչ իցեն : (27) 'Իւս' . Երեկ և յետեայ ի
սեղան : (29) Բաղան . Եւ պատուիրեցին յիս եղբ' :

քոյ 'ի քաղաքին' . և պատուիրեցին զնա եղբարք իմ' . և արդ եթէ գտի շորհա առաջի աչաց քոյ' երթայ առ քից զեղբարս իմ' զասն այնորիկ ոչ եկն 'ի սեզանի սր քոյի' : * Եւ բարկացաւ սաւուղ 'ի վր յովնաթանու' : 30
 և սակցնա՝ աղնիսրդի տնձնամանն . ես ոչ գիտեմ, զի գաղնաւոր ես գուռ արգելոյն յեսսեայ' յամօթ քո , և յամթ առականաց մօր քոյ : * զի զեմ՝ սաւուղ որչափ 31
 արգին յեսսեայ կենդանի է՝ ոչ հաստատայի (Թազաւղ բուծի քո . արդ առաքեալ կալ զպատանին՝ զի որդի մահաւ է նա : * Պատասխանի եւս յովնաթան սաւուղ 32
 զայ հօր իւրում, և սակցնա . ընդէր մեռանիցի . զի՞նչ դործեաց : * Եւ վերացոյց սաւուղ զգեղարդն 'ի վր 33
 յովնաթանու սպանանել զնա . և գիտաց յովնաթան թէ զձարեան է չարութի 'ի հօրէ նր՝ սպանանել զգաւ ինի : * Եւ գիմեաց յովնաթան 'ի սեղանոյ անտի աղ 34
 աւաք բարիութի և արամառութ . և ոչ եկեր յաւուրն երկրորդի ամայն հաց, զի բեկան վն գաւթի . զի վը ձարեաց վն նր հայրն իւր :

ԾԵ * Եւ եղև ընդ առաւօտն՝ Եւ յովնաթան յանդն, ուղ 35
 ժամագիր եղև գաւթի 'ի վկայութի . և մանուկ փղբրիկ ընդ նմա : * և սակց պատանեակն, ընթան զիս 36
 զփրին զոր ձգեցից . և ընթացաւ պատանեակն . և նա ձգեաց զփրին, և երեք զնա : * Եւ չալաւ պատան 37
 նեակն մինչև ցտեղի փրին զոր ձգեաց յովնաթան . և աղաղակեաց յովնաթան զինի պատանեկին և սակ, 'ի քնն և անդ է փրին : * և աղաղակեաց յովնաթան զինի 38
 պատանեկին և սակ . փութացեալ արագեալ և մի կաց ցեռ . և քաղեաց մանուկն յովնաթանու զփրին և երբեր առ ար իւր : * և պատանեակն ոչ ինչ գիտեր՝ բայց 39
 'ի յովնաթանայ և 'ի գաւթի՝ զի գիտէին դրանն : * Եւ 40
 եւս յովնաթան զգործին իւր ցպատանեակն, և սակց պատանեակն իւր . Երթ մուտ 'ի քաղաքն : * և եմուտ 41
 պատանեակն, Եւ յարեաւ գաւթի յարգարայն, և անկան 'ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր . և երկիր եպարդ նմա երկցս անգամ, և համբուրեանց իւրաքանչիւր զընկեր իւր, և ելաց իւրաքանչիւր 'ի վերայ ընկերի իւրոյ մինչև ցմեք վախան : * Եւ սակց յովնաթան ցգաւթի, 42
 Երթ 'ի խաղաղութի . և ուղ երգուաք մեք երկզքին յառուն ան և խոսեցաք, ար ընչի վկայ ընդիս և Ե. քեղ, և 'ի մեջ զաւակի իմոյ և 'ի մեջ զաւակի քոյ մինչև ցյաւ ի :

(30) Ոմեհ . Եւ բարկացաւ սաւուղ յոյժ 'ի վր յովնա' :
 (30) 'Ի լաս' . Աղկորդի . համայն Բաղնայ 'ի Բնա' :
 (31) Բաղան . Ոչ հաստատուցի : (37) Ոմեհ . Մինչև 'ի տեղի փրին . . . 'ի քնն և անդ է փրին :

43 Էփեսոս : * Եւ յարեալ գաւիթն և քանց : և յաղագրեալ
հոգեւոր ի քաղաքն :

ԳԼ. ԻԱ.

- 1 Եւ սին գաւիթն ի նորա՝ առ աքիակէք քահանայ . Ծ. 2
և զարեւոյրեցան աքիակէք ի պատահելոյ նր . և ա-
ռեցնաւ . զի՛ է զի գաւ. միայն եւ՛ և սրբ . և ընդ . քեզ .
2 * Եւ առե գաւիթն յաքիակէք քահանայ . բան ինչ հը-
քանդեալ է ինձ աղբայն այսոր . և առեցնա՛ մի որ գի-
տապն պատն զի որոյ առաքելքն զքեզ , և ժամն որոյ
պատահելոյն քեզ . և հրամանեաւ մանկաւորն ի պեղ-
աղն որ կողմն այ հաւատարմութի , փելմանն ելլանն :
3 * և արգ՝ եթէ ինչն ի մեռիւն քամ հիմք նկանակ հա-
4 յի՛ առեք ի պետութեմ , թե միշտ և գամնիցի : * Պա-
տարմանն եւ քահանայն այ և առեց գաւիթն . ոչ կոյ
հայ պիտէ ընդ մեռալն իմով , այլ հայ արբաւմն . և
եթէ ինչն զգաւապեալ մանկալն ի կանանց՝ կերպնն :
5 * Պատարմանն եւ գաւիթն քահանային՝ և առե . ի կա-
նանց մեկաւն եմք յերեկէ և յիսնանն , յերանել ինձ
ի նմապարհս արեցան և մանկալն . զի և նմապարհս
թե աղբն է . և ժամն պիտիկն այսոր արեցել գա-
6 ծաղ իմով : * Եւ եւ նմա աքիակէք քահանայ՝ ի դա-
ւաղապար հայնն . զի չգայր անդ հայ , բայց ի հայնն
երեսայ , առեալ յերեսայ նն , քանզի առաջի հայ յերան
7 յաւաքն յարմ : առ զայն : * Եւ անդ եր մի ի մա-
ւաղելն առաւար յաւաք յայնն ի նկարն նմապարհ
առաջի նն . և անանն նր գաղի՛կ՝ ասարի , արաննր զի
8 բն առաւար : * Եւ առե գաւիթն յաքիակէք , եթէ
ինչ՝ առ ընդ մեռալն քով քեզարդն կամ առաւար . զի
դաւաքն իմ և պաղման իմ ոչ առի ի մեռիւն իմաւն
9 քանզի բանն աղբայն աքիակէք զի : * Եւ առե քա-
հանայն . ահա առաւարն գաղիազաւ այսպալայն միշտ
ապալայ՝ զոր աղաննր ի հովիտն կոյ , և այն պատանն
կոյ ձորմով յապ զակալն . և թե զայն առեաւ ընդ
քեզ՝ մա , զի ոչ գոյ ասա՝ բայց յայնմանն : և առե գա-
ւիթն :

Գլ. Իա . (1) Ո՛հն . Աքիակէք ի պատահելն նորա :
(2) Ո՛հն . Յաքիակէք քահանայն : (2) Ո՛հն . Ինձ աղ-
բայ այսոր . . . և հրաման եւ մանկաւորն . . . այ հաւատար-
մութի ի փելմանն : (2) Թղթմանն . փելմանն ելլանն :
(3) Ո՛հն . Եթէ ինչն ի մեռիւն : (5) Առե . Եւ առեցնա-
լի կանանց . . . այսոր արեցել գաղի : (6) Առե . Զի ոչ
գայր անդ , հայ ընդ : (7) Ո՛հն . Յաւաք յայնն ի
նկարն յաղագրեալն առաջի նն :

Էիթ՝ զիք իբրև զնա, տակաւ ցին զայն: և ետ նմա զայն: 10
 ԾԷ * Եւ յարեալ գաւիթ և փախտալ յաւուր յայնմէկ յե-
 րեսաց սաւուղոյ, և եկն գաւիթ առ անքուստ արքայ
 գիթայ: * և տանն ծառայքն անքուստայ ցնա. ոչ սահ է 11
 գաւիթ՝ Թագաւոր երկրին. ոչ սմա նուագէին պա-
 րաւորքն և տակին, եհանք սաւուղ զհաղաքս, և գաւիթ
 զքեւրս: * Եւ եգ. գաւիթ զքանսն 'ի սրտի իւրում, 12
 և երկնաւ յոյժ յերեսաց անքուստայ արքայի գիթայ:
 * և այլակերպեաց առաջի նր զերես իւր, և պատշաւ 13
 ակցաւ յաւուր յայնմէկ. և կայքաւէր առ գուրս քաղա-
 քին, և ծորեցուցանէր զլորձուս իւր 'ի վր ծորուսաց
 իւրոց, և յափռիթէրս խաղալ: * Եւ տակ անքուս 14
 ցնառայս իւր. ահա տեսէք զայն 'այսահար' և ընդէր
 մուծէք զնա առ իս. * Թիթէ կարօտ ինչ իցեմ ես այսա 15
 հարգ, զի տեղք զգա այսահարել առաջի իմ. մի մտցէ
 գա 'ի առն:

ԳԼ. ԻԲ.

Դնայ անտի գաւիթ՝ և եկն զերծաւ յայն ոգոզ 1
 մայ. և լուսն եղբարք նր և ամ տուն հօր նր, և
 իրն առ նա անդր: * Եւ ժողովէին առ նա ամ վասա 2
 տեղք, և ամ պարտապանք, և ամ ցաւագնեալք. որ
 ամք. և կր նյ զօրագլուխ: և եկն ընդ նմա իբրև արք 3
 շորեքարեւր: * Եւ զնայ անտի գաւիթ 'ի մասեփաթ
 մովարայ. և տակ ցարքայն մովարայ. եղիցի հայր իմ և 4
 Թոյր իմ առ քեզ, մինչև գիտացից թէ զինչ արասցէ
 ինձ ամ: * և աղաչեաց զերեսս արքային մովարայ. և 5
 ընդէկցին առ նմա զամ աւուրս մինչև էր գաւիթ յան-
 ձաւին:

ԾԸ * Եւ տակ զնգ մարգարէ ցգաւիթ. մի նաւեր յան 6
 ձաւիգ, այլ արի և երթիցես յերկիրն յուզայ: Էնայ
 գաւիթ և եկն նոսաւ 'ի քաղաքն սարիթ: * Եւ լը 7
 ւաւ աւուր Էթէ յայնմեցաւ գաւիթ և աղքն որ ընդ
 նմա: և աւուր Էստէր 'ի բլրին 'ի ներքոյ հերկին որ 'ի
 քամա. և գեղարգնն 'ի ձեռնին իւրում. և ամ ծառայք 8
 նր կային շուրջ զնովաւ: * Եւ խօսեցաւ սաւուղ ընդ
 ծառայսն իւր որ կային շուրջ զնովաւ, և տակ ցնոսա. 9
 լուա

(12) Ոման. Անքուսայ գիթայոյ: (15) Բօրնալին Գիթե-
 ինչ իցեմ ես այսա: (15) Ոման. Դա 'ի առն իմ:
 Գլ. ԻԲ. (1) Ոման. Եւ զնայ անտի գաւիթ: (3) Ոման.
 Եղիցին հայր իմ. և եթէ զինչ ա: (4) Բօրնալին Գիթե-
 Ր. Թիթէ կր գաւիթ յան: (6) Ոման. Եւ գեղարգնն որ 'ի
 ձեռնին իւր: (7) Աւր. Եւ զամենեւեմ զնգ առնիցէ:

իւրաքանչէր որդիք ընտնիաւմբն . Ընէ արգարէն ժամանակուն
 ձեռք տալով որդին յետեւայ անգաւ և այգետառանս , և զնա
 8 զմեզ տանիցն հաղարապետս և հարկւրապետս . * զի
 միտաբանայ կայք 'ի զք իմ գուգ ամենեկեան . և մէջ
 կը որ յայտնեք յաւնին իմ 'ի գննել արգազին իմոյ ժախ
 ընդ որդւոյն յետեւայ . և չկը որ 'ի ձէնել արտւմ ցաւեք
 9 զի իմ , և յայտնեք յաւնին իմ . զի յարգոյ նրդին իմ ընդ
 ծառայ իմ 'ի մերայ իմ թշնամի , որպէս յառուր յայտ
 10 մէկ : * Պատասխանի եւս զովնէ ասորի , որ կայք 'ի զք
 իւրաքանչէր սաւառայ , և ասէ . տեսի զորդին յետեւայ եւ
 11 կեաւ 'ի նամբս աս աղբնէլէ որդի աղբատկրայ առ քաւ
 12 հանայ . * և հարցանեք նա նմա 'ի ան . և եւս նմա պաւ
 13 շար 'և զտաւերն գողեմաք . այդպէս իւր եւս նմա : * Եւ
 տապեւայ արքայ կոչեայ զաղբնէլէ որդի աղբատկրայ
 14 զքահանայ , և զնա որդիս հոր նր զքահանայս որ էին
 15 'ի նամբս . և եկին ամենեկին առ արքայ . * Եւ ասէ
 տաւազ . ընդ որդի աղբատկրայ : և ասէ անասին կամ
 16 իտեւայ ար : * և ասէ ցնա սաւառ . զի 'ի զի միտաբ
 նեցէ զաւ և որդին յետեւայ հախաւակի ինձ , ասել նմա
 17 հայ և տաւեր , և հարցանել նմա յայ , և գնել զնա ինձ
 18 թշնամի , ող և յառուր յայտնի : * Պատասխանի եւս
 աղբնէլէ արքայի և ասէ . և ող է յնա ծառայս քո հա
 19 ւասարիմ իբրեւ զգաւիմ , և փեսայ արքայի . և ինչպէս
 20 նա հրամանի քոյ . և փառասոր 'ի ասն քում : * Եւ ին
 21 յայտաւաւ ինք ակունք ինքն հարցանել նմա յայ . քան
 22 մի երբեք գիշէ արքայ 'ի զք ծառայի իւրոյ այդպիսի
 23 բան , և 'ի մերայ ասն հոր իմոյ . զի ոչ գիտե ծառայ քո
 24 յետի յայգովի բան մի անի կամ փոքր : * Եւ ասէ տա
 25 տաւազ . մահա մեռցիտ աղբնէլէ 'ի գաւ . և նա տաւ հոր
 26 քոյ : * և ասէ արքայ ցաւաւաւաւ ար կային շտոր
 27 փոքր . մտախ և սպանէք զքահանայսն ան , զի մեռն
 28 նց ք գաւթի է . զի գիտային եմէ փախել նա' և ոչ
 29 յայտնեցին յաւնին իմ : Եւ ոչ կամեցան ծառայքն ար
 30 քայի արկանել զմեա իւրեանց , և մեղանել 'ի քահա
 31 նայսն ան : * Եւ ասէ արքայ ցգովի . զարմիր գու
 32 և պատահեաւ քահանայիցն ան : և զարմաւ զովնէ ու
 33 արի , և կտաւերայ զքահանայսն ան . և արքան յառուր
 34 յայտնի երեւհարկուր և հինգ այր , զամենեւին որ կրէին
 35 զնա իւրեւ կտաւի : * Եւ զնամբս քաղաք քահանայիցն
 եւսար

(9) 'Ի լաւ . Դավիթ և գամայիցի , որ : (11) Ունա . Եւ
 տապեւայ արքայ կոչել զա' : (13) Այս . Զի միտաբան
 ցէք զաւք և որ' : (13) Ունա . Հարցանել նմա 'ի անն :
 (16) Այս . Եւ ասէ արքայ տաւազ : (18) Յօդուքն
 ծառայիմ որդի քո . Երեք ք և ք . այր :

եւորս արով սուտերն յառնէ մինչ ցին, իսպաղայ մինչ
ցանգիաց. յարժաւոյ և յիշոյ մինչ ցալեար բերանով
որոյ: * Եւ ապրեցան որդի մի աքիմելիքայ, որդւոյ 10
աքիմաղայ. և անուն նրաբաժնար, և փախեալ գնաց
գաւթի: * և պատմեաց աքիմար գաւթի եթէ եւ 21
ապրեաց սաւուզ զեմ քահանայն նն: * Եւ ասէ գաւ 22
թիմ քարեմար. գիտէի յաւուր յայնմիկ եթէ քաղնի
ապրի պատմելով պատմի սաւուզայ: Մն եմ պարտա,
կան ուղւոյ ասն հոր քոյ. * նթոս առիւ՝ և մի երկնէի, 23
զի ուր խնդրեցիցի զանմին իմոյ տեղի՝ խնդրեցիցի և
քեմ անմին, զի պահեցիս գաւ առիւ:

ԳԼ. ԻԳ.

ԾԹԻ՛, Եւ անց եղև գաւթի և ասն, ահա այլապէս պաւ 1
տեղադմն ընդ կելլաւ, և յափառեցին զիսլա
րայն: * Եւ եհարց գաւթի ի նն և ասէ, եթէ եւ 2
թալց և հարկանիցն զայլապէսն զայնոսիկ. և ասէ նր
ցգաւթի. եթէ և հարկանիցն զայլապէսն, և փրկեալ 3
ցնս գիելլաւ: * Եւ ասնն արք գաւթի ցնա՝ ահա մեք
ասանն ի հրեասանի յերկելլի եմք. և զիսրգ լինիցի
եթէ երթիցեմք ի կելլա յաւուր. այլապէսն: 4
Ե * Եւ յաւել մասնարամ գաւթի հարցանել ի նն. և
պարտախանի ետ նմա նր՝ և ասէ ցնա. արի ել ի կելլ 5
լա՝ զի ես մասնեցից զայլապէսն ի ձեռս քո: * և գաւ
նայ գաւթի և արքն որ է նմա ի կելլաւ, և մարտեաւ 6
չ պարտեցին. և փախեան յերեսաց նր, և մն. զանա
սան նչ, և եհար ի նոցանէ հարստն մեծամեծս. և
փրկեաց գաւթի զմեռելլան կելլայ: * Եւ եղև ի փախ 7
քնն աքիմարայ որդւոյ աքիմելիքայ առ գաւթի, և
ինքն ընդ գաւթի ել ի կելլաւ. և ունեք զեփուզն ի
ձեռն իւրում: * Եւ անց եղև սաւուզայ եթէ եկն 8
գաւթի ի կելլաւ. և ասէ սաւուզ, վաճառեաց զնա նն
ի ձեռս իմ. զի փախեցաւ մեռալ ի քաղաք գրանց և
զանափակեաց: * և հրաման ետ սաւուզ նմ ժողովք 9
գնանն իջանել ի պատերազմ ի կելլաւ. ունել զգաւ
թի և զարս նր: * Եւ գիտաց գաւթի զսաւուզայ և
նն ու գաղարէ ի քարութե. և ասէ գաւթի քարեա 10
թար քահանայ, մատ զեփուզք նն: * և ասէ գաւթի
նր նն էլի, լսելով լուաւ ծառայ քո՝ թէ խնդրէ սա
ւուզ

(23) Ո՛հեհ. Անմին իմում տեղի:

Գլ. ԻԳ. (1) Ո՛հեհ. Ահա այլապէսն. և յափառեցին
ցին զիսլարայն: (2) Աւր. Եւ հարցն զայլապէսն
(7) ի կելլա՝. Եւ ասն սաւուզ. մասնեաց զնա նն ի:

- առաջ գտել 'ի Թորայ կեկայ, ապականել զապագայ զՅ
11 իմ. և եթէ պաշարեցի՝ և եթէ իջանիցի՝ այժմ միտք
սառազ՝ ուն լաւաւ ծառայ քո ար ան ինչ՝ պատահեաւ
21 12 ապի քում: և ասեալ ար՝ պաշարեցի: և իւր ասեալ գաւ
22 13 և իմէ մասնեացն՝ զիս կեկայցեքս և զարս իմ՝ ի
մեան սառազայ: և ասեալ ար, մասնեացն:
13 և իւր յարեաւ գաւիթ, և արքն որ ընդ նմա իրեւել
րեպարեւ, ելին 'ի կեկայ և զնացին յո և զնացին: և
23 14 արք. եղև սառազայ եթէ զերծաւ գաւիթ 'ի կեկայ,
և գազարեաց յելանելայ:
14 և իւր նստաւ գաւիթ յանապատին 'ի մասերեթ յան
մաւիւն, և նստել 'ի լերին անապատին զիմայ 'ի մայր
լերին 'ի ԺԺԻն երկրին: և ինգրել քն սառազ զնմ
15 առաքս, և ճշ մասնեաց զնա ար 'ի մեռս նր: և իւր և
1 16 ասեալ գաւիթ եթէ ելանէ սառազ ինգրել զգաւթ.
2 և գաւիթ նստել յանապատին 'ի մայր լերին զիմայ
16 նորում: և իւր յարեաւ յաճախման արգի սառազայ, և
յագաւ առ գաւիթ 'ի նորն. և հաստատեաց զմեռս իւր
17 'ի ար, և ասեալ ցնա՝ մի երկնքի, զի ճշ գտել զքեզ
մեան սառազայ հոր իմոյ. և գնա թագաւորեացեա 'ի
3 18 զիմէ թե այգալսէ: և և ուխտեցին ուխտ երկդեան
առաջի ան: և իւր նստել գաւիթ 'ի նորում. և յաճախ
4 19 թան գնաց 'ի սան իւր: և իւր ելին զիմայցիքն 'ի մայր
5 երկրին առ սառազ 'ի բլաւն, և ասեալ. ո՛չ աւանդ
գաւիթ թագաւորեաց և առ մեզ 'ի մասերս յանձնու
6 20 նորոյն 'ի բլաւն երկառու, ք արքն յանձնուայ: և
արգ ըստ նմ յանկուածն անձին արքայի ինչ իման
լով առ մեզ. քանզի փակեացուք զնա 'ի մեռս արքայի:
21 և իւր ասեալ ցնա սառազ. օրհնեալ եք գաւթ 'ի նե, զի
22 ցաւեաց մեզ զՅ իմ. և արգ երթալէ և միջ ևս կաղմ
ցարուք, և գիտեցէք և տեսէք զտեղին ուր իցէ ոտն
նր. հասէք փայլապակի անգր ուր ասացէքն թե և,
23 գաւթ խորանմանդիցէ: և և քննեցէք և տեսէք ք յան
տեղեաց ուր թագաւորեալ իցէ, և գարմէք արեալ պառ
րատաւք, և երթիցաւք ընդ մեզ: և եղեցի եթէ իցէ
յերկրին՝ խաւցեցէ զնա նմ հաղարատարոյ յաւազայ:
24 և իւր յարեան և զնացին զիմայցիքն յերեսաց սառա
զայ. և գաւիթ և արք նորա եկն յանապատին մասնայ
առ,

(12) Այս իմ 'ի մեռս սառազայ: (14) Ո՛հնա. 'ի մայր
ապր լերին: (15) Եւ գաւիթ նստել յանապատին 'ի մայր
ապր լերին: (19) Ո՛հնա. Ո՛չ աւանդի... 'ի մասերս... 'ի
բլաւն երկառու: (20) Ո՛հնա. Ըստ նմ յանկուած ար
քայն... քանզի և փակեցին 'ի մեռս արքայի:

առ երեկոս ընդ աջմէ յերեսմանայ : * Եւ գնաց սաւուղ : 25
 և արք իւր խնդրել զգաւթի : և անդ արարին գաւթի,
 և հիշ 'ի վէմն որ յանապատին մասնայ : և լուսա սաւուղ
 և անդեցան զհետ գաւթի յանապատն մասնայ : * Եւ 26
 Թայր սաւուղ և արք իւր՝ զայն կողմն լերինն, և գաւթի
 և արք իւր առ 'ի կողմն զայն կողմն լերինն : և եղև
 գաւթի Թաքստեամբ երթալ յերեսայ սաւուղայ : և
 սաւուղ և արք նր աստեցան զգաւթիւ և զարամիք նր
 ունել զն : * Եւ եկն հրեշտակ առ սաւուղ և ասէ : 27
 Բուժա եկ այսր, զի արշաւեցին այլազգիք յերկիրս :
 * և գարձաւ սաւուղ չափել զհետ գաւթի, և չափաւ 28
 ընդգէմ՝ ալազգեացն : զասն այնորիկ կողեցաւ անդին
 այն վէմ բաժաննալ :

ԳԼ ԻԴ.

Եւ յարեաւ գաւթի անտի և նստաւ յանձնակոս գաղ 2
 զայ :
 ԿԴ * Եւ եղև իբրև գարձաւ սաւուղ յայլազգեացն, անդ 3
 եղև նմ և ասեն . ահաւանիկ գաւթի յանապատին գաղ
 զայ է : * և առ ընդ իւր երկու հազարս արանց ընտրել 4
 լոց յամ Ելէ, և գնաց խնդրել զգաւթի և զարս նր,
 հանգեալ ելինայ որովք եղևնրուայ . * և հիշ 'ի պա 5
 ռակոս հաւիցն որ առ ճանապարհաւն . և անդ էր այր
 փ' և եմուտ սաւուղ հանգէլ : և գաւթի և արք նորա
 նստին 'ի ներքեմ՝ այրին : * Եւ ասեն արքն գաւթի 6
 յնա . ահա այս օր է, զորմէ ասաց նր ջրել, մասնել
 զթնամիտ քո 'ի ձեռս քո . և արասցես ընդ նա՝ որպէս
 և հանել Թուխ յաւ քո : Եւ յարեաւ գաւթի և եհառ 7
 զտառն լաւգիկն սաւուղայ գաղս : * և եղև յես այն
 րիկ՝ զքնացոյց զգաւթի որուն իւր, զի եհառ զտառն
 լաւգիկն նր : * Եւ ասէ գաւթի ցարս իւր . քան լիցի 8
 ինձ 'ի ան, Թէ արարից զքանդ զայդ անառն խմով
 օծելոյ, ան, փռել 'ի նա զձեռս իմ . զի օծեալ ան է նա :
 * և հանեաց գաւթի զարսն իւր բանիւք, և սէ եա նց 9
 յառնել և սպանանել զսաւուղ : Եւ սաւուղ յարեաւ
 յայրէ անտի և հիշ 'ի ճանապարհն : * և յարեաւ գաւթի
 և զիկն նր ել յայրէ անտի . և ազաղակեաց գաւթի
 զհետ նր և ասէ : անք իմ արքայ : և հայեցաւ սաւուղ
 'ի

(26) Ո՛հնէ . Պատեցին զգաւթիւ . . . յունել զնա :
 ԳԼ ԻԴ. (3) Ո՛հնէ . Եւ գնացին խնդրել զգա' . . . հան
 գէալ աղինայ : Ուր ուր . ելինայ որովք : (4) Ո՛հնէ .
 Հօսից նր առ ճանապարհաւն, և էր անդ այր փ' . . . և
 արք նր անդ իմ (5) Ո՛հնէ . 'ի Թիֆուս նր, և անհա :

- 10 Ի թիկունս իւր. և անկաւ գաւիթ ի վերայ երեսայ
 իւրաց յերկիր, և եպագ. նմա երկիր: * Եւ ասէ գաւ
 իթ ցաւաւ: Ընդէ՛ր լսեա բանից ժողովդեանն որ
 11 ասեն թէ գաւիթ ինքզնի՛ զանձն քա. * անա յառուր
 յայտիկ տեսնե՛ս ոչ քա. որպէս մասնեաց զքեզ ար
 այսօր ի՛ մեռաւ իմ յայրի անգ, և ոչ կամեցայ սպանու
 նել զքեզ. և խնայեցի ի՛ քեզ, և ատացի թէ ոչ մքե
 12 յից զմեռն իմ ի՛ տէր իմ. զի օծեալ ան և նա: * Եւ
 անա հայր իմ. անա տառնելաւ զի քա ի՛ մեռին իմում.
 Յա հասի զատուն հանգերմի քոյ, և ոչ սպանի զքեզ.
 և ծանիր և անա այսօր, զի ոչ գոյ ի՛ մեռին իմում չա
 28 բաթի. և ոչ արհամարհութի, և ոչ ամբարշտուի, և
 ոչ մեղայ ինչ քեզ. և գաւ պաշարեա զանձն իմ անմուղ
 13 զնա: * զան արասցէ ար ընդիս և ընդ քեզ. և ասցի
 տէր զլեւծ իմ ի՛ քեռ, և մեռն իմ մի եղիցի ի՛ քեզ.
 14 * Որպէս ասէ հին առասպելն. յանօրէն մեռաց ելլէ
 15 փառ, և մեռն իմ մի եղիցի ի՛ քեզ: * Եւ արգ. զմի
 հեա ելեալ ետարդայդ էլի, և զմ հալածես. զհեա լան
 16 մից մեռելոյ՝ և զհեա լուսի մից: * եղիցի ար գաւ
 առուր և իրարար ընդիս և ընդ քեզ. տեսցի ար՝
 3 և գաւեացի զգառաստանս իմ, և արասցէ ինձ իրաւ
 17 անա ի՛ մեռաց քոյ: * Եւ եղի իբրեւ կառարկաց գաւ
 իթ խաւել զանա զայտոսիկ ընդ. սառուղայ, և ասի
 4 սառուղ. այդ քմ մայի իցէ որդեան իմ գաւիթ: և ամ
 18 բարձ սառուղ զմայն իւր և ելաց: * Եւ ասէ սառուղ
 5 զգաւիթ. գաւ արգար ետ քան զնա. զի գաւ հատու
 19 յեր ինձ բարիս, և ետ հատուցի քեզ բարիս: * և գաւ
 պատեցի ինձ այսօր զոր արարեր ինձ բարիս. և թի
 որպէս փակեաց զնա ար այսօր ի՛ մեռաւ քա. և ոչ սպա
 6 ներ զնա: * զի որպէս գաւանէ որ զմշտմիս իւր ի՛ նե
 զան, և արձակիցէ զնա բարեւա ընդ. անապարհ, և
 7 ար հատուցէ նմա բարիս. ուղ գաւ արարեր այսօր:
 21 * Եւ արգ. գիտեմ զի Թագաւորելով Թագաւորեցես,
 22 և հատաստացի ի՛ մեռաւ քա Թագաւորութին էլի. * և
 արգ. երգուի ինձ ի՛ ար, զի մի սատակեցես զգաւ
 1 անի իմ զմի իմ, և մի եղիցես զանուն իմ ի՛ ասնի հոր
 23 ինչ: * Եւ երգուաւ գաւիթ սառուղայ. և զմայ տա
 ւաւ ի՛ տեղի իւր. և գաւիթ և արք իւր եկին ի՛ մե
 ասրա յանձուկն:

ԳԼ.

(13) Յոյնաիկ գաւտեր. Պատ արասցէ ար ընդիս և ընդ
 քեզ: (17) Ոմեռ. խաւել զանա զայտոսիկ: (19) Ոմեռ.
 Այսօր եթէ ուղ փակեաց: (21) Ոմեռ. Թագաւորութե
 ւոր էլի: (23) Բարբա. ի՛ մնաարայ յանձուկն:

ԳԼԵ ԻԵ.

- Լ** Եւ մեռաւ սամուել. և ժողովեցան իմ ինչ և Կա. 1
ծեցան զնա: և խաղեցին զնա՝ ի տան իւրում. յա
րիմաբեմ:
- ԿԵ** Եւ յարեաւ գաւիթ և էջ յանապատն մոտնայ: * Եւ 2
կը պր Ժ ի մասն, և հօտը իւր ի կարմելոս. և այրն
մեծատուն եր յոյժ. և նր էին ոչխարը երեք հազարը,
և այրէ հազար. և եղեն կտուրը հօտին ի կարմելոս:
* Եւ անուն նր նարայլ և անուն կնոջ նր արիգեա. և 3
կին նր առաւ խմաստուք և գեղեցիկ տեսլեամբ յոյժ.
և այրն ինտ և չար խորհրդովք՝ և այր շնաբարոյ: * Եւ 4
լուաւ գաւիթ յառուր յայնմիկ և թէ կարէ նաբալ կար.
մելացի զհօտս իւր, * առաքեաց գաւիթ մանկունս
առան, և ասէ գաւիթ ցմանկունսն. ելէք ի կարմելոս՝ 5
և երթայք առ նարալ, և հարցէք յանուն իմ զոգջու
նէ նր: * և ասալիք՝ այսպէս ի տոյն առուրս մզ իցեա 6
զու և ասուն քո, և ամ ար ինչ քո մզ իցի: * Եւ արգ՝
առասիկ լուայ եթէ կտուրը եւն հաւեց քոց որ Է մեզ 7
էին յանապատի աստ, և մէ արգելաց զգոտս, և մէ իւր
ւեցայ զգոտս և ոչ իւրը զամ առաքս որբսի և էին Է
մեզ ի կարմելոս: * հարց ցմանկաիք քո և պատմեցին 8
քեզ: Եւ գտցմն մանկունիք շնորհս առաքի աւաց քոց,
դի ի բարի առուր եկին, արգ՝ տացնս որբսի ինչ և
գտցէ ձեռն քո ծառայից քոց, և որբսի քոսմ գաւթի: 9
ԿԶ * Եւ եկին մանկունքն գաւթի, և խօսեցան զբանսն Է
նարալայ, ըստ իմ բանիցն այնոցիկ յանուն գաւթի:
* Ընթոտացաւ, և ետ պատասխանի ծառայիցն. գաւ 10
թի և ասէ: մ գաւիթ, կամ մ որբին յեստնայ. բազ
մացմալ եւն այսօր ծառայը գնացականք իւրացանիւր
յերեսաց տեառն իւրոյ: * Արգ՝ առնուցամ զհօց իմ 11
և զգինի իմ և զգնելն իմ զոր զենի կարողաց իմոց
պարտուանկս, և տայեմ արանց զորս մէ գինիցեմ
ուստի իցեն: * Եւ գարման մանկունքն գաւթի ի ճա 12
նապարհ իւրեանց. և եկին պատմեցին գաւթի Է բա
նիցն այնոցիկ:
- ԿԷ** * Եւ ասէ գաւիթ ցարսն իւր. անէք ընդ մէջ իւրա 13
քանցւոր զառուր իւր. և ամին ընդ մէջ այր իւրաբան
չիւր զուսեր իւր: ամ Է մէջ և գաւիթ զսուր իւր.
և եկին զհեա գաւթի իրեա արք յորեբարեւր. և երկե 14
րիւրն ևս անգլնն նստան առ կարտսին: * Եւ արի 14
գեայ:

Գլ. ԻԵ. (5) Ունի. Եւ առաքեաց գաւիթ: (8) Թրիւս
ին. Հարց ցմանկաիս քո: (14) Այր. կնոջ նարալու

- գերեց՝ քիչ նարազայ պատմեաց միտն՝ ի մանկուայ ան-
տի և ստե՝ ահա առաքելաց դաւիթ հրեշտակն յանաչ
պատեն օրհնել զանէր մեր, և նա՝ խուսեաց ի նշնին։
- 25 * և արքն երախտաւոր էին մեզ յոյժ, և ոչ արգելին
զմեզ, և զի ինչք խուսցին զմեզ որչափ եղեմք ընդ նս
- 16 ի բացի։ * և իբրեւ զպարկազ էին մեզ զքայլ և զքերեկ՝
զամ առարան որչափ էմք ընդ նս, և արանէմք զնա,
- 17 ինն։ * Եւ արգ. գիտացեն և տեսցեն զինչ գոր-
ծեցեաւ. զի զնարեմէ է շարուն ի վերայ տեսան մե-
րոյ, և ի վերայ նա՝ տան նր. և նա՝ մյր ժամաւ է, և զչ
- 18 գոյ խաւել ընդ նմա։ * Եւ աճարարեաց արիւդեա, և
նա երկերիւր նկանակ, և երկուս ամանս գինւոյ, և
հինգ փարս հասուցեալ, և հինգ արգու փոխողոյ, և
կոյն մի չամիչ, և պաղաւթաւ երկերիւր։ և երբ ի վր
- 19 իւր։ * և ստե ջմանկան իւր. երթալը յառաջագոյն
քան զփա, և ես գամ զինի մեր. և առն իւրում. նարաչ
- 20 զոյ զչ եհան ի վեր։ * Եւ եղև ընդ եղանել նր յէն,
և ընդ իրանել չ զանխուլ լիբինն, և ահա գաւիթ և
- 21 մէք նր իրանելն չ առալ նր. և գիպեցաւ նց։ * Եւ
ստե գաւիթ. զնր ուրեմն պահեցի զնա ինչ նարաչ
զու յանապատի անդ. և զի խուսցաւ անուլ յամի որ
ինչ կր նր և զչ ինչ. և հասոյց ինչ չար երախտեաց ի
- 22 մեզ։ * Օնեան արապեւ նմ գաւթի, և օնեան յաւելեւ,
եթէ իմաց յամի նարաչու մինչև ջառաւան՝ որ գոր,
- 23 մեզ միեղեւ։ * Իբրեւ ետես արիւդեա զգաւթի՝ փուլմա-
ցաւ և վաղեաց յիւրոյն, և անկաւ առաջի գաւթի ի վր
- 24 երեսաց իւրոյ, և երկիւր եպագ նմ յերկիւր *։ * և ան-
կաւ առ սա նր և ստե. յիս տեր միաս իմ. բայց խո-
տեցի աղբինն քո յախանջս քո, և լուիցես բանից ա-
- 25 զմեզոյ քոյ։ * մի գիցե մր իմ զսիրտ իւր ի վր առն
ժաման նարաչոյ. զի ըստ անուան նր՝ և ինքն է։ նա
բալ անուն նր՝ և անգամումն ընդ նմա։ Եւ ես աղա-
- 26 խին քո զչ տեսի զմանկեանս քո զոր առաքեցեր։ * և
արգ. կենդանի է մր և կենդանի է անմն քո. ոմ ալ
զեւ զքեզ մր. չայլ յարիւն անպարտ, ալ պահել ըզ-
ման քո առ քեզ։ և արգ. եղիցին իբրեւ զնարաչ թշաւ
- 27 մէք քո՝ և որ խնդրիցեն տեսան իմոյ չարին։ * Եւ արգ.
նա զօրհնուին զայս զոր երեւ աղախին քո տեսան ի
մեզ. և սացին մանկուայոց որ կան առաջի տեսան ի
մեզ։

(17) Որտեւ. Եւ արգ. գիտաւ զինչ գոր'... և նա այս
ժամեւ. և ոչ գոյ։ (18) Բարեւ. Եւ երբ ի վերայ իւրոյ։
(21) Որտեւ. Չամ ինչան նարաչ'... և հասոյց ինչ չար ե-
րախտեացն իմոյ։ (23) Բարեւ ինչ մի. Եւ երկիւր և
արգ. եւ յերկիւր։ (26) Այս. Տեսան իմում չարին։

մեռմի: * և բարձր գլխուս ապրիմոյ քոյ: Զի առնելով ալ 28
բապէ: Եր առաւն իմում առն հաւատարիմ: զի դպա
ւերազմ առաւն իմոյ: Եր պատերազմի, և չարութի մի
երեւէր դայի 'ի քեզ: * և ի յարիցն մարդ հաւանել 29
զքեզ, և խնդրել զանձն քո: և եղիցի անձն առաւն ի
մոյ Երարեալ 'ի Երարի կենաց ան մոյ, և զանձն թըշ-
նամեաց քոյ պարտաբարեոցես 'ի մէջ պարտաւիաց: *
Եւ եղիցի յորժամ որոացե Եր առաւն իմում զամ 30
բարիս զոր խանցաւ անել 'ի զք քո, և տացե զքեզ
պատուիրանաւ առաջնորդ 'ի զք ելի: * Եւ լիցի պզծաւ 31
Թի և դայթազաւ 'ի սրտի առաւն իմոյ հեղուլ զա
րիւն արգարտարաբարտաքեւ պահեացի ձեռն առաւն
իմոյ եւ իւր: և բարի արարցե Եր առաւն իմում: և
յեղեցեալ զպզծիկն քո բարի առնել նմա: * Եւ ասե 32
զաւիթ ցարեգեալ: օրհնեալ Եր Եմ ելի որ առաքեացն
զքեզ այսոր այսոր ընդ առաջ իմ: * և օրհնեալ բարք 33
քո, և օրհնեալ լիցիս դու որ արգեղեր զիս այսոր աստ
չրթալ յարիւն, և պահել զնոն իմ առիս: * Բայց 34
կենդանի ե Եր Եմ ելի, որ արգել զիս այսոր յառնելոյ
քեզ չարիս: զի Թէ չեթր փութացեալ և եկեալ չ ա
ռալ իմ: քանզի ասացի, Թէ ոչ մեացե նաբաղայ մինչև
ցլոյս առաւտու որ զորժով միջիցե: * Եւ ան գաւիթ 35
'ի ձեռաց նր զամ ինչ զոր երեւ նմա: և ասե ցնա, ել
'ի առն քո խաղաղութի: անա զի լուայ չարի քում,
և անիս առի երեւաց քոյ:

ԿԼ * Եւ գնաց արիւղեա առ նաբաղ: և եր խրափութի 'ի 36
ամն նր իբրեւ զերափութի Թազաւորի: և սիրտ նա
բաղու զուարճացեալէր յիջեան, և ինչն արեւալ եր
յոյժ: և ինչ պատմեաց նմ բան մի մեծ կամ փոքր մինչև
ցլոյս առաւտոյն: * Եւ եղև չ առաւտոն, իբրեւ սթալ 37
փեցաւ նաբաղ 'ի գլխուս ամաի, պատմեաց նմա երին
իւր զբան զայսոսիկ: և մեաւ սիրտ նր 'ի նմ, և եղև
իբրեւ զքար: * և եղև իբրեւ աւուրք տասն, և եհալ Եր 38
զնաբաղ, և մեաւ: * Եւ լուաւ դաւիթ եթէ մեաւ
նաբաղ, և ասե: օրհնեալ անէր Եմ որ գտեալ զգա
տասանս նախատանաց իմոյ 'ի ձեռաց նաբաղայ, և
զառաւայ իւր ապրեցոյց 'ի ձեռաց չարեաց, և զչարաւ 39
Թի նաբաղայ դարձոյց Եր 'ի գլուխ նր:

ԿԺ Եւ առաքեաց դաւիթ և խաղեալ ընդ արիւղեա առ
նուլ

(32) Այս • Զքեզ այսոր ընդ առաջ իմ: (34) Այս •
Գառնելոյ քեզ չար: զի: (36) Այս • խրափութի ամն
նր իբրեւ... մինչև ցլոյս առաւտուն: (37) Ո՛հնէ • Եւ մե
աւ սիրտ նր, և նա եղև իբրեւ զքար: (38) Ո՛հնէ • Եւ
եղև իբրեւ աւուրք:

- 40 Նազ զիս թար կուսն : * և եկին ծառայքն գաւթի առ արեգնս 'ի հարմաւն , խոսեցան ընդ նմ' և ասին . գաւթի ծառայեաց զմեզ առ քեզ ասնուլ զքեզ թար կուսն :
- 41 Թե . * Եւ յարեաւ երկիր եպագ 'ի վր' երեսաց իւրոց յերկիր և ասե . ահա ասիկ կայ աղբիւն քո 'ի սարկու :
- 42 Թի լուանայց զատս ծառայից ասան իմոյ : * և փուլ թայեալ յարեաւ արեգնաւ , ել յել . և հինգ աղբիկ գընացին զհետ նր , և չոգան զհետ ծառայիցն գաւթի , և
- 43 եղև նր' հին : * Եւ զարինավամ առ գաւթի յեզրայելէ . և էին նր' երկուցեան կանայք :
- 44 * Եւ սառազ եա զմեզ քոզ գուտար իւր զկին գաւթի , և փաշտիւրի որդւոյ յեմեստայ ուղմացւոյ :

ԳԼ ԻԶ .

- 1 Եւ եկին զփառցիւն 'ի մառայկն առ սառազ 'ի բըլլաբն' և ասին . ահա գաւթի թարուցեալ է առ մեզ 'ի բըլլին երեզատու' հանգիւս յեանմանայ : * Եւ յարեաւ սառազ կը յանապատն զփայ , և ընդ նմ' երեքնազորք պանոց ընտրելոց յիլէ ' ինգրել զգաւթի :
- 2 Եւ յարեաւ սառազ կը յանապատն զփայ , և ընդ նմ' երեքնազորք պանոց ընտրելոց յիլէ ' ինգրել զգաւթի :
- 3 Եւ յարեաւ սառազ կը յանապատն զփայ , և ընդ նմ' երեքնազորք պանոց ընտրելոց յիլէ ' ինգրել զգաւթի :
- 4 Եւ յարեաւ սառազ կը յանապատն զփայ , և ընդ նմ' երեքնազորք պանոց ընտրելոց յիլէ ' ինգրել զգաւթի :
- 5 Եւ յարեաւ սառազ կը յանապատն զփայ , և ընդ նմ' երեքնազորք պանոց ընտրելոց յիլէ ' ինգրել զգաւթի :
- 6 Եւ յարեաւ սառազ կը յանապատն զփայ , և ընդ նմ' երեքնազորք պանոց ընտրելոց յիլէ ' ինգրել զգաւթի :
- 7 Եւ յարեաւ սառազ կը յանապատն զփայ , և ընդ նմ' երեքնազորք պանոց ընտրելոց յիլէ ' ինգրել զգաւթի :
- 8 Եւ յարեաւ սառազ կը յանապատն զփայ , և ընդ նմ' երեքնազորք պանոց ընտրելոց յիլէ ' ինգրել զգաւթի :

(42) Ոհնէ . Եւ յարեաւ աղբիկ : և ոհնէ . և աղբիկ :
Գլ . ԻՄ . (1) Ոհնէ . Եւ եկին զփառցիւն 'ի մառայկն :
(3) Այս . Եւ յարեաւ սառազ 'ի բըլլա : (7) Ոհնէ .
Եւ զարեգն յեանման յերկրի 'ի սմա' : (7) Այս . Եւ
զարեգն յեանման յերկրի :

երկնացի : * Եւ ասէ գաւիթ յարեալս . « Կարեալ 9
 ներ զգա . զի ո՛վ իցէ որ ձգիցէ զձեռն իւր յոծեալ ան
 և սրբիցի : * Եւ ասէ գաւիթ . կենդանի է ար . բայց եւ 10
 թէ ար իրաւանցէ զգա : Եւ կամ թէ որ իւր եկեացէ և
 մեղի : կամ թէ 'ի պատերազմ մոցէ և յաւելի : * քան 11
 լիցի ինձ 'ի ան ձգել զձեռն իմ յոծեալ ան : բայց արդ .
 առ զգեղարգնդ 'ի սնարից գորա , և զկուս ջրոյդ , և
 զնացոյսդ 'ի մեղ : * Եւ առ գաւիթ զգեղարգն և զգա 12
 կուս ջրոյն 'ի սնարից նր , և զնացին յինքեանս : Եւ ոչ
 որ եր որ անասնէր , և ոչ որ գիտէր , և ոչ որ եր որ
 յառնէր . զի պմենքեան 'ի քան եկն , քանցի թմբու
 թի 'ի ան անկաւ . 'ի վերայ նց : * Եւ անց գաւիթ յայն 13
 փողմն , և եկայ 'ի վր զլից լերինն 'ի բացեալ , և բա
 րում ձանապարհ եր 'ի մէջ նց : * Բարբառեցաւ զայ 14
 լիթ 'ի զորն , և խօսեցաւ ընդ արեւներեայ և ասէ : ոչ
 գտա պատասխանի արեւներ : Եւ ասէ . ո՛վ ես գաւոր
 կռես զիս առ արքայ : * Եւ ասէ գաւիթ յարեւներ . ոչ 15
 ապաքէն այր քան ես գաւ , և ո՛վ է իբրեւ զքեզ 'ի մէջ
 նի . և ընդէր ոչ պահես դրեր քո զարքայ . զի եմուտ
 ոմն 'ի զօրուէդ . սպանանել զար քո զարքայ : * Եւ բա 16
 րի բանդ գոր որարեր . կենդանի է ար զի որդեք մե
 ճու եք զուք 'որ պահէք զար ձեր զարքայ զոծեալ ան :
 Եւ արդ աւասիկ զեղարգնն արքայի և կուս ջրոյն մեր
 է որ առ սնարս նր . քան :

ՉԱ * Եւ ծանեալ առաւուզ զմայն գաւիթի և ասէ . այդ մայն 17
 քո է սրգեան իմ գաւիթ : Եւ ասէ գաւիթ . Ծառայ քո
 երմեր իմ արքայ : * Եւ ասէ . ընդէր է այդ տեր իմ , 18
 զի մեռալ ես զկնի ծառայի քո : զի՞ մեռայ . և զի՞ դե
 առ յիս վնաս : * Եւ արդ ըսիցի տեր իմ արքայ ըզ . 19
 բանս ծառայի իւրոյ : Եթէ նոյ չարեալ է զքեզ 'ի վր
 իմ , ճնններեցի զոչ քո . և եթէ որդուոց մարդեան
 անիծեալ լիցին դոքս առաջի ան . զի մեքեցին զիս
 այսօր չհաստատել ինձ 'ի ծառանդութեան . ասեն
 երթ ծառայեան աստուածոց օտարոց : * Եւ արդ . « 20
 անկցի արեւն իմ յերկիր առաջի երեսաց ան , զի է
 լեալ է Թագաւոր ելի խնդրել զանձն իմ , ուղ ընթա
 նայցէ ագառ . ընդ լերինս : * Եւ ասէ առաւուզ՝ մե 21
 զքեզ գարձիք որդեան կմ գաւիթ , զի ոչ արարից քեզ
 չար . փոխանակ զի պատասխան է անձն իմ առաջի ա
 ջոց քոց . և ես յայմ աւուր ժամանակի զբախեցիք և
 յան

(10) Ո՛րքն . Բայց եթէ ար իւր իրաւս : (11) Ո՛րքն . 'ի
 սնարից նորա : (15) Ո՛րքն . Եմուտ ոմն 'ի զօրուէդ :
 (16) Ո՛րքն . Զարքայ զտեր ձեր : (18) Ո՛րքն . Եւ զի՞նչ
 գտաւ յիս վնաս : (21) Այս . Զի ոչ ինչ արարից քեզ չար :

- 22 յանձնարեմ յոյժ : * Պատասխանի ետ գաւիթ և ան-
 ան . ահաւանկ գերադրանն արքայի, անցցի մի'դք 'ի
 23 մանկուայդ և ասցի զսա : * և Եր հասուսցէ իւրաքանչ
 լիւր ամէք շատ արգարուսցի իւրոց և ըստ հաւատար
 ման . Թէ մէջ մանկուայդ զքեզ Եր այսօր 'ի մեռս իմ' և
 24 մշ կանցայ ձգել զմեռն իմ' յանալ ան : * և ան մեծաւ
 ցաւ անն զո աստ այսօր ասալի աչաց իմոց , այնպէս մե-
 ծապի անն իմ' ասալի ան . և ամբարցուսցի զին , և
 25 աղբնցուսցի զին յիմ' ներսիւն : * Եւ ասե ասուաւ
 ցաւ իմ' . օրհնեալ ետ գաւ որդեակ իմ' գաւիթ , և աս-
 նելով արասցես , և զօրանալով զօրացին : Եւ զանց
 գաւիթ զանապարհ իւր . և ասուաւ զարձակ 'ի ան-
 զի իւր :

ԳԼ. ԻԵ.

- 1 Եւ իսկուսեւ գաւիթ 'ի սրտի իւրում և ասէ , արք չգի-
 անիմանցիմ յաւուր միում 'ի մեռն ասուաւսցայ . և
 չի ինչ բարի , եթէ մշ զարձայց յերկիրն փառացւոյ .
 և եթէ ինչ ' ինգրեպէ զին ասուաւ յիմ' օրհնանա ինչ'
 2 աղբնցայ 'ի մեռոց նորս : * Եւ յարեաւ գաւիթ , և
 անց ինչ և ժեցարիւր արքն որ ընդ նմա , և զանց
 3 աւ անբաւ օրդի մեծաւս ' արքայ գեթայ : * և նստաւ
 գաւիթ ընդ անբաւայ 'ի գեթ . ինչն և արք իւր' իւ-
 րաքանչիւր ասաւ իւրով : և գաւիթ և երկոքն կանայք
 իւր , արքանով յարգայեալսցի , և արեգեա կին նաբա-
 4 զայ կարմնաւոյ : * Եւ անգ եղև ասուաւսցայ եթէ փա-
 խան գաւիթ 'ի գեթ , և մշ ետ յաւել ինգրել զին :
 5 * Եւ ասե գաւիթ յանգուս . եթէ եդիս Ծաւայ զո
 շարեւ ասալի աչաց զոց , ասցես ինչ անդի 'ի միում'
 քաղաքայ յանգս , և նստայ անգ : և ընդէր նստիցի
 6 Ծաւայ զո 'ի Թագաւորեալ քաղաքի ընդ քեզ : * Եւ
 ետ նմա անբաւ յաւուր յայնմի գոնիկալ : Ըս այնու
 րէկ եղև սիկելակ արքայի հրեաստանի մինչև ցայսօր :
 7 * Եւ եղև Թիւ ասուալցն զորս նստաւ գաւիթ յանգի
 արքայեանցն ' ասուալ շարից ամաց :
 8 * Եւ եղանք գաւիթ և անքն որ ընդ նմա էին , և աս չգի-
 րատակին 'ի զիմ' գերադրացւոյն , և գեղերացւոյն ,
 և ամառիկացւոյն . և անա ընակէր երկիրն 'ի գեղաւ
 ասու

ԳԼ. ԻԵ. (1) Ոհնէ . 'ի մեռս ասուաւսցայ . . և եթէ ինգ-
 րեպէ զին ասու' : (2) Ոհնէ . Անբաւ օրդի մեծաւս :
 (5) Ոհնէ . 'ի Թագաւորեալ քաղաքի զո ընդ քեզ :
 (7) Ոհնէ . Թիւ ասուալցն զոր նստաւ : (7) 'ի բա' .
 Ասալք երկուց ամաց :

սուրաց յապահովեցոց պարտադարաց մինչև ցեղիս
 ասո : * Եւ հարկանէր գաւիթ զերկիւն և ոչ ապրե- 9
 ցուցանէր զայր և զկին . և աննպք հասա և անդեմյո ,
 և էշս , և սուգաս , և հանգերմս . և դառնայր և դայր առ
 անդուս : * Եւ ասէր անդուս ցգաւիթ . որում կողման 10
 • արքանցեր այսօր : և ասէ գաւիթ . 'ի կողմանս հարա-
 ւայ հրեառասանի , և 'ի կողմանս յերամեղի , և 'ի կողմանս
 կենեղայ : * զայր և զկին ոչ ապրեցուցի ամէլ 'ի գէթ : 11
 ասեմ գուցե անգ լինիցի զմենզ 'ի գէթ , և ասիցեն լմե
 զայս ինչ գործէ՛ գաւիթ : Եւ այս իրաւունք էին նք
 զնմա առարս որչափ և նստաւ գաւիթ յանդի ալլազ-
 դեայն : * Եւ հաւատաց անդուս գաւթի յոյժ , և ասէ՝ 12
 ամառելով ամառէ 'ի ժողովքսնէ իւրմէ յիշէ : և ե-
 ղիցի ինձ ծառայ յաւիտեան :

ԳԼ. ԻԸ.

Եւ եղև յաւուրսն յայնսնի՝ ժողովեցան այլազգիքն 1
 բանակից իւրեանց ելանել պատերազմել ընդ իւ-
 րայելի : և ասէ անդուս ցգաւիթ . գիտալով գիտազ-
 ցես՝ զի ընդիս ելանելաց ես 'ի պատերազմ , գաւ և արք- 2
 քս : * Եւ ասէ գաւիթ ցանգուս . այգադեա լիցի : արք-
 գիտապեն զինչ գործեսցէ ծառայ քս , և ասէ՝ անդուս
 ցգաւիթ . այգադեա լիցի . անձնապահապէս արարեց
 զքեզ զամենայն առարս :
 ՀԳ. * Եւ ասեաւել մեռաւ , և կոծեցան զնա ամ ինչ , և 3
 թաղեցին զնա 'ի քաղաքին իւրում յարիմաթեմ : և աս-
 աւազ երարձ զվհուսիս և զպէտս յերկրէ : * Եւ գաւմու- 4
 րեցան ալլազգիքն , և եկին բանակեցան 'ի սոփման . և
 ժողովեաց առաւազ զնմա այր իլի , և բանակեցան 'ի
 գեղարու : * Իբրև ետես առաւազ գրանակի ալլազ- 5
 գեացն՝ երկեան և զարհուրեցան սիրտ նք յոյժ : * և 6
 եհայրց առաւազ 'ի ան . և ոչ արար նմա պատասխանի
 ար երազովք և գուշակութիւն և մարգարեիւք : * Եւ 7
 ասէ առաւազ ցծառայս իւր . խնդրեցիք ինձ կին մի
 վհուկ , և երթայց առ նա և խնդրեցից նովա : և ա-
 սնն ծառայքն նք ցնա . ահա է՛ կին մի յայնիգովք : * Եւ 8
 ծառայեցաւ առաւազ , և զգեցաւ այլ հանգերմս . և դք-
 նայ ինքն և երկեւ արքընդ նմա , և եկին առ կինն գի-
 շերի :

(10) Ոման . Արքանցեր այսօր . և ասէր գաւիթ ցան՝
 ԳԼ. ԻԸ. (1) 'իւսա . Գիտելով գիտապեն . Կոնյոթ
 Բայոս 'ի Բեաթ . Ուր օրինակի օրինակ , գիտելով զարասցես ,
 զի ընդիս : (6) Ոման . Երազովք և զգաւալի , և մար՝
 (7) Բազան . Ահա է կին մի վհուկ յայնիգովք :

- երբ: և ասեց ջնա. գիւթեան գու ինձ վկայուգ, և հան
9 ինձ զոր է՛ս ասացից քեզ: * Եւ ասեց կինն. ահա գու
իման իսկ գիտես զոր ինչ արար սաւուղ. որպէս սա
ասեցայ զվկայեա և զքե՛սս յերկրէ: և արդ ընդերորդ
10 սաս զանձն իմ՝ ապանանել զնա: * Եւ երգուեաւ նմա
սաւուղ՝ ի մը և ասե. կենդանի է մը, եթէ պատու
11 հետք քեզ փնտս ՚ի բանիս յայսմիկ: * Եւ ասեց կինն՝
12 զմ՝ հանից քեզ: և ասե՛ զսամուէլ հան ինձ: * և ետես
կինն զսամուէլ, և աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ. և ասե
կինն ցաւուղ. ընդէ՛ր խաբեցեր զիս և գու սաւուղ
13 ես: * Եւ ասեց ջնա արքայ՝ մի երկնէք, տաւ զմ՝ տե
մեր: և ասեց ջնա կինն. աստուածս ասեանեմ ելեալս
14 յերկրէ: * և ասեց ջնա՝ զի՛նչ գիտացեր: և ասեց ջնա.
այր ուղարգ ելեալ յերկրէ, և արկեալ զիւրե կրկնաց:
Եւ ծանեաւ սաւուղ եթէ սամուէլ է նա. և անկաւ
՚ի փրայ երեսաց իւրաց յերկր՝ և եպագ նմա երկիր:
15 * Եւ ասեց սամուէլ ցաւուղ. զի՛ լլկեցեր զիս ելեա
նել ինձ: և ասեց սաւուղ, նեղեալ եմ յոյժ, և այլադ
զից պատերազմն ընդիս: և անհեռացաւ յինն, և
մէ լուա իմ՝ մէ մարդարեիւք և մէ երազովք: և արդ
16 կռեցի զքեզ ցաւանել ինձ զի՛նչ արժեցից: * Եւ աս
եց սամուէլ. զի՛ հարցանես զիս. և մը հեռացաւ ՚ի
17 քէն, և եղեց ընդ ընկերի քում: * և արար ընդ քեզ մը
այ խաւցաւ յիմ մեան. և պատահեցէ մը զԹագաւ
արուծեք ՚ի մեռաց քոց, և տացի զդա ընկերի քում.
18 գաւթի. * զի մէ լուար ձայնի մեծ, և մէ արարեր զդ.
որամուծի բարեւութի նք յամպիկ. զի սկսի բանի
19 արար քեզ մը զայդ յաւուր յայսմիկ: * և մասնեացէ
մը զի՛ւլ քէ հանգերձ ՚ի մեռաւ աղաղակեացն. և վազիւ՝
զաւ և արգիւք քո Է քեզ անկցին. և զբանակն իլի տացի
20 մը ՚ի մեռաւ աղաղակեացն: * Եւ փախեացաւ սաւուղ
և անկաւ յամիկելեաց ՚ի գերմին. և զարհուրեցաւ յոյժ
՚ի բանիցն սամուէլի, և զորութի մէ ևս զայր ՚ի նմա.
զի մէ եկեր հաց զախն ողբոյն և զգիշերն մեծ.
21 * Եւ եմեաւ կինն առ սաւուղ՝ և ետես զի տաղնապեալ
եր յոյժ, և ասեց ջնա. ահա լուաւ աղախին քո ձայնի
քում. և եգի զգի իմ՝ ՚ի մեռին իմում, և ունինգիւր
22 եղի բանիցն զոր խաւցար ընդիս: * և արդ լուր և
գաւ ձայնի աղախնոյ քոյ, և եղից աւաթի քո պատահ
մի հաց և կերիցես, և եղիցի քեզ զորութի. զի երթի
ջնա

(9) Ռեւո. Սպանանել զնա: (13) Ռեւո. Ասա զոր տե
մեր: (14) Ռեւո. Այր ուղարգեալ յերկրէ: (15) Ռ
եւո. Եւ մէ ևս լուաւ ինձ: (22) Թիւնալին գալտե
Եւ արդ ընդ ե գաւ ձայնի:

զնա զճանապարհէք : * Եւ մէկ կամեցաւ ուսանել, և բարեւ 23
նազատեցին զնա ծառայքն իւր և կէնն, և ըստն ձայնի նշ, և յարեան. 'ի գեանոյն, և նստաւ յաթոռ : * Եւ 24
կնոջն մնուցեալ էր սրբմբ 'ի տան, և փութացաւ եղևն զնա. և տաւ ալեւոր' թրեայց, և եփեաց բազարոյն. * և 25
մատաղ տառնի սաւուղայ, և առնի ծառայից նր, և կերան : և յարեան զնացին զչեղերն զայն :

ԳԼ ԻԹ.

22 | Եւ ժողովեցին պապական լաւութեանց : 1
յապնիկ. և բանակեցաւ ինչ յորինգով յերաշխ 2
լի : * Եւ նախարարը պապական հարիւրաւորը և
հազարաւորը : և գաւիթ և արք իւր երթային յետոյ 3
ընդ անքուսայ : * Եւ ասն նախարարը պապական
մ' են գրեաւ որ անցաննդ : և ասն անքուս գնախարարս 4
պապական. մէկ գաւէ գաւիթ ծառայ սաւուղայ արքայի ինչ. և այս' երկու ամբեն զի առ մեզ է, և ոչ ինչ գտի 'ի գան յորէ յորմէ հետէ անկաւ 'ի մեզ մինչ 5
չէ ցայտ : * Եւ խոտոռեցան նմա նախարարը պապական 6
գեանցն, և ասնն ցնա. գործն զայրն, և երթեցէ 'ի տեղ զի իւր ուր կացուցնր զնա անդ. և մի եկեղեցի ընդ մեզ 'ի պատերազմ, և մի լիցի գաւառնան բանակիս : և ինչ համբոյն 'գա ընդ տեանն իւրում, եթէ ոչ գլխով 7
արանցդ այգոյնի : * Ոչ այդ գաւիթ է, որում նըւապեցին 'ի պարս. և ասնին, եթէ եհար սաւուղ ըզհապարս և գաւիթ գրեւրս : * Եւ կռեայց անքուս զգաւթ 8
ւթի, և ասն ցնա. կենդանի է ար, զի ուղիք և բարի ես գու յաւ իմ, և մնաւ քս և նչ 'ի բանակի սատրնդ, իս. և մէկ գտի 'ի քեզ շարուիթ յորէ յորմէ հետէ եկիր առիս մինչ ցայտ ժամանակի : Եւ յաւ նախարար 9
րացն մէկ թուիս գու բարւոր. * և արդ գարձիւր և երթ 'ի խաղաղութի, և ոչ արտացես չարութի յաւ նախարարաց պապականց : * Եւ ասն գաւիթ ցանքուս, զի նչ աբարի քեզ. և զի նչ գտեր 'ի ծառայի քում յորէ յորմէ հետէ եկի առնի քս մինչ ցայտ. զի ոչ գալցեմ պատերազմ ընդ թշամիս ան իմոյ արքայի : * Պատառ խանի ես անքուս և ասն ցգաւիթ. գիտեմ զի բարւոր թուիս գու յաւ իմ իւրեւ զհրեշտակ մի. այլ նա

ԳԼ ԻԹ. (1) Ոման. Զնա զբանակն իւրե' : (2) Ոման. Հարիւրաւորը և հազարաւորը : (4) Ոման. Եւ ինչ համբոյն զի գա ընդ տեանն իմում, եթէ ոչ գլխով ա' : (7) Ոման. Դարձիւր, և երթ գու 'ի խաղա' : (8) Սայ. Թրեայց յորմէ էի : Ու. Ոման. Թարմէ եկի առնի :

- 10 'ի պատերազմէ քէ և արդէ կանխեալ գու ընդ առաւօտն, գու և նոսալք տեսուն քոյ որ եկեալ են ը քեզ, և երթայք 'ի տեղին յորում կացուցի զձեզ. և բան ինչ յառաջն մի գիշերս 'ի պատի բում, զի հաշիյ ես գու ազտի իմ. և վաղարարոյ լինիցիք 'ի ձանադարս և լուսարցի ձեզ և զնապիք:
- 11 Յեւ կանխեալ գու իմ և արդէ իւր զնալ ընդ առաւօտն, և պահէլ զերկիր այլապէս: և այլապէս ինչ է ըն զպատերազմէ ընդ ինչ:

ԴԼ. Է.

- 1 Եւ եղև ընդ մտանել գաւթի և արանց նր 'ի սիփիլակ յառաւրն երկրորդի: և ամառէի անպատահեալ 'ի հարաւակողմն, և 'ի սիփիլակ. և նար զսիփիլակ և այրեաց զնա հրով. և և գերեաց զկանայս և զամ ինչ որ 'ի նմա 'ի փոքուէ մինչև ցլմն. և մշ սպառին զայր և զին, այլ գերեցին և զնացին զձանադարս իւրեանց. և եւ նին գաւթի և արդէ իւր 'ի բաղալք. և ահա այրեցեալ էր քաղաքն, և կանայք նց և ուստեղք և գաւթի իւրեանց գերեացք: և և ամառն ձին գաւթի և արդէ նր զձանադարեանց և լացին, մինչև մշ ևս փայր 'ի նս զգու լալոյ: և երկրորդին կանայք գաւթի գերեցան, արկնովամ յեղալակացի:
- 6 արեգեա կին նարազաւ կարմնլացւոյ: և եւ ներեցաւ գաւթի յոյժ. զի արաց ժողովուրդն քաղիտնել զնա. և զարարեալ էր ոգի նմ ժողովրդեանն իւրաքանչիւր 'ի իմ ուստեղք և գաւթի իւրեանց: Եւ արարաւ 7 գաւթի 'ի նր նմ փւր. և և առե գաւթի ցարխամար քաղանայ. որդի սիփիլակաց. մասն զեփուգդ. և մառաց արխամար զեփուգն առ գաւթի: և և նարաց գաւթի 'ի նն, և առե: արեգեցալ զինի գերգաւթին ոյժակ, և նմ հասանիցեմ նց: և առե ցնա մը. արեգեաց և արարեալմ հասանեա, և ըստիւրմ ըստիւրմ 9 ցնա: և եւ զնայ գաւթի և արեգաւթի արդէ որ ընդ նն, և եկին մինչև ցնեղառան բաւարայ. և աւելցոյցին զնա:

(10) Յերթալին գոյտեղ. Դու ընդ առաւօտն, գու և նոսալք: (11) Որում. և և արդէ իւր. և և ելին 'ի պատերազմէ:

ԴԼ. Է. (1) Աստ. Բարաւրն, Երրորդի: (6) Աստ. Երրորդի իւր ոգի: (8) Աստ. 'ի իմ գերեացքին, և և նն: (9) Որում, և և արեգաւթի բաւարայ ընդ նն:

զոհողի առին : * և պնդեցան գաւիթ չորեքսորեւր ալ 10
բամբը . և երկերիւք այլ ֆաշին որք նստան յայնկայ
հեղեղաւին բառալոյ : * Եւ գաւին այլ մի եղիպաւայի 11
յանգին և կալանդին , և ամին առ գաւիթ յանգն . և
նստան նման հայ և կերակ , և արքաւցին նմա լուս : * և 12
նստան նման կառոր մի պաղաւտայ , և երկուս յամի
եայս և կերակ , և հաստաւեցան այնու ոգինք . քանի
ցիք կերակուլ հայ , և ոչ արքեալ լուս զերիս տիւս և
զերիս դիւրս : * Եւ ասէ ցնա գաւիթ : Ոյր ես դու , 13
և ուսով ես : և ասէ պատանեակին . եղիպաւայի եմ ես
ծառայ ասն ամաղեկացւոյ , և եթող զիս տերիմ . զի
նքողեցայ ես այս երրորդօր : * և մեք ասպատակեցաք 14
'ի կողմանս հարաւոյ քերեթայ , և 'ի կողմանս հրէաւ
առնի , և 'ի հարաւափողմ քաղերայ , և գոկիկլակ աղակ
ցաք հրով : * Եւ ասէ ցնա գաւիթ . եթէ իջուցանիցեն 15
զիս 'ի գեղգուրն յայն . և ասէ ցնա եղիպաւային . երգ
մեք ինձ եթէ ոչ սպանցես զիս , և ոչ մատենես զիս
'ի ձեռն քեառն իմոյ , և իջուցից զքեզ 'ի գեղգուրն :
և երգուեալ նմա . * և իջոյց զնա անգր : Եւ ասն նոյա 16
ցրուեալ էին ք երեսն ամ երկրի , ուտէին և բնակէին .
և տնէին ամ աւարօքն մեծամեծօք , զոր առին յերե
րէն այլազգեաց , և յերկրէն յուղայ : * Եւ եհան 'ի 17
վք նց գաւիթ . և եհար զնմ գաւիթ յիւանելոյ արու
սեկին մինչև ցերեկոյ ' և 'ի վաղիւ անգր , և ոչ ապրե
ցաւ 'ի նցէ այլ . բայց միայն պատանեակը չորեքսորեւր
հեծան յուղոս և փախեան :

ՀԸ

* Եւ թափեաց գաւիթ զամ ինչ զոր առին տմաղեկաւ 18
ցերն . և զերկոսին կանայս իւր թափեաց գաւիթ : * և 19
ոչ սխալեցաւ 'ի նցէ 'ի փոքուէ մինչև ցամծ . և յուղ
տերաց և 'ի դստերաց , և յաւարէն մինչև ցամ ինչ զգ
առին 'ի նցէ զամ ինչ դարձոյց գաւիթ : * Եւ ասն գաւ 20
իթ զամ հօտս և զանդեայս , և տանէր առաջի աւա
րին . և աւարին անուն կոչէր ' թէ այս աւար գաւթի
է : * Եւ եկն գաւիթ առ երկերիւրսն Լեւալ յիւղաւ 21
այ զինչ գաւթի , և նապոյց զն 'ի հեղեղաւին բառ
ալոյ . և եկն ընդ առաջ գաւթի և ընդ առաջ կորնն
այ ընդ նմա : և մատենա գաւիթ առ զորն : և երկայ
զաղբաւէ նք 'ի խաղաղութ : * Եւ պատառաւին ետուն 22
նմա

(14) Պատմութիւն Հարաւայ քերեթեաց : (15) Ուրիւ . Պատմութիւն
առնի ինձ զի մի աղան : (16) Սահ . Եւ ոչ տալես զիս
Դմա : (17) Սահ . Եւ երեսն ամ երկրին : (18) Սահ .
Պատմութիւն արաւելի : (19) Սահ . Զամ գաւ
ալոյ գաւ : (20) Պատմութիւն . Թէ այս աւար գաւթի
(21) Բարբա . Եւ մատենա գաւիթ 'ի զորն , և ե' :

- 10 նմա նա՛ արք ժամայք և անդգամք յարանց պատերազմե-
11 լաց արք երթեալ էին ընդ գաւթի, և ասին. եթէ զի
12 ոչ եղին հիւսամուտ ընդ վեղ, ոչ տայուք գոցա յաւա-
23 ղին և զորդիս ասցին և գնացին՝ ի բայ : * Եւ ասէ
գաւթ. * Բարացի այգակս եզրարք իմ, յետ մատնե-
լոյ զնս մեղ ան, և պահելոյ զմեղ . և մասնեաց տր 'ի
24 մեռաւոր զգնդ գմարն եկեալ 'ի վթ մեր : * և ո՛ր անասա-
13 յէ բանիցդ մերոյ այգայիկ, զի ոչ կնք են ընդ հաս 'ի
մեջ . քանզի բոս մասին երթալոյն 'ի պատերազմ, նոյն
զին եղիցի մասն վանապանին . բոս նմին օրինակի բա-
14 25 ժանեացին : * Եւ երբ յորե յայնմանէ և անգր՝ իբրեւ
օրհնք և իրաւանք 'ի մեջ ելի մինչ ցոյսօր :
15 26 * Եւ երբ գաւթն 'ի սիկիլաս . և ասացեաց յաւարեւթ
անախ ծերացի յաւայ, և ընկերաց իւրոց, և ասէ. այգ
27 մեղ օրհնեմք յաւարե թշնամեաց ան, * որ 'ի բեթելց-
28 էք, և յաւանթ հարաւոյ, և որք յեթեր, * և յարոնք,
29 և որք յեթեմամթ, և որք յեթամա . * և որք յերա-
16 քել, և որք 'ի բաղդա յերեմիւղացոյն, և որք 'ի քա-
30 զաքս կիւնղացոյն . * որք 'ի հաւան, և որք 'ի բաղրանս,
31 և որք յանանոս . * և որք 'ի քեքրան . և որք յամ տե-
17 զե՛ ընդ որ չընցաւ գաւթն ինչն և արք իւր :

ԳԼ. ԼԱ.

- 1 Եւ այլազգեքն պատերազմէին ընդ ելի . և փոխան 2
18 արք ելի յերեսաց այլազգեացն . և անկանէին վի-
19 2 բաւարք 'ի լերինս գեղաւա : * Եւ հասին այլազգեքն
'ի սաւաղ և յորդանն նք, և հարին այլազգեքն զյով-
նաբան և զամիսագար և զմեթիսաւի զորդիս սաւու-
3 լոյ : * և Ծանրացան պատերազմն 'ի վթ սաւուղայ . և
գաւթ զնս արք կորովիք արեղմաւորք 'ի վերաւորեցաւ
4 ընդ կարաւանգան 'ի ներքս : * Եւ ասէ սաւուղ ցիւս
պարնակիքն իւր . մերկեան զուրք քո և խոցեան զիս նո-
վա . գաւթի գալցին անթշխապն և կոյցոտիցեն զիս,
և խաղաղեն զինն : և ոչ կամեցաւ կապարնակիքն քան
զի երկնաւ յոյս . և սեռ սաւաղ զտաւորն իւր և ան-
5 կաւ 'ի վթ նք : * Իբրեւ ետես կապարնակիքն եթէ մե-

ԲԱՍԱ

(24) Ռեւի . Եւ ո՛ր անասացի բանիցս . ոչ են ընդ հաս . .
երթելոյն 'ի պարզմ . . մասն վանապանի : (27) Ռեւի .
Եւ հանեմք հարաւոյ : (28) Ռիւս . Երեթեմամթ . և
որք յեթեման : (30) Ռեւի . 'ի բաղրանս , և որք յա-
րաւ : (31) Ռեւի . Դաւիթ ինչն և որք ընդ իւր :
ԳԼ. ԼԲ . (4) Ռեւի . Մերեւ գաւուր քո : (5) Երեթեմի

աւա սաւուղ՝ անկաւե նա 'ի վր սուտերին իւրոյ և մե-
 աւա ընդ նմա : * Եւ մեաւա սաւուղ՝ և երեքեան որ 6
 գիւր նր, և կապարանկերն իւր . և թմ արք նց յաւուր
 յայնմիկ 'ի միասին : * Եւ իբրև տեսին արք Ելի որ յայն 7
 կոյս հովաքն , և որ յայնկոյս՝ յորգանանու . եթէ փա-
 խեան արք Ելի , և թէ մեաւա սաւուղ՝ և որգիւր նորա ,
 թողին զգաղաք իւրեանց և փախեան . և ելին այլազ- 8
 գիւր և բնակեցան 'ի նոսա : * Եւ եղև 'ի վաղին անդր
 եկին այլազգիւր մերկացուցանել զգիտկունսն . և զբ-
 ասին զսաւուղ և զերին որդիս նր անկեայս 'ի ընդին 9
 գեղըռայ . * զարձուցին զնա , և մերկացուցին զհան-
 գերձ նր , և հասին զգլուխ նր . և առաքեցին յերկիրն
 այլազգեաց շուրջանեկի աւետաւորս 'ի կուսս իւր 10
 եանց՝ և 'ի ժողովուրդն : * և եղին զկարասին նր յաւ 11
 տարախոնն , և զմարմնս նց կախեցին զպարսպէն բեթ-
 սանայ : * Եւ լուսն զնացանէն բնակիւ յաթիւսայ զաւ 12
 զսաղացուց զորին , արեւին այլազգիւր ընդ տաւուղ :
 * և յարեան թմ այր զօրուր , և գնացին զգիւրն թմ . 13
 և առին զմարմինն սաւուղայ և զմարմինն յովնաթանու
 որդւոյ նր 'ի պարսպէն բեթսանայ , և բերին զնս յա-
 բիս . և այրեցին զնս անդ : * Եւ առին զսակեռս նոցա
 և թաղեցին զնոսու ընդ անդիւն յաթիւսայ . և պահեցին
 զեւթն օր :

Կաթալեցա թափաւորութեց Աւալին :

գախուր . Անկաւ և նա 'ի վերայ սուտերին : (7) Յօրե-
 նակի . Յորգանանու . և թէ փախեալ արք Ելի... և
 բանակեցան 'ի նս : (7) Ոման . Եւ բնակեցան ընդ նս :
 (10) Ոման . Եւ եղին . . . յատարաւորսն : (13) Ոման .
 Եւ թաղեցին զնս ընդ անդ անիւն յաթիւսայ :
 'ի լաթանի՝ անդ . Կատարումն առաջին թագաւորու
 թեց : և անդ . Կատարեցաւ գիրք առաջին թագա-
 ւորութեցն : Ըստ այսմ անին սոսա և 'ի յաղորդ գիրք Բա-
 փաւորութեց :

ԳԼԵԿԻՆԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹԱՊԱՆԱՐՈՒԹԵՅ :

- ա. () Ի սպան դասին զայն որ ասաց՝ թե էս սպանի զսպան :
 բ. Ուրիշ դասին՝ ի վերայ սառազք, և յաճախանա :
 ք. Ձի օփն զդասին՝ ի վերայ յառաջ :
 է. Ձի թագաւորեաց յեթասնեկ որդի սառազք, ի վերայ, մ. քառան յեւթի :
 Ն. Կռիւն ի գաթաւան, ուր և սպանաւան ասացել :
 Զ. Ձի զգրանայր քառան դասին :
 Է. Տրամնի յեթասնեկայ, և սպանաւան յաճախանել :
 Ը. Ձի աստեղաց ափեկնեկ, առ դասին՝ քանս ուխտի :
 Թ. Ձի խոտրաւ ափեկնեկ յախնէս ամ իւրեւ զդասին թաւ :
 Դ. Ման ափեկնեկեց, և սառն դասին՝ ի վերայ, նորա :
 Ժ. Ձի սպան դասին զսպանաւան յեթասնեկայ :
 ԺԲ. Ձի օփն զդասին՝ ի վերայ, ամ իւրեւ :
 ԺԳ. Առ դասին զիւն, և արագ զգրանաւ իւրաց և իւրաց :
 ԺԴ. Ձի խոտրաւայ քի զայլազիւն աստի դասին :
 ԺԵ. Ձի ցաթեւ իւր զայլազիւն. ի նշան անդամին :
 ԺԶ. Թե զաստ ողա առ քաղաքանաւան, զի որոյ խոտրեցոյց դասին քաղաքանաւան ի քան ափեկըրարայ :
 ԺԷ. Ձի էնս դասին քաղաքանաւան յիւր ի խոտան զոր ինքն իւրեւ. և ի անգամեւայ միւրայ զդասին :
 ԺԸ. Ասաց դասին յեթասն շինել քանս ար, և նա յորդորեւայ զնա ասանց քն ի նշան :
 ԺԹ. Պարգաւ քն առ դասին՝ թե որդի և շինեաց ի նի քան, և նա եւթի նա ի նշան :
 Ի. Գաթաւան դասին զիւրայ. և ի նորդաւան զի նա, խոտրաւան :
 ԻԲ. Կռիւն Կարգաւ զի արացի :
 ԻԳ. Ձի քիւրեւայ դասին քիւրեւան քիւրեւայ, և յարաւ Կիւրեւան քաղաքանեւայ զիւրայ յայն ի նշան իւրեւ քաղաքին :
 ԻԴ. Սրան դասին զգրանաւայ. զի որոյ աստեղեւայ նա արցան անգաման՝ անգամ անգամ :
 ԻԵ. Ձի արագ դասին արցանաւ միւրեւանեւայ, որդայ, յաճախանա :
 ԻԶ. Աստեղեւայ դասին միւրեւան զիւրան արգայ, անգամ. որոյ նախաւոր զիւրեւան դասին զիւրեւայ զիւրայ իւրաւել զիւր դասին :
 ԻԷ. Ձի աստեղեւայ զիւրայ նորայ յաճախ և ափեւ. և նա զիւր զիւրեւայ քաղաքան :

- ՅԷ. Կարողեալ ճան հայրաւելցն արեւադար :
 ՅԸ. Չի դարձելոյց յաւիժ զդարձեացն , և չի ուղեմն ու
 թաղան :
 ՅԹ. Չի էին բառի առ դաւիթ , և առաջ՝ սպանաւ արեւադար :
 ՅՐ. Չի ալեայ դաւիթ զարեւադար , և խաղէրան 'ի Նաննի գրքն .
 և զճարհանեայ յաւիժ 'ի Վերայ դաւիթ , և նա յանկին խալա :
 ՅՐ. Չի էին ցեռն յարայ և այլն դարձեացանել զդաւիթ 'ի
 դան խո , և խաղէրն զյորդանն անքանել արտայի :
 Զ. Չի անյիշուար էռն դաւիթ առ ժողի , թեզեթ քաղանա
 նոր արեւոյ :
 ԶԲ. Թե զի՛ն խաղաւեայ ժողիթովն առաջի դաւիթ :
 ԶԳ. Թե զի՛ն խաղաւ դաւիթ ժող թերեւեայ՝ որ իւրաւեայ
 թա :
 ԶԴ. Ելին դաւի ցեղն Էւն և խառնին ժող ար յարայ , իբն
 արեւադարի :
 ԶԵ. Արարիւեայ արեւն 'ի դաւիթ հանդիւ ի Էւն :
 ԶԶ. Պէ՛ր դան հարիցն : և զի յառաւեայ դաւիթ զազալի ժող
 զԷւն Վիւն . և նա յազալ :
 ԶԷ. Չարս յաւիթանս զնոր արեւի թարեանց , և ճան առ
 ալայ 'ի յազալ :
 ԶԸ. Խառնեալ իմն իմարան՝ և թաղեայ զապարն 'ի յազալ ,
 հարաւի թլայն արեւի :
 ԶԹ. Յարաւիցն սպանն զարեւադարի զարթն սաւաղայ . և
 շառա Եր ելինն : և լան զարեւադարն և ապարհանն առ
 խառն :
 ԶՐ. Օգնաւի՛ք առ արեւեայ դաւիթ զնոր որ թիւեայ փա Եւ
 ալի :
 Դ. Գաւաւի՛ իրաւանց նոյ ճարեւիւրն հանդիւ :
 ԵԲ. Վերին խառն 'ի դաւիթ առաւայ :
 ԵԳ. Առաքեալի՛ր բարեյն դաւիթ :
 ԵԴ. Չի նախեայ դաւիթ նոյ զնոր լոկայն թիւզանիւր :
 ԵԵ. Անաւն զդաւադարն դաւիթ՝ իմարանելն՝ եղանակ
 և խառն :
 ԵԶ. Թե ճարեւայ Եր զդաւիթ թաւել զի՛ն :
 ԵԸ. Պարթան նոյ առ դաւիթ . Չի էրն զարեւոյն , յարայ ժող
 թայ զնան դաւիթ . և զի խառնեայ սպանն Եր , և դարձեայ
 ճան յարայել :

ԹԵՂԵՒԱՐՈՒԹԵԱՆՆԵՐ
 ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼ Ա

Ա ԵՒ ԵՂԵՒ ՅԵՏ ՄԵՀՈՒԱՆՆԵՐ 1
 սաւուղայ, և դաւիթ գարձաւ 'ի հարկու
 նելոյ զամաղեկ. և նստաւ դաւիթ 'ի օփ
 կելակ աւուրս երկուս: * Եւ եղև յետ ա 2
 ւուրն երկրորդի, և ահա այր եհաւ 'ի բանակէ զորան
 սաւուղայ, և հանդերձք իւր պատասխալք, և հօգ. ըզ
 պլնով իւրով: և եղև 'ի մտանել նոր առ դաւիթ. ան 3
 կաւ յերկիր և երկիր եպագ. նմա: * և ասէ ցնա դաւ
 լիթ. ուստի՞ դաս գու: և ասէ ցնա 'ի բանակէն՝ ելի 4
 զերծեալ եմ ես: * Եւ ասէ ցնա դաւիթ. զի՞նչ զորոյ
 է պատկեր իմ: և ասէ, փախեաւ ժողովուրդն 'ի պալ
 տերաղմէն, և անկան բազումք 'ի ժողովրդեանն և մե 5
 ռան. և սաւուղ և յովնաթան մեռան: * Եւ ասէ գաւ
 լիթ ջղպատանին որ պատմեաց նմա, զիւրդ գիտեա ել 6
 թէ մեռաւ սաւուղ և յովնաթան որդի նոր: * և ասէ
 պատանին որ պատմեաց նմա. զփախելով գիտեցայ 'ի լի
 բին զեղբորս, և ահա սաւուղ յեղեակ կայր 'ի նիկոկն 7
 իւր. և ահա կառք և արդյանք հանելոյ գումարեցան
 'ի նա: * և հայեցաւ 'ի թիկունս իւր և ետես զիս, և կը 8
 յնայ զիս. և ասեմ աւաղիկ եմ ես: * և ասէ ցիս, մի
 ես գու. և տեսեմ, ամաղեկացի եմ ես: * և ասէ ցիս. 9
 արի 'ի լիթ իմ և ապան զիս. զի կալաւ զիս մեւթ ան
 հարին. մինչ գեռ եմ շուշ իմ յիս է: * Եւ յարեոյ 10
 'ի զերայ նոր և սպանի զնա. զի գիտէի թէ մը է ապրա
 նաց, յետ անկանելոյն նոր. և ապի զթագն 'ի դերայ նոր,
 և զդարարանքանս 'ի բազկէ նոր, և բերի զնա տեսած է 11
 մեւթ այսր: * Եւ բուռն եհար, դաւիթ զհանդերձից
 իւրոյ և պատառեաց զնա. և եմ արք որ չ նմա պա 12
 տառեցին զհանդերձս իւրեանց: * և կոծեցան և պա
 հեցին և լացին մինչև ցընդերեկս 'ի զերայ սաւուղայ և
 յովն

ԳԼ. Թ. (2) Ո՛հնդ. Այր եհաւ 'ի բանակէն սաւուղայ և
 (5) Ո՛հնդ. Եթէ մեռան սաւուղ և յովնա: (9) Ո՛հնդ. Մ
 ութն անհարին: (9) 'ի լաս. Զի մինչեւ եմ ես
 թոյնի բաղնոյ 'ի բնոյ:

- յովնաթանու որդւոյ նր, և ի վր ժողովեցեանն յաւ
 13 գոյ. և ի վերայ ասանն իւր զի հարանն սրով: * Եւ ա
 սէ գաւթ յապատանին որ պատմեաց նմա, ուստի եւս
 դու: և ասէ. որգի ասն պանդխտի ամառեկացւոյ եմ
 14 ես: * ասէ ցնա գաւթ. և զիմրդ ոչ երկեար մգել
 15 զնանք քա ապականել զոնեալն նն: * Եւ հոգեմց գաւ
 թի զիմ ի մանկուոյն և ասէ. մատիբ պատահեա դմա.
 16 և եհար զնա և մեռաւ: * և ասէ ցնա գաւթ. արիւն
 քո ի գլխի քո. զի բերան քո խօսեցաւ զքնն և ասէ,
 Թէ ես սարանի զոնեալն նն:
 17 * Եւ ողբաց գաւթ զպա զպա ի վերայ սաւուղայ Բ
 18 և ի վերայ յովնաթանու որդւոյ նր: * և ասաց գաւթ
 ուսուցանել որդւոցն յաւադէ արեւմտեալն: և ա
 19 հա գրեալէ ի գիրս ուղարկէ: * Արմանայիբ իւր ի
 վերայ բլրոյն ի բարձունս քո վերաւորաց: զիմրդ ան
 20 կան զբաղդին: * Մի պատմէ ի գիթ, և մի ասց
 զպա ասեալս յելա տակազնի: զի մի երբեք ուրախ
 լինի գաւթը պլազեացն, և մի ցնծալին գոտերը
 21 անծլփաւոյն: * Լերինը գեղաւոյ. մի իւրէ ի մեղ
 ցոյ. և մի եկեայէ ի վերայ մեր անձրև անգաւառնը
 պաղոյ: զի մեզ ապականեցաւ աստար զբաւարաց:
 22 վաճանն սաւուղայ ոչ օծաւ իւզով: * Թարեմի վերա
 ւորաց, և ի շարաց զորուորաց: արեւն յովնաթանու
 ոչ գարձաւ ունայն յետս. և սուրն սաւուղայ ոչ ամբո
 23 փնցաւ գաւառիկացեալ: * Սաւուղ և յովնաթանն սի
 բելիք, և գեղեցիկք և վայելուչք: անկնեալք ի կն
 քանութն իւրեանց, և ոչ անկնեցան ի մահուան իւր
 եանց: Թեթեալքն քան զարծուիս. զորացան տաւ
 24 ասէ քան գաւթնուն: * Դասեցք էլ լացիք ի վերայ
 սաւուղայ. լացիք ի վր նր որ զքեցուցաներ զմեզ կաթ
 մի: հանգրձ զարգուց մերոյ: որ արեւներ զարգ
 25 ասելոյ ի վերայ հանգրձից մերոյ: * Չիարդ անկան
 զբաւարքն ի մէջ պատերազմի: յովնաթանն ի վերայ
 26 բարձանց քոց վերաւոր: * Ստեփ ինձ ի վերայ քո եղ
 րոյք իմ յովնաթան: գեղեցկացան ինձ յոյն. զարմա
 27 նայի եղև սեր քո ինձ քան զսեր կանանց: * Չիարդ
 անկան զբաւարքն, և հոգեան անօքն պատերազմա
 կանք:

ԳԼ.

(13) Թարեմի գաւառի. Ուստի եւս գաւ. և ասէ, որգի
 ասն: (15) Ունէ. Չիարդ ի մանկուոյն իւրոյ. և ասէ:
 (20) Թարեմի գաւառի. Եւ մի ասց զպա ասէ: (22) Ու
 նէ. Արեւն յովնաթան: (24) Այս. Չքեցուցաներ
 մեզ. զարգու մերոյ. Ինձ, զարգուն մերով: (25) Ու
 նէ. ի վր բարձանց քոց վերաւորեցաւ:

Գ. Եւ եղև յետ այնորիկ և եհայց գաւիթ 'ի ան և ա 1
 սե. եթէ ելանիցեմ 'ի մի 'ի քաղաքացն յազալ :
 և ասեց նաւր' ել : և ասեց գաւիթ . յո՛ր ելից . և ասեց 'ի
 քերպոն : * Եւ ել գաւիթ 'ի քերպոն . և երկդքն զա 2
 մայր նր' արինովով յեղալ յելացի . և արեգեա եին նա
 բազու կորմելալայ : * և արգէ զորս եհան գաւիթ իւ 3
 բաղանէւր ասալ իւրով . և բանակեին 'ի քաղաքն քեր
 քոնի : * Եւ ի վին արք հիսուսամին ' և օնին օնգ ըլ 4
 գաւիթ թագաւոր 'ի վերայ ասան յազալ : և պատմե
 ցին գաւիթ իւրան . եթէ արք յարիսայ զաղապաղ
 ալ թաղեցն զաւաղ : * և ասացեայ գաւիթ հրեշ 5
 ասեա առ ասաղնորգս յարեա զաղապաղալայ . և ասե
 ցնաա գաւիթ . որնեալ էք զուք 'ի ան . զի արարեք
 զուք զգաւթն զայն 'ի վերայ անասն մերոյ սաւաղայ
 օնելոյ ան . և թաղեցէք զնա և զյոնիսթան զորդի նա 6
 բա : * Եւ արգ' արտացի նր ընգ մեղ ողորմութի և
 մշտապատմի . և ես հաստացի մեղ ընգ բարութեն
 այնորիկ զոր արարեք զրանն զայն : * Եւ արգ' զորա 7
 ցին մեղք մեր . և ընդեք յարգիս զորան . զի մնաա
 անին մեր սաւաղ . և զիս օր ասան յազալ 'ի թա
 գաւոր իւրեանց :

Դ. * Եւ արեւմեց որդի ներեայ զարմար սաւաղայ մո 8
 զերդաւթիկ զորդի սաւաղայ . և ասաւ . զնա 'ի բա
 նակն : * և թագաւորեցոյց զնա 'ի վերայ զաղապաղ 9
 ասան . և 'ի վերայ թագաւորայ . և 'ի վր յեղալ յելի . և 'ի
 վերայ երկրմի . և 'ի վր բնիմանի . և 'ի վր նա՛ իլի :
 * Եւ Կր անց քրտանից յերանմի որդի սաւաղայ 10
 յորմով թագաւորեայ 'ի վերայ իլի . և երկուս ան
 թագաւորեայ . անց 'ի ասանն յազալ' որ եին զնա
 գաւթի : * Եւ եղևն սաւաղք զորս թագաւորեայ գա 11
 ւիթ 'ի քերպոն 'ի վերայ ասան յազալ' անք եւթն և
 ամիս ընց :

Ե. * Եւ ել արեւմեր որդի ներեայ և ծառայք յերաւ 12
 թեայ որդալ սաւաղայ 'ի բանակացն 'ի քարաւան :

* Եւ

Գլ. Բ. (3) Այս . Եւ բնակեին 'ի քղաքն քեր' : (4) Ո
 նեւ . Թագաւորել 'ի վր ասան յազալ : (5) Ոնեւ .
 Զոր արարեք զուք զգու' : (5) Ոնեւ . Օնելոյ այ :
 (6) Ոնեւ . Զի արարեք զրանն զայն : (7) Այս . Իւր
 եանց 'ի թագաւոր . Իւր . Թագաւոր : (10) Ոնեւ . Բայց
 'ի ասանն յազալ որ եին ընգ գաւթի : (11) Ոնեւ . 'ի
 քերպոն . և 'ի վր ասան յազալ :

- 13 * Եւ յովար որդի շարունայս և ծառայք դաւթի եղին
'ի քերթան, և զխաւցան մանանց 'ի զմ ազներն դա-
բաւանի. և նաան նորա անտի ազներն դարաւանի, և
- 14 ապա աստի: * Եւ ասէ արեւներ ջրովոր. յարկնին
մանկութ և խաղաղցնն առաջի մէր: և ասէ յովար, յա-
- 15 բնոն: * Եւ յարեան, և անցին թուով 'ի մանկանցն
բնիմանի երկոտասանը, և յերուսթեայ որդւոյ սա-
- 16 լաղոյ. և 'ի մանկանցն դաւթի երկոտասանը: * և կա-
լան այդ խորացանչեւր մեռամբ զըրեւն ընկերի խորոյ,
և անբ 'ի կորս ընկերի խորոյ. և անգին անկանին և
մաւանին: և կորցցաւ անուն տեղւոյն յոյնորիկ զի՜նակ
- 17 դաւանանայ, որ է 'ի դարաւան: * Եւ եղև պատերազմ
իմաս յոյժ յաւար յայնմիկ. և պարտեցաւ արեւներ:
- 18 և ապա եկ զառիկ ծառայիցն դաւթի: * Եւ անգ եկն
երեք որդիք շարունայ. յովար, և արեսա, և ասալ
էլ: և ասայել թեթև էր ոտիւք իբրև զմ յայնեմանց
- 19 'ի գաղտի: * Եւ պնդեցաւ ասայել զհնա արեւներեայ.
և ոչ խառորեցաւ երթալ յալ և ոչ յաւհան 'ի հետոյ
- 20 արեւներեայ: * և հոյեցաւ արեւներ 'ի թիկունս իւր'
21 և ասէ. եթէ գմէ իցես ասայել: և ասէ՜ ես եմ: * և
ասէ ցնա արեւներ. խառորեալ գու յալ կամ յաւհան,
* կալ քեզ մի 'ի մանկաղոյ, և առ գու քեզ զպատու
զմասի նք: և ոչ կամեցաւ ասայել խառորել 'ի հետոյ
- 22 նք: * Եւ յաւել ևս արեւներ ասել ցասայել, 'ի բաց
հայ յննն. զի մի հորից զքեզ ընդ գետին, և զիմարդ
ամբարձից զըրես իմ առ յովար. և մեր լինիցի այն:
- 23 գարձիք առ յովար կցայր քո: * և ոչ կամեցաւ թա-
մակ: Եւ եւոր զնա արեւներ նիզական ընդ մեռ
կուլան, և ել նիզակն ընդ զմաս նք, և անկաւ անգին
և մառաւ 'ի ներքոյ նք: Եւ ջինկ որ միանգամ գոյք
ցանցն ցոյն ուր անկաւ ասայել և մառաւ՝ գանգի առ
- 24 նոր: * Եւ պնդեցան յովար և արեսա զնի արեւներ
եայ. և արեւ եմաւ. և նորա մտին մինչ ցըլուրն. ամ
մանայ որ է յանգիման գոյեայ, ընդ շանապարհ անա-
- 25 պատին դարաւանի: * Եւ ժողովեցան որդիքն բնիաւ
միմի զնի արեւներեայ. և հային 'ի վերայ բլրոյ մոյ:
- 26 * Եւ կորաց արեւներ զյովար և ասէ. մի թի խալմա
առաջէ սուր, կամ թէ ոչ գիտիցես զի դաւնուէ լինի
զմե՜նան. մինչ ցերբ ոչ ասիցես ժողովրդեանն գաւ-
- 27 նալ 'ի հետոյ կգարց խրեանց: * Եւ ասէ յովար.
կեն.

(13) 'Ի քերթան, և զխաւցան մանանց': Ուր ոմնտ. Աջ
ապերն գարա': (15) Աստ. Երկոտասանը յերու-
սթեայ որդւոյ սա': (16) Ոմնտ. Եւ սուր իւր 'ի կորս ըն':
(24) Աստ. Մինչ ցըլուրն ամ': (27) Յոյնա՞հի գու

կենդանի է ար. զի եթէ քո չէր խօսեցեալ, յայգումէ
 իսկ ելանէր ամբարտաւանքէն և զհետ եղբօր իւրոյ :
 * Եւ փոշ և հար յովար, և մեկնեցան ժողովուրդն եմ, 28
 և մշ ևս պնտեցան զհետ իշի, և ոչ ևս յաւելին պատե-
 րազմէր : * Եւ արեւներ և արբ նր՝ գնացին Է արեւելս 29
 զցիւնին զայն ողջոյն - և անցին ընդ յորդանան՝ և չու-
 դան ընդ եմ՝ ձգեալն : և եկին 'ի բանալան : * և յովար 30
 դարձաւ յարեւներեայ, և ժողովեաց զեմ՝ ժողովուրդն :
 Եւ հանգէս եղև Ծառայիցն դաւթի որ կոտորեցան՝
 ինն և տասն ամն՝ և ասացել : * և Ծառայքն դաւթի հա 31
 րին յորդանոյն բնեմաքին, և յարանց արեւներեայ և
 րեք հարիւր և զաւթունն այր : * Եւ բարձին զասացել, 32
 և թաղեցին զնա 'ի գերեզմանի հօր իւրոյ 'ի բեթզա
 հէմ : և գնացին յովար և արբ նր, և լուսացաւ նց 'ի
 քերթոն :

ԳԼ. Գ.

21 Եւ կ'ը պատերազմ աստիկ 'ի մէջ տանն սաւուղայ՝ 1
 և 'ի մէջ տանն դաւթի - և տունն դաւթի երթայր
 և զօրանայր, և տունն սաւուղայ երթայր և անարա-
 նայր : * Եւ ծնան դաւթի որդիք 'ի քերթոն - անդաւ 2
 նիկ նր՝ ամմոն յաբնառմայ յեզրայեղացայ : * և երկ 3
 բորգ նր՝ դաւթա յարեւելայ կարմեղացայ : և երրորդն՝
 արեւսաղամ, 'ի մասեցայ դստերէ թողմայ արքայի գե-
 տուրայ : * և չորրորդն արգոնիա, որդի արգոնիայ և հին 4
 քերթոյն՝ սափափա, որդի ամփաղայ : * և վեցերորդն՝
 յեթրամ, յեղթայ կնոջէ դաւթի : Սղբա ծնունդք
 դաւթի 'ի քերթոն :

22 * Եւ եղև 'ի լինել պատերազմին 'ի մէջ տանն սաւու 6
 զայ և 'ի մէջ տանն դաւթի, և արեւներ ունէր զտունն
 սաւուղայ : * Եւ սաւուղայ էր հարձ փ, որում անուն 7
 էր ռիսփա, գուսար յուղայ : Եւ ան յեղթայ իւր
 գի սաւուղայ ցարեւներ : * Ընդէր մտանեա գու առ 8
 հարձ

ԳԼ. Զ. Զի եթէ Գ. Զ. (27) Յերիմայի : Ելանէր ամ
 բոխ իւ : (29) 'ի լուս' : 'ի վար' : Զգեալն : Զանալի՝ ա
 նապատն : Ուր այլ ոման՝ երեւ 'ի բար' : Է եմ՝ ձգեալն :
 'ի լուս' : Զանալի : Զանապատն ձգեալ 'ի գետով : (32) Ու
 ման : Զովար և արբն որ ընդ նմա, և լուսացաւ :
 ԳԼ. Դ. (2) Ոման : Եւ ծնան դաւթայ որդ' : և եր
 անդանիկ նր՝ ամմոն : (4) Ոման : Որդի անեղապայ :
 (5) Այլ : Սղբա ծնան, դաւթի 'ի քերթոն : (7) Այլ :
 Անուն էր ռիսփա : (7) 'ի լուս' : Ռիսփա գուսար յու
 զայ : Կանայն ոման 'ի բար' : (8) Ոման : Ընդ զուի

- հարձ հոր խնց: և բարեպաշտ արեւներ յոյժ մի բանին յերաւթեայ, և ասէ ցնա արեւներ: միժէ շան գլուխ իցեմ ես՝ որ արարի ողորմութիւն այսոր՝ ի վերայ տանն սաւուղայ հոր քոյ, և ի վերայ եղբարց և ի վր բարեկամաց, և ոչ եղէ անձնատուր ի տունն դաւթի: և
- 9 ինչքեմ յինէն այսոր վրէժ կնոջ միայ: * Եւ և օն արաւ յէ ամ արեւներայ և օն և օն յաւելլէ նմա, եթէ ոչ որդեա երգաւաւ ար դաւթի, այնպէս արարից նմա:
- 10 * Բաւանջով զԹագաւորութիւնն սաւուղայ, և կանգնեց զԹագաւորութիւնն դաւթի ի վր Նիլ և ի վր յաւաղայ:
- 11 ի գանայ մինչ ցերսարեւ: * Եւ ոչ ևս կարաց յերաւթէ տալ պատասխանի արեւներայ բան մի յերկուցին:
- 12 * Եւ առաքեաց արեւներ հրեշտակս առ դաւթի՝ ի Թեոպրեա երկիր՝ առ Ժամայն, և ասէ. ուխտեա ընդ իս դաւթա քո, և ահա ձեռնիմ ընդ քեզ, դարձուցաւ:
- 13 Եւ առ քեզ զամ տունն Նիլ: * Եւ ասէ դաւթի՝ բազւոյ է. ես ուխտեցից չեքդ ուխտ, բայց բան մի ես ինչքեմ ի քէն՝ մի տեսցես զեքեսս իմ, եթէ ոչ անցես զեղբարդ դուստր սաւուղայ ի գայն քում տեսաւ:
- 14 Եւ զէրեսս իմ: * Եւ առաքեաց դաւթի առ յերաւթ Թորգի սաւուղայ հրեշտակս և ասէ. աւեր ցնա զին իմ զեղբարդ, զոր աւեր ես ընդ հարկւր անձնախառնաւ:
- 15 Բնց սլաղազեացն: * Եւ առաքեաց յերաւթէ՝ և առ
- 16 ցնա յաւան իւրով փախելէ որդւոյ տէրայ: * և եր Թորք ոչք նք զհետ նր և լայր, մինչ ցարարելիմ: և առ ցնա արեւներ, երթ դարձիր. և դարձաւ:
- 17 * Եւ խոսեցաւ արեւներ ընդ ծերս Նիլ և ասէ. երկէ Թեոպրեա ինչքեկք զդաւթի Թագաւորել ի վր ձեր:
- 18 * և արգ՝ արարէք, զի ար խոսեցաւ զն դաւթի և առ օէ. ձեռամբ Ժառայի իմոյ դաւթի փրկեցից զին և ձեռաց սլաղազեացն և ի ձեռանց ամ Թշնամեաց իւր:
- 19 Եւ այն: * և խոսեցաւ արեւներ յաղանթս բնիքամբնի: Եւ ցնաց արեւներ խոսել յաղանթս դաւթի ի քեզ բան, զամ ինչ որ հաշիյ Թուեցաւ յալս եղի, և յալս ամ
- 20 տանն բնիքամբնի: * Եւ և կն արեւներ առ դաւթի ի քերբան, և չ նմա քսան սլաղ. և արար դաւթի արեւ:
- 21 Եւ արեւայ և արանցն որ ընդ նմա խորխուրէ: * Եւ առ արեւներ զգաւթի. յարեւոյց և զնայից և Ժողովեց զին առ տէր իմ արքայ զամ ինչ, և ուխտեցեց չեքդ ուխտ:

Եւ Եւ: (10) Ասք. Բաւանջ զԹագաւորութիւնն սաւ: (14) Ունի: Ընդ հարեւոյց անձն: (16) Երգաւորս ար: Իստե: Ասք նք զիւր նք և լայր: (21) Երգաւորս ար: Եւ Ժողովեցեց առ տէր իմ:

ուխա. և թաղաւորեցեն 'ի վերայ ամենեցուն որոց.
ցանկայ անձն քո:

Ժ Եւ առաքեաց զաւիթ զաբեհներ, և զնոց խաղա-
զութիւն: * Եւ տնա ծառայք զաւիթ և յովար եկին 22
յասարառակե, և աւար բաղում ածին ընդ իւրեանս:
և յովար չէր Ե զաւիթ 'ի քերթոն յորժամ արձակեաց
գնա և զնոց խաղաղութիւն: * և յովար և ամ զորն նք և 23
կին. և սոցք եղև յովարայ և ասեն. եկին արեւներ որ
գի ներեայ առ զաւիթ, և արձակեաց գնա' և զնոց խա-
ղաղութիւն: * Եւ եմուտ յովար առ զաւիթ արքայ և 24
ասե. զի՞նչ գործեցեր զայդ, զի եկին արեւներ առ ինչ.
և ընդիւր արձակեցեր գնա խաղաղութիւն: * և ի՞նչ ոչ գի- 25
տիցես զարուես արեւներեայ որդւոյ ներեայ. զի խա-
ղաւ զքեզ եկին, և խնայել զմուտ և զեւթո. և տեղեկաւ
նախ ամբ զինչ և գործիցես: * Եւ եւ յովար 'ի զաւիթ, 26
և արձակեաց հրեշտակս զինի արեւներեայ, և քարձու-
ցին զնա 'ի ջրհորոյ անտի սելիւրայ. և զաւիթ ոչ գի-
տեր: * Եւ գարծնոյ զաբեհներ 'ի քերթոն. և խոտորեւ 27
ցոյց գնա յովար 'ի կողմնոց գրանն խօսել Ե նմա գա-
ւառանութիւն. և եհար ընդ մեակուշտն' և մեռաւ. և զ
արեւնն առայելի եղբոր յովարայ: * Եւ լրաւա զաւիթ 28
յես ամորիկ և ասե. անգորտ եմ եմ և թաղաւորու-
թիւն իմ 'ի տե միշտ քրափանս' յարեւնն արեւներեայ
որդւոյ ներեայ: * Եւ այսմն 'ի գլուխ յովարայ և 'ի զի 29
ամ տան հոգ նք. և մի պակասեաց 'ի պաննն յովարայ
մերմեծեամբ. և բորտաւ, և մուրդ 'որ չըջի 'ի յըպոյ,
և որամահ, և սովամահ: * Եւ յովար և արեւստ եղ- 30
բայք նք ապառին արեւներայ. փոխանակ զի ապամ
զեղբայք նք 'ի գարաւան 'ի պատերազմն: * Եւ ասե 31
զաւիթ զյովար, և ցնա՞ ժողովուրդն որ Ե նմա. պա-
տանեցիք զանպերճաւ մեր, և զգեցարուք քուրճ. և
կոծեցարձաք առաջի արեւներեայ: և արքայ զաւիթ
երթայր զմեա զազաղացն: * և թաղեցին զաբեհներ 'ի ք 32
քերթոն: և ամբարձ արքայ զմայն իւր և եւրայ 'ի զի
գերեզմանի նք. և եւրայ ամ ժողովուրդն 'ի վերայ ա-
րեւներայ: * Եւ սա ողբաւ արքայ 'ի զի արեւներայ, 33
և ասե, մի թի սոք մեռանիցի' անպատմ, մեռաւ արեւ
ներ. եկին ըստ մահուանն նարազայ մեռաւ արեւ
ներ. * մեռք քո մէ կապեցան, և սոք քո մէ ալիւնցան 34
'ի չըլծայր. և ոչ մտաւար իրեն զնարազ առաջի որդ-
ւոց

(24) Որտե. Արձակեցեր գնա, և զնոց խաղաղութիւն:
(26) Որտե. 'ի ջրհորոյ անտի: (30) Որտե. Սպան
զառայել զըջի: (34) Որտե. Եւ ոչ մտաւար իրեն:
Որ այս կարգած իսկի. Այլ ոչ անխանիցին առաջի

այն անկրատաւն և անկար . այլ ուր անկանիցն առաջ
 ըն անկրատայ անկար : և ժողովեցան նա՛ ժողովուրդն
 35 լու զնա : * և եկն նա՛ ժողովուրդն առ ընթերս դաւ-
 թի՛ Բնիգեռա աւուր կայր : Եւ երգուաւ դաւթի՛
 և առ : Ո՛հ և զն արասցէ ինձ նո՛ն՝ և զն և զն յաւերջե-
 եթէ ոչ մահանիցէ արեգակն և ապա շաղակեցից հաց,
 36 և կամ պղ ինչ նա՛ : * Եւ գիտաց նա՛ ժողովուրդն , և
 հանց Թուեցաւ առաջն նց նա՛ ինչ զոր արար արքայ
 37 առաջ ժողովրդեանն զբարութե : * Եւ գիտաց նա՛
 ժողովուրդն և նա՛ ինչ յաւուր յայնմիկ և եթէ ոչ յար-
 38 քայն եղէ արամանել զարեւմեկ որդի ներսայ : * Եւ
 առ արքայ ցնաապան իւր . ոչ գիտէր եթէ առաջնորդ
 39 մեծ անկաւ յաւուր յայնմիկ յիշէ : * և զի ու՛ ապա-
 կան է այսոր , և յարքայն կայուցեալ է : և արքա այլ
 զգլիկ որդի չարակեայ խառնապոյճ բան զիսն : հա-
 առայն ի՞նչ չարին ըստ չարութե իւրաւո՛ւ :

ԳԼ. Գ.

1 Եւ լուսն յերաւմիկ որդի առաւելայ եթէ մեռաւ ԺԱ
 արեւմեկ 'ի յերթն , լուսնն մեռաւ իւր , և նա՛
 2 ապ իշի լուսն : * Եւ արք երկու զգիտաւոր զնիկն
 յերաւմեկայ որդայ առաւելայ , անուն Ժուան բառ
 նա , և անուն երկարգլիկ Երթար : որդիք Երթարայ բե-
 րաւթմայ , յարգւցն իննիւմիկ : զի և բերաւն որդ-
 3 ապն իննիւմիկ 'ի համարն էր : * և Ժաւերան բերաւ
 Թայեքն 'ի զեթմայի : և եկն անդ պանդխտայնաւք
 4 միշտ ցարար : * Եւ յաւանմանու որդայ առաւելայ
 էր որդի Ժ հալմ առիւք , որդիանայ հալից . և զնա 'ի
 հասանել գաւթն առաւելայ և յաւանմանու որդւոյ
 նր . յարքայնէ նա գայեալ իւր և Ժաւերաւ : և երբ
 ընդ Ժաւանանն իւրաւա՛ն 'ի դաւթմել , անկաւ և կապա-
 5 ցաւ . և անուն նր մահաբնութի : * Եւ գնացին որդեկն
 առն .

անկրատայ անկար . զսխալն նա ակեայ հանքոյն այլ Ժաւ
 Բուրի . իսկ 'ի մահեալ նա Ժաւիկիւր յար Ժաւիկ 'ի բնութե
 Ժաւիկ Ժաւիկ . 'ի լուսն . երկայ 'ի նորան ելանալի՛ն Ժաւ . Ժ
 'ի Ժաւ Ժաւիկ : իսկ յարմալի Ժաւիկ յարմ Ժաւիկ Ժաւիկ 'ի
 33 Ժաւիկ . Եւ առ արքա , Ժաւիկ ցար Ժաւ , և ժողովեցան
 նա , Ժաւիկալ Ժաւի Ժաւիկ , և 'ի նորայ Ժաւիկալի Ժաւիկ :
 (35) Ժաւիկ . Եւ անոր շաղակեց հաց : (38) Ժաւիկ . Եւ
 Ժաւ արքայ յիշէ :

ԳԼ. Գ. (2) Ժաւիկ . Եւ արք երկու գաւթն զն գիցն իսկ . .
 անկար . . յարգւա՛ն : (4) Եւ արք . Ժաւիկ . Եւ երբ 'ի Ժաւ
 Ժաւիկ . և անոր 'ի Ժաւիկ իւրաւա՛ն 'ի դաւթմել : (5) Ժա

անմահայ թերաթիւացայ՝ և երբաք և բաւանա, և մտին 'ի
 տաժաժամն աւուրն 'ի տան յերուսթեայ. և նա՝ նրն,
 ջէր յանկաղնի 'ի հատարակ աւուրն. * և բարապետն 6
 տանն սրբից ցորեան, և նիրհաց և 'ի քուն իմուտ. և
 և երբաք և բաւանա եղբարք զգեցին. * և մտին 'ի տանն. 7
 և յերուսթե ննջէր 'ի գահոյս իւրում 'ի սենեկի. և
 հարին զնա և սպանին. և հասին զգլուխն նր, և աւին
 զգլուխն, և զնային զնանապարհն արեւելից զնո՞ գի-
 շերն: * և բերին զգլուխն յերուսթեայ առ գաւիթ 'ի 8
 քերան, և տան ցարջայ, ահա գլուխ յերուսթեայ
 որդւոյ սաւուղայ թշնամաց. քոյ, որ ինգրէր զանձն
 քո. և արեա տեսան մերում արքայի վրեժխնդրուի
 'ի թշնամաց իւրոց, ուր յաւուր յայտնի 'ի սաւուղայ
 թշնամաց քումմէ՝ և 'ի գաւաղէ նր: * Եւ պատասխա- 9
 ծի եա գաւիթ և երբաք և բաւանայ եղբարք նր՝ որդւոց
 և անմահայ թերաթիւացայ՝ և տակ ցնն. կենդանի և ար
 փրկեաց զանձն իմ յնո՞մ նեղութիւն. * զի սր պատմեաց 10
 ինձ թէ մնաւ աւուղ, և նմա թուէր թէ աւետիս
 տայցէ առաքի իմ, կալայ և սպանի զնա 'ի սկիւլակ.
 որում օրէն եր ինձ աւել աւետեաց: * Եւ արդ՝ արք 11
 յարք սպանեց զայր արգար 'ի տան իւրում յանկաղնի.
 և արդ ինգրեցին զարեան նր 'ի ձեռաց մերոց, և սա
 տակեցին զմեզ յերան: * Եւ հրաման եա գաւիթ 12
 մտնեցայ իւրում, և սպանին զնա, և կորեցին զմեզ
 և զտաւ նր, և նախեցին 'ի վր ջրգետին 'ի քերան. և
 զգլուխն յերուսթեայ թաղեցին 'ի գեղեղմանի արեւե-
 յերեայ որդւոյ ներեայ 'ի քերան:

ԳԼ. Ե.

ԺԲ. Եւ եկին թմ յեղքն իւր առ գաւիթ 'ի քերան. իւր 1
 տեսան և տան. ահաւասիկ սակեղ քո և մարմնից
 քո եղբ: * և յերեկն և յեսանա մինչ եր աւուղ թու 2
 գաւար 'ի վր մեր. գու եիր որ մուծանէիր և հանէ՝,
 գիւլ. և տանց քեզ ար. գու հովուսցես ժողովրդ տն
 իմայ իւր, և գու ջնջես յաւաճորդ 'ի միջայ իւր: * և 3
 եկին թմ ծերքն իւր առ արքայ 'ի քերան. և աւետեաց
 ի նա աւետ արքայ գաւիթ 'ի քերան աւաթի ան: Եւ 4
 տին զգաւիթ թաղաւոր 'ի վր ամենայն իւր: * Արգե
 անայ

Նմտ. Եւ մտին 'ի տաժաժամն: (10) Որում. Զի որ պատ-
 մեայն ինձ եթէ... որում օրէնն եր ինձ:
 Գլ. Ե. (2) Որում. Եւ տակ քեզ ար. գաւ. ժողովրդան
 իմում իւր: (3) Որում. Զգաւիթ 'ի թաղաւոր 'ի վր:
 (4) Յորիմիւն. պատմի. Ամայ երեւեց. գաւիթ 'ի թու:
 Ե

անց երեսնից գաւիթ 'ի Թագաւորնէ իւրաւմ և քա
 5 առան ամ Թագաւորեաց : * Եւթն ամ և վեցամիս
 Թագաւորեաց 'ի քերքան 'ի վր յազայ . և երեսուննեւ
 քիս ամ Թագաւորեաց 'ի վր ամ իշխ և յազայ յեմ
 6 * Եւ չգտե գաւիթ և արք նորա յեմ առ յերաւասցին ժԳ
 բնակեալ յերկրին . և ասացան : գաւթի 'ի ի մէ մացես
 գա այսր . քանզի ընդգէմ գարձան կոյրք և կաղք . և
 7 ասին . մի մացէ այսր գաւիթ : * Եւ առ գաւիթ ըլ
 8 փն և դամբոց նր . ասն է քաղաք գաւթի : * Եւ ասե
 գաւիթ յառուր յայնմիկ . ամ որ հարկանիցէ արով ըլ
 յերաւասցին . և մասիցի արով և 'ի կազա և 'ի կոյրս և
 յասեղիս անմին գաւթի : զի այնորիկ ասին . կոյրք և
 9 կաղք մի մոցին 'ի ասան ան : * Եւ նստան գաւիթ յամ
 բացին . և կոչցաւ այն քաղաք գաւթի . և շինեաց զիս
 քաղաք գաւիթ , չալիսնակի ծագէ 'ի ծագ , և զտունն
 10 իւր : * և երթալով երկայր գաւիթ և մեծանայր . և
 11 նր ամենակալ կր ընդ նմա : * Եւ աւարեաց քերամ
 արգայ արբառի հեշտակա առ գաւիթ , և փայտս եղև
 ննայ , և հիւսնան փայտից , և արաւարապետս քարանց .
 12 և շինեցին ասան գաւթի : * Եւ գիտաց գաւթն եմն
 հաստատեաց փա նր Թագաւոր 'ի վերայ իշխ . և թե
 րարքացաւ Թագաւորուի . նր զի ժողովքեան նորա
 13 իշխ : * Եւ առ ևս գաւիթ կանայս և հարնս յեմն յեա
 գնալոյ նր 'ի քերքանի . և եղին գաւթն և այլևս ոսո
 14 ւորք և գաւորք : * Եւ այս են անուանք ծնեւոց որդ
 ւոց նորա յեմ : ասմասմ , յեսիրամ , նաման , գաղա
 15 մասն , * յերաւոր , թեմասուս , ելիաղատ , նալեգ , նա
 16 փեկ , * յեմնաթա , էփեսաթա , բաթիգալ , էփեսաթա :
 17 * Եւ լուան սղաղգիցն եմն անուլ է գաւթն Թագաւ ժԳ
 ար 'ի վերայ իշխ , և ելին ամ սղաղգիցն ինդրնէ զգա
 18 ւթն . Եւ լուաւ գաւիթ և ել յամբոյն : * և սղաղ
 գիցն եմն հասն , և խաւանեցան 'ի հովիտս արաւանայն :
 19 * Եւ եւորց գաւիթ 'ի ան և ասե . եմն եղից 'ի վր
 սղաղգեան , և մասնեացն զնն 'ի մնաւ իմ : և ասե
 նր ցաւիթն . Եւ . զի մասնեղիկ մասնեցից զսղաղ
 20 գիւն 'ի մնաւ քո : * Եւ եմն գաւիթ 'ի վերական իրա
 մասնից , և կապրեաց անդ զսղաղգեան : և ասե գա
 ւիթ . Տր իրամասնեաց զմշնաթիս իմ առաքի իմ , ող
 իրամասնեցին ըսրք . զի այնորիկ կոչցաւ անան անդ
 ւոյն

(8) Քնեւ . Որ հարկանիցէ զերաւաս . . արով 'ի կազան
 և 'ի կոյրս յամ' : (11) Քնեւ . Հեշտակա առ գաւիթն և
 փայտեղեկեայն : (13) Այս . Քերս գաղայ նորա 'ի քե
 րան : (14) Քնեւ . Կաման . և դաման : (15) Քնեւ .
 թեմասուս , ելիաղատ : (18) Այս քիտա Գաթն անի .

այն տխորիկ 'ի վր խրամատեց : * և Թողն անդ զառ 21
տաւածա իւրեանց, և առ զնա գաւիթ և արքն որ ընդ
նմա, և այրեցին զնա հրով :

ժԵ * Եւ յառեցին այլազգիքն միւս անգամ ելանել, և գաւ 22
մարեցան 'ի հովիտս արտանայուց : * Եւ եհարց գաւ 23
ւիթ 'ի թէ և ասէ, և թէ ելից 'ի վերայ այլազգեացն,
և մտանեացն զնա 'ի մեռս իմ : և ասէ ար. մի երաներ
ընդդէմ նց, գարձիբ 'ի նոցանէն, և եկեացն 'ի թեւէ
նց մեռ 'ի լաւանն : * և եղիցի յորժամ լիցես զմայն 24
չարժման անասաւն լաւանից՝ յայնժամ իջես առ նա.
քանզի յայնժամ ելցէ ար աստիք քո կոտորել 'ի սառ
անբազմի այլազգեացն : * Եւ արար գաւիթ ող հրաւ 25
ման եռ նմա ար. և եհար զայլազգիքն 'ի գարաւանէ
մինչև յգաղերա :

ԳԼ Զ.

ժԶ * Եւ ժողովեաց միւսանգամ գաւիթ զնա երկուս 1
արդս յիւէ իբրե իւթանասուն հազար : * և յա 2
բեաւ զնայ գաւիթ՝ և նա ժողովուրդ նր Է նմա յիւ
խանացն յաւայ 'ի զառիկիքն ընդ որ ել ասպանակին
նայ, յորայ վերայ կռչցաւ անուն նա նոցորումեց, որ
նախ 'ի քերովէս 'ի վերայ նր : * Եւ եհան եդ զառ 3
արանակն նա 'ի վերայ արքն նորայ. * և առ զնա 'ի առ 4
նէ ամենազարայ բլրացայ. և որս և եղբարք նորա ար
գիւր ամենազարայ՝ վարէին զսայն հանգերձ ասպա,
նախան, և եղբարք նր երթային առաքի ասպանակին :
* Եւ գաւիթ և որդիքն իւր խաղային առաքի ասպա 5
նակին նա՝ տաւաք և նաւադարանք զորումի, և եր
գովք, և քնարք, և սրնդք, և թմբկք. և ծնեղայ
իւք, և փաղճք, * և եկին մինչև յկալն ամենազարայ : 6
Եւ ձգեաց որս զնուն իւր 'ի ասպանակն նայ ունել
զնա, և կարաւ զնա : զի Թիւրեաց զնա զուարակն յաւ
նելայ անտի զնա : * Եւ բարկացաւ ար ողայ, և եհար 7
զնա անդ ամ զս յանդգնութեն. և մեռաւ անգին առ
ասպանակին տն առաքի նայ : * Եւ արանեցաւ գաւիթ՝ 8
զի խրամատեաց ար խրամատութի յառա. և կռչցաւ
անգին այն խրամատութի ողայ՝ մինչև յայտար : * Եւ 9
եր

Եւ խառնեցան 'ի հովի' : (21) Ոմնո. Եւ արք նր ընդ
նմա : Որ աս խառնոս արտաի. Որ ընդ նմա, և արեյն
փոս հրով : (25) Բաղար. Որդես և հրաման եռ :
Դւ. Է. (5) Ոմնո. խաղային առաքի նա տաւաք...
և սրնկք և քնարաւ : (8) Ոմնո. խրամատեաց ար 'ի
խրամատութի յաղայ մինչև :

- Թափեալ գաւթի՝ ի նե յաւուր յայնմիկ և ասե . զիմեզ
 10 մաւնիցէ առիս տապանակդ նոյ : * և ոչ կամեցաւ զաւ-
 լիթ ասեմը աւիթն զտապանակ ուխտին ան 'ի քա-
 ղաքն գաւթի . և խառարեցցայ զիս գաւթի՝ ի առունն աւ-
 11 րեգգարաց զեթնացայ : * և նստաւ տապանակն ան 'ի
 ասն արեգգարաց զեթնացայ ամիսս երես : Եւ օրչ
 12 նեայ նո զարեգգար և զնա՝ տուն նո : * և պատմեցին
 զաւթի և ասեմն , օրհնեաց նո զառունն արեգգարայ՝
 և զնա՝ ինչ որ նո զմ տապանակին նոյ :
 Եւ յոգաւ գաւթի և եհան զտապանակն ան 'ի ասնե փե
 13 արեգգարայ 'ի քաղաք գաւթի ուրախութի : * և եհին
 ընդ նեա որ բաւանային զտապանակն՝ եւթն գաւ պա-
 14 րաց , և ապանդ գաւարակի և գաւանդ : * Եւ գաւթի
 հարկաներ զաւիգս նաւագարանացն առաքի ան . և
 15 եր գաւթի զեցեմալ պատմուեան հանգերմալ : * և
 գաւթի և նա՝ տունն ելի հանին զտապանակն ան հալա-
 16 կաւ և մայնիւ փոցայ : * Եւ եղև 'ի հպել տապանակին
 'ի քաղաքն գաւթի , և մեղքող գաւար աստաղայ հայ-
 17 րի ընդ պատահանն . և ետես զգաւթի արքայ զի կա-
 քաւեր՝ և նաւագեր զնաւագարանն առաքի ան , ան
 18 զանեաց զիս 'ի օրաք իւրում : * Եւ բերին զապաւ-
 նաքն ան , և եղին զիս 'ի անգաղ իւրում 'ի միջ խորաւ
 նեմ զոր եհան նեա գաւթի : Եւ մտայց գաւթի ու-
 18 ջափեզտ առաքի ան՝ և խաղաղական : * և իրեկ կատա-
 լեաց գաւթի մտաւցանել զողջակեղան և զխաղաղա-
 կանս օրհնեաց զեղողութեղն յանուն ան զորութեց :
 19 * և բազմեաց նա՝ ժողով օրեանն , յեմ զգաւթին ելի 'ի
 զանայ մինչ ցերեաքեկ , յանն՝ մինչ ցիկն , իւրա-
 քանջւոյր ումեք բլիթ մի հաց , և պատառ մի 'ի կաւ-
 կարայից , և քաղաք մի 'ի տապակէ : և զնայ նա՝ ժողո-
 20 վաքն իւրաքանցիւրոք 'ի տուն իւր : * Եւ գարմաւ
 գաւթի օրհնել զտուն իւր : և ել մեղքող գաւար աս-
 տաղայ ընդ ասալ գաւթի : և օրհնեաց զիս և ասե .
 քանի՞ փառաւորեալ եր այսօր արքայ ելի , որ հալանն
 ցաւ այսօր առաքի աղախանց և ծառայի իւրոց , զոր
 21 օրհնակ հալանիցի հալանելով մի ոք 'ի կաքաւաց : * Եւ
 ասե գաւթի ցեղքող . առաքի ան կաքաւեցից . օրհ-
 նեալ է նո ան , որ ընտրեաց զիս քան զայլ քո , և
 քան

(10) 'Ի լում . Արեգգարաց զեթնացայ : (12) Ոմեկ . Եւ
 զնա՝ ինչ որ զմ աս : (14) 'Ի լում . Պատմուեան բեհե-
 զնայ . անայտն անայ 'ի թափ : (19) Ոմեկ . Յեմ զորա-
 թեմ ելի : (19) Այս . Բլիթ մի հացի , և պառ : (21) Յի-
 նեա գաւթի օր իբնութի բան . Եւ կաղաղ զիս քան զայլ
 քո և քան զնա՝ տուն նո :

քան զնո՞ւ ասան նորա . և կացոյց զքս քան զհայր քո և քան զնո՞ւ ասան նր . և կացոյց զիս առաջնորդ . ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ իլի : * Եւ խաղացից և կաբաւեւ 22 յից առաջինն , և հորանեցայց սոյնպէս ևս քան զեւ . և եղէց անպիտան յայս քո . և ընդ ազախնայս ընդ որս ասացեր փառաւորեւ՝ փառաւորեցայց : * Եւ մեզք 23 զայ գտանք սաւաւայ մէկ եղև որդի մինչև ցոր մահ , ուսն իւրոյ :

ԳԼ Ե .

- ԺԸ Եւ եղև յորժամ նստաւ գաւիթ ի տան իւրում . և 1
 Թր հանգոյց նմա յնմ . թշնամեաց իւրոց չուրջաւ
 նակի : * Եւ ասէ արքայ ցնաթան մարգարէ . ահաւա 2
 սիկ ես բնակեալեմ ի տան եղևնափայտից , ի տապալ
 նակն նոյ չընդիցի ի մէջ խորանի : * Եւ ասէ նաթան ցար 3
 քայ , զնո՞ւ որ ինչ իցէ ի սրտի քում , երբ և արա . զի
 Թր ընդ քեզ ե :
- ԺԹ * Եւ եղև ի գիշերին յայնմիկ . եղև քան նն առ նաթան 4
 և ասէ : * Երբ և ասա ցծառայ իմ գաւիթ . այսպէս 5
 ասէ Թր . մէջ շինեցես գաւ ինձ տուն բնակելոյ : * զի 6
 մէջ բնակեցայ ի տան յորէ յորմէ Գեան հանի զորդիսն
 իլի յեղիպառուէ մինչև ցայս օր . և չընէ յիշատանի խո 7
 րանաւ , * ասենայն ուրեք ուր չընէ ի մէջ նմ իլի , ե
 թէ խօսելով խօսեցայ երբեք Է փում ցեղի իլի՝ ում՝ 8
 և հրամանեաւ հովուել զժողովուրդ իմ զիլէլ , ասել
 թէ ընդէլ ոչ շինեցէք ինձ տուն եղևնափայտայ : * Եւ 9
 արք՝ այսպէս ասացես ցծառայ իմ գաւիթ . այսպէս
 ասէ Թր ամենակալ . առի ես զքեզ ի վանաց հօտից ,
 լինել քեզ յառաջնորդ ի վր ժողովրդեան իմոյ իլի . 10
 * և էի ընդ քեզ նմ ուրեք ուր և երթայիր : և ասաւ
 կեցի զնո՞ւ թշնամիս քո յերեսաց քոց . և արարի զքեզ
 անուանի ըստ անուանց մեծամեծաց որ ի վր երկրի :
 * Եւ եգից տեղի ժողովրդեան իմոյ իլի , և անկեցից 11
 ցնա . և բնակեցէ առանձինն . և թի ևս հազարցի , և
 մէջ ևս յաւելցէ որդի անօրէնուէ լինել զնա իրիւ զա
 ւաթինն : * յաւաւրցն յորոց կարգեցի գաւառօրս ի վր 11
 ժա

(22) Ոման . Եւ հորանեցայց նոյնպէս ևս :

ԳԼ Ե : (1) Ուսն . Հանգոյց ցնա : Ուր օման ի Թաւր
 նի երեւ . Եւ Թր ժառանգեցոյց նմա , ի լուսնոյն նշա
 Նօլի՝ հանգոյց՝ և ծառայեցոյց : (2) Ոման . Եւ տապալ
 նակն նոյ նապիցի ի մէջ խո : (6) Այս . Եւ չընէ յիշա
 վանի : (7) Ոման . Որում և հրամանե : (9) Յօրինակն .
 Յերեսաց քո : (10) Ոման . Որդի անօրէնուէ լինել :

- Ժողովրդեան խնայելիք . և հանգուցից զքեզ յամ լըջ
 նամեաց քոց . և պատմեսցէ քեզ ար զի շինեսցես նմոր
 12 տուն : * Եւ եղիցի եթէ լլցին աւուրք քո, և ննջես
 ցես ընդ հարս քո, յարուցից զգրական քոյնա քո, որ
 եղիցի յարմարեալ քումն : և պատրաստեսցից զարքայ
 13 ութն քո նման : * և նա շինեսցէ տուն անսւան խնայ . և
 14 կանգնեցից զաթուռ նր մինչ ցյաւախեան : * Եւ եղից
 նա 'ի հարս, և նա եղիցի ինչ յորդէ . և եթէ եկեսցէ
 անբաւար ինչ 'ի յանգիմանեցից զնա, և խրատեցից
 զնա զաւարանաւ արանց, և տանջանաւ որդւոց մարդ
 15 կան : * Բայց զազորմութի ոչ մերժեցից 'ի նմանէ, ոչ
 16 մերժեցի յորոց մերժեցին առաջի երեսաց խնայ : * Հա
 ւատարիմ լիցի անուն նր, և արքայուի նր առաջի իմ
 մինչ ցյաւախեան : և աթուռ նր կապցէ կանգուն առա
 17 ջի իմ մինչ ցյաւախեան : * Ըստ ամբանիցս այսոցիկ,
 և ըստ ամբանիցս այսոցիկ, այնպէս խօսեցաւ նա
 Թան ընդ գաւթայ :
 18 * Եւ երբեք արքայ գաւթի և նորաւ առաջի նա, և
 ասէ . Ո՛վ եմ ես ար իմ ար . և մ'տուն իմ, զի սիրե
 19 ցի դիմ մինչ ցյաւ վայր . * և ոչ փոքրեացայ սակա
 ւիկ ինչ առաջի քո ար իմ ար : և խօսեցար վն ամն ծա
 ւայի քո յերկար . և այս է օրին մարդոց ար իմ ար :
 20 * Եւ զի եւ յաւելուցու գաւթի խօսել առ քեզ : և
 21 գաւթիքն գիտես զծառայք ար իմ ար : * վն ծառայի
 քո արարեք, և լը ամարի քո արարեր զամ զմեծու
 22 թիւս զայս ծանուցանել ծառայի քում, * վն մեծացու
 ցանելոց զիմ ար իմ ար : Զի վն ոչ իբրեւ զքեզ, և չի
 23 ան քոց 'ի քեզ 'ի վր թագ զոր լուսեք անկողն մերովք :
 * և ոչ է ազգ 'ի վր երկրի իբրեւ զժողովուրդ քո զին
 քում առաջնորդեսց լած, փրկել իւր ժողովուրդ
 զինք քեզ անուն, և առնել քեզ մեծու և յայնուի
 մերժել քեզ յերեսաց ժողովուրդ քո զոր փրկեցեր
 24 գաւթ յերկարտուէ, զանգս և զքնակուիւս . * և պա
 րաստեցիք դու քեզ զժողովուրդ քո զինք 'ի ժողովուրդ
 25 մինչ ցյաւախեան . և դու ար եղեր նոցա յամ : * Եւ
 արքա իմ, զբանն զոր խօսեցար վն ծառայի քոյ և
 ամն նր, հաւատարմացն մինչև յաւախեան . և արա՛ ուն
 26 և խօսեցար . * և մեծասցի անուն քո մինչև ցյաւախեան :
 Եւ արքա՛ ար ամենակալ, ամ 'ի վերայ ամ ելի . տուն

ծա

- (15) Ունիւ . Բայց զազորմութի իմ ոչ... որ մերժեցի
 յորոց մերժե՛ : Ուր օրնալ 4 . Ուն մերժեցի որ ոչ մե
 ժեցին առաջի ե՛ : (17) Ունիւ . Եւ Թան ընդ գաւթի
 (24) Ունիւ . Եւ գաւթ ար եղեր նոցա ամ : (25) Ունիւ
 Դաւատարմացն մինչև ցյաւախեան :

Ծառայի քոյ դաւթի եղջի կանգուն աւաթի քո : * զի 27
զմէ եւ Թր ամենակալ ԹԹ Ելի :

ԻԱԵ արգ անխտեցար մեծապի անուն քո մինչև զյա-
ւիտեան՝ առ Թր ամենակալ ԹԹ Ելի, յայտնեցիք յունկն
Ծառայի քոյ և ասացեր, չինեցից քեզ տուն : զի այնո-
րիկ եգիտ Ծառայ քո զսիրտ իւր՝ կալ առ քեզ յաղթան
հաղթան զպսոսորիկ : * Եւ արգ Թր իմ Թր, զմէ եւ ԹԹ : 28
և բանք քո եղջիյնն ԹԹ Ելի, և զոր խտեցար զի Ծա-
ռայի քոյ զամբարուհիս զայս : * և արգ սկսիք օրհնել 29
զառն Ծառայի քո լինել աւաթի քո յաւիտեան, զի զմէ
Թր իմ Թր խտեցար : և յօրհնութի քումն օրհնեսցի
տուն Ծառայի քոյ յաւիտեան :

ԳԼ Ը.

ԻԲ Եւ եղև յետ այսորիկ եհար դաւիթ զայլապիսն և 1
վանեաց զնն, և ագ դաւիթ զգառուցեալսն՝ ի ձե-
ռաց աշխարհացն : * Եւ եհար դաւիթ զմովար : և լա- 2
փեաց զնոսա պարանգը, և գառացից զնն յերկիր : և
եղևն երկու պարանգն պատնանելոյ, և երկու պարանգն
ապրեցուցանելոյ և եղև մովար դաւիթ ի Ծառայս պա- 3
տարադարբն : * Եւ եհար դաւիթ զազարազար զոր
գի ոտմամայ՝ զարքայ սուրայ, յերթալ նր արկանել 4
զմէն իւր ի վերայ գետոյն եփրատայ : * և առ զնորա
դաւիթ հազար կառս, և եւթն հազար հեծեցոյ, և
քսան հազար հեռեակաց : և քակեաց դաւիթ զամ 5
կառսն, և եթմալ իւր ի նոցանէ հարիւր կառս : * Եւ
զայր ասորին ի դամասկոսն օգնել ազրաազարայ ար- 6
քայի սուրայ : և եհար դաւիթ յասորուցն քսանելու
կառ հազարս արանց : * և եգ դաւիթ պահակս յառ- 7
րիս հանգկալ դամասկոսի : և եղևն ասորիք դաւիթ ի
Ծառայս պատարադարբն : և փրկեաց Թր զդաւիթ
ԹԹ ուրեք ուր և երթայր : * Եւ առ դաւիթ զապա- 8
րանքանն ոսկիս որ էին ի Ծառայսն ազրաազարու ար-
քայի սուրայ՝ և երբ յեմ Եւ առ զայն սաւառիթ
արքայ եգիպտացոյ յեղանել իւրում յեմ յաւարտ 9
առողմաց որդւոյ սագոմնի : * Եւ ի մահաբակայ առ
արքայ դաւիթ յընտիր ընտիր քաղաքաց ազրաազարայ
պղնձ, որով արար սողմանն զմովար պղնձի, և զսեւան, և
զաւաղանսն, և զամ կահն :

ԻԳ * Եւ լուսա Թովու արքայ հմաթայ, եթէ եհար գա 9
ւիթ

(27) Ո՛հն : Մեծապի տուն քո մինչև յաւ :

Գլ. Ը. (2) Օրհնալ Գ. Եւ լափեաց զնն պարանգը, հա-
ռատարեաց գետինն : և գառացից զնն յերկիր : (9) Ու

- 10 Եւ զամ զորն ազրաազարայ . * Եւ անայնաց Թովու
զեզգաւրա զորդի իւր ան ազրայ գաւիթ հարցանիւ
զնապազութէն նր . Եւ օրհնեաց զնա՝ փախանակ զի սա
տանայ զազրաազար . զի այր՝ գնու պատերազմաւ եր
նա ընդ Թովայ, Եւ հակառակի կայր նմա ազրաազար . Եւ
'ի ձեռս նր եին անօմը ոսկեղէնք Եւ արծաթեղէնք, Եւ
- 11 անօմը պղնձեք : * Եւ սրբեաց զայն սրբայ գաւիթ ան
ընդ արծաթայն Եւ ընդ ոսկեղին, զոր սրբեաց յամ պա
- 12 տերազմայ արայ յաղթեաց . * յեղովմայ, Եւ 'ի մեղարայ,
Եւ յորգաւոյն ամնայ, Եւ յաղաղակայն, Եւ յամաղեկայ,
Եւ յաւարի ազրաազարայ որգւոյ ռովայ սրբայն տաւ
- 13 բայ : * Եւ արար գաւիթ անուն : Եւ 'ի գառնաղ իւրում
Եւ հար գաւիթ զաւարիս 'ի գառնեմ յաւմուտան հա
- 14 զար : * Եւ եղ յեղամ պաշտկապանս յամ եղովմայեցիս,
Եւ եղնն ամ եղովմայեցիք ծառայք արքայի :
- Եւ փրկեաց իր զգաւթ ամ ուրեք ուր Եւ երթայր : Ի Դ
- 15 * Եւ Թագաւորեցից զգաւթ 'ի վերայ ամ ելի . Եւ աւ
նէր գաւիթ իւրաւան Եւ արգարութի 'ի վր ամ ժո
- 16 զովբեան իւրայ : * Եւ յովար՝ որդի շարահնայ . Եր 'ի
վերայ զգաւն . Եւ յովսափաա որդի աղեայ 'ի վր յեղա
- 17 տակայ : * Եւ սաղմն՝ որդի պիտաւորայ . Եւ այնինչ
որդի արխամարայ քահանայք : Եւ ասա՝ զպարտեա
- 18 * Եւ բանաւ որդի յովսափայ իւրհրդակեց Եւ յերե
թին, Եւ օմեղեթին Եւ որդեք գաւթի խոռապեալք եին :

Գ Լ Թ

- 1 Եւ ասե գաւթ, եթէ իցե՞ որ միայեալ 'ի տանն
սաւուղայ, Եւ արարեց ընդ նմա ողորմութի վր
- 2 յովսափանա : * Եւ 'ի տանն սաւուղայ եր մանուկ
փ . Եւ անուն նր սիրա . Եւ կռեցին զնա առ գաւթ, Եւ
ասե յնա արքայ . եթէ գու իցես սիրայն Եւ ասե, Եւ
- 3 եմ ծառայ քս : * Եւ ասե արքայ . եթէ իցե՞ որ միայեալ
'ի տանն սաւուղայ՝ Եւ սրարեց ընդ նմա ողորմութի
վր : Եւ ասե սիրա յարքայ . Եւ օրդի փ յովսափանա
- 4 հովմաթ : * Եւ ասե արքայ . ուր է նա : Եւ ասե սիրա
յարքայ . ահա է 'ի տան մարտայ որգւոյ ամեղեթ զո
- 5 գարտապալ : * Եւ ասաւեաց արքայ գաւթ Եւ ան
զնա

հնա . Եւ լուաւ Թովուա արքայի : (11) Յօրինան պա
խաւ . Արքեայ զայն արայ գաւթ (13) Ռեւա . Զաւա
րեա 'ի գարեթեմ : (18) 'ի լուա՝ 'ի վրայ՝ քրեթեմ Եւ
օմեղեթին, Եւ անան՝ աղեկաւարք Եւ պարտաւորք :

Գ Լ Թ . (1) (3) Յայն զգաւթ . Եւ արարեց . Եւ արա
ւեց : (4) Ռեւա . Ամեղեթ Եւ արարաւ :

փառքս՝ ի սանէ մարտիոյ որդւոյ ամենի կեղաբարեաց
 ւոյ: * Եւ եկն մեմփրոսմէ որդի յովնաթանու որդւ
 ւոյ սաւուքայ աւ արքայ գաւիթ, և անկաւ ի վերայ
 երեսաց իւրոյ՝ և երկիր եղաւ: Եւ ասէ ցնա գաւ
 ւիթ՝ մեմփրոսմէ: և ասէ, աւասիկ եմ ծառայ քո: 6
 * և ասէ ցնա գաւիթ. մի երկնէր, զի ասնելով արա
 բից Էքմէ զարդարման զն յովնաթանու հոր քոյ. և
 դարձուցնէ քեզ զեմ անգա սաւուքայ զհոր՝ հոր քոյ. և
 և գաւ՝ աւասիցես հաց հանապաղ՝ ի սեղան խմւմ: * Եւ 8
 երկիր եղաւ մեմփրոսմէ և ասէ. մի է ծառայ քո՝
 զի հայեցաք ի լոյսն մի մեռեալ նմանող ինձ: * Եւ կո 9
 զնայ արքայ զերբա զծառայ սաւուքայ՝ և ասէ ցնա.
 զեմ ինչ որդի-սաւուքայ, և զեմ որ ամեն նր, ետաւ որդւ
 ւոյ տեսուն քոյ: * և զործեսցնա զմա զերկիրն, զաւ և 10
 որդիք քո, և ծառայք քո. և մուծցես ի սառն տեսուն քո,
 հաց, և կերիցեն զայն. և մեմփրոսմէ՝ որդի տեսուն
 քոյ՝ կերիցէ հաց հանապաղ ի սեղան խմւմ: Եւ սի
 բայի եկն որդիք հնդկաստան, և ծառայք քոսն: * Եւ 11
 ասէ սիբա ցարքայ. ըստ նմի զոր հրաման ետ տեր իմ
 արքայ ծառայի իւրում, միմպէս արասցէ ծառայ քո:
 Եւ մեմփրոսմէ ուսեմ հաց ի սեղանայ գաւիթ՝ իւր
 քէ զի յորդանայ արքայի: * Եւ մեմփրոսմէնայ կր 12
 որդի մի փոքրիկ, և անունն նր միքա. և նմ ընտելութի
 ւանն սիրայի՝ ծառայք մեմփրոսմէնայ: * և մեմփրոս 13
 մէ բնակէր յեմ. զի հանապաղ ի սեղանայ արքայի ու
 տեր. և ինքն եր կառ յերկուց ոտից իւրոց:

ԳԼ Ժ.

ԻԵՆ Եւ եղէ յեա այնորիկ՝ և մեռաւ արքայ որդւոցն ու 1
 մեռայ, և թագաւորեաց անուն որդի նր ընդ նր:
 * Եւ ասէ գաւիթ. արասցուք ողորմութի ընդ անու 2
 նայ որդւոյ նստասայ՝ զորորինակ արար հմիր նր ընդիմ
 ողորմութի: և առաքեալ գաւիթ միւրիմարել զեա ի
 մեռն ծառայից իւրոց վասն հոր իւրոյ. և յալան ծա
 ւալան գաւիթ յերկիր որդւոցն ամենայ: * Եւ ասնն 3
 ինքանք որդւոցն ամենայ ցանան տերն իւրեանց. միմէ
 փառաւորել ինչ զհայր քո առաջի քո առաքեալ առ
 քեզ գաւիթ միւրիմարելս, ոչ. այլ զի որոնեացն ըզ
 րապաղս, և գիտեսցեն զսա. և լրանել զսա առաքեալ
 գաւ:

(7) Դիւսա՝. քեզ զեմ ինչ սաւուքայ. համայն ոմեց
 ի Բաթ՝: (13) Այս՝ Յերկայանց առից իւրոց:
 Գլ. Ժ. (1) Դիւսա՝. Եւ ինքեանց ամեն որդի նր, համա
 յայն ոմեց ի Բաթ՝: (4) Երբա օրինաի և ին ըր օրինայ

- 4 գաւթի զննուայ իւր առ քեզ: * Եւ կալան զննուայ զաւթի, և եղևրն զմօրուս նշ, և կարեաց զգրաստս
5 նշ 'ի միջ մեծ ցեղք, և արձակեաց զնն: * Եւ պատ-
մայն գաւթի վն արանցն. և առաքեաց գաւթի ընդ
անաղ նշ զի եկն արքն անարգեալ ցայտ: և ասէ ար-
քայ. նստորսք յերկր զմեծ ամենայն մօրուք ձեր,
6 և ապա գարջիք: * Եւ տեսին որդիքն ամենայ եթէ
ամեն արարին ժողովրդեանն Կաւթի, ամալքեցին որ-
դիքն ամենայ և 'ի վարձու կալան զասորիս սովբայ, և
զասորիս սուբայ քան Կալար Կաւթի, և զարքայն
ամալքեայ Կալար արամիք, և 'ի ստովբայ երկոստան
Կալար արանայ:
7 * Եւ ասէ արքայ գաւթի, և ամալքեայ զյովար և զնմ' ԻԶ
8 զորն զբաւար: * Եւ ելին որդիքն ամենայ և ձակասե-
ցան 'ի պատերազմ առ զբան քաղաքին ասորաց սու-
բայ, և սովք և ստովք՝ և ամալքեկ եկն միայն յանգին:
9 * Եւ ետես յովար՝ եթէ եկին Կասին 'ի վր' նր առա-
ջայ և զնմ', ընտրեաց յնմ երեսասորաց իլի, և ձն-
10 կանցայ ընդ գիւմ ասորաց: * և զմալքորդս զորուն
ես 'ի մեռս արեւոյ եզոր իւրոյ, և ձակասեցան իւ-
11 զեմ որդեացն ամենայ: * Եւ ասէ՝ եթէ յալժարեա-
ցն զես ասորիքն, եղիլք ինմ 'ի փրկուի. և եթէ որ-
դիքն ամենայ յալժարեացն զքեզ՝ եղիցուք ապրե-
12 ցուցանել զքեզ: * քալ լեր՝ և ժրասցուք 'ի վր ժող-
վրդեան մեռոյ՝ և 'ի վերայ քաղաքայ նյ մեռոյ. և նր
13 արասցե զամենայն առաջի աղայ իւրոյ: * Եւ մատաւ-
յովար և զորն որ ընդ նմա 'ի պատերազմ իւ ասորին.
14 և փախեան ասորիքն յերեսայ նր: * Եւ որդիքն ամե-
նայ իբրեւ տեսին եթէ փախեան ասորիքն, փախեան և
նոքս յերեսայ արեսայ, և մահն 'ի քաղաք: և գար-
ձա յովար յորդասցն ամենայ՝ և եկն յեմ:
15 * Իբրեւ տես ասորին եթէ պարսեցան առաջի իլի: ԻԵ
16 գումարեցան 'ի միտին: * և ամալքեաց ագրասալար և
ժողովաց զասորին յայնմ կողմնէ գերադն 'ի քաղա-
մեկ: և եկին Կասին՝ ելամ և սովբակ ի խանք զօրացն
17 արքայորայ յառաջ քան զիս: * Եւ անց եղև գաւ-
թի. և ժողովաց զնմ ի իլ և անց ընդ յորդանան, և
եկան 'ի քաղամակ: և ձակասեցան ասորիքն ընդ գիւմ
18 գաւթի ասի ընդ նմա պատերազմ: * և փախեան ասո-
րիքն յերեսայ իլի: Եւ կոտորեայ գաւթի յասորացն
եւթի

ԳԿԵ - Եւ կարեաց զգրաստս նշ: Իսկ այլ եղի անին կամեայ
մօրուս, զգրաստս: (6)(8) Ուրեմ. Եւ 'ի խաղաղայ... և
խաղաղ: (13) Ուրեմ. Եւ մարտեաւ յովար: (13) Այս
'ի պարզմ իւ ասորին: (16) Ուրեմ. Յառաջ քան զնն:

եւ թնկարիւր կառս, և քառասուն հազար հեծելաց, և զտոքակ իջնան դորան նք եհար, և մեռաւ անդէն: * Իբրեւ տեսին թմ թագաւորը ծառայք ագրաաղարու՝ 19
 թէ պարտեցան առաքի իջի, անձնատուրք եղին. և աւետեցին իւրս ը իջի, և ծառայեցին նց: և երկեան պատրիքն այնուհետեւ ապրեցուցանել զորդիսն աննայք

ԳԼ. ԺԱ.

Լ և եղև 'ի գառնալ տարւոյն՝ 'ի նոյն ժամանակ եւ լից թագաւորացն. և առաքեալ գաւիթ զյովաբ և զԺառայս իւր ընդ նմա, և զԹմ ինչ. և պատակեցին զորդիսն ամենայ, և նստան զապրաթաւ. և գաւիթ նստէր յեմ:

ԻԸ * Եւ եղև ը երեկոս և յարեաւ գաւիթ յանկաջնէ իւր մէ, և զգնայր 'ի վերայ ասանեաց ասն թագաւորին. և ետես 'ի ասանեացն կին մի լուայեալ, և կինն գեղեցիկ տեսեամբ յոյժ: * Եւ առաքեալ գաւիթ և խնդրեաց զկինն, և ասէ. ոչ գտէ բերասրէ՝ գաւաթ եղեարայ՝ կին ուրիալ քեռացոյ: * և առաքեալ գաւիթ հրել, տալս և առ զնա, և եմեաւ առ նա, և ննջեաց ը նմա. և նա էր արեւալ 'ի գառնանէ իւրմէ: * և գարձաւ 'ի տուն իւր և յղացաւ կինն, և առաքեալ պատմեաց գաւթի՝ և ասէ. յոյժ եմ ես: * Եւ առաքեալ գաւիթ առ յովաբ՝ և ասէ, առաքեմ առ իս զուրիա քեռացի: և առաքեալ յովաբ զուրիա առ գաւիթ: * և եկեալ զուրիա նմա առ գաւիթ. և եհարց գաւիթ զոջնա նէ յովաբայ, և զոգջուանէ դորան, և զոգջուանէ պատեւ րազմին: և ասէ ուրիա՝ ոգջոյն է: * Եւ ասէ գաւիթ յուրիա. արթ էջ 'ի տուն քս և լուսւ գոտս: և ել ուրիա 'ի ասնէ արքայի. և ել զկին նք պարզէ 'ի ձեռաւ նէ արքայի: * և ննջեաց ուրիա առ դրանն արքայի ը ծառայան նք, և ոչ էջ 'ի տուն իւր: * Եւ պատմեցին գաւթի և ասեն, եթէ ոչ էջ ուրիա՝ ի տուն իւր: և տաէ գաւիթ յուրիա, ոչ 'ի նսնապարհէ եկեալ ես գու՝ ընդէր ոչ իջնուր 'ի տուն քս: * Եւ ասէ ուրիա ցգաւ իթ. տապանակն այ և ինչ և յուզա բնակեալ եմ 'ի վրանս. և ար իմ յովաբ և ծառայք անտան իմոյ՝ բնա կեալ

ԴԼ. ԺԱ. (2) Ոման. Եւ կինն գեղեցիկ էր տեսեամբ: (5) Ուրիա. Եւ առաքեալ պատմեաց: (9) Այս. Առ դրան ասանն արքայի: (10) Ոման. Ընդէր ոչ իջնուր գու 'ի տուն: (11) 'ի լուս. Բանակեալ եմ 'ի բացի: (11) Ոման. Տապանակն այն և ինչ... և ննջել ընդ կնոջ իւրում. և թէ արքայի:

կնալ են՝ թոյցի՝. և ետ մասնիցեմ՝ ի տաճն իմ, ուստեղ
 և բնդել և ննջել չ կնոյ իմում. և զեմրդ լինիցի այն.

12 Բնդանի է անմն քո թէ արարից զբանդայդ: և Եւ-
 առէ դաւիթ ցաւքիս. նիստ այսօր աստ, և զաղիւ աղ-
 ձակցից զքեզ. և նստան ուրիա յեմ յաւուր յայնմին:

13 և Եւ զաղիւ անգր կըլեաց զնա դաւիթ. և կեր ատա-
 լի ն՝ և արք, և արբեցաւ. և ել անազանին՝ ննջեաց
 յանկոյնի իւրում ընդ ծառայս տեառն իւրոյ, և ի
 տուն իւր ոչ էլ:

14 և Եւ եղև ընդ աստուան, և գրեաց դաւիթ հրովար ի Թ-
 առի առ յովար, և աստեաց դաւիթ ի ձեռն ուրիայ.

15 և և գրեաց ի հրովարտակին՝ և ասէ. մասն զուրիա չ
 գեմ աստեացեալ պատերազմն, և գարձիք չ կրակ

16 ի նմանէ, և հարցի և մեայի: և Եւ եղև ի պահել յու-
 ժարայ զբազմն. և ետ զուրիա ի տեղին՝ ուր գիտեր

17 թէ արք զրուէ էին անդ: և Եւ եղին արք քաղաքն ի
 պատերազմ չ յովարայ, և անկան ի զօրմէ ծառայիցն

18 դաւիթ՝ և մեան, և ուրիա քեռացի մեաւ: և Եւ ա-
 ռաքեաց յովար և պատմեաց արքայի զեմ զրոյց պա-

19 տերազմն. և և պատուէր ետ հրեշտակին և ասէ. ի
 վախճանել քամիմ զքոյցս պատերազմս խառն չ ար-

20 քայի, և և եղիցի եմէ ելցէ ցասումս արքայի, և աստեաց
 ցեղ՝ եմէ ընդէր մերձեացից ի քաղաքն մարտնել:

և ոչ գիտեիք եմէ ի վերաւս ի պարսպայն նեաւձիգ
 21 լինի: և Ո՛ր հար զարիմիւնէք զորդի յերթովարայ՝ ար-
 ւայ ներսայ. ոչ ասպարն կին մերկիւր երկանի ընկէց

ի մերայ ն՝ ի վերաւս ի պարսպէն, և մեաւ ի Թա-
 մառ. ընդէր մեռեցայց ի պարիտան: և պատուցես թէ

22 և ծառայ քո ուրիա քեռացի մեաւ: և Եւ չոգաւ հը-
 բեշտակն յովարայ առ արքայ յեմ, և եհան և պատմեաց

դաւիթ զեմ ինչ զոր պատուիրեաց նմա յովար զեմ
 իս պատերազմն: Եւ բարկացաւ դաւիթ ի վր յու-

ժարայ, և ասէ յհրեշտակն. ընդէր մերձեացայց ի քա-
 լաքն մարտնել: ոչ գիտեիք եմէ հարկանելոց կը ի

պարսպէն. ո՛ր հար զարիմիւնէք արդի յերթովարայ
 ոչ ասպարն կին մերկիւր երկանի ընկէց ի վերայ ն՝

ի պարսպէն, և մեաւ ի Թամառ. ընդէր մերձեացայց
 23 ի պարիտան: և Եւ ասէ հրեշտակն զգաւիթ. զի առ
 պատուիրեցան ի վերայ մեր արք, և ելին առ մեզ ար-

տաքս:

(15) Ո՛ր հար. Ընդ. կրուանի ի նմանէ: (16) Ո՛ր հար. Եւ եղ-
 զուրիա ի տեղին: (17) Ո՛ր հար. Եւ մեաւ ուրիա քեռաւ:
 (20) Ո՛ր հար. Նեաւանից լինեին: (21) Զօրիմիւն. Ընդ-
 կը մեռեցայց ի պա՛: (23) Աստ. Զի. աստեացան ի
 վերայ մեր արք, և ելին:

անքն՝ և հասար ՚ի վերայնց մինչ ցգուռն քաղաքին՝
 * և ներսաձիգ եղին աղեղնաւորքն ՚ի ծառայս քո ՚ի վե. 24
 բուսա ՚ի պարսպէ՝ անտի, և մեռան ՚ի ծառայից արե-
 քայի. և ծառայ քո ուրիժ քեռացի մեռաւ: * Եւ ա. 25
 սե գաւիթ ցհրեշտակն. այսպէս ասասցես յյովաբ.
 Թի թուեացի չար բանգ յայս քո. զի երբեմն այսպէս
 ուսե՛ս սուր, և երբեմն մշնպէս: աստեկացո՛ք զպարե-
 քաղմ ընդ քաղաքիգ և կործանեացնա զգա, և զօրացո՛
 զանձն քո:

Լ * Եւ երբ և բուսա կինն ուրիայ եթէ մեռաւ ուրիա 26
 այր իւր, կոծեցաւ ՚ի վերայ առն իւրոյ: * Իբրեւ անց 27
 սուգն, առաքեաց գաւիթ և ամբողջաց զնա ՚ի տուն
 իւր. և եղև նմա կին, և ծնաւ նմա որդի: և չար թշ-
 անցաւ բանն՝ զոր արար գաւիթ յայն ան:

ԳԼ. ԺԲ.

Լ Եւ առաքեաց ար զնախան մարգարէ առ գաւիթ. 5
 և երեսաւ առ նա, և ասէ ցնա: արք երկու՛ն էին ՚ի
 քաղաքի միում. մին մեծատուն, և միւսն աղքատ: * Եւ 6
 մեծատանն էին 4օտք և անգեայք բազում յոյժ: * Եւ 3
 աղքատին և ոչ ինչ. բայց որոջ մի փոքր զոր ստացեալ
 և աղքեցուցեալ և անուցմալ էր զնա, և հասնատեալ
 էր ընդ նմա, և ընդ որդիս նր՝ ՚ի մասին ՚ի հացի նորա
 ուտեր և ՚ի բաժակէ նր ըմպէր, և ՚ի ծոց նր ննջէր. և
 կր նր իբրեւ զգուար: * Եւ եկն անցաւոր առ այրն. 4
 մեծատուն. և խնայեաց առնուլ ՚ի 4օտից իւրոց և յան-
 զէնց իւրոց առնել հիւրոյն անցաւորի եկելոյ առ նա.
 և ետաւ զորոջ աղքատին և արար առնն եկելոյ կերա-
 կաւր առ նա:

ԼԱ * Եւ բարկացաւ արամեութի գաւիթ յոյժ առնն: և 5
 ասէ գաւիթ ցնախան. կենդանի է ար զի որդի մահու-
 է այրն որ արար զայն. * և զորոջն առաժեացի եւթմաւ. 6
 տիկ, փոխանակ սունելոյ զամեն զայն, զի զի ոչ խնայ-
 եաց: * Եւ ասէ նախան ցգաւիթ. զու ևս այրն որ 7
 արարեր զայն: այսպէս ասէ ար Թժ իշի, Ես եմ որ 2
 ծի զքեզ թաղաւոր ՚ի վր Թժ իշի, և ես փրկեցի զքեզ
 ՚ի ձեռաց սաւառայ: * և ետաւ քեզ զառն տնտան քոյ, *
 և զկանայս տնտան քո ՚ի ծոց քո. և ետաւ քեզ զիշի և
 զու

(25) Ոմանք. Ուսե՛ս սուր, և երբեմն այսպէս:
 Գլ. ԺԲ. (3) Ոմանք. ՚ի հացէ անտի նր ուտեր: (4) Ի
 բաղամս պախի. Կերակուր. Իսկ օրինակ փ այսպէս անի.
 Եւ մե զորոջ աղքատին, արար առն եկելոյ առ նա
 կերակուր: (9) Բաղամս. Եւ եթէ անկաւ եղէ:

- պատգայ. և թէ սակաւ իցէ. յաւելցից քեզ գլխն չափ. 9 և ընդերս անարգեցեր զբանն նն առնել չար առաքի պաշտ չի: Չուրիս քեռացի հարկեր դու պրով, և զիկն նի առնիք դու քեզ կնուս: և զնա սպաններ սրով որդ:
- 10 Եւ յայն ամենայ: * և արգ՝ մի հեռացիք սուր ի տանեք քամեմք մինչև յաւիտեան՝ փոխանակ զի անարգեցեր զնա, և առնիք զիկնն ուրիայ քեռացադէկնել քեզ կնուս:
- 11 Թէ: * Այսպես առե ձեր, ահա եւ յարուցից ի վերայ քո չարիս ի տանեք քամեմք. և առից զկանայս քո առաւ ին աչաց քոց, և տայ ընկերի քոմ: և նմանցե լէ կա:
- 12 Եւ յո քո յանդիման արեգականն այսորիկ: * զի դու աբարկեր զայց ի ծածուկ, և եւ արարից քանզի զայց յանդիմանն ձմ իլի, և առաքի արեգականն այսորիկ:
- 13 * Եւ առե գաւթի յնախան. միջայն նն: և առե նախան ցաւիթ. և եր անցից զքե զմեզ քո՝ և մի մեռ:
- 14 Եւս: * Բայց քանզի զայցացուցաներով զայցացուցեր զթշմաթս նն բանիւն այնուիկ. որդին քո զոր ծնաւ նկըց է քեզ՝ մահաւ մուցի:
- 15 * Եւ զնայն նախան ի տուն իւր. և եհար ձեր զմեռ ԼԲ նախն, զոր ծնաւ կինն ուրիայ գաւթի, և հիւանդաւ:
- 16 Եւս: * և ինդրեայ գաւթի յայ զմ մանկանն, և պաւ հեաց գաւթի պահա, և եմուտ անկաւ ի վի զեանայ:
- 17 * և յարեան ի վերայ նի ծառայք տանն յարուցանել զնա. և ոչ կամեր յառնել ի գեանայն, և ոչ եկեր ընդ:
- 18 Եւ հայ: * Եւ եղև յառաքի եւթմերորդի մեռանել մանկանն. և երկեան ծառայքն գաւթի պատմել նմա եթէ մեռաւ մանուկն. զի ասացին եթէ միջգետ կեն գամի եր մանուկն՝ խանցայք չ նմա՝ և ոչ լուաւ ձայնի մերում, և զիարդ ասացուք նմա թէ մեռաւ մեզ:
- 19 Եւս, և գործիցե չարիս: * Եւ ետես գաւթի. եթէ չընեն ծառայք նի. և իմացաւ գաւթի եթէ մեռաւ մեզ նախն, և առե գաւթի յծառայսն իւր, եթէ մեռանել:
- 20 Իցէ մանուկն. և տանն՝ մեռաւ: * Եւ յարեաւ գաւթի ի գեանայն, և լուացաւ, և օծաւ, և փոխեայ զհամ գերմա իւր, և եմուտ ի տունն թյ, և երկեր եպադ նմա. և եմուտ ի տուն իւր, և ինդրեայ հայ ուսնել:
- 21 և եգլմ առաքի նի հայ՝ և եկեր: * Եւ տանն յնա ծառայքն իւր. զմն է բանդ. այդ զոր արարեր զմ մանկանն. միջգետ կենդանին եր, պահեկի, և լայիկ. և պրեկի: և իբրև մեռաւ մանուկն՝ յարեաւ կերտար. և:
- 22 արբեր: * Եւ առե գաւթի. միջգետ կենդանի եր մեռ նախն՝ պահեկ և լայի. քանզի տանի, ո գիտե ողորմաւ:

(13) Ո՛հնի. Եւ մի մեռցես: (14) Այս. Արդեն քո որ մեռանելոց է: (21) Ո՛հնի. Մինչ կենդանի եր, ուս՝:

մեղցի եր, և կեցել մանուկն: * արգ՝ որովհետեւ մեղ 23
 աւա. մանուկն, եւ ընդէր պահելոմ. միմե կարող է
 ցեմ դարձապանել զնա պարկն: եւ՝ առ նա երթալոց
 եմ, և նա առիւն ոչ դարձցի: * Եւ միմեարեաց դաւ 24
 եմ գրեալարեմ գլին իւր. և եմու առ նա և նշնաց
 ընդ նմա: և յորացաւ և ծնաւ արգի. և կոչեաց զանուն
 նր՝ սողման: և եր պիտեաց ընա. * և առաքեաց ի ձեռն 25
 նախնայ մարգարիկ, և կոչեաց զանուն նր՝ յեզեզի
 վասն ան:

19. * Եւ պատերազմեցաւ յովոր յաւարամ որդւոցն աւ 26
 մանայ, և եհաւ յառնաւ զքաղաքն Թադուարումն:
 * և առաքեաց յովոր հրեշտակաւ առ դաւիթ և թաւ. 27
 պատերազմեցայ ընդ ռաբամայ, և հասի յառնուլ ըզ.
 քաղաքս քոց: * և արգ ժողովեալ զնապորգս ժողովը 28
 զեանգ. և քանակեացիւ զքաղաքաւ, և առցեալ զաւ.
 զի մի եւ առից զքաղաքս և կոչեացի անուն իմ՝ ի զի
 սարս: * Եւ ժողովեաց դաւիթ զնա ժողովուրդն և 29
 լողաւ յաւարամ, և պատերազմեցաւ ընդ նմա և տա
 զնա: * Եւ տա զպսակն մեղքանայ Թադուարին նշ ի 30
 զգլոյ նր. և կշիւ նորա տալանգ մի սակալ, և ախանց
 պատուականաց. և եր ի զգլաւ գաւթի. և զառ քա
 զպին՝ թաղում յոյժ: * և զժողովուրդն որ եր ի նմա 31
 եհան արաղաւ և արկ ընդ սղոցաւ. և իւրեանց եր
 կամեալ, և յովորացաներ զնոսա աղիւսով. և այնպէս
 առնեց ընդ նա քաղաքս որդւոցն ամնայ: և դարձաւ
 գաւթի և նա զորն յեմ:

ԳԼ ԺԳ.

17. Եւ եղև յորա այնորիկ, և արխաղանայ որդւոյ դաւ 1
 Թիւրքալ մի յոյժ գեղեցիկ անպէտմա, և անուն
 նր Թամար. և սիրեաց զնա ամեն արգի գաւթի. * և 2
 նեղեր ամեն՝ մինչև հիւանդանայ նր մի Թամարայ զեռ
 իւրոյ. զի կոչուէր նա. և ծանր եր յառ ամենի առնել
 ինչ նմա: * Եւ եր ընկեր ամնայ, և անուն նր յովոր 3
 դար:

(25) 'իւրա' - 'իւր' եղբայր, նշնայի՝ գրուանա; Կանգոյի
 անոց 'իւրա' - դր և անոյ գրէն երգի: (26) (27) (29) Ու
 ձեռ. Զաւարամ. (30) Ունա. Եւ զառ քաղաքին եհան
 թաղում յոյժ. (31) Ունա. Եւ արկ ընդ սղոցաւ:
 Գլ. ԺԳ. (1) Անուն յովորի գրաւորս մի ոչ գրի գաւթի.
 այլ, գրի՝ Արխաղով. և գրի՝ արխաղով, իմ, արկ
 սղոցաւ. և էրէն և՝ արխաղով. ըստ որում առ իւրաւանիւր
 տիւր և գր Կանգոյեաց, գրնայի գրում: (1) Ունա. Գլ.
 զեցիկ յոյժ անպէտմա. (3) Ունա. Եւ անուն նմա

- գտնել, որդի տամայ եղբոր գաւթի : և յաշխարհ անց
 4 իմաստուն յոյժ : * և ասէ ցնա . զի՛ ե՛՛ զի այգալէս ծխա-
 բիս որդի արքայի տղաուն այգուն՝ և ոչ պատմես ինձ,
 և ասէ ցնա ամեն : զԹամար զքոյր արեսողմայ եղբոր
 5 իմոյ սիրեմ ես : * Եւ ասէ ցնա յաշխարհ . ննջեա՛ ի
 անկնս քո և հիւանդացիւր, և մտցէ հայր քո տեսանել
 զքեզ . և աստարցես ցնա . մտցէ Թամար քոյր իմ և ա-
 բայցի ինձ իխւս . և արասցէ առաջի աշաց իմոյ կե-
 րակուր, զի տեսից և կերայց ի ձեռաց նր :
- 6 * Եւ անկաւ ամեն և հիւանդացաւ . և երմաւ արքայ ԼԵ
 տեսանել ցնա . և ասէ ամեն ցարքայ . եկեացէ Թամար
 քոյր իմ առիս, և արասցէ առաջի իմ կերակուր բլի
 7 Թըս, և կերայց ի ձեռաց նր : * Եւ առաքեաց գաւթի
 առ Թամար ի տուն և ասէ, երբ՝ ի տուն ամենի եղբոր
 8 քոյ, և արանմա կերակուր : * և ցնայ Թամար ի տուն
 ամենի եղբոր իւրոյ, և նա անկեալ ցնէր . և առ հայտ
 և Թրեաց, և արար առաջի նր բլիթս . և եփեաց ըզ-
 9 բլիթսն : * և առ դատարան՝ և Թափեաց առաջի նր .
 և ոչ կամեցաւ ասել : Եւ ասէ ամեն . հանէք զժամ այր
 յինկն արտաքս . և հանին արտաքս զժամ այր ի սմնեակն :
 10 * և ասէ ամեն ցԹամար . տար զխորտիկսդ ի սմնեակն,
 և կերայց ի ձեռաց քոյ : և առ Թամար զբլիթսն դոր
 արար, և տարաւ ամենի եղբոր իւրում ի սեներակն :
 11 * և մատոյց նմա առել . և նա բնուէն եհար ցնմանէ և
 12 ասէ ցնա . եկ ննջեա՛ ընդիս քոյր իմ : * Եւ ասէ ցնա .
 մի եղբայր իմ, մի տառապեցուցաներ զիս . զի ոչ գոր-
 ծի այգալիս ինչ ի մէջ ելի, և մի առներ զայգ անդգա-
 13 մաւթի : * և ես յո՛ տանիցեմ գնափասանս իմ . և գու-
 ընիցիս իբրեւ զի յանդգամայ ի մէջ ելի : և արդ՝ խռ-
 14 սեանց ընդ արքայի, և ոչ արգելու զիս ի քէն : * Եւ
 մչ կամեցաւ ամեն լսել ձայնի նր . և բռնահարեաց և
 բռնաբարեաց զիս, և տառապեցայց զիս, և ննջեաց
 ընդ նմա :
- 15 * Եւ ասեաց ցնա ամեն ասեղութի մեծ յոյժ . զի մեծ ԼԶ
 եր ասեղութիւն որ տեսայ ցնա . և անհնաբին վերջին
 արեալն քան զառաջին սերն, զոր սիրեաց ցնա : և ա-
 16 սէ ցնա ամեն . արի և ցնա : * և ասէ ցնա Թամար, մեծ
 եր չարիքս այս քան զայն զոր արարեր ընդիս, արձա-
 կելց . քո զիս : Եւ ոչ կամեցաւ ամեն լսել ձայնի նր :
 17 * և կոշեաց զգտատնին իւր զվերափայտաւ տանն իւրոյ .
 և ասէ ցնա . հան զքա յինկն արտաքս, և փակեա՛ ըզ-
 գուր .

յաշխարհ : (5) Որտե՛ . Եւ ասցէ ինձ իխւս : (13) Ու-
 ետե՛ . Եւ ես յո՛ տանիցիմ զժամ : (15) Բարեւո՛ . Աքի
 ցնա : (17) Որտե՛ . Եւ փակեա՛ զգուրդդ զինի նորա :

գուրագ. զինի գորա : * և էր զնովաւ պարեգոտք ա 18
 սրղնագործք և կռնկէնք . զի սյնպէս զգննուին գըս
 տերք Թագաւորաց կոյսք զձորձա իւրեանց : և եհան
 զնա ապաստւորն արտաքս . և փակեանց զգուրան զինի
 նք : * Եւ ան Թամար մոխիր , և արե զգլխով իւրով , 19
 և զպարեգոտան կռնկէնս զոր զգնցեալէր պատասխայ :
 և եգ զմեռա իւր 'ի վր զլիւոյ իւրոյ , և երթայր լա
 լով և լայր : * Եւ ասէ ցնա արեսողով եղբայր նք . մի 20
 Թէ ամն և եղբայր քո եղև չ քեզ . և արգ' քոյր իմ լու
 կաց . զի եղբայր քո է . մի ամեր զմաաւ քով խոսել ըզ
 բանք զայդ : և նստաւ Թամար այրութի 'ի տան արե
 սողովոյ եղբոր իւրոյ : * Եւ լուսաւ արցայ զքանս զայ 21
 սասիկ և բարկացաւ յոյժ , և ոչ արամեցոյց զոգի ամ
 նայ որդւոյ իւրոյ զի սիրէր զնա . զի անգրասիկ նք էր :
 Եւ * Եւ ոչ խօսեցաւ արեսողով չ ամննայ 'ի չարէ մինչև 22
 ցարի . զի արեսող արեսողով զամնն զն բանին զոր
 տառապեցոյց զԹամար զքոյր նք : * Եւ եղև յետ ե 23
 ընմոյ աւուրց , և էին կառւրք արեսողովմայ 'ի բեթմա
 րոն մերձ յեփրեմ . և կռնաց արեսողովմ զամ սրգիս
 արքայի : * և եկն արեսողով առ արքայ և ասէ ցնա . 24
 ահաւանիկ կառւրք են ծառայի քում , երթեցէ արքայ
 և ծառայք իւր ընդ ծառայի քում : * Եւ ասէ արքայ 25
 ցարեսողով : մի որդեակ իմ , մի երթիցուք ամննեքան
 մեք , և մի ծանդատցուք քեզ . և ստիպեաց զնա : և ոչ
 զամնցաւ երթալ , և օրհնեաց զնա : * Եւ ասէ արեսող 26
 զովմ . ապա Թէ ոչ զոնէ եկեացէ ընդիս ամնն եղբայր
 իմ : և ասէ արքայ . ընդկր երթեցէ չ քեզ ամնն . * և 27
 ստիպեաց զնա արեսողով : և արձուկեաց ընդ նմա զա
 մնն , և զամ զորդիս արքայի : Եւ արար արեսողով իրա
 խութի ըստ իրախոսե Թագաւորի : * Եւ պատուէր 28
 ետ արեսողով մանկաւոյ իւրում և ասէ . տեսէք , յոր
 ժամ զուարթացի սիրան ամննի 'ի գինւոյ , և ասացից
 ձեզ հարեք զամնն և սպանէք զնա . մի երկնչեք . զի ոչ
 ապագէն են իցեմ որ հրամայիցեմ ձեզ . քաջաբերեցա
 րուք և լերուք յորդիս զորուն : * Եւ արարին մանն 29
 ամնն արեսողովմայ ամննի՝ որպէս հրամայեաց նք արե
 սողով և յորեան նմ սրգիք արքայի , և հեծան յիւրա
 քան :

- (18) Ո՛հնի . Ապրեհադեք կռնկէնք... գասերք Թա
 գաւորի : (19) Այդ . Եւ երթայր երթալով և լայր :
 (23) Ո՛հն . Յետ երեմայ աւուրց... 'ի բեթմարոն
 յեփրեմ : (24) Այդ . Կառւրք են ծառայի քոյ : (26) Ո՛
 հնի . Եւ ասէ ցնա արքայ : (28) Յօշիակն ձեզ . Եւ
 ասացի ձեզ հարեք : (28) Բնի . Քաջաբերեցա
 րուք : (29) Այդ . Եւ հեծան այր իւրաքանիւր :

- 30 քանի՜ք 'ի ջարաջ խրում, և փախան: * Եւ եղև
միջոցեա նոյա կին 'ի ճանապարհին, գոյն եկն առ զա-
ւիթ և ասն, հոտորեաց արեսողոմ՝ զեմ որդեա ար-
քայ: և ճշ եթող 'ի նոցանէ և ճշ մի: * Յարեաւ ար-
քայ պատահեաց զհանգերմա իւր, և անկում 'ի վերայ
գետնոյ: և եմ ծառայք նոյ կոյն շուրջ գնովա պա-
32 տահալ զհանգերմա իւրեանց: * Պատահանի եւս
յովնազար որդի սամայ նզար գաւթի և ասէ. մի
սասցէ անի իմ արքայ թէ եմ որդի արքայի մեռան.
զի սմոն միջն մեռաւ: քանզի 'ի բերան արեսողոմոյ
կայր, յորէ յորմէ ստապեցոյց զմամար զգլոյ նոյ.
33 * և արգ մի գիցն արքայ 'ի որաի խրում պանգ և ա-
սասցէ, թէ եմ որդիքն արքայի մեռան. այլ զի ասնն
34 միայն մեռաւ: * Եւ փախաւ արեսողոմ, և երարմաւ
սանին գկան զայա իւր և եան, և ահա ժողովուրդ
բազում գայր՝ Ե ճանապարհն 'ի նմանէ առ հողմմա
էրկն ընդ զաւի վայրն: և եկն գետն պատմեաց ար-
քայի և ասէ. տեսի արս 'ի ճանապարհին որովելոմոյ
35 աս հովմմա էրկն: * Եւ ասէ յովնազար յարքայ.
ահա որդեք արքայի եկն, թ բանի ծառայի քա նոյն
36 պէս եղև: * Եւ իբրև փախմանեաց զիստէն, և ահա
որդիքն արքայի եկն. և ամբարմն զանքն իւրեանց
և լացին: այլ և արքայ և եմ ծառայք իւր լացին լացիւն
մեծ յոյժ:
37 * Եւ արեսողոմ փախաւ, և չգաւ առ թողմէն՝ ԼԸ
որդի եթուգայ արքայի գետուրայ՝ յերկիր մեղաւայ:
և անգ առ զաւիթ արքայ 'ի վր որդւոյն իւրոյ զեմ
38 աւազա: * և արեսողոմ փախաւ, և գնաց 'ի գեթուր,
39 և եր անգ ան երկա: * Եւ գաղարեաց արքայ գաւթի
յիւլանելոյ 'ի վր արեսողոմոյ, քանզի միկնարեցաւ 'ի
վերայ ամենայ որ մեռան:

ԳԼ. ԺԴ.

- 1 Եւ ինացաւ յովար՝ որդի չարահայ, եթէ է սիրա ԼԹ
2 արքայի 'ի վր արեսողոմոյ: * առարեաց յովար
ԴԹ ետաւ, և առ անաի կին մի ինեսաւն: և ասէ ցնա:
անգ առ և զղեցիւր հանգերմ որդոյ. մի օժանիցիս իւ-
ղով, և եղեցես իբրև զինն մի աղայեալ 'ի վր բազմեա
եայ

(31) Յարեաւի գիւն. ծառայք նոյն շուրջ: (33) Ու-
ման. 'ի որաի գում զբանգ, և ասացէ: (35) Ռեւի.
Նոյնպէս և եղև: (38) Ռեւի. Եւ ցնաց 'ի գեթուրա:
և լինէր անգ ամա երկա:

ԳԼ. ԺԴ. (2) (3) Յարեաւի. Յարար որդի չարահայն:
Ե G

Եւայ մեռելայ . * Եւ եկեացն առ արքայ , և խօսեացն 3
 ընդ նմա ըստ բանիս ըստ պատկի : Եւ Եր. յովար՝ բանն
 'ի բերանն նր . * Եւ եմբնա կենն թեկեացի առ արքայ , 4
 և անկաւ . 'ի վր երեսայ իւրոյ 'ի գետին՝ և ստե . ապ
 ընցս զիս արքայ ապրեցս : * Եւ ասեցն արքայ . զի՞ 5
 ե . քեզ . և նա ասե . կարի իսկ տագնապ կ' ինձ . կին մի
 այրի եմ ես . մեռաւ այր իմ . * և ազականց քոյ երկու 6
 որդիք էին , մարտեան ընդ միմեանս երկուքեան յան
 գի . և ոչ ոք եր որ համոզէր 'ի մէջ նց , և եհար մին 7
 զմեռ եղբայրն և սպան զնա : * Եւ ասա յարուցեալ է
 եմ ազգն 'ի վր ազականց քոյ . ասեմ՝ տուր զապամօղն
 եղբոր իւրոյ , և սպանցուք զնա փոխանակ անձին եղ 8
 բոր իւրոյ , և բարեցուք զժառանգականն քո . և շնու
 ցաննն զիպծանին իմ զմեացեալ , առ 'ի չմարդոյ ասն ի .
 մեւմ մնացորդ . և անուն 'ի վր երեսայ երկրի : * Եւ 9
 ասե արքայ . կրժ ողջամբ 'ի տուն քո . և ես պատուի
 բեցից վր քո : * Եւ ասե կինն թեկեացի . յիմ վր ար 9
 քոյ անորմեութին , և 'ի վր ասն հօր իմոյ . և արքայ
 և ամուս իւր քաւեալ : * Եւ ասե արքայ . մի վ եր իս 10
 սեպի ընդ քեզ . և անցես զնա առ իս՝ և ոչ ևս մերձեա
 ցի առ քեզ : * Եւ ասե . յեկեացէ՛ արքայ զմոր նծ իւր , 11
 'ի յամախել մերձաւորի արեանն ապականել . մի ջըն
 ջեպնն զարգեակն իմ և ասե զաւիթ . կենդանի է եր
 եթէ անկցի 'ի հերոյ որդւոյ քոյ մեզ մի 'ի գետին :
 Եւ * Եւ ասե կինն . խօսեացի՛ ազական քո առաջի տեսուն 12
 իմոյ արքայի բան մի : և ասե , խօսեաց : * Եւ ասե կինն . 13
 ընդէ՛ր խորհեցար այգախի ինչ 'ի վր ժողովաբանն
 նո . կամ թէ 'ի բերանոյ արքայի՛ իցե բանն այն վա
 առ . լցարձուցանել արքայի զմերժեալն յիւրմէ , * զի 14
 մահաւ մեռանիցի . և իւրե զուր 44 տարւոյ յերկիր ոչ
 ամբողջիցի . և ոչ ամեռացու նծ զողկն . և խորհիցի ոք
 մերժել յինքնն զմերժեալն : * Եւ արդ եկի խօսել 15
 առ արքայի տեսուն իմոյ զբանս զայս . զի տեսանիցե
 զիս ժողովաբան և ասեցէ՛ թէ ազական քո խօսեցա
 ընդ արքայի , թերեաւ արասցի՛ արքայ զբան ազականց
 իւրոյ : * զի լուիցէ՛ արքայ և փրկեացէ զիս 'ի ձեռաց 16
 ասնոյ որ խնդրե ջնջել և զիս՝ և զորդի իմ՝ ի ժառան
 ցաւ թէ նոյ : * Եւ ասե կինն . եղեցի բան տեսուն իմոյ 17
 արքայի 'ի զոհս : զի իւրե զհանցաւ նոյ սնանկս է տե
 իմ արքայ 'ի լսել զբարի և զբար . և եր նծ քո եղեցի
 ընդ

(4) Ռեւս . 'ի վր երեսայ իւրոյ 'ի գետին : (5) Ունս .
 Ջիւէ 'ի քեզ : (7) Աւո . Եւ շնուցանիցին : (16) Աւո .
 ջնջել զիս և զորդի իմ : (18) Ռեւս . Մի թաքուցա
 նոր բան յինն . և արքայ զքեզ :

- 18 չեզ քեզ : * Եւ պատասխանի ես արքայ՝ և ասի ցեղինս՝
 մի թաքուցաներ յինչն զբան զոր ես հարցնց քեզ : և
- 19 ասե կինն . խօսեալքի տեր իմ արքայ : * Եւ ասի արքայ .
 միթէ ձեռն յովարայ իցէ յնմի յայգանկ ընդ քեզ : և
 ասե կինն . յարքայ . կենդանի է անձն քո տեր իմ ար
 քայ , և թէ իցէ յոչ կամ յանկախ յոմէ զոր խօսեցաւ
 տեր իմ արքայ . զի ծառայ քո յովար՝ նա պատուիրեաց
 իմ , և նա եդ ' ի բերան աղօթնոյ քոյ զնամ բանս զայ .
- 20 ասեկ , * վն բաշտերն յերեսաց բանիս այսորիկ՝ զոր
 արար ծառայ քո յովար զբանս զայստակ . և տեր իմ
 իմաստան է բոս իմաստութե հրեշտակի նյ՝ զիտեւ
 զնամ ինչ որ յերկրի :
- 21 * Եւ ասե արքայ ցովար . ահա ապիկ արարի քեզ Ես և
 բանի քում ըստ այսմիկ . երբ գարձո՞ւ , ան զպատա
- 22 նեակն զարեսողմ : * Եւ անկեալ յովար ' ի վր երեսաց
 իւրոց յերկիր , և երկիր եպագ նմա , և օրհնեաց զար
 քայ : և ասե յովար , այսօր գիտաց նառայ քո և թէ
 գտի շարհս յաջ քո՝ տէր իմ արքայ զի արար ար իմ
- 23 արքայ զբան ծառայի իւրոյ : * Եւ յարեալ յովար և
- 24 գնաց ' ի գեթուար , և ան զարեսողմ յնմ : * Եւ ասե
 արքայ . զարեցի ' ի տուն իւր , և զերեսս իմ մի տես
 ցէ : և գարձաւ արեսողմ ' ի տուն իւր , և զերեսս աղ
- 25 քայի ոչ ետես : * Եւ իբրեւ զարեսողմ ոչ գոյր յնմ
 ինչ , ալ . քեզցիկ գովելի՛ յոյժ . ' ի թանկից ոտից իւ
- 26 րոց մինչ ' ի գլուխ իւր ոչ գոյր ' ի նմա արտա : * և ' ի
 փոքրել զհերս իւր՝ լինէր ' ի սկսանելոյ տառաց յա
 ւարս փոքրել , զի կրթի ծանրանայք ' ի վերայ նր : և
 յորժամ փոքրէր , կռկր զհեր գլխոյ իւրոյ երկերիւր
- 27 սիկզ Ե արբանտեան սկեզ : * Եւ ծնան արեսողմնոյ
 երեք ուստեք՝ և գուար մի և անուն նր թամար . և
 նա էր կին գեղցեկ յոյժ տեսեամբ : և եղև կին առ
 բովանոյ որդւոյ սաղամնի , և ծնաւ նմա զայլիմ :
- 28 * Եւ նուաճաւ արեսողմ յնմ աւարս ամաց երկուց , իսբ
- 29 և զերեսս արքայի ոչ ետես : * և առարեաց արեսողմ
 առ յովար յեւ զնա առ արքայ , և ոչ կամեցաւ երթալ
 առ նա . և առարեաց երկրորդ անգամ առ նա , և ոչ կա
- 30 մեցաւ երթալ : * Եւ ասե արեսողմ ցծառայս իւր :
 գիտեք զի վինակ գեանոյ յովարայ լի գարուով մայ է
 առ իս , երթայք այրեցեք զնա հրով . և այրեցին ծա
 ապքն արեսողմնոյ զվինակն յովարայ հրով : Եւ եկին
 ծա

(19) Յիսկին քիւր : Ձեռն յովարայ իմ յամենայնի :
 (20) ինչ . վն բաշտերն երեսաց : (21) Աստ . Բոս
 բանի քում ըստ այգմիկ : (22) ինչ . Եւ ասե արքայ
 երկուց : (30) Աստ . Գիտեք զվինակ գեանոյ :

Ծառայքն յովորայ առ նա պատահեալ զհանգերմս
 իւրեանց՝ և ասեն . այրեցին Ծառայքն արեսաղանայ
 զվիճակն հրով : * Եւ յարեաւ յովոր և եկին առ արեւ 31
 տաղամ' ի տուն՝ և ասէ ցնա . ընդէր այրեցին Ծառայք
 քո զվիճակն իմ' հրով : * Եւ ասէ արեսաղան՝ ցյովոր : 32
 յընցի առ քեզ և ասեմ . եկ այսր յընցի զքեզ առ արեւ
 քայ, ասել' Թէ ընդէր եկի 'ի գեթաուբայ . լաւ էր
 ինձ տակաւին անդ լինել, քան ոչ տեսանել զերեսս
 արքայի . և Թէ փառս ինչ կայցէ յիս' սպան զիս : * Եւ 33
 եմնւտ յովոր առ արքայ՝ և պատմեաց նմա : և կոչեաց
 զարեւաղան . և եմնւտ առ արքայ, և երկիր ետողդ նմա,
 և անկուս 'ի վերայ երեսաց իւրոց առաջն արքայի : և
 համբուրեաց արքայ զարեսաղան :

ԳԼ. ԺԵ.

ԽԳ. Եւ եղև յետ այնորիկ, և արար արեսաղան՝ կառս և
 երիվարս, և յիսունայր սուրհանգակ առաջի իւր :
 * Եւ կանխէր արեսաղան և կայր առ ճանապարհի գը-
 րանն : և լինէր՝ եմ այր որոյէր գառ՝ գալ առ արքայ
 'ի գատաստան . բարբառէր առ նա արեսաղան և ասէր
 ցնա . յորմէ քաղաքէ ես գու, և ասէր այրն, 'ի միայ 'ի
 ցեղիցն էլի է Ծառայ քո : * և ասէ ցնա արեսաղան . ա-
 հա բանք քո բարի են և գիւրիցք, և որ ունինգիր լի
 նիցի քեզ՝ լիք առ 'ի յարքայէ : * Եւ ասէր արեսաղան .
 ոչ կայր ցնանք . զիս գատաստան 'ի վերայ երկրիս . և ա-
 ռիս դայր եմ այր, որոյ եր հակառակուսի և գատաս-
 տան, և առնէի նմա իրաւունս : * Եւ լինէր յորժամ
 ձրձեռնայր առ նա այր երկիր պազանել նմա, ձգէր
 զձեռն իւր և առնէր մատուցանէր, և համբուրէր ըզ-
 նա : * Եւ ասէր արեսաղան ըստ բանիս ըստ այսմիկ
 եմ էլի եկելոյ 'ի գատաստան առ արքայ . և յանկու-
 ցանիւր յինքն արեսաղան զսիրտ եմ արանց էլի :

ԽԴ. * Եւ եղև 'ի կատարել չորից ամաց, ասէ արեսաղան
 ցհայր իւր . երթայց և հատուցից զաւխտս իմ զոր ուի
 տեցի ան 'ի քերքոն : * զի ուխտիւք ուխտեաց Ծառայ
 քո մինչ էի 'ի գեթաուբ յապրիս . ասեմ, եթէ դարձու-
 ցանելով դարձուցէ զիս եւր յեմ, պաշտեցից զմր :
 * Եւ

(33) Ոման . 'ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր առաջի :
 ԳԼ. ԺԵ. (2) Ոման . Եւ ասէ այրն, 'ի միայ : (3) Ոման .
 Եւ ասէր ցնա արեւ : (4) Ոման . Հակառակուսի 'ի
 գատաստան : (5) Յորմէի պալտեի, Առ նա այր եր' :
 (6) Աստ . Չսիրտս եմ արանց : (8) Ոման . Մինչ բնա
 կէի ես 'ի գեթաուբ յապրիս :

- 9 * Եւ ասէ ցնա արքայ . Սրբ խաղաղութ : և յարան
 10 գնայ 'ի քերբան : * և առաքեալ արեւազամ պատուի
 բանի յամ ցեղս իշի , և ասէ . 'ի լսել մեր զձայն եղբոր
 11 ասում 'ի քերբան : * Եւ չ արեւազամայ գնացին անդ
 երկրիւր . հրաւիրեալք : և երթային միասեւածք , և
 12 մէ գնակն ամենին զդրոյցան : * Եւ առաքեալ արեւ
 ասում և կոծայ զարեւոտիկ Թեկուայի խորհրդակից
 գաւթի 'ի քաղաք իւր 'ի գովկա 'ի զոհել իւրում ըզ-
 13 երթեալ ընդ . արեւազամայ : * Եւ հասա գաւթիան առ
 գաւթի և ասէ , եղբ սիրտ արանց իշի զհետ արեւազ
 ամայ :
 14 * Եւ ասէ գաւթի ցնա ծառայս իւր որ չ նմա յեմ . խե
 արիք և փոխիցուք . զի ոչ գոյ մեզ փրկուի յերեսաց
 արեւազամայ . փաթացարմէք գնալ , զի մի արադիցե
 և հարկանիցե զմեզ , և արկանիցե 'ի վր մեր չարիս . և
 15 հարկանիցե զքաղաքս սրով առսերի : * Եւ ասեն ծա
 ւայքն արքայի՝ ցարքայ : ըստ նմի զոր և կամիցի անդ
 16 մեր արքայ՝ ահաւասիկ փոխե ծառայք քո : * Եւ ել
 արքայ և նա՛ առն նորա 'ի հետիոտա : և երթալ արքայ
 17 ասան կին 'ի հարմից անտի իւրոց պահել զառնն : * և
 ել արքայ և նա՛ ծառայք նր հետեանէք , և կացին առ
 18 միջնեւոյն որ յանապատի անդ : * Եւ նա՛ ծառայք նր
 միջառաքի անցանէին առ նովաւ : և նա՛ քերթիմն և
 19 հետեանէք 'ի գեթայ՝ և անցանէին առաքի գաւթի : * Եւ
 ասէ արքայ ցեթիթի գեթայի : ընդէր գալցես և գաւ
 ընդ մեզ . գարմիր անդրէն և բնակեալ ընդ արքայի ,
 զի այդ ասուր ետ գաւ . և խափուցար 'ի անդամէ քում
 20 մե 'ի գեթայ՝ և եկիր . * և այսօր խափուցեմ զքեզ զԵ
 նալ ընդ մեզ . և ետ երթովց յտ և երթալոց իցեմ : բայց
 21 ցե ընդ քեզ ար ոգորմութի և նշնարտաւ : * Պատաղ
 խանի ետ եթթի արքայի՝ և ասէ : կենդանի ե տը , և
 կենդանի ե անդ իմ արքայ . զի 'ի անդամ ուր ար իմ
 22 արքայ իցե , և 'ի մահաւ և 'ի կեանս՝ անդ եղիցի և ծա
 ւայքս : * Եւ ասէ արքայ ցեթիթի . եկ անց ընդիս :
 և

(10) Որեմ . Եւ առաքեալ . . զհետ պատուիրակս յամ
 (12) Ռիթ . Ժողով քեմ երթայք : Որ անտ . Երթալ
 ընդ ամ : (14) Բաղան . Զի մի արադիցե և հարկանիցե
 մեզ . և արկանիցե 'ի վերայ մեր : և անտ . Եւ հասա
 նիցեն 'ի վր մեր չարիք . և հար : (18) 'ի լուս . Եւ ան
 ցանէին առաքի արքայի . կամայի անտ 'ի թագ :

և անց եթէի գեթացի . և ամ ծառայք նր, և ամ ամ
բոխ նր ընդ նմա : * Եւ ամ երկիրն լայր մեծապէս, 23
և ամ զօրն անցանկեր ընդ հեղեղատն կեդրոնի : անց
և արքայ Է հեղեղատն կեդրոնի . և ամ զօրն և արքայ
երթային ընդ երեսա ճանապարհին անապատի : * Եւ 24
ահա զազովի և ամ զկառացիք ընդ նմա, բարձրն զառ
պանակն ուխտին ան 'ի բեթարա, և կացուցին զառ
պանակն այ . և եւ 'ի բեթարա մինչև կատարեաց ամ
ժողովուրդն անցանկէ 'ի քաղաքէ անտի : * Եւ ասե 25
արքայ յսագով . գարձ զառպանակդ այ 'ի քաղաք,
և նսացի 'ի տեղաշ իւրում . եթէ գտից շարհա ուսալի .
ան' գարձուցի զիս, և յուցցի ինձ զգա' և զիայիւ
լուծի գորա . * ապա թէ այսպէս ասացէ յիս թէ 26
չեմ հաճեալ ընդ քեզ, ահաւառիկ կամ, արացե ինձ
որպէս հանկի իցե առաջի ալաց նր : * Եւ ասե արքայ 27
յսագովի քահանայ . տեսիք . զի գաւ քահանա խաղա
ղութի 'ի քաղաք, և արքանսա որդի քա, և յովաթան
որդի արխաթարայ' երկզքին որդիք ձեր Է ձեզ . * և 28
ահա ես բանակիցիմ յազովի անապատին, մինչև
կեսցի զոյց 'ի ձէնր' պատեմ ինձ : * Եւ գարձուցին 29
սագովի և արխաթար զառպանակնքն, և նսաւ անդ :
* Եւ դառիմ ելանիք ընդ զառ 'ի ձէնր' միմեկեաց, 30
եղանիք և լայր . և զգաբի իւր ծանկեալ . և ինքն եր
թայր բոկ, և ամ ժողովուրդն ընդ նմա ձորձ զգլխով .
այր իւրաքանչիւր ելանիին և լային : * Այդ եղև գաւ 31
թի' և ասեն . և արխաթայ ընդ ժողովալն առ արև
սորոմնի է : և ասե դառիմ . զրուեա զխորհուրդն ա
բխովիւրայ ձր ամ իմ : * Եւ եհաա դառիմ 'ի հաղա' 32
ուր եպագն երկիր այ :

Եւ 2 Եւ ահա ընդ առաջ նորա քուսի արաքացի բարեկամ
դառիմ պատառեալ զպատմութիւն իւր' և հեղ 'ի զլուս
նր : * Եւ ասե յիս դառիմ . եթէ անցանկեան ընդիմ' 33
քեան լինիս ինձ . * ապա թէ գարձցիս 'ի քաղաք ա 34
ասացես զարեսաղով, եթէ անցին եղբարք քա . և ար
քայ կամոպին եր զինի իմ, և անց հայր քա . և արդ
ժողայ քա եմ արքայ, և թող կացից առաջի քա . ծա
ռայ հոր քոյ եի յայնժամ, և արդ քաժառայ եմ ես ար
քայ : և յրեացես յինն զխորհուրդն արխաթայի :
* Եւ ահա ընդ քեզ սագովի և արխաթար քահանայք : 35

(24) Ոմեռ . Եւ կացուցին զառպանակն ան : (25) Ոմեռ .
Եթէ գացի շարհա առ : (26) Ոմեռ . Ապա թէ այնպէս
ասացէ յիս եթէ չեմ . ող և հաճայ : (28) Ոմեռ . Եւ
ահա ես բանակիցիմ : (31) Ոմեռ . Ցրեա զխորհուրդն :
(32) Ոմեռ . Ուր եպագ ան երկիր այ :

- և ինչպիսիք ըստ զոր լսեցես 'ի տանեկ արքայի' պատանեցից
 36 սագաթից և արեւմտացու քահանայից : և և ահա ենք
 նա երեւոյնսն . որդիք իւրեանց , աշխուստ որդի սա-
 գաթից , և յովնանեան որդի արեւմտացու . և ազգայեզ
 37 ընդ 'ի մեան նշ ապա զամբ ըստ զոր և լսեցես : * Եւ
 եմաստ քառի բարեկամ գաւթի 'ի քաղաքն . և արեւոյ
 զամ մասնեք 'ի քաղաքն :

ԳԼ. ԺԶ.

- 1 Եւ գաւթի անցեալ էր ասկաւիկ ինչ ըստ հաւոյ :
 Եւ ահա սիրա պատանի մեմփրասմեայ ընդ ա-
 ռով նի . և զայցք իւրոյ բեռնաւորաց , և 'ի նոսա երկե-
 րիւր նկանակ , և հարեւար լամբեայ , և հարեւար արմաւ .
 2 և մեք մի գնաւոյ : * Եւ ասէ արքայ ցոխրաւ . զի'նչ է
 այդ : և ասէ սիրա . եւ զգ. նստելոյ արքայի , և հարգ. և
 արեւոյ 'ի կերակուր մանկանցդ , և գնիւք' ընդերկ
 3 Եւ լսեցդ յանապատի ասա : * Եւ ասէ արքայ . միք է
 որդի տեւան քոյ : և ասէ սիրա ցոխրայ' ահա նորի
 քոմ . զի ասէ' որդի գարեւաւորն ինձ ապան իկի ըն-
 4 Թագաւորութի էր ինչ : * Եւ ասէ արքայ ցոխրաւ .
 ահա քեզ լիցի նմ ինչ որ է մեմփրասմեայ : երկիր
 եղաք սիրա և ասէ . զոք շորհա ասալի քո տէր իմ
 արքայ :
 5 * Եւ եկն արքայ գաւթի մինչ ցաւաւրիւն , և ահա է խն
 լաներ անտի միք յաջաւանան . պանն սաւաղայ , և
 տեւան նի տնկի . որդի գերեայ , իւրանել իւրաներ , և
 6 անդմաներ . * և մերքաւրինս գաւթի , և ամենեցուն
 որոյ ընդ արքայի գաւթի : և նմ ժողովարդն , և նմ
 7 զբաւորք կեն ընդ աշու և ընդ ահեկե արքայի : * Եւ
 այսպեա տեւր տեմի յանկանելն զնա . և ի իւր ոյց . ս
 8 բնանց' և սիք անորեն . * զարմայ 'ի քեզ շոր զամ ա-
 րեւոյ տանն սաւաղայ . զի Թագաւորեքեր փոխանակ
 նի . և եւա նի զԹագաւորութն քոյ 'ի մեաւ արեւոյ
 միք որդւոյ քոյ . եղլոյ քեզ զարեւոր . զի այր' արեւանց
 9 եւ գաւ : * Եւ ասէ արեւաս որդի շարահայց ցգա-
 լիւ . ընդէր անիւնան . այնպեա շաք մի մեռեալ զամբ
 10 իմ զարքայ , անցից և ասից զշու խնի : * Եւ ասէ ար-
 քայ

ԳՂ. ԺԷ. (1) Յոթնօր . Պատանի մեմփրասմեայ . . . և
 հարեւար լամբեայ , և իւր արմաւ : (2) Որմեա . 'ի կերակուր
 մանկանայց : (4) Որմեա . Եւ ինչպիսիք ինչ որ ինչ է մեմփր
 (9) Որմեա . Եւ ասէ արեւաս որդի շարահայց ցոխրայ .
 ընդէր : (10) Բայն . Քանզ անկանցն այնպեա : և անտ
 Եւ իւր նմա և անկանցն այնպեա :

քայ՝ զի՛ կայ՝ իմ և ձեր որդիք շարուհայ. թո՛ղ ասուք
 նմա. թող անխնայնե՛ր պիտեա՛ն. զի՛ ար ասաց նմա անի-
 ծանիւլ զգաւիթ. և մի ասացե՛ր թէ՛ ընդէ՛ր արարե՛ր
 այգպէս : * Եւ ասէ գաւիթ ցարեասա և ցեմ ծառայս 11
 իւր. անաւանիկ որդի իմ որ ելեալէ յորովայնէ իմե՛ն
 ինդրիկ զանձն իմ, մըլտաք ևս որդին յեմնայ. թո՛ղ
 ասուք նմա և անիծցե՛ր, զի՛ ար ասաց նմա : * Թերևս ասե՛ր 12
 ցէ՛ ար զասուպանս իմ, և հասուցե՛ր ինձ բարիս քո
 խանակ անիծից նի՛ յառուր յայսմիկ : * Եւ երբայր 13
 գաւիթ և արքն որ ընդ նմա զձանապարհն. և սեմեի
 երթոյր մօտ առ նա ընդ կողաց լերինն, երբեմբ և ա-
 նիծանէր, և քարինս ՚ի կողմանէ նի՛ ընկեմոյր, և հնդ
 ցանկեր ՚ի վերայ : * Եւ ևկն արքայ և ամ զարն որ ընդ 14
 նմա աքիասեալք, և հանգեան անդ :

ԽԸ * Եւ արեսողմ և ամ ինչ մասն յեմ, և աքիասեալք 15
 նմա : * Եւ կէկ իբրեւ եկն քուսի արաքացի բարեկամ 16
 գաւիթի առ արեսողմ, և երկիր եղագ նմա : և ասե-
 ք քուսի ցարեսողմ, կեցցե՛ր արքայ :

ԽԹ * Եւ ասէ արեսողմ ցըռսի. այգ գաւթ եր քո ընդ 17
 բարեկամին քում. և ընդէ՛ր ոչ չոգար ընդ բարեկամին
 քում : * Եւ ասէ քուսի ցարեսողմ, ժշ այգպէս է, 18
 այլ զհետ այնորիկ՝ զոր ընտրեաց ար, և ծաղովուրդս
 այս՝ և ամ այր եղի երթոյց՝ և նորա եղեց, և ընդ նմե՛ն
 նստայց : * Եւ երկորդ անգամ մեմ ծառայեցեմ ես, մշ 19
 ապաքեն առաքի որգալ նի. որպէս ծառայեցի առա-
 շի հօր քում, նիյնպէս եղեց առաքի քո :

Ծ * Եւ ասէ արեսողմ ցարեսողմ. առկէ խորհուրդ ՚ի 20
 միջ թէ զի՛նչ գործեսցուք : * Եւ ասէ աքիասեալք ցա 21
 բիսողմ. մեա առ հարնահօր քո զորս եմոյ պահեղ
 զառան իւր, և լուիցե՛ր ամ ինչ թէ յամեն արարե՛ր
 զհայր քո. և զօրացին ձեռք ամենեցուն որք են ընդ
 քեզ : * Եւ հարնն վրան արեսողմայ ՚ի տանին, և ե 22
 մուտ արեսողմ առ հարնահօր իւրայ յանգիման ամ
 ելի : * Եւ խորհուրդ աքիասեալայ զար խորհէր յա 23
 ասքան յառաքինս, որպէս թէ հարցանիցե՛ր ոչ բան յայ,
 այնպէս եր ամ խորհուրդն աքիասեալայ, և առ գաւ-
 թի և առ արեսողմայ :

ԳԼ.

(13) ՚իւրամ. Աբ. նա ի կողմանաց ըն. հանգեան անի-
 ծանիւլ. Ուր անեա ես. ընդ կողմաց : (16) ՚ի բարեկ-
 ամի. Ա. արեսողմ, և երկիր եղագ նմա : (19) Բա-
 րա. Որպէս ծառայեցի հօր քում : (21) Ուր. Ու-
 ընդ թեզ են : (23) Ուր. Ուր հարցանիցե՛ր ոչ : (23) Ու-
 լան. Աքիասեալայ, առ գաւթի և առ արեսողմայ :

ԳԼ. ԺԵ.

- 1 Եւ ասեալաւ զարեապաւս. ընտրեցից ինձ երկուստեան հաղարարանց, և յարեալց և անդեցայց
- 2 զմեա գաւթիցաբայ, և և հասից 'ի վերայ նր զդարձ. և նա աղետաւոր է և լքեալ մեռաց, և զարհուրեցաւ ինչ զմեա, և փակեց զորն որ ընդ նմա. և ասանիցալար.
- 3 քոյ մայն: և զարձուցից զնձ զորն առ լեզ, զոր օրէնակ զասանայցն հարսնաւ ւիր իւր. քոյց մայն զանձն մայ առն ինչքեցեա, և նձ զորն եղիցի 'ի խաղաղութի:
- 4 Եւ ասից թաւեցաւ բանն առաջի արեսողանց և առաջի նձ մերայն ի ի:
- 5 Եւ ասեալաւ արեապաւս. Կեցիցից զբուսի արաքացի, և ծԱ
- 6 լաւեցաւ թե զի՛նչ կայցե 'ի բերան նորա: և և եմնա զուսի առ արեսալոմ, և խոսեցաւ արեսալոմ ընդ նմա ըստ բանն այնորի՛ զոր խոսեցաւ արեսալոմ: և ասե թե արեսալոմ ըստ բանն նր, ասա թե ոչ և զմե խաղ.
- 7 մայ ինչ: և Եւ ասե զուսի արեսալոմ. մէջ բարեւոր խորհարարն զոր խորհեցաւ արեսալոմ այս անգամ:
- 8 Եւ ասե զուսի, գա ինչքեքն զմեա զայս քա և զարս նորա. զի կարի զարսուրք են յոյժ, և զամանայն լըս ազաւ իրքն զարք մի արգելոսոր 'ի վարի, և զայրաց եւ 'ի գաւառի. և հայր քա այս արանբարձոց, և ինչ ասոյ
- 9 գաւ զարսն: և և արհա ինչն զմեա ինչ 'ի միտմ 'ի ըրաց. կամ 'ի միտմ արք 'ի անդեաց. և եղիցի յան կանել 'ի լըս նից զառաքինն հարկանիցե, և լիցի որ լիցե, և ասեցե 'թե եղև խորատկուսն ժողովրդեանն
- 10 որ զիմ արեսալոմ: և Բանդի և նա՛ այս զորուէ է, որոյ սիրան իրքն զմեա առիւծաւ հաղեւ զալիցի. զի գիտե նձ ինչ թե զարսուր է հայր քա, և արգիւ զարս:
- 11 Թե որ ընդ նմայն են: և Եւ սխալեաւ ասե լեզ իրաւ. ժողովրդ ժողովեացե նձ այրեց 'ի զանայ միջն զք իրաւեքն իրքն զառաք առ երբ նախա բաղմանն:
- 12 և թե երեւ իրեկեքն առաջի նի. և և հասցե 'ի լըս նի 'ի միտմ 'ի անդեաց արեա զամանեցեք զմե անդ. և

պաւ

Գլ. ԺԵ. (3) Առ. Միոյ առնն ինչքեցեա: (5) Առ. Եւ թե զի՛նչ կայցե 'ի բերան: (8) Թաւմայն գալաւ. Են յոյժ և զամանայն արաւ, իրքն: Ուր անտ. ողբալ են իրքն զարք: (8) Թաւմայն գալաւ. Եւ ոչ քոյ գաւ: (11) Թաւմայն խոսեալ իս այրաքի, զի՛նչ Եւ միտմ ասե լեզ իր: (11) Որեւ. Երեկեքն ի մէջ նի: (12) Թաւմայն. 'ի միտմ 'ի անդեաց արեա և: (12) Որեւ. Զարս և զարանց. նորա և ինչ զի՛նչ:

պատահեալք զնովաւ՝ ող իշանիցէ ցոյ 'ի լք Երկրի . և
 ոչ ապրեցուցուք զնրէ, ոչ զլոյ : * Այլա թէ 'ի քաղաք 13
 մասնիցէ՝ առցէ իմ 'ի իշ քաղաքին այնմիկ պարսնա , և
 քաղաքացոյք զնմ մինչ ցնդեղատա : զի մի միտացէ անդ
 և մի մի քար : * Եւ պսէ արեգոգով և իմ այր ի իշ քաղ 14
 և խորհուրդք քուստայ արարացուոյ՝ քան զխորհուրդ
 արեգոգեղայ : և ին ետ հրաման ցրել զքաղ խորհուրդն
 արեգոգեղայ . զի անցէ ին 'ի վերայ արեգաղմայ զա
 մենայն չարիսն :

ԾԲ * Եւ ասէ քուսի արարացի ցաագովք և ցարեաթմար քա 15
 հանայս . զայս ինչ և զայս խաւա ետ արեգոգեղ արե
 ցաղմայ և ծերոց ինչ , և զայս ինչ և զայս՝ եւ խորհե
 ցայ : * Եւ արգ՝ առաքեցէք զաղմաղակի՝ և պատմեցէ 16
 դաւթի և ասացէք . մի անգամիցիս զայս գիշեր յառ
 բովմ անապատին , այլ փութաթմար անցանել , դուցէ
 կշանիցէ դարացի և զնմ ժողովուրդն որ ընդ նմա : * Եւ 17
 յովթաթման և արեգաւա կային առ աղբերն՝ ուղցեալայ ,
 և չոգաւ աղբիքն մի և պատմեաց նոյ . և նոքա գնացին
 և պատմեցին զայս արքայի դաւթի . զի ոչ կարէին մտա
 նել կրեւել 'ի քաղաքին : * Եւ ետես զնմ պատանեակ 18
 մի , և պատմեաց արեգաղմայ . և չոգան երկուցին , և
 մտին 'ի տուն ասն միոյ 'ի բաւաւրմ . և նորաւոր դաւթ
 մի 'ի տան , և մտին քնդք : * և ան կինն՝ և կափոյց ըլլ . 19
 խուփն 'ի լք գրին , և ցամեցեցուցաներ 'ի լք նոյ արա
 բովմ . և ոչ եւ բանն 'ի վեր : * Եւ եկին ծառայքն ա 20
 քնաղմայ առ կինն՝ ի տուն անդր , և ասնն . Եւր են ա
 քնաւա և յովթաթման : և ասն ցնն կինն . անցին յայն
 եղա ջրոյդ . և նոքա խնդրեցին զնմ՝ և ոչ գտին , և գար
 ծան յնմ : * Եւ և զէ յեա գնացին նոյ , ելին 'ի դարն և 21
 չոգան՝ պատմեցին արքայի դաւթի , և ասնն ցգաւթմ .
 արեք և անցէք ըստ ջուրդ . զի զայս ինչ և զայս խա
 հեցաւ մի ձեր արեգոգեղ : * Եւ յարեաւ դաւթմ և 22
 իմ ժողովուրդն որ ընդ նմա , և անցին ընդ յորդա
 նան մինչ 'ի լուսանալ առաւօտան , մինչ ոչ միտաց
 և ոչ միոյ տրաւք՝ որ ոչ անց ընդ յորդանան : * Եւ ա 23
 քնաղմեղ իրեն ետես թէ ոչ եղև խորհուրդն նոյ , հան
 գերմիաց զէ իւր , և յարեաւ գնաց 'ի տուն իւր 'ի քա
 ղաք , և հրաման ետ տան իւրում , և խեղդ արի՝ և մե
 ռաւ , և թաղցաւ 'ի զերեղմանի հոր իւրոյ :

ԾԳ * Եւ գաւթն Եհան 'ի բանակս . և արեգոգով անց ընդ 24
 յոր

(16) Ոման . Եւ զնմ ժողովք նոյ ընդ նմա : (18) Ոման .
 Եւ մտին 'ի տուն մի 'ի բաւաւրմ : (19) 'ի բաւաւրմ . 'ի քն
 ցայ՝ արաբովմ . Եւ ան կինն՝ մտան և պատառտան : և այլ ո
 ման Եւսեպիմ . բանջար : (22) Ոման . Եւ նոյն քաղաք

- 25 Երգանան՝ թիքն և ձա՛ ինչ ընդ նմա : * Եւ զամենայն
 13 Կայսցս արեւսագո՛մ փախանակ յովարայ՝ ի վճ զօրուն : և
 ամենայն՝ որգի՛ եր առն արու՛մ աննան եր յովար յեղ-
 րայեղացի . նա եմնւա առ արիգեայ գուսար յեանայ
 26 Բոց զարուհեայ մեր յովարայ : * և բանակեցաւ արեւ-
 27 սագո՛մ և ձա՛ ինչ յերկրին զաղապառ : * Եւ եղև իրբն
 եհնա գաւթն ի բանական , վնարի արդի նասապ յուս-
 րամայ արգւտն ամենայ և մարդի որգի ամիկի ի դա-
 28 րարայ , և բերդի զաղապառցի յաղեղիմայ , * բե-
 րին անկաղինա տան , և օթոցա և սանա տան , և ա-
 նմա բարի , և ցորեան , և գարի , և արեւ , և փոխինդ ,
 29 և սլան , և սալն , * և մեղք , և կողի , և պարարուհակս ,
 և արծա գիւղիկս . և մատուցին գաւթն և զօրուն որ
 ընդ նմա աւել : զի եր զորն քաղցեալ և ծարաւի , և
 Լծեալ յանապատի անդ :

ԳԼ . ԺԼ .

- 1 Եւ հանդէս արար գաւթն զօրուն որ ընդ նմա , և ծո-
 Կայսցս ի վճնց հաղարապետ և հարկւրապետս :
 2 * և առաքեաց գաւթն զերթր մասն՝ զօրուն ի ձեռն
 յովարայ . և զերթր մասն ի ձեռն արեսայ որդւոյ շա-
 րուհեայ՝ եղբոր յովարայ , և զերթր մասն ի ձեռն եթ-
 թնայ գեթնայոյ : և ասե գաւթն զօրն . ելաներս՛վ
 3 ելից և ես ընդ մեղ : * Եւ ասեն՝ ոչ ելցես . զի եթե
 փախկեմեք . ոչ գիցեն ի վճ մեր գիցես . և եթե կի-
 ալ եկա ի մե՛նը մեռանիցիե՛ք՝ ոչ գիցեն ի վճ մեր ԸԶ .
 սիրա . և գա իրբն զտան հաղար ի մե՛նը ես . և արգ-
 լուսե թե գաւ ի քաղաքի իցես՝ զի լինիցիս մեղ յոգ :
 4 Նստանալովն : * Եւ ասե ցնն արքայ . որ ինչ հանկիցի
 տալի մեր արարից : և եկաց արքայ յնց առ գրանն .
 և ձա՛ զորն ելանեք ըստ հարկւրաւորաց և ըստ հաղա-
 5 րարաց : * Եւ պատուէր ես արքայ յովարայ և ա-
 րեսայ և յեթեմայ՝ և ասե . խնայեալիք ի պատա-
 նակ իմ արեսագո՛մ : և ձա՛ զորն լուսա ի պատուիրեն
 6 արքայի ձա՛ ինանացն վն արեսագոմայ : * Եւ ել ձա՛
 զորն յանառան ընդգէմ իլի , և եղև կոխ յանառակն
 7 եփեմայ . * և պարակցաւ անդ զորն իլի աւարի ծա-
 րալցն գաւթն . և եղև խաղախուսն մե՛ն յաւար յոյն
 միկ :

Նաչ առա՛ն : (24) Օգիտի Գ . Դասարնասայ քոջր ըս՝
 (29) Ոմեա . Եւ ործա գիւղիկս :
 Գը ԺԵ . (3) Ոմեա . Զի եթե՛ փախելով փախիցիե՛ք .
 ի մերայ մեր սկստ : (3) Այդ . Զի գաւ իրբն զտան
 հա՛ն : (5) Ոմեա . ի պարտնեակն արեսագոմ :

միկ . և անկան քսան հազար արանց : * և եղև անգ. պաղ . 8
տերապոն՝ ցրուեալ ընդ ձմ՝ երեսս երկրին : և յամա
խեմաց անտառնուտեւ 'ի զօրուէն քան զարեկեր սուրն
յաւուրն յայնմիկ :

ԾԵ * Եւ գիտեցաւ արեսողոմ անաշխ ծառայիցն գաւթի . 9
և արեսողոմ՝ կր հեծեալ 'ի ջուրաջ խրում , և եմուտ
ջորին ընդ Թաւ կաղնեաւ մեծաւ , և պատեցաւ գլուխ
նք ընդ կաղնեաւն , և կախեցաւ ընդ երկինս և ընդ եր
կիր , և ջորին անց 'ի ներքոյ նք : * Եւ ետես այր մի , և 10
պատմեաց յովաքայ և ասէ . ահա տեսի զարեսողոմ
կախեալ զկաղնեւոյն : * և ասէ յովաք ցայրն որ պատ 11
մեաց նմա . և ահա տեսեր՝ և ընդէի՝ ոչ հարեր զնա ընդ
գերին . և ես տայի քեզ պրօք յիսուն սկեղ արծաթոյ՝
և սուսեր մի : * Եւ ասէ այրն զյովաք , եթէ կշտելով 12
իսկ առնուի 'ի ձեռաց քոց հազար սկեղ արծաթոյ սէ
ձգէի զձեռն իմ յորդի արքայի . զի յականջամեր պատ
ուիրեաց արքայ քեզ և արեսույ և եթմեայ , և ասէ՝
զգոյշ լինիջիք պատանեկին արեսողոմայ , * մի ինչ զէ 13
նա առնել անձին նորա . և ձմ՝ քան ոչ Թաղիցի յար
քայէ , և գու կայցես 'ի բացեմայ : * և ասէ յովաք՝ զի 14
այգորիկ իսկ անցից առաջի քո : Եւ ժա յովաք երկու
նետս 'ի ձեռին խրում , և եհար զնա 'ի սրախ աքեալ
զոմայ մինչեւ և կենդանի կայր 'ի կաղնոյն : * և պատե 15
ցան տասն մանկունք 'ի զինակրացն յովաքայ , և հարին
զարեսողոմ՝ և ապանին զնա :

ԾԶ * Եւ եհար յովաք զիողն եղջերեայ , և դարձաւ զօրն 16
որ ընդ նմա , զի մի երթիցեն զհետ Էլե . զի ինայեաց
յովաք 'ի զօրն : * Եւ առ յովաք զարեսողոմ , և ընկեց 17
զնա 'ի վիհ մեծ յանտառին 'ի խորին յոյժ . և ձմ՝ ինչ
փախեալ այր իւրաքանչիւր 'ի բնակուե իւր : * Բայց 18
արեսողոմ մինչեւ և կենդանի եր՝ կանգնեաց իւր աք
ման . և կանգնեաց 'ի յարին զարձանն 'ի հովիտս Թա
գաւորաց . քանզի ասաց թէ չիք իւր որդի որ յեղջե
զանուն նք : և կոչեաց զարձանն յիւր անուն . և կոչեաց
զնա ձեռն արեսողոմայ մինչև ցայտօր :

ԾԷ * Եւ պիմանաւ որդի սագովկայ ասէ , ընթացայց առ 19
բայց

(8) Ոհնի . Յրուեալ չ երեսս ձմ՝ գաղաթին , և յամ՝ .
ուտեւ 'ի զօրուէն քան զօրս եկեր սուրն 'ի զօրուէն
յաւ : (8) Յօրնալին պիտեք . 'ի զօրուէն քան զօրս եկեր
սուրն յաւուրն յայնմիկ : (9) Ոհնի . Էլե՝ Թաւ կաղնեաւն
մե : (11) Ոհնի . Յիսուն սկեղ արծաթ : (12) Այր . Եթէ
կշտել իսկ առնուի : (15) Այր . Եւ պատեցան տասն
մանուկ : (16) Յօրնալին պիտեք . Եւ դարձաւ պիտեք
ընդ նմա : Ուր ասին . Զօրն իւր ընդ նմա :

- բայց աւետիս արքայի. զի արար նմա ար իրաւունս' ի
20 մեաց Թշնամաց իւրոց : * Եւ ասէ ցնա յովար . իչ
ես գուսն արքայի աւետիսայ յաւուր յայտօնի, և տացես աւե-
տիս յայլում աւուր . բայց յաւուր յայտօնի մի տացես
21 աւետիս, քանզի որդի արքայի մեռաւ : * Եւ ասէ ցրու-
սի' երթ պատմեա՛ արքայի զոր ինչ տեսեր . և երկիր ե-
22 րադ քուսի յովարայ և եւ : * Եւ յաւել ևս արիմաստ
որդի սագովկայ' և ասէ ցրովար, և զի' նշ լինիցի եթէ
ընթանայեմ' և ես զինի քուսեայ : և ասէ յովար . և ընդ
էր իցէ քեզ այն' եթէ ընթանայցես արդեակ իմ . այսր
23 եկ, մշ ինչ են քեզ աւետիքն յոգուս երթալոյ : * և ա-
սէ արիմաստ . զի' է' թէ ընթանայցեմ' և ասէ ցնա յո-
վար' ընթա : և ընթացաւ արիմաստ ընդ Տաճարայրն
24 ինքարայ' և ննջ զքուսեաւ : * Եւ գաւիթ նստեր 'ի
միջ երկնացանց գրանցն : և գնաց գէտն 'ի տանիս քը-
րանն 'ի պարիսպն . ամբարձ դալ իւր և ետես, և ահա
25 այր ընթանայր միայն հանգեալ իւր . * և աղաղակեաց
գէտն և սկզբ արար արքայի : Եւ ասէ արքայ, եթէ
միայն է' աւետիք են 'ի բերան նորա : և գալով գայր' և
26 մերձեալոյ : * և ետես գէտն մեւս ևս այր ընթացեալ .
և աղաղակեաց գէտն 'ի գուռն' և ասէ , ահա մեւս ևս
այր ընթանայ միայն : և ասէ արքայ , և նա աւետաւոր
27 է : * Եւ ասէ գէտն , տեսանեմ' զընթացս աւաղնոյն
իրեւ զընթացս արիմաստայ որդւոյ սագովկայ : և ասէ
28 արքայ' այր բարձր է նա, և բարձր աւետեղ գայ : * Եւ
աղաղակեաց արիմաստ և ասէ ցարդայ . ողորմէ . և
երկիր եղադ 'ի վր երեսաց իւրոց յերկիր , և ասէ .
օրհնեալ է նոր նմ քո, որ փակեաց զարս ասեղիս քո
որ ամբարձին զմեա իւրեանց 'ի վր տեսան մերդար .
29 քոյն : * Եւ ասէ արքայ , եթէ ողորմէ իցէ մանկանն
ինչ արեաղանայ . և ասէ արիմաստ , տես ի տաւր մեծ
ուստի աւաղեացն յովար ծառայ քո' արքայ զես զմե
30 ալ քո , և մշ գիտացի թէ զինչ իցէ անդ : * և ասէ
արքայ . դարձիւր և արձանացիւր : և գարձաւ և եկաց :
31 * Եւ եհաա քուսի , և ասէ ցարդայ . աւետիք տեսան
ինչ արքայի . զի արար քեզ նոր իրաւունս այսոր 'ի մե
32 ալ քո նմ յարուցելոց 'ի վր քո : * Եւ ասէ արքայ ցրու-
սի . եթէ ողորմէ իցէ մանկանն ինչ արեաղանայ . և ա-
սէ քուսի' եղիցին իրեւ զմանուկն Թշնամիք տեսան ի
մոյ արքայի , և նմ յարուցեալք 'ի վր քո 'ի շարուի :
33 * Եւ խառնեցաւ արքայ , և եւ 'ի վերնատուն գրանն էծը
և ընց : և պատէս ասէր 'ի ընչ իւրում . Որդեակ իմ ա-
րեւ

(13) Բայց . Եւ ասէ , զի' է' եթէ ընթա' : (29) Որհնա
խառնեց մեծ : (32) Որհնա . Մանկանն արեաղանայ :

բնասողոմ, արեսողոմ որդեակ իմ, ո՞տայր զմահ իմ փռ
խանակ քո . ես փոխանակ քո արեսողոմ որդեակ իմ,
որդեակ իմ արեսողոմ :

ԳԼ. ԺԹ.

Եւ պատմեցան յովարայ՝ և ասեն . ահաւանիկ ար, 1
քայլ լայն և սգայ՝ ի վերայ արեսողոմայ : * և եղև 2
փրկութիւն յաւուր յայնմիկ ի սուգ . եւմ զօրուն . զի լու
ւաւ զօրն յաւուր յայնմիկ, ասեն թէ արամեցան ար
քայլ վեր որդւոյն իւրոյ : * Եւ խորշիկ զօրն յաւուր 3
յայնմիկ մասնել՝ ի քաղաքն, ուղխորդեցի զօր ամաշե
ցնալ յորժամ փախչեցի ի պատերազմէ : * Եւ արքայ 4
Ծառկեաց զերեսս իւր, և կահան բարձ ի մայն մեծ՝
և ասէ . Որդեակ իմ արեսողոմ, արեսողոմ որդեակ
իմ : * Եւ եմուտ յովար առ արքայ ի սուն՝ և ասէ . 5
յամմթ արարեր այսօր զերեսս եւմ Ծառայից քոց, որ
ապրեցուցին զքեզ այսօր՝ և զանմինս ուստերաց և
գասերաց քոց, և զանմինս կանանց և հարնից քոց .
* սիրել զառելիս քո՝ և ասել զսիրելիս քո : և ուսու 6
ցեր այսօր՝ եթէ ոչ ինչ համարիս զեղծանս քո, և ոչ
զծառայս քո . և սատարեալ գիտեմ այսօր, զի եթէ Բ
բնասողոմ կենդանի էր՝ մեք ամենեքեան մտեալ կայ,
և այն էր քեզ հաւնայ : * Եւ արգ՝ յարաքեալ ել և իւ
սեաց՝ ի սիրաս Ծառայից քոց : զի ի ար երգունաւ, և 7
թէ ոչ եղանիցես այսօր, եթէ աղանիցի առ քեզ այր
մի զսիրտս զայս . և գիտաւ թի յանմն քո, թէ չար լի
նիցի քեզ այն՝ քան զեւ չարիս որ եկին ի վերայ քո ի
մանկութեան քուսմէ մինչ ցայժմ : * Եւ յարեաւ արքայ 8
և նստաւ ի գրանն . և եւմ զօրուն պատմեցին և ասեն,
ահա արքայ նստի առ գրանն . և եմուտ եւմ զօրն ա
ռաքի արքայի : և ինչ փոխանա այր իւրաքանչիւր ի
բնակութեան իւր :

Եւ եւմ Ծողովուրդն խզնիկ յեւմ ցեղան ի լի, և ասէին . 9
արքայ գաւթիմ փրկեաց զմեզ յեւմ Թշնամեաց մտոց,
և նա ապրեցոյց զմեզ ի ձեռնաց աշխարհաց . և արգ՝
փոխառականն է յերկրէս և ի Թաղաւորութեան իւրմէ,
յարեսողոմայ : * և արեսողոմ զօր օծալ մեզ՝ մտանա 10
ի պատերազմ . և արգ՝ գաւթ զի՛ լուեալ կայր ի գար
ձուցանելոյ զարքայ : և պատգամ եւմ ի լի եկն առ ար
քայ : * Եւ արքայ գաւթիմ առաքեալ առ սագովի և 11
առ արխաթար քահանայս՝ և ասէ . խոտցարձաք ընդ
ծերս

Գլ. ԺԹ. (6) Ռեւ. Եւ այն հաւնայ էր քեզ : (11) Բա
րդ. Առ սագովի և արխաթար քահանայս :

- Սերա յուզայ և ասացէր . ընդէր լինից յետինք դարձաւ յանկէ զարքայ 'ի տան իւր . և պատգամ ամ ինչ քնն
- 12 առ արքայ : * Եւ ասե զաւելմ ցցեղան յուզայ . ոսկերք իմ և մարմնք իմ գուգ . ընդէր լինից յետինք դարձու
- 13 ցանկէ զարքայ 'ի տան իւր : * Եւ ցամասայի ասասցիք . մէ արք իմ և մարմն իմ եւ գուգ . և արգ . ան և ան արտազ չի թաւած և ան և ան յաւելքէ , և թէ ոչ ինչան զօրան լինիցիս ասաղի իմ զամ ասուրս փոխանակ յովարայ :
- 14 * Եւ զարձայ զոկրա ամ յուզայ իբրե և զան միտ , և ասացիցին առ արքայ և ասեն . զարձիք գու . և ամ ծա
- 15 արք քո : * և քարձաւ արքայ , և եկն մինչև զարգաւ նան : Եւ արք յուզայ եկին 'ի գաղղաղայ' երթալ ընդ ասաղ արքայի , և անցուցանել զարքայ ընդ յարգանան :
- 16 * Եւ ամաղապետս անկէ 'ի որդի դերայ որդայ յիմնայ 'ի քաւարիմայ , և էջ ընդ ասն յուզայ ընդ ասաղ ար
- 17 քայի զաւելմ . * և հաղար այր ընդ նմա 'ի բնիտալէ նէ , և գիգա' պատանի ասին ասուղայ , և հնդեառառ նէրն որդիք նք ընդ նմա , և քաննքին ծաւայք նորա
- 18 ընդ նմա . և հաղմցին զարգանան ասաղի արքայի : * և հարին սպասաւորսն անցուցանել զաւան արքայի , և ան ջին անցաւարք զարմուցանել զաւան արքայի , և ասա նել զարգանելն ասաղն այսայ նք :
- Եւ անկէ 'ի որդի դերայ անկաւ 'ի զքերտայ իւրայ ա
- 19 ւաղի արքայի' մինչ անցանէր ընդ յարգանան , * և ասն ցարքայ . մի համարեցի անի իմ արքայ' անօրէնուելն . և մի յիշեցէ զոր ինչ յանցեաւ ծաւայ քո' յաւուր յարաւ ելանէր անի իմ յեմէ , դնել արքայի 'ի արտի իւ
- 20 րում . * զի գիտաց ծաւայ քո թէ մեղայ . և անաւարիկ եւ եկի այսօր յաւաղադոյն քան զամ ասան յովանիայ ,
- 21 ինչանէ ընդ ասաղ անան իմայ արքայի : * Եւ պատաւ իսանի եւ արեւասարդի շարուհեայ' և ասէ . միմէ փո իսանակ այնորիկ մէ մեռանիցի անկէ , զի անէծ զանաղ
- 22 նն : * Եւ ասէ զաւելմ . զի' կայ' իմ և ան որդիք չա ղուկեայ , զի լինիք գուգ իմ այսօր 'ի քաւարիմայն . մի ոչ մեռցի այսօր այր յելէ . միմէ մէ գիտիցեմ եւ ,
- 23 զի այսօր թագաւոր եմ 'ի զք ինչ : * և ասէ արքայ ցեւ մի , մէ մեռցեա . և երգուաւ նմա արքայ :
- 24 * Եւ ամաղապետս որդի յովանիանա' որդայ ասաղ

ԳԼ

(12) 'ի տա' . Եւ ասե զաւելմ ցցեղան յուզայ : արեւելք ցցեղն : (13) Յարմալիս քիւր . Լինիցիս ասաղի իմ զամ աւ' : (18) Ոսկե . Մինչև անցանէր ընդ : (19) Ոսկե . Եւ մի յիշեցէ անի իմ , զոր ինչ : (22) Ոսկե . իմ և ան որդի շարու' . . . միմէ մէ գիտիցեա զի այսօր . (22) Աւո . Այսօր թագաւորեմ եւ 'ի զք ինչ :

զայ էջ ընդ առաջ արքայի . և ոչ եր գարմանեալ գտա
իւր, և ոչ եր հասնալ զեղընգունս իւր, և ոչ եր փոք
րեալ զմերուս իւր, և ոչ եր արարեալ զընչոյ իւրովք,
և ոչ եր լուսցեալ զհանդերձս իւր, յորէ յորմէ հետե
զնոց արքայ՝ մինչև ջորն յորում ենն նա խաղաղութիւն:
* Եւ եղև իբրև եմանս յեմ, եւ ընդառաջ արքայի: և 25
ասէ ցնա արքայ. զի՛ է՝ զի ոչ գնացեր ընդիս մեմիկ
բոսիւն: * Եւ ասէ ցնա մեմիկբոսիւն: տէր իմ ալ 26
քայ. Ծառայ իմ արհամարհեաց զիս, զի ասաց Ծառայ
քո ցնա՝ թէ կապեմս ինձ եւ: և հեծայց ՚ի նա և գնալ
ցից ընդ արքայի. զի կալ է Ծառայ քո. * և զպարտոյց 27
ընդիս Ծառայ քո զքեզ տէր իմ արքայ. և տէր իմ ալ
քայ արար զբարին իւր առաջի իւր իբրև զհրեշտակ
նոյ. և արգ՝ արտ որինչ բարի է յայս քո. * զի ոչ եր 28
եմ տուն հօր իմոյ՝ եթէ ոչ արք մահու տեսան իմոյ
արքայի, և կարգեցեր զԾառայ քո ընդայնոսինի որ ու
տեն զեղան արքայի. և արգ՝ զի՛նչ իրաւունք կան իմ
պառնկեան, բողոք ունել միւսանգամ առ արքայ: * Եւ 29
ասէ ցնա արքայ. զի՛ ևս խախտ զբանս քո. ասացի թէ
գնա և սիրա բաժանեցիք զազարակն: * և ասէ մեմիկ 30
բոսիւն ցարքայ. զեմ իսկ առցէ, որովհետեւ ենն ալ
քայ խաղաղութիւն ՚ի տուն իւր:

✠

* Եւ բերդելի զազարակացի էջ յապելիմոյ, և անցայ 31
զարքայ ընդ յորդանան, յազարիկէլ զիս ՚ի յորդանա
նէ: * և բերդելի՛ պր Յմր եր յոյժ, որդի ամաց ութ 32
անից, և նահրակիւնոց զարքայ մինչ բնակեր ՚ի բանակու
ղի պր մէն եր յոյժ: * Եւ ասէ արքայ ցերդելի. դու 33
անցցես ընդիս՝ և կերակրեցից զծերունիք քո ընդիս
յեմ: * Եւ ասէ բերդելի ցարքայ. քանի՛ ինչ իցին ա 34
աւուրք կենաց խնոց, զի ելանիցեմ ընդ արքայի յեմ.
* որդի ամաց ութանից եմ ես պսօր, միթէ գիտիցեմ՝ 35
ինչ ՚ի մէջ բարւոյ և քորի. կամ թէ իմանայցե՛մ Ծառայ
քո զոր ուտեմ, կամ զոր ըմպեմ. կամ թէ լսիցեմ առ
կալին զմայն գուսանաց և վարձակաց. և ընդէր լինի
զի Ծառայ քո բռնն տեսան իմոյ արքայի: * Սախա 36
ինչ անց Ծառայ քո ըստ յորդանան չ արքայի. և ըն
գեր հասուցանիցես ինձ արքայ զհասուցումնդ զայդ:
* նոսցի Ծառայ քո՝ և մեռցի՛ ՚ի քաղաքի իւրում, և ՚ի 37
գերեզմանի հօր և մօր իւրոյ. և հաւ Ծառայ քո քա
մաւմ անցցի ընդ տեսան իմում արքայի. և ասա նմա
որ ինչ բարի թուի առաջի ապա քոց: * Եւ ասէ ալ 38
քայ, անցցի ընդիս քամաւմ, և ես արարից նմա որինչ
բա

(24) Ունիւ. Մինչև յորն՝ յորում (27) Ունիւ. Արաք
զբարին առաջի իւր: (36) Ունիւ. Ծառայ քո չ յորդանան:
Ե

բարի ինչ առաջի ապացիւնց . և զեմ որինչ անն ունի
ցիս յինն՝ արարէց քեզ :

- 39 * Եւ անց եմ ժողովուրդն Է յորդանան, անց և աւր ԿԳ-
քայ . և համարեալ արքայ զբերդէի, և օրհնեաց ըզ-
40 նա . և գարձաւ 'ի անդի իւր : * Եւ անց արքայ 'ի գաղ-
գաղայ, անց և քամաւմ ընդ նմա . և եմ ժողովուրդն
յազայ անցին Է արքայի, և կես ժողովուրդանն իլի :
41 * Եւ ահա եմ այր իլի եկին առ արքայ՝ և ասին ցնա .
զի՞ է՝ զի գողցան զքեզ եղբարք մեր այր յաւգայ, և
42 անցուցին զարքայ և զառն իւր ընդ յորդանան : * Եւ
դատաւականի եւ այր յաւգայ՝ ասն իլի՝ և ասէ . քանզի
մերմաւոր իսկ է իմ արքայ . և ընդէր գժկամակ եղբր
զմ բանիս այսորիկ . միմէ ասեցաւ կերամք ինչ յաւ-
քայէ, կամ իմէ պարգև՝ եւ մեզ, կամ իմէ զրեւն ինչ
43 երամբ զմեր : * Պատասխանի եւ այր ինչուցի ուն
յաւգայ՝ և ասէ . առան ձեռք իմ եւ յարքայի, և անդ
բանիկ եւ եմ քան զմեզ : նա՛ և 'ի դաւթի՛ . եւ 'ի վեր
եմ քան զքեզ . և ընդէր այդպէս թնամանեցեր զիս :
և մէ եղև 'ի համարի բան իմ, նախ՝ ինչ գարձուցանել
զարքայ առիս : և խառացիս բան ան յաւգայ՝ քան ըզ-
բան անն իլի :

ԳԼ Ի .

- 1 Եւ անգ իւրախուսեաց պր անօրէն, և անուն նորա ԿԴ-
ապրէն որդի բարբայ պր յեմնացի, փոզ եհար
եղէրաւ՝ և ասէ . չիք մեր մասն 'ի գաւթի, և մէ ժա-
ռանգաւ յորդին յետեայ . չուեաւ այր իւրաքանչիւր
2 'ի բնակուի քո ինչ : * Եւ եւ եմ ինչ 'ի գաւթի զինի
ապրէնայ՝ որդայ բարբայ, և այր յաւգայ յորան զհեա
Թագաւորին իւրեանց 'ի յորդանանէ մինչև ցնա :
3 * Եւ եմաւ գաւթի 'ի առն իւր յեմ, և առ արքայ ԿԵ-
զոտան կանայս զհամբաիւր զորեթոզ պահել զառնն,
և եւ զնոսա 'ի առն պահեաւի, և կերակրեալ զիս .
և առ նոսա մէ եմաւ : և էին նեղեալք, զի մինչև ցոր
4 մահաւան իւրեանց կեցին այրիք : * Եւ ասէ գաւթի .
ցա

(41) Ոմնո . Այր իլի եկն առ արքայ : (42) Ոմն . Այր
յաւգայ ասնն իլի, և ասէ : (43) Ոմն . Եմ եւ քան
զքեզ, նա և գաւթի . իմ, 'ի գաւթի՛ նա : (43) Յօրմա .
Ինչ . Եւ ոչ եղև 'ի համարի բան մի :

ԳԼ Ե . (1) Ոմն . Եւ զի ժառանգաւթի յորդին յա-
ւեայ, այր իւրա՞ : (3) Յօրմա՞ ցալաւ . 'ի առն իւր
յեմ : Որ . մնա . Եւ եմաւ գաւթի յեմ : (4) Ոմն .
Եւ ասէ արքայ յամեայի . . . և գաւ . այգր . եայ : Կտե

ցամեայի . ձայնեա՛ն առիս զեմ՝ այր յուգայ զերթիս ա՛ռ
 ւուրս , և գուայոր եկեսցես : * և զնայ ամեայի ձայն 3
 նե՛կ զուգայ , և յամեայ 'ի ժամանակէն զոր ե գ նմա :
 42 * Եւ ասէ գաւիթ ցարեստ . արգ՝ տոնէ մեզ չոր սա 6
 բեէ որդի բազորայ զմ արեսողոմնյ . արգ՝ առ գու չ
 քեզ զմապոս տեսան քոյ , և պնդեայ զհեա նք . գու
 ցե գտանիցէ իւր քաղաքս ամուրս , և անիցե տտուե
 րածս 'ի վք աչաց մերաց : * Եւ ելին զհեա նք արեռ 7
 սա և արք յովարայ , և քերեթին և օփելեթին , և ամ
 քորաւորք , և ելին յեմէ պնտել զհեա սարեէ որդւոյ
 բազորայ : * Եւ միեղբեւ եին նգու առ վիթն մեծի որ 8
 'ի գարաւան , և ամեայի եմուտ առաջի նք . և յովար
 զբեցեալ եր վարապանակս զբա՛հից . և 'ի վք նք սու
 սեր չ մեջ , ծոնեակ առ միջոն պատենիւք հանգերմ .
 և այն կր թերպատեալ : * և ասէ յովար ցամեայի , ե 9
 թե ո՞ք իցես եղբայր . և կալաւ յովար օքով ձեռամբն
 զմերաւացն ամեայոյ համբուրել զնա : * Եւ ամեայի 10
 ոչ զգուշացաւ 'ի արոյն որ եր 'ի ձեռին յովարայ . և ե
 հար զնա նովաւ յովար ընդ սնակուլան , և վայթեցաւ
 որովոյն նք յերկիր , և ոչ կրկնեաց նմա . և մուտաւ ա
 մեայի : և յովար և արեստս եղբայրս իւր պնդեցան
 զհեա սարեէայ որդւոյ բազորեայ : * Եւ այր օնն եկն 11
 եկաց 'ի վերայ ամեայոյ յերթասարգացն յովարայ՝
 և ասէ . որ ոք սկիցե զյովար կամ զգաւիթ , երթիցե՛
 զհեա յովարայ և արեստայ : * Եւ ամեայի կայր թու 12
 թուակալ յարեանն 'ի մեջ շանապարհին . և տեսեալ
 ասնն եմէ գտեղի տեսալ կայ ամ զօրն , տապալեաց
 ցամեայի 'ի շանապարհէն յանդն , և բնկեց 'ի վք նք
 հանգերմ . քանզի տեսանէր զեմ՝ ոք եկեալ կացեալ 'ի
 վերայ նք : * և իբրե փոխեցաւ 'ի շանապարհին , ան 13
 ցանէր ամ՝ այր իւր զհեա յովարայ պնդել զհեա առ
 բեկայ որդւոյ բազորեայ :
 43 * Եւ անց ընդ ամ ցեղան Ելի յարեւ և 'ի բեթմաղա՝ և 14
 ամ ընտիր ընտիրն ժողովեցան և եկին զհեա նք : * և 15
 հասին և պատեցին 'ի վերայ նք զարեւ և զբեթմաղայ .
 և կուտեցին բլուր հողոյ հանգեպ քաղաքին , և կանդ
 նեցաւ իբրե զպատուար . և ամ զօրն որ ընդ յովարայ
 եղծանէր կարծանէր զպարիտան : * Եւ աղաղակեաց 16
 կին

տառ 'ի լւս" . նշանակի 'ի սխառտե . նշանա գու առիս
 զեմ՝ որդիսն յուգայ յաւուր եքդի , և գու այր եկեա
 ցես : (8) 'ի լւս" . Եւ յովար զբեցեալ եր վարապանակս
 զհանգերմ իւր . և 'ի վք նք . համայն անց 'ի բաթ" .
 (10) Բեթմա . Ընդ սնակուլան . և վարեցաւ . 11 , վայթե
 ցաւ որովոյն : (11) Բեթմա . Զնա յովարայ : Եւ ամ"

- կին մի խնամաւան 'ի պարտապէսն և ասեւ. չուարաւք զնա-
ւարմաւք, ասացիք ջրովար՝ մտաւր այս և խօսեցաւք
17 ք ընդ : * և մտաւաւ առ նա : և ասեւ կինն . եթէ դմ-
իցես յովար . և ասեւ, նա եմ : և ասեւ ցնա . լմաք բա-
նից աղբանայ քայ : և ասեւ յովար . 'ի լմել երկաւ եմ
18 ես : * Եւ խօսեցաւ . և ասեւ . բանն նաւեր յառաքինա .
և ասեւն՝ հարցանելով հարցաւ յարեւ և 'ի գան . եթէ
պահատեցաւցնն, եթէ ասպատակեցնն, հաւատա-
րիմք էլի, հարցանելով հարցանե յարեւ, և ասաւ թէ
19 պահատեցաւ ցանիցնն : * և նա եմ խաղաղարաց հասաւ
առ թիւ էլի, և գաւ խնդրես կտարմի՞ զքաղաքս էլի .
20 ընդի՞ր ընկզմա զմառանգութնն : * Պատասխանի եւ
յովար . և ասեւ . քաւ լիցի խնձ, քաւ լիցի թն ընկզմա
21 ցից և ասպականեցից . * սէ պղպեւս ե բանգ . զի պղ-
պ 'ի լեռնէ երկրեմի աստեւն անաւն նր արգի բոցորեաւ,
համարձ գնեւն իւր 'ի վերայ արքայի գաւթի . ասւք
թնձ զնա մայն, և գնացից 'ի քաղաքէ աստի : և ասե-
կինն զյովար . ահա գլուխ նր ընկեաց յա քեզ ընդ
22 պարխաթս : * Եւ եմաւ կինն առ նա մարդովարցն, և
խօսեցաւ ընդ նա քաղաքին խնամաւ ք խաղձ հասա-
նել զգլուխն աստեւայ արգաւ բոցորեայ : և հաւան ըն-
կեցին զնա առ յովար : և փոզ եհար եղբերեաւն, և
սփռեցան 'ի քաղաքին յայնմանէ այր իւրադանչիւք 'ի
բնակութեա իւրեանց : և յովար դարձաւ յնմ առ ար-
23 քայ : * Եւ յովար կր 'ի վերայ նա՝ զորանն էրի . և բա-
նեա արգի յովեղեայ 'ի վր քերեմայն և ավն լեմայն .
24 * և ասգանիրաւ 'ի վերայ հարկաց . և յովաւմաս արգի
25 պրիւլմայ յիւստակաց . * և ասգան գարապեա . և
26 ասգան և արխմար քահանայք . * և իրան ար յարեւ
կր՝ քահանայ գաւթի :

ԳԼ ԻԱ.

1 Եւ եղև ուղ յաւարա գաւթի վերիմասն . ամ զա-
մ գինի . և խնդրեաց գաւթի յերեսայննն : և ա-
տե ար . զի ասաւ զայն զն արեանց ասնն նր կ' մնաց
այդ :

(18) Ոմնո . Եթէ պահատեցին . եթէ ասպատակեցին .
հաւատարիմք էլի հարցանե յարեւ : (21) Բոյնալին .
Որդի բոցերայ : (22) Ոմնո . Տաւք թնձ զքա մայն :
(23) 'ի լաւ' . 'ի քաղաքէն առ 'ի նմանէ . կանխի մանայ
'ի բաւ' . Որ եւս մեւս սեմն . 'ի քաղաքէն առ 'ի յայն
մանէ : (24) Ոմնո . Որդի պրիւլմայ . . . և ասգան
գարապեա .

ԳԼ ԻԱ . (1) Ոմնո . Ամ գաւթի փէ . . և զն արեանց արեւ
H 2

այդ, զի կոտորեաց զգաբաւանացիսն ։ ։ ։ Եւ կռեաց 2
 արքայ գաւիթ զգաբաւանացիսն, և ասէ ցնմ ։ և գաւ
 բաւանացիքն շին որդիք իւրի, այլ յարեան ամուսնաց
 ւոյն, և որդիքն իւրի երգումննց ։ և խնդրեաց սաւուղ
 հարկանել զնմ, նախանձ աւետել զմ որդւոյն իւրի և
 յուգայ ։ ։ Եւ ասէ գաւիթ զգաբաւանացիսն ։ զի՞նչ 3
 արարից ձեզ ։ և ի՞նչ քաւեցից, և օրհնիցեք զժառանգ
 դուքն ան ։ ։ Եւ ասէն ցնա գաբաւանացիքն ։ ճշ գոյ 4
 մեր արծաթ և ոսկի առ սաւուղայ և՛ ի տան նր ։ և ճշ
 պիտի մեզ այր սպանանել յիւր ։ և նա ասէ, և արգ
 զի՞նչ ասէք զի արարից ձեզ ։ ։ Եւ ասէն ցաւրայ ։ այր 5
 որ սպառեաց զմեզ և հալածեանց զմեզ, որ համարե
 ցաւ սատակել զմեզ, զնա ապականեցուք ։ զի մի կաց
 ցէ յեմ սահմանս իւրի ։ ։ ասացին մեզ եւթն արք յորդ
 ւոյ նր, և յարագեացուք զնմ ան ի գաբաւա սաւուղայ
 ընտիրա ան ։ Եւ ասէ արքայ ։ Կս ապա ձեզ ։ ։ և խնայ 7
 եաց արքայ ի մեծփորոսմէ որդի յովնաթանու որդ
 ւոյ սաւուղայ՝ զի երգմանն ան՝ որ ի մէջ յովնաթա
 նու որդւոյ սաւուղայ և ի մէջ գաւթի ։ ։ Եւ առ ար 8
 քայ զերկուս որդիսն ռեսփայ գտաւ արայ զորս ծնաւ
 սաւուղայ, զերմանթի և զերբուսմէ ։ և զհնդեսին որ
 գիսն մարմնայ գտաւ ր սաւուղայ, զորս ծնաւ եագ
 րիւնի որդւոյ բերդերայ մովսթացւոյ ։ ։ և ետ զնմ 9
 ի ձեռս գաբաւանացւոյն ։ և յարագեցին զնոսա ի իւ
 րինն առաջի ան ։ և անգ անկան եւթմանքին նորա ի
 միասին ։ և մեծան նորա յաւուրս հնձոց, յաւաղաւոր
 ի ակդրան հնձոց գարեաց ։ ։ Եւ առ ռեսփայ գուտար 10
 այրայ քաւք և արկ ի վերայ նց ի վեմն խկզբան հնձոց
 գարեաց, մինչ Կաթեանց ի վերայ նց ջուր յերկնից ։
 և ճշ ապր թող թռչոց երկնից հանգչել ի վերայ նց
 ի առւե, և ճշ գաղանաց անապատ ի գիւրերի ։ ։ Եւ 11
 պատմեցաւ գաւթի զոր ինչ արար ռեսփայ գուտար
 այրայ՝ հարձ սաւուղայ ։ և լքան ։ և եհաա ի վերայ
 նց դան որդի յովնայ՝ ի ծննդոց սկսցից ։ ։ Եւ չի 12
 քաւ գաւիթ և առ զոսկերան սաւուղայ, և զոսկերան
 յովնաթանու որդւոյ նորա յարանց յարկայ գաղաւ
 դաւ ։

նք եւ ։ (2) Թորթաթիւնն անիւր ։ Եւ իսկոյ արեց գաւթ ։ Կթ
 Բաւանացիսն ։ (2) Ոման ։ Եւ որդիքն իւր երգումննց ։
 (4) Ոման ։ Եւ ճշ Կ պիտոյ մեզ այր սպա ։ (5) Ոման ։
 Այր որ համարեցաւ առ ։ (8) Ոման ։ Զերմանթի և
 զերբուսմէն ։ (8) Բիւր ։ Եւ զհնդեսին որդիսն մեզ
 քաւայ գտաւ ր սա ։ (10) Թորթաթիւն ։ Եւ առ ռեսփայ
 գուտար ։ (11) Թորթաթիւնն Երան համայնն այլոք Բաղան ընդ
 ձեզ հարձ սաւուղայ ։ և և լքան ցի իսկոյն ։ անիւր Բիւր

- 'գու', որ գողացան զնա՝ ի հրապարակացն բեմանայ. զի արձանացուցին զնա անդ. այլազգիքն՝ յառուր յո.
- 13 Բում հարին զնոսա այլազգիքն ի գեղարուէ: * և եհան անախ զտսկերսն սաւուզայ՝ և զտսկերսն յովնաթանու.
- 14 որդւոյ նորա: Ժողովեաց և դարապետացն * յերկրին բնիմաքնի, ի գերեզմանն որ է մարմ առ կիս հայր նր. և անդ թաղեցան: և արարին զձմ ինչ զոր հրամայեաց
- 15 արքայ: և լուսն ԶԺ երկրին յետ այնորիկ: * Եւ եղև միւս անգամ պատերազմ այլազգեացն ընդ ելի. և ել զաւթի և Ժառայք նր ընդ նմա, և պատերազմեցան չ
- 16 այլազգիքն. և լցան զաւթի: * Եւ արեւսա ի յետքի, որ կր ի ծննդոցն ռափայ. և կշիւն ի զաւթի նր յերկրաբերս սկիզբ կուսն պղնձոյ, և ինքն ունէր ընդ մեջ իւր
- 17 Թուր. և խորհէր հարկանել զգաւթի: * և ռզնեաց զաւթի արեւսա որդի շարուհեայ, և եհար զայլազգին և սպան զնա: յայնժամ երդուան արք զաւթի՝ և ասեն, Թէ ոչ ևս երջես ընդ մեզ ի պատերազմ, և ոչ
- 18 շինուցես զնրադդ ելի: * Եւ եղև յետ այնորիկ, եղև միւսանգամ պատերազմ ի գեթ չ այլազգիքն: յայնժամ եհար սովորք ովացի զսեփառն ի ծննդոցն ռափայ:
- 19 * Եւ եղև միւսանգամ պատերազմ յոմիք ընդ այլազգիքն. և եհար ելեանան որդի արիովգիմայ բեթ զահեմացայ զչաղիադ գեթացի. և փայտ նիղալի նր
- 20 իբրեւ զատորի ստալյանկաց: * Եւ եղև միւսանգամ պատերազմ ի գեթ. և եր անդ այր մի անուն մագառն, և մասունք ձեռաց նր և ոտից վեց քսան և չորք
- 21 Թուով. և նա ծնաւ ռափայ. * և նախաստեր զիւլ. և եհար զնա յովնադաբ որդի սամայ՝ եղբոր զաւթի:
- 22 * Չորեքին սղա ծնան ռափայ ի ասն ի գեթ. և անկան ի մեռա զաւթի՝ և ք մեռա Ժառայից նր:

ԳԼ ԻԲ.

- 1 Եւ խոսեցաւ զաւթի ԶԺ զքանորհնութեա այսպ կթրիկ՝ յառուր յորում փրկեաց զնա ար ի մեռաց
- 2 ԶԺ Թնանայ իւրոց, և ի մեռաց սաւուզայ. * և ասէ.
- 3 Տր վիմ իմ և արուածի իմ, և փրկիլ իմ ինձ. * ԶԺ պահապան եղիցի ինձ. յուսացեալ եղեց ի նա. վերակացաւ

(16) Որեւ. Եւ արեւսայ ի ետքեայ, ի ծննդոցն ռափայ: (18) Որեւ. Եհար սովորք քովացի: (20) Որեւ. Ասք մի մագառն. Իմ, մագառն: Ուր ասն. ի մեղ գիւն: (22) Որեւ. ի ռափայ ի ասն գեթայ: Գլ. ԻԲ. (3) Որեւ. Աճ իմ պահապան եղի: (3) Ասք. Յանիքաւ փրկեաց զնա ար: Իմ ար:

ցու իմ, և եղևւոք փրկութիւն իմոյ . պաշտպան իմ, և ա
պաւին փրկութիւն իմոյ . յանդրաւէ փրկեացէ զիս ար :
* Զօրհնեալն զմեր կարգացից , և 'ի Թշնամեաց իմոց 4
ապրեցայ : * Զի պաշարեցին զիս Զախմախնք մա,
հաւ : ուղիք անօրհնաւն տաղնապեցուցին զիս : * Եւ
կուիր մահաւ պատեցան զինն . Ժամանեցին ինձ սրտ
գայիք մահաւ : * 'ի ներգութեան իմում կարգացից առ
ար , և առ նո՞ն իմ ազազակեցից . և լուսիցն ինձ 'ի տառ
մարեւ սրբոյ իւրմէ ձայնի իմում . և ազազակ իմ յա
կանջս նր : * Հայեցաւ և խառնեցաւ և շարժեցաւ եր
կիր , և հիմունք երկնից խռովեցան և տապալեցան . զի
բարկացաւ նց ար : * Եւ ծուխ 'ի բարկութեան նր , և հուր
'ի բերանոյ նր կերիցէ . կայծակաւք բորբոքեցան 'ի
նմանն : * և խոնարհեցոյց զերկինս և ել , և մեդ 'ի ներ
քոյ ոսից նորա : * Եւ նստաւ 'ի վերայ բրոքից , և
Թոնաւ , և երեւեցաւ 'ի վր Թեւոց հոգնոց : * Եւ զիս 12
ապրն ծածկութի իւր , շուրջ գնովաւ խորան իւր . և
խաւար ջրոց Ժանձրացոյց զամպս օդոց : * 'ի լուսոյն 13
առաքի նր բորբոքեցան կայծակաւք հրոյ : * և որոտաց 14
յերկնից ար , և բարձրեալն ետ զմայն իւր : * Եւ առ 15
ուլեքաց զնետա իւր , և ցրուեաց զնս . փայտատակե
ցոյց զփայտատակունս' և զարհուրեցոյց զնս . * և երեւե 16
ցաւ յորդուիք ծովաւ . և յայտնեցան հիմունք տիեզե
րաց 'ի ստատեանն , և 'ի շնչելոյ հոգնոց բարկութեան նր :
* Աւաղեաց 'ի բարձանց և օտ զիս . ձգեաց զիս 'ի ջրաց 17
բաղմաց . * Կորկեաց զիս 'ի բռնուէ Թշնամեաց իմոց , 18
և յատկեաց իմոց , զի տառակուցան քան զիս : * Ժամա 19
նեցին ինձ առաքը ներգութեան իմոյ . եղև ինձ ար հառ
առառութի . * և եկան զիս յանգար , և ապրեցոյց զիս 20
զի հանդեպս ընդիս . * Եւ հատոյց ինձ ար ըստ արգա 21
րութեան իմում . և ըստ սրբութեան մեռաց իմոց հատու
ցէ ինձ ար : * Զի պանդիցի զնանապարհս մն , և ոչ 22
ամպարշտեցայ յոյ իմն : * Զի նո՞ն իրաւունք նր առ 23
առքի իմնն . և յարգարութեան նր ոչ հեռացայ : * և 24
եղից նմա անբիծ , և յառաջագոյն զգուշացայ յանդ
րեմութեան իմն : * Եւ հատուցէ ինձ ար ըստ արգա 25
րութեան իմում . և ըստ սրբութեան մեռաց իմոց առաջի
աջաց նորա :
2, * Ընդ որոյն սուրբ եղիցես , և ընդ անն կատարելոյ 26
կատարեացիս . * և ընդ ընտրելոյն ընտրեալ եղիցես , 27
և

(7) Բաւարս : Եւ բուխիցէ 'ի տանարե իւրմէ : (12) Ոմանս .
Եւ եղ զիսաւար 'ի ծածկութեան : (13) Ոմանս . Լոյս առաջի
նր . բոր : (16) Ոմանս . Եւ 'ի շնչել հոգնոց : (24) Ոմանս .
Եւ եղէ նմա . . զգուշացայ յանդրեմութեան :

28 և ընդ թիւերէն թիւերացիս : * Զի գու զոգովուրդ
անանի՝ փրկեացեա, և զայս ամբարտաւանից խնարհե-
29 ցուցես : * զի զհւ ես չբազ իմ ար . և գու ար լու-
30 սաւորեացես ինձ զհաւար իմ : * Զի քե՛ ընթացայց մի-
31 նաքնեալ . և ամ իմով անցից ընդ պարիսպ : * Ան իմ
հոր . որոյ անարատ է ճանապարհ իւր . բան ան հոր
32 քննեալ, վերակացուն է ամ ապաւինելոց իւրոց : * Ո՛վ
է հոր բայ ի քնն ար . և սվ է հաստիչ բայ յայ մերմէ :
33 * Հորք, զորացուցանէ զիս զօրութիւն . ձգեմց անարատ
34 ճանապարհս իմ : * զնե՛լ զոտս իմ իբրե զեղերուաց .
35 և ի վ թ բարձանց կայուցանէ զիս : * Ուսուցանէ զլ-
ձեռս իմ ի պատերազմ . և հաստատեաց արեգն պնձի
36 զբազուկս իմ : * և ծաււր ինձ պաշտպանութիւն փրկու-
37 ին իմոյ : և հաղանգութիւն իմ յաշխարհաց ինձ : * Ընդ
արձակութիւն ի ներքոյ զնացից իմոց . և ոչ սպասնեցան
38 բարձք իմ : * Հալածեցից զԹշամիս իմ և ապականե-
39 յից զնս, և ոչ գարձայց մինչև սպառեցից զնս : * Խոր-
տակեցից զնս և մի կանգնեցին . անկցին ի ներքոյ ո-
40 սից իմոց : * Եւ զօրացուցես զիս զօրութիւն ի պատե-
րազմ . և կորացուցես ի ներքոյ իմ զյարուցեալսն ի
41 վ թ իմ : * և զԹշամիս իմ դարձուցես յետս յինն, և
42 դառնելիս իմ կոտորեցեր : * Աղաղակեցին՝ և ոչ ոք ի
43 յէ որ օղնեացէ . պո ար՝ և ոչ լուաւնից : * և լեւսի զնս
իբրե զհող երկրի . և իբրե զկաւ դռնաց մանրեցից
44 զնս : * և փրկեցես զիս ի կռուոյ ժողովորդոց, և պա-
կեցես զիս ի գլուխ աղաց : Ժողովուրդ զոր ոչ գի-
45 տի՝ ծառայեաց ինձ . * և ի լուր ունկան լուան ինձ :
46 Որդիք օտարաւիք ստեցին ինձ . * սրգիք օտարաւիք
ընկեցին ի բաց . և սխալեցին ի պաշարման իւր
47 եանց : * Ենեղանի է ար՝ և օրհնեալ է պահապան իմ .
48 և բարձրացիւ ան իմ պահապան փրկուե իմոյ : * Հորք
ար որ առնէ զվրժինդրութիւն, խրատէ զոգովուրդս
49 ի ներքոյ իմ : * և հանէ զիս ի Թշամիաց իմոց . և յա-
րուցելոց ի վ թ իմ բարձրացուցէ զիս . յառնէ անիւրս-
ւաւ .

(30) Ռիւս . Մենապնեալ : Ուր սմնդ . մագինեալ :
(31) Ռիւս . ՏԹ ան իմ հոր : (33) Աւս . Հոր որ զօ-
րացուցա՝ : (34) Ունդ . Զոտս իմ որպէս զեղերաց :
(35) Ռիւս . Եւ հաստատեաց իբրե զարե՝ : (41) Աւս .
Դարձուցեր յետս : (44) Ռիւս . ի կռուոցն ժողովորդոց :
և սմնդ . ի կռոյ ժո՝ : (45) Ունդ . Որդիք օտարաց ստե-
ցին ինձ, և ի լուր անկանջաց լուան ինձ : (46) ի լուսն-
Եւ սխալեցին ի պաշտամանից իս . համայն սմնդ ի
Բ՝ : Ռիւս . և սմնդ . ի պաշարմանից իւրեանց : (49) Աւս .
Բարձրացուցես զիս :

Լուծեց փրկեցեալ զիս : * Վասն այսորիկ գոհացայց 40
 զգէն 'ի մէջ ազգաց ար, և անուան ըստ սաղմոս ա-
 սացից : * Մեծապաշտանէ զփրկութի Թագաւորի, և 51
 առնէ ռոբորմութի օծելոյ իւրում դաւթի' և զաւակի
 նր մինչև ջրաւիտեան :

ԳԼ ԻԴ.

ՀԱԼ, Եւ այսին բանք դաւթի փրկինք : Հաւատարմիմ 1
 դաւթի որդի յետեաց, և հաւատարմիմ այր . զոր
 կացոյց ար յօծեալ ար 'ի վր յաղոթաց : և վայելուչ են 2
 երգք իւրի : * Հորդի ան խօսեցաւ յիս, և բան նորա 'ի
 լեզուի իմում . * առէ ան իւրի . ընդիս իսկ խօսեցաւ 3
 պահապանն իւրի : առաւելմանատացի 'ի մարգ . Ի՞նչ որ
 կալցի զերկիւղէ ան և զայ, * 'ի լոյս առաւօտու : 4
 ծագեալ զարեգակն ընդ առաւօտս' և ոչ նուազեաց
 'ի լուսոյ . և իբրեւ անձրեայ դալարայ յերկրէ . * զի 5
 ոչ եթէ այս տուն իմ է ընդ հզորին ար : Ուրիս յաւե-
 տեանկան եգ ինձ պատրաստական յամ ժամանակի
 պահել . զի ամ փրկութի իմ, և ամ կամ իմ ար : 6
 մի ըողբոցեցի * անօրէնն : իբրեւ զփուշ մերժեալ են
 ամենեքին նորա' որ ոչ ձեռամբ առնուցուն . * և աշ- 7
 խատեցի 'ի նմ այր . և զամ երկաթ և զփայտ նիզակի
 հրով այրեացէ . և ըողբոցեցին ամօթով իւրեանց :

ՀԲ * Այս անուանք են զօրավարացն դաւթի : յերուսաթէ 8
 քանտնացի իշխան երբի մասինն : աքինոն ամոնացի ,
 'ի վր ութհորիւրոց 'ի միում նուագի : * Եւ յետ նր 9
 եղէանան որդի հօրեղբօր նր' որդի սովաացւոյն , 'ի մէջ
 երկց զօրավարացն դաւթի . յունմա 'ի նախատէլ նորա
 զայլազգիս , ուր գումարեցան 'ի սպտերագմ . * և իւրա 10
 խուսեաց այր իւր . և նա յարեաւ և եհար յայլազ-
 գեացն' մինչև մատղեցաւ ձեռն նր արովն . և արար ար
 փրկութի մեծ յաւուր յայնմիկ . և զօրն նստէր յետոյ
 նր . բայց միայն 'ի կասպուան : * և յետ նր ասմաւ որ 11
 գի սխայ արուկացի : Եւ ժողովեցան այլազգիքն 'ի
 ծեռ

(51) Ոհան . Չփրկութի Թագաւորի իւրոյ ... մինչև
 յաւիտեան :
 ԳԼ ԻԴ . (1) Ոհան . Եւ այս բանք են դաւթի ... զի կա-
 ցոյց ար յօծ' : (3) Ոհան . Չերկիւղ ան և զայ : (5) Ու-
 իս . Անօրէնքն իբրեւ : (7) Ոհան . Եւ աշխատեցին 'ի
 նմ այր : (8) Ոհան . Աքինոն աստիճայ 'ի վր ութ հա-
 ըիւրոց վերաւորաց 'ի մի' : (10) Ոհան . Մինչև պար-
 տեցաւ ձեռն նորա . բայց եւ սոգա 'ի լատնոյ նշանին'
 մատղեցաւ : (11) Ոհան . Որդի սխայ արուկացի :

- Եւան, և անգ եր վիճակ անգի լի՝ ռապաճը . և զորն
 12 Բաբելոն յերեսաց ալլաղցեացն : * և արձանացաւ 'ի
 մէջ վիճակին, և տալիցոյց զնա, և եհար զալլաղցեան .
 13 և արար նոր փրկուի մեծ : * Եւ իջին երեք յերեսնից,
 և իջին 'ի կասաժա առ գաւիթ՝ յայրն ողորդմայ : Կունգ
 ալլաղցեացն բանակեալ էին 'ի հովիտս ռափայնոցն .
 14 * և գաւիթ եր յայնժամ յամբողջին :
 Եւ ճամբարս ալլաղցեացն եր յայնժամ 'ի բեթղահէմ՝ 29
 15 * և յանկացաւ գաւիթ՝ և ասէ . ո՛ր արբուցանէր ինձ ջուր
 16 'ի ջրհորոյն բեթղահէմի որ առ գրանն է : * և կունգ
 ալլաղցեացն էին 'ի բեթղահէմ . և հատին երեք զորաւ
 վաքք զանտէն ալլաղցեացն՝ և հանին ջուր 'ի ջրհորոյն
 բեթղահէմի որ առ գրանն . և տաին և եկին առ գաւ
 իթ . և ոչ կամեցաւ ըմպել զայն, ալլ նուիրեաց զայն
 17 նա, * և ասէ . քաւ լիցի ինձ նոր առնել զայդ, և թէ
 զարին արանց երթելոյ ողորդք չափ՝ ըմպեցեմ . և
 ոչ կամեցաւ ըմպել զայն : զայս արարին երեք զորաւ
 18 վաքքն : * Եւ արեսաս՝ եղբայր յովաբայ որդի շարուհ
 եայ, ինքն իշխան 'ի մէջ երկցն . և նա կանգնեաց զնի
 զափ իւր՝ ի վր երեքարիւրոց վիրաւորաց . և նորա ալ
 19 նուն * 'ի մէջ երկցն յայնցանէ փառաւորեալ, և եղև
 20 նշ իշխան . և մինչև յերիսն ոչ եհաս : * Եւ բանեա որ
 գի յովիղեայ որդի անն զօրաւորի, որոյ բազում գործ
 գործեալէր 'ի կաբէելա . և նա եհար զերկուս որդեան
 ագրիէի մովաբայայ . և նա էջ և սպան զանեւծն 'ի
 21 մէջ գրին յաւուր մեան . * և նա սպան զայրն երեւելի
 զայրն եգիպտացի . և 'ի մեռին եգիպտացւոյն եր նի
 զակ իբրեւ զխալա կամրջի . և էջ առ նա նիզական, և
 յափշտակեաց զնիզակն 'ի մեռաց եգիպտացւոյն, և
 22 սպան զնա նորին նիզակաւ : * զայս արար բանեա որդի
 23 յովիգեա : * և նրանուն 'ի մէջ երկցն զօրաւորաց . յե
 րկցն փառաւորեալ, և առ երիսն ոչ հասանէր՝ և կար
 զեաց զնա գաւիթ 'ի վերայ համբարաց իւրոց :
 Եւ այս տնուանք են զօրաւորացն գաւթի արքայի : 29
 24 * Առայել եղբայր յովաբայ, նա եր 'ի մէջ երեսնիցն :
 25 Եւ իննան որդի ելիուգայ հոր եղբոր նր 'ի բեթղահէմ :
 26 * Սամառ ռաւգայի : սելլոմ կելովթայի : * ալլամփեւ

ԼՄ

(13) Ութն . իջին երրորդ յերեսնից : (16) Ութն . Եւ
 րորդ զօրաւորաց . ալլ հանտ . զօրաւոր : (17) Ութն .
 Առնել զայն . . արանց երթալոյ . . երեք զօրաւոր :
 (18) (19) Ութն . Եւ նորա տնուն յերիսն : 'ի մէջ ե'
 (20) Յագիւն . Գործեալ եր 'ի բանկեւելայ : (23) Ութն .
 'ի յերկցն փառաւորեալ : (25) Ութն . Սամառ ռաւգայ
 ցի . սելլոմ, իս, սելլոն նեղովցացի :

լատացի : իրաս՝ որդի ետևածայ թեկուացի : * Աւրին 27
 զեր անաթովթացի՝ յորդուոցն ասովթացւոյն : * Ելլոն 28
 աղիոյացի : նոերէ նեաոփաթացի : * Աւաի , որդի 29
 փամփանայ : անաովէ նեփլաթացի : Եթթի , որդի ուի
 քայ ի դաբաթեթայ որդուոցն բենիամինի եփրաթացւոյ :
 * Ազգայի ի ձորոյն գովասայ : * արինլոն ի դաշտա 30
 վայրացն ագգայի ի նաբալայ : գասբիէ լադաբարացի : 31
 ասմոն բարասամացի : * Եղիաս սալարունացի : որդի ա 32
 սանայ , յովնաթան : * սամնան արովդացի : եղիան , որ 33
 դի արեդայ արաթիրացի : * Ալիփապեթ , որդի ասի 34
 բացւոց՝ որդի ամաբայ : եղեաբ , որդի աքիտոփեյայ գա
 դամնացւոյ : * Ասարէ կաբմիւլացի : աուուր երբացի : 35
 * Գադա , որդի նաթանայ ի զօրութէ որդի գաղտա 36
 գայ : * Ելլէ ամմոնացի : Գեւորբէ բեբրովթացի , կա 37
 պարանիկր յովաբայ որդւոյ շարուհայ : * Իրաս յե 38
 թերացի : գարէի՝ բեթանայի : * Ուրիա քեաացի : ընդ 39
 ամ երեսուն և եւթն : Աւլթ ի Կեղեղատեն գաղա
 բիւրի որդւոյ արաբովթացւոյն :

ԳԼ. ԻԴ.

46 Եւ յաւել արամութն ան բորբոքել ի վր ելի . և 1
 զրդուեաց զգաւթի ի նստա և ասէ . Երթ թուեա
 զիւր և զյուգա : * Եւ ասէ արքայ ջրվաբ ի իշան զը 2
 բուն որ ընդ նա . չընեա ընդ ամ ցեղան ելի ի գանայ
 մինչ ցերսաբեկ , և հանգիս արա ժողովրդեանդ . և
 գիտացից զթիւ գոցա : * Եւ ասէ յովաբ յարքայ . յա 3
 մելցէ ար ի ժողովուրդն որչափ երն : հարեւր պատիկ .
 և անստն ալք անաւն իմոյ արքայի . և անր իմ արքայ
 ընդէր կամիցի զբանդ զայդ : * Եւ ստատկացաւ բանն 4
 արքայի առ յովաբ և առ իշանս զօրուն : և ել յովաբ
 և ամ իշանը զօրութէ յերեսաց արքայի առնել հան
 դէս ժողովրդեանն ելի : * Եւ անցին ընդ յորդանան , 5
 և պատեցան ընդ արունք յաջմէ քաղաքին , որ ի մէջ ձգ
 րոյն :

(28) Ոման . Ելլոն աղիոյացի : (31) Ոման . Գասաբիէ
 արաբագացի . ասմոն բարասամացի : (33) Յօրեաիկն .
 Որդի արեդայ արաթիրա : (34) Ոման . Որդի ամբա
 ցւոյ : (36) Ոման . Գադաս որդի նա : (37) Ոման .
 Եղիէ ամմոնացի : (38) Ոման . Իրաս յեթիրացի . գա
 բէի բեթանացի :
 ԳԼ. ԻԴ. (1) Ոման . Երթ թուեա զիւր և զյուգայ :
 (3) Ոման . Յաւելցէ ար ամ ի ժո : (3) Ոման . Ի ժո
 ղովուրդն որչափ եղեն : (3) Այլ . Հարեւրապատիկ :
 (5) Ոման . Ընդ արոյէր ընդ ալմէ քաղաքին :

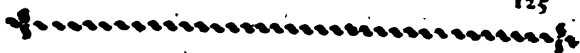
- 6 բոլորն դառալիքս և եղևագործու . * և անցին ընդ դառալիքս ,
և 'ի Թաբաթան , և յեսթան , և յազասկ . և հասին 'ի
7 դան , և պատեցան զսիգանաւ . * և եկին 'ի մահապար
ախարախ . և յնմ քաղաքս իւսպուլսն , և քանանապուլսն :
Եւ եկին 'ի հարաւոյ կողմանէ 'ի յուզայ և 'ի բերառ
8 բակ : * և շրջեցան ընդ թմ երկիրն , և եկին հասին 'ի
9 հասարակ ինն ամաց և աւարց քսանից : յնմ : * Եւ ետ
յովար դհամար հանգիսի ժողովրդեանն արքայի : և ե
ղև երբ ուխտ հարեալ հազար արանց դորու սուսերա
մարեաց : և այլ յազայ հինգ հարեալ հազար արանց
մարեաց :
- 10 * Եւ եհար զգաւթմ սիրան իւր յա Թաւելլ զժող 42
վարդն . և ասէ գաւթմ ցար : մեզայ յոյժ զոր արա
րին . և արգանցն զանօրէնութի 'ի Թառայի քաւմի .
- 11 զի ընդունայնացայ յոյժ : * և յարեաւ գաւթմ ընդ ա
ւաւան : Եւ բան ան եղև 'ի վր դազայ մարդարեկի
- 12 անամանքի աւ գաւթմ և ասէ . * Երբ խանայ ընդ գաւ
թի , և ասացես . այրախ ասէ ար . երբն ինչ աւեմ
'ի վր ք . ընտրեսցես քեզ մի 'ի նոցանէ ' և արարից քեզ
- 13 զայն : * Եւ եմաւ գազ աւ գաւթմ , և պատմաց նմա
և ասէ ցնա . ընտրեալ քեզ լինել , եթէ եկեսցէ սով զե
րես ան յերկր ք . կամ զերիս ամիս փախել յեր
այ Թշամայ քոց , և լինիցին հալածել զքեզ . կամ
լինել զերիս աւարաման յերկրի քում : և արգժանիք
- 14 և ան , զի'նչ պատառանի տաց աւարդին իմոյ : * Եւ
ասէ գաւթմ ցառ . վասնզէ ինմ յնմ կողմանց յոյժ :
բոլոր արգանից 'ի ձեռս ան . զի քաղեմ են զԹու
Թիք նորս յոյժ , և մի անկայց 'ի ձեռս մարդոյ : և ընտ
րեաց իւր գաւթմ զմահի . և եին աւարք հնաց ցորե
15 նոյ : * Եւ ետ ար մահ յեկ յառաւան մինչ ցնալա
ժամ : և սկսաւ ստատկումն 'ի ժողովրդեանն . և մեռա
'ի ժողովրդեանն անտի 'ի գանայ մինչ ցերեսարեկ , եւ
- 16 Թանասան հազար արանց : * Եւ ձգեաց հրեշտակն նոյ
զմեան իւր յնմ ապականել զնա : և միեթարեցաւ ար
'ի վր շարեացն . և ասէ ցհրեշտակն որ ապականէր զԹու
գլ

(6) Այլ . Եւ յեսթան և յազասկ : (7) Ոման . Յուզայ
'ի բերապրեկ : (8) Ոման . 'ի էնրեկ ինն ամաց և աւ :
(9) Օրնալ 4 . իղկիւրանն առաջի արքայի : (9) Յիւ
նախն Բառադիւր դնի . Յուզայ եւ ճ ճ արանց : (10) Ու
ման . Չոր արարի : (11) Ոման . Մարդարեկի և անա
նայ : (12) Ոման . Եւ ընտրեսցես քեզ մի 'ի նոցանէ :
(14) Ոման . Բոլոր անկեայց 'ի ձեռս ան : (16) Ոման .
Չձեռս իւր յնմ : .. գանայ յերաւայ : Այլ օրնալ 4 .
հայր աւ կալիցն անայ յերաւ :

դովուրդն • շատ է, արդ ամբողջական քո : և հրեշ-
տակ անկայր ան կալոյն ուռնեայ յերուսաղայ : * Եւ 17
ասէ դաւիթ ցար, իբրեւ ետես զհրեշտակն որ հարկա-
նէր զժողովուրդն, ասէ՝ անասիկ կամ • ես մեղայ, ես
հովիւս յանցեայ • և դոքա ոչնարբք զի՞ արարին • եղեցի
ձեռն քո յիմ և ի տուն հօր իմոյ : * Եւ եկն դադ առ 18
դաւիթ յաւուր յայնմիկ և ասէ ցնա • եւ և կանգնեա
ան սեղան ի կալն ուռնեայ յերուսաղայ : * Եւ եւ դա 19
ւիթ ըստ բանին դադայ, ուն և պատուիրեաց նմա ար :
* Եւ խոնարհեցաւ ուռնա իբրեւ ետես զարքայ, և զծա 20
ռայս նր երթեալս առնա : և եւ առնա և երկիր եպագ
ան ի վր երեսաց իւրոց յերկիր : * Եւ ասէ ուռնա • 21
զի՞ է զի եկն տէր իմ արքայ առ ծառայ իւր : և ասէ դա
ւիթ՝ զնեւ ի բէն զկալս, շինեւ սեղան ան • զի դադա
րեսցէ ապականուի ի ժողովրդենն : * Եւ ասէ ուռն 22
նա ցդաւիթ • առցէ և մատուցէ տէր իմ արքայ ան,
ուն և հաճոյ իցէ առաջի աչաց նր • անասիկ եղինքս
յողակէզ • և անիւքդ և կահ եղանցդ ի փայտ : * զնմ 23
եա ուռնա արքայի : և ասէ ուռնա ցարքայ : ար մեծ քո
օրհնեսցէ զքեզ : * Եւ ասէ արքայ ցուռնա • ոչ այդ 24
պէս՝ այլ զնելով զնեցից ի բէն՝ զնոց • և ոչ մատուցից
ան այ իմոյ ողակէզս ձրի : Եւ զնեայ դաւիթ զկալն,
և զեղինսն արծաթոյ յխառն սկեզ : * և շինեայ անդ 25
դաւիթ սեղան ան այ, և եհան ողակէզս և խաղաղա-
կանա ի վր նր : Եւ յաւել սողոմոն ի սեղանն յետոյ՝
զի փոքր էր զառաջինն : Եւ ըսաւ ար երկիրին և ար
զելաւ սատակումն յիսրայելէ :

Կարգեցաւ Թագաւորսնէն Երեւոյր :

(16) Յօրնալին • Ուռնեայ յեր : (21) Յօրնալին դաւ-
իդ • Զի՞ է զի եկն տէր : (22) Ոման • Եւ անասիկ
եղինքս • և անիւքս և կահ :

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐորդ ԹԱԳԱՆԱՐԱԹԻՅ:

20. () Ի ցարք ցաւ լցանգէր դաւիթ. և զի ծափաց
 21. «Գրաւ առ արիւն» խնամալ Բերաբեկայ իբոյն:
22. Չի արանիս անյամբ Բաթաւարէլ Զանայր:
23. Թի զի ի Երար էր նախն ճարգարի Բերաբեկի զաղան
 24. 25. և իմ զի ի Երար էր զաւրի:
26. Չի Կրանանս դաւիթ Բաթաւարէկայ սաղան, և նախա
 27. յաւան դաւիթ:
28. Չի թաւ արիւնի արիւնիկայ սաղան զարանիս Ի ցաւ
 29. 30. 31. Չի Գրաւար էր դաւիթ սաղանի յանգիստ և Ի ճարգ
 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Ե. Չի կրնի խառն քն պատան անգուլ, և ինչ զինչ խօսեցաւ սողմանն :

Ին. Չի օրհնեաց սողման զմեք Էլի որ ուխտեաց դառնի՝ ինչ որդի Կո սողման շինեացէ ինչ քանն :

ԻԲ. Դաւթիւ աղօթիս սողմանն առ քր ըն հասարարան անուար զառնի :

ԻԳ. Ինչդարաւոր մարգարեաւն ըն բնակեաց քն ի քառարին, և մարմանաւոյն Կ. և ըն լսեաց քն ան ինչդար աղօթից :

ԻԴ. Ինչ զնաւոր օրհնեաց զքր յեք աղօթիցն . և յարդարեաց Ըւ ծաղկաւորն հասարարիւ յմեք :

ԻԵ. Չի պատարաւ իջեկարանն արաց քան Գ. ան բազմաւն Էլի, և նաւաւորսիս քառարին :

ԻԶ. Եւ երեսեաց քմար սողմանն ինչին անգամ խոսարմիս և սպասանաւորս : Եւ զի Կիւս օրհնեց սողմանն : և զի նաւ Բէ ինչին սողմանն ունի :

ԻԷ. Չի էին Կիւս Կիւս անգամ զարարարմիս առ սողմանն :

ԻԸ. Մէ ունի նիւղայն և իւղայնեաց սպասան, և այլոց իսկից և բազմաւն քանիւն սողմանն :

ԻԹ. Ինչ ինչուր Գուլ սողման յառնաւեաց սանաւ իւր իւ նաւ, որ Կիւսարայնն զնա յայ :

Լ. Չի խոսարեացաւ սողման յայ զնեք իւղայնեացն . և Բար իւրաւ քր պարտաւ զհազարարմիս ի քանն նորա :

ԼԱ. Չի յարայ քր սպան սողմանն զարեւ իւղայնեացն զնա խոսարմիս ինչիւր, և պատան զառնայնի :

ԼԲ. Չի արեւ սիւղայն խոսարայն յերբովմայ, նաւարեւմիս զարարարմիս քան զնաւն Էլի, և նա յանին սողմանն իւ ինչաւ յեկարայն :

ԼԳ. Թափարարեաց ուրում, և ինչուր ծաղկաւորն ի նաւ նի ինչնաւն Կարին . և ինչ զինչ խոսարեացն զնա ծնդին . և իւս զինչ ինչիւրն :

ԼԴ. Չի ինչ ուրում զարարար ծնդին՝ անհարմին :

ԼԵ. Չի Գիւս Կիւսայն ծնդին քան զնա ինչն ի նաւն :

ԼԶ. Եւ զի արարարմիս զնա՝ իւրեւնիցն զարարարմիս նք :

ԼԷ. Չի Թափարարեաց իւր ինչ զնա ծնդին նաւարեւմիս . և ուրում իւրեւր պարարարմիս :

ԼԸ. Չի արեւ քր արարար զարարարմիս : Եւ զի արար իւ իւրում զնա ինչն ինչն Էլի, և ինչն ինչ զնեք :

ԼԹ. Սնար հաւաւ մարգարին Բանիս այ պարտաւեաց զնաւն, և քոսարայ զնա ինչն ինչն, և զարար ինչն ի քան :

Խ. Չի նիւղայն նա մարգարին ծնդի որ ինչն Էլի զարար Ըւ նա ուրեւ հայ . և ի քանն անարին ինչն զնա անգամ . և ծնդն Բարայն զնա : Եւ պարարմիս քն Բարարմիս ինչն անար ինչն հայն, ի ծնդն քանն յերբովմայ, և մեք նորա : և զի նաւար որդի նորա քիւրեաց ընդ նորա :

ԽԱ. Չի ի քանն հարաւ ուրում . և յաւարաւ նորա էլ սաւ ունի ինչն ինչն, և սաւ զնա ինչն քառարին :

ԽԲ.

ԽԲ. Յոթնութան ամի յերեքանայ խափաւորի ափն, և գլ-
նայ ևս 'ի ձեռն հոգ Իսրայել:

ԽԳ. 'ի տան ամի յերեքանայ խափաւորի աստ, և արար ուղ-
ղաւթ. և լայնեաց զարեայն աստաց ընդդէմ Բաւոսայ, արեայի
Իսրայելի:

ԽԺ. 'ի չորրորդ ամի ասայի սպան Բաւոս զնախապ, և խափաւ-
որեաց ան ի և Բ. և արար լարիւ. և 'ի ի և Է. ամի ասայի խ-
ափաւորեաց ելա որդի Բաւոսայ ան իրիսան, և սպանաւ:

ԽԻ. Յերեւան ամի ասայի խափաւորեաց զյոթնի տասնութ խմն,
և այլեաց զնա ամի, և խափաւորեաց ան ծի. և շինեաց զս-
նդիւն. և արար լարիւ և ձորաւ:

ԽԼ. Յերեւանեայ որ ի չորրորդ ամի ասայի՝ խափաւորի արտաթ
որդի ամիեաց, ան ի և Բ. և շինեաց զերիւտ:

ԽԼ. Յաւապ արտաթն խափեան երկնիս յանդերու, և ինն և
զիս 'ի սարեփն, ուր և արար զորդի ինն ու զնա ընկաւաւ:

ԽԼ. Ջրամն աս իշխա, և զարանեաւ արտաթն՝ համայեաց
ձորաւն զիւն. և արարանն յեղբիւրս 'ի խորհրդս:

ԽԼ. Թե զարար այսպեանց զտարմն ին անգիւսս զմին:

Ե. Եւ ին զարար ինն խափաւորեաց զմի արարաւորաւն.
և խորհրդս զտարմն ինն:

ԺԸ. Ձի յարեւ ելանի ելա անդիւն ձի, և զի ոչսանալաւ
յարեւն սպանեալ զիւն:

ԺԹ. Եղիստեալ իշխայի. և ինն իշխալի հրեւրայի գնաց աշ-
նա զտարար Բաւոսան և ինն 'ի արեթ. և ամիստան լիալ քն
զինի, համան 'ի քնն արեւալ ելն և իննեաց զիւն:

ԺԺ. Արեւայն աստաց զարեւրեաց արտաթն, և ինն քն ի
արտաթ ելան հարման, և յարեւեաց նա:

ԺԳ. Եղիսն անգիւս յարեւալ զիննեաց զարեւայն աստաց, և
արեւեաց:

ԺԴ. Ձի ին արեւ Բանի գանել եւ զինն ձորաւորն, և Բա-
ւոս քն սպանալաւ 'ի ինն արտաթն:

ԺԵ. Ձի 'ի արտաթն արեւայն իսրայ ինն ինն 'ի ձորաւն
այ արեւեւաւ Բաւոս. և ինն արեւ քն արեւ արտաթ:

ԺԶ. Բաւոս լիւնեաց 'ի քնն ին արեւ 'ի ինն իննեաց աս-
տան արտաթն:

ԺԷ. Գարեւորեան արտաթ և յանգիւս արեւ յարա արեւ
արեւ քն արտաթ զարեւաւ. և արար ձորաւորն ձոր-
աւորն:

ԺԸ. Ըստ Բանի քն 'ի ինն ձորայ սպանաւ արտաթ 'ի արեւ
արեւ քն:

ԺԹ. Յոթն արեւորն արտաթն խափաւորեաց յանգիւս արեւ
արեւ ան Բան և հինգ. արար ուղղաւթ և ձորաւ:

ԺԺ. Յոթն իննարեւորն արեւորն յանգիւսայ խափաւորեաց ինն
արեւ արեւ արտաթն ան ինն, և արար լարիւ, և ձորաւ:

Թ Ե Գ Ե Ի Ո Ր Ո Ւ Թ Ե Ե Ե Յ Ե Ր Ր Ո Ր Դ

Գ Լ Ը

- Ա** Ե Լ Ի ԱՐԳԱՅ ԴԱՒԻԹ ԾԵՐԱ 1
 ցեալ է անցեալ զառուրդք . և ծածկէին .
 զնա հանգերովք , և ոչ ջրանոյր : * Եւ 2
 ասեն ծառայք նր . խնդրեցեն թն մարդ
 արքայի աղջիկ մի կոյս . և կազցէ՛ առաջի արքայի , և
 եղբցի դարմանել . և նմեացէ ընդ նմա , և ջրուցի տէր 3
 մեր արքայ : * Եւ խնդրեցին աղջիկ մի գեղեցիկ յամ
 սահմանացն Ելի , և գտին զարիսակ սոմնացի . և ամին
 զնա առ արքայ : * Եւ եր աղջիկն գեղեցիկ յոյժ , և ջր 4
 ուռչանէր զարքայ՝ և պաշակէր զնա . և արքայ ոչ գի
 տաց զնա :
Բ * Եւ ագոնիա՝ որդի աղբիմայ ամառանայր . ասե , Ես 5
 Թադաւորեցից : և արար իւր կառս և հեծեալս , և յի
 սուն այր սաւրհանդակս ընծանալ առաջի նր : * Եւ 6
 հայրն ոչ արգելոյր զնա . և ոչ երբեք ասեր , Թէ ըն
 դէի արարեր զայդ : և ինքն եր գեղեցիկ տեսանելով .
 և զնա ծնաւ յետ արեսողոմայ : * և եղեն բանք նր 7
 յովաքայ որդւոյ չարուհեայ . և ընդ արխամարայ քա
 հանայր . և օգնէին ագոնիայ : * Եւ սագովկ քահանայ , 8
 և բանեա որդի յովիգայեայ , և նախան մարգարէ , և
 սեմէի , և Բեի . և որդիք զօրաւորք գաւթի՝ չէին քա
 հեա ագոնիայ : * Եւ եղեն ագոնիա օշխարս և եղնա 9
 և գառնին՝ առ վիմին զտղեթայ . որ է մօտ յերկիրն
 Ռիկելայ . և կռեաց զամ եղբարս իւր զորդիս ար
 քայի , և զամ զարս յուգայ զծառայս արքայի : * Եւ 10
 զնախան մարգարէ՝ և զբանեա , և զօրաւորսն , և զառ
 զանն զեղբայր իւր ոչ կռեաց :
Գ * Եւ խօսեցաւ նախան մարգարէ Ը բերսարեայ մօր 11
 առ

ԳՂ. Խ. (8) Յօննայի Զրամ սղոն և յոյ գրողիտ , ա
 նան՝ զառաջին գլխի , Որդի յովիգայեայ . և ապա յեկեայ
 անիսիւր շին նա . որդի յովիգայեայ : (9) Ապ . Չամ
 զեղբարս իւր Ե Զօննային ըտ Դէ 9 և 10 հետեայ շին
 խաւովի լոյիւր ին . և ապա սխտի . Եւ զնախան : (11) Ո .
 նեի . Եւ ասեր իմ արքայ գաւթի :

Ը

- ազնանի՝ և ասէ . ո՛չ լուար զի Թագաւորեանց ազո
նիս որդի ազնեայ . և տէր մեր արքայ . գաւիթ ո՛չ գի
12 տայ : * Եւ արգ՝ Էկ տայ քեզ իրաւս , և արքեպոս
13 յես զանձն քո , և զանձն որդւոյ քոյ սողոմանի : * Երբ
մաս առ արքայ գաւիթ , և խօսեացիս ընդ նմա՝ և ա
սացիս : ո՛չ գու տէր իմ արքայ երգուար ազաննոյ
քում և ասացի , թէ սողոման որդի քո Թագաւորես
յէ յես իմ , և նա նստցի յաթոռ իմ . և այն զի՛նչ է զի
14 Թագաւորեանց ազանիս : * և ահա մինչդեռ գմւ խօսի
15 յես անդ չ արքայի , ևս մտից և լցից զքանդ քո : * Եւ
եմուս բերսարեւե տա արքայ՝ ի սենեակն , և արքայ ծե
րացեալ էր յոյժ . և արխակ սոմեացի կայր՝ ի սպասու
16 արքայի : * խնարհեցաւ բերսարեւե՝ և երկիր եղադ
17 արքայի : Եւ ասէ արքայ . զի՛ է քեզ : * և նա ասէ . տէր
իմ արքայ , դու երգուար ի ձեր մեծ քո՝ ազաննոյ քում
և ասացի , թէ սողոման որդի քո Թագաւորեսցէ յես
18 իմ , և նա նստցի յաթոռ իմ . * և ահա ազանիս Թա
19 գաւորեաց . և գու տեր իմ արքայ ո՛չ գիտացեր : * և
եղին արքառահ ոչնարս և գառնիս բազումս , և կոչեաց
զում որդեա արքայի , և զարխար քահանայ , և զյո
վար իջնան զորան : և զսողոման զծառայ քո մէ կոչեաց :
20 * Եւ տէր իմ արքայ՝ աչք մեծ ելի ի քեզ են , պատ
միչ նց թէ ո՛ նստցի յաթոռ տեսան ինչ արքայի յես
21 նր : * և եղցի եթէ նմեացէ տէր իմ արքայ ընդ հարս
իւր , և լինիցիմ ևս և որդի իմ սողոման փաստապարտը :
22 * Եւ մինչդեռ նա խօսիւր ընդ արքայի , եկն նախն
23 մարգարէ : * և պատմեցաւ արքայի և ասեն , աւասիկ
նախն մարգարէ , և եմուս առաքի արքայի , և երկիր
24 եղադ արքայի ի վերայ երեսաց խրոյ յերկիր : * Եւ
ասէ նախն . տէր իմ արքայ՝ գմւ ասացի եթէ ա
զանիս Թագաւորեսցէ զին իմ , և նա նստցի յաթոռ
25 իմում : * զի կչ պարս , և եղին արքառս և ոչնարս և
գառնիս բազումս . և կոչեաց զում որդեան արքայի , և
զիջանս զորան , և զարխար քահանայ . և ահա ու
սմ և ընդեն առաքի նր , և ասեն՝ կեցցէ արքայ ազո
26 նիս : * Եւ զիս զծառայ քո , և զսազովի քահանայ՝ և
զքանեա որդի յովիդայեայ , և զսողոման զծառայ քո
27 մէ կոչեաց : * Եթէ ի մեան տեսան ինչ արքայի եղե
րանն այն . և ո՛չ ցուցիւր ծառայի քում թէ ո՛ նստցի յա
թոռ տեսան ինչ արքայի յես նր :
28 * Պատասխանի եւս գաւիթ արքայ՝ և ասէ . կոչեցիք ՚ի
առ իս զերսարեւե : և եմուս առաքի նր , և եկաց յան
դի

(14) Բնու . խօսեացիս անդ ընդ արքայի . և ես մտից և
լցի : (21) Աստ . խաւ լինիցիմ ես :

գիման նք : * և երգուաւ արքայ և ասէ . կենդանի է 29
 ար, որ փրկեալ զանձն իմ յամ' նեղուէ . * զի ոչ եր 30
 դուայ 'ի ար ան իշի' և ասեմ, եթէ սողոմնն որդի քո
 թաղաւորեացէ յեա իմ, և նա նսացի յաթու իմ փա
 խանակ իմ, եթէ ոչ այսպէս արարից յաւուր յայտնի :
 * Եւ խոնարհեցաւ բերասրէէ 'ի վր երեսաց իւրոց 31
 յերկիր, և երկիր եպագ արքայի' և ասէ . կեցցէ՛ տեղ
 իմ արքայ գաւթիմ յաւանան : * Եւ ասէ արքայ գա 32
 ւթիմ . կեցցէ՛ք առիս զսագովի քահանայ' և զնախան
 մարգարէ, և զբանեա որդի յովիգայեայ : և մտին ա
 ռաջի արքայի : * Եւ ասէ ցնն արքայ . առից ընդ մեզ 33
 զծառայս տեսուն մերոյ . և հեծուցէ՛ք զսողոմնն զորդի
 իմ 'ի Զորաջն իմում, և ի լուցից զնա 'ի գեհոն : * Եւ 34
 օծցան զնա անդ օսգովի քահանայ' և նախան մարգա
 րէ 'ի թաղաւոր 'ի վր իշի . և փոյզ հարեք եղբերեաւն ,
 և ասաւիք՝ կեցցէ՛ արքայ սողոմնն : * և եղիք զկնի նք , 35
 և մացէ և նսացի յաթու իմում, և նա թաղաւորեացէ
 ընդ իմ . և նա ետաւ հրաման լինել նմա առանձնորդ 'ի
 վերայ իշի և յուգայ : * Եւ պատափանի եա բանեա 36
 որդի յովիգայեայ արքայի' և ասէ . եղիցի՛ այգպէա .
 հաւատարմացուացի ար ան տեսուն իմոյ արքայի . * և 37
 որպէս կ' ար ընդ տեսուն իմում արքայի, եղիցի և
 ընդ սողոմնն . և մեծացուացէ զաթու նք քան զաթու
 տեսուն իմոյ արքայի գաւթի : * Եւ կ' սագովի քա 38
 հանայ, և նախան մարգարէ, և բանեա որդի յովիգայ
 եայ, և քերթիմ և փերթիմ . և հեծուցին զսողոմնն
 'ի Զորաջն արքայի գաւթի, և տարան զնա 'ի գեհոն :
 * Եւ ան սագովի քահանայ զեղբերն իւրոյ 'ի խորա 39
 նէն և օծ զսողոմնն . և նհար զգողն եղբերեայ, և ասէ
 ամ Ժողովուրդն՝ կեցցէ՛ արքայ սողոմնն : * և ել ամ 40
 Ժողովուրդն զհեա նք, և պար առեալ պարուր ուրմի
 լինէին մեծաւ ուրախութիւն . և հնչեաց երգիւրն 'ի բար
 բառոյնց : * Եւ լուսն ագոնիա և ամ բազմականք նք, 41
 և կատարեցին նորա զուանին : և լուսն յովար զմայն
 եղբերոյն և ասէ . զի՛նչ է բարբառն որ հնչէ 'ի բարա
 քնն : * Եւ մինչեւ նա խօսէր՝ ահա յովնախան՝ որ 42
 գի աթիախարաւ քահանայի եհաա : և ասէ ագոնիա .
 մեա՛ զի այր զօրութիւն եա գաւ , և բարուիս աւետաւ
 բանեա : * Պատափանի եա յովնախան և ասէ զագա 43
 նիա . և կարի իսկ քալ . տե՛ր մեր արքայ գաւթիմ թա
 զաւ

(30) Ո՛հնէ . Եւ եթէ ոչ այգպ արարից յաւուրս յայո՛ :

(37) Ո՛հնէ . Ընդ տեսուն իմոյ ար՛ :

(39) Բառու . Եւ ան սագովի զեղբերն իւ՛ :

(40) Ո՛հնէ . 'ի բարբառոյնն :

(41) Ո՛հնէ . Եւ լուսն ագոնիա և ամ կոնախանք նք :

- 44 զառարկեցոյց զսողմնն : * և առաքեաց շնմա արքայ
զառգովն քահանայ, և զնախնայ մարգարէն, և զքանեա
որդի յովիգայեայ, և զքերթիւն և զովնէլէն : և հե-
45 ծաւցին զնա՝ ի ջորաւն արքայի, * և օծին զնա սաղովն
քահանայ և նախնայ մարգարէն ի Թաղաւորի՝ զհահն .
և երկն անտի ուրախութիւն, և հնչեաց քաղաքն . և այն
46 է բարբառն՝ զոր լուարուք : * Եւ նստան սողմնն յա-
47 թան արքայուէ : * և ման ծառայքն արքայի օրհնել
զտիւր մար զարքայ զաւիթ՝ և ասեն . մեծացուացէ՛ թծ
զանուն սողմննի որդւոյ քոյ՝ քան զանուն քո , և մե-
ծացուացէ՛ զաթոռ նք քան զաթոռ քո : Եւ երկիր և
48 որոգ արքայ յանկողնէ իւրմէ : * և ժյուպէս ասաց ար-
քայ . օրհնեալ է քո թծ իլի՝ որ եա ինձ այսօր ի զա-
ւազէ իմէ՛ նստել յաթոռ իմ . և այք իմ տեսանեն :
49 * Եւ զարհուրեցան, և յարեան թմ կոշնականքն ազո-
նիայ . և զնայնն այր իւրաքանչիւր զձանապարհ իւր :
50 * Եւ ազանեա երկեալ յերեսաց սողմննի, և յարեալ
51 լոգաւ բռնան եհար զեղջերաց սեղանոյն : * և սեղջ եղև
սողմննի՝ և ասեն . ահա ազանեա երկեալ յարքայէ սո-
ղմննի՝ և անի զեղջերաց սեղանոյն՝ և ասէ, երգուի-
ցի ինձ այսօր արքայ սողմնն, եթէ ոչ սպանցէ զծա-
52 ռայ իւր օրով : * Եւ ասէ սողմնն, եթէ լինիցի յոր-
դի զբաւթն, ոչ անկցի ի հերոյ նք մաղ մի՝ ի գերին .
53 ապա թէ չարութի գացի ի նմա՝ մահու մեռցի : * և
առաքեաց արքայ սողմնն, և իջլոյ զնա՝ ի վերուստ ի
սեղանոյ անտի . և եմուտ երկիր եպագ. արքայի սողմ-
ննի . և ասէ ցնա սողմնն, երթ ի տուն քո :

ԳԼ . Բ .

- 1 Եւ մարմեցան աւուրք զաւթի մեռանելոյ . և պա- 2
տախտանի եա սողմննի որդւոյ իւրում, և ասէ :
2 * Եւ երթում զձանապարհ թմ՝ երկրի . և գու. զօրաւ
3 ցին և եղիցես յայր : * և պահեացես զպահպանութեա
նն այ քոյ, զնալ ի ձանապարհ նք . և պահել զպառ-
ախանն նք և զիրաւունս, և զպատաստանս և զվայաւ-
թեա նք . զգրեալս յօրհնա մովսիսի . զի՝ ի միտ առնու-
ցաւ զոր առնիցես, ըստ թմի զոր պատուիրեմ քեզ :
* 26

(44) Յօրեմիայի վէպեր . Եւ հեծուցին ըն ի ջոր : (45) Ու-
նան . Ասեն է . . զոր լուար : (47) Ունան . Մեծացուացէ
քո զանուն : (47) Ունան . Յանկողնէ իւրմէ : (52) Ու-
նան . Լինիցի որդի զբաւթն :
ԳԼ . Բ . (2) Ունան . Եւ եղիցես այր : (3) Ունան . Չգե-
րեալն յօրհնա մովսիսի :

* Զի հաստատեացէ ւոր զբան իւր զոր խօսեցաւ զն 4
 իմ' և ասէ, եթէ պահեսցեն որդիք քո զնանապարհս
 իւրեանց գնալ առաջի իմ' չըմարտուի յամ' սրտէ իւր
 եանց' և յամ' անձնէ իւրեանց, ասէ՝ մի սատակեացի
 այր յաթոռոյ ելի : * Եւ դու ինքնին գիտես, զոր ինչ 5
 արար ինձ յովաբ որդի շարուհեայ, և զոր ինչ արար
 ընդ երկուս իշխանս զօրաց ելի՝ ընդ արեւններ որդի
 ներեայ, և ընդ ամեալոյ որդի յեթերայ, և սպան զնն .
 և խնդրեաց զարիւն պատերազմի 'ի խաղաղութե' . և
 ես զարիւն անպարտ 'ի կեանս իւրում, 'ի մէջ իւր, և
 'ի կօչէկս ոտից իւրոց : * և արասցեն ըստ իմաստաւոյ 6
 քում . և ոչ իջուցեն զալիս նր' խաղաղութի 'ի գծոխս :
 * Եւ որգւոցն բերդելեայ զաղաաղացւոյ արասցեն 7
 ողորմութե' . և եղեցին ընդ այնոսիկ որ ուտիցեն 'ի սե-
 զանոյ քումմէ . զի այնպէս մերձեցան յես 'ի փախելն
 իմում յերեսաց արեսողոմայ եղբօր քոյ : * Եւ ահա 8
 ընդ քեզ է սեմէի որդի գերեայ որգւոյ յեմինայ բա-
 ւորիմացւոյ . և նա անէծ զիս անէծս ցաւագինս, յա-
 ւուր յորում գնացեալ երթայի 'ի բանակս . և նա էջ
 ընդառաջ իմ' ի յորդանան, և երգուայ նմա 'ի ւոր' և
 ասեմ, եթէ ոչ սպանից զքեզ սրով : * և մի անպարտ 9
 առնիցես զնա, զի այր իմաստունն ես դու, գիտասընթ
 որպէս առնիցես նմա . և իջուցես զալիս նր' արեամբ
 'ի գծոխս : * Եւ ննջեաց գաւիթ ընդ հարս իւր, և 10
 թաղեցաւ 'ի քաղաքի դաւթի : * և աւուրք զորս թա-
 դաւորեաց գաւիթ 'ի վերայ ելի՝ ամբ քառասուն : 'ի
 քերթոն թագաւորեաց ամս եւթն . և յեմ թագաւո-
 րեաց ամս երեսուն և երիս : * Եւ սողմունն նստաւ յա 12
 թոռ գաւթի հօր իւրոյ՝ ամաց երկոտասանից, և պատ-
 րաստեցաւ թագաւորութի նր' յոյժ :
 Ե * Եւ եմուտ ագոնիա որդի ագիթայ առ բերսարէ 13
 մայր սողմունի, և երկիր եպագ նմա : և ասէ, խաղա-
 ղութի է մուտդ քո : և ասէ՝ խաղաղութի է : * Եւ ա 14
 սէ՝ բանք ինչ են իմ ընդ քեզ : և ասէ՝ խօսեաց : * Եւ 15
 ասէ ցնա՝ դու ինքնին գիտես զի իմ էր թագաւորու-
 թին . և յիմ վերայ եզ ամ իէլ գերեսս իւր 'ի թագա-
 ւոր . և դարձաւ թագաւորութի, և եղև եղբօր իմում
 զի 'ի ան եղև նմա : * և արդ՝ խնդիր մի խնդրեմ 'ի քէն, 16
 մի դարձուցաներ գերեսս քո յինէն : և ասէ ցնա բեր-
 սարէէ՝ խօսեաց : * Եւ ասէ ցնա, ասացցես ցողորմն 17
 ար

(8) Այս . Բաւուրիմացւոյ : (8) Ոյան . Յանէծս ցա-
 ւագինս : (15) Յօրնալին պատիւ . Զերեսս իւր 'ի թա-
 գաւոր : (16) Ոյան . Մի դարձուցես գերեսս քո :
 (17) Ոյան . Զարիսակ սամնացի 'ի կնուծե :

- արքայ, զի ոչ գարձուցէ զերեսս իւր 'ի քէն. և առ
 18 յէ՛ ինձ զաբխակ սոմնացի կնուծէ : * և ասէ բերսա
 19 բէէ՛ բարւոյ է, ևս խօսեցայց զի քո չարքայի : * Եւ
 և մուս բերսաբէէ առ արքայ սողոմոն խօսել ընդ նմա
 զի ագոնիայ . և յասն եկաց արքայ ընդառաջ նր, և
 համբարեաց զնա . և նստաւ յաթոռ իւրում, և եգաւ
 20 աթոռ մօրն արքայի, և նստաւ ընդաջմէ նր : * և ասէ
 ցնա՛ խնդիր մի փոքր խնդրեմ ես 'ի քէն, մի գարձու
 ցանիցես զերեսս քո յինէն : Եւ ասէ արքայ . խնդրեա՛
 21 մայր իմ. զի ոչ գարձուցից զերեսս իմ 'ի քէն : * և ալ
 ոէ . տացի արխակ սոմնացի ագոնիայ եղբօր քում
 22 կնուծէ : * Պատասխանի ետ արքայ սողոմոն՝ և ասէ
 ցմայր իւր . և ընդէր խնդրիցես զաբխակ սոմնացի ա
 գոնիայ, այլ խնդրեա՛ նմա զԹագաւորութիւնս . զի նա
 երէց եղբայր է քան զես, և նր արխաթար քահանայ,
 և յովաբ որդի շարուհայ սպարապետ և բարեկամ :
 23 * Եւ երգաւ արքայ սողոմոն 'ի տր՝ և ասէ . օն և օն ա
 րասցէ ինձ Խճ՝ և օն և օն յաւելցէ՛ եթէ ոչ հակառակ
 24 անձին իւրոյ խօսեցաւ ագոնիա զբանդ զայդ : * Եւ
 արդ՝ կենդանի է եր, որ արար զիս և եդ յաթոռ գաւ
 թի հօր իմոյ, և նա արած ինձ տուն որպէս և խօսեցաւ
 25 եր, եթէ ոչ այսօր իսկ մեռցի ագոնիա : * Եւ առա
 քեաց արքայ սողոմոն 'ի ձեռն բանեայ որդւոյ յովի
 գեայ, և սպան զնա : և մեռաւ ագոնիա յաւուր յայն
 26 փկ : * Եւ ցաբիաթար քահանայ ասէ արքայ . երթ յա
 նաթովթ յագարակ քո, զի այր մահու ես գու յաւուր
 յայտփկ . և ոչ սպանից զքեզ, զի կրեցեր զտապանակ
 ուխտին ան առաջի հօր իմոյ . և զի չարչարեցար ան
 27 ուրեք՝ ուր չարչարեցաւ հայր իմ : * Եւ եհան սողո
 մոն զարխաթար՝ չինէլ քահանայ ան . առ 'ի կատարե
 լոյ բանին ան զոր խօսեցաւ 'ի վերայ տանն հեղեայ 'ի
 28 տելով : * Եւ լսւր եհաս մինչև առ յովաբ . զի յովաբ
 միտեալ էր զհետ ագոնիայ, և ոչ միտեցաւ զհետ առ
 զոմոնի . և փախեաւ յովաբ 'ի խորանն ան, և բուռն եւ
 29 հար զեղնեայ տեղանոյն : * Եւ անգլ եղև սողոմոնի՝ և
 ասեն, թէ փախեաւ յովաբ 'ի խորանն ան . և ահա ու
 նի զեղնեայ տեղանոյն : և առաքեաց սողոմոն առ յո
 վաբ՝ և ասէ . զի՛ եղև քեզ զի փախար 'ի տեղանդ . և
 ասէ յովաբ, զի երկեայ յերեսաց քոց, և փախեայ առ
 30 արք : և առաքեաց սողոմոն արքայ զբանեա որդի յովի
 գեայ և ասէ . երթ սպան զնա, և Թափեա՛ զնա : * Եւ
 շոգաւ բանեա որդի յովիգեայ առ յովաբ 'ի խորանն
 ան,

(19) Յօրեալին գախէր . Աս արքայ սողոմոն խօսել :

(29) Ռեա . Չի փախար 'ի տեղան անդ :

ան, և ասէ ցնա . այսպէս ասէ արքայ՝ Եւ այտի : և ասէ յովաբ՝ չեղանեմ քանզի աստէն մեռանիմ : և դարձաւ բանեա որդի յովիգեայ , և խօսեցաւ ընդ արքայի՝ և ասէ . զայս ինչ խօսեցաւ յովաբ , և զայս ինչ եա սպառափանի : * Եւ ասէ ցնա արքայ . երթ' և արած նմա 31
 ուղ և ասացն , և սպան զնա , և թաղեալ զնա . և բարձրցնա այսօր զարիւնն զուր զոր եհեղ յովաբ՝ յինէն և 'ի տանէ հօր իմոյ : * զարձոյց ար զարիւն տնիրաւու 32
 թե նր' 'ի նորին գլուխ , որպէս պատահեաց երկուց արանց արգարոց և քաջաց քան զնա , և սպան զնոսա սրով . և հայր թմ' սչ գիտաց զարիւննց . զարեանէր որդի ներեայ զսպարապեան իւր , և զամեայի որդի յեթերայ զսպարապեան յուգայ : * և զարձան արիւնք 33
 նց 'ի գլուխ գորա , և 'ի գլուխ զաւակի գորա յաւիտեան . և գաւթի և զաւակի իւրոյ և տան իւրոյ և Թուոյ իւրոյ՝ եղիցի խաղաղութի 'ի ան յաւիտեան : * Եւ ել բանեա որդի յովիգեայ , և պատահեաց յովա 34
 բայ և սպան զնա , և թաղեաց զնա 'ի տան իւրում յա նապատին : * և եա արքայ զբանեայ որդի յովիգեայ 35
 փոխանակ նր' 'ի զօրավարուն : և թագաւորուն Եւ զէր յեթ' և զսագովկ քահանայ եա արքայ փոխանակ արիւթարու 'ի քահանայ առաջի ան :

Եւ եա ար սողմոնի հանձար և իմաստութի բազում յոյժ , և լայնութի արտի իբրև զաւակ առեղք ծովու . և բազմեացաւ հանձար սողմոնի քան զնմ' արգւոց նախ նեայ , և քան զիմաստնոց եգիպտացոց : Եւ առ ըզդուստրն փարաւոնի , և ած զնա 'ի քաղաքն գաւթի , մինչև կատարել նր' զտունն իւր . և նախ զտունն ան , և զպարիսպն Եմի շուրջանակի , զեւթն ամ արար և հասարեաց : Եւ էին սողմոնի եւթանասուն հազար բեռնակրաց , և ութսուն հազար քարահատաց 'ի լիւրին : Եւ արար սողմոն զծովն , և զմայթան , և զաւաղանան մեծամեծան . և զսիւնսն . և զբարուխան սրաւհին . և զծովն պղնձի : Եւ շինեաց զքարձաւանդակն մահարձանգը , և անջրպետեաց զքաղաքն գաւթի : և արա գուստրն փարաւոնի եւ 'ի քաղաքէն գաւթի 'ի տունն

(33) Ոմանք . Արիւնք նոցա 'ի գլուխ նորա : (35) Ու իսկ . Եւ եգ արքայ . . և զթագաւորուն Եւ զէր : Արա նօր Ռօնիէալ Բանս պիւտլ' Եւ եա ար սողմոնի , Գիւն' զալիս նր' արեամբ 'ի զածոյս . որ է ըստ ընդիւր օրինակաց Բեագրի Էօթանանից . Էրեի իւրի ին Էրիարայգիւ զմարե 35 . Էրեալ համեմարութի համարոյն լարինացոց Բարգմանաւ . յորամ պոխաթն Բանս : (35) Ոմանք . Մինչև կատարել նր' . . և զպարիսպս Եմի : . . . Եւ զսիւնսն և զբարուխից

տան իւր զոր շինեաց նմա . և ասաց շինեաց զբարձաւանդակն : Եւ սաղմոնն մատուցանէր երկցս 'ի տարւոյ ողմակեղս և խաղաղականս 'ի վերայ սեղանոյն զոր շինեաց ան, և արկաններ խմանկս առաջի ան . և կատարեաց զտունն :

Եւ այս են իշխանք որ կային 'ի վերայ գործոյն սաղմոնի . երեքսազար և վեցհարիւր գործավարք ժողովրդեանն, որ գործէին զգործն : Եւ շինեաց զասուր, և զմակգով, և զաղեր, և զքեթորոն վերին, և զբալաւաթ : Բոլոյց յիս շինելոյն նր զտունն ան, և զպարիսպն եմք շաբանակի, ապա շինեաց և զքաղաքն զայնոսիկ : Եւ փնջեա կենդանի էր գաւթի՝ պատուիրեաց որ զամենի, և ասէ՝ ահա ընդ քեզ է սեմի՝ որդի գերեայ՝ որդի զաւակի յեմքայ 'ի քերթոնէ . նա անկէ՛ գին առնէ՛ս զաւագինս յաւուր յորում գնացեալ երթայի՝ 'ի բանակս : Եւ նա էջ ընդառաջ իմ յափն յարգանմանու . և երգուայ նմա 'ի ար, թէ ոչ մեռցիս սրով : և արգ՝ մի տանիցես զնա անպարս . զի այր իմաստունն ես գաւ, և գիտացես զնի՛ աւանիցես նմա, և իջուցես զայնս 36 նր արեամբ 'ի գծոխս : * Եւ սաղմոնեաց արքայ և կոշեաց զսեմի, և ասէ ցնա . շինեա՛ գաւ քեզ տունն յեմ, 37 և նիստ անգ, և մի ուրեք ելանիցես անախ : * և եղիցի յաւուր ելանելոյ քո՝ թէ անցանիցես ընդ հեղեղամեկեղբուն, գիտելով գիտաւորի զի մահաւ մեռանիցես, և արեւն քո 'ի գլուխ քո եղիցի : և երգուաւ նմա ար 38 քո յաւուր յայնօրէ : * Եւ ասէ սեմի՛ ցարքայ, բաւրի՛ է բանգ զոր խօսեցար անէր իմ արքայ, այնպէս ալ 39 բաւցէ ծառայ քո : և նստաւ սեմի՛ յեմ ամեն երես : * և եղև յաւերեղ ամաց՝ փափման ծառայք երկու՝ սեմեայ առ անքուս՝ որդի մասրայ արքայ գեթայ . և անգ. եղև սեմեայ և ասեն, ահա երկու ծառայք քո 'ի գէթ են : 40 * Եւ արեաւ սեմի՛ և հանգերմեայ զէշ իւր, և գնաց առ անքուս ինդրեղ զծառայս իւր . և չոգաւ սեմի՛ և 41 ամ զծառայսն իւր 'ի գեթայ : * և պատանդաւ սաղմոն նի՛ տանն, թէ չոգաւ սեմի՛ յեմ 'ի գեթ՝ և գարձոյց 42 զծառայս իւր : * Եւ սաղմոնեաց արքայ և կոշեաց զսեմի՛ և ասէ ցնա . մէ երգմեցուցի զքեզ 'ի ար, և եգի քեզ վիպուածի՛ և տանեմ . յաւուր յորում ելանիցես յեմ՝ և երթուցես յաջ կամ յահեակ՝ գիտելով գիտաւոր զի մահաւ մեռանիցես : և թառցեր ցես՝ բարբի՛

սրահին : Ժ (35) 'ի լաւ . Զաւակի յեմքայ 'ի բաւորն : Ուր անէ . զաւակ 'ի յեմքայ 'ի քերթոն : . . . Թէ ոչ մեռ քե սրով : (39)(40) Ոմե . Առ անքուս որդի : (42) Օրեալի : Եւ սաղմոն, բարբի է բանգ զոր ասացեր ցես :

է քանիզ զոր ըրայ: * և արդ՝ գիտիզ է զի ոչ պահե 43
ցեր զերգումն ան, և զպատուերն զոր պատուիրցի
քեզ: * Եւ ասե արքայ ցանկեք՝ դաւ ինքնին գիտեա 44
զարուսք, քո, զոր գիտե սիրտ քո զոր արարեր ք զաւ-
թի հորիմում: և հասոյց ար զլարին քո՝ ի դուռն քո:
* և արքայ սաղմունն օրհնեալ է, և ամտա դաւթի պառ 45
քանա առաջի ան յաւիտեան: * Հրամանն եւս արքայ 46
սաղմունն քանեայ օրգւոյ յովիգայեայ. և եւ սպան ըլ-
նա, և մեռաւ:

ԳԼ. Գ.

ԺԱԼ, Եւ ի հառառանել թագաւորունն սաղմունի, ինաւ 1
մաւթ արար սողմունն ընդ փարաւանի արքային
եգիպտացւոյ, և ան զգաւոր նորա՝ և ան ի քաղաք
դաւթի, մինչև հառարեայ շինել զտուն իւր՝ և զտուն 2
ան, և զլարինսն նմի շուրջանակի: * Սակայն ժողո-
վուքդն արկանեին խննկա ի վերայ բարձանց. զի ոչ
շինեցաւ տուն անուան ան մինչև ցաւուրսն ցայտսիկ: 3
* և սիրեաց սաղմունն զար՝ գնալ ըստ հրամանաց դաւ-
թի հոր իւրոյ, քալց ի բարձունս և նա զոհեր՝ և ար- 4
կաներ խուսկա: * Եւ յարեաւ գնաց արքայ ի դարա-
ւան զոհել անդ, զի նա առաւել բարձրագոյն և մեծ
եր: հաղար ողջակէզ եհան սողմունն ի վերայ սեղանոյն
այնորիկ ի դարաւան:

ԺԲ, * Եւ երեւցաւ ար սաղմունն ի քան գիշերոյ. և ասե 5
ար ցաղմունն, ինգրեա՛ դա քեզ խնդիր ինչ: * Եւ ա- 6
սե սողմունն, գաւ արարեր ողորմութի մեծ ընդ դաւ-
թի հոր իմոյ, որպէս և չքեցաւ առաջի քո իշխարաւու-
թի և արգարութի և ուղղութ արաի ընդ քեզ. և պա- 7
հեցեր նմա զաղորմութիս զայս մեծ՝ ասլ որգւոյ նք
նստել յաթոռ նք՝ սե և յաւուր յայսմիկ: * Եւ արդ՝ 8
ար ան իմ, դաւ ետուք զծառայ քո փոխանակ դաւթի
հոր իմոյ, և ես եմ մանուկ փոքր, և ոչ գիտեմ զեւ և
զմեա իմ: * և ծառայ քո ի մէջ ժողովրդեան քո է՝ զոր 9
ընտրեցեր ժողովուրդ քո՝ բազում, անթիւ և անհամար
ի բազմութի: * և ասցես ծառայի քոմ սիրտ լսելոյ 10
և դատելոյ՝ զժողովուրդ քո արգարութի, խելամուտ
լինել ի մէջ բարոյ և շարի. քանզի մի կարեղէ դատել
զայս ժողովուրդ քո գծանր: * Եւ հաճոյ թուեցաւ
քանն առաջի ան, զի խնդրեաց սողմունն զայն բան:

* Եւ

(43) Յօրեմայի նիւր. Զեարդ է զի ոչ պահեցեր:
ԳԼ. Գ. (2) Ոմեռ. Մինչև ցաւուրսն ցայտսիկ: (8) Ո-
մեռ. Եւ ժողովուրդ քո բազում, անթիւ:

- 11 * Եւ ասէ ցնա ար. փոխանակ զի խնդրեցիր յինն
զբանդ զայդ, և ոչ խնդրեցեր քեզ առաքաւս բազումս,
և ոչ խնդրեցեր քեզ մեծութի, և ոչ խնդրեցեր զան
մինս ընծամեաց քոց. այլ խնդրեցեր գու. քեզ խնդ
12 մեզա լինել լսելոյ զիրաւունս. * ահա արարի լը բա
նիգ. քամ. ահա ետն. քեզ սիրա իմաստուն և հանձն
բեզ. իբրեւ զքեզ ոչոք եղև յառաջ քան զքեզ, և յետ
13 քո ոչոք յարեցե նմանոյ քեզ: * Եւ զոր ոչ ևս խնդրե
ցեր՝ ետն. քեզ, զմեծութի և զփառս, որպէս զոր եղև
14 նման քեզ ի թագաւորոս զամ առաքաւս քո: * և եթէ
գնդացես ի շանապարհս իմ պահել զհրամանս իմ և
զպատուիրանս իմ որպէս և գնաց գաւիթ հայր քո, և
15 բազմացուցի զառաքաւս քո: * Եւ զարթեաւ սողունն՝
և ահա երնոյ էր: և յարեաւ եկն յետ, և եկաց առաջի
սեղանոյն յանդիման տապանակի ուխտին տն ի սինն.
և մատոյց ողակեցս, և արար խաղաղականս. և արար
խրախութի մեծ իւր և տմ ծառայից իւրոց:
- 16 * Յոյնեամ երեւցան երկու կանայք պռնիկք՝ աք ժԳ
17 քայի, և կային առաջի նր: * և ասէ մի կինն, յիս ասեր
իմ. ես և կինս այսէաք ի միում տան, և ծնայ, ի տանն:
- 18 * և եղև յառաքն երրորդի ծնուն և կինս այս. և մեք
առանձինն կայ, և ոչոք գոյր ընդ մեզ ի տանն՝ բաց ի
19 մեջ յերկոցանոյ ի տանն: * Եւ մեզաւ որդի սորա
20 ի գիշերի, քանզի նմեաց ի վերայ նր: * և յարեաւ ի
հասարակ գիշերի, և զմեզանուկն իմ ի գրկաց իմոց.
և աղափնի քո ի քուն եր, և նմեցոյց զնա ի ծոց իւ
րամ. և զորպէս իւր զմեռեալ նմեցոյց ի ծոց իմում:
- 21 * Եւ յարեալ չ առաւտան գիշերուցանել զորդին իմ,
և նա՝ եր մեռեալ. և հայեցայ չ նա այգունն, և ահա
22 չի՛ր որդին իմ զոր ծնայ: * Եւ ասէ մեզա կինն, ոչ.
այլ որդի քո է մեռեալն, և որդի իմ կենդանին: և
մեռան ևս ասեր, այլ որդի իմ կենդանին, և որդի քո
23 մեռեալն: * և խոսեցան առաջի արքայի: Եւ ասէ ցնն
արքայ. գու. տես՝ թէ սյա որդի իմ է՝ որ կենդանիս
է, և որդի գորա մեռեալն: և գու. տես՝ ոչ այլ որ.
24 դին քո մեռեալն, և որդին իմ կենդանին: * Եւ ասէ
արքայ. աւելք աւիս զսուրն. և բերին զսուրն առաջի
25 արքայի: * և ասէ արքայ. կարեցիք զմանուկն զտան
գիւց զկենդանի յերկաւս, և տուք զկեսն նր գնմ, և
26 զկեսն նր նմա: * Եւ պատասխանի ետ կինն՝ որոյ որ
գին

(12) Որան. Եւ յետ քո ոչ յարեցե: (13) Այս. Եւ զոր
ոչ ևս խնդրեցեր: (18) Այս. Բաց ի մեջ երկոցանոյ:
(20) Որան. Զմեռեալն նմեցոյց ի ծոց: (21) Որան.
Ընդ նա այդոյն, և ահա:

զին կենդանի էր, և ասէ ցարդայ. քանզի խոռովեան
ազիւք նր' ի վերայ որդւոյն իւրոյ, և ասէ՝ մի անէր.
տուր նմա զմանուկն կենդանի՝ և մահու մի սպանալ
նէք զնա: և մեւան ասէր, մի իմ լիցի՝ և մի գորա, կտրե-
ցնէք ի մէջ: * Պատասխանի ետ արքայ և ասէ. տուք 27
զմա զմանուկն կենդանի, որ ասաց թէ անգ զքա
նմա՝ և մահու մի սպանանէք զզա. նա է մայր գորա:
* Եւ լուաւ իմ իհէլ զգառաստանն զոր գտանցաւ ար-
քայ, և զանի հարան յերեսաց արքայի. զի տեսին թէ 28
խառտութիւն է և ի նմա ասանել իրաւունս:

ԳԼ. Դ.

ԺԴ. | Եւ եր արքայ ազոման թագաւորեալ ի վրէլի: * և 1
այս էին իշխանք նր: Աշարիա որդի սագովայ՝ 2
քահանայ: * Ելիարեփ, և արիա որդիք սիսայ՝ գալիւք. 3
և յովսափաա՝ որդի աբելիգայ ի վերայ յերեսաց: * և 4
քանեա որդի յովիգայից ի վերայ զորաց: և սա 5
գովի՝ և արիաթար քահանայք: * և աղարիա որդի նա 6
թանայ ի վերայ գործավարաց: և զարութ՝ որդի նա 7
թանայ քահանայ բարեկամ արքայի: * և արիսար՝ եր 8
հրամատար: և Ելիանի՝ հաղարարաւ: և Ելիափ որդի 9
սափայ շահապ. և ազոնիրամ որդի աբգովայ ի վերայ 10
հարկաց: * Եւ էին ազոմանի երկոտասան գործաւ 11
կալք ի վերայ իմ էլի, տալ անիկ արքայի և տան նր 12
մին մի ամի ի տարւոյ: * Եւ այս են անուանք նր. 8
բեկն որդի ովայ՝ ի լեբիկն եփրեմ: * Մի՛ որդի 9
հարայ ի մաքմա, և ի սալարիմ, և ի բեթաափա, և 10
յոյիլումփնէ ցրեթանան: * Որդի եսգայ՝ յարաբաւթն. 11
նր սղոթ և իմ երկիրն ոփերայ: * Որդի ամինաբաբայ 12
և իմ նեփաղովք, որոյ տափաթ գուար որոմանի՝ եր
նր կնուծն: * Բաանա՝ որդի այիլովթայ, զթանայ և
զմարգով, և զիմ տունն սանայ. որ առ Ելտարթաւ
նաւ,

(26) (27) Ոման. Մի՛ սպանեք: (28) Ուսան. Թիւ իմաւ
տունի մնէ և ի նմա:

ԳՂ. Դ. (5) Ոման. Եւ զարիւսգ որդի նաթա՝ (6) Յւ
բնակին Բաա հրամատար. Բաթանաթի գրի հրամատար.
Ելիւր ի Բիլի Իրեալ, որով Բեթա ամարիի գրիս վերայ
գաղափարի իւրոյ սաղեւ, յաւելաւ ի գրոյն վանի ան, և
տունել հրամանատար. համայն այլոյ գրեպրայ Բեթայ յայտ
վայրի: Բեթայ և ի գան. Է. 2. 4. 6. և ևս անտ որ անիկ
հաղափաք Բեթան արիւսի՝ հրամատար: (11) Աստ. Որդւ
ւոյ ամինաբաբայ: (12) իւլա՝ Որ առ Ելտարթաւ
նայ, համայն աման ի Բեթա՝ (12) Ոման. Եւ ի բեթ.

- նա, 'ի ներքոյ եզրայելի, և 'ի բնութիւնս մինչ ցա
 13 բեւեմաւ, և մինչ ցանմբաւ : * Եւ մնաւ որդի գա
 բերայ յաւով զազաւդ . նք աւով յայնոյ որդ
 ալ մանասէի 'ի գազաւդ . նք վիճակն երգարա որ 'ի
 բասան . վաթասն քաղաք մեծամեծք պարսպաւորք
 14 պիւնակիցք : * Այնպէս որդի որդւոյ 'ի մայր
 15 նմ : * Այնպէս 'ի նեփթաղիմ . սա մեզ զմանեմաթ
 16 գուտար սողմանի կնուէ : * Բասանս որդի քուտայ
 17 յաւեր և 'ի բաւալով : * Յովսափատ որդի փուարայ
 18 յիսաքար : * Սեմէի որդի ելայ 'ի բնիխամի : * Գա
 19 բեր որդի ագայի, յերկրն գազաւդաւ . յերկրն սե
 հանի աղբայի ամովհաւցաւ, և սղգայ արքայի բասա
 20 նա : 'Եւ պիւն յերկրն * յուգայ : Եւ ինչ բազում էր
 իբրեզաւաղ առ եզր ծովու բազմութիւն . ուստի և
 21 ըմպէին և ուրախ լինէին : * Եւ սողման 'ի իշտան եր
 թագաւորութեց, 'ի գետայ երկրն այլազգեաց մինչ
 'ի սահման եգիպտոսի : բերէին պատարագա՝ և ծա
 22 ալիէին սողմանի գիւմ աւուրս կենայ նք : * Եւ այս
 ունիկէ էին սողմանի 'ի միում աւուր . երեսուն քու
 23 նաչալ, և քառասուն քու ալիւ գերմակայ : * և ասան
 եղն ընտիր, և քան ի ով արտաւան, և հարիւր ու
 յար : Թեզ զեղերու և զայծեանն, և զընտիր ընտիր
 24 հաւալց պարարեաց : * Սի եր իշտան ամի յայնկոյս
 գետայ 'ի թափոյ մինչ ցազայ, ամ թագաւորու
 թեց յայնմ կողմանէ գետայն : և եր նա խաղաղութե
 25 յամ կողմանց շուրջանակի : * Եւ բնակեալ էր յուգա
 և ինչ վառհաթ . իւրաքանչիւրք ընդ որ թով և չ
 թղենաւ իւրով . ուստի և ըմպէին 'ի գետայ մինչ
 26 ցերբարեւել զամ աւուրս սողմանի : * Եւ էին սողմա
 նի քառասուն հազար մասակ միաց 'ի կառա, և երկու
 27 ասան հազար երկուսայ : * և ասոյն պնակս ունիկ
 գործակալն արքայի սողմանի : և զամ հրամանս սե
 զանոյն արքայի՝ զիւրաքանչիւր ամիս : և ոչ սխալէին
 28 բան մի : * 'Եւ պնակս և զգարին և զարդն երկվարացն
 և կաւամուտն, բերէին 'ի տեղին ուր էր արքայ՝ իւ
 րաքանչիւրք ըստ սակի իւրում :
 29 * Եւ ետ ար խնամտի սողմանի՝ և հանաք բազում ժե
 յոյժ, և ինչպէն արտի իբրեզաւաղաւ եղեր ծովու :
 * և

ասոյ մինչ յարեմուլաւ, և մինչ ցանմբաւ :
 (13) Սիւն . Յարիւրայ որդւոյ մանա՝ . (17) Այո . փա
 քաւայ յիսաքար : (19) Սիւն . Որդի յուգայ 'ի յերե
 ղն . . . արքայի բասան և նարի յերկրն : (20) Սիւն .
 Աւեբեր ծովու : (25) Այո . Ընդ որ թով իւրով և ընդ
 թղենաւ : (29) Սիւն . Աւ եզր ծովու :

* և բազմացաւ խմաստութիւն սողմանի յոյժ, քան ըզ- 30
հանձար ձմ Նախնեաց մարդկան, և քան զձմ խմաստ
նոց եգիպտոսի: * Եւ խմաստացաւ քան զձմ մար- 31
դիկ: և խմաստացաւ քան զքեթան վարացի, և զէ-
ման, և զբազբաղ և զդարդան՝ որդիս մաւուշայ: և եր-
անուանի յձմ ազգս շուրջանակի: * Եւ խօսեցաւ սո- 32
յոմնոն երկս հաղար առակս. և էին օրհնուիք նր հինգ-
հաղար: * և խօսեցաւ զփայտից զեղնափայտէն որ ՚ի 33
լիբանան, մինչև ցզուպայն որ յորմն ելանէ: և խօսեցաւ
զանամնոց, և զլժռնոց, և զձկանց: * Եւ գային ձմ 34
ազգք լսել զխմաստութիւն սողմանի և յձմ թաղաւո-
րաց երկրի որ լսէին զխմաստութիւն նր:

ԳԼԵ.

ԺԶԼ, և առաքեաց քիրամ աղբայ տէրոսի զԺառայս իւր 2
առ սողման. քանզի լուաւ թէ զնա օծին ՚ի թա-
գաւոր փոխանակ գաւթի հօր իւրոյ. զի սիրէր քի-
րամ զգաւթ զձմ աւուրս: * Եւ առաքեաց սողման 2
առ քիրամ, և ասէ. * գու ինքնին գիտես զգաւթ ըզ- 3
հայր իմ զի ոչ կարաց շինել առն անուան ձն նոյ ի-
մոյ, յերեսաց պատերազմացն որ շուրջ էին զնովաւ,
մինչև տալ ձն զնոսա ընդ ոտիւք նորա: * Եւ արդ՝ ցաւ 4
Ժոյց նոր ձմ իմ շուրջ զինե, և ժշ գոյ միասակար՝ և ոչ
պատահար չար: * և ահա ես ասեմ շինել տուն ան- 5
ուան ձն նոյ իմոյ. ուն խօսեցաւ նոր ձմ չ գաւթի հօր
թողում, և ասէ. որդի՛քո զոր տաց փոխանակ քո յա- 6
թողում քո՝ նա շինեացէ տուն անուան իմոյ: * Եւ արդ-
հրածման աուր, և հարցեն ինձ փայտ ՚ի լիբանանէ. և
ահա ծառայք իմ եզիցին ընդ ծառայս քո. և զվարձս
ծառայութե քո տաց քեզ՝ ըստ նմի զոր և ասացես: 7
զի գու ինքնին գիտես, զի ոչ գոյ մեր այր որ գիտէ
հարկանել փայտ իբրե զսիգոնացիս: * Եւ եղև իբրե
լուաւ քիրամ զբանս սողմանի, ուրախ եղև յոյժ՝ և
ասէ. օրհնեալ նոր ձմ այսօր, որ ես որդի խմաստուն
գաւթի ՚ի վր բազում Ժողովրդեանն այնորիկ: * Եւ 8
առաքեաց քիրամ առ սողման՝ և ասէ. լուայ վն նմի
զոր առաքեցեր առ իս. ես արարից զձմ զԺամս քո:
եղնափայտ և մայր * իջուցեն ծառայք իմ ՚ի լիբա- 9
նա

(31) Ո՛հնէ. Որդի սամաւուշայ: (33) Ո՛հնէ. Մինչև ցո-
պայն որ: (33) ՚ի լուս. ՚ի լէ՛ յորմն, նախնի՛ պարեսպ:
ԳԼԵ. (3) Յօրիսիին պոխեհ: Գիտես պատիք զհայր
իմ: (6) Ո՛հնէ. Եթէ ոչ գոյ մեր այր: (7) Ո՛հնէ. Օրհ-
նեալ է նմ այսօր: (9) Այս. Զնն լստոս ՚ի ծովու:

- Նաեւ 'ի ծով, և ես արարից զնո լսաւ 'ի ծովու' մինչև
ցածից յոր առաքեսցես առ իս, և հանից յեզր, և գտ
տագնա: և արասցես զկամո իմ ապլ հաց տան իմոյ:
- 10 * Եւ ապա քերամ սողոմնի եղենափայտս, և մայրս,
11 և զնա զկամոնք: * և սողոմնն ապա քերամայ քսան հա
զար քառ ցորենոյ, և քսան հազար սպիտո իւրոյ միւ
12 լոյ, զոր ապա սողոմնն քերամայ 'ի տարւոջ: * Եւ ետ
աք իմաստութի սողոմնի, ոնց և խօսեցաւ ընդ նմա:
13 և եր խաղաղութի 'ի մէջ քերամայ և 'ի մէջ սողոմնի,
14 և ախտեցին մէկտ 'ի մէջ իւրեանց: * Եւ արկ արքայ
սողոմնն մարգահարկ յնա ինչ, և եր հարկն երեսունհա
15 զար արանց: * և առաքեր զնո 'ի լիբանան տասն հա
զար յամանն' փոխանակաւ կային ամիս մի 'ի լիբանան,
և զերկուս ամիսս 'ի տունս իւրեանց: և բազմիրամ 'ի
16 վերայ հարկին: * Եւ եին սողոմնի եւ թանառուն հա
զար բեւեակրաց և ութսուն հազար քարահատաց 'ի
17 լիբան: * Թող զփխանս կացուցեալս սողոմնի 'ի վր
գործոյն, երեքհազար և հինգհարիւր 'ի վերայ ժողով
18 զեանն որ գործէին զգործն: * Եւ հրամանն ետ ար
քայ և բերին վեմ մեծամեծս և քարինս պատուականս
սողոմնի, և որդիք քերամայ, և բիւլացիքն: և պատ
բառեցին զփայտն և զքար, զերին ամն շինել զտունն:

ԴԼ. Զ.

- 1 Եւ եգի յամն չորեքարիւրորդի և քառասներորդի.
եղանելոյ որդւոցն իլի յեգիպտոսէ: յամն չոր
բորդի յամանն երկրորդի թագաւորելոյ արքայի սո
2 զմոնի 'ի վերայ իլի. շինէր զտունն նոն: * Եւ տունն
զոր շինեաց արքայ սողոմնն նոն' վաթսուս կանգուն
երկայնութի նք, և քսան կանգուն լայնութի նք, և
3 քսան կանգուն բարձրութի նք: * Եւ կամարակաւ ա
ռաքի տանն' 'ի քսան կանգնոյ երկայնութի նք, հան
գեալ բարձրութի տանն, և 'ի տասն կանգնոյ լայնութի
նք, առաքի երեսաց տանն: և շինեաց զտունն և կատա
4 րեաց զնա: * Եւ արար տանն պատուհանս հայեցիկս
5 ծածուկս: * և առ զորմովք տանն պատուարս շուրջա
նակի: * առ արմովք տանն շուրջանակի տաճարին և զա
6 բերդն: Եւ արար կողմանոցս շուրջանակի: * կողմա
նոցին ներքնոյ 'ի հինգ կանգնոյ լայնութի նք, և մէջ
նոյն

(16) Ունի. Որ գործէին զգործն: (18) Ունի. Եւ որ
գեղն քերամայ և լիբացիքն. և պատ:
ԴԼ. Զ. (6) Ունի. Եւ միջոյն 'ի վեց կանգնոյ լայնութի:

նոյն վեց կանգնող լայնութիւն, և երրորդին յեւթմ կանգնող
 նոյ լայնութիւնն քանզի անջրպետութիւն ետ տանն չափ
 ջանակի արտաքուստ կողմանի տանն, զի մի հարկանի
 ջին ընդ որմն տանն: * Եւ 'ի շինել տանն' ապառաժ 7
 և անպորժ քարամբը շինեցաւ. և մուրճ և թմ ինչ եր
 կաթի մէջ հնչեաց 'ի շինել նր': * Եւ գառն կողմանցն 8
 'ի ներքոյ աջոյ ուսոյ տանն, և ելանելի չափմանկաւ
 'ի միջինն, և 'ի միջնոյն յերրորդ յարկն: * Եւ շինեաց 9
 զտունն, և կատարեաց զնա. և գրուագրեաց զտունն
 տախտակամանօք պահանգօք և յորինուածովք եղենաւ
 փայտից: * և շինեաց զկողակաւ թմ տանն, 'ի շինգ կանգ 10
 նոյ բարձրութեմ նորա, և պատեաց զկողական եղենաւ
 փայտիւ:

ժԻ * Եւ եղև բան նն առ սողոմոն՝ և ասէ. * Զտունդ զոր 11
 շինեա գաւ՝ եթէ ըստ հրամանաց իմոց գնացես և զի 12
 բաւուն իմ արացես՝ և պահեսցես զնա՝ պատուիրանս
 իմ գաւ՝ զնորք, հաստատեցից զբան իմ ընդ քեզ, զոր
 խօսեցայ ընդ գաւթի հօր քոյ. * և բնակեցայց 'ի մէջ 13
 որդւոցն Բէի, և ոչ [Թողից զԹողովուրդ իմ զԲէի]: * Եւ 14
 շինեաց սողոմոն՝ զտունն, և կատարեաց զնա: * և շին 15
 նեաց զորմն տանն 'ի ներքուստ յեղինափայտից, 'ի յաւ
 տակէ տանն մինչև ցորման և մինչև յգերանան, և ալա
 տեաց չափմանի փայտիւ 'ի ներքուստ և գրուագրեաց
 'ի ներքոյ տանն կողմանոցք մայրիւք: * և շինեաց քան 16
 կանգուն 'ի ծագէ որմոյն զմի կողմանոցն 'ի յատակէ
 տանն մինչև յհեծանն: Եւ արար 'ի ներքոյ կողմանի
 նր զքարէին 'ի սրբութեմ սրբութեցն: * 'ի քառասուն 17
 կանգնոյ եր տունն, տանարն ներքին: * և գրուագրեաց 18
 զտունն 'ի ներքոյ եղենափայտիւք զկամարն և զիւ
 զակս, և զգորշուածն զնա՝ յեղենափայտից. և ոչ երեւի
 քարն * հանգէալ գարիւրայն 'ի մէջ տանն 'ի ներքուստ 19
 կողմանէ: և պատրաստեաց զնել անդ զառապանակ
 ուխտին նն: * Եւ հանգէալ գարիւրայն քան կանգուն 20
 յերկայնութեմ, և քան կանգուն լայնութեմ, և քան
 կանգուն բարձրութեմ նորա. և գրուագրեաց զնա՝ ուխ
 տով ձուլով: Եւ արար սեղան եղենափայտայ: * և 21
 գրուագրեաց սողոմոն զտունն 'ի ներքուստ ուխտով
 զըստով. և հաստատեաց ասկի բնեւօք հանգէալ գարիւ
 րայն:

(8) Այս. Եւ գառն կողմանոցին 'ի ներքոյ... շինեա
 կաւ 'ի մէջ': (9) Ոման. Պահանգք և յորինուա': (12) Ո
 ման. Եւ զհրամանս իմ արացես: (12) Ոման. Գնալ
 զնորք, հաստատեցից զբան իմ: Ուր ման. զբան իմ:
 (18) Ոման. Եւ զկամարն, և զիւ: (20) Այս. Եւ քան
 կանգուն 'ի լայնութեմ: Ուր ման. 'ի բարձրութեմ նր:

- 22 բայն՝ և պատեաց զնա սակաւ : * և զամենայն տանն զի
սակաւ մինչև 'ի սպառ ամենայն տանն : և ամենայն ներ
23 քին կողման գարբիայն՝ արար թիթղունս սակիս : * Եւ
արար 'ի ներքս 'ի գարբին երկուս քերովբէս 'ի փայլ
աից նախ : 'ի տանն կանգնոյ մեծութի մոյն՝ կռով :
24 * և 'ի հինգ կանգնոյ թէ մի նորս , և 'ի հինգ կանգնոյ
թէ ներքորդ : տանն կանգուն թէ 'ի թե . թեւոյ նր :
25 * Եւ յայնպէս և երկրորդի քերորէին միմ չափով , մի բա
26 վանքախաթի քրովբէն : * և բարձրութի միոյ քրով
բէ 'ի տանն կանգնոյ , նոյնպէս և երկրորդի քրորէին :
27 * Եւ ե գ զերկուսն քրորէան 'ի մեջ տանն ներքնոյ , և
արարանայ զթեւս նր . և հասանէր թե միոյ յորմս , և
հասանէր թե քրորէին երկրորդի՝ յորմն երկրորդս և
28 թեւ նր 'ի մեջ տանն հասանէին թեւ 'ի թե : * և պա
29 տեաց զքրովբէն սակաւ : * Եւ զնա՝ որմն տանն շաւր
ընտելի բանգախաւ զբնաց գրաւ քերորս և արմա
ւնիս , և գրաւածս հայելիս 'ի ներքապոյն և յար
30 տալին : * և զտակ տանն գրաւագեաց սակաւ զներք
31 նոյն և զարտալնայն : * Եւ գրաց գարբիայն արար
32 գուրս 'ի փայտից գիւյ . և սեամս հինգեկինս . * և եր
կուս գուրս 'ի փայտից մայրից , և քանգակս 'ի նոյնան
մեծութի շէքերորս և արմաւնիս , և թիթղունս թառա
ցեալս , և պատեաց սակաւ . և ի նանէր 'ի վերայ քր
33 թէն և արմաւնեացն սակին : * Այնպէս արար գը
34 բայ տանորին սեամս 'ի փայտից գիւյ չորեկինս : * և
կրկուսն զքանն փայտս մայրս երկրացիկս , մի մի
35 գուան . և ծինել նր երկրացիկք : * Եւ գուան երկ
րորդ չընտելաւ՝ գրոյնալ 'ի նմա քերորս և արմաւն
նիս , և թառցեալ թիթղունս , և արտեալ սակաւ ի
36 ջանելով 'ի վերայ յորմնաւանդին : * Եւ ընկեաց զգրան
ներքին երեքկարգեանս յանապից , և պարփալ գու
37 ծեալ յեզնափայտից : * Եւ մին չորրորդի արկ հին
38 տանն նն , յամեանն զինս . * յերկրորդում ամեանն .
և յամին մտաւանդորդի յամեանն մի բաւ . այն և
ամին և թերորդ . կատարեցաւ տանն ըստ նմ բա
նի

(24) Որմն . թե մի նորին : (29) Որմն . Եւ գրաւաւան
... և յարտալնայն : (30) Որմն . Եւ զտառակ տանն :
(31) Որմն . 'ի փայտից գիւյ . և սեամս հինգեկինս :
(33) Որմն . Արար և գրաց տանորին . չորեկինս :
(35) Այս . Որակաւ ինքով : Ուր որմն . 'ի վերայ յորմ
նաւանն : (36) Որմն . Երեքկանգնեան յանապից , և :
(37) Որմն . Արկուս հինն տանն նն : (38) Որմն . Եւ
յերկրորդում ամեանն յամին մտաւանդորդ . . . այն և
ամին և թերորդ . կատարեցաւ .

նի նր, և ըստ նմ յօրինուածոյն իւրոյ: և շինեաց զնա
զեւթն տմ:

ԳԼ. Ե.

Եւ զիւր տունն շինեաց սողոմոն զերեքասասն տմ, 1
և կատարեաց զնմ գտունն իւր: * Եւ շինեաց 2
զատն անտառին լիբանանու՝ հարիւր կանգուն երկաշ
նութի, և յիսուն կանգուն լայնութի նր, և երեսուն
կանգուն բարձրութի նր. և երկից կարգաց սեանցն
եղենափայտից, և ուսք եղենեայք 'ի վր սեանցն: * և 3
կյարկ գտունն 'ի վերայ կողմանոցայ սեանցն. և թիւ
սեանցն քառասուն և հինգ, և հնգետասան կարգ: * և 4
պատուարք երեք, և անջրպետք առ. անջրպետք երեք
կին: * Եւ նմ գրուիք, և նմ անջրպետք չորեքիւսով 5
պատուարաւորք. և 'ի գրանէ 'ի գումն երեքկին: * Եւ 6
զկամար սեանցն արար յիսուն կանգուն յերկայնուի,
և երեսուն 'ի լայնուի. զօգեալ կամարքն հանդեպ մի
մեանց. և սիւնքն և խարիսիք 'ի գիմնց կողմանէ կա
մարացն: * Եւ զկամար աթոռոցն ուր գատէր 'ի կա 7
մար և սանին, արար և յարկ եղենափայտիւք 'ի յա
տակէ մինչև ցառակ: * և տան նր յորում նոսցի՝ արահ 8
մի կամարակապ ըստ նմն գործոյ: Եւ տուն գտներն
փարաւանի գոր առ սողոմոն՝ ըստ նմն օրինակի, կա
մարակապ: * նմ 'ի բարանց պատուականաց. յափով 9
յանդոփից կցեալ ընդ միմեանս յերկարաւոր 'ի ներքոյ
և արտաքոյ, 'ի հիմանէ մինչև ցառաստաղն: * Եւ որ 10
տարբառ 'ի արահին մեծի հաստատեալ քարամբք մի
ծաւմեծք տասն կանգնէիւք և ութ կանգնէիւք: * և 11
'ի վերուստ կողմանէ քարամբք պատուականօք թ նմն
լափոյ անտաշիւք: Եւ եղենափայտիւք * զարահն մեծ 12
ըստ քանակի երեքկանգնեանս յանտաշից. և կարգ մի
մեծուցեալ եղենափայտիւ: Եւ շինեաց զարահ տանն
նն, զներքին կամարաց տան նն հանդեպ տաճարին:
* Եւ

Գլ. Կ. (2) Թորնալին. Եւ ուսք և զենեայք: (3) Բա
զմ. Եւ արկ տունն 'ի վր: (6) Ոմն. Եւ խարիսիք
նց 'ի գիմնց: (7) Ոմն. Աթոռոյն. որ գատէր 'ի կա':
(8) Ոմն. Թորում նաւիցի... ըստ նմն կամարակապ:
(9) Թորնալի Կրամ Գրիմ 'ի վերայ տաւին ողբի Բառի
յերկարաւոր իրիկի իւրիս նշանակեալ, թերևս անբարի Բառ
նալ զայն, և տանել յերկարաւոր, ըստ որում իմացաւ ընդօրէ
նով իւրիս. թերեւ և նմ Գրեգորի մի համայնոյն այնպէս
այնի որդի. և Երա: (9) Ոմն. Մինչև ցառաստաղն:
(12) Այս. Երեքկարգեանս յանտաշից, և:

Թ

- 13 * Եւ աւագնեաց արքայ սողման, առ զգորամ 'ի տիւ ժԸ
 14 բաւ, * որդի կնոջ այրւոյ, և նա կ'ի յեղէն նեղմապէս
 մոյ, և հայր ն' այր տիւրացի, ճարտարապետ պնծոյ,
 և ըն արուեստիւ և խնամուութի և գիտութի, գործել
 զնո՞ գործ պնծոյ: և եմուտ առ արքայ սողման. և
 15 արար զնո՞ գործն: * Եւ ձուլեաց զերկոսին սիւնն
 կամարի տանն. ու թ և տանն կանգուն բարձրութի
 սանն. և չուրջ զնովաւ չափ չարքատասան կանգուն
 չարջանակի թանձրութի սանն. և 'ի չորից մատանց
 16 մանկէն: նոյնպէս և երկրորդ սիւնն: * Եւ երկուս
 խոյակս արար առ 'ի վ' գլխոյ սաննցն ձոց պնծիւ.
 և նոյն կանգուն բարձրութի մոյ խոյակին, և նոյն կան
 17 գուն բարձրութի երկրորդ խոյակին: * Եւ արար եր
 կուս վանգակս ծածկել զխոյակն, և արար երկուս ևս
 վանգակս ծածկել զերկրորդ խոյակն. գործ կախալ
 18 նաւ: * և երկոցունց սաննցն նունաձև պնծիւ 'ի վան
 գակապատան, գործ կախապանաւ, կարգ առ կարգ:
 19 Եւ այնպէս արար երկրորդի խոյակին * 'ի վ' գլխոյ
 սաննցն, գործ չուլանագործ առ կամարաւ 'ի չորից
 20 կանգնոց: * Եւ պատուար 'ի վ' երկոցունց սաննցն:
 և 'ի վերուստ 'ի կողմանոցայ խոյակին պատուար: և
 նունաձևացն երկերեւեց կարգ չուրջ զերկրորդի խոյա
 21 կան: * Եւ կանգնեաց զսիւնս կամարի տանարին և
 կանգնեաց զթի սիւնն, և կողեաց զանուն ն' յարաւ.
 և կանգնեաց զսիւնն երկրորդ, և կողեաց զանուն ն'
 22 բաւ: * և 'ի վ' գլխոյ սաննցն գործ չուլանագործ:
 23 և կապարեցաւ գործ սաննցն: * Եւ արար զծովն ձու
 լածոյ, տան կանգուն չթանե 'ի չուրթն, գործ բա
 չարջի նոյնաձև, և նոյն կանգուն բարձրութի ն', և գա
 24 զեալք 'երեսուն և երեք կանգնովք պատեին զնա չուր
 25 մութից ձուլեալք 'ի ձուլին ն' հաստեալք: * Եւ եր
 կատասան եղն 'ի ներքոյ ծովուն. երեքն հայեին ընդ
 հիւսւսի, և երեքն հայեին ընդ ծով, և երեքն հայեին
 ընդ հարաւ, և երեքն հայեին ընդ արեւելս. և ծովն 'ի
 վ' նոյն 'ի վերուստ կողմանէ. և ամենեցուն թիկունք
 26 'ի տունն: * Եւ Թանձրութի ն' Թզու և չուրթն ն'
 եր

(13) Այս. Եւ առ զգորամ 'ի տիւ". (15) Ռեւո. Սիւնն
 'ի կամար տանն: (15) 'ի լաւ". Մատանց: մանկէն:
 (18) Բարձրութի. կարգ առ կարգ: (21) Ռեւո. Եւ կո
 յաց զանուն ն' բաւ: (23) Այս. Երեսուն և երեք
 կան": (24) Այս. Եւ նեցուկք 'ի ներքոյ... երկուս կարգ
 մաւ": (26) Օրինակ. Իսրէ զչուրթ գործ բաւանի:

իբրև զգործ չթման բաժանի. և բոյս շուշանի 'ի վշ
 նր. և տանէր իբրև երկուս հազարս մարս: * Եւ ա. 27
 բար զմեղքենովթա տանս պղնձիս. հինգ կանգուն եր
 կայնութի միոյ մեղքենովթայ, և չորք կանգունք լայ
 նութի նր, և վեց կանգունք բարձրութի նր: * Եւ այս 28
 գործ էր մեղքենովթայն խորշք խորշք 'ի վր, և խորշք
 'ի մէջ առանցիցն: * և 'ի վր խորշից նց 'ի մէջ առան
 ցիցն, առեւծք, և եզնիք, և քերոքք. և 'ի վր առան
 ցիցն նոյնպէս: և 'ի վերոյ և 'ի ներքոյ առիւծուցն և ե
 զանց տեղիք գործ առ 'ի թափ: * և չորք անիւք պղնձիք 30
 միում մեղքենովթայն, և առանցք պղնձիք. և 'ի շորե
 ցունց կողմանց նց ուսք նց 'ի ներքոյ առաջանացն, * և
 ուսք ձուլեալք հանգոյնք մարդոյ առ ընթերակացք: *
 և քերան նր 'ի ներքուստ 'ի խոյակէն և 'ի վեր կանգ. 31
 նաւ. և քերան նր գործ բոլորն. նոյնպէս 'ի կանգնոյ,
 և 'ի կիսոյ թանձրութի նր: Եւ առ քերանով նր ճա
 խարակեայ հաստատուն չորքքիւսի և ոչ բոլորն. * և 32
 չորք անիւք 'ի ներքոյ հաստատունոցն, և ձեռք յանիւսն,
 և 'ի մեղքենովթան. և բարձրութի միոյ անուայ 'ի կանգ
 նոյ և 'ի կիսոյ: * և գործ անուոցն՝ իբրև զգործած ա. 33
 նուոց կառայ, և ձեռք նց՝ և պարանոցք իւրեանց, և
 թիկունք իւրեանց, և ճամ արար նց ձուլածոյ: * Եւ 34
 չորք ուսք 'ի վր չորքունց անիւանց միոյ մեղքենով
 թայն. անգատին 'ի մեղքենովթայն ուսք իւր: * և 'ի 35
 գլուխ մեղքենովթայն կէս կանգնոյ մեծ բոլորակ շուրջ
 զնովաւ 'ի վր գլխոյ մեղքենովթայն: և սկիզբն ձեռաց
 նր՝ և խորշք նր անգատին 'ի նմանէ: * Եւ բանային 'ի 36
 փկզբն ձեռաց նր, և խորշք նր քերոքք, և առիւծունք,
 և արմաւենիք կանգնեալք առ նովաւ. իւրաքանչիւր
 հանգեայ երեսայ իւրոյ 'ի ներքս և շուրջանակի: * Ըստ 37
 նմն օրինակի արար զճամ զտասներսին մեղքենովթան.
 մի պայման՝ և մի չափ՝ և մի օրինակ ամենեցուն: * Եւ 38
 արար տասն պուտնարգս պղնձիս. և ուներ պուտնարգ
 մի քառասուն սափոր 'ի չորից կանգնոց պուտնարգ մի
 չափով: և պուտնարգ մի 'ի վերայ միոյ մեղքենովթայ
 տասներունց մեղքենովթայն: * Եւ եգ զմեղքենովթան 39
 հինգ յուսոյ տանն յաղմէ, և զհինգն յուսոյ տանն 'ի
 ձախմէ. և ծափն յուսոյ տանն ընգաղմէ՝ ընդ արեւելս 'ի
 հարաւոյ կողմանէ: * Եւ արար քիրամ զտանն, և ըզ. 40
 ըէ.

(27) Այս 'ի Թափնայ յոյս գլխի և այլաք գրէիէ փո' ալ
 նիս մեղքենովթա, մեղքենովթայն, և ն: (29) Ո՛ման. Գործ
 զուս 'ի Թափի (32) Ո՛ման. 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ կանգ
 նոյ: (36) Ո՛ման. Եւ քերոքք և առիւծունք: (38) Ո՛ման.
 Եւ 'ի չորից կանգնոց: (40) (45) Յօւնիսիս. Եւ զտաշն:

- ընտանեացիս, և տաշտան: և կատարեաց քերամ առնել
 41 զամ գործն զոր արար արքայ սողունն 'ի տան ան: * Սիւնս
 երկուս, և չըմանակս քանդակագործից սեանցն 'ի վր
 գլխոյ սեանցն: երկուս երկուս վանդակապատս, ծած
 կել զերկոսին չըմանակս քանդակագործացն որ էին
 42 'ի վր սեանցն: * զնանաձևն զտրեքարիւր երկոցունց
 ժանդակացն, երկու կարգ նանաձևաց միոյ վանդակի,
 ժանկել շուրջ զերկոսին չըմանակս մեղքնոզմացն 'ի
 43 վերայ երկոցունց սեանցն: * Եւ զմեղքնոզմացն 'և ըզ
 44 պուտնարգան տասներսին 'ի վերայ մեղքնոզմացն: * և
 զծափն զմ: և զերկոտասներսին եղևնսն 'ինեքզոյ ծո
 45 վան: * Եւ զսանսն, և զընտանեացիս զերեսին: և ըզ
 տաշտան: և զամ կահն զոր արար քերամ՝ արքայի սո
 զոմոնի 'ի տունն ան: Եւ սիւնք քառասուն և ութ տանն
 արքայի, և տանն ան: զամ գործ զարքայի պատրաս
 տեաց քերամ պղնձի համօրէն: և ի գոյր կէտ պղնձոյն
 որով արար զամ գործն զայնոսիկ 'ի բազմութ անտի
 46 յոյժ: և ի գոյր չափ կաւոյ պղնձոյն փայլնոյ: * Ա
 փն յորդանանու ձուլեաց զայն արքայի, 'ի Թանձրութ
 Թե երկրին 'ի մէջ սողունոզմաց, և 'ի մէջ սիրարթամաց:
 47 * Եւ ետ արքայ սողունն յամ կահն, քանզի կարի յոյժ
 48 եր բազմութ: և ի գոյր Թիւ պղնձոյն: * Եւ արար
 սողունն զամ կահն որ 'ի տան ան: զզոհանոցսն ոսկի:
 49 և զսեանսն յորոյ վերայ հացն պատարագի ոսկի: * Եւ
 զտաշտանիսն հինգ ընդ աջմէ, և հինգ ընդ ձախմէ հան
 գեղ գաբիբայն 'ի զնա ոսկոյ: Եւ զբազմակալսն, և
 50 զճգաղանսն, և զարգարիսն ոսկիս: * և զգրանդան,
 և զրեւանսն, և զտաշտան, և զսկուտաւանսն, և զտաւափսն
 ոսկիս զուս: և զգրունս տանն ներքոյ զսրբուս սրբու
 51 Թեցն: և զգրունս տան տաճարին ոսկիս: * Եւ բովան
 գակեցաւ ամ գործն զոր արար արքայ սողունն ըզ
 տանն ան:

Եւ տարաւ արքայ սողունն զսրբութիւն գաւթի հոր յի
 Եւրոյ, և զամ սրբութիւն սողունն 'ի զարծաթ և զոսկի
 և զկահն ետ 'ի գանձս տանն ան:

ԳԼ.

- (40) Ո՛հնա. Զոր արար արքայի սողուննի: (41) Ո՛հնա. Եւ չըման քանդակագոր: 'ի վերայ գլխոց սեանցն:
 (45) Այս. Սողուննի 'ի տանն ան: (46) Ո՛հնա. Զու
 լեաց զայն արքայ 'ի Թանձրութ երկրի: (46) Ո՛հնա. Եւ
 'ի մէջ սիրարթամաց: (48) Այս. Զզոհանոցն ոս
 4ի: (49) Ո՛հնա. Եւ զբազմակալսն: (50) Այս. Տանն
 ներքոյ զսրբ: (50) Ո՛հնա. Եւ զգրունս տաճարին ոսկի:
 (51) Ո՛հնա. Եւ 'ի գանձս տանն ան:

Յայնժամ եկեղեցացոյց արքայ սողոմոն զեմ ծերս
 Ելի, հանգերձ ամ գլխոք զաւաղանայն համբար
 ձեւոյ հարց որդւոց Ելի առ արքայ սողոմոն 'ի սխոն,
 հանել զաւաղանակ ուխտին ան 'ի քաղաքէ գաւթի'
 այն է սխոն: * Ե եկեղեցացան առ արքայ սողոմոն ամ
 այր Ելի, յամսեանն անթանի' ամի տօնին, այն է ամփոն
 եւթներորդ: * Եւ ելին ամ ծերք Ելի, և բարձին քա
 հանայքն զաւաղանակն: * Ե հանին զաւաղանակն ան,
 և զխորանն վկայութե, և զեմ սպասն սրբութե որ 'ի
 խորանին վկայութե: * Ե հանին զայն քահանայքն և
 զեւայիք: * Եւ արքայ սողոմոն և ամ ժողովուրդն Ելի
 զաւաղանակ առ նա, հանգերձ նովաւ առաքի տապա
 նակին: զնուին արջառ և ոչխարս անհամարձ և ան
 թիւս 'ի բազմուէ: * Եւ տարան 'ի ներքս քահանայքն
 զաւաղանակ ուխտին ան 'ի տեղի իւր, 'ի գաբիք տանն
 սրբութե սրբութեցն՝ ընդ թեւովք քրորեկոյն: * զի քր
 օրէն Թաւացեալ թեւովք 'ի զի տեղոյ տապանակին,
 և ծածկեցին քրորեկն զաւաղանակն, և զսրբութեւ նր
 'ի վերուստ: * Եւ կային 'ի զի սրբեցեւոցն, և հայեին
 գլուխք որբեցեւոցն 'ի սրբութեց անտի հանգեալ գա
 բիւոյն, և արտաքս ձգ երեւին: Ե եղին անդ մինչև յայ
 սոր: * Եւ ձգ ինչ դոյր 'ի տապանակին, բայց երկու
 տափառեքն քարեղէնք, տափառեք ուխտի, զորս եգ
 անդ մովսէս 'ի քրորեք: զորս ուխտեաց չար լի որդիսն
 Ելի յերանել նոյ յերկրէն եգիպտացւոց:
 Ի * Եւ եղև իրեն ելին քահանայքն 'ի սրբութե, և ամօն
 ելին զառնն ան: * Ե ձգ կարեք քահանայն կալ 'ի սպա
 սու յերեսաց ամպոյն: զի փառք ան լցին զառնն:
 * Յայնժամ ասէ սողոմոն. Տ'ը ասաց հովանի լինել
 միգով: * շինելով շինեցի քեզ առն բնակութե. հազ
 տասութե ամօնոյ քում յաւիտեան:
 ԻԱ * Եւ գարձոյց արքայ զերեսս իւր, և օրհնեաց զեմ
 ինչ: Ե ամ եկեղեցին Ելի կայր: * Եւ ասէ. Օրհնեալ
 եւր ամ Ելի այսոր: որ խոսեցաւ բերանով իւրով զ
 գաւթի հոր խնոյ: Ե ձեռք իւրովք ելին և ասէ: * Յ
 բէ յորմէ հանի զժողովուրդ իմ զինչ յեգիպտոսէ, ոչ
 ընտ

ԳԼ. Ը. (1) Ոման. Ամ զաւաղանայն համբարձեցեւոց:
 Ուր յօրհնալին 'ի իւր հի իւրեւ ելեալ, 'ի տա', նշանալի բ:
 (1) Ոման. Այս է 'ի սխոնէ: (2) Ոման. Անթանիամ
 'ի տօնին: (11) Այս. Եւ ոչ կարեին քահանայքն կալ:
 (15) Ոման. Օրհնեալ է չար ամ: (16) Ոման. Ոչ ընտ

- ընտրեցի 'ի քաղաքի միւս ուրեք 'ի գաւազանաց ելի շինել առն' զի լինիցի անուան իմոյ . և ընտրեցի զգաւ 17
 17 իմ լինել 'ի զի Ժողովրդեան իմոյ ելի : * Եւ եղև 'ի որտեղ գաւթի հոր իմոյ շինել առն անուան անն այ իջի : 18
 18 * և առեալ արքայաւիմ հայր իմ . փոխանակ զի եկն 'ի որտեղ քա շինել առն անուան իմոյ' բարւոք արարեալ , 19
 19 զի եղև 'ի որտեղ քա . * բայց զուսն շինեցեալ գառնն , այլ որգի քա որ եղանկ յերանայ քոց' նախնեացէ առն 20
 20 անուան իմոյ . * Եւ կանգնեաց արքայն իւր զոր խաւսեցաւ . և կայի եւ փոխանակ գաւթի հոր իմոյ , և նստայ յաթոռն ելի ուղի խաւսեցաւ արքայն . և շինեցի առն 21
 21 անուան անն այ իջի . * և եգի անդ տեղի տապանակին , որ է ուխտն անն զոր ուխտեաց արքայն հարսն մեր , 'ի հանել նոր զնստա յերկրին եգիպտացաց : 22
 22 * Եւ յարեաւ ազոմնն յերեսաց անգանդն ան' առաջի ան կեկեղեցոյն ելի , և ասարածեաց օգնեալ իւր յեր 23
 23 կինս , * և առեալ . Տէր անն ելի . վեր իջեալ զքեզ ան յերկինս 'ի վեր և յերկիր 'ի խոնարհ' որ պահեցիր զուխտ և զպարտեալ ծառայի քում զնացելոյ առաջի քոյ ան 24
 24 որտեղ իւրով . * պահել ծառայի քում գաւթի հոր իմոյ , զոր խաւսեցաւ նմա , և խաւսեցաւ քերանով քով , և մեղք քով խաւսեցաւ որտեղ և յաւաւր յայտնել : 25
 25 * Եւ արգ. արքայն անն ելի , պահեալ ծառայի քում գաւթի հոր իմոյ , զոր խաւսեցաւ նմա և ասացեր . ոչ բարձր քո այլ յերեսաց իմաց որ նստիցի յաթոռն ելի , մայրն թէ զգաւսացին որգի քո նստապարհաց խորանց գե 26
 26 նալ առաջի իմ , ուղի և զնացեր գաւ առաջի իմ : 26 * Եւ արգ. արքայն անն ելի , հաստարիմ լիցի բանն քո 27
 27 զոր խաւսեցաւ ծառայի քում գաւթի հոր իմոյ . * Թէ բնակիցի' ան ի մարդեան որ 'ի զի երկրի : եթէ երկրի' և երկրից երկրից լին քեզ բաւական , արգ. զերկրի 28
 28 առն զոր շինեցի : * Եւ արգ. հայրեաց յաթոռն ծառայի քում , և 'ի խնդրուածս իմ , արքայն անն ելի , լսել պարտաւանայ աղծից ծառայի քոյ որ կայ առաջի քո 29
 29 առ քեզ . * լինել բայց ապա քոյ զքոյդ և զքերեկ , 'ի անգլա՞ն զորտե ասացեր թէ եղիցի անուան իմ անդ , 'ի լսել աղծից զոր աղծից ծառայ քոյ 'ի անգլա՞ն յայտնել * 'ի առեալ և 'ի գեղերի , և լսելցես ձայնի ծառայի քոյ :

բոցի քաղաք 'ի միւս ուրեք գաւազանի խորայելի :
 (18) Աւս . Ցգաւիմ ցհայր իմ : (19) Բաղաթ . Որեւ լանդէ յերա' : (21) Աւս . Որեւ և ուխտն անն : (25) Որեւ . Որեւ և գաւ . զնացեր . իսկ յայտնել գաւ : (28) Որեւ . Պարտեալ ծառայի քո : (29) Որեւ . Զոր աղծի ծառայ քո :

բոյ. և ժողովրդեան քո իշխ, զոր կայցեն յաղթան 'ե
 տեղադն յայսմիկ: * և գաւ լուիցեն 'ի տեղադ քնաւ 30
 կուլմէ. քոյ յերկինս, և արասցեն և քաւեացեն, * զոր 31
 ինչ որ մեղիցե ընկերի իւրում: Եւ եթէ առցե 'ի ժբ
 նք անեծս անիծանել զնա, և խոտաովան լիցի առաջի
 սեղանոյ քոյ 'ի տանս յայսմիկ, * և գաւ լուիցեն յերկ 32
 նից, և արասցեն և քաւեացեն զժողովրդադ. քո զինչ: Եւ
 Եւստորինել անորինին, առ ըստ Զանապարհոյ նք 'ի
 գլուխ նք: և արգարացուցանել զարդարն. առ ըստ
 ըստ արգարուլմէ նք: * Եւ 'ի պարակ ժողովրդեան 33
 քո իշխ առաջի թշնամեաց, յորժամ մեղանիցեն քեզ
 և գաւնայցեն առ քեզ 'և խոտաովան լիցին անուան
 քում. և յաղթան կայցեն, և աղաւիցեն առ քեզ 'ի տանս
 յայսմիկ: * և գաւ լուիցեն յերկնից, և քաւեացեն ըզ 34
 մեզ ժողովրդեան քոյ իշխ. և արաձաւցեն զնոսա յեր
 կիրս զոր ետուր հարց նց: * Եւ յարգելուլ երկնից 35
 և 'ի բնիւն անմրեի, զի մեղուցեալ իցեն քեզ. և յաւ
 դթս կայցեն 'ի տեղադն յայսմիկ, և խոտաովան լինի
 զին անուան քում, և 'ի մեղաց իւրեանց զաւնայցեն,
 յորժամ նկան առնիցեն զնս. * Լուիցեն յերկնից, և 36
 քաւեացեն զմեզ ծառայից քոց. և ժողովրդեան քոյ
 իշխ. զի ըլուցեն նց Զանապարհ ըստի գնալ 'ի նա. և
 տացեն անմրե յերկիր քո զոր ետուր ժողովրդեան
 քում 'ի ժողովրդաւ: * Եւ առ եթէ լինիցե յերկրի, 37
 կամ թե ման լինիցի, կամ թե հրայրեացք, կամ գաւ
 լուին, կամ ջորեակ, կամ ժանգ եթէ. լինիցի. և նե
 զիցե զնա թշնամի իւր 'ի միւս. քաղաքացն իւրոց. նմ
 պատահար և նմ գաւ: * Ամենայն աղօթք' և նմ խնդ 38
 ըստնք որ լինիցին նմ մարդոյ, նմ ժողովրդեան քոյ
 իշխ, ուն զիարդ գիտիցեն իւրաքանչիւր զսխաւս արտի
 իւրոյ, և տարածեացե զմեռս իւր 'ի տանս յայսմիկ. * և 39
 գաւ լուիցեն յերկնից 'ի պատարաս բնակեալմէ քում
 մէ, և քաւեացեն և արասցեն. և տացեն առն ըստ նմ
 Զանապարհոյ իւրոց, ուն և գիտիցեն զտիրս նք. զի
 գաւ միայն գիտիս զտիրս նմ որդւոց մարդկան. * զի 40
 երկնցն 'ի բնն զնմ առաքս իւրեանց' արքայի և կեց
 ցին 'ի ժբ երեսոց երկրի, զոր ետուր հարց մեռոց:
 * Եւ օտարառն որ ոչ իցե 'ի ժողովրդեան քումմէ իշխ, 41
 և նա եկեալ իցե յերկրի հեռաստանէ. * ուր և լինի 42
 զանուանէ քումմէ մեծէ, և զմեռանէ քումմէ հզօրէ,
 և

(32) 'ի տանս'. Երկնից. անդուցեն և քաւեացեն և գաւ
 տանս'. հայտնի տան 'ի Եւստ'. (35) Որտեւ. Եւ յաղթան
 կայցեն: (37) Առաքս. իւր 'ի միւս. 'ի քաղաքացն իւրոց:
 (38) Ուստ. Ուն զիարդ գիտիցե իւրաքանչիւր:

- և պատգի քուսմէ ւ գեւոյ . և եկեաց և յաղօծաւ կացցե
 43 'ի սեղաւթս յայտնի . * և գու լուիցեն յերկնից 'ի պատ
 րաստ բնակուէ քուսմէ , և արասցեն ըստ ամի զոր և
 կարգացեալ առ քեզ ասարաթին : զի ծանխցեն ամ աղցք
 երկրի զանուն քո , և երկիցեն 'ի քէն ուղ և ժողովուրդ
 քո ինչ . և ծանխցեն զի անուն քո կոչեցեալ է 'ի վր
 44 ամա զոր շինեցի : * Եւ եկեալ ելանիցե ժողովուրդ քո
 'ի պատերազմ ընդ Թշամիս իւր 'ի ճանապարհի յոր
 մէ գարձուսցեն զին . և կացցեն յաղօծա յանուն ան 'ի
 ճանապարհի քաղաքիս զոր ընտրեցի , և 'ի աման զոր
 45 շինեցի անուն քում . * և գու լուիցեն յերկնից աղ
 թից նց և խնդրաւորոց նց , և արասցեն նց իրաւունա .
 46 * քանզի մեղանշեցին քեզ . զի չիք մարդ որ ոչ մեղան
 չէ : Եւ եկեալ անցն 'ի վերայ նց , և մասնեցեն զին
 առաջի Թշամիաց . և գերեացեն զին գերեւ իւրեանց
 47 յերկիր Թշամիայ 'ի հեաւար կամ 'ի մոտաւոր . * և
 գարձուսցեն զերես իւրեանց յերկրին յոր գերեցան .
 և գաւաղցեն և աղաչեցեն զքեզ յերկրին գերաւին
 իւրեանց , և առջին 'ի մեղաց անորիննցաք անխաւ
 48 ցաք . * և գարձեցն առ քեզ յամ սրտի իւրեանց , և
 յամ անձն իւրեանց 'ի յերկրին Թշամիաց իւրեանց
 յոր փոխեցր զին . և յաղօծա կացցեն առ քեզ վան
 ճանապարհի երկրին իւրեանց զոր ետաւր հարցն նց ,
 և քաղաքիս զոր ընտրեցի , և աման զոր շինեցի զին
 49 աման քում . * և լուիցեն յերկնից 'ի պատրաստ բնա
 կուէ քուսմէ աղթից նց և խնդրաւորոց նց , և արաւ
 50 ջնն նց իրաւունա : * և քուսեացեն զանիւրաւուէն նց
 զոր մեղան քեզ . և ընամ որդամարհանաց նց զոր բոլ
 համարեցին զքեզ . և ասցեն զնոսա 'ի գմուի առաւ
 51 ջի գերաց իւրեանց , և գմուայիս 'ի նն , * զի ժողովուրդ
 քո և ժառանգուի քո են ' զորս հաներ յերկրին եգիպ
 52 տացայ 'ի միջոյ երկամոյն հաղցայ : * Եւ երկուն
 ալ ք քո և անանջ քո բայ 'ի խնդրաւորոց մասացի քոյ .
 և 'ի խնդրաւորոց ժողովրդան քո ինչ ' լսել նց յամի ո
 53 բով և կարգացցեն առ քեզ : * զի գու զատուցր զին
 քեզ 'ի ժառանգուէ յամ ժողովրդայ երկրի . ուղ իւ
 անցոր 'ի մեռն մովսիսի մասայի քո 'ի հանել զհարան
 մի յերկրաւորսն ար ար :
 Բայցեւոր խանցաւ աղանն զն աման իրիւ , կատարեաց ի յի
 չի

(43) Որեւ . Եւ ասցեն ըստ ամի զոր : (44) Որեւ . Եւ
 'ի ճանապարհի յորմէ գու գարձուսցեն : (45) Աւր .
 Եւ ընտրեցն յերկնից : (46) 'ի լուս . Մեղանշեցեն քեզ .
 անմոյն անց 'ի քեզ : Որ անո . Եկեալ անցն 'ի վր
 քոյ ... և գերեցեն զին : (48) Որեւ . Որ փոխեցր զին

չինել զնա . Զարեգան ծանեաւ յերկինս . Տի առաջ
 բնակել 'ի միգի : Երեւա զտուն իմ տուն վայելուչ բը-
 նակել 'ի նմա նորոգութի : Ոչ աւանիկ գրեալէ այս 'ի
 գիրս երգոյ : * Եւ եղև իբրև կատարեաց սողովն կալ 54
 յաղթմա առ ար, զամ աղթմա զայս և զխնդրուածս
 յարեաւ յերեսաց սեղանոյն ան ուր կայր 'ի գուռս 'ի
 մերայ ծնագաց իւրոյ, և ձեռք իւր ընդ երկինս ասարա-
 ծեաւ : * և եկաց և օրհնեաց զամ եկեղեցին իլի մեծաւ 55
 ձայն, և ասէ : * Օրհնեալ է ար այսօր, որ ես հան 56
 դիտա ժողովրդեան իւրում իլի ը ամի զոր խաւեցաւ
 ոչ լրիպեաց բան մի յամ բանից նր ճարեաց որովք խա-
 սեցաւ 'ի ձեռն մովսէսի ծառայի իւրոյ : * և եղև իլի ար 57
 ամ մեր ընդ մեզ՝ ուղ էր ընդ հարցն մեր, և մի թող-
 ցէ զմեզ : * այլ գարծուցէ զմեզ առ 'ի խնտորելոյ 58
 օրովից մերոյ 'ի նմանէ : զնալ յամ ճանապարհս նր, և
 պահել զամ պատուիրանս նր, և զհրամանս նր, և զե-
 րաւունս նր զորս պատուիրեաց հարցն մերոյ : * Եւ 59
 զիցին բանիս իմ այսօրիկ որովք պաշտանցայ առաքի
 ան այ մերոյ՝ մեր ձեռնալ առ ար ամ մեր 'ի տուէ և 'ի
 գիշերի, առնել իրաւունս ծառայի քում, և իրաւունս
 ժողովրդեան քում իլի, զբան օրրստօրի : * զի ծանեի 60
 ցեն ամ ժողովուրդք երկրի, զի ար՝ նա է ամ, և չէք
 այլ ոք : * Եւ եղև իլի սիրտք մեր կատարեալք առ ար 61
 ամ մեր անարատութի զնալ բառ հրամանաց նր, և
 պահել զպատուիրանս նր ուղ և յաւուր յայտնիկ :
 ԻԵ * Եւ արեայ և ամ որդիքն իլի ընդ նմա՝ զոհեցին զոհս 62
 առաքի ան : * և զոհեաց արեայ սողովն զոհս խաղա 63
 զականաց զորս զոհեաց ան յարջաւոց քսան և երկուս
 հաղարս, և յոյնարաց հարիւր և քսան հաղար : Եւ ա-
 քար նաւակատիս տանն ան արեայ՝ և ամ որդիքն իլի :
 * Եւ աւուր յայտնիկ օրեաց արեայ զմիջոց սրահին որ 64
 հանդէպ պանն ան . զի անգ արար զոջակեղան և ըզ-
 պատարագան, և զզոհան, և զճարպան խաղաղականաց .
 զի սեղանն պաննի որ առաքի ան կայր՝ փոքր էր, և ոչ
 հարկէր ընդունել զոջակեղան և զպատարագան, և ըզ-
 զոհս խաղաղականաց : * Եւ արար սողովն յաւուր 65
 յայտնիկ ան, և ամ ինչ ընդ նմա եկեղեցի մեծ, 'ի
 մախցն երաւթայ մինչև ցգեան եգիպտացոյ՝ առաքի
 ան այ մերոյ, 'ի տանն զոր չինեաց՝ ուսելով և ըմբե-
 ւով

(54) Ոմեհ . Զամ աղթմա զայս . . . քայր 'ի գուռ 'ի վր
 ծն' : (56) Ոմեհ . Օրհնեալ է ար ամ . . . զոր և խաւե :
 (58) Ոմեհ . Եւ գարծուցէ զմեզ առ 'ի : (59) 'ի բաւ .
 Մեր ձեռնալ մեզ առ ար ամ : (63) Ոմեհ . Զոր զոհեաց
 ան այ : (64) Բաղար . Եւ զճարպ խաղաղականաց :

ըստ է առաջին լինելով առաջինն այ մերոյ գեւթն օր՝
 66 * Եւ զեւթն օր, առաքս չորեքասանն : * Եւ յաւաքն
 աթերորդի արձանիւնց զժողովուրդն . Եւ օրհնեցին
 զարքայ և զնաչին իւրաքանչիւր 'ի բնակութիւն իւր
 եանց, ինքութեւն և սրտիւ զուարթութեւն 'ի վր իմ
 բարեացն զոր արար ար իմ ծառայի իւրում գաւթն՝
 և ելի ժողովրդեան իւրում :

ԳԼ . Թ .

- 1 Եւ եղև իբրև կտաարեաց սողմուն շինել զառնն
 ան, և զառնն արքայի . և զամ հանգերմանս ոտ
 զամենի զոր կամեցաւ առնել :
- 2 * Եւ երեկցաւ ան սողմունի երկրորդ անգամ, ուն 12
- 3 երեկցաւ ան 'ի գաթաւան : * Եւ առեց յնա ար . ըս
 ւայ ձայնի պղծից քոց և պնդատանայ զոր պաշտօն
 ցար առաջի իմ, արարի զեղ ըստ իմ աղօթից քոց .
 որքեցի զառնն զոր շինեցեր զնել զանուն իմ անդ
 յաւիտեան . և եղեցին աչք իմ և սիրտ իմ անդ զամ
- 4 առաքս : * Եւ զուեթե զնաչեան առաջի իմ, որպէս
 կնայ գաւթն հայր քո սրտութեւն սրտիւ և ուղղութեւն
 առնել ըստ իմ զոր պատուիրեցի 'նմա, և զհրամանս
- 5 իմ և զպատուիրանս իմ պահեցես' * Կանգնեցից զա
 թոռ Թագաւորութեւն քոյ 'ի վր ելի յաւիտեան . ուն
 խաւարայ գաւթի հոր քում և ասացի . մի պահասեցե
- 6 քո այդ առաջնորդ յիշե : * Ապա թե գառնալով գառ
 նայեցե դուք և որդիք ձեր յինն . և ոչ պահեցեք դուք
 զպատուիրանս իմ և զհրամանս իմ զոր ետ մեզման ա
 ռաջի մեր . և երթայեցե և ծառայիցե աստուածոց ք
- 7 տարաց' և երկիր պապանիցեք նոցա , * բարձից զինել
 յերկրն զոր ետաւ նշ : Եւ զառնեգ զայդ զոր սրբե
 ցի անուն իմոյ՝ ընկեցից յերեսաց իմոց . և եղեցի ինել
- 8 յապահանութի և 'ի խոսս ընդ իմ ժողովուրդի . * և
 առնեգ բարձրացեալ 'ի զրդյս . իմ որ անցաւ ինն առ
 գաւթն՝ զարմարեցի, և չընեցե և ասացե . ընդեր ա
- 9 քար ար այսպէս երկրիս այսմիկ և ասնո այսմիկ : * և
 ասացնն՝ փոխանակ զի Թողն զար իմ իւրեանց ար
 եհան զհարս նշ յեգիպտոս 'ի ասնե ծառայութեւն, և
 բնուան հարին զաստուածոց օտարաց , և երկիր պապն
 նշ

(66) Որման . Եւ յորմութեւնորդի . . զժողովուրդան . . .
 և արաի զուարթ . . . զոր արար ար գաւթի ծա՝
 Գլ . Թ . (3) Որման . Արարից զեղ ըստ իմ : (4) Որման .
 Եւ զնայ հայր քո գա՝ (5) Որման . Բո այդ յերեսաց
 իմոց առաջնորդ ելի : (8) Որման . Ար անցաւ ինն առ գաւթն :

նչ և ծառայեցին նշ. զի այնորիկ ած ար'ի վր դոցա
 զամ շարեազ զայգոսիկ : Յայնժամ եհան սողման ըզ-
 րաւարն փարպուսն'ի քաղաքէ գաւթի'ի տունն իւր
 զոր շինեաց իւր : * Եւ եղև յաւարսն յայնտիկ յամն 10
 քսան զոր շինեաց սողման զերկոսին տունսն՝ զտունն
 ան և զտունն արքայի : * Եւ քիրամ արքայ տիւրոսի 11
 մեռնաու էր սողմանն, եղևափայտիւք և փայտիւք
 մայրից, և ոսկւով, և ամ կամիք իւրովք : Յայնժամ
 ետ արքայ սողմանն քիրամայ քսան քաղաք'ի գալիլեա :
 * և եւ քիրամ'ի տիւրոսէ և չոգաւ'ի գալիլեա տեսաւ 12
 նմէլ զքաղաքն զոր ետ նմա սողման, և ոչ եղև նմա հա-
 մայ : * և ասն' զի'նչ են քաղաքքս այսորիկ զոր ետուր 13
 ինձ և դայր : և կոչեաց զնս սահմանա իւր մինչև ցայս
 օր : * և երբ քիրամ սողմանն հարիւր և քսան տաւ 14
 զանդ ոսկւոյ : * Եւ այս են հանգերմանք աւարին, զոր 15
 եհան արքայ սողմանն շինել զտունն ան, և զտունն ար-
 քայի, և զմելոն, և զբարձաւանդական, խնով զերամն
 քաղաքի գաւթի, և զասուր, և զմայիգան, և զպարթուսն
 Եփ, և զեսեր, և զմակեդոն, և զպարթ, * փարաւ 16
 նի արքայի եգիպտացւոյ. քանզի եւ և մա զգաղեր,
 և այրեաց զնա հրով. և զքանանային որ նաւոր'ի քա-
 ղաքին՝ սպան, և ետ զնա պարտաւանդան գտեր իւրում
 կնոջ սողմանն : * Եւ շինեաց սողման զգաղեր, և ըզ- 17
 բնութոսն զնորքին : * և զքաղաք, և զմերմանք յամն 18
 պատի և յերկրի անդ : * զամ քաղաքս բնակուծին որ 19
 եին սողմանն, և զքաղաքս կառաց, և զամ քաղաքս և
 ցիփարաց, և զհանգերմանս սողմանն, զոր հանգեր-
 մաց շինել յեմ, և'ի յիւրանան, և յամ երկրին : * զի 20
 զիւնելոյ նր ամ ազգին մնացելոյ յամուրհացւոցն, և
 'ի քեռացւոց, և'ի փերեզացւոց, և'ի խեւացւոց, և'ի
 քանանացւոց, և'ի յերուսացւոց, և'ի գերգեռացւոց,
 որ ոչ յորդաւոցն էլին էին : * որդիք նշ մնացելոյս յետ 21
 նշ յերկրին, զոր ոչ կարացին որդիքն էլին սատակել :
 և արեւմտոս սողմանն ընդհարկզք ծառայութե մինչև
 ցայսօր : * Եւ յորդաւոցն էլին ոչ ետ սողման'ի հանգեր 22
 մաւորուէ. զի նոքա անք պատերազմազք էին : և ծա-
 րաքք նր, և իշխանք նր և սպառազեմք նր, և անհաւք
 նր :

(10) Ո՛հնէ. Ամս քսան զոր : (13) Այս. Զնս սահմանս
 մինչև ցայ' : (15) 'իւրա'. 'ի Վրայ, հանգերմանք, նշնա-
 ի' սակ հարկի : (15) Ո՛հնէ. Զիրամ քաղաքին գաւթ :
 և զմայիգան և զպարթուսան երուսաղէմ : (20) Ո՛հնէ,
 Յամուրհացւոյ և 'ի քեռացւոյ, ևն : (20) Յիւրմայի
 պատիւք. Եւ 'ի գերգեռացւոյ : (22) 'իւրա'. Ոչ ետ սո-
 ղման'ի ծառայութե. զի :

- 23 նք : * Եւ այս են իշխանք որ կային 'ի վր գործոյն առ
զամենի, հինգ հարիւր և յիսուս, որ անեկն զգաղը
24 վարդն որ գործէին զգործն : * Բայց զուսարն փա-
րասնի ել 'ի քաղաքէն դուրսի 'ի տունն իւր, որ ըն-
25 նեաց նմա . յայնժամ շինեաց զմելոն : * Եւ հաներ առ
զամեն կրիցս անգամ 'ի տարւոյ ողջակեզս և խաղաղա-
կան 'ի վերայ սեղանոյն զոր շինեաց նն, և արհաներ
26 խանկա առաջի նն . և բովանդակեաց զտունն : * Եւ
արար նաւ արքայ սողմոն 'ի գառիոնդաբեր, որ է մերձ
27 յերթ 'յերէր վերջոյ ծովուն յերկրին եզամայ : * Եւ
տապեանց քերամ ընդ նաւն 'ի ծառայից իւրոց նա-
ւորդս հմուտ նաւարկուի ծովու չ ծառայս սողմոնի .
28 * և չղզան 'ի սովորա . և առին ամառի ոսկի չորեքհա-
րիւր և քան տաղանտ, և բերին արքայի սողմոնի :

ԳԼ Ժ .

- 1 Եւ արհանն արքայ լուսու զանուսն սողմոնի ' և զա ին-
նոն նն, և զիմաստութի սողմոնի . և եկն փոր-
2 մել զնա առակդ : * և եկն յիմ զորու ծանու յոյժ . և
ուղտուք որ բարձուլ բերէին խուկս, և ոսկի բա-
զամ յոյժ, և արհան պատուականս . և եմուտ առ սո-
ղմոն, և խանցաւ ընդ նմա զամ ինչ որ էր 'ի սրտի
3 իւրում : * և մեկնեաց նմա սողմոն զամ բանն նք, և
նչ էր բան տխուրալ յարքայէ զոր մէ մեկնեաց նմա :
4 * Եւ ետես կենն զամ իմաստութի սողմոնի, և ըզ-
5 տանն զոր շինեաց : * և զխորտիկան սողմոնի . և զա-
թու ծառայից նք, և զխարդ պաշտօնից նք, և զհան-
գերմանս նք, և զմատուտակս նք . և զաղակեզս նորա
6 զոր մատուցանէր նն, և յիմարեցաւ : * Եւ ասէ ցար-
քայ սողմոն . Զմարիտ էր բանն զոր լուսայ յերկրին
7 իմում վր բանից քոյ՝ և վր իմաստութե քոյ : * և մէ
հաստայի խանդեացն առիւ, մինչ ինձէն եկի և ան-
մին ոչք իմ . և անա 'ի կէս չի զոր պարմեցին ինձ ի
մատուութեք զոր յաւելիւր և բարուս, և ամ համբա-
8 ւոյն զոր լուին յերկրին իմում : * Երանելի են կա-
նայք :

(23) Ո՛հնէ . Եւ այս եկն իշխանք որ : (23) Աստ . Ո՛ր
գործէին 'ի գործն : (26) Ո՛հնէ . 'ի գառնիւդաբեր, որ :
(27) Ո՛հնէ . Արա նորարդս հմուտ :
Գլ . Ժ . (3) Յիմարիտ փոր . Անուշաւ յարալէ զոր ոչ :
(4) Ո՛հնէ . Եւ ետես արհան զամ : (5) Ո՛հնէ . Եւ զոր
մամ ծառայից նք, և զխարդ : (7) Ո՛հնէ . Եւ ոչ հա-
ւաստայի խան : . . և ամ համբաւացն զոր լուին : (8) Ո՛-
հնէ . Եւ երանելի են կա' . . չեմ զամ իմաստութե քոյ :

Եւ այս քո՝ և երանելի ծառայք քո որ կան առաջի քո՝ և
 համապաղ լսեն զիմաստութի քո : * և եղիցի ար ար 9
 քո օրհնեալ որ հաճեցաւ Ե. քեզ առջ զքեզ յաթուգ
 ելի . զս սիրելոյ ան զի ել հաստատակ յաւիտեան : և կա
 յղց. զքեզ արքայ 'ի վր նց , առնել իրաւունս և ար
 դարութ յատեանս նց : * Եւ ետ սողմոնի հարկւր և 10
 քան աազանս ոսկւոյ , և խաւկս բազումս յոյժ , և ա
 կանս պատուականս . և ոչ էին եկեալ այնպիսի խոռնկք
 բազումք և անուշուշք , զորս ետ տիկինն սարայ ար
 քայի սողմոնի : * Եւ նաւն քիրամայ որ բերէր օսկի 11
 'ի սովիերայ , երբ 'ի սովիերայ փայտ անտաշ բազում
 յոյժ , և ականս պատուականս : * և արար արքայ զԷ 12
 փայտան անտաշս մոյլժս տանն ան , և տանն արքայի , և
 քնարս և տակիզս երգեցողաց . և չէր եկեալ այնպիսի
 փայտ անտաշ յերկիրն , և ոչ երեւցաւ ուրեք մինչև
 զայսօր : * Եւ արքայ սողմոնն ետ տիկինոյն սարայ զեմ 13
 ինչ զոր կամեցաւ և զոր խնդրեաց , բայց յայնմանէ զորս
 տուեալ էր նր 'ի ձեռս արքայի սողմոնի : և դարձաւ և
 զնաց յերկիր իւր 'ի կրն և ծով ծառայք իւր : * Եւ էր 14
 ելիւ օսկւոյն եկելոյ սողմոնի 'ի միւսմ տարւոյ վեց հաւ :
 բիւր և վաթսուս և վեց տաղանտ ոսկւոյ . * Թող զհար 15
 կացն կարգելոց , և զվաճառաց վաճառականաց , և զեմ
 Թաղաւորաց այլի կողման , և նախարարաց երկիրն :
 Եւ արար արքայ սողմոնն երեքարեւր նիզակ օսկի 16
 կռածոյ , և երեքարեւր գահեկան 'ի վերայ փոյ նիզա
 կի : * և երեքարեւր զէն օսկի կռււ , և երեք մանք օսկի 17
 'ի վր զէն . և ետ զայն արքայ 'ի առն անտառին լեռա
 նանու : * Եւ արար արքայ աթոռ փղոսկրեայ մեծ , և 18
 պատեաց զնա օսկւով փորձով : * վեց աստիճան աթոռ 19
 օսկի , և զեմք եղանց 'ի Թիկանց կողմանէ աթոռոյն ,
 և ձեռք աստի և անտի 'ի վր աթոռոյն նստելոյ , և եր
 կու առիւծուծք կային առնիթեր ձեռացն : * և երբ 20
 կոտախան առեւծք կային 'ի վր վեցեցունց աստիճաւ
 նացն աստի և անտի : և ոչ եղև այնպիսի յեմ Թաղա
 ւորութն : * Եւ նմ կահ սպասու արքայի սողմոնի 21
 օսկի գործեալ . և առաջանք օսկիք . և նմ կահ տան
 անապոսին լեռանանու օսկւով պատեալ . և ոչ գոյր ար
 ծաթ , քանզի ոչ էր համարեալ արծաթ յաւուրս սո
 ղը

(10) Ոման . Եւ ոչ եկեալ էին այնպի : (13) Ոման . Եւ
 զոր ինչ խնդր . : 'ի ձեռն արքայի սո : (14) Յօրեմայի
 Յապիւլ այսպիսի գրեալք . վեց ք և 47 : (17) Ոման . Եւ
 երեք հարկւր մանք օսկւոյ 'ի վր զէն : (20) Ոման . Եւ
 երեք տասան կարկանդակ կային 'ի վերայ վեցն : (21) Օրե
 նալի . Քանզի էր համարեալ արծաթ :

- 22 զաննի՝ Թէ իցէ ինչ : * զի նաւ Թարսասցի եր սորը մանի՝ արքայի ի Ծովու Մեծաւ քիրամայ, և յերեւմ գայր արքայի նաւ ի Թարսակ : ոսկւոյ և արծաթոյ, և
- 23 ժանեաց փաղ, և կապկալ, և սիրամարգալ : * Եւ մեծացաւ սողոմնն քան զամ Թագաւորս երկրի, և
- 24 Ծաւք և խնամուք : * և ամ Թագաւորք երկրի ինչ րէին տեսանել զերեսս սողոմնի, և լսել զխնամաւոր
- 25 նր, զոր եւս ար ի սիրտ նր . * և նորա բերէին իւրաք քանչիւր զպատարագս իւրեանց, անօթս արծաթեղ զնա և անօթս ոսկեղնոս, և հանգերնս . ստաշին, և
- 26 խանկս, և ձիս, և ջորիս, ամբ ամբ : * Եւ ժողովեաց սողոմնն կանաւ հեծեալս . և երն սողոմնի քառասուն հազար ձիք մասակք կառաց, և երկուսասան հազար երկվարաց . և եր զնա ի քաղաքս կառաց, և որ ի արքայի յեմ : Եւ եր ի խան ամ Թագաւորաց ի գեառոյն մինչև յարդաղքս, և մինչև ցաւմանն Եգիպտացոյ :
- 27 * Եւ եւս արքայ դարձաւ և զսակ յեմ իբրեւ զքարին, և զգեւնափայտ իբրեւ զմիլաթընին ի գաղտի բազմու
- 28 Թի : * Եւ եւր երկվարաց սողոմնի յեգիպտոս, և ի Թեկուայ վաճառք արքայի . և աւանին ի Թեկուայ
- 29 զնովք . * և երանելին եւր կառաց յեգիպտոս, փոխաւ նակ արծաթոյ, և ձի ի հարկուր և յիսուն արծաթոյ . և նոյնպէս Թագաւորաց ամենեցունց, քրտափնց, և Թագաւորացն սաղաւց որ ընդ Ծովակոյնն երանէին :

ԳԼ. ԺԱ.

- 1 Եւ արքայ սողոմնն եր ի խաներ . և աւ և իւր կանայս ի Թատարափս բազումն, և զգաւարն փարաւոնի, և մեկարացիս, և ամենային, և երովմեցեցիս, և ասորիս,
- 2 և քնացիս, և ամովհայիս . * և յաղագն յորոց վեջարեաց արդւոցն իշի շմանել առ նն, և նորա մի մացն առ ձեզ . Թէ դուցէ խտորեցաւ ցանիցն զսիրտս ձեր զինի կռացն իւրեանց, ի նոսա յարեցաւ սողոմնն
- 3 սիրելի : * Եւ երն նր կանայք ամենայլք եւթն հարկուր, և հարկք երեք հարկուր . և խտորեցուցին կանայք նր զսիրտ նորա :
- 4 * Եւ եր և ի ժամանակի Ծերունն սողոմնի, և կանայք և նր խտորեցուցին զսիրտ նր զհեա աստուածոց օտարաց . և սէ եր սիրտ նր կատարեալ ընդ ան յայ իւրոյ
- 5 իբրեւ զսիրտս գաւթի հոր իւրոյ : * Եւ զնաց սողոմնն զհեա :

(27) Այս . ի գաղտ բազմութի :

Գլ. ԺԱ. (2) Ահա . Եւ յարդաղքոց յորոց վեջարեաց արդւոցն իշի : (5) (7) Ահա . Եւ զհեա մեղքանոյ :

զհետ աստարտայ դարելույ սիգոնացւոց, և զհետ մեզ
քոմայ դարելույ որդւոցն ամենայ : * և արար սող
ման չոր տառքի ան, և ոչ չազաւ զհետ ան իբրեզա
ւիթ զհայր իւր : * Յայնժամ շինեաց սողոմեն զբարձա
ւանդաքնն բամախայ կռօցն մովարաւ 'ի լերինն հանգեալ
հօք, և մեղքոմայ կռոց որդւոցն ամենայ, և աստար
տայ դարելույ սիգոնացւոց : * Եւ այնպէս արար ծած
կանանց իւրոց օտարոտաց : արկանէին խնկն, և զը
հէին կռոց իւրեանց : * Եւ բարկացաւ ար սողոմենի,
զի խոտորեցոյց զօրիտ իւր 'ի անէ նշ իլի որ երեւցաւ նմա
երկիցս . * և պատուիրեաց նմա վշ բանին տյնորիկ, ա
մենեկն շերթալ զհետ աստուածոց օտարաց, և պահել
և առնել զոր պատուիրեաց նմա ար ծած : * Եւ անէ ար
ցաղամոն, փոխանակ զի եղէ այդ ընդ քեզ, և ոչ պա
հէցեր զհրամանս իմ, և զպատուիրանս զոր պատուիրե
ցի քեզ պատառելով պատառեցի զԹագաւորութեզ
'ի ձեռանէ քում, և տայ զդաժառայի քում : * Բայց
'ի քո աւառն ոչ արարից զայն վն դաւթի հօք քոյ, այլ
'ի ձեռանէ որդւոց քոյ առից զդա : * Սակայն զԹա
գաւորութեզ ոչ առից . դաւաղան մի տայ որդւոց քում
վան դաւթի ծառայի իմոյ, և վանն հօք քաղաքի զոր
ընտրեցի :

ԼԱ * Եւ յարոյց ար սատան սողոմենի զաղեր զեգոմայեցի 14
'ի գաւազէ Թագաւորութեն եգովմայեցւոց : * Եւ եղև 15
'ի սատակել գաւթի զեգոմ, յերթալ յովարայ ինանի
զօրուն Թագիլ զվիրաւորան . զի կոտորեցին զԹա՛ արու
յեգոմ : * զի զվեցա միս նստաւ անդ յովար, և ծած եղև 16
յեգոմի, մինչև սատակեաց զԹա՛ արու եգովմայեցւոց :
* Եւ փախեաւ աղեր 'ի նքն և ծած արք եգովմայեցի 'ի 17
ծագայից հօք նք և մեկն յեգիպտոս : և աղեր 'ի մանակ
փոքր եր . * և յարեան արքն 'ի քաղաքէ անտի մեգիա 18
մեւ և եկին 'ի փարան, և առին ընդ իւրեանս արս 'ի
փարանէ և եկին յեգիպտոս առ փարաւոն արքայ եգիպ
տացւոց, և խմուտ աղեր առ փարաւոն, և ետ նմա
տուն, և կաղգեաց նմա հաց : և ետ նմա զեռին : * և 19
նգիտ աղեր շնորհս առաջի փարաւոնի յոյժ, և ետ նմա
կին զքոյր կնոջ իւրոյ՝ զքոյր Թեկեմինայ զերեց : * և 20
ծնաւ քոյրն Թեկեմինայ աղերայ զգանեբաւթ զորդի նք,
և անոյց զնա Թեկեմինա 'ի մեջ որդւոցն փարաւոնի . և
եր գանեբաւթ 'ի տան փարաւոնի 'ի մեջ որդւոցն փա
րա

(11) Ոման . ԶԹագաւորութեզ քո 'ի ձեռան : (15) Ոման .
Թագաւորութեզ զվիրաւորան : (15) Յօրեմայիս 'ի քաղաքի քո
գաղի քեզի իւրեանս 'ի լուսնի նշանի լուսնորիս 'ի հիւրերե
զի . և ասենէլ զի կոտորեցին . համայն աղայ 'ի քաղաքի :

- 21 բառնի: * Եւ լուաւ ազեր յեգիպտոս եթէ նմիակց
գտաւ ընդ հարս իւր, և թէ մեռաւ յովաք իշխան զը
բուն: և ասէ ազեր ցփարաւուն, արձակեալ զիս և գառ
22 ձայց յերկիր իմ: * և ասէ փարաւուն ցազեր զի՛նչ պա
կանէ քեզ առ իմ՝ զի ինգրես երթալ յերկիր քո: և
ասէ ցնա ազեր՝ զի արձակելով արձակեալես զիս: և
23 գաղձաւ ազեր յերկիր իւր: * Եւ յարդցաւ ար ստանն
սողմանի զաւազն զորդի եղիսացայ, որ փախեալ յազ
24 բիալարայ արքայէ սուբայ՝ ի տեսունէ իւրմէ: * և ժո
ղովցան առ նա աղբ, և էր իշխան գնդին, ի կոտորել
զնս գաւթի: և գնաց՝ ի գամասկոս՝ և նստան ի նմա: և
25 Թագաւորեաց ի գամասկոս: * և եղև հեկառակ ելի
զամ սուբոս սողմանի: այս է չարութի ազերայ: և
ծանրացաւ սուսն եղև իարայել, և Թագաւորեաց յեր
կիրն եգիպտոս:
26 * Եւ յերթովամ՝ որդի նաբատայ եփրաթացի ի սաւ ԼԲ
բիւրայ, և անուն մօր նր սարուա կին այրի, և նա էր
որդի կնոջ այլայ՝ Ծառայ սողմանի: և ամբարձ զձեռն
27 իւր յարդայ: * և այն իրը եին զի վերացոյց զձեռն իւր
յարդայ սփոմն: Եւ արդայ սողման շինեաց զարձա
ւանգակն, և երկից զերամ քաղաքին գաւթի հօր իւրոյ:
28 * և այն յերթովամ հզօր զօրութիւն: իբրև ետես սփ
զման զպատանեակն եթէ այր զօրմայ է, կացոյց զնա
29 ի վր հարկաց բեռնակրաց ամեն յովսեփայ: * Եւ եղև
ի ժամանակին յայնմիկ եւ յերթովամ յեմէ: և եգիս
զնա ազիս սկիւնացի մարդարէ: ի ճանապարհի, և մե
կտաջոյց զնա ի ճանապարհէն: և ազիս զգեցեալ իւր
30 հանգերձ նոր: և երկոքեան ի գաղթին: * Եւ բաւուն
հարա ազիս զհանգերձէն իւրմէ զնարայ որ ի վր իւր,
31 և պատանեաց զնա յերկոտասան կապերոս: * և ասէ
յերթովամ: առ գաւ քեզ զասան կապերոս: Չի
պարսէս ասէ ար ամ ելի, անաս պատանեցից զմա
գաւորութիւն ի ձեռաց սողմանի, և ասց քեզ զասան
32 գաւազման: * և երկու գաւազմանն եղիցին նորա՝ վն
գաւթի Ծառայի իմայ, և վն եմի քաղաքի զոր ընտրե
33 չի յամ ցեղիցն ելի: * փախանակ զի երթալ զիս, և եր
կիր եպագ: աստարտայ գաղթելոյ սկզբնացոյ, և քա
մովայ կաւոյ մովարայ, և մեկ յովմայ զապրտուոյ որդ
ւոցն ամենայ: և ոչ գնաց ի ճանապարհս իմ՝ պանել

444

(23) Ոհնէ: Յագրաաղարայ արքայէ: (24) Այս: Եւ
գնացին ի գամասկոս: (25) Այս: Եւ Թագաւորեաց
յերկրին եգո: (26) Ոհնէ: Եփրաթացի ի սամիրայ:
(27) Ոհնէ: Չի և արդայ սողման: (30) Ոհնէ: Եւ պա
տանեաց զայն եր: (33) Ոհնէ: Եւ զնմարտուա իմ, և 9

ապրուծի առաջի իմ, զհնարաւորսն և զգաւաւորսն
 իմ իբրեւ զգաւի՞նք զհայր իւր: * Եւ ոչ առի զամ թա 34
 գաւառուքն 'ի մեռանէ նր. զի հակառակութիւն կացից
 հակառակ նմա զամ աւուրս կենաց նր. զի գաւթի ծա
 ալյի խնայ զոր ընտրեցի, որ պահեաց զպատուիրանս
 իմ և զհնարաւորսն: * Եւ առից զԹագաւորութիւն 'ի 35
 մեռանէ նր, և տայ քեզ զտանն գաւաղանսն. * և որդւ
 ւոյ նր տայ զերկուս գաւաղանսն, զի մնալոյ շրտագի
 ծառայի խնում գաւթի զամ աւուրս առաջի իմ յեմ
 քաղաքի զոր ընտրեցի գնել զանուն իմ անդ: * Եւ 37
 զքեզ առից, և Թագաւորեսցես որոց և ցանկացի անձն
 քո. և գու եղիցես Թագաւոր 'ի վր իլի: * և եղիցի 38
 եթէ պահեսցես զամ ինչ զորես պատուիրեմ քեզ, և
 գնացես 'ի ճանապարհս իմ, և արասցես ուղղուի ա
 ռաջի իմ, կցուլանալ պատուիրանաց խնոց և հրամա
 նաց խնոց՝ ուն արար գաւթի՞նք ծառայիմ. և եղից ընդ
 քեզ, և շինեցից քեզ անձն հաւատարիմ որպէս շինեցի
 գաւթի. և տայ քեզ զիւլ: * և չարչարեցից զգաւակն 39
 գաւթի զի աշտրիկ. բայց ոչ զամենայն աւուրս: * Եւ 40
 խնդրեաց սողոմոն սպանանել զյերոբոամ. և յարեաւ
 յերոբոամ և փախեաւ յեգիպտոս առ սաւաակիմ աղ
 քայ եգիպտացոց. և էր յեգիպտոս մինչև մեռաւ աղ
 քան: * Եւ մնացորդք բանիցն սողոմոնի, և ամ ինչ 41
 զոր արար, և ամ խնաստութիւն նր, ոչ աւանիկ գրեաւ
 է 'ի գիրս բանից սողոմոնի: * Եւ աւուրք զորս Թագաւ 42
 ւորեսց սողոմոն յեմ 'ի վր ամ իլի ամբ քառասուն:
 ԼԳ. * Եւ ննջեաց սողոմոն ընդ հարս իւր, և Թագեցին զնա 43
 'ի քաղաքի գաւթի հօր իւրոյ: Եւ Թագաւորեաց ուղ
 բովամ որդի նորա ընդ նորա:

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ չապաւ արքայ ռորովամ 'ի սիկիմ. զի 'ի սիկիմ 1
 գայր ամ իէլ Թագաւորեցուցանել զնա: * Եւ 2
 եղի իբրեւ լուաւ յերոբոամ որդի նաբատայ, և ինքն
 էր տակաւին յեգիպտոս յորմէ հետէ փախեաւ յերե
 սայ արքայի սողոմոնի, և դարձաւ յերոբոամ յեգիպ
 տոսէ. * և առաքեցին և կոչեցին զնա: Եւ եկն յերոբո 3
 վամ և ամ եկեղեցին իլի. և խօսեցաւ ամ ժողովուրդն
 ընդ արքայի ռորովանայ՝ և ասեն: * Հոյս քո ծանրաւ 4
 ցոյց

(34) Ուրի. Եւ ոչ առից զամ Թագաւորութիւն: (42) Ու
 մահ. իէլի ամս քառասուն:

ԳՎ. ԺԷ. (4) Այս. 'ի խիստ ծառայութիւն հօր քո:
 (4) Ուրի. Չգր եգ. 'ի վերայ մեր:

- ցոյց զանուր մեր, և դու Թեթեայն 'ի խիտ ծանրու-
 Թէ հոր քոյ, և 'ի ծանր անքոյ նք զոր ետ 'ի վր մեր. և
 5 Ծառայեցանք քեզ: * Եւ ասէ ցնն. երթալք մինչե ցե-
 6 րէս աւուրս, և դարձիք առ իս: և գնացին: * Եւ խոր-
 հեցաւ արքայ ուղղովամ ընդ ծերան որ կային առաջի
 աղապի հոր նք մինչդեռ կենդանի էր, և ասէ. զեմրդ
 խորհիք և աացուք պատասխանի ընդ Ժողովրդեանն:
 7 * Եւ խօսեցան ընդ նմա և ասեն. եթէ յաւուր յայտ
 մի գնիցիս Ծառայ Ժողովրդեանն այնմից և Ծառայեա-
 ցես նչ, և անասացես նչ, և խօսեսցես ընդ նմ բանս
 8 բարեա, և իջիցին քեզ Ծառայք զամաւուրս: * Եւ եթող
 զխորհուրդ ծերացի զոր խորհեցաւ ընդ նմ, և խորհե-
 ցաւ ընդ մանկալին անընդակից իւր որ կային առաջի
 9 նք. * և ասէ ցնն. զի՞նչ տալք խրատ, և անց պատառ
 խանի Ժողովրդեանն որ խօսեցան ընդ իս և ասեն, Թե-
 10 Թեայն յանրոյն զոր ետ հայր քո 'ի վր մեր: * Եւ խո-
 րեցան ընդ նմա մանկալին անընդակից իւր որ կային
 առաջի նք և ասեն: Այսպէս խօսեսցիս յականջս Ժո-
 ղովրդեանն որ խօսեցան ընդ քեզ և ասեն, հայր քո
 Ծանրացոյց զանուր մեր' և դու Թեթեայն 'ի մէջ
 11 զմեզ հօր խոյ: * և արդ' հայր իմ եզ 'ի վր մեր անուր
 ծանր, և ես յաւելից յանուրն մեր. հայր իմ խրատեաց
 զմեզ զանիւք' և ես խրատեցից մեզ քղբովք:
 12 * Եւ եկն ամ ինչ առ արքայ ուղղովամ յաւուրն եր 17
 բորգի' ան խօսեցաւ ընդ նմ արքայ և ասէ, դարձիք
 13 առ իս յաւուրն երրորդի: * Եւ պատասխանի ետ ար-
 քայ Ժողովրդեանն խառութիւն. և եթող ուղղովամ ընդ
 14 խորհուրդս ծերացի զոր խորհեցան չ նմա, * և խօսե-
 ցաւ ընդ նմ ըստ խորհրդեան մանկաւոյն' և ասէ. հայր
 իմ Ծանրացոյց զանուր մեր, և ես յաւելից յանուր
 մեր. հայր իմ խրատեա զմեզ զանիւք, և ես խրատեցից
 15 զմեզ քղբովք: * Եւ ոչ լուաւ արքայ Ժողովրդեանն,
 զի եր խառութեան 'ի նե. զի հասաւտեացեալ ար զբան
 իւր զոր խօսեցաւ 'ի մեռն արքայ յիշողացւոյ, և յի-
 րորովանոյ որգւոյ նարատայ:
 16 * Իբրեւ անսին ամ ինչ' եթէ ոչ լուաւ նչ արքայ. պա- 16
 տասխանի ետ Ժողովուրդն արքայի և ասէ. 2^րնչ բա-
 ժին

(6) Որնէ: Ծառայեցին հոր իւրոյ: (6) Այլ: Եւ աացուք
 պիտի Ժողովրդեանն: (8) Որնէ: Ընդ մանկալին ընդ անըն-
 դակիցս: (10) Որնէ: Ծառայ իմ. քան զմեզս հօր ի-
 մոյ: (11) Որնէ: Հայր իմ խրատեա զմեզ: (14) Որնէ:
 Հայր իմ Ծանրացոյց յանուր: (15) Որնէ: Զի հաստեա-
 ցեալ զբ' իս: (16) Որնէ: Բանին կայ մեր և դաւթի:

ԹԱ Լ

ժին կայ մեր ընդ գաւթի. և ոչ գայ մեր ժառանգութի
ընդ որդւոյ յեստեայ. պնդեմց' ի բնախաթին քօ ինչ:
և արդ' դու արածեալ զառնն գաւթի. և գնաց ինչ ի
բնախաթին իւր: * և որդւոյն էլ ի որ նստին ի քա 17
դպրս յուզայ' Թագաւորեաց ուրովմ:

ԼԶ * Եւ առաքեաց արքայ ուրովմ զաղանիրամ հարկաւ 18
պեա' և քարկոնեցին զնա նմ ինչ քարամեղ' և մեաւա-
և արքայ ուրովմ աշապարեաց ելանել ի կտաւ իւր
և փախել յեմ: * և արհամարհեաց ինչ զառնն գաւ 19
թի մինչ ցայսօր:

ԼԷ * Եւ եղև իբրև լուաւ նմ ինչ եթի գարնաւ յերորդ 20
վամ, սառաքեցին և կռեցին զնա նմ ժողովուրդն, և
Թագաւորեցայցին զնա ի վերայ էլի. և ոչ դք եր զմի
տանն գաւթի, բայց միայն ի գաւապանն տանն յու-
զայ և բննիաւմին: * Եւ ուրովմ եմաւ յեմ, և եկե 21
զեցայցոյ զժողովուրդն յուզայ և զգաւապանն բննիա-
ւմին' հարեւր և ութնահազար երկաստարգաց պա-
տերազմեաց' պատերազմել ընդ տանն էլի, գարնաւ
ցանել զԹագաւորութիւն ուրովմայ որդւոյ ապումնի:

ԼԸ * Եւ եղև բան նն առ սամեա' այր մյ' և ստե: * Խառ 22
նայ ընդ ուրովմայ որդւոյ սպումնի արքայի յաւ 23
զայ, և ընդ նմ տանն յուզայ և բննիաւմին', և ընդ
մնացորդս ժողովրդեանն և ասացես: * Այսպէս ստե 24
մր. մի ելանեց և մի սպայէր պատերազմ ընդ եղբարս
մեր ընդ որդինն էլի, գարմցի իւրաքանչիւրդ' ի տուն
իւր, զի յիննն եղև բանն այն: և լուան բանի նն, և
գաւապեցին յերթաւոյ ըստ բանին նն: * Եւ յնեաց 25
յերթովմ զսիկիմ' ի լերինն եփրեմայ' և բնակէր ի
ննա: և ել անտի և շինեաց զփանուել: * Եւ ստե յեւ 26
բարովմ' ի որսի իւրաւմ. արա արգ. գաւապայցի ինչ
գաւապութիւն իմ' ի տունն գաւթի, * եթի' ելանելցն 27
ժողովուրդս զոհել զոհս' ի տանն նն յեմ. և գաւապայցն
օրոտ ժողովրդեանս այսորիկ առ մր, և առ ակրիւր
եանց ուրովմ արքայ յուզայ. և սպանանելցեն զիս, և
գաւապայցն առ ուրովմ արքայ յուզայ: * Եւ խառ 28
հեցաւ արքայ, և չոգաւ արար երկուս երկնքս ասկիս.
և ստե ցժողովուրդն, շնա լիցի մեզ ելանել յեմ. ա
հա աստուանք քօ ինչ' որ հանին զեղ յերկինն եգիպ-
տացոյ: * և եղ զմին ի գան' և զմեան ի բեթել: 29
* Եւ եղև բանն այն ի միւզս. և երթայր ժողովուրդն 30
առաջի երեսաց միոյն մինչ ցգան: * և արար տան ի 31

ԸԴ

(22) Ո՛հեւ. Առ սամեա' այր մյ: (24) Ո՛հեւ. Եւ ըս-
տե բան ի ննն, և գա' (28) Ո՛հեւ. Եւ չոգաւ արար
երկնքս երկուս ասկիս: (31) Բիշի. Եւ արար տան ի

- վր բարձանց . և արար քաւրմն զմանն ինչ ժողովրդ .
- 32 եւմն որ ոչ էին 'ի տանց զեւայ : * Եւ արար յերորտ զամ ան յամենանն ութերորդի՝ յաւուր հնգերասանն երորդի նորին ամնայ՝ ըստ տօնին որ յերկրին յուգայ , և եւ 'ի սեզանն զոր արար 'ի բեթել՝ զօհնէլ երնջոցն զոր արար : Եւ կոչոյց 'ի բեթել քաւրմն բարձանցն զոր ա
- 33 րար : * և եւ 'ի սեզանն զոր արար 'ի բեթել , որ որ հրն գետասան եր ամնայն ութերորդի 'ի տօնին : ստեղծ 'ի որտե իւրեմ . և արար տօն որդւոցն իւրայելի : և 'ի սեզանն զօհնէլ :

ԴԼ. ԺԳ.

- 1 Եւ ահա այդ նյ եհաս 'ի յուգայ բանիւ ան 'ի բե ԼԹ
Թել , և յերորտ զամ կայր 'ի վր սեզանոցն իւրոյ
- 2 զօհնէլ 'ի վր : * Եւ կոչեաց զսեզանն բանիւ ան՝ և առ ան . սեզանն սեզանն . այսպէս ասէ ան . ահա որդի ծնցի տան զաւթի՝ Յովդիս տնուն նք : և զօհնէլ 'ի վր քաւրմն բարձանցի՝ որ զօհնէլ 'ի վր քա , և տեկերս
- 3 մարդկան այրեաց . 'ի վր քա : * Եւ եւ յաւուր յայն օրի նշան՝ և ասէ , այս նշան է զոր խօսեցաւ ան . և առ ան , ահա սեզանդ պատաստեցի , և հեղի պարարտու
- 4 թիգ որ 'ի վր դորտ : * Եւ եղև իբրև լուաւ արքայ յերորտ զամ զբանս ասնն նյ բարբառելոյ 'ի վր սեզա նոցն որ 'ի բեթել՝ ձգեաց արքայ զմեռն իւր 'ի սեզա նոյ անտի և ասէ , կալարիւք զգա . և գառացաւ մեռն նյ՝ զի ձգեաց 'ի նա , և ոչ կարաց գարմուցանել զնա
- 5 առ ինչ . * և սեզանն պատաստեցաւ . և հեղաւ պարար տաին 'ի սեզանոյ անտի , ըստ նշանին զոր եւս այրն նյ
- 6 բանիւ ան : * Եւ ասէ արքայ յերորտ զամ զայրն նյ . առ զառն զերեսս ան նյ քոյ , և արաւ ազօմս զն իմ և գարմ յի մեռն իմ աւիս : և ազառեաց այրն նյ յառաջի ան , և գարմաւ մեռնն արքայի առ նա , և եղև իբրև զառա
- 7 ջինն : * Եւ խօսեցաւ արքայ ընդ ասնն նյ՝ և ասէ . մեռա ընդիս 'ի տուն՝ և նալեա , և ասց թեղ պարգևս :
- 8 * Եւ ասէ այրն նյ յարքայ . եթէ ասցես ինձ զկես տան քոյ , ոչ մոլց ընդ թեղ . և ոչ կերայց հաց , և ոչ
- 9 արելոյ ըսք 'ի սեզառն յայտմի . * զի այսպէս պատա

ռախ

վր բարձանց : (31) Որտե . Չմանն ինչ 'ի ժողովրդեանն : (32) Որտե . Տնս յամենանն ութերորդի : ԴԼ. ԺԳ. (2) Յովթաիս տնուն Յովթա , խորագրեալ նշանի : (4) Այս . Չեռն նք՝ զոր ձգեաց 'ի նա . և ոչ : (5) Որտե . Այրն նյ ըստ բանի ան : (7) Որտե . Եւ ասց թեղ պարգև : (9) Այս . Եւ ան զմեռնս չեացն :

ուերեայ քնն ար բանիւ . և ասէ . մի ուտիցես հաց , և
մի ըմպիցես ջուր . և մի գնացես ընդ նոյն ճանապարհ ,
ընդ որ երթանայցես : * և գնաց զճանապարհ իւր . այլ 10
նչ ընդ նոյն ճանապարհ ընդ որ եկն՝ գնաց 'ի բեթէլ ,
Ի * Եւ մարգարէ մի ծեր ընափեալ էր 'ի բեթէլ , և եկին 11
որդիք նորա և պատեցին նմա զեմ գործան զոր արար
այրն իշխաւոր յայնմիկ 'ի բեթէլ , և զբանսն զոր խօսե-
ցաւ Է արքայի . և դարձուցին զերեսս հօրն իւրեանց ,
* և խօսեցաւ ընդ նոյն հայրն նց և ասէ , ընդ որ ճանա 12
պարհ գնաց : և ցուցին նմա որդիք նր ընդ ճանապարհն
ընդ որ գնաց այրն իայ որ եկեալ էր 'ի յուզայ : * Եւ 13
ասէ ցորդիս իւր . կազմեցէք զէշն . և կազմեցին նմա
էշ . և ել 'ի նա . * և գնաց զհետ ասնն իայ , և եգիտ զնա 14
նստեալ ընդ կազնուֆ . և ասէ ցնա՝ եթէ գով իցես
այրն իայ եկեալ 'ի յուզայ . և ասէ , ես եմ : * Եւ ասէ 15
ցնա . եկ ընդիս 'ի տուն , և կեր հաց : * և ասէ . ոչ կա
րեմ դառնալ ընդ քեզ , և ոչ գալ ընդ քեզ . և ոչ կե- 16
րայց հաց և ոչ արբից ջուր 'ի տեղւոյս յայնմիկ . * զի 17
միջպէս հրաման տուեալ է քնն բանիւ ան և առացեալ ,
թէ մի ուտիցես անգ հաց , և մի ըմպիցես ջուր . և մի
գառնայցես ընդ նոյն ճանապարհ ընդ որ երթանայցես :
* Եւ ասէ ցնա . և ես մարգարէ եմ իբրեւ զքեզ . և հրեշ 18
որակ ան խօսեցաւ ընդիս և ասէ , դարձն գնա առ քեզ
'ի տուն քո , և կերիցէ հաց և արբցէ ջուր . և ստեաց
նմա : * և դարձայ զնա ընդ իւր , և եկեր հաց 'ի տան 19
նր , և արբ ջուր : * Եւ լինէր մինչգեռ նստեին նորա 20
'ի տեղանն , եղև բան ան առ մարգարէն որ դարձայ
զնա . * և խօսեցաւ ընդ ասնն իայ եկելոյ 'ի յուզայ՝ և 21
ասէ : այսպէս ասէ ար . փոխանակ զի դառնացուցեր
դրանն ան , և ոչ պահցեր զպատուէրն զոր պատուի-
րեաց քեզ ար ան քո . * և դարձար՝ և կերար հաց , և 22
արբեր ջուր 'ի տեղւոյս յայնմիկ՝ զորմէ խօսեցաւ ընդ
քեզ և ասէ , մի ուտիցես հաց՝ և մի ըմպիցես ջուր . արդ
մի մայէ մարմին քո 'ի գերեզման հարց քոց : * Եւ եղև 23
յես ուտելոյն նր հաց և ըմպելոյ ջուր , հանգերձեաց
նչ մարգարէին . և դարձաւ և գնաց : * և եգիտ զնա 24
առեւծ 'ի ճանապարհին , և սպան զնա : և էր մարմին
նր ընկեցեալ 'ի ճանապարհին , և էշն կայր առ նմա , և
առեւծն կայր առ մարմինն : * Եւ ասա արք անցաւորք 25
ան

(9) Բաղասի . Ընդ որ երթանայցես : (11) Ոսնի . Ծեր
ընափեր 'ի բեթէլ : Ուր օրինակ մի . գնացեալ էր 'ի բե-
թէլ : (12) Ոսնի . Զճանապարհն ընդ որ գնաց ... որ
եկեալ էր 'ի յուզայ : (20) Ոսնի . Եւ եղև բան ան
առ մար : (24) Բաղասի . կայր առ մարմինն : (25) Ու-

- առաջին մեռեալ ընկեցեալ 'ի ճանապարհին, և առեւծն
կայր առ ընթեր մեռելոյն. և մեռն և խօսեցան 'ի քաղա
26 քին՝ ուր մարգարէն ծեր ընտկեալ էր: * խրքն լուաւ,
որ գարձոյն զնա 'ի ճանապարհին, ասէ. այն սյրն այ
է որ գառնացոյց զբանն ան, և ետ զնա Ծր առիւծու
և երեկ զնա, և ոսկան զնա ըստ բանին ան զոր խօսեցաւ
27 ընդ նմա: * Եւ խօսեցաւ ընդ որդիսն իւր և ասէ. հան
28 գերմեցէ՛ք զէն, և հանգերմեցին. * և զնաց և եղիտ
զմարմին նորա ընկեցեալ 'ի ճանապարհին. և էշն և ա
ռեւծն կային առ մարմինն. և ոչ եկեր առեւծն զմար
29 մն առնն այ, և ոչ երեկ զէն: * Եւ առ մարգարէն ըշ
մարմնն առնն այ, և եղ զնա 'ի վր խոյն, և գարձոյց
զնա և եկն 'ի քաղաք մարգարէին ծերոյ կոծել և թաւ
30 զել զնա: * և ցածոյց զգին նորա մարգարէն 'ի թաղել
զնա 'ի գերեզմանի իւրում. և կոծեցան զնա և ասնն
31 զայ եղայր: * Եւ եղև յետ կոծելոյն զնա, խօսեցան
ընդ որդիսն իւր և ասէ. եթէ մեռանիցիմ ես, թաղեա
լիք զնա յայտմ գերեզմանիւր թաղեցաւ այրո այ, առ
տակեա գորա գիշիք զնա զի ապրեացին ոսկեք իմ ընդ
32 տակեա գորա. * զի լինելով լինիցի բանն զոր խօսե
ցաւ բանիւ ան 'ի վր սեղանոյն 'ի բեթէլ, և 'ի վերայ
33 տանց բարձանց որ 'ի սամարիա: * Եւ յետ բանիցո այ
տոցիկ ոչ գարձաւ յերոբոամ 'ի շարեաց իւրոց. և
գարձաւ և արար 'ի մասնէ ժողովրդեանն քուրմս բար
ձանց. որ կամեր ընդր զձեռն իւր. և լիներ քուրմ բար
34 ձանց: * Եւ եղև բանն այն 'ի միջո տանն յերոբոամայ,
և 'ի սատակումն և յապահանուի յերեսաց երկրին:

ԳԼ ԺԴ.

- 1 'Ի ժամանակին յայնմիկ հիւանդացաւ արիա որդի յե
2 րոբոամայ, * և ասէ յերոբոամ՝ ցկին իւր. արի
և պղակերպեաց, և մի գիտասացեն թէ դու կին յերդ
բոամայ իցես, և երթիցեն 'ի սելով. ահա անդ է պքիտ
մարգարէ. նա խօսեցաւ վն իմ թաղաւորել 'ի վր ժո
3 զովրդեանս այսորիկ: * և ան 'ի ձեռին քո աննն այ
հաց, և բլթիտ որդւոց նք, և չամիշ և ստոման մի մե
ղու, և երթիցեն առ նա. և պատմեցէ քեզ զի՛նչ լի
4 նեւոյ իցէ մանկանն: * Եւ արար այնպես կինն յերդ
բո

Խն. Տեսին զմեռեալն՝ ընկեցեալ: (33) Ոման. Եւ ա
րար 'ի մանատ ժողովրդեանն քուրմս... ընդր զձեռս
իւր: (34) Յոբիտիլն պիտէր. Եւ յապահանուի: Դ
Դ. ԺԴ. (3) Ոման. Եւ ան 'ի ձեռն քո... և նա պատ
մեցէ քեզ զի՛նչ լինելոց ե մանկանն:

բովանալ, և յարեաւ և գնաց 'ի տէրով, և եմեւաւ 'ի տուն
աքիայ . և այլն ծերացեալ 'ի տեսանելոյ, և վասնալ
ալք իւր 'ի ծերութե իւրմէ : * և ասէ Թր ցարքեա, ահա 5
կինն յերթովամայ գայ հարցանել բան 'ի քէն զՍորգ-
ւոյ իւրոյ, զի հիւանդ է . զայս կնչ և զայս աստացես
նմա : * Եւ եղև 'ի մտաննն նորա, և ինքն յանձնանձն 6
քնեկ . և եղև իբրեւ լուաւ աքիա զձայն ոտից նր, 'ի
մտաննն նր և 'ի բանալ, ասէ՝ մեւա կին յերթովամա .
ընգէր իցէ այդ զի յանձնանձն լինիս . և ես եմ առա
քեալ առ քեզ խառովմ : * Երբ և ասալ յերթովամ, 7
այոպէս ասէ Թր ԹԹ Ելի . փոխանակ զի բարձրացու-
ցի զքեզ 'ի միջոյ ժողովքեանդ, և ետաւ զքեզ յառաջ
նորդ . 'ի վերայ ժողովքեան իմոյ Ելի : * և պատասխեցի 8
զմագաւորուին 'ի տաննն գաւթի, և ետաւ զնա զքեզ .
և ոչ եղբր իբրև զմեաւ իմ գաւթիմ որ պահեաց զպատ-
ուիրանս իմ, և եկն զկնի իմ ԹԹ արտիւ իւրով, առնել
ուղղովմ առաջի իմ . * և չարացաք առնել քան զա 9
մենեւսն որ եղեն յառաջ քան զքեզ . և գնացեր և ա-
քաբեր քեզ աստուածս օտարոտիս, և ձուլածոյս՝ բար-
կացուցանել զիս . և զիս ընկեցեր յետո 'ի մարմնոյ բում
մէ : * Վջ այսորիկ ես ամից չարիս 'ի վր տանն յերթ 10
բովամայ, և աստակեցից զյերթովամայ որ միջեց զոր
մով, կնկեալ և լքեալ 'ի մէջ Ելի . և հաւաքեցից զմեա
տանն յերթովամայ, ուղ հաւաքիցի աղբ մինչև սպառել
զնա : * զգիտեալ յերթովամա 'ի քաղաքի՝ կերիցեն 11
չունչ, և զմեւեալս յանդի՝ կերիցեն թուլունչ երկնից .
զի Թր խօսեցաւ : * Եւ գու արի գնա՝ 'ի տուն քո, և 'ի 12
մտաննն ոտից քոց 'ի քաղաքն՝ մեւցի մանուկն : * և կո
ծեացին ԹԹ Ելի, և Թաքեացեն զնա . զի նա միայն յերթ
բովամայ մտցէ 'ի գերեզման . զի գառա՝ 'ի նմա բան բա- 13
րի զն Թն նոյ Ելի 'ի տան յերթովամայ : * և յարուցե 14
Թր իւր Թաքաւոր 'ի վր Ելի, որ հարցէ՝ զտուն յերթ
բովամայ յաւուր յայտմիկ : * Եւ արդ զի՛նչ ևս . հար 15
ցէ Թր զիէլ ուղ չարժի եղեզն 'ի ջուր, և խլեացէ Թր
զիէլ յերկրէս բարովմ յայտմանէ զոր ետ հարց նց,
և հասեացէ՝ զնա յայնկոյս գետոյն . փոխանակ զի արա- 16
րին իւրեանց անառաւս բարկացուցանել զԹր : * և մեա
նեացէ Թր զիէլ զն մեղացն յերթովամա, որ մեղաւ
և

- (5) Ոման . Ահա կին յերթովամա . . զայս կնչ և զայս
կնչ աստացես : (6) Յօրինալիս պոխտեր . Եւ ես եմ առաք :
(9) Ոման . 'ի յետո 'ի մարմնոյ բումմէ : (10) Ոման . Վջ
այսորիկ . . . տանն յերթովամա : (13) Ոման . Եւ կնեւ
ցին զնա . . . զի գառա՝ 'ի նա բան բարի : (15) Ոման . Զոր
եւ Թր հարց նոցա :

- 17 և մտայն զիչէ : * Եւ յարեաւ կինն յերորդամաւ , գր-
նաց 'ի սարկրաւ . և եղև իբրև եմաւ առաջի գրան տանն ,
18 մաւաւ մանուկն : * և կոծեցան զնա , և թաղեցին նա՝
իչէլքաւ բանին ան զոր խաւեցաւ 'ի ձեռն ծառայի իւ-
19 թոյ տղայ մարգարիկ : * Եւ մնացորդք բանից յերորդ-
վամոյ , թէ միշտի պատերազմեցաւ , և որչափ թագա-
ւարեաց . ահա գրեալ են 'ի գիրս բանից աւաւրց թա-
20 գաւորացն իլի : * և աւուրց զորս թագաւորեաց յերա-
բովամ , ամբ քսան և երկու . և ննջեաց ընդ հարս իւր :
Եւ թագաւորեաց նախաւ որդի նի ընդ նորա :
21 Եւ աւարովամ որդի տաղմոնի թագաւորեաց 'ի վթ յաւ խԱ-
գայ : որդի քառասուն և մի ամաց աւարովամ 'ի թագա-
ւորել իւրում , և եւթնասուն ամ թագաւորեաց յեմ
քաղաքի զոր ընտրեաց նոր զնել զանուն իւր անդ , յեմ
22 ցեղեցին իլի : և անուն մեր նի նաւամ ամանացի : * Եւ
արար աւարովամ շար առաջի ան . և նախանձեցաւ ընդ
նա զոր արարին հարց նի , և ըստ մեղաց նոցա զոր մե-
23 ղան . * և լինեցին նոքա իւրեանց բարձունս և անտառս
'ի վթ նա՝ զլրջբարձու , և 'ի ներքոյ նա՝ վարսաւոր ծա-
24 աւ : * և նուեղք եղին յերկրին , և արարին յեմ վար-
չունց աղքատն զոր երարձ նր յերեսաց որդւոցն իլի :
25 * Եւ եղև 'ի սարաւջն յորում թագաւորեաց աւարովամ ,
26 եւ առաւելիւմ արքայ եղիպատի 'ի վերայ նի : * և առ-
ջեմ գտնէս տան նն , և զգտնէս տանն արքայի , և զնի
զակս սոկիս , զոր առ գաւիթ 'ի ձեռաց տգրաղարայ
արքայի ստրայ , և տարաւ յեմ զեմ զոր առ : և առ
27 զգնեան սոկիս զոր արար ստղմոն : * Եւ արար արքայ
աւարովամ փոխանակ նի զննս պղնձիս : և գինեցին 'ի վթ
նի զարարչութիւն սուրհանգակացն որ պահէին զգրուան
28 տանն արքայի : * և լինէր յորժամ մասնէր արքայ 'ի
տանն նն , բառնային զայն սուրհանգակն , և յեցեաւ
29 ցանէին զնա 'ի տեղի թեւէ սուրհանգակացն : * Եւ մնա-
ցորդք բանիցն աւարովամայ , և ամենայն ինչ զոր արար .
այ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւաւրց թագաւո-
րացն յաւայ :

* Եւ

(17) Առ . Եւ զնաց 'ի սարկրաւ : (21) Թոլեալին . Կա-
մա ամանացի : Ուրոնիս . նաւամ : (22) Ոսնի . Զոր ա-
րարին հարցն : (23) Ոսնի . Եւ լինեցին և նոքա իւր" :
(25) Ոսնի . Եւ եղև 'ի հինգերորդ տարաւջն յորում
թագաւորեաց : (26) Ոսնի . Ագրաւաղարայ ար" : (27) Ոսնի .
Եւ գինեցին 'ի վերայ նի զ" : (28) 'ի լաւ . 'ի վերայ 'ի
տեղի թեւէ , նշանի . ահ . ք' ալիւալ . անեկի . սի . ք'
փուտ . 'ի թեկուէ : յիւր և օմնիս տանն 'ի Բաբելոն : 'ի
Թեւ սուրհան" : և օրիւնի . 'ի թեւակ սուրհան" :

ԽԲ. *Եւ պատեճալմ էր 'ի մէջ ժողովանայ և 'ի մէջ յերես 30
 զանայ զեմ պատար : * և նմեաց ժողովամ ի հարս իւր 31
 և Թագեցաւ ընդ հարս իւր 'ի քաղաքի գաւթի . և անուն
 մեր նր նաանն ամմանայի : Եւ Թագաւորեաց արքա
 որդի նորա ընդ նորա :

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ յամին աւթ առանն երգէ Թագաւորութեն յե 1
 բորովանայ որդւոյ . նարատայ , Թագաւորէ ա 2
 բիւս . որդի խորովանայ 'ի վր յաւգայ : * և երեքամ Թա 3
 գաւորեաց 'ի վր եմ . և անուն մեր նրմապա գաւաթ 4
 արեսողանայ : * Եւ գնաց 'ի մեզս հոր իւրոյ զոր արար 5
 աւաղի ան էյ իւրոյ , և ոչ էր սիրտ նր կատարեալ ընդ 6
 ան էյ իւրոյ իբրև զսիրան գաւթի հոր իւրոյ : * զի 'ի 7
 մեռն գաւթի եւ անա տր ան մադորդ յեմ : զի կա 8
 ցուցն զորդիսն յեմ նր , և հաստատեացն զեմ : * ող 9
 արար գաւթի ուղղութի աւաղի ան , և ոչ խառնեցաւ 10
 յեմ զոր պատուիրեաց նմա զեմ աւաթս կենաց իւ 11
 րոց . բայց 'ի բանին ուրիայ քեռացոյ : * Եւ պատե 12
 ճալմ էր 'ի մէջ արիայ և 'ի մէջ յերգովանայ զեմ ա 13
 լաւս կենաց նր : * Եւ միացորդք բանից արիայ և ան 14
 ինչ զոր արար , ոչ աւանիկ քեռալ են 'ի գիրս բանից 15
 աւաթս Թագաւորացն յաւգայ : և պատեճալմ էր 'ի 16
 մէջ արիայ և 'ի մէջ յերգովանայ :

ԽԳ. * Եւ նմեաց արիւս ընդ հարս իւր , և Թագեցաւ 'ի քա 8
 ղաքի գաւթի . և Թագաւորէ աստ որդի նր ընդ նր : 9
 * Եւ յամին քանն երգէ յերգովանայ արքայի էյ ի Թա 10
 գաւորէ աստ 'ի վր յաւգայ : * և քառասուն և մի ամ 11
 Թագաւորեաց յեմ . և անուն մեր նրմապա գաւաթ 12
 արեսողանայ : * Եւ արար աստ ուղղութի աւաղի ան 13
 իբրև զգաւթ հայր իւր . * և երաքմ զնուերս յերև 14
 ընն , և ընթեաց զեմ խարգախաւնսն զոր արարին հարք 15
 նր : * Եւ զմապա զնայր իւր 'ի բայց արար 'ի ախիւսաւ 16
 թէ . քանզի արար ժողովս յանառան իւրում . և կառա 17
 րեաց աստ զամբոցս նր , և այլեաց հրով 'ի հեղեղաւին 18
 կեդրոնի . * սակայն զբարձունսն ոչ երարմ . այլ սիրտ 19
 նր կատարեալ էր ընդ ան զեմ աւաթս իւր : * և երեք 20
 զախանս հոր իւրոյ , և զսխանս զիւր 'ի միմ 'ի տուն ան . 21
 ար .

ԴԷ. ԺԵ. (2) Թորնալին Թագաւորի զնի այրեալ . Եւ ք ամ 2
 Թորեաց : Ուր անն . և ք ամ Թա : (5) Ոմն . Բայց 3
 'ի բանին աւրիւսքի : (11) Աստ . Զգաւթի զհայր իւր : 4
 (13) Թորնալին դաւալ . Եւ զմապա զնայր իւր 'ի բայց 5
 արար : (14) Աստ . Բայց սիրտ նորա կատար : 6

- 16 արծառնքի և սակի և անթան : * Եւ պատերազմ քր'ի մեջ
ասացի և 'ի մեջ բառացի արքայի յէջ զիմ' աւաւաւ նշ :
17 * և եւ բառս արքայի յէջ 'ի վր' յաւաւ, և շինեաց զաւ
մա, զի մի լիցի մասնեւ և ելանեւ ասացի արքայի յաւ
18 զայ : * Եւ աւ ասա զիմ' արծառնքի և զոսկի գահաւ 'ի
գահնա ասանն ան, և 'ի գահնա ասան թագաւորին, և եւ
զայ 'ի մեւա ծաւայից իւրաց : և աւաքեաց զնա ասա
արքայ աւ որդին ագերայ' որդւոյ արեննրայինայ որդ
ւոյ աղայի յէջ արքայի ասորւոյ բնակելոյ 'ի գահաւորն
19 և ասէ : * Եւ ասեմ ուխտ' ընդիս և ընդ քեզ, և 'ի մեջ
հոր իմոյ և 'ի մեջ հոր քոյ : ասաւ ասակ աւաքեցի քեզ
պատարագ ագահի և ոսկի, և լոյս զուխտ քո որ ընդ
20 բառացի արքայի յէջ, և գնացեմ յինէն : * Եւ յաւա
որդի ագերայ արքայի ասացի : և աւաքեաց զիմ' ասանն
իւր 'ի քաղաքն յէջ : և եհար զային, և զգան, և զա
բէլ, ասանն մասնայ, և զիմ' զքեանրէն մինչև յամ եր
21 կիրն նեփթապիմայ : * Եւ եղև իբրև լուաւ բառաս,
գագաքեաց 'ի շինելոյ զաւմա, և գարծաւ 'ի թերսայ :
22 * Եւ արքայ ասա պատուիրեաց իմ' յաւաւ որ էին յի
նակիմ, զի ասցին զքարիննն ուսմայ և զիւրոյն նր, զոր
շինեաց բառաս : և շինեաց նորաց արքայ ասա զիմ'
23 քուրն բենիապինի և զգնաննոցն : * Եւ մնացորդ բա
նիցն ասացի և իմ' զքուրն նր, և իմ' ինչ զոր արար,
և քաղաք զոր շինեաց, ոչ աւանիկ գրեալն 'ի գիրս
բանից ասորց թագաւորացն յաւաւ : բայց 'ի ծամա
նակի Երուսթէ իւրոյ ցաւային ոտք իւր :
24 * Եւ նիւնայ ասա ընդ հարս իւր, և թագեցաւ ընդիս
հարս իւր 'ի քաղաքն գաւթի : և թագաւորն յովաւ
25 փառ որդի նր ընդ նր : * Եւ նաբաս որդի յերորդւո
մայ թագաւորն յէջ, յամին երկրորդի ասացի արքայի
26 յաւաւ : և թագաւորեաց 'ի վր' իւր ամն երկուս : * և
արար չոր ասալի ան : և գնաց զնանապարհ հոր իւրոյ,
27 և 'ի մեջ իւր որովք յանցոյց զիէլ : * Եւ նաաւ զիւ
գաւ բառաս որդի արքայ 'ի վր' ասանն իւրաքարս, և ե
հար զնա բառաս 'ի գարաթնն ալլալեաց : և նաբաս
28 և իմ' ինչ նաակին զքարս թմաւ : * և սպան զնա բառ
աս, յամին երկրորդի ասացի արքայի յաւաւ : և թագաւ
29 ւորեաց ընդ նորս : * Եւ եղև իբրև թագաւորեաց,
և հար

(18) Որսն : Որդւոյ արեննրայինայ : (19) Այս : Ան
ապիկ աւաքեմ : (20) Որսն : Եւ եհար զային և զգան :
(22) Որսն : Եւ զգնաննոցն : (23) Որսն : Ցաւային
գրեմ : (24) Որսն : Եւ թերեաց յովաւաւ : (25) Որ
սն : Թագաւորն իւրայի յամին եր' : (27) Որսն : 'ի
գարաթնն յալլալեաց : (29) Որսն : Չորս զաւան :

Եւար զեմ՝ տանն յերորդամեա . և իշ Թաղար զեմ
 շնաւոր տանն յերորդամեայ . մինչև տասանիչ զնա բառ
 բանին ան զոր խոսեցաւ . 'ի ձեռն Ծառայի իւրոյ պիւրոյ
 սկզննացայ , * վն նմ մեզացն յերորդամեայ՝ որ մեզաւ 30
 և յանցոյց զինչ 'ի զայրացուցանել իւրում , որովք զայ
 բացոյց զոր նմ իշ : * Եւ Ծաղարգք բանից նաբա 31
 ապ , և նմ ինչ զոր արար , մէ աւանիկ գրեալ են 'ի
 գիրս բանից աւուրց (Թագաւորացն իշ) : * Եւ եր գրա 32
 անբաղձ 'ի մէջ ասայի և 'ի մէջ նաբաւայ արքայի իշ
 զեմ աւուրս նց : * և յամեն երրորդի ասայի արքայի 33
 յուրայ Թագաւորի բառաւ որդի պիւր 'ի վն նմ իշ
 'ի Թերսաւ ամա քսան և յորք : * և արար չորս ժողով 34
 ան . և գնաց զնաւապարհ յերորդամեայ որդւոյ նաբա
 ապ , և 'ի մեզա նաբա որպէս յանցոյց զինչ :

ԴԼ. ԺԶ.

Եւ եղև բան ան 'ի ձեռն յեռայ որդւոյ անանիայի 1
 առ բառաւ ' և ասե . * Բաբելոնի զի բարձրացաւ 2
 ցի զքեզ յերկրէ , և ետու զքեզ առաջնորդ 'ի վն ժա
 զովքեան իմոյ իշ , և գնացեր զնանապարհն յերորդ 3
 վամայ , և յանցուցեր զժողովուրդ իմ զինչ , բարկա
 ցուցանել զնա անապիւք իւրեանց . * ահա ես յարուցից 4
 զհնաբառայ և զհնաւան նք . և ասց զտուն քո իւրե
 զտունն յերորդամեայ որդւոյ նաբաւայ : * Որ մեազ 5
 նիցի բառայ 'ի քաղաքի՝ շուրջ կերիցեն , և որ մեազ
 նիցի նորա 'ի գաւառի՝ կերիցեն զնա Թագաւոր երկնից : 6
 * Եւ Ծաղարգք բանից բառայ , և նմ ինչ զոր արար ,
 և զորութիւնք նք , մէ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից
 աւուրց Թագաւորացն իշ : * Եւ ննջեաց բառաւ 7
 հարս իւր , և Թագուցաւ 'ի Թերսաւ . և Թագաւորն ելաւ
 որդի նք ընդ նորա . յամի քսաներորդի ասայի արքայի : 8
 * Եւ 'ի ձեռն յեռայ որդւոյ անանիայ մարգարէի իւ
 տեցաւ նք 'ի վերայ բառայ՝ և վն ասան նք , զեմ զա
 բնան զոր արար աւաթի ան 'ի բարկացուցանել զնա զա
 ժովք ձեռայ իւրոց . առ 'ի լինելոյ իւրե զտունն յերո
 ղովամայ , և վն հարկանելոյ զնա . * յամեն քսաներորդ
 գի և վեցերորդի արքայի յուրայ : Եւ Թագաւորեաց 9
 ելաւ որդի բառայ 'ի վերայ իշ 'ի Թերսաւ ամա երկուս :
 * Եւ ժողովեաց 'ի վերայ նք զամրի Ծառայ իւր իւրեան
 եր

(33) Ունի . Եւ յամեն եւթներորդի ասայի արքայի :
 (33) Յուդիս . Բառաւ որդի արքայի 'ի վն նմ :
 Գլ . ԺԶ . (1)(2) Ունի . Որդւոյ անայի առ բա՝ . . . անա
 ւալք իւրեանց : (9)(10)(12) Ունի . Զամբի : (9) Ռ

- ձինք այդպէս անգործ եւ անարհեստ լինելու արեւելքի տանն
 10 արտաքին հանգիստ տալու ի թերութեամբ և անհաւատ անգործի,
 11 ասացի արքայի յազարայ և թագաւորանոց չնչի։ Եւ իսկ
 12 ի թագաւորանոցն նիւ և նախն յաթոյն իւրոսն և
 13 զարեւմտի, և զանգաւորս նորա և զարեւելսն նիւ։ Եւ իսկ
 14 զնոց զամբ տանն բաւասայ՝ և իսկ զնոց նմա որ միջոցե
 15 իսկայս։ Ի զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար
 16 զարեւմտի։ Եւ զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար
 17 զարեւմտի։ Եւ զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար
 18 զարեւմտի։ Եւ զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար
 19 զարեւմտի։ Եւ զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար
 20 զարեւմտի։ Եւ զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար
 21 զարեւմտի։ Եւ զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար
 22 զարեւմտի։ Եւ զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար

մեծ։ Զամբի ծառայ նիւ։ (9) Յորինիւն։ Ի տան նորա
 հանգ։ Ի թերութեամբ։ Իսկ ասան։ Ի զնոց ասանն արտաքին
 (10) Սեւեւ։ Եւ անհաւատ անգործի։ (11) Սեւեւ։
 Ի թագաւորանոցն նիւ և ի նախն յաթոյն իւրոսն և
 մեծ։ (12) Սեւեւ։ Եւ նմա ի գարեւորանոցն։ (13) Յորինիւն
 և զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար
 Եւ զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար
 յաթոյն իւրոսն և ի նախն յաթոյն իւրոսն և
 ի մեծն յիսայ մար
 Եւ զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար
 Եւ զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար
 Եւ զնոց ասանն բաւասայ՝ ի մեծն յիսայ մար

չեայ, և որքանցա ժողովորդն որ զինա Թամնայ
որդայ գաղթեմայ. և մեաւ Թամի, և յաղամ եղ-
բայք նր'ի Թամնայի, յոյնիկ. և Թագաւորեայ ամբ
յնա Թամնայ: * Թամն երեսներորդի և առաջներորդ 23
գի առաջի սրբայի յուղայ. Թագաւորն ամբի'ի վերայ
նրի ամս երկաստան: 'ի Թերայ Թագաւորեայ ամս
մայ: * Եւ ստացաւ ամբի զէտան ամերան' 'ի սամ- 24
բայ տեսնէ լերինն երկայ տաղանայ արծաթայ. և
ջինեայ զէտանն, և կոխայ զանուն լերինն զոր շինեայ՝
յանուն սամերեայ տեսան լերինն սամբուն: * Եւ ալ 25
բայ ամբի չար սառիէ մն. և չարացաւ քան զժամ և
զեղալ յառաջ քան զնա. * և զնայ զժամ ճանապարհաւ 26
յերորդանայ որդայ նարատայ, և 'ի մեզս նր' որովք
յանցայ զիւր 'ի բարկացուցանել զնր ամ իւր սնող
ամք իւրեանց: * Եւ ճաջորդք բանից ամբեայ' և 27
ամ իւր զոր արար, և զորուն նր' զոր արար, մէ աւանիկ
զրեալ են 'ի գիրս բանից աւարց Թագաւորայն իւր:
Խ2 * Եւ նմեայ ամբի Է հարս իւր, և Թաղեցաւ 'ի սալ 28
մարիա. և Թագաւորեայ պատար որդի նր' Է նր': * Եւ 29
պատար որդի ամբեայ Թագաւորեայ 'ի զք իւր, յամն
երեսներորդի և ալմերորդի առաջի սրբայի յուղայ: *
Թագաւորեայ պատար որդի ամբեայ 'ի զք իւր 'ի սալ
մարիա ամս քան և երկուս: * Եւ արար պատար ալ 30
գի ամբեայ չար սառիէ մն քան զամենեանն որ յա
ռաջ քան զնա եին: * և մէ ինչ եր նմա ընդհատ' գը- 31
նալ Է մեզայ յերորդամայ որդայ նարատայ. և ամս
կին գլխարել գուտար յովրաղայ արքայի սիդանայւոց
և զնայ և Ժառայիայ բահաղու' և երկիր եպանց նմա:
* և կանգնեայ սեղան բահաղու' 'ի սան գարեւելայ նր' 32
զոր շինեայ 'ի սամարիա: * Եւ արար պատար անտաւ. 33
և յաւել պատար առնել առ 'ի բարկացուցանել զնր
ամ իւր, քան զժամ Թագաւորաւ: Եւ և եղեայս յառաջ քան
զնա: * Թաուրս նր' շինեայ ալիւր բեթելայի զերե- 34
քով. արեւոնաւ անգրանկաւ իւրով արկ նմա հիմունա,
և սեգուբաւ կրսերաւ իւրով կանգնեայ զգրուին նր'.
ըստ բանին մն, զոր խօսեցաւ 'ի մեռն յետուայ որդ
ւայ նաւեայ:

ԳԼ.

(23) Այս. Երեսներորդի և առաջներորդի: (24) Ոմանս
Չէտանն սեմերան 'ի սամարեայ 'ի տեսանէ լերինն:
(25) Ոմանս. Եղեայս յառաջագոյն քան: (26) Ոմանս.
Եւ զնայ յամ ճանապարհաւ: (28) Ոմանս. Եւ Թալիւր ալ
քաւար որ': (33) Ոմանս. Աւ 'ի բարկացուցանելայ:
(34) Ոմանս, Զերեղով, արեւոնաւ... կրտսերով իւր:

ԳԼ. ԺԵ.

- 1 Եւ ասէ եղիտ մարդարե 'ի Թեղբեայ դադապու խե
յադապու. կենդանի է ար ամ զօրութեց ամ էլի
որոյ կայի առաջի նք, եթէ եղեցի յամս յայտարի ցօղ
2 կամ անձրե, բայց եթէ բանիւ բերանոյ խնյ: * Եւ
3 եղե բան ան առ եղիտ' և ասէ. * գնաւ աստի ընդ ար
էնլ' և Թաղբեայ 'ի հեղեղատին քուսթու, որ է յան
4 գիման յորդանանու. * և եղեցի ըմպել ընդ ջուր 'ի հե
ղեղատէն. և հրաման տաց ագաւաւուց կերակրել ըղ
5 քեզ անդ: * Եւ գնաց, և արար եղիտ լո բանին ան.
և չոգաւ և նստաւ 'ի հեղեղատին քուսթայ յանդիման
6 յորդանանու: * և ագաւաք բերէին նմա հաց և միս չ
առաւտան, և հաց և միս ընդ երեկս. և 'ի հեղեղատին
7 ըմպէր ջուր: * և եղե յեա աւաւուց, և ցամաքեցաւ հե
8 ղեղան զի ոչ եղե անձրե 'ի վր երկրի: * Եւ եղե բան
9 ան առ եղիտ' և ասէ. * արի և գնա 'ի սարեփթա սի
գանացայ, և նստցես անդ. և ահա պատուիրեալ է
10 իմ անդ կնոջ միոյ պարուց կերակրել զքեզ: * Եւ յա
րեաւ գնաց 'ի սարեփթա 'ի գաւառ քաղաքին. և ահա
անդ կին մի քաղէր փայտ. և աղաղակեաց զկնի նք ե
ղիտ' և ասէ ցնա. առ դու ինձ ստեաւ մի ջուր ամա
11 նով և արբից: * և գնաց բերել: և աղաղակեաց զհետ
նք եղիտ և ասէ. առցես ինձ պատառ մի հոյց 'ի մեռին
12 քում: * Եւ ասէ կինն. կենդանի է ար ամ քո, եթէ
գուցէ իմ նկանակ. բայց եթէ որչափ բռնմեք մի աղեւր
'ի սարեփթի, և ստեաւ մի եւզ 'ի կամփասակի. և ահա քա
ղեմ կրկուսաւ երկուս, և մտից արարից զայն ինձ և
13 մանկանց խնյ. և կերիցուք զայն' և մեռցուք: * Եւ
ասէ ցնա եղիտ. քաջալերեաց միւս և արաւ ըստ բանի
քում. այլ արասցես նախ ինձ անտի նկանակ մի փոք
րիկ և բերցես ինձ. և ապա արասցես քեզ և մանկանց
14 քոց: * Եւ պատգէս ասէ ար ամ ընդ իմ. սարեփթ աղեւրն
մի պահաւեսցէ, և կամփասկ իւղոյն մի նստալեսցէ.
մինչև յոր տալոյ ան անձրե 'ի վերայ երեսաց երկրի:
15 * Եւ գնաց կինն, և արար ըստ բանին եղիտի. և կե
16 ըսաւ սա և նա' և որդիք նք: * և յորե յայնմանէ սարեփթ
աւ . .

ԳԼ. ԺԵ. (1) Ոհնէ. 'ի Թեղբեայ դադա'... յամս յայտ
ցօղ: (3) Ոհնէ. 'ի հեղեղատին քուսթայ: (4) Ոհնէ.
Հորդանան ասմ ագաւաւուց: (6) Աստ. Եւ հաց և միս չ
երեկոյս: (9) Ոհնէ. Կնոջ մի պարուց: (12) Աստ. Եւ
մեռից և արարից: (12) Ոհնէ. Եւ կերիցուք զայն' և մի
մեռցուք: (14) Ոհնէ. Մինչև յոր տալոյ ան: (16) Յարե

այլեւնն ոչ պակասեաց, և կամֆասակ իւզոյնն ոչ նուազեաց ըստ բանին ան, զոր խօսեցաւ ար' ի ձեռնն եղևոյի: * Եւ եղև յնա բանիցս այսոցիկ հիւանդացաւ որդի 17 տիկնոջ ասանն, և եր անա նր աստաիկ յոյժ, մինչ ոչ մնաց ի նմա չունչ: * և ասէ ցեղիս, զի' կոյ' իմ և քո 18 այրդ մյ, մտեր առ իս յիշատակել զանորենու թիս իմ, և սպանանել զորդի իմ: * Եւ ասէ եղևս ցեղինն, տանք 19 ցիս զորդիդ քո: և առ զնա' ի գրկաց նր, և եհան զնա ի վերնատունն յորում ինքն նստեր, և արար զնա ի կողմն ի վերայ մահճաց իւրոց: * և ազաղակեաց եղևս' 20 և ասէ. ոչ ինձ ար, որ վկայդ ես այրւոյն առ որում ես բնակեալ եմ. զաւ չարարեցեր զորդի նորա մե առցանել: * Եւ քեաց երիցս ի մանուկն, և կարգաց 21 զնր' և ասէ. ար ան իմ, դարձցի չունչ մանկանս ի քա: և եղև այնպէս. * և ազաղակեաց, և լուաւ ար ձալ 22 նի եղևոյի, և դարձաւ չունչ մանկանն ի վերն' և կեն զանապաւ: * և առ եղևս զմանուկն և իջոյց զնա ի վեր 23 նստանէ: անա ի տունն և ետ ցմայր իւր. և ասէ եղևս, անս զի' քեզանի' է որդիդ քո: * և ասէ կինն 24 ցեղիս. ահա արդ գիտացի ի թէ այր մյ ես գու. և բան ան չգմարիտ' կ' ի բերան քո:

ԳԼ. ԺԸ.

Եւ եղև յնա առաջ բաղմաց' և բան ան եղև առ 1 եղևս յալին երրորդի, և ասէ. արթ և երևեաց պատարաւ, և ասց անձրն. ի վր երևեաց երկրի: * և 2 չաբաւ եղևս երևել պատարաւ: և սով աստաիկ եր ի սամարիտ: * Եւ կռեաց պատար զարգիւս զհաղարաւ 3 տես իւր. և արգիւս երկիւղած եր ի ան յոյժ: * և 4 եղև ի կոտորել յեղարեւոյ զմարգարեան ան, և առ արգիւս հարիւր այր մարգարե, և թորոյց զնա յիսուն յիսուն յայրի' և կերակրեաց զնա հացիւ և ջրով: * Եւ 5 ասէ արքայ ցարգիւ. և կ' յջեացուք ընդ երկիրդ առ ան աղբերդք ջրոյ և առ հեղեղատաք, թերևս քացուք խոտ և աղբերցուցուք զմիս և զլորիս, և ոչ ստանին 6 ցին յանասանց: * և բաժանեաց իւրեանց զանապարհն չջլել. աղատար գնաց ընդ մի ձանապարհ միայն, և առ 7 գիւս. գնաց ընդ այլ ձանապարհ միայն: * Եւ եր արգիւս

Հիմն. 2 որ խօսեցաւ ար' ի ձեռ' (18) Յորմայն. Մտեր առ իս յիշա': (18) Ռմն. 4. Յիշատակել զանորենու թիս իմ: (20) Ար. 1. Առ որում ես բնակեմ:

Գլ. ԺԸ. (4) Ռմն. 4. ի կոտորել յեղարեւոյ: և առ արգիւս: (6) Ռմն. 1. Եւ աղատար գնաց ընդ մի:

- դիտւ 'ի ճանապարհին . և եկն ել եղիտ ընդատառ չի
 փայտ, և աշխարհաց արդիւտ, անկաւ 'ի զքերեսաց
 8 իւրոց' և սատ . եթէ գու իցես տէր իմ եղիտ : * և աշ
 ան եղիտ' եւ եմ' երթ սաս ցտեր քո' թէ ահաւասիկ
 9 եղիտ : * Եւ սատ արդիւտ . զի'նչ մեղայ, զի մասնեւ
 10 զմաստ քո' ի մեռաւ արաւարու ապանանել զիտ . * Կեն
 զանիկ է ար ան քո, եթէ իցէ ալգ կամ թագաւարու
 թի' տը մշ աւարեաց տեր իմ ինդրել զքեզ . և ստեն
 ին զ' արեզ . և այդեաց զմագաւարուին և զայլարհ
 11 չի զի մշ եղիտ զքեզ : * Եւ արգ գու ստեն, թէ երթ
 12 և պատմեաւ տեսան քում թէ ահաւասիկ եղիտ : * և ե
 զից թէ եւ երթայցեմ' ի քեն, և հոգի ան աանաւար
 զքեզ յերկիր զոր մշ գիտիցեմ, և մասնիցեմ պատմել
 արաւարու, և մշ գտանիցե զքեզ, և ապանանիցե զիտ .
 13 և մասայ քո երկիւզան է 'ի մանկութե իւրան : * Եւ
 մշ պատմեցաւ տեսան իմում զարինչ արարի եւ 'ի կռ
 արել յեղաբեաց զմարգարեան ան . թագաւցի 'ի մար
 զարեկնն ան հարիւր այր' յիսան յիսան այր յայրի'
 14 և կերակրեցի զն հայիւ եւ ջրով : * և արգ' գու ստեն
 ցիտ, երթ և սաս տեսան քում թէ ահաւասիկ եղիտ,
 15 և ապանանիցե զիտ : * Եւ սատ եղիտ . Կենգանիկ է ար
 զորուեց, որդի կացի առաջի նր . զի այսոր երեւցայց
 16 նմա : * Եւ զմայ արդիւտ Է առաջ արաւարու' և պատ
 մայ նմա . և ընթացաւ արաւար և զմայ ընդ առաջ ե,
 17 զիսի : * Եւ եղե իրե ետես արաւար զեղիտ, ստե ա
 18 քաւր ցեղիտ . եթէ գու իցես խանգարիչն իցի : * Եւ
 ստե եղիտ, եւ մշ խանգարեմ զինչ, ալ գու և տուն
 հոր քո . 'ի թողաւ մեր զար ան մեր' և երթայ զհեա
 19 բահաղանցն : * Եւ արգ առաջեան ժողովեան առիտ
 զմ' ինչ 'ի ըստան կարմելս, և զմարգարեան բահա
 զու զարեւարիւր և զյիսուն, և զմարգարեան ամենայ
 զարեւարիւր և զյիսուն, և զմարգարեան անասաւոց
 զարեւարիւր . որ ռաւեն զեղանն յեղաբեաց :
 20 * Եւ առաջեաց արաւար ընդ ան ինչ, և ժողովեաց ըլ . խի
 21 մարգարեան 'ի ըստան կարմելս : * և մարմեցայ եղիտ
 զմ' ժողովարդն . և ստե ցնն եղիտ, մինչ ցերբ կռ
 զայց յերիտս հեա . եթէ ար է ան' երթայց զհեա
 նր, և եթէ բահաղ իցե' երթայց զհեա նր : և մշ եւ
 22 ժողովարդն նմա պատարմանի : * Եւ ստե եղիտ ցեա
 Է .

(9) Որտեւ . Զմասայ քո . . ապանանել զիտ : (12) Բաշի .
 Երեւելան է 'ի անն 'ի մամ' : (14) Որտեւ . Ասես ցիտ
 թէ երթ, և ա' : (18) Որտեւ . 'ի թողաւ մեր զար ան :
 (20) Որտեւ . 'ի ըստանն 'ի կարմելս : (21) Յիսունիս գու
 խաւ . Եւ ստե ցնն եղիտ, մինչ . (22) Այս . Եւ մար

զովուրդն. և ևս մնացեալ եմ մարգարէ ան միայն, և
 մարգարէքն բահադա չորք հարիւր և յիսուն, և մար
 գարէք մատաւին՝ չորեքարեւր: * Տաշին մեզ երկուս 23
 եղին, և ընտրեցան իւրեանց զին, և յօշոտն և գի
 ցին ի զի փայտից, և հուր մի գիցին. և ես արարից
 զմեաւ եզին, և եգից ի զի փայտից, և հուր մէ մատաւ
 ցից: * և կարգացկէ զանուն աստուածացն մերոց, և 24
 ես կոչեցի զանուն ան նոյ իմի. և եղիցի ան՝ որ ըւ
 լիցէ հրով նա է ԱՅ: Պատասխանի ետուն ամ ժո
 ղովուրդն՝ և ասին, բարի է բանդ զոր խօսեցար: * Եւ 25
 ասէ եղիս ցմարգարէսն ամենոյ. ընտրեցկէ զուրք մեզ
 զուարտի մի, և արարկէ յառաջագոյն, քանզի գուք բա
 զումք էք. և կարգացկէ զանուն աստուածացն մերոց,
 և հուր՝ մի գնէք ի զի: * Եւ ասին զզուարտին զոր 26
 ես նոյ, և արարին. և կարգացին զանուն բահադա՝
 յայդուէ մինչև ցհասարակ օր. և ասէին՝ ըսար մեզ բա
 հադ՝ ըսար մեզ: և ոչ գոյր բարբառ. և մէ ունինգրու
 թին: և ընթանային շուրջ զսեղանոմն զոր արարին: * Եւ 27
 եղև ի մէջօրէին՝ և այլապեսաց զնոսա եղևս (Թեղբայցի
 և ասէ. մեծաձայն կարգացէք զի աստուած է՝ Թերեա
 պրօսանք ինչ իցին նմա, և միանգամայն Թերեա ասնի
 ցէ հրաման, կամ թէ ի քման իցէ՝ և յառնիցէ: * Եւ 28
 կարգային մեծաձայն, և ցանին ըստ օրինի իւրեանց
 որով և գեղարգամէք մինչև ցհեղուլ արեան ի զի նոյ:
 * և եղև իբրև մերձեցան յընդերեկան, և մարգարեաւ 29
 նային մինչև ցժամանակ մատուցանելոյ զոհին. և մէ
 գոյր ձայն: Եւ խօսեցաւ եղիս Թեղբայցի չ մարգա
 րէս զարշնկեացն՝ և ասէ ի բաց կացէք, արգ՝ ես արա
 լից զողորմէզն իմ: և ի բաց կացին՝ և գնացին:
 Ծ * Եւ ասէ եղիս ցժողովուրդն՝ մտաւրեւք ասիս, և 30
 մտանան ամ ժողովուրդն առ նա. և ողջացոյց զսեղանն
 ան զխորժանեալ: * և մեա եղիս երկուսասան քար՝ ըստ 31
 Թուոյ ցեղիցն Ելի, ուն խօսեցաւ ար ընդ նմա և ասէ՝
 ինչ եղիցի անուն քո. * և շինեաց զքարնսն յանուն 32
 ան, և արար ծով որ ասներ երկուսց գրուաց սերմն
 շուրջ զսեղանով: * Եւ եգէզ զերսան ի վերայ սեղաւ 33
 նոյն զոր արար, և յօշեաց զողմակէզն, և եգէզ ի վերայ
 շերտիցն, և եգէզ ի վերայ սեղանոյն: * և ասէ. ասեք 34
 ինձ չորս սափորս ջրոյ, և հեղկէ ի զի ողմակիցիդ. և ի
 զի շերտիցդ: և ասէ կրկնեցէք. և կրկնեցին: և ասէ,
 երեք

դարէք բահադա արք չորեք հար" (23) Այս. Տաշին
 մեզ երկուս: (26) Ոսիս. Եւ արարին զանուն բահա
 դա: (26) Ոսիս. Եւ ոչ գոյր բարբառ և ունինգրուէ:
 (28) Ոսիս. Զհեղուլ արեան ի զի նոյ:

ԺԱ

- 35 երեքիննչեք . և երեքիննչեք : * և զմայր ջուրն ջուր
36 զանձանին , և զմայր ջրն ջուր : * Եւ եղև 'ի Ժամն
մասաւյանէլոյ պատարային աղաղակեաց եղիս յեր
կինս , և ասէ ԹՐ ԹԺ արքահամու . և ասակայ և ելի .
այսպէս ծանկեղն երեկ գաւ ևս ԹՐ ԹԺ Եղի , և ես ծա
37 անչ քա . և ես արարի գործս զպատմիկ : * լուր ինձ
ԹՐ . լուր ինձ հոգի : և ծանկեղն ժողովարգս 'ԹԵ գաւ
ևս ԹՐ ԹԺ , և զմա զարմուշեր զգիրս ժողովարգանս
38 այսպէկ յետ : * Եւ անկու հուր 'ի Թնէ յերկնից , և
եկեր զաղակեղն և զգորտն , և զհոգի և զլուրն որ 'ի
39 ծաղկն լուսնեաց հուրն : * Իբրեւ ետես ԹԺ ժողովարգն
անկան 'ի զժ Երեսաց իւրեանց և ասեն 'արգարի ԹՐ'
40 ԹԺ և ԹԺ , ԹՐ Թնէ ԹԺ : * Եւ ասէ եղիս զծաղկարգն .
կարարաւ զմարդարեան աստուղտ , և մի որ ասարեացի
'ի նոցանէ , և կարան զնսս . և իջլոյ զնս եղիս 'ի հե
զգլան եկանի և կտարեաց զնս անդ :
41 * Եւ ասէ եղիս ցարաար . և ի կեր և արք . զի ասնաւ ԹԱ
42 մայր անձրիկ է : * և եւ զարարաւ ուտել և ըմպել : և
եղիս եւ 'ի զարա լերինն կարակայ . և խոնարհեցաւ
43 յերկից , և եզ զգորտս իւր 'ի մեջ ծնկաց իւրոց . * և
ասէ ցարանանին իւր . և իւր հոգեաց ընդ մանասարհ
ծաղկա : եւ և հոգեցաւ պատանեակն , և ասէ . ոչ ինչ է :
և ասէ եղիս , ոչէ գաւ զարձիւր եւ ինձ անգամ . և զար
44 ծաւ պատանեակն եւ ինձ անգամ : * Եւ եղև յետ եւ ին
նորորդաւ 'նաւային , և ասէ անկ մի փոքրիկ իբրեւ
զմեկ ասն 'հաներ ջուր : և ասէ ' և իւր և ասն ցարաար .
լուսն զնսսս քա և ել , զուրն հասանիցէ յեզ անձրիկ :
45 Եւ եղև մեկ 'նաւայի և անգր գառնայր 'երկնից մեկ
յան անգամ : և հաղմի , և եղև անձրիկ մեծ : և յայտ
եղև երեքայր պատար յերկայէլ : * և ձեռն ԹՐ եղև 'ի զժ Ե
զմայր , և զմեկայ զմեկ իւր և ընթացաւ պատմի ա
ջարար , մեկն մտանել յերկայէլ :

ԳԼ . ԺԲ .

- 1 Եւ պատմեաց պատար յերկայէլ կեանք իւրում զնս
զարար եղիս . . և արդեա կտարեաց զնս մեկ
2 զարեան արդ : * Եւ ասանցեաց յերկայէլ . հրեշտակս աս
եղիս :

(38) Յայտ արդ . Զար 'ի Թնէ յերկնից : (39) Որնա .
Անկանին 'ի զմայր երեսաց : (40) Յորնային պատար .
Եւ ինչոյ զնս եւ 'ի հեղի' . (43) Ասա . Եւ եւ և հոգե
ցաւ . (44) Որնա . Իբրեւ զմեկն ասն հաներ : (45) Որնա .
Եւ արդեա զմեկ իւր :

ԳԼ . ԺԲ . (3) Որնա . Եւ ասարեաց . . հրեշտակ արդ :

եղիս՝ և ասէ . եկե՛ք քու եղբւն եղիս՝ և ես յեղբարեկ,
 և եւ ճն արարեցին խնամաստեանցն՝ և ճն և ճն յառեցին,
 եկե՛ք ոչ զապրիս . ի սոյն ժամու եզկց զանձն զո իբրե
 զանձն միկի ինծոցանէ .

- ԾԲ * Եւ երգեաւ եղիս՝ և յարեաւ զնոց առանձնին, և 3
 եկն ի բերտաբէե յերկիրն յառաւայ . և եկեալ անգ զը-
 առասանեալն իւր . * և ինքն գնաց յանապատ առաւ 4
 միոյ ճանապարհ, և չոգաւ և նստաւ ընդ բնակեկեաւս .
 և խնդրեաց մեկ անձին իւրոց, և ասէ . ըստ է արգ. արգ՝
 առ զողի իմ յիմեմն ար . զի ոչ եմ ես ըստ քան զհարա 5
 իմ : * Եւ ի քուի երմուս և ննջեաց ընդ անկողն, և ահա 6
 տն մերձեցաւ ի նա՝ և ասէ . արի և կնր . * և հալեցաւ
 եղիս, և ահա ի սմարից նք նկանակ հաճարդ և կուժ 7
 ջրոյ, և յարեաւ եկեր և արք . և դարձեալ ննջեաց :
 * Եւ դարձեալ հրեշտակն նն երկրորդ անգամ միգ 8
 ձեցաւ առ նա՝ և ասէ ցնա . արի կնր, զի զապրում է
 ի քէն և անդր ճանապարհ : * և յարեաւ՝ եկեր՝ և 9
 արք, և գնաց զցուծի կերակրոյն այնորիկ զցառաւ
 սուս ախ և զքառասուն պիշեր, մինչ ցնաունն այ՝ ի 10
 քորիւր . * և երմուս անգ յայրն՝ և դարձեաց Եւ ա-
 հա քան նն եղև առ նա՝ և ասէ . զի՛ ես գու առա ի-
 զիս : * և ասէ եղիս . նախանձեցայ զնախանձ նն ամե 11
 նախալի . զի եմայն զքեզ արգ. նն ի, գտեաւս քո հալ-
 եանեցին, և զմարդարեա զո հատորեցին արտ . ես միայն 12
 մնացեալ եմ, և խնդրեմ զանձն իմ առնաւ զնա : * Եւ
 ասէ, երբեք գու զապրի և հալցուն ի բերին անգ առաւ 13
 զի նն . և ահա ար անցի, և հալմ մեծ ուժգին արգ. 14
 քնն քանկեց և զիմն խորասկիցե առալի նն, և ոչ ի
 հալմեար . և յես հոգմայն շարժանն, և ոչ ի շարժանն 15
 նր . * և յես շարժանն հուր, և ոչ ի հուրն նր . և 16
 յես հրոյն ձայն մեղմոյ օդոյ, և անգ նր . * Եւ եղև 17
 իբրե լուսաւ եղիս անձեանց զերեսա իւր մեղմեկան .
 և ել և եկաց ի ներքոյ այրին : և ահա բարբառ առ նա 18
 և ասէ . զի՛ ես գու առա ի գին : * Եւ ասէ եղիս . նա 19
 խանձեցայ զնախանձ նն ամենակալի, զի եմայն զուխա 20
 քո արգ. նն ի, գտեաւս քո քանկեցին, և զմարդա-
 րեա քո հատորեցին արտ . ես միայն մնացեալ եմ, և 21
 խնդրեմ զանձն իմ առնաւ զնա : * Եւ ասէ ցնա ար . 22
 գնա և դարձիք զճանապարհ քո, և երթիցես զճանա-
 պարհ անապատին դամասկեայ, և երթիցես և օնցես 23
 զու

(6) Պնն . զիմնակ հաճարի և կուժ . . . և դարձաւ նն
 ջրոյ : (7) Այս . Եւ դարձաւ հրեշտակն : (10) Այս .
 զանձն իմ առնաւ զնա : (11) Պնն . իբրեքինս քան
 տիցե : (12) Յայն զի . Ձայն մեղմոյ օդոյ, և անգ նր :

- 16 զարդել 'ի Թագաւոր սաղաւոյ: * Եւ զէն ողբին
ամենանայ 'ի Թագաւոր 'ի վերայ իշխ. և զեզխակ որդի
սափաւոյ յարեւմտաւայ՝ օծցես 'ի մարգարէ՝ փոխաւ
17 նոսէ քո: * և եղիցի՝ զարդեալն 'ի արոյ ազայի 'ի սպան
ցն յեւ. և զարդեալն 'ի արոյ յեւոյ՝ սպանցի եղի
18 անէ. * և Թագըստ գույնի եւ ինչ հազար արանց զմե
արոյ մէ իցէ կրկնեալ ծուներ բաւազու. և զմե բերան
19 արոյ մէ իցէ պարեալ զնա: * Եւ զնայ անիւր, և եւ
զնա զիջիսէ որդի սափաւոյ, և նա վարէր երկոստ
ան եղանից, և զյոգրզոյց եղանց առաքի նք, և ինչն
'ի վերայ երկոստանիցն. և եհասեզիս առ նա, և ըն
20 ինչ զմարդեալն իւր 'ի վր նք: * և եւրոյ եզիսէ զե
զնան, և ընթացաւ զնա եզիսի, և ասէ՝ համարե
յից զհոյր իմ և զմայր իմ, և եկից զնի քո: և ասէ
յնա. Սբե՛ զարմիր անդրէն. զի՛նչ առնեալց եք՝ արաւ
21 ըբ քեզ: * Եւ զարմաւ 'ի նմանէ. և առ զջրզա զյոգր
եղանցի, և երն. և զարմեք եղանցն հազար զնոստ,
և եւ ժողովրդեանն և երան, և յարեաւ զնայ զնա
եղիսի, և պարեալ զնա:

ԳԼ Ի.

- 1 Եւ որդի աղբոյ՝ արքայ սաղաւոյ ժողովոց զմե ԾԳ.
զրա իւր, և եւ և նառա զամարեաւ, և երեսան
և երկու Թագաւորք ընդ նմա, և մե երկվորք և կառք
իցին և նառան զամարեաւ, և ասիցին պատերազմ ընդ
2 նմա: * Եւ առաքեալ չրեղատիս առ արքաւ արքայ
3 իշխ 'ի զարդն, * և ասէ յնա. սպասեա ասէ որդի աղբ
րոյ, արծաթ քո և ոսկի քո իմ է. և կանայք քո և ու
4 զեք քո գեղեցիկք՝ իմ են: * Պատասխանի եւ արքայն
իշխ և ասէ. ուր իստեցար տէր իմ արքայ, քո եմ եւ և
5 մե ինչ իմ: * Եւ զարման չրեղատիքն՝ և ասին. սյա
պեա ասէ որդի աղբոյ. և սյալցի զն. զարծաթ քո և
6 զոսկի քո՝ և զկանայք քո և զորդիս քո ցնա տալեա: * զի
զարեա 'ի սոյն ժամաւ առաքեցից զնա տալս իմ, և յու
զնոյն զտուն քո և զտուն ծառայից քոց, և եղիցին
ցանկապէս աչայ նց, յոր արկանիցն զմեա իւրեանց՝
առ.

(16) Ուրեմ. Եւ Թագըստ ինչ յիշէ եւ: (20) Թոյս գոյա
թ. Զի՛նչ ասեալ եք՝ արարեք քեզ: (21) Առ. Եւ յա
րեաւ և զնայ զնա:
ԳԼ Ի. (4) Առ. Եւ մե ինչ իմ: (5) Թոյս գոյաթ.
Եւ զկանայք քո և զորդիս քո ցնա տալ: Ուր անիւր. յիս
տալեա: (6) Ուրեմ. Առաքեա 'ի սոյն ժամաւ առաքեա'... և
զտուն ծառայից:

առցեն : * Եւ կաշեաց արքայ Ելի զամօծերանդրոս երեւ
 րին և ասէ . զխառնիք և անշիւք՝ զի չարին իմ ինդրե
 նա , զի առաջեաց առ իս զուստերաց իմոց և զգառե
 րաց իմոց . զարծած իմ և զոսկի իմ ոչ արգելի ի նմա
 նէ : * Եւ ասեն ցնա ծերքն՝ և ամ Ժողովուրդն , մի
 լսեր և մի յանձն . առնուր : * և ասէ ցհրեշտակն որդ
 ւոյն ագերայ . առաջէք ցտերն մեր ցարքայ . զամ ինչ
 զոր առաքելներ առ ծառայք յառաջեալ իմ ագրին
 արարից , բայց զայդ բան ոչ կարեմ առնել : և զնային
 արքն՝ և զարձուցին նմա պատասխանի : * Եւ առա
 քեաց առ նա որդին ագերայ՝ և ասէ . օն և օն արու
 ցեն ինձ գիշն և օն և օն յաւելցեն , եթէ բաւեացէ հոգ
 սամարեայ ագիւստիք հանգերձ , ամ զօրականի հե
 տեակաց իմոց : * Եւ պատասխանի եւ արքայն Ելի և
 ասէ . չնա եւ արդ՝ մի պարծեացի կորն իբրեւ զուղիւն :
 * Եւ եղև իբրեւ պատասխանի եւ նմա զբաժն զայս . և
 ինքն ի գինւով էր , և ամ Թագաւորք զր ընդ նմա ի
 խորանն . և ասէ ցծառայս իւր , շինեցէ պատնէշ . և
 եգին պատնէշ չաքշ զքաղաքան : * Եւ ահա մարգա
 րէ ոմն մատաւառ առ աքաաբ արքայ Ելի՝ և ասէ . այս
 պէս ասէ մեր , եթէ տեսանիցեն զայն ամբոխ մեծ , ա
 հա եւ մատնեցից զնա այսօր ի մեռս քս . և զխառնեղ
 թէ նսեմ մը : * և ասէ աքաաբ՝ իւր : և ասէ , պարգէն
 ասէ մը . մանկուսով իշխանաց գաւառաց : և ասէ ա
 քաաբ . ո՛նախ գրգռեսցէ զպատերազմն . և ասէ՝ գուր :
 * Եւ հանգէն արար ծառայից իշխանաց գաւառաց ,
 և եգին երկերիւր և երեսուն . և ապա հանգէն արար
 ամ Ժողովուրդն . և ամ որդւոց զօրութի եւթն հա
 զար արանց : * և ելանէր զմիջօրեիս . և որդին ագերայ
 ընդ գինի մտեալ էր և արեալ ի սոկըով , ինքն և ե
 րեսուն և երկու Թագաւորքն օգնականք նր : * Եւ ե
 լին նախ մանկուսից իշխանաց գաւառացն . և առաքե
 ցին առ որդին ագերայ , և պատմեցին նմա և ասեն .
 արք ելին ի սամարեայ : * Եւ ասէ ցնա . եթէ ի իսա
 զաղութի ելանիցեն՝ կաշիք զնոսա կենդանիս , և ե
 թէ ի պատերազմ ելանիցեն՝ կաշիք զնա կենդանիս :
 * Եւ ելին ի քաղաքն մանկուսի իշխանաց գաւառացն ,
 և զորն զինի նց : * և եհար իւրաքանչիւրդ որում գի
 ւորցաւ . և փախեան ասորիքն , և հալածեաց զնա ինչ :
 և ապրեցաւ որդին ագերայ՝ արքայ ապրուսց հեծեալ
 միով հանգերձ երկու ամսեք հեծեալովք : * և ել ար
 քայն Ելի , և առ զերիվարս և զկառա , և եհար յասոր
 ւոց

(7) Աստ . Կաշեաց արքայն Ելի : (8) Օգինոս Դ . Եւ
 ասեն ցնա ծերք իմ և : (15) Ոմնոս . Աքաաբ զօրուց :

- 22 Լոյ հարուածն մեծամեծն : * Եւ մատեաւ մարգարէն,
առ արքայ Ելի, և ասէ ցնա . զօրծցիք և գիտս, և ասն
զինչ զօրծեացես . զի 'ի գարձի տարուայ այսորիկ որ
գի ագերայ արքայ ասորուոյ ելանելոյ է 'ի վերայ քո :
- 23 * Եւ ծառայք արքային ասորուոյ ասեն ցնա . Ի՞նչ լե-
րանց է Ի՞նչ Ելի, և ոչ Ի՞նչ գաղտաց . քն այնորիկ յաշ-
Թահարեցին զմեզ . եթէ տայցեմք ընդ նմ պատերազմ
- 24 'ի գիւրի՝ յաղթեմք նց : * և զայս բան արասցես . 'ի բաց
արա զԹագաւորոն յիւրաքանչիւր տեղաջէ, և գիր Է
- 25 նոսա նախարարս : * և փոխանակեսցուք քեզ զօրս ընդ
զօրացն որ անկան 'ի բէն, և երկվարս Է երկվարացն,
և կառս ընդ կառացն . և տացուք ընդ նմ պատերազմ
'ի գիւրոջ՝ և յաղթեսցուք նց : և անսաց բարբառոյնց,
և արար այնպէս :
- 26 * Եւ եղև 'ի գառնաւ տարւոյն, հանգէս արար որդիքն Դի-
ագերայ՝ ասորուոյ . և ել յափեկայ 'ի պատերազմ ընդ
- 27 Նի : * Եւ ուր իջն Ելի արարին հանգէս՝ և երկգնդե-
ցան և հասին յառաջն նց : և ճակատեցան որդիքն Ելի
ընդգէմ ասորացն իբրեւ երկու երամակք այժից . և ա-
- 28 սորիքն լսին զերկերն : * Եւ մատեաւ այրն Ի՞նչ և ասէ
ցարդայն Ելի . այսպէս ասէ ար, փոխանակ զի տացին
ասորիքն Թէ Ի՞նչ լերանց է ար Ի՞նչ Ելի՝ և ոչ Ի՞նչ գաղ-
տաց . նա տացէ զօրն զայն զմեծ 'ի ձեռս քո, և գի-
- 29 տացեն Թէ Ի՞նչ եմ ար : * Եւ բանակեցան նոցա ընդ
գէմ տաց զԼԹՆ օր : և եղև յաւուրն ութերորդի ընդ
խառնեցաւ պատերազմն . և եհար ինչ յասորուոցն հա-
- 30 ռիւրհազար հեռեակայ 'ի միումաւուր : * և մնացեալքն
փախան յափեկայ 'ի քաղաքն իւրեանց . և անկաւ պա-
րիտան 'ի վթ քսան և ելԹնհազար արանց մնացելոյ :
Եւ որդին ագերայ փախեաւ և եմուտ 'ի տուն իւր տե-
- 31 նեակ 'ի սենեկէ : * և ասեն ցնա ծառայք իւր . ահա
լաթիկ գիտեմք զի Թագաւորք տանն Ելի Թագաւորք
սորմուԹէ են, արկցուք քուրձս զմիմեք մարմք . և
չուանս 'ի գլուխս մեր, և ելցուք առ արքայն Ելի . Թեր-
- 32 ևս ապրեցուցեք զանձինս մեր : * Եւ զգեցան քուրձս
'ի միմեք իւրեանց, և եգին չուանս 'ի գլուխս իւրեանց .
և ասեն ցարդայն Ելի, ծառայ քմ որդի ագերայ մեզ,
կեցցեմ անն իմ : և ասէ, եթէ տակաւին կենդանի ի-
ցե՝

(22) Ոմանք . Եւ գիտեան և ասն : (23) Ոմանք . Թէ տա-
ցուք ընդ նոսա պա՛ : (24) Այս . Եւ գիր ընդ նոցա
նախա՛ : (26) Ոմանք . Եւ ել յաբեկայ պարզել Է Ելի :
(28) Ոմանք . Եւ գիտացես Թէ ես եմ ար : (29) Այս .
Եւ եղև յաւուրն ելԹնեթգի : (32) Ոմանք . Եւ զգեցան
քուրձս զմեք իւրեանց :

ցն՝ եղբայր իմ ք : * Եւ արքն հմայցին՝ և նուիրեցին՝ 33
 և քաղեցին զբանսն՝ ի բերանոյ նր. և ասեն՝ եղբայր. քո
 որդի աղերայ անա է : և ասէ, մեկը՝ և անկը զնա :
 և եւ առ նա որդին աղերայ. և հանին զնա առ նա ի
 կառան : * Եւ ասէ ցնա. զքաղաքսն զոր ան հայր իմ՝ 34
 ի հորե քու մեկ՝ զարձուցին առ քեզ, և հանցնա քեզ
 հարկս ի գամասկոս, ունի եղ հայր իմ՝ ի սամարիայ : և
 ասէ. և ես արձակեցից քեզ ուխտիւ : և եղ ընդ նմա
 ուխտ, և արձակեաց զնա :

ԾԵ * Եւ այր մի յորդուոց մարգարեիցն ասէ ցնեկեր իւր 35
 բանիւ նն, հար զնա. և ոչ կամեցաւ այրն հարկանել
 զնա : * և ասէ ցնա. փոխանակ զի ոչ լուար մայրի քն, 36
 ահա իբրեւ դնասցես յինէն՝ սպանցէ քեզ առեւծ : և
 իբրեւ դնաց ի նմանէ, եղիա զնա առեւծ՝ և սպան ըզ :
 նա : * Եւ եղիա մյլ այր և ասէ՝ հար զնա : և եհար ըզ : 37
 նա այրն՝ եհար և ջաղմփեաց : * Եւ չոգաւ մարգար 38
 քէն՝ և եկաց առաջի արքայի ի վերայ շահապարհին, և
 կապեաց պատանեաւ զայս իւր : * և եղէ իբրեւ անցաներ 39
 ընդ այն արքայ, և նա աղաղակեաց առ արքայ և ասէ.
 Ծառայ քո եւ ընդ զորու ի պատերազմի, և ահա այր
 մի ամ առիս այր, և ասէ՝ պահեա՛ս զայրդ զայդ, սպա
 թէ զերծանելով գերծցի, եղիցի անձն քո ընդ անձին
 դորա, կամ աղաղիս մի արծաթոյ կշռեցես. * և եղէ 40
 մինչ Ծառայ քո մայր և անգր հայեր, և նա չմի ուրեք :
 Եւ ասէ արքայն իւր ցնա. ահա և այդ յինէն կողմեւ
 նէ գաւ է, սպանելի ուրեմն : * և փութացաւ ի բանց 41
 առ զպատանն յալաց իւրոց. և Ծանեաւ զնա արքայն
 իւր թէ ի մարգարեից անտի է : * Եւ ասէ ցնա. մյզ 42
 պէս ասէ ար փոխանակ զի հաներ դաւ զայրն զնա առ
 կար ի ձեռաց իմոց, եղիցի անձն քո փոխանակ անձին
 նր, և Ժողովուրդ քո փոխանակ Ժողովրդեան նր : * և 43
 ցնաց արքայն իւր ի սառն իւր տերեալ և լքեալ, և
 եկն ի սամարիա :

ԳԼ. ԻԱ.

ԾԶ * Եւ եղէ քեա բանիցս այսոցիկ, այդի մի էր նաբաւ 4
 Թայ յեղբայրացւոյ, մերձ առ կալ պառաքաւ աղ
 քայի

(33) Ոմեհ. Եւ եղէ առ նա որդին աղեր : (39) Ոմեհ. Եւ
 կապեաց պատանեաւ զա : (41) Ոմեհ. ի մարգարեից
 անտի է նա : (42) Ոմեհ. Եւ Ժողդ որ փոխանակ Ժմ :
 ԳԼ. ԻԱ. (1) Օրիւնի Գ. Մերձ առ կալ արքունիս ա
 քայա : Եւ այլ օրիւնի Գ. Այդի արքունիս մի էր նա
 Ժողովոյ. մերձ առ կալ պառա : Ուրեհ. Մերձ առ քայ

- 2 քոյն տանտեւոյ : * Եւ խոսեցաւ արքայ ընդ նորաւ
Թոյ : և ասէ . տաւր ինձ զայդին քո , և եղիցի ինձ 'ի
պարտեղ բանջարոյ , զի մերձ է 'ի տուն իմ : և ասց թեղ
զիւ պղծ լաւ քան զնա : և եթէ հաճոյ իցէ առաքի քո ,
ասց թեղ արեւմտ գինս այգւոյ քոյ : և եղիցի ինձ 'ի
- 3 պարտեղ բանջարոյ : * Եւ ասէ նորաւ ջարդոյ , քաւ
լիցի ինձ յոյ իմեմ տաւ թեղ զծառանդութիւն հարց ի
- 4 մոյ : * Եւ եկն պատար 'ի տուն իւր արեւալ ' և լքեալ ,
զի բանին դար խոսեցաւ ընդ նմա նարավ յեղբայր լա
ցի , և ասէ ' մչ ասց թեղ զծառանդութիւն հարց իմոյ ,
և նմեկաց 'ի փոխին իւր : և ծածկեաց զերես իւր , և
- 5 մչ եկեր հոյ : * Եւ եմուտ առ նա յեղաբէլ կին իւր ' ,
և խոսեցաւ ընդ նմա և ասէ . զի ' խառնեալ է ագի քո ' ,
6 և մչ ուստիս հոյ : * և ասէ ցնա . զի խոսեցայ ընդ նա
բաւեայ յեղբայր լացւոյ ' և ասեմ . տաւր ինձ զայդին
քո ընդ արեւմտոյ , և եթէ կամիս ' ասց թեղ այլ պղծ
փոխանակեմ ' և ասէ , մչ ասց թեղ զծառանդութիւն հարց
- 7 իմոյ : * Եւ ասէ ցնա յեղաբէլ կին իւր . արդ այդպէս
ասեկոյս զԹագաւորութեղ ' ի վր նի . արի կեր հոյ ' ,
և ամսեմեկ . և Սո ասց թեղ զայդին նարաւեայ յեղ
- 8 բայր լացւոյ : * Եւ գրեաց հրովարտակ յանուն պառա
բաւ , և կիցեաց ժառանգաւ նր . և առաքեաց զհրովար
տակ առ ծերս և աս . ազատս քաղաքին նր , որ քնա
- 9 կեալ եկն ընդ նարավեայ : * և գրեալ էր ' ի հրովար
տակին այսպէս . պահեցիք պահս , և նստուցիք զնա ,
10 բովն 'ի գլուխ ժողովրդեանն . * և նստուցիք երկուս
արս որդիս անորինաց հանգիւլ նորա , և վայրենցեն
զմանէ ' և առասցեն , թէ որհնեցեր զանձ ' և զարքայ .
- 11 և հանցեն զնա և քարկոծեցեն , և մեռցին : * Եւ արա
բին արքա զայդին նր ծերք և ազատք ար նստեին ' ի քա
ղաքին նր ' ան առաքեաց առ նա յեղաբէլ , զարքեան
- 12 գրեալ էր ' ի հրովարտակն : * Կարգեցին պահս , և
- 13 նստուցին զնարաւ ' ի գլուխ ժողովրդեանն . * և եկին
երկու արք ' որդեք անորինաց , և նստան հանդես նր ,
և վայրենցեն արքն ազատաժողութիւն զնարավեայ առաքի
նր ' ժողովրդեանն ' և ասեն , թէ որհնեաց նարավ զանձ ' ,
և զարքայ . և հանին զնա արտաքոյ քաղաքին , և քարկո
14 ծեցին զնա քարամիք ' և մեռաւ : * և առաքեցին առ

յի .

չաւնիս կալ ազա : Որ կոչեցին Պրաւս և այլ ռեւիտ ' զո
նուն զառաքին գրիւ նարաւ , և յիսոյ ' նարավ : արդ
և զի իշտ : (2) Ռեւիտ . Հաճոյ իցէ առաքի այսպէս :
(3) Ռիտ . Քաւ լիցի ինձ 'ի տն իմեմ : (7) Ռեւիտ . Սա
պէս ասեկոյս զԹագաւորութեղ : (10) Ռեւիտ . Եւ հանցեն
զնա , և արքեանցեն և մեռցին :

յեղարեւել. և ասեն, քարկոծեցաւ նաբովթ' և մեռաւ :
 Թէ- իբրեւ լուաւ յեղարեւել' Թէ քարկոծեցաւ նաբովթ' : 15
 և մեռաւ . ասէ յեղարեւել ցաքաւար . որք ժառանգեալ
 զայգին նաբովթայ յեղարեւելայ : զոր ոչ ետ քեզ չ
 արեւմտայ . զի ոչ է նաբովթ կենդանի' քանզի մեռաւ :
 * Եւ եղև իբրեւ լուաւ պաւար' Թէ մեռաւ նաբովթ 16
 յեղարեւելայ, պատահեաց զհանգերձս իւր' և քուրճ
 զգեցաւ : Եւ եղև յետ այնորիկ, յարեաւ պաւար' և
 էջ յայգին նաբովթայ յեղարեւելայ ժառանգեւ :
 Թէ * Եւ խօսեցաւ Թր ընդ եղևայի [Թեղարեւելայ] և ասէ . 17
 * արք էջ ընդառաջ պաւարու արքայի ինչ որ 'ի սաւ 18
 մարիա . զի նա էջ յայգին նաբովթայ ժառանգեւ ըզ
 նա . * և խօսեցայի ընդ նմա' և ասացես . այսպէս ա 19
 սէ Թր . որպէս սպաներ և ժառանգեցեր, զի այգորիկ
 այսպէս ասէ Թր 'ի տեղոյ ուր լափեցին չուճք և խողճ
 զարիւն նաբովթայ, անդ լափեցեն զարիւն քո , և
 քողճ լուսացին յարեան քուսմ' : * Եւ ասէ պաւար ցե 20
 զիս . եթէ գտնի զիս [Թշնամի իմ] և ասէ' գտի . զի 'ի
 զուր հպարտացար գործեւ չար առաջի մն, առ 'ի բար
 կացուցանելոյ զիս : * Այս նա ամից 'ի վերայ քո չա 21
 բիս . և բորբոքեցի զինի քո , և ստատեցից զպաւար
 բոլ' որ միզեցէ զորմով . և զնեղեալն և զյգեալն յեւել .
 * և ասց զառն քո իբրեւ գտանն յերգազմունս որգալ 22
 նաբաւայ , և իբրեւ գտանն բայտայ որգալ պիւայ, զի
 բարկութեցն որովք բարկացուցեր զիս' և յանցուցեր
 զիւն : * Եւ առ յեղարեւել խօսեցաւ Թր' և ասէ , չուճք 23
 կերիցեն զիս առ պարսպին յեղարեւելի : * զմեռեալ ա 24
 քաւարու 'ի քաղաքի' կերիցեն չուճք . և զմեռեալ նր' 'ի
 գաշտի' կերիցեն [Թռչունք երկնից] : * Ստեղծեց 'ի զուր 25
 մեծամտեաց պաւար առնել չար առաջի մն . ուղիմու
 բեցոյց զիս յեղարեւել կին իւր : * և գարշացաւ յոյժ եր 26
 Թալ զհետ գարշեւեացն' թ Թալ զոր արար ամուսնա
 ցին, զոր ստատեցաւ Թր յերեսաց որգալեցն ինչ : * Եւ 27
 զի բանին զոր սարկացաւ արքայ յերեսաց մն, և եր
 Թալ լալով, և պատահեաց զպատմութեան իւր, և Բզ
 գեցաւ քուրճ 'ի վր մարմնոյ իւրոյ . և պահեաց և Բզ
 գե .

(15) Այս . Եւ եղև իբրեւ լուաւ : (15) Ոման . Զի չէ
 նաբովթ կեն' : (16) Ոման . Եւ յարեաւ պաւար' . Ժա
 ժանգեւ զիս : (18) Այս . Եւ նա էջ յայգի նաբովթ'
 (21) 'ի լուս' . 'ի վերայ' որ միզեցէ զոր' . Զլանալի , Զլանալի ,
 գոյ միջե ցլուն : և 'ի վերայ . Եւ զնեղեալն , Զլանալի ,
 տալ , զհապոյն և զարձակեալն : (22) Ոման . Որովք
 բարկացուցին զիս : (26) Ոման . Եւ գարշեցաւ յոյժ :
 (27) Այս . Եւ զի բանին զի սարկացաւ :

- 28 Գայեղատի, և գնացի փորակոր : ք լու եդէ բան ան 'ի
29 ք տեսնի՝ զի ստրջացաւ ագասար յերեսաց իմոց . փոխաւ
նակ զի աշխտութեաց յերեսաց իմոց , ոչ ամենց չարին յա-
ռաբս ն՛ . այլ յառաւելս որդւոյ ն՛ անկց չարին 'ի վե,
բայ տան նորա :

ቁ. 14.

- 1) Եւ նստան զերեւամ, և ոչ եր պատերազմ'ի մէջ առ
տարւոյ և 'ի մէջ իւրի :
2 * Եւ երեւ յափն երբորդի ել յովափառտ աղբայ յու-
3 գայ առ աղբայ իւրի : * Եւ ասեւ աղբայն իւրի ցնաւայն
իւր . մէջ գիտեց երկն մար և ռամեմ զազատագու . և
մէջ լսեալ խմբ տոնուլ զնա 'ի մնաւոյ աղբային առ
4 տարւոյ : * և ասեւ աղբայ իւրի ցյովափառտ , և լսեալ ընդ
մէջ յափմեմ զազատագու . 'ի պատերազմ' և ասեւ յովա-
փառտ ցարբայն իւրի . ոպ նա , նոյնպէս և զհւ . և ոպ
զմբ իմ , զմբ քո . և ոպ երկվարք իմ , երկվարք քո :
5 * Եւ ասեւ յովափառտ աղբայ յուգայ ցարբայն իւրի . ու-
6 զե հարցցեալ տար զմր : * Եւ ժողովեալ աղբայն իւրի
զմմ մարգարեա իւր իւրեւ արեւ չորմարեւու . և ասեւ ցնմ
աղբայ , երկմայ յափմեմ զազատագու 'ի պատերազմ' :
Ինէ զմեզի կապայ . և ասեմ' ել , և տալով ապեմ մր
7 'ի մնաւ աղբայն : * Եւ ասեւ յովափառտ ցարբայն իւրի .
Ինէ' ոպ արգեալ տառ մարգարե ին' ինէ չիցե . և հարց
8 ցալ զմր նովա . * և ասեւ աղբայ իւրի ցյովափառտ , և
տառ մր մի հարցանել նովա զմր , և եռ ասեցի ըզ
նա , զե ոչ խոսի զինէն բարի , այլ չար . միքա որդի
յոմեայ : և ասեւ յովափառտ աղբայ յուգայ . մի ասաւ ,
9 ցե սիգարեա աղբայ : * Եւ կռեալ աղբայ իւրի ներքինի
մի և ասեւ . վաղարկիք մեմ այսր զմիքին որդի յոմեայ :
10 * Եւ աղբայ իւրի և յովափառտ աղբայ յուգայ , նստեմ
այս իւրդանչար յաթոռ իւրում վառեալ 'ի գրառեա
ստարեայ . և նմ մարգարեքն մարգարեանայն տառ ,
11 ըն նմ : * Եւ արար իւր սեզեկեա որդի քանանու . եզ
ընաւս երկմիմ' և ասեւ . սյսպէս ասեւ մր , ոպդք ինմ ,
կեւ

ԳԷ. ԻՔ. (5) Ռևեհ. Հարցից այսպիսիք : (6) Յոյն պաշտօնի. Զամեհայն մարգարէս Իւր իրքն : (6) Յօրհանգիստ. Բաւանի՞ գարտագ. (8) "Ի լուս". Այսք մի էս հարցաւ նել, հանդայն ձեռք "Ի Բաւ". Ուր ունի այսք մի այ հարց : (8) Ռևեհ. Միշտ որդի յիմեայ : (10) Այսք. Մարգարէս լեւանայն առաջի նի :

- աթ, և կերելն հոյ ներգաւթն և ջուր ներգաւթ արդցն :
 28 զմէջ գարձայն խաղաղութի : * Եւ ասն միշտ . եթե
 գու գտնաւով գարձայն խաղաղութի : ապա ոչ իդ
 տեսու յիս ար . և ասն լուարմք զդիգ ամենեքեան :
 29 * Եւ եւ արքայ իւր և յովսափաս արքայ յազայ ընդ
 30 նա յառնաթ գաղաղութ : * Եւ ասն արքայ իւր Յովս
 փաս արքայ յազայ . պղծակերպեցոյց և մահի ի առ
 տերալմ, և գու զգնցիր զիմ հանդերձ : և պղծակեր
 31 արքայ արքայն իւր, և եմուր ի նախասն : * Եւ որ
 քայն ասարայ պատուէր եւս կառապետաց իւրոց և
 ասն, զի մարտնդիցիք ընդ մեծի կամ ընդ փոքու, այլ
 32 փայն ընդ արքայն իւր : * Եւ եղև իբրև տեսնի կա
 ռապետն զյովսափաս արքայ յազայ . և ասնն ցփ
 մանա, Թուի Թէ աս իցէ արքայն իւր . և պատեցնի
 33 զնա պատերազմել : և աղաղակեաց յովսափաս : * և եղև
 իբրև տեսնի կառապետն եթե չի նա արքայն իւր գաղ
 34 ձան ի նախնի : * և միշտ զի ասն կորսնաթի գաղտն
 իւր, և եհար զարքայն իւր ընդ զհահն և ընդ թողա
 ռալմն : Եւ ասն ցկառապետն իւր գաղմմ զմեան քո
 35 և հան զիս ի պատերազմի զի խոյնակ եմ : * Եւ սասա
 կացու պատերազմն յառար յայնմի : և արքայ կայր ի
 վի կառայն ընդգէմ ասարայն յարդաւ միջև ցերե
 կոյ . և հասեր արիւնն ի փրկն ամաթ, և ընդդ զնոց կա
 36 ռայն . և իբրև ընդ երեկս եղև՝ եւ ոչ ան : * Եւ եկաց
 զարազ զբուն ի բանակին՝ ընդ մասնել արեւուն և
 37 ասն . ի բարանչիւր ի բարաք իւր և յերկիր իւր . * զի
 մասն արքայ : Եւ եկն ի սամարիա, և Թաղեցն զար
 38 քայ ի սամարիա : * և լուացին զհամա յառաջանս զա
 մարտոյ . և լիւելին խաղ և յաւի զարիւն նի . և բող
 39 լուացան յարեանն, լը բանին ան զոր խառնու : * Եւ
 մայրաք բանիցն սպարաւ, և եմ ինչ զոր արար . և
 տանն փղտկերոց զոր շինեաց, և եմ զարաքն զորս
 արար . ահաւանիկ գրեալ է ի գիրս բանից աւուրց
 40 Թագաւորայն իւր : * Եւ նիշեաց սպարս ընդ հարս
 41 իւր, և Թագաւորեաց դոգիս որդի նի ընդ նի : * Եւ
 յովսափաս որդի ասայի Թագաւորեաց ի վի յազայ :
 42 Թամն չարարդի սպարաւ արքայն իւր . * Թագաւ
 րեաց յովսափաս : որդի երեսուն և հինգ ամաց եր ի
 Թա

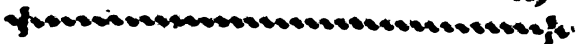
օյ . Եւ ջուր ներգաւթն արիւն, զիմ : (28) Որտե . Լուս
 րաւք զոչ մեմեան : (35) Թաղեցն ի բարանչիւր . Եւ
 զիմ սամարայեաց յարաք . Իսկ ի լուս . Եւսմիկ ասա
 ւայն, հանայն այլ . Զարազն և մի երար : (36) Ասա
 ի բարանչիւր ի բարաք իւր : (42) Որտե . Դուար
 սպարաւ, և ունի . սպարաւ :

Թագաւորել իւրում. և քսան և հինգ ամ Թագաւորեաց
յեմ և անուն մոր նորա ասուքա գուտար ասղաղայ :
* Եւ գնաց յամ ճանապարհս ասայի հօր իւրոյ, և ոչ 43
խաւարեցաւ. ի նմանէ տունել, ուղղուիւն առաջի ան.
* Բայց ի բարձանցն զի ոչ երարձ՝ քանզի տակաւին զո 44
հեր ժողովարդն, և արկանէր խունկս ի վերայ բար
ձանց : * և խաղաղութիւն էր յովսափաւ ընդ արքային 45
ելի : * Եւ մնացորդք բանիցն յովսափաւում, և զօրու 46
մեք զոր արեւ, և մըլափ պատերազմեցաւ. ոչ տաւ
նիկ գրեալ են ի գիրս բանից տակարց Թագաւորացն
յուզայ : * Եւ զուելորդս նուիրելոցն որ մնային յա 47
ուրս հօր նր՝ քաղեաց յերկրին : * Եւ Թագաւոր ոչ 48
գոյր յեզմ հաստատեալ : * Եւ արքայ յովսափաւ ա 49
բար նաւաս Թարսացիս, երթալ յովիկոյ զոսկւոյ, և
ոչ գնացին՝ քանզի խորասկեցան նաւքն ի գափոնդա
քեր : * Յայնժամ ասէ դրողիս որդի պաւստու զյով 50
սափաւ երթիցեն Ծառայք քո ի Ծառայք իմ, և նաւք
քո ընդ նաւս իմ. և ոչ կամեցաւ յովսափաւ : * Եւ 51
նմեաց յովսափաւ ի հարս իւր, և Թաղեցաւ առ հարս
իւր ի քաղաք գաւթի հօր իւրոյ. և Թագաւորեաց յով
սափաւ որդի նր ընդ նորա :

ԿԱ * Եւ դրողիս որդի պաւստու Թագաւորեաց ի վերայ 52
իւր ի սամարիա. յամին եւ լինաւ տանն որդի յովսա
փաւայ արքայի յուզայ. և Թագաւորեաց ելի ամս եր
կուս : * և արար չոր առաջի ան. և գնաց զճանապարհս 53
պաւստու հօր իւրոյ, և զճանապարհս յեղաբելայ մօր
իւրոյ, և ի մեզս տանն յերորդամայ որդւոյ նախասայ
որ յանցոյցն զիւր : * և Ծառայեաց բահայիմացն, և եր 54
կեր եղաք նց. և բարկացոյց զմոր անձ ելի ըստ անձ ե
ղւոցն յառաջ քան զնա :

ԿԱՓԱՐԵՅԱ ԹԱՓԱՍՏՈՒՆԷՐ ԵՐՐՈՐԴ :

(43) Ո՛րտէս. Յեմ ի ճանապարհս ասայի : (49) Ո՛րտէս.
Արար նաւս Թարսացի... զի խորասկեցան նաւքն ի
գափոնն գաբեր : (51) Այս. ի քաղաքի գաւթի հօր
իւրոյ : (52) Այս. Եւ Թագաւորեաց յիւրայելի ամս :
(54) Բաղասէ. Ըստ անձ եղելոցն :
Ի վիշառի. յօրինիին Թագաւորուեց Երրորդն :

ԳԼՈՒԿԸ Չորրորդ Թագաւորութիւնը :

20. **Թ** Եւ հիւանդացեալ որպէս արտաբխեաց աստուծոյ հար-
ցանել զհանձնիլ զի կենաց . և ելին աս ևս պարգա-
հաւա 'ի ինն ելեալի :
21. **Թ** Զի իւրոյ ելին հար և ի ինչ շինուան պարգաւան որպէս 6
22. **Թ** Թիւ և զերկարդ ևս յիսուան այնցեալ, ել-ապա ընդ եր-
բարին և խօսեցաւ ընդ որպէս . որ և վառաւ անորդի ըստ թա-
նի եղին :
23. **Թ** Զի Թագաւորաց յալամ ելեալ որպէս, 'ի վերայ իւն .
հերկարդ ասի, յալամայ որդայ, յաւախապայ՝ ասն թի . և արագ
ջորի : (Եւ զայս զգուշեալ իալ՝ զի իբնաբանութի ին և 4ւ
բեւնն .)
24. **Ե** Սկսեալն ելեալի հիւսիս խառտ յերկին . և զի Գալիսա
եկեղէն յերկաւ :
25. **Թ** Բաժնեաց ելեղէն զհաւաքոյ ըստ ներսովի . և անեծ ըս-
տ իսկիսն անցինաց, և ինն 'ի սանդիւն :
26. **Ե** Սկսեալն յիւն յալամ ելեալ որպէս զարդին արտախա-
ւ և զի հարկապա եր պարախա հալեալին :
27. **Ե** Գաւառեցաւ յալամ յաւախաք և իրոնայելին 'ի վեր-հալե-
լաւ, և ըստ բանին ելեղէն աստաբացեալ զլաւն, հարին ասոյ
որի զմեծ, Գիւն զանաց Թագաւորն զարդին, և 'ի թաց խոյն
'ի նեւնի :
28. **Թ** Բարտ իսլաւ կինն այրի աս ելեղէն, և նա ասցինար Գմե-
նայ զնաւն, որով հարայց զպարգաւ :
29. **Ե** Զի յայցին ելեղէն Գառաւ որդի ինն ասնացայ :
30. **Թ** Թիւ Գառաւ հաւալի, և ասցինար յարայց զնա ելեղէն :
31. **Ե** Զի ընդի Բանդարով ընկալաւ զնեարն :
32. **Ե** Զի ասլա նկանալի, յաջնայց զհարկաւ Բանիւ նոյ :
33. **Ե** Զի աստիւնայ արտայն ասարայց զնեկան Բարայ աս ար-
տաւ իւն որիմն զնա . և նա Գալիսաւնայ պարաւնայ զնեկ-
դիմն իւր :
34. **Ե** Զի որիմնայ զնա ելեղէն լաւացմար 'ի յարանաւն, և ար-
ձակեաց :
35. **Ե** Զի Գալիսայ զԲարաւութի ասան 'ի գիկելի զնան արա-
հաւինն :
36. **Ե** Զի վերայց խոյրն զերկին 'ի գիւր յարանաւն :
37. **Ե** Զի լաւայց զարդն ասարայց և ան 'ի սանդիւն, եւ կն-
քակել և արձակեաց :
38. **Ե** Իւր հալիւսի իսանն 'ի սովի պալարան ասարայց, և
զի հարկաւնայ ելեղէն զի խալով աստաբանին :
39. **Ե** Զի իսանալի պալարայն խոյրն գիկելի, և 'ի մե-
նայ ասլայն ինն աստաբանին :

Իս .

- Եւն. Պատահեց ինչ խելանէ Բնին ամենայն ինքու յերկայ առ ինչն պահիւրանալ յայլապէս :
- ԵԶ. Ձի յիս իսին ափ գաղթաւ քինն, և գաղթայց Դին յով-
րան քին ցարն զն ելինէի :
- ԵԴ. Ելին ելինէի Դի գաւազնու, և մարգարէացաւ Ռաֆաւորել
ապրիսն իս քանին քին առ Ելին :
- ԵԵ. Ռաֆաւորելայ անորայ ապրիս, և ԴԵ. ամեն յովրանայ
արտաբէնայ՝ Ռաֆաւորել յովրան օրդի յովրանայ, յին, և արդ
յարիս. և արարաբէնայ Դի նմանի երանայէջին :
- ԵԶ. ՄԷ. Եւսաւ յովրան յին. և յերիտարան ամեն յովրանայ, ա-
ղաթաւ Ռաֆաւորելայ արդիս արդի յովրանայ, արդի Դի յԵԶ, և
զովրան արաբաւ իոյնիսն արդի ապրիս Դի Դի արարելապէս :
- ԵԴ. Ստաւելայ ելինէի մարգարէ Դի յաման քաղապար. և
նի զիս Ռաֆաւորել Դի իս քանին քին առ Ելին :
- ԵԵ. Դաւանիցաւ ինչ ԴԵ յովրանայ յեւրայել. և օպան զիս
Դի ինանին նախաւայ, զիս նին և զարդիս Ռաֆաւորել յովրանայ :
- ԵԶ. Կրիտաբանաբի զն ապրիսնայ Ռաֆաւորելայ :
- ԵԴ. Ձի նպասիկաւ մահաւմի ինդրիցաւ Դի յեւրայելայ մօրին
յովրանայ զիսն նախաւայ :
- Ե. Սպանան եւանանաւան արդիսն արաբաւ, և քառասուն և
երկու ելինարին արդիս :
- ԵԶ. Ձի առաջի օրդայն արաբաւ. ԵԶ. յին և արաւանայ
քանին արաւաւ :
- ԵԴ. Ձի արաւանայ արդիս ինդրիսն քանաւաւ, և իս յով-
րան զիսն. ալ յերկայն ալ ինչ Դիս. քայ զն զիսնայն
արդ ինդրիսն Դի. Դի իսն ապա քառասուն և մահաւորել : և զի
ապրիսն նիսն զիսն :
- ԵԵ. Քան և ամ ամ Ռաֆաւորելայ յին, և Դաւաւ :
- ԵԶ. Գաղաթիս քառար յերկայն Ռաֆաւորելայ յին ամ Դաւաւ
և զիս Դի յովրան քանանայ Դի զիսն Ռաֆաւորել յովրանայ :
- ԵԴ. Ձի արանա քաղաթիս, և քառարիս յին յովրան զն իս
մահին ապաւայ քանաթին. և զիսնայն ապրիսն յին իսն գոր-
չայ արաւաւոր :
- ԵԶ. Ձի արանին զիսն յին. Ռաֆաւորելաւ ամ քառասուն :
- ԵԴ. Դի քան և ինչ ամեն յովրան Ռաֆաւորելայ յովրան ար-
դի ինդրայ. և արաւիկ նիսնայ յապրիսն Դի յիս արաւաւոր և
Դաւաւ :
- ԵԶ. Յերիտան և յինն ամեն յովրան Ռաֆաւորել յովրան քան
քառար յին արդի յովրանաւ Դի ամ Երիտարան, և յով-
րան անանայ արաւի յովրան, Դիս զարաթիսն Դի :
- ԵԴ. ՄԷ. Եւսաւ ելինէի. և յովրանայ Դաւաւ Դաւաւ յովրան
Դի. Ձի ինանայ Դի յին յերկայն ապրիսն Դի ամ արաւիկ
արաւաւաւ :
- ԵԶ. Ձի յիս մահան ապրիսն ամ յովրան զիսն. արդի
ամեն Դի յովրանայ Դիս նայ :
- ԵԴ. Յերիտայ ամեն յովրան արաւի Դի Ռաֆաւորելայ ամեն
օր

- միս հրդեհ յաղտաւ. ահա ինչ յէմ. ոգան հրդեհեալս հոգ իտալ, և
 ինչոք զիտման 'ի յոյն աղայից քանիս հապարհ :
- ԲԻԳ. Գրգռեալոց ամառիս զայնոս 'ի պարսկեաց, և պարսկեաց
 'ի իմանէ. և յիս հեղեղաբանս ամի արանս ամառիս յիտալ :
- ԲԻԳ. Թափառեալոց ուղիս յիտալալիս :
- ԲԻԳ. 'ի հեղեղաբանս ամի ամառիս թափառեալոց յիտալալիս որ
 զի յաղտաւ, և զիտալ 'ի յոյն, և և ուստապարս ինչ - ալ զայն
 բանն յաղտաւ քանիս ինչոյն յիտալալիս 'ի յիտալ :
- ԲԻԳ. Միտալ յիտալալիս, և թափառեալոց պարսկեաց որդի ինչ
 ահա ինչ :
- ԲԻԳ. 'ի քանի և ինչն ամի յիտալալիս, որդայն ինչ թափառեալոց
 ուղիս ահա յիտալ ինչոս - և որդայն Բարսիս - և ինչ Բարսիս, և
 Բարսիս :
- ԲԻԳ. Երեւոյն և ինչն ամի ուղիս, թափառեալոց ինչ յիտալ
 ինչ, որդի յիտալալիս, ամիս ինչ, և ուստապարս յիտալ, և հոգ
 քան քանիս յիտալ :
- ԲԻԳ. Երեւոյն և ինչն ամի ուղիս թափառեալոց յիտալալիս յիտալ
 ամի Գ. և ուստապարս յիտալ :
- Բ. Երեւոյն և ինչն ամի ուղիս թափառեալոց յիտալալիս ամի
 քան, և ինչոք զիտալ հապարհ իտալ, որդայն ամառիս յիտալալիս :
- ԲԻԳ. 'ի Բարսիս (Բարսիսիս) ամի ուղիս թափառեալոց
 ինչ յիտալ որդի յիտալալիս, ահա քան - և ուստապարս յիտալ
 որդի ամիտալ :
- ԲԻԳ. 'ի ԲԻԳ. ամի ուղիս թափառեալոց ինչ յիտալ որդի ուղ
 ԲԻԳ. ահա քան : Այս և ուստապարս թափառեալոց յիտալ ինչ
 ինչ. և ուստապարս յիտալ որդի յիտալ :
- ԲԻԳ. Երեւոյն ամի յիտալ թափառեալոց յիտալալիս որդի ուղիս
 ինչ ահա ինչոս, և Բարսիս :
- ԲԻԳ. Երեւոյն ամի յիտալ որդայն ամիտալ թափառեալոց
 ինչ ուստապարս քան և ինչ, և որդայն յիտալ. և ինչ Բարսիս 'ի Բարսիս
 յիտալալիս յիտալ յիտալ 'ի յիտալ և Բարսիս :
- ԲԻԳ. Միտալ ուստապարս և թափառեալոց յիտալալիս :
- ԲԻԳ. Երեւոյն ամի ուստապարս թափառեալոց ինչ յիտալ ուստապարս
 ԲԻԳ. ահա ինչ : Այս և ուստապարս թափառեալոց յիտալ յիտալ
 ինչ յիտալալիս որդի ամիտալ յիտալալիս :
- ԲԻԳ. Ամիտալ յիտալ և ուստապարս յիտալալիս, և ուստապարս յիտալ
 որդայն ամիտալ թափառեալոց յիտալալիս. որդ ամիտալ յիտալալիս յիտալ
 և ուստապարս յիտալալիս յիտալալիս :
- ԲԻԳ. Պարսիսիս Երեւոյն յիտալալիս, և ուստապարս ամիտալ
 քանիս յիտալ. և ուստապարս յիտալալիս յիտալ :
- ԲԻԳ. Եւ յիտալալիս 'ի Բարսիս, և ամառիս պարսիս Գ. ուստապարս
 և ուստապարս յիտալալիս :
- Գ. Զի յիտալալիս որդայն յիտալալիս, ուստապարս ամիտալ
 յիտալալիս ամառիս Գ. և ուստապարս յիտալալիս յիտալալիս :
- Գ. Զի յիտալալիս յիտալալիս և յիտալալիս 'ի Բարսիս յիտալալիս
 յիտալալիս, և յիտալ յիտալալիս, ուստապարս 'ի Բարսիս :

ԲԻԳ.

44. Չի բարձրանի որքի խաչ, հիւանդացոս խելիւ 'ի մահ :

44. Եւայ խելիւ ասացի քն . և շատա նմա և ի պ նմա նալ, նալ ինաց պատմութ յիս աշխարհ :

45. Չի ինն աս նա բաժնեւորիս պարագիս, և ինն զմեջ խաչցաւ իսյի աս խելիւ :

45. Ամբաստանի յարեալն մանակի, իս գերիւն չի 'ի բա թաց, և անդին դառնալն և պաշտարել, պարսի 'ի գերս անդ մայրաքան :

46. Ամբաստանի լարեալն անուշ, և մահ նարին :

46. Գլխիսն անպարտաւնն յաւիտ :

47. Չի սրբեալ յաւիտ պատմութ և պաշտարն թնաթն 'ի խաչ, և աչքեայ զալեալ քրտն, և արար պատմութ :

47. Չի պատմա յաւիտ աս իրար գեղալ 'ի խաչանն :

48. Թափառեալ յաւիտալ որքի յաւիտ ան էրի, և հան զնա նկատալ, և քառա յեփպառ, որ անդին մատա :

48. Եւ լալիսն որ և յաւիտ իշխայ յաւիտալ, ան քան : 'ի սար երբոր ամն էլ պատմութն նախադրանոր, և հազն զեայ, զերեսպան . և քառա պատմել : Եւ 'ի միտան ամն սար էլ դաշխալ նախադրանոր, զեղ լալիսն պան . և զիտ ինա թափառեցայ :

49. Թափառեալ յաւիտ որ և յաւիտ ամա էրի, և արար լարի :

49. Եւ երբոր անգամ նախադրանոր, և գերի զարեայ զի յանն որ և յաւիտ . ի զիտիսն մա նմա . և թափառեցայ զերիսն որքի յաւիտ : Եւ երբոր անգամ մա զիտ, խաչ յայ զիտիսն, և զարեայ 'ի բաժնիս :

50. Չի աչքեայ նախադրան պատմութ և զիտ, և զիտ ան բաժնի 'ի բաժնիս :

50. Չի խաչ նախադրանոր զիտալիս 'ի լարի, մայր յայ երեւի :

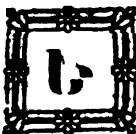
51. Քառալիսն մայիտն աս գորալիս . և էին խաչել նա թանակ և պան զիտալիս, և որ մային լարն մին յեփպառ :

51. Չի յերեւելոր իմնեւոր ամ գերալն յաւիտայ որ և յաւիտ, որքի իշխիսն պատմալիս զնա ինադարս : Սո յնա պատմութիւն . և նա պատմութիւն :

Թ Ե Գ Ե Ի Ո Ր Ո Ւ Թ Ե Ե Ն Ց Չ Ո Ր Ր Ո Ր Դ

Գ Լ Ը

- Ե** Ի Ն Ը Կ Ա Զ Ե Ա Ց Մ Ո Վ Ա Բ Ա
- 1 զիկէլ յիս մեռանելոյն աղաարու: * Եւ
2 անկառ ողորկա՛ր լ զանգափապատէ մերմա
տանն իւրոյ՝ ի սամարիա և խոթացաւ: և
առաքեաց հրէշտակս, և ասէ ցնն. երթանք հարցելք ի
քահազ զձանձիկ աստուածն ակկարոնի, թե ապրիցնմ
ես յախտէ աստի յայսմանէ. և զնաջին հարցանել ի
3 նմանէ: * Եւ հրէշտակ մն կոշեաց զեղիս թեղապցի
և ասէ. արի՛ երթ Է առաջ հրէշտակացն ողորկայ աղ
քայլի սամարիայ, և ասացես ցնն: առ ի չչոյի՛ մյ ի
մէջ ելի՛ երթայք դուք հարցանել ի քահազ զձանձիկ
4 աստուածն ակկարոնի: * ոչ այգպէս: այլ այգպէս ա
տէ մը. ի մահիւնոյ յոր ելեր՝ ոչ իջես ալտի, այլ ի
գմն մահու մեռցիս: և չապա եղիս, և ասէ ցնոսս:
5 * Եւ գարձան հրէշտակն առ նա: և ասէ ցնն, զի՛ ե
6 զի գարձարուք: * և ասէն ցնա. այր մի ել ընդ առաջ
մեր, և ասէ ցնա. երթայք գարձարուք առ արքայի՛
որ առաքեացն զմեզ, և աստի մի ցնա. այգպէս ասէ
մը, առ ի չչոյի՛ մյ ի մէջ ելի՛ երթաս հարցանել ի քա
հազ զձանձիկ աստուածն ակկարոնի: ոչ այգպէս. այլ
՝ ի մահիւնոյ յոր ելեր՝ ոչ իջես ալտի, այլ մահու մեռ
7 ցիս: * Եւ խոտցնաւ ընդ նն՝ և ասէ. զի՛ նշ նշանք են
առնն որ ել ընդ առաջ մեր, և խոտցաւ ընդ մեզ ըջ
8 բանագ զայգպոսի: * Եւ ասէն ցնա. այր թաւարմի,
և գոսի մաշեղեն ամեալ ընդ մէջ իւր: և ասէ. եղիս
թեղապցի է այն:
9 * Եւ առաքեաց առ նա ի ձեան յիսնապետ, և զյիսուս Բ
նք: և ել և եկն առ նա: և եղիս նստէ՛ր ի վր գլխոյ
ԼԵ

Գլ. 20. (2) Ո՛հնէ. իւրոյ որ ի սամարիայ... ի քահազ
զձանձիկ... և թե ապրիցիմ: (3) (6) Ո՛հնէ. Աւ ի չչոյի՛
մը ի մէջ ելի: (4) Ո՛հնէ. Եւ ոչ այգպէս: (4) ի լառ՝
Դ մահիւնոյ քո. համայն այրոյ ի քիսի՛: (6) Այլ. Այլ
եւ ընդառաջ: (6) Ո՛հնէ. Ոչ այգպէս է. այլ ի մահիւնոյ
(7) Ո՛հնէ. Այր թաւ, և գոսի մաշ՝:

ԺԳ N

երկնս. և խօսեցաւ յիսնապետն՝ և ասէ զնա. այդք էյ, 10
արքայ կոչեաց զքեզ՝ Եւ այտի. * Պատասխանի եւս և
զնա և ասէ զիսնապետն. եթէ էյր էյ իցեմ ես՝ իջեմ
հուր յերկնից՝ և կերիցէ զքեզ և զիստունսք քո: և եւ
հուր յերկնից, և եկեր զնա և զիստունս նր:

Գ * Եւ յաւել արքայ առաքել առ նա այլ յիսնապետ և 11
զիստունս նորա: և եւ խօսեցաւ յիսնապետն՝ և ասէ
զնա. այդք էյ, այսպէս ասէ արքայ՝ Եւ այտի վաղվա
դակի: * Պատասխանի եւս եղիս՝ և ասէ զնա. եթէ էյր 12
էյ իցեմ, իջեմ հուր յերկնից և կերիցէ զքեզ և զի
ստունս քո: և եւ հուր էյ յերկնից՝ և եկեր զնա և զի
ստունս նր: * Եւ յաւել ևս արքայ առաքել յիսնապետ 13
երրորդ. և զիստունս նր: և եւ եկն առ նա յիսնապետն
երրորդ, և անկաւ ՚ի վր ծնգաց խրոց առաջի եղիայի՝
և աղաւթաց զնա, և խօսեցաւ ընդ նմա և ասէ. այդք
էյ, պատասխանի անմն իմ, և անմնից ծառայից քոց
այսպիսի յիսնիցս առաջի այսպ քոց. * զի ահա անկաւ 14
հուր յերկնից, և եկեր զերկուս յիսնապետն զառա
ջինս, և զիստունս նց: և արգ՝ պատասխանի անմնիք
ծառայից քոց յայս քո: * Եւ խօսեցաւ հրեշտակ նն Է 15
եղիայ և ասէ. եւ ընդ գմա, և մի երկնիցիս յերեսաց
նց: Գարեաւ եղիս, և եւ ընդ նմա առ արքայ. * և խա 16
սեցաւ ընդ նմա և ասէ. Բա՛նանակ մի առաքելսք հը
րեշտակս հարցանել ՚ի բահալ զնանքի պատուանս ակ
փայտնի: * Եւ առ ՚ի քցայի էյ ՚ի մէջ ելի ՚ի հարցանել
՚ի նման: և զայսպէս, այլ ՚ի մահիւնս յոր ելեր՝ մի
կնքս այտի, այլ մահաւ մեռցիս: * և մեռաւ լը բա 17
նմա ան զոր խօսեցաւ եղիս:

Դ Եւ յովքամ որդի պրտաբու. Թագաւորն ՚ի վր ելի ՚ի 18
գամարիս անմ երկուստան, յամի աւթուտաներորդի
յովապետաց արքայի յաւանց. և արար չոր առաջի նն,
քայց իւ երբեւ զեղարա իւր, և իւ երբեւ զմայր իւր: Եւ
երարմ զարմանան բահալու, զոր արար հայր նր՝ և խա
տակնաց զնմ. տակայն ՚ի մեղս տանն յերարմանայ որ
յանցայն զնմ յարեցաւ, և իւ մեկնեցաւ ՚ի նոցանն: և
արմանեցաւ բարկուք նր ՚ի վերայ տան պրտաբու: և
Եւ Թագաւորնայ յովքամ եղիսք նր ընդ նորա, յամի
երկ

(10) Օրինակ. Եւ կերիցէ զքեզ և զիստունսք քո... և
եկեր զնա և զիստունս նորա: (12) Որին. Եւ այսպիսի
զքեզ և զիստունսք քո: (13) Բաղան. Եւ անմն ծա
ռայից քոց այս: (15) Սար. Ընդ երկայի և ասէ, եւ
նմա... և յարեաւ եղիս: (16) Սար. ՚ի մէջ ելի
հարցանել: (17) Ինքն. որդի. ՚ի վր ելի ՚ի ամարիս...
զոր արար հայր նր. և իւրեքիցից զնմ: (17) Որին. Եւ մի

Երկրորդի յովրամայ աղբայի յուզայ՝ որդւոյ յովրամայ
 18 առ, զի մէ գոյր նորա որդի : * Եւ մնացորդը բանիցն
 պահեայ և ամ ինչ զոր նորա, ոչ աւանիկ գրեալ են՝ ի
 գիրս բանից առաջ Թագաւորացն ելի :

ԳԼ Բ.

- 1 Եւ եղև ի վերացուցանել ան զեղիայ շարժմանն Ե
 յերկինս . և գնացին եղիա և եղիսեէ ի գաղղա .
- 2 զա : * և ասէ եղիա ցեղիսեէ , նիստ գու ասա՝ զի ար
 առաքեալ զիս ի բնԹել : Եւ ասէ եղիսեէ . կենդանի
 է ար , և կենդանի է անմն . քո՝ Թե Թողից զքեզ : և ե .
- 3 կին ի բնԹել : * Եւ ելին որդիք մարգարեիցն որ ի
 բնԹել առ եղիսեէ , և ասեն ցնա , Թե գիտիցեմս զի
 այսօր առնու ար զտերգ ի գլխոյ քումսն : և ասէ՝ գի .
- 4 ամմ և ես , լուս լերուք : * Եւ ասէ եղիա ցեղիսեէ .
 նիստ գու ասա՝ զի ար առաքեալ զիս յերեքով : և ա
 սէ . կենդանի է ար , և կենդանի է անմն . քո՝ Թե Թա .
- 5 զից զքեզ , և եկի՛ն յերեքով : * Եւ մատնան որդիք մար
 ցարեիցն որ յերեքով առ եղիսեէ , և ասեն ցնա . եթէ
 գիտիցեմս զի այսօր առնու ար զտերգ ի գլխոյ քումսն :
- 6 և ասէ , գիտեմ և ես՝ լուս լերուք : * Եւ ասէ ցնա ե .
 զիս . նիստ գու ասա , զի ար առաքեալ զիս յորդա
 նան : և ասէ եղիսեէ . կենդանի է ար , և կենդանի է
 7 անմն . քո՝ Թե Թողից զքեզ : և գնացին երկուքսն . * և
 յիսուս այր յորդաոյ մարգարեիցն , և կացին ի հան
 գիւղի ի քաղաւ . և երկուքսն կացին յերկն յորդա .
- 8 նանու : * Եւ առ եղիա զմաշկեակն իւր , ծալեաց և ե .
 հար զիս . և բաժանեցաւ . Զուրն յայնոցս և յայն .
- 9 կոյս , և անցին երկուքսն ընդ ցամաք : * Եւ եղև ընդ
 անցանն ըն , ասէ եղիա ցեղիսեէ . խնդրեա զինչ ա
 բարից քեզ , մինչդե վերացեալ իցեմ ի քնն : և ասէ ե .
- 10 զիսեէ . եղիցի կրկն օգիգ քո ի վերայ իմ : * Եւ ասէ
 եղիա . զժուարինս խնդրեցր , բայց եթէ անանիցես
 զիս յամառանսն իմում ի քնն՝ եղիցի այնպէս , ապա
- 11 Թե ոչ . մի եղիցի : * Եւ եղև մինչդեա գնացին նորա ,
 և խօսեցին երկուքսն : Եւ ահա կապ հրեղէնք և երկ
 վարք հրեղէնք , և անջրպետեցին ի մէջ երկոցուանց . և
 վե .

երկրորդի յովրամ : (17) Թորմայիսի միտեր , Առաջիկ յու
 ցայ որդւոյ յովրամ , զի ոչ գոյր նորա որդի :
 ԳԼ Բ . (1) ԲԱՆԻ . Շարժմանս յերկինս , և գնաց եղիա :
 (7) ՈՒՆԱ . Եւ երկուքսն կացին յերկն յոր : (9) ՈՒՆԱ .
 Ասէ եղիա . եղիսեէ խնդ : վերացեալ եմ ի քնն . .
 երկն օգիգ քո : (11) ՈՒՆԱ . Երկուքսն և խօսեցին : և ահա :

գերացաւ եղիա շարժմամբ յերկինս : * Եւ եղիսեէ հայ 12
 կը և աղաղակէր, հայր, հայր, հառաքելի և հեծեալք
 նր. և այլ մէկ ու ետես զնա : Եւ ուռն եհար զհանգիւր
 ձից իւրոց, և պատառեաց յերկուս ծուէնս : * Եւ առ 13
 եղիսեէ զմաշկեակն եղիայի զոր ընկէց 'ի վր նր : Եւ
 դարձաւ եղիսեէ, և եկաց առ եղերն յորդանանու : * Եւ 14
 առ զմաշկեակն եղիայի զոր ընկէց 'ի վր նր, և եհար
 զընդուն' և ասէ. մեր ես ար ան եղիայի ափիով : Եւ
 հար զընդուն, և բաժանեցան յայսկոյս և յայնկոյս, և
 անց եղիսեէ : * Իբրեւ տեսին որդիք մարգարեիցն որ 15
 յերեքով 'ի հանգիւրդոյն, և ասեն, հանգեալ ուրիւն և
 զիայի 'ի վր եղիսեի. և եկին ընդ առաջ նր, և երկիր
 պագին նմա 'ի վերայ երկրի : * Եւ ասեն, ահա առեակ 16
 են ընդ ծառայս քո որդիք զորութեանք արք յիսուս. Եւ
 թիցեն և ինգրեցեն զտէրն քո, գուցէ առ զնա հոգի
 ան, և ընկէց զնա առ յորդանանու, կամ 'ի վերայ միոյ
 ուրուք 'ի վերանց, կամ 'ի վր միոյ ուրուք 'ի բլրոց :
 Եւ ասէ եղիսեէ. մի առաքէք : * Եւ բաժնադատեցին ըզ 17
 նա մինչև ամառէր : Եւ ասէ՝ առաքէցէք : Եւ առաքեցին
 յիսուս այր. և ինգրեցին գերիս առուքս՝ և մէկ գտին
 զնա : * Եւ դարձան առ նա, և նա նստէր յերեքով : Եւ ա 18
 սէ ցնսսաւ եղիսեէ. ոչ տեսցի ձեզ թէ մի երթայք :

2 * Եւ ասեն արք քաղաքին ցեղիսեէ. ահա առեակ 19
 կուծի քաղաքին բարի է, որպէս և տերք իսկ տեսա
 ձէ : Եւ ջուրքս չար, և երկիրս անգաւակ : * Եւ ասէ ե 20
 զիսեէ. առէք առիս կուծ մի նոր, և դիք այգը : Եւ բե
 րին առ նա : * Եւ ել եղիսեէ յականս ջուրցն, և արկ 21
 անգր անգ և ասէ՝ այսպէս ասէ ար. բժշկեմ զընդունգ
 զայգոսիկ, և մի ևս լիցի այսի մահ և յանգաւակութի :
 * Եւ բժշկեցան ջուրքն մինչև ցայտօր թ բանին եղիսեի 22
 զոր խօսեցաւ : * Եւ ել անտի 'ի բեթէլ. և մինչքեւ և 23
 լաներ ընդ ճանապարհն, մանկաթի մանրիկ ելին 'ի բե
 ղաքէն, աղաղակէին 'ի նա և ասէին. ել կնգակ, ել
 կնգակ : * Իւարձաւ 'ի թիկունս իւր և ետես զնս. և 24
 անէծ զնս յանուս ան' և ասէ. որդիք յանցանաց և գա
 տարկուէ : Եւ ելին երկու արջք յանտառէն և պատառ
 ուեցին 'ի նցնէ քառասուն և երկուս մանկունս : * Եւ 25
 գնաց

(14) Ուրիւն . ջուրն . և բաժանեցաւ յայս (16) Բա
 ղաւ . Եւ ասեն ցնա . ահա առ . . . առ զնա հոգին ան :
 (19) Յօրեմայի պատմէր . Որպէս և տերք իսկ : (21) Ու
 ղաւ . Եւ ել եղիսեէ յականս ջուրցն, և արկ անգ աղ . .
 զընդունգ զայտոսիկ . և մի ևս լիցի այգ, իմ . սա 'ի մահ
 և անգաւակ : (23) Ուրիւն . Եւ անէր զճանապարհն . . . Եւ
 լանէին 'ի քաղաքէն և տղա . . . Եւ կնգակ ել կնգակ :

գնաց անտի 'ի ընտան 'ի կարմեղու, և անտի դարձաւ
 'ի սամարիա :

ԳԼ. Գ.

- 1 Եւ յոգամ որդի աքաբու թագաւորեաց 'ի վերայ
 էլի 'ի սամարիա, յամբել թնուտաներորդի յով
 սափաւայ արքայի յուգայ . և թագաւորեաց ամն եր
 2 կատասան : * և արար չար առաջի ան, բայց ոչ իբրե
 զհայր իւր, և ոչ իբրե զմայր իւր . և կործանեաց զար
 3 ձանն իւր զոր արար հայր նր : * Սակայն 'ի մեղս յե
 բարձրանայ որդւոյ նաբատայ որ յանցալցն զիւլարե
 4 ցաւ, և ոչ մեկնեցաւ 'ի նոցմեկ : * Եւ միմսն արքայ
 մովարայ էր նեկաթ . և տայր արքային էլի հարկս, հա
 բեւհազար մարեաց, և հարիւրհազար խոյց գեղմեա
 ւարայ :
 5 * Եւ եղև յես մեռանելոյ աքաբու, նշանեաց ար
 6 քայն մովարու զարքայն էլի : * Եւ ել արքայ յովարմ
 յաւուր յայնմեկ 'ի սամարեայ, և հանգէս արար էլի
 7 և գնաց : * Եւ առաքեաց առ յովսափատ արքայ յու
 գայ և ասէ . արքայ մովարու նշանեաց զիս, ելմէ եր
 թայցնս ընդիս 'ի պատերազմ 'ի վր մովարու : և ասէ
 էլից . զի ունի գու և ես, և ունի զօրք քո՝ զօրք իմ, և ունի
 8 երկվարք քո՝ երկվարք իմ : * և ասէ, ընդ մի ճանապ
 արհ էլից : և ասէ . ընդ ճանապարհ անապատին ե
 9 գտնայ : * Եւ գնաց արքայ էլի և արքայ յուգայ, և ար
 քայ եգտնայ . և պատեցան զեւթն օր 'ի ճանապարհին,
 և ոչ գոյր ջուր 'ի բանակին, և ոչ անասնոյն որ լը նն :
 10 * Եւ ասէ արքայ էլի . ոհ, պաշարեաց ար զերիս թա
 11 գաւորս եկեալս, տալ զսոսս 'ի ձեռս մովարայ : * Եւ
 ասէ յովսափատ . ոչ գուցէ աստ մարդարե ան, և հարց
 ցուք զմոր նովու : և պատասխանի ետ միմեկ 'ի մանկա
 ւոյն արքայի էլի՝ և ասէ . է աստ եղիսեկ որդի սափա
 12 տայ որ արկաներ ջուր ձեռաց եղեայի : * Եւ ասէ յո
 սափատ, գոյ բան քն լը նմա : և իջին առ նա արքայն
 էլի՝ և յովսափատ արքայ յուգայ, և արքայ եգտնայ :
 13 * Եւ ասէ եղիսեկ ցարքայն էլի . զմի կայ՝ իմ և քո :
 երթ

ԳՂ. Գ. (1) Ոհնտ. Թագաւորեաց էլի . յամբ ութու
 տամերորդի : (4) Ոհնտ. Եւ ամովս արքայ . էր նե
 կեթ . . . և տայր էլի հարկ : (4) Դուս . 'ի վերայ՝ նեկաթ .
 նշանաթ՝ չարեա : և առայլ անն . խաշնաստ . հատարոյծ :
 (7) Ար . ջի ունի գու և ես՝ և ես, և ունի : (8) Ոհնտ. Ընդ
 ճանապարհս անապատ : (9) Ոհնտ. ջուր բանակին և
 ոչ անասնոցն : (13) Ոհնտ. Մի արգեւիք կոչեաց քո :

երբ առ մարգարեան հօր քոյ, և առ մարգարեան մը
 քոյ: և ասէ ցնա աղբայն իշի. միմէ արգելք կոչեաց
 Իր զերիս թագաւորսս եկեալս՝ առջ զսոսս 'ի մեհա
 մովարս: * Եւ ասէ եղբսեւ. կենդանի է մը զօրս: 14
 Թեյ, որոյ կացի առաջի նորս, եթէ չի առնալ ան
 յովսափաայ արքայի յուզայ, թէ քննա. հայկի իսկ,
 'իքեզ, և տեսանիք զքեզ. * բայց արգ՝ ան տախ սաղ 15
 մասասաց: և եղև իբրև նուագեաց սաղմնասացն, եկն
 'ի զք նր ձեռն մն, * և ասէ. տյապէս ասէ մը, արա 16
 բիւր զհեղեղաագ. զայդ. գնաքս գուգս: * Ըի այդպէս 17
 ասէ մը. իշ տեսանիցեք հողս, և ոչ տեսանիցեք պնձիւ.
 և հեղեղաագ լցնի ջրով, և արքիւք գնաք՝ և տեսաւ
 մեր, և գրանաւ մեր. * և միմէ թէ է այդ յաչա մն: և մնաւ 18
 նեցիկ զմովար 'ի ձեռս մեր, * և հարկիւք զեմ. քաղաքս 19
 ամրացեալ, * և զեմ քաղաքս բնակիս, և զեմ մաս աղ
 նիւ կոտորեալիւք, և զեմ աղբուրս ջրոյ խցիւք, և զեմ
 վիճակս բարիս՝ անպիտանացուցիւք քարամեք: * Եւ 20
 եղև ք առաւան յորեմով զոհն երանիւք, և ահա ջուրք
 պային յերկն եգամայ, և լցաւ երկիրն ջրով: * Եւ եմ 21
 մովար լուաւ թէ ելին թագաւորքն պատերազմել ք
 նս, և ելին յեմ գառն անուայ և 'ի վեր, և կանխեցին
 ընդ առաւան, և կային առ սահմանաւ: * Եւ ծա 22
 գեաց արև 'ի զք ջուրքն, և ետես մովար 'ի հանգիւղայն
 զմուրսն կարմիր իբրև զարեան: * և ասին՝ արեան այն 23
 սրոյ ե. կռուեցան ընդ միմեանս թագաւորքն, և հա
 բին այր զհնկեր իւր. և արգ հանալ յաւար մովար, * և 24
 մաքն 'ի բանակն իշի: Եւ յարեան իհլացիցն՝ և հարին
 զմովար. և փախեան յերեսայ նց: և մասնեղով մնաւ
 նիկն և հարկանիկն զմովար, * և զքաղաքն կորեանէ 25
 ցին: և յեմ վիճակ բարի ընկեցին այր իւրաքանչիւք
 զքար իւր, և լցին զնա: և զեմ աղբուրս ջրոյ խցին.
 և զեմ փայտ գաղնիւ հարին, մինչև թագուլ զքարինս
 արմեյն քախտալս, և պատեցան պարսաւորք՝ և հա
 բին զնա: * Եւ ետես արքայն մովարայ թէ ստրակա 26
 ցաւ քան զնա պատերազմն, առ ք իւր եւ մեհարիւր
 այր՝ առաւորակիցս, հասանել երթալ առ արքայն եւ
 գամայ, և ոչ կարաց: * Եւ մա զորդին իւր զանգրաւ 27
 նիկ

(19) Ոմեռ. Եւ հարկիւք զեմ քաղաքս, և զեմ քաղաք
 ընտիր, և զեմ զնա գաղ: (24) Երկնային. Եւ մնաւ
 ներով մասնեկն և հարկանիկն զմովար: (25) Ոմեռ.
 Մինչև 'ի թագուլ. իմ. զմուրս. քախտալս, և պա
 տեցան պարսաւորք: (26) Ոմեռ. Եւ ոչ կարացին:
 (27) Ոմեռ. Եւ եղև զեմ. մեծ. իմ, զեմ մեծ: Եւ 'ի
 ցաւ. հարան նիկնային՝ ահարկուկն մեծ:

նկի պարտն. զոր Թագաւորացոյց փոխանակ իւր, և Թէան զնա աղանկի 'ի իւր պարտն. և եղև զիւր մեծ 'ի թերաց իւր, և չափն 'ի նմանէ, և դարձան յերկիր իւրեանց.

ԳԼ. Դ.

- 1 Եւ կին մի 'ի Թէաննց որդւոց մարգարեկցն, ապա թ զակեր առ եղևեկ և աակր. ծառայ զո այդ իմ մասն. և գառ ինչն զիստ զի ծառայ եր երկիւղած 'ի թէ. և փոխառնե ինն առնալ զերկաթն զորդիս
- 2 իմ իւր 'ի Թաւաղոյն. * Եւ առն զնա եղևեկ. զի'նչ որարէց յիւր. պատմեալ ինն զի'նչ կայ 'ի տան զուսմ. և նա առն, և զայ 'ի տան աղանկոյ, և ոչ ինչ. բայց
- 3 իւր որով սնանկցիմք. * Եւ առն զնա, երբ յանդիմ յիւր առնալ յիւր գրացեաց զայ՝ առնալ ունայնա, և մի
- 4 սակաւացանցանիցեալ մայր և փակեացեալ զգրուած ընդ գեմ զո, և ընդ գեմ որդւոց զայ. և որդցն յիւր
- 5 առնան միջնալցին, և ապա. * Եւ զնայ 'ի նմանէ՝ և փակեաց զգրուած ընդ գեմ իւր, և ընդ գեմ որդւոց իւրոց. նորա մատուցանեմ առ նա, և նա որդաներ
- 6 միջն լուսն առնիցն. * և առն զորդիս իւր, մատուցից առ իս և այլ առնն, և առնն զնա. ոչ է այլ առնն.
- 7 և եկաց եղևն. * Եւ զուսմ՝ պատմեալ առնն իւր, և առն եղևեկ. երբ զանաւոր զուսմ, և հասաւցանա զառնաւոր զո. և գառ և որդիք զո կեցիք մնացեալ իւրեմք.
- 8 * Եւ եղև որ, և սնց եղևեկ 'ի պալմա. և սնց եր կին մի մեծ, և հալա զնա առնից հայ. և ինն 'ի շատ մա մանակ 'ի մասնիւ իւրում սնց. ինն եր առն և
- 9 լուսից. * Եւ առն կինն զայր իւր. գիտմք, զի այրն
- 10 այ սնց է, և նախապարհք նր առ մեք է. * արտալ զուսմ նա միջնաւորն մի փայրիկ, և գիտաք 'ի նմա մա հին և սնցն և առնա. և աղանակ. և երկից 'ի գալ
- 11 նր առ մա մայր սնց. * Եւ եղև որ մի, և եկն սնց. և
- 12 և մեծա 'ի զնա առնն, և նմանց սնց. * և առն զգեմից զառնանակն իւր, և սնն առն զառնայն զայն.

ԳԼ. Դ. (1) Ունի. Զի Թաւաղ զո երկիւղած եր 'ի թէ. (2) Այլ. Որով սնանկցիմք. (4) Այլ. Փակեացեալ զգրուած. (6) Յորմայն զառնա. Եւ այլ առնն, և առն զնա, ոչ է այլ առն, և եկաց. (7) Այլ. կեցիք մնացեալ իւրեմք. Որ սնն. կեցիք մնացեալ իւր. (8) Ունի. Այլ իւրեմք ինն եր առն և լուսն. (11) Այլ. Եւ եղև որ, և եկն... և նմանց սնց.

զայն : և կոչեաց զնա . և եկաց առաջի նորա : * և ասե . 13
 ցապատանին , եսալ ցնա . ահա կազմեցեր մեզ զայս ամ'
 կազմած , զի'նչ պարա իցե առնել քեզ , եթէ իցն'
 բանք ինչ քո առ աղբայ , համ առ իշխան զօրուն : և
 նա ասե . 'ի մեջ ժողովրդեան իմոյ բնակեալ եմ ես :
 * Եւ ասե , զի'նչ պարա իցե արնել նմա . և ասե գեեղե 14
 ցապատանեակն նի , և կարի իսկ քաջ , քանիզ որդի մէ զայ
 նմա , և այլն իւր չի ինչ ծեր : * և ասե ' կոչեմ զնա և 15
 կոչեաց զնա , և եկաց առ զուրան : * Եւ ասե ցնա ե' 16
 դիսե . 'ի ժամանակի յայնմի 'ի սոյն առուրս ունիցիս
 'ի գերկս մանուկ , և նա ասե . մի անի , * այրգ . այ , մի
 ստեր արկանոց քաւ : * Եւ զլացաւ կինն , և ծնաւ որ 17
 զի 'ի ժամանակի յայնմի , մինչքեւ կենդանի էր . անի
 խօսեցաւ ը նմա եղիսե . * և հաստատեցաւ մանուկն : 18

ԺԱԵ Երկ իբրեւ եւ նա առ հայր իւր 'ի հնձօղն . * ասե 19
 ցհայրն իւր . դուսիս իմ դուսիս իմ : և ասե ցապատանին ,
 ասի զգա առ մայր իւր : * և ասարաւ զնա առ մայր 20
 իւր , և նիջեաց 'ի մեջ ծնեաց նի մինչև ցմբօրեայ , և մե'
 առա : * Եւ եհան զնա , և կոչմեցայ 'ի մահիմս առնն 21
 այ . և փակեաց ընդդէմ նի . և ել , * և կոչեաց զայր իւր ' 22
 և ասե , առաքեալ առիս զմի ոգ 'ի մանկաւոց , և ել մի
 յիշոց , և պնդեցայ մինչև առ այրն այ և դարձայ :
 * Եւ ասե , զի'նչ զի երթան գաւառս ապար , զի ոչ 23
 ամառամուտ ե' և մշտաբար . և նա ասե , ողջոյն է : * և 24
 հանգերձեաց զեշն , և ասե ցապատանին իւր . վարեալ և
 զնա . և մի ունիւր ինն եղանել 'ի գաւառս եթէ ասա
 ցից չեղ ' թէ եկ այսր , և եկեացեա . * և երթիցեա առ 25
 այրն այ 'ի լեռանն 'ի կարմիրու : Եւ երկ իբրեւ ետես
 եղիսե կոչնալն նի առ նա , և ասե ցեեղե ցապատ
 նեակն իւր . ահա այն ստիացին է . * ընծա ընդգուտ 26
 նի և ասալիս . ողջոյն է քեզ , և ողջոյն է ասն քաւ ,
 և ողջոյն է մանկանն : և նա ասե ' ողջոյն է : * Եւ եկն 27
 առ եղիսե 'ի լեռանն , և բուռն եհար զուրից նի . և
 մատեաւ գեեղե մերժել զնա : և ասե եղիսե , թոյլ
 առուր զմա , զի անձն դարա ցաւագին է . և ար թաքց
 յինն , և ոչ պատմեաց ինն : * Եւ նա ասե . միթէ ինչ , 28
 բեցի' որդի 'ի տեանն իմմե , ոչ ասացի թէ մի խաբեր
 զիս :

(13) Այս . Եթէ իցն քո բանք ինչ . . և համ առ իշ' :

(14) Այս . Քանզի որդի ոչ գայ նի : (20) Բայ . Եւ նիջ
 ընաց 'ի վերայ ծնեաց նորա : (24) Որն . Եւ նա հան
 գերձեաց զեշն . . և մի ունիւր ինչ եղանել . . ասացից
 քեզ եթէ եկ : (25) Այս . Ջգալ նորա առ նա . և ա
 րե : (26) Օրինոյ թ : Ողջոյն է քեզ . ողջոյն է ասն քաւ ,
 ողջոյն է ման' : (27) Բայ . Ջի անձն նորա ցաւա' :

- 29 զիս : * Եւ ասէ եղիսէկ յգեղի . ան գառի չ միջ քո .
 և ան զցուպդ իմ' ի մեռին քո և երթ . և եթէ գասնիկ
 ցես զսյր որ մի օրհնեսցես զնա . և եթէ օրհնեսցէ ըզ-
 քեզ այր որ՝ մի ապցես նմա պատասխանի . և գիցես
 30 զցուպդ իմ' ի վր երեսաց մանկանն : * Եւ ասէ մայր
 մանկանն . կենդանի է ար և կենդանի է անմն քո , թէ
 Թողի զքեզ : և յարեաւ եղիսէկ և գնաց զինի նորա :
 31 * Եւ զեղի անց առաջի նց . և եգ զցուպն' ի վր երե-
 սաց մանկանն , և ոչ գոյր բարբառ . և ոչ լսել : և դարձ
 մաւ ընդառաջ նր , պատմեաց նմա և ասի . ոչ յարեաւ
 32 մանուկն : * Եւ եմուտ եղիսէկ 'ի տունն , և անա մնա
 33 նուկն մեռեալ , և կողմանեցուցեալ 'ի մահիւն նր : * և
 եմուտ եղիսէկ 'ի տունն , և փակեաց զգուրսն ընդ գէմ
 34 երկոցունց . և եկաց յաղօթս առ ար : * և եւ և անկաւ
 'ի վր մանկանն . և եգ զբերան իւր 'ի վր բերանոյ նր ,
 և զայս իւր 'ի վր աչաց նր . և զմեռն իւր 'ի վր մեռաց
 նր . և փծկեցաւ 'ի վր նր , և ջեռաւ մարմնն մանկանն :
 35 * Եւ դարձաւ և զքնացաւ 'ի տանն յայտիոյս և յայն
 կոյս , և եւ և Ժածկեաց զմանուկն . * և Ժածկեաց զմա
 նուկն մինչ ցեւթն անգամ . և երայ մանուկն զայս իւր :
 36 * Եւ բարբառեցաւ եղիսէկ առ զեղի' և ասէ . կոչեմ
 այսր զտմեացն . և կոչեաց զնա . և եմուտ առ նա : և
 37 ասէ եղիսէկ , առ զորդիդ քո : * Եւ եմուտ կինն և
 անկաւ առ ասն նր , և երկիր եղադ նմա յերկիր . և ան
 38 զորդին իւր' և եւ : * և եղիսէկ դարձաւ 'ի գաղղաղա :
 Եւ ծով էր յերկրին . և որդիք մարգարեիցն նաեկին ա ժի
 առջի նորա : և ասէ եղիսէկ յառասնեակն իւր . կառւ
 գաւ զամեն մեծ , և եփեա եփոյ որդւոցդ մարգարեից :
 39 Եւ եւ յանգն քաղել արիով . և եգիտ որթ յանգին ,
 և քաղեաց 'ի նմանն ազոխ լի շալահաւ իւրով , և եկն
 40 և արկ 'ի տան եփոյին' քանդի ոչ ճանաչէր . * և արկ ա-
 ռառջի արանցն առաւ : Եւ եղև յուտելն նց յեփոյն ան
 տի , աղաղակեցին և ասեն , մահ է 'ի սպնի աստ' այրդ
 նյ :

(29) Թորնալին գառի . Եւ առ զցուպդ իմ' ի մեռին :
 (29) Որնա : 'ի մեռին քո . . . զայր որ , մի արհամարհ
 անցես զնա . . . մի ապցես պատասխանի : (30) Որնա .
 Եւ ասէ կինն , կենդանի է ար և : (34) Թորնալին պա-
 խառ . Եւ եւ և անկաւ 'ի վր : (34) 'ի բաղաւս գառի .
 Եւ զմեռն իւր 'ի վր , և անց նր : (35) Բնի . Եւ դարձ
 մաւ և գնաց 'ի տանն յայտիոյս : (35) Այս փակեմ ա-
 նի , Եւ Ժածկեաց զմանուկն : (38) (39) (40) Որնա . Եւ
 եփեա եփոյ : 'ի տան եփոյին : յեփոյն անտի : (39) 'ի
 քո . 'ի վրա' արիով . և անալի , բանջար վայրի :
 (39) Թորնալին գառի . Եւ քաղեաց 'ի նմանն ազոխ լի շալահաւ :

այ : և իշ կարացին ուտել : * Եւ ասե՛ ասէ՛ք պէ՛ւր և 41
արե՛կք 'ի սան պղբ : և ասե եղբսէ ցլեկդ ցաւաւ
նեաին իւր . արկ աւաղի ժողովրդեանդ . և կերկցեն .
և ոչ եղև փոքս թիշ 'ի սանէ՛ անտի :

ԺԳ * Եւ Թին այր 'ի բէթարիւայ , և երկր տանն այ նկա 42
նորա յաւաղեաց արմատաց նկանակս դարեղենս , և պա
ղապատս բախեղաթաւ . և ասե՛ ասէ՛ք ժողովրդեանդ
և կերկցեն : * Եւ ասե սպասաւորն նորա . զի՛նչ ասց 43
զայս աւաղի հարիւրաց արանցդ : և ասե , տուր ժո
ղովրդեանդ և կերկցեն . զի այսպէս ասե նր . կերի
ցեն և նշխարեցեն : * և եգ . աւաղի նոցա և կերան , և 44
Թողին նշխար ըստ բանին նն :

ԳԼ Ե .

ԺԴ | Եւ նեեման իշխան զօրուն ասորաց , եր այր ՍԳ 1
աւաղի տեառն իւրոյ , և պանշէլի երեսոց . զի
նովաւ ետ նր փրկուի ասորաց : և այլն հզոր զօրու
թիւ եր , և բարոտեալ : * Եւ ասորիքն մեկնակալենք՝ 2
եւին և գերեցին յերկրէն Ելի աջիկ մի փոքրիկ , և եր
առ Էնոն նեեմանայ . * և ասե ցաիկին իւր . յանկարծ 3
երթայր տերգ իմ աւաղի մարգարէին այ որ 'ի սամու
րիա . և անգէն աւաղեր զգա 'ի բորոտութիւն իւրմէ :
* Եւ եմուտ՝ և պատմեաց տեառն իւրում և ասե . այր 4
պէս և այսպէս խօսեցաւ աջիկն որ յերկրէն Ելի : * Եւ 5
ասե արքայն ասորաց յնեեման , կրթեաւ առաքեցից
հրովարտակս առ արքայն Ելի : և գնաց . և առ 'ի մե
սին իւրում տասն տալանս արծաթոյ , և փեցհազար
գանձեան , և տասն պատմուռնս հանգերմեալ : * և 6
մարաւ հրովարտակս առ արքայն Ելի : Եւ եր գրեալ
այսպէս , արդ իբրեւ հասցե առ քեզ հրովարտակդ այդ .
ահա աբաբեցի առ քեզ զնեեման Ծառայ իմ , և աւա
քեցինս զգա 'ի բորոտութիւն իւրմէ : * Եւ եղև իբրեւ 7
ընթերցաւ արքայն Ելի զհրովարտակն , պատառեաց
զհանգերմա իւր՝ և ասե . միթէ նմ իցեմ ես՝ սպանա
նել կամ կեցուցանել , զի առաքեաց առ իս աւաղել
զայդ . 'ի բորոտութիւն իւրմէ . բայց գիտաւմէք և տես
նիք

(41) Աստ . Եւ արեկք 'ի սան անգր : (42) Աստ . Աւ
մտեաց , և նկանակս դարե՛ : (42) Ուստ . Բախեղեթաւ :
(43) Ուստ . Չի յայսպէս ասե նր . կերկցեն և յաւելցի :
ԳԼ Ե . (1) Ուստ . Զօրուք , և եր բարոտեալ : (3) Ու
ստ . Անկարծ երթայր տեր իմ : (3) 'ի լաւ . 'ի փոքր՝ ա
ւաղեր . նշխար , արեկ : (6) Յայս գաթոս . Եւ եր գե
րեւ պաղի : (7) Ուստ . Աբաբեցուցանել զայդ . 'ի բո՛ :

- 8 Եւ զի պատմաւի իմն նա առիւ : * Եւ եղև իբրև լը-
ւաւ եղիսէ այրն ինչ՝ եթէ պատասեաց արքայն ինչ
զհանգերմա իւր, առաքեաց առ արքայն ինչ և ասէ.
քնգիք պատասեցեր զհանգերմա քո, եկեացի՛ առիւ
նեւեման, և գիտացի թէ զոյ մարդարե յեկի :
- 9 * Եւ եկն նեւեման երկուորք և հաադ, և եկաց առ ժե
10 զարթ առնն եղիսէի : * և առաքեաց եղիսէի առ նա
հընչաւի՛ և ասէ, երբ լուսն եւթն անգամ՝ ի յորդա-
11 նան, և զարձցի մարմին քո և սրբեցիս : * Եւ բար-
կացաւ նեւեման, դնաց և ասէ : ես ասէի թերևս ելցի՛
առ իս, և կացցէ յաղթու և կարգաացէ զանուն անն իյ
իւրոյ, և գիցի զանուն իւր՝ ի վր անդույս, և առաքե-
12 յէ գրորաուծիս : * ոչ լաւ իցին նաբանա և փարձա-
րա զետք զամանկաւի քան զամ ջուրս ինչ . և ընդիբ
նչ երթայց և լուացայց՝ ի նոսա, և սրբեցայց : և զար-
13 ձաւ և գնաց արամուծի : * Եւ մաթեան ծառայք նի
և խանցան ընդ նմա, և ասին յնա . հայր, եթէ մեծ
իւր բան խանցեալ եր ընդ քեզ մարդարեին, ոչ աղա-
քին պարա եք ասել . Թող թէ զի ասաց՝ լուացիք և
14 սրբեցիս : * Եւ էջ նեւեման՝ և մարտեցաւ ի յորդա-
նան եւթն անգամ ը բանին եղիսէի . և զարձաւ մար-
մին նի իբրև զմարմին մանկան մատաղի՝ և սրբեցաւ :
15 * Եւ զարձաւ առ եղիսէի, ինքն և ամ բանակն իւր,
և եկն եկաց առաջի նի՝ և ասէ . ահա գիտացի թէ մշ-
գոյ ան յամ երկրի՛ բոլոյ փայն ի մէջ ինչ . և արդ՝ առ
16 օրհնաւ ի ծառայե քումմէ : * Եւ ասէ եղիսէի . կեն-
գանիք ինչ որոյ կացի առաջի նի, եթէ առից ինչ : և
17 ասիսեաց զնա առնուլ . և մշ հաւանեցաւ : * Եւ ասի
նեւեման . իսկ որովհետև մշ աացին ծառայի քումբն,
ոքիք զուգից ջորւոյ ի հաղոյ երկրիս . զի մշ ևս արաւ
յէ ծառայ քո ոգնակեզս և զոհս աստուածոց ատարաց .
18 բոլոյ փայն ան * զմ բանիս այսորիկ . և քաւեոյէ ար-
գնաւոյ քո՝ ի մասնել արեան իմոյ՝ ի տուն օւմանայ
երկիրպագանել նմա . յորժամ յեմուցու ի մեռս իմ,
և երկիր պապանիցեմ ի տան օւմանայ՝ ի պապանելն
նի երկիր ի տան օւմանայ . և քաւեոյէ ար-
19 քո զմ բանին այսորիկ : * Եւ ասէ եղիսէի յնեւեման .
Երբ խաղաղութիւն : և զնաց ի նմանէ յերկրին ինչ :
20 * Եւ ասէ զեղիսէ պատանեակն եղիսէի . ահա ինչու ժ-
եաց

(11) Թերթալի . Ես ասէ թերևս ելցի : (11) Աս .
Եւ կացցէ, և կարգաացէ : (12) Թերթալի . Բան զամ
ջուրս ինչ : (13) Ումա . Ընդ քեզ մարդարեին . Թող թէ
ստաց : (17) Օրիւնի Գ . Բոլոյ փայն նի : (19) Թերթալի .
Եւ գնաց ի նմանէ յերկրին ինչ : (20) Ումա . Չառնուլ

եաց ար իմ'ի նեման ասորի, չառնուլ 'ի ձեռանէ ճշ
 յորոց մատուցն. կենդանի է ար' եթէ ոչ ընթացայց
 զհետ նորա, և առից ինչ անտի: * և սկսեցաւ գետի 25
 զհետ նեմանայ: Եւ ետես զնա նեման' ընթացեալ
 զհետ նր'. և դարձաւ 'ի կառացն ընդառաջ նր և ասէ՝
 տղայն է: * Եւ ասէ՝ գետի, ողջոյն է. տէր իմ առաւ 22
 քեաց զիս առ քեզ և ասէ, ահա եկին առիս երկու
 պատմեաւք 'ի լեռնէն եփքեմի յորդուոցն մարգարէից,
 տուր նց աստուծոյ մի արծաթոյ, և երկուս պատմու
 ճանս հանգերձեալս: * Եւ ասէ նեման. Թէ այդպէս 23
 իցէ, առ երկու աստուծոս արծաթոյ. և բռնադատեաց
 զնա, և ծրարեաց երկու աստուծոս արծաթոյ յերկուս
 պարկս, և երկուս պատմու ճանս հանգերձեալս. և ետ
 յերկուս ծառայս իւր' և բարձին առաջի նր. * և եկին 24
 'ի մթինն, և տու 'ի ձեռաց նց, և եզ' ի տան. և արձա
 կեաց զարսն' և զնացին: * և ինքն եմուտ և կայր ա 25
 առջի տեառն իւրոյ: Եւ ասէ ցնա եղիսեէ. ուստի՞
 գաս գետի: և ասէ գետի. չիք երթալ ծառայի քոյ՝
 ոչ յայակոյս և ոչ յայնկոյս: * Եւ ասէ ցնա եղիսեէ, 26
 ոչ սիրտ իմ զնաց յորժամ դարձաւ այրն 'ի կառացան
 տի ընդառաջ քո. և արգ' առեր զարծաթն և զհան
 գերձան 'ի ձիթենիս և յայդիս, և յարջառս և յոխտառ,
 և 'ի ծառայս և յաղագինայս: * Եւ բորոտուին նեւ 27
 մանայ յարեացի 'ի քեզ' և 'ի զաւակ քո յաւիտեան: և
 ՔԼ յերեւոյց նր բորոտեալ իբրեւ զձինն:

ԳԼ. Զ.

ԺԵ Եւ ասեն որդիք մարգարէիցն ցեղիսեէ. ահա առ 1
 սիկ տեղիս յորում մէք բնակեմք' նեզ է մեզ. * եր 2
 Թիցուք մինչև զյորդանան, և առցուք անտի այր իւ
 բաղանջուր գերսն մի, և արացուք մեզ անգ բնակու
 Թի: և ասէ. երթայք: * Եւ ասէ մի ոմն, եկ և գա 3
 մեզմով երթիցես ընդ ծառայս քո: և նա ասէ. ես ե
 կից: * և զնաց ընդ նոսա: և չոգան 'ի յորդանան, 4
 հարկանէին փայտ: * Եւ ահա մին' մինչդեռ ընկեալս
 զհեծանն, անկաւ երկաթն 'ի ջուրն. և վայեաց, և ա
 սէ, ոչ ար. և զայն յանօթ առեալ էր: * Եւ ասէ այրն 6
 այ.

Ինչ 'ի ձեռա': (24) Ոման. Եւ եկին մթինն, և տու 'ի:
 (25) Ոման. Եւ ասէ, չիք երթեալ ծա': (26) Ոման. Եւ
 անգ առեր զարծաթն:

ԳԼ. Դ. (1) Ոման. Յորդամ մէք բնակեալ եմք, նեզ
 զմեզ: (5) Ոման. Եւ վարեաց և ասէ, ոչ ար: (6) Ո
 ման. Յայր վայր անկաւ:

- 7 Բայց, և ընկեց անգր. և ի վեր եկաց երկամբն : * և
 8 * Եւ արքայն ասորւոյ տայր պատերազմ չելի. խոր. ժԸ
 9 Բանակեցայց ի գարունի : * Եւ առաքեաց եղիսէն առ
 10 այն տեղի, զի անդ թաքուցեալ խաղին ասորիք : * Եւ
 11 աի ոչ մի անգամ և ոչ երկիցս : * Եւ զայրացաւ անձն
 12 նէ զիս արքային ելի : * Եւ ասէ մի ոմն ի ծառայիցնր.
 13 Բայց քոյ : * Եւ ասէ. երթայք տեսէք՝ ո՞ր իցէ նա.
 14 Եւ ասաւսնիկ ի գովթայիմ է : * Եւ առաքեաց անգր
 15 տեղին զքաղաքն : * Եւ կանխեաց յառնել ի պաշտն ե
 16 զիս՝ զի՛ գործեսցուք : * Եւ ասէ եղիսէն. մի երկնէր,
 17 զի ընդ մեզ բազմամ են քան ընդ նմ : * Եւ եկաց յա
 18 լի էր ձիովք, և հրեղին կառք շուրջ զեղիսէիւ : * Եւ
 19 Եւ ասէ քան եղիսէն, ոչ այս ձա
 20 բն : * Եւ եղև իբրև եմուտ ի սամարիա, ասէ եղի
 21 նց և տեսին. և ասաւ ենն ի մէջ սամարիայ : * Իբրև և
 22 Եւ ասէ մի հարկաներ, բայց եթէ

(8) Այս. ի տեղի մի յեղմանի : (8) ի Լաւ. ի լի յեղման
 նի. Եւ ասաւ ի յայտնի : (10) Ոման. Եւ գարայր յա
 զնա : (11) Այս. Եւ ասէ մի մասնէ զիս : (12) Այս. Եւ
 ասէ մի քան ելի : (14) Այս. Եւ եկին ի գիշերի : (15) Ո
 ման. Եւ ասաւ ի պաշտն եղիսէն : (20) Ոման. Բայց քոյ
 զառ քոյս. իմ, գոյս : (22) Ոման. Եւ ասէ եղիսէն, մի

ԳԼ. Է.

- 1 Եւ ասէ եղիանէ. լուր պատն նն. այսպէս ասէ Թր,
քանզի զաղիւ այս ժամ իցէ գրիւ մի Յաշուոյ աշ-
կնդ մոյ, և երկու գրիւք գտուոյ՝ սկիզ մոյ՝ ի դրունն
- 2 ասանդոյ: * Եւ պատասխանի եւ սպասազնն յորոյ
տղայ յանոյ՝ ի մեռն ն՝ եղիանէ և ասէ, եթէ սահման
յերկնաւ տրապէ Թր, միթէ լինիցի՞ բանդ այդ: և աշ-
տէ եղիանէ. ահա անոցն աշտ քովք, և անտի մի կն-
րիցն:
- 3 * Եւ էին արք շրք բորոտք առ գրան քաղաքին, և աշտէն
այր ցնկեր իւր. զի՞ նստիմք ասա՝ և մեռանիմք:
- 4 * Եթէ ասեմք՝ եթէ մայուք՝ սով է ի քաղա-
քին, և մեռանիմք անդ, և եթէ ասանն նստիցիմք՝ սա-
կայն մեռանիմք. և արդ՝ եկեմք դիմացուք ի բանակն
ասորուց, եթէ ապրեցուցնն զմզ՝ կեցուք, և եթէ
- 5 սպանցնն զմզ՝ մայուք: * Եւ յարեան ընդ արշա-
լաքչն մասնի՝ ի բանակն ասորուց, և էին ի մասն
ինչ բանակն ասորուց. և ահա ոչ գոյր անդ մարդ:
- 6 * զի Թր հնչեցայ ի բանակն ասորուց շաղին կառայ,
և բարաւ գորու մեծի. և ասնն այր ցնկայր իւր՝ արդ՝
ի վարձու կալաւ. ի վր մեր արքայն ինչ զթագաւորս
- 7 քաղաքուց, և զթագաւորս եգիպտացուց: * և յարեան
և փախան չ մեւթն, և թողն զգրանս իւրեանց, և
զմեա իջրեանց՝ և զէշա իւրեանց՝ ի բանակն որդես և
- 8 կոյնն, և փախանն մարգարուր: * Եւ մեքն բորոտք
մեռն ի մասն մի բանակն, մեքն ի վրան մի և կերան
և արբն. և ասնն անտի արծաթ և ոսկի և հանգերմա,
և գնացն՝ և չգան թաքուցին: և վարձան և մեքն յովչ
- 9 վրան, և ասնն անտի՝ և չգան և թաքուցին: * Եւ ա-
սնն այր ցնկեր իւր. ոչ այսպէս է զոր մեքս առնեմք,
ճրս այս՝ ճր առնանց է, և մեք լուրիցնմք. և մայցեմք
լուսոյ առաւտու, և գտանիցիմք յանօրինութ. բայց
արդ՝ եկեմք մայուք և պատմեսցուք զայս ի ասն թա-
- 10 քաւորին: * Եւ մեքն և աղաղակեցին առ գրան քաղա-
քին, և պատմեցին նց և ասնն. մայք ի բանակն ասոր-
ուց, և ոչ գոյր անդ այր՝ և ոչ մայն մարդոյ, բայց մայն
մեք կապեալք, և էշք կապեալք, և վրանք նց յոյնպէս
կան:

ԳԼ. Է. (3) Որեւ. Եւ ասէ այր ցնկեր. . և մեռանի-
ցեմք: (5) Որեւ. Ընդ արքայուան: և անտ. ընդ ար-
շալուսն: (5) Յարեանն գոյսեր. Ու Կոյր անդ մարդ:
(7) Օրեւ. Գ. Եւ փախանն մարգար: (9) Որեւ. Եւ
գտանիցեմք անօրինութ. . զայս ի ասն թաղաւորի:

կան : * և աղաղակեցին պարապանքն , և անդ արարին 11
 'ի տուն Թագաւորին 'ի ներքս : * Եւ յարեաւ արքայ 12
 գիշերայն , և ասէ յԾառայս իւր . պատմեցից ձեռք զոր
 ինչ արարին մեզ աստիքն . գիտացին ' թէ մեք սովիմք ,
 եղին ' ի բանակէն և Թագեան ' ի բացի , ասին՝ Թերեւ
 և լցեն ' ի քաղաքէն , և ըմբռնեսցուք զնա կենդանայն .
 և մացուք ' ի քաղաքն և ելցուք : * Եւ պատասխանի եւ 13
 մի ոմն ' ի Ծառայից նորա և ասէ , առցին հինգ ' ի ձեռն
 մնացելոյ որ մնացեալ են յամբ քաղմունէ իլի նաւադու
 թի , և առաքեսցուք անդր և տեսցուք : * և ասին եւ 14
 կուս հեծեալս ձեռն . և առաքեաց արքայ զհեա ար
 քային սասուաց և ասէ . երթայք և տեսիք : * Եւ գլ 15
 նացին զհեա նոյ մինչև ցրդգանան . և ահա ամ ճանաչ
 պարհն լի եր հանգերձիւ և կահիւ՝ զոր ընկեցին սաղ
 բիքն ' ի խուճնալելն իւրեանց : և գարձան հրեշտակն
 և պատմեցին արքայի : * և եւ ժողովուրդն , և յապետա 16
 կեաց զբանակն՝ ասարւոյ : Եւ եղև գրիւ նաշնայ՝ սկեղ
 միոյ արծաթիոյ , և երկու գրիւք գարւոյ՝ ոկեղ Ը բա
 նին մն : * Եւ արքայ կացոյց՝ զսպառազէնն՝ յորոյ յե 17
 նոյր արքայ ' ի ձեռս նոյ , և կոխեաց զնա ' ի խաւան ժո
 ղովուրդն առ գրանն , և մեռաւ ոմ և խօսեցաւ պարն
 մոյ , որ խօսեցաւ յիջանել հրեշտակին առ նա : * Եւ 18
 եղև որպէս և խօսեցաւ եղիսեէ ընդ արքայի՝ և ասէ ,
 թէ երկու գրիւք գարւոյ սկեղ միոյ լինիցին , և գրիւ
 նաշնայ սկեղ . և եղիցի վաղիւ ' ի սիսն ժամ՝ ի գրունս
 սամարեայ : * և պատասխանի եւ սպառազէնն եղիսեի 19
 և ասէ , եթէ սահանս յերկինս արասցէ մոր . միմէ լի
 նիցի՝ բանդ ոյգ . * և ասէ եղիսեէ՝ ահա տեսցես աչք 20
 քովք , և անտի մի կերիցես : * Եւ եղև նմա այնպէս . 21
 և կոխեաց զնա ժողովուրդն ' ի խաւանն առ գրանն , և
 մեռաւ :

ԳԼ. Ը.

ԻԱ | Եւ խօսեցաւ եղիսեէ ընդ կնոջն զորոյ կեցոյց զգ 1
 գին՝ և ասէ . արի՛ զնա գու ' ի տուն քո՝ և ընթ
 պանդուխտ ուր և պանդխտիցես , զի կոխեաց մոր սով
 ' ի վերայ երերիս . քանզի եկին իսկ սով զեւթն ամ ' ի վր
 երէ

(11) Այս . Եւ աղաղակեցին բարապանքն : (13) Բա՛հ .
 Խնացեալ են աստէն յամբ քաղմունէ : (15) Ոմն . Եւ գլու
 ցին զհեա նոյ մին : (16) Յայլ . պատի . Սկեղ միոյ առ
 ծառայ , և երկու : (17) Ոմն . Կոխեաց զնա ' ի խաւան
 ժողովեան առ գրանն :

ԳԼ. Ե. (1) Այս . Գնաւ գու և տուն քո . և ընթ . . քղի
 ժի

- 2 Եւ ինչպէս : * Եւ յարեաւ կինն և արար ըստ բանին եղև
ան. և գնաց ինքն և առն իւր, և պանդխտեցաւ յերկ-
րին աղաղակաց եւթն տմ :
- 3 * Եւ եղև յնա կատարելոյ ամացն եւթանց, գարձաւ ի Բ
կինն յալաղակաց, և եկն բողոք հարկանել առ արքայ
4 զի ասն իւրոյ և զի անգւոյ իւրոյ : * Եւ արքայ խո-
սեցաւ ընդ զեղեկաց պատանեկին եղիսեխ առնն նոյ և
ասէ . պատմեա՛ գու ինձ զձմ՝ մեծամեծան զոր արար
5 եղիսեխ : * Եւ եղև 'ի պատմելն նի արքայի' թէ ո՞րպէս
կենդանացոյց զորդին զմեռեալ, և՛ անպատմել տառա-
նեկաւ կինն զորոյ կենդանացոյց զորդին նի եղիսեխ :
աղաղակելո՛ր առ արքայ զի ասն իւրոյ և զի անգւոյ իւ-
րոյ : և ասէ զեղեկ . տէ՛ր արքայ, այս կին է, և այս որ
6 գի գարա, զոր կենդանացոյց եղիսեխ : * Եւ եհարց
արքայ յեկինն՝ և պատմեաց նմա . և ետ նմա արքայ ներ-
քինի մի և ասէ . գարձա՛ գմա զձմ՝ զարդիւնսն, և զձմ՝
զարձախն անգոյն, յորէ յորմէ եթող զերկիրս մինչև
յայժմ :
- 7 * Եւ եկն եղիսեխ 'ի գամասկոս . և որդի ագերայ առ ի Գ
քայ ասորուոյ հիւանդանայր : և պատմեցին նմա և ա
8 սեն . և կն այրն նոյ այսր : * և ասէ արքայ յաղաղել-
մա 'ի ձեռին քում մաննայ, և ել ընդ առաջ առնն նոյ,
և հարց զնր նովաւ, և ասացես . եթէ կեցցեմ 'ի հի-
9 ւանդաւթն տառի իմե՛կ յայտմանէ : * Եւ գնաց աղայել
ընդ առաջ նի, և տա մաննայ 'ի ձեռին իւրում, և զձմ՝
բարաւթն գամասկոսի բեռինս ուղտուց քառասնից .
չգաւ եկաց առաջն նի և ասէ . հայր եղիսեխ . որդի
քո որդի ագերայ արքայ ասորուոյ առաքեաց զիս առ
քեզ՝ և ասէ . եթէ կեցցեմ 'ի հիւանդաւթն տառի իմ-
10 մէ յայտմանէ : * Եւ ասէ ցնա եղիսեխ, երթ և ասմ
ցնա . կերով կեցցես : և եցոյց ինձ ար զիմահու մեռա-
11 նիցի : * և եկաց առաջն երեսաց նի պատկառեալ . և
12 ելաց այրն նոյ : * Եւ ասէ աղայել . ընդէ՛ր լաս տէր իմ :
և ասէ՛ զիմմ զինչ գործելոց ես ընդ որդիսն ելի, զա-
մուս նոյ՝ չո՛ւնիք արարցես, և զընտրես նոյ սրով կտոռ-
րեսցես, և զաղացս նոյ սատակեսցես, և զլոկս նոյ հերձ-
13 ցես : * Եւ ասէ աղայել . մի՛կ է ծառայքս չուն մի, թէ
տանիցե զբանդ զայդ : և ասէ եղիսեխ, եցոյց ինձ ար
14 թագաւորն լքեզ 'ի վր ասորուոյ : * Եւ գնաց յեղիսեխ
և

և եկն իսկ եւթն տմ 'ի վր երկ' : (5) Ո՛ւնա . Տէր առ-
քայ, և ասէ . այս կին է : (7) Յօրեմային . Եւ որդի ա-
գերայ արքայի ասոր' : (8) (9) Յօրեմային . Եթէ կեցցեմ
'ի հիւ' : (9) 'ի Բաւաւն պոկտի . Ողբ 4-րդի ագի' :
(14) Բաւաւն . Եւ գնաց աղայել և եմուտ առ տէր :

և եմուտ առ տեր իւր : և ասէ ցնա՝ զի՛նչ ասաց եղի
սեէ : և ասէ՝ ասաց ցնա թէ կելով կեցցէ : * և եղի 15
վաղիւ անդր՝ և առ մաքման և եթաց ՚ի ջուր և արկ զե-
րեսպը իւրովք՝ և մեռաւ :

ԻԴ Եւ թագաւորեաց աղայել ընդ նր՝ * Յամի հինգերոր 16
գիտովքամայ որդւոյ պառաբու արքայի ելի . թագա-
ւորեաց յովքամ որդի յովսափատայ արքայի յուգայ :
* Որդի երեսուն և երկու ամաց էր ՚ի թագաւորել իւ 17
րում . և ութ ամ թագաւորեաց յեմ : * և գնաց զձա 18
նապարհս թագաւորեաց ելի , ոնդ արար տունն պաա-
բու . զի գուտար պաաբու էր նր կնուծի . և արար
չար առաջի եմ : * Եւ ոչ կամեցաւ ար ապականել 19
զյուգայ վը գաւթի ծառայի իւրոյ՝ որպէս և ասաց
տալ նմա շրագ , և որդւոց նր զեմ աւուրս : * Եւ յու 20
ուրս նր նշխահեաց եգոմ ՚ի ներքուստ ձեռին յուգայ ,
և թագաւորեցոյց ՚ի վր իւր թագաւոր : * Եւ ել յով 21
րամ ՚ի սիսվր , և եմ կապը ընդ նմա . և եղև ընդ վա-
ղայարոյցս լինելոյ գիւրդոյն , և եւար զեգոմն զպա-
տեալն զեւրեաւ և զշխանս կառացն . և փափեաւ զօրն
յիւրաքանչիւր խորանս իւրեանց : * և նշխահեաց եգոմ 22
՚ի ներքուստ ձեռին յուգայ մինչև ցայտօր : Յայնմ ժա-
մանսիկ նշխահեաց և ձորնա : * Եւ մնացորդը բանից 23
յովքամայ , և եմ ինչ զոր արար . ոչ աւանիկ գրեալ
են ՚ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն յուգայ :

ԻԵ * Եւ ննիեաց յովքամ ընդ հարս իւր , և թաղեցաւ ընդ 24
հարս իւր ՚ի քաղաքի գաւթի հօր իւրոյ . և թագաւո-
րեաց զբողիս որդի նր ընդ նր : * Յամի երկուսասան 25
երորդի յովքամայ որդւոյ պառաբու արքայի ելի թա-
գաւորեաց զբողիս որդի յովքամայ արքայի յուգայ :
* Քսան և երկուս ամաց էր զբողիս ՚ի թագաւորել իւ 26
րում , և ասրի մի թագաւորեաց յեմ : և անուն մօր նր
գոգողիս գուտար ամբեց արքայի ելի : * Եւ գնաց 27
զձանապարհ տունն պառաբու . և արար չար առաջի եմ
ոնդ և տունն պառաբու . քանզի փեսայ էր տանն պառա-
բու : * և գնաց ընդ յովքամայ որդւոյ պառաբու ՚ի պա 28
տերազմ ՚ի վր աղայելի արքայի ասորւոց յուամաթ գա-
ղապ , և հարին ասորիքն զյովքամ : * Եւ գարձաւ ար 29
քայ յովքամ բժշկել ՚ի յեղաղել ՚ի վերացն զոր խօցե-
ցին

(15) ՚ի լուս . ՚ի լիւրայ մաքման , նշանալի . սիմ . աւ . ք . ՚ի
հարս և ասիւղաս ունին՝ ընկողին : (16) Սիմ . Որդի յով-
սափատայ ՚ի յուգայ : (17) Բիւ . Եւ քառասուն ամ
թագաւորեաց յեմ . և գնաց : (26) Գոթողիս գուտար :
(28)(29) Սիմ . Յաւանովթ գաղա : (29) Աս . Որդի
յովքամայ արքայ յուգայ՝ ել տե :

ցին զնա ասորիքն յառմամբ 'ի պատերազմել նք ընդ պաշտելի արքայի ասորւոց : Եւ դքսիւս որդի յովթամայ արքայի յապայ' կ'ը տեսանել զյովթամ որդի պառաբու յեղբայրէ, զի հիւանդանայր նա :

ԳԼԹ.

- 1 Եւ եղիսնէ մարգարէ կռիւաց զմի յորդաւոց մարգա Ի 2
րելից' և ասէ ցնա . պնդեալ զմէջքո , և ան զար
բաւակ իւզդոյ' ի ձեռին քում . և երթ յառմամբ գաղաադ :
- 2 * և մացեն անգր , և անպցեն գու անգ . զէնու զորդի
յովթամայ զորդի ամենակայ . և մացեն և յարուսցեն
զնա 'ի միջոյ եղբայրս իւզդոյ . և ասարցին զնա սենեակ
- 3 'ի սենեակէ : * և ասցեն զարուակդ իւզդոյ , և արկցեն 'ի
գլուխ նք , և ասասցեն . այսպէս ասէ ար . օծի զքեզ
Թագաւոր 'ի զքի իլի : և ասցցեն զգուռն և փախիցեն ,
- 4 և մի մնասցեն : * Եւ զնաց պատանեակն մարգարէ յուս
5 մամբ գաղաադ , * և եմեւտ անգր . և ասա ի իխանք զօ
րուսն նստիին . և ասէ , բան ինչ է ինձ ընդ քեզ իւ
րանք : և ասէ յեւ , առ մի յամենեցունց 'ի մէջ : և աս
- 6 օէ ' առ քեզ ի ձեռնդ : * Եւ յարեաւ եմեւտ 'ի սենեակն ,
և արկ զեւզն 'ի գլուխ նք . և ասէ ցնա . այսպէս ասէ
ար աս իլի . օծի զքեզ 'ի Թագաւոր ժողովրդեան ան
- 7 'ի վերայ իլի . * զի սատակեացեն զտունն պառաբու
սեառն քո յերեսաց քոց . և ասցեն զվրէժարեան ծա
ւայից իմոց մարգարէից , և զարեանց ամ ծառայից ան
- 8 'ի ձեռաց յեղբայրս , և 'ի ձեռաց ամ ասն նորա : * և
սատակեացեն զտանն պառաբու' որ միջիցէ զորմով . և
- 9 զնեղեալն և զմնացեալն յիլէ : * տալ զտունն պառաբու
իբրեւ զտունն յերաբովմեու որդւոյ նաբաաայ . և իբրեւ
- 10 զտունն բաաաայ որդւոյ պքայ : * և զյեղաբէլ կերի
ցնն շուք 'ի վեճակին յեղբայրս իլի . և մէջ դք իցէ որ թա
- 11 զիցէ : Եւ երաց զգուռն և փախեաւ : * Եւ յեւեւ ել
առ ծառայս սեառն իւրոյ . և ասեն ցնա , ողջոյն է ,
զի' եկն առ քեզ մնլիք այն : և ասէ ցնա . գուք ինքնին
- 12 գիտեք զայրն' և զբալազանս նք : * Եւ ասեն . անիրա
ւութի է այդ' պատմեալ մեզ' և ասէ ցնա յեւ . այսպէս
և այսպէս իտեցաւ ընդիս , և ասէ . այսպէս ասէ ար .
- 13 օծի զքեզ Թագաւոր 'ի զքի իլի : * Իբրեւ լուսն' փութալ
ցան

ԳԼԹ . (1) Բերեալին . իւզդոյ 'ի ձեռ քում : (2) Բա
ղաադ . Որդւոյ ամենակայ : (4) Ուլան . Պատանեակն մար
գարէի : (7) Ուսն . Եւ սատակեացեն զտունն : (8) Ու
սնա . Եւ զմնացեալն յիլի : (12) Ուսն . Եւ ասեն ցնա ,
անիրա' : (13) Ուսն . 'ի զքի միջոյ աշտիճանացն :

ցան և ասին իւրաքանչիւր զբաշկոն իւր, և եղին 'ի ներքայ նր' 'ի վր' միոյ աստիճանացն ուր նստին : և փոշ հարին եղջերեան : և ասեն, Թաղաւորեաց յեռ :

Ի Ե * Եւ զօրածոգով եղև յեռ որդի յովսափատոյ որդւ 14
ւոյն ամեռսեայ 'ի վերայ յովրամայ, և յովրամ զգուշա
ցեալ էր յուսմամբ գաղանգ : քնքն և ամ ինչ յերեսաց
աղայի յարբայի ասորւոց : * և գարձաւ յովրամ ար 15
քայ բժշկել 'ի յեղբայել' 'ի վերաց անան զոր խոցեցին
զնա ասորիքն 'ի պատերազմել ննջ ընդ աղայելի արբայի
ասորւոց : Եւ ասէ յեռ, եթէ իցէ որդի մեր ընդ իս' մի
եղցէ փախստական 'ի քաղաքէն երթալ պատմել 'ի յեղ
բայել : * Եւ հեծաւ յեռ և զնաց, և եղ յեղբայել : զն 16
յովրամ արբայ ելի բժշկել 'ի յեղբայել 'ի նեմիցն զոր
խոցեցին զնա յուսմամբ 'ի պատերազմել ընդ աղայելի
արբայի ասորւոց : զի նա զօրաւոր էր և այր զօրուէ -
և ննջեաց անդ : և որոգիա արբայ յուգայ եղ անանի
պոփքամ : * Եւ գէտն ել յաշտարակն յեղբայելի, և ե- 17
տես փոշի 'ի գալն յեռայ և ասէ : փոշի անանիմ ես :
և ասէ յովրամ, ան հեծեալ մի և առաքեալ ընդ առաջ
ննջ, և ասացէ ' ողջոյն է : * Եւ չոգաւ հեծեալն միոյ 18
ընդ առաջ նր' և ասէ : այսպէս ասէ արբայ ' Թէ ողջոյն
իցէ : և ասէ յեռ, զի կայ քո և ողջունի, գարձիր զինի
իմ : և պատմեաց գէտն և ասէ, եհան 'ի ննջ հեծալն
և ոչ գարձաւ : * Եւ արձակեաց երկրորդ հեծեալ մի 19
միոյ' և ասէ, այսպէս ասէ արբայ ' Թէ սղջոյն իցէ : և
ասէ յեռ, զի կայ քո և ողջունի, գարձիր զինի իմ :
* և պատմեաց գէտն և ասէ, եհան 'ի ննջ հեծալն 20
մաւ : և որ ամէրն ամ զյեռ զորդին ամեռսեայ : քան
զի տագնապաւ եհան : * Եւ ասէ յովրամ : Ընեա : և 21
լծեցին կառս : և ամբարձաւ յովրամ արբայ ելի, և որդ
զիա արբայ յուգայ' այր յիւրաքանչիւր կառս իւր, և
եղին ընդ առաջ յեռայ : և գաին զնա 'ի վիճակին նա
բաւթայ յեղբայելացւոյ : * Եւ եղև իբրև ետես յովրամ 22
զյեռ, և ասէ ' ողջոյն է յեռ : և ասէ յեռ, զի ննջ ող
ջոյն է, տակաւին պոռնկուծի քաղաքեւոյ մօր քոյ' և
կախարդուէ նր' յաճախեցն : * Եւ գարձոյց յովրամ 23
զկառս իւր և փախեաւ, և ասէ ցղթօղիւս : գաւ է որդ
զիս :

(15) Ոման . 'ի քաղաքէս . իմ , 'ի քաղաքէ աստի . . պատ
մել յեղբայելի : (19) Ոման . Երկրորդ հեծեալ մի միոյ ,
և ասացէ , այսպէս . . Թէ ողջոյն է : (20) 'ի տա' . 'ի
վր' և որ ամէրն . նշանակի . սիմ . և վարեն իբրև զվա
րեն յեռայ : (21) Ոման . Եւ լծեալ . . և ամբարձ յովր' . .
այր իւրաքանչիւր 'ի կառս : (23) Ոման . Եւ գարձոյց
յովրամ զմեռս իւր և փախեաւ :

- 24 գիտ : * և ընդ գիրկս եմուտ, և եհար զյովրամ չ մէջ
 Թիկանց նր, և եւ նետն ընդ սիրտ նր, և կծկեցաւ 'ի
 25 վերայ ծնգաց իւրոց : * Եւ ասէ ցաղապար սպառա
 վենն իւր . ընկեալ զգա 'ի վիճակի ագարակին նարով
 Թայ յեղբայրեացւոյ, զի յիշմ մինչդեռ ես և դու հե
 ծեալէաք 'ի զոյգս՝ զկնի տքաարու հօր գորա . Ի ար առ
 26 'ի վերայ գորա զառաածս զայս : * Եւ Թէ ոչ զարիւնն նա
 բովԹայ՝ և զարիւն որդւոց նորա զոր տեսին երէկ՝ ա
 սէ ար, հառուցին նմա 'ի վիճակիս յայսմիկ՝ ասէ ար :
 և արգ առ ընկեալ զգա 'ի վիճակ այդր Եւ բանին տն :
 27 * Եւ դըռղիւս արքայ յուգայ ետես և փախեաւ չ ճա
 նապարհն բեթանդանայ : և պնդեցաւ զհետ նր յեռ
 և ասէ . հապա, և զգա և ս : Ի եհար զնա 'ի կառան մինչ
 գերտ եւլաներ չ զառ 'ի վերն բերայի, որ է յերզաում :
 28 և փախեաւ 'ի մակեդոնով, և ամիդ մեռաւ : * և հանին
 զնա ծառայք իւր յիմ . և Թաղեցին զնա 'ի գերեզմանի
 իւրում ընդ հարս իւր 'ի քաղաքին դաւթի :
 29 * Եւ յամեն մատասաներորդի յովքամայ արքային Ելի, Իւ
 30 Թագաւորեաց դըռղիւս 'ի վերայ յուգայ : * Եւ եկն յեռ
 յեղբայրէլ :
 Եւ յեղբայրէլ լուաւ, և ծարրեաց զաչա իւր՝ և զարգա Իմ
 31 բեռաց զգլուխ իւր՝ և հայէր չ պատահանն : * և յեռ
 մտանէր 'ի քաղաքն . և ասէ՝ ողորն իցէ զամրի տիրաւ
 32 պան : * Եւ ամբարձ գերեաս իւր 'ի պատահանն՝ և ա
 սէ . ով ես գու, ԿՉ առիս : և հայեցան առ նա 'ի խո
 33 նարհ երկու ներքինիք : * և ասէ, ընկեցէք զգա 'ի խո
 նարհ : և ընկեցին զնա : և ցարտեցաւ յարեան նր զոր
 34 մովքն և զմիովքն . և կոխեցին զնա առաժուր : * Եւ
 Խնքն եմուտ եկեր և արգ . և ասէ, տեսէք զանիծեալն
 35 զայն՝ և Թաղեցէք զնա զի դուսար Թագաւորի է : * Եւ
 չողան Թաղել զնա, և ոչ ինչ գտին 'ի նմանէ, բայց Ըղ
 36 գագաթնն և զոտն և զԹաթա ձեռացն . * և գարձան
 պատմեցին նմա : և ասէ . բան տն է զոր խօսեցաւ 'ի
 ձեռն եղբայի Թեղբայրոյ՝ և ասէ . 'ի վիճակին յեղբայր
 37 լի կերիցն չուչք զմարմինս յեղբայրէլ . * և եղիցի գին
 յեղբայրէլ իբրե զանք 'ի վր երեսաց անդոյ վիճակին .
 զի Թ Լիկից տակն նշ՝ Թէ այս է յեղբայրէլ :

ԳԼ.

(25) Աստ . 'ի վիճակ ագարակին նարով' : (26) Ոման . 'ի
 վիճակ անգր ըստ բանի : (28) Բնաւի, Լնգ հարս իւ
 բում 'ի քա' : (30) Ոման . Եւ յեղբայրէլ լուծաւ . և ծաղ
 բեռաց : (35) Թերեւսին Խիտեր . Եւ ոչ ինչ գտին 'ի նմանէ :
 (36) Ոման . Եւ գարձան և պատ' : (36) Աստ . Զմարմինն
 յեղբայրէլ : (37) Ոման . 'ի վր երեսոյ մեզոյ 'ի վիճակն

ԳԼ. Ժ.

Լ Եւ պրաարուէին որդիք եւ թանապուհն ի սամարիա :
 և գրեաց յեռ հրովարտակ՝ և առաքեաց ի սամարիա առ իշխանսն սամարիայ և առ Ծերոն և առ դայւ եակոն պրաարու՝ և ասէ : * Իբրեւ հասանիցէ առ ձեզ հրովարտակդ այդ, ընդ ձեզ են որդիք տեառն ձերոյ, և ընդ ձեզ կառք և երիվարք՝ և ընդ ձեզ քաղաքք ամուրք՝ և զէնք : * և տեսանիցէք զլաւ և զուղիկ յորդուոց տեառն ձերոյ, և հաստատեցէք զնա ի վր ամթողոյ հոր իւրոյ . և տայցէք պատերազմ ի վր տան տեառն ձերոյ : * Եւ երկեան յոյժ, և ասեն . ահա երկու թագաւորքն ոչ կալան զգէմնք, և միք զիւրից օւնիցիմք զգէմ : * Եւ առաքեցին ի տանէն և ի քաղաքէն, և Ծերքն և դայւ եակե առ յեռ . և ասեն . Ծառայք քո եմք մեք, և զոր ինչ սասացես մեզ՝ արասցուք . և ոչ թագաւորեցուցուցուք զոր, այլ զոր ինչ բարին և առաջի քո՝ արասցուք : * Եւ գրեաց առ նմ հրովարտակ երկրորդ՝ և ասէ . Եւ թէ իմէք գուգ՝ և ձայնի իմում լսէք . առէք զգլուխս արանց որդուոց տեառն ձերոյ՝ և բերէք առ իս զաղիւ ի սոյն ժամու յեղբայել : Եւ որդիք արքայի՝ էին արք եւ թանապուհ . և ճոխք քաղաքին անուշանէին զնոսա : * Եւ եղև իբրեւ եհաս հրովարտակն առ նոսա, կալան զորդիսն արքայի՝ և սպանին արս եւ թանապուհ, և եւ զին զգլուխս նոցա ի կողովս, և առաքեցին առ նա ի յեղբայել : * Եւ եկն հրեշտակն և պատմեաց և ասէ, բերին զգլուխս որդուոցն արքայի : և ասէ . գից զնմ երկուս զքահանա արտաքոյ քաղաքին մինչև յառաւօտ : * Եւ եղև ընդ առաւօտն եւ և եկաց, և ասէ ցնմ՝ Ժողովուրդն . արդարեւք գուգ . ահաւասիկ ես յարեայ ի վր տեառն իմոյ և սպանի զնա . տեսէք զսոսա ափսոսմ կոտորեաց : * զի մի անկանիցի ի բանէն ան յերկիր, զոր խօսեցաւ արքային ձեռն ծառայի իւրոյ եղբայ : * Եւ եհար յեռ զմմ մնացեալս ի տանէ պրաարու ի յեղբայել, և զմմ մեծամեծս նորա, և զծանօթս նորա, և զբուրմս նմ, առ ի չթողցոյ նմա մնացորդ : * և յարեաւ զնաց, և չաղաւ ի սամարիա : Եւ մինչեւ ի բեթա կադ :

ԳԼ. Ժ. (3) Որդիք . Եւ տեսանէք զլաւ . . և հաստատել
 ցէք : (4) Այս . Եւ երկեան յոյժ յոյժ և ասեն, ահա :
 (5) Այս . Այլ որ ինչ բարին է : (6) Բազան . Վաղիւ
 ի սոյն ժամ ի յեղբայ : (9) ի լա . ի վերայ՝ ափսոսմ .
 նշանի . այժմ (10) իմն . Դիտացէք այժմ զի մի ան :

- 13 կնգ՝ հովուաց՝ ի ճանապարհին եր • * և եգիտ յեռ զեղ.
բարս զբողոքայ արքայի յուգայ, և ասէ • այր էք գուգ :
և ասեն, եղբարք դեղեկայ եմք մեք, և իջար յողջոյն որդ.
14 ւոց արքայի, և որդւոց զորացելոյս : * Եւ ասէ • կա-
լարուք զգոստ կենդանիս • և կալան զնն կենդանիս,
և կտորեցին զնն ի բեթակագ՝ արս քառասուն և եր-
կուս • և ոչ մնաց ի նոգանէ այր :
- 15 * Եւ զնաց անտի, և եգիտ զյովնագար որդի ռեքա ԼԱ
բայ ք առաջ իւր, և օրհնեաց զնա : և ասէ ցնա յեռ •
եթէ իցէ՞ սիրտ քո ուղիղ ի բրե զտիրա իմ, ըստ սրտի
քում : և ասէ յովնագար՝ է : և ասէ յեռ, եթէ իցէ,
առւր ցիս զձեռն քո, և եռ զձեռն իւր • և եկան զնա
16 առ իւր ի կառսն : * և ասէ ցնա • եկ ընդիս՝ և տես
17 զնախանձ իմ զմ ան : և նստոյց զնա ի կառսմուր : * և
եմուտ ի սամարիս, և եհար զնա մնացորդս արաարու
ի սամարիս • մինչև ապականել նմա զնոսա ըստ բանին
ան զոր խօսեցան ընդ եղբայի :
- 18 * Եւ ժողովեաց յեռ զնա՝ ժողովուրդն՝ և ասէ ցնն • ԼԲ
արաար ծառայեաց բահաղու սակաւ ինչ • յեռ • ծա-
19 ւայեացէ նմա բազում : * Եւ արդ՝ նա մարդարեք բա-
հաղու, զնա ծառայս նր և զքուրմս նր կոշեցէք առիս :
և այր որ մի զբեկեցէ • զի զոհ մեծ է բահաղու : և ար
զբեկեցէ, մի ապրեացի : և յեռ արար խաբանօք, զի
20 կտորեացէ զծառայս բահաղու : * Եւ ասէ յեռ • սրբե-
21 ցէք նուերս բահաղու : և քարոզ կարգացին : * և ա-
ռաքեաց յեռ ընդ նա ինչ, և եկին նա ծառայս բահա-
ղու • և ոչ մնաց որ ոչ եկն • և մտին ի տունն բահաղու,
22 և լցաւ տունն բահաղու ծայր ի ծայր : * Եւ ասէ յեռ
ցմբմազն • հանէք զպատմութեանս ձեր նա ծառայից բա-
23 հաղու : և հանին նոցա զպատմութեանս : * Եւ եմուտ
յեռ և յովնագար օրդի ռեքեայ ի տունն բահաղու :
և ասէ ցնաւայսն բահաղու • օրնեցէք և տեսէք՝ թէ
իցէ՞ որ աստ ք ձեզ ի ծառայից ան • բայց գուգ միայն
24 ծառայք բահաղու : * և եմուտ առնել խունիկ և ողջ
կէզ յեռ : Եւ յեռ կացոյց իւր արաարոյ երեքարեւր
և ութսուն այր, և ասէ • այր որ ապրեացէ յարանցն
զոր

(13) Եղբարք դեղեկայ եմք մեք • և ի՞նչ
(13) ի լաւ • ի վերայ՝ զորացելոյս նշանի • ակ • աշխարհ
հասկենալս : (15) Աստ • Ընդ • սրտի քում : (16) Որն •
ի կառսն իւրում : (19) Բազում • Վի կտորեացէ զծա-
ռայս բա՞ն : (21) Բազում • Եւ ոչ մնաց այր որ ոչ եկն :
(21) Որն • ի ծայրէ ի ծայր : (22) Որն • Զմբմա-
զան • և հանին զնոցա պատմութեանս : (24) Որն • Եւ
եւթսունսն այր • • • որ ապրեցաւցէ յարանցն զոր :

զոր ես հանեմ'ի ձեռս ձեր, անձն նորա փոխանակ ան-
 ձին նորա : * Եւ եղե իբրեւ կատարեաց առնել զողջա- 25
 կեղան, և ասե յեւ ջարդհանգական և ջապառապէնս .
 մտէք հանէք զնն, և այր մի ելցէ 'ի նոցանէն . և հա-
 բին զնն սրով սուսերի . և ընկեցին սուրհանգակէն և
 սպառազեմք . և զնացին մինչև քաղաք տանն բահա-
 ղու : * և հանին զարձանն բահաղու, և այրեցին զնա : 26
 * և կործանեցին զարձանն բահաղու, և քակեցին ըզ- 27
 տունն բահաղու, և կարգեցին զնա 'ի լուսլիս մինչև
 ցայտօր : * և տապականեաց յեւ զբահաղ յիւն : * Բայց 28
 'ի մեղացն յերոքովամու որդւոյ նաբաաայ որ յանցոյցն 29
 զիւր մէկնեցաւ յեւ, յերնջոցն ասկեաց, որ 'ի բե-
 թէլ և 'ի դան : * Եւ ասե ար ց յեւ, փոխանակ զի քա 30
 ջուցար աջնել ուղղութի առաջի իմ, ըստ մով' որինչ
 'ի սրտի իմում արարեր տանն աքաաղու . որդիք չոր
 ընդդէ նստցին քեզ յաթու իւն : * Եւ յեւ մէկ զգու 31
 շացաւ զնալ յորէնս ան մայ իւն յամ' սրտի իւրմէ . և մէկ
 մեկնեցաւ 'ի մեղացն յերոքովամայ որ յանցոյցն զիւր :
 * Հաւուգուն յայնոսիկ սկսաւ ար կոտորել յամ' սահ- 32
 մանս իւն . և եհարոյնոսա ազայել յամ' սահմանս իւն,
 * 'ի յորդանանէ և ընդ արևելս, զամ' երկիրն զգաղաադ 33
 և զգաղայ' և զարբէնի' և զմանասէի . յարոյնբայ, որ ե-
 յերբը հեղեղատին առնովայ, և զգաղաադ և զբաաան :
 * Եւ մնացորդք բանիցն յեւայ և մամ' ինչ զոր արար, և 34
 մամ' զօրուի նր, և մամ' խումբքն զոր խմբեաց . մէկ ասանիկ
 զրեալէն 'ի գիրս բանից առուրց թագաւորացն իւն :
 * Եւ ննչեաց յեւդ ընդ հարս իւր, և Թադեցին զնա 'ի 35
 սամարիա . և թագաւորեաց յովաքաղ որդի նր Է նր :
 * Եւ առուրք զորս թագաւորեաց յեւ, 'ի վերայ իւն 36
 ամբ քսան և ութ 'ի սամարիա :

ԳԼ. ԺԱՆ

ԼԴ Եւ գոգոդիս մնայր զքողիայ, ետես եմէ մեռան որ 1
 դէք նր, կորսյս զամ' զաւակ թագաւորութեն :
 * Եւ ան յովանքէն գուսարարքայի յովրամայ եղբայր 2
 զքողիայ, զյովաս զորդի զքողիայ, և գողոցաւ զնա 'ի
 մի

(25) 'ի լուս' . Մտէք հարեք զնն . կտնայն այլոց 'ի Բնա' :
 Աստ ոմանտ . հարեք զգաղու : (26) Աւր . Եւ հանին զար-
 ձան տանն բահաղու : (27) 'ի լուս' . 'ի միւրայ' 'ի լուսլիս .
 նշանալի, յաղարցա : յոր ոմանտ յաւելան 'ի լուս' . և 'աղա-
 բահանոցա . խմ, աղաաոցա :

ԳԼ. ԺԱ. (2) Ոմանտ . 'ի սպանեւլոցն զնա և զգայեակ
 նր 'ի սանեկէ անկողնոց :

- ժողով որդւոցն արքայի սպանելոցն, զնա և զգործակ
նր 'ի սննելի ընկողնոց, և թաղոյց զնա. յերեսաց դռ
3 գողխայ՝ և ոչ մեռաւ: * Եւ էր ը նմա 'ի տանն նն թաւ
քուցեալ տմն վեց: և գողովիս թաղաւորեալ էր 'ի
4 վր երկրին: * Եւ յամին եւ թնեորդի առաքեաց յովի
գայի, և առ զհարկւրապետան, և զգործին և զգասիմ,
և ած զնոսա 'ի տունն նն, և ուխտեաց նց զուխտ նն.
5 և եղոյց նց յովիգայի զորդին արքայի: * Եւ պատուէր
եա նոցա՝ և ասէ. այս բան է զոր առնիցէք. երրորդ
մասն 'ի ձկնջ մացէ չարաթամուա. և պահեալիք զպահ
6 պատուի տանն արքունի 'ի գրանն. * և երրորդ մասն
'ի գրանն ճանապարհացն. և երրորդ մասն 'ի գրանն զկնի
7 օժընդակացն՝ պահեալիք զպահպանութի տանն: * Եւ
երկու ձեռք 'ի ձեռք. եւ որ ելանիցէ ընդ չարաթաւ
մուտան զգաւ չանալ տանն նն. զգաւ չանալ պահպանու
8 թի տանն նն արքայի. * և պատեալիք զարքայիս. այս,
և գործի իւր 'ի մեռին իւրում: և որ մտանիցէ 'ի սաւ
գերովին՝ մեռցի: և ինքն էր ընդ արքայի 'ի մտանեցն
9 նորա և յելանեցն նր: * Եւ արարին հարկւրապետքն՝
զնա զոր պատուիրեաց յովիգայի իմաստան: և առնոյր
այր զարս իւր, և զմոսցն 'ի չարաթամուտան հանգերձ
եղորդն 'ի չարաթամուտն. և մտանէր առ յովիգայի քաւ
10 հանայ: * Եւ եա քահանայն հարկւրապետացն զեղաւ
գաւնան, և զքաղաքակ զէնն արքայի դաւթի որ կայր
11 'ի տանն նն: * Եւ յարեան օժընդակցն՝ այր և գործի
իւր 'ի մեռին իւրում. յաղոյ ուսոյ տանն, մինչև ցձաւ
խոյ ուս տանն և սեղանոցն, և տանն արքունի շուրջաւ
12 նսկի: * Եւ առաքեաց զարքայորդին, և եգ 'ի վր նր
զկեղերն և զվիպութիւն. և թաղաւորեցոյց զնա՝ և օծ
զնա. և ծածկա եհար և ասէ. կեցցի՛ արքայ:
13 * Եւ լուաւ գողովիս զմայն ընթանալոյ ժողովք գեանն, և
14 և եմուտ առ ժողովուրդն 'ի տունն նն: * և ետես, և
ահա կայր 'ի վր սեանն՝ ըստ օրինի իւրում, և երգիւք
և փողոք շուրջ զարքայիս. և եւմ ժողովուրդք երկրին
ինդային, և փոքա հարկանելին փողովք: և պատառեաց
գողովիս զհանգերմա իւր, արքայիեաց և ասէ. դաւ
15 է, զաւ է: * Եւ պատուէր եա յովիգայի քահանայ
հաւ

(4) Քնն. Յովիգայի: իսկ ուսն. յովիգայ: (4) 'ի լուս' -
'ի վր՝ զգործին և զգասիմ. նշանալի: և որմ. զաւթանդական:
ապ. զգործն: (6) Որմա. Օժանդակացն և պահեա':
(7) Այս. Պահպանութի տանն նն առ արքայ: (8) 'ի
լուս' - 'ի վրայ' 'ի տաղերովին, նշանալի. ապ. փողոցն:
(12) Որմա. Եւ եւ 'ի վրայ նր զյաղերն: (12) 'ի լուս' -
'ի վրայ՝ զկեղերն. նշանալի, զարքունի: (15) Յովիգայի:

հարիւրապէտացն ոստիկանաց զօրուն՝ և ասէ ցնոսա .
 հանէք զգա 'ի ներքուստ ոստիկանութեաց , և որ մտա
 նիցէ զինի գորա՝ մեռցի սրով . քանզի տեսաց քահա
 նայն թէ մի մեռցի 'ի տանն տն : * Եւ արկին ձեռն 'ի 16
 նա , և մտին ը ճանապարհ մտից երիվարաց տանն ար
 քունի , և մեռաւ տնդ : * Եւ ուխտեաց յովիգայի ուխտ 17
 'ի մէջ տն՝ և 'ի մէջ արքայի , և 'ի մէջ ժողովրդեան , ըն
 * նել ժողովուրդ տն և 'ի մէջ արքայի և 'ի մէջ ժողովր
 դեանն : * Եւ եմուտ ամ ժողովուրդ երկրին 'ի տուն 18
 քահապու , և կործանեցին զնա՝ և զսեղանս նր , և ըզ
 պատկերս նր խորտակեցին մանր : և զմաթան զքուրմն
 քահապու սպանին յանգիման սեղանոյն : Եւ եղ քահա
 նայն ոստիկանս 'ի տան տն : * և ան զհարիւրապետան՝ 19
 և զքուրմն՝ և զստիմ , և զամ ժողովուրդ երկրին , և
 ինչոյն զարքայ 'ի տանն տն : և եմուտ ը ճանապարհն
 սուրհանգակաց գրան տանն արքունի , և նստոյց զնա
 յաթոռն թաղաւորաց : Եւ ուրախ եղև ամ ժողո 20
 վուրդ երկրին . և քաղաքն դադարեաց : և զգողոյից
 սպանին սրով 'ի տան արքայի : * Որդի եւ թն ամաց 21
 յովաս 'ի թաղաւորել իւրում :

ԳԼ . ԺԲ .

Ստին եւ թն բորդի յեռայ թաղաւորեաց յովաս . 1
 և քառասուն ամ թաղաւորեաց յեմ : և անուն մօր
 նր տաբիա 'ի բերօարէէ : * և արար յովաս ուղղութի 2
 առաջի տն զնա՝ աւուրս զորս լուսաւորեաց զնա յովի
 գայի քահանայ : * Բայց 'ի բարձանցն ոչ մեկնեցան . 3
 և անդ տակաւին զոհէր ժողովուրդն , և արկանէր
 խունկս 'ի բարձունսն : * Եւ ասէ յովաս ցքահանայան . 4
 զնա՝ արծաթ սրբութեցն մտեալ 'ի տուն տն՝ արծաթ
 իւրաքանչիւր առն անցեւոյ 'ի համարի ողւոյ , զնա՝
 արծաթ որ անկանիցի 'ի սիրա մարգոյ բերել 'ի տուն 5
 տն . * սաւցեն յիւրեանս քահանայքն , այր իւրաքան
 չիւր

Եւ ասէ ցնա , հանէք : (15) Ոման . Սաղարովթայդ :
 (16) Այս . Երիվարաց տանն արքայի : (17) Ոման . Լե
 նել 'ի ժողով տն : Ուր յեք այսոյի ի նմանի վերաբերեալ Բա
 նին և 'ի մէջ արքայի և 'ի մէջ ժողովրդեան , պատի յոխտ .
 օրդեա և ընթերցանիւ միւսն գողաբարի զանց առնէ զնա :
 (18) 'ի լաս' . 'ի վերայ' և զմաթան , հանալի . ակ . զերկե
 րիւր : Ուր ստիան . Եւ զմաթան զքուրմն քա' :
 ԳԼ . ԺԶ . (3) Ոման . Բայց 'ի բարձանցն ոչ մեկնեցաւ :
 (4) 'ի լաս' . Արծաթ գնաց իւրա' . համայն տան 'ի
 Բնա' : (5) 'ի լաս' . Այր իւրաքանչիւր 'ի գնաց իւրեանց :

- չեւր'ի վաճառէ իւրեանց . և նոքա կազմեսցեն զբեզեկ
 6 տանն ան . յամ'իմք ուր գտանիցի անգրեզեկ : * Եւ
 եղև 'ի քսաներորդի և յերկրորդի ամի յովասու արքայի'
 7 ոչ կազմէին քահանայքն զբեզեկ տանն ան : * Եւ կո
 շեաց արքայ յովաս զյովիգայէ քահանայ , և զքահա
 նայան' և ասէ ցնն . ընգէր' ոչ կազմեցէ զբեզեկ տանն
 ան : և արգ' մի ևս առնուցուք արծաթ յամ' վաճառացն
 8 ձեռոց , այլ 'ի բեզեկ տանն ան տալիք զայն : * Եւ ուխ
 տեցին քահանայքն չառնուլ արծաթ 'ի ժողովրդենէն ,
 9 և ոչ կազմէլ զբեզեկ տանն : * Եւ ան յովիգայէ քա
 հանայ տապանակ մի' և ծակեաց ծակ 'ի բերան նի' , և
 եգ զնա 'ի կողմանէ սեղանոյն ան . և ետուն քահանայքն'
 10 որ պահէին զգուռնն' զնոմ' արծաթ գտեալ 'ի տանն ան :
 11 Կնդեցին զարծաթն գտեալ 'ի տանն ան : * և ետուն զար
 ծաթն և զպատարտաւալն 'ի ձեռս գործելեաց զգործս
 կահու տանն ան : և ետուն ցիւսուռնս փայտից' և ցշի
 12 նոցա գործել 'ի տանն ան . * և ցնկարիչ' և ցնարտար'
 և քարակոփս քարանց դնել փայտ և քարս տաշեալս ,
 կազմել զբեզեկ տանն ան . յամ' ինչոր ելանիցէ 'ի
 13 տունն կազմել : * Բայց զի մի լինիցին տանն ան գը
 բուշք արծաթիք , և բեւոք , և տաշոք , և փողք . ամ' ա
 նոմ' ոսկի * և անօթ արծաթի' * յարծաթոյ մտելոյ 'ի
 14 տունն ան . * այլ զի գործեաց գործոյն տացնն զայն ,
 15 և կազմեսցեն զտունն ան : * Եւ ոչ առնէին համար ա
 բանցն յորոց ձեռս տային զարծաթն , տալ գործառ
 16 բաց գործոյն , զի յաւատ գործէին : * և արծաթ վասն
 մեզաց և զի յանցանաց' ոչ մտանէր 'ի տունն ան , այլ
 17 քահանայիցն լինէր : * Յայնժամ ել ազայէլ արքայ ա
 տրուց , և ետ պատերազմ' ընդ դեմայ և ան զնա : և
 18 եգ ազայէլ զերես իւր ելանել 'ի զի' եմի : * Եւ ան
 յովաս արքայ յուգայ զնոմ' զարբութիսն զոր սրբեաց
 յովասփառ , և յովրամ , և դոդիա հարք նի' , և թագա
 ւորք յուգայ , և զիւր սրբութիան , և զնոմ' արծաթ գը
 19 * Եւ անոնց ազայէլի արքայի տաւրաց , և գնաց յեմի :

(5) 'իւլաս' . 'ի վերայ' զբեզեկ տանն . նշանով . պիտոյն
 կազմած . Ուր օրհնէ ոսկին . կազմեսցեն կազմած եկ տանն
 ան : (6) Որհն . 'ի ինքզի և յերրորդի ամի : (10) Յօշի
 նօշին . Գտեալ տանն ան : (11) Այլ . Զարծաթն զպատ
 արտաւալն . . կահի տանն ան : (14) Որհն . Այլ զի գոր
 ծունեաց : (15) Որհն . Զի 'ի յաւատ' գործէին :

բար . ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թա-
գաւորացն յուգայ : * Եւ յարեան ծառայք նք , և եգին 20
նմա գաւառնանութի , և հարին զյովաս 'ի տան մաւր-
նայ բնակեալ 'ի գաղապա : * և յովաքաղար որդի յե-
մաւուծայ ' և յեղեբուծ որդի նք , պանաանգք ծա 21
ռայք նք ' հարին զնա և սպանին . և թաղեցին զնա ընդ-
հարս իւր 'ի քաղաքի գաւծի : և թագաւորեաց ամեռ-
սիա որդի նք ընդ նորա :

ԳԼ . ԺԴ .

ԱՅ ' Ի քսաներորդի և երկրորդի ամի յովասու որդւոյ զ 1
քողիայ արքայի յուգայ , թագաւորեաց յովաքաղ
որդի յեուայ 'ի զթելի 'ի սամարիա ամա եւ թնուտասն :
* Եւ արար չափ առաջին տն , և գնաց զհեռ մեղացն յե- 2
րորովամայ որդւոյ նաբատայ ' որ յանցողցն զիէլ , և ոչ
մեկնեցաւ 'ի նոցանէն : * Եւ բարկացաւ սրտմտութի 3
թր իւր , և ետ զնա 'ի ձեռս ազայելի արքայի ասորւոց ,
և 'ի ձեռն որդւոյ ագերայ որդւոյ ազայելի զնա ա-
ւուրա : * Եւ ազալեաց յովաքաղ զերեսս տն . և լուաւ 4
նմա ար . զի ետես զնեզուծ իւր ' զոր նեղեաց զնա առ-
քայն ասորւոց : * Եւ ետ ար քրիկի իւր . և ել 'ի ձե- 5
ռանէ ասորւոց : և նստան որդիքն իւր 'ի բնակութեա
իւրեանց ուղ յերեկն և յեռանգ : * Սակայն ոչ մեկնե- 6
ցան 'ի մեղացն յերորովամայ որդւոյ նաբատայ որ յան-
ցոյցն զիէլ , այլ 'ի նա գնացին : նա ' և անտառն կայր 'ի
սամարիա : * Եւ սչ մնաց յովաքաղայ զոր , այլ հեծեալք 7
յիսուս ' և կառք տասն , և տասն հազար հեռեակաց .
զի կորոյս զնա արքայն ասորւոց , և եգ զնա իբրեւ գհող
'ի կոխուսն : * Եւ մնացորդք բանից յովաքաղու ' և նա 8
ինչ զոր արար ' և զորութիւնք նք , ոչ աւանիկ գրեալ են
'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն իւր : * Եւ նրն 9
ջնաց յովաքաղ ընդ հարս իւր , և թաղեցին զնա ընդ
հարս նք 'ի սամարիա :

ԼԸ Եւ թագաւորեաց յովաս որդի նք ընդ նք : * Յամի եւ 10
բեաներորդի և եւթներորդի յովասու արքայի յուգայ
թագաւորեաց յովաս որդի յովաքաղու 'ի զերայ իւր 'ի
սամարիա ամա երկուտասն : * Եւ արար չափ առաջին 11
տն ,

(21) Այս . Եւ յովաքաղար որդի յեմաւուծայ : (21) Ու-
նա . Պանաանգք ծառայք նք :

ԳԼ . ԺԴ . (1) Ունա . Եւ երրորդի ամի յովասու արգ :

(3) Այս . Եւ 'ի ձեռս որդւոյ ագեր : (4) Ունա . Եւ
ետես զնեզուծ իւր իւր ' զոր նեղեաց զնա : (5) Ունա . Ուղ
երեկն և յեռանգն :

- 22 Եւ, եւնկնեցաւ յամ մեղաց յերոտովամու որդուց
 12 նաբատայ որ յանցողցն զիէլ, այլ ինոսան գնաց : * Եւ
 մնացորդք բանից յովասու՝ եւ մամինչ զոր արար, եւ զգ
 բուծէք նք զոր արար ընդ արքային յուղայ, ոչ աւա
 նիկ գրեալ են ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
 13 Ելի : * Եւ ննջեաց յովաս ընդ հարս իւր . եւ յերոտ
 վամ նստաւ յաթուռ նք * . եւ թաղեցաւ յովաս ի սամա
 բիա ընդ թագաւորս Ելի :
 14 * Եւ եղիսեէ հիւանդացաւ հիւանդութիւն, որ եւ մե ԼԹ
 աւա իսկ : եւ էջ առ նա յովաս արքայ Ելի, եւ եւաց ի
 վերայ երեսաց նք՝ եւ ասէ . հայր՝ հայր, կառքդ Ելի եւ
 15 հեծեալք նք : * Եւ ասէ ցնա եղիսեէ . առ դու զաղեղն
 16 քո՝ եւ զնետ քո : եւ առ զաղեղն եւ զնետա : * եւ ասէ ցար
 քայն Ելի . մուտ ընդ աղեղնդ ձեռքք քովք : եւ եմուտ
 ընդ աղեղնն ձեռքք իւրովք : եւ եղ եղիսեէ զձեռն իւր
 17 ի վք ձեռաց արքային . * եւ ասէ . բաց զգատուհանդ
 որ է ընդ արեւելս . եւ երաց : եւ ասէ եղիսեէ . ձգեա՛ . եւ
 ձգեաց : եւ ասէ նեա փրկութեւն ան, եւ նեա փրկութեւն
 ընդդէմ ասորուց . եւ հարցես զասորիս յափեկ մինչեւ
 18 ի սպառ : * Եւ ասէ ցնա եղիսեէ . առ դու քեզ նետս
 եւ առ : եւ ասէ ցարքայն Ելի : ձգեա՛ եւ հար զգետինդ :
 19 եւ եհար արքայն երկցս՝ եւ եկաց : * Եւ արտմեցաւ ի
 վերայ նք այրն այ, եւ ասէ՝ եթէ հարեալէիր հնգիցս՝
 կամ վեցիցս, յայնժամ հարկանէիր զասորիս մինչեւ ի
 20 սպառ . եւ արգ՝ երկցս հարցես զասորիս : * Եւ մեռաւ
 եղիսեէ, եւ թաղեցին զնա : Եւ մեկնակաղէնքն մովա
 21 բու ելին յերկիրն ի գալ տարւոյն : * եւ եղեւ ի թաղել
 նց զայր մի . եւ ահա տեսին զմեկնակաղէնսն՝ եւ ընկե
 ցին զայրն ի գերեզմանն եղիսեի . եւ գնաց եւ մերձեցաւ
 յաղեղսն եղիսեի՝ եւ կենդանացաւ . եւ կանգնեցաւ ի
 վք ոտից իւրոց :
 22 * Եւ աղայէլ արքայ ասորուց նեղեաց զիէլ զամ ա ի
 23 աւրս յովաբաղու : * եւ ոգորմեցաւ նց ան, եւ զթացաւ
 ի նոսա, եւ հայեցաւ ի նն, վն ուխտին իւրոյ՝ որ ընդ
 արբատմու եւ ընդ սահակայ եւ ընդ յակոբու . եւ ոչ կա
 մեցաւ ան ապականել զնն . եւ ոչ ընկէց զնն յերեսաց
 իւրոց :
 24 * Եւ մեռաւ աղայէլ արքայ ասորուց, եւ թագաւորեաց իսկ
 25 որդի աղերայ՝ որդի նք ընդ նք : * Եւ դարձաւ յովաս
 որդի յովաբաղու, եւ առ զքաղաքսն ի ձեռաց որդուց
 ալ

(14) Այս . Որով եւ մեռաւ իսկ : (14) Յօրէնային անիւր .
 Եւ եւաց ի վերայ երեսաց նք : (15) Ոման . Եւ առ զա
 ղեղն իւր ե : (20) Ոման . ապ . եւ փոխ . Մեկնակաղէնքն .
 զմեկնակաղէնսն : (21) Ոման . Եղեւ թաղել նց զայր մի :

ազերայ՝ որդւոյ ազայելի. զորս առ 'ի ձեռաց յովա
քաղու հօր նք 'ի պատերազմին : երիցս եհար զնա յո
վաս, և գարձոյց զքաղաքսն ելի :

ԳԼ. ԺԴ.

ԽԲ. Յամֆ երրորդի յովասու որդւոյ յովաքաղու առ 1
քայի ելի, Թազաւորեաց ամասիա որդի յովասու 2
Թազաւոր յուգայ : * Որդի քասնեհինգ ամաց էր 'ի 3
Թազաւորեւ իւրում. և քասն և ինն ամ Թազաւորեաց 4
յեմ : և անուն մօր նորա յովագին յեմէ : * Եւ արար 5
ուղղութի առաջի ան, բայց ոչ իբրեւ զգաւիմ զհայր 6
իւր : ըստ ամբ զոր ինչ արար յովաս՝ հայր իւր արար :
* այլ զբարձունսն ոչ երարձ. և տակաւին ժողովորդն 7
զոհէր. և արկանէր խունկս 'ի բարձունսն : * Եւ եղև 8
իբրեւ հաստատեցաւ Թազաւորութին 'ի ձեռս նք, և 9
եհար զծառայս իւր որ հարին զարքայ զհայր նք. * և 10
զորդիս սպանողացն ոչ սպան. ուն գրեալ է 'ի գիրս
օրինացն մովսիսի. զորօրինակ պատուիրեաց ար. և ա 11
տէ. մի մեռցին հարք վն որդւոյ, և մի որդիք մեռցին
վն հարց. այլ իւրաքանչիւրդ 'ի մեզս իւրում մեռցին :
* Եւ եհար զեգոմ 'ի մայիլս տասն հազար, և առ ըզ 7
վէմն պատերազմաւ. և կոչեաց զանուն նք յեկթովէլ
մինչ ցայտօր :

ԽԴ. * Յայնմ ժամանակի առաքեաց ամասիա հրեշտակս առ 8
յովաս որդի յովաքաղու որդւոյ յեռւոյ արքայի ելի՝ 9
և ասէ. եկ յանգիման լիցուք միմեանց երեսօք : * Եւ 9
առաքեաց յովաս արքայ ելի առ ամասիա արքայ յու
գայ՝ և ասէ. ահքան 'ի լիբանանէ յեռաց առ եղենա 10
փայտս որ 'ի լիբանան՝ և ասէ, տուր զքուստր քո որդւ
ւոյ իմում կնուե, և անցին գազանք անապատի որ 'ի 11
լիբանան՝ և կոխեցին զաւերանն : * Հարկանելով հարեւր 10
զեգոմ, և հպարտացնոյց զքեզ սիրտ քո. մեծարեաց և
նիսա 'ի տան քում. և բնդէր գրգռէ զքեզ չարութի 11
քո, և անկանիցիս գու և յուգայ ընդ քեզ : * Եւ ոչ 11
անսաց ամասիա : Եւ ել յովաս արքայ ելի, և երեսե
ցան երեսօք ինքն և ամասիա արքայ յուգայ 'ի բեթսա
մեա

ԳԼ. ԺԳ. (1) Բաղնի. Յամֆ երրորդի յովասոյ որդի :
(3) Ոմանի. Բայց ոչ ուն զգաւիմ զհայր : (4) Բաղնի. Բայց զբարձունսն ոչ է : (5) Ոմանի. Թազաւորութին
'ի ձեռին նք : (7) 'ի լաս. 'ի Սէրայ 'ի մայիլս. նշանակի
'ի ձորն աղայի : (9) Յօրեմայի պատեր. Եւ առաքեաց
յովա արքայ ելի : (9) Ոմանի. Աւերանն 'ի լիբանան ա
ռաքեաց առ եղենափայտն :

- 12 մեւս հրէատասնի : * և պարտեցաւ յուզա յերեսաց իւրի,
 13 և փախեալ ալք իւրաքանչիւր 'ի բնակուել իւր : * Եւ
 զամասիպ զարքայ յուզայ՝ զորդի յովասու որդւոյ յա
 զաքաղեայ՝ կալաւ յովաս որդի յովաքաղաւ արքայ իւր
 'ի բնութասմեւս . և եկն յեմ, և եհաա զպարիսպն եմի 'ի
 գրանէ եփրեմի մինչև 'ի գուռն անկէանցն , չորեքարեւոյ
 14 կանգաւն : * Եւ առ զոսկի և զարծաթ և զեմ՝ անթմ
 դասել 'ի տանն ան, և 'ի գանձս տան թագաւորին , և
 15 զորդիս խառնակուեցն . և փորձաւ 'ի սամարիա : * Եւ
 մնացորդք բանից յովասու՝ և որ ինչ արար զօրութի
 իւրով , և պատերազմն զոր պատերազմեցաւ ընդ ամե
 տայ արքայի յուզայ , մէ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս
 16 բանից աւուրց թագաւորացն իւր : * Եւ ննջեաց յու
 վաս ընդ հարս իւր , և թաղեցաւ 'ի սամարիա չ թա
 գաւորս իւրի . և թագաւորեաց յերորդովամ որդի նր ը
 17 նր : * Եւ եկաց ամասիա որդի յովասու՝ արքայ յու
 գայ՝ յետ մահուանն յովասու որդւոյ յովաքաղայ թա
 18 գաւորի իւր՝ ամս հնգետասն : * Եւ մնացորդք բա
 նից ամասեայ՝ և եմ ինչ զոր տարար , մէ աւանիկ գրեալ
 19 են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն յուզայ : * Եւ
 գուռեարեցան 'ի վր նր գուռից յեմ , և փախեալ 'ի լա
 քիս . և առաքելն զկնի նր 'ի լաքիս՝ և սպանին զնա
 20 անդ : * Եւ բարձին զնա ձիովք , և թաղեցաւ յեմ ընդ
 հարս իւր 'ի քաղաքի գաւթի :
 21 * Եւ առ եմ ժողովուրդն յուզայ զաղարիա , և նա՝ երխի
 ամաց վնջառանից , և թագաւորեցուցին զնա փոխա
 22 նակ հոր իւրոյ ամասեայ : * Նա շինեաց զելամ . և
 զարձայց զնա անգրեկն 'ի յուզայ , յետննջելոյ արքայի
 ընդ հարս իւր :
 23 * Յամբ հնգետասաներորդի ամասեայ որդւոյ յովասու՝ խե
 աքայի յուզայ թագաւորեաց յերորդովամ որդի յովա
 սու արքայի իւրի 'ի վր իւր 'ի սամարիա՝ ամս քառասուն
 24 և մի : * Եւ արար չորս առաջի ան . և ոչ մեկնեցաւ յեմ
 մեղաց յերորդովամոյ որդւոյ նաբասայ՝ որ յանցողն
 25 զիւր : * Նա մերժեաց զսահմանս իւր 'ի մահն եմա
 թայ մինչև ջնոն արարայ ըստ բանին ան յայ իւր՝ զոր
 խօսեցաւ 'ի մեռն ծառայի իւրոյ յովանու որդւոյ ա
 26 փմութեայ մարգարէի 'ի գեթքարեայ . * զի երես զառ
 ուս

(13) Թորիսիւ . Մինչև 'ի գուռն անկէանցն : Ուր տնտ .
 ցգուռնն անկէանց : (14) 'ի լաւս' . 'ի վերայ' խառնակու
 թեցն , նքնաթի , թէո . ք Բեդիփան անի , գարդէրեացն :
 (19) Ուրտ . Եւ փախեալ 'ի լաքիս : (22) Բաղամ . Նա
 շինեաց զելամ : (25) Ուրտ . Գեթթայ արքարեայ . Խ
 տնտ . 'ի գեթթայ կտրերայ : (26) Ուրտ . Զի երես զառ

ուսպանն էլի զայն զտունուհի, և ստիպաւ աւորս և նեղեալս, և անտարացեալս և լքեալս, և ոչ ոք էր որ օգնէր էլի: * Եւ ոչ խտեցաւ ար ջնջել զգաւակ էլի 'ի 27 ներքոյ երկնից. և փրկեաց զնա ար 'ի ձեռաց յերթութամու որդւոյ յովասու: * Եւ մնացորդք բանից յերթ 28 բովանայ, և ամ ինչ զոր արար, և զօրուիք նր զոր պաշտօնացեալ. և ոչնչ զարձայց զգամասկոս՝ և զեմաթ անգրէն առ յուզայ յիկնի: ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն էլի:

ԽԶ * Եւ ննջեաց յերթովամ ընդ հարս իւր, ընդ Թագաւ 29 արս էլի, և Թագաւորեաց զաքարիա որդի նր փոխառակ հօր իւրոյ:

ԳԼ. ԺԵ.

ԽԵ Յամօ քաններորդի եւթներորդի յերթովամայ արքայի էլի, Թագաւորեաց ազարիա որդի ամասեայ արքայի յուզայ: * Որդի վեշտասան ամաց էր 'ի Թա 2 գաւորեւ իւրում. և յիսուն և երկուս ամս Թագաւորեաց յեմ. և անուն մօր նր յեքելի յեմէ: * Եւ արար բարի աւաթի ան ըն նմի զոր արար ամասիա հայր նր: * Բայց 'ի բարձանցն զոր ոչ եբարձ: և տակաւին ժողովուրդն զոհէր և արկանէր խունկս 'ի բարձունսն: * Եւ 3 արկ ար ձեռն 'ի Թագաւորն, և էր բորոտեալ փնջեցօր մահուան իւրոյ. և նստէր 'ի տան ափփուսով: և յովաթամ որդի արքայի էր 'ի վր տանն գատել զժողովուրդ երկրին: * Եւ մնացորդք բանից ազարիայ, 4 և ամ ինչ զոր արար. ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն յուզայ: * Եւ ննջեաց ա 5 զարիա ընդ հարս իւր, և Թաղեցին զնա առ հարս իւր 'ի քաղաքի գաւթի: և Թագաւորեաց յովաթամ որդի նր ընդ նորս:

ԽԶ * Եւ քաններորդի եւթներորդի ազարիայ արքայի 8 յուզայ՝ Թագաւորեաց զաքարիա որդի յերթովամայ 'ի վր էլի 'ի սամարիա ափսս վեց: * Եւ արար շոր ա 9 աւթի ան որպէս արարին հարք նր, և ոչ մեկնեցաւ 'ի մեղացն յերթովամայ որդւոյ նաքատայ որ յանցոյցն զիկն: * Եւ գումարեցան 'ի վր նր սեղջում որդի յա 10 բի:

գատաւ". և տակաւ աւուրս և նեղ' (29) Աստ. Եւ Թագաւորեաց ազարիա որդի ամասեայ փնջ հօր իւրոյ: Գլ. ԺԵ. (2) Ունի. Եւ անուն մօր նր յեքելիս յեմէ: (5) 'ի լաս'. 'ի վրայ' ափփուսով. և անսկի, ակ. ք ա ֆալաւ. Ժամուկ: (8) Ունի. Երեսներքդի և ութերորդի: (9) Ունի. Եւ ոչ մեկնեցան 'ի մեղաց: (10) Ունի. ԺԴ

- բխայ, և կերգատմ, և հարին զնա՝ յանդիման ժողովք
 գեանն և սպանին զնա : և Թագաւորեաց սեղծում Է
 11 նք : * Եւ ձնացորդք բանից զպարիայ, ահա գրեալ
 12 են 'ի գիրս բանից աւուրց Թագաւորացն Ելի : * Այս
 է բան ձն՝ զոր խանցաւ առ յեռ և ասէ . որգիւր չար
 բնիքք նստցին քեզ յաթոռն Ելի . և եղև այնպէս :
 13 * Եւ սեղծում որդի յարիայ Թագաւորեաց յամին Է-խիթ
 թաներորդի ութերորդի ազարիայ արքայի յուգայ :
 և Թագաւորեաց սեղծում մանայեմ որդի գազգայ 'ի Թերսի
 14 մարիա : * Եւ Էլ մանայեմ որդի գազգայ 'ի Թերսի
 15 Էլն , և Էմուս 'ի սամարիա , և Էհար զսեղծում զորդի
 յարիայ 'ի սամարիա , և սպան զնա , և Թագաւորեաց
 16 Էլն : * Եւ ձնացորդք բանից սեղծումայ , և զուսու
 րութիւր նք զոր գումարեցաւ՝ ահաւանիկ գրեալ են
 'ի գիրս բանից աւուրց Թագաւորացն Ելի :
 17 * Յայնմ ժամանակի Էհար՝ մանայեմ զԹերսա՝ և զԷմ
 18 Էլն որ 'ի նմա , և զսահմանս նք 'ի Թերսայէ . քանզի ոչ
 բացին նմա , և Էհար զնա՝ և զԷլնս նք պատահեաց :
 19 * Յամի Էրեսներորդի իններորդի ազարիայ արքայի
 յուգայ , Թագաւորեաց մանայեմ որդի գազգայ 'ի
 20 զի Ելի 'ի սամարիա ամս տասն : * և արար չար առա
 ջի ձն . և ոչ մեկնեցաւ յամ մեզայն յերորդամու որդ
 21 Էլն նախապայ՝ որ յանցուցն զԷլն մեզք իւրով : * Եւ
 Էլն փուս արքայ ասորեստանեայց 'ի զի Երկրին : և մա
 նայեմ եւ փուսայ հազար աաղանա արծաթոյ՝ լինել ձե
 22 րին նք ընդ նմա , հասաատել զԹագաւորուին 'ի ձեռն
 23 սորա : * Եւ արկ մանայեմ զարծաթն 'ի զի Ելի 'ի զի
 24 Էմ զորաւորի զորուք՝ ասլ արքային ասորեստանեայց
 յիսուն սիկլ արծաթոյ առ այր մի : և գարձաւ արքայն
 25 ասորեստանեայց՝ և ոչ եկաց յերկրին : * Եւ ձնացորդք
 բանիցն մանայեմայ , և Էմ Էլն զոր արար . ոչ աւանիկ
 գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց Թագաւորացն Ելի :
 26 * Եւ նմեաց մանայեմ ընդ հարս իւր :

Եւ

Որդի արիայ, և կերգատմ: (13) Ոմանք. Էրեսներորդի
 իններորդի: (17) 'ի Էլու. Էրեսներորդի ութերորդի. Էմու
 թան անոց 'ի Էմու': (19) Յայնային պախաներ. Ձեռքն նք
 ընդ նմա: (19) Ոմանք. ՉԹագաւորուին 'ի ձեռքն, իմ.
 'ի ձեռքն նք: (20) Ոմանք. Յիսուս սկեզ արծաթոյ առ:
 (20) Յայնային այսգիւ գրեալ եր բան, և ոչ Է ա յ յերկ
 րին. Բերա այսա խնդիւր Էլն վերգալ Գազգայի իւր
 յայր ասել, զգաւանիք ին փելի գազգայեւ աղագրու
 քէ. ըստ որում գազգայն ձեռնաւ դնել ասգին 'ի համայնոյ
 Բնայոց: (22) Ոմանք. Եւ Թագաւորեաց փախէե. իմ.
 փախէա որդի նք:

ՈՒՆ P

զատան արքայ ասորաց, և զփակէէ որդի Բաբելայ :
 38 * Եւ ինչեաց յովաթամ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ծո-
 աւ հարս իւր 'ի քաղաքի գաւթի հօր իւրոյ . և թա-
 գաւորեաց պաշտ որդի նր ընդ նր :

ԳԼ. ԺԶ.

1 } Եւ Բաբելայ ասորացի փակէի որդւոյ Բաբելայ
 2 } Թագաւորեաց պաշտ որդի յովաթամայ : * որդի
 ամաց քանից էր պաշտ 'ի Թագաւորեւ իւրում, և վեշ-
 ատասան ամ Թագաւորեաց յեմ . և մէ տարւ ուղղութի
 3 իւր . * և զնաց զճանապարհ յերթաւամայ որդւոյ նա-
 բաւայ արքայի ելի : նա զորդիս իւր անցոյց Է հար-
 ըստ գարշաւն աղգացն զորս երարձ մը յերեսաց որդ-
 4 ւոցն ելի : * և զոհեր և արկաներ խուռնկա 'ի բարձուան
 և 'ի վերայ բլրոց, և 'ի ներքոյ անտառախիտ ծառոց :
 5 * Եւ յանձնեալ Բաբելայ ասորաց, և փակէէ որդի
 Բաբելայ արքայ ելի յեմ 'ի պատերազմ, և պաշարիկն
 6 զնա 'ի վերայ պաշտ . և մէ կարեկն պատերազմել * 'ի
 ժամանակն յայնմիկ : և դարձոյց Բաբելայ ասոր-
 ւոց զայն լաթ յասորիս . և եհան զհրեայն յայն լաթայ .
 և եկին եգամայիցիք յայն լաթ, և ընտկեցին անդ մինչ
 7 յայտար : * Եւ առաքեաց պաշտ հրեշտակս առ Թագ-
 ւաթփաղսար արքայ ասորեստանեաց և ասէ . Ծառայ
 քո' և որդի քո եմ ես' եւ և փրկեալ զիս 'ի ձեռաց ար-
 քայն ասորաց, և 'ի ձեռաց արքայն ելի յարուցելոց
 8 'ի վր իմ : * Եւ առ պաշտ զարծաթ և զոսկի զգանալս
 'ի գանձ ասն ան' և 'ի ասն Թագաւորին, և առաքեաց
 9 արքայն ասորեստանեաց պատարագս : * Եւ լուաւ
 նմա արքայն ասորեստանեաց . և եւ արքայն ասորեւ-
 տանեաց 'ի գամասկոս և առ զնա, և վարեաց զնա 'ի
 10 գերուի 'ի կիւրկն . և զԲաբելայ ասոր : * Եւ չոգաւ տը-
 քայ պաշտ Է առաջ Թագաւաթփաղսարայ արքայն ա-
 սորեստանեաց 'ի գամասկոս . և անտաւ զտեղանն որ 'ի
 գամասկոս, և առաքեաց արքայ պաշտ առ ուրիա քա-
 հանայ զնմանութի անգանոյն, և զմէ նր . ըստ ամ գոր-
 ծուաւ

(38) Յօդանշանն զիս . Եւ Բաբելայ ասորացի փակէի :
 Գլ. ԺԶ. (2) Ոսիս . Ամաց քանն և հնգից էր արքայ
 պաշտ 'ի Թա' : (3) Ոսիս . Եւ ան զորդին իւր անցոյց :
 (5) Ոսիս . Որդի Բաբելայ . . . և պաշարեաց զնա 'ի վր :
 (6) Յօդանշանն . Եւ գարձոյց Բաբելայ : (6) Ոսիս . Զայնա-
 թաւ . յայն լաթայ : (6) 'ի լա' . 'ի վր' . եգամայիցիք
 նմանի . ասորիք : (10) Ոսիս . Եւ անտաւ զտեղանն որ 'ի :

ծառայողն նր: * Եւ շինեաց ուրիա քահանայ զսեղանն 11
 ըն ձով: ոնց և առաքեաց արքայ արքայ 'ի գամանակսէ,
 նվնայեալ արար ուրիա քահանայ մինչև 'ի գալ արքայի
 արագու 'ի գամանակսէ: * ետեա զսեղանն, և մատնաւ 12
 արքայ 'ի սեղանն, և 'ի վեր և ճենճերեաց զողջակէզս
 իւր' և զզոհս: * և նուիրեաց զնուէրս իւր, և եհեզ զաւ 13
 բիւն խաղաղականաց իւրաց: * Եւ զսեղանն պղնձի որ 14
 կայր առաջի ան փոխեաց յերեսաց տանն ան 'ի տեղու
 ջէ իւրմէ, և եզ զնա 'ի կողմանէ սեղանոյն ընդ հիւս-
 ւսի: * և պատասէր եա արքայ արքայ ուրիա քահա 15
 նայի և տան: 'ի վերայ միծի սեղանոյդ մատուցանիցես
 զողջակէզս առաւօտինս, և զզոհս երեկոյինս, և զողջա-
 կէզս արքայի և զզոհս նր: և զողջակէզս ժողովրդեան: 16
 երեկոյն, և զոհս նց և զնուէրս նց, և զամ արիւն ող-
 ջակիզաց, և զամ արիւն զոհից 'ի վերայնր հեղուցուս: 17
 բայց սեղանն պղնձի եղիցի ինձ յառաւօտինս: * Եւ 16
 արար ուրիա քահանայ ըստ ձով ոնց պատուիրեաց նմա
 արքայ արքայ: * Եւ կոտորեաց արքայ արքայ զպղնձն 17
 մեքենովթացն, և փոխեաց 'ի նոցանէ զաւաղանն, և
 զծովն իջցայ 'ի զլուցն պղնձեաց երկոտասանեցունց որ
 'ի ներքոյ նր, և եզ զնա 'ի վր քարեղէն խարսխի: * և 18
 զհիմն ամբողջն շինեաց 'ի տան ան, և զմուտ թագաւ
 ւորին զարտաքին դարձոյց 'ի տան ան, յերեսաց ար-
 քային ասորեստանեաց:

ԾԵ * Եւ մնացորդ բանից արագու զոր արար ոնց աւա 19
 նիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
 յուրայ: * Եւ ննջեաց արքայ չ հարս իւր, և թագու 20
 յաւ առ հարս իւր 'ի քաղաքին գաւթի: և թագաւո-
 րեաց եղեկեա որդի նր ընդ նր:

ԳԼ. ԺԵ.

ԾԶ } Ժով երկոտասաներորդի արագու արքայի յուրայ, 1
 թագաւորեաց ովսէէ որդի ելայ 'ի վր ելի 'ի սա-
 մարիա ամս ինն: * և արար չոր առաջիւ ան, բայց ոչ 2
 իբրեւ թագաւորսն ելի որ էին յառաջքան զնա: * 'ի 3
 վերայնր եւ տաղմանաւար արքայ ասորեստանեաց: և
 եղև նր ովսէէ ծառայ, և տայր տանել նմա մաննայ: 4
 * Եւ եգիտ արքայ ասորեստանեաց յովսէէ վնա: զի 4

աւ

(15) Ովսէ. Եւ զամ արիւն զոհից նց 'ի վերայնր: (16) Ովսէ. Եւ թագուցաւ ընդ հարս իւր 'ի քաղաքի: ԳԼ. ԺԵ. (1) Ովսէ. Որդի ելայի: (3) Ովսէ. Եւ եղև նմա ովսէէ ծառայ: (3) 'ի վնա. 'ի վնայ մաննայ: Եւսնայի. սիւմ. ք. օրհայտ. յայտնի ինչ: (4) Ովսէ. Եւ եւս

առաքեալաց հրեշտակս առ սովա արքայ եգիպտացւոյ,
 և ոչ եւս մաննա արքային ասորեստանեաց 'ի տարւոյն
 յայնմիկ: և պապարեաց զնա արքայն ասորեստանեաց,
 5 և կապեաց զնա 'ի տան բանաի: * Եւ եւ արքայն ասո-
 րեստանեաց յամ երկիրն. եւ և 'ի սամարիա, և պապա-
 6 րեաց զնա ամս երկա: * Յամին իններորդի ովեսայ' առ
 արքայ ասորեստանեաց զամարիա. և խաղացոյց զիէլ
 յասորեստանեայս, և ընակեցոյց զնս յալաւ, և յա-
 րով, և զգետովն դովզանայ, և զերամբն մարաց:
 7 * Եւ եգի եգրե մեղան որդիքն Ելի ան Եյ իւրեանց որ
 եհան զնս յերկրէն եգիպտացւոյ' 'ի ձեռաց փարաւո-
 նի արքայի եգիպտացւոյ, և երկեան յաստուածոց զ-
 8 սարաց: * և զնային Խ կրօնից ազգացն զորս երարմ
 ար յերեսաց որդւոցն Ելի: Եւ Թագաւորքն Ելի որ
 9 լափ ինչ արարին * և սրլափ ինչ պաճուճեցին որդիքն
 Ելի. բայց ոչ այնպէս ինչ զան Եյ իւրեանց: և շինեցին
 իւրեանց բարձունս յամ քաղաքս իւրեանց, յաշտարաւ
 10 Կէ պահպանացն մինչև 'ի քաղաքն ամուր: * և կանգ-
 նեցին իւրեանց արձանս և անտառս յամ բլուրս բար-
 11 ձունս, և 'ի ներքոյ ամ անտառափիս Գաւոյ: * և ար-
 կին իսնկս յամ բարձունս, իրեւ զամ ազգան զորս
 մեթեաց ար յերեսաց նոցա: Արարին զովոզս, և ըն-
 12 կերպակեցին առ 'ի բարկացուցանելոյ զմր: * և պաշ-
 տեցին զիւռուս, որովք ստաց նչ ար. լին մի առնիցէք
 13 զբանգ զայդ ան: * Եւ եգ վկայուծի ար ընդ Ելի և
 ընդ յուգայ 'ի ձեռն ամ մարգարեիցն իւրոց, և ամ
 անանողացն իւրոց, և ասէ. զարձարուք 'ի ձանապար-
 հաց ձերեց չարաց, և պահեցէք զպատուիրանս իմ և
 զիրաւունս իմ, և զամ օրենս զոր պատուիրեցի հարց
 ձերոց, զորս առաքեցի առ ձեզ 'ի ձեռն Ծառայից Ի
 14 մոց մարգարեից: * Եւ ոչ լուան նչ, և խառացուցին
 զօրն իւրեանց քան զօրն հարց իւրեանց, և ոչ հաւա-
 15 տացին 'ի ար ան իւրեանց: * և ընկեցին 'ի բաց զհաս-
 քատունս իւրեանց. և զգալինսն զոր կեանց չ հարս
 նչ, և զվկայուծես նք զոր ուխտեաց նչ ոչ պահեցին.
 և զնային զհեա սնտեաց, և անտեցան զհեա ազգացն
 որ չուրջ զնոք. յորոց պատուիրեաց նչ ար չառնել
 ըստ

ցոյց' զնա 'ի տան բանաի: (5) Յօրէնալին գալտիւր. Եւ և
 'ի սամարիա, և պա' (6) Աս. Եւ արով, զգետովն
 դով: (9) Աս. Պաճուճեցին որդիքն Ելի բան, ոչ
 այնպէս ինչ: (9) 'ի լու'. 'ի վերոյ բարձունս, Կանալի
 բարձունս: (11) Ոմն. Եւ արկանեցին իսնկս. յերեսաց
 նք. և ընկերացեցին: (13) Ոմն. Եւ եւ վկայուծի
 ար: (15) Օրնալ 4. Եւ զգալինս զոր կրեաց չ հարս:

ըստ նմին օրինակի: * Թաղին զեմ՝ պատուիրանսն նն 16
 Եյ իւրեանց, և արարին իւրեանց ձուլանոյս երկուս
 երկնն, և երկէք պագին զօրութե երկնեց, և պաշտե-
 ցին զբահայ: * և անցուցին զուստերս և զքստերս իւր 17
 Եանց ընդ հօր, և գիւթեցին գիւթութիւն, և հմայե-
 ցին հմայս: և համարմակեցան առնել չար սաւաղի՝ նն
 Եա՝ ի բարեկացուցանելոյ զնա: * Եւ բարեկացաւ նոր 18
 յիշի ելի, և մերժեաց զնն յերեսաց իւրոց: և ոչ մնաց՝
 բացց միայն ցնդն յուզայ: * սակայն և յուզայ՝ ոչ պա 19
 Էնցին զպատուիրանս նն Եյ իւրեանց, և գնացին Թ
 Կրճիցն իլի զօր արարին: * և մերժեցին զէր յեմ՝ զա 20
 Եակեն ելի: և չարժեաց զնն՝ և եւ զնն՝ ի մեռաւ առա-
 բառուաց իւրեանց, մինչև ընկէց զնն յերեսաց իւրոց:
 ԾԻ * Սակայն իէլ առ տամին իսկ գաւթի Թապաւորեցու 21
 ցին զյերոքովամ՝ որդի նաբառաց: և մերժեաց յերոք
 զամ՝ զիէլ ի գնացից նն, և մեղցց զն՝ մեզանս մեծա-
 մեծս: * և արարին որդիքն ելի Թ Եմ՝ մեղաց յերոք 22
 զամաւ զօր արար: և ոչ մերժեցան ի նոցանէն, * մինչև 23
 Ժոխեաց նոր զիէլ յերեսաց իւրոց, ոչ և խօսեցաւ նոր
 ի մեռն Եմ՝ ծառայից իւրոց մարգարեից: և վարեցաւ
 իէլ յերկրէ իւրմէ յասորեստանեաց մինչև ցոյսօր: 24
 * Եւ ամ արքայն ասորեստանեաց ի բարելոնէ, և ի 24
 քաւթայ, և յոյայ, և յեմթայ, և ի սեփարուխմայ,
 և բնակեցան ի քաղաքս սամարեայ Ժոխանակ որդւոցն
 ելի, և Ժառանգեցին զսամարիա, և բնակեցին ի քա-
 ղաքս նր: * Եւ եղև ի սկզբան բնակուե նց անդ, ոչ 25
 երկնան ի նէ: և առաքեաց նոր առեւծս, և կոտորէին
 զնն: * և խօսեցան ընդ արքային ասորեստանեաց և ա 26
 Ենն, ազգքն զոր Ժոխեցր՝ և նոսան Ժոխանակաւ ի
 քաղաքս սամարեայ, ոչ գիտեն զիրօնս Եյ երկրին, և
 առաքեաց նոր ի նն առեւծս, և Եհա կոտորեն զնն:
 քանզի ոչ գիտեն զիրօնս Եյ երկրին: * Եւ հրամանեա 27
 արքայն ասորեստանեաց՝ և ասէ. ապառք անգոր զմոր
 ի քահանայիցն գերեւոյ անախ՝ զի երթեաւ բնակեացե
 անդ, և ցուցցէ զիրօնս նն, և լուսաւորեսցէ զնն իրա-
 ւամբք Եյ երկրին: * Եւ ասորան զմի ի քահանայիցն 28
 զոր գերեւցին ի սամարեայ: և նոսաւ ի բեթեւ, և լու-
 սաւորէր զնոսա, զի երկնեցին ի նէ: * Եւ արարին 29
 անգրք անգրք աստուածս իւրեանց, և եղին ի սաւնս
 բար

{20} Որն: Մինչև ընկէց զնա յերես: (21) Որն: Թա-
 փաւորեցոյց զյերոքովամ: (21) Ան: Եւ մեղցց զնն
 մեղս մեծս: (24) Որն: Եւ ամ արքայն ասորեայ ի
 բա: և ի սեփարուխմայ: (27) Որն: Տարաք անգ
 ... և ցուցցէ զիրօնս Եյ:

- բարձանցն զոր արարին սամարացիքն . իւրաքանչիւր
աղչէն 'ի քաղաքս իւրեանց յորս ինքեանք բնակէին :
30 * Եւ արք բարեւոյն արարին զտըքովք և զբանովք ,
և արք քաւթոյ՝ արարին զանգեղ , և արք եմանոյ՝ ալ
31 բարին զափանթ . * և այլացիք արարին՝ զարգաղէր ,
և զնեբատ , և զԹարթակ , և զսեփարուիմ , ուր այրէին
զորդէս իւրեանց 'ի հուր՝ ագրամելէաց , և ամելէաց :
32 աստուածոց սեփարուիմայ : * և երկնիցն 'ի Խէ , և ԲԸ
նախնայն զգարելոյն իւրեանց 'ի ասանս բարձանցն
զոր արարին 'ի սամարիա իւրաքանչիւր աղչաց յորում
բնակէին : Եւ երկնիցն 'ի Խէ , և արարին իւրեանց
33 քուրմս բարձանց : * և երկնիցն 'ի Խէ , և պաշտէին
զաստուածս իւրեանց , ըստ կրօնից աղչացն՝ զորս ԽԺ
34 արժեաց անսի : * Եւ մինչ ցայսօր առնեն նոցա ը
կրօնից նց , և երկնիցն 'ի Խէ . և առնեն ըստ կրօնից նց ,
և ըստ իրաւանց նց՝ և ը օրինաց : և ըստ պատուիրոյ
նին զոր պատուիրեաց նր որդւոցն յաղիսայ , որում
35 եգ անուն իէլ . * և ուխտեաց նր ուխտ՝ և պատուի
րեաց նց և ասէ . մի երկնիցիք յաստուածոց օտարաց ,
և մի երկիրպագանիցէք նց , և մի պաշտիցէք զնս , և
36 մի զօհիցէք նց . * այլ ան այլ օր եհան զմեզ յերեքեն
եգիպտացւոց մեծաւ զօրովք , և բարձր բաշխաւ . 'ի
նմանէ երկնիցիք , և նմս երկիրպագանիցէք , և նմս
37 զօհիցէք : * Եւ իրաւանց և զաստուածանաց և օրինաց ,
և պատուիրանացն զորս դրեաց մեզ՝ զգալանայրէք
38 առնել : և մի երկնիցիք յաստուածոց օտարաց : * և
զուխտս զոր ուխտեաց ընդ մեզ՝ մի ցրիցէք . և մի երկն
39 լիցիք յաստուածոց օտարաց , * այլ 'ի Խէ այլ մերմե
երկնիցիք . և նա փրկեացէ զմեզ յամ Թշտանաց մե
40 րոց : * և մի առնիցիր լինիք կրօնից նց զոր նոցա առ
41 նիցեն : * Եւ երկնիցն աղչեն այնպիկ 'ի Խէ . և գրա
շուրց իւրեանց ծառայէին , և որդիք նոցա , և որդիք
որդւոց նց , որդէս և արարին հարք իւրեանց՝ առնեն
մինչ ցայսօր :

ԳԼ.

- (30) ՌճԻՆ . Արարին զտըքովք . ԽԺ , զամելովք :
(31) ՌճԻՆ . Զարգաղէր . . և զսեփարուիմ . . և ամանե
լէաց : (32) ՌճԻՆ . Իւրաքանչիւր աղչէ աղչէ յորում
բնակէին : (34) ՌճԻՆ . Եւ մինչ ցայսօր առնեն . . և
երկնիցն 'ի Խէ . և առնեն ըստ կրօնից նոցա , և ըստ
պատուիրանաց նց , և ըստ օրինաց : (40) ԱՄԻ . Եւ մի
առնիցիր լինիցէ կրօնից :

ԾԸ. Եւ եղև յամի երրորդի ովսկի որդւոյ ելայ արքայի 1
 էլի. Թագաւորեաց եղեկիա որդի պապաւ ար 2
 քայի յուգայ. * Որդի քանեկինգ. ամաց էր 'ի Թա 3
 գաւորէ իւրաւ, և քանեկ ինն ամ Թագաւորեաց յեմ. 4
 և ամուսն միւր նր արուծ' գուտար զարքայ: * և արար 5
 ազգութի տառի նն, ը ամի զոր արար գաւիթ հայր 6
 նր: * Կա երարձ գրարձուսն, և խորտակեաց զամ 7
 արձանն, և կոտորեաց զանապան, և զոնն պննէի զոր 8
 արար մովսէս, զի մինչ ցոյն աւարս զոհէին նմա որ 9
 գիւն էլի, և քաղցին զնա նեւս(ւան: * 'ի միւր ամ էլի 10
 յուսացաւ. և յետ նր նման նմա ոչ եղև յամ Թագաւ 11
 ւորս յուգայ, ելիդեալն յաւաղագոյն քան զնա: * Յա 12
 րեցաւ 'ի միւր, և ոչ մեկնեցաւ 'ի գնացից նր. և պահեաց 13
 զպառուկրանն նր զոր պատուիրեաց մովսէս: * և եր 14
 միւր ընգ նմա. յամի զոր ինչ ասներ' խելամուտ լինէր: 15
 Եւ եղեկեաց զարքայն ասորեստանի և ոչ ծառայեաց 16
 նմա: * և նա եհար զալազգիսն մինչ ցաղայ և մինչ 17
 ցաւանսն նր, յալաւրակէ պահապանայն մինչ ցաւ 18
 զարն ամուր: * Եւ եղև յամի չորրորդի եղեկիա ար 19
 քայի. մէյն է ամ եւթննորդ ովսկի' որդւոյ ելայ ար 20
 քայի էլի, եւ սաղմանասար արքայ ասորեստանեաց 'ի 21
 վր ամուրիա, և պարեր զնա. * և առ զնա 'ի կառու 22
 րեւ ամաց երկոյ, յամի վեցերորդի եղեկիայ արքայի. 23
 մէյն ամ ինննորդ. եր ովսեայ արքայի էլի: Աւա զաւ 24
 մարիա. * և խաղացոյց արքայն ասորեստանեաց զամ 25
 մարիա յասորեստանեայս, և նաալոյց զնոսա յաւա(ծ, և 26
 յարովք' առ գնաովն գովզանայ' և լերամբն մարաց: 27
 * զի ոչ լուան մայնի նն մայ իւրեանց, և անցին զուխ 28
 տիւ նր' ըստ ամի զոր պատուիրեաց նա մովսէս ծա 29
 ւայ նն, ոչ լուան և ոչ արարին: 30

ԾԹ. * Եւ յամի չորեքտասներորդի արքայի եղեկիայ, եւ 13
 սենեքերիմ արքայ ասորեստանեաց 'ի վր ամուր ամուր 14
 քաղաքացն յուգայ, և առ զնա: * Եւ առաքեաց եղև 15
 կիա արքայ յուգայ հրեշտակս առ արքայ ասորեստա 16
 նեաց 'ի լաբիս' և ասէ. մեզայ, գարձիւր յինէն. և զոր 17
 ինչ գիցես 'ի վր իմ բարձից: և եգ արքայն ասորեստ 18
 առ 19

ԳԼ. ԺԸ. (2) Այս. Դուտար զգրարիայ: (7) Այս. 20
 Զոր ինչ և ասներ' խելամուտ (9) Ռանս. Եւ սաղմա 21
 նասար. 'ի սամարիա: (10)(11) Այս. Արքայի էլի, 22
 առաւ սամարիա, և խաղա' (13) Ռանս. 'ի վր ամուր 23
 քաղաքացն յուգայ, և առ զնա: 24

- ամենայն 'ի վերայ եղեկիայ արքայի յուզայ երեքամբու ի
 15 սաղմոս արծաթայ, և երեսուն տաղանտ ծակայ : * և
 ետ եղեկիա զամ արծաթ գտեալ 'ի տանն ն, և 'ի գանձո
 16 տան թագաւորին : * 'ի ժամանակի յայնմիկ կոտորեաց
 եղեկիա զգորունս տանարին նն, և զտեամնն զոր պա
 տեաց սփռալ եղեկիա արքայ յուզայ, և նա զայն ար
 17 քային տոբրեստանեաց : * Եւ առաքեաց արքայ սաղ
 րեստանեաց զԹարաթա՝ և զաւարարին՝ և զաւափասիկ
 'ի լաբիսայ առ արքայ եղեկիայ զորոս Թանու 'ի վերայ
 եմբ. և ելին և եկին յեմ, և կացին 'ի վր ջրանին վեր
 նոյ աւաղանին, որ է 'ի ճանապարհի ազաւարակին թափ
 18 չի : * և ազաւարակն առ եղեկիա : Եւ եկին առ նա
 եղեկիկիմ որդի քեզեկեայ հազարապետ, և սովմնաս գըղ
 րատպետ, և յովսէ որդի առափայ՝ որ 'ի վերայ յերաստ
 19 կաց : * Եւ սան ցնտառ աւափասիկ . ասացէք ցեղեկիայ
 ւնյապէս սան արքայ մեծ՝ արքայն տոբրեստանեաց . զի՛նչ
 20 իցէ յոյն յոր գու յուսացեալ իցես : * քայց թէն ա
 սիցես՝ եթէ բանք չթմանց և խորհուրդ՝ պատերազմ
 վնարիցէ . և զորութի պիտի իցեն 'ի պատերազմի և
 21 արդ յո՛ր յուսացեալ նշխանցեր զիս : * տես յուսա
 ցեալ իցես 'ի ցնապն եղեկիայ ջաղճախեալ յեգիպ
 տոս . յոր թէ յնաւցու այր՝ մտանիցն ընդ ձեռս նր,
 և խոցիցէ զնա . ւնյապէս փարաւոն արքայ եգիպտաց
 22 աջ եմ յուսացելոյ իւրոյ : * Եւ զի ասացեր ցիս՝ թէ
 'ի մր եմ յուսացեալ եմք . ոչ գա այն է , զորոյ մեր
 ժեռաց եղեկիա զբարձունս նր, և զսեղանս նր . և տակ
 23 գէք յեմ : * Եւ արդ՝ աղէ խառնեցարուք 'ի տեր իմ
 արքայ տոբրեստանեաց . և տանք քեզ երկուս հազարս
 երիվարայ , եթէ կարասցենս սալ գու քեզ հեծեալս
 24 'ի վր նր : * և զիմարդ կարիցես զգէմ ունել միոյ ու
 բութ կուսակալի 'ի ծառայից տեսուն իմոյ 'ի յեանոց .
 զի յուսացեալք ես յեգիպտոս 'ի կառս և յերիվարս :
 25 * Իսկ արդ՝ քուանց անն ինչ ելանիցեմք 'ի տեղես յայդ
 ապականել զսա . մը ասաց ցիս . ել յերկիրն յայն և
 26 ապականես զնա : * Եւ սան եղեկիկիմ որդի քեզեկեայ,
 և սովմնաս, և յովսէ առափայ՝ ցուափասիկ . խօսեաց ի
 Ժալ

(18) Այտ . Եւ եկին առ նն եղեկիկիմ, (20) Յայտ պա
 խոյ . Եւ խորհուրդ պատերազմ վնարիցէ : (20) Ոման . Եւ
 զորութի պիտի իցէ պատերազմի : (21) Յորիմայիս պա
 խոյ . Յուսացեալ իցիս 'ի ցուպն : (23) Ոման . Եւ սալ
 ցե քեզ երկուս հա՛ : (25) 'ի լաս . Ելեալ իցեմք 'ի տե
 ղիս յայտ . համայնս անն 'ի բաբ : (26) Յորիմայիս . Եւ
 յովսէ առափայ :

ժառանգս քո ապրերեն, բանդի լանմբ մեք. և մի խօսիր
հրեարեն յականքս ժողովրդեանդ որ կան'ի պարսպիդ :
* Եւ ասէ ցն՝ ռափսակ . միթէ առ ան'ին քո' կամ առ 27
քեզ ապրեաց զիս ան'ի խօսել զբանս զպարսպիդ .
մէ ապաքեն առ արագ որ նստին 'ի վերայ պարսպիդ ,
աւանդ զազր իւրեանց , և ըմպել զմեզ իւրեանց ձեռք
հանգերձ : * Եւ յարեաւ ռափսակ , և ազազակեաց մե 28
ժառանգս հրեարեն' և խօսեցաւ և ասէ . Լուսորմբ ըզ-
պատգամս արքայի մեծի , արքային ասորեստանեայց .
* այսպէս ասէ արքայ . մի հպարտացուցե՛ զմեզ եղբ 29
կիս , զի ոչ կարե՛ ապրեցուցանել զմեզ 'ի ձեռաց ի-
մաց : * և մի յուսացուցե՛ զմեզ եղբկիս 'ի նք , և ա 30
սասցե թէ փրկելով փրկե զմեզ քր , և ոչ մահանցի
քաղաքս 'ի ձեռս արքային ասորեստանեայց . * մի լսեք 31
եղբկեայ . Ձի այսպէս ասէ արքայն ասորեստանեայց .
արարեք ընդ-իս օրհնութի , և ելէք առիս . և կերիցե՛
այր իւրաքանչիւր զայդի իւր , և զթղենի իւր , և արբցե՛
լուս 'ի ջրհորայ իւրմէ . * մինչե եկից և առից և տարայց 32
զմեզ յերկիրն որ իբրե զերկիրս ձեր է . երկիր ցորե-
նայ և գինայ , այգեաց և հացի , երկիր ձիթենեաց իւ-
ղայ և մեղու . և կեցե՛ք և ոչ մահանիցեք . և մի լսեք ե-
ղբկիայ , զի խարե զմեզ և ասէ , թե քր փրկեցե՛ք ըզ-
մեզ : * Միթէ փրկելով փրկեցին' աստուածք ազգացն 33
գիւրդքանիւր աշխարհ'ի ձեռաց արքային ասորեստա-
նեայց : * մէք է աստուածն եմախայ և արփախայ . և 34
մէք է աստուած սեփարուխայ քաղաքին , անայ և գա-
ւայ . միթէ փրկելով փրկեցին' զաւամբիս 'ի ձեռաց ի-
մաց : * մի ոչ յամ' աստուածոց աշխարհաց , որ փրկե- 35
ցին զերկիր իւրեանց 'ի ձեռաց իմաց . զի փրկեցե՛ք քր
զեմ 'ի ձեռաց իմաց : * Եւ լսեցին և ոչ ետուն նմա պա 36
տախանի , զի պատուէր տուեալ էր արքայի թէ մի
տայցեք նմա պատախանի : * Եւ եմաւ եղբակիմ որ 37
գի քեղկեայ հազարապետ , և սովմնաս գպրապետ , և
յովաք արգի աստփայ որ 'ի վերայ յեշտապեայ առ ե-
ղբկիս , պատառեալ զհանգերձս . և պատմեցին նմա
զպատգամս ռափսակայ :

ԳԼ.

(27) Այս . Եւ առ քեզ առաքեաց : (29) Ուլան . Ձի
փարե ապրեցուցանել զմեզ : (30) Ուլան . Եւ ոչ մա-
նեացի քաղաք . 'ի : (32) Բաղան . Մինչե եկից առից
և տարայց : (34) Այս . Միթէ փրկեցին' զաւամբիս 'ի
ձեռաց : (35) Ուլան . Որ փրկեցին' զաշխարհս իւրեանց :
(36) Յօրէնաին պիտիւր . Պատուէր տուեալ էր արքայի :
(36) Ուլան . Եթէ մի տայք նմա պատախանի :

ԳԼ. ԺԹ.

- 1 Եւ եղև իբրև լուսաւ արքայ եղև ինա, պատառեալս 4
զհանգերձս իւր, և զքեցաւ քուրձ. և եմուտ 'ի
2 տունն նն: * Եւ առաքեալս զեղիակիմ հազարապետ' և
զսովմասա գարապետ, և զմերս 'ի քահանայեցն քրձապ.
3 զամս առ ետայի մարգարէ որդի ամեօնայ: * և ասեմ
ցնա. Այսպէս ասե եղև ինա, որ ներգաւ թն և կշտաւ
բանայ, և զայրացուցանելոյ օրս այս. զի հասեալ են
4 մանկունք յերկունս, և զիք զօրուս 'ի ծնաներէս: * Թեր-
ևս լուիցե թմ քո զպատգամս ռափսակայ, զոր առաւ
քեայ զնա արքայն ասորեստանեայ տեր իւր' նախաւ
ամէլ զնմ կենդանի' և հայհոյել բանիւք, զորս լուաւ
թր թմ քո. և արասցես աղթս 'ի վերայ մնացորդաց
5 որ մնացին: * և եկին ծառայք արքայի եղև ինա առ
6 ետայի: * Եւ ասե ցնա ետայի. այսպէս աստաղիք մն
մերում. այսպէս ասե թր. մի երկնչիւր յերեսայ պատ-
գամացն զորս լուար' որովք հայհոյեցին զնա ծառայք
7 արքային ասորեստանեայ: * ահա ես տայ 'ի նա այս.
և լուիցե գէյթ, և գարձցի յերկիր իւր, և կործանել
8 ցին զնա սրով յերկրի իւրում: * Եւ գարձաւ ռափ-
սակ և եգիս զարքայն ասորեստանեայ պատերազմեալ
9 ընդ ժողնայի. և զի լուաւ թն յունայ 'ի լաբիայ: * և
նա լուաւ զթարաղայ արքայէ եթովպացուց, ասեն'
ահա եւ պատերազմել ընդ քեզ. և գարձաւ անգրեն.
10 Եւ առաքեալս հրեշտակս առ եղև ինա և ասե. * այս-
պէս խառնիք չ եղև ինա արքայի յուգայ' ասել, մի
հարաբաշտացի զքեզ թմ քո, յոր գուն յուսացեալ
ես. ասել' թն մէ մնանեսցի եկմ' ի մեռս արքային ա-
11 րորեստանեայ: * Ահա գու քեզէն ինչ լուար զնմ
ինչ զոր արարին Թադաւորք ասորեստանեայ չ թմ
12 աշխարհս նզովել զնն, և գու փրկիցի'ն: * մի թն փրկե-
ցին զնն աստուածք ազգացն զորս աստակեցին հարք
իմ, զցովքան, և զքառան, և զռափաթ, և զորդիս եւ
13 զամայ առ ծովերէրն. * մէր և արքայն եմեմայ' և
արքայն ագփաթայ, և արքայ քաղաքին սեփարուխնայ,
14 անայ, և այիայ: * Եւ սո եղև ինա զհրովարտիսն 'ի
մեռաց հրեշտակացն, և ընթերցաւ զնն. և եւ 'ի տունն
15 նն. և տարածեալ զնն եղև ինա առաջի նն: * Եւ ե-
կայ

ԴԷ. ԺԹ. (4) Ոհն. Թերեւս լուիցե թր քո. և: (5) Ո-
հն. Եւ եկին... առ ետայի: (9) Այս. Լուաւ ըզ-
Թարաղայ ար': (12) Այս. Ազգացն զորս աշխատե-
ցին հարք իմ: (13) Ոհն. Անայ և տայ:

կայ յաղթան եղեկիս առաջի ան՝ և ասէ . Տք ան Ելի
որ նստիս 'ի քրորէս . գո՛ւ ես փայն ան յամ Թագա-
ւորութիւն երկրի . դո՛ւ արարեր զերկինս և զերկիր :
* Խանարկեցմ ար զունկն քո և լուր . բայց ար զաչս քո 16
և անս . և լուր զբանս սենեքերիմայ՝ զոր առաքեաց նա
խառնել զան կենդանի . * զի արգարե ար՝ աւերեցին 17
Թագաւորք ասորէստանեայց զազգս և զերկիր նոցա .
* և ետուն զաստիւածսնց հրոյ, զի չէին անք, այլ ձե 18
ասորքն մարգկան, փայտ՝ և քար, և կորուսին զնս :
* Եւ արգ՝ ար ան մեր՝ փրկեաւ զմեզ 'ի ձեռաց նր . և 19
ծանկեցն ան Թագաւորութեք երկրի, զի գո՛ւ ես ար
ան փայն :

ԿԱ * Եւ առաքեաց ետայի որդի ամուսայ առ եղեկիայ՝ և 20
ասէ . այսպէս ասի ար զորութեց ան Ելի . զոր կացեր
յաղթան առիս վն սենեքերիմայ արքայի ասորեստան
եայց՝ լուայ : * այս բան է զոր խօսեցաւ ար վն նր . 21
Արհամարհեաց, անգոսնեաց զքեզ կոյս գուսար սիւ-
նի . զլուսի շարժեաց 'ի վր քո գուսար եմք : * զո՛ նա 22
խառնեցր և հայհոյեցր, և յոյր վերայ բարձրացուցր
զբարբառ քո նախառել . և ո՛չ ամբարձր 'ի բարձունս
զաչս քո 'ի նրն Ելի : * 'ի ձեռն հրէշտեկաց քոց նախառե 23
ցր զար և ասացր . բազմութիւ կտաւց իմոց ելի 'ի
բարձրութիւ լերանց 'ի կողմն լիբանանու, և կտարե-
ցի զմծուռ եղենափայտիցն նր, և զընտր ընտր նո
մից նր, և հասի յեզր սպառուածոց անտառին կարմե-
լայ : * ես պահեցի՝ և արբի զճուրս օտարոտիս . և ա 24
ւերեցի Թաթիւ ոտին իմոց զամենայն գետս օտարեկն :
* Միկե՛ չեցե՛ լուսալ 'ի հեռաստանն զայդ զոր արա 25
րի յաւուրց յառաջնոց . ստեղծի զգա՝ և անի հասուցի .
և եղեն 'ի հպարտութի գերեզմարաց պատերազմազոց .
քաղաքք՝ ամուրք * բնակեալք 'ի նոսա տկարացան ձե 26
նստի և զարհուրեցան, և ամաչեցին, և եղեն իբրեւ ըլ-
խոս վայրի, և իբրեւ զգալարի բանջարոյ և զգալարի
տանեաց . և կոխան առաջի հասելոց : * Արդ՝ զնիստ 27
քո, և զեւ և զմուտ քո գիտեմ, և զարամաութի քո .
* 'ի բարկանալ քո ինձ, և խայտալ քո եւ յականջս 28
իմ

(16) Ո՛մնս . Լուր զբանս սենեքերիմայ : (18) Այս .
Այլ զորքն ձեռաց մարգկան, փայտ : (19) Ո՛մնս .
Ամենայն Թագաւորք երկրի : (20) Ո՛մնս . Տք ան զ-
րութեց ան Ելի : (20) Յօրնային գովաւեր . Զոր կացեր
յաղթան առիս վն : (22) Այս . Եւ ամբարձր 'ի բար-
ձունս : (23) Ո՛մնս . Յեզր սպառուածոց : (25) 'ի լուս' .
Զայն զոր արարի : (27) Ո՛մնս . Արդ զնառել քո և զեւ :
(28) 'ի լուս' . 'ի վր կարծ . նշանի, շրտալի : (28) Յօրն

- խմ: և արկից. կարթ 'ի քիթս քո, և գանգանաւանդ 'ի
կզակս քո, և գարձուցից զքեզ ընդ նոյն ճանապարհ
29 ընդ որ եկիր: * Եւ քեզ այս նշանակ լիցի - կերիցես
այս ամ զինքնեակս, և յամին երկրորդի զինքնեկաց ինք
նեակս. և յամին երրորդի՝ տերմանք և հունձք և տունձք
30 սպիտակաց. և կերիքից զպառուղ նոցա, * և յաւելցի ապ-
րեալ տանգ յաւալ. մնացեալն արձակեոցէ արմատաւ
31 'ի խոնարհ և պտուղս 'ի վեր: * զի յեմէ ելցէ մնացորդ,
և 'ի սիռն շուռն ապրեալ: նախանձ մն զօրուէց արատ
32 ցէ զայս: * Վս այսորիկ այսպէս ասե ԹՐ - արքայն ա-
տորեստանեաց մի մացէ 'ի քաղաք յայդ, և մի ձգեա-
ցէ 'ի գա նետա, և մի պատեսցէ զգա վահանօք, և մի
33 կռուեսցէ զգա վաւ հոգ: * ընդ ճանապարհ Է որ եկն՝
ընդ նոյն դարձցի. և 'ի քաղաք յայդ մի մացէ ասե ԹՐ.
34 * և վերակացու եղեց քաղաքի գյգմիկ փրկել զգա վս
35 իմ և վն գաւթի ծառայի իմոյ: * Եւ 'ի հասանել գի-
շերցն եւ հրեշտակ մն, և եհար 'ի բանակէն աստորեալ,
տաննալց հարիւր և ութսուն և հինգ հազար. և կան-
խեցին ընդ առաւօտն, և ահա ԹՐ մարմնիք մեռեալ:
36 * Եւ չուեաց գնաց, և գարձաւ տնեքերիմ արքայ ա-
37 սորեստանեայց՝ և բնակեաց 'ի նինուռ: * Եւ եղև միջ-
գետ երկիր պաղանկեր 'ի տան ներքոյայ աստուածոց
իւրօւմ, ագրամելէք և սարասար որդիք նր հարին գնա
պաղ, և ինքեանք դերձան յերկիրն արարալայ: և ԹՐ
գաւորեաց ասորգան որդի նր ընդ նր:

ԳԼ Ի.

- 1 Առաւան յայնստիկ հիշարեացաւ եղեկիա 'ի մահ: ԿԲ
Եւ եմուտ առ նա ետալի որդի ամուսնայ մարգաւ ԿԳ
րե, և ասէ ցնա. այսպէս ասե ԹՐ՝ հրաման տուր վս
2 տան քո, զի մեռանին գու և ոչ ապրեոցին: * Եւ
գարձուց եղեկիա զերեսս իւր յորմն, և եկաց յաղթմ
3 առ ԹՐ և ասէ: * Տվ ԹՐ, յիշեալ ուղ գնացի առաջի քո
ճամբարուքս և կտաարեալ արտիւ, և զարինն առաջի
4 քո արարի: և ելաց եղեկիա լալիւն մեծ: * Եւ կր և
սայի

նալին. Եւ գագանաւանդ. (28) Աստ. Ընդ ճնեղրս Է որ:
(29) Ուրտ. Կերիցես յայս ամ զինքնեկս: (31) Աստ.
Եւ 'ի սիռն շուռն: (32) Աստ. Վս այնորիկ այսպէս:
(32) Ուրտ. Եւ մի ձգեոցէ 'ի գնա: (36) Ուրտ. Եւ
չուեալ գնաց: (37) Ուրտ. 'ի տան ներքոյայ աստուա-
ծոց իւրօւմ, և ագրամ': (37) 'ի լաւ' 'ի վերայ' արարա-
լայ, և նախալի, և սիւմ. քո սիմաւս գնի. հայոց:
ԴԷ. Բ. (1) Ուրտ. Վս տան քուս. և ոչ ապրեոցին:

սայի 'ի սրահին միջուսմ. և բան մի եղև. առ նա և առ
 սե: * Գաղմիք անգրէն, և ասասցես ցեղեկիս ցառաջ 5
 նորդ ժողովրդեան իմոյ. այսպէս ասէ մի Գաւթի
 հոր քոյ չ լուսոյ աղօթից քոյ և տեսի զարատաւս քո-
 ահա եւ բռնեցից զքեզ: և յառարն երրորդի ելլես
 'ի տունն: * և յաւերից յառարն քո տմս հնգեալ 6
 ասն. և 'ի ձեռաց արքային ասորեստանեայց փրկեցից
 զքեզ, և զքաղաքդ զայդ. և վերակացու եղց քաղա-
 քիդ այգմիկ, զի իմ և զի Գաւթի ծառայի իմոյ: * Եւ 7
 ասէ եսայիա՝ առցեն պաղատես թող. և առաւ. և
 գիցեն 'ի վր զերիդ' և ողբացին: * Եւ ասէ եղեկիա 8
 ցեսայի. զի՛նչ նշան է թէ բռնեցի զիս մի, և ելա-
 նիցեմ 'ի տունն ան յառարն երրորդի: * և ասէ եսայի. 9
 այս նշան է 'ի քեզ. զի արասցես մի զբանն, զոր խաւ-
 ցաւ. երթիցէ սառւերն զտառն աստիճանօք: * Եւ ա- 10
 սէ եղեկիա. գիւրբնէ սառւերին գառնալ դառն աս-
 տիճանօք. և ասէ. ոչ այգպէս է. այլ քարձիլ սառւերն
 զտառն աստիճանօք անգրէն յետս: * Եւ աղաղակեաց 11
 եսայի մարգարէ առ մի. և դարձաւ սառւերն զտառնե-
 քումից աստիճանօք անգրէն յետս զտառնեքումից առ
 աստիճանօքն արագու:

ԿԻ * 'ի ժամանակին յայնմիկ առաքեաց մարգարէ քաղ 12
 զան որդի բազմանայ արքայ բարեշունի հրովարտեալ և
 պատարագս առ եղեկիա, զի լուսա թէ հիւանդացաւ
 եղեկիա: * Եւ սերմի եղև 'ի նմ եղեկիա. և եղվց նց 13
 զնմ տունս նարովԹայ, զարծաթ, և զոսկի, և զխուշ-
 կրս, և զիւզանուշուռն. և զտունս անօթոց, և որ ինչ
 զտանէր 'ի գանձս նր. և ոչ էր տեղի զոր ոչ եղցց եղ-
 կիա 'ի տան իւրում, և յնմ ինքանուշ իւրում: * Եւ 14
 եմուտ եսայի մարգարէ առ եղեկիա արքայ և ասէ ցնա.
 զի՛նչ խաւցան սղբդ այգպիկ, և ուսալի՛ եկին առ քեզ.
 և ասէ եղեկիա, յերկրի հեռատառնէ եկին առ իս 'ի
 բարեշունի: * Եւ ասէ՝ զի՛նչ տեսին 'ի տան քում և ա- 15
 սէ եղեկիա. զնմ ինչ որ 'ի տան իմում էր՝ տեսին, և
 ոչ ինչ էր 'ի տան իմում զոր ոչ ցուցինց, այլ և ոչ 'ի
 գանձս իմ: * Եւ ասէ եսայի ցեղեկիայ. լուր զբանն. 16
 * ահա առարք գան, և առցի նմ որ ինչ 'ի տան քում 17
 է, և զոր ինչ գանձեցին հարք քո մինչև ցայսօր, և եր-
 թիցէ 'ի բարեշուն, և մի ինչ մասցէ. զի բան է զոր խա-
 սէ.

(7) Ոման. Եւ գիցես 'ի վերայ վերին, և ողբացի:
 (9)(10)(11) Բաւան. Աստիճանօք: (12) Ոման. Մա-
 րովբայ բաղատան: (13) Ոման. Չոր ալ եղցց նոցա
 եղև: (14) Այս. Եսայիա մարգարէ առ արքայ եղև:
 (15) Այս. 'ի տան արքային բարեշուցաց:

- 18 անցաւ ար : * և որդիք քո , որ ելանդիցեն 'ի լէն՝ առցին ,
 և եղիցին ներքինիք 'ի տան Թագաւորին բարեկարգ :
 19 * Եւ ասէ եղեկէս ցեալի . բարի է բանն ձն զոր իւ
 ժեցաւ : և ասէ՝ եղիցի խաղաղութի և շնորհալուծի յա
 20 ձուրս իմ : * Եւ մնացորդ բանից եղեկիաց՝ և ձմ զժ
 բութիք նր , և սկսար զբարութիւնսն , և զշրմուշն , և
 ան Գուր 'ի քաղաքն , ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս
 բանից աւուրց Թագաւորացն յուզայ :
 21 * Եւ ննջեաց եղեկիա ընդ հարս իւր . և Թագաւորեաց Կե
 մանապէ որդի նր ընդ նր :

ԳԼ ԻԱ.

- 2 Որդի ամաց երկուստանից մանապէ՝ 'ի Թագաւորել
 իւրում . և յիսուն և ինն ամ Թագաւորեաց յեմ .
 2 և անուն մըր նր եփսիբա : * Եւ արար չնր առաջի
 3 ան ըստ գարշուն աղպացն , զորս երարմ ար յերեսաց
 4 որդւոցն իւր . * և գարձառ շինեաց զարձուան զոր
 կործանեաց եղեկիա հայր նր . և կանգնեաց զեղանն
 բահաղու : և արար անտառս , ուղ արար արատա ար
 5 քայ իւր . և երկիր եկագ ամ զորուն երկնից , և ծա
 6 ցայն երկնից յամ արահս ասանն ան : * Եւ անցոյց զոր
 7 գիս իւր Է հաւր . և հմայեր , և հաւահարց լինէր . և
 արար վիտակս , և գետս : և յանախեաց ասանել չար ա
 8 ռաջի ան առ 'ի բարեացուցանելոյ զնա : * Եւ եգ Եզ
 9 րոշուալս անտառաց 'ի ասն ան . զորով ասաց ար ցղա
 10 լիմ և ցատրման որդի նր , թէ 'ի ասնս յայտնի և յեմ
 11 զոր ըմարեցի յամ յեղից իւր , եգից զանուն իմ յաւի
 12 անան : * և ոչ յաւերից չարսել զունն իւր յերկրէգ զոր
 ետաւ հարց նց : զք զգուշանայցնն ասանել զամ որ ինչ
 պատուիրեաց նոցա ծառայ իմ միջեւս , և ոչ ըսանն :
 9 * Եւ միջորեցոյց զնո մանապէ ասանել չար առաջի ան՝
 10 առաւել քան զաղպան՝ զորս ապականեաց ար յերեսաց
 11 որդւոցն իւր : * Եւ խանցաւ ար 'ի մեռն ծառայից
 12 իւրոց մարգարից՝ և ասէ : * Փոխանակ զի արար մա
 նա

(20) Բաղան . Եւ ձմ զորուն նր : և զշրմուշն . և ան :
 Գլ . ին . (1) Այս . Որդի երկուստանից ամաց մա
 նապէ : (3) (5) Ոմեռ . Ամենայն զորութեց երկնից :
 (7) Բաղան . Եւ ցատրման ցորդի նր : (8) Այս . Ըս
 ան զպատուիրանին , զոր պատուիրեաց : (11) Այս . Եւ
 յանցեաւ և յուզաւ :

նասե արքայ յուզայ զգարելիս քաղաքի զարա ա-
ռաւելքան զեմ զոր արար ամալրհացին առաջի իմ, և
յանցեալ յուզայ կռովք իւրեանց • * վն այնորիկ այս 12
պէս ասե Թ ԹԸ • անա ես ամեմ չարիս 'ի վր իմ
և 'ի վր յուզայ, զի ԹԸ որ լսիցէ, հնչեցեն երկդքն
սկանջք իւր • * և ձգեցից 'ի վերայ ԹԸ զչափն սամա 13
բեայ, և զկէս ասնն աքաղառ: Եւ ջնջեցից զեմ ուղ
չէ մի ջնջեալ որ կործանիցի 'ի վերայ երեսոց իւրոց •
* և մերժեցից զմնացորդս ժառանգուէ իմոյ • և մատ 14
նեցից զնոսա 'ի ձեռս (Թնամեաց իւրեանց, և եղիցին
յափշտակուէ և յաւար Թմ (Թնամեաց իւրեանց • * Ժու 15
խանակ զի արարին չար առաջի իմ, և բարկացուցա-
նէին զիս յօրէ յօրմէ հետէ հանի զնն յեղիպոսսէ մինչ
ցայտոր: * Եւ և արեւն անպարտ եհնզ մանասէ բա 16
զոմ յոյժ, մինչեւ ելից զեմ Ծայր 'ի Ծայր • Թսզ զմեզ
իւր որովք մեզոյցն զյուզայ՝ առնել չար առաջի Թն: *
* Եւ մնացորդք բանից մանասէի' և Թմ ինչ զոր արար • 17
և մեզք նր զոր մեղաւ, ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս
բանից աւուրց Թագաւորացն յուզայ:

ԿԶ * Եւ ննջեաց մանասէ ընդ հարս իւր, և Թագեցաւ 'ի 18
պարտիզի ասն իւրոյ, 'ի պարտիզին ուղայ • և Թագաւոր-
եաց ամնն որդի նր ընդ նր: * Իբրիք քանեկերկուց Բ 19
մաց ամնն 'ի Թագաւորել իւրում, և երկսասասն ամ
Թագաւորեաց յեմ և անուան մօր նր մնացողի (Թ) գաւառ
արուսայ յետեքեղայ: * Եւ արար չար առաջի Թն, ուն 20
արար մանասէ հայր նր: * և գնաց յեմ ճանապարհս 21
յոր գնաց հայր նորա, և պաշտեաց զիւուս զոր պաշ-
տեաց հայր նր, և երկիր եպագ նր: * և Եթագ զԹ Թմ 22
հարց իւրոց, և ոչ գնաց 'ի ճանապարհս Թն: * Եւ գաւ 23
մարեցան Ծառայք ամննայ 'ի վր նր, և սպանին զար-
քայ 'ի ասն իւրում: * և եհար Թմ ժողովուրդն զԹմ 24
գումարեալսն 'ի վր արքայի ամննայ, և Թագաւորե-
ցայ ժողովուրդ երկրին զյովսիայ որդի նր ընդ նր:
* Եւ մնացորդք բանիցն ամննայ զոր արար, ոչ աւա 25
նիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց Թագաւորացն
յուզայ: * Եւ ննջեաց ամնն ընդ հարս իւր, և Թա 26
քեցին զնա 'ի գրեղմանի իւրում 'ի պարտիզին ուղայ:

ԿԷ Եւ Թագաւորեաց յովսիայ որդի նորա ընդ նորա:

ԳԼ

(12) Ոմեհ • Զի Թմ որ եղիցի, հնչեցեն: (14) Աստ •
Եւ եղիցին 'ի յափշտա': (16) Ուսն • 'ի Ծայր 'ի Ծայր:
(19) Աստ • Դաւառ արուսայ յետեքեղայ:
(18) (19) (23) Ոմեհ • Ամնն:

ԺԵ

ԴԼ. ԻԲ.

- 1 Արդի ամաց ութից յոթիս 'ի Թագաւորել իւրում,
և երեսուն և մի ամ Թագաւորեաց յեմ. և անուն
մօր նր յեղիդա. գուտոր յեղիդայ 'ի բառուրովնայ :
- 2 * Եւ արար ուղղուի աւաթի նն, և գնաց յեմ ճանաչ
պարհա գաւթի հօր իւրոյ. և ոչ խոտորեցաւ յաջ կամ
- 3 յահեակ : * Եւ եղև յամի ութուստաներորդի յախիայ
արքայի յուգայ, յամանան և լծներորդի առաքեաց
արքայ զսափան զորդի ետելիայ զորդի մաստգամայ զգ ըսչ
- 4 բապետ տանն, և ասէ. * երթ առ քեզիկա քահանայ
մեծ, զի ձուլեցին զարծաթն մանալ 'ի տուն նն, զոր
- 5 ժողովեցին պահպանեալքն կշռով 'ի ժողովրդեանէն. * և
ասցին զայն 'ի ձեռս գործաւորաց գործոյն ցլեքաւ
կաշուս տանն նն : և ետուն ցգործաւորս գործոյն 'ի
- 6 տանն նն, զորացուցանել զքեզեկ տանն նն, * ցհիւ
սունս և ցլինօս և ցճարաարս, գնել փայտ և քարինս
- 7 կոփածոյս առ 'ի կազմելոյ զքեզեկ տանն նն : * Բայց
ոչ առնէին համար արծաթոյն տուելոյ նց. քանզի յա
- 8 ւատ գործէին : * Եւ ասէ քեզիկա քահանայ մեծ ցառ
փան զպրապետ : մասունն օրինաց գաի 'ի տան նն : և
- 9 ետ քեզիկա ցառփան. և ընթերցաւ զայն, * և տարաւ
առ արքայ զպատգամն : և ասէ, ձուլեցին ծառայք քո
զարծաթն գտեալ 'ի տան նն. և ետուն զայն 'ի ձեռս
- 10 գործաւորաց գործոյն վերակացուաց 'ի տան նն : * Եւ
խոսեցաւ սափան զպրապետ Ք արքայի 'ի ասէ մա
տանն մի ետ ցիս քեզիկա քահանայ. և ընթերցաւ զայն
- 11 սափան աւաթի արքայի : * և եղև իբրև լուսաւ արքայ
զբանս մասննի օրինացն, պատառեաց զհանգերմս իւր :
- 12 * Եւ պատուէր ետ արքայ քեզիկայ քահանայի, և աւ
քիկամայ որդւոյ սափանայ, և սքորերայ որդւոյ միւ
քեի, և սափանայ զպրապետի, և յասայեայ ծառայի
- 13 արքայի 'ի ասէ. * երթոյք ինգրեցէք 'ի նն. զի իմ և
զի նմ ժողովրդեանդ 'ի զի նմ յուգայ, վան բանից
մասննիդ գտելոյ այգորիկ. զի մեծ բարկուել նն բոր
բա

ԳԼ. ԻԶ. (3) Ոմն. Զորդի ետելիայ որդւոյ մոսպղ
մոյ զգպրապետն, և ասէ : (4) Այս. Զոր ժողովեցին
պահպանեալքն կշռով : (5) 'ի լուս. 'ի լի' զքեզեկ. նշան
ի : սիմ. զկազմածս : (7) Ոմն. Քանզի յաւարս գոր
ծէին : (9) Ոմն. Գտեալ 'ի տուն նն : (12) Ոմն. Եւ
արքորայ որդ. : (13) 'ի լուս. Երթալք հարցէք 'ի ննն :
(13) Ոմն. Եւ զի բանից մասննիդ գտելոյ յայգո
րիկ. իմ, այգորիկ գտելոյ :

ԺԶ Ձ

բոքեալ է 'ի մեզ. փոխանակ զի ոչ լուան հարք մեր
բանից մատենինդ այդորին պանել ըստ թմ գրելոցդ
զմէնը : * Եւ գնաց քեզկիս քահանայ, և պքիկամ, և ա. 14
քորովք, և սափան, և յապտիս, առ ողջս մարգարէ՝
կինն անդովնայ արգւոյ Թեկանայ, որգուց արտապայ պատ
մեհանակն : և հա բնակէր յեմ 'ի մատենա. և խօսեցան չ
նմա : * Եւ սակ ցնն. այսպէս ասէ ինք թմ ի ին. ասա. 15
ցէք ցայցն որ առաքեալ զմեզ առ իս : * այսպէս ասէ 16
թր. ահա ես ամեմ չարիս 'ի վրտեղալոյդ այդորին, և
'ի վր բնակչայ գարա ը թմ բանից մատենին զոր բն
Թեքցաւ արքայ յուգայ : * փոխանակ զի Թաքին զիս, 17
և արկանէին խանկա պատուածոց օտարաց : զի բար
կացուացին զիս գործովք ձեռաց իւրեանց, և բարբա
քեցի սրամատն իմ 'ի տեղով յայգովն, և մի շինի :
* Եւ ցարքայ յուգայ որ առաքեալ զմեզ խնդրել զնր, 18
զնրս ասաւիք. այսպէս ասէ թր թմ. ինք : բանքն զոր
լուար՝ այս են : * փոխանակ զի կազապաւ սիրա քո, 19
և պատկառեցեր յերեսաց ան իբրև լուար զոր ինչ իւր
սկեցաւ 'ի վերայ տեղոյդ այդորին, և 'ի վերայ բնակ
չայ գարա կինն յապտիկանութի և յանհնա, և առ
տառեցեր զհանգերմա քո, և լացեր առաջի իմ. և ես
լուայ՝ ասէ թր : * Վասն այդորին ես յաւելում զքեզ 20
առ հարս քո, և Ժողովեցին 'ի տեղով քում յեմ. և
ոչ անցին աչք քո զչարիս զոր ես արեց 'ի վերայ տեղ
ւոյդ այդորին :

ԳԼ ԻԳ.

Եւ գարձուցին արքայի զպատգամն զոր յիւրաց արք 1
այ : և Ժողովեաց առ ինքն զնմ ծերս յուգայ՝ և
զնմ : * և եւ արքայ 'ի տանն թն. և թմ այս յուգայ՝ և 2
թմ բնակիչք եմի չ նմա, և քահանայք և մարգարէք՝
և թմ Ժողովուրդն բնգ նմա 'ի փոքուէ մինչև ցնեմ : և
ընթերցաւ յահանջն նց զնմ բանս մատենին ուխտին
գրեղոյ 'ի տանն թն : * Եւ եկաց արքայ 'ի վր սեանն, 3
և ուխտեաց ուխտ առաջի նն՝ երթալոյ զնրա թն, և
պահելոյ զպատուիրանս նն, և զվկայութիս նն, և զի
րաւունս նն յեմ սրտէ՝ և յեմ անձնէ : կանգնել ըզ
բանս ուխտին գրեղոյ 'ի մատենին յայնմի : և եկաց թմ՝
Ժողովուրդն յուխտի :
ԿԸ Եւ պատուեց ես արքայ քեզկիս քահանայի մեմի, 4

(17) Ռեմ. Զբարկացուցին զիս : (18) Ռեմ. Բանքն
զոր լուար այդորն. փոխանակ զի : (19) Ռեմ. Լուար
զինչ խօսեցաւ : (20) Այս. Զնմ չարիս, զօրէս քո :

- և քահանայիցն երկրորդաց, և պահապանաց կռոյն՝
հանել 'ի տաճարէն ին զքամ անթմ գործեալ բահադու,
և անառապն, և զօրում երկնից, և պրեաց զին ար,
տաքայ եմք 'ի սագեմովմ կեդրոնի, և արկ զմսխի ՆՊ
- 5 'ի բեթել: * Եւ այրեաց զքովմարիմն զոր տուեալ էր
արքային յուգայ, և արկանէին խունկս 'ի քարձունն,
և յնմ քաղցրս յուգայ, և շուք զեմու. և զինեղա
կուսն զարեգական և զլուսնի՝ և զաստեղաց՝ և զնմ զգ
- 6 բուս երկնից. * և զանապոն 'ի տանէ ին արտաքայ եմք
'ի հեղեղատն կեդրոնի. և պրեաց զայն 'ի հեղեղատն
կեդրոնի, և մանրեաց իբրե զփոշի. ցանեաց զմփոշին
- 7 նորա 'ի գերեզմանս որդւոց ժողովրդեանն: * Եւ քա
կեաց զտուն կազէսիմացն որ 'ի տան ին. և յորում
- 8 կանայքն արկանէին զպատմուձանս անառապն: * և
եհան զնմ քուրմն 'ի քաղաքէն յուգայ: Եւ պրծեաց
զքարձունն. որ արկանէին խունկս քուրմն, 'ի գա
րայ մինչ ցրերսարէէ. և քակեաց զտուն գրանցնոր
առ գրանգով գրանն յետովայ իշխանի գրանն 'ի ձախ
- 9 մե առ գրան քաղաքին: * Բայց մշ ելանէին քուրմ
բարձանցն 'ի սեզան ին ար յնմ, ելէէ ոչ ուտէին բա
- 10 զարք 'ի մէջ կորաց իւրեանց: * Եւ պրծեաց զմզ
փոն, որ 'ի ձոր որդւոցն ետմայ, առ 'ի շանէլայ առն
- 11 զուսար իւր կամ զգուսար զրոյով մեզրոմայ: * Եւ
պրծեցին զէնն զորս ետ արքայ յուգայ արեգական՝
'ի մուսոր տան ին 'ի գանձանակի նաթանայ նեղքինւոյ
արքայի, որ 'ի փարուիմ. և զկառան արեգական այրեաց
- 12 հրով: * և զսեզանն որ 'ի վերայ ասնեաց վերնատանն,
զոր արարին թագաւարք յուգայ. և զսեզանն՝ զոր ու
րար մանաս յերկուս սրահս տանն ին. և քակեաց
զայն արքայ, և կործանեաց անտի, և ընկէց զհորն ՆՊ
- 13 'ի հեղեղատն կեդրոնի: * Եւ և զտունն որ 'ի գիմաց
եմք ընդ ամէ լերինն մասմայ, զոր շինեաց սօղոմոն
արքայ էլի աստարտայ գարշէլայ սիգոնացւոյ, և քա
մն

ԳԼ. ԻԲ. (4) Ոման. Եւ պահապանաց կռոյն հանել:
(5) 'ի լուսն: 'ի լք զքովմարիմն. Կռնալի, ալ, ք սիլապո,
զնմ հեման: (6) Աւս. Եւ ցանեաց զմո: (7) Աւս. Թե
րում կանայքն անկանէին: (8) Ոման. Զոր արկանէին.
Իմ, աւս արկանէին: (10) Յերնալի. Որդւոցն ետմայ.
(11) 'ի լուսն. 'ի լքայ գանձանակի, Կռնալի, սիմ. առ
պաշտօնագրին: (11) Ոման. Եւ գանձանակին. . որ 'ի փո
րուրմ: (12) Ոման. Յերկուս 'ի սրահս տանն: (13) 'ի
լուսն. 'ի լք Մոսամայ. Կռնալի. սիմ. ապահանքն ա
պահանալէն: (13) Ոման. Սիգոնացւոյ. . և մոզա
մայ. . որդւոցն ամմայ:

մովսայ զազրտուայ մովսայ, և մեքեմայ դարձելայ
 արդւոցն ամինայ՝ աղծեայ արքայ : * և խորատեայ 14
 զարձանան, և կատարեայ զանտառան. և ելելոյ զանդես
 նոյ ոսկերպք մարդկան : * Եւ զսեղանն որ 'ի բեթելք 15
 բարձր, զոր արար յերոտովամ որդի նաբաաայ որ մե
 ղոյցն զեհէլ. և զայն ևս սեղան վարձարձք կործանեայ և
 խորատեայ զքարինս նոյ, և մանրեայ իւրն զփոշի, և
 այրեայ զանտառն : * Եւ հայեցաւ յովսիս, և ետան 16
 զգերեզմանս որ 'ի քաղաքին. և առաքեայ և սեռ զառ
 կերս 'ի գերեզմանայն' և այրեայ 'ի վր' սեղանոյն, և
 աղծեայ զնա ըստ բանին ան, զոր խօսեցաւ այրն նոյ,
 մինչ ևայր յերոտովամ 'ի տանին 'ի վր' սեղանոյն : Եւ
 գարձոյց զաչս իւր 'ի գերեզման աննն նոյ որ խօսեցաւ
 զքանս զայսոսիկ : * և ասէ՝ զի՞նչ է կոթաղն այն զոր 17
 ես տեսանեմ : և ասեն ցնա արք քաղաքին. այրն նոյ է՝
 որ եկն 'ի յուզայ, և բարբառեցաւ զքանս զայսոսիկ
 'ի վր' սեղանոյն բեթելայ : * և ասէ, թոյլ տուք զայն 18
 մի որ շարժեսցէ զոսկերս նոյ. և գտան ոսկերք նոյ ընդ
 տակերս մարգարէին եկելոյ 'ի սամարիայ : * Եւ և զամ 19
 տառնս բարձանց զոր 'ի քաղաքս սամարիայ արարին թա
 գաւորք իլի առ 'ի բարկացուցանելոյ զնոյ, մարժեայ
 յովսիս արքայ իլի. և արար ըստ ան գործոցն զոր ա
 բար 'ի բեթել : * և ճիննրեայ զամ քաւրմն բարձանց 20
 որ եկն անդ 'ի վր' սեղանայն. և այրեայ զոսկերս մարգ
 փան 'ի վերայ նոյ. և գարձաւ յեմ : * Եւ պատուէր եւս 21
 արքայ անձ ժողովքեանն և ասէ. արարեք զգատիկ
 անն նոյ մերոյ, ոպ և գրեալ է 'ի մատենն ուխտիս այսու
 րիկ : * Զի՞նչ եղև զգատիկն այն յաւուրս գատաւորացն 22
 որ գատեին զեհէլ, և յաւուրս թագաւորացն իլի, և
 թագաւորացն յուզայ : * Բայց զի յովսիս ասաներորդի 23
 ամի յովսիայ արքայի եղև զգատիկն այն ան յեմ : * Եւ 24
 զվհուկս, և զգէտս, և զթերափմն, և զկուռս, և զամ
 գարձելոն եղեալս 'ի յուզայ և յեմ, ետարձ յովսիս.
 զի հաստատեսցէ զքանս օրինացն գրելոյ 'ի մատենին,
 զոր եգիտ քեզիկս քահանայ 'ի տան ան : * Եւ անն նմա 25

ճ

(15) Ոմանք. Եւ մանրեայ 'ի փոշի : (16) 'ի լուս'. 'ի վր'
 'ի քաղաքին. նշանալի. սիմ. 'ի լեւրինն : (16) Ոմանք. Մինչ
 ևայր յերոտովամ : (18) 'ի լուս'. Եկելոյ 'ի սամարիայ.
 համայն ոմանց 'ի բնաբ' : (21) Ոմանք. Արարեք զգատիկ
 անն նոյ մերում : (22) 'ի լուս'. Յաւուրց գաւառացն. հո
 մայն ոմանց 'ի բնաբ' : (23) Յօրինալին գտաւոր. Զգատիկն
 այն ան յեմ : (24) Ոմանք. Եւ զվհուկս և զգէտս : (24) 'ի
 լուս'. 'ի վերայ' զթերափմն, նշանալի. գտանահմայս :
 (25) Յօրինալին զիտե. Եւ յեմ զարուծէ խոփ :

- մէ եղև յառաջ ան զնա Թագաւոր, որ գարձաւ առ
 արամ սրան իւրմէ, և յամ անձնէ իւրմէ, և յամ զը
 րուծէ իւրմէ, ըստ նամ օրինացն մովսինի. և յետ նր
 26 ոչ եկաց նման նմա: * Սակայն ոչ գարձաւ ար 'ի սրտ
 մառութէ բարկուէ իւրոյ մեծէ՝ զոր սրամտեցաւ բար
 կուծի իւրով 'ի վր յուգայ վն զայրացութեցն որովք
 27 զայրացոյց զնա մանասէ: * Եւ ասէ ար, նա և զյու
 գայ մարտեցից յերեսաց իմոց, ուղ մարտեցի զինչ: և
 մարտեցից զգաղաք զայգ զոր ընտրեցի զնմ, և զտունգ
 զգրմէ ասացի թէ եղբցի անուն իմ անգ:
 28 * Եւ ճաջորդք բանիցն յովսիայ՝ և նամ ինչ զոր արար՝ Կթ
 ոչ աւանիկ գրեալ է 'ի գիրս բանից աւուրց Թագա
 29ւորացն յուգայ: * Զաւուրոն յայնոսիկ էլ փարաւոն
 նեքաւով արքայ եգիպտացւոց 'ի վերայ Թագաւորին
 ասորեստանեաց առ եփրատ դետով: և զնաց յովսիա
 արքայ ընդառաջ նր. և սպան զնա 'ի մակեդով 'ի տե
 30ւանի գովայ, զնա: * և բարձին զնա ծառայք նորա 'ի
 մակեդովայ, և բերին զնա յեմ. և Թաղեցին զնա 'ի գե
 բեղմանի հօր իւրում:
 Եւ առ ժողովուրդ երկրին զյովսեայ որդի յովսիայ, 2
 և օծին զնա՝ և Թագաւորեցուցին զնա փախանակ հօր
 31 իւրոյ: * Որգի քսան և երից ամաց եր յովսեայ 'ի Թա
 գաւորէլ իւրում, և երիս ամսս Թագաւորեաց յեմ:
 և անուն մեր նր ամսաւ գուտար երեմիայի 'ի վրքնայ:
 32 * և արար չոր աւաթի ան ըստ նամ զոր արարին հայր
 33 նր: * Եւ փոխեաց զնա փարաւոն նեքաւով 'ի գեղաւ
 Թա յերկիրն եմաթայ զԹագաւորել նմ յեմ. և արկ
 հարկ երկրին հարկւր տաղանտ արծաթոյ և տառն տա
 զանտ օսկոյ:
 34 * Եւ Թագաւորեցոյց փարաւոն նեքաւով 'ի վրնց զե. 2Ա
 զիտիմ որդի յովսիայ արքայի յուգայ փախանակ յով
 սեայ հօր իւրոյ. և փոխեաց զանուն նր յովսիմ. և
 35 զյովսեայ առ տարաւ յեգիպտոս, և մեռաւ անգ: * Եւ
 զարծաթն և զոսկին նա յովսիմ փարաւանի. սակայն
 չըգով գրեցին զերկիրն ասլ զարծաթն բանիւ փարա
 ւանի՝ այր ըստ կարի իւրում ետուն զարծաթ և զոսկի
 հանգերձ ժողովրդեամբ երկրին ասլ փարաւանի նե.
 քա

(27) Ոհնէ. Թէ գիցի անուն իմ անգ: (28) Այս. Ու
 աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս: (29) 'ի լսա'. 'ի վերայ' 'ի
 քաւով. Կռնալի. կալ: (29) Ոհնէ. 'ի վերայ արքային
 արարել': (30) Այս. Չնա 'ի գեղեղմանի իւրում:
 (31) Ոհնէ. Եւ երիս ամս Թագեաց յեմ. 'ի գեղեղման:
 (34) Ոհնէ. Առ և տարաւ յեգիպտոս: (35) 'ի լսա'.
 Այս Ը սակի իւրում. Կռնայն օհնէ 'ի քալ':

քաւովայ : * Որդի քաննեհինգ ամաց էր յովսէփիմ 36
Թագաւորեւ իւրում . և մատաւան ամ Թագաւորեաց
յնմ . և անուն մօր նրեղգափ՝ գուտար յեփփեղայ յաւով 37
մայ . * և արար չար առաքի նն ըստ նափ զոր արարին
հարը նորա :

ԳԼ . ԻԴ .

() աւուրս նք եւ նորաւքգանասար արքայ բարեւել 1
() նի , և եղև նր ծառայ յովսէփիմ ամս նրին . և զար 2
մեւ վասարանջեաց 'ի նմանէ : * Եւ առաքեաց նմա տօ
զմեկնակաղնն քաղքեացւոց , և զմեկնակաղնն տ
սորւոց , և զմեկնակաղնն մովարայ , և զմեկնակաղնն
որդւոցն ամօքնայ . և առաքեաց զնս յերկիրն հրեաւ
տանի ստաակել զնս ըստ բանին նն զոր խաւեցաւ 'ի
մեռն ծառայից իւրոց մարգարեից : * Վանգի բարկու 3
թի նն կր 'ի վր յուզայ մարմեւ զնս յերեսաց իւրոց՝
քի մեղաց մանասեի , ըստ նափ զոր արար : * և վն ան 4
արտա արեանցն զոր եհեղ , և ելլից զնմ անպարտ ա
րեամբ . և ոչ կանցաւ թր ցածնուլ : * Եւ մաքարք 5
բանիցն յովսէփիմայ , և ամենայն ինչ զոր արար . ոչ ա
ւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց Թագաւո
րացն յուզայ :

ՀԲ Եւ ննջեաց յովսէփիմ Է հարս իւր : * և Թագաւորեաց 6
յովսէփիմ որդի նք ընգ նք : * Եւ ժշ ևս յաւել արքայն 7
եփփառացաւ ելանել յերկրէն իւրմե . քանզի առ ար
քայն բարեւոյն 'ի Հեփփառան եփփառացւոց մինչ ցգե
աղն եփրատ , զնմ ինչ որ էր արքային եփփառացւոց :
* Որդի ամաց ու Թաւառանից էր յովսէփիմ 'ի Թագաւ 8
րեւ իւրում , և երիտ ամիս Թագաւորեաց յնմ . և ա
նուն մօր նր նեոթա , գուտար ելեմիմայ յնմ : * և 9
արար չար առաքի նն , ըստ նափ զոր արար հայր նր :

ՀԳ * 'ի Ժամանակին յայնմիկ եւ նորաւքգանասար արքայ 10
բարեւոյն յնմ . և եկն քաղաքն 'ի պաշարումն : * և եւ 11
մեւա արքայն բարեւացւոց 'ի քաղաքն . և ծառայք նք
պաշարեալ պահէին զնա : * Եւ իւր յովսէփիմ արքայ 12
յուզայ առ արքայն բարեւացւոց՝ ինչն և ծառայք իւր ,
և մայր իւր և իշխանք իւր , և ներքինիք իւր : և առ զնս
արքայն բարեւացւոց . յամի ու Թերորդի Թագաւորու
թի

(36) Ունեմ . Գուտար յեփփեղայ յովսէփիմ :
ԳԼ . ԻԴ . (2) Օրէնալ Դ . Եւ զմեկնակաղնն . (6) Ունեմ .
Եւ Թագաւորեաց յովսէփիմ որ : (8) Ունեմ . Անեոթա
գուտար եփփառաց : (10) Ունեմ . Եւ եկն 'ի քաղաքն 'ի
պաշարումն :

- 13 Թէ իւրոյ : * Եւ եհան զեմ գանձս տանն ան, և զգլ,
գանձս տան Թագաւորին . և Կառաբայ զեմ անձն
սակեղենս զոր արար անգամն արքայ իջէ 'ի տանարին
14 ան ըստ բանին ան : * Եւ Կառաբայ զեմ եհմ, և զեմ
իջեան, և զեմ 'ընթացաւ զորումք 'ի գերութ, տանն
հազար գերեայ . և զեմ հիւսուան և զգահին, և իշ ոք
15 անց ըսց յազգասաց երկրին : * Եւ Կառաբայ զաւ
գալմ 'ի բարեւոյն, և զանոք Թագաւորին, և զհանայտ
նք, և զեկեղեղեն նք . և զգորուարս երկրին զարեայ 'ի
16 գերութն յեմ 'ի բարեւոյն : * և զեմ արդ գորում արտ
եւթն հազար : և զհիւսուան և զգահին հազար արդ,
ամենեղան արտարդ պատերազմոցք : և զարեայ զեմ
17 արքայն բարեւայաց 'ի գերութն 'ի բարեւոյն : * Եւ
Թագաւորեցոյց արքայն բարեւայաց զեմ Թմանիս արդ
18 պէ նք ընդ նք . և եդ անուն նմա սեգեկիս : * Որդի
բան և մի ամաց եր սեգեկիս 'ի Թագաւորեղ իւրում .
և մասասն ամ Թագաւորեայ յեմ, և անուն մեր նք
19 ամսակ զուսար երեմայի 'ի զարեայ : * և արար ընդ
20 ամսի ան ըստ նմի զոր արար յովաքմ : * զի արտ
մտութն ան քր 'ի վերայ եմ և յուգայ, մինչ ընկեա
յն զնա յերեայ իւրոյ : և նշանեայ սեգեկիս զար
քայն բարեւայաց :

ԳԼ ԻԵ .

- 1 Եւ եղև յամն բներորդի Թագաւորում նք, յամ
սեանն ասաներորդի որ օր ասան եր ամայն . եմն
նարաքաղանտար արքայն բարեւոյն, և եմ զար իւր
'ի վերայ եմ, և բանակեցաւ զնովա, և շինեայ ըսգը
2 զնովա պարիսպ : * Եւ պարսեցաւ բարեւոյն մինչ
3 յամն մասասներարդ սեգեկիս արքայն, * և յամն
բներորդ . և սասակացաւ ոով 'ի քաղաքն, և իշ գոյք
4 հայ մարդրեան երկրին : * Եւ իրամանեցաւ զա
ղաքն . և եմ արդ պատերազմի նշն արտարս գեղերի 'ի
նանապարս գրանն 'ի միջ պարսպացն, որ եր առ արդ
սեգեկն արքանի : և քաղաքացին պատերազմն ըսգը
5 զքաղաքան . և զմայ ը նանապարսն արտայ : * Եւ
պնակ

(14) Ո՞նեմ . 'ի գերութ, տանն հազար գե' : (15) Ո՞նեմ .
Արքայ 'ի գերութն : (16) Ո՞նեմ . 'ի գերութ 'ի բա
րեւոյն : (18) Ո՞նեմ . Ամարեղ զուսար յերեմայ 'ի զուս
այ : (20) Ո՞նեմ . Մինչ ընկեայ զեմ յեր' :
ԳԼ ԻԵ . (4) Ո՞նեմ . 'ի գեղերի ը նանապարս գրանն ը
միջ պարսպացն, որ ե առ արդ' . ընդ նանապարսն ա
րարեայ : (5) 'ի ամ' . 'ի վ' յարապալմ . նշանն . սեգ' .

պնակացաւ զորն քաղցեացաց զհետ թագաւորին, և հասին նմա յարարովի երկբովայ. և թմ զօրք նր ցըր ունեցան 'ի նմանէ: * և կալան զթագաւորն, և ամին առ արքայն բարեւոյն 'ի գերզայ: և խօսեցաւ ընդ նմա գառաւառանք: * Եւ զորդիան սեղեկիայ սպանին առաջի նր, և զաշան սեղեկիայ կուրացոյց. և կապեաց զնա կապանք և տարաւ 'ի բարեւոյն:

Հիշ. * Եւ խաճեալն հինգերորդի, որ օր եւթն էր ամսոյն. այն ամ իննեւտասներորդ էր նաբուքոգոնոսորայ արքայի բարեւացաց. եկն նաբուքարդան գահնապետ յանգիմանակայ արքային բարեւոյն յեմ: * և այրեաց զտունն նմ, և զտուն թագաւորին. և զթմ տունն Եփ, և զթմ տունն այրեաց հրով: * և զպարիսպն Եփ շուրջ քանակի քակեցին թմ զօրքն քաղցեացաց որ Է գահնապետին: * Եւ գաւելսրդս ժողովրդեանն զմնացեալս 'ի քաղաքին, և զանկեալսն յարքայն բարեւացաց. և զայլ ևս խուժան ժողովրդեանն, խաղացոյց նաբուքարդան գահնապետ: * և յաղթատաց երկրին եթով քահնանսն պղնձիս զերկոսին որ 'ի տան նմ, և զմնեք նովթան, և զծովն պղնձի որ 'ի տան նմ, խորտակեցին քաղցեացեքն, և բարձին զպղնձ նց 'ի բարեւոյն: * Եւ զանան, և զկառասայսն, և զտաշտան, և զտուփս, և զթմ անօթս պղնձիս որովք պաշտէին՝ առին: * և զբուր և ուտան, և զափեան արծաթիս և զսփիս ան գահնապետն: * Եւ քահնանսն զերկոսին, և զծովն զմի. և ըզ մեքենովթան զոր արար սպոման 'ի տան նմ. և մէ գոյր կշիռ պղնձայ թմ անօթոցն. * յուրուտասն կանգնոյ բարձրութի միայ սեանն. և քովթար պղնձի 'ի վր նր. և բարձրութի միայ քովթարայ՝ յերկի կանգնոց: և սա բազ.

յանչինին: Ուր սման. յաբարով երկբովայ: (7) Այս. Եւ զորդիան սե. . . սպան առաջի նր: (8) Ոման. Այն ամ ինն և տասն էր . . . արքային բարեւացաց յեմ: (9) Ոման. Եւ զթմ տունն Եփ այրեաց հրով: (11) Ոման. Եւ զմնացեալս քաղաքին, և զանկեալս յարքայն բարեւոյն: (13) 'ի լա'. 'ի վր' և զմնեքնովթան. և զծովն: (15) Ոման. Եւ զափեալսն զարծա': (16) Յէրնային. Սոգոմոն տան նմ: (17) 'ի լա'. 'ի վր' և քովթար. և զանային. սիմ. Եւ այր սեանն: (17) 'ի լա'. 'ի վրայ' և սարակ. և զանային. սիմ. կողակ: (17) 'ի լա'. 'ի վր' քովթարայն. և զանային. սիմ. վանգակ: (17) Ոման. Եւ զափեալսն. և միայ քովթարայ. և սարայ և նանա մնայ 'ի վերայ քովթարայն:

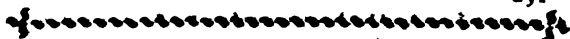
- բակ, և նախանէր 'ի վր քովթարայն շուրջանակի նմ
պղծմի: Ըստ նմին օրինակի և սեանն երկրորդի 'ի վր
- 18 սարսաղին: * Եւ ան գահնապետն զսարայիտ քահա
նայն զառաջինն, և զսոփոնիա զերկրորդ քահանայ, և
- 19 զերիս պահապանն կառլն: * Եւ 'ի քաղաքէ անտի ան
նէրքինի մի, որ էր ոստիկան արանց պատերազմապա
ն և հինգ այր 'ի յանգիմանակացաց արքայի գտելոյ 'ի
քաղաքին: և զգարապետ ինքան զօրուն զկարգիչ ժա
ղովրդեան երկրին, և եւթն այլ այր 'ի ժողովրդենն
- 20 երկրին զգտնալս 'ի քաղաքին: * ան զնն նարու զար
գան գահնապետ, և տարու զնն առ արքայն բարեւոյ
21 նի 'ի գերլաթա: * Եւ եհար զնն արքայն բարեւոնի,
և սպան զնն 'ի գերլաթա յերկրին եմամայ: և գերե
ցաւ յուգայ յերկրէ իւրմէ:
- 22 * Եւ ժողովուրդն որ մնաց 'ի յուգայ, եթող նարու ՀԵ
քաղաքսոր արքայ բարեւոնի: և կացից 'ի վր նց ԸԼ
գողգոթիա որդի պրիկամայ որդւոյ սափանայ:
- 23 * Եւ լուան նմ ինքանից զօրուն նորա' և արք նց' եթէ ՀԶ
կացոյց արքայ բարեւոնի 'ի վր նց զգողգոթիա: և եկին
առ գողգոթիա 'ի մասեփա: իմայել որդի նաթանայ,
և յովնան որդի կարէի, և սարայիտ որդի Թանայեմայ
սովթամայ, և յեղոնիա որդի մաքամու, ինքեանից
- 24 և արք իւրեանց: * և երգուան գողգոթայ' ինքեանից և
արք իւրեանց: և ասէ ցնն, մի երկնչից յասպատակէ
քաղգեացւոյն: նստայր յերկրիս, և ծառայեցէք ար
- 25 քային բարեւոնի, և բարի եղիցի ձեզ: * Եւ եղև յամ
սեանն եւթներորդի, եկն իմայել որդի նաթանայ
որդւոյ ելինամայ 'ի դաւակէ Թադաւորաց: և ասան
այր ընդ նմա, և հարին զգողգոթիա և մեռաւ, և զհրէ
- 26 այսն և զքաղգեացիսն որ էին Ը նմա 'ի մասեփա: * Եւ
յարեաւ նմ ժողովուրդն 'ի փոքուէ' մինչ ցանծ, և
ինքանից զօրուն' մահն յեգիպտոս: զի երկեան յերեսաց
քաղգեացւոյն:
- 27 * Եւ եղև յերեսներորդի և յեւթներորդի ամի գերու ՀԷ
ԹԵՆ

(18) Ոմանք. Չսարայի քահայ զառաջին: (19) Ոմանք. Եւ
զգարապետն ինքանից զօրուն... և եւթն այր 'ի ժող
վրդենն երկրին, և զգտնալս 'ի քաղաքին և ան զնն
(19) 'ի յուս': 'ի վր' եւթն այր. նշանի. վաթսուան այր:
(22) Յօրէնի. Եւ ժողովուրդն որ մնաց: (22) Ոմանք.
Որ մնաց 'ի յուգայէ, եթող: (23) Այս. Եթէ կացոյց
'ի փերայ արքայն բարեւոնաց զգողգոթիա, եկին....
որդի նաթանայ... որդի Թանայեմայ: իմ, նաթա
նայեմայ սովթամայ... մաքամայ: (24) Ոմանք. Նստա
լուս յերկ' (27) Ոմանք. Յերեսներգ և եւթներգ ամի..

Բն յովակիմայ արքայի յուգայ, յամենան երկնաշ
 աներորդի, 'ի քսան և յեւթն ամսոյն, բարձրացել
 իշմարուգաք արքայ բարեչոնի յամին յորում Թագաւո
 րեայ՝ զգլուխ յովակիմայ արքայի յուգայ, և եհան զնա
 'ի ասանէ բանտին իւրոյ, * և խորեցաւ ք նմա քաղցրու 28
 ԹՔ. և արի զաթոռ նր 'ի զերիյ քան զաթոռս Թագա
 ւորացն որ ընդ նմա 'ի բարեչոնի : * Եւ փոխեաց ըզ. 29
 հանգերն բանտին նր. և ուտէր հանապաղ հաց առա
 ջի նր զնմա աւուրս կենաց իւրոյ : * և սոնիկ նր առ 30
 ձիկ հանապաղորդ. առաւ նմա 'ի ասանէ Թագաւորին,
 համարով օրըստօրէ զնմա աւուրս կենաց իւրոյ :

Կարգեցաւ Թագաւորակէն Չորրորդ :

Իշմարուգաք արքայ բարեչոնի, յամի Թագաւորութիւն
 իւրոյ զգլուխ : (28) Այս. Քան զաթոռ Թագաւո
 րացն : (28) Ոմեկ. Թագաւորացն որ 'ի բարեչոնի :
 (29) Այս. Զհանգերն բանտի նորա : (30) Ոմեկ. 'ի
 ասան Թագաւորին :
 'ի Եփեման օմեկ. Կատարումն, իմ. Կատարեցաւ Թա
 գաւորութեն Չորրորդ զգլուխ :

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄՆԱՑՈՐԴԱԾ.

Լերի ե գիրք Թագադրացոյ յայլ ե յայլ պարտաւոր շարագիւալ,
ե յեքոյ 'ի ֆ հասարեալ. Բայց անուանի գրադոյն 'ճ ին
յոյր, որդեա ե ճ զգրաւորացն գրադոյ, ե ճ թագաւորաւորն
Բաւն : Եւ ին ընդիւր : իմ զի 'ի ճ յաւաւրդեանն անուալ
նիւ ինն նորա. ե առթամոյն չաճարեցան հար' զնել զանուան
խաւանց. իմ զի անխաւանկէր անուալ էին : իմ զի 'ի Բաղան
ճարեմից հասարեաց ու հասարեացն : ե զխաւանի խաւան ծանր
խաւան զնել զանուան : Կամ զի Բաղան ինն Բաւն ե գիւրդ
ճարագիւոյ իմ 'ի պարտաւոր յայլ, յարց պարտաւոր չարագ
բոյ' Բաղան զանուան խաւանց : Բայց ծանանն յարան 'ի
ֆ հասարեաց գիրքս հասն յեքոյ էրեմ ծան զարդն զարաւ
Բիւն 'ի Բաղանն, լից ծանանի 'ի խաւան Բիւն 'ի ծանան :
որ էն ըս իւրդի որդի 'ի հորն այսոյի : Զարագիւ : ա.
նանիւ. սեղեմիւ. սանայիւ. նախարիւ. էննան. անանիւ, 'ի
արա առաւր էրեմ հասարան գրքո : Աւ զի ճ խաւանի
անուանիւ այլ առխարանայն, խաւանի ե այլոց անուանիւ իւ
նի զուս, որդեա աւար ինն էրեւոյնի, էրեւանն ե Բանանն
(Գու). իմ ին յայլոց եւ Բայց ինն ծանան' որ յաւաւրանն
յիւն. որդեա նանն ե աղանն որդի գաւնի, յարց յաւնի ե
իմ զնել պարտաւոր խաւանի խաւան զարագ ըս անու
ծանանի լիցիւալ ճարեմ. այլ զի ե նա որդի պարտաւոր
ե զարա լիցի : Բայց ինն առաւ իրաւ առ զի 'ի գիրք ճար
ոյի լիցի : Բարդ Գու խաւան 'ի խաւանայն ճարեմ որ Բա
ղան ինն յար ճարեմ պարտն զնայն : այլ հասար' 'ի ճար
ճարեմ առաւրանի խաւան զանան 'ի խաւան հարց. զար
ճ ըս զարաւ, իւր պարտաւոր, այլ ըս զարա հարց ոչ զ
ճար : Կամ խաւանի Բաղանն որ Գու. որդ ե ինն ճարե
արեւոյ զարեմ, զար աննին յար : իմ զի լիւն գիրքս ճա
րար' յիւն առաւ զանան. զի Բաղան ինն ճարեւան 'ի իւ
նանի գրեւոյ, 'ի ճարեւ պարտաւորն առաւ 'ի ճ ճար
նան, ե իւ, ե գիւն, ե յաւանի 'ի ինն ճարեւան առ 'ի
գիւն, ոչ 'ի հարցն զյարեւան, ե ճարեւանի Բանիւն
'ի աննի ճարեմ. ե զնանիւ եւ Բարն առաւան իրեւան
այ : իմ ինն Բաղան ըս ճարեւան, զար խաւանի Բանի
ե անանի 'ի ճարեւանն ա, ե զի հարցոյ ճարեւանն ա, 'ի
աննի Բաղանայ, Բ' 'ի խաւան զար խաւան գաւնի, ե իւ
գիւն առաւ իւրդ ճարեւան ճարեւան ճար : իմ ճարեւան խ
աւան 'ի Բանն առաւ իւրանն զար խաւան ճարեւան : Եւ զի
խաւան գաւնի իրեւան իրեւան իմ ճարեւան ճար իրեւան
ան անայ 'ի ըս առաւ ճարեւան արաւի : Եւ զի խաւան գաւնի

+.

խաղաղութիւն զի քառաճոյն, և պարտաւորեաց ի խաբ. և ի ք զհանգալ
ման լինուածոյ քառաճոյն սողուննի որդւոյ իւրոյ : Եւ այլ
բաղամ ինչ զորս յերկրորդ քառաճոյն 'ի մէջ ածէ ի խաբ զազա-
համար խաղաղութեան, մայն պանն դաւի թռռն մինչ յգերեւն
'ի բաբելոն, և յառաջին առն ի խաբ :

ԳԼՈՒԽ ԱՇԽԵՆ ՄԻԱՅՈՐԱԿԱՅ :

Ա. Ընտանայ մինչ զնոյ :

Բ. Ազգի երկն որդւոյն նոյն, որդ յեմանասան և երկու լե-
զաւս բաժանեցան :

Գ. 'ի սեմայ մինչ յաբրահամ, հանդերձ սեմայ մեքսան ծը-
նուեալ :

Դ. Որդիդ աբրահամն որ 'ի հագարայ էն՝ երկրորդան ազգ :

Ե. Նոյնպէս և որդ 'ի Իսկարայ՝ երկրորդան ազգ :

Զ. Որդիդ Էսաւայ լեզաւսան ազգ : և զաւելին զան և ուն-
ազգ :

Է. Ուն խաղաղութիւն քան Էսաւայ :

Ը. Եւ յէք նոյա մեքսան ի լեւանդ :

Թ. Երկրորդան որդիդ յալիւսայ :

Ճ. Տանն յաւայ 'ի խաբիսայ մինչ յաւալիլ քան ազգ :

Ժ. 'ի քաննն խաբիսի և Բեւելիկ :

ԺԲ. Որդիդ դաւի մինչ զպարաբել. և 'ի պարաբելիկ մե-
լն զաննիւ, յորս առաւրս գրեցաւ գիրք այս :

ԺԳ. Ծնուեալ որդւոյն առաւրս :

ԺԴ. Կալուածք որդւոյն լեւանդի :

ԺԵ. Ձի առնէն գաղաւ և մանասէն զաղաւսն իւր լեւանդն, և
և յալիւսայն լինելոյ՝ գերեւայ զն խաղաղութեան :

ԺԶ. 'ի քաննն խաղաղութեան որդիդ աբրահայ, հանգան, և որդիդ խա-
ղաղութեան զմինչ զաւելին որ գերեւ լեւանդ 'ի բաբելոն :

ԺԷ. 'ի նոյն քաննն խաղաղութեան որդիդ առաւրս, իւրս և որդիդ
նոյա յորս առաւրս. և յորդւոյն զք առաւրսաւոր խաղաղութեան 'ի
դաւիսայ : և այլ 'ի քաննն գերեւանի և մեքսայ :

ԺԸ. Քաղաղութեան առաւրսն, յորս բնակեցան զաղաղութեան :

ԺԹ. Հանդերձ որդւոյն խաղաղութեան, և ի լեւանդի, մանասէն
և ի լեւանդ, ալիւսայ, բնակեցան :

ԺԿ. Թիւս 'ի ինչ դաւապանի և ի լեւանդ քառաճոյն :

ԺԸ. Մահն առաւրսայ և որդւոյն նոյն :

ԺԹ. Թաղաղութեան դաւիլ 'ի Բեւելիկ. և մահ զԷ :

ԺԿ. Քաղաղութեան զաղաղութեան դաւիլ :

ԺԶ. Ժաղաղութեան 'ի Բեւելիկ յիւս զաւելին՝ զերէն հաղաղ երկուսն
և Էսաւ հաղաղ, և լեւանդ հաղաղ, և խաղաղութեան զաղաղութեան
մահ լեւանդ :

ԺԷ. Եւ զի 'ի առաւրս բաղին զաղաղութեան՝ աղան մծ զաղաղ-
ութեան :

ԺԸ. Բաղաղութեան իւրս, լեւանդ դաւիլ, և լեւանդ որդւոյն որ
ծնան նոյն լեւանդ :

ԺԹ.

ԲԷ. Եւհար դասին երկիցս զայլապիս :

ԲԸ. Եւհան դասին զքապանակն 'ի քանկն աքեդարաց, և հանէ
 քայ 'ի խորանն զոր ինքն խաղէաց :

ԲԹ. Կարգեաց զլեփացիոն սաղմատացս առաջի քապանակին, Եմ :

Ը. Կարգեաց քանկեայս և 'ի քաթառն առաջի խորանին և ու
 զանոյն՝ զոր արարն Բեւեւեւեւ :

ԸԱ. Աւաց դասին շինել քանն Ծյ, և առաց Գբ՝ ու դոս այլ
 որդին և շինեացե ինչ քանն, և գոհացաւ զնր այնր զԳնէ :

ԸԲ. Սպան դասին զարտայն յԺԲնայ, և քիշեաց ժնէն յճիբոս
 քեփալորեաց զԷրոմ, և հարկեաց զքանակս :

ԸԳ. Սրբեաց քն զանոնն ոսկէլին, զոր առաւելաց նմա արտայն
 անթիոս :

ԸԴ. Առաւելաց դասին փոխարել զհանն. և նորա նախապիաւ
 զհրէլցական, 'ի թշնամաթի ինն՝ և յալնէցաւ :

ԸԵ. Չի յայլ և յայլ պարեքազմանս անխն ոյայրն անձնանիտ :

ԸԶ. Բարկուկեանն Ծյ ի ԲԲն իննայորդոր դանիճ Բանարկունն,
 քրքեաց զդասին Թանել զԻել, և 'ի լինել հարաւածաց մահուն
 յիել, Էկայ 'ի փոյի դասին Բարեխոս :

ԸԷ. Երայց քեք դասին զքեղի քանարին զլանն արանայ՝ ու
 նանգեւեաց օղան, որ և ընկաւաւ ԾԺ զալքուիլուն հրով :

ԸԸ. Կայոյց դասին քարահափս և հիւստանս, և նիւթ քանաւ
 ինն, և քաղաւերեաց զաղանն և զիւլանն 'ի քարծն :

ԸԹ. Կայոյց դասին քառասունգլխս յլեփացեայն, և դարմանող
 աղաքաց : և զի որդիքն մոնիսի Թանեյանն յլեփացիոն :

Թ. Որդուքն անարանի սարով 'ի քանկն իւլիազարս, և անիւ
 Թար, ի Բանարայ. և որ ըսք խորատնէլիւր դասուքն 'ի պալլանն :

ԹԱ. Խլիւանտ և գոյծովարտ դասին, յմմ յիւլիքն :

ԹԲ. Պապուիք Էք՝ աղաւանի պանել զօրկն Ծյ, և Էք նմա զհան
 քանան շինաւածոյ քանարին :

ԹԳ. Չի նպատ իւլն իւլիանին 'ի նիւթ քանարին :

ԹԴ. Չի ԸԷ այսորիկ գոհացաւ դասին, և յանխեաց քն զԺ
 զԷլարդն :

Մ Ն Ը Ո Ր Դ Ը Յ Ը Ո Ւ Ը Զ Ի Ն

ԳԼ Ա

Ա Դ Ա Մ . Ս Ե Թ . Ե Ն Ո Վ Ս : 1
 * Կայինան . մազազայէլ . յարեգ : * Էնդը , 2
 մեկնուստղոյ . քանէք . նոյ : 3
 Բ * Առգիւննոյն՝ սեմ . քամ . յարեթ : * Ող 4
 գիւն յարեթի՝ գամեր . մազազ . մազայն . յովիդան , 5
 եզնանն : Թարէլ . մառոյ . և Թիւրադ : * Եւ որգիւն գա 6
 մարայ՝ ազրանադ . և հոփաթ . և Թարգամ : * և որ 7
 գիւն յովիդանայ՝ ելիսա . և Թարգիւ . կիտացիք՝ և հոգ 8
 գացիք : * Եւ որգիւն քամայ՝ սարա . և իւա . և սարա 9
 Թա . և հոգիւ . և սարապաթա : և որգիւն հոգիւնայ՝ 10
 սարա . և դեզան : * և քաւա ծնաւ զնեմաթի . ապակաւ 11
 զնեմա հոգիւն . որսորդ . ի վերայ երեթի : * Եւ մեարթիւ 12
 ծնաւ զաւգիւնայն , և զարթիւնայն , և զանարթիւնայն , 13
 և զնեմաթիւնայն : * և զարթաթիւնայն , և զարթ 14
 զնեմաթիւնայն , ուստի ելին անաթի փղապաղ . և զքաթ 15
 Թորթիւնայն : * Եւ քանաան ծնաւ զպիւղոն զանգրանիկ 16
 իւր : և զարթանայն . * և զերթաւայն . և զամուրհա 17
 ցիւ . և զքերթեալին : * և զեմալին . և զարաւեցին . 18
 և զարսեմայն : * և զարաւայն . և զամաւայն . և 19
 զամաւայն : * Որգիւն սեմայ՝ եղլաթ . և սարա . և 20
 արթաւայն . և զիւղ . և սարա . և որգիւն արամայ հոգ . և Էմիւլ . և զաթեր . և մոսոր : * Եւ արթաւայն ծնաւ 21
 զկայինան . և կայինան ծնաւ զսաղա . և սաղա ծնաւ զե 22
 բեր : * Եւ երեթայ ծնան երկն . որգիւն , անուան միւռն 23
 փաղէկ , զի յաւաւա նոյ բաժանեցաւ երկիր . և անուան 24
 եղբոր նոյ յեկան : * Եւ կեան ծնաւ զեմիւլադ . և ըզ 25
 սա

Ի վերագիր գրոյն անին անսի . Գլուխ Մնացորդաց
 Աւարին :

Գլ . 20 . (2) Ոման : Կայինան . մազազէլ . իմ . մազա 21
 զիւլ : (6) Ոման : Ազրանեղ և հոփ : (8) Ոման : Փուլ 22
 և քանաան : (9) Ոման : Եւ սերեթադ : (10) Ոման : 23
 Եւ քուս ծնաւ զմեարթուլ : (11) Ոման : Եւ զնեմաթի 24
 զիւնայն : (17) Ոման : Եւ որգիւն արամայ հովանայն , և :

- 21 աստղի . և զարանովք . * և զկեղծութան . և զեղեղ . և
22 զգեկան . * և զխանութան . և զարիմեղ . և զարա . * և
23 զարիմ . և զեղ . և զարամ . ամենեքեան սոքա որդիք
յեկանայ :
24 * Որդիք անույ՝ ելամ . և ասուր , և արփարսագ . Գ
25 Կայինան . ասղա . * երեք . փաղէկ . ասղա . * սերուգ .
26 Կարալր . Բառայ . * Արամ . Կայինան և արարամ :
27 * Եւ որդիք արարամու . Խաւհակ , և Խաւհէլ : * Սոքա Դ
28 Եւ Ծնունդք Խաւհիքի Կարեովք . և Կեղար , և Կարգեղ ,
29 Կարան . * Կարան . և Կարան . Կարան . Կարան . Կարան :
30 Կար . * Կար . Կար . և Կար . և Կար . և Կար :
31 Կար :
32 * Եւ որդիք Կարանայ Կարանի արարամու , և Ծնունդ
Կարանի , և Կարանի , և Կարանի , և Կարանի , և
Կարանի , և Կարանի : Եւ որդիք Կարանայ՝ ասղա . և
Կարան . և Կարան . Կարանի . և Կարանի : և
33 ասղա . և Կարանի . և Կարանի : * Եւ որդիք Կարանի
Կարանի՝ Կարան . և Կարան . և Կարան . և Կարան . և Կարան :
34 Կարան ամենեքեան և Կարանի Կարանայ . * Եւ Ծնունդ ար
Կարանի Կարանի . և Կարանի Կարանի՝ Կարան , և Կարան :
35 * Որդիք Կարանայ՝ Կարանի . և Կարանի . և Կարան :
36 և Կարան . և Կարան : * Որդիք Կարանայ՝ Կարանի . և
Կարան . և Կարան . և Կարան . և Կարան : և Կարան :
37 և Կարանի . Կարան . Կարանի Կարանի : * և Կարանի Կարանի
38 Կարանի . Կարանի . Կարանի . և Կարանի : * Եւ որդիք Կարանի
Կարանի՝ Կարան . և Կարան . և Կարան . և Կարան . և Կարան :
39 Կարան . և Կարանի . * և Կարանի Կարանի՝ Կարան . և Կարան :
40 Կարան . և Կարանի Կարանի՝ Կարան : * Կարանի Կարանի՝
Կարանի . և Կարանի . և Կարանի . և Կարանի . և Կարանի :
Կարան . և Կարանի Կարանի՝ Կարան . և Կարանի . և Կարանի :
41 Կարանի՝ Կարան . և Կարանի Կարանի՝ Կարանի : * և Կարանի
Կարանի՝ Կարան . և Կարանի . և Կարանի . և Կարանի :
42 * և Կարանի Կարանի՝ Կարանի . և Կարանի . և Կարանի :
Կարան . և Կարանի Կարանի՝ Կարան . և Կարանի :

* Եւ

(20) Որդիք . Եւ Կարանի Կարանի : (21) Որդիք . Եւ Կարանի
Կարանի . և Կարանի . և Կարանի : (24) Կարանի Կարանի . Կարանի .
Կարանի : (32) Կարանի . Կարանի . Կարանի . և Կարանի . և Կարանի
Կարանի . Կարանի : Կարանի Կարանի . Կարանի . և Կարանի :
(32) Որդիք . Եւ Կարանի Կարանի՝ Կարանի : (35) Կարանի .
Եւ Կարանի . և Կարանի : (36) Որդիք . Եւ Կարանի . և Կարանի
Կարանի : (36) Որդիք . Կարանի . Կարանի Կարանի . Կարանի : (39) Որ
Կարանի . Կարանի . և Կարանի : (40) Կարանի . Եւ Կարանի Կարանի
Կարանի : (40) Որդիք . Կարանի . և Կարանի . և Կարանի . և Կարանի :
(41) (42) Որդիք . Կարանի Կարանի՝ Կարանի . և Կարանի .

Ե * Եւ այսպիսի Թագաւորք եղի որք Թագաւորեցին յե 43
 դոմ, յառաջ քան զԹագաւորել Թագաւոր որդւոցն
 Ելի: Բազակ որդի մեփովայ. և անուն քաղաքի նր գե-
 նաքա: * և մեռաւ քաղաք, և Թագաւորեաց փոխաւ 44
 նակ նր յորաք, որդի զարեհի 'ի բոսորայ: * և մեռաւ 45
 յորաք. և Թագաւորեաց փոխանակ նր սասովմ յերկ-
 րին Թեմաշուց: * Եւ մեռաւ սասովմ. և Թագաւորեաց 46
 փոխանակ նր ագադ, որդի բարազայ. որ եհար զմե-
 ք իսովմ 'ի գաշտին մովաբայ. և անուն քաղաքի նր գե-
 թեմ: * և մեռաւ ագադ. և Թագաւորեաց փոխանակ 47
 նր սամաա 'ի մասեկա: * Եւ մեռաւ սամաա, և Թա 48
 գաւորեաց փոխանակ նր սաւուղ յորոտովթայ, որ առ-
 քետեղերն եր: * և մեռաւ սաւուղ, և Թագաւորեաց 49
 փոխանակ նր բաղաննոն որդի աբորովթայ: * և մե 50
 ռաւ բաղաննոն որդի աբորովթայ, և Թագաւորեաց փո-
 խանակ նր ագադ, և անուն քաղաքի նր փոգովթ, և ա-
 նուն կնոջ նր մետաբեէլ՝ գուսար մաարազայ: * և մե 51
 ռաւ ագադ:

Ը Եւ այս են իշխանք եգովմայ: իշխան Թամանայ. իշխան
 գովմայ. իշխան յեթեր: * իշխան եգիսակամաա. իշխան 52
 եփաա. իշխան փինոն: * իշխան կենեղ. իշխան Թեման. 53
 իշխան սարսար: * իշխան մագեգիէլ. իշխան զափով 54
 սիթմ: Սղբս են իշխանք եգովմայ:

ԳԼ. Բ.

Թ Եւ այս են անուանք որդւոցն Ելի. Ռորեն. շեղ 1
 ւոն. զէի. յուգա. խաբար. զաթուղոն: * Դան. 2
 յովսէփ. բենիամին. նեփթաղիմ. գադ. ասեր:
 Ժ * Եւ որդիք յուգայ. Էր, և աւնան, սեղովմ: երէք սո- 3
 քա ծնան նմա 'ի գասերեն շաւայ քանանացայ. և Էր
 անգրանիկն յուգայ չար առաջի տն. և սպան զնա: 4
 * Եւ Թամար՝ նու. նր ծնաւ նմա զփարեա, և զղարայ. ա- 5
 մենեքին սղբա որդիք յուգայ հինգ: * Որդիք փարեսի՝ 6
 եսրամ և յեմուէլ: * և որդիք զղարայի՝ զամրի, և ե-
 Թան, և եման, և քաղքաղ. և գարա. ամենեքեան հինգ:
 * և

և Իթրան և քերան: Որդիք եսերայ՝ բելհան և յաւան
 և յաական. և որդիք գերսոնի. ողա: (44) Ոման. Որդի
 զարայի: (45) Ոման. Թեմանացայ: (50) Ոման. Ամե-
 տաբեէլ գուսար: (51) Ոման. Եւ ելին իշխանք եգով-
 մայ: (54) Ոման. իշխան մեկեգիէլ:

ԳԼ. Բ. (3) Ոման. Երեքեան սղբա. սաւայ. եմ, շեղ
 աւայ քանա: (5) Ոման. Եւ որդիք. եսրոն և համուլ:
 (6) Ոման. Եւ քաղքաղ և գարա. ամենեքեան սղբա հինգ:

- 7 * և որդիք քարմայ, աքար խափանին էլի՝ որ ան
8 բնեցաւ ի նոյն : * և որդիք Եթանայ՝ աղարիա :
9 * և որդիք Եսրոմայ որդ Ժնան նմա . յերամէլ - և ով
10 բամ - և դարեւել . և արամ : * Արամ ծնաւ զամինաբար .
և ամինաբար ծնաւ զնասսոն զիշխան տան յազայ :
11 * և նասսոն ծնաւ զսաղման : և սաղման ծնաւ զրոտա :
12 * և բոսս ծնաւ զովբեդ : և ովբեթ ծնաւ զյեսակ : * Եւ
13 յեսակ ծնաւ զանդրանին իւր զեղբար, և զամինաբար
14 երկորդ, և զսամա երրորդ . * և զնաթանայել չոր
15 բորդ . և զհապայի հինգերորդ . * և զսամ վեցերորդ .
16 և զչաւիթ ութերորդ : * Եւ քորդ յի՝ սարիս, և ա
բիդա : և որդիք սարուհայ . արեսա, և յովա, և
17 ասայել . երկք : * և արիդես ծնաւ զամեսայի . և հայր
ամեսայ՝ յեթի մայելայի :
18 * Եւ քաղեր որդի Եսրոմայ ան զազուբա կին իւր . և ժԱ
ծնաւ զերինովթ : և սղբա են որդիք նի . յովասար, և
19 սովբար, և ունա : * և մեռաւ ազուբա, և ան իւր քա
20 զեր զեփրաթ . և ծնաւ նմա զով . * և ով ծնաւ զով
21 բի . և ովբի ծնաւ զերեսելի : * Եւ յեսայ յարիկ և
մուս Եսրամ առ գուստր մարերայ հորն գաղամայ, և
նա առ զնա . և ինքն եր ամայ զաթսուն . և ծնաւ նմա
22 զանգուր . * և սեղուր ծնաւ զյայիր . և կին նի քոսն և
23 երկք քաղաքք ի գաղաազ : * Եւ ան զլեուր . և զա
րամ . զլեուրն յայիրայ ի նոցանէ . զկանաթ և զաւանա
նի, զաթսուն քաղաքք, զամենեանն որդւոցն մարի
24 րայ՝ հորն գաղաազու : * Եւ յեսայ մեռանդն Եսրով
մայ, և կն քաղեր յեփրաթ : և կին Եսրոմայ արիա,
25 ծնաւ նմա զսագամ զհայր թեկուայ : * Եւ կին որդիք
յերեսելի անդրանկանն Եսրոմայ : անդրանիկ հաւ
26 մա, և բասն, և աւան . և ասովմայ եղբայր նի : * Եւ
կիր կին սել յերեսելի, և անուն նորա ատարա . նա ե
27 մայր ունումայ : * և կին որդիք հաւմայ անդրանկանն
28 յերեսելի՝ մուսա, և յաբն, և ակոր : * և կին որդիք
ունումայ՝ սամայի, և յազայի : և որդիք սամայայ՝ նա
29 բազ, և արիսուր : * և անուն կնոջն արիսուրայ՝ արի
սեա .

(7) Ուլան . Աքար խափարիչ էլի : (8) Յերմայի . Եւ
որդիք Եթանայ : (9) Ուլան . Իսկ որդիք Եսրմի . . յեր
մէլ և զարամ և դարեւել : (11) ի լաւ՝ զսաղման : և
սաղման : (15) Ուլան . Եւ զչաւիթ և Եթանայ : Իսկ այլ զ
նա . Եւ զսամ վեցերդ . և զչաւիթն, և զչաւիթ
ութերդ : (17) Ուլան . Եւ հայր ամեսայ, յեթեր իւ
մայելայի : (25) Օրինակն ուլանայ, վարդիւր անասանն ի
նիւնիայ Յուսի . Կան . 41 . աղապարիք ի նիւրո մաժու
նիստեայ . Եւ բասն . և որդիք զեփեթ, աղամա, և ն
ժի . R

անա . և ծնաւ նմա զազարար , և զմովդիչ : * և որդիք 30
 նազազայ՝ սաղաթ , և արփեմ : և մեռաւ սաղաթ , և
 ոչ գոյր նր որդի : * Եւ որդիք արփեմայ՝ յեսսի : և 31
 որդիք յեսսիայ՝ սաւսան : և որդիք սաւսանայ՝ արփի :
 * որդիք արփիայ՝ աքիսամ , և յեթեր , և յովնա 32
 Թան . և մեռաւ յեթեր , և ոչ գոյր նր որդի : * և որդիք 33
 յովնաԹանայ՝ փաղէթ , և ողազա : Սղան են որդիք
 յերեմիէի : * Եւ ոչ գոյրն սաւսանայ ուսաերք , այլ 34
 գաւմիք միայն : Եւ սաւսանայ եր ծառայ եգիպտացի ,
 և անուն նր յովքաղ . * և ետ սաւսան զգուսարն իւր 35
 յովքեմի ծառայի իւրում կնուէր , և ծնաւ նմա զեթթի :
 * և յեթթի ծնաւ զնաԹան . և նաԹան ծնաւ զարեգ : 36
 * Եւ արեգ ծնաւ զսփիաղ , և սփիաղ ծնաւ զովքեգ : * և 37
 ովքեգ ծնաւ զյէու : և յէու ծնաւ զազարիսա : * և ա 38
 զարիսա ծնաւ զքիզիէս , և քիզիէս ծնաւ զեգիէսաս : * և 39
 եգիէսաս ծնաւ զսոսոմէ . և սոսոմէ ծնաւ զսաղիլում : 40
 * և սաղիլում ծնաւ զյերոնիսա . և յերոնիսա ծնաւ զե 41
 զիսամ : * Եւ որդիք քաղերայ եղբօր յերեմիէի՝ մա 42
 բիսա անգրանիկ նր . սս է հայր զիփայ , և որդիք մա
 բիսայ հօր քերոնի : * և որդիք քերոնի՝ կղաի , և Թափ 43
 փաի , և հոսկում : * Եւ սեմաւ ծնաւ զհուսամ զհայրն 44
 յերաիայ . և յերաիայսա ծնաւ զսաղիսա : * և որդիք 45
 նր մաուի , հայր բեթաղայ : * Եւ զեփա հարձ քա 46
 զբայ ծնաւ զառան , և զսփա , և զգեղուէ : * և որ 47
 գեղ ազայի՝ հուսկում , և ովթամ , և գերսոմ , և փա
 զնա , և զեփա , և սաղափ : * և հարձն քաղերայ մով 48
 քա ծնաւ զտերեր , և զթաղնա : * Եւ ծնաւ սաղափ 49
 զհայրն մազեմայ . և զաւուղ զհայրն մաքամնայ , և
 զհայրն բաղայ . և զուսարն քաղերայ սաղա : * Սղան 50
 եին որդիք քաղերայ : Որդիք ովքայ անգրանիանն եփ
 քաթայ , սովքաղ հայր կարիաթարիմայ : * սաղամն հայր 51
 բեթաղմանայ . հայր բեթգեւմ . արի հայր բեթեգաթ
 րայ : * և եին որդիք սովքաղայ հօրն կարիաթարիմայ . 52
 * արաեմի , ամանիթ , Թիւմափայէ , և հաթաթիաւր . 53
 եթաղիմ , և եփիթին , և սամաթին , հեմասարին : 'ի նա
 ցանկ և լին սարաթացիք , և եսթաւուղացիք : * Որդիք 54

սա

(32) Ուիսն . Եւ որդիք եղլիս եղբօր արիսամայ , յեթեր :
 (33) Ռիսն . Սղան եին որդիք : (42) Ռիսն . Եւ որդիք
 արիսա հօր : (43) Ռիսն . Եւ Թափիսա . և հոսկում . և
 սեմա : Եւ սեմա ծնաւ . . . զհայրն յերաիայայ : (49) Ու
 մա . Եւ գուսարն քաղերայ սաղա : Ուր ուիսն . սա
 ռա : (52) (53) Ռիսն յաւիյա . Հօրն կարիաթարիմայ ,
 որ փոսնէր զման հանգստիսն : Եւ 'ի փոսնի խաթաթիմայ
 արաեմի . ամա : (54) Ռիսն . Տօն յովքաղայ , և կեւ :

սարմանի, բերեմեմ, և ներստաբար, ասարովք. ասան
55 յովսէփ, և կեանանայ, եսարայի: * առհմ գալարացն
որդ բնակելն 'ի գալարէս. ագաթիւմ, և սամանիւմ.
ասովքաբիւմ: Միքաւ են ստանդ որդ եղն յեմանայ, հոր
ասն հաւաքայ:

ԳԼ. Գ.

- 1 Եւ արեւ են որդիք գաւթայ որդ ծնան նմա 'ի քեզ ժի
րոն. անգրանիկն ամեն՝ յաբինովանայ յեղբայր
լացւոյ. և երկրորդն գաղուխ՝ յաբիգեայ կարմելաց
2 ւոյ: * երրորդն արեստղամ, որդի մովսայ՝ գառեր թող
մայ թագաւորին գեողւոյ: չորրորդ ազնիւս որդի
3 ադիթայ: * հինգերորդ սափաթիւս՝ յաբիստղայ: Թե
4 յերորդ յեմանամ, յաղցեայ կնոջէ իւրմէ: * Սքաւ ծնան
նմա 'ի քեզրոն. և թագաւորեաց անդ, զեւթն ամ և
զմիշ ամս: և երեսուն և երես ամս թագաւորեաց յեմ:
5 * Եւ արեւ ծնան նմա յեմ, սամաա, սովբաբ, նաթան,
6 և սողման 'ի բերատեացւոյն 'ի գառերէ ամիւրի: * և
7 յերաս, և եփսամա, * և եղիփալէա, և նագեբ, և նա
8 փեհ, և նափիի, * և եղիսամա. և եղիթագա. սքա ինն
9 և ասոն * որդի գաւթայ, ասանց որդւոց հաւնից նք.
10 և թամար քոյր նք: * Որդիք սողմանի, հաբովամ, և
արեստ որդի նք. ասա որդի նք. յովսափաա որդի նք:
11 * Յովրամ որդի նք. դեղիսա որդի նք. յովսա որդի
12 նորա. * Ամասիա որդի նք. աղարիսա որդի նք. յովս
13 թամ որդի նք: * աքազ որդի նք. եղեկիսա որդի նք.
14 մանասե որդի նք. * ամուլս որդի նք. յովսա որդի նք:
15 * Եւ որդիք յովսայ. անգրանիկ՝ յովսբազ. երկրորդ
16 յովսիւմ. երրորդ. աեգեկիս. չորրորդ. ափոււմ: * Եւ
որդիք յովսիւմայ. յերոնիսա որդի նք, սեգեկիսա որ
17 դի նք: * Եւ որդիք յերոնիայ. ասիբ, սաղաթիւշ որ
18 դի նք: * Մեղքիւրամ. և փաղայիսա. և սղաւամով. և
19 նարատիսա. և սանեստր. և յերոնիսա: * Եւ որդիք
սաղաթիւրի. զարաւարել. և սեմի: և որդիք զարաւա
րելի. մասողամու. և անանիսա. և սաղաթիւ քոյր նք:
* և

(55) Ունի. Ագաթիւմ, և սամանայիւմ.

ԳԼ. Գ. (3) Ուն. Յեգաթայ կնոջն իւրմէ: (5) Ու
ն. Եւ սողման 'ի բերատեացւոյն: (8)(9) Ուն. Ա
քա ինն: Ամեւան սպառնիկ են որդիք գաւթ: (11) Ու
ն. զմի Ուրդիայ՝ իսգի գամասիս, զաղարիս, և ապ
զյովսա և (13) 'ի գաւթ. Ամուշ որդի նք. համայն ընան
'ի բաթ'. (19) Ունի. Չորրորդ. սաղոււմ: Ուր ունի.
սաղոււմ: (19) Ունի. Եւ սղաւամով. և նագաղարիս:

* և ասեալս . և ող . և բարոյքիս . և ասագիտս . և ալ 20
 սոքառեգ . մէջ : * Եւ որդիք տնանիայ՝ փաշտեալ , և 21
 յեսիա որդի նր . հաւաքայիս որդի նր . ոռնա որդի
 նր . աղդիս որդի նր . սեքենիա որդի նր : * Եւ որդիք 22
 սեքենիայ , սամայիս : և որդիք սամայայ , քեառուա ,
 և յովէլ , և բերիա , և նովագիա , և սափաա , և սափեք ,
 և ց : * Եւ որդիք նովագիայ՝ եգիոնէ , եգիկիս , եւ 23
 բիկամ . երեք : * Եւ որդիք եգիոնեայ՝ ոմգուիա , և 24
 եղիաօբի , և փաղայիա , և ահիուբ , և յոնան , և գալ
 զայիա , և անանիա , եւ թն :

ԳԼ . Դ .

Որդիք յուգայ , փաբէս , եսրոմ , և քարթի . և ոմբ , և 1
 սուբաղ : * և կերիա որդի նր : և սուբաղ ծնաւ 2
 զլէթ . և յէթ ծնաւ զաբիսայի , և զլագա : Սոքա են 3
 ծնունդք սարաթիայ : * և սոքա են որդիք ետամայ ,
 յեսրայէլ , և յեսմա , և գաբէս . և անուն քեալ նոցա 4
 մսէկէփոն : * Եւ փանուէլ հայր գեղուբայ . և եղեր՝
 հայր սաւաանայ : Եւ սոքա են որդիք ոմրայ անգրան , 5
 կանն եփրաթայ՝ հօրն բեթզաշեմայ : * Եւ աղբուբայ՝
 հօրն թեկուայ՝ էին երկու կանայք . աղա , և նոսրա : 6
 * և ծնաւ նմա նոսրա զըրոբամ , և գեւփալ , և զթեման ,
 և զասթերան : ամենեքեան սոքա նրդիք նոսրայ : * և 7
 որդիք աղայ , նարեթ , և ասասար , և եթնագի : * Եւ 8
 կոմս ծնաւ գեղովբ , և զսովբերա :
 ԺԳ . Եւ այս են ծնունդք եղբօրն հաբեբայ որդւոյ յարի 9
 մայ : * Եւ էր գաբէս փառաւոր քան գեղարան իւր ,
 և մայրն կարգաց զանուն նր իգաբէս , և ասէ՝ ծնայ 10
 իբրեւ զգաբէս : * Եւ կոչեաց իգաբէս զնմ իլի՝ և ալ
 սէ . և թէ օրհնելով օրհնեացես զիս , և յաճախեացես 11
 զսահմանն իմ . և եղիցի ձեռն իմ ընդդէմ . և արաոցես
 զթուլթի մէ խոնարհեցուցանել զիս : և անմ ան իմ 12
 նր զնմ զոր ինչ խնդրեաց : * Եւ քաղեա հայր եղբա
 սայ ծնաւ զմաքիբ . սա է հայր ասարոնայ : * Եւ ալ
 պանթօն ծնաւ զսաթրոփա , և զփեաէ , և զթանա , և

ԸԷ .

(20) Ոմնի . Եւ ասորասեգ . հինգ : (21) Ոմնի . Աբիա որդի նր . սենեքիա որ՝ :

ԳԼ . Է . (3) Ոմնի . Անուն քեա . Իմ , քերց նց : (4) Ոմնի . Հայր սաւաանայ : (8) Ոմնի . Զեղնովբ և զսովբերա : (8) Յոթնալին . Ծնունդք յեղբօրն հրեա : (10) Ոմնի . Զեռն քա ընդ իս : (10) ի լուս . Եւ արաոցես զի սուլթի . կաթայն , աննոյ ի բաբ : (12) Ոմնի . Եւ ասպա թափն ծնաւ : Ուր ուր . և ասագիտ : (12) Ոմնի . Եղեւ

սեռովիմ և տունն իւրաւայ և սկսեցին : Այսպիսի
 են քաղաքք նշ քննեցաւքայ դաւիթ : * և քաղաքք նշ 32
 երամ, և երեսնն, և թղթան, և ետան, և թեկին : քա
 ղաքք 4ինդ : * և Խմ քաղաքք նշ, և շաւր զքաղաքք 33
 իւրեանց մինչ ի բնակ : այս են կաշուածք նշ և զի
 Խնկը իւրեանց : * Եւ մասորաք, և ամաղկի, և յովիտ 34
 որդի ամանայ, * և յովէլ, և յեսու, որդի տարեայ, 35
 որդի տարեայ, որդի տախիլի : * և եղիոնէ, և յեկեթա, 36
 և յասթէ, և յասուիա, և անսայիա, և եղիել, և իմանելի
 և քաննա, * և զուգա որդի սեփերայ : որդի աղովնայ, 37
 որդւոյ յեղիայ, որդւոյ սամարայ, որդւոյ սամանայ
 * Սղբանն որանցին յանուանս իշխանայն, յաղգս իւր 38
 եանց : և * Խուան տահմի իւրեանց բաղմանայ յանա
 խուկի : * և գնացին մինչ ի գաւ ի գերբաւ մինչ 39
 յարեւելից գայեայ, ինդրել արօտս անասնոց իւրեանց :
 * և գաին արօտս բաղումս և բարիս : և երկիր ընդաւ 40
 ձակ առաջն նշ, և իսպաղուլթն և 4մադարուլթն : զի
 զի յորդոնց քամայ էին, որք բնակէին անդ յաւալ :
 * Եւ եկին նոքա գրեալք յանուանն յաւալս եղեկիայ 41
 արքայ յուգայ, և հարին գնակիյս նք, և զմնցին
 զորս գաին անդ, և նզովցին զն մինչ յաւալս յայտ
 և բնակցին փոխանակ նշ : զան զի արօտս անասնոց
 իւրեանց գաին անդ : * Եւ ի նոցանէ յորդոնց շմա 42
 անի գնացին ի լեւան անբայ արք 4ինդ հարիւր : և
 փաճատիա, և նոճադիա : և հաափայիա, և ողիէլ : որ
 դիւր յեթեւիայ իշխանը նոցա : * և հարին գնացորդան 43
 որք էին մնացեալք յամաղկայ, և բնակցին անդ մին
 չն յորս յայտ :

ԳԼԵ

ԺԵ Եւ որդիք ասքինի անգրանկանն իլի : զի զի նա էր 1
 անգրանիկ : և յեւանելն նք յանկողինս 4որ իւ
 լոյ ետ զորհուլն նք որդւոյ իւրում յովանայ որդւ
 ւոյ իլի : և ոչ համարեցաւ յաղգ յանգրանկուլթնն իւ
 րում : * զի զի յուգաս զորաւոր էր ուժով յեղարսն 2
 իւրում : և էր իշխան նշ : և եղի օրհնուլն յովանայ :
 * Եւ որդիք աւուրինի անգրանկանն իլի ենոք, և փաճ 3
 փուս, և սորմի, և քարմի : * Որդւոյ յովուլ, անմի, 4
 և բերնա որդի նք : և որդիք գովայ : * որդիք սե
 անի : որդի նք բաադ : * որդի նք բեւէլա, զոր գերեւոյ 6
 թաղ :

տարին : (39) Ոստի : Մինչ ի գաւն ի գերբարայ : (41) Ո
 ւան : Մինչ յորս յայտ : (42) Այց : ի լեւան անբայ :
 Գլ : Ե (1) Ոստի : Ետ զօրհնութիւն նոցա :

- Թագաճառար արքայաստորնոսանի . նա էր իշխան
 7 ռուբինի : * և եղբարք նի 'ի տոհմն իւրեանց , և 'ի վի
 ճակն իւրեանց , յազգն իւրեանց : իշխան յովել : և
 8 զաքարիա : * Եւ իւրեղէի որդի ողուլայ , որդի ամայ ,
 որդի յովելի : նա իմասնաց յարուեր , և 'ի նազաւ , և 'ի
 9 քնւման : * և յարեւելս բնակեաց , մինչև 'ի դաշ յանա
 պատն 'ի գետոյն եփրատայ . զի զի անասուն բազում
 10 էր նի 'ի գաղատադ : * Եւ յաւուրսն անուղայ արարին
 պատերազմ ընդ բնակելոն . և անկան 'ի մեռս'նց բնա
 կեալքն 'ի խաղանման մինչև յամ յարեւելից գաղատադու :
 11 * Որդիք զազայ յանդիման նոցա բնակելոն 'ի բաասն
 12 մինչև 'ի մեղքէ : * յովել անգրանիկն , և սափա երկ
 13 բորան . և անայի որ էր գալիւ 'ի բաասն : * և եղբարք
 նի բնակեցան 'ի տունս տոհմն իւրեանց : Միւրայել ,
 և մասուգամ , և սովլայի , և յովրէ , և յարան , և ազիա ,
 14 և ավրէդ : * Եւ (Բն սոքա որդիք աբիւրայիայ : Որդիք
 ուրիայ , որգւայ ագայի , որգւայ զաղատագու , որգւայ
 միգայի , որգւայ յեսայ , որգւայ յեգազայ , որգւայ
 15 այ սպիւրուլայ , * որգւայ աբգիւնի , որգւայ գաւնայ .
 16 իշխան սան տոհմի * բնակչաց 'ի գաղատադ . 'ի բաասն'
 և յաւանսնց , և յամ շարլ գաւառան սարունայ մինչև
 17 յելս ամենեցուն * համարոցն նի . յաւաքս յովելմա
 մայ աբրայի յուգայ , և յաւաքս յերորովմայ աբրայի
 18 Նի : * Որդիք ռուբինի , և զազայ , և կիսայ յեղին մա
 նասէի' յորգւայն զորութն , միք որ անուրն զահանն
 և սուսաբո , և շարէին աղիզանս , և ուսնայ էին պա
 տերազմ , զաւաստն և չորք հաղարք' և եւթն հարիւր
 19 և վաթսուն . որք ելանէին 'ի մարտ , * և անէին պա
 տերազմ ընդ ազարայիսն , և ընդ սաւրայիսն , և ընդ
 նափնայիսն , և ընդ նարեգանայիսն , և ընդ նաբմաւ
 20 ցիսն : * և զարայսն 'ի վի նի , և տաւան 'ի մեռս նոցա
 ազարայիսն , և ամ խորանք նի . զի զի առ ամ դաշ
 ցին 'ի պատերազմն' և լուաւ նի , զի յաւայսն 'ի նա :
 21 * Եւ գերեցին զպատրաստութն նի . ուղտս հինգ հա
 զար , և յոյճարաց երկերիւր և յետն հազար , եւս եւս
 22 կուս հազարս , և ոգիս արանց հարիւր հազար : * զի
 զի վերաւորք բազում անկան , զի 'ի մէ երկ պատե
 բազմն . և բնակելոն փոխանակ նի մինչև 'ի գերութն
 23 իւրեանց : * Եւ կես ցեղին մանասէի բնակեաց յերկրին
 բաւ

(8) Ռիւս . Որդի սաան . որ : (9) Ռիւս . Ծանազա
 ւին 'ի գետոյն : (13) (14) Ռիւս . Եւ ավրէդ եւթն : Մա
 ճա որդիք աբիւրայիայ . որգ : (17) Ռիւս . Համարոցն
 նոցա անցն յաւաքս : (20) Ռիւս . Ազարայիսն և մի
 իշխանք նոցա : (23) Ռիւս . Բնակեաց յերկրին 'ի բաասն

բասանայ մինչև 'ի բաաղերմոն, և սանիր, և 'ի լեառնն
հերմոնի, և 'ի լեբանան. ինքեանք բաղանայան: * Եւ 24
այտօրբիկ են ի լեանք տանց տոհմից նոյ. ովքեր, և յեւ
սի, և եղիէզ, և եզիէլ, և յերեմա, և յովգիա, և ի
գիէլ, որք զօրաւորք ուժով. որք անուանիք ի լեանք,
տանց տոհմիցն իւրեանց: * Եւ բախտազանց եղեն յայ 25
հարցն իւրեանց, և պոռնկեցան զհետ աստուածոց զ
տարաց երկրին՝ զորս եւարձ ան յերեսաց նոյ: * Եւ 26
յարոյց ան ի լե' զհոգին փանովայ արքային ասորեւ
տանեայց, և զհագի թագաւոր Թադմատայ արքային
սուրայ, և գերեաց զհուրէն, և զգագգի, և զհետ ցե.
ղին մանասէի, և տարաւ զնոսա 'ի բաղա և 'ի բարսիք,
առ գետեղերն գովանայ, մինչև յորս յայա:

ԳԼ. Զ.

ԺԶ. Որգիք զեւայ, գեթոն, կահաթ, և մերարի: * Որ 1
գիք կահաթու, ամրամ, և սահառ. քերոն, և ռ 2
զիէլ: * և որգիք ամրամայ, անարոն և մովսէս, և մա 3
իւամ և որգիք անարոնի՝ նաբազ, և աբիուգ. եղաւ
զար, և իթամար: * Եւ եզեաղարծնաւ զգիւնէս. գե 4
նէկս ծնաւ զարեսու. * արեսու ծնաւ զորդի. որք 5
քի ծնաւ զորդ. * արդիայ ծնաւ զարեսու. արեսու ծնաւ 6
զմարեովթ. * մարեովթ ծնաւ զամարիաս. ամարիաս 7
ծնաւ զաբիտովթ. * աբիտովթ ծնաւ զսագովկ. սագովկ 8
ծնաւ զաբիմաս: * աբիմաս ծնաւ զազարիաս. ա 9
զարիաս ծնաւ զյոնիաս: * յոնիաս ծնաւ զազարիաս. 10
առ էք. քահանայ 'ի տանն նոյ, զոր չինեաց սաղմոն յեմ:
* Եւ ծնաւ ազարիաս զամարիաս. ամարիաս ծնաւ զա 11
բիտովթ: * աբիտովթ ծնաւ զսագովկ. սագովկ ծնաւ 12
զսեղբում: * սեղբում ծնաւ զքեզիիաս. քեզիիաս ծնաւ 13
զազարիաս: Զազարիաս ծնաւ զարեսու. արեսու ծնաւ 14
զյովսէգէկ: * և յովսէգէկ զնայ 'ի գերուժէն Շյաւ 15
գայի և եմի 'ի ձեռն նարաքսգանտորայ: * Որգիք զեւ 16
նայ՝ գեթոն, կահաթ, և մերարի: * և այսպիսի ան 17
ուանք որդւոցն գեթոնի՝ զոբենի, և սիմէի: * Եւ որ 18
գիք կահաթու, ամրամ, և սահառ. քերոն, և ոգիէլ:
* Որ

նայ մինչև 'ի բաաղերմոն... և 'ի լեառնն ահերմոնի:
(24) Այս. Եւ ի գիէլ. և արք զօրա՝: (26) Ոհմտ. Թագա
ղաւթագաւորայ արքային ասորայ, և գերեաց զառ
բնի... մինչև յորս. Իս, յառաքս յայա:
Գլ. Զ. (1) Ոհմտ. Գերսոն, կահ՝: (6) Ոհմտ. Եւ ռ
գիս... և արեսու... և ամարիաս: (12) Ոհմտ. Եւ աբի
տովթ: (17) Այս. Զարենի և սեմի:

- 19 * Արգիք մերարեայ, մեռել, և մեռի : և պարգիք պահեց
20 զձեռքս քաղցին խրեանց : * զեթանին, և զուրեանայ
21 որգւայն խաղց : յեթթի որգի նք, * յովաք որգի նք :
արգիք որգի նք. զաստ որգի նք. յաթրի որգի նք :
22 * Արգիք կահաթու. զահաթ որգի նք. կորի որգի նք. ժե
23 ասիք որգի նք. * Եղիանա որգի նք. արխասի որգի նք.
24 ասիք որգի նք. արխաս որգի նք. * Գիթ որգի նք. ու
25 բիեղ որգի նք. սաւուղ որգի նք. * Եւ որգիք եղիա
26 նայ, ամաս, պարգիք : * Եղիանա որգի նք. սուփի որ
27 գի նք. կանաթ որգի նք. * Եղիաթ որգի նք. յերոամ.
28 որգի նք. Եղիանա որգի նք. * Արգիք սամուէլի. անգ
29 բանիք նք յովէլ, և երկրորդն արիա : * Արգիք մերա
րեայ, մեռել, նարար. զարեին որգի նք. անմի որգի
30 նք. ողա որգի նք. * սամաս որգի նք. անգիա որգի
31 նք. ասիա որգի նք. * Եւ սղան են զորս կաղցայ զա
ւթի ի վր կրգեցողայն ի տան տն, ի գազարեցուցա
32 նէլ զասպանակն : * և եկն պաշտանայք առաջի խորա
նին տանն վրայաւթն նուագարանից, մինչ չինաց սղ
զանն զտանն տն յեմ. և կաղին ի կարգին խրեանց
33 ի պաշտանին խրեանց : * Եւ սղան են որ կաղին և
արգիք խրեանց. Էման թռն սամուէլի, ի կորիայ կա
հաթայի : Յորգւայն կահաթու. Էման սաղմասանու
34 աք. որգի յովէլ, որգւայ սամուէլի : * որգւայ եւ
կանայ. որգւայ յերեմիէլ. որգւայ ելիէլ. որգւայ
35 թովկայ. * որգւայ սուփիայ. որգւայ եղիանայ. որգ
36 ալ մասթայ. որգւայ ամասթայ : * որգւայ եղիանայ.
որգւայ յովէլ. որգւայ աղարիայ. որգւայ սափանայ :
37 * որգւայ թասթայ. որգւայ ասիւրայ. որգւայ բիսպա
38 փայ. որգւայ կորիայ : * որգւայ յեսարայ. որգւայ կա
39 հաթու. որգւայ զեռայ. որգւայ Ելի : * Եւ եղապք նք
սասի, որ կաղք Է ալմէ նք. Ասափ որգի բարաթիւր :
40 որգւայ սամայ. * որգւայ միքայիլ. որգւայ զաա
41 սիւր. որգւայ միքիւր. * որգւայ անանիւր. որգւայ
42 աղարիւր. որգւայ յադիւր : * որգւայ ուրայ. որգւայ
43 զամնայ. որգւայ սեմնայ : * որգւայ յիթնայ. որգւայ
44 գեթանի. որգւայ զեռայ : * Եւ որգիք մերարեայ եւ

բազը

- (21) Ռիս. Թովաք որգի նք. արգիք որգի նք : (21) Ռի
ս. Արգիք որգի նք. զեման որգի նք. զաստ որգի նք :
(24) Ռիս. Տասթ որգի նք, արգիք որ : (25) Անտ.
Ամաս, արգիք : (27) Ռիս. Եղիաթ որգի նք :
(32) Ռիս. Եւ կաղին ըստ կարգին խրեանց : (35) Ռի
ս. Որգւայ մասթայ : (38) Ռիս. Որգւայ յեսարա
րայ : (40) Ռիս. Որգւայ միքիւր : Ռիս. ասիւր. միքիւր :
(42) Ասա. Որգւայ աղարիւր :

բարբ ՆՅ՝ի ձախմբ. Ելծան որդի կիսանայ. որդւոյ աղ
դիւայ. որդւոյ անխոլտայ : * որդւոյ ամբարիւայ. որդւոյ 45
ամենարիւայ. որդւոյ քեղէիւայ : * որդւոյ ամբարիւայ. որդւ 46
ւոյ բառնայ. որդւոյ սեմարայ : * որդւոյ ամսողոյ. 47
որդւոյ մնաւորայ. որդւոյ մերարիւայ. որդւոյ զեւայ :
* Եւ եղբարք ՆՅ ըստ տանց տոհմից իւրեանց, զհառ 48
ցին. որունալք յոմ՝ի գործ պաշտաման խորանին տանն
այի : * Եւ ահարոն և որդիք նր Յիսէին խունկս ի վր 49
անխոլտայ ողակիցայ, և ի վր սեղանոյն խնկոցն, յոմ՝
ի ֆորս որբուծն որբուծեցն. քաւել զն ին լը ամբ
զոր պատուիրեան մեղսէս ծառայ էյ : * Եւ սրբս են 50
որդիք ահարոնի. Եղիազար որդի նր. փնէիկս որդի
նր. աբիսու որդի նր. * բովիա որդի նր. ալիա որդի 51
նր. զարա որդի նր. * մարաովթ որդի նր. ամարիւաթ 52
որդի նր. աբիտովթ որդի նր. * սազովի որդի նր. ա 53
քիսիս որդի նր :

ԺԸ * Եւ այսորիկ են բնակուեմիք ՆՅ՝ի գեղս իւրեանց, ի 54
տահմանս իւրեանց՝ որդւոցն ահարոնի՝ի տոհմն կա
4աթու. զմ զի նա եղև խիստ իշխան : * Ետուն նոցա 55
զքերոն յերկրին յուգայ. և զպատուցեալուն նր շուրջ
զնովալ : * և զգաշտն քաղաքին, և զգեղսն նր ետուն 56
քաղաքայ որդւոյ յիփոնեայ : * Եւ որդւոցն ահարոնի 57
ետուն զքաղաքս ապաւինուեցն. զքերոն, և զգե
նա, և շուրջ զպատուցեալուն ՆՅ, և զգեղս՝ և զպատու
ցեալուն նր : և զեթմամով՝ և զպատուցեալուն նր : * և 58
զիսթեր՝ և զպատուցեալուն նր : և զգաքի՝ և զպատու
ցեալս նր : * և զասան՝ և զպատուցեալս նր : և զքեթ 59
ամֆու՝ և զպատուցեալս նր : և զքեթեր՝ և զպատու
ցեալս նր : * Եւ ի ցեղէն բնիլուփնի, զգաքեի՝ և զք 60
զպատուցեալս նր : և զգալեմիթ՝ և զպատուցեալս նր : և
զգաքեի՝ և զպատուցեալս նր. զանսմովթ՝ և զպատու
ցեալս նր : զանքովա՝ և զպատուցեալս նր : Եւ քաղաք
շորեքատան. քաղաք տոհմից իւրեանց : * Եւ որդ 61
ւոցն կահաթու մնացելոց լը տոհմից իւրեանց ի ցեղէ
կիսոյ ցեղէն մանասէի՝ վիճակը քաղաք տան : * Եւ 62
որդւոցն գեթմանի ըստ տոհմից իւրեանց ի ցեղէն Է
ապարայ, և ի ցեղէն ասերայ, և ի ցեղէն նեփթադի
մայ, և ի ցեղէն մանասէի՝ ըստան քաղաքս շորեքատ
ան : * Եւ որդւոցն մարարիւայ ըստ տոհմից իւրեանց. 63
Է

(45) Ուփս. Որդւոյ ամբարիւայ : (46) Ուփս. Որդւոյ բա
անայ : (51) Ուփս. Որդի որդի նորա : (57) Ուփս. Եւ
զլանս, և շուրջ : (60) Ուփս. Եւ զանսմովթ. և
զեթմովթ. քաղաք երեքատան : (61) Ուփս. Վիճակա
քաղաքս տան : (62) Ուփս. Քաղաքս երեքատան :

'ի ցեղին ռուբինի, և 'ի ցեղին դազայ, և 'ի ցեղին դա
 64 բուզանի, զինակաւ քաղաքս երկոտասան : * Եւ ետուն
 որդիքն իւր զեւասցւոցն զքաղաքն, և շուրջ զգատու
 65 ցեալն նշ : * և ետուն զինակաւ 'ի ցեղէ որդւոցն յու
 գայ, և 'ի ցեղէ որդւոցն շմաւոնի, և 'ի ցեղէ որդւոցն
 իննիստի : * զքաղաքն զայնսիկ զորս կոչեցին յաւ
 66 աւան : * Եւ 'ի ցեղէ որդւոցն կահաթու եղին քաղաք
 67 ասիմանայ իւրեանց 'ի ցեղին եփրեմի : * և ետուն նշ
 զքաղաքն ասիմանի : Զսիւքեմ, և յուր զգատու
 ցեալն նշ 'ի լեւրին եփրեմի : և զգալէր, և զգատու
 68 ցեալն նշ : * և զսեկեմ' և զգատու ցեալն նշ, և զգ
 69 բեթարան, և զգատու ցեալն նշ : * և զելովթ' և զգա
 տու ցեալն նշ : և զգեթրոման' և զգատու ցեալն նշ :
 70 * Եւ 'ի կիսոյ ցեղին մանուսի, զնեւր' և զգատու ցեալն
 նշ, և զբեթաւան' և զգատու ցեալն նշ : ըստ առհմից
 71 որդւոցն կահաթու մնացորդաց : * Որդւոցն զեթու
 նի ըստ առհմից իւրեանց 'ի կիսոյ ցեղին մանասի :
 զգատու 'ի բաւան' և յուր զգատու ցեալն նշ : զհա
 72 մովթ' և զգատու ցեալն նշ : * Եւ 'ի ցեղին իսաքարայ,
 զինգէս' և զգատու ցեալն նշ : զհազիր' և զգատու
 73 ցեալն նշ : * զամեմ' և զգատու ցեալն նշ : զանամ'
 74 և զգատու ցեալն նշ : * Եւ 'ի ցեղին սաերայ, զմատա
 և զգատու ցեալն նշ : զաւգան' և զգատու ցեալն նշ :
 75 * զյակակ' և զգատու ցեալն նշ : զհովթ' և զգատու
 76 ցեալն նշ : * Եւ 'ի ցեղին նեփեթազիմայ, զինգէս 'ի
 գալիլէս' և զգատու ցեալն նշ : զամեմ' և զգատու
 77 ցեալն նշ : զսարթաթաթ' և զգատու ցեալն նշ : * Եւ
 որդւոցն մարտայ մնացորդաց 'ի ցեղին զարուզանի :
 զսեկեման' և զգատու ցեալն նշ : զինգէս' և զգատու
 ցեալն նշ : զսեկեման' և զգատու ցեալն նշ : զամեմ
 78 և զգատու ցեալն նշ : * և յեղերն յարգանանու երկ
 քով, յարեմայ յարգանանու : 'ի ցեղին ռուբինի,
 զասոր յանագաթն' և զգատու ցեալն նշ : և զյաւա
 79 և զգատու ցեալն նշ : * և զինգէս' և զգատու
 80 ցեալն նշ : և զսեկեման' և զգատու ցեալն նշ : * Եւ
 'ի ցեղին դազայ, զամեմ' 'ի գազապ' և զգատու
 81 ցեալն նշ : և զանայեմ' և զգատու ցեալն նշ : * և
 զին

(65) Ռանի : Կոչեցին զնա յանուանի : (66) 'ի լուս' : Եւ
 առհմից որդւոցն կահա' : Կահաթի ոմայ 'ի բեւ' : (68) Ու
 ման : Եւ զսեկեման : (69) Սար : Եւ զգեթրեման, և զգա
 (70) Ռանի : Եւ զիսաքարան : (71) Սիւն : Եւ զամեմ :
 և զանամ : (72) Ռանի : Եւ զթարաթ : (73) Ռանի : Եւ
 զյաւապայ : Ռար սիւն : և զյաւան : (74) Ռանի : Եւ զին
 գէս : (75) Ռանի : Եւ զսեկեման' և զգա' :

գլխերսն՝ և զգրաւորեալսն նք. և գլխեր՝ և զգրաւորեալսն նորա:

ԳԼ. Ե.

Եւ որքն են որդիք խաղարայ՝ Թովգայ, և փուա, 1
 և յասուբ, և սամբամ, չորք: * Եւ որդիք Թովգայ՝ 2
 աղի, և հուսփայիտս, և յերիել, և յեմու, և յերամ, և
 սամուել: Ինչանք ըստանց տոհմից իւրեանց. և Թուզ, 3
 և անան, զորաւորք ուժով ըստ ազգին իւրեանց: և գունգը
 նյ յասուբս գաւթայ. քսան և երկու հազարք, և վեց 4
 հարիւր: * Եւ որդիք ողիայ՝ յեղեբիտս: և որդիք յե- 3
 գեբիայ, վիքայել, և արգիտս, և յովել, և յոխաս. Իշ-
 խանք ամենեքեան: * և ընդ նն ըստ ազգին իւրեանց, 4
 ըստ տանց տոհմից իւրեանց, զորաւորք կարգեալք. Ի
 պատեհրազմ, երեսուն և վեց հազար. վն զե թագմացու- 5
 ցին կանայս և որդիս: * և եղբարք նյ յամ տահման իսա-
 քարայ զորաւորք ուժով, ութսուն և եւթն հազար՝ Թիւ 6
 նյ ամենեցուն: * Որդիք բենիամիէ՝ բազիէ, և բոքոր, 7
 և ազիել, երեք: * Սղբն են որդիք բազիայ. ասերան, 8
 և ողի, և ողիել, և երեմովթ, և արի, և Էնգ: Ինչանք 9
 քանց տոհմից իւրեանց զորաւորք ուժով. և Թիւ. նոցա
 քսան և երկու հազարք, և երեսուն և չորք: * Որդիք Բո- 8
 ժորեայ՝ զամարիտս, և յովաս, և եղիազ, և եղիազիէ, և Զու- 9
 և Զու, և ամարիտ, և երիմովթ, և արիու, և անա-
 Թովթ, և եղմ Թեմ, ամենեքեան սղբա որդիք բոքորեայ. 10
 * Ինչանք տանց տոհմիցն իւրեանց ըստ ազգին իւրեանց
 զորաւորք ուժով, և Թիւ. նյ քսան հազար և երկերիւր: 11
 * Եւ որդիք արգիելի, բազաան. և որդիք բազաանու, 10
 յեմու, և բինիամին, և աւովգ, և քանաան, և եզան, և Թարսիս, և արիսասար: * ամենեքեան սղբա որդիք ար- 11
 գիելի ինչանք տոհմիցն իւրեանց զորաւորք ուժով, և
 եւթսուտասն հազար և երկերիւր, որք ելանելին զորա-
 Թ՛ պատեհրազմել: * և սափիմ, և ափիմ, և որդիք սով- 12
 բայայ՝ սորաւ. և որդի նք յափներ: * Որդիք նեփթու 13
 գիւնյ՝ յափիել, և գովի, և սահաւ, և սեփթու. որդիք
 բովգայ: * Որդիք մանասի՝ երիել, գոր. ծնաւ. նաւ 14
 հարճն ասորի. և ծնաւ զմարգիր զհայրն զազաւգու:
 * և մարգիր սու. էին յափինա, և սեփինա. ամուսն քեւ նք 15
 մոտ,

ՓԷ. Է. (3) Ռանտ. Եւ յովել, և յեղիտս: (6) Ռանտ. Եւ
 բոքոր և ազիել: (8) Սղբ. Եւ որդիք բոքոր՝ (10) Ռ-
 անտ. Եւ որդիք ազիելի. և բենիամի: (11) Թարսիսի
 Էղիւր. Եւ երկերիւր, պէ եղաւ: (12) Ռանտ. Եւ որդիք ու-
 բայայ: (14) Ռանտ. Հարճն իւր ասորի: (15) Սղբ. Եւ

- մոռաց, և անուն երկրորդին ստեփան. և ծնաւ ստեփան.
 16 զայ գոտեղը: * Եւ ծնաւ մոռաց կինն մաքերայ որդի,
 և կռեաց զանունն նր փարէս, և անուն եղբոր նր սորոմ.
 17 և որդւոյ նր ուղամա. * որդի ուղամայ՝ բազիմ: Սղբ
 են Գրգիք գաղապացայ. որգիք մաքերայ որդւոյ մանաւ:
 18 սէէ: * և քոյր նր մաղէթէթ ծնաւ զէսաւգ, և զարին:
 19 զեր, և զմոռաց: * և էին որգիք սեմբայ՝ այլն, և սիւ.
 20 քեմ, և զակեթա, և անիամ: * Եւ որգիք եփրեմի մեւ
 Թաւա, և բարազ որգի նր, և Թաւաթ որգի նր, և էգիւազ.
 21 որգի նր, նոմէէ որգի նր, զարեգ որգի նր, * սովթեք
 որգի նր, եղբ սորդի նր, եղեւգ որգի նր. և սպանին զն
 աբգ զեթացիք ծնեալք յերկրն, զի զի իջին առնու
 22 զանանունսն նր: * և սուգ առ եփրեմ հայրն նր յաւուրս
 23 բաղումս. և եկին եղբարք նր մօխԹարեւ զնա: * և եմուս
 առ կինն իւր՝ յաջաւ և ծնաւ որդի. և կռեաց զանուն
 նր բարիա, զի զի իւր Ժամանակի ծնաւ ասէ՝ ի առն
 24 իմում: * և գուսար նր սառա. և մնաց որդւոն այնորիւք
 չնեաց զեթորոն ներքին և զվերին: Եւ որգիք ողանայ՝
 25 սէէրա, * և հաւափայէ որգի նր, և հաւասէթ, և Թաղե
 26 որգի նր, զոգա որգի նր, և Թաան որգի նր: * և ա.
 27 միւսգ որգի նր, եգիսամա որգի նր, * նուն որգի նր,
 28 Ենսու որգի նր: * Եւ կարուածք նր և բնակութի իւր
 և անց յեթէզ, և գեօզք նորին յարեւելս. գաղեր՝ և գեօզք
 նորին, և սիւքեմ՝ և գեօզք նորին մինչև ի գաղա և ի
 29 գեօզն նր: * և մինչև ի սահմանս որդւոցն մանասէի.
 և Թաան՝ և գեօզք նր. Թանաք՝ և գեօզք նր. գաղապգ՝
 և գեօզք նր. մակեգգա՛ւ և գեօզք նր. գողք՝ և գեօզք
 նր: ինչ բնակեցան որգիքն յովսէփաւ՝ որդւոյ իւր:
 30 * Որգիք ստերայ՝ յեօնա, և յասուր, և յեսովա, և յեւ.
 31 սու, և արարեա, և սարա քոյր նր: * և որգիք բարեայ՝
 32 քեթեր, և մեգթիէգ. նա ինքն է հայր զերեթայ: * և բա.
 բեր ծնաւ զյափաղէս, և զսովեր, և զքովթաւ. և բզ.
 33 սովթա՛ւ զքոյրն նր: * Եւ որգիք յափեղատայ, Թեւեթի.
 34 բամայէլ. և ասիթ. սղբ են որգիք յափեղատայ: * և
 որգիք սովերայ՝ սղբու, հաւազա, և սղա, և արամ:
 35 * և որգիք եղամայ եղբորն սովարայ՝ յամանա, և սեղէս,
 36 և ամասալ: * Որգիք սովթարայ՝ առնափար, և սոտալ.
 և

ծնան ստեփանԹայ: (16) իւրա՝. Եւ որգի նր ուղամա:
 Սղբ սոյն. Որդւոյ նր ուղամա և ակէէմ: (19) Սոյն.
 Որգիք սեմբայ, այլն: (20) Սոյն. Եւ եղազ որգի
 նր: Սղբ սոյն. Եղեւալ: (27) Սոյն. Ենսուէ որգի:
 (29) Սոյն. Բաղապգ և գեօզք: (31) Սոյն. Հայր զերե.
 Թայ: (32) Սոյն. Եւ քեթեր... և զքովթամ: (33) Սոյն.
 Եւ որգիք յափաղատայ... քեթի որ: (36) Սոյն. Որ.

և բարի, և յեմա, * և բաար, և ովք, և սեմա, և առ 37
 դեա, և յեթեր, և բեերա: * և որդիք յեթերայ, յափի 38
 նա, և փաափա, և արա: * և որդիք ովքայ, որեք, և ա 39
 նիեք, և հոայիել: * Ամենեքնան սոքա որդիք ստերայ, 40
 ամենեքնան իշխանք և պեղք առհմիցն, ընախք զորապետ
 աժով, իշխանք և առաջնորդք: և թիւ նոցա ի մեզոս
 պատերազմի արք. քան և վեց հազարք:

ԳԼ. Ը.

Եւ բենիամին ծնաւ զբողոք զանգրանիկ իւք, և զաղ 1
 քեզ զերկրորդն, և զարա երրորդ: * և զնովա չու 2
 բարգ, և զհաափա հինգերորդ: * Եւ էին որդիք բա 3
 բեգայ, արեգ, և գերա, և աբիսւգ, * և աբիսուէ, և 4
 մաաման, և գերան, * և սովփան, և պերան, և սովիմ: 5
 * Սղան են որդիք ովքայ. և սղա իշխանք առհմիցն, բը 6
 նակէին ի դարէս, և գերեցին զնոսա ի մանաքաթի: 7
 * Եւ նոոմա, և աքիա, և գերա, նա ինքն է էգզամ. և 8
 ծնաւ զաղար, և զպերագ: * և զաարիմ ծնաւ զմովամ: 9
 ինա արձաղիլոյն զնա. և ովիմ, և բաարա: * և բագա 10
 կին նք ծնաւ նմա զյովբար, և զսաբիա, և զմովաա. և 11
 զմեղբամ, * և զյեռա, և զսերիա, և զմարմա: սոքան 12
 իշխանք առհմիցն յովսիմայ: * Եւ ծնաւ մովսիմ զաղի 13
 աովբ, և զաղփաղա: * և որդիք աղփաղայ՝ ովք, և մի 14
 սոյիւ, աներ. նա չինեաց զնովսով, և զաղի. և զգեռոզ 15
 նք: * և զբարիգա, և զսամա: սոքան են իշխանք առհմից 16
 որ ընակէին յեզամ. և սք հալածեցին զընակէնան գե 17
 թայ: * Եւ եպարք նք՝ մովսէք, և յարիմաթ, * և ագա 18
 բադիա, և արովք, և սադեր, * և միջայել, և յեմփաք 19
 և յովբար, և յեգիա: Որդիք բարիագայ, * զաբգաիա, 17
 և միջոզամ, և աղակի, և աբար, * և յեսամարի, և եռի 18
 եզա, և յարաք: որդիք երփաղայ, * յակիմ, և զէքրի, և 19
 զաբգի: * և եզիովնէ, և սազթի, և երիւլ, * և աղաիա, 20
 և բերիգա, և բարեա, և սամարիամ: Որդիք ամարսայ՝ 21
 * յեմփան, և ովբեգ, և եզիէզ: * և տրգան, և մերքի, 22
 և անան, * և անանիա, և ամբի, և անգամ, և անգթով 23
 թիա, * և ամթին, և յեմփաղիա, և փանուէլ: Որդիք սով 24
 ան 25

գիք սովփորայ առնա՝: Ուր ուլան, Սովփաասայ:
 ԳԼ. Զ. (2) Ոմնո. Եւ զհաափա հինգերորդն: (3) Ու
 չու. Եւ էին որդիք բաբեգայ: (8) Ուլան. Եւ զաարիմ
 ծնաւ զմովսէք... և նովսիմ: (9) Ոմնո. Եւ զսերիայ և
 զմովսայ: (12) Առք. Նա չինեաց զովսով: (13) Ոմնո.
 Եւ սոքա են իշխանք: (15) Ուլան. Եւ արովք. և ագեր:
 (18) Ոմնո. Եւ եսիգա և յովար:

26 անկողնի՝ * սամելիս, և սարայիս, և գոթողիս, * և ա
27 բախիս, և հեղիս, և զհերի: որդիք երոմեայ: * Ս
28 քա իշխանի տոհմից լը ազգ իւրեանց առաջնորդք: և
29 սորա բնակեցան յեմ: * և ի դարաւոն բնակեաց հայրն
30 դարաւոնի, և անուն կնոջ նր մնապա: * Եւ որդիք նր,
անդրանիկ սաղգոն, և յեսուր, և կիս, և բաղաւամ, և
31 նէր, և նարագ, * և զհեղուր. և եղբարք նր՝ զսղուր,
32 * և մաղղովի, որ ծնաւ զսամա: Եւ աղա զէմ յոն
գիւնն եղբարց իւրեանց բնակեցան յեմ ընդ եղբարսն
33 իւրեանց: * Եւ նէր՝ ծնաւ զկիս, և կիս՝ ծնաւ զսա
ւաղ. և սաւաղ ծնաւ զյոնիւթան, և զմէգիսաւէ,
34 և զամնազաթ, և զիմաշէլ: * Եւ յոնիւթան ծնաւ ըզ
35 մանիբրաաղ. և մանիբրաաղ ծնաւ զմիքա: * և որդիք մի
36 յայր, փիգոն, և մաղալ, և թարէ, և քաադ: * Եւ քաաղ
ծնաւ զսովիգա. և յովիգա ծնաւ զգաւթմաթ, և զա
37 զովի, և զգամարիս: և զամարիս ծնաւ զմեսա: * և
մեսա ծնաւ զքանաա, և զհուսիս որդի նր. և զնիւնա
38 որդի նր, և զնիւն որդի նր, * և զյովսէլ. վնց որդիք:
և սղաղիկ անուանիք նց, եղբիկամ անդրանիկ նր, և իս
մաղէլ, և սարախա, և աբդիսա, և անան. ամենեքեան
39 աղա որդիք եսեէի: * Եւ որդիք եսեղիանայ եղբոր նր.
սաւամ անդրանիկ նր, և աւաա երկրորդ, և եփիփափէւ
40 երրորդ: * Եւ էին որդիք եղիամայ զորաւորք աղբ ու
ժով, որ լարէին աղբուան. և բաղմապուցին որդիս,
և զորդիս որդւոց. հարիւր և իննսուն. ամենեքեան սո
քա յորդւոցն բնիւթանի:

ԳԼ Թ.

1 Եւ եմ իէլ ըստ Թաւրն իւրեանց գրեալք սորա՝ ի
գիրս Թաւաւորացն իւր՝ և յուգայ, հանդերձ բնա
2 կերպիւն ի բաբելոն, վն մեղացն իւրեանց: * Եւ որ բը
նակեալ էին յառաջին կալուածսն իւրեանց՝ ի քաղաքն
3 իւր, քահանայք և զհասցիք, ողբ տուեալ էին. * յեմ
բնակեցան. յորդւոցն յուգայ, և յորդւոցն բնիւթանի,
4 և յորդւոցն եփրեմի և մանասէի: * Եւ գովի ի որդի ա
մփուծայ, որդւոյ ամարիայ. որդւոյ փարեսի՝ որդւոյ
5 յուգայ: * ի տեղումայ՝ անդրանիկ նր առեա. և որդիքն
6 նր. * Եւ որդւոցն զարայի, և յիէլ, և եղբարք նր, վնց հա
րիւր

(28) Աւս. • Տահմից ըստ աղբին իւրեանց: (32) Ուն.
Որ ծնաւ զսամմա: (38) իւն. • իւն. վնց որդիք,
նշանի: հինգ որդիք:
ԳԼ Թ. (4) Ուն. յաւելա. • Որդւոյ ամարիայ, որդւոյ
իւր, որդւոյ Բանայ. յորդւոցն փարեսի: (6) Ուն. • Եւ

ըիւր և իննսուն : * և յորդանոցն բնիապետի՝ սաղովմ 7
որդի մասոմայ, որդւոյ գաղեայ . որդւոյ աստնուայ . * և 8
յերեմայ որդի յերեմայ . և եղամ որդի ողիայ, որդւոյ աշ
քորայ . և մասաղամ որդի սափաստայ, որդւոյ ռազաւե
լի . որդւոյ յաբեմայ : * և եղբարք նք ըստ ազգին իւր 9
նանց . իննհարիւր յիսուն և վեց . ամենեքեան արք պետք
տահմին իւրեանց, ըստ տանց ազգին իւրեանց :
Ի * Եւ ի քահանայիցն՝ յովիգայի, և յովսափի, և արին, 10
* և ազարիաս՝ որդի քեզկեայ, որդւոյ մասողամայ, որդւ 11
ւոյ սաղովկայ, որդւոյ մարիովթայ, որդւոյ պրիտով
թայ . առաջնորդ տանն նյ : * և որդիաս՝ որդի յերեմայ, 12
որդւոյ փասուրայ, որդւոյ քեզկեայ : և մասն՝ որդի աշ
գիէլի, որդւոյ եղբայ, որդւոյ մասողամայ : և զասամովթ
որդի ասերայ : * և եղբարք նք, իշխանք տանց տահմին 13
հաղար և եւթնհարիւր և իննսուն . արք քորաւորք ու
թով ի գործ պալատման տանն նյ : * Եւ ի յեւտացւոցն 14
սամաս որդի ասուրայ, որդւոյ եղբիկամայ, որդւոյ ա
սարիայ, որդւոյ որդւոյն մերսերայ : * և բազբադ, և ալ 15
րէս, և գովղէզ, և մաթանիաս որդի միշայի, որդւոյ
զեքերայ, որդւոյ ասափայ : Որդիաս որդի տամայ, 16
որդւոյ գաղիաղայ, որդւոյ ինիթովմայ : և բարաքիաս
որդի ասայի, որդւոյ եղիանայ . որ բնակիք ի գեղան
նեաոփատայ : * Եւ զանապանք՝ սալլոմ, և ափուբ, և 17
անթան, եման, և եղբարք նք . սալլոմ իշխան . * փն 18
չե ցայս վայր, ի գրան թագաւորին յարեւել : այսոցնիկ
են գրուիք բանակաց որդւոցն գեայ : * Եւ սաղովմ 19
որդի կովթեայ, որդւոյ աբիսափայ, որդւոյ կորիայ .
և եղբարք նք ի տանն հօրն իւրեանց, կորիայիցն ի վր
գործոց սպասուն . որք պահէին զպահպանութիւն խո
րանին, իշխանիք և հարք իւրեանց ի բանակին նն, և պա 1
հէին զմուսն : * Եւ փննէէս որդի եղիազարու իշխան 20
էր ի վր նք առաջինն . և նոքա ընդ նմա : * զազարիաս 21
որդի մասողամայ՝ զանապան գրան խորանին վայրու :
* ամենեքեան ընտիրք ի գրուած . երկերիւր և երկուս 22
սան : սղաւ էին ի սրահան նք, և թին իւրեանց : և
զաւ

յեկէլ և եղբարք նոցա : (6) Երեմայի խաղաղ զնի,
ոչ : (7) Ոման . Արդւոյ գաղեայ : (8) Ոման . Արդւոյ
սաղորայ . . . որդւոյ յերեմայ : (9) Երեմայի . Ընդ :
(9) Ոման . Տահմին իւրեանց (10) Այլ . Եղբարք, և
յովի : (12) Ոման . Արդւոյ եղբայ . . . և զասամովթ :
(13) Երեմայի . Ընդ : (14) ի լաս . . . Արդւոյ որդւոցն մե
րարեայ . կամայն բաղայ ի բն : (16) ի լաս . ի գեղան
նեաոփատայ : (22) Երեմայի խաղաղ . միւր : (23) Ու
լան . Եւ զնոսս կայդյց գաւթի :

ԺԻ

- 23 աստուծոյն նշ : * Սրբաւ և որդիքն նշ 'ի վերայ գրանց
 24 ասին ան , և 'ի ասան խորանին որդ պահէին * 'ի չորե-
 25 ակն կողմնս գրանն' յարեւելս , և 'ի ծովակողմն , 'ի հիւս-
 26 նակս' հանգերմ նորդ : * Վս զի հաւատարմութի էին
 27 շահարմանացն , և գանձուց ասին նշ : * և բանակէին
 28 ասնային : * Եւ 'ի նոցանէ 'ի վերայ սպասուց պարտա-
 29 նին : * և 'ի նոցանէ կային 'ի վր կանէ պարտութեցն ,
 30 խնկացն : * Եւ յորդուց բահանայիցն էին խղիզեապա-
 31 խղիզն և խնկացն * մատաթիւս 'ի դեաւացացն , նոս եր-
 32 վր գործոյ զահէին' և բապակի մեծի բահանային : * և
 33 բազմագրութն' պարտապակի չափակ 'ի չափուն : * Եւ
 34 շերէ էին 'ի գործն : * Սրբաւ իշխանք տանկցն դեաւա-
 35 յնմ' : * և 'ի գորտակն :
 Եւ թափեալ հայրն գորտակն յեւել , և անան կնոջ ԻԱ
 36 նր մարտա , * և որդի նր անգրանիկ տաղոն , և յաւեր ,
 37 և կիս , և բաւալ , և ներ , և նաբադ , * և գեգուր : և եղ-
 38 արքա զպարտոյ' պիտն , և զերի , և մակեղակն : * և
 39 եանց բնակեցին յիմ' ի եղբորս իւրեանց : * Եւ ներ'
 40 * և որդի յախանձանու մեծիբաւալ մնաւ զկիս : * Եւ
 41 որդիք միոյն' ժիտն , և մարտ , և Թարա : * և բաւալ
 42 մնաւ զպարտապա : և յախալ մնաւ զպարտակն , և
 43 զաղեմակն . և զաւրի մնաւ զմաստ : * և մասս մնաւ
 զբանար : ասիս որդի նորս . եղևապար որդի նորս .
 ևւ

(23) 'ի չա' . Եւ որդիքն իւրեանց 'ի վր գր' . հանձն
 անց 'ի թա' : (31) իմն . Եւ մատաթիւս : (34) Յոյն
 նախն գտնիւր : Եւ տաւ թափեցան : (35) թիւն . Հայրն
 գորտակն յայն : (42) թիւն . Եւ քաղ , կն . գորտ
 իւր . ասիս . Եւ զաղեմակն և զաւրի , և ամբի մնաւ :

եռանդ որդի նորա : * Եւ եռանդի որդիք լինց : և այս 44
 որդիք անուանց նոյա , եղբիւսմ անգրանիկ նորա , և
 խանցիկ , և արգիւ , և արգիւ , և ամարիւ , և անան :
 արդի որդիք ամենի :

Գ. Լ. Ժ.

Եւ այլապէս պատերազմեցան չ ինի , և փախան 1
 յերեսայ աղաղակացն . և անկան վրաստաք 'ի լե- 2
 բնա գեղարույ : * և անգրանիկ որդիք զհնա սա- 2
 ւաւայ , և զհնա արգաւայն նորա , և հարին այլաղակին
 զյամբաման , և զամբնագար , և զանի յերեսէ զարգիւն
 սաւաւայ : * Եւ անորայա պատերազմի 'ի վերայ սա- 3
 ւաւայ , և զամբն զնա արգիւստաք արգիւստեք և զս- 4
 ւաւայ , և զանգրանիկ . յարգանցն : * Եւ անս անուաղ 4
 զհապարանիկին իւր . ձգեա զսաւաք քս և խոցեա զիս
 զամբն , մի զամբն եկեայն անթլիփայն այնգիկ , և
 խաղապնին ինն : և սչ կամեցա կապարանիկին նորա՝
 մի զի երկեա . յայտ . և սա սաւաւայ զսուրն , և անկա-
 'ի զի չի : * և եռան կապարանիկին նի թէ մեռաւ սա- 5
 ւաւայ , անկաւ և նա 'ի զի որդին իւրայ ' և մեռաւ : * Եւ 6
 մեռան սաւաւայ , և երկեայն արգիւն իւր յաւաք յայն
 միկ . և ամ տան նի միանգամայն մեռան : * Եւ եռան 7
 ամ այր ինի որդի 'ի հանգրուանն հին , եկի փախա-
 ինի , և եկի մեռան սաւաւայ և արգիւ նի , թողին զս-
 ւաւայ իւրեանց և փախան . և եկին այլաղակին և բա-
 նակեցան 'ի նն : * Եւ եղև 'ի վաղեմն ' եկին այլաղակին 8
 կապարանիկ յիւրաստան , և զամբն զսաւաւայ և զարգիւ
 նի անկեալս 'ի լեբինն գեղարույ , * մերկայուցին ըզ- 9
 նա . և սաւին զգլուխ նի , և զգլն նի , և սաւաւայն յիւր
 կիւր այլաղակայ , շարժանակի աւետարանիկ կայն իւր
 եանց ' և ժողովրդեանն . * և եղին զգլն նի 'ի տան սա- 10
 ւաւայն իւրեանց . և զգլուխ նի եղին 'ի տան զարգ-
 նայ : * Եւ լրան ամենեկեան որ բնակեալ էին 'ի զա- 11
 զարգ , զոր ինչ արարին այլաղակին ընդ սաւաւայ և չ 12
 ինի . * և յարեան 'ի զարաւակն ամ այր զորստաք , և
 ամբն զմարմինն սաւաւայ և զմարմինն արգաւ նի , և 12
 զերին յարիս ' և թողնցին զանկեալ նի ընդ կապարանի
 յարիս : և պահեցին սաւաւայ եւ ինն : * Եւ մեռաւ սա- 13
 ւաւայ

Գլ. Ժ. (1)(8) Ոման . Գեղարուայ : (2) Ոման . Եւ
 զանգրանիկ : (4) Եղբիւսմ գախուր . կապարանիկին
 նի : (6) 'իւրա' . Եւ երկեայն արգիւն իւր : Ուր անան .
 Եւ մեռաւ սաւաւայ և արգիւ : (7) Այս . Եւ բնակե-
 ցան 'ի նն : (10) Այս . Արատանցն իւրեանց :

առաջ յանորէնութեան իւր, զորս անորէնեցաւ 'ի արք.
բառ բանին ան զի ժշ պահեաց . զի զի եհարց սաւառ
վհեան խնդրել . և պատասխանի արար նմա սամուել
14 մարգարէ . * և ինչ խնդրեաց զար . և սպան զնա . և գաղ
ձոյց զթագաւորութիւն գաւթի որդւոյ յետեաց :

ԳԼ. ԺԱ.

- 1 **Ե**ւ եկն ամ ինչ առ գաւթի 'ի քերթոն , և ասեն . **ԻՌ**
2 ահաւասիկ ստեղծ քո և մարմնք քո եմք : * և
յերէկն և յետանա' մինչ էր սաւառ արքայ' գաւթի .
որ հանէր և մուծանէր զինչ . և ասաց արքայ ամ քո
3 լիցես առաջնորդ 'ի վերայ ինչ : * Եւ եկն ամ ծներն
ինչ առ արքայ 'ի քերթոն , և եգ արքայ գաւթի ուխտ
4 ասմունքի : * Եւ զնաց արքայ և արք նր յեմ , որ է յե-
5 բուս , և անդ յերուսաղիքն բնակէին յերկրին : * և ա-
6 լան բնակիչքն յերուսաղիք գաւթի . ժշ մարտ գու տյոր :
7 Եւ առ զամրոցն սիւնի , այն է քաղաք գաւթի : * և
8 ասէ գաւթի . ամ որ հարցէ զյերուսաղիս յետաջա-
9 դայն , և զիցի իշխան և զօրավար : Եւ եւ յառաջ 'ի ժշ
10 նր յովաք որդի սարուեայ , և եղև իշխան : * և նստաւ
գաւթի յամրոցին . զի այնորիկ կոչեաց զնա քաղաք
11 գաւթի . * և զինեաց զքաղաքն շուրջանակի . և պատե-
12 թաղմեցաւ և առ զքաղաքն : * Եւ երթայր գաւթի եր-
13 թաղով և մեծանայր . և ար ամենակալ էր ի նմա :
14 * Եւ սղբս իշխանք էին զօրացն գաւթի , որք զօրա- **ԻԳ**
նային շնդ նմա 'ի թագաւորութե նր , և ընդ ամ ինչ ,
որք թագաւորեցաւ ցածէին զնա բառ բանին ան 'ի ժշ
11 ինչ : * Եւ այս թիւ զօրաւորացն գաւթի . ի զբառս որ-
դի տքամանի , առաջին յերկին . նա մեծաց զսուրն իւր
միանգամայն 'ի վերայ երեքհարիւր վերաւորացն 'ի մի-
12 ում ժամանակի : * և յետ նր եղևազար որդի գովդայի
13 տքուքացայ . նա յերթ զօրաւորսն * էր ի գաւթայ
'ի փաստագամին : Եւ ալաղցիքն ժողովեցան անդր 'ի
պատերազմ . և էր մեծն ինչ անդառառանին լի գարեաւ .
14 և զորն փախեաւ յերեսաց տյաղցեացն : * և եկաց 'ի
մէջ մասինն և պահեաց զնա . և հարին զտյաղցիսն . և

ա

Գլ. ԺԱ. (2) Ո՛հնէ . իմում ինչ , և գաւ լիցես : (4) Ո-
հնէ . Եւ արք երկ յեմ , որ է յերուսա . (6) Ո՛հնէ . Որդի
սարուեայ : (11) Աւր . Միանգամ 'ի ժշ երեք հար-
(13) Ո՛հնէ . Ընդ գաւթի 'ի փաստագամին :

արար ար փրկութի մեծ : * և իբն երեք յերեսուն իւ 15
 խանացն 'ի վիճն առ դաւիթ յայրն ոգոտմայ : Եւ բա
 նակ այլայլեացն էր բանակեալ 'ի հովան սկայից : * և 16
 դաւիթ յայնժամ էր յամբողջն . և զոր պաշտպանացն էր
 յայնժամ 'ի բեթզաֆեմ : * և ցանկացաւ դաւիթ և ա 17
 սէ ո՞ր որբուցանէր ինձ ջուր 'ի ջրհորոյն բեթզաֆեմ
 որ առ դրանն : * Եւ պատահցին երեք զբանակ այլ 18
 ազգացն , և հանին ջուր 'ի ջրհորոյն բեթզաֆեմ , որ
 է առ դրանն , և առին և եկին առ դաւիթ . և ոչ կա
 մեցաւ դաւիթ ըմպել զայն , և նախկեաց զայն ան : * և 19
 ասէ՛ քաբիչ լիցի ինձ անձ առնել զբանդ զայդ , եթէ
 զարինն արանցդ այգոցիկ արբից յանձինս իւրեանց .
 զի զի ոգւովքն իւրեանց բերին զայդ : և ոչ կամեցաւ
 ըմպել զայն : զայս արարին երեք զորաւորքն : * Եւ ա 20
 բեստս եղբայր յովաբու էր իշխան երիցն . նա՛ ձգեաց
 զսուրն 'ի վերայ վեց հարիւր վիրաւորացն 'ի միում ժա
 մանակի . և նա էր անուանի * 'ի մէջ երիցն 'ի վերայ 21
 նց . բան զերկուսն փառաւորագոյն . և էր նց իշխան .
 և մինչ յերիսն ոչ ժամանէր : * Եւ բանեաւ որդի յո 22
 վեգայեայ , որդի ասն զօրաւորի . և բազում էին գործք
 նր 'ի կասեակէ . նա՛ եհար զերկուս որդիսն արիւն բա
 նեայ , և նա էլ և եհար զառեւծն 'ի մէջ գոթն յաւաթ
 ձեան : * նա՛ եհար զայրն եգիպտացի՝ զայր երեւելի 23
 հինգականգնեան , և 'ի ձեռն եգիպտացւոյն նիգոկ իբրեւ
 զսուորի զստայնանկաց . և էլ առ նա բանեաւ բրաւ ,
 և եհան 'ի ձեռանն եգիպտացւոյն զնիգոկն . և սպան
 զնա նիգոկանն նորին : * Զայս արար բանեաւ որդի 24
 յովեգայեայ . և անուն նորա 'ի մէջ երից զօրաւորաց .
 * բան զերիսն փառաւորագոյն , և առ երիսն ոչ ժա 25
 մանէր . և կայոց զնա դաւիթ 'ի վր ասեֆն իւրոյ :
 * Եւ սգաւ էին զօրաւորք զօրացն . Սաթել եղբայր 26
 յովաբայ . եղանան որդի զօվգայի 'ի բեթզաֆեմ .
 * ասովթ արովբայի . աքիզեղէս փափմնացի . * սմբէ 27
 որդի Թեկուացւոյն . աքիզեղէր անաթովթացի : * Սով 28
 բաք ասովթացի . եղիպք ոմնացի . * մովբաք նեափա 29
 ցի . եգեագ որդի բասնայ նեափաթացւոյ : * եթայի 30
 որդի հոեփայի 'ի բլբոյն բենիամինի . բանեաւ փարա 31
 թանայի . * սուրի 'ի նեքեղայ . գաաաարիէլ սարաթա 32
 ցի :

(17) Սայ . Որ առ դրանն է : (18) Ոմն . Որ էր առ
 դրանն : (20) Ոմն . Զսուրն իւր 'ի վերայ վեց հար' :
 (22) Ոմն . Գործք նր 'ի կասեակէ : (23) Ոմն . Եւ
 'ի ձեռն . նա՛ , 'ի ձեռն եգիպ' : (30) Ոմն . Մովա
 բէն եաափաաացի . . բասնայ նեափաացւոյ : (32) Ուիսն .
 Գաաաայ արիւն սարաթա :

33 ցի : * Աքամովք բարամայի . եղիար ասադարանայի
 34 * որդի ասամայ գովթնացայ . յովնածան որդի մազէի
 35 արարացայ . * պէիար որդի պարար արարացայ . ե
 36 զբառազ որդի ովբայ : * Փերովմէ քուրսթայի . պէիար
 37 ուրեղանայի : * ասարա կարմնայի . նաարէ որդի աս
 38 բիայ . * յովել եղբայր նաթանայ . մարար որդի ագա
 39 բայ . * սեղեկով ամանայի : Նասար արբերնայի՝ կապար
 40 ճակիր յովարայ որդւոյ սարուկայ . * իրաս ուրեթա
 41 ցի . գաթեթ յեթերայի . * ուրիաս քեռայի : Զարադ
 42 որդի սոսկայ * որդւոյ սեղբայ՝ ի հուրենայ , ի լիան
 43 ի լիք երեսնից : * անան որդի մաղբայ . յովնափաս
 44 մաթնանայի : * Ողիաս ասարովթայի . սամնա , և
 45 յեւեղ որդիք քովթանացայ , արարացիք : * յեգիէ
 46 * յեգիէլ մաթնայի . այիրար՝ և յովէ որդի նորա ,
 եղնանայիք . յեթեմա մովարացի . ափէլ : և որեգ , և
 յասիէլ մովարացիք :

ԳԼ ԺԲ.

1 Եւ սղոս եկին առ գաւիթ՝ ի սիկեղակ : մնչքեռ
 նեղեալ էր յերեսայ սաւուկայ որդւոյ կիսնայ ,
 և ողոս էին ի զորաւորսն օգնականք ի պատերազմին :
 2 * և աղեղամբ յովուց և յահեկայ , և պարսաւոր քա
 րամբք՝ և նեախք : Յեղբայրն սաւուկայ ի բնիխմէ
 3 նէ * ի լիան . Ասթեղի , և յովաս որդի սամայ՝ սարա
 մովթայի . և յեէլ , և ափաղեա որդիք աղմովթայ : բա
 4 բաբէա և յեուլ , անաթայիք : * Սամէաս գարսաւոնա
 ցի , զորաւոր ի միջ երեսնից , և ի լիք երեսնից : յե
 5 րոնայ , և եղեկիէլ , և յովնան , և զարադ՝ ի գաղե
 6 մարիս , և սափատիաս յարիփեղայ * ի կանայ . յասիայ ,
 7 եղեկէլ , և ովբայ , և յեղբամ՝ աղարացիք : * յովէլ և
 8 զարադիայ , որդիք յերոմայ գեգովթացայ : * Եւ ի
 գաղաթայ երոնցան առ գաւիթ , և յանապատեն զօ
 բա

(38) Ունի . Մաղաթ որդի ագարայ : (41)(42) Ունի .
 Զարադ որդի սաւուկայ : Ագինա որդի սեղբայ ի
 ուրենայ : (43) Ունի . Անան որդի մաղբայ . իմ ,
 մաղբայ : (44) Ունի . Սամնա և յեւեղ : (46) Ունի . Յե
 լիէլ մաթնայի :

Գլ. ԺԲ. (3) Ասթ . Սարսաւովթացայ . և յեղեկէլ . . .
 և յեուլ , անաթովթայիք : (5)(6) Ունի . Եղիողա . . . և
 սափատիաս յարիփեղայի : Եղիանայ և յասիայ . . և ով
 զորա : (7) Ունի . Որդիք յերոմայ գեգովթացայ :

րաւորը ուժով . անք որ հարկանեին պատերազմ, աշ
 ակաւ վահանս և աշտեայս, և դէմք նց իբրեւ զգէմս աշ
 ուժով, և թեթեւագոյնք ասիւք իբրեւ զայծեմունս 'ի
 վր լեւանց արագութիւն : * Եղբ' իշխան . արգիսա՝ 9
 երկրորդ . եղբար' երրորդ . * մասման' չորրորդ . յերեւ
 մաս' հինգերորդ . * եթեթի' վեցերորդ . եփեկէ՛ ևւթ
 ներորդ . * յոշնան' ութերորդ . եղգարաթ' իններորդ . 12
 * յերեմաս' տասներորդ . մեղաբանա' մետառաներորդ : 13
 * Սղբս յորգւոցն դադայ իշխանը զօրացն , 'ի հարկււրսն 14
 փոքր . և մեծ 'ի մեջ հազարացն : * Սղբս են որը անցին 15
 ընդ յորգանան յամենանն առաջնում, և նա եր լին յամ
 յատական իւրում . և հալածեցին զմեք բնակիչս հով
 տացն՝ յարեւելից փնջէ յարեմուտս : * Եւ եկին յորգւ 16
 ւոցն բնիթափնի և յուգայ՝ յօգնականութի գաւթի :
 * և դաւթի եւ ընդ առաջ նց, և ասէ ցնս . եթէ խա 17
 զազուէք եկիք առ իս' եղեցի ոքրա իմ չ ձեզ, ապա
 թէ մասնել զիս թշնամաց իմոց եկիք՝ ոչ չգարաու
 թք ձեռին, տեսցէ՛ թո՛ հարցն մերոց՝ և յանգիմանեա
 ցն : * Եւ զօրացոյց հոգին զամեսսա , զիշխան երեւ 18
 նիցն . և ասէ՛ Եթ' դաւթի որդի յեսսայ' և զօրգ քո՝
 խաղաղուէ՛ քեզ, և խաղաղուէ օգնականաց քոց . զի զի
 օգնեաց քեզ թո՛ քո : և ընկալաւ զնա՝ դաւթի, և կա
 ցոյց զնա իշխանս զօրացն : * Եւ 'ի մանասէն գիմեցին 19
 առ դաւթի՝ 'ի գալ ալլազգեացն 'ի վր սաւուղայ 'ի
 պատերազմ, և մշ օգնեաց նց . զի զի խորհրդու եղև
 զօրագլխացն ալլազգեաց, որը ասացին եթէ զլիտմք
 արանցք այդոցիկ գառնայ գա առ տեր իւր սաւուղ :
 * 'ի գնալն նր' 'ի սիկելակ, գիմեցին առ նա 'ի մանա 20
 սէն, եզնա, յովքարագ, և եղիու, և սաղթի . իշխանը
 հազարացն որը եին մանասէն : * և նորա գումարեցան 21
 չ գաւթի 'ի վր հինին . զի զի զօրաւորը եին ուժով,
 ամենեքեան իշխանը 'ի վր զօրուն : * քանզի աւուրց 22
 յաւուրս գային առ դաւթի, 'ի զօրութի մեծ իբրեւ զ
 բութի նյ :

Ի՛ . * Եւ այսոքիկ են անուանը իշխանաց զօրուն, որը եւ 23
 կին առ դաւթի 'ի քերթոն, գարձուցանել զմազաւ
 րութին սաւուղայ առ նա՝ ըստ բանին նյ : * Որդիք 24
 յուգայ վահանակիք և տիգաւորք, վեցհազար և ութ
 հա

- (12) Ո՛նն . Եղգար իննեքդ : (14) Օբնա՛ Գ . 'ի հաւ
 իւրսն փոքր է : (18) Ո՛նն . Խաղաղուէ չ քեզ, և իսա՛ :
 (19) Ո՛նն . Վն զի խորհրդով եղև զո՛ : (20) Ո՛նն .
 Յօգարագ, ինդիկէլ, միքայէլ . յօգարագ . . . որը եին 'ի
 մանասէն : (21) Ո՛նն . Ուժով ամենան . և իշխանը :
 (22) Ո՛նն . Քանզի յաւուրց յաւուրս :

- 25 հարիւր զօրաւորք՝ ի պատերազմի : * Եւ յորդանոցն շնուանի հօրք ուժով ի պատերազմել, և լինի հազար և
 26 հարիւր : * Յորդանոցն գեեայ . չորս հազար և վեց հա
 27 բիւր, * և յազատ ասաֆնորդ . Եւ յորդանոցն անարդ
 28 նի բնդ նմա երեք հազար և եւթն հարիւր . * և սագավի
 29 և երկու : * Եւ յորդանոցն քանիսմանի յեղբարցն սա
 30 ւաղայ երեքհազար, և յալովք ի նոցանէ եին վերա
 31 նաւանիք ըստ անոց ասմիցն իւրեանց : * Եւ ի կիսոյ
 32 ցան յանուանէ Թազաւորեցուցանել զգաւիթ : * Եւ
 յորդանոցն իսպարայ որք գիտէին զհանաւոր ի ժամա
 33 նակի ճանաչելով թէ զի՛նչ անելոցն էլի ի յիշանուան
 34 իւրեանց՝ երկերիւց . և ամենեկան եղբարք իւրեանց
 35 չէ նմ : * Եւ ի զաւուզանէ՝ որք ելանէին ի մարտ պա
 36 տերազմի՝ պատերազմական գործնաւ, յիսուն հազար՝
 37 սան հազար : * Եւ յոյն՝ կոյմանէ յարգանանու, ի
 յաւաքին, և ի զազայ, և ի կիսոյ ցեղին մանասէի,
 38 * ամենեկան սոքա որք պատերազմեց իսպարայք ի
 մարտ . իսպարայական անձամբ եկին ի քերքոն Թազա
 39 ւորեցուցանել զգաւիթ ի վի՛նի և այլ մնացորդն
 40 էլ իրիւզանն մի՝ Թազաւորեցուցանել զգաւիթ :
 39 * Եւ եին անդ աւուրս երես, ուտէին և ընկնէին . վո
 40 ղի պարտասուցին նոց եղբարքն իւրեանց, * և սահմա
 նակից նոցն, մնչի յիսպար, և ի զաւուզան և ի
 նեփթափ . և բերէին նոց ուղտուք և իւղք և ըզուովք
 և եղանդք կերակուրս, արեւ, և Թուզ, և յամի, և
 գինի, և մեծ, և զուարկս և ոչխարս բազումս . զան
 ղի ուրախութի եր յելի :

ԳԼ.

(27) Յօրթափն գոտեք . Ընդ նմ երեք հազար : (28) Յե
 ռիմափն . Եւ սասավի մանուկ : (29) Որնու . Սաւաղայ՝
 չորս հազարք . . վերակայուք ցեղի սանն : (34) Որնու .
 Կրեւսան և եօթն հազար : (35) Որնու . Եւ ութ հազար
 և վեց հարիւր : (38) Սա . Սմիւնն նք : (40) Որնու .
 Եւ բերին նոցա ուղտովք . . և ընկնդ . . արեւ . . . վո
 ղի յաւաքութի եր յիսպարեք :

ԳԼ. ԺԳ.

16 Եւ խորհրդաւ դաւիթ ընդ հազարապետան և հա
 ռիւրապետան, և ընդ թո՛ղիսն : * և ասէ զա
 լիթ ցամ եփեղցին ին : եթէ իցի բարութե՞ղ 'ի մեզ,
 և 'ի նե ից մերմէ յաղութեալ . առաքեալսք առ եղ
 բարսն մեր որ մնացեալ են ցամ ին : և ընդ նմ քահա
 նայք և զհասցեք 'ի քաղաքն կալուածոց իւրեանց, և
 ժողովեցին առ մեզ : * և բերցաւք նոցա առ մեզ զառ
 պանակն նոց մերոյ : զի զի ոչ խնդրեցին զնա յառաքն
 սաւուրայ : * Եւ ասաց թո՛ղիսն 'ի մեզ, այնպէս .
 զի զի ուզիք եր բանն յառա թո՛ղիսն գնանն : * Եւ և
 փեղցացայց գաւիթ զամ ինչ 'ի սահմանայն եղբայրս
 սի մինչև յեմաթ, տաննէլ զառպանակն նոց 'ի քաղաքն
 յարիմայ : * և եհան զնա դաւիթ 'ի թո՛ղիսն 'ի քա
 լաքն գաւթի, որ եր յուգայի : բերնէլ անտի զառապա
 նակն նոց նոց որ նախ 'ի վր քերովբեից, յորոյ վր հռ
 ճեցաւ անուանի : * Եւ եղին զառպանակն նոց 'ի վերայ
 սայլի նորոյ, 'ի տաննն անմահաբարոյ : և ասց և եղբայրք
 նր անէին զսայլն : * Եւ դաւիթ և թո՛ղիսն խնային
 սուաքի նոց թո՛ղիսն, երգովք սաղմոսաց : * ասալք
 և քնարոք և թմբկոք և ծնծկայիւք և փողովք : * և եկին
 մինչև 'ի կալն քելովեայ : և ձգեաց ողա զմեռն իւր ու
 նէլ զառապանակն, զի զի թիւրեաց զնա զուարակն :
 * Եւ բարկացաւ թո՛ղիսն սրամտութե՛ղ 'ի վր ողայ : և եհար
 զնա անդ յաղաքս ձգելոյ նր զմեռն իւր 'ի տապանակն .
 և մեռաւ անդ սուաքի նոց : * Եւ տրտմեցաւ դաւիթ :
 զի զի իրամատեայ թո՛ղիսն իրամատութի յողա : և հոգեաց
 զանդին զայն իրամատութի ողայ մինչև յորս յայտ : * Եւ
 երկեաւ դաւիթ յեյ յառաքն յայնմիկ և ասէ, զեմրդ
 տարայց առ իս զառապանակն նոց : * և ոչ դարձայց դա
 լիթ զառապանակն առ ինքն 'ի քաղաք գաւթի . և իւր
 տորեցոյց զնա 'ի տունն արեգգարայ քեռացոյց : * Եւ
 նստաւ առապանակն նոց 'ի տանն արեգգարայ ամբար ե
 բիս : և օրհնեաց թո՛ղիսն զարեգար, և զամ ինչ նր :

ԳԼ.

ԳԼ. ԺԳ. (1) Ոմեհ : Եւ ընդ հարիւրապետան : (2) Ո
 մեհ : Եւ առաքեալսք : * և ընդ նմ քահանայքն զա
 տայք : (3) Ուրմ . Յաւուրսն սաւուր : (6) Ոմեհ . Որ
 նոցեր 'ի վերայ քերով : (7) Ոմեհ : Անէին զառապան
 (11) Ոմեհ : իրամատութի ողայ : (12) Ոմեհ . Զառ
 պանակն նոց : (13) 'ի լաւ 'ի վերայ քեռացոյց, նշան
 ին : զեռացոյց : (14) Այս . Եւ զամ որ ինչ նր :

ԳԼ. ԺԳ.

- 1 Եւ առաքեաց զԲրամ արքայ տիրոսմ հեղատեսա իջ
գաւիթ, և փայտս մայրս. և շինողս որակց, և հիւ-
- 2 տանս փայտից՝ շինել իմա տուն: * Եւ ծանեաւ գաւ
ւիթ եթէ պատարասանաց զիս ար՝ ի վթ իջի. զի զի ա
նկայ ի բարձրութի թաղաւարուն նր, զի ժողովրդ.
- 3 եան իւրաց իջի: * Եւ առ գաւիթ այլ ևս հանդոյս յեմ.
- 4 և ծնան իմա այլ ևս աւանդք և գտանք: * Եւ պիտոյիկ
են անուանիչ նյ որք ծնան իմա, և եկին նորա յեմ: առ
- 5 մարա, և արար, նազման, արզման, * և յերաւար, և
- 6 երկաւաւ, և երկեփառկեաւ. * և նազելի, և նազմաւ, և յառ
- 7 փիկ. * և երկեփառմաւ, և բաղկեալաւ, և երկեփառաւ:
- 8 * Եւ լուսնն աղբաղբեան եթէ օծաւ գաւիթ թաղաւ. ի իջ
ար՝ ի վթ արձ ելի, և եկին արձ աղբաղբեան ինքեւ ըզր.
- 9 գաւիթ: րուսաւ գաւիթ, և ել ընդ առաջ նյ: * և աղբ
աղբեան եկին, և հանգիսեցան միմեանց ի հովիտան
- 10 սկայից: * Եւ եհարց գաւիթ ցեմ՝ և ասէ: Եթէ ե
լից՝ ի վերայ աղբաղբեանց, և առցեն գնն ի մեռաւ իմ.
- 11 և ասէ ցեա ար. ևլ, և ասց զնոսա ի մեռաւ քո: * Եւ
ել գաւիթ ի բաւաղբարսն, և եհար զնն գաւիթ. և
ասէ գաւիթ, իրամասեանց արձ զթշաւիս իմ մեռաւ
իմ. իբրեւ զիրամասաւ ըջոյ: յաղագաւ աշտոյիկ ել
չեաց զանաւն անգագն այնորիկ իրամասաւ իմ փարց
- 12 սկայ: * և թողին անգ. զառաւանս իւրեանց: և ա
13 ասց զգաւիթ այլեւ զնն հրով: * Եւ յաւեցին այլ ևս
- 14 աղբաղբեան, և հանգիսեցան ի հովիտն սկայից: * Եւ
եհարց գաւիթ գարմեալ զեմ: և ասաց ցեա ար. մէ
երկեցեա զինի նյ. գարմիր ի նոցանէ, և թողեա զնն
- 15 մարձ ի ասնմեան. * և երկեցի ի լեւել քո զմայն ըսբե
ման ծայրից ասնմեանց, յայնմամ ելցեա ի պատերազ
մել: զասն զի ելցի արձ ասնմի քո հարկանել զքանակ
- 16 աղբաղբեանց: * Եւ արար ուն պատարերեանց իմա արձ.
և եհար զքանակ աղբաղբեանց ի փարսմանից միմեան
- 17 ի գաղերա: * Եւ ելն անան գաւիթի յամ երկրի. և
ար ևս զերկիւղ նր ի վերայ արձ աղբալ:

ԳԼ.

ԳՎ. ԺԳ. (4) Ոման. Եւ եկն նմա յեմ: (5) Ոման. Եւ
երաւար, և երկեփառկեաւ: (8) Ոման, յաւեաւ. ինքեւ ըզր
ւիթ: ար իջն լուսաւ գաւիթ: (9) Ոման. ի հովիտն.
իմ, ի հովիտն սկայից: (10) Ասւ. Եւ ասցեն զնն:
(15) Ոման. ի լեւել քո զմայն:

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ արար իւր տունս 'ի բաղնիքի գաւթի: և պատ
բաւտեաց զանգի տապանակին Եյ, և արար նմա
խորան: 1

ԻԸ * Յայնժամ ասաց գաւթի. ոչ ոք ումիք է բաւտեաց
զտապանակն Եյ, բայց միայն զհատացոյն. զի զի զն
ընտրեաց տը բաւտալ զտապանակն իւր, և պատել ա
ռաջի նր մինչև ցյաւտեան: * Եւ ժողովեաց գաւթի
զամի իէլ յեմ հանել զտապանակն ան 'ի տեղին, զոր
պատրաստեաց նմա: * և ժողովեաց գաւթի զորդին
ահարանի, և զհատացին: * Յորդացն կահալմա ու
րիել իշխան, և եղբարք նր հարիւր քան: * Յորդացն
մերարեայ՝ սայեսա իշխան, և եղբարք նր երկերիւր յե
տան: * Յորդացն գեթանի՝ յովել իշխան, և եղբարք
նր հարիւր երեսուն: * Յորդացն եղեսափանայ՝ սա
մարեսա իշխան, և եղբարք նր երկերիւր: * Յորդացն
քեբանի՝ եղել իշխան, և եղբարք նր ութսուն: * Յորդ
ացն ողելի՝ ամինաբաբ իշխան, և եղբարք նր հարիւր
և երկուսուսան: * Եւ կոչեաց գաւթի զազազի և զա
բիւթար, զբահանայն և զհատացին. և զաբիւթի, և
զաւտի, և զգովի, և զամնայի, և զեղել, և զա
մինաբաբ: * և ասէ ցն. զմեք էք իշխան տահից զ
տացոյ, զմեք սրբեցարմեք և եղբարք մեր, և հանելք
զտապանակն Եյ՝ ի տեղին զոր պատրաստեցի նմա: * ոչ
տապանակն զի ոչ էիք գուր յառաջ, իրամատեաց ան մեր
'ի մեզ, զի զի ոչ ինդրեցար իրաւամբք զնա: * Եւ որբե
լան քահանայն և զհատացիք բերել զտապանակն Եյ
իւր: * և ասին որդիք զհատացոյն զտապանակն Եյ,
ան և պատուիրեաց մովեսա բանիւ Եյ ը գոց, բաւ
նալեզն 'ի վերայ ուսոց իւրեանց: * Եւ ասէ գաւթի
ցիշխան զհատացոյն. կացուցէք զեղբարսն մեր որք
երդեն զազմոսս՝ նուագարանք երգոցն, քնարք, և
սրնգոք, և ծննդայիք, ամբասնալ զմայնս 'ի բարձունո՝
ուրախուն մայնիւ: * Եւ կացուցին զհատացիք զնա
ման որդի յովելի. և յեղբարք նր զաւտի որդի բա
րաբայ. և յորդացն մերարեայ յեղբարք նր զեթան
որդի կեսեայ: * Եւ ընդ նմ եղբարքն իւրեանց կրկ
բորդք. զաբաբի, և յովել, և յամիրամովթ, և եղել,
և

Գլ. ԺԵ. (2) Ունի. Զտապանակն Եյ և պատ. . . մինչև
յաւտեան: (3) Ունի. Զտապանակն Եյ 'ի տեղին:
(8) Ունի. Սամեսա իշխան: (12) Ունի. Ս. յիւր 'ի տե
ղին զոր: (18) Ունի. Եւ ամիրամովթ, և եղել:

- և անանիաս, և եղիսար, և բաննեաս, և մամեաս, և մա-
 աթիբաս, և եղիփաղա, և մակեդիաս, և արեգգամ, և
 19 յեղի, և ողիաս՝ գանապանքն: * Եւ տաղմոսանուաղքն .
 ամեն, և ասափ, և էթան: տաւրաբ պղնձեք, լանթ
 20 առնել զձայն: * Զարարիաս, և ողիել, և սեփրամովթ,
 և ելիել, և անանիաս, և եղիսար, և մասիաս, և նաթայ,
 21 խոս՝ քնարաբ և աղեմովթ: * և մասաթիբաս, և եղիփա-
 ղաս, և մակեդիա, և արեգգամ, և յեղի, և ողիաս՝
 22 սրնաբ: աննեթիաս՝ զօրացուցանել: * և քոնիաս իշ-
 րան զւստղւոցն, ի իսն 'ի վերայ երգոցն: զի զի էր
 23 հանձնարեղ: * Եւ բարաբիաս, և եղիանա՝ գանապանք
 24 տաղմոսակին: * Եւ սովրեմիաս, և յովափաս, և նա-
 թանիել, և ամեն, և զարարիաս, և բանիաս, և եղի-
 ղեր, քահանայքն յուստղեալք փողովք առաջի տապա-
 նակին այ: և արեգգամ, և յեթաս՝ գանապանք տա-
 25 պանակին այ: * Եւ գաւիթ և ծերքն իլի, և հաղաբա,
 սիսաբ, երթային հանել զտապանակ ուխտին ան 'ի տա-
 26 նին արեգգարայ ուրախութի: * Եւ եղի 'ի զօրացու-
 ցանէն այ զիլիանն՝ որ բարձին զտապանակ ուխտին
 27 ան: զինին եւթն զուարակս, և եւթն խոյս: * և գա-
 ւիթ զգեցեալ էր պատմեաւնս բեհեզեզն: Եւ նա՝
 զւստղեան բարձին զտապանակ ուխտին ան, և սաղմո-
 սանուաղքն: և քոնիաս էր իլիան երգոցն՝ որք նը-
 28 ւաղին: Եւ գաւիթ զգեցեալ պատմեաւնս բեհեզե-
 28 զն: * և նա իլի հանին զտապանակ ուխտին ան հալա-
 կաւ ձայնիս յարեղեան, և փողով և ծննդայիւք նուա-
 29 զելով քնարաբ և տաւրաբ: * Եւ եղի միջոցեա տապա-
 նակն այ գարջ 'ի քաղաքն գաւիթի, և մեղքազ գուտոր
 ոսուաղայ կարիսուեալ ընդ պատուհանն, ետես զար-
 քայ գաւիթ զի կաշուէր և խաղալր: և անգոսնեայ
 զնա 'ի միաս իւր:

ԳԼ. ԺԶ.

- 1 Եւ տարաւ 'ի ներքս զտապանակն այ, և հաստը
 տեաց զնա 'ի մէջ խորանին՝ զոր պարտաւեաց
 նմա գաւիթ: և մատուցին ողջակեզս՝ և զփրկութեցն .
 2 առաջի այ: * Եւ կտապեալայ գաւիթ մատուցանել
 զողջակեզն՝ և զփրկութեց: և օրհնեաց զփողովուրդն
 3 յանուն ան: * և բաղեալայ ամենայն իւր յանն մինչե-
 ցին

(19) Ոհնե: Տաւրաբ պղնձեք: (20) Ոհնե: Եւ նաթիաս՝
 քնարաբ: (21) Ոհնե: Եւ մասաթիբաս, և եղիփաղեաս, և
 մակեդիաս: (29) Ոհնե: Տապանակն ան գարջ:

Գլ. ԺԷ. (1) Եւ զփրկութեցն այ: (3) Ոհնե: Եւ սիս-

յկին, 'ի մարգ' հայ մի 'ի հացարարոց, և պատառ մի
'ի կատկարայից:

Ի՞նչ * Եւ կարգեաց առաջի երեսաց տապանակին կտակա 4
րանացն ան, 'ի զեռասցւոցն՝ պաշտօնեայս երգել ձայ 5
նիւ, և խոստովան լինել, և օրհնել զմի ամ էլի: * Զա 6
սափ առաջարգ. և երկրորդ նմա զարարիսա, զերէլ,
զառնկամովմ, զյայել, զմատաթիսա, և զգիար, զբա 7
նեա, զարեփգովմ, և զեսիել, նուագարանգը տա 8
լաց և քնարից: և ասափ ծնծղայիւք նուագեր: * և բա 9
նեա և ուղիւք քահանայք փողովք հանապաղ առաջի
տապանակի կտակարանացն ել: * Եւ յաւուրն յայն 10
մէկ յայնժամ կարիւրաց գաւիթ, խեղբանն օրհնել
զմի, 'ի ձեռն քաափայ' և եղբարց նի: * Եւ ք: Խոստա 11
ղան եղբուք ան և կարգացէք զանուն նի, ծանուցէք
ժողովրդաց զգործս նի: * Երգեցէք նմա և օրհնեցէք 12
զնա, պատմեցէք ամենեցուն զքանչէլին նի զոր արար
ար: * օրհնեցէք զանուն նի նի: ուրախ լիցի սիրտ 13
ար խնդրե զհանդոս նի: * Խնդրեցէք զմի և հզոր ե 14
զիջէք. խնդրեցէք զերեսս նի յամ ժամ: * Յեւեցէք 15
զքանչէլին նի զոր արար, զնշան և զիրաւունս բերա
նայ նի: * զաւակ էլի ծառայք նորա. որդիք յակորայ 16
ընդարեալք նի: * Եւ ք է մի ամ մեր, յամ երկրի են և 17
բաւուսէք նի: * յիշեցի յաւիտենից զուխա իւր, բշ 18
րանն զոր պատուիրեաց 'ի հաղար ազգ: * զուխան զոր 19
եք ընդ արբատմա, և զերդուան իւր ընդ սահակայ:
* Հաստատեաց զնա յակորու 'ի հրամանն, և իշի յուխա 20
յաւիտենական. * առե, քեզ ապ զերկիրն քանանու, 21
զիշնակ ժառանգուե ձերոյ: * զի էին նորա սակաք 22
թուով: և նուագք և պանգուխաք 'ի նմա: * զնային 23
նորա ազգե յազգ, և 'ի թագաւորութի 'ի ժողովուրդ.
յայլ: * Ո՛հ Թոյ անն հարստահարել զնն, և կշտամ 24
բեաց զն նի զթագաւորս: * մի մերձեայք յոճեալսդ 25
իմ, և 'ի մարդարէսդ իմ մի լինիք չար: * Օրհնեցէք 26
զմի ամ երկիր. պատմեցէք օրոստօրե զգրկութի նի:
* Պատմեցէք 'ի հեթանոսս զգիտա նի, յամ ժողովուրդս 27
զքանչէլին նի: * Զի անն է մի, և օրհնեալէ յորժ. 28
սահաւոր է 'ի զի ամ աստուածոց. * զի զի ամ աստ 29
ուածք ազգաց կիւռք են. և ան զերկիրն արար: * Փառք 30
և գովութի առաջի երեսաց նի. զօրութի և պարծանք
'ի անդաջ նորա: * Տուք ան ասեցէ ազանց: անք ան 31
փառք:

ատար մի կատկարայից: (5) Ո՛հնէ, Զէէլ. զանժիրամովթ
... տաւաղաց և քնարաց: (15) Ո՛հնէ. Յեւեաց յաւի
տենից. զքան իւր զոր պա': (18) Ո՛հնէ. Ասե, ձեզ
տայ: (28) Ո՛հնէ. Տուք ան փառ և զօրութի:

- 29 փռալք՝ և զօրուհի : * ասուք ան զփառս անուան նր : ա
ռէք զպատարագս , և մատուցէք առաջի երեսաց նր .
30 և երկրպագեցէք ան 'ի որտէս սրբուհի նր : * և երկիցի
յերեսաց նր ամ երկիր : յաջողեսցի երկրի՝ և մի առ
31 ասնեսցի : * Ուրախ եղիցին երկինք՝ և ցնծացէ եր
կիր . և ասացան 'ի հեթանոսս , թո թագաւորեաց ՚ .
32 * հնչեսցի ծով լիւսի իւրով . փայլք անդաւանի և
33 ամ որ է 'ի նմա : * յայնժամ ուրախ եղիցին ամ ծառք
34 անտառի , զի եկն գտանել զերկիր : * խոստովան եղե
րուք ան՝ զի բարի է զի յաւիտեան է ողորմութի նր :
35 * Եւ ասացէք՝ կեցո զմեզ ամ փրկուհի մերայ , և աս
րեցո զմեզ 'ի Թշուառաց մերոց . զի օրհնեսցուք զանուն
36 քո յա , և պարծեացուք յօրհնութեա քո : * Օրհնեալ
թո ամ Ելի յաւիտեանից մինչև յաւիտեանս : և ասացն
37 ամ ժողովուրդն . ամեն և օրհնեսցին զոր : * Եւ եթող
անդ առաջի առաքանակի կառկարանացն ան՝ զասափ
և զեղբարս նր , պաշտել առաջի առաքանակին յամ ժամ
38 պշտարե : * Եւ արգողոմ և եղբարք նր ժախճուան և
ուխ : և արգողոմ՝ եր որդի իգիթուանայ : և ովսե է 'ի
գանապանսն :
39 * Եւ զազովի քահանայ , և զեղբարս նր զքահանայսն Լ
40 առաջի խորանին ան 'ի բաղնա՝ որ 'ի դարաւան , * մե
տուցանել ուղծակէզս ան 'ի վերայ սեղանոյ ուղծակիզացն
հանապազ առաւօտաց և երեկոյին , և ըստ ամի զօր
ինչ գրեալէ յօրհնան ան՝ զոր պատուիրեաց որդւոցն
41 Եկի 'ի ձեռն մովսէսի ծառային այ : * Եւ ընդ նմա և
ման , և իգիթովմ , և այլք ընտրեալ յանուանէ , օրհ
42 նել զոր՝ զի յաւիտեան է ողորմութի նր . * և ընդ ն
փայք և ծնծայք , նուագել քնարօք երգոցն այ : և որ
43 գեթ իգիթուանայ 'ի գրանն : * Եւ զնայ ամ ժող
վարդն իւրաքանչիւրօք 'ի տուն իւր : և դարձաւ դո
ւին օրհնել զիւր տունն :

ԳԼ. ԺԵ .

- 1 Եւ եղև իբրև բնակեաց զաւիթ 'ի տան իւրում , ա ԼԱ
սի գաւիթ ցնծման մարգարե : ահա եւ բնակեմ
'ի տան մկր փայտից՝ և ասալանակ ուխտին ան է ընդ
2 վրանիք : * Եւ ասէ նախն ցգաւիթ . զամ որ ինչ է
յան

(29) Այս . Եւ երկիր պագէք ան 'ի : (33) Որտե . Ու
րախ լիցին ամ : (37) Որտե . Եւ եթող զնա անդ առա՝ :
(40) Որտե . Առաւօտաց և երեկոյին , և ըստ ամի որ
ինչ : (40) Որտե . 'ի ձեռն մովսէսի ծառային՝ ան :
ԳԼ. ԺԵ . (1) Որտե . Եւ առաքանակն անե ինք վրա՝ :

յանձին քում արաւ . զի զի նո՛ւ չ քեզ է : * Եւ 'ի գի 3
 չերին յոյնմէկ եղեքանն առ նախնան . և ասէ . * երբ 4
 և ասալ զգաւիմ ծառայ իմ . Այսպէս ասէ նր . ոչ
 չինեցես գաւ ինձ առն ընակելոյ 'ի նմա . * զի զի ոչ 5
 երբեք ընակելի 'ի տան 'յորէ յորմէ հանի զիէլ յեզիպ
 առակ մինչ յորս յայր : էի խորանաւ 'ի վայրաբնակս ,
 * նմ ուրեք ընդ որ անցին որդիքն Ելի . եւ թէ խաւ 6
 լով խաւեցայ ընդ միում 'ի զեղեցն ելի , և 'ի գառաւու
 րաց նր , որոց պատուիրեցի հոգուել ժողովրդեան ի
 մոյ և ասացի . ընդէր ոչ չինեցեք ինձ առն 'ի մայր 7
 փայտից : * Եւ արգ ' այսպէս ասացես զծառայ իմ
 գաւիմ . Այսպէս ասէ նր ամենակալ , առի զքեզ 'ի
 վերջէ վրանաց հոգուացն , առ 'ի լինել աւաջնորդ ժո 8
 ղովրդեան ինձ Ելի : * և էի ընդ քեզ նմ ուրեք ուր
 և երբեք . և ասաւեցի զնմ Թշնամիս քո յերեսաց 9
 քոյ . և արարի քեզ առն ը անուան մեծամեծաց որք
 'ի վերայ երկրի : * Եւ արգ եղից զանդի ժողովրդեան
 իմոյ ելի . և անկեցես զգա , և ընակեցի : աւանձինն ,
 և ոչ ևս հաւատցէ ինչ , և ոչ ևս յաւելցէ անիրաւուն 10
 խոնարհեցուցանել զգա ուն խկզբանն , * և յաւուրցն
 յորոց կարգեցի գառաւորս 'ի վր ժողովրդեան իմոյ .
 ելի , և նկուսն արարի զնմ Թշնամիս քո : Եւ արգ ' ա 11
 անցուցից զքեզ , և չինցից զքեզ ևս նր : * և եղեցի
 յորժամ լըցին աւուրք քո ջուներեցես ընդ հարս քո :
 Եւ յարուցից զգաւակ քո յնա քո , որ եղեցի յորովայ 12
 նէ քումն . և պարտաստեցից զթագաւորուն նր . * նմ
 չինեցի ինձ առն . և ուղղեցից զաթառ նր յաւիտեան :
 * Եւ եղեց 'իմա 'ի հայր , և նր եղեցի ինձ յորդի . և զո 13
 զորմաւ թնա ոչ արարից 'ի բաց 'ի նման . ուն մարմեցի
 յայնչանի որք յաւալքան զքեզ էին : * և հաւատա 14
 ըմ լիցի նա 'ի տան իմում . և Թագաւորուն նր մինչ
 յաւիտեանս . և աթառ նր եղեցի ուղղեալ մինչ յաւի
 տեան : * Ըստ նմ բանիցս այսոցիկ , և ըստ նմ տեւ 15
 ընանս այսմ , նոյնպէս խաւեցաւ նախնան չ գաւթայ :
 * Եւ եկն արքայ գաւիմ նստաւ առաջի նմ ' և ասէ . 16
 մի նմ ես նր նմ , և կամ զի 'նչ առն իմ . զի սիրեցեր
 զիս մինչ յաւիտեան . * և ոչ փոքրեացան այսոցիկ ա 17
 առջի քո նմ . խաւեցար յաղագս ասն ծառայի քոյ յեր
 կա

(5) Ոման . Եւ խորանաւ 'ի վայրաբնակ : (7) Այս . 'ի վեր
 չէ վրանաց հոգուացն : (7) Թորնալին արտաք . ժողովրդեան
 ինձ Ելի : (8) Ոման . Եւ արարի քեզ անուան ըստ :
 (11) Ոման . Կենեցես ընդ հարս քո : (15) Ոման . Տեւ
 ընանս այսր , նոյնպէս . . ընդ գաւթի : (17) Ոման .
 Թագաւոր ծառայի քո յերկարագոյն :

- կարագրոյն, և հայեցար գաւ. յիս տեսչեմբ մարդոյ .
 18 բարձրացուցեր գաւ. զիս ար ան : * Եւ զի՛նչ հա յաւ-
 ւելուցաւ գաւ. իմ փառաւորել զքեզ . գաւ. գիտես ըզ-
 19 ծառայս քո . * Ըստ սրտի քում արարեր զամ գնեմոյնդ .
 20 քո ար : * Ո՛չ որ է նման քեզ, և ոչ գոյ բաց 'ի քէն . Ը
 21 ամբ զորս լուար ակնըք մերովք . * և ոչ որ է իբրեւ ըզ-
 ժողովուրդ քո զի՛նչ ազգ 'ի զք երկրի որում առաջ-
 նորգեաց նմա ան փրկել իւր ժողովուրդ, և գնեղ գաւ,
 նաւ իւր մեծ և երեւելի, հանել յերեսաց ժողովրդեան
 22 քոյ զոր փրկեցեր յեզիպտական զապչան : * և եզեր ըզ-
 ժողովուրդ քո զի՛նչ 'ի ժողովուրդ քեզ յաւ. փառան . և
 23 գաւ. եզեր ից յան : * Եւ արգ ար զբանն զոր խօսե-
 ցար ընդ ծառայի քում և յազապ տան նր, հաւատաւ
 24 քեմ լինի մինչ յաւ. փառան . * Զոր տաացեր ար՝ ար աւ
 մնաւիսլ ան իւր, լծե տուն դաւ. լծի ծառայի քոյ եզեր
 25 յի ուղեմալ առաջի քո . * զի զի գաւ ար բացեր զունելն
 ծառայի քոյ չինել քեզ տուն . յազապ սպարիկ եզիս
 26 ծառայ քո կալ յազմա առաջի քո : * Եւ արգ ար .
 գաւ. ես ան . և խօսեցար վասն ծառայի քոյ զբարեւոյ
 27 զոյգտիկ . * սկսիւր այսուհետեւ օրհնել զտուն ծառայի
 քոյ, լինել առաջի քո յաւ. փառան : զի զի գաւ ար օրհ
 ներք' և օրհնեալ յաւ. փառան :

ԳԼ. ԺԸ.

- 1 Եւ եզե յիս արարիկ՝ եհար գաւ. իմ զայլապրան, և Բ
 և վանեաց զիս . և աւ զգեթ' և զքեռօք նր 'ի մե-
 2 ռաց արապչեւոյն : * Եւ եհար զմովար, և եհին մովա-
 3 բացեմն ծառայք գաւ. լծի քերել ընծայս : * Եւ եհար
 գաւ. իմ զազրաազար արքայ սեւ. քայ 'ի յեմաթ, յեր-
 լծալ նր հառառակ զմեան իւր 'ի զք գետոյն եհրաւ
 4 տայ . * և աւ գաւ. իմ զնր Կազար կաւա՝ և եհմն հա-
 զար ձիոց և քտան հազար արանց հետեւեկաց . և քա-
 կեաց գաւ. իմ զմեմ կաւան, և եթօղ 'ի նոցանէ հարկուր
 5 կաւա : * Եւ եհին ասորին 'ի գամասկոսե օղնել ազրաւ
 ազապայ արքայի սեւ. քայ . և եհար գաւ. իմ յատրեւոյն
 6 քտան և երկու հազարս արանց : * և եզ գաւ. իմ ամ-
 քոց յատրեւ 'ի գամասկոսի, և եհին գաւ. լծի ծառայք
 քերել նմա ընծայս : և ասորեցոյց ար զգաւ. լծի յեմ ան-
 զիս

(20) 'ի Լաւ' . Եւ ոչ որ գոյ բաց 'ի քէն . համայնի մանց
 'ի քեմ' : (22) Սեւ . Եզեր ից ան :
 Գլ. ԺԸ . (3) Աւ . Զազազար արքայ սեւ. քայ յե-
 մաթ : (4) Սեւ . Եւ եհմն հազար ձիան, և եթմն հա-
 զար արանց : (7) 'ի Լաւ' . 'ի ծառայոյն ազրաազարաւ :

դիւ ուր և երբեք: * Եւ առ գաւիթ զմանեական ու 7
կեղծեր, որ էին 'ի ծառայան ագրաազարայ, և երբ
զայն յեմ: * Եւ 'ի միտերեթայ, և լռնախր ընտիր քա 8
ղղապն ագրաազարու: առ գաւիթ պղնձ բազում
յոյս: և 'ի նոցանէ արար աղոմն զծովն պղնձի, և ըզ
սխնան, և զհաչան պղնձիս:

19 * Եւ լուսն թովու արքայ եմաթայ' եթէ եհար գա 9
ւթ զմ' զորութեան ագրաազարայ արքայի առաջ -
* և առաքեալ զգաւրամ զորդի իւր առ արքայ գաւիթ 10
հարցանել զմանէ 'ի խաղաղութե, և օրհնել զնա: զՅ
ղի պատերազմ արքայ լ իմա ագրաազար, և եհար ըզ
նա: քանզի այր թշնամի էր թովու' ագրաազարայ: և
եմ' անօրէ ոսկերէնք և արծաթեղէնք 'ի մեռս նր: * և 11
զայնոսիկ արքեայ գաւիթ ան ընդ արծաթայն և ոսկ
այն զոր առ յեմ' աղղապն: յեղամայ, և 'ի միտարայ,
և յորդուոցն ամննայ, և յայլաղսեանց, և յամապեկայ: * Եւ 12
արեւստ որդի սարուհեայ եհար զեղով' 'ի հով
տին եղովայ' ութուստան հաղար: * և եւ 'ի հովտին 13
ամրոյ, և էին եղամայնցիք ծառայք գաւթի: և քրիկեայ
ար զգաւիթ յեմ' անդիւ ուր և երթայր: * Եւ թագաւ 14
արքեայ գաւիթ 'ի վերայ եմ' էլի: և եր' աննել իրա
ւանս և արդարութիւն եմ' ժողովեղէան իւրում: * Եւ 15
յովաք որդի սարուհեայ 'ի վր' զորացն: և յովափառ
որդի աքիւղաւայ յեղատակաց գալիր: * Եւ սագովի որ 16
գի աքիւղաւայ, և արիւնգէք որդի արեւթարայ' քա
հանալք: և առանս գալրապեա: * Եւ բաննան որդի յա 17
վեղայայ' 'ի վր' քերեթեայն և սփեղեթեայն: և արգիք
գաւթի առաջինք փոխանորդք արքայի:

ԳԼ. ԺԹ.

1 * Եւ եղև յես այսորիկ մեռաւ նասա արքայ որդուցն 1
ամննայ: և թագաւորեայ անան որդի նր ընդ նր:
* Եւ ասէ գաւիթ, արապոյնք ողորմութե ընդ անաւ 2
նայ որդույ նասաու, ուն արար հայր նր ընդիւ սղա
մաւի: և առաքեալ հրեշտակս գաւիթ' միւթարեւ զնա
զն հօր նր: և եկին Ժապալքն գաւթի յերկիր որդուցն
ամննայ միւթարեւ զնա: * Եւ ասեն ի ճեպնքն ամննայ 3
ցանան: միմէ փագաւորեւ գաւիթ զհայր քա առաջի
քա առաքեայ քեզ զմիւթարեւադ, ոչ առաքեն գի քեւ
նա

(8) Յօրեմայի պատեր: Պղնձ բազում յոյս: (9) Ոմանս: Զքմ' զորութեան ագրա: (12) Այս: 'ի հովտին աղոմնայ: (15) Ոմանս: Որդի շարուհեայ: . . . որդի աղղաւալ յեղա': Գլ. ԺԹ. (3) Ոմանս, Միւթարեւ զնա զն հօրն իւրայ: ԺԼ

- նետցին զբաղարարս, և դիմել զերկիրս եկին ծառայքն նր
 4 առ քեզ: * Եւ ան անան զծառայան դաւթի, և գերե
 զնս, և եհատ զգործական նշ զհասարականն մինչև 'ի
 5 վեր. և արձակեաց զնս: * Եւ եկին պատմել դաւթի
 վն արանցն: առաջեաց ընդ առաջ նշ. զն զին ամու
 չեցեալք յոյժ, և ասե արքայ. նաարանք յերեքով,
 6 մինչև աննայն մարութ ձեր, և ասաւ եկեալք: * Եւ
 անսին որդիքն ամենայ՝ թէ ամառեաց զորն դաւթայ,
 առաջեաց անան և որդիքն ամենայ հազար առաջանա ար
 ծաւայ, և 'ի վարձու կալան իւրեանց յասորեայ միջա
 դեաաց, և յասորեայ մապրայ և առաջայ՝ կանու և հե
 7 ծեաաց: * և 'ի վարձու կալան իւրեանց երեսուն և եր
 կու հազարս կառաց, և զարքայն մովարայ և զգոր նր.
 և եկին բանակեցան յանդիման մեղաբայ: և որդիքն ա
 մենայ ժողովեցան 'ի քաղաքացն իւրեանց, և եկին պա
 8 տերաղմել: * Լուաւ դաւթի, և առաջեաց դյովար և
 9 զգորնք զորաւորացն: * Եւ եկին որդիքն ամենայ՝ և
 ճակատեցան 'ի պատերազմ առ դրան քաղաքին. և թա
 դաւարքն եկեալք բանակեցան առանմինն 'ի դաւթին:
 10 * Եւ ետես յովար՝ թէ եղին գեմ յանդիման պատերազ
 մել ընդ նմա, առաջն երեսաց՝ և զինն. ընտրեաց յեմ
 երիտասարդացն ելի. և կարգեաց ընդգեմ ասորեայն:
 11 * և զմնացորդս զորան՝ ետ 'ի ձեռս արեստեայ եղբոր
 12 իւրոյ, և կարգեաց ընդգեմ որդեայն ամենայ: * Եւ
 անն եկին զարացի քան զմեզ ասորին, ինչն մեզ 'ի
 13 փրկուի, և եկին որդիքն ամենայ զորացն քան զքեզ,
 14 ապրեցուցին զքեզ: * Բաշ ընդ 'և զբարացուք զն ժո
 դովդեան մարում, և վն քաղաքաց նյ մարդ, և նր՝ որ
 15 ինչ բարի ինչ յալս նր՝ արացի: * Եւ ճակատեցաւ
 յովար և զորն որ ընդ նմա ընդգեմ ասորեայն 'ի պա
 16 տերաղմին, և փախեան 'ի նմանն: * և որդիքն ամենայ
 անսին թէ փախեան ասորիքն, փախեան և նորս յերե
 սաց յովարայ և յերեսաց արեստեայ եղբոր նորս, և
 17 մնին 'ի քաղաքն: և եկն յովար յեմ: * Եւ ետես առ
 րին եկին յովարեայ նմա ինչ, առաջեաց հրեշտակս և
 եհան զասորեստեայն յայնմ կողմանն գետոյն. և
 զափովաք զորավար զորացն ագրաաղարու առաջն նշ:
 17 * և պատմեցին դաւթի: Գտմարեաց զեմ ինչ, անց
 ընդ յորդանան՝ և եկն 'ի վր նշ, ճակատեցաւ ընդգեմ
 նշ.

(5) Ուսեմ. Աննայն մարութ ձեր: (6) Օրնալ Բ. Եւ
 'ի վարձու կալան վն յասոր': (7) Օրնալ Բ. Ժողովե
 ցան 'ի քաղաքն իւրեանց: (13) Ուսեմ. Վն ժողովեան մե
 րոյ: (14) Ուսեմ. Թովար և զորն նր ընդ նմա ընդգեմ:
 (16) Ուսեմ. Եւ զափովաք զորավար զորացն ագրաաղարայ

նց, և հարգեցաւ դաւիթ ընդդէմ ասորւոյն . և պա-
տարազմէր ընդ նմա : * Եւ փախեալաւ ասորին յերեսաց ԴՅ
դաւիթայ . և հոտորեաց դաւիթ յասորեաց եւթն հա-
զար հառաց, և քառասուն հազար հեռանակաց . և զամ-
փաջ զօրաժար զօրուցն տպան : * Եւ անսին ծառայքն 19
ազարաաղարու . եթէ անկան առաջի իշի, և զին սեխոս
ընդ դաւիթայ, և ծառայեցին նմա : և ոչ ևս համեցաւ
ասորին օգնել որդւոցն ամենայ :

ԳԼ Ի.

Լ Եւ եղև ՚ի միւսամ տարւոյն յերանել Թադաւորացն, 1
ան յովար զամ գունգա զօրացն, և ապախանեաց
զամ երկիր որդւոցն ամենայ : և կին և նաւան շուրջ
զհաւարաթաւ . և դաւիթ նստէր յեմ : և տա յովար ըզ- 2
հաւարաթի, և հործանեաց զնա : * Եւ տա դաւիթ ըզ-
պատին մեղքանայ Թադաւորին նց ՚ի գլխոյ նր . և զը-
տաւ կէտն նորա տապանաւ սեւեւ, և ՚ի նմա անն պատ-
ուական : և կր ՚ի գլուխն դաւիթայ : և աւար բազում 3
յոյժ երեր : * և զժողովուրդն որ կր ՚ի նմա եհան . և
սղոյեաց սղոյցք և աւարադք երկնթեւք . և մյնպիս ա-
րար դաւիթ ամ քաղաքաց որդւոցն ամենայ : և դար-
մաւ դաւիթ և ամ օրն իւր յեմ :

ԼԵ * Եւ եղև յետ այնորիկ՝ Եղև միւսանգամ պատերազմ 4
՚ի գաղթի չ պղնգղիտն : յայնժամ եհար սուբադէ ուս-
թացի զանպիկաւ յորդւոց սկայիցն՝ և զանեանց զնա :
* Եւ եղև զարմեալ պատերազմ ընդ պղնգղիտն, և ե- 5
հար եղէմանն որդի յայնորի զիւեմ զհաւայրն պալիա
գաւ զեթապու . և փայտ նիզակի նր իրքե զանորի ու-
սաթնանկաց : * Եւ եղև զարմեալ պատերազմ ՚ի գեթ . 6
և կր այր ամն մեծ յոյժ, և մնառնք նր զեց զեց, քան
և չորք . և նա կր յորդւոց սկայիցն . * և Թշնամաներ 7
զիւել . և եհար զնա յովարադա որդի սամաւոյ, որդի
կարթուր դաւիթայ : նորա եղին հաւաքայ ՚ի գեթ . ամենե-
րեան կին արք հսկայք : և անկան ՚ի մեռաւ դաւիթայ, և
՚ի մեռաւ ծառայից նր :

ԳԼ.

(18) Օգնալ 4 . Եւ հոտորեաց դաւիթ յասորեսաւ
նեացն . . և զսովիակի զօ :

ԳԼ Ե. (1) Ոման . Ի միւսամ տարւոյն ելանել Թա :
(2) Ոման . Սեղադոմայ . . ՚ի գլխոյն նր . . . ՚ի գլուխն
դաւիթի : (4) Ոման . Եւ յետ այնորիկ եղև միւս . . . սու-
բա քեռաթացի : Իմ, ուսաթացի : (5) Ոման . Եւ ե-
հար անան որդի յայն : (7) Ոման . Եւ եհար զնա յովա-
թան որդի : (7) Ոման . Սղոս եղին ՚ի հաւաքայ :

ԳԼ. ԻԱ.

- 1 Եւ եկաց բանասրկու 'ի մէջ Ելի. և գրգռեցաց զգաւ Լ. 2
 2 Եւ Եւսեբիոս զիկէ : * Եւ ասէ գաւիթ զյովաբ' և
 զիստան զբուռն . երթայք Թուսցիք զիկէ 'ի բերասրէ
 միջից ցգան . և բերէք առիւս , և դիտացից զԵլու ից :
 3 * Եւ ասէ յովաբ . յաւելցէ ար 'ի ժողովուրդ իւր , ան
 են գորա' հարկւրապատիկ . և աչ տեսան իմոց տես
 զեն . զի ամենեքան ծառայք են տեսան իմոց , և ընդ
 կի ինչգրէ տէր իմ զայգ , զի մի լինիցի մեզք 'ի ժողովուր
 4 դեանդ Ելի : * Եւ բանն արքայի զորացաւ 'ի զՔ յովա
 բայ : և եւ յովաբ' և եկն յեմ սահմանս Ելի , և եկն յեմ :
 5 * և եւ յովաբ զԵլու համարց ժողովրդեանն' գաւթի :
 Եւ էր եմ իէլ հազարք հազարաց , և հարկւրապատ
 արանց որ ձգէին սուսեր . և յաւասարեց հարկւր յի
 6 ասն հազար արանց սուսերաւորաց : * Բայց զԵլի և
 զԵսեբիոսն ոչ Թուսաց 'ի մէջ ից . զի զի ապականցաւ
 7 բանն արքայի առ յովաբայ : * Եւ չար երեսցաւ առաջի
 8 ից զի իրան յայնցիկ . և եհար զիկէ : * Եւ ասէ գա
 ւիթ ցան . մեղայ յորդ , զի արարի զիրոգ զայգ . և արգ'
 'ի բանց բարձ զարուս ծառայի քոյ , զի զի ընդունայ
 9 նացայ յորդ : * Եւ խտեցաւ ար ընդ զազայ տեսանալի
 10 առ գաւթի' և ասէ . * երթ' խտեաց ընդ գաւթայ և
 առաջայ : Այսպէս ասէ ար . երկն ինչ եւ ասեմ
 'ի զՔ քո , ընտրեմ անձին քում 'ի նոցանէ' և արարից
 11 քեզ : * Եւ եկն զայգ առ գաւթի' և ասէ ցնա . Այս
 12 պէս ասէ ար . ընտրեմ քեզ . * համ երկն ամս սովոյ
 համ զերին ամսս . քախիւ զքեզ յերեսաց Թնամեաց
 քոց , և սուր Թնամեաց քոց եղիցի 'ի սատակել զքեզ .
 համ զերին առաքս սուր ան' և մահ յերկրի քում . և
 հրեշտակ ան տասակեացէ յեմ ժառանգութեան Ելի . և
 արգ' ան զի' եւ բան ապա պատախանի որ առաքեացն
 13 զիս : * Եւ ասէ գաւթի' ցգադ . ներուծէ է ինձ յոյժ
 երեքեան այդոյիկ . բայց անկայց 'ի ձեռս ան . զի զի
 քաղւած են գիծուիք նր յոյժ , և 'ի ձեռս մարդեան մի
 14 անկայց : * Եւ եւ ար մահ յիկէ . և անկան յիկէ եւ
 15 Թանտան հազար արանց : * Եւ առաքեաց ան զհրեւ
 ասին

Գլ. Իա . (1) Եսեբիոս . Եւ եկեաց բանասրկու 'ի մէջ :
 (1) Ահա . Եւ գրգռեցաց զգաւթ : (3) Ահա . Եւ
 աչ տեսան իմոց տեսանն : (5) Այս . Ար ձգէին սու
 սեր : (6) Ահա . Բանն արքայի առ յովաբ : (13) Եւ
 բնակի գաւթի . Ի ձեռս ան . ան զի քաղւած են :
 (15) Ահա . Թանտան զանք քո :

տակն յեմ սատակել զնա . և փնջեա սատակեր՝ ետես
 ար, և զգլացաւ 'ի վր չարութեն, և ասէ ցհրեշտակն
 որ սատակեր . շատ վրի քեզ, Թողացս զմեան քո . և
 հրեշտակ անկայր 'ի կալն ունեայ յերուսաղայ : * Այլ 16
 բարձ գաւթմ գալա իւր, և ետես զհրեշտակն ան, զի
 կայր 'ի մէջ երկնի երկրի, և սուրն իւր ձգեալ 'ի մէ-
 ակն իւրում, և կարկառաւ 'ի վերայ եմ . և անկան
 գաւթմ՝ և ծերքն զգեցեալ քուրձս 'ի վերայ երեսաց
 իւրեանց : * Եւ ասէ գաւթմ ցած . մշ ապաքէն եմ ա 17
 ասցի Թուել զԺողովուրդդ . նսեմ որ մեղայն, առնե-
 լով արարի զարիւգ . և ոչխորքդ այգաքիկ զի՝ արարին .
 Տը ան՝ եղիցի մեան քո յիս և 'ի ասուն հոր իմոյ, և մի
 'ի ժողովուրդ քո կորուսանել ար :

ԼԻ * Եւ ասէ հրեշտակն ան զգաք . թատ ցգաւթմ՝ զի ելցէ 18
 կանգնեսցի սեղան ան 'ի կալն ունեայ յերուսաղայ :
 * Եւ Մշ գաւթմ Ե բանին ան, զոր խօսեցաւ յանուն 19
 ան : * Եւ գարձաւ ունեան իրիւ ետես զարաց և զը 20
 բոսին սրգին նը ընդ նմա ծածկեալս . և ունեան կա-
 սոյր 'ի կալն ցորեան : * Եւ եկն գաւթմ առ ունեան . 21
 և ել ունեան 'ի կալոյն, և երկիր եպագ գաւթայ 'ի վր
 երեսաց իւրոց յերկիր : * և ասէ գաւթմ ցուանա . անը 22
 ինձ զտեղիք քո զայդ զեալք, և շինեցից այգը սեղան
 ան, արծաթոյ որքան արծիցէ՝ ասցնա ինձ զգա . և
 գագարեսցեն հարուանքն 'ի ժողովրդեանն : * Եւ ասէ 23
 ունեան ցգաւթմ . ան գաւ քեզ, և արասցի տեր իմ
 արայ զարարն առաջի իւր . ահա ետու զեղինոք յող-
 ջակեզս . և զփայտ սայլիցդ՝ և զցորեանդ 'ի զոհն . զնմ
 ետու քեզ : * Եւ ասէ աքրայ գաւթմ ցուանա . մշ այգ 24
 պես, այլ զնեղով զնեցից արծաթոյ որքան արծիցէ .
 և մշ ուրից՝ որինք եք, մատուցանել ողբակէզ ձրթ ան :
 * Եւ ետ գաւթմ ունեայ զն տեղւոյն նը՝ վեց հարիւր 25
 սիկզ արծաթոյ կշտով : * Եւ շինեաց գաւթմ անդ սե 26
 զան ան . և եհան ողջակեզս՝ և զն փրկուե . և գալաց
 առ ար . և լուաւ նմա հրով յերկնից 'ի վերայ սեղանոյ
 ողջակիզին, և ծախեաց զողջակեզան : * Եւ ասէ ար 27
 ցհրեշտակն . գարձս զսուր քո 'ի պատեանս, * 'ի ժա 28
 մանակին յայնմ 'ի տեսանել զնա գաւթի . զն զի լուաւ
 նմա

(16) Ոման . 'ի մէջ երկնի և 'ի մէջ երկրի : (16) Յորե-
 նային Գիւր . Եւ սուրն իւր ձգեալ 'ի մէջ՝ : (22) Ոման .
 Որքան արծան իցէ, ասցնա : (23) Ոման . Ահա ետու
 քեզ զեղինոք . . . և զցորեանս 'ի զոհն : (24) Ոման . Որ
 քան արծան իցէ : (25) Ոման . Եւ ետ . . . ցուանայ զն
 տե : (25) Ոման . Սիկզ ոսկւոյ կշտով : (26) Ոման . Եւ
 կոշեաց առ ար : (28) Ոման . 'ի ժամանակին յայնմ :

- նմա նք 'ի գաղն ուսնայ յերուսաղայ. և եղնն անգ. 29 * Եւ խորանն ան զոր արար մովսէս յանապատն, և անգան ողբակիւացն 'ի ժամանակին յայնմիկ էին 'ի բաշ 30 մա գարաւանի. * և մշ կարէր գաւիթ երթալ առաջի նր' խնդրելոյ. զի զի տաղնապետն յերուսայ արդ կրեշատէին ան :

ԳԼ ԻԲ.

- 1 Եւ ասէ գաւիթ. մյտէ տուն ան նյ. և մյտ անգան ողբակիւաց իւր : 2 * Եւ անայ գաւիթ ժողովել զամ եկան յերկրին իւր. և կայցոյց քարահատա հատանել զքարինս կոփածոյս' և 3 շինել զտունն նյ : * և երկամբ բազում 'ի բեւեռս գրացն և գրանն, և զըրջանակն արար գաւիթ, և պղնձ բաշ 4 զամ յոյժ որդյ մշ գոյ կշիւ. * և մէյր փայտս որդյ մշ գոյր թիւ. զի զի բերէին սիգոնացիքն և տիւրացիք 5 մայրփայտս յանապատն գաւիթի : * Եւ ասէ գաւիթ, սողոմոն որդի իմ մանուկ փոքր է. և տունս զոր շինեի ան, ան և 'ի մէր անուամբ' և 'ի փառս ամ երկրի. պատ 6 բաշտեցից նմա նիւթս : և պատրաստեաց գաւիթ յաւ 7 անապատն զորդի իւր, և պատուիրեաց նմա շինել ըզ 8 տունն անուան ան նյ իւր : * և ասէ գաւիթ ցողոմոն, արգեանի' իմ եղև 'ի մտի շինել տուն անուան ան նյ : 9 * և բան ան եղև առիս' և ասէ. արիւն բազում հեղեր, և պատերազմունս մեծամեծս արարեր. մշ շինեցես 10 գաւ տուն անուան իմոյ, զի զի արիւն բազում հեղեր 'ի զք երկրի առաջի իմ : * Այն ծնցի քեզ որդի, և նա եղիցի մյր հանգստեան. և հանգուցից զնա յամ 11 թշնամաց ըզըրջանակի. քանզի սողոմոնն անուն է նր. և զխաղաղութի և հանգարտութի ամց 'ի զք իւր յաւ 12 աւրա նր : * Եւ շինեցէ տուն անուան իմոյ. նա եղիցի ինձ յորդի, և ես եղեց նմա 'ի հայր, և ուղեցից 11 զաթոռ թագաւորուի նր յեմ մինչև յաւիտեան : * Եւ արգ' արգեանի իմ, եղիցի ընդ քեզ ան, և յաջողեցէ. և շինեցես տուն ան նյ քոյ, ուղ խաղեցաւ զի քո. * և աս

ԼԸ

(28) Ոսիւն. Եւ եղնն անգ զոհս : (29) Ոսիւն. Դժա մանակին յայնմ : (29) Յօրթալին. Դ գամա գարաւանի : ԴԼ. ԻԲ. (2) Այս. Թերկրէն իւր. և հատանել քարինս կո' : (3) Ոսիւն. Այ գոյր կշիւ : (4) Ոսիւն. Մեծ է 'ի զք անուամբ : (7) Ոսիւն. Եղև 'ի մտի իմում շինել : (9) Ոսիւն. Եւ խաղաղութ և հանգարտութ ամցի 'ի զք : (10) Այս. Թագաւորուի նր յիւր մինչ : (12) Ոսիւն.

տացէ քեզ արհաւիրքս և խնամութիւնքս . և զորացուցե
զքեզ 'ի վր իշխ . և պահեսցես առնել զօրհնս ան ձյ
քոյ . * և յայնժամ յաջողեսցիս : եթէ պահեսցես առ
նել զհրամանս և զիրաւունս զոր պատուիրեաց արմով
սիսի 'ի վր իշխ : քով լեր' և զորացիր . մի երկիցես' և
մի զարհուրեցիս : * Եւ ասա ես ըստ ազգաստութե ի
մում պատրաստեցի 'ի տուն ան ոսկի տապանքս հա
րիւր հազար , և արծաթ տապանքս հազար հազար , և
պղնձ և երկաթ' . որոյ ոչ գոյ թիւ . զի զի բազում է
յոյժ , և փայտ և բարինս' պատրաստեցի : * և գուշա
ւելցես յայնդ բազմութե առնել զմքն արուեստից , չե
նօքս բարանց , և հիւսուան փայտից , և ամ իմաստուն
յում գործն * սակալին' և արծաթոյ' և պղնձոյ' և եր
կանոյ , որոյ ոչ գոյ համար . արդ' արիւն և արմ , զի զի
ար քեզ ե : * Եւ պատուիրեաց գաւթի ամ իշխա
նացն իշխ' օգնել սողմանն որդւոյ իւրում . * և ասէ .
մէ ապաքէն ար ընդ ձեզ է . և հանգոյց զձեզ շուքա
նակի . զի զի ետ 'ի ձեռս ձեր զքնակիչագ երկրիդ . և
հաղանգեցաւ երկիրդ առաջի ան , և առաջի ժողովը
գեան նր : * Եւ արդ' անգ զսիրտս ձեր և զանձինս ձեր'
ինգրել զար ամ մեր . արիւր և չիեցէք զարուեստ ան
այ մերոյ , ասանել 'ի ներքս զտապանակ ուխտին ան' և
զտապս սրբութեն ձյ 'ի տուն զոր չինեք անուան ան :

Գ. Լ. Ի. Գ.

Եւ գաւթի եր ծեր լի աւարքք : և թագաւորեաց
սողման որդին փոխանակ նր 'ի վր իշխ . * և ժա
ղովեաց զում իշխանն իշխ , և զքահանայս և զգեւապետս .
Եւ մասն 'ի թիւն գեւապետն յերեսնամեանց և 'ի վեր .
և եղև թիւն նց ըստ գլխոց իւրեանց' արք ութհազար
և երեսուն : * և 'ի նցնէ գործավարք 'ի վերայ գործոյ
տանն . և քսան և չորք հազարք գաւթք , և գատաւորք
վեց հազար : * և չորք հազարք գանապանք . և չորք հա
զարք օրհնելիք ան . նուագարանդն որովք արարին օրհ
նել զար : * Եւ որդեաց զնոսա գաւթի յօրհնատօրե
պաշտամունս զորդին գեւոյ . զգեւման , զհաւաթ ,
և զմերարի : * Եւ գեւման , և եղևագան , և սեմէի .
* որ

Քեզ խնամութիւն և հանձար ար : (15) Այս . Յուշե
ցես յայդ : (16) Այս . Եւ պղնձոյ և եր' : (19) Ուխտ
խնդրել զար ամ մեր :

Գլ . Ի. (1) Այս . ծեր և լի աւարքք : (3) Յօրհն
իւ . Ըստ գլխոց իւրեանց' փեւ շ : (4) Ուխտ . 'ի վերայ
գործոյ տանն : (6) Այս . Յօր ըստ օրե պաշտա :

- 8 * որդի եղևազանայ իշխան իշխ. և եթամ, և յախել, * և
 9 որդիք սեմայ. սաղաթիթ, և աղիել, և արան. և երեք
 10 սղա իշխանք տանին եղևազանայ : * Եւ որդիքն սե-
 մայ յեթ, և զիզա, և յալաս, և ընդիա. սղա և որ
 11 զիք սեմայ չարք : * և եր յեթի իշխան, և զիզա երե-
 քորդ. և յոլաս, և ընդիա մշ յանախեդին որդիս. և .
 12 եղևն 'ի առան տանին 'ի միւս համարի : * Որդիք էա-
 համու. ամրամ, և սահա. քերթան, և աղիել չարք :
 13 * Որդիք ամրամայ՝ ահարոն, և մովսէս. և որդեցաւ
 ահարոն սուրբ լինել 'ի սրբուիս օրբութեցն՝ ինքն և
 որդիք իւր մինչ ցյաւախան, ծխել խուռնիս առաջի
 14 ան : * Եւ մովսէս սղան ար, և որդիքն ինչ կոնցան 'ի
 15 ցեղն զեհայ : * Որդիք մովսէի՝ գերամ, և եղիազար :
 16 * Որդիք գերամայ՝ սուրաթել իշխան : * և եր որդի
 17 եղիազարու հաբիա իշխան, և մշ գորդ արդ որդի ե-
 ղիազարու. և որդիքն հաբիայ անցին 'ի քարաքան :
 18 * որդիք սահաւայ՝ սառուզ, և մովէ իշխանք : * Որ
 19 զիք քերթանի՝ յերիա իշխան, անդիա երկրորդ, և Գ
 20 զիել երրորդ, և յեհեմաս չարքորդ : * որդիք ողիելի՝
 21 միւրիա իշխան, և յեմիա երկրորդ : * Որդիք միւր-
 քայ՝ մուրի, և մուսի. որդիք մուրայ՝ եղիազար, և
 22 կիս : * և մուս եղիազար. և մշ գոյին ինչ որդիք, արդ
 գամբը մայն. և աւին զին որդիքն կիսայ եղիազարն
 23 իւրեանց : * Որդիք մուսայ՝ մովզի, և եգեր, և արի
 24 մովթ, երեք : * Սղա որդիք զեհայ քն անց տանին
 իւրեանց. իշխանք ցեղին իւրեանց, քն համարս իւր
 եանց, և ըստ թուայ անուանին, քն գլխոցն իւրեանց,
 25 աննին զգործ պարտաման 'ի աման ան 'ի քանդամանից
 26 ան : * Եւ զեհայիցն ոչ քանդային աննեքան ըզ-
 27 խարանն և զան սղա ինչ 'ի պարտաման նորին. * Գլխ
 'ի քանան գաւթայ 'ի վերին Էր թիւ. որդւոցն զեհայ
 28 'ի քանդամանից և 'ի վեր : * վանդի կացոյց զին 'ի մեծ
 որդւոցն ահարոնի պաշտել 'ի աման ան, 'ի սրահն և
 'ի սենեակն, և 'ի օրբութեան, և 'ի վր ամ սրբութեան,
 29 և 'ի պաշտամանն աման ար. * հացին առաջագրուե,

և

- (10) Աս. Սղ որդիք սեմայ : (11) Աս. Յեթ իշխան :
 (12) Աս. Մինչ ցյաւախան : (19) Ոհա. Եւ յեհե
 մայ չարքորդ : (20) Ոհա. Մ ինչ իշխան : (24) Ոհա.
 Ըստ համարայ իւրեանց... պաշտաման ան : (28) Աս.
 "ի մեծ որդւոցն ահարոն" : (29) Ոհա. Հացին գաւթ
 լազրութե. և 'ի վր նախայ պաշտարանիցն :

և 'ի վերայ նախնայ պատարագացն, և քաղաքացն, և բազմացն, և աստուծոյն, և աստուծոյն, և աստուծոյն իւրով, և յամ յամն, * հաշ առաւտարաց, և օրհնել և խոստովան ըն 30 ներ ան: Նոյնպէս և ընդ երեկս: * և 'ի վերայ ամ մե 31 աստուծոյն ողորկելոց ան, 'ի շաքարման, և յամանմանաս, և 'ի աման, ըստ թուոյն, ըստ իրականն: 'ի վր նոցին յամ ժամ ան: * Եւ պահեցին զպահպանութեա խորա 32 նին վկայութե, և զպահպանութեա որդւոյն ահարա նի եղբարցն իւրեանց պաշտել 'ի աման ան:

ԳԼ ԽԻ.

- Լ** Եւ զորդիան տփարանի զատոյց: 1
Խ Որդիք ահարանի՝ նարագ, և արխագ, և եղիազար, և իթամար: * և մեռան նարագ և արխագ առաջ 2
 ինչ հարն իւրեանց. և որդիք ոչ գոյին նոց. և քահանայա 3
 ցան եղիազար և իթամար՝ որդիքն ահարանի: * Եւ զա 3
 տոյց զնոց զաւել. զապովկ յորդւոյն եղիազարու, և զաբիմովկ յորդւոյն իթամարայ, ըստ համարոյն իւրեանց, և ըստ պաշտման իւրեանց. և ը ամաց առն 4
 միցն նոց: * Եւ գտան որդիք եղիազարու յաշտագոյնը յիշխանա զորաւորացն՝ ըստ զորդիան իթամարայ. և ու 5
 բաշտաց զնոց: և զորդիան նոցազարու հայոց իշխանա ամաց տահմիցն, արս վիշտասան: և զորդիան իթամարայ ը ամաց տահմիցն, արս աւել: * Եւ զատոյց զնոց 6
 ըստ վիշտիկն նոց. զնոց զի իշխանը սրբութեցն, և առաջնորդը 'ի աման ան. և յորդւոյն եղիազարու, և յորդւոյն իթամարայ: * և գրեաց զնոց սամէաս որդի 7
 նաթանայիկի՝ զպիւր զհաւացւոյն՝ յանդիման հաշ առ քայի՝ և իշխանացն. և սազովկայ քահանայի, և աբի 8
 մովկիայ որդւոյ արխամարայ: Եւ իշխանը տահմից քահանայիցն զհաւացւոյն 'ի աման և ազգին իւրեանց, մի 9
 մի առ որդիան եղիազարու, և մի մի առ որդիան իթամարայ: * Եւ եւ վիշտիկն առաջին՝ յարիալայ: և երե 10
 բորգն՝ յադիմայ: * և երրորդն՝ քարեմայ. չորրորդն՝ անուրիմայ. * հինգերորդն՝ մեզքեմայ. վեցերորդն՝ մե 11
 բեմայ. * հւթնրորդն՝ անկուսայ. ութնրորդն՝ արիայ. * և 12
 * քանրորդն՝ յոսուայ. տասներորդն՝ անքեմայ. * մե 12

(32) Այս. Եւ պահեցին զպահպանութեա:

Գլ. Խ. (4) Ոհն. Իշխան 'ի ամաց տահմիցն: (5) Ոհն. Ըստ վիշտիկն նոցին: (6) Յօշմովկ. Ստամաս որդի նա: (6) Ոհն. Դպիր 'ի զհաւացւոյն... և իշխանը տահմիցն և զհաւաց: (11) Յօշմովկ 'ի ամանորդիկն օրեա վիշտ Դիւքն Խաղիւ զնին այսպիս. Դ երրորդն.

ստատներորդն՝ եզնասխայ . երկտասաններորդն՝ առ
 13 զսխայ . * երեքտասաններորդն՝ օփփայ . չորեքտասան
 14 ներորդն՝ իջլայելի : * հնգեասաններորդն՝ բեփայ .
 15 վեցասաններորդն՝ եմմրայ . * եւթնասաններորդն՝
 16 եզնայ . * աստատաններորդն՝ ափնայ . * իննասան
 17 ներորդն՝ օփնիփայ . քսաներորդն՝ եղեկիելի . * քսանե
 րորդ . աւաշներորդն՝ յաղինայ . քսաներորդ երկրորդն՝
 18 գամուելի : * քսաներորդ երրորդն՝ գաղայիայ . քսա
 19 ներորդ չորրորդն՝ մաղայ : * Այս է համար նոյ ըստ
 աշխատանն իւրեանց մասնել ի առնն ան . ը իրա
 ւանց իւրեանց . ի ձեռն ահարանի հօրն իւրեանց . ու
 20 պատուելիաց ար ԹԷ : * Եւ որդւոցն զեւայ մնա
 ցելոց . որդւոցն ամբանայ՝ աւաղայել , յաւաղայիա , ա
 21 րազիա : * յորդւոցն արիայ՝ իշխան յսխա : * և յորդ
 22 ւոցն սարայիայ՝ աղամովթ : և յորդւոցն սաղմոնայ՝
 23 յանաթ : * և յորդւոցն քեզրանի՝ յեզնու առաջին . ա
 մասիս երկրորդ . յեզնել երրորդ . յեզնիմա չորրորդ :
 24 * Որդիքն օղիւելի՝ միւրա առաջին . և յուստ երկրորդ :
 25 և որդի միւրայ՝ սամբ : * և եղբայր միւրայ՝ յսխի : որ
 26 գիւր յսխայ՝ զաղարիա : * Որդիք մարարայ՝ մաղի ,
 27 և մուսի : աղիա որդի նոյ . բանիա * որդի նոյ . և զաղ
 28 քուր , և որդիա : * մաղի , եղնաղար , և կիս որդի նոյ .
 29 * և որդի կիսայ՝ իմայել : * և որդիք մուսեայ՝ մաղի ,
 30 և յեզնր , և յերիմովթ : Սփա էին որդիք զհաւացւոց
 31 ը առնց առնման իւրեանց . * առին և նոքա զինակս ,
 ու և եղբայրն իւրեանց որդիքն ահարանի , առաջի թա
 գաւորն . Եւ սագովի . և աքիմովթ՝ յիշխանաց առն
 մից քահայայիցն , և զհաւացւոցն ցեղքն՝ որք կացին իրեն
 զեղբայրն իւրեանց զիցերադոյնն ,

ԳԼ . ԻԵ .

1 () որս կայոյց գաւթն արքայ՝ և իշխանք զորան ի
 2 զարնն , Է որդին ասափայ , և եմմայ , և եզի
 Թամայ : որք երգէին սաւաղք և քնարք և ծննդայիւր :
 3 Եւ եղի Թիւ . նոյ որք՝ զարնէին զգործս իւրեանց : * Որ
 4 գիւր ասափայ՝ զանգուր և յափսփ . և նաթանիա , և
 5 յսխի : որդիք ասափայ մա առ Թագաւորն : * Եւ
 6 իգիմուսայ որդիքն՝ գաղարիա , սուրի , և յեթ , և
 7 և .

Թե երրորդն . Թե երրորդն , ևն : (13) Այս . Երեքտասան
 երրորդն օփփայ : (20) Որդի . Սաւաղայել . յաւաղայիայ :
 (22) Որդի . Սարիա . աղամովթ : (23) Որդի . Եւ յորդ
 ւոցն քեզրանի : (31) Որդի . Եւ ի զհաւացւոցն ցեղքն :
 (31) Որդի . Զիցերադոյնն :

սեմէի, և աստուգիտս, և մասմանիտս, զից՝ հանգերձ
 հարսն իւրեանց իգիծումաւ երգէին ընտրան զգո-
 հուծիս և զորհուման ան : * Եւ որգիւր եմանայ՝ բոկ 4
 քիտս, և մասմանիտս, և ոգիել, և սորայել, և յերի-
 մովթ, և անանիտս, և անան, և եղեման, և գեթիդա-
 թի, և հեմովթի, և եղեր, և սեբանուտան, և մեզա-
 մովթ, և յովթերի, և մաղիովթ : * Ամենեղեան սորա 5
 որգիւր եմանայ, որը նուազէին պառլի արքայի բա-
 նիւնն ից՝ բարձրացուցանել եղերեան : Եւ ետ ԽԺ
 որգիւր Կաննայ հնգեաաաան, և գաւերս երիս : * ամե 6
 ներեան նորս հանգերձ հարսն իւրեանց երգէին որհ
 նուծիս ի տանն ան : ծնծղայիւր և տաւրք և ընտրնք
 մերձ պա արքայն : և ասափ, և իգիծուովթ, և եման : * և 7
 եղեմով ևց հանգերձ եղարարն իւրեանց, որը ու-
 տեպ էին զերգան ան . ամենեղեան հանձարեղան եւ
 հերիւր և ուծուան և ուծ : * Արկին և նորս զիմաւ 8
 հանապաղորդ պապաաման, և փղաու և մեծի՝ կառա-
 բելոցն և որը ուտանէին : * Եւ եւ զիմաւն առաջին ա 9
 ապիպ և արգաւց նր, և եղարարն իւրայ . յուտեփ առա-
 ջին, զորգիւր երկրորդ՝ ինքն և եղարար իւր և որգիւր
 իւր երկուաաան : * Երրորդ՝ զաւգուր, որգիւր իւր և 10
 եղարար իւր երկուաաան : * Չորրորդ՝ եղի, և որգիւր
 իւր՝ և եղարար իւր երկուաաան : * Հինգերորդ՝ նա 12
 թանիտս, որգիւր իւր՝ և եղարար իւր երկուաաան :
 * Վեցերորդ՝ բոկիտս, որգիւր իւր՝ և եղարար իւր եւ 13
 կուտաան : * Եւթներորդ՝ յաուել, որգիւր իւր՝ և եղ 14
 բաղք իւր երկուաաան : * Բւծերորդ՝ խիտս, որգիւր 15
 իւր՝ և եղարար իւր երկուաաան : * Իմներորդ՝ մաւծա 16
 նիտս, որգիւր իւր՝ և եղարար իւր երկուաաան : * Տաւ 17
 ներորդ՝ սեմէի, որգիւր իւր՝ և եղարար իւր երկուա-
 ան : * Մհաասաներորդ՝ եղիել, որգիւր իւր՝ և եղ 18
 բաղք իւր երկուաաան : * Երկուաասաներորդ՝ սաբիտս, 19
 որգիւր իւր՝ և եղարար իւր երկուաաան : * Երեքա- 20
 ասներորդ՝ սուբայել, որգիւր իւր՝ և եղարար իւր եւ
 կուտաան : * Չորեքաասաներորդ՝ մաստամծիտս, որ 21
 գիւր իւր՝ և եղարար իւր երկուաաան : * Հինգեաաան 22
 երրորդ՝ յերիմովթ, որգիւր իւր՝ և եղարար իւր երկ-
 ասան : * Վեցաասաներորդ՝ անանիտս, որգիւր իւր՝ 23
 և եղարար իւր երկուաաան : * Եւթնուաասաներորդ՝ 24
 եղ

Գլ. Ժ. (4) Աւր . Եւ եղեմովան, և գեղաղաթի :
 (7) Թղիմալին . մժը : (8) Ուտ . Ըստ փղաու և մեծի
 կարելոց : (9) Աւր . Թուտեփ առաջին : Թղիմալին և
 այս իստիմարս փն չքան և չորրորդն՝ այսպիս ար-
 գիւրէն էին : (19) Աւր . Աստիտս :

- եղբայրսան, որդիք իւր՝ և եղբայրք իւր երկուստան։
 25 * Ութուստաներորդ՝ անանի, որդիք իւր՝ և եղբայրք
 26 իւր երկուստան։ * Իննուստաներորդ՝ մեղեթի, որդիք
 27 իւր՝ և եղբայրք իւր երկուստան։ * Քսաներորդ՝ և
 28 զիսթ, որդիք իւր՝ և եղբայրք իւր երկուստան։ * Քսան
 և առջներորդ՝ յեթերի, որդիք իւր՝ և եղբայրք իւր
 29 երկուստան։ * Քսան և երկրորդ՝ զեղզեթի, որդիք
 30 իւր՝ և եղբայրք իւր երկուստան։ * Քսան և երրորդ՝
 մաղթով, որդիք իւր՝ և եղբայրք իւր երկուստան։
 31 * Քսան և չորրորդ՝ հառվեթիեղեր, որդիք իւր՝ և եղ-
 բայրք իւր երկուստան։

ԴԼ. ԻԶ.

- 1 **Լ** Եւ ի դասուցեալս գրանցն յորդուցն կորխայ. մե-
 2 առաւ որդի կորխայ յորդուցն ասափայ * և մե-
 3 րորդ՝ արգիսա, երրորդ՝ նաթանա. չորրորդ՝ * յու-
 4 ժիւ. և ուղղա՝ հինգերորդ. յաթաթան՝ վեցերորդ։ և
 4 լիսթն՝ եւ լիսերորդ։ * Եւ ի գիթմայ որդիք՝ սամեա
 անգրանիկ, և յաղաղաղ՝ երկրորդ. յաղաղ՝ երրորդ-
 5 սաղա՝ չորրորդ. նաթանայիւ՝ հինգերորդ. * ամեն-
 6 վեցերորդ. իսաղա՝ եւ լիսերորդ. փեղաթի՝ ութն-
 7 երորդ. վե զի օրհնեայ զնա աս։ * Եւ սասանայ որդ-
 8 իւրայ, վե զի հօրք եին։ * Որդիք սեմայ, աղամի, և
 9 հաափայիւ, և յովսեփ, և եղբայրք իւր, և եղբայրք
 10 իւր որդիք զօրաւորք ուժով։ եղիու, և սամեղիա։
 11 և իրապիս։ * ամենեքեան սոքա որդիք արեգով, ին-
 12 ցանք և որդիք իւրեանց և եղբայրք իւրեանց՝ զօրա-
 13 յեալք զօրութիւն, զարեհին զօրութիւն զգործս, զամ-
 14 րսան և երկու։ արգեղամայ, * և սեղեմայ՝ որդիք և
 15 եղբայրք հասունք՝ ութուստան։ * Եւ յետմայ յորդ-
 16 անցն մերաբեայ որդիք՝ շամարի, որում պահէին ըզ-
 17 ղ իսաւորուն. զի ոչ գոյր անգրանիկն ի միջի, և առ-
 18 ինչ զնա հօրք իւր սկիզբն. * քեզիկա՝ երկրորդ, նաա-
 19 րեղ երրորդ, զաղաթիսա՝ չորրորդ։ ամենեքեան սոքա
 ու.

(28) Այս. Յեթերի։ (31) Ոսեմ. Հառվեթիեղեր։
 Գլ. ԻԷ. (1) Ոսեմ. Մառաւ որդի կորխայ։ (6) Ոսեմ.
 Եւ սամեանայ որդւոյ նք։ (8) Յօրեմայի. Չորեմս հիւ։
 (10) Յօրեմայի ի յորդի Թաթանի՝ յօ սկիզբն, Դաղալ Գե-
 ղի Թաթալ, ի յառանցն յիկրիս Եղեմայի ի վի Բիւիւ,
 սկիզբն Էգիւ։ Ուր ոսեմ ունի սկիզբանէ գիւլեղիկա.
 և ոսեմ. սկիզբն սկիզբանէ գիւլեղիկա երկրորդ։

ուսայեայ որդիք, և եղբայրք նր՝ յարեւառանք: * Սոցա 12
 Եւ թաժին վիճակաւ գրանցն գլխաւորութեց՝ իւր շա-
 թաթաւոր առաջի եղբայրն իւրեանց, և պաշտել՝ ի
 տան ան: * Եւ արկին վիճակ ըստ փորձն և ըստ մե- 13
 ծին, ամեն աղքատահմին իւրեանց՝ ի գրուես գրուես:
 * Եւ ել վիճակ գրանն արեւելց՝ սեմայ՝ և զաքարիայ 14
 որդւոյ նր: Թովագ խորհրդական՝ ի միտս իւր. արկա-
 նիկն վիճակս, և ել նմա վիճակն Է կողմն հիւսուոյ:
 * Եւ արգելազանց Է հարաւակողմն կոյս: և որդւոց 15
 իւրոց ընդգրկմ տանն առաքայ. * յերրորդեան՝ սեմին 16
 սովասայ Է արեւմուտակոյս. գրամիցն հանգերմ որսկա-
 պանին, ելից շանապարհին, պահ առ պահ ընդ ար-
 եւելս: * Իսկ զնապցիքն զնց զնց յաւուր Է կողմնան 17
 հիւսուոյ: չորս չորս յաւուր ընդ կողմնան հարաւոյ.
 չորս չորս յաւուր՝ յաստփինն. երկուս երկուս ի փո-
 իանիկել: * Եւ Է արեւմուտ չորս: և ի շանապարհ եր- 18
 կուս երկուս փոխանակաւ: * Այս վիճակ թաժնիւ 19
 զարապանաց որդւոցն կորեայ՝ և որդւոցն մերարեայ:
 * Եւ զնապցիքն եղբայրք իւրեանց հանգերմ ի վերայ 20
 գանձին տանն ան, և ի վերայ գանձին սրբոյն սրբոյ:
 * Որդիքն աղագանայ որդւոյ գերաւմ աղագանայ Է 21
 թանք աղքատ հմին աղագանաւ: և գերաւմայ՝ յիկել:
 * Եւ զեթամ, և յովել՝ եղբայրք նր ի զժ գանձին տան 22
 ան: * Եւ ամբիմ, և իտահա, լեւրոն, և ողիկ: * Եւ 23
 սեղիկ: գերաւմանց, մուշեանց, զորակուելք ի զժ 24
 գանձուցն: * Եւ եղբայր նր եղիապար, արիա որդի 25
 նր, յաւեի որդի նր, յովրամ որդի նր, զէքրի որդի
 նր, * Եւ քիցն սաղաթիմ և եղբայրք իւր ի զժ ամ գան 26
 մուն աղոյն սրբոյ. զոր նուիրեայ գաւթիմ, և ի լիանք
 տահմցն՝ հարեւրապետք և հաղարապետք և ի լիանք
 զգրութեցն: * Զոր առեալ էր ի քաղաքաց ամառ ա 27
 ւար, և նուիրեալ էր ի նոցանէն, զի մի նուազեոցի
 զորքը շինուածոյ տանն եյ: * Զոր նուիրեցին սամու 28
 ել տեսանալն. և շաւուղ կիսեանց, և արեւներ նե-
 րեանց,

- (13) Այս. Եւ ըստ մեծին, ըստ տանց աղ: (15) Յե-
 բնաթիւ. Եւ արգելազանց ընդ: (16) Ոստ. Սեմեան և
 սովասայ: (16) Յեբնաթիւ. Հանգերմ սկապանին:
 (17) Այս. Եւ երկուս երկուս ի փոխանակել: (19) Ո-
 ստ. Այս վիճակք թաժանիւ գարա: (20) Յեբնա-
 թիւ. Հանգերմ ի գանձին տանն: (20) Ոստ. Եւ ի վե-
 րին սրբոյն սրբոյ: (21) Ոստ. Գերաւմ և աղագանայ:
 (22) Ոստ. Որդիք յիկելի զեթամ, և յս: (24) Ոստ.
 Եւ սեղիկ. Որդի գերաւմայ որդւոյ մանսի՝ զորագլ: (25)
 Ոստ. Զէքրի որդի նր. և զէլիմ որդի նր: Եւ քիցն

- բնանց, և յովաք որդի շարունկայ: Եւ թմ' իմանց
 29 որ էին 'ի մեռս սաղովմայ և եղբարց իւրոց: * յետա
 ցի, և ընծանիւ, և որդեք իւր: և գործքն գործոյն ալ
 30 ապրից 'ի լք իկ: զի գրեցին' և վնարիցին * 'ի բեր
 բանիւ: սագիտս և եղբարց իւր: որդեք զորդս հա
 զար և եւթնհարիւր: Եւ 'ի լք ստեփաննու' ելի յայն,
 31 կոյս յորդանանու գետոյն ընդ արևմուտս, Թմ' գործ
 պաշտմանն նն, և 'ի գործ արքունի * քերթնեա ու
 բիտս իշխան, քերթնեա ազատոհմիցն իւրեանց հով
 գերմ: Յամին քառասներորդի Յազատուուն գաւ
 թի, այս յաշարհագրի անդ գտաւ: այդ զորութեց 'ի
 32 նի, յաշէրն գազազիտացաց: * և եղբարց իւր որդեք
 զբաւորց: Երկուհազար և եւթնհարիւր, գլխաւորք
 տունին:
 Եւ կայցց զնս աղայ գաւթն 'ի վերայ գնդին հաւ, իսկ
 բնայ և գազայ' և ինս ազգին մանասէր գնդին: Ըս
 թմ' բանից այ: բանից արքունի:

ԴԼ. ԻԵ.

- 1 Եւ որդեք ելի իւրաքանչիւր թուոյ նահապետք ալ
 գառնեմին հազարաւորք և հարիւրաւորք: և հա
 մարտար գալիք: որ պաշտէին 'ի ժողովրդեանն յամ'
 համարս արքունի, ըստ իւրաքանչիւր գործոյն համա
 րոյ ելին և մօտն ամույ ամույ յամ' ամիսս տարւոյն,
 2 ընտրութիւն * Աւաթին համարոյ առաջնոյ ամենանն'
 յեղատալ, և բազիւղ, և ընտրութիւն երկոյ նի քսան և
 3 չորս հազարք: * Յորդուց փարեալ, որ գլուխն կր թմ'
 4 իշխանացն զբայ, և յամենանն առաջնոյ: * ընտրութիւն
 Ամոյն երկրորդի, գուգայի, և գաթութի, և մագաղա
 սովթ առաջնորք, և ընտրութիւն նի քսան և չորս հա
 5 զարք: * իշխանք զորութիւն: Երրորդն յամենանն եր
 րորդի: բանեաւս յովաք' քանեանց իշխան: և յընտ
 6 րութիւն նի քսան և չորս հազարք: * ինքն բանեաւս հը
 բագայն քան զերեսունն, և 'ի վերայ երեսնիցն բարձին
 7 ընտրութիւն իւրոյ: * Յամենանն չորրորդի, սապիւն
 եղբարց յովաքու, և զարգեաւս որդի նի և եղբարց իւր
 զինի

(32) Յոյնալին: ՄԷ. գլխաւորք: Ուր անտ: ԲԷԷ: (32) Ու
 ին: 'ի վերայ գնդին ուստիմայ և գազայ: (32) Աւս:
 Մանասեան գնդին... 'ի բանից արքունի:
 ԳԼ. ԻԷ. (v) Աւս: Զմա' համարս արքունի: (2) Ունտ:
 Յառաջ համարոյ առաջ: (2) Յոյնալին: Երկոյ նի իւրք:
 (4) Ունտ: Գուգայի և գաթութի: (7) 'ի զաւ': Արեւտս
 եղբարց յովաքու: համոյն անն: 'ի քան':

զինին նր. և ընտրուին բաժնի նր. քսան և չորս հազարը :
 * Եկին գերբազմանան՝ հինգերորդ իշխան սալթուկի, 8
 յիկիս . և բաժին մասին նորա քսան և չորս հազարը :
 * Վեցերորդ յամսեանն՝ վեցերորդ իշխան էկեռ որդի 9
 եկեղեայ թեկուացւոյ . և մասն բաժնի նր. քսան և չորս
 հազարը : * Յեւթներորդում՝ ամսեանն՝ եւթներորդ 10
 իշխան . քեզիպաղումեանց յորդւոցն եփրեմայ . և մասն
 բաժնի իւրոյ քսան և չորս հազարը : * Ութներորդ յամ 11
 սեանն ութներորդի . ուսաքեկի եւթայիանց զարայեայ .
 և մասն բաժնի նր. քսան և չորս հազարը : * Իններորդ 12
 յամսեանն իններորդի . աբիւնք որ յանաթովմայն .
 որ 'ի բենիսամին երկրի . և մասն 'ի բաժնի իւրում քը-
 ան և չորս հազարը : * Տասներորդ յամսեանն տասն 13
 երորդի . մարի նեաուպաթեանց զարայ . և մասն բաժ-
 նի իւրում քսան և չորս հազարը : * Մեասասներորդն 14
 յամսեանն մեասասներորդի . բանախաս 'ի փարաթու-
 նեայ . յորդւոցն եփրեմ . և 'ի զատուցեալուն նր. քսան և
 չորս հազարը : * Երկուսասներորդն յամսեանն երկու 15
 տասներորդի . բազգայի 'ի նեաուփասայ . որդի գա-
 թունիկի . և 'ի զատուցեալս նր. քսան և չորս հազարը :
 * Եւ 'ի ցեղացն երե . առաքինի իշխան . եղիպար որդի 16
 զեբբեայ . և շուսանի . սափասխաս որդի մեզբեայ . * և 17
 զեբեայ . առաքիա որդի տամուէլի . և ահարոնի՝ սազովի
 որդի : * Եւ յուգայ . եղիպար յեղբարցն գաւթի . և ի 18
 սաբարայ՝ ամարխաս որդի փըայելի : * և զարուսանի . 19
 սամէաս որդի արգիայ . և նեփթաղեմայ՝ յարիմութ որ-
 դի ողիւլի : * Եւ եփրեմի՝ ովսեր որդի ողիայ . և կիւայ 20
 ցեղին մանասէի՝ յովիլ որդի փաղգիայ : * և կիւայ ցե- 21
 ղին մանասէի որ եր 'ի գաղատա . յաղայի որդի զադ-
 դիայ . որդւոցն բենիամիւնի՝ առիւէլ որդի արեններայ :
 * Դանայ՝ եզրիւէլ որդի յովբամայ : Սղան էին նահա 22
 պեռք ցեղիցն ելի : * Եւ մշ առ գաւթի զթիւն նոցա 23
 'ի քսանամենից և 'ի վեր . զի զի ար ասաց բազմացու-
 ցաւ

(11) Ուլան . Ուսաք եկին եւթայիանց : (12) Ունիս . Եւ
 մասն բաժնի իւրոյ : (13) Յաբիւսիւն . Մասարինե տաղատա :
 (15) Ունիս . Եւ երկուսասանե . . բազգայի նեաուփասայ :
 (16) Ունիս . Ուսաքին իշխան . եղիէզեր որդի զեբբեայ :
 (17) 'ի լուս . Սաբիա որդի կամուէլի . համայն ոմանց
 'ի բաթ : (18) Ունիս . Սաղովիլ որդի յուգայ և ե-
 ղիաբ : Ուսաքին . Սաղովիլ : Որդւոցն յուգայ . եղիաբ :
 (19) Ունիս . Որդի աբգիւնեայ : (22) Ունիս . Եւ գանայ
 եղիւէլ որդի յովբամայ : Ասաքին 'ի բնաբն ուրիւնի թեր-
 տա 4 զապարի լուլիայ . 'ի լուս . նոսանի 'ի միւլ Բեբել . զադ-
 և ասեր . համայն ոմանց 'ի բնաթ :

- 24 ցանկէ զինչ իբրեւ զատանդս երկնից : * Եւ յովոր որ
գի սարսահեայ սկսաւ Թուել զժողովուրդն : և ոչ կո
տարեաց : և եղև յաղագս այնորիկ բարեութի 'ի վ թ ելի :
, և ոչ յարգեցաւ Թիւն 'ի գիրս բանից առուրց Թաղա
25 ւորին գաւթի : * Եւ 'ի վերայ գանձուց արքային տալ
մովթորդի մովգիւնի : և 'ի վերայ գանձուց անգասաւ
նայ 'ի գեղցն , և 'ի առան , և յաշարակս , յովնաթան
26 որդի ողիւն : * Եւ 'ի վերայ երկրագործացն որք գոր
27 ծէին , եղբաւ որդի քեղուբայր * և 'ի վ թ աղարակացն ,
սեմի արխմաթացի : և 'ի վերայ շահարանացն գիւղից
28 գինւոյն , զարգի որդի սեփինայ : * Եւ 'ի վ թ ձիւն
ննացն և մոյսթիւննացն որք 'ի գանդաւ քաղաքն աղ
գի քեզիոնի : և 'ի վ թ շահարանայ ձիւնոյն յովաս :
29 * Եւ 'ի վերայ արշաւոց արմատեանայ որք էին 'ի 44
30 վիսնի . արխմաւ որդի աղայիայ : * և 'ի վ թ ուղարացն
ուքիսաւ ամուլայի : և 'ի վ թ իշոյն ' յագիտաւ մարտով
31 նայի : * Եւ 'ի վ թ հաթիցն յովաղ աղարայի : ամենն
քան սղա վերակացուք տապուածացն գաւթի ար
32 քայի : * Եւ յովնաթան հարեղայր գաւթի ' խորհրդա
կից , մյր հանաքեզ . և ինքն Գարապետ : և յեկել որ
33 գի արխմնայ ընդ որդիս արքայի : * Եւ արխմովն
խորհրդակից արքայի : և քուսի առաքին բարեկամ աղ
34 քայի : * և զինի նորա արխմովն մարմ 'ի նա : և յովի
դայիայ որդի բաննայ . և արխմաթ : և զորովոր զե
րացն արքայի յովար :

ԳԼ ԻԸ.

- 1 Եւ Ժողովոց գաւթի զամ ի խանան Նիւ , զիւսնա խի
գատաւորացն , և զամ ի խան սրտանիցն , 'ի սաղաւ
անմարգահաց Թաղաւորին : և զիւսնա հաղարու
րացն , և հարիւրաւորացն , և գանձապահացն , և որք
էին 'ի վերայ տապուածացն նորա . և զգորաւարն , և
2 զպատերազմաւ գորավարացն յեմ : * Եւ եկաց գաւթի
արքայ 'ի մէջ եկեղեցւոյն և ասէ . լուսարուք ինձ եղ
բարք իմ և Ժողովուրդ իմ . Դստաի իմում եղև զինն
ստան հանգանան տապանակի ուխտին ան , և կայան
ստից ան մերայ . և պատրաստեցի ես 'ի բնակութիւն յայն
զիւսնաւ գ զայդ . ասկի , և արծաթ , և պղինձ , և արդյր ,
և

(24) Ուստի . Եւ ոչ յարգեցաւ գիրն 'ի գիրս բանից :
(25) Առ . Ազմովթ որդի մովգիւնի : (28) Ուստի .
Եւ մեղեմքննացն : (30) Ուստի . Ուքիսաւ ամուլեղայի :
Ուրախ . խանայեղայի :
ԳԼ ԻԸ. (2) Ուստի . Եւ հացոյց գաւթի արքայ 'ի մէջ :

և երկաթ , և փայտ բազում : * և ասաց թե ջինս . և չ
 չինեացես դու ինձ ասան , անուանել զանուն իմ 'ի վր
 նր . վն զի այլ պատերազմեալ ես դու , և հեղեղ արին
 բազում : * Եւ ընտրեաց իր թե յեմ աղքատ զինչ , և
 յեմ իր ընտրեաց զյուզատ , կանգնել զքնագաւ
 բութին իւր յաւիտենական . և 'ի տանին յուզայ ընտ
 րեաց զասան հոր իմոյ և յորդւոց հոր իմոյ 'կամեցաւ
 զին լինել խաղաւոր 'ի վր թմ'ելի : * և յեմ որդւոց
 իմոյ 'վն զի որդիս բազումս ես ինձ իր , ընտրեաց
 զսողման որդի իմ , նստուցանել յաթոս Թագաւորու
 թին ան 'ի վր ինչ : * Եւ ասաց ջինս թե . սողման սը
 զի քո չինեացի զասան իմ , և զարան թմ . վն զի ընտրե
 ջի զնա լինել ինձ որդի . և ես եղէջ նմա 'ի նայր . * և
 ուղղեցի զքնագաւորութն նր փնչ . յաւիտենան , և թե
 զորացի պահել զպատուիրանս իմ և զերաւունս իմ
 իբրեւ յաւուրս յոյսմի : * Եւ արգ 'գիւր ասաղի երե
 սաց թմ եկեղեցւոյս ան , և յահնջն նոյ մերոյ . պահել
 ջեք և ինդրեցէք զեմ պատուիրանս ան նոյ մերոյ . զի
 ժաւանդեցէք զերկիրս բարի , և ժաւանդեցուցանի
 ջեք որդւոց մերոց յեւ մեր փնչ . յաւիտենան : * Եւ
 դու սողման որդի իմ , ծանիր զեմ հաղցն քոյ , և ծա
 ւայրս նմա կատարեալ սրտիւ , և մտք կամեց քոյ .
 վն զի զեմ սիրա քննէ իր , և զեմ խորհուրդս նմա
 չի : և թե ինդրեացես քնն , գացի քեզ . և և թե թողես
 զնա 'լոյսի զքեզ 'ի ապա . * Տես այժմ , զի թե ընտ
 րեաց զքեզ չինել նմա ասան 'ի սրբութն . զորացի և
 արա : * Եւ ես գաւիթ սողմանի որդւոց իւրում զը
 բինակ տաւարին 'և անեկաց նր , և զանձարանաց նր ,
 և զերնասանցն , և շահմարանացն ներքեաց , և ասան
 քաւութն : * և զորինակ զոր ունեի 'ի մաի իւրում ,
 սրահից տանն ան , և զեմ շահմարանացն շաղանակի ,
 յաւիտենա տանն ան , և մթերից սրբութեցն : * և մեա
 ցորդացն , յոտարանից 'ի պաշտն քահանայիցն , և զե
 տացւոց յեմ գարն պաշտամանց տանն ան , և շահմա
 րանացն անօխոց ապասույ տանն ան : * Եւ զմեա
 կուոց նոյ 'զոսկւոյ և զարծամեոյ * զհիւս . աշտանակաց
 եւ նմա . և զբազմականցն նմանութիս . * և զհիւսս ան
 զանոցն ասաղագրութն . և զիւրաքանգիւր ուրաք ան
 ինչ .

(4) Այս . Ձքագաւորութն իւր յաւիտենան : (8) Ու
 խնդ . Որդւոցն մերոց զինի մեր : (9) Այս . Ձքմ օրոտս
 քննէ : (9) Ունի . Եւ և թե ինդրեացես : (13) Այս . Եւ
 մեոյ որդւոցն յորամեից 'ի պաշտն : Ուր յանա գալտի ,
 Տանն ան : Եւ քիւտանա անօխոց ապասուց քանն քն :
 (15) Ունի . Եւ զբազմականցն նմանութիս :

- 17 կեցին, տեղանայ : նդիպես և զարծաթեղենացն : և և զմաւանացն, և զնախանդացն, և զապաղիցն սոփեղենաց . և զքիլոս սոփեղ, և արծաթոյ, և զափոցն զիւրաքանչիւր ուրաք : և Եւ զտեղանոց խնկոցն 'ի մարութ սոփեղ զիւրաթին եցոյց նմա, և զօրինակ քերովելիցն որոց տարածեալքն զմեան իւրեանց, և հովանի ունէին : 18 նէին 'ի վի սապանակի ուխտին նն : և Ձեռն գրով 'ի մեռանէ նն եւս գտիւ սողմանի, ըստ եղելոյ 'ի նմա : 19 Իմաստուն և ըստ օրինակին : և Եւ տաէ գտիւ յառ զամեն որդի իւր . զօրացիւր և քաջ լիւր, արաւ և մի երկիցես, և մի զարհուրեացես . զի զի նր նմ իմ է ընդ քեզ . ոչ թողցե զքեզ, և ոչ լքցե՝ մինչև կատարեացես Ձեռն գործ սպասու տանն նն : Եւ ահա այդ է օրինակ տաշարին, և սենեկաց նորա, և արահից նի, և վերնաւ տանցն, և շտեմարանացն, ներքնատանցն, և տանն քաշուան : և օրինակ տաշարին նն այդ է : և Եւ օրամեկ քահանայիցն և զեւաղաց, յեռն 'ի պաշտամունս տանն նայ, և ընդ քեզ եղիցի յեռն 'իւր, նմ զք որ յօժարեացե խնամաւորք ըստ համբերն արուեստից . իշխանքն, և նմ ժողովուրդդ, յեռն 'ի բանս քո :

ԳԼ ԻԹ

- 1 Եւ տաէ գտիւ սրբայ զեռն երկեղեն . սողմանն որդի իմ զոր ընտրեաց իւր նր, մանուկ փոքր է, և զօրնս մեծ է . զի զի ոչ մարդոյ է զնմաւնս, այլ նն նայ : և Եւս նմ զարուծէ իմոյ պատարասեցի նիւթս տանն նայ իմոյ . սոփե, և արծաթ . պղնձ, և երկաթ . փոքրաւ, և քարինս անկեանց և կամարաց, և քարինս ընտիրս, և ախանս պատուականս, և այլ պատարասուէ քաղաւմ : և Եւ ևս զի հանդի լինելոյն իմ 'ի տան նայ իմոյ եղև ինձ զորս նախորդիցի նն, սոփե և արծաթ . և ահաւաղիկ ետու զայդ 'ի տան նայ իմոյ 'ի բարձրուէ . բոց յայնչանէ զոր պատարասեցի 'ի տան սրբունցն, և և երեսնազարս առաքանս սոփե 'ի սովիւրայ, և եւթն հազար առաքանս ընտիր արծաթ, օժանել նորոց զարմն տաշարին : և 'ի մեռն արուեստաւորաց : Եւ որդք յօժարիցն մարք ընդ զմեա իւր պատր նն : 6 և Եւ յառաջամոյց եղեն իշխանք տոհմիցն, և իշխանք իսրայէլ :

(20) Ո՛հնէ . Ընդ քեզ է . . . մինչև կատարեացն : (21) Ո՛հնէ . իշխանքդ և նմ ժողովուրդդ, յեռն : Գլ. Եթ . (3) Ո՛հնէ . Վս հանայ զմեղոյ իմ . 'ի տան նն իմոյ . և եղև ինձ . . . 'ի տանս արուեստեցն : (5) Ո՛հնէ . Եւ որդք յօժարեալ իցե մարք :

որդւոյն էլի, հաղարարեալք և հարիւրապետք, և վե-
րակացուք քարեոյն, և քառասունք արքայի. * և 7
հառուն 'ի գործ տանն ան, ոտի' տաղանտս հինգ հա-
զար, և բերք գանձեան. և արծաթ' տաղանտս տանն հա-
զար. և պղինձ' տաղանտս բերք և ութ հազար. և եր-
կաթ' տաղանտս հարիւր հազար: * Եւ այլ ուրուք 8
տառքայր պատուական, հառուն 'ի շահմարանս տանն
ան, 'ի ձեռս յերկելի որդւոյ երոզմի: * Եւ զուարճա- 9
յաւ ժողովուրդն յաղագս յառաջամիտ լինելոյն. զի զի
լի սրտիւ եղն յառաջամիտք ան: և դաւիթ արքայու-
րան եղև մեծապէս: * Եւ օրհնեաց արքայ գաւթ զան- 10
աւաթի եկեղեցւոյն և ասէ:

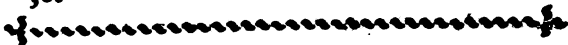
ԽԻ՛ Օրհնեալ է ան ան էլի հարցն մերոց յաւիտեանից մինչ
չև յաւիտեանս: * Քմ է ան մեծութի, և զօրութի, և 11
պարծաթ, և յազթութի, և կարողութի. զի զի գաւ-
ամենեցուն որք են յերկինս և 'ի վր երկրի' տիրես. յե-
րեսաց քոյ դողան ան՝ Թագաւորք և ազգք: * 'ի քնն 12
է մեծութի և փառք. գուես ամենեցուն իշխան և ան-
և իշխան ան՝ իշխանուեց. 'ի ձեռին քում է' զօրութի և
հարստութի. և 'ի ձեռին քում' ամենակալ մեծութի,
զօրացուցանել զան: * Եւ արք ան՝ գոհանակք զքն, 13
և օրհնեմք զանուն պարծանացդ, քոց: * 'Ո՛ր հմես' և 14
ն է ժողովուրդ քո. զի կարացաւք յօժարամիտ լինել
քեզ յայտմ ան. զան զի քն է ան ինչ' և 'ի քոցդ
տառք քեզ: * Եղի պանդուխտք եմք մեք առաքի քո և 15
նժգեւեք ան ան հարք մեր. իբրև զտաւեր են աւարք
մեր 'ի վր երկրի, և ոչ գան մեր ծնացումք ինչ: * ան 16
ան մեր' ան բազմուիս պս, զոր պատրաստեցի չնել
գառն անուան սրտութի քոյ, և 'ի ձեռանն քումն,
և քն է ամենայն ինչ: * Եւ ծանեայ ան՝ եթէ գուես 17
որ քնես զսիրտս, զարգարութի սիրես. և մեք պարզ
սրտեւք յօժարամիտք եղեալք յայտմ յեմք: և արք' զժո-
ղովուրդս քո որ գտաւ աստ, տեսի ուրախութի լի,
եղեալ առ քեզ յօժարամիտ: * Տո՛ւ ան արքահամու, 18
և իտահակայ, և էլի հարցն մերոց, պահեալ զայս 'ի միտս
և 'ի սիրտ ժողովրդեան քոյ յաւիտեան. և ուղեան ըզ-
սիրտս նչ առ քեզ: * Եւ տղամանի որդւոյ իմում անոր 19
սիրտ բարի առնել զպատուիրանս քո, և զվայելիս
քո, և զհրամանս քո. և 'ի կատարումն անել զպատ-
րաւ

(8) Ոման. 'ի ձեռն յերկելի որդւոյ: (12) Ան. Սմե-
նեցուն իշխան ան. և ինչ: (14) Ան. Չի կարացալք
յօժարամիտ: (14) Ոման. Եւ 'ի քոցդ տառք քեզ:
(17) Ոման. Եօժարամիտք եղեալք... զժողովուրդ քո:
(18) Ոման. 'ի միտս և 'ի սրտի ժողովրդեան:

- 20 բառաւորն ամեն քոյ : * Եւ ասե գաւթն ցեմ՝ եկեղեցին , օրհնեցէք զմոր ամօ ձեր : և օրհնեաց ամօ եկեղեցին զմոր ամօ հաղցն իւրեանց : և խանարհեցաւ ըզլիւթ ան զոհս . և մատալց որդակէ՛ղ ար՝ ի զապէն առաջնոյ աւուրն , զուարտիս հաղար , խոյս հաղար , զառինս հաղար , և զնուէրս նց . և զզմհան յաճախուք ամօ
- 22 Ելի : * Կերան և արբին առաջի ան յաւուր յայնմիկ ուրախութիւն : Եւ Թագաւորեցաւցին երկրորդ անգամ զսողոմոն որդի գաւթի . և օծին զնա ան ի Թագաւոր .
- 23 և զսագաւթի ի քահանայութի : * Եւ նստաւ սողոմոն յաթոռ գաւթի հօր իւրոյ , և յաջորդեաւ . և հնազանդեցաւ նմա ամօ ի Ել :
- 24 * Ի խանդ և զօրաւորք , և ամօ որդիք արքայի գաւթի հօրն նր՝ հնազանդեցան նմա : * Եւ մեծացնց ար զսողոմոն ի վերուստ առաջի ամօ Ելի , և ետ նմա փառս Թագաւորաւ . որ ոչ ուսմէք եղև ամեջ
- 26 նեցուն Թագաւորացն որք յառաջքան զնա : * Եւ գաւթի արդի յետեայ Թագաւորեաց ի վր իլի ամս քառասուն . * ի քերբոն ամս եւթն , և յնմ ամս երեսուն
- 28 և երեք : * Եւ փառնանեցան բարի ծերութիւն , լի աւուրք՝ մեծութիւն փառք : և Թագաւորեաց սողոմոն
- 29 որդի նր փոխանակ նր : * Եւ մնացեալ բանք արքայի գաւթի՝ առաջնիք և վերջնիք , գրեալ են ի բանս սա մուշի տետանդի , և ի բանս նաթանայ մարգարտի , և
- 30 ի բանս գաղայ տեսանդի . * յազազս ամօ Թագաւորութիւն նր , և հարստութիւն նր . և ժամանակք որ եղին նր ի վր Ելի , և ի վր ամօ Թագաւորաւնց երկրի :

Կատարեցաւ Մնացորդայ Աւարչի :

(22) Ոհնէ . Յաւուր յայնմ ուրա : (24) Ոհնէ . Ի խանդ զօրաւորք : (25) Ոհնէ . Եւ ետ նմա փառս Թագաւորութիւն : (30) Յօրինալի . Եւ ժամանակք որ են նորա : Ի լիւիւնի տետ . Կատարեցաւ Մնացորդան Աւարչի : և օհնէ . Կատարեցաւ Աւարչի Մնացորդայ :

ԳԼՈՒԽ ԵՐԵՐԱՐԳ ՄՆԱԿԱՐԳԱՅ :

- Թ .** Թի հազար աղակեր էմն սողմանն այ՛ն՝ Գաթանան . Ղ
րամ էրեւեալ է, սակ՝ խնդրեալ զինչ խմո . և
խնդրեաց զանձն . և էպ նմա Կր :
- Ք .** Չի խնդրեաց ՚ի սիրամայ աբուէսփառաբա և խայտ ՚ի լի
բանակ , և նա առաջեաց նմա :
- Ք .** Հանգամանէ շինաւծոյ քանձորին , և նմ խնդրեց նք :
- Ք .** Չի քարան պապանանն ՚ի ներսս ՚ի դաբինն , և քանն
չցաւ աւագլ . և յէպ խնդրելոյն սողմանն՝ հար էլ և եկեց զա
ղակերան ՚ի նաւախփանն անդ :
- Ք .** Կրկին էրեւեալ նմա Կր զգաւաշարաց զնա :
- Ք .** Վէ՛ բազատացի զըր էպ սիրամ սողմաննի , և զն ճաջելոց աղ
գանն որդ էղին նմա հարխաբուս :
- Է .** Չի խնդրեաց զնափայտն ըսպ հրամանացն դաւրի ՚ի լի
խաւառանկար գործոց :
- Ը .** Չի էին առ նա փիլիկն սաբայ , զն մօծ հարաբարէնն աղ
զմաննի : և թի ճաջարդ բանից նք ՚ի գիրս մարգարէիցն՝ նախ
նայ , և ափայ , և յովչեաց :
- Թ .** Թի զան խնայ պապանխանայն առաւելմայ բաժանեցան
քանն ցեղն ՚ի քաննն դաւրի . և զն բազատացի զըր շինեաց նա
և անբացոյ :
- Ճ .** Չի յանկեան զնափայտն յառաւելմ . և պարտոյնն զնափայ
տարաբէին յէմ . և զի զառաջինն բարի էր յառաւելմ , և ՚ի թիւ
բնն էլ ՚ի լիք նք առաւելմ ի գիպարայի :
- ԺԱ .** Թափառողեաց արիւ . և գաւառեալ ՚ի լիք յերաւելմայ , նա
խափեաց զառաւելմնն նք , և ինքն պարծելը յնձն և ՚ի պաշտն
գահանայիցն յէմ . որ և շինեաց զյերաւելմնն զնմ առաւելմ իւր :
- ԺԲ .** Թափառողեաց առա , և էր բարի առաջի քն և պարտեալ .
և էլ ՚ի վերայ , նք զարեւ էրեւելոցնի հազար հազարս . և գոնեաց
առ Կր , և խորեաց զնիւրիսն և զնափայտն՝ մինչ մէջ ճալ աղ
բեալ . և մա առաք թիւն :
- ԺԳ .** ՚ի բանից աղարեայ մարգարէի պարտեալ առայի յնձն՝ արար
նաւախփա սեղանոյն , և արիւեաց բնաւին զյաւարա :
- ԺԴ .** Եւ ՚ի լիք նորա բառա արեայ իւր . և նա առաջեաց գանձ
որդայ , արեայ , որ էլ և մերժեաց ՚ի նմանն զբառա :
- ԺԵ .** Եւ զի զն այս իրի յանդիմանեաց անանխա մարգարէ զը
առ , թի զի մէջն՝ այլ ՚ի մարդ յառաջար . ընդ որ բարախեալ
էր զն ՚ի բանքի . և ՚ի յաւել արից նք մէջ խնդրեաց զնք , այլ
խնդրեաց բժիշկն , և մառա :
- ԺԶ .** Գոռաւի յաւախփառ . և զի յերեւալ նք ընդ առաւելմ
աղբեացոյ զնա Կր ՚ի սոյց առաւելմ , որդեա վնայեաց անանխա
մարգարէ :

ԺԷ .

ժԷ. Թափառելոյն 'ի լէն Երա ամեն մալար և մննչի. Զապալայ
յովաբար աս Թ. և 'ի մեռն ուղեղէ մարգարէի բազալէրեաց
զնա Թ. և 'ի խաղիւն ընդդէմ ինչամկան և նառափէլ զառջման
Յ. զմկանս հարկն ինչամկան, ուստի ասին. ոտա ասար յայտ :
Եւ զի խնամաւի արար ընդ արաբաւս՝ խորագիլնաւ նաւ նք :
Եւ ինչ քնն քրեաց զմիւս խաղաւորացն իւն :

ժԸ. Թափառելոյն յովաբ և արար լար արաբի մն, և ապա
բաժնէաց 'ի նմանի երոմ : Գրեաց աս նա 'եղիւ մարգարէ և ա
ոհ, զի իւղէր զԹ.՝ լարալար հիւսնդաւիք մեռանիս. և հիշաւ
արաբացն նք, և մեռաւ :

ժԹ. Թափառելոյն արաբիս, և արար լար, և խորան զնա յեռա՝
այն որ ընդաց զտանն արաբաւս :

Ժ. Թափառելոյն քաղաքիւս. և յեք. եմին ամբ ապանաւ. և
Թափառելոյն յովա, և արար Բարի, և յեք մահաւն յովիւրեայ
բանանայի դարչաւս՝ 'ի իսաւս. և յանդիմանեալ յաղարէայ որդոս
յովիւրեայ՝ ապան զնա. ընդ որոյ լարալար հիւսնդաւեալ՝ ապա
նաւ յիւրոյն :

Ին. Թափառելոյն ամաւիս և արար սալաւ ինչ Բարի, լարիւրեայ
յիւլիւ ընդ իւր 'ի մարտ ընդ եղովմ, և մէ քաղաւ ընդ իւր. և
հար զէրով և մա զաղաւաածս նոցա Բար յապաւաածս. մարնէ
ցաւ 'ի մեռա յովաւս արաբայի իւն, և յեքոյ յիւրոյն ապանաւ :

ԻԶ. Թափառելոյն ուղիս և արար ուղղաւի. այլ հապարացեալ
մարտաւ ինչալիւ. և եր Բարաբեալ մննչ մեռաւ :

ԻԷ. Թափառելոյն յովաբամ և արար ուղղաւի. և նա հարիւրեայ
զարդիւն ամանայ :

ԻԸ. Թափառելոյն արաբ և արար լարիս. նեղեաց զնա ուսան :
և միւս հարաւածս եհար 'ի յոսդայ իսկէ, և քրեւեայ զյոսդա. -
զբա անեղ մարգարէ յեքս եք դարչոսցանել. մեռա եք արաբ
'ի Թափառելոյն և 'ի իսաւս նք, և մեռաւ :

ԻԹ. Ամապալ քաղաք եղիւ արար զապիլիս յամենանն երկրոր
դամ. և լէ հիւնն ասարաց եկից զաղբեւոսն որ արաբայի բա
ղաթիւն և զնա քեհանի :

ԻՂ. Թափառելոյն մանակ. և յաճախեալ 'ի լարիս, ամա իւր
պանոս 'ի Բաբելոն, և 'ի լարանդիւն դարչաւս աղաւեայ զմն, և
դարչոյց զնա 'ի Թափառելոյն իւր, և պալաւեայ զմն մննչ
մեռաւ :

ԻԿ. Թափառելոյն ամաւ, և արար լարիս զբա արար մանակ,
և ապանաւ յիւրոյն :

ԻԼ. Գովաթ յովիւրեայ որ արիւրեայ զյոսդայ. և այրեայ զամբիս
որմանս : արար զապիլիս, յորիւնեայ զլարգ բանանայիցն զապ
մանին դաւաւս : ապանաւ 'ի խորաննէ՝ զբար զքեայ երեմա :

ԻԼ. Թափառելոյն արաբիս և արար լարիս. խաղեայ զնա խա
րաւան և ամ յեկիպաւս՝ ուստի մէ դարչաւս :

Լ. Թափառելոյն յայ խորանն զեղիւմիս որ և յովիւմ, զիւ
րայ արաւեայ. և եղի հարիս 'ի լէ երկրի :

ԼԸ. Եւսաւս եղիւմիս յովիւմայ իւն նախ արաբանոս զառաւ
զմն,

զինն, եղև նմա իշխանիմ ծառայ. և դռնցիս ապագամբէլայ :

ԼԺ. Ել 'ի վէ եք նախադարձաւոր, և խաչեաց զնա, իմ ըստ
ոմանց՝ սպանի, և զի ասկ յասն ինչ առնուալ 'ի սպասուցն քն,
իարժիս քաց ինչ այժմ քարաւ զշանիկէ :

ԼԺ. Թափառելայ որդի սորա յետնիս. և յեք երկոյ ամաց
ապագամբէլայ. և ապա ոմանք երբորդ գալ ասին նախադարձու-
արայ և խափառելոցանել զերելիիս, և քանել զլեւանիս,
յարժամ և զիշիլիել. և յինն ամին սերելիիս, գալ դարձեալ նա
թափառնաւորայ զմերձինն. իսկ այլք երկոյ ասէն գալ նախա-
դարձնաւորայ յէմ :

ԼԺ. իսկ յառաջին ամին իմացանի եմանասուն ամ լցաւ իսկ զէզ
նկ յարգաբեղանէն երկիս, և ըստ զմանի նայեաց՝ հրաման էք
իմացաւ ելանել գէրացն յէմ և զինել զստանն քն :

Մ Ե Ա Յ Ո Ր Դ Ե Յ Ե Ր Կ Ր Ո Ր Գ

ԳԼ Ա.

- Լ** Ի ԶՕՐԱՑԱԻ ՍՈՂԱՄՈՂ Ա
- որդի գաւթի 'ի Թագաւորուն խորամ.
 և եր Եւ Իւր ընդ նմա էր. և մեծացոյց
 զնա 'ի բարձրութի: * Եւ ստաց սողունն
 ցեմ ի ԷԼ, ցհաղարարեաւ և ցհարիւրարեաւ, և ցհա
 3 տաւորս, և ցեմ ի շինսն առհմցն: * Եւ գնաց սողունն
 և եւմ եկեղեցին ընդ նմա, 'ի բարձաւանդակն դարաւ
 ւանի. ուր էր անդ խորանն վայրութեւն այ, զոր արար
 4 միմէս ծառայ ան յանապատին: * Բայց զաապանակն
 այ եհան գաւթի 'ի քաղաքին կարիւմարիմայ. զի զի
 5 պատրաստեաց նմա խորան գաւթի յեմ: * Եւ անդանն
 պղնձի զոր արար բեռելիկէլ որդի ուրիայ որդւոյ յով
 6 սողունն և եկեղեցին: * Եւ եհան անդ սողունն 'ի վերայ
 պղնձի անդանոյն առաջի նմա 'ի խորանին, և մատոյց 'ի
 7 զի նի ողբակեղահաղար: * 'ի գիշերին յաղնակ երևե
 ցաւ Եւմ սողունն, և ասէ ցնա. խնդրեալ զինչ ստաց
 8 քեզ: * Եւ ասէ սողունն ցեմ. զաւ արարեր ընդ գաւ
 9 թի հոր խնամ ողորմութի մեծ. և Թագաւորեցաւ ցեմ
 10 զիս փոխանակ նի: * Եւ արգ Եւ Եւմ 'հաւատարմիմ լիցն
 անսան քո 'ի զի գաւթի հոր խնայ. զի զի գաւ Թագաւ
 11 վաւրգս քո զմեծ զայս: * Եւ ասէ Եւմ ցաղունն. փո
 խաւ

Դ Սիւսիէ Գրոյս յօրինալին երեւել էր՝ Մնացորդ Երեւ
 րորդ: Բայ ասեալ յայտ էրաւ ասին համայնի առաքելի
 Մնացորդաց Երեւրորդ: Բեղեք և օրինալ փոխեք՝ Մնա
 ցորդք Երեւրորդք:

Գլ. Ե. (3) Յօրինալին. 'ի բարձաւանդ գաւառ': (5) Ու
 ան. Եւ զանդանն պղնձի զոր արար բեռելիկէլ որդի:
 (10) Բաղաւ. Ո՞ր գաւառացի գծողո': (10) Յօրինալին գա
 խակ. Զօղջիւս Կո զմեծ: (11) Այս. Զի գաւառացիս

խանակ զէ եղև այդ 'ի սրտի քում, և ոչ խնդրեցեր մե
ծուի ընդից, և ոչ փառս, և ոչ զանձինս հակառակոր-
դաց քոց, և առուրս բազումս ոչ խնդրեցեր. այլ խնդ-
րեցեր դու քեզ զիմաստութի և զհանձար, զի գառի-
ցիս զժողովուրդ իմ յորոյ վր թագաւորեցուցի ըզ-
քեզ: * Զիմաստութի և զհանձար. տամ քեզ, և զմե- 12
ծութի, և զինչս և զփառս ասց քեզ. ող զի ոչ եղև
նման քեզ 'ի թագաւորս յառաջագոյն քան զքեզ, և
զինի քո ոչ ընդից այդպէս: * Եւ եկն սողումն 'ի բա- 13
մայ գաբաւոնի յեմ, յերեսաց խորանին վիպուհ. և
թագաւորաց 'ի վերայ ելի: * Եւ ժողովեաց սողումն 14
կառս և հեծեալս. և եղևն նմա հազար և չորեք հարիւր
կառք, և երկաստան հազար հեծելոց. և ելժող զնս 'ի
քաղաքս հեծելոցն, և զօրն քր Է արքայի յեմ: * Եւ 15
եգ արքայ զուսկի և զարծաթ իբրև զքարինս յեմ, և ըզ-
մայրս 'ի հրկաստանի, իբրև զմելածգննիս 'ի գալա-
բազմութի: * Եւ ելք ձիոցն սողումնի յեգիստոս: 16
և զինք վառաւուց արքայի. * երթեալ գնէին. և ելաւ 17
նմին անկն յեգիստոս կառս մի վեց հարիւր արծա-
թոյ, և մի հարիւր և յիսուս: և այնպէս ամ թագաւո-
րացն նեղաւուցոց, և թագաւորացն ասորեաց 'ի ձեռս
նց բերեին:

ԳԼ. Բ.

Բ Եւ ասց. սողումն շինել զտուն անուան նն, և ըզ- 1
տուն թագաւորութի իւրոյ: * Եւ ժողովեաց 2
սողումն եւ թանաթան հազար արանց բռնանիքաց, և
աւթասն հազար քարահատաց 'ի լերինս. և վերակա-
ցուք նց երեք հազար և վեց հարիւր: * Եւ առաքեաց 3
սողումն առ քիրամ արքայ անգրոսի' և ասէ. օղ արա-
բեր Է հօր իմոյ գաւթի, և ետուր նմա մայր փայտս,
շինել իւր տուն բնակելոյ 'ի նմա: * Եւ արգ' ահա նա 4
որդի նր' շինեմ տուն անուան նն նոյ իմոյ, արբել զնս
նմա, ծխել առաքի նր խունկս, և առաջագրուին յեմ
ժամ: և մատուցանել ողբակէզս հանապազ առաւուտուց
և երեկորին, և 'ի չարաթն, և յամսամուտս, և 'ի տուն 5
նոյ մերոյ, յաւիտեան զայն յեղէ: * Եւ ասան զոր նա
շինեմ մեծ է. զո զի մեծ է ամ մեր քան զեմ ասա-
րանս. * և ձ կարտոցէ շինել նմա տուն. զի եթէ եր- 6
կիք:

զիցիք իմ: (1) Ոման: Յորոց վր թագիւն: (17) Աստ:
Ամ թագիւն քերտուցոց. իմ, քերտուցոց:
ԳԼ. Բ. (3) Ոման: Ընդ հօրն խնամ գաւթի: (4) Աս-
տան: Եւ 'ի տուն ամ նոյ մերոյ, յաւիտեան:

- կենդանի և երկնից երկրից ոչ տանին զփառանքս և զմեզ
 եւ շինելոց նմա տառն . այլ զի ծիսեացն խառնիս առաւ
 7 շի նք : * Եւ արգ՝ առաքեալ ինձ այր իմաստուն , որ
 գիտէցե գործել զտակի և զարծաթ , և զպղնձ , և զեր-
 կաթ , և զծիրանի , և զխարժիր , և զխապուստակն , և ըզ-
 րեմելն . և որ գիտէցե քանդակել զքանդակա ընդ և
 մաստաւնս իմ , որք են 'ի հրեաստանի և յիմ . զորսպաւ
 8 բառեալս զաւելիմ հայր իմ : * Եւ ասաք բերել ինձ
 փայտ մայրց , և սարգոս , և թեղաւոր 'ի լիբանանի .
 զի զի եւ գիտեմ , իբրեւ զծառայս քո ոչ որ գիտե հա-
 րանել փայտ 'ի լիբանանի : և արգ ծառայս քո երկրի
 9 ցնն ի մասայս իմ , * պատրաստել ինձ փայտ քաղաւմ .
 10 զի զի տառն զոր եւ շինեմ , և մեծ և փառաւոր : * Եւ
 զարծանիցն որք հասանեն զփայտն 'ի կերպուր եւ
 առ հայ ' ուսնիկ ծառայից քոց քանհաղար քաւ ցորեւ
 նոյ , և քանհաղար քաւ գարւոյ , և քանհաղար լափ
 11 զմեւոյ , և ձեկն քանհաղար լափ : * Եւ ասաց թիբամ
 արդոյ տիրանի գրով , և արձակեալս առ ասորմն . Վք
 սիրելոյ նն զծառայուր իւր , եւս զքեզ 'ի զք գաղս
 12 թաղաւոր : * և ասե թիբամ . որհնեալ ե . նոր նն ին
 որ արար զերկինս և զերկիր . որ նա զաւթի աղբոյն
 որդի իմաստուն , գիտել զհանձնար և զիմաստուն . որ
 շինեաց զտառն նն , և զտառն թաղաւորումն իւրոյ :
 13 * Եւ արգ՝ ահա աւաղբոյն քեզ այր իմաստուն , որ զի
 14 ան զհանձնար՝ զգիրամ զծառայ իմ . * մայր գարս՝ ե 'ի
 զտանրալն գանոյ , և հայր գարս՝ աղբաւորալն . գիտե
 զարծել զտակի և զարծաթ , և զպղնձ , և զերկաթ , և
 զքարինս , և զփայտս , և անկանել զծիրանին , և զխա-
 ւառապն , և զքեկնն , և զխարժիրն , և քանդակել քան
 զակս . և իմնել զիմ հնարս զորս տալիս ցրա՝ ընդ
 իմաստունս քս և ի իմաստունս գաւթի տեսն իմոյ
 15 հոր քո : * Եւ արգ՝ զցորեանն և զգարին և զանկն և
 զցնին , զոր ասաց տեր իմ . տալիկ ծառայից իւրոյ .
 16 * և մեզ հասանեմք փայտ 'ի լիբանանի ի նմա քանայից
 քոց . և անցուք զնն ընդ Եով լառաս 'ի ցաղպե , և հաւ
 աղբաւորն գրե յիմ :
 17 * Եւ ծաղաւմայ աղբանն զիմ արս պանդախաս յիմ Գ
 զմի թաղան զայ թուեալ զնն զաւելիմ հայր նք . և
 քանն հարկար յիսուն հազար , և երեք հազար և զնոյ
 18 հարկար : * և արար 'ի նոյն եւ թանստուն հազար բեւ
 նակ .

(8) Պննու . Եւ արդոյս , և թեղաւոր : (9) Ոստ . Եւ մեծ
 փառաւոր : (10) Պննու . Եւ գննի թիբամ : (12) Բաւ
 րու . Զտառն նն , և զտառն : (13) Պննու . իմաստուն
 և որ գիտե : (18) Պննու . Եւ զերկաւ հաղարն :

Նակերաց, աւանան հաղար, քարահասաց, և զերեք հա-
զարան և զվեց հարիւրան՝ գործաւարտ 'ի վճ նոյ :

ԳԼ. Գ.

Եւ. սկսաւ ստղանն շինել զտունն յեմ : 'ի շերքին աւ 1
մուգհայտոյն, և ար երևեցաւ նոր գաւաթի հարնք.
Վանդաւ յորում պատրաստեաց գաւաթն, 'ի կնի ու- 2
նոց յերեսացւոյ : * Եւ սկսաւ շինել յաջնական երե-
քորդի, յամեն շորորդի Թաղաւորութեան իւրոյ : * և 3
սկսաւ ստղանն շինել զտունն նոյ. Երկայնուե լաւոյ
աւաջոյն 'ի զաւանան կանգնոյ և լայնութի 'ի քսան 4
կանգնոյ : * և երբմ գեմ յանդիման տանն, երկայնու-
թիւն աւաթին՝ և լայնութի տանն կանգնոց քսանից . և 5
քորդորութն քսան կանգնոյ : և պատեաց զնա սակաւ
արտով 'ի ներքուստ : * Եւ զտունն մեծ՝ գրաւակեաց 6
մեկոյ փայտեալ, և պատեաց սակաւ արտով, և քանգա-
կեաց 'ի նմա արմատեմա, և չլծայադրծա : * և զտը 7
գարեաց զտունն սկամից պատուակեաց 'ի փառս, և
սակաւ արտով 'ի սեփարութեաց : * և պատեաց զտունն 8
սակաւ, և զորմն, և զգրումն, և զմեղունն՝ և զգուրս,
և քանգակեաց քործա յորմն : * Եւ արար զտունն ար- 9
տութն արտութեան, զերկայնուե նոյ աւաթոյ կալմանե
'ի քսան կանգնոյ, և զպնութիւն 'ի քսան կանգնոյ, և
պատեաց զնա մաքուր սակաւ 'ի քորդես՝ վեցհարիւր 10
աւաքանաւ : * և կէս բեկունցն միոյ միոյ կշառմէ յի-
տան սկիզ սակաւոյ : և զվերնատունն պատեաց սակաւ : 11
* Եւ արար 'ի տան արտութն արտութեան շերտեա եր-
կուս դարձ . և պատեաց զնա սակաւ : * և Թեք շերտ 12
բեկնն երկայնուե քսան կանգուն թե մի 'ի հինգ կանգ-
նոյ, կցեալ յորմն տանն, և Թեք մեւ 'ի հինգ կանգ-
նոյ՝ կցեալ 'ի Թե քորդեին միւսոյ : * և Թեք քորդեին 13
միւսոյ 'ի հինգ կանգնոյ կցեալ յորմն տանն . և մեւ
Թեք 'ի հինգ կանգնոյ կցեալ 'ի Թե քորդեին միւսոյ :
* և Թեք քորդեին տարածեալք 'ի քսան կանգնոյ . և 14
Թեքեանք կային 'ի վճ սախ իւրեանց, և զեմք նոցա 'ի
տունն :

Գլ. Գ. (1) Ոման . Զտունն նն յեմ, 'ի շերքին տնու-
հայտոյն : (1) Թորմակին յեք բառի՝ երևեցաւ, յափճաւ
դնի՝ նմա, որ և լալերիւ նշանի բառաւ. զորով և մէք զնոց
արարտ համայն ալոյ : (4) Այս . Եւ քորդութն հար-
կար և քսան կանգնոյ : (4) Ոման . Եւ պատեաց զնոց
սակաւ ար : (8) Ոման . Աւաթի կալմանե 'ի քսան կանգ-
նոց : (9) Այս . Եւ կէս բեկունցն միոյ միոյ : (11) Ո-
ման . Քսան կանգնոյ . և Թեք մի 'ի հինգ :

- 14 տունն : * Եւ արար զվարդգընն 'ի կաղաւաթէ եւ 'ի ծիրանւոյ, 'ի կարմիրոյ եւ 'ի բնիւղոյ, եւ անկաներ 'ի նմա
15 քերովբէս : * Եւ արար առաջի տանն սիւնս երկուս, յերեսուծու հինգ կանգնոյ թարձրուի. եւ զխոյակս նոյ
16 'ի հինգ կանգնոյ : * Եւ արար վանդակապատ 'ի զաւրիւրս, եւ եգ 'ի վիթ զլիւոյ սեանցն. եւ արար նոճածկա հարկւր, եւ եգ 'ի վիթ շղծարդործացն : եւ կանգնեաց զսիւնսն առաջի տաճարին, զմէն յաջմէ, եւ զսիւնսն յահեկէ. եւ կոծեաց զանունս պիտորիկ որ յաջմէն եր' ուղբուի, եւ զանունս պիտորիկ' որ 'ի ձախմէն եր' զօրուի :

ԳԼ. Դ.

- 1 Եւ արար սեղանս պղնձի, 'ի քորան կանգնոյ զերկայ, նութի, եւ 'ի քսան կանգնոյ զլոյսիսուի, եւ զբարձր
2 բարձր 'ի տասն կանգնոյ : * Եւ արար զծովն հալածոյ 'ի տասն կանգնոյ զաւրիւրս, բոլորակ շուրջանակի, եւ 'ի հինգ կանգնոյ զբարձրութի, եւ շուրջանակի յերեսուծ
3 կանգնոյ : * Եւ նմանութի եղանոյ 'ի ներքոյ նր, որք շուրջ կային, 'ի տասն կանգնոյ շուրջ պատեալք զնու վաս. եւ ձուլեցին զքաւարակսն իւ ձուլածոյն իւրեանց.
4 * Եւ արարին զնոսա երկոտասան զուարակս. երեքն հայեին 'ի հիւստի, եւ երեքն հայեին յարեմուսս, եւ երեքն հայեին 'ի հարաւ, եւ երեքն հայեին յարեւելս.
5 Եւ ծովն 'ի վիթ նոյ, եւ յետոյցն իւրեանց 'ի ներքոյ : * Եւ թանձրուի ծովան թղաւ, եւ շուրջն նր իբրեւ զշուրջն բաժակի, քանդակեալ բոյս շուշանի, եւ տաներ երկս
6 հազարս չափ. * եւ կատարեաց զնա : Եւ արար առաջան տանն. եւ եգ զհինգն յաջմէ, եւ զհինգն 'ի ձախմէ. լուանալ 'ի նոսա զգործ ողմակիդացն, եւ ողողել 'ի նոյ : Եւ ծովն առ 'ի լուանալ 'ի նմա քահանայիցն զին
7 քեանս : * Եւ արար զաշտանակսն ոսկիս տանն իւ թաթմուածոյն իւրեանց. եւ եգ զնա 'ի սառնացին, զհինգն
8 յաջմէ եւ զհինգն 'ի ձախմէ : * Եւ արար սեղանս տառն, եւ եգ 'ի տառարին, հինգ յաջմէ եւ հինգ 'ի ձախմէ : եւ
9 արար տառաս ոսկիս հարկւր : * Եւ արար զբահն քաղանայիցն. եւ զբահն զմեծ. եւ զգրոնանս արահին, եւ
10 զգրոնանս նոյ պատեաց պղնձով : * եւ զծովն եգ յանկեան
11 տառարին յաջմէ կողմանէ իբրեւ յարեւելս առաջի : * Եւ

(15) Աստ. Յերեսուծ եւ 'ի հինգ կանգնոյ : (16) Որտե՞ս Եւ զանունս պիտոր որ 'ի ձախմէն :
Գլ. Դ. (2) Որտե՞ս Զծովն հալածոյ : (4) Որտե՞ս Հայեին զնոյ հիւստի... հայեին զնոյ հարաւ : (7) Յերեսուծն. Զքաղանային ոսկիս տառն : (11) Աստ. Եւ զկատարացն :

արար քերամ՝ զմահանան և զկաթսայս, և զկաթկարայս
 անգանոյն, և զնո՞ զկահն նո՞: Եւ կատարեաց քերամ՝
 առնել զնո՞ գործն զոր հրամայեաց արքայն սողոմոն
 'ի տանն իւ: * Զսիննան երկուս, և 'ի լճի նոյ զնոյակն, 12
 և 'ի լճի խոյակաց անանցն զքովճարովճան զերկոսեան,
 և զվանգակագործան զերկուս՝ առ 'ի ծածկել զնոյակս
 քովճարովճայն, որք էին 'ի վերայ գլխոց անանցն:
 * Եւ զանգակս ոսկեղէնս յորեքհարիւր յերկոսեան վան 13
 զանգապատոն. և զերկուս աղքատ նոնաձեացն 'ի միում
 վանգակագործին ծածկել զերկոսեան խոյակն որ էին
 'ի լճի անանցն: * Եւ զանգեղնովճան արար տան, և 14
 զաւազանսն 'ի վերայ մեղրնովճայն: * և զծոփ զփ: 15
 և զաւարակս երկոստան 'ի ներքոյ նո՞: * և զկաթկա 16
 րայս. և զքաւանալիս. և զաննն. և զմահաննն. և զնո՞
 կահն նոյ զոր արար քերամ. և աւարաւ արքայն սողոմոն
 նո՞ 'ի տանն նոն: 'ի մաքուր պղնձոյ, * յնգարձակուս 17
 երկրին յորգանանու ձուլեաց զայն արքայի 'ի թանձ
 րուծե հողոյն 'ի տանն սղբովճայ, 'ի մէջ սագաթայ:
 * Եւ արար սողոմոն զնո՞ սպանն զայն բազում յոյժ: 18
 զն զն ոչ պակասեաց կելու պղնձոյն: * Եւ արար տ 19
 սողոմոն զնո՞ սպան տանն նոն. և զաննն ոսկի, և զայլ
 անգանն. և 'ի վերայ նոյ պղնձն զառաջաւորուն: * և 20
 զառաջանակն: և զմաքուսնն լուսոյ Ե յորինուածոյն
 յանգիման գարբիւղն 'ի մաքուր ոսկեղոյ: * և ճրագաւ 21
 րանք իւրեանց, և բազմակալք իւրեանց: * և տաղքն, 22
 և խնկամանքն, և բուրուառքն 'ի մաքուր ոսկեղոյ: և
 գուրք տանն ներքոյ 'ի սրբուի սրբուեցն: և զգրուած
 տաննարին ոսկեղէնս:

ԳԼ Ե.

Եւ կատարեցաւ նո՞ գործն զոր արար սողոմոն 'ի
 տանն նոն: և աւարաւ 'ի ներքս սողոմոն զսրբուիսն
 դաւթի հոր իւրոյ, զարծաթն և զոսկին. և զսպաննն
 'ի գանձս տան նոն:

Դ * Զայնժամ եկեղեցացոյց սողոմոն զծերան իլի, և զնո՞ 2
 ի խանս ցեղիցն, զառաջնորդս տոհմոց որգւոցն իլի
 յնո՞, հանել զտապանակ ուխտին նոն 'ի քաղաքէ դաւ
 թի նոն և սինգն: * Եւ ժողովեցաւ առ արքայ նո՞ այր 3
 իլի

(11) Թորնալին. Եւ զկատարայս անգա՞: (15) Ոննո. Եւ
 զաւարակս քո՞ 'ի լճի նո՞: (17) Ուլան. Զուլեաց զայն
 արքայ 'ի թանձրուծե: (20) Ուլան. Զանգեղնան գարբի
 րային: (22) Ալոյ. Տանն ներքոյ 'ի սր՞:
 Գլ. Ե. (1) (5) Ոննո. Եւ զսպանն: Եւ զնո՞ սպանն:

- 4 Եւ ի տանին . այն է ամբսն եւ թնդորդ . * և եկին առ
մանեքեան ծերքն Ելի : Եւ առին ամանեքեան զհատու
5 յիցն զտապանակն և հանին զնա . * և զխորանն վիտրու
Թի , և զամ սպասն սուրբ որ էր ի խորանին . և հանին
6 զայն քահանայքն և զհաւացիքն : * Եւ արքայ սողմանն
և ամ ժողովուրդն Ելի , և երկիւղածքն , և ժողովեալքն
նոցա առաջի տապանակին . զհետին զուարկս և աշ
խարս , որոց մէջ զայր Թիւ և մէջ համար ի բաղմունէն :
7 * Եւ տարան ի ներքս զհաւացիքն զտապանակ ուխտին
ան ի տեղին իւր՝ ի գարկը տանն ի սրբութիւն սրբու
8 Թեցն , ի ներքոյ Թեոց քերթելոյն : * և եր քերթելոյն
Թուռցեալ զմեա իւրեանց ի վերայ տապանակին , և
ծածկէին քորեցն զտապանակն , և զքառնալիս նր ի
9 վերուտո : * և չուցի ունէին բառնալիքն , և հայեին զգ
րուիք բառնալիքն ի սրբութեցն ի գեմս գարկայոյն .
10 և մէջ երեւեալն արտաքս և էին անգ միշտ ցոյսօր : * Եւ
մէջ իւր ի տապանակին՝ բոլոյ երկմառաքեալքն զար
կէ անգ մովսէս ի քորէր , զորս ուխտաց ար ընդ որ
11 գինն Ելի , յիշանելն նշ յերկրէն եղիպտոսի : * Եւ երե
կորե և լին քահանայքն ի սրբութեցն . զն զի ամանե
քեան քահանայքն որք զտան անգ՝ սրբեցան : և մէջ էին
12 կարգեալ օրըօրե պաշտօնեայքն , * և զհաւացիքն սաղ
մոսանուագք . ամանեքեան յորդուոցն աստփայ և եմա
նոց և ի զիմովնոյ , և յորդուոցն նշ , և յեղբարցն նշ .
որք զքեցեալն զպատմութեանս բնկեղեղնո . և տաւ
դք և քնարք և սրնդդք , կային յարեւելից կողմանէ սե
ղանոյն . և ընդ նմ քահանայք հարկուր և քսան հարկու
13 նէին փառս : * Եւ եղև միանգամայն մայն ի հարկանել
զփառն , և յերգել զսաղման , և ամբառնալ զմայնսն
միտարն տակով . խոստովան եղերուք և օրհնեցնէր զնր
և բարձրացուցին զմայնսն փողովքն և ծնծղայիւք , և
զործովք երգոյն : և ասացին խոստովան եղերուք ան ,
զի բարի է զի յաւիտեան է ողորմ նր : Եւ ասան լլաւ
14 ամօղով փառացն ան . * և մէջ կարէին քահանայքն կալ
ի պաշտամանն յերեսաց ամօղոյն . զն զի լլին փառքն
ան զտունն նոյ :

ԳԼ. Զ.

- 1 { } այնժամ խառնյալ սողման : Տը ասաց բնակել ի
2 { } մառափոյի : * և ես շինեցի տուն անուան քում ըլ
սրբու

(12) Յաշիմի . Քահանայք ճի . (13) Աս . Եւ զոր
ծեղերդոյն : (13) Ոման . Զի յաւիտեան է ողորմութիւն
ԳԼ. Է. (1) Ոման . Տը իմ ասաց բնակել ի մի :

արաւ թնա քո օհ պատարասեցի՝ բնակել 'ի տնոյ յաւի
 անան : * Եւ գարձոյց արքայ զերեսս իւր , և օրհնեաց 3
 զնո՛ւ և կենդեցին էլի . և նո՛ւ և կենդեցին էլի Գայր շուրբ .
 և ասե : * Օրհնեալ է նոր նո՛ւ էլի . որ խօսեցաւ թն . 4
 բանով իւրով ք զաւթի հօր իմում , և ձեռք իւրով
 երկոյ : * Եւ ասե . յորէ յորեւ հանի զժողովուրդ իմ յերկ
 րէն և գեղատար' ոչ ընտրեցի քաղաք մի յնո՛ւ ցեղոյն էլի . 5
 չինէլ ինձ տուն , զի լինիցի անունս իմ անդ . և ոչ ընտ
 րեցի զայր որ լինել առաջնորդ 'ի վր ժողովրդեան ի
 մոյ էլի : * Եւ արդ՝ ընտրեցի զնո՛ւ լինել անուան իմոյ 6
 աստ . և ընտրեցի զգաւթն՝ զի լինիցի 'ի վր ժողովր
 դեան իմոյ էլի : * Եւ եղև 'ի արտի գաւթի հօր իմոյ չի . 7
 նիւ տուն անուան նո՛ւ մոյ էլի . և ասաց նոր ցաւթի 8
 հայր իմ . զնո՛ւ եղև 'ի արտի քում չինէլ անուն անուան
 իմոյ՝ բարեւոյ արարեր զի եղև այդ 'ի արտի քում . * Բայց 9
 առկայն գաւ ոչ չինեացես ինձ տուն , այլ որդի քո որ
 եղանէ յարաւայնէ քումսն , նա չինեացէ տուն անուան
 իմոյ : * Եւ Կանդանաց նոր զբան իւր զոր խօսեցաւ , 10
 և եղև եւ Բաբելոնաց զաւթի հօր իմոյ . նոսրայ յաթոռն
 էլի ուր խօսեցան նո՛ւ , և չինեցի զառուս զայս անուան .
 նո՛ւ մոյ էլի . * և եղև աստ զասարանակ ուխտին զոր ուխ
 տեաց ընդ որդիսն էլի : * Եւ եկաց յանդիման սեղա 12
 նոյն ան առաջի նո՛ւ և կենդեցաւ իմոյ էլի . և ամբարձ զմեռս
 իւր : * Վս զի արար սողունսն խաբիտս պնծի , և եղ 13
 զնա 'ի մէջ սրա՛նք առնարին , 'ի հինգ կանգնոյ զերկայ
 նաւթի նո՛ւ , և 'ի հինգ կանգնոյ զայնու թն , և յերկոյ
 կանգնոյ զարարու թն նո՛ւ : և եկաց 'ի վր նո՛ւ . անկաւ
 'ի վերայ Թնկաց իւրոյ առաջի նո՛ւ և կենդեցաւ իմոյ էլի , և 14
 ամբարձ զմեռս իւր յերկինս , * և ասե : Տո՛ւ նո՛ւ էլի .
 ոչ որ է նման քեզ նո՛ւ յերկինս , և ոչ 'ի վր երկրի . որ
 պահես զուխտս և զողորմութի ամենեցուն , որ զնան
 առաջի քո նո՛ւ արարիք իւրեանց : * Չի պահեցեր ծա 15
 ւայի քում գաւթի հօր իմոյ , զոր խօսեցար ընդ նման
 և ասացեր . խօսեցար թերանով քով , և ձեռք քո լցնի
 այսօր : * Եւ արդ՝ նոր նո՛ւ էլի , պահես ծաւայի քում 16
 գաւթի հօր իմում , զոր ինչ խօսեցար ք նման և ասա
 ցեր . ոչ պահասեացէ քո այր յերեսաց իմոյ որ նոսրի
 յաթոռն էլի . բայց միայն թն պահեցին որդիք քո
 զնանապարհս իւրեանց զնալ առաջի իմ , ուր զնացիք
 գում առաջի իմ : * Եւ արդ՝ նոր նո՛ւ էլի , հաւատարմի 17
 լի

- (8) Անահ . Յգաւթի ցհայր իմ : (9) Բաբելոն . Որ ելցէ
 յարաւայնէ : (11) Անահ . Զառապանակ ուխտին նո՛ւ :
 (16) Անահ . Որ նստիցի յաթոռն . . միայն եթէ պահեացէ :
 (17) Թաթնայն գաւթի . Լիցի բանն քո գաւթի :

- 18 լիցի բանն քո գաւթի . * եթէ տառագաւթի բնականն
 19 այս զոր շինեցի : * Եւ արդ' հայեացիս յազօթս ծա-
 20 րայի քոյ , և 'ի խնդրութեան իմ ձոր ձն , լռել զազաւանս
 21 և զազօթս , զոր ծառայ քո ազալէ առաջի քո այսօր ,
 22 * լինել քոց առջ քոց և մտաց 'ի տանս յայտմ 'ի տունէ
 23 և 'ի գիշերի . 'ի տեղաւորս յորում ասացր կոշիլ զանուն
 24 քո 'ի տնս , առ 'ի լռել զազօթս զոր ծառայ քո ազալէ
 25 լի 'ի տեղաւորս յայտմ : Եւ լռելիցես զխնդրութեան ծառայի
 26 քոյ , և ժողովրդեան քոյ իլի , զորինչ ազալեացեն 'ի տեղ-
 27 աւորս յայտմ . և դու լռելիցես 'ի տեղաւորէ բնակուէ քոյ
 28 յերկնից , լռելիցես և քաւիշ լիցիս : * Զորինչ մեղան-
 29 շիցէ այր ընկերի իւրում , և առնուցաւ նորովս յազազս
 30 այնորիկ նորովն զնա : և եկեսցէ կացցէ առաջի տեղա-
 31 նոցա 'ի տանս յայտմի : * և դու լռելիցես յերկնից , և
 32 արասցես , և գտանացիս զծառայսն քո' հատուցանել
 33 լով անօրինին . տայ լը ճանապարհաց նք 'ի գլուխ նք ,
 34 և արդարացուցանել զարգարն . և տայ իւրաքանչիւր
 35 տակն լը արգարութի իւրում : * Եւ եթէ վանեացի
 36 ժողովուրդ քո ինչ առաջի Թշնամեաց , եթէ մեղիցեն
 37 քեզ և գարձցին , և խոտաովան լիցին անունսն քում ,
 38 և յաղօթս կացցեն և պաղատեցին առաջի քո 'ի տանս
 39 յայտմ : * և դու լռելիցես յերկնից . և քաւիշ լիցիս մե-
 40 ղաց ժողովրդեան քոյ իլի . և գարձուցեն զնս յեր-
 41 կնքն զոր ետուր նք' և հարց նոցա : * Յարգելու քո
 42 զերկնս մէջ լինել անձրեւ , թէ մեղիցեն քեզ և յաղօթս
 43 կացցեն 'ի տեղաւորս յայտմ , և օրհնեացին զանուն քո ,
 44 և 'ի մեղացն իւրեանց գարձցին , զի զի նկման արաս
 45 յես զնս : * և դու լռելիցես յերկնից , և քաւիշ լիցիս
 46 մեղաց ծառայից քոյ , և ժողովրդեան քոյ իլի : զի զի
 47 յայտնեցես նք զճանապարհն բարի որ գնասցեն 'ի
 48 նմա . և ապցես անձրեւ 'ի վր իրկրի քոյ , զոր ետուր
 49 ժողովրդեան քում 'ի ժողովանդուն : * Սով եթէ լինի
 50 յի 'ի վր երկրի . մահ եթէ լինիցի . խորշակահարում ,
 51 և գարունիկ . և մեղախ , և ջորեակ եթէ լինիցի : եթէ
 52 նեղիցէ զնս Թշնամի յանդիման քաղաքացն իւրեանց :
 53 Ըստ ձմ հարուածոց , և լը ձմ ցաւոց , * ձմ աղօթիւք և
 54 ձմ պաղատանք , որ լինիցին ձմ մարդոյ , և ձմ ժա-

դի

- (20) Ռիւն . Աւաց քոց 'ի վերայ տանս այտմ 'ի տունէ :
 (24) Ռիւն . Եւ եթէ մեղիցեն քեզ : (26) Ռիւն . Նկում
 արասցես : (27) Ռիւն . Յոր գնասցեն 'ի նս , և ապցես :
 (28) Այս . Եւ գաղաւթս և մարտիս , և : (29) Այս . Ամ
 աղօթք և ձմ պաղատանք : (39) Ռիւն . Ծանկից մեղք . .

զարգանան քո Ելի: եթէ ծանկոյն մարդ զորոտութի
 իւր և զսիրտ իւր, և ամբարձցէ զմեռս իւր 'ի տունս
 յայտ: * Եւ գաւ լուիցեն յերկնից 'ի պատրաստ բնաւ 30
 կուօթի քումմէ: և բաշկեացեն, և տացեն առն ըստ
 իւրում, ուղ և ծանկոյնս զսիրտ նր: զի զի գաւ մայն
 շնանալն զսիրտս որդւոց մարգկան: * ուղ զի երկնցեն 31
 'ի շանապարհաց քոց զամ աւուրս զոր կեցցեն նոքս
 'ի վր իրենաց երկրին զոր ետուր հարցն նոցա: * Եւ 32
 ամօտարական որ ոչ իցէ 'ի ժողովրդենէ քումմէ յնէ
 քնն: և եկեացէ յերկրէ հեռաստանն' զի անուան քոյ
 մեծի և հզոր մեռին քոյ, և բարձր բազկի քոյ: և եկեն
 ցեն և յաղթն կացցեն 'ի անդուշտ յայտ: * և լուիցեն 33
 յերկնից 'ի պատրաստ բնակուէ քումմէ: և արասցեն
 ըստ ամի զոր ինչ և հարգացէ առ քեզ տառապանն:
 զի ծանկոյնն ամ ժողովուրդք երկրի զանուան քո, և եր
 կիցեն 'ի քնն' ուղ և ժողովուրդք քո ինչ, և գիտացցեն
 եթէ կոյցեալ է անուան քո 'ի վր տանս այսորիկ զոր
 շինցի: * Եթէ ելցէ ժողովուրդք քո 'ի պատերազմ' 'ի 34
 վր Թշնամաց իւրոց 'ի շանապարհ' յոր առաջեցենս
 զնն: և յաղթն կացցեն 'առ քեզ 'ի շանապարհի քո
 զպսիս այսորիկ զոր ընտրեցիր զսա, և տանս զոր չի
 նեցի անուան քում: * և լուիցեն յերկնից պաշտառ 35
 նաց և աղօթից նց, և արասցեն իրաւունս նց, * զի զի 36
 մեզանքն քեզ: քանզի ոչ գոյ մարդ որ ոչ մեզանքն: և
 հարցես զնն, և մանանցես զնն առաջի երեսաց Թշնա
 մաց: և գերեւով գերեացին յերկիր Թշնամացն, յեր
 կիր հեռաւոր կամ մերձաւոր: * և գարձցին քորիւք 37
 իւրեանց յերկրին յոր փոփոխեցան անգր: գարձցին և
 աղաշսցեն զքեզ 'ի գերուէն իւրեանց: և ասացեն,
 անգաջ անօրինեցաք: * և գարձցին առ քեզ յամ սրտից 38
 իւրեանց, և 'ի բոլոր անձնի իւրեանց յերկիր գերու
 ւէն: և յաղթն կացցեն 'ի շանապարհ երկրիս այսո
 րիկ զոր ետուր հարցն մերոց, և քաղաքիս զոր ընտրե
 ցիր, և տանս զոր չինցի անուան քում: * Եւ լուի 39
 ցեն յերկնից 'ի պատրաստ բնակուէ քումմէ աղօթից
 նց և պաշտամնաց իւրեանց: և արասցեն իրաւունս:
 և

'ի տանս յայտ' (31) Այս. Չորս կեցցեն: (32) Յոյն
 նախն իբի: ինչն. և եկեացէ իսն յերկրէ հե': (33) Ու
 յան: Եթէ կոյցեալ է ար անուան քո: (34) Յորինիս.
 'ի շանապարհ' 'ի քաջիս այտ': (35) Այս. Պաշտառ
 նաց նոցա և աղ: (36) Այս. Յերկիր հեռաւոր կամ
 մերձաւոր: (37) Ունի. Յոր փոփոխեցան անգր... անգաջ և
 անօրին': (38) Ունի. Յերկիր գերոււմէն... զոր ետուր
 հարցն նց: (39) Ունի. Ժողովրդեան քո մեզուցեցաք:
 Ի

- յայնկոյս գրանցն, կանգունս հարեւր յերկայնուէ, և զլայնուէ նք 'ի հիմանէն հաստատեաց վաթսուան կան,
- 4 գուն : * Եւ արար զքրուանս նք անգրէն . և բարձրու-
- թի նք կանգունք եւթանասուն, և լայնուէ նք 'ի քա-
- ւասուն կանգնող . Գլխս զորութենց զորավարաց զորաց
- 5 նք, և 'ի կարգս հրամանի հեռեակաց նք : * Եւ արար
- պատերազմ յաւուրսն յայնոսիկ նարուքողոնոսոր ար-
- քայ ընդ արքային արփաքսազայ 'ի գալաթն մեծի, որ
- 6 է 'ի սահմանս հաադաւայ : * Եւ ժողովեցան գումաւ-
- րեցան առ նա բնակիչք լեւնակողմանն, և նոմ որ ընդ
- կեալէին զքերորն եփրաայ, և զգիզաթու, և զհիւ-
- գասոյ գետով, և զգալան արիովքայ արքային եղիմաց-
- ւոյ . և ժողովեցան ազգք բազումք յոյժ պատերազմ
- 7 յալ ընդ որդիսն քիզովթայ : * Եւ առաքեաց նարու-
- քողոնոսոր արքայ ասորւոյ առ բնակիչս պարսից, և
- առ բնակիչսն արեմտեայց, զբնակիչսն կիւլիկեցոյ և
- զգամասկոսի և զլիբանանու, և զնոմ բնակիչսն որ բնաւ
- 8 կեալ էին գէմյանդիման ծովեզերեայցն . * և որք յաղ-
- գէն կարմիկացոյ եւ, և զգազաադ, և զգերին գալէ-
- 9 լեա, և զնոմ գալան յեղգայէլ . * և զնոմ շամբին, և որ
- 'ի քաղաքս նք էին . և յայնկոյս յորդանան գետոյ մինչ
- յեմ . և 'ի բեռանն, և 'ի քեզուս, և 'ի կազես . և 'ի գեւ
- 10 աղն եգիպտացոյ, և 'ի տափնաս, և զաամիսին . * և
- զնոմ երկրին գերսեմ, մինչև 'ի գալ 'ի մեմփա . և 'ի սաւ-
- նեա, և զնոմ բնակիչս եգիպտացւոյ, մինչև 'ի սահմանս
- 11 եթւովպացոյ : * Եւ ստահակեալ ապախա արարին
- զբանն նարուքողոնոսորայ արքային ասորեանաւոյց
- նոմ բնակիչք երկրին . և ոչ հաւանեցան ընդ նման եր-
- թալ 'ի պատերազմ . քանզի ոչ երկեան 'ի նմանէ . և էին
- առաքն նոցա հրէշտակք վատթարեալք և անարգեալք
- 12 յոյժ : * Եւ բարկացաւ նարուքողոնոսոր 'ի վք երկ-
- րին յոյժ . և երգուաւ յիւր թագաւարութն և յաթոսն
- իւր եթէ խնդրեցից ես ասե զքեզ 'ի լեբանց անտի,
- կիւլիկեցոյ, և գամասկացոյ, և ասորւոյ, սպառնչ
- զամենեւոն որով իմով, զբնակիչսն մովարու, և զորդիսն
- ամոնայ . և զնոմ զհրէաստան, և զնոմ եգիպտացիս, մինչ
- 13 չե 'ի սահմանս երկուց ծովուցն : * Եւ պարտաւորեցաւ
- և նահապետեցաւ նոմ զորութիւն իւրով 'ի վք արփաքսա
- զայ արքայի, յամբ եւթն և ոտաներորդի . և զքրացաւ
- ի

(4) Աստ . Զքրուանս նք անգէն : (5) Ոման . Ար 'ի սահմանս հաադաւայ : (6) Ոման . Եւ զհիւգիպտոսոյ գե" . . ընդ որդիսն Թեղովթայ : (7) Ոման . Գէմյանդիման ծովեզերայցն : (10) Ոման . 'ի գալ մեմփայ : (11) Աստ . Հրէշտակք վատթ : (13) Ոման . Թագս հնդեռտանի թագի

ԼԱ . ԻԻ

ի պատերազմին իւրում, և դարձոյց առ իւր զեմ' զը
բաւիս արժարացայ, և զեմ' երկխորս նց, և զեմ' զկնա
և զկառս նց. * և տիրեաց ի վր' Զաղարաց նր: և չոգաւ 14
մինչև յեկրատանս, և կալաւ զպատարական նր. և քան
գէր և աւար հարկաներ զհրապարական նր. և զզարգ
նր զներ' ի նախատինս նորուն: * Եւ առ նա զարժար 15
ապ' ի սահմանս հապաւայ. և սպան սատակեաց զնա
արով իւրով: * և դարձոյց անգրէն զզօրս իւր որ եկեալ 16
եկն ընդ նմա յայլազքեաց անտի բազմութի յոյս: Եւ
երջանգ յանհոգութե և յութախուսե, ինչն և նմ' զորք
իւր զաւարս հարկեր քան:

ԳԼ. Բ.

(1) ամին ունի և սատաներորդի, յաւաւրն երկոստաս 1
(2) ներորդի ամսին տաւաճոյ' հանգէս առներ զը
բաց իւրաց, և խորհէր ընդ նոսա զի ինգրեացէ զգրէմ
յամ երկրէ, * և կաշեաց նա զեմ' մեծամեծս իւր, և 2
զկուսակալս իւր. * և ասէ ցնս զխորհուրդս կամայ իւ
րաց: և կատարեաց զեմ' շարիս երկրին ի բերանոյ իւր
մէ յականջս զօրացն: * Եւ նց պատասխանի տաւեալ 4
տան. սատակեացի նմ' մարդ զխմակացք թնգաւորի,
և որ աչ հնազանդեացի բանի հրամանաց նր: * Եւ եղև 5
իւրն կատարեաց զխորհուրդս զայս, կոշեաց նարուրդ
գանասոր արքայ տաւրտանեաց զհոգեփեռնէս զապա
րապետ նմ' զօրաց իւրաց' և ասէ ցնս. Այսպէս ասե
ալքայ մեծ' տէր ի վր' նմ' եղբրիս. ահաւանիկ գու
եղանդեան քաւաճի երեսաց իմոյ, և ընդերսցնո առցնս
գու ընդ քեզ որք յուսացեալ են ի զօրութն իւրեանց,
հետեալս հազարս հարիւր քան. և քաղմութի յոյս
հենեւոյ բերս երկոստասն: և ելցես գու ընդ կողմն
արեւմտից. քանզի ապակոս արարին զքանիւք հրամա
նաց իմոյ: Եւ պատահիւրեացես նց, զի պատրաստես
ցնս զերկիրն և զքաւրն. զի եղանմե՛ ես բարկութի Է
մեզ ի վր' նց, և ծանկեմ զերեսս նմ' երկրի, և առնեմ
կո:

• և զգաւս նր: (15) Ոման. Ի սահմանս հապաւայ:
Գլու Բ. (4) Ոման. Գիմնաբարձք թգրի. և որ աչ հնա
զանգեցան բանի: (5) Ոման. Չհոգեփեռնէս զապա
րապետ: Ի գիր յոյս' ոչ և ի նախարգիւն Եւթերայ' գրէն
զոր նմ' գրութեայ Թրոյ այլ և այլ Էլանախ գրին յաբոս' ան
տան իւր. ոչ Զոգեփեռնէս. և հոգեփեռնէս. և հոգա
փեռնէս, հոգափեռն, և հոգեփեռնէ: նայգես և բերս
զապալի, բերաւալա. բերտալիս. և բերալալաւ: զոր
զոր խորտակիւր փեղսն հոգեփեռնէս օրնալի Թրոյս:

- կտան ասից զորութիւնով, և մասնեցից զնս 'ի յափշ,
տակութիւն թմ զորաց իմաց, և զկրտաւորք նշ 1895ն ըզ-
մորս և զծարձորս իւրեանց, և զկտախաղապցեն յարե-
նէ նշ, և անից եւ զպերութիւն 'ի վերայ նշ 'ի ծագաց
երկրէ: Եւ գու ելանիցեն պատիցեն պաշարիցեն ինձ
զսահմանս նշ, և ապա մասնեցեն քեզ զանձինս իւր-
եանց, և պահիցեն ինձ զնս յաւաք ներուէ և կշտաճ
- 6 բանաց նշ: * և ի՞նչ անխաղապցե անիս իմ 'ի վրայնցիկ
որ ապախա արարին զնս տալ զնս 'ի մահ և յափշտա
կտութիւն երկրի թուս: զի կենդանի եմ եւ զորութիւն
Թագաւորութիւն իմով: Խառնայ 'և անեն՝ զնս զկամս
իմ: և գու մի զանց անիցեն, և մի զմիով բանիւ զոր
ետաւ քեզ 'հրաման: այլ կատարելով կատարեացն զնս
ոնց և ասացի քեզ: և ի՞նչ յերկարեացն անել զայդ:
- 7 * Եւ ԿԼ Հոգաբան յերեսաց անառն իւրոյ, և կռնեաց
առ ինչն զնս իշխանս և զզորապետս տարաւ, և ընտ-
րէր 'ի նոցանէ և Թուկր արս 'ի պատերազմ: ոնց և հը-
րաման եւ նմա անին իւր 'բեւրս երկատասան: և ըզ-
- 8 հենելագորս աղեղնաւորս՝ բերաց երկատասան: * և
կարգէր կազմէր զնս ճակատաւալս 'ի պատերազմ: Եւ
ան նա իւրաքս և գրատաս բազմանս յոյժ, բառանց ըզ-
կահ և զկարասի, և խաշն՝ և արիւտս, և երամանկս այ-
- 9 ծից 'ի քարմանս իւրեանց, որոց մէկ զայր Թիւ: * և
- 10 տայր թմ նշ Թաշակ 'ի ճանապարհ, * ունի և արծաթ
- 11 'ի տանի Թագաւորին բազում յոյժ: * Եւ ինչն և թմ
զորքն ընդ նմս 'ի պատերազմ, զի պատրաստեացե Թա-
գաւորին՝ ելանել ծածկել զերեսս թմ երկրին արեւ-
մտեայց՝ զինու: Կառք և երկաթաբոյ, և ընտիր ընտիր
հետեւաբոյ, և որ այլեւ խառնեալ էին 'ի նս իբրեւ ըզ-
բազմութիւն մարտոյ, և իբրեւ զաւազ երկրի: զի մէկ զայր
- 12 Թիւ բազմուէ նշ: * Եւ զնացին նոքա 'ի նինսէ քա-
ղաքէ՝ զնաց երկոց աւաւոց 'ի գալանս բեկեղիկայ, և բա-
նակեցան նոքա ժրձ առ յերկին 'ի ճախակոյցն վերին
կիկեկիայ: և ան զնս գորս իւր 'յհենեալս և կենեակն:
- 13 և զնս և զկառս, և զնաց նա անախ 'ի իրեւակոյցն: * և
եհար նա զգուգ, և զգուգ: քանգէր և աւար հարկա-
նէր զնս իրգիսն հաւամանայ և զինանցելի, որ բնա-
կեալ էին ընդ երեսս անապատին, ընդ հարաւակոյցն
- 14 քեզմեանս: * Եւ անց ընդ երեսս գետ, և շրջեցաւ
նա ք միջապետս, և եհար զանեաց զնս՝ քաղաքս բար-
ձունս

(7) 'իւս'. Աղեղնաւորս երկատասան հաղար: Ուր զ
նմս անիս 'ի բառանի: բերս երկուս հաղարս: (11) Ո-
նիս: Ելանել ծածկել զնս երկրին: և անս: Չնմ
երեսս երկրին: (14) Այլ: 'իւր ձորոյն նաբրոնիս
H h 2

ձուռնս որ 'ի վր ձորոյն նարովքոյ էին, մինչև 'ի սահմանս ծովուն : * և հասանէր ունէր զդահմանս էիլի 15
 կեցւոց, և հարկանէր ստտակէր զամ գիմազարմս իւր :
 Եւ եկին մինչև 'ի սահմանս յափեթայ 'ի հարաւակողմէ,
 որ է գէմ յանգիման արարիայ . * և արգելեալ փակեաց 16
 զամ որդիան փագիամու, և հրձիգ արար զամ յարկս
 և զնորանս նք, և աւերէր քանդէր զամ դամս խաշանց
 նց : * Եւ էջ նա 'ի գաշան գամասկոսի յաւուրս հնձոց 17
 ցորենոյ, և հրձիգ արար զամ զանգս և զազարակս նց,
 և զհօտս և զանգետայս նց արար յապականուծի . և ըզ-
 քազարս նց աւար հարկանէր, և զմանկունս նց ջարդ
 գէր . և հարկանէր ստտակէր զերիտասարդս նց 'ի բե-
 րան արոյ : * Եւ անկաւ ան և երկեւզ 'ի վր բնակաց 18
 ծովեքերեայց՝ տիւրոսի և սիգոնի, և 'ի վր բնակացն
 սիւրիայ, և իւկինեայ . զամ բնակիչսն յեմնանու : Եւ
 որք բնակեալ էին յազովտոս, և յասկադոն՝ երկեան
 յոյժ 'ի նմանէ .

ՅԼ. Գ.

Եւ առաքեցին առ նա՝ խօսել չ նմա բանիւք իաւ 1
 զնպուէ, և ասեց . * Եւ հաւատիկ մեք ծառայք նա 2
 բուքողմնասարայ եմք, և կացեալեմք առաջի քո՝ արա՛
 չ մեզ ող և հաճոյ թուի քեզ : * զի ահա տուիք մեր, 3
 և ամ գաղթ ցորենոյ, և հօտք և անգետայք՝ և ամ գաղթ
 խաշանց մերոց՝ առաջի աչաց քոց, արա՛ որպէս և բարի
 թուի քեզ . զի ահա և քաղաքք մեր և բնակիչք նց ծա-
 րայք քո եմք, և կ'մուտ 'ի սոսս, որպէս և բարի թուի քեզ : * Եւ եկին արք հրեշտակք առ հօղափեռնէս, և 6
 պատմեցին նմա թ բանիցս թ այսոցիկ : * և էջ 'ի ծո 7
 վեգրն ինքն և զօրք իւր, և պահապանս կացուցանէր 'ի
 քաղաքս բարձունս : Եւ առ նա՝ ի քաղաքաց անտի արս
 ընտիրս պատերազմակիցս իւր : * և ելին ընդառաջ նք 9
 քաղաքն այնոքիկ * երգովք և տոակոք՝ և ծնծգայիւք 10
 և թմրկոք : * և փորեաց նա զսահմանս նց . և 'ի բաց ըն 11
 կեց զամ զանառս նց : * Եւ եր հրաման տուեալ նմն 12
 սա

(18) Ոմանք բնակաց սիւրայ . . յազովտոս և յասկադոնի
 Գլ. Գ. (2) 'ի լուսն . . Ող և հաճոյ թուի առաջի քո :
 (3) Ոմանք . . Առաջի աչաց քոց են . . ող և բարւոյր թուի
 քեզ : Ուր ասին յաւելահամար . 4 . 5 . 6 . : Եւ լինին Քրայինս
 Թիւայնի 'ի ներքոյ օրինի Գ : Մէտ և ուրիշ զք ծառայք
 Գ : Եւ աս զի իտաղադար Գ, և խառնարան զնապա-
 ւախ զի, ոչ հաճոյսոյի Գ : և եկին : (11) Ոմանք . 2 քո
 զանառս նց :

- 13 աստակել զաստուածս երկրին . * զի միայն նաբաբու
զանոսորայ պաշտօն տարցին նմ աղագ և աղինք . կար
14 գասցեն զնա աստուած : * Եւ եկն նա գէմ յանգիման
եզրայելումեայ , որ մերձ էր առ բնակիչան , որ է գէմ
15 յանգիման սարդին մեծի հրէաստանի : * և բանակե-
ցաւ նա 'ի մէջ գայեայ և բիշանու . և եղև անգ . ամիս
մի ժողովել ռաճիկս և գարմանս զօրաց իւրոց :

ԴԼ. Դ.

- 1 Ի բրե զայն լուսն որդիքն Ելի և բնակիչքն հրէաստա-
նի , զոր արար հողովեռնէս ընդ աղգս և ընդ հե-
թանոսս , և զօրագլուխը արքային անորեստանեայց . և
մրդէս քանգեայ զնմ մեհնանս նց , և արար զնս յա-
2 ղականութի . * և երկեան նորա յորժ յերեսայ նք . և
զն Եմի' և տանն նոյ իւրեանց խռովեցան . զի ընդ այն
ժամանակս էին գարմեալ 'ի գերուէ անտի իւրեանց .
և իրբե նորք էին ժողովեալք 'ի հրէաստան . և զսեզանն
նն նոյ իւրեանց' և զապասն և զտունն 'ի պղծուէ ան-
3 տի գեռուս էին սրբեալ : * Եւ առաքեցին նորա յնմ
սահմանս շամբի , և 'ի կոնորեթորով , և 'ի բեզմային ,
և յերեթով , և 'ի բազա , և 'ի սովմայն , և 'ի հովման շա-
4 ղմայ : * և հասին կալան զնմ գլուխս լերանց բարձանց ,
և պարտեցին զգեզա որ էին 'ի նս . և կազմեցին և ե-
զին անգ զգարմանս 'ի գործ պատերազմի . զի լս այն
5 ժամանակս էին հնձեալ զանգս նց : * Եւ գրեալ յա-
գակիմ քահանայ մեծ' որ էր յառուրան յայնոսիկ յեմ ,
բնակչաց բառիկուայ , և բեառմեալմեայ , որ է ընդ գէմ
եզրումեայ , ընդ գէմ գաշտին' որ է մերձ առ դովթա-
6 իմ . * և ասէ' ելէք կայէք զանցս լեռնային կողմանն :
զի լս այն էին մոճաք 'ի հրէաստան . և էր գիւրին նց
արգելուղ զնս , քանզի ննդ էին անցք կրճից' զոր կարեին
7 պահել արք երկու : * Եւ արարին որդիքն Ելի' ոմ և
հրամայեայ նց յովակիմ քահանայ մեծ , և ծերակցայ
8 ժողովրդեանն իլի որ նստէին յեմ : * Եւ կարգացին
առ նոր նմ այք Ելի' յնմ արտէ իւրեանց . և խոնարհե-
ցուցին զանձինս իւրեանց' ինքեանք և կանայք իւրեանց .
* և

(14) Ոհնի . Եզրայելովեայ : (15) Ոհնի . Դ մէջ գայեայ
և բաշանու . Ոհր ուլան . բառանու :

Գլ. Գ . (2) Ոհնի . Եւ տանն նն նոյ իւրեանց . . նորք
էին ժողովեալ հրէաստան : (2) Այս . Դիւռ ևս էր սրբ-
եալ : Ոհր ուլան . և սեզանն . . և սպապն և տունն 'ի պղ' :

(3) Ոհնի . կոնորեթորով . . և յերեթով : (6) Ոհնի . ջի
էին նեղք անցք : (8) Ոհնի . Եւ կարգացին առ նք :

* և ամ պանդուխտք և վարձկանք՝ հանգերձ անասնոց 9
 իւրեանց պաշարեցան, և արձաթագին ծառայք նոցա
 արկին քուրձ զվիշովք իւրեանց : * և ամ այր իլի կա 10
 նաեւք և մանկամէր իւրեանց որ քնակեալ էին յեմ' ի
 գուշա իջեալ առաջի աանարին ան աղաշէին, և արկին
 մեծիւր զգլխովք իւրեանց, և թաթափէին զքուրձն ա-
 ռաջի ան, և զարբուէն անգանգքն քուրձ արկանէին. և
 կարգացին նոքա աք ամ իլի ի միասին յամորտէ, զի
 մի մասնեացէ ի յափշտակութի զաղայս նշ յաւար, և
 զկանայս նշ յաւար, և զքաղաքս ժառանգուէն նշ յա-
 պահանութի, և զարբուէն ի պղծութե և ի նախապահնո՝
 և յայսն հեթանոսաց : Եւ լուաւ ար ձայնի նշ, և և-
 աես զնեղութիս նշ : և եր ժողովուրդն ի պահա բա-
 զումն ընդ ամ հրէաստան և յեմ առաջի արբութեցն
 ան ամենախի : * Եւ յովակիմ քահանայ մեծ՝ և ամ 16
 նեքեան որկային առաջի ան՝ քահանայք և պաշտօնեայքն
 ան քուրձ զքեցեալէին, և մատուցանէին զողջակէզս
 հանապաղորդս և զաղօթս, և զկամաւ յօգարունն, և
 զպատարագս ժողովրդեանն : * և եր մեծիւրն ի վերայ 17
 վարչառնկաց նշ որ կայր ի վի գլխոց նշ. և գոյնին
 առ ար յեմ արտէ իւրեանց յայցելութե և ի բարիս
 առնել ասնն իլի :

ԳԼ Ե.

Եւ պատմեցին հոգովեռնեայ զորագլխի զօրացն ա 1
 սուր, և թէ որդիքն իլի պատրաստեցան ի պա-
 տերազմ, և զանցս լեռնային կողմանցն փակեցին, և
 պարսպեցին զամ գլուխ լեռանց բարձրաց, և թաղու-
 ցին ի գաշտս որդեայթա : * Եւ բարկացաւ յոյժ հո՝ 2
 փովեռնէս բարկութի մեծաւ. և կոչեաց նա զամ իշ-
 րաննն մովապայ, և զզօրագլուխն ամոնիայ, և զամ
 նախարարս ծովեղերեայս : * և ասէ ցն՝ պատմեցէք 3
 դուք ինձ որդիք քանանու, մի են ժողովուրդս այս որ
 նախն ի լեռնակողմանս. և զի նշ քաղաքք են յորում
 քնակեալ են սոքա՝ և կամ բազմութի զօրաց նշ. և իւ-
 է դժ նշ և կամ զօրութի. կամ մի է թաղաւոր նշ և
 առաջնորդ զօրաց նոցա : * և ընդէր թիւրեցին զփոս 4
 իւր.

(9) Ոմաւ. Եւ վարձկանք իւրեանց : (10) Ոմաւ. ի գուշա
 իջեալ առաջի ան... և թաթափէին զքուրձն : (10) Ու-
 խն. Զաղայս նշ և զկանայս նշ յաւար : (16) Ոմաւ.
 Եւ ամեքեան որ կային առաջի :

ԳԼ Ե. (1) Ոմաւ. ի գաշտս որս : Ուրիւն. ի գաշտի :
 (3) Ոմաւ. Բնակեալ են նոքա... և կամ մի է թա :

5 քան քան զեմ բնակիչս արեւմտեայցս : * Եւ ասէ ցնա
 աղիով ասաւ ինքն թմարգաւորսնայ : Լուիցէ տեր
 քանից ծառայի քոյ , և պատմեցից քոյ զնշմարխան՝ զի
 ժողովքս քանոք որ բնակեալ են 'ի շէնակոզմանդայսգմ
 որ մերձ առ քեզս է . և սկիւնջ ելանէ տառութի 'ի բերա
 6 նոյ ծառայի քոյ : * Ժողովուրդս այս են յազգէ քաղ
 7 գեացւոց : * և պանդխտեցան զառաքինն 'ի միջագետա
 8 ճի մէկունցան պաշտել զգիտ հարց իւրեանց յերկրին
 9 քաղաքացւոց : * և ելին նոքա 'ի հայրենի երկրեն իւր
 եանց . և երկիրս պաշտին նոյ երկնաւորի զոր շնորհաւորաւ
 ծանեան : և եկեալ զնոցին նոքա 'ի միջագետս՝ և պան
 10 ճի գետեցան անդ ասացաւ զառաքինս . և ասէ ցնա նմն նոյ՝
 ելանէլ նոյ 'ի պանդխտութեն և գալ յերկիրս քանա
 11 նա . և բնակեցին անդ , և մեծացան ոսկւով և արծա
 12 թով և անասնով բազմով : * Եւ իջին նոքա յերկրաւորս ,
 քանզի եղև տով յերկրին քանանացւոց , և պանդխտե
 13 ցան անդ մինչև սնան , և եղեն անդ բազում յոյժ . և
 14 սէ եր Թիւ ազգի նոյ : * և յարեաւ 'ի վր նոյ արքայն ե
 15 ղիպաւոցւոց չորսարեւ զնս ցաւովք , և ազիւսովք , և
 16 արկին զնս 'ի ծառայուէ : * Եւ հարցաւցին նոքա առ
 նմ իւրեանց , և եհար նա զերկիրն եղիպաւոցւոց հար
 17 ուսմովք անբժշկութեն : և հալածեցին հանին զնս ե
 18 ղիպաւոցւոց յերեսաց իւրեանց : * և ցամայեցոյց նմ
 19 զմօռ հարմիր առաքի նոյ , * և ան զնս 'ի ճանապարհն
 20 սկիւն , և 'ի հագեարաւնեայ . և հանին զեմ բնակիչս ալ
 21 նապատին : * և բնակեցուցին յերկրին ամովրհացւոց .
 և զեմ զերեսացւոցն աստակեցին զորուք իւրեանց :
 Եւ անցին նոքա Էյորդանան , և ժառանգեցին զեմ
 22 երկիրն : * և մեծեցին հանին յերեսաց իւրեանց ըզ
 քանանացին , և զգերեղացին , և զլեբաւմացին , և ըզ
 23 օբլոսմ , և զեմ զերգեացին , և բնակեցին յերկրին ա
 24 լուրս բազումս : * Եւ մինչ սէ մեղանքին առաքի նոյն
 25 իւրեանց՝ կր ընդ նոսա նմ բարութի . զի նմ որ ա
 26 անայ զանիրաւութի կր ընդ նս : * և յորժամ 'ի բոց
 մեծեցին իւրեանց զճանապարհս ուխտին նոյ , տա
 27 րակեցան 'ի պատերազմունս բազումս յոյժ . և գերե
 28 ցան յերկիր տար որ սէ իւրեանց եր . և ասանին նոյ
 29 իւրեանց եղև 'ի կործանումն . և քաղաքք նոյ մեռնեցան
 30 'ի մեռս Թշամուտոց նոյ : * Եւ յոյժմ գարձան առ նոյ
 31 նմ

(5) Ռիսն . 'ի կոզմանդայսգմ : (8) Ռիսն . Եւ անասնով
 բազմա : (13) Բաբել . 'ի ճանապարհս սկիւնեայ 'ի հա
 գեարաւնեայ : (14) Ռիսն . Եւ ժառանգեցին նոքա
 զեմ եր : (22) Ռիսն . Ար սէ եր իւրեանց :

ած իւրեանց՝ և ժողովեցան ՚ի գերուէ իւրեանց ուր
էին ցրուեալք, և կողան զքաղաքն զեմ ուր էր արու-
թին . և բնակեցին ի ընդանակողմանն, զի էր աւերակ:
* Եւ արգ. այժմ տէր, և թէ անգիտութի ինչ ինչ ՚ի 24
ժողովրդեան նց, և մեղանշեցին այ իւրեանց, անկա-
լեալ սպասեցուք այսմէ, զի այս է նց զայլ ժողովու-
թին . և ապա գումարեացուք ՚ի վրին, և տացուք ՚ի վր
նց պատերազմ: * Ապա թէ չեցէ ինչ նց անիրաւութի 25
առ. Ծն իւրեանց՝ զանց արացուք առ նոքոր տէր,
գուցի պաշտպանեցէ նց. ար Ծն իւրեանց, և լինիցմբ
մեր յամթ նախաւանաց Ծմ երկրի: * Եւ եղև իբրև 26
գազարեաց արքիով ՚ի խոտելոյ զբանա զայս, արանջեաց
Ծմ բանակն որ շուրջ զխորանաւն: * և ասին իւրեանց 27
ցհոգովեան, և որ բնակիչքն էին ժողովրդեայց և մե-
վաքացուց, զի պատուհասեացէ արքիովք. զի մէկն
երկնիցմբ մեր յարգուցն իլի. ժողովուրդ որ ոչ ունի
կար ինչ զորուս պատերազմի: * Արգ. ելցուք մեր, և 28
լիցին նոքա կերակուր Ծմ զարաց քոց տէր հոգովեան:

ԳԼ. Զ.

Եւ յորժամ գազարեցին ՚ի խոտելոյ իւրեանց, որ 1
շուրջ էին զխորանաւն իւրեանց և ասէ հոգովեա-
նէս զարգըսեալ զարացն ասուք՝ ցուցիովք, առաջի Ծմ
զարացն այլազանաց: Ո՞վ էս գու. արքիովք, որ գիտե-
կայ ես ժողովրդեանն այլազեաց անմեղուն՝ և առ
որդիս մովաբայ, և որ վարձկանքն են յեփրեմայ: * զի 2
մարգարեացար մեզ ոնչ և օրս այս, և արեւ ելմէ մի
ապացուք պատերազմ ընդ որդիսն իլի. զի Ծն նոցա
առաջականէ նց. և ո՞վ է Ծմ բաց ՚ի նախաքողոնստ
բայ: Դմ ամենքէ զգորուէ իւր, և աստակէ զնն յերկ-
րէ. և ոչ փրկէ զնն Ծնն նց: * Այլ մեր ծառայք նք 3
վանեմք զնն իբրև զայր մի. և ոչ կարացեն կալ ընդ
զեմ հեծելազոր երկվարաց մերոց, և ջնջեացուք զնն
նոքք. և զերինն նց արքուցանեմք յարեւն նոցա. և
գալաք նոցա լցցին գիականիք նց: և ոչ ևս կարացեն
կալ առաջի մեր, այլ կորնշելով կորնշեցին: * ասէ արք. 4
բայ

(26) Ո՞վն է. Որ շուրջ էին զխորան: (27) Ո՞վն է. Ոչ ու-
նին ինչ կարի զորութի ՚ի պարզմի: (28) Ո՞վն է. Եւ
լինիցին նոքա... զօրաց մերոց:

ԳԼ. Զ. (1) Ո՞վն է. Եւ յորժամ գազարեցին ՚ի խո-
տել իւրեանց. որ էին շուրջ զխորան: (2) Ո՞վն է. Եւ
աստակէ զնն յերեսաց երկրէ: (3) Ո՞վն է. Եւ ոչ ևս
կարիցեն կալ... այլ կորնշելով կորնշեցին:

- քայ նախաւքողանսոր անէր. եւմ երկրի . քանզի տասն⁵
 5 և ոչ ընդունայնացան բանք բերանոյ նր . * Այլ գա-
 աքիովք վարձկան ամենայ և խօսեցար զքանս զայս յա-
 նիրաւունքում . և ոչ ևս յաւելցես տեսանել զերեսս
 իմ յորէս յայտմանէ մինչև խնդրեցից վրէժ յազգէն որ
 յեղիպտոսէն ելին . և ապա անցցէ սուր զօրաց իմոց
 6 ի կողս քո . * և կործանեացիս ի վերաւորս բազումս
 յորժամ գարձայ : այլ այժմ գարձուցին զքեզ ծա-
 աւայք իմ 'ի լեւնակողմ' և պահեցին զքեզ յանցա քա-
 զպի միոյ որ յանցս շնոնապարհացն է , և մի կորնչեցիս
 մինչև սասանկոսիս նոցա հանգերձ : և եթէ յաւաստ
 արտիւ քով եթէ ոչ մտանին՝ յայդ ինչ մի վտան լինի
 ցիս : զի խօսեցայ՝ և ոչ ձնցանէ բան մի 'ի բանից իմոց :
 7 * Եւ Սա հրաման հաղովեռնէս . ծառայից . իւրոց որ
 կային առաջի նր , կապել զաքիովք , և տանել զնա 'ի
 8 քաւախաւ , և մտանել զնա 'ի մեռս որդւոցն իլի : * և
 կապան զնա ծառայք նր , և անին զնա արաւոյ բանա
 կին 'ի գալա անգր , և գնացին նոքա 'ի գալա անախ ,
 և եկին 'ի լեւնակողմ աղբերցն 'ի ներքոյ քաւախաւոյ ,
 որ է շամբին : Եւ իբրեւ անսին զնո արք . քաղաքին 'ի վր
 գլխոյ լերինն , առին նոքա զգէնս իւրեանց և յորձա-
 կեցան 'ի վր նոց' ի գլուխ լերինն . և եւմ այր պարտա-
 9 ւար կապան զելս նոց . քարաձիգ արարին 'ի վր նոց . * և
 մահն նոքա ի լեւնասամբն , և կապեցին զաքիովք , և
 ընկեցին զնա առ լեւնասինն . և նոքա գնացին գաւ-
 10 ման առ անքն իւրեանց : * Եւ իլին որդիքն իլի 'ի քա-
 զպէ անախ և հասին 'ի վր նր' և լուծին զնա , և տա-
 բան 'ի քաւախաւ . և կացուցին զնա ի իշխանս քաղա-
 11 քին իւրեանց * որք եին յաւուրսն յայնոսիկ՝ ուրիա որ
 գի միջոյ յաղպէ շմաւանի , և քարմ որդի եղբէնի :
 12 * Եւ ժողովեցին զեւմ զճերս քաղաքին և զեւմ երկաւ
 սարգս , և զեւմ կանայս յեկեղեցին : և կոճեցին զաքիովք
 'ի մէջ եւմ ժողովրդեանն . և հարցանէր զնա օգիս , և
 թէ զի եր եղև ի քեզ այդ անցք . և նա ասիր պատառ
 խանի , և պատմեր զքանս խորհրդոյն հաղովեռնեայ .
 և զեւմ բանն զոր խօսեցաւ ինքն 'ի մէջ իշխանացն որդ-
 13 ւոցն ասուր . * զորինչ մտնդամ մեծարանեալ խօսե-
 14 ցաւ . հաղովեռնէս զի տանն իլի : * Եւ 'ի գնաւն իլեալ
 եւմ

- (5) Այլ . Որ խօսեցար զքանս . . . սուր զօրացս իմոց :
 (6) Սեւե . Բաղաքի միւմ . . . մի վտանհասցիս . զի ին-
 սեցայ և ոչ անցցէ բան մի : (7) Սեւե . Որք եւցին ա-
 ռաւք նր , անել և կապել զա' : (8) Սեւե . Եւ քա-
 ձիգ արարին : (11) Սեւե . Եւ քարմ որդի մեղախելի :
 (12) Սեւե . Եւ հարցանէր ցնա . . . զքանս խորհրդոցն :

Իմ ժողովուրդն երկրն երկիր պատանեին նշ, ազա
ղակեին և ասեին : * Տբ Իմ երկնից ակն զամբարանս 19
աանուէի նշ, և ողորմեաց խնայեալսն ողջեա մերում,
և նայեաց ի սրբունի քա Խառնութիւն յայսմիկ : * և ու 16
զաւեցին : Եւ միեմարեցին զպրիովս, և զովեցին յոյժ
զնա : * և առ զնա սգիս յեկեղեցւոյ անտի և ասարաւ ի 19
տուն իւր : * և արար նմա կոչումս աներացն և քահա 20
նայեցն : և կարգացին զչեւերն զայն Իմ առ Խառն Եկի :

Գ Լ Ե :

Եւ ի վաղիւ անգր պատուիրեաց հոգովեան զօրաց 1
իւրաց, և ժողովեցան որ եկեալն էին նմա յոգնա
կանուէի, յաւել զնալ ի բեախզուա, և ի վ յ ելեց լեւ
նակազմանն, և հասնեալ առ պատերազմ ընդ երգիւն
նիկ : * Եւ կազմեցան պատրաստեցան զնայցին յառաւրձ 2
յայնմիկ, Իմ այր պատերազմի, և Իմ հեռակազոր
պատերազմողացն հարիւր եւ թմանասուն հազար, և հե
ծեալզորքն վառեալք երկոտասան հազար : Թող զլիջ
ռամիկն Իմ, և զկահ և զկարասի բազում սաստիկ յոյժ :
* Եւ բանակեցան նոքա ի հովիտն որ մերձ էր ի բեախ 3
զուա ի վ յ աղբերն : և հանին զառաքա բանակացն Է
հարաւակողմն ի լայնութի մինչև ի դովմայեմ, մինչև
ի բեկընմ, և յերկայնուէ ի բեախզուա մինչև ի կիսմ :
որ է ընդգէմ յեզրայելովմայ, այս կնքնե յեզրայել :
* Եւ որդիքն էլ ի բեա տեսին զայնչափ բազմութիւն 4
խառովեցան յոյժ, և ասեին այր զընկեր իւր . այժմ լի
զուն նոքա զԻմ երեսս երկրի, և ոչ լերինք բարձուիք,
և ոչ ձողք և բլուրք կարասցեն կալ առաքի զօրութի
գաղտն : * Եւ պահն որդիքն էլ ի այր իւրաքանչիւր ըզ 5
ղեն իւր, և լուցանեին ջուհս ի վ յ աշտարակացն բա
ղաբին, և կային պահեին զԻմ գիշերն զայն : * Եւ յա 6
ռաւրն երկրորդի եհան հոգովեանեա զԻմ գհեծեալզորն
զէմ յանգիման որդւայն էլ ի որ էին ի բեախզուա, և
հաս նա ի վ յ ելեց քաղաքին նոցա, և զաղբերս ջրացն
քննեաց, և առնապարէր պաշարել զնա : և հարկաներ ի
վ յ նշ բանակս բանակս յարանց պատերազմողաց : և
ինքն լուեր գնայր անգրին ի բանակն իւր : * Եւ մա 8
տեան

(20) Ոման . Եւ արար նա կոչումս :
Գլ . Ե . (3) Ոման . ի հովիտն որ է . . որ էր ընդգէմ . .
այսինքն յեզրայել : (3) Այս . Եւ հարին զառեկս բա
նակացն : (4) Ոման . Այժմ լեզուն նոքա : (5) Ոման .
Եւ կային և պահեին զայն : (6) Ոման . Եւ զաղբիւր
ջուրցն քննեաց : (8) Յօգնալիս պատեր . Եւ Իմ խառն

տեսնեալ առ նա թմ որդիքն ամենայն, և թմ ժողովք և
առաջնորդք որդւոցն մովսրառ, և զօրագլուխք ծովե-
9 զերեւոյցն՝ և ասեն : * Լուիցի բանից ծառայից իւրոց
տէր մեր, զի մի լիցին հարուածք զօրաց քոց : զի ժա-
ղովմարդ որդւոցս ելի ոչ են յաւաստեալ 'ի նիգական իւր
եանց, և ոչ 'ի զէնս, այլ 'ի վր լերանց բարձանց իւր
եանց յորում բնակեալ են 'ի նս : ոչ իսկ հնաւի և հա-
սանել 'ի նս : Եւ արգ տէր՝ մի ասր գու չ նս մարտ
պատերազմի՝ ոմ և լինի պատերազմ, և ոչ անկցի մի այր
'ի զօրաց քոց : այլ հանգարտեալ և մնա գու 'ի բանալ
կիս քում, և ապրեցուցես գու զօրս քո : այլ կալքին
ծառայք քո դապերս ջուրցն որ ելանէ 'ի լեռնոտանէ
անտի : բանդի անտի ընդեն թմ բնակիւք քաղաքիդ : և
աստակին նորա՝ թմարաւոյ, և ապա ինքեանք իսկ մաս
նեոցն զքաղաքն 'ի ձեռս քո : և թմ զօրավորք մերովք
եկանեմք 'ի վերայ լերանց բարձանց որ մերձաւորքս ի-
ցին, և բանակեացուք 'ի վր նց իբե զայր մի : քանզի
ապաւեացին նորա 'ի սովոյ և ծարաւոյ, ինքեանք և կա-
նայք իւրեանց և օրդիք իւրեանց մինչդէ՛ եկեալ իցէ 'ի
վր նց սուր : ասպատակ անկցին 'ի հրապարակս քաղա-
քին իւրեանց, և հատուցեն նց զհատուցումն յարու-
թե նց : քառանակ զի 'ի կռիւ կացին և ոչ հնազանդե-
10 յան քեզ խաղաբութի : * Եւ հանց թուեցաւ խոր
հուրքն՝ հաղովեանեայ և թմ ծառայից նր, և հրաման
եա անել ոմ և խօսեցան : և գնաց բանակ որդւոցն
ամենայ, և ընդ նս հազարք հինգ յորդւոցն ասուր, և
բանակեցան նորա 'ի ձոր հովտին, և հասին կալան նո-
քս զապերս ջուրցն զորդւոցն ելի : Եւ ելին օրդիքն
հսաւոյ, և օրդիքն ամենայ, և բանակեցան ընդ կողմն
լերին ընդգէմ գովթայեան : և առաքեցին 'ի նշնեն
'ի հարաւակողմն կոյս՝ և ընդ հիւսսի ընդգէմ եգրե-
րեւոյ : որ է մերձ ընդ քուշ, որ է 'ի վր ձորոյն քու-
մուրոյ : և այլ զօրք ասորեստանեայցն բանակեցան 'ի
գալան՝ և ծածկեցին զթմ երես երկրին : և այլ առ
միջն՝ կահիւ և կորասով և խորանգը հանգերձ բանա-
կեցան անգէն քիմ մեծութի : Եւ օրդիքն ելի գոգե-
ցին առ իր թմ իւրեանց, զի զահի հարեալ ապաւեալ
եին օրդիք նց : քանզի պատեալ պաշարեալ էր զնոս
թմա

և առաջնորդք : (9) Ունի : Ընդ նս պատերազմ մարտի,
և ոչ անկցի մի այր 'ի զօրաց քոց : (9) Աստ : Եւ ապրե-
ցուցանես գու : (9) Ունի : Չհատուցումն յարութի
իւրեանց : (10) Ունի : Եւ գնացին յորդւոցն ամենայ,
և ընդ նս հա : (10) Ունի : Մերձ 'ի քուշ, որ է 'ի վր
ձորոյն քումուրոյ : (10) Յուդիսի գովտե : Կառք և

Թշնամեաց նց. և ինչ, եր հնար նց ելանել 'ի միջոյնց. և կային պաշարեցին զնոսա զօրքն ասուրայ, զինու. կառք և երկվարք իւրեանց զաւուրո երեսուն և չորս: * Եւ լքան պարտաւեցան թմ բնակիչք բնակեալայ: 11 և թմ ամսիք նց սպառեալ էին 'ի ջրոյ, և գուրք մզառեալ Թափեալ էին. և ոչ գոյր ըմպելի միտմ աւուր, ի գոր ըմպէին չափով և կշռով ըմպէին: * և 'ի վարանի 12 և 'ի տարակուսի կային կանայք և մանկունք նց. և երեսասարգք նց լքեալ էին 'ի ծարաւոյ, և գորբալք կային ընդ հրապարակս քաղաքին, և չ անցս գրանցն. և ոչ ուսանք եր նց միթարուէ: Եւ ժողովեցան թմ ժողովուրդն 'ի վր ողիւյ, և 'ի վր իշնանաց քաղաքին, երկասարգք և կանայք և մանկանք, և լացին նք ձայնիւ մեծաւ, և ասեն առաջի թմ ծերոց ժողովրդեանն: * Իսկ արքայէ թմ 'ի մէջ մեր և 'ի մէջ մեր, զի արաւ 13 բէք ան մեղ իրս անիրաւուէ, առ 'ի չնստելոյ մեր 'ի խաղաղութի ընդ որդիան ասուր: * և արգ՝ ոչք է որ 14 օգնէ մեզ, այլ մասնեաց զմեզ թմ 'ի մեռանց, զի տաւ պատա անկուրք մեք առաջինց, և 'ի կորուստ մեծի ծառաւոյ: * Արգ այժմ ազաւեցէք գուր զին, և ասեալ 15 յաւար նոցա զքաղաքս թմ: * զի լաւ է մեզ լինել 'ի 16 յափշտակութի նց և 'ի ծառայութի և կեցցեն անմիջ մեր. քանզի ոչ կարեմք անսանել զմա, աղայոց և ըզկանանց աչք մերովք, զի պակասեալ սպաքեալ են ոչ գիք նց: * արգ վկայեմք մեզ առաջի երկնից և երկրի: 17 և նոյ հարցն մերոց որ խնդրէ զգրէժ անձանց մերոց, և ըստ մեղաց հարցն մերոց. զի մի արասցէ լը բանիցս այսոցիկ յաւուրս յայսոսիկ: * Եւ եղև լալուան և ող 18 բուան մեծ 'ի վր եկեղեցւոյն աննեցուն 'ի միտմ, և կռիւցին նոքա առ թմ թմ ձայնիւ մեծաւ: * Եւ ասէ 23 ցնն ողիւս. քաջալերեցարուք եղբարք, և համբերեցէք աւուրս և ս հինգ, յորում աւուր առաքէ թմ զօգորմու Թի իւր 'ի վր մեր: * զի ոչ Թողու նա զմեզ 'ի սպառ: 24 * և յորժամ անցանիցեն այս աւուրք, և ոչ եկեացէ 'ի 25 վր մեր օգնութի արարից մեզ լը բանիցս այսոցիկ: և արձակեաց զժողովուրդս 'ի առան իւրեանց. և յաւաարակս և 'ի պարիսպս քաղաքին զգուշանալ 'ի Թշնամեացն: և էին 'ի վարանս և 'ի մեծ տարակուսանս:

ԳԼ.

Ելիւրոս իւրեանց: (13) Ոման. 'ի մէջ մերում և 'ի մէջ մեր: (14) Ոման. Առաջի նք, և 'ի կոր': (14) Ոման. 'ի կորուստ մեծ 'ի ծարաւոյ: (17) Ոման. Թաւուրս յայսոսիկ: (18) Ոման. Եւ ողբուան մեծ յեկեղեցւոյն: (25) Այս. Եւ ոչ եկեացեն 'ի վր մեր. և արձակեաց զժողովուրդն: Ուր ասին. 'ի վր մեր օգնութի արա':

ԳԼՈՒԸ:

- 1 **Ե**ւ լուսաւ յաւուր յայնմիկ յուգիթ Գուսար մերա
րեայ. որգւոյ դքողեայ. որգւոյ յովսեփու. որգւ
ւոյ ոգիէ լեայ. որգւոյ եփէիւայ. որգւոյ եփէիւսու. որգւ
ւոյ քեփէիւայ. որգւոյ եգիարու. որգւոյ նաթանայեղի.
որգւոյ սամամիւզեայ. որգւոյ սարա սագգէ. որգւոյ
2 **Ե**լի: * Եւ այր. նք մանասէ՛ յազգէ նորուն, և 'ի հայրե
նեայ նք: և մեռաւ այր նք յաւուրս հնձոց գարեայ.
3 * **զ**ի՛ հայր նա 'ի վր հնձողաց իւրոց 'ի գաշտին. զի յըն
թանալ խորշակին և գա՛շ հասանել 'ի վր գլխոյ նորա.
յորմէ և մեռաւ իսկ 'ի բեռիզուա 'ի քաղաքի իւրում.
և թաղեցաւ նա առ հարս իւր յազարակին որ մերձ էր
4 առ գովթայիմն, և 'ի բաղսոմն: * Եւ նստէր յուգիթ
5 այրի 'ի տան իւրում ամն երեմ և ամիսս չորս: * և ա
բար նա տաղաւար 'ի տանիս ամնն իւրոյ. և ած քուրձ
'ի վր միջոյ իւրում. և էր արիեալ զիւրն հանգերձ աջ
6 բուծն. * և պահէր նա՝ զամ աւուրս այրունն իւրոյ.
բալց միայն զօր շաբաթուն և զամասմոնց և զարեկալ
7 նայն: և զբարսուծն տանն Ելի: * Եւ էր նա գեղե
ցիկ յոյժ տեսանելով. և եթող նմա մանասէ այր նորա
ոսկի 'ի արծաթ, ծառայս և աղախնայս, և անգա և ա
գարակո, և անասուն. և ինքն յուգիթ գարմանէր զայն:
8 * և ոչ ոք ինչ տներ զն նքանն չարուն. զի երկիւղած
9 էր նա յոյժ 'ի նէ: * Եւ իւրն լուսաւ նա զբանն ժող
վրդեանն զոր խօսեցան ապիրատութիւնք ընդ ինանին.
զի պաշտակալ էին նոքա 'ի ծարաւոյ և և լուսաւ յուգիթ
զբանն ոգիւոյ զոր խօսեցաւ ընդ ժողովուրդան, և ոչ
վիտեայ նոցա՝ մասնել զքաղաքն յետ հինգ աւուրն 'ի
մեռս ոստրեստանեացն: Եւ առաջեայ զնաժիշտն իւր՝
որ էր 'ի վերայ նա ընչոց իւրոց, և կոսեայ զողիւոյ, և
զքաղքին, և զքաղքին, և զմերո նա՝ քաղաքին իւրոյ.
10 * և եկին առ նա: և ասէ ցնն. Լուարուք ինձ բնակիւք
բեռիզուայ, զի ոչ ուղիղ են բանք մեր զոր խօսեցարուք
առաջի ժողովրդեանդ յաւուրս յայսմիկ. և երգմամբ
հաս

Գլ. Ը. (1) Ութն յաւուր. Որգւոյ եփիւայ, որգւոյ ո
նախայ, որգւոյ քեփիւայ, որգւոյ քեփիւայ. որգւոյ եգի
աւ: (2) Այր. Եւ այրն նք: (3) Յայնմիկ գիւղ. Զի
հայր նա 'ի վր: (5) Ութն. 'ի վր միջոյ իւրոյ: (9) Այր.
Չբանն ժողովրդեանն: (9) Ութն. Զոր խօսեցաւ նա
ընդ մարդկուրդան յետ հինգ աւուր: (9) Յայնմիկ
քաղաքն զոր խօսեցարուք յայնմիկ: Եւ զքաղ
քին և զքաղքին:

հաստատեցէք զոր խառնարուքն առաջի ելլ 'ի միջի ձե-
րում, և տասցէք մասնել զթաղաքս 'ի ձեռս Թշնամեաց
մերոց, և եթէ ոչ եր առաքէ զօգնականուի մեզ: * Եւ 11
արդ քաւք որ փորձէք զեծ յաւուրս յայսմիկ. արդ-
հաստատեալ կայ այդ 'ի մէջ որդւոց մարգկան: * Եւ 12
ահա այժմ զոր զամենակալ ոչ հարցէք, և ոչ ինչ գի-
տացէք: * զի խորուի սրտի մարդոյ ոչ գտանի, և բանից 13
արտից նց ոչ հասանէք: զի արդ զեծ որ արար զայս եւմ
քննել մարթիցէք, և զիտանն գիտիցէք, և կամ 'ի խոր
հուրդս նր հայեցիք: քաւ լինի ձեզ եղբարք. մի բար
հայուցանիցէք զոր եւմ մեր: * Եթէ ոչ կամիցի յաւուրս 14
հինգ օգնել մեզ. նա ունի զիշխանութիւն. յորս կամի
պաշտպան լինի մեզ յորում և իցի, և կամ տատակել
զմեզ առաջի Թշնամեաց մերոց: * Այլ գուր մի գրաւ 15
էք 'ի ձեզ զխորհուրդս եւմ ել մերայ. զի ոչ ոնկ մարդոյ
է ելլապառնալիք, և ոչ ոնկ որդւոյ մարդոյ զի տանի: *
* այլ այժմ կացեալ անկեղծութեամբ գտանել 'ի նմանէ զս, 16
զորմութի, աղաչեսցաւք և կարգանցուք առ նա յօգնա-
կանութի մեզ. և լուիցէ ձայնի ազօթից մերոց' եթէ
իցի նմա համայ: * զի ոչ երբեք յարուցեալի այգպիտի 17
'ի վր աղպիս մերոյ, և ոչ լեւալ է այգպիտի անշն ցայ-
սոր, ոչ յաղպիս մերում, և ոչ 'ի տոհմի մերում, և ոչ
'ի ժողովրդեան մերում, և ոչ 'ի քաղաքս մեր: իջ առ
զանն երկիր ձեռագործաց * որպէս եղա յաւուրսս ա 18
առաջինս. զմ որոյ մասնեցան 'ի սեւք և 'ի յափառակա-
թի հարքն մեր, և կործանեցան կործանութիւնս մեծ ա-
ռաջի Թշնամեաց իւրեանց: * Այլ մեք զայլ եւմ ոչ գի 19
տացաք բայ 'ի նմանէ յոր յուստմէն զի ոչ տնտես առ-
նէ զմեզ: * Եւ ոչ զողջա մերմասնել այսպէս' որպէս և 20
ուխտեցէք գուք. և կամ աւար հարկանել զարքութե-
ս մեր. և կամ թէ չնգրիցէ զլեւժ անարդանաց Թշն-
ամաց սրբուն, և զմահ զեղբարցս մերոց, և զգեղա-
թի երկրիս, և զաւերութիւն ժառանգութեան մերոյ գաղ-
մուցանի 'ի գլուխս մեր, յեւմ հեթանոսս' ուր և ծա-
ւաթիցեմք նց. և եղիցաւ յամեն և 'ի նախապիտ առա-
ջի այնոցիկ որոց ստացեալն իցէ զմեզ: զի ոչ ուղիւ
յի

(11) Որ փորձեցէք զեւմ: (12) Որ անհա-
մեհապալ հարցէք, և ոչ: (13) Որ արտի մարդոյ ոչ
գտանի: * ոչ հասանիցէք: (14) Բաղան. Օգնել ձեզ.
պաշտպան լինել մեզ: (15) Այլ. Արդ այժմ կացեալ:
(16) Այլ. Եւ ոչ եղեալ է այգպիտի: (17) Որ անհ-
պազան երկիր ձեռս: (18) Որ անհ- 'ի կործանութիւնս մեծ:
(20) Որ անհ- Մասնէլ ոնկ և ուխտս: (20) Բաղան. Եւ
եղիցաւ մեք յամեն:

- ի ծառայութեան մեր նշ յուրախութեան, այլ յանար
գութեան և ի կործանումն նշ արասցէ զմեզ արած մեր :
- 21 * Եւ արգ եղբարք՝ ցուցցուք մէք եղբարց մեր, զի ի
մեզ կան կոտորել ողորդ նշ, և արտութեանն և սեղանն
և ասանարն հաստատեալ կայ ի մեզ և արգ՝ ի վր ամ
այսորիկ գահացարուք զայ մերմէ, որ փորձեն զմեզ.
- 22 Եւ զհարսն մեր : * Յիշեցէք միշտ արար ընդ արար
համան, և մեզ արար ընդ ասանար, և կամ ընդ յաւե
բայ ի միջոցեան ասարուց, ի հովուել նր խաչանցն հա
րանու եղբար մեր իւրից : * զի ոչ և թեւարկութեան զնոսայն
փորձեաց ան ի անաշխ զխորհուրդս արարի նոցա, և
զմեր մեզ ոչ ինքեանց : * այլ ի իրաւունք և արտույտ.
- 23 Եւ ասանիլ ար զմերմաւորս իւր : * Եւ ասէ ցնա ողոր
զած զոր ինչ ասանցերգ՝ ի լրութեան սրտի և ի բարութե
անի խոսեցար, և ոչ որ և որ ընդդէմ գաւանց բանից
քոց : զի ոչ միայն այսօր յայտնեցաւ իմաստութիւնք քո,
այլ յաւեւրցն առաջնայ գիտաց ամ ժողովուրդի զհան
նարի քո : զի զի բարութեան ասեղծաւորք արար քո :
այլ ժողովուրդս նարաւեաց յոյն, և հարկ եղէ մեզ
անանել ան և խոսեցար ընդ գոսս : և անել ի վր մեր
- 24 զերգութեան զորով ոչ կտրեմք անցանել Թ * արգ արարած
գաւ ինքորումեմք զած, զի կին արգւեր եւ գու, և
առաջեանցն ար գանձիկ և լցցին կուրքս : և ոչ ան ար
գուքս :
- 25 Եւ ասէ ցնա յուրմէն լուարուք գուք
ինձ. և արարից եւ իրարմ, որ պատանացի աղաց միւ
նա :
- 26 Եւ արարց մինչ յորդիս : * Իսկ և արարց
առ գրան քաղաքիս զգիւրս զայս, և եղից եւ նաշ
առաւ իմով. և յաւուրս յայս յոր ուխտեցէք մասանել
քաղաքս զայս ի մեռս թշնամեաց մերոց, այցելու լի
ցի արած ի մեռս իմ : * և գուք մի քանեք զարծան
իմ զոր գործելոց եւ քանդի ոչ ինչ ասանցից մեզ, մեռ
- 27 Եւ կատարեցի այն զոր ասէ ասանմ : * Եւ ասէ ողոր
ծեանդն հանգերմ ցնա. քան գու. ի խաղաղութեան : և
արած ելի եղիցի Է քեզ ինդրն զգիւր ի թշնամեաց
մերոց : Եւ նոքա գարձան ի ասղաւարէ անախ յուր
Թայ յիւրաքանդիւր տեղիս պահպանուն պարսպայն :
- ԳԼ.

(21) Ոման. Գուցուք մէք եղբարց մերոց : և Գահա
ցուք զայ մերմէ : (22) Ոման. Ընդ արար համան : (23) Յի
շեցէք միշտ արար ընդ արար : և արտութեանն : և ասանարն
հաստատեալ : և արգ : և արգ : (24) Ոման. Զած ինչ զոր ար : (25) Ոման. Եւ ի բարութեան
անի : (26) Ոման. Եւ արարց մինչ յորդիս : (27) Ոման. Եւ արարց
առ գրան քաղաքիս : (28) Ոման. Եւ արարց զգիւրս զայս : (29) Ոման. Եւ արարց
առ գրան քաղաքիս : (30) Ոման. Եւ արարց մինչ յորդիս : (31) Ոման. Եւ արարց
առ գրան քաղաքիս : (32) Ոման. Եւ արարց մինչ յորդիս : (33) Ոման. Եւ արարց
առ գրան քաղաքիս : (34) Ոման. Եւ արարց մինչ յորդիս :

Եւ անկաւ յուզիթ 'ի վրէրեաց իւրոց . և 'ի բաց 1
 առ զքուրձն որ զգեցեալ էր ինքեան , և ցանեաց
 մեծեր 'ի վրէրեայ իւրոյ . և էին 'ի նմին ժամու խաւկե
 մատուցեալք երեկոյնիք յեմ 'ի տաճարին նն : և կար
 գաց նա ծայրիւ մեծաւ առ թր նն . և ասէ յուզիթ :
 « Տը նա հորն իմոյ շնուանի , որում ետեւր զսուրն 'ի 2
 ձեռն խնդրել զվրէժն յայլազգեաց , * որք լուծին զար
 դանգ կուսին 'ի պղծութի , և մեղացուցին զանգամն 3
 'ի նախատին , և խաղաղակեցին զխաւսուն 'ի թըշ
 նամանա . որ ոչ երեն հաճոյ արաջի քո . զն որոյ ետուր
 իսկ զինքանա նց հանգերձ անկողնովքն որով գատաղ
 պարտեցան յարիւն . և սատակեցեր զմատայն հան
 դերձ տերտեղ իւրեանց , և զհարսն 'ի վերայ ամուսնոց
 իւրեանց . և ետուր զկանայն նց յաւար , և զգատերու
 նց 'ի զերուի , և զեմ զաւարն 'ի բաժին որդւոց սի
 րելեաց քոց որ նախանձեցան զնախանձ քո . և զարջանա
 րեկեաց զպղծութի քեան իւրեանց , և կարգացին 4
 զքեզ յազնակեանի : Եւ արդ թր նն իմ , լուր ձոյ
 նի ազանոյ քոյ , և նայեաց 'ի խնդրուածս պրւոյս .
 « զի գեւ արարեր զայն յառաջ ընդ նն , և յեւ այնու 5
 ընդ . և այժմ , և որ գաղցն է զայն գեւ խորհեցար . և
 որ եղև ող և կամեցար , և յանգիման եղն քեզ ող և
 խորհեցար : * և ասացին , ահաւասիկ մեք . զի նմ ձա
 նապարհք քո պարտութիւն էն , և գատատաւիք քո կան
 խաղկեալ էն : « Չի ահաւասիկ անորեստանեայն ելից 6
 զարդ իւրովք զերկրս . և բարձրացան հեծելովք երկ
 վարացն , և հպարտացեալ մեծամեծաց 'ի բազուկ հե
 տեակացն բազմուն , և յուսացան 'ի նիզակս և 'ի սպա
 ռաղինուիս , և 'ի կորովս տղճեաւորացն և պարտաւ
 րացն . և ոչ գիտացին թէ գեւ թր ես որ խորտակեա
 զպատերազմունս , և թր է անուն քո : Փրկեա զմեզ 'ի 11
 նեղութեն : * և ցրուեալ զարուիս նց թր ամենեակալ .
 և խորտակեալ ընկեալ զարուիս նց բարկութի քով .
 զի կամեցան պղծել զարուիս քո և զյարկս անուան
 բնակութի փառաց քոց , և կործանել երկաթով զեղ
 ջերս անգանոյ սրաց քոյ : * Եւ այժմ և տես զամբար 12
 տաւանութիս նց , և աստեղեալ զբարկութիս քո 'ի վր
 զլեռոց նց . և տեւր ձեռն ազանոյ քոյ , և պրւոյս զը
 րու

ԳԼ. Թ. (1) Ոմեւ . Զգեցեալ էր ինքեան : (1) Բնիկ .
 Մատուցեալք երեկոյնիք : (4) Աստ . Եւ եղև ող եւ
 կամեցար : (11) Ոմեւ . Զեղելուս տեղանոյ :

- 15 րա՞ծ զոր խորհնցոյս առնել. * և հանք կործանեալ զգ, ծառայի խաբանեք շրժանց իմոց, և զիշխանն ծառայիւք իւրովք. և խորտակեալ զսաստեղծի նոյ՝ ի մեռն կնոջս :
- 16 * զի ոչ եթէ ՚ի բազմուէ եք զօրուիք. և ոչ կարողք յայնս ե որ հզօրքն են. այլ խոնարհաց ես եր ան, և կարտելոյ ես օգնական, տկարաց ես ընդպանելու թէ՛ կարտելոյ ես խնդրակ, անդաւից ես փրկիչ :
- 17 * Այլ ան հօրն իմոյ, և ան ծառանդութենն ելի. ար երկնից և երկրի, արարիչ ջուրց. Թաղաւորեմ ստաց :
- 18 ուստից քոց գնւ ես : * լուր անթիւն ապաւնոյ քոյ. առւր ինձ բանս զի խտեցալց զնա ՚ի կործանումն նոյնն՝ որ եկեալ են ՚ի վր կատկարանաց քոց, և ՚ի վերայ անն քոյ՝ և բարձունս սիանի, և ՚ի վր բնակութե արգ :
- 19 ւոյ քոց, զի խորհեցան զխորհուրդս իմաստ. * և ծառ ան զբարձր բազուկ քո ծառանդութե քոյ, եթէ գնւ ես ան՝ որ տիրես ան զօրութեց և իշխանութեց. զի ոչ եք ե որ պաշտպան լինի ազգես ելի բաց ՚ի գին եր :

ԳԼ. Ժ.

- 1 Եւ իբրեւ գաղապեաց յուզիմ յաղծից իւրոց, և հասարեաց զբանս զոյս. և յանն եկաց յերեսացն
- 2 խոնարհելոյ. * և կոչեաց զնաժելան իւր, և ել ՚ի առն իւր նա ուր կատարէր զառուրս շաքաթուց, և զաւարս
- 3 առնիցն : * Մերկացան յիւրեմ զսուրբն զոր զգնեցաին եր, և ՚ի բաց եհան զհանգերմն աքրութե իւրոյ, և լըւաց զմարմնս իւր ջրով, և օծաւ իւզով անուշիւ. և եհիւս զհեր զշիւոյ իւրոյ, և կապեաց զապարաւն ՚ի շակատ իւր. և զգնեցաւ զհանգերմ ուրախութե իւրոյ, զոր զգնեցոր առ կնիգանութե առն իւրոյ մանասեի :
- 4 * և ագաներ հոշիկս ոսկեզօծս. և արկաներ ապարան ջանս ՚ի մեռս իւր, և արկաներ քայլոս յահանց պառ ուսականաց ընդելլուգեալս մարգարտով ՚ի պարանոց իւր, և մատանիս ՚ի մատունս իւր, և զգարչապահանգս ՚ի զլուիս իւր. և յոյնիկէր կաղեր ան զարգու իւրով, և պայծառանայր աւառել յոյժ առ ՚ի խարել և պառ բել

(16) Ուսն. Եւ ոչ կարողք յայնս ե : (16) Ուսն. Որ հզօրագոյնքն են. . . անյուսաց ես փրկիչ : (17) Զօրեւ իմ. Արարիչ ջուրց, խորհուրդով նշանի : (17) Ուսն. Թաղաւոր ան անգնումանոց քոց : (18) Բազուկ. Եւ բարձունս սիանի : և արմուկի. Եւ ՚ի բարձունս սի : (19) Ուսն. Զբարձր բազուկ ծառան : ԳԼ. Ժ. (16) Ուսն. Եւ արկաներ քառս. . . և զգարչա պարանոցս ՚ի զլ. . . որ անանիքն զնա :

րեւ զամենեւին 'ի գեղ յերեսաց իւրոց' որ տեսանիցենն
 ցնա : * Եւ ետ ցաղախինն իւր զմախազն . և ելից զնա 5
 փոխնգով և պարտաւեղ և հացիւք սրբովք . և զհագա
 քանն գինւոյ, և զգրուական իւրոյ . և սրբեր կազմէր զնոմ
 բոս օրինի իւրեանց, և տայր ցաղախինն իւր : * Եւ 6
 ելին նոքացի գուռն քաղաքին քնախղուայ . և տեսին
 անդ զսղիս զի կայր առգրանն' և զայլ բաժանայս . բա
 զաքին ընդ նմա, և զքարբին, և զքարոնն : * Եւ իբրե 7
 տեսին նոքա պուգիթ' զի եր փոխեալ նր զգեղ երե
 սաց իւրոց' և զգետ հանգերձին իւրոյ, զարմացան
 նոքա Է զեղ նր յոյժ : * և ասեն ցնա . Եւ նմ հարցն 8
 մերոց տացէ քեզ քորհա, և կառարեացէ զկամս սրտի
 քոյ 'ի ցնծութի և յաւրախութի որդւոցն ելի, և 'ի բա
 բաթն եմք : և երկիր պագին եյ : * Եւ ասէ ցնն յաւ 9
 գիթ . հրաժայեցէք ինձ բանալ զգրուան քաղաքիս, զի
 ելից ես' կառարել զբանս զոր խոսեցայ ընդ իս : և
 հրամայեցին գունապանացն բանալ, ոպ և խոսեցանն' և
 արարին այնպէս : * Եւ ել յուգիթ թիւն և աղախինն 10
 իւր Է նմա : և միտ գնէին նմա արք քաղաքին յերթալն
 նր, մինչև եղև նա ընդ լերամբն, մինչև անց նա Է ծոր
 Ժոր հովիտն . և ապապէս տեսին ցնա : * Եւ երթային 11
 նոքա ընդ ծործոր հովտին ուգից ընդ ճանապարհն : և
 ապաստեցին նց պահապանքն ասորեստանեացն, * և 12
 կալան զնոսա . հարցին և ասեն' քո ես գու' և ուսաթ
 քառ, կամ յո' երթաս : Եւ ասէ ցնն յուգիթ . գուտար
 եմ ես երրպեցեղ, և փախուցեալ եմ ես յերեսաց նց,
 զի մատնեւոյ, են նոքա 'ի իերակուր ձեզ : * և ես եկի 13
 քալ պառթի հաղփեանեաց իշխանի զօրաց ձերոց' պառ
 թել նմա զբանս ճամբարութն, և ցուցանել նմա զնա
 նապարհն ընդ որ երթայցէ, և տիրեացէ նոմ լեռնային
 կողմանցն . և ճ միում ումեք լիցի մեան 'ի զօրաց գորս :
 * Եւ իբրե լուան արքն զբանս յուգիթայ, և նայեցան 14
 նոքա յերեսո նր, և եր առաջի նց գեղեցիկու յոյժ . և
 ասեն ցնա . * ապրեցուցեր գու զանձն քո այսօր . արգ 15
 փութալ գու իջանել տեսանել զերես տեսան մերոյ,
 և մատիցեն գու առ խորան նր մեզ հանգերձ, և տա
 ցուք զքեզ 'ի ձեռս նր : * և յորժամ կազցես առաջի 16
 նր, մի երկնչեցես 'ի սրտի քում, այլ պատմացես գու
 նմա

(5) Ոմեռ . Եւ ետ ցաղախինն զմախազ իւր . . և պաղտա
 կեք . . և զհանդաղանն գինւոյ . . Է սրբին իւ" . . և ապա
 յաղախինն իւր : (7) Ոմեռ . Զանգերձին նր, և զար" :
 (12) Ոմեռ . Եւ կամ ուսաթ քառ : (13) Ոմեռ . Ընդ որ
 գնայցէ և տիրես" : (14) Ոմեռ . Եւ նայեցան ընդ երեսո
 նր : (15) Ոմեռ . Միտ 'ի խորան նր մեզ հան" :

- նմա ընտ բանիցդ պղծեցի՝ և բարձր արասցէ քեզ : Եւ ընտրեցին իւրեանց արտ հարիւր՝ և յեղեցին ընդ նմա : և անին զնս 'ի խորանն հողովեանեայ : և պատկեցին զգեղեցիակն նր , և զպալն՝ յամ քանակին : և գային 'ի անտանել զնս մինչ գեւ կայր արտաքոյ խորանին հողա :
- 17 Գեւանեայ , մինչքեւ պատմէին հողովեանեայ : * և զար մանային յոյժ ընդ գեղեցիակնն նր , և ք նամ որդւոցն :
- 18 Իւր : * Եւ ասնն այր զընկեր իւր . իսկ արգ մ'կարէ չար ինչ խորհել 'ի զք աղքիս պոսորիկ որք ունին զայդ պիսի գեղեցիակն կանայք նց : արգ՝ մչ պարտին ապրել արք նց , զի եղիցին գասերք նց մեզ կնուծն . զի թէ ասարնն՝ Քնաս են նոքա նմ երկրի : Եւ ելին ապա սաւորքն հողովեանեայ և նամ ծառայք նորա , և տարան :
- 19 զնա 'ի խորանն : * և հողովեանն նստէր 'ի գահայն իւր . և եր փակեալ զնա վարագուրք չարժանալի : զորս եր ընդերուդեալ սահաղ և մարգարտով և ակամբք պատռականոց : Եւ իբրեւ լուսն նա զյուզմայ , ել նա արտաք 'ի սրահ խորանին ջահիւք և լապտերք արծա :
- 20 Թեգ , քանոյ գիւրեր : * և իբրեւ կան զնա հողովեանն , և ես , զարմացաւ ընդ անսիլ գեղոյ նր : Եւ անկեալ 'ի խոնարհ երկիւր պագաներ յուգիթ հողովեանեայ : և կանգնեցին զնա ծառայք նր :

ԳԼ ԺԱ

- 1 Եւ ասէ զնա հողովեանեա . համարձակեաց էին գու , և մի երկնիւր . զի ես մչ չարարեմ զմարդ որ կա մի ծառայել նաբուքողոնոսորայ արքայի որ տիրէ նամ երկրիս : * Եւ արգ ժողովուրդ քո պղծ՝ որ բնակեալք է 'ի լեւանաիտեանոց , եթէ մչ եր ապտամբեալ գոցա յինն , մչ եր իմ առեալ զնիզակ իմ 'ի զք գոցա : ոչ :
- 3 Գորա քերտեղ արտաքն անձանց իւրեանց զայս : * Արգ՝ աստ գու ինն , զն որոյ ես գու փախուցեալ 'ի նիցնն , և եկեալ ես առ մեզ . քաջալերեաց զի 'ի փրկութն եւ կեալ ես , զի կենդանի ես 'ի գիւրիս յայմիկ : և զնամ աւուրս քո , և ոչք է որ քնասի քեզ : այլ բարձր լիցի քեզ , ոչ և լինի ծառայից անտան իմոյ նաբուքողոնոսորայ : * Եւ ասէ զնա յուգիթ . ընկալ զքանա աղախնայ

(18) Որ ասէ զայսպիսի գե' : (18) Թորնալին . Եւ ելին պարսաւորք հողովեան : (19) Որ ասէ . Ընդերուդեալ մարգարտով և ակ' : (19) Որ ասէ . Եւ լապտերք արծաթեղինոց :

ԳԼ ԺԱ . (3) Որ ասէ 'ի քեզ : (4) Որ ասէ . Պատմե անտան իմում . բանից աղախնայ քում :

նոյ քոյ, և խառնացի աղախին քո առաջի քո. և ոչ մէջ
տառութի պատմեմ տեսան իմում' ի գիշերէս յայրմիկ :
եթէ զնա եկեսցես և լուիցես բանից աղախնոյ քոյ,
գործ կատարեալ գործն Է քեզ ան, և ոչ անկցի բան
քո ընդունայն : * զի կենդանի է նաբուքոզոնոսոր առ 5
քոյ Թմ երկրի, և կենդանի է զարուծի նր որ առաջ
քեաց զքեզ յազդուէ Թմ մարդոյ. զի ոչ եթէ մարդ
գիկս միայն ծառային նմա' ի ձեռն քո, այլ և գաղանք
վարի, և անասունք' և թռչունք երկնից քն կեցցեն նա
քաղոզոնոսոր և Թմ տուն նր : * զի զի լուսն զիմազ
տառութի և զհանձար անձին քոյ որ և պատմեալ իսկ է
յեմ երկրի. զի գու միայն ես բարերար յեմ' ի թա
գաւորուէ նր, և հզօր ես բանիւք, և պանծիլի ես' ի
մէջ պատերազմից զարացա : * Արդ զբանսն զոր խառն
7
ցաւ աքիղի' ի խորհրդեան աննկի քում, լուսն և մեզ.
և զի ինայիցին 'ի նա արք բեռնուղուայ' և նա պատ
մեաց զԹմ ոնք և խօսեցաւ ընդ քեզ : և արդ' այժմ տեր
մի անցաներ զբանիւք նր, այլ հաստատեալ զնոսա' ի
երտի քոյմ. քանզի ճմարիտ են : * զի ոչք կարէ չաք 8
չաքիւ զաղգա մեր, և ոչ սուր թշնամոյ միտսն մեզ.
բայց յորժամ մեղանչցեն նոյ իւրեանց : * Եւ արդ մի 9
միտսիցիս տեր իմ, գու և զորք քո. քանզի հասեալ իսկ
է ժամանակ մահու նոյ' զի մեղացն զոր մեղան նոյն իւր
եանց. քանզի արարին նոքա մեզս մեծ անօրէնութի :
* զի պապանեցին նոյ ջուրք և կերակուր, * խորհեցան 10
նոքա և արկին զձեռս իւրեանց յանտառան զոր ոչ էր 11
հրամայեալ ուտել' նոյն իւրեանց. * և զպտուղ ցորեւ 12
նոյ' և զտասանորդո գինւոյ և իւղոյ որ էր սրբեալ քա
հանայիցն որ պաշտօնեալքն են յեմ, առաջի նոյն մարդ.
սկսան ուտել զայն' զոր ոչ էր օրէն ուտել նոյ' բայց
միայն քահանայիցն : և առաքեցին յեմ, զի որք անգն
իցեն' արասցեն այնպէս. զի որոյ լինէր նոյ թաղութի :
յեւ 'ի ձեռն քահանայիցն : և արդ յորժամ արարին
զայս մեղս, և մատնին 'ի սատակումս : * Արդ' ես ա 13
զախին քո յորժամ գիտացի զայս' փախեալ 'ի նոյնէն :
և առաքեաց զիս առնել Է քեզ գործ մեծ' զորմե վար
մասցի Թմ երկիրս որ փանգամ լուիցեն զայն : * զի ոչ 14
զախին քո Թմապոխա է, և աղաքիմ զքայգ և զբերեկ
զնր Թմ երկնից : Եւ արդ միացից ես առ քեզ տեր
իմ.

(5) Ո՛հնէ. Ասլ և գաղանք վայրենի : (8) Ո՛հնէ. Վնա
ոն զմեզ : (12) Ո՛հնէ. Եւ իւղոյ զոր էր սրբեալ քա
(12) Աստ. Զի որք անգն իցեն' արասցեն այնպէս :
(13) Ո՛հնէ. Եւ առաքեաց զիս ար առնել : (14) Ո՛հնէ.
Եւ պատմէ ինձ յորժամ մեղանն նմա :

- իմ. և ելցե աղափին քո՝ ի գիշերիս յայտնի՝ ի Ժործարն հողմին, և կացից յազգԹս առ ար Թծ իմ. և պատմե
 17 ինձ յորժամ մեղանան նմա. * և ես գամ և պատմեմ քեզ. և դու ելցես Թմ զօրօք քովք հանգերձ, և ոչ ի ցե ի նոցանէն որ ապրիցե ի քէն. և ասարայց զձեզ ընդ մէջ հրէաստանի, մինչև ասարայց զքեզ յեմ, և արեցես զաթոռ քո՝ ի միջի նր, և ժողովեցես զնա ող զհօս՝ ոչ բոց ոչ իցե հովիւ. և ոչ հաջեացե շուն մի լեղուալ իւրով ընդ գէմ քո: և ինձ պատմեցաւ այդ լինել յայ, և
 18 եկի ջուլցանել քեզ: * Եւ հաճոյ Թուեցան բանք նր ասալի հողովեռնեայ՝ և ասալի Թմ Ժառայից նր, և
 19 զարմանային ընդ իմաստութի նր, և ասեն. * ոչ գառ նի կին գեղեցիկ համեմատում, ի Ժառայց երկրի մինչև ի Ժառա՝ իմաստութի բանիւք և գեղեցիկաւ երեսաց
 20 իւրոյ: * Եւ ասե զնա հողովեռնէս. բարի արար Թծ զի ասալեաց զքեզ Թուալարգել ժողովրդեանս. զի լինի հզօրացեալ տէրութիս մեր՝ և որք ապրտամբեցին ի մէջ կորիցին: Եւ արդ տեսանեմ զքեզ կայստա
 21 տեսեալս: և բարի զԹմ բանս քո. * զի թէ արածցե ող խօսեցար՝ Թմն քո եղիցի նա և իմ Թծ. և դու ի տան նորուքողոնսարայ նապիս, և եղիցիս անուանի քան զԹմ երկիր:

ԳԼ. ԺԲ.

- 1 Եւ հրամայեաց ասնել զնա ի տուն գանձին: Եւ հրամայեաց նմա ռոմիկս յիւրից խորակացն, և ի
 2 գինւոյ անտի զոր ինքն ըմպէր: * Եւ ասե յուգիթ ԺԶ կերայց ես ի գողանէն, զի մի լինիցին ինձ ի գայԹաք զուր, ալ տացն ինձ հրաման՝ ուտել ինձ անտի զոր
 3 բերին ինձ ի քաղաքէ անտի: * Եւ սուե ցնա հողովեռնէս, եթէ պահասեացե այն՝ ուստի՝ ապցուք քեզ նման
 4 նց. զի ոչ ոք է ընդ մեզ յազգէք քուսմէ: * Եւ ասե զնա յուգիթ. կենդանի է անձն քո անք իմ, եթէ մէ Ժախե աղափին քո զկերակուրն որ եկեալն է ընդիս մինչև արասցե ի ձեռն իմ զոր խօսեցաւն: Եւ ասին զնա Ժառայքն հողովեռնեայ ի խորան անգր. և ննջեաց նա անգ մինչև ի մէջ գիշեր: Եւ յարեալ յուգիթ յա
 առ

(17) Ոստ. Զնն իբրեւ զհօս որոյ ոչ գուցե հովիւ:
 (18) Աստ. Եւ ասեին. ոչ գառնի: (21) Ուտ. Զի թէ արասցես ող փօսեցար:
 Գլ. ԺԲ. (2) Ուտ. Զոր բերի ի քաղաքէ: (4) Յոգեւ լաին գոտեի. Եւ ննջեաց նա անգ մինչև: (4) Ոստ. Թառաւորան պահա:

աւառութիւն՝ պահումն . * և առաքեալաց թաւ հոգոյքեանէն և
 ասէ . հրամայեցեմք՝ տէր իմ թողաւ զպաշտօնին իւր եւ
 լաննէր կալ յազգիս : * և հրամայեալաց հոգոյքեանէն պա- 6
 հապանայցն՝ մի արդեւուլ զնա : Եւ եղև նա ի բանա-
 կի անգ՝ աւառաց երկուս : * և ելանէր նա ի գիշերին ի 7
 ձորն քաղաքուայ . և մկրտէր ի բանակի անգ՝ յաղբուրա
 ջուրցն ըստ օրինի հրէիցն : * և իբրեւ մկրտէր՝ կայր յա- 8
 զգիս առ մեր ձեռն էլի զի յաջողեացցեալ ձանապարհս նր,
 ի փրկուիլ քրդուոց ժողովրդեան իւրոյ : * և նա մտա- 9
 նէր արեւել . և լինէր ի խորանին՝ մինչև աւանդր աս-
 նէր զիւր կերպիմարան առ ինքն թ. երեկոս : * Եւ եղև 10
 յաւուրն չորրորդի, արար հոգոյքեանէն կաշուեղ ծա-
 ապիցն իւրոց միայն . և կոչեաց ի կոչումնսն՝ և մէ զմի
 զք յատարաց անտի : և ասէ ցաղաւ. ցնեցրինն իւր-
 ար էր հաղարարեալ հաւատարիմ՝ ի վր ձեռն ընկից նր . 11
 երկը հաւանեցն գու ասէ զկիկն հեթապիցի որ է առ-
 քեզ, ուսնել և բնակել ընդ մեզ : * և զի նշ է այդ պայմ-
 կատականայ, թողաւ մեզ զայդպիսի կին, և ոչ բնա-
 խտել ընդ նմա . արգելծէ ոչ անցուք զմարդդ և մեր, 12
 ձեցուցուք առ մեզ . գուցե ծանր ինչ առնիցի զմեզ :
 * Եւ ել քաղաւ յերեսաց հոգոյքեանէն . և եմուտ առ 13
 նա և ասէ ցնա . մի գտնեալքեցի աղաքինդ գեղեցիկ
 գալ առ տէր իւր և փառաւորել ի նմանէն . և բնակել
 ընդ նմա զգիւր ուրախութեն մեք հանգերմ . և եղև 14
 ցիս գու այսօր իբրեւ զգուսար մի յորդուոց ասուրայ,
 որպիսին ի սպասու արուքողոնոսորայ պաշտի : * Եւ 15
 ասէ ցնա յուզիւծ . և մի զք եմ ես որ ընդգէմ դառ
 նամ ցնա իմաւ : * զի զեմ որ ինչ հաշիյ է առաջի ալաց 16
 քոց փութայով աւանտ . և եղիցի ինձ ի ցնութն մինչև
 յոր մահուան իմոյ : * Եւ յարեաւ զարդարեցաւ զար-
 քաւ իւրով ըստ զարգաւ կանանց : և մատեաւ նոսիւր
 իւր, և արկ նմա բազմական ի գեանի գէմ յանդիման
 հոգոյքեանէն զակումբն մաշկեայ, զոր սու նա ի բազ-
 գաւայ ի հանապազորդ սպաս նմա . և բազմեցաւ յա-
 գիւծ ի վր նր : * և յիմարեցաւ հոգոյքեանէն ի գուծ 16
 երեւ

(7) Յերնային նիւեր . Եւ ելանէր նա ի գիշերին : (7) Ու-
 մանք . Եւ մկրտէր նա ի բանա : (10) Անան Բաղաւ . ի
 փէր յայն գրէին յմօրնայն մէր աղապետ . ի գրաց զնի պէտք
 եղանակոյ . զի ըստ մեծի մասին գրի՝ բաղաւ . և երէնք գա-
 թու . նաև մերի առ մանս պառուգ : զի ի մէջ ըստ պոքրածի
 ամարէր միպէն երես համեմաք Բաղաւ : (14) Ու-
 մանք . Զի զեմ ինչ որ հաշիյ է . . . մինչև յոր մահուան ի
 մոյ : (15) Ումանք . Զոր սու նա ի գաղաւուայ ի հանա :
 (16) ի Բաղաւն նիւի . Երեսայ նր, և խաւիլայն անիւ նր :

- ծրնայ նր, և խառվեցաւ անձն նր: և նր 'ի ցանկաւս
մեծի լինել ընդ նմա. և խնդրեր հողո՞վեռնէս խառնել
17 զնա յորէն յայնմանէ յորմէ նաեւ զնա: * Եւ ասէ ցնա
հողո՞վեռնէս. արք դու և ընր առ մեզ ուրախ: * և ա
սէ յուզիթ՝ այստեք, զի մեծացան յիս կեանք իմ այսոր՝
18 քան զմա առաքս: 'ի ծննդեանէ իմիս: * և աս. կերազ և
արք առաջի նր զոր պատարտանայ նմա ազախինն իւր:
19 * Եւ ուրմէ եղև հողո՞վեռնէս 'ի վերայ նր. և արք նա
գինի սատարել յոյժ, այլապէս ոչ էր արքեալ նր այնչափ
յառուրս իւրում: յորէ ծննդեանէ իւրմէ:

ԳԼ. ԺԳ.

- 1 Եւ իբրև երեկոյ եղև փաւթացայ զժառայսն իւր
զնալ արտաքս. և բազու փակեաց զորսնս իւր
ռանին: և զնալն նորա յիւրաքանչիւր անկողնաւ իւր
2 եանց արտաքս քան զխորանն: * քանզի կէն ամենեւ
քեան խնդր և վտառակք 'ի բազում գինեգրութեաց ան
3 ակ: * և մնացին յուզիթ և հողո՞վեռնէս միայն 'ի խո
4 բանին: * Եւ հողո՞վեռնէս մեռաւ 'ի գահոյս իւր 'ի քան
5 եղև, և եր թմբեալ յոյժ 'ի գինւոյ անախ: * Եւ ա
սէ յուզիթ ցաղախինն իւր՝ զի կապէտ արտաքս խորա
նին և ուղտերոցէ նմա՝ յորժամ ելանիցէ արտաքս ան
և յոյլ առուրսն, զի ասաց նմա թէ երթամ կալ քե
ղծա ըստ սովորութեն. և ընդ բնագուայ խտեցաւ ի
6 բանիցս այսոցիկ: * և զնալն ամենեկեան 'ի աննկէ
անախ, և ոչք մնաց ամենեկն անդ: Եւ եկաց յուզիթ
առ գահոյս նր և ասէ. Տը քո զորութեց՝ նախնայ 'ի
ժամնա յայտնի 'ի գործո մեծաց խնդ և 'ի բարձրու
7 թիւ եմ: * զի այժմ է ժամանակ այլ ամենել քեզ ժա
ռանգութե քում, և աննել զգործս զայս 'ի մեռս իմ,
'ի սատակեալն թշնամաց մերոց ողբ յարուցեալ են 'ի
8 զք մեր: * Եւ մտաեաւ առ քանուն գահոյսին, որ եր
ընդ անարսն հողո՞վեռնեայ, և եկան զգաղոյն նր յաղ
9 գերէ՝ նր: * և կարու զհերաց նր և ասէ. զորացն զնա
10 ան ելի յառուրթ յայտնի: * Եւ եհար 'ի պարանոցի նր
երկիցս զբաւել իւրով: և հասեալ ետարձ զգլուխ նր:
11 * և ինտաղեցոյ ընկէց զմարմն նր 'ի գահոյսին անախ
և յետ ժամու միոյ՝ ել և ետ նստեալին իւրում զգլուխն
12 հողո՞վեռնեայ: * և ընկէց 'ի մախաղ կերակրոյն իւրոյ:

Եւ

(17) Ո՛հնէ. Եւ ընդ ընդ մեզ ուրախ:

ԳԼ. ԺԳ. (5) Այս. Եթէ երթամ կալ յա՛: (6) Ո՛հնէ
յաղաւ. Եւ եկաց յուզիթ յայտնս առ գահոյս նորա:
(11) Ո՛հնէ. Եւ յետ ժամու միոյ... նստեալին իւրոյ զգլու՛

Եւ եղին երկուքն՝ Բաբային քառասունընեան խորանայ,
 և անցին նորա քառ քանակն, և շրջեցան եկին Շ ճարն.
 և ելին նորդ 'ի լեռանն բեախդուայ. * և եկին նորա 'ի 13
 գրունա քաղաքին: Եւ ասէ յուզիթ 'ի հեռատանն
 շաղահայտնս գրանցն. բացկէ բացկէ արգ զգրունագ,
 զի ընդ մեզ է ար ամ մեր, արասցէ ևս զգրուն յելի,
 և զքաղաքն: Եւ շնամեաց մերոց. ու զ և արար այսօր:
 * Եւ եղև իբրև լուսն արքադարքն նր զմայն նորա, 14
 փութացան իջանէ 'ի գրունա քաղաքին խորանայ, և
 փարդացին նորա զքանանայսն և զմերս ժողովրդեանն:
 * և ժողովեցան 'ի փորուէ մինչև ցնեմամեմս, քանզի 15
 զարմացեալ էին նորա յոյժ ընդ գնալն նր: Եւ բացին
 զգրուն քաղաքին, և ասին զնս 'ի ներքս. * և լուցին 16
 զքաղաքս խորանայ, և կացին շուրջ փորդս: Եւ ոչ 17
 սէ յուզիթ բարձրաձայն բարբառով. արդիւր էլ որ
 նեցէր քան, * որ ճշ մերժեաց զոգորմուն իւր 'ի տա 18
 նէս իլի. այլ եհար վանեաց զԹշնամիս մեզն ձերն իմ.
 'ի գեղեթիս յայտնի: * Եւ եհան զգլուխն 'ի մախաթն 19
 և եցայ ճշ, և ասէ ցնս, անաւասիկ գլուխն հողմեմս.
 նեայ զգրուդիթ զորացն ասուրայ. և անա վարդապետ
 պատուականդ Շ որով անկեալ գնէր յարքեցուն իւ
 բում և աստակեաց զնա ար ամ 'ի ձերն կնոս: * Կեն 20
 քանի է ար որ պահեաց զիս 'ի մանապարհն յայտնի
 յորում գնացին. զի խաբեաց զնա անախ երեսաց ի
 մոց 'ի կորսուստ նմին, և ճշ արար նա ընդես պղծութե
 'ի մախաթիս անմին իմոյ: * Եւ գոհացան ամ ժող 22
 փորդս, և խոնարհեալ երկիր պագին նոյ. և ասեն մեա,
 մայր ամենեքն. օրհնեալ ես գու ար ամ մեր, որ յու
 մեթ արարեր այսօր զԹշնամիս ժողովրդեան քոյ: * Եւ 23
 ասէ ոչիս յուզիթ, օրհնեալ ես գու գուսոր յոյ
 բարձրելոյ, քան զամ կանայս որ 'ի վերայ երկրի: * Եւ 24
 օրհնեալ ար ամ որ արար զերկինս և զերկիր. որ յու
 ընդեացն քեզ 'ի վր դլիոյ իշխանիզ այգօրիկ Թշնամիոյ
 մերոյ: * և ճշ պահասեացէ անունդ քո 'ի մարգկանն, 25
 աս 'ի յիշելոյ զքեզ աստիկ. նոյ մինչև յաւիտեան. և ու
 քառացէ զքեզ ար ամ իմ 'ի բարձրութե անմին քո, և
 յոյցելու լիցի քեզ 'ի բարիս. փոխանակ զի ճշ խնայե
 ցեր գու յանմն քո զմ աստապանեաց ազգի մերոյ. որ
 իմեզ

(13) Աստ. Չորութիս յելի: (15) Ոմն. Ընդ 'ի
 մեմամեմս: (15) Բաղն. Նորա յոյժ ընդ գնալն նր:
 (18) Ոմն. Վանեաց զԹշնամիս մեր: (23) Ոմն. Եւ
 նայս 'ի վերայ երկրի: (25) Աստ. Զի ոչ պահասեցի
 ու: (25) Ոմն. Ազգի մերում. այլ խորդեցեր գու
 զքեզ. և արուածացս մերոյ, գնացեալքս ուզիզ:

ինչպէս ինչպէ՛. Կորնտնեան Հարաւանաց աւր. Գլ. 26
նախնայ քաղաքի զնախապարհա առաջի նա մերոյ. Եւ
ստե նա՛ ժողովուրդն՝ եղիցի՛ եղիցի՛:

ԳԼ. ԺԴ.

- 1 Եւ ստե յուգիկն ցնն. լրաարեւք գուց ինձ եղբայր
զդր. առեմն ձեզ. և առեւք զգլուխս զայս, և կա՛
խեցեք զսառաւորի՛ ժահարմանաց պարսպաց քաղաքին:
- 2 * և եղիցի յորժամ մերկասցի առաւառն և ծաղկացի աւ
րեգակն յերկիր, վառեցարեւք նա՛ արք զորաւորք որ
ստեղծեմ, և կացուցանիցեք՝ ի վերայ ձեր զորավարս, և
եղանիցեք արաւոյ քաղաքին, իբրև թէ իջանիցեք՝ ի
գաւառն երկրի թէ մի արարեալսնայ՝ որ գաւոցն առաւր.
- 3 և անգր մի իջանիցեք. * ոչ խաժ՝ հարկանիցեք նոյ՛,
և նոցա առցն զգնն իւրեանց, և զնասցն՝ իբրեւն բա՛
նակն իւրեանց, և յարուցանիցն զզորագլուխն աւ
աւր. և ժողովեալք գիմնացն՝ ի խորանն հողովեալ
- 4 նոց, և զնա եւ զառնիցն. * և անկանիցի՝ ի վերայ նոյ՛
ան, և ի՛ փախուստ դարձցն նոցա յերկառաց՝ մերոց:
- 5 * և դուք զինի՛ մտեալ, և նա՛ բնակիչ քաղաքնայն եղի՛.
առաւառ արեւալ ժանիքն ցնն յա՛մ նախապարհա նոյ
Եւ արք միջի՛ արարեալ զայս, և ինչեկեք առիւ զաւ
գիծիւր աննայի, զի նոցնի զայս արք զգաւն երկր
զառնն ելի. որ. կապեալն զնա, և նո՛ ամեւ այսր՝ ի
մահ: Եւ կարգացին զարեւոյ՛ ի ամենն ողբոյ: և իբրև
եկն ետես նա զգլուխն հոգեմեանեայ՝ ի մեռն անն
միջ՝ ի ժողովրդեանն, անկաւ. ի վր երեսայ իւրոց՝ և
Յաւաղեցեալ և իբրև անգիմն զորացաւ, անկեալ. ար
աւա յուգ(Թայ)՝ երկիր եպագ նա՛ և ստե. որ հնեալ ես
գաւ յա՛մ բնակեալն յուգայ. և ինչ. աղաւ նա՛ արք և
լոյցն զանուն քա. զարմնացին: և արք՝ պատմեալսն
ինձ, միջ արարեւր յաւաւր յայտնի: Եւ արարեալսն նա
յուգիկն առաջի նա՛ ժողովրդեանն իւրոյ, զոր էր նո
արարեալ յորե յայնմանն յորաւմ եւ. նա միջի յայն
ժամ: Եւ իբրև գաղարեայ յուգիկն՝ ի խաւց իւրոց,
արարեալսն ժողովուրդն մեռնայն փառաւորն զնն
- 6 ի՛ քաղաքին իւրեանց: Եւ իբրև ետես արեւոյ զայն
նա՛ զոր արար նա՛մ ելի, հաւատայ յա՛մ նա՛ արար իւ
րով. և թշտեալէր ի՛ մարմնն անթշտաւաթն իւրոյ, և
- 7 յաւեղաւ նա՛ ի սառնն ելի միջի ցայս օր: * Եւ յոգ
ժամ

Գլ. ԺԿ. (2) Եղիցի. և իբրև թէ իջանիցե՛ք ի. (5) Ու
նա. Եւ իբրև եկն ետես նա. . ի մեռն անն. (7) Ու
նա. Եւ զառնացաւ նա՛ արք ի զնն իւր. (7) Ունա. .

Ժամ ծագեալայ առաւան, կախեցին զլշնին հարկն ա
 նեայ 'ի պարսպէ անտի . և վառեցաւ թմ' այր զգին իւր .
 և ելին նոքա առնել զայն ընդ անցահողմանն 'ի վր ըն
 րինն : և որդիքն ասուր իբրեւ տեսին զնս' ազգ արարին
 նոքա առ առաջնորդս իւրեանց, և եկին նոքա առ զը
 ղաղլուխս և առ իշխանս և առ հաղարապետս նչ . 8
 քանիցն նոքա 'ի խորանն հողովեանեայ, և ասին ջակ
 նիկապեա նր, արգ մուտ յարս զանրդ մեր . զի իշխե
 ցին ծառայքն 'ի վր մեր 'ի պատերազմ . զի սատակեա
 ջառք զնոսա 'ի սպառ : Գլու եմուտ բազու և բաժնեայ 13
 զգուրս աննեկին . քանզի կարծիր թէ 'ի քան իցե հան,
 գերձ յուզմաւ : Գլու իբրեւ եւ նմա պատասխանի,
 14 զաղալըրեալ եմուտ 'ի նոքա 'ի աննեական, և ետես զի
 անկեալ կայր 'ի վերայ գեանայն մերի, և զլուին իւր
 բարձեալ էր 'ի նմանին : Եւ գոժեայ բազու ժոյնին
 մեծաւ, և բաժով և ողբամբ յոյժ, և պատասխանց նա
 զպատմաւնսն իւր . Գլու եմուտ նա 'ի աննեական յուզ . 15
 թեայ' և ոչ եղիտ զնա . և ել ընթացաւ նա առ զօրսն
 և ասէ . Գլու պատասխանեցին ծառայքն, զի արար ամբ 26
 նախառնայն կին մի հերթայցի տան արքայի նաբաւ
 քաղանաորայ, զի ահաւառիկ հողովեան յերկիր կոր
 ծանեալ, և զլուին իւր զի առ նմա : Գլու իբրեւ լուան 17
 զայս բանս իշխանք զօրոյն ասուրայ, պատասխանցին ա
 մենեան զպատմաւնսն իւրեանց և երկեան յոյժ .
 Գլու զգեցին նոքա 'ի մէջ բանեկին : 18

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ իբրեւ լուան որք 'ի վրանն կին, յանդերցան զի 1
 իրացն որ եղին : Գլու անկաւ 'ի վր նչ ան և գո 2
 զամե յոյժ . և ապա ոչ մնացին ամենեկն այր ընկերի
 իւրումն Գլու հեղեալք զաղեալք առ հասարակ 'ի վր,
 3 ինչապա զարձակ 'ի գաղտնի ողմանն և 'ի լեռնահողմանն
 Գլու զգեալք անտի փափառեալք
 4 ընկին . և ապա թմ' այր պատերազմոյ որդւոցն էլ
 յարձակեցան 'ի վր նչ : Եւ առաջեայ պիտ 'ի բեա 5
 մեծեմ, և 'ի քաղա, և 'ի կովքս, և յամ' սահմանս էլ
 ասեալաւ որք զի իրացն որ եղին . զի ամենեկին առ հա
 սարակ ժողովեացին և մայքն զհեա նչ սատակել զնս :
 Գլու իբրեւ լուան որդիքն էլ, ամենեկեան առ հասա 6
 ղալ

Ազգ արարին նոքա յառաջնորդս իւր : (14) Այս . Եւ
 զաղով և ողբամբ մեծաւ յոյժ : (15) Ուր . Եւ առ
 զօրսն և ասէ : (17) Ուր . Լուան զայն բանս :

ԳԼ. ԺԵ. (5) Ուր . Եւ 'ի քաղա, և 'ի կովքս, և յամ'

- բազ յարձակէին անկանէին 'ի վերայ նշ, և կոտորէին հարկանէին զնո մինչև 'ի քորս. սոյնպէս և եհմացիքն առնէին: և ամենեքեան որք 'ի լեռնակողմանցն եկեալ էին՝ պատմեցին նշ որ եղև 'ի բանակին. և որք 'ի գաղատագն էին, և որք 'ի գալիլէայ, հասանէին հարկանէին զանէին զնո, մինչև անցուցանէին զնո ընդ դամասկոս:
- 7 և ընդ սահմանս նո: * Եւ այլ բնակիչքն բեաիզուայ ելանէին անկանէին 'ի վր բնակչացն բնագրացն ասորայ, աւար հարկանել՝ ժողովել զառ զապուռ բանոց կացն, յորս յղկացան լցան մեծացան յոյժ բնակիչքն
- 8 բեաիզուայ: * Եւ որքիքն իւր գարմանս 'ի կոտորածն անախ. և սկսանէին ժողովել զկապուռ կողոպտա զանէ կելոցն: և զեղջն և արարակքն լեռնակողմանցն և դաշտակողմանցն եկեալ առնուին զմեացորդս յոյժ աւա:
- 9 բացն: * Եւ յովակիմ քահանայ մեծ և ծերունի որդւանցն իւր որք բնակեալ էին յեմ, եկին տեսանել զբոլորունս զոր արար ան իւր, և տեսանել զյուզիմ:
- 10 և խօսել ընդ նմա զնազապուռ: * Եւ իբրև մահալ տնջ ան զնա՝ օրհնեցին զնա ամենեքեան միարամ: և ասմբցնա: գով բարկութիւն Եմ. գով ցնծութիւն իւր. գով,
- 11 պարծանք ազգիս մերայ. * զի արարեր զայս ամ բարուն իմ մեղք քովք իւր. և հանեցան ընդ նո ան. և օրհնեալ եղիլիւ: Գու յամենակարէն նշ մինչև յաւիտեան:
- 12 * և ասէ ամ ժողովուրդն՝ եղիցի: * Եւ ժողովուրդն
- 13 կրկին զուար բանակին զաւուրս երեսուն: և ետուն յազմեաց զկորսան հողովմանայ, և զամ զարմար իւր բանին՝ և զգահպան. և զամ զապառն զոկուայ և զարծախայ նո: և նո առեալ կուակի զայն 'ի սոյլս իւր. և 'ի վր գրաստաց իւրաց և բերի 'ի ներքս 'ի քաղաքն:
- 14 * Եւ եկիւն առ նո ամ կանայք որդւոցն իւր տեսանել զնա. և կրկնեցին զնա. և հուազէին նմա նքզս պալատք: և ասեալ նո մաս արմատներայ և ձիւններայ:
- 15 Ծագիցք՝ Կանգնա՛, և ասէք նոցա: * Եւ սոյն կանայք մեծամեծ տերեւոցն զայն զուկապուռիք՝ գովել ընդ նա: և ամ իւր զնո երկնային նոցա վտանայք և կտալ մեղք՝ որակս դաւախ դաւախ 'ի զլուխ իւրեանց և օգնուել ամենեցուն 'ի բերանս իւրեանց Գառաւալ իւր զնո:

ԳԼ.

(7) Ռփս. Զառ և զապուր բանակացն. . լցան և մեծացան: (8) Ռփս. Զկապուռն և զկողոպտա անիւն լցան. . և զաշտականայ. և եկեալ առ: (11) Ռփս. Եւ օրհնեալ լիլիք գու յամ: (13) Ռփս. Եւ 'ի վերայ գրաստաց իւր՝ և բերին 'ի ներքս:

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ անաւ յուգիթ օրհնել զօրհնուին զայս. և ամ
 ինչ նուագէին ընդ նմա: * և առկալ գիթ. Եւ
 գեղեցիկ ան թրմելոք, և օրհնեցէք զնա ծննդայիւք. և
 առգեղեցիկ նմա երգաւ և օրհնուին: Բարձր արարէք զնա
 անարգացէք զանուն նր: * զի ամ խորասկէ զպատե-
 րաքմանս նր: * և զքանակն նորա 'ի մեջ ժողովրդոց
 փրկեաց զիս 'ի ձեռաց հալածչաց խնայ: * Ե'ն ասուք
 'ի զերանցն հիւսուոյ. Ե'ն 'ի զիւրաւորս զօրք իւրովք.
 որոց բազմութիւն ծածկեաց զձորս. և բազմութիւն երկե-
 փարաց նր ծածկեաց զբուրս: * և ասանց հրձիգ առ-
 նել զսահմանս իմ, և զերիտաւորսս իմ ընդամուս
 հաղկանել. և զտղայս իմ աւար հարկանել. և զկուսածա-
 իմ վարել 'ի գերութե: * Տք ամ ամենակալ կործա-
 նեաց զնս 'ի ձեռն կնոջ: * զի ոչ անկաւ հզօրն նց յե-
 րիտասարդաց, և ոչ որդիք տիտանացոց սատակեցին
 զնա, և ոչ բարձունք հակայք յարեան 'ի վր նր. ոչ
 յուգիթ գուտար մերարեայ, զեղեցիկութեան երեսոց
 յոյժ խաբեաց զնա: * զի մերկացաւ զհանգերմն աշ-
 քութե իւրոյ 'ի բարձրութե այնոցիկ որք կռվեայք
 եկն յեկն: * Եւ օծ զերեսս իւր յանդը իւրոյ. և յօրի
 նեաց զգլուխ իւր զարդաւ իւրով. և ան զգալաւան
 'ի խաբեութե նր: * և 'ի զեզ ոտից կոշիկոց նր մոլորե-
 ցաւ սկրտ նր. և զեղեցիկութե նր քրեանց զանմն նր.
 և եանց զաղջն ընդ փողս նր: * Դառացան պարսիկք
 'ի քաղաքաւթե նր. և մօրք 'ի քաղութե նր խաղե-
 ցան: * յոյժ ժամ աղաղակեցին տառապեալքն իմ, և
 գոռցին հիւանդքն իմ, և յողթեցան. քարձրացուցին
 զմայնս իւրեանց և լքան: * Որդիք անջնանց խոցանե-
 ցին զնս. և ուն զորդիս անանկաց պանդխտաց կոտ-
 րեին. և կորեան 'ի պատերազմե ան իմոյ: * Օրհնե-
 ցից զնր ամ իմ յօրհնութե նոր: * Եւ ամ ես գաւ
 և փառաւորեալ. զքանի լիւնս զօրութե անպակաս:
 * Բնիկ ծառայեցին իմ ստացուածքս քո. զի անացնր
 և երեւն. Թաղեցեր զհողիք քո՝ և ստացան և շինեցին,
 և ոչոք է որ ընդգէմ կայ մայնի քոյ: * Վանդե լերինք
 'ի

Գլ. ԺԷ. (8) Ոման. Դուտար մերարայի: (9) Ուն. Գեղեցիկութե երեսոց: (10) Ոման. Զանդը իւրոյ. քարգու իւրով. և ան նա զգալաւան: (13) Ուն. Զոյժ ժամ աղաղակե: (15) Ոման. Զօրհնութե 'ի նոր: (17) Զօրեակն. Զհողիք քո. խաղաղեալ նպանի: (18) Բաղան. Զի ամ առկալիկ զոչ:

- 19 Ի հիմանէ. քրոջն հանգերձ սասանեցան. և վնասուի
 շի երեսաց քոյ իբրեւ զմեմ հաշեցան. և երկիւզածաց
 քոյ քաւի լինիտ գու իշ: և ամ սակաւիկ զոհ ի հոտ
 20 անուշուծե, և շնին ճարպն՝ քեզ յողջակէզսէ: * արդ
 որ երկիւզածն է՝ նա մեծ է յաւիտեան: * Վայ աղջացն
 այնոցիկ որք յարուցեալ են ի վր աղգիս մերոյ. և եր
 21 սաննակալն ինգրեացէ վրէժ ի նոցանէ յաւուրն դա
 22 տաստանի: * և ապ հուր և զորդունս ի մարմինս իշ,
 23 և լազցեն նորա ի ոգման մինչև յաւիտեան: * Եւ իբրեւ
 չոգան նորա յեմ, երկիր պագին այ. և յորժամ սրբե
 24 ցաւ ժողովուրդն, հանին զողջակէզսն իւրեանց, և զկա
 25 մայականն և զպատարաքս իւրեանց: * Եւ եհան նուի
 26 րեաց յուգիթ վամ զկահն և զկարասին հողովեանեայ,
 27 և եւա զայն ի նուէրս տն այ: * և ուրախ լինէր ժող
 28 ովուրդն յեմ զէմ յանգիման սրբոցն զամիսս երկուս: և
 29 յուգիթ մնայր ընդ նոսա: * և յետ աւուրցս պոսոցին՝
 30 չուեցին գնացին իւրաքանչիւր ի ժառանգուծին իւր
 եանց: Եւ յուգիթ գնաց ի բեաիզուա, և գարմանէր
 26 զտուն իւր: * և եղև ի ժամանակէ անախ յայնմանէ փա
 27 ռաւորքեր անուն նր ընդ ամ երկիր: * և բազումք ցան
 կացան նմա զամ աւուրս կենաց նր, յորմէ հեաէ մե
 28 աւա մանասէ այրն նր և յաւելաւ ի ժողովուրդ իւր:
 29 * Եւ լինէր յուգիթ մեծացեալ և պատուեալ օր քան
 զօր: և ծերացաւ նա անգէն ի տան առնն իւրոյ ամս
 հարիւր հինգ. և ազատեաց նա զնաժիշան իւր: և մե
 30 աւա նա ի բեաիզուա. և Թադեցին զնա ի շիրմի առն
 29 իւրոյ մանասէի: * և սուգ առին ի վր նր ամ տունն
 ելի զաւուրսեւծն: Եւ բաժանեաց նա զնչա իւր՝ մինչ
 30 չէ մեռեալ էր ինքն՝ ամենեցուն որ աղգականք էին մե
 նասէ ի առն նր, և ամենեցուն որք մերձաւորք էին իւր,
 30 սոյնպէս բաժանեաց: * Եւ մչք էր որ զարհուրեցու
 ցանէր զորդինն Ելի յաւուրս յուգիթայ, և յետ մեռա
 նելոյ նորա զաւուրս բազումս:

Վարդիտ Եւադի:

(21) Օրինակ 4. Եւ լազցեն նորա ի դրամն: (29) Ու
 յան. Մերձաւորքն էին իւրոյ: (29) Որմն. Ստանալն
 բաժանեաց:

Ի Էփեսոսի, Բոսն. Վատարեցաւ Եւադիք գիրքս:

ՆԱԽԱԳԳՈՒԹԻՒՆ ՏՈՎԱԹԱՅ

ՏՊԵՐԻ ԴՓԵՐԵԼՈՅ Է ՍՈՂԴԱՆՍԱՐԱՅ, Ե ԲԼԱՅԼԱՅ ԴՆԻՆՈՒՆ .
 Ի՞նչ յեթ այնք ի՛հրն օճնէ՛րիմ Դարձաւ ամօժաւ յէժ , զԲ-
 զամս Դ՛ հրէիցն սպանանէր Դ՛ նինոսէ , զարս Ե իտղէրն քովԷԻԼ :
 Վ՛ որոյ ինդրեւոյ զնա սպանանէլ օճնէ՛րիմ . յորոյ էրեւոյ իտ-
 իտղէաւ . յեթ սպանան օճնէ՛րիմայ յորդւոյ իտրոյ Դարձաւ
 քովԷԻԼ Դ՛ նինոսէ : Գաւալիւոյ զաւելն Էժ , Ե զհրիկսաժի
 քաճարին Դ՛ նաբոսօրոնոսարայ , Ես Ե զքաւի՛ փերայոն , Ե զվե-
 րարին զինամս քաճարին . զԲաւնիլ խաղաղաժամին յերէրէ , Ե
 զգառանան յմի՛ հիւնանաոյ : Պաքաւէր էթ որդւոյ իտրոյ քաւ-
 իտայ էլանէլ Դ՛ նինոսէ . զի իործանելոյ է ճաթ Բանին յաճա-
 կսա . որ էլն առ քաւիտա . զի փերեալ իործանելոյն նինոսէ
 Դ՛ նաբոսօրոնոսարայ՝ ոչ սպանանալան նաւաւ : Եւ խնիտա
 փայն է իրս քովԷԻԼայ յան զփերիլն Էժ :

Տ Ո Վ Ի Թ

ԴԼ. Ա.

Դ ԻՐԺ ԲԱՆՆԻՅ ՏՈՎԱԹԱՅ .
 * որդւոյ տաճրեւիւոյ . որդւոյ անանիւնեւոյ :
 * որդւոյ անանիւնեւոյ . որդւոյ զարայեւոյ . Դ
 զաւաճէ տաճրեւիւոյ . յաղգէ նեփթաղիմայ : * Ար զերե- 2
 ցան յաւուրս ննեմատարու Թազաւարին ասորեւտա
 նեւոյց Դ թեղրուէ . որ է ընդ աղմէ կողմանցն նեփթա-
 ղիմայ Դ զալիլեւոյ Դ զերայ ասէի : * Եւ տաւրիԹ զնա 3
 նապարհա շմարտուԹե զնացի , Ե յարգարուԹե զնա՛
 աւուրս կենաց իմոյ . Ե ողորմուԹեւ զաղուժն արարի
 ես եղարց իմոյ . Ե աղգին իմում որ ընդիւնն էին յերե- 4
 ղին ասորեւտանեւոյց Դ նինուէ : * Եւ յործամ էի ես
 Դ զաւառին իմում յերկիրն էլի , Ե մինչդեռ մանուկն
 էի , եւ աղցն նեփթաղիմայ հարն իմոյ մերժեցան Դ բաց
 է .

Գլ. Թ. (1) Ուրտ . Դ զաւաճէն տաճրեւոյ : (4) Աւոյ .
 Թերերին էլի . . . Դ բաց եղնն Դ տաճարէն չմի : Որ
 տա . Եւ Դ բաց եղնն :

կան 'ի ասանքէն եմք . զոր ընտրեալն երկրէ մ' ազգացն
 էլի զգնէլ յամ տոհմն . և սրբեցաւ տաճարն ընտելու-
 թէ բարձրելոյն , և շինեցաւ յամ առաքա յաւիտենից :
 5 * Եւ յամ ազգն որք ապաստամբէին 'ի զոհն ըն բահազու-
 6 երկնուն , և տանն նեղութեամբայ հօրն իմոյ : * Եւ եւս
 միայն երթայի բազում անգամ յեմ 'ի տանս ասրեկալ
 . նայ , ոպ և գրեալ է յամ իրէ հրամանաւ յաւիտենից .
 . զպատուք և զաստանարդս զարդեանց , և զպատարական
 զոր տնէին . և տայի զայն քահանայիցն որդւոցն ահա-
 բոթի , առաջի սեղանոյն յեմ արդեանցն : Եւ պատար-
 նարդան ապի որդւոցն զեւայ , որք պաշտանեայքն երն
 7 յեմ : * և զերկնորք աստանարդան ժողովէի և վաճա-
 ռէի , և երթայի ծախէի զայն յամ յեմ ըստ յամ տարն .
 8 կանի : * և զերրորդն ապի որք արժան եր . ոպ պատ-
 աւիրեայ զերուրս մայր հօրն իմոյ . զի որք մեացեալ
 9 էի եւ 'ի հօրէն իմն : * Եւ յորժամ եղի այր' առի եւս
 ինձ կին 'ի զաւակէ հայրենի իմոյ , և ծնայ եւս 'ի նմանե
 10 զաւակի : * Եւ յորժամ զերի վարեցայ 'ի նինուէ , յամ
 եղբարք իմ և ազգ իմ աւանին 'ի հացէ անմի հեծանու
 12 սացն . * և եւս պահեցի զանձն իմ , զի մի կերայց քան
 13 զի յիշէի եւս զած յամ անձնէ իմն : * Եւ եւս ինձ բարձ-
 րեալսն շնորհս' և զեղեցկութի՞ն առաջի նեմեաարայ , և
 15 էի նր զաճառական . * երթայի եւս 'ի մարս : և եգի եւս
 'ի պահապի առ զարայեղայ եղբօրն Գուրիայ , 'ի հառ
 18 քա յերկիրն մարայ՝ արծաթոյ քանքարս տան : * Եւ
 յորժամ մեռաւ նեմեսար , և թաղաւորեայ սենեկե-
 րիմ որդի նր փոխանակ նր . և զի եր խռով յամս նր ,
 19 ոչ եղև ինձ երթալ յերկիրն մարայ : * Եւ յաւաւրանե-
 վսարայ ողորմութիս բազումս աննէի եւս եղբարց ի
 20 մայ . * զհայ իմ տայի քաղցեւոյ , և զմոր իմ մերկոյ .
 և զոր անտանէի եւս յազգէն իմն թէ մեռեալէր , և ըն-
 րկնուին զիս արաւորայ պարագին , և իս թաղի : և
 կամ թէ յորժամ ազանաներ զք սենեքերիմ արգայ՝
 21 * յորժամ եկն փոխառական 'ի հրեաստանն . զորք
 'նայի

(5) Ուրեմ . Եւ յամ ազգն նր ապստ' : (5) Յօդնալին . Զը
 հնէն բահազու : (7) Ուրեմ . Եւ զերկգ աստանարդ աս-
 տանարդան ժո' : (8) Ուրեմ . 'Ի երուս մայր հօրն : Ու-
 տիս . Պերթորա մայր : (9) Ուրեմ . Առի եւս ինձ կին
 զաննա 'ի զաւակ' : Ուր տիս . 'ի զաւակէ հայրենայ ի
 մայ : (12) Ուրեմ . Զած յեմ արտէ իմն : (15) Ուրեմ .
 Աւ գարայէլ եղբօրն . . յերկրէն մարայ : (18) Ուրեմ .
 Եւ զի եր խռովութի յամս նորա : (20) Ուրեմ . Եւ զհառ
 զեր իմ մերկոյ . և զոր . . եթէ մեռաներ , և : (21) Ու-
 րեմ . Մարմայ գիտեանցն , և ոչ գառա :

նայի և թաղէի զնա • վն զի զբազմամս կտաքեաց արա-
մառութի իւրով և յետոյ խնդիր արար մարմնաց գիւ-
կանցն , և ոչ եղիտ : * Եւ եմուտ փոմն 'ի նինուէաց 22
ւոց անտի , և իմացուցանէր Թագաւորին զն իմ զգիւ-
կունսն թաղելոյ • և թաքեայ , զի գիտացի ես եթէ
ինդրէն սպանանել զիս • և զահի հարեալ փախաւեայ
զնացի : և յափշտակեցան իմ ինչք իմ * և ոչ մնաց բնաւ 23
ինչ , բայց միայն կայ կիկնն իմ • և տուրի որդին իմ : * Եւ 24
ոչ անցին աւուրք յիսուն • փնչե սպանին զնա երկոցին
որդիքն իւր • և փախան նոցա 'ի շերինս հարց : Եւ
Թագաւորեաց ասորգանորդի նք բնդ նք • և կարգեաց
նա զարեւարտոս զանոյել որդի եղոր իմոյ 'ի վր իմ
իշխանաց Թագաւորութեն իւրոյ , և 'ի վր իմ տան իւ-
րոյ : և աղաչեաց արեւարտոս զԹագաւորն զն իմ , * և 25
եկին գարձուցանել զիս , և եկին ես 'ի նինուէ : Եւ եր
արեւարտոս տակառապեա , և իմ գիր համարոյ ելի մախ
տան Թագաւորին 'ի ձեռին նք • և կացոյց զնոսաքը
դոյն երկորդ իւր • և եր նա եղբորորդի իմ : և յոր
ժամ եկինն 'ի տունն իմ , և ետուն ինձ զանեա կինն
իմ , և զտուրի զորդին իմ :

ԳԼ Բ .

Եւ 'ի տանն մեծի որի տուրքն յեւթներորդ շարաւ 1
Թուն , արարին ինձ շահ մեծ • և բազմեցայ ու-
տել և բմութի : * և տեսի ես առաջի իմ խորանկա բաղ- 2
մապատկա , և ասեմ ես ջորդին իմ • երթ մեծ գու յեղ
բարցն մերոց յաղքատաց զորս և գտանես , և ես մնամ
քեզ : * Եւ եկն և ասէ • հայր , փոմն յաղքէս մերմէ ' զ 3
բոյ Թափեալ են ոտք նք , և անկեալ պնդուիք նք • և
կայ 'ի հրապարակի անգ մեռեալ : * և իմ փնչի եր շաւ 4
շահեալ յոգայ առի զնա և բերի 'ի տունն իմ փնչի
մուտ արեգակն • * և ընդ երեկս լուացայ և ումնի 5
զհայն իմ արամութի : * Եւ յիշեցի ես զմարգարեաւ- 6
թին ամոխայ ' ոնք և ասացն • գարձցին տարեկանքն ձեր
'ի սուգ , և իմ սուրախութիք ձեր 'ի արամութի : և լացի 7
յոյժ : * և յորժամ եմուտ արեգակն , փորեցի և թա- 7
ղեցի զնա : * Եւ մերձաւորքն իմ այդն տանեկն և աւ 8
տեկն ,

(22) Ոմեռ • Քիչ խնդրէ նա սպանանել զիս : (23) Ող
իւն • Բայց փայն անեա կայ կինն իմ : (25) Ոմեռ • Ելի
և մեծ տան Թագաւ :

ԳԼ Բ • (1) Աստ • Եւ արարին ինձ շաւ : (3) Ոմեռ •
Որեն Թափեալ ոտք նք : (8) Ոմեռ • Երկնիք 'ի մեռալ
նել... եկեալ Թաղել զգիւկունսն :

ԼԲ :

անին, արգ ոչ ևս երկնի մեռանել վասն իրացս այս
 9 զի զգիտելուսն: * Եւ ի նմին գիշերի գարձայ իբրե
 10 թաղեցին: * և ննջեցի ես պղծեալ առ որմն զաւթին
 18 և զերեսոխմ ոչ ծածկեցի: * Եւ ոչ գիտէի թէ ճնշ
 զուկք նստէին յառաստապս անդ: և այլք բացզք ի վեր
 հայեի, և ծրակէին ձապքն ջերմաթերմ յաչս իմ: և երթ
 եալ իմ առ բժիշկս ոչ ինչ օգնէին ինձ: և պիպաբարոս
 գարձաներ զիս ոռնկաք իւրովք, մինչև չոգայ ես յեղ
 19 մայրդայ: * Եւ կենն իմ մանէր և գործէր ձեռք իւ
 20 բովք և տայր տերանցն: * և նոքա տային զվարձս նք:
 21 և յաւելին և ետուննմս ուղ մեւս ևս: * և յորժամ եկն
 նա առ իս, սխաւ կազմել ընդիս: և ասեմ ես ցնա,
 ուսով բերեր գա զուլգ զայդ, միմէ գողտնի է,
 տուր անդր ցանաքս իւր: զի ոչ են ինձ օրէն ուտել
 22 զգորտնի: * և ասե կենն իմ, պատիւ ետուն ինձ զի
 վարձուց իմաց: և ես անհաւատացի նմա, այլ ստիպէի
 տալ ցանաքս իւր: և ես իբրե զամբի հարկանէի ի
 նմանէ: և նա ասե ցիս. ուր են արգ ողորմութիւնք քո
 և արգարուիքն. զի ահաւատիկ յայտնի եղեն քեզ:

ԳԼ. Գ.

1 Եւ ես արտնայցայ և լացի. և յարեայ կայի յաղթոս
 2 զայրագին որաք: * և ասեմ. Արդար ես գաւ
 Թր' և Թմ գործք քո, և Թմ խնայապարհք քո ողորմա
 թի և զգառատաւան' և զքմարտն և զարգարն գառն
 3 մինչև յաւիտան: * նայեա՛ առ իս և յիշեա՛ զիս, և մի
 հառուցաներ ինձ լը մեղս իմ. և լը չարիս իմ, և հարց
 4 իմաց որք մեղան առաջի քո: * զի անցին նոքա զպատ
 ուիրանդ քովք, ետուր զմեղ ի յափշտակութն և ի
 զերուլթի և ի մահ, և յառախ նախատանաց ընդ Թմ
 հեթանոսս ուր և ցրուեալքս եմք: Եւ արգ այժմ Թր'
 5 բազմեմ են իրաւունք ճմարտուլ քոյ * զոր արարեր
 ընդիս և ընդ հարս մեր. զի ոչ արարաք զպատուիրանս
 6 քո, և ոչ ևս զնացոք ճմարտուլ առաջի քո: * արգ
 արա՛ ընդ իս ըստ հաճուլ. կամաց քոց: և տուր հրա
 ման տանուլ զագի իմ, զի ինչի արձակեալ ի հոգւոյս
 և եղկց հոգ. վասն զի լուս է ինձ մեռանել քան զայր
 կեանս

(18) Այս. Եթէ ճնշզուկք նստին յառաս' (18) Ու
 անս. Ծրակէրմ յաչս իմ: (21) Ոմնս. Միմէ գողտն
 իշէ: (21) Երթեալն պիտի. Օրէն ուրիւ զգորտնի:
 Գլ. Գ. (4) Այս. Եւ ետուր զմեղ ի յա': (5) Ոմնս.
 Ընդիս և ընդ հարսն իմ:

Ժեանս իմ. Կի նախառնես սուստ լուսայ, և արամեմ
 քաղում է յիս. արմատեն գիւս 'ի վերայ իմոյ 'ի սեղան
 յաւիտեանոյ, և մի գարմուցաներ զերեսս քո յինչն :
 * Բանդի և 'ի նմին իսկ աւար էր լուսեալ նի զերան, 7
 որ էր անցեալ ընդ սարքս Է գուարն հաւաքուելոյ. 8
 որ էր յեկրատանս 'ի մարայ գաւառին : * զի նախ
 տեմ զառիկն աղանայլը հորն իւրոյ զոր էր տուեալ
 արանց եւթն. և աղմիգ. և ս գեւն չար աղանանկը զնս,
 միջի մարմեցեալ էին 'ի նա ըստ օրինի արանց և կա
 նանց : և նախառնին զնա աղանայլն և ասին. մէ ի
 մանաս' զի հնդուցանես զարագ քո, զի անա եւթն
 այր տուեր, և ոչ 'ի միւսմ մէ զայն լեցեր. * արգ զմեզ 9
 զի' տաննն, ընդէր և ոչ գնւ ընդ նմ կտրեսար. զի մէ
 տեսանկար միջ զգաւակ քո միջի յաւիտեան : * Զայս 10
 իբրեւ լուսաւ առ իկն' արտաւցաւ յոյժ, և կամեր իսկ
 գնի զինչն : և ասէր' մի եմ ես միամեր հորն իմում. արգ
 եթէ տանիլ զայս 'նախառնս առնեմ' նմա, և իրուցաւ
 նեմ ես զմերուի նի ցաւգը 'ի գծոս : * Եւ կայր նա 11
 յաղթած ընդ պատուհանն որ էր ընդգեմ եմի : և ա
 սէր. * Օրհնեալ ես գու մը ան իմ. և օրհնեալ է ա, 13
 նունգ քո սուրբ և պատուական մինչև յաւիտեան : * և 14
 արգ նի. բոլորով արաիւ իմով աղանցի գեղ. * և ա 15
 սացի հրաժարել հոգւոյս 'ի մարմնոյս իմի. զի մի ևս
 յաւեցից ըսել զնախառնին. * զի գու մը գիտես զի 16
 տուր եմ ես յիմ մեղայ կոստութեան իմով : * և մէ է իմ 17
 աղանցեալ զանուն իմ և զանուն հոր իմոյ, և միամեր
 եմ ես հոր իմոյ. և մէ գոյ որդի որ ժառանգէ զսա,
 և մէ իւր եղբայր մերմաւոր, և մէ եղբորորդի' զի պա
 մեցից ես զանուն իմ նմա կնուցեմ. զի անաւառիկ կո
 բան իմ եւթն այր, արգ զի' մէ օգուս է ինմ բնաւ
 կեալ : արգ եթէ մէ կամիս զմեռանելուտը 'նայնս առ
 իս' և ոգորմես ինմ. զի մի ևս լուսայ ես զնախառնին :
 * Եւ լսելի եղեն աղմիգ երկոցունն առաջի մեմին հը 24
 և փոխելոյ : * և առաջեցաւ նա բժշկել զերկոսեան. 25
 առաքիմոյ' կեղեկ զլուսնն յաւայ նորա. և զառայի
 զգտներն հապաւելի հանել զաղմիգ գեւն, և տալ զնա
 կին տաքիայ որդւոյ առաքիմոյ. մի զի տաքիայ անկ
 իսկ էր ժառանգել զնա : Եւ 'ի նմին ժամանակի գար
 անա

- (8) Ոման. Որ էր տուեալ ար' . . և աղմիգն գեւն չար :
 (10) Ոման. Միամեր հորն իմոյ : (10) Ոման. Արգ եթէ
 տանեմ' քայս : (15) Ոման. Զի մի ևս լսիցեմ' զնախ' :
 (17) Սոյ. Եւ մէ է իւր եղբայր : (17) Ոման. 'Եայնանց
 յիս և ոգորմեմ : (24) Ոման. Աղմիգ երկոցունն :
 (25) Ոման. Զլոյսնն յաւայ նի :

ձու առաքիլն է եմաւո՛ր տունն իւր . և ստաւ գուտարն
հապաւելաց եջ՝ ի վերնասանն իւրմէ :

ԳԼ. Դ.

- 1 Եւ յաւար յայնմից յիշեաց զարծաթն , զոր եզ առ
գարայելայ՝ ի հապաւելաքաղաքի յերկրին մարաց .
և առն նա ի միտս իւր . եւ խնդրեցն մահ՝ անձինն ի
մայ , ընդէ՛ր ոչ կոչեմ դառաքեալ զարգին իմ , և ջուշաւ
2 նեմ նմա զեմ մինչ ի մեռեալ իցեմ : * Եւ կոչեաց զնա
3 և առն ցնա . որդեակ իմ . * եւ ինչ մեռանիցիմ ես՝ Թա
ղմիկի քիս՝ և մի անարգիցես , և կամ անտես առնի
ցես զմարտ քո . այլ պատուեսցես զսա զեմ աւուրս կե
նաց քոց , և արասցես ամա զեմ ինչ որ հաճից է ամա ,
4 և մի արամեցուցանես զսա . * և յիշեսցես զաւ զի բա
զում չգտանս կրեաց զի քո՝ յորժամ եկի զաւ յորովայ
5 նին . * և յորժամ մեռանիցի՝ Թաղեսցես ընդիս ինմի
6 չիւթի : * Եւ յիշեալ զաւ զմի ամ քո զեմ աւուրս կե
նաց քոց . և մի մեղանիցես զաւ , և կամ անցանիցեալ
զպատուիրանք նի . այլ առնիցես զարգարութի յեմ
7 ի կեանս քո . և մի զնասցես զաւ ի նանապարհս անի
բաւութն . զի յորժամ առնիցես զաւ զնմաբաւութի
յաղողեսցին եմ գործք քո . և ամենեցուն որոց գոր
8 ծնն զարգարութի : * Եւ ինչ քոց առնիցես զաղարմու
թն . և մի ազանիցե ակն քո յորժամ առնիցես զողոր
մութն . և մի զարձուցանիցես զերեսս քո յեմ ազ
բասոց . և ի՛նչն ոչ զարձուցե ամ ամ զերեսս իւր :
9 * Ողբալի է իցէ՛ քո՝ ըստ նմին բազմուն արասցես զաւ
10 զորմութն . * եւ ինչ սահաւ իցէ՛ քո՝ ըստ սահաւին , և
11 մի յարազիցես առնել զաղարմութն . * զի գտնանս բաւ
12 ինս գտնանցես քեզ յաւարն կենաց քոց . * զի ողոր
մութի քիսն ի մահուանէ . և ոչ տան մահանել ի խա
13 լարն : * պարզեք բարիք են աղարմութիք ամենեցուն
13 որ առնեն զնա առաջի տյ : * Եւ զգլխ լինիլիք զաւ
ան

ԳՎ. Գ. (1) Յորինս ինն ձրում ոչն և գրեկի , այլ ամ գրեկի
ձր , անունն՝ Գարայել , աստի օրհնալ յաղապաւն գրեկի
Գարայել . զոր ձի եմ արիւ ժողով երաւ ըստ բնութիւն զաւ
բայել : (3) Որհնալ . Եւ մի անարգեցես . . ամա զեմ որ
ինչ . . և մի արամեցուցանիցես : (5) Որհնալ . ի նմին չիւ
թի իմում : (6) Որհնալ . Եւ կամ յանցանիցես զպատու . .
յեմ կեանս քո : (7) Որհնալ . Եւ մի ազանիցե ակն քո .
յորժամ առնիցես զաւ զաղարմութն , և մի զարձու
ցանիցես զաւ զի՛ : (13) ի խաղանս պարտի . իւրեանց . և
օրհնեան յորիւ իւրեանց . և զաւաթ : (13) Որհնալ . Եւ մի

անմին քուսի պոռնկութիւնք. և ասնեցումս գու կին՝ ի
 զաւակէ հարց քոց. և մի առնուցումս գու կին՝ յազգէ
 օտարէ. զի որդիք մարգարէից եմք՝ նոյն, արքանա
 մեւ, սահակայ, և յակոբու հարցն մերոց առաջնոց :
 յիշեալ գու որդեակ՝ զի սոքա ասնեքեան ասին կա
 նայս յեղբարց իւրեանց, և օրհնեցան յորդօս իւրեանց :
 և զաւակ նց ժառանգեսցէ զերկիր : Եւ գու որդեակ՝
 սիրեսցեն զեղբարս քո, և մի գարձուցես զերեսս քո,
 և մի գարձուցանիցես զսիրտ քո յեղբարց քոց, յորդոց.
 և ի դատերաց ժողովրդեան քոյ, առնուլ քեզ ի նշնե
 կին : * Վն զի յամբարտաւարութե՝ կտրուաս և խուս 14
 վուծի յոյժ. և ի պղծութե՝ պակասուի և կարօտուի
 անծ. զի պղծութիւն է մայր սովոյ : * Եւ վարձք վարձ 15
 կանի քոյ առ քեզ մի ազցին, այլ հատուցենս գու առ
 ժամայն. և թէ ծառայեսցես գու նոյ՝ հատուցէ քեզ
 ի բարիս : զգլխ լինիլի գու որդեակ յամ գործս քո,
 և լեր գու խրատեալ յամ կեանս քո : * և զոր գու ա 16
 տես՝ ուսմեք մի առնիցես : Քինի արեկցում մի ըմպի
 ցես. և մի երթացես գու արքեալ ի ճանապարհ : * ի 17
 հացէ՝ բուսմե՝ տացեն քաղցեւոց, ի հանգերով՝ բուսմե.
 մերկոց. և ամ որ յաւելուցուն քեզ՝ առնիցես ողորմու
 թի : * սփռեսցեն գու զհացն քո ի վր գերեզմանաց աղ 18
 գարոց, և մի ասցես զայն մեղաւորաց : * խորհուրդ՝ 19
 յամ մարդոյ խնդրեսցես. և մի խորհամարեսցես զամ
 խորհուրդս պիտանեաց : * Եւ յամ ժամ օրհնեսցես 20
 գու զմեր ամ քո, և ի նմանէն խնդրեսցես գու՝ մեզ
 ուղղեսցին ճանապարհք քո, և ամ խորհուրդք քո և զը
 նացք քո յաջողացին. զի ամ խորհուրդ մարդոյ ոչ կնջ
 են. այլ ար ինքնին տայ զխորհուրդս բարեացն, և զորս
 կամ խոնարհեցուցէ ուղ և հաճոյ է նմա : Եւ արգ
 որդեակ իմ, յիշեսցես գու զամ զպատուիրանս իմ զոր
 պատուիրեմ ես քեզ. մի ջնջեսցին նոքա ի սրտէ բուս
 մե : * Եւ արգ՝ ես ցուցանեմ քեզ զտասն քանդար աղ 21
 ծախոյն զոր եզի ես ի պահ առ գաբայելայ որդոց
 գարբիայ, ի հապաւ յերկրին մարաց : * Եւ մի երկն 23
 չեցիս որդեակ զի ազքատացաք յոյժ. դան քո բազում
 ինչք

գարձում. գու զսիրտ : (14) Ուսմ. Եւ ամբարտաւարութե՝ ե
 կն : (14) Ուսմ. Եւ կարօտուի յոյժ, զի պղ : (15) Ո
 սմ. Եւ քեզ մի անկցին. և եթէ ծա : (16) Ուսմ. Եւ զոր
 ատեսս գու, և ուսմեք. և մի երթիցես գու :
 (20) Ուսմ. Եւ ամ ար ինքն տայ զխոր. և խոնարհեցու
 ցանէ, և ուղ հաճոյ է : (21) Ուսմ. Եւ արգայ գարբիայ :
 (23) Ուսմ. Եւ ամ քեզ բազում ինչ : Ուսմ. Եւ ամ
 քո բազում ինչք :

ինչք և տապալումք՝ եթէ երկնեցիս գու յայ, և ՚ի
բայ լինիցիս յամ մեզայ. և արասցես գու զհանդիս ոչ
առջի նորա :

ԳԼ. Ե.

- 1 Եւ պատասխանի եւս տուքիս՝ և ասէ ցնա. հայր՝
2 արարից զամ ինչ զոր պատուիրեցեր ինձ : * այլ
եւ զիմք կարացից զասնել զարծաթն, զի ոչ գիտեմ
3 զայրն : * Եւ նա նմա զգիր առնն որում կայր զանձն
4 յաւանդի : * և ասէ ցնա. խնդրեա՛ս գաւ քեզ այր որ
եկեացէ ք քեզ. և ես ասաց զվարձա նր՝ մինչև կենդա-
5 նիս եմ, և երթիցիս առցես զարծաթն : * և զնայ տու-
ի ի խնդրել ընդ իւր վարձաւոր : Եւ երբիտ նա զհաւա-
6 ժայել հրեշտակ : * և նա ոչ գիտի որ մի իցէ նա : * և ա-
7 րէ ցնա տուքիս. կարե՛ս գալ դու ընդիս ՚ի հապառ-
սերկերն մարաց. և կամ ե՛ս գու տեղեակ խելարմուտ
8 տեղեացն : * Եւ ասէ ցնա հրեշտակն. եկից եւ ընդ քեզ,
և շանապարհն տեղեակ եմ, և շանապարհ զգարայել
9 զեղբայրն մեր : * Եւ ասէ ցնա տուքիս. մնա՛ դու վայր
իկէ մի աստե՛ն՝ մինչև միցի հարցից եւս զհայրն իմ և
10 ասէ ցնա՛ երթ, և մի յամիցես : * Եւ եմուտ պատմեաց
հորն, ահաւասիկ գաի ընկեր որ գայ ընդին : և ասէ
ցնա հայր իւր. կոչեա՛ս դու զնա առ իս զի գիտացից թէ
յորում աղգէ է նա, և կամ թէ հաւատարիմ է գալ ք
11 քեզ : * և նա կոչեաց զնա ՚ի ներքս. և ողորն ետու
16 միտանց : * Եւ ասէ ցնա տուքիթ՝ եղբայր՝ յորմէ՛ ցե-
17 ղիցն մերոց եւս գու՝ պատմեմ ինձ : * և ասէ ցնա. զնոյ-
զատահմ իմ խնդրեա՛ն թէ վարձաւոր որ երթայ ք որդ-
ւոյդ քում : և ասէ ցնա տուքիթ, կամե՛մ եղբայր՝ գե-
18 անել զաղցն քս և զանուսն : * Եւ ասէ. անուսն է իմ ա-
19 զարիս անանիա որդի մեծի եղբարցն քոց : * Եւ ասէ
ցնա տուքիթ. ոչլ եկիր եղբայր՝ և մի ցտանուր ինձ զի
խնդրեցի զաղգատահմ քո գիտել. զի գու եղբայր իմ
իսկ եւս, ՚ի բարի և յաղնուական յաղցն. զի շանապարհ
և եւս զանանիա և զյաթման՝ և զորդիսն : և զսեմա, և
զմեծի. յորժամ երթայաք մեք ՚ի միասին երկիր պալ
զանել յեմ, և մատուցանել զանդրանիկս և զաստա-
նորդս

ԳԼ. Ե. (3) Ոման. Զգիր առն առ երում կայր : (4) Ո-
ման. Զայր ոչ որ եկեացէ : (5) Քաղանս : Իւր վարձ
աւոր : (8) Ոման. Եւ շանապարհ եւս զգեա՛ն : (9) Ոման.
Վայր մի աստե՛ն՝ մինչև հար՛ : (17) Ոման. Եթէ վարձ
աւոր որ երթայ ընդ : (18) Առ. Ստան իմ աղարիս :
(19) Ոման. Զանանիա և զյաթման : (19) Ոման. Եւ

նորգա արգենացի . և զն մալորեցան նոքա ըստ մալորու-
 թն եղբարաց մերոյ . յարմատոյ և յազգէ մեծամեծաց
 ես եղբայր : * Այլ արգ . աստ գու ինձ , զի՜նչ ապշեմ 20
 քեզ վարձս . գրամ մի յաւուր , և զառնիկն ունի որդ
 լոյն իմուս : * և յաւել ևս 'ի վարձն քո' եթէ ողջուք 21
 գառնայցեք այսրէն : և հաճոյ թուեցաւ նոցա ասնել
 յոքալէս : * Եւ ասէ ցնա տուբիս . պատրաստեալ գու 22
 որգեակ 'ի շանապարհն , և յաջողեացի ձեզ . և պատ-
 րաստեաց մանուկն զթաղակ շանապարհին : և ասէ ցնա
 հայրն իւր . գնա գու որգեակ ընդ ասնդ ընդ այգմիկ ,
 այլ որ բնակեալն է յերկինս ասն , յաջողեացի զշանա-
 պարհն ձեզ , և հրեշտակն նր ազգեկից լիցի ձեզ : * Եւ 23
 ելին գնացին երկուքեան 'ի միասին , և շուն պատանե-
 կին ընդ նս : Եւ ասէ մայրն նր լալով . տուբիթ' զի՜
 արձակեցեր զորգեակն 'ի մէնջ . ոչ գաւ է ցուպ ծերու-
 թն մերոյ , մտանել և ելանել առաջի մեր : * արծաթ 24
 արծաթոյ մի ժամանեացէ . այլ եղիցի փոխանակ որգե-
 կին մերոյ : * քանզի որ պատրաստալը եղանք յայ' ըս 25
 ասկան է մեզ : * Եւ ասէ ցնա տուբիթ . մի լիցի քեզ 26
 արամութն քոյր . զի ողջուք եկեացէ , և աչքքս տես-
 ցին զնա : * զի հրեշտակն նր բարի առաջնորդէ նր , և 27
 աջողեացի զշանապարհն նր . և գարձցի այսրէն ողջու-
 թի : * Եւ աստ գագարեաց մայրն 'ի լալոյ անտի : 28

ԳԼ Զ.

Եւ նոքա գնացին 'ի շանապարհն : Եւ եկին 'ի գեան 1
 գեղեթ , և հանգեան անդ առ ափամբն : * և պաշ 2
 տանեալն ել լուանալ յեզր գետոյն . և վաղեաց ձուկն
 մի 'ի գետոյ անտի , և համեր կլանել զպատանեակն :
 * Եւ հրեշտակն ասէ ցպատանեակն . բռնոն հար' կան 4
 զձուկնդ . և կալաւ պատանեակն զձուկն , և հան գնա
 'ի ցամաք : * Եւ ասէ ցնա հրեշտակն . բաց գու զփոր 5
 ձկանդ , և հան զսիրտդ և զէարդդ' և զէրդդ , և գիթ
 զգուշութի : * և արար պատանեակն ուն և ասաց ցնա 6
 հրեշտակն . և զձուկնն խորովեցին և կերան . և ապա
 գնացին երկուքեան 'ի միասին , մինչև մտա եզն յեկաւ
 տանա : * Եւ ասէ պատանեակն ցհրեշտակն . ապարիտ 7
 եղբայր' վն ոյր բարձուք զսիրտս' և զէարդս' և զէրդս
 ձեզ

յազգէ 'ի մեծաց ես : (21) Ո՛հնէ . Յաւելից ևս 'ի վարձ
 քո : (22) Ո՛հնէ . Եւ յաջողեացի քեզ : (27) Ո՛հնէ .
 Առաջնորդեացի նր , և յաջողեացի զշանապարհն նր :
 ԳԼ Է . (1) Ո՛հնէ . Անդ առ ափն : (5) Ո՛հնէ . Եւ գիթ
 զգուշութի : (7) Ո՛հնէ . Վն որոյ բարձուք զսիրտս :

- 8 ձկանս : * Եւ ասեց յնա՝ սիրազ՝ ելեալ գա, եթէ զոր
ուսի գե՛կ կամ այսն պիտի, զայս արժան է ծիսել առաւ
9 ջի անն կամ կնոջ, եւ այլ ճշեա գիւտհարեացիք : * Եւ լե-
զին՝ եթէ որ ուսի զլուսն յաշա իւր, օծանի սովաւ եւ
10 բռնիքի : * Եւ իբրեւ մերձեցան նոցա՝ ի հաագուէ, * ա-
11 սէ հրեշտակն յապառանեալն : Եղբայր՝ այսօր ունիս
մեք հանգիստ առ հաագուելայ, եւ նա ինքն ազգական
է քս : Եւ է՛նք գուտար, եւ քնան է նորա սառա : արդ
12 խօսեցալց ես զի նք, զի տացէ զնա քեզ կին : * զի քեզ
անկ է ժառանգութի աղջկանն : Եւ գու միայն ես յաղ-
գէ նք, եւ աղջկին արգարեւ բարւոյք է, զգնաստ է եւ ի
13 մատուռն : Եւ արդ լուր ինձ, * Եւ խօսեցալց չ հօր աղջ-
կանն, եւ յորժամ դարձցուք մեք այսրէն ի հաագուազ-
ւոյ անտի՝ արտադուք քեզ զհարսանիսն : քանզի գիտեմ
ես զհաագուել, զի ոչ տացէ զնա ասն օտարի լը օրի
նայն մովսիսի, որ ոչ է մերձաւոր արեան : զի զի եւ
զժառանգութի քեզ արժան է առնուլ քան եմ մար
14 գոյ : * Յայնժամ ասէ պառանձեալն զհրեշտակն : Եղ-
բայր աղբարի՝ ի՞մ այսպէս լսեալ է զի աղջկանն, թէ
տուեալ է զնա եւ թն առն, եւ ամենքեան նոցա մե-
15 ակալն յապագաստի անդ : * Եւ ես մի եմ միամօր հօրն
իմում : Երկնիմ գուցէ մտանիցեմ, եւ մտանիցիմ մոլ
եւ տաղքինքն : զի ուսի գաղթիկն գե՛կ, Եւ սիրէ զնա : Դ-
րում ոչ մերձեաց մեղանել ումեք, բայց միայն որոյ
մերձեան առնուլ զնա կնութի : արդ եթէ առնեմ
զայս՝ երկնիմ գուցէ ինդրանիցեմ ես զայսրն իմ եւ
զմեզն իմ ցուգը՝ ի վր իմ՝ ի գերեզմանն իւրեանց : Եւ
16 արդի այլ ոչ գոյ որ թաղէ զնա : * Եւ ասեց յնա հրեշ-
տակն : ոչ յիշես գու զբանս պատուիրանաց հօրն քոյ,
առնուլ քեզ կին յազգէ քումն : Եւ արդ լուր գու ինձ,
17 զի քեզ եղեցի նա ի կնութի : * Եւ զի գիւին մի ինչ հո-
գար, զի ի գիւրիս յայտիկ ապցես գու զնա քեզ կնու-
18 թի : * Եւ յորժամ մտանիցես յապագաստ քնդր՝ առ-
ցես գու անխնայաւն կրակ յորում խուսիք ծիսեալ
են, եւ դիցես գու ի վր նք ի սրտէ անտի եւ ի լերդէ
19 ձկանն : Եւ ծիսեցես : * Եւ հաստակցէ գեն, եւ մովսիսի :
20 Եւ ոչ ես դարձցի անդրէն մինչ յաւիտեանից : * Եւ յոր-
ժամ

(8) Ոմանք : Եթէ որ ուսի գե, կամ : (9) Ոմանք : Եթէ
որ ուսիցի զլուսնն ի յաշա իւր : (10) Ոմանք : Եւ բռնիքեցի : (11) Բազմ :
Չի տացն զնա քեզ : (12) Ոմանք : Եւ արդ լուր գու ինձ :
(13) Ոմանք : Ընդ հայր աղջկանն... քան զեմ մարդոյ :
(15) Ոմանք : Միամօր հօրն իմոյ : գուցէ ինդրանեմ
ես : (16) Ոմանք : Եղեցի նա ի կնութի : (19) Ոմանք : Եւ
հաստակցէ գեն : (20) Ոմանք : Եւ գաղթիք գուք առ :

ժամ մտանիցեք դու և աղբիկն՝ ի սենեակ անդր, յարի
 ջիւր գուրք երկոցեան՝ և գուրքսից աս ողորմանն ան լու
 լով մեծաւ . և կեցուցի զձեզ, և ողորմացի ձեզ . * զի 21
 քեզ էր պատրաստեալ խեղդանէ իւրեմ, և զձե ապ
 րկցուցես զնա . և նա ընդ քեզ եկեացի ի առն քո, և
 կարծեմ թէ որդիք լինին քո . ի նմանէն : * Եւ իբրեւ 22
 լուաւ զայս աստիւս, անկաւ նա գաւթ չ աղբիկանն,
 և ադի նր կցեցան ի սեբ նր :

ԳԼ Է .

Եւ եկին նորա յեկրատանս, և մօտն նորա ի առն 1
 հաագուելայ . և ի ընդառաջ նշ ասաւ, և աղբիկն
 եւ Ծց՝ և նորա նմա, և տարաւ զնոսա ի առն : * Եւ 2
 հաագուել ասէ ցհեզնա ցկին իւր, տեսանե՛ս զի նման
 է պատանեակս տուրիծայ եղբորորդւոյն իմոյ : * Եւ 3
 հարց ցնս հաագուել և ասէ . ուստի՞ էք եղբարք : և
 ասեն ցնա . յորդուցն նեփթաղիմայ եմք որք գերեալի
 են ի նինուէ : * Եւ ասէ ցնս, ճանաչե՛ք զուր զառւ 4
 բիծ զեղբայրն մեր : և ասեն՝ ճանաչեմք : և ասէ ցնս,
 ողբ է : * և նորա ասեն . ողբ է, և կենդանի է : և ասէ 5
 աստիւս, հայր իմ է : * Եւ յարուցեալ վաղղորակի հը
 աագուել համբարեաց զնա, և ելաւ յոյժ . * և օրհնեաց 7
 զնա՝ և ասէ ցնա, բարւոյ և բարեբարի առն որդի : և
 իբրեւ լուաւ թէ տուրիծայ կային աչքն, ելայ . * և 8
 արամցաւ ի նրն՝ և հեզնա կինն իւր, և ասաւ գոռաօր
 նշ : Եւ ընկալան՝ և հանգուցին զնս մեծաւ ուրախաւ
 թիւ : * և զենին նշ խոյ մի ի խաշանց, և յօրհնեցին և 9
 զին առաջի նշ խորակեա բազումն : Եւ ասէ տուրիս
 ցհեփայել . եղբայր աղարիս՝ արդ խօսեաց դու վն
 որոյ խօսեիրն դու ի ճանապարհի մեզ, զի եղիցի այն
 պէս : և գարձոյց զբանսն անդրէն աս հաագուել : Եւ 10
 ասէ հաագուել ցառաբիս, կեր արդ և ուրախ լիւր զի
 քեզ անկ է առնուլ զմանուկն իմ . բայց տանմ քեզ
 զճմարիտն, ետու ևս զմանուկդ իմ եւ թն առն, և յար
 ժամ կամիքն մտանէ աս դա՝ մեռանէին ի նմին զի
 շերի՝ ալլ դու այժմ որդեակ իմ ապրախ լիւր : * Եւ ա 10
 մէ տուրիս . ոչինչ ճաշակեմ ես աստ՝ մինչև հաստա
 տեք ասին զերսդ : * Եւ ասէ հաագուել . և աս զնա 13
 քեզ

Գլ. Է. (2) Յայս պատի . Եւ հաագուել ասէ : (3) Ոման .
 Եւ հարց ցնս . . . ուստի էք . (3) Ոման .
 Եւ հեզնա կինն նր, և . . . զնս մեծաւ խնդուք : (5) Ո .
 ման . Եւ զենին նորա խոյ մի . . . վն որոյ խօսեիրն ի ճա
 նապարհի . . . զմանուկն իմ . . . արդ դու այժմ :

- քեզ ի նրկեաց. զի գու եղբայր ես ազնկանն, և քեզ
 14 լիցի: * ալ ողորմածն ձե՛ծ աշողեացէ՛ մեզ 'ի բարին:
 15 * Եւ կռեաց նա զսառաւ զգուտարն իւր, և կաշաւ նա
 զձեռանէ նր', և ետ զնա տուրիայ կնուէ: և ասէ. ալ
 հաւաստի ըզտ օրինացն մոգսիսի առ գու զնա. և ասի
 16 գու զնա առ հայր քո: և օրհնեաց զնա: * Եւ կռեաց
 նա զհեղան զիկնն իւր, և ասեալ նա տայր ազնկանն
 զնա ինչ զտանն. և հաստատէր մուհոյիք և կնքէր:
 17 * և ապա սկսան ուտել և ըմպել՝ և ուրախ լինել: * Եւ
 18 կռեաց հաւգուէլ զհեղան զիկնն իւր՝ և ասէ զնա. քոյր
 պատարաստեալ գու զմեւ սենեակն՝ և ասի անգր զազ
 19 ջիկն: * Եւ արար ուղ և հրամայեաց նմա, և ասբաւ
 զնա անգր, և ելաց. և ջիկն մտքեր մայրն զարտաւ
 20 սառա ազնկանն. * և ասէր զնա. քաջալերեաց գուտար
 մը երկնից և երկրի տացէ՛ քեզ ուրախութի և ջնծու
 թի, փոխանակ արամութեւ. պարիկ. քաջալերեաց
 գուտար՝ քաջալերեաց:

ԳԼ. Ը.

- 1 Եւ իբրեւ հասարկցին նորա ձառն զընթերիսն, տա
 2 բան զտուրիա առ ազնիկն: * Եւ իբրեւ եմուտ
 յերեաց նա զքանան հաւաքայիկ. և առ նա զամիւսա
 խառն զիրակն ինչոցն. և եզ 'ի վր նր զսիրտ մկանն
 և զերարդն՝ և ծխեաց: և իբրեւ հաստատեալ զնա զհառ
 զայն՝ փախեաւ 'ի վերին կողմն սահմանացն եզիպառ
 3 սի: * և կապեաց զնա հրեշտակն. Եւ իբրեւ մօին յան
 4 կաղին երկոցին: * յարեաւ տուրիա 'ի գահոյից անտի՝
 և ասէ. արի և գու քոյր՝ և կացցուք յաղօթս՝ և որդ
 7 մնայի մեզ ձե՛ծ: Եւ սկսաւ տուրիա կալ յաղօթս: * և
 ասէ. Օրհնեալ ես գու մը ձե՛ծ հարցն մերոց, և օրհ
 նեալ է անուն քո մը՝ և փառաւորեալ՝ մինչ յաւի
 տեանս. օրհնեացնն. զքեզ երկինք և ձե՛ծ ստացուածք
 8 քո: * Դու արարեր զազամ և ետաւր նմա օգնական
 զեւս, հաստատութի նմա զիկնն նր. և 'ի նշնէն եղև
 ձե՛ծ զլուսկ մարդկան. գու ստացեր՝ եթէ ոչ է բար
 9 ւոր լինել մարդոյն մնայն. արացուք նմա օգնական
 9 նման նմա: * Եւ արգ մը՝ ոչ եթէ զս պոռնկուէ ինչ
 առնամ ես ինչ զքոյրս զայս՝ այլ քննարաւի՝ նայեաց
 10 մը * և օղորմեաց ինչ, զի 'ի միասին ծերացուք: և

ա

(18) Յորնալիս գախեր. Եւ ասէ զնա քոյր, պատր':
 Գլ. Ը. (2) Յորնալիս փութ. Յերեաց նա զքանան հառ':
 (2) Ունա. 'ի վերին կողմն 'ի սահմանացն եզիպառ': (8) Ու
 նա. Դու մը արարեր զազամ:

ասէ աղբիկն ընդ նմա : Եւ ննջեցին երեսուն 'ի միա
սին 'ի գերեզման յայնմիկ : * Եւ լողաւ հապուել . և 11
փորեաց նմա գերեզման . * քանզի երկնէր , եթէ գու 12
ցէ և նա մեռանիցի : * Եւ եկն հապուել 'ի տուն իւր . 13
* և ասէ ջնեգնա ցկին իւր . յէնա գու զի որ յաղա 14
նայ այգի , և տեսցէ թէ կենդանի է . ապա թէ ոչ
թաղեացոյց զնա' և մի որ գիտացէ : * Եւ եմուտ ա 15
զաբինն , և կրես գերկտեսան զի ննջեին : * և ել նա և 16
պատմեաց նյ ' եթէ կենդանի են : * Եւ օրհնեաց հը 17
ապուել զան՝ և ասէ . օրհնեալ ես գու ար տն յամ
օրհնուես և 'ի փառս քո . և օրհնեսցին զքեզ ամ սուրբ
քո , և ամ սակեալուեր քո , և ընտրեալ քո օրհնեա
ցին զքեզ մինչ յաւիտեան : * Օրհնեալ ես գու ար 18
ան զի ուրախ արարեր զնա , և ոչ անց ընդ իս ող և
կարծեին . այլ ըստ բազում ողորմութեք քոյ արարեր
գու ընդ մեզ : * Օրհնեալ ես գու ար զի ողորմեցաւ 19
երկնուցի մամբուցս . արա՛ գու ար ընդ սոսա զ
զորմութիս քո . կատարեալ գու զկեանս սոցա ողբուի
և ուրախուի : * Եւ հրամայեաց նա ծառայից իւրոց 20
ինուղ զգերեզմանն : * և արար նյ հարսանիս աւուրս 22
չափքատան : * Եւ ասէ յնա հապուել . երգմեցաւ 23
ցանեմ զքեզ մի զնացես գու աստի մինչ կատարես
ցին աւուրք չորհրատան հարանեացս . * և ապա աւ 24
ցես գու զին ընչից իմաց , և երթիցես գու և աղբիգ
խաղաղութի աւ հայրն քո . և զայն ամ առնուցրդ
յործամ մեռանիցիս և և կինս իմ :

ԳԼ Թ .

Լ Եւ կողեաց ասորի զհապուել ' և ասէ յնա . Երայր 1
աղարիս , * աւ գու ընդ քեզ պատանի մի , և եր 3
կուս ուղտս . * և զնա գու 'ի հապուա մարաց առ գու
ցայել , և բեր գու ինձ զարծաթն անաի , և զնա առեալ
Է քեզ անցես 'ի հարսանիս . * զի զի երգուաւ հաւ 4
գուել եթէ ոչ արձակեմ զքեզ . * արդ հայրն իմ 'աւ 5
մարե զաւուրս . և եթէ յամեմք' մեծաւ վառք 'ի արա
մաթն ընի : * Եւ զնայ հապուել ' և հանգեսաւ առ 6
գառայելոյ , և ես նմա զգիր մուրհակին . և երկր նմա
զապրեան կնքսն հանգերն , և ես յնա : * Եւ կանխեալ 12
ընդ

(11) Յօրինային . Եւ փորեաց նա գերեզման : (17) Ու
նա . Եւ օրհնեալ հապուել զան : (23) Ունա . Չքեզ
զի մի զնացես . . աւուրք չորհրատան :
Գլ . Թ . (3) Ունա . Աւ գու քեզ պատանի : (6) Այս .
Եւ երբ նա զապրեան : (6) Ունա . Եւ ես նոցա :

ընդ առաւանձն՝ զնային նոքա 'ի հարսանիս անդր՝ և
համեցաւ առւթիս ընդ կիկն իւր :

ԴԼ. Ժ.

- 1 Եւ առւթիթ հայրն նշգնմ՝ առաւրս խնդրէր 'ի պատի
իւրում : Յորժամ հասարեցան առաւրք ժամն
- 2 նախելոյն՝ և ոչ կիկն . * և ասէ . արգելք մեռաւ . դա
բայել , և ոչք եւ նմա դարձանք . և նա ոչ համք դաշ
- 3 յամեթոյ : և արածմէ եր նա յոյժ : * Եւ ասէ ցնա կիկն
- 4 իւր . հարեաւ մանուկն , զի յամեաց այսպա՛ : * և ակաւ
- 5 նա լմալ և սգալ զնա . * և ասէ . ոչ է ինձ պէտա արգեանկ
իմ և ոչ ինչ . այլ ընդկէր ընա . Թող զքեզ լոյս առայ
- 6 իմոց : * Եւ ասէ ցնա առւթիթ . լմա ընր , և մի հա
7 դար . ոչք է : * և նա ասէ ցնա . դու լուս ընր , և մի
իտարքր զնա , զի մանկիկն իմ հորեաւ : Եւ ելանէր զար .
հանապազ և գայր 'ի ճանապարհն ընդ որ զնայցինն 'ի
առեւ հայ ոչ ուսեր , և 'ի գիշերի ոչ գազարեր 'ի սգալ
լոյ դառւթիս զորդին իւր . մինչև հասարեցան առաւրք
չորեքսասան հարսանեացն , զոր երգուաւ հապուել
- 8 լինել նց անդ : * Եւ ասէ առւթիս ցնադուել . աբ
ձանեան զնա , զի հայր իմ և մայր իմ ոչ եւ ակն ունին
- 9 անսանել զնա 'ի հայոց : * Եւ ասէ ցնա աներն իւր .
հայ մա գաւ . առա առիս , և նա յոչցից մանկուան առ
- 10 հայրն քո , և նոքա պատմեցեն նմա զն քո : * և ասէ
առւթիս . ոչ է այդպէս , այլ արձակեացիս զնա առ հայր
իմ : Եւ յարեաւ հապուել՝ և եւ նմա զառաւ զկին
նր , և զկէս ընծից իւրոց , և զմաւայ և զաղախին և զալ
- 11 նառան և զարձամ . * և օրհնեաց զնա . և արձակեաց
և ասէ՝ յարգեացի ձեզ արգեանկ իմ արձան երկնից մինչև՝
- 12 մեռեալ իցեմ եւ : * Եւ ասէ ցնաաւորն իւր . պառ
ուեան դու արգեանկ իմ զսիրտսն քո , և զսիրտսցնն ,
քանզի արգ . նոքա են քո հայր և մայր , և 'ի բան ընր
- 13 դու 'ի բանից ասելուց . և համբարեաց զնա : * Եւ
հեզմաս ասէ ցնադիս . եղանք սիրելի՛ արջուք առք
ցի զքեզ ար 'ի առան քո . և ասցի անտանել ինձ զուսկ
'ի սառայի գաւերես իմեմ . զի բերկրեցայ եւ առաւ
ըն

Գլ. Դ. (1) Թորնային բաժանման գրի բառ , այսպէս՝ ժա
մանակ և լոյն . զոր այդ անին արդեւ և երա : (2) Ոմեմ . Եւ
արտում է նա յոյժ : Ուր ակն . եղև նա յոյժ : (7) Ո
մեմ . Չի մանուկն իմ հարեաւ : (8) Ոմեմ . Տեսանել
զնա 'ի հոգւոց : Ուր ակն . 'ի հոգւալ : (12) Ոմեմ . Քան
զի անդ նոքա են քո հայր : (12) Թորնային գաւաեր . Եւ
քո են քո : (13) Ոմեմ . Տրամեցաւ յանկիցնա դառա :

Ընծան. և արգ՝ յանձն յառնեմ զուս քեզ, և յանձն լիցի. և արամեցուցանիցես զուս յես այստեղի :

ԳԼՈՒԽ

Եւ պառփաւ երթայր, և օրհներ զան, զի յաջողեալն 1
 նմա զճանապարհն նր՝ օրհներ հապառել զկինն
 իւր, և նա երթայր ընդ նս. փնջէ մերձեցան նորա ի
 նինուէի : * Եւ ասէ հապառել ցառափա . արգ ոչ գի 2
 տես գու եղբայր՝ որպէս թողեր գու զհայրն քո . * և 3
 յառաջ անցուք մէք քան զիկնդ քո, և պատրաստեալ
 ցառ մէք զստանն : * և անաքու ի ձեռն քո զքեզի ձկանն : 4
 և գնացին նորա . և եկն յունն զկնի նորա : * Եւ աննա՝ 5
 նստէր և սպասէր ըստ սովորուէն ճանապարհին որդւ
 ւոյն իւրոյ : * և ետես նա զնա զի գայր, և ասէ՝ ահա 6
 աստիկ որդին քո գայ . և այրն որ ընկերն չոգաւ ընդ
 նմա : * Եւ ասէ հապառել . գիտեմ ես զի բանան ասք 7
 հօրն քոյ : * Աւրգ օծ շուրջ զաշտն զքեզիդ, և նա կսկծե 8
 ցուացէ և հանցէ զլուսնն յաշտ նորա, և տեսանիցէ :
 * Եւ ընթացաւ ընդառաջ աննա, և անկաւ ի վր պա 9
 րանոցի որդւոյն իւրոյ՝ և ասէ ցնա . տեսի՛ ես զքեզ
 տրգեակ իմ, արգ՝ այստեղեան անհոգ մեռանիմ : և լա 10
 ցին երկոքին : * Եւ տառփիմ եղաներ տրտնոյ առ գը
 րունն, խաբխաբեր զլորեր . որդին ընթացաւ առ նա, 11
 և յարուցանէր կանգներ զհայրն իւր : * Եւ ցանէր նա 12
 զքեզին յառ հօրն իւրոյ, և ասէր՝ ժողովան հայրիկ և
 համբերեալ : * և իբրեւ եկաց վայր փ, վաղղաղակի կէ 14
 ղեցան և անկան լուսուսին յաշտ նր . * և ետես նա 15
 զորդին իւր, և անկաւ նա զպարանոցաւ նր : * և լոյր, 16
 և տոբ . Օրհներաւ ես անք ան, և օրհներաւ է անուհ քո
 յառ խտրանս : և օրհներաւ են ամ սուրբք քո հրեշտակք :
 * զի խրատեցեր՝ և ողորմեցար ինձ, զի տեսանեմ ես 17
 զտառփա զորդի իմ : Եւ եմուտ որդի նորա ի ներքս
 խնդուիմ, և պատմեաց նա հօրն իւրում զմեծամեծն
 որ եղին նմա ի մահա : * Եւ և լ տառփիմ ընդառաջ 18
 նրւոյն իւրոյ խնդուիմ, և օրհներ զան պա գրունն
 նինուէի, և զարմանային սյք տեսանէին ցնա, զի յըն 19
 թանալն իւրում տեսանէր : * Եւ տառփիմ գոհանայր 19
 առաջի նց, թէ որպէս ողորմեցաւ նց ան : և իբրեւ մտ
 եղի

ԳԼՈՒԽ (1) Ոստ . Զճանապարհն նր : (10) Ոստ .
 Եւ յարուցանէր և կանգներ : (18) Բէթ . Առ գուրսն
 նինուէի : (19) Ոստ . Առաջի նր, եթէ ուղ ողորմե
 ցաւ նմա ան : (19) Ոստ . յառնաւ ասին համար 20 : Եւ
 եկին տրտնաւս և նախաւ եղբայրդի նորա : Եւ արարին :

եղև տուրի՞ն առ հարսն իւր, օրհնեաց զնա և ասեւ .
 եկէր ողջութիւն գուսար, օրհնեալ է ամ' որ անգ ըզ-
 քեզ առ մեզ, և հայրն քո և մայրն քո : և եղև ուրաշ
 խաւթն ամենեցուն եղբարցն նր որք եին 'ի նինուէրի :
 21 * և արարին նմա անգ հարսանիս աւուրս եւթն :

ԳԼ. ԺԲ.

- 1 Եւ հոշեաց տուրի՞ն զտուրիս զորդին իւր՝ և ասեւ
 2 յնա, անս արդ որդեակ զվարձս անագ որ եկն
 3 քեզ . և յաւելուլ յայն արժան է : * Եւ ասեւ յնա՝
 4 հայր, ճիշդ պահակ ինձ եկն ասմ' դմա զկէս ընդից
 5 իմի զոր բերին . * զի զիս ան առ քեզ ողջ, և զկէսն
 6 իմ' ողջացից, և զարծաթն իմ' երկր, և զքեզ նոյնպէս
 7 աղջացից : * Եւ ասեւ ծերն . յերաւի է աւլ նմա : * Եւ
 8 հոշեաց նա զհրեշտակն՝ և ասեւ յնա . առ դու զկէսս
 9 այր ամբ զոր բերերն : * Եւ հոշեաց յայնժամ զնոսս՝
 10 զերկոսին՝ և ասեւ յնա . Օրհնեցէ՛ք գուք զամ, և խոս
 11 տովան եղբարք գուք նմա . և ասեւ նմա զխառս . և
 12 խոստովան եղբարք առաջի ամ կենդանեաց զն այդք
 13 զոր արար ը ձեզ . զի բարի է օրհնել զնա, և բարձ
 14 րացուցանել զանուն նր . և զպատգամս զործնց նր՝
 15 պատուով անժացուցանել, և մի յապաղէք խոստովան
 16 լինել նմա : * Զխորհուրդ Թագաւորի բարեւոր է ծան
 17 կել, որք զարծս նր յայնեւ փառք : Զբարիս զոր
 18 ծեռքից, և չար ձեզ ոչ պատահեացէ : * Բարի են ա
 19 զանք՝ պահչք և ողորմութիւնք և արգարութիւնք . բարի է
 20 անկաւիկ մի արգարութիւն, քան զբազում ինչս անիրա
 21 ւութիւնք . բարի է առնել զողորմութիւն՝ քան զնել ըզ-
 22 ր զանձս ասելոյ . * զի ողորմութիւն 'ի մահուանէ փրկէ .
 23 և նա ինքն սրբէ յամ' մեղաց . որք առնեն զողորմութիւն
 24 և զարգարութիւն՝ լըցին կենդ . * և ոյք մեղանքնն՝ պա
 25 անբաղմնչք են իւրեանց կենացն : * Արդ՝ ոչ ծածկե
 26 ցից ես 'ի ձեզ բան մի . զի ասացի իսկեթէ զխորհուրդս
 27 արքայի ծածկել բարեւոր է, այլ զգործս նր յայնեւ
 28 փառք : * Երծամ հացեր գու յաղթմ' և նուն քո առ
 29 աս, նս մատուցի զսիրտանիս աղթից ձերոց առաջի
 30 արդյն : և յործամ Թագէր գու զմոռեալսն՝ նս ընդ
 31 քեզ էի : * և յործամ ոչ զանգաւեցար 'ի յառնելն և
 32 Թողաւ զնա քո, զի երթիցես և ամփոփիցես զմե
 33 եալն :

Գլ. ԺԲ. (4) Ոհնի . Երաւի է աւլ դմա : (5) Երե
 նախնայի . Եւ հոշեաց նա զհրեշ : (8) Ոհնի . Զքանձս
 ոսկեայ : (11) Այս . Ծածկել բարեւոր է : (13) Ոհնի .
 Եւ ամփոփեցես գու զմոռեալն :

եալն՝ ոչ մնաւոցայ դեղ յարժեք՝ զարեան գործելիք :
այլ լէ քնդ էի : * Եւ առաքեալս զիս ան բռնիել դեղ՝ 14
և զնաւն քո ստաւա : * Եւ եմ հաւատայել յեւթանց 15
անտի՝ ի որոցն հրեշտակաց՝ որք հանեն մատուցանեն
զազմն սրբոցն, և մտանեն ազալի փառաց սրբոցն :
* Եւ խառնեցան երկզքին՝ և անկան ի վերայ երեսաց 16
երկնիք, խաղաղութի լիցի մեզ՝ և զան օրհնեցէք :
* զի մէ եմէն խնով ինչ շնորհք եկի ես, որք կամեք այլ 18
մերոյ եկի : օրհնեցէք զնա յաւիտեան : * զի զի զան 19
զաւուրան զոր յարանելի ես մեզ, ոչ կերայ և ոչ արբի,
այլ խորն տեսել տեսանեցէք : * Եւ արդ՝ այժմ խոստ 20
վան եղբորսք այլ մերում, զի ելանեմ ես առ այն որ
առաքեալս զիս : և գրեցէք զուր զայս ամ որ եղև՝ և
կատարեցաւ : * և գրեցաւ ի գիրսոս : և այլ ոչ ևս տե 21
սին զնա : * Գահանային զգործոյն և զմեծաւնեացն 22
այլ, և ուր երեւցաւ նց հրեշտակն ան :

ԳԼ. ԺԳ.

Եւ առաքիմ գրեալ զազմն ի ցնծութի և ասեւ Օրհն 1
նաւ է ան որ կենդանին է յաւիտեանս՝ և ապա
աւթն նր. * զի նա հարկանի և արարի, իշուցանէ ի 2
գոթիս և հանէ. և ոչք ե որ փութի ի մեռաց նորա :
* խոստովան եղբորսք նմա որդիք ելի առաքի ազգաց : 3
* զի նա ցրուեաց զմեզ անգր ի նս : յարանեցէք զմե 4
ծաւթն նր, բարձրացուցէք զնա առաքի ամ կենդա
նեաց, զի նա իսկ է մեր ամ մեր. ան հայր մեր մինչ
յամ յաւիտեանս : * և մանկեցէ զմեզ յամ յանդու 5
առեմն մեր. և զարմնալ ողորմացի մեզ, և ժողովեա
ցի զմեզ յամ ազգաց յորս և ցրուեցաք ի նս : * եմէն 6
զարմէք զուր ի նա բազմով արախ մերով և յամ
անմեկ, և արաքիք զուր արաքի նր զշնորհաբարութի :
յոյնիսմ՝ զարմցի նա առ մեզ : և մի ծանկեացե նա 7
զեղմես իւր ի մէնը : * և տեսանիցէք զուր՝ զոր տանի
ցն ընդ մեզ. և խոստովան եղբիք զուր նմա ամ բե
րանովք մերովք : և օրհնեցէք զմեր որ արգարն է, և
բարձր արաքիք զմազատարն յաւիտեանից : * Եւ ես 8
գրեցիք գերուես խնով գահացոյ զմեանէ, և ցուցից

ՊԵՐ.

(14) Ուստի. Եւ զնու քո զստաւա : (15) Ուստի. Որք հա
նեն մնաւա : Գրաւստի. Որք հանեն և մատուցանեն :
ԳԼ. ԺԳ. (1) Ուստի յանդու. Եւ ապաքուի նր յամ յա
հանա : (4) Ուստի. Զի նա ցրեաց, զմեզ : (8) Ուստի.
Եմէն զարմէք զուր ի նաւս բա :

- զգորութիւն և զմեծութիւն նր արդայ մեղաւորաց : և արդ՝
 դարձարուէք մեղաւորք՝ և արարէք զարդարութիւն առաջի
 ձե նորա . զի ով գիտէ, հանկուցի՝ և ողորմեացի մեղ :
 9 * Այլ ես զան իմ օրհներցից՝ և անմե իմ զԺապաւորն
 10 երկնից, և ցնծացայ ես ի մեծութիւն նր : * ասացան
 զայս նմ արդք, և խոստովանեղեն նմա յեմ՝ ի քաղաքն
 11 սուրբ . * և խրատեացն նա զարդիս ժողովրդեան քոյ,
 12 և զարժցն և ողորմեացն արդւոցն արդարաց : * Դոհաւ
 ցես դու զմէ քարերարէ, և օրհներցես դու զԺապաւ
 ւորն յաւիտենից : զի գարձեալ զխորանն իւր շինեացն՝
 13 ի քեզ ուրախութիւն : * և բերիբեցին ի քեզ որ գէ
 րեալքն են . և սիրեցան զքեզ որք ըստաւայեալքն են
 14 յեմ արդան յաւիտենից : * Ազգք բազումք ի հնաւա
 րանէ եկեացեն . յամուսնն նոյ բարձեալ բերիցեն քոյ .
 . պատարագս իւրեանց ի մեռս իւրեանց, մատացանել
 քայն ժապաւորն երկնաւորին . և ասցին քեզ զսրբա
 16 խաւքն ազգէ մինչև յազգ : * Եւ անիծեալ լիցին նմ
 ամբլիք քո, և եկեացեն օրհնուէք ի մերայ սիրելեաց
 17 քոյ : * Գնծեմ և ուրախ ըլր դու ի վր որդւոցն ար
 զարաց . և ժողովեացին նոցա ի միասին, և օրհներցին
 18 զմեր արդարութեց ի միասին : * Եւ անեալք իցեն որք
 սիրեցան զքեզ, և ցնծացին նոցա ի խաղաղութե
 քոմ : և երանի իցէ այնոցիկ որք արամեցանն ի վր
 բեկման քո, զհանգրին ի քեզ բերիբեցին, ի անաւ
 նել նոյ զհաւան քո . և ուրախ լիցին մինչև յաւիտենաւ :
 19 * Ամեն իմ օրհներցէ զան զԺապաւորն մեծ : * զի շի
 20 նեացի եկմ' ի քարանց պատառականաց, ի շափեաց և
 ի սուտակէ, և այլ ևս պատառական քարամիջ . պա
 21 րեալք քո և աշտարակք, մարակոյքն քո յաւելոյս որք
 22 քոյ : * և եմ հրապարակքն եմբ բիւրեղ և զահանակ և
 23 արդիւնն տկամիջ կազմեացին : * Եւ ասացան յամե
 նայն ժողոցս նմ . աշխուհա : և օրհներցեն՝ և առիցեն .
 օրհներցէ նմ որ բարձեացայ զամենայն աշխարհս յա
 վիտենա :

ՓԼ.

(10) Ռփան . Եւ խոստովան եղիցին նմա : (12) Ռփան .
 Դոհաւացես դու զմայ բարեբա՛ : (14) Ռփան յաւելաւ հա
 յար 15 . "Քանզի զանան հի իւլեցին ի տեղ : Եւ անին" :
 (19) Ռփան յաւելաւ ասին հանար . 20 . "Երանելի եղիք ին
 ի ձեկն մարդոյ պատի ինչ, սա ի տեսնել յիմ դարձ
 ասիւալ : Զի չինեմ" : (21) Ռփան . Եւ զի չինեացի եկմ'
 ի քարանց ... և անարակոյցն քո : (23) Ռփան . Եւ ասաւ :
 ցեն, օրհներցէ նմ որ :

ԳԼ. ԺԴ.

Եւ իբրեւ գողցարեաց տաւրիթ յորհնութենեայ յար 1
 մանկ : * Եւ էր ինքն ամաց յետուս և ութ՝ յորժամ 2
 կացին աչք նր , և յետ ամաց ութից՝ բացան փռանէ
 դամ աչք նր : * Եւ առնէր նա ողորմութիւն . և յաւել 3
 ևր երկնչել 'ի Խէն Խյ , և խոստովան լինել նմա : * Եւ 4
 ծերացաւ նա յոյժ : * Առջեայ նա զորգին իւր , և զոր 5
 Էթ որդւոյն իւրոյ՝ և ասէ ցնա . որդեակ՝ առ դու զոր
 գիտ քո , զի ահաւասակ ես ծերացեալեմ և մերձ եմ
 'ի մեռանել : արգ Էրթ գու յերկիրն մարաց որդեակ
 իմ : * զի հաւատամ ես , ուղ և խօսեցաւ յաւան մար 6
 գարե փն նինուսէի եթէ կործանեացի , և յերկիրն մա
 բաց եղիցի խաղաղութի մինչև 'ի ժամանակ փ : Զի .
 խաղաղք մեր ցրուեացին 'ի բարի երկրէս , և եւեմ եղի
 ցի աւերակ և անապատ , և տունն Խյ 'ի նմին հրձիգ լի 7
 ցի , և յաւեր լիցի մինչև 'ի ժամանակս : * Եւ դարձեաց
 ողորմացի 'կց Խմ . և դարձուցէ զնոսա մեղքին յեր 8
 կիրն , և շինեցեն նորա զտունն . աչ եթէ ըստ օրինա
 կի առաջնոյ՝ մինչև լլցին ժամանակ ք յաւիտենից : և
 յետ այսորիկ դարձին 'ի գերութէ աստի , և շինեա
 ցեն զեւեմ փառք՝ և մեծաւ պատուով և տաճարն Խյ 'ի
 նմին շինեցի յամ ազգս յաւիտենից , շինուան փառա
 ւորս ուղ և խօսեցան զմանէ մարդարէքն : * Եւ Խմ 9
 հի ժամնոսք դարձին շինարարութի երկնչել 'ի Խն Խյ .
 և կործանեացին և 'ի բաց մերժեացեն զիւրուս իւրեանց .
 * Եւ օրհնեացեն Խմ հի ժամնոսք զմեր , և ժողովուրդն խա 10
 տովան լիցի առ Խմ իւր : Եւ քարձրացուցէ մարդա
 դովուրդն իւր . և ցնծառցեն ամենեկեան ոյք սիրեն զմեր
 Խմ շինարարութի և արդարութի . և արասիկք գուք զ
 զորմութի հարց ձերոց : * Եւ արգ՝ որդեակ իմ , գնա 11
 նան : * Այլ գու պահեացես զօրէնս և զհրամանս . և
 ընր գու ողորման և արդար , զի բարի լինիցի քեզ :
 * Եւ Թաղեացես զիս՝ և զմարք քո ընդիս , և փ ևս հանգի 12
 ցես՝ գու 'ի նինուսէ : Որդեակ իմ , տես գու մրպէս ա
 բար ագամ աքիաբարայ որ մեղց ցնա , մրպէս 'ի Թա
 սոյ տարաւ ցնա 'ի Խաւար , մրքաթ չար անցաց ընդ
 նա : ողլ աքիաբարոս ապրեցաւ , և նմա հատուցումն
 անդ .

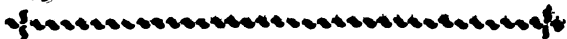
ԳԼ. ԺԴ. (2) Յաւելին . ինքն ամաց ԺԶ : (5) Ուստի .
 Եւ զորգին որդւոյն իւրոյ : (6) Ուստի . 'ի բարի երկրէն :
 (7) Յօրինակն պատկեր . Փառք՝ և մեծաւ պատուով : Ուս
 տիստի . փառք մեծաւ և պատուովք :

- անգրէն հասուցաւ, և էջ նա փոխանակ չի խաւարն ։
 և մանասե արար զողորմութիւն, և ապրեցաւ յաւուր
 մահու՝ զոր Թադրցն նմա . և ազամ անկաւ յորողայթ՝
- 13 և կորեաւ ։ * Եւ արդ. գու. արդեակ իմ՝, տես, որպի
 սի առնե ողորմութիւն, կամ որպէս փրկէ արգարուի ։
 Եւ իբրե զայս ասաց, կատարեաց զհոգին 'ի վր մահ
 անցն . զի եր նա ամաց հարիւր և յիսուռն ։ և Թադրաց
- 14 զնա արգին իւր լի փառք՝ և բարի վախճանաւ ։ * և
 յորժամ միաւաւ աննա՝ Թադրաց և զնա առ հօրն իւր
 ում՝ Եւ զնայ առաքիա կնաւ իւրով և որդւովք իւ
 րովք հանգերձ յեկրատանս մարաց՝ առ հաադուէլ ա
- 15 ներ իւր ։ * Եւ ծերացաւ նա պատուով մեծաւ, և Թա
 դրաց նա զաներն իւր՝ և զզոքանչն, փառք և պառ
 ուով . և ժողանգեաց զառւնն նոցա, և զառւնն առւ
- 16 բիծաց հօրն իւրայ ։ * Եւ մեաւաւ նա ամաց հարիւր և
- 17 քսան և եւթն, յեկրատանս մարաց ։ * և մինչ լի մե
 աեաւ էր նա, զուաւ ինչն զկործանմանէն նինուէի՝
 զոր գերեաց նաբուքոգոնոսոր ասուերսն ։ և ուրախ
 եղև առաքիա՝ մինչ լի մեաեաւ էր նա, 'ի վերայ նինուէի .
 փառս եւս զահաւաղով զայ . որում փառք յաւիտեանս
 յաւիտենից ։ ամէն ։

Կարգեցաւ Տօլէիի ։

(13) Ունեւ . Զհոգին իւր 'ի վր մահ' : (13) Թադրայի .
 Ամաց ճի : (14) Թադրայի գաւառեր . Թադրաց և զնա :
 (16) Թադրայի . Ամաց ճի : (17) Առա . Եւ մինչ
 մեաեաւ էր նա . չի 'ի վերայ նինուէի :
 'ի վերանի ունեւ . Կարգեցաւ գեր Տօլէիի : .

ԼԴ ԼԼ

ՆԱԽԱԴԲՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱԿԱԲԱՅԵՑԻՈՑ

Յ ապահայ, մինչ ցրիկն շինաած զարույնն Էֆ, և յերկոսս
սան աճ իշխանութեն հրեկոյ նեւեմոյ, խաբարս ասին զժա
մանսն գիրք եբրայեցոց - իսկ անքի և յառաջ՝ ոչ ևս: Պեռ
զի երկերեւոր (յիսուն) և հինգ ամաց միջոցս, յեք նեւեմոյ իբեր
է ծանակոյն անքիսոյս, եպիֆանեայ՝ առ որով պարսմախ մոյս
բայեցաւ: և ՚ի միջոց յայս ՚ի յաւելպոյ և յափրիֆանեայ առեալ
Էստերի զանաւանս Բաբելոնացիքսն որ քիբեկն ծառաւորեանն՝
նշանայէ ՚ի խնանս ծանակալոյ: Բայց զի առ անքիսոսն մէկն
իշխելով՝ զառաջին մայրաքաղաքոյն իրս վերելլ ասէ ինչն եւ
զէքի, որ Գառաւան և աւելի ամօր յառաջ է Գան զանքիսոս
Էպիֆանեոս: այս եբրայր մայրաքաղաքոյն Զառաւորք: զի առ մէկն
անքիսոսն հանդիպի զգողման փիլոպոսովք, առ որովք իրէն
բարք մայրաքաղաքոյն: Ինչ քի զի՛նչ այսմ զպարսմա, ոչ անիծ
աւել: և՛ ոչ զի և առ մահաւորն զհանսի ասն զերկրորդ մայր
քաղաքոյն իրս խաբարել: և յայտ է ՚ի գրոյ առքի, զի առաջինն՝
և ոչ եբրայր մայրաքաղաքն հաւաքանն զպարսմախն մինչ ցրեալ
սան, իաւցի զայս ոք ան և անքիքն իմ գրելին սիւսել: Իմ
խաբի գրոց խոփել: Բայց քի ո՞ր գրեաց զպարսմախն զայս,
և իմ զի՛նչ պարսմաւա, Բեպեք և զԷրաւաքեալ միջոց ծան
նային ոչ նշանայէն ինչ գիրք հրեկոյ՝ յեք նեւեմոյ, Բայ, Եսթե
րայ իրան: այլ զայս ին մէծ վայոյն զոր իբեցին հրեայք ին ան
զապարսել յանքիսոսեանց: և ին մէծ Գառաւորն մայրաքաղաքն, և
մեծագոյն առ ին ան, ինանցն՝ գրեցին միծաւ զԳառաւոր, և
նաւանք ՚ի հաւաքարմախն մարգարէութեն Գանիելի, որ նշա
նայեաց զանց ծանակային անքիսի: Այլ ան յերկրորդ մայր
քաղաքոյն ասէ, թէ յասն ինքեանքի ՚ի հինգ գիրս Բաբելոնաց
զպարսմախն մայրաքաղաքոյն լայն և ճոխ բանիւ: զորս յեպոյ
առեալ համաօրեցին ին հեւրի ըմբերողոյ: Արք՝ Էրեմ յեւ
իդոնաց գրոց զի ՚ի միջն նախագրեալ օրնայի, ՚ի հոգից գրոցն
ասէ՛ն յասնեայ երկուս ամանք համաօրեցին: յայտ է՝ զի յայլ
և յայլ փելին իմ ծանակալս օռարքի և ին զոր համայնքն,
և է ինչ զոր յաւելուան մ Գան քի: Բայց զանաւանս իսկեանց ոչ
եղին ըստ առաջնոյն պարսմախ, զոր ՚ի Գառաւորոյն և ՚ի Բա
Գառաւորեանց յառաջբանան ասացաք:

Գրեալք Առաջին գրոցն Մայրաքաղաքոյն:

Ձ. Իսկ յեք հաբար և յիսուն ամ մահաւանս ապիսանքի Բա
Գառաւորեանց առաջոյ և բաբելոնի անքիսոս խաբարել: և նա բանալ
ցանկի զի՛նչ ՚ի Կառաւորոյն, եք պարսմախ ըստ վերջագոր
գրել:

պարտաւոր իրաւորացոյ, և դաճեալ յոլով առաքաւ . եւ յայնչ, իւր
զգացեալաց զքաճարն եւ, և սպան զԲաղդասն 'ի հրկից :

Բ . Առաքելաց ապա զգրաւարդ որ 'ի Բաղդասն առեալ զգանձն և
զաւարդն 'ի Բաղդասն Եւր հեկանոս յարգալի հրկից,
պղծեալ զքաճարն սուրբ, և խաղաղութեոյն զյաւել 'ի հրկից .
և այս զմեկուսի գնացին խախտեայտ :

Գ . Զխելչեալս ճապարի Բաղդասն, որդեւոյն 'ի Բաղդասն . և
իմն ապառաւորն անտիտաւ 'սպիւղէին զԲաղդասն 'ի պալատն խոցն .
որոյ ընդդէմ խոցեալ ճապարի, սպան զհրկայն որ զհրկայն խոցն,
և ինն Բաղդասն ընկերոք նախա յամարս լիւանցն :

Դ . Սպանին որդեւ անտիտաւ 'ի լիւանաւար հրկից 'ի լիւանաւար
հազար ոգի . իոյ ճապարի հազար ընկերոք նախա սաքաւեայ 'ի նա
ջանց Բաղդասն 'ի լիւանաւար . խոցանէր զԲաղդասն, լիւանէր զնա
րկան, և պայծառ յաղաւթի լեցեալ լիւանաւար :

Ե . Զապա ճապարի զգրաւար հրկից 'սպան զպաղաւեայ, և իւր
խոց ընկն ապառաւոր անտիտաւ . և ինն խոց ընկն Բաղդասն իւր
ոտայ :

Զ . Պիւտեայ անտիտաւ յանտիտա զաղաւթ առաւել ապաւել զաւել
խոցն ապաւել . յանն ապա զաւել և զաւել իւր լիւանին լիւ
ոտայ, ապաւել քաւեալ նա ընկն ապաւել զհրկայն լիւանին :

Է . Առաքել լիւանաւ երկն զգրաւար 'ի լիւանաւ . ապա յաւ
գրաւեայ ապաւել հաւելաւ առին յաւարցի . իոյ ապա լիւանաւ
նիկեալ ճապարի, ապաւել լիւանաւել քաւաւար անտիտա :

Ը . Սրբեայ յապա զքաճարն որ պղծեալ եր լիւանաւ . զի
նկայ զաւել օրն յապաւել անտաւ լիւանաւ հեկանոսայ :

Թ . Պիւտեայ ճապարի յապա, և իւրաք իւրաք 'ի ճապար ըն
դան, լիւանել զիւրանել, զհրկայն ընկեալ 'ի լիւանաւ լիւ
անա' զաւել հեկանոսայ ճապարի : և զի ապաւել յանտիտա
ապաւել և իւրն լիւանաւ գիւրգիւն 'ի հաւաւաւ ապաւել :

Ճ . Անտիտա 'ի ապաւել խախտեայ անտիտա 'ի Բաղդասն, լիւան
զիւր ապաւել զաւել 'ի հրկայն . ապաւել լիւանել, զի զաւել
զիւր ապաւել զաւել ընդ նկն . յանտիտա զիւրաւել, զաւել, և
զի Բաղդասն լիւանել զաւել իւր, և ինն անտիտա լիւանաւ
անտիտա . Զապաւել լիւանաւ զաւել անտիտա, որ և 'ի
Բաղդասն լիւանաւ զապաւել հրկից իմն զիւր և իւր զաւել
ապաւել զիւրաւել . ապա ճապարի 'ի զիւր հաւել ճապարի .
ապա և իւրաւարաւ ապաւել իւրաւար յապա 'ի լիւանել զիւր
ի նիւանաւ ' ճապար ընդ նիւանաւ : իոյ նա ապա զիւրաւել, և
ապաւել զիւր . և հապաւել լիւանել իւրաւար ճապար, և լիւանել
նկայ զաւել իւրաւար :

ԺԶ . Պիւտեայ օրն լիւանել հապաւել լիւանաւ զաւել
զիւրաւար . և լիւանել ապա լիւանաւ . ապա նա յանտիտա
անտիտա լիւանել զապաւել ' մին իւրաւար ճապարի, և նա
էր ընդ նա զաւել իւր . որ ճապար լիւանել զապաւել : իմն
ապա լիւանել, և ապաւել ճապարի հաւել, և ճապարի
ընդ յապաւել ' ապաւել իմն և ապաւել . և լիւանել զաւել իմ
անտիտա զապաւել իմ :

ժող. 'Ի համբան յաղթութեն հռոմայեցոց' յճած ատ ին գրածոց յաղագրի: Ըր ընկալեալ դաւաժի՝ գրեցին Դեմոքրեայ Գ Գլուսն Կրեկոյ. որոց մէ առնաղեալ ճառարեաց զբա ընդ յաղինոյ և Բապիդոսի. որոց խնայեալ զապահեալ յաղագրի, անմա 'Ի պարիտարոյն:

[illegible][illegible][illegible]

ժԵՆ. Պարզաբար անէր ազնիւանդրոս Ննեգոմբ՝ յիմեմ լարեմար
զաւլաբար ինչոպիմ միմլա յաւլեմիմ, և համեմալ ՚ի Ննեմե զաւապեմ
էր Գեմեբար : Իմ զաւլեմար արոմայիմ հապեմալ զգլաւիմ աւլեմաւ
արիմ հապեմալ արգաւմալ, և յաւապեմ էր արիմ մեմաւ արգաւմաւ

ՏԺ. Թաղաւորէ Դէկտր. իոյ յաշնարան պնդելու ձեռնեաց իւր զարգիւն 'ի վերայ Ռիւսիէրէրիէն Էմի, ընդ որ բարեկեանցը Դեկտր. առ որ իջելու յաշնարան' Բաղդա՛ս պատիւս և զծիպս հաջ իւր զարեայ 'ի Նմանն դառնեալ :

Ֆ. Ազգաբնիկէւ զօրէն 'ի զեկեղբեաց, խափառելոյսցանէւ զանկ
տիտոս առնոմարէան - ինկրեաց յաւանսն 'ի զեկեղբեաց՝ քաջ
նմա 'ի յէւսն զգեկնաբերէն էմ, զը խափառացաւ և մյլ ևս՝ քաջ
զի քաջն նմա զըր 'ի հրէի գլխաբարսն զի մի՝ սգանցի - դռն
ճերմ իրելոյսն՝ մ/ ևս էկաց 'ի խափառացն :

խմ. Թուգաւորէցոյ պրի՛նս զանգոյրաւ . յորմէ 'ի պապանէնն՝
մարտի՛ս յաշխահարէալ Դէմբրի Գեան՝ խախտիւ :

ԻՔ. ՍԷժապէն պատուեալ տնօրէնու զլուծման ուղի. ապա
ունի և Բաբին (Վեյլ). և զյմանն իջար, եւ ապառաջեալ
Ժուրայ, մինչ ցեղեկացան. և ո՛ր խաբարն իշխանի գեղարշ խաբ
թել զլուծման : ալ իայն ճշտա խառտ պատկաշ, յայ Բաւ

ԲԺ . Պատահելան դառնեալ 'ի վերայ, յաճախեալ իշխանի դէմ
 Թորի, որոյ ընդ առաջ եղեալ պարտադիր գիշերամարտի . յոր
 Ժ պարհաւելալ իշխանացի խիտ առ խիտ խաբայի վտանգալ իշ
 ղին և խախտան :

ԲԵ . Վտառախի յաճախեալ 'ի վերայ, արաքացոյ , դաժանալա
 ւոյ , յազգեացոյ . և զի ամառ շինաածովս խախտալ պաշարեաց
 նեղել զոր 'ի գիշերաբերին Եփ , ոչ քաղով մար խմել . նաև
 զպարիսպն ամբարայց զնի :

ԲԿ . Խնդրեց քրիստոնեականութեւ , այլ խախտեց 'ի յաճախա
 նայ . իբրև յայտնի պարտեալսն ոչ խախտ անել , նկեղաւ Բժ
 Բախեաց զգորն 'ի նմանէ . խալա զնա 'ի պարտեալայ . և սպան
 զքո ընդ նա : Սկսեց զնա , և խաբային զշահան 'ի գեղի նի .
 առ ոչ յալեաց քրիստոնե Ը Գարաւոյ արծախայ անիմ զյաճա
 քան . արք քմար զարծախն և զարդին պարտեալ : իբրև առ 'սպան
 զյաճախան . զոր Բարիեալ Բաղեաց շահան առ հորն և եղբարն :

ԲԸ . Սպան քրիստոնե զանգիտոն ժանալ և ինքնաւորեաց : Շահան
 ամբարայց վերինն , և խնդրեաց հալածալն 'ի դեմքերեայ . յանին
 առ և արք խաղաղաւ և ազաբաւ Կրկից : պաշարեաց շահան
 և ան զնա . նեղեցան և արք 'ի գիշերաբերին , և երան զնա 'ի
 քնա շահանի . զոր արեւել Բախեց 'ի ներս օղակուն գնդան ,
 և խաբայ զյաճախան արքի իւր սպարապետ պրտան :

ԲԹ . Անց դեմք 'ի մար և 'ի պարնա , առնալ ինչոն և
 մարտնել ընդ քրիստոնեայ , ընթանեցաւ 'ի պարնաւոյ և երան
 'ի Բանդի : Եւ յաւորա շահանի մեծաւ խաղաղաւ և Բարե
 խաղաղեալ խոր ազն Կրկից :

ԲԺ . 'ի քաղաքաւ զնիլի Բախեց հաճախեցի առ շահան . որոյ
 արշալեաց զքեղեցալ և զնաւ ասի . զի այն երկոյ անգամ հալ
 քաղաքաւ ասի պաշարն 'ի միլի սոցան . և զի ընդարշալի Գ
 լին հաճախեցի զշահան ' հապարտելով պարտաւ և նոր :

Ը . Անդիտաւ դեմքերեայն ոչ Ե օրեային ' պարտեալ մեծապե
 զշահան խաղաղ և ազաբաւ Կրկից , և ինչն զնի քմարեալ քրի
 ժանեայ ' արլ զնա խախտեայ 'ի Կուլա քաղաք Ժալեղեայ , և
 անք պաշարեայ :

ԸԲ . Ելին հառն Կուլաքալի հաճախեցոյ առ պարտեալ եր
 գեղեալ , և առ ալ Բախաւոր ' ասիացոյ , պարայ , յալ խաղա և
 յաղա , զի պարտեալ Լիլին Կրկից , և մի ոչ նոյա մեղեցի :

ԸԳ . Պարաւա լիլիցա անգիտաւ Բախաւոր ընդ շահանի , իբրև
 քաղաքաւ քրիստոնե 'ի նմանէ , քա զոր 'ի մեղն ինքեղեայ , յաւարդ
 առնալ զնիլայ . որոյ ընդարք քաճալեաց շահան զգորն և
 զարքին , արք զնաւաւ արք հաղեալ , զխախտելայն 'ի Բաղաթն
 աղալայ Կրկից , և քաղան յալ Բախեց :

ԸԴ . Անդիտաւ քալ քնա , շահանի ան երեալ իշխանաւն ,
 նկեղաւ ան զնա և արաւիլ 'ի մեծարան ինչոյ . իբրև ընդ
 քնիւ միլ , սպան զշահան և զարքին արք ընդ նա ելն 'ի
 Կուլա քաղաք : Յալանիկ արքի նի իբրև լիաւ զպարտեալ
 հորն և զնալայ , զնալայ անիլն . և եղի քաղաքապետ ,

և խառն զիշխանութիւն յեւ հօրն . և 'ի նմանէ որդի 'ի հօրն
 Բնն յհերովքեա , յորայ աստոր ծնաւ քն :
 Աւր' ին ծանեալի պատճառէ Գրոյն արտոյիկ , 'ի Բագաւորե
 լայն անփութայ երեւելոյ Բնն 'ի մահն շխառնի , անի բառ
 սոան և հիմք , և անփի Բնն յհերովքեա անի ինծաւն և վն :
 Բայց Գրոյն մախարայեաց , սլ 'ի մահաւանին ալիքանդրի' ալ
 յեւ քանն անի , յերրորդ ամին խառնարեալ , որ զնի ինիկտի
 արիւրեալ , եւնն ամին Բագաւորեաց մախարայեաց' սխառնի Բաւել
 զԾանեալի յանալի :

Գ Ի Ր Ք Ե Ռ Ե Ջ Ի Ն Մ Ե Կ Ե Ր Ե Յ Ե Յ Ի Ո Յ

ԳԼ Ա.

Ի ՅԵՏ ՀԱՐՈՒԱԾՈՅՆ Ա

զէքանդրի կայսեր մահեղանացւոյ որդ
 լոյ փիլիպպեայ . որ խաղաց զնայ եա
 յերկրէն քնախմայւոյ , 'ի ժամանակի զի
 հարկանէր զգարն հարաւ զպարոնց և զպարթեաց .
 և որ Թագաւորեաց իսկ յեան' , 'ի վերայ յանայ աշ
 խարհին և համոց : * Եւ զորաժողով լինէր մեծաւ պա
 2 տերազմաւ , զամուրս հարկանէր , զբազում Թագա
 ւորս 'ի սմաւ սուսերի իւրոյ սատակէր . * ամենայն զօր
 3 բազում ազգաց ազգաց հեթանոսաց . և տարսեր եր
 կիրս ամառալի նի : * Զորաժողով լինէր զօրք բազ
 4 մաք , և հասանէր 'ի վր երկրի . յամ պետուեցն զօրա
 Թեց , * և զաշխարհս ամ 'ի հարկի կացուցանէր : * Եւ
 5 յեա պար անկանէր 'ի մահինն իւր և զմիտս մահա
 6 ջերանէր : և իբրեւ ետես Թէ մեռանիմ , * կոչեաց նա
 7 զժառանգան զայնկորդիսն իւր , զարեան Ժառաւորեաց
 'ի նմանէ , որ ընդ նմա իսկ մեռալ էին 'ի մահեղութե .
 և բաժանեաց և եա նց զարքայութիւն իւր , միջքեա
 ինքն

Գլ. ա. (1) Ոման . Գնաց նա յերկրէն քնաւոյւոյ . . . որ
 և Թագաւորեաց իսկ . . . և համոց : (3) Ոման . Աւ
 նոյր զաւար բազում : (6) Ոման . Եւ զմիտս մահա . . . ե
 Թէ մեռանի : (7) Ոման . յայտնարգիսն իւր :

- 8 Թիքն կենդանի էր: * Եւ Թագաւորեաց ազգսանդրոս
9 ամս երկուստան՝ Եւ մնաւ: * Յետ նք զատեալ հաս-
տատեցան կային յիւրաքանչիւր տէրութե զայնկոր
10 Գեղն իւր, * Եւ Թագ կայսցին իւրաքանչիւր յետ մահ
ռանն նք. Եւ որդիք նք յետ նք՝ ամս բազումս. բազմա-
ցուցին զանօրէնութիւն, Եւ լլին զերկիր շարեօք իւրեանց:
11 * Ի նոցանն զգիւր արմատ չարի, շատաւիզ գառնու-
թե անօրէնն անտիպ, որդի անտիպայ արքայի, որ
էր մեացեալ ի պատանդս՝ ի հոռմ քաղաքի: Եւ Թագա-
ւորեաց նա յամին հարիւրորդի երեսներորդի եւ ժմե-
12 րորդի Թագաւորութեն յունաց: * Յաւուրս ժաման-
ակացն այնոցիկ, ելին զառան յորդադնն ելի արք ա-
նօրէնք, ի բանս պատիրս՝ ի բանս հրապուրանաց ար-
կին դադաւմս՝ Եւ ասին. եկալք՝ երթիցաւք իւրա գի-
ցաք Եւ զայնս կանցուք՝ ընդ նմ ազգս հեթանոսաց՝
որ շաքջ զմեքք բնակեալ են. զի յաւուրն ժամանա-
կաց հետե՝ յորմն անջատաք մեկնեցաք մեք ի նոցանն,
շարիք բազումք կարեւորք եկին հասին ի վերայ մեր:
13 * Հանչի Թաւեցու բանն ի միտս բազմաց, * յօժարե-
14 ցին ամենք ի ժողովրդեանն անտի երթալ յանգիման
լինել Թագաւորին: Եւ Սա նք ի իսկանութ Թագաւորն՝
15 Գործել զնմ իրաւունս ը օրէնացն հեթանոսաց: * Եւ
զինեցին հրապարակս մահնիցն յեմ ըստ օրէնացն հե-
16 թանոսաց. * Եւ հաստատեցին իւրեանց օրէնս անթշուա-
տաւ, Եւ ապստամբ եղին յաւիտէ կտակարանացն ար-
բաւթն. զուգեցան ընդ հեթանոսս, յօժարեցին կան-
17 ինքին սանել զարիս: * Եւ իբրեւ աշուղեցաւ Թագա-
ւորութեն առաջի անտիպայ, Եւ ի մահ իւրում նա՝
Թագաւորել Եւ ի վերայ երկրին եգիպտացւոց՝ միաբա-
18 նել զերկոսին Թագաւորութեան: * Ի իմեանց խաղաց
զնոց նա ի վերայ երկրին եգիպտացւոց զորք բազ-
19 մեք՝ կաւաք Եւ փղք, Եւ նաւուք բազմեք, * սաղ պատե-
լալմ ընդ պողոտայ Թագաւորին եգիպտացւոց: ի
պարտութե մանեցաւ պողոտէս յերեսց նորա, Եւ
մարտասկանն լինեք առաջինք: Եւ յնմ մարտի բազում
20 վիրաւորք անկանէին: * Դաւապտակ սփռեք ընդ աշ-
խարհն նմ անտիպոս. վեղ հասանէին, արաքարմեք
զաւ

(9) Ի Բէն գաւտի. Յետ նք զպիտէ հաստա: (11) Ոմեւ. Արցմտ չար, շատաւիզ. որ անբնանեալ ի պատանդս: (12) Ոմեւ. Յորմն անջատեցաք: (17) Յարկանն պիտ-
րեք. Թագաւորել Եւ ի վր: (17) Ոմեւ յաւելան. Եւ ի
վերայ Բագաւորութե երկրին Եւ: (19) Ոմեւ. Եւ յայն
մանն բազում վիրաւորք անկա: (20) Ոմեւ. Արաք-
արմեք զորն ժողովին:

զաւարն ժողովէին, և առնուին զամենորն նո՛ւ Երեմիք
 եղիպաացւոյ: * Եւ յետ հարուածոց եղիպաացւոցն 28
 զարձաւ անիդրոս: Յամին հարիւրորդի քառասներ
 բորդի երրորդի * եկն եհաս 'ի վերայ քաղաքին եհմաց: 29
 Լոյ մեծաւ պատերազմաւ: * և եկն եմուս 'ի սրբաւ 23
 անգր մեծաւ հպարտութիւն: և առ նա զսեղանն ոսկի,
 և զաշտանակն լուսոյ, և զնո՛ւ կո՛նջ զանձին: զսեղանն
 պատարագաց, զսկիւնն, և զաշտան, և զխնկաղացան,
 և զվարագոյրան նո՛ւ. զպսակն, և զզարդն ոսկի: * Եւ 24
 զառաքիլնն գիմեաց յանգիման առնարին. կեղեկաց
 մուլեաց զնո՛ւ. և առ նա զարծաթն և զոսկին, զքննն
 և զզարդն, և զնո՛ւ զգահն պատերազմին. և առ նա ըզ
 զանձն. ծածկեալա զոր եղիւս, և զնո՛ւ անօթ ցանկալի.
 և գնաց նա յերկիր իւր: * Եւ հեղ արինն բազում: և 25
 գործեաց մահունո անհամարս. խօսեցաւ զամբարտա
 ւանութիւն մեծաւ հպարտութիւն: * Եւ երկ սուգ մեծ 26
 'ի վերայ իլի. ընդ նո՛ւ անդիս իւրեանց * հեծեցին իւր
 խանք և ծերք. կուտանք և երեսասորգք ակարացան.
 և զմեծ գեղ կանանց. * և նո՛ւ փեսայից լի եղն բերանք 28
 սղոց լալուս. և նո՛ւ հարսանց եղն արգելանք սգոյ
 արեկապանք իւրեանց. * և յարժեցաւ երկիր 'ի վերայ 29
 քնակեաց իւրոց. և նո՛ւ առնն յախորաց զգեցաւ զանթ
 զանարգանաց:

Բ * Չկեա երկուց ամաց ժամանակացն այնոցիկ, արձաւ 30
 կեանց արքայ անախորոս իշխան հարիւհան 'ի քաղաքն
 հեկաստանի, և եկն յնո՛ւ գորգ բաղմը, * խօսել նկատաւ 31
 քանիւք խաղաղութիւն նենդուք. և նորա հաւատացին
 նո՛ւ: * Եւ անկաւ նա 'ի վր քաղաքին յանկարծակի, 32
 և հար զնոսա հարուածս մեծամեծս. և սասակեաց ժա
 զովս բազումս յիլէ: * և առ նա զաւար քաղաքին, և 33
 հրձիգ արար զնո՛ւ փայտակերտ զապարանից նո՛ւ. քա
 կեաց և աւերեաց շուրջ զպարիսպս քաղաքին, և զնո՛ւ
 զորմս զնոսածոց զապարանից նո՛ւ: * 'ի գերութիւն 34
 բեցին զկանայս և զմանկունս, և զնո՛ւ անատունս նո՛ւ
 ժառանգութիւն իւրեանց: * Եւ զնեցին զամբարանն 35
 չգլուխ քաղաքին 'ի պարիսպս ամուր յաշտարակս հը
 զորաց. և եղև նո՛ւ այն իբրեւ բերդ 'ի բերդի ամբողջեալ
 քաղաքին: * և անգր մուծին ազգ մեղաւոր զարս ա 36
 նա

(21) Յայլ գոխի. քառասներորդի երրորդ: (22) Ու
 մեծ, յաւելան. Եմն եհաս նա 'ի վր: (23) 'ի լուսն'. 'ի վե
 րայ Մեծաւ, նշանի' բազում: Ողև անիդ. Անգր հը
 պարտութիւն բազմաւ: (25) Ոմեծ. Եւ հեղ արինն բա
 զում: (29) Այլ. Լի եկն բերանք սղ': (32) Այլ. Եւ
 սասակեաց ժողովուրդս բազումս: (36) Ոմեծ. Լքու

- Նորին, ամբարշտին լին զինու. հանգերանցին լին
 37 համարաբ, և զեմ զօրն եմք * ի ներքս կուտեցին : և
 38 եղին յորպէս լին մեծ, * և ի խափան սրբուհն և ի սա,
 39 տանայ շար տանն ելի հանապազորդ : * և հեղին զա,
 40 թին : * Բարսեղայ, զնացին այնուհետև ընակիչքն եմք
 զն նշ. և եղև նա ընակուծի օտարաց, և ինքն օտարա,
 41 ցաւ ի զաւակն յեւրոց ծննդոց. զի որդիք նր թողին
 42 զնր. * և սրբուհն նր առերկցաւ և եղև յանապաւ :
 43 յարձան անիք օտարեկանաց նր ի սուգ, և չարաժք նր
 44 յարձանեցաւ : * Ընդ նմ աշխարհս հրովարտակք ար,
 45 ձակեցան, զի թողցին նմ ընակիչք երկրի զօրնս իւ
 46 աղքատ, և ի մի երեսն նր կապցին : * Զանձն առին
 47 աղքատ, ըստ հրամանին արքունի : * և բազումք եւս
 48 յիշխացոյ անտի գարձան ի պաշտօնն անօրինութե,
 49 և զոհեցին կողմ նշ, և աղծեցին զարաւթս իւրեանց :
 50 * Հրեշտակս արձակեաց թաղաւորն հրովարտակք
 51 հանգերձ յեմ, ի քաղաքն հրեշտակն զարձուցաւ
 52 նեւ զն յօրնս օտարութիւն. * և խափան առնել ողջաց
 53 զիւղացի պատարագաց, և զոհեցին սրբութե : * և աղծնել
 54 զարաւթս և զտօնս օտարեկանաց. * և ապականել ըւր
 55 սրբութե. և նուիրեալ * ինքնսն կանգնել. երեւցու
 56 ցանել անգս մեհնից, յաղել զխոյս, և խառնակ զպ
 57 նաւանս : * և թողալ զորդիս նշ անթշխասս. աղծնել
 58 զանձնն նշ յեմ աղծութի անօրինութե. զի մեղաւ
 59 ցին անննքն զօրնս, և փոխեցին զիրաւունս : * և
 60 որ ղէ կապցին ի հրամանի թաղաւորին, մահաւ մեռցի :
 61 * Ըստ նմ բանի զոր գրեաց թաղաւորն արար ոտակ
 62 կանս ըստ նմ տեղիս : * և պատուէր եւս քաղաքացն
 63 հրեշտակն մատուցանել զոհս քաղաքի քաղաքի : * Եւ
 64 ժողովեցան առ նմ այր նմ որ եպատամք ընալ եր յը
 65 թինաց անտի, և լին յարեւ զերկիրն. * և արարին
 66 ամբարտաւ զիւր յեմ անդիւս ամբարտաւ արարտանաց նշ :
 67 * Զանձն հարեւորդի քաւաններորդի հինգերորդի,
 ամենանն որ որ քան և մինչ եր ամաղին : զինեաց նա
 պաւ

ցին զինու... և զնմ զաւարն եմք (38) Ռփան. Եւ ի սա
 տան շար տանն : (40) Ռփան. Բնակիչքն յեմք զն նշ :
 (41) Այլ. Գառնիւ նորս անգամեցաւ : (51) Ռփան. Գրծութե անօրին : (53) Ռփան. Ըստ նմ բանիցն զոր...
 ընդ նմ տե : (55) Ռփան. Աղքատք որք ապատամք
 ընալս եին յը : (57) Ռփան. յաւերս. Աննանն քաղաք
 որ որ քան և եւթն եր :

արտակերպ պղծութեան անապատի 'ի վր անգանդին . * ընդ 58
 Թմ հրէաստան ըստ զ զարգացող շինեցին մեհեանս , և
 'ի վր Թմ գրանց աստարանին , և ընդ Թմ գնացս ըստ
 զարգացն ' խանկոս արեանեկն : * Եւ զգիրս Թմ հասկա 59
 բանացն զոր գտանեկն , արտասանեկն և հարբ կիզուին :
 * և ուր առ ումք գտանեկն գիրք կառնարանաց , կամ 60
 թէ որ ուրեք ընդ արեան հաւասարեք , հրաման Թագաւ
 արին զնա մահաւ սպանանեք : * Եւ պղծութե աստաւ 61
 կայեալ էր հրամանն 'ի վր ինչացւոց , ասանել նց զոր
 գտանեկն ամաց ամաց 'ի մեջ զարգացն : * Եւ ըստ 62
 ըստ և հինգ և քսան և հինգ ամաց զմէ 'ի բազմոս բաւ
 զինա մատուցանեկն , որ է 'ի վերայ անգանդին : * Եւ 63
 զնախայն որոց զանեկանն իւրեանց Թագաւեալ էր
 արտանանեկն ք հրամանին . * և զմեհեանս զարգանալ 64
 յե մարցն կանեկն ըստ հրամանին արքունի . և զմեհ
 փառեան և զարգիս նց ըստ նմին արինակի : * Եւ ըստ 65
 զուրք յեմացւոցն հաստատեցան սնգեցին զանեկան
 իւրեանց ' զի մի կերիցեն 'ի պղծութե անտի . յոնմն ալ
 արին յաւարութի մեհանել , և զն պղծել զանեկան իւր
 բնանց 'ի խանանկ կերակրոց անտի . * զի մի սարք 66
 կառնարանեք պղծեցին : և մեհան ըստուրք 'ի նոցանե :
 * և եղև ան աւարտութե 'ի վերայ եկ մեհ յոց : 67

ԳԼ . Բ .

Գ. Բ. Եւ Թագաւ ժամանակացն այնոցիկ համարանաւ մատաւ 1
 թի շնուանեան որդի յովհաննա . զահանայ յորգ- 2
 ւոցն յովարթ յեմե , եկն և նստաւ նա յամուրս պարիցն
 'ի մեջքիկն : * Եւ նր եկն որդիք հինգ . յովհաննա՝ որ 3
 անուանեալ կոչի կոզգիւղ : * Հմուան՝ որ անուանեալ 4
 Թարսի : * Թուգոս՝ որ անուանեալ է մեհարե : * Եւ 5
 զնազար՝ որ անուանեալ է աւարան : Թագաւման՝ որ 6
 կառնաւ ստիպութ : * Եւ իւրե ետես նա զհայհոյութան
 որ լինեկն 'ի հրէաստանի և 'ի մեջ եմե . * սխտա ողորդ 7
 յոնմն իւր՝ և ասե . զայ ինմ . իսկ ընդէր պատրաստե-
 ցաւ բնաւ անտանել ինմ զբեկումն ժողովրդեան իմոյ .
 և կամ անտանել զբեկումն որոց զարգացին եմե . զի հայ
 մնայ

(62) Այսպիսիքն Թմ գիրքիւր ' իւր յովանոյ որ անի : Եւ
 ըստ ըստ և հինգերորդի աւար ամնայ : (65) Ուրեմն .
 Եւ ըստուրք յեւելացւոցն հաստա՝
 ԳԼ . Բ . (1) Ոմն . Որդի յովհաննա զահանայ յորգ՝ :
 (3) Ուր . Որ անուանեալ է Թարսի : (5) Ոմն . Որ
 անուանեալ է աւարան : (7) Ոմն . Այն է ինմ , իսկ
 ընդէր բնաւ պատրաստեցաւ ինմ տե՝ :

- 8 մեծն իմ մասնեալ 'ի ձեռս Թշնամեաց իւրոց : * և որք
բաւթին մասնեցաւ 'ի ձեռս օտարաց : և եղև ամենայն
9 իբրև սյր մի զի անկեալ 'ի փառաց : * և ապա փառաց
նք իբրև մարգ' որ մասնեցաւ 'ի գերութի : Կոտորե-
ցան աղայք նք 'ի փողոցս իւրում, և երբոսասարգք նք
10 'ի սուր Թշնամեաց : * Իսկ մի աղջ իցե որ ոչ ժառանգ
դեաց զտէրութի նք : և կամ ով իցե որ ոչ հար աւար
11 զխաւրուս նք, և ոչ յաղթեցին աւարի նք : * Ամենայն
զարգք նք զերծաւ 'ի նմանի : փոխանակ աղատութեն'
12 մասնեցաւ 'ի սարկում : * և ձմ գեղ զարգան մերոյ,
և սրբութին մեր, և փառքն մեր յաւար կործանեցան :
13 և զայս ձմ աղծեցին հեթանոսք : * և զի' պիտոյ են բը-
14 նաւ մեզ այս կեանք : * Յայնմ ժամանակի մատաթի և
որդիքն ձեռն զոմեզ արկանեցին և զպատմութեանս պա-
15 տառիկն, քրճաղգան լինիկն, և 'ի ոսկւ մասնիկն : * Եւ
կին հասին 'ի Թագաւորի անտի' որ ստիպաւ ամբողջ
պէին զապրտաւթութեն : և եկին 'ի քաղաքն 'ի մով-
16 գիկմ, զի անգ զհոս մատուցեն : * և բազումք յիջեաց-
աւ անտի բնգ նմ : և եկին ժողովեցան առ նմ և մատա-
17 թի և որդիքն : * Հետպա, խաւել սկսան որ եկեալ էին
'ի Թագաւորի անտի, և ասեն ցմատաթի : Իջեան փա-
18 աւար ևս գաւ : և մեծ եւս գաւ 'ի քաղաքին յայտնի :
որդւովք և եղարդք հատաւեալ գաւ 'ի մեջ սոցա :
19 * Արգ մատիբ նախ' գաւ արտ զհրաման կամաց Թա-
գաւորին, որպէս և արարին աղջքն ձմ արք հրէաստա-
նեայք, և ձմ որ բնակեալ են յեմ : և եղիցիք զուք բա-
րեկամք արքայի, և գաւ : և որդիք պատուեցիք, ոսկ-
20 ւով և արծաթով, և հրովարտեցք արքանի : * Պա-
տմանի եւս մատաթի 'ի ձայն մեծ և ասե : Եթէ ձմ
աղիք 'ի ասն Թագաւորին ունկնդիր են հրամանաց
Թագաւորին, ապառաւմեալ և ելեալ են յիւրաքանչիւզ
հերցն օրինաց, և բնորեցին նորս զպատուէրն Թագաւ-
21 արին : * Սակայն եւս և որդիք և եղարդք իմ լլ պաւ-
22 տիրանայ հարցն մերոց գնացաւք : * քաւ լինի մեզ
Թագաւ զորենս և զիրաւունս մի, * և 'ի հրամանս գաւ-
նալ Թագաւորի : ոչ Թագաւմք զպառան կարցն : ոչ
Թիւրեմք յով կամ յահեակ : և ոչ անտաւք հրամանի
Թա

(8) Ռփս. իբրև սյր մի անկեալ 'ի փա' : (9) Ռփս. 'ի
փողոցի իւրում : (9) Ռփս. 'ի սուր Թշնամեաց : (10) Ռ-
փս. իսկ մի աղջ և որ : (14) Ռփս. Մատաթի և որ-
դիք նք : (14) Ռփս. քրճաղգեաց լի' : (16) Ռփս. Եւ
մատաթի և որդիք նորս : (17) Այս. Հատաւեալ եւս
գաւ 'ի մեջ : (18) Յայնմիս պատիւք. Արքայի, և գաւ
և որդիք : (21) 'ի բնի փոխի : Եւ զիրաւունս մի :

Թագաւորին : * Այն ինչ նք բանքն 'ի բերան էին , միք 23
 Թ 'ի հրէից անտի՝ յանդիման ամենեցուն յառաջ կաց
 զԻնչ մատուցանել առաջի մեհենին 'ի բազմի անգ 'ի մօլ
 գիտմ , ըստ հրամանի Թագաւորին : * Իբրեւ ետես մօլ 24
 տաթի՝ ի նախանձ բարկութե բռնեցաւ , երկկամուռք
 իւր զգողանի հարան , և լի եղև սրտմտութե բարկութե
 ընդ օրինաց զատաստանին . զմտոս արձակեաց 'հար ըզ-
 հրեայն և անգէն սատակեաց առաջի բազմին : * Եւ 25
 զայն որ արքունի հրամանաւն տաքնապէր զգողն
 մատուցանել , անգէն սպանանէր , զբազինն կործա-
 նէր զմեհենան աւերէր , * ինգրէր զնախանձ օրինաց . 26
 ազ արար փնեկէս ընդ զամբրի ընդ որդին եգոմայ :
 * 'ի ձայն բարձր աղաղակել սկսաւ՝ և ասել . հապա՝ 27
 Ծմ մարդ որ գիցէ 'ի մօի իւրում ինգրել զնախանձ
 վրեժուց օրինացն . որ ընդ հաստատուի կամիցի օրի
 նոցն՝ զհեա իմ ելցէ : * Խաղաղին փախստեայ գնացին , 28
 նա և եղբարք իւր ընդ լերին , և Թողին զԾմ զինչ
 իւրեանց անգէն 'ի քաղաքի : * Յայնժ ժամանակի իջին 29
 բազումք որք ինգրէին զիրաւունս և զարդարուէ յա-
 նապան անգր , * նստել անգ . կանամքք և որդւովք և 30
 անանովք հանդերձ . զի խաղաղան յարեան 'ի զք նչ :
 Դ * Այգ . եղև ինչանայ Թագաւորին և զօրաց որ էին 'ի 31
 քաղաքն դաւթի , եթէ իջին արք ամանք յամուրս ա-
 նապատի որ ինչեցին ցրել զհրաման Թագաւորին , և
 բազումք մարաննաւ իջին ընդ նն : * Ժամ ետուն , 32
 կազմեցան , սրտորաստեցան , հեծան , հասին , պատե-
 ցին զամուրս անապատին . եկին 'ի մարտ պատերազ-
 մի , և փակեցին զնն յաւուրս շաքաթուց : * Կախ բա 33
 նազնայ եղին , սկսան խօսել ընդ նն՝ և ասեն . զոնե
 արդ յայտմ հետէ կացէք 'ի հրամանի Թագաւորին , և
 կեցնէք : * Անգուտ խօսել սկսան և ասեն . ոչ բաւա 34
 մուրս ելանեմք . ոչ ըստ այդմ բանի հրամանի Թագա-
 ւորին պղծեմք զշարաթմ մեր . և ոչ անօրինիմք յօրէնս
 մեր : * Իբրեւ զայն բան լուան , սաստկացուցին զառ 35
 տերազմ առաւել 'ի վերայ նչ , և արգեցին զամուրսն
 յառնուլ զնն : * Կրքա ոչ գկիրնա առին , ոչ գիւլա առ 36
 ձակեցին , ոչ զամուրսն փակեցին , և ոչ ընաւ բանիցն
 ետուն պատասխանի , զմ աւուրն շարաթուն . * բայց 37
 միայն

(23) Այս . Առաջի մեհենին : (24) 'ի բազման պատի .
 Սրամտութե բարեւոյն ըստ : (29) Ոման . Եւ զարգարու-
 թի յանապատի անգր : (33) Ոման . Խօսել ընդ նն և
 ասել . կացէք 'ի հրաման Թա՝ (34) Յօրինալին պատեր .
 Բե ըստ այդմ բա՝ : (35) Ոման . Իբրեւ զայն բանս լու՝ :
 (37) Ոման . Ասեն , տատեն . մեղքուք :

- ժայն ընդ զմեանս քաջալերէին : ասէ, աստին մեռ
ցուք 'ի սրամուռն մերում: զի անագիկ զխաչ են մեզ
երկինք և երկիր, զի 'ի զուր տարապարտուց կորուսաւ
նէք զմեզ: այլ մեզ լաւ լինի մեռանել, քան թէ ըստ
38 օրէնս անցանկեցեմք, և զշարաթմ պղծիցեմք: * Իբրեւ
զայն լուսն, սասակագուցին զպատերազմ յաւուրն չա
բաթու, և սպանին 'ի նշնէ հաղար ոգի, Թող զմարդ
39 և զանասուն զոր 'ի գերութե վարեցին: * Իբրեւ զայն
լուսն մատաթի և եղբարքն իւր, սուգ մեծ առին և
40 արտնայան յոյժ: * Եկան խօսել այր ընդ ընկերի' և
ասեն. եթէ ամենեքին զայն օրինակ ունիմք զոր արա
րին եղբարքն մեր, և ոչ ելին տալ պատերազմ չէ հե
թանոսս 'ի զք անձանց' և 'ի զք իրաւանց մերոց, քան
օակաւ ինչ ժամանակ անցեալ իցէ, զմեզ արագազոյն
41 և սատակնցեն քան զառաջինսն: * Հապա, ժողովե
ցան, ուխտ եղին, խորհուրդ խորհեցան չէ միմեանս'
և ասեն. եմ մարդ որ եկեացէ 'ի զք մեր 'ի մարտ պա
տերազմի յաւուրս չաբաթու, համարձակ մարտիցուք
և մի առհասարակ ամենեքեան սատակնցուք, որպէս
և եղբարքն մեր որ ապրեալ էին յանապատի անդ:
42 * Յայնմ ժամանակի ժողով լինէր առ նն բաղում զօ
րաց ասիւսացուց, ազգ հզոր և պատերազմալ յորդանոցն
էլի. այր եմ ինքեանիմ հաշատակեալ 'ի զք օրինայն:
43 * Եւ եմ փոխտաւայր յիւրաքանձիւր շարձաց' զային յա
ւուրին 'ի նս. և լինէր նչ հաստատութե զօրութե:
44 * Զոր կազմեցին և զուեղ բովանդակեցին, պատրաստ
տեցան, հարին զմեղաւորս 'ի զօրութի բարիուն իւր
եանց, և զօրս անօրէնս 'ի սրամուռութե բարիուն իւր
եանց. և որ զմեացեալսն փոխպետայս 'ի հեթանոսս ար
45 կանծին: * զհետ խաղայր մատաթի եղբարքն և բարե
կամքն հանգերձ, հասանէր հարկանէր ասերէր զմեզ
46 եանան, կործանէր զբաղինսն, * Թշտաւէր զմեանկանս
անթլխատս. և զօրանայր 'ի զք սահմանայն ինչացուց:
47 * Հալածականս առնէր զորդին հաղարուն: Եւ ա
48 ջոպեցաւ գործն 'ի ձեռս նչ, * այցելու լինել օրինայն,
վրժիմնգիր լինել 'ի ձեռացն հեթանոսաց, եղբանեղ
զանօրին հրաման Թագաւորին. և ոչ ետան բարձրա
49 նալ եղեււրն Խմբարաւանութե: * Իբրեւ մերձեցան

(38) Ո՛հնէ, յաւելան. Զմարդ և զանասուն, պետոյս և
զանկիս, զոր 'ի գերութե վա': (40) Ո՛հնէ. Տալ մարտ
պերզմ ընդ հե': (41) 'ի լուս'. Որ ամբացեալ էին յա
նա': Ուր ո՛հնէ. Որ ամբացեալ էին յա': (42) Ո՛հնէ. Զ
րաց աստիպացուց: (49) Ո՛հնէ, յաւելան. Կործանեմ
հաղարութե և ամբարաւանութե:

աւաւրցն ժողովեալ ժողանելոյ, կոչեաց զորդին ա
 ռաքի իւր, և սուէ ցնս. այժմիկ հաստատեցաւ հայա
 րաւթն և ամբարտաւանութ. և ահա հասեալէ ժամա
 նակ կշտամբութե կործանման և հպարտութ. : * Բայց 50
 արգ. որդեակք իմ, եկեցք նախանձեցարութք զնախանձ
 օրինացն, փոխանակեցէք գուր զանձինս մեր փոխա
 նակ հարցն կտակարանաց : * յեղեցէք զգործս հարցն 51
 մերոց, որինչ քաշութիս արարին ի դարս իւրացան
 զիւր. ստացարնէք փառս աւագութ, և ժառանգեցէք
 քանութ յաւիտենիկ : * Արարեալս արարին ի փորձութ 52
 ի հանգիսի գտաւ հաւատարիմ, և համարեցաւ նմա
 յարգարութն : * Յովսէփ ի ժամանակի նեղութ իւ
 րոյ պահեաց զպատուիրանն, և եղև ակեր ի վրէրերին 53
 եղիպտոսացոյ : * Փենէկն հայր մեր նախանձայրոյ նա
 խանձեցաւ զնախանձն արգարութն, և աւ հտակա
 րութենից զքահանայութն : * Յետու արգի նաւեայ՝ առ 54
 հաստատակ հատարել զպատգամս ան, եղև դատաւոր
 որդւոցն ելի : * Բաղդէ՝ զն վկայելոյն ի մէջ ժողովք
 գեանն, ակեր եղև ժառանգութեն : * Գրաւիմ՝ զն իւ
 զութն արգարութն ողորմութե ժառանգեաց զախա
 թագաւորութն յաւիտենիկ : * Եղևս՝ զն նախանձայրոյ 55
 նախանձաւ ինքորելոյ զլրեմն օրինաց՝ վերացաւ յիւր
 կինս : * Անանիա՝ աղարկա՝ և փոխելէ՝ հաւատովքն 56
 իւրեանց ասարեցան ի հրոյն ի հնոցն : * Գրանիէլ՝ ի
 խորհուրդս փառաւորութե իւրոյ՝ փրկեցաւ յաւիտեացն 57
 ընդհանց : * Արգ՝ այգալեա տնիք զմտաւ, եթէ ակե
 նեցին որ յուսացեալ են ի նա ըստ աղգս աղգս իւր
 եանց՝ մէ ակարացին : * Եւ ի բանից սոռն ամբարշ 58
 տի մի զանգիտեցէք, զի փառք նրա զանգիտեցէք են : * այ
 ար և վաղիւ, և այլ մէ գտանի. զի գտանայ նա ի հաղ
 իւր, և կորնէին նմ խորհուրդք նր : * զօրացարնէք որ 59
 գիւր, քաջ լերաւք ի վերայ օրինացն, զի ի նմին փառա
 ւորութիւն : * Եւ աւագիկ շնուոն եղբայր մեր, գիտեմ 60
 զի այլ խորհրդակցան է, զմա լուիլէք. զա մեղ լիցի
 ի սեղաղ հոր : * Եւ յուգա մեկտրէ. զա լիցի մեղ 61
 արարաւորս զօրավոր զօրաց, և ասցէ պատերազմ
 ընդ զօրս : * Բայց և գուր յարեալէք ի մեղ զնմ զօրի 62
 նակիրս օրինաց. նախանձայրոյ լիցէք, ինքորել զլրեմն
 ժողովրդեանն մերոյ : * հատուցէք զհատուցումն ի 63
 46

(50) Ուստի. փոխանակեցէք գուր զանձինս : (52) Ուստի. Արարեալս ոչ արարէ : (58) Ուստի. Վն նախանձայրոյ նախանձ ինքորելոյ զլրեմն : Ուստի. Գրանիէլ լիւ նեղոյ ինքորել : (60) Ուստի. ի խորհուրդս ինտատու իւրոյ : (63) Ուստի. Արարեմ և ի վաղիւ այլ ալ գտանի :

- 69 Հեթանոսականացիք 'ի հրամանաբանացի: *Օրհնեաց զնն . և ինքն կատարեցաւ փոխեցաւ առ հարս
70 իւր: * Եւ մեռաւ նա յամեն հարիւրորդի քառասունը քորգի աւթերորդի. և եղին զնա 'ի շիրիմս հարցն իւրաց 'ի մեղքիմ: և կոծեցան զնա ամ ինչ զկոծ մեծ:

ԳԼ. Գ.

- 1 ամբարձաւ յաւառ որ անուանեալ կոշիւր մեկարեւ, Ե
2 որգի նի ընդ նպաս: * և ձեռնառաւ օգնական եղին նմա ամ եղբարք նորա, և ասննքեան որ երթեալ ինչ զնա հոր նի: Տղան պատերազմ 'ի զի ինչացւոց իրն
3 գաւթի և ուրախութիւն: * և մեծ լինին փառքն 'ի զի ժողովրդեանն: Չեկցաւ զնն իրն զհոգայ, և հանգեր ձեցաւ 'ի զորք պատերազմի. մեր գնեռաւնն 'ի պառերազմի, և հովանի լինէր ամ զնդին իւրով միւր
4 կան: * Կանեցաւ առիւծաւ զորովք իւրովք: և
5 իրն զիսրիւն առիւծուց՝ որ յորս մեծեր: * հարսնեաց զանորինն 'ի քննել իւրում, և հրմիգ արար
6 զիւսովք ժողովրդեան իւրաց: * Սարսեցին անորինց յուն նի. և ամ սատարք անորինութե խաղեցան. և
7 աշտեցաւ փրկութիւն 'ի ձեռս նի: * Եւ գառնացից ըրթեալաւորս բազումս. և ուրախարար զյախոս 'ի զորն իւր, և միւր յառիւծան յիշատակ նորա օրհնութիւն:
8 * Եւ հասնէր նա 'ի վերայ քաղաքաց հրեառաւի, և ընդէր զամբարկոս 'ի նոցանն՝ զարձուցանել զար
9 կանն յերե: * Ժողովիւր պրտաւաւ, և գառնից զիւ
10 յաւտաւաւ: * Հրեայս. զորածողով լինիր ապառնիւս հեթանոսաց հանգերն, և բազում ևս զորս 'ի յամբարաց
11 աւ ժողովիւր՝ զան առ ընդ ինչ պատերազմ: * Իրն հանա յաւառ՝ և ընդառաջ նի. հարսայն զնա, և առ փաներ բազում միտաւորս 'ի զորաց նի, և զմարտեալն
12 'ի փախուստ զարձուցաներ: * ասնից զկարուս զաւար նի. և զստանին ապառնեաց ամար յաւառ, և այնու իսկ հարկաներ զորս նի պեմ աւառս կենաց
13 իւրաց: * Իրն զայն ընդ նրէն իշխան զորացն առ ընտանեալց, եմէ զորածողով և յաւառ, և բազում
44

(70) Ոմեհ. Բաւթերդի... ամ ինչ կոծ մեծ:
Գլ. Գ. (1) Ոմեհ. կոշիւր մեկարեւ: (4) 'ի բազան գալաւ. Որ յորս մեծեր: (5) Բազան. Զանորինն 'ի քննել իւրում: (8) Բորիւթի գալաւ. 'ի նիցն՝ զայն զան զարիւթի յիւն: (11) Ոմեհ. Եւ իրն հանա... Ե առաջ նի... 'ի զորաց նի: (13) Ոմեհ. Կանն իշխան: Իսկ ուր. Կանն իշխան: (13) Ոմեհ. Եւ բազում ևս:

Հաւատացեալք չենմա որ գային 'ի պատերազմ'։ * Խոր 14
 հեցաւ յանձն իւր և տակ, արարից և ետ անուի և փա-
 աւարեցնէյ յարքայութե իմում, տայ պատերազմ չ
 յուգայի և պարտեցից զայնոսիկ որ անարգեն զհրա-
 ման թագաւորի։ * Իարձեալ կրկնէր' լինէր զորաւ 15
 ժողով, և բազում զօրք չ ենմա անօրինացն 'ի թիկունիս
 հասանէին, զայն հասանել խնդրել վրէժ յարգւոցն ելի։
 * և եկն եհաս մինչև 'ի կողմանս բեթովցայ։ Եւ յուգա 16
 ընգատել նր' ասկաւուք։ * Իբրեւ տեսին զգուժոյն զի 17
 գայր ճակատեալ ընգդէմ նց. սկսան խօսիլ որ չ յու-
 գային եկն' և ասեն. զիարգ կարացուք մէք ասկա-
 ղաձեան մարտիւր ընգ տնջափ պեղակեղմ գնդի, մա-
 նաւանգ զի լքեալք և լուծեալք. զի այսօր քանի և
 զի նեմի եմք։ * Քաջալերել սկսաւ զնս յուգա և ա 18
 տէ. գործ մի գիւրին և այ մասնել զբազումս 'ի ձեռա
 բախաւուց. և ժննչ է խտր առաջի երկնաւորին ընգ
 բազումս կամ քնգ ասկաւ։ * զի մշ եմէ բազում զա 19
 րք յաղթութեն կանգնի, այլ յերկնից և զորուի յաղ-
 թութե։ * Նգրա գան 'ի վերայ մեր 'ի Կպարտուի աւ 20
 գարտաւանութե անօրենութե զմեզ ընկել, զկանայս
 և զորգիս մեր վարել 'ի գերուէ. * մէք մարտնեմք զի 21
 քնձանց մերոց, և զի օրինաց մերոց. * և եր ստաւ 22
 կեցնէ զնս առաջի ոսկի մերոց. և գուգ զորացարուք,
 քաջ լերուք' մի զանգիտեք։ * Այն ինչ բանքն 'ի բե 23
 րան եկն, յարձակեր 'ի վր գնդին. զայն թե բեկանէր
 յարում փռեալ կայր նրէն արքայ, և շարժեր զգուժն
 'ի քաղաքէ, և զզօրսն ամ պառքի նր' նովաւ հանգերձ
 'ի փախաւա գարձուցաներ։ * և ինքեանք զհեա լինէին 24
 նց մինչև 'ի կողմանս բեթովցայ դաշտին. և բազում զի
 բաւորս 'ի նոցանէ գիւթաւալ յերկիր կացուցանէին.
 և անկանէին 'ի նոցանէ իբրեւ արք ութ հարիւր. և որ
 մնացեալքն եկն' փախաւայք անկանէին 'ի փեղեաթմ։
 * Եւ սկսաւ ան և հոյն երթալ առաջի յուգայ և եղ 25
 բարցն։ յօժարեին այնուհետեւ առպատակ տալ 'ի հե-
 թանոստ որ չուրջ եկն զնորք։ * և եկն եհաս մինչև 'ի 26
 Թագաւորն անուն նր. և զի պատերազմացն պարմէին
 'ի թանդոյն։

2 * Իբրեւ լուաւ անտիդոս կայսր զբանս զայս, բարկաւ 27
 յաւ.

ապրեալք ընգ նմա որ։ (14) Ռիսե. իմում. և տայ պա'ս
 (15) Ռիսե. Հասանել և խնդրել։ (16) Ռիսե. Ըգ. ա
 առջ նմա տա'։ (20) Ռիսե. Վարել 'ի գերութե։ (22) Ռ
 ճեւ. Մի զանգիտեք։ Ռիսե. Եւ մի զանգիտեք։
 (24) Յօրհայի պախեք. 'ի նոցանէ իբրեւ արք 25. և որ
 մնացեալքն։ (26) Աստ. Անկանէին 'ի փեղեաթմ.
 Լի.

- յաւ 'ի գրեմնու թի' բարկութիւն իւրաց. զորսմաղով զի
 ներ յամ' աշխարհաց իւրոց, զորս կուտեր բազում
 28 յոյժ. * զանձ բանայր' պարզէն բախէր զօրացն ապա
 առ զմիջ. և պատուէր ապր կան նչ պատրաստ յիրս
 29 Թմա * ի խրեհեանս թէ զանձը ապառնցան, և հարկ աշ
 խարհին նուաղեաց, զի երկպառակութեն և հարուա
 ծոցն, որ առ նա 'ի վր' երկրի, յեղծանել օրինաց նախ
 30 նեանն, որ երկն խոնջանէ աւուրց ժամանակաց. * զար
 հաւրեցաւ թէ գուցի ժշ բաւեցուցե զպարզեան և
 31 զառնիկս, ոպ յառաջ առաքանեան բաշխէր. * զարա
 նէր յանձն իւր. խորհեցաւ մասնել յաշխարհն պար
 սից. առնուլ հարկ յաշխարհաց անտի կուտել ազմանթ
 32 յոյժ. * Եւ եթոյ նա անգ զիւսի' այր փառաւոր յազ
 դէ Թագաւորութեն, 'ի վր' իրացն արքունի 'ի կազմանցն
 33 եփրատու, և 'ի սահմանս եփրատուաց, * անուշանել
 զորդի իւր զանախորս, մինչև դարձիկ նա անգրեն.
 34 * և եթոյ առ նմա զիկն զօրացն և զիկն. և պատ
 աւիք եւն նմա զիւսի որ ինչ կամեր, և որ զինչ խորհե
 35 յաւ. և զի բնակացն հրեանսանի և եմ: * Եւ նա
 անախիկ արար 'ի վր' նչ ապառնել զնս, և զնջել զբ
 րութեն ինչ, և զմաշորդան եմ. և զնջել 'ի անգրեն
 36 անտի պիւրատակ նչ. * և բնակեցուցանել անգ զօր
 դիս օտարաց ընդ Թմ սահմանս նչ. լարաբաժին աւ
 37 նել զնձ երկրէր նչ. * և ինչն առ զիկն 'ի զօրաց անտի:
 Խազայց գնաց յանախը քաղաքի 'ի տանէ Թագաւորու
 թէ իւրաց. յամի հարկ բորգի քառասներորդի. և անց
 նա լազ քեան մեծ ըստ եփրատ, և երթայր ընդ կազմ
 վերնագաւազացն.
 38 * Եւ ընտրեաց լիւսիս զպապուկոս պարզեանն, և
 զիկնակը, և զգորգիսս, արս հօրս բարեկամս խոր
 39 հրգանանս աղայի: * և ընդ նս առնել դոււնարտակ
 քառասուն հազար հեծեալ, և եւթն հազար ձիապատ
 առնիկ, զաւ հասանել 'ի վերայ երկրին հրեանսանի,
 հարկանել աստակել զպապարհն, յապանանութի գաւ
 40 ձուցանել զերկրն Լ հրաննի Թագաւորին: * Եւ
 զայն գնացին Թմ զօրդն հաճ դեմ, և եկին հասն բա
 նա

(29) Թմա. Որ երկրի մասնէ առ: (31) Ռմա. յառնուս.
 Թման իւր քոչ: (32) Թմա. Եւ 'ի սահմանի եգիպ':
 (33) Թմա. Զօրդիս իւր զանախ: (34) Ռմա. Եւ
 զոր ինչ խորհեցաւ: (37) Թմա. Եւ ինչ առ զիկն:
 (39) Ռմա. Գնաց յանախը քաղաքի 'ի տանէ Թագաւ
 րին: (37) Ռմա. յառնուս. Զքառասներորդի եփրատ
 քեան մեծ ընդ երկրաց: (38) Ռմա. Զպապ
 ւկոս պարզեանն: (39) Ռմա. Մեծ յառնուս:

գէժ կալարուք թշնամեաց ձերոց . ապա յիս մարտին
յաղթուիմք գարշիւք համարձակութիւնք : * Ծիւցեալ 19
նա զայն ընդ նմիսներ՝ տեսին զի գաւազ փ երեւցան .
'ի լեռնէ անտի : * Է գիտացին եթէ 'ի պարտուի մասը 20
նեաւ հուր արկանել սկսան 'ի բանակի անդ . Է ծախն
որ գիղաներ՝ նշան լինէր գործոյն եղելոց : * Եղբա 21
իբրե զայն տեսանէին՝ կատիկն . մանաւանդ իբրե հոգ
իին 'ի գունդն յուգայտան , յիշ իսկաւեալ կայր պատ
րաստութիւն 'ի մերա պատմութեամբ : * զնոս արձանէին , 22
փախտանայ գնային յերկիրն փախաղաց Է Եւ յուգա 23
գաւանայր 'ի տեղին պատերազմ , 'ի կապուա կողպուա
յաւար գիւղանցն անկելոց Է առնոյր 'ի բանակէ ան
տի նշ զոսէի Է գործակն՝ զհանգերէս պատուական ,
զկարմիր , զկապուտակ , զծովու ծիրանիս , մեծութի
բազում : * Եւ իբրե գարձան անտի , սկսան գահանա 24
լով օրհնել զԹր յերկիրն , Է ասել . զի բարի է՝ զի յաւի
տեան է ողորմնք : * Է եղև 'ի փրկութի մեծ 'ի լի Ելի 25
յաւուր յայտակ : * Եւ որք փանդամ յայլաղցեաց ան 26
տի աղբեցան , եկեալ պատմին լիւուայ զԹ գործն
որ գործեցաւ : * Իբրե զայն լիւր լիւսայ՝ արամիր , 27
խոնարհեր անկաներ 'ի լի երեսաց իւրոց . զի ոչ այն
պէս կամք կատարեցան ուղ նա խորհեր 'ի լի ինչաց
ւոցն , Է որպէս նման ես պատուեր թաղաւորն , այն՝
սէ կատարեցաւ : * 'ի գալուստ ամեն փառայ , զոր հա 28
տաներ , այրեմք առներ՝ իբրե փոց հաղար հեռեակ ,
հինգ հաղար հեծեալ սպառազն . դալ հասանել՝ անկ
տանուլ զերկիրն հրկատանի : * Էկին հաթն իսկալ 29
տեցան 'ի կողմանս բեթումբայ : Եւ նոցա ընդ յաւաղ
յուգա մտառան հաղար արամք : * Է իբրե տեսին ըզ 30
գունդն ստուար Է հզոր . սկսան կալ յաղթն . օրհնել
զԹժ՝ Է աննն . Տր Թժ՝ գաւ այն ես որ խորանկեցեր
զարուի յարձակելոյ հիւրին՝ 'ի մեռն ծաւայի քոյ գաւ
թի , Է մասնեցեր զբանակս ալաղցեաց 'ի մեռա յով
նաթանու որդւոյ շաւուղի : * արդ՝ խորանկեան գաւ 31

ԷԷԷ

(19) Ոման . Զայս ընդ նոսա խոսեր : (20) Ուսմ . 'ի
պարտութի մասնեալ է : (20) Թոբնաթն . Եւ զմութն
որ դիպա : (20) Ոման . Որ գիղանայր . գործոյն եղե
լոց : (24) Այս . Միտան գահանալ օրհնել : Որպէս
ԶԹ յերկիրն : (24) Ոման . Որպէս Ելի : (25) Այս .
Եւ եղև փրկութի մեծ : (27) Ոման . Զի ոչ այն կամք :
(28) Ոման . Այրուձի առնմք : (28) Թոբնաթն խորհրդ
դնի պարս . իբրե Յ . հեռեակ . Բ . հեծեալ սպա : իսկ
այս . զի հեռեակ . Եւ հեծեալ : (30) Ոման . Օրհնել
զԹժ Է ասել : (30) Ուսմ . Որպէս շարանի :

- զորութիւն զորացս այսոցիկ 'ի ձեռս Ելի-շէջի զորութիւն
 32 նշ երկվարդ և զորացս հանգեցէ : * արկ զնորդ զվա-
 1 րաւթի, և հաշտեալ զզորութիւն հապարաուէն նշ . շար
 33 ժեպցին նորս 'ի բեկումն իւրեանց : * կործանեցն
 արկցնս զնս 'ի սուր սրբեկաց քոյ : և օրհնեացն ըզ-
 34 քալ յօրհնութիւն որ ճանաչն զանուն քո : * Եւ հա-
 րան փութանց 'ի գիմի . և անկան 'ի ժամանակին յայն
 փկ 'ի գնդէ անտի լիւսիայ' հինգհազար հեծեալ ա-
 35 լալի նշ : * Եւ իբրեւեան լիւսիա զապարաուէն գնդին
 իւրոյ, և զպաղթութիւն քաջութիւն գնդին յաւալ, և ող
 զի պարսաւս էին 'ի կեալ և 'ի մեռանել 'ի զքանուան
 քաջի յաղթութե . շուտայ խաղաց գնաց 'ի կողմանս
 անախթացւոց * գարձեալ զորաժողով լինէր, կազմել
 պատրաստել անգէն . անգրէն արշաւել 'ի կողմանս հը-
 բէաստանի :
 36 * Խտել սկսաւ յուզաւ եղբարքն հանգերձ ընդ ժո
 զովուրդսն . և ասէ . ահաւասիկ խորտակեցան թշու
 փջ մեր 'ի ներքոյ ասից մերոյ . եկոյք երթիցուք մար-
 րեսցուք զպարութիւնս, մարբեսցուք զմարտն անել
 37 նաւակապիս 'ի նմա : * Ժողովեցան ժողովքն եմ, և
 38 կին հասն 'ի լեւան սիոն . * անսին զսրբութիւնս աւե-
 րեալ, և զսեզանն ազատեալ, զգրունտն այրեցեալ,
 թուփ առ թուփ բուսեալ 'ի սրահն իբրեւ յանառի,
 կամ իբրեւ փոյ փոյ լերանց . զկոնքս աւերեալս, և ըզ-
 39 վարագոյրաձիգան խաթարեալս : * Չեռս զօձեճ ար-
 կանէին, զզատութիւնս պատառէին, հող 'ի գլուխ լի-
 40 նէին, * ընդ երկիր թաւալէին . փողանշանս հարկա-
 41 նէին, յերկինս ազազակէին : * Յայնմ ժամանակի հը-
 րաման ապր յուզաւ զորահառոյց աններ 'ի զքանուան
 բերգին պաշարել զնա, զի մարբեսցէ զսրբութիւնս :
 42 * Եւ ընտրեաց նա քահանայս անարատս, կամարարս
 43 օրինացն : * և սրբաց զսրբութիւն . և 'ի բաց ասին ըզ-
 44 վեման որ պղծեալ էին, եղին մեկուսի 'ի տեղի փ . * և
 խորհուրդ կալան 'ի վերայ սեզանոյ ողջակիցացն, որ
 պղծեալ եր 'ի թշտմեաց անտի, եթէ զի՞նչ արատցն
 45 զնա : * Հաստատեցաւ բանս այս 'ի խորհրդի անգ,
 քակել զսեզանն զի պղծեալ եր 'ի թշտմեաց . զի փ
 շիցի նշ այն 'ի խիզճ մեաց, և 'ի նախատինս յաւիտե-
 46 նից : և քակեցին զսեզանն . * և տարան եղին զքարինսն
 'ի գիպան տեղառլ, փնչեւ եկեսցէ մարգարէ և խօսեալ
 36

(35) Աստ . Եւ զպաղթութիւն քաջալերումն : (35) Ոմա-
 րալի և յաղթութե : (38) Ոմա . Եւ զսեզանն աղ' :
 (38) Ոմա . կամ իբրեւ փոյ փոյ : (43) Ոմա . Չվեմ
 որ պղծեալ էին : (45) Ոմա . Աստ խիզճ մեաց :

ցի վր նց : * Եւ առին վէմն անկողնս ըստ օրինացն , և 47
 քնեցին զարուսթիան : Եւ ի վերջէր 'ի ներքս 'ի տաճաւ 48
 րի տնդ : և զարահան սրբեցին : * և սպաս սրբուէ նոր 49
 գործեցին . և տարան 'ի ներքս զաշտանակն լուսոյ , և
 զսեղանն խնկոյ , և զսեղանի տաճարին : * Եւ արկաւ 50
 նէին խուռնկս 'ի վր սեղանոյն . Ճրագս լուսանէին , և
 լոյս տային տաճարին : * Ինչէն 'ի վր սեղանոյն զհացն 51
 զգործան զեմ սպասուն զոր տունէին : * Կանխէին ընդ 52
 առաւման յաւուրն քաններորդի հինգերորդի՝ յամ
 սեանն իններորդի . յամին հարիւրորդի քառասներոր
 դի . * մատուցանէին պատարագս ըստ օրինացն 'ի վերայ 53
 սեղանոյ ողջակիզաց , որոյ նոր արարին ը ժամանա
 կին : * Յաւուրս յայնսկի յորս պզտեցին հեթա 54
 նորն , 'ի նմին ժամանակի և նորոգեցաւ յերգս օրհնու
 Թն 'ի փոյ և 'ի քնար և 'ի օրինդ : * Եւ անկանէին Թմ 55
 Ժողովուրդքն 'ի վր երեսաց իւրեանց , անկանէին 'ի խո
 նարհ , երկիր պագանէին . օրհնէին զեմ յերկինս որ
 յաջողաց նոյն : * Եւ արարին զնաւակաւս անգանոյն 56
 աւուրս ութ . և մատուցին զողջակեզան ուրախուի .
 և մատուցին պատարագս փրկուէ և օրհնուէ : * Չար 57
 դարեցին զկողմնս՝ և զվարագոյրաձիգան՝ յանգիման
 տաճարին , ոսկի պսակդ՝ և ոսկւովք տապակդ . և նո
 րոգեցին զգործանն , և կանգնեցին զգործանն : * և եղև 58
 աւրախուի մեծ 'ի վր Ժողովրդեանն յոյժ . և ընկեցան
 նախատաղ հեթանոսաց 'ի նոցանէ : * Եւ հաստատաց 59
 յուգա եղբարքն հանգերձ , և Թմ Ժողովքն իհլաց
 աջ Գ հանապաղ կացեն աւուրս այս նաւակաւսանց
 սեղանոյն 'ի ժամանակի իւրեանց տարողէ 'ի տարի 'ի
 գլուխ տարեկանի աւուրս ութ 'ի հինգերորդ քանե
 րորդ՝ իններորդի ամսոյն՝ ուրախուի և ցնծուի : * 60
 * Եւ քնեցին նորա 'ի ժամանակին յայնմիկ զլեւուռն սիւն
 շուրջանակի , 'ի պարիսպս բարձրացեալս , և յաշտ
 րակս ամրացեալս , գուցէ գայցեն հեթանոսոյ , և կա
 խան տունիցն զքոսս . ոնց արարին զառաքինն : * և 61
 զօր

- (52) Ուրիս յաւելու . Յամին . քառասներորդի տիւրդի :
 (53) Յօրինակին արիւր . 'ի վր սեղանոյ ողջակիզացն : (54) Ու
 ման . Յաւուրս յայնսկի յորում պզ : (57) Ուրիս : Եւ
 զվարագուրաձիգան : (58) Ումն . Եւ ընկեցան նախա
 րիւր հե : (59) Ումն . Եւ Թմ Ժողովուրդքն իսրայե
 ւաց : (59) Յօրինակին 'ի մեջ բառիս իհլացաւ հանապաղ
 յաւելուի : Նոյնս : Ուր ուրիս մարի 'ի տա' . ամարիէ յա
 ւելուի՝ զի : (59) Ումն . Աւուրս ութ 'ի քաններորդի
 հինգերորդի ամսոյն : (60) Ուրիս . Մի գուցէ գայցեն :

զոր Թորոյր 'ի վր' պահապան նմա . և ամբացից զնա :
պաշարել զբեթաւրա . զի լիցի ամբուծի զօրացն 'ի
կողմանցն եգոմայեցւոյ :

ԳԼ. Ե.

- 1 Եւ ելն իբրեւ լուան հեթանոսքն շարժանակի : ելնէ Թ
քինեցաւ սեղանն , և նորոգեցաւ սրբութիւն միւս .
- 2 անգամ , ոնց էր զառաքինն , բարկացան յոյժ : * Խոր
հեցան զայն հասանել ջնջել զազգն յակոբեան որք էին
- 3 'ի մէջ նշ . և սկսան կատարել և սպառնել զնոսա : * Եւ
այր պատերազմ հանապաղ յուգա ընդ որդիոնեաւ
այ որ են 'ի կողմանս եգոմայեցւոյ ակրաբառեանց .
- 4 զի շարժանակի եկեալ պատեալ պաշարեալ նստելն
շուրջ զիւր . հարկանէր զնն 'ի հարաւածս բազումն ,
և նուակ առնէր զնն , և առնայր նա զհապուա զաւար
- 5 նշ : * Եւ յիշէր զարուծի որդւոցն բնանայ , որ էին
լեալ ժողովրդեանն յորոգայթ գայթապղում , վարա
- 6 նէ զնոսա 'ի ճանապարհս իւրեանց : * Փախաւայ
լինէին 'ի նմանէ , և ամբամային 'ի բերգս իւրեանց .
- 7 գայր' շարժ , պահ զնէր զնորք , և հրձիգ առնէր զա
մուրսն նշ ամ բնակչոքն հանդերձ : * Եւ անցանէր խա
ղայր նա 'ի վր որդւոցն ամենայ . և անգ. գտանէր մեռն
հօր , զօրս բազումն . և զտիմնութեոս զօրազլուխ նշ :
- 8 * Հարկանէր նշ 'ի գիմի , և բազում անգամ պատերազ
մ մաւ դասակաւայր 'ի վերայ նշ . * Հարկանէր վանէր , և
առնայր նա զազգն բազար ' և զքսաւրս իւր , և գառնայր
- 9 'ի կողմանս հրէաստանի : * Եւ ժողովեցան ամ հեթա
նոսք 'ի գաղաղ. զս Ելի , որ էին 'ի կողմանս նշ , զի
ջնջեցին զնն , և նորա փախաւայք անկանելն յա
- 10 մուրսն 'ի գոթայիմ : * Եւ արձակեցին նորա հրեշտակս
առ յուգա և առ եգրարսն ' և ասեն . Ժողովեալ են ա
հաւասիկ 'ի վր մեր ամ հեթանոսք , պատեալ պաշա
- 11 րեալ պնդեն զմեզ ջնջել 'ի տեղովէ աստի . * պատ
րաստ են յառնուլ զամուրս յոր անկեալ եմք . և արմա
- 12 Թէոս զօրազլուխ նշ : * Արգ' եթէ իցի ինչ 'ի մեռս'
արադեոցն փրկել զմեզ 'ի մեռաց նշ : զի անկան բա
- 13 զուգէ 'ի մէջ . * և ամ եգրարք որ էին 'ի ամբայ կո
տորեցան . և 'ի գերութի վարեցան կանայք նշ և որ
գիք նշ , ամ կահիւ կարասեաւ իւրեանց առ հասարակ
կոր

Գլ. Ե. (1) Բաղւս . Եւ իբրեւ լուան : (3) Աստ . Որ
էին 'ի կողմանս եգոմ' : (4) Ոման . Չորդւոցն բանեայ :
(11) Բաղւս . Զամուրսս յոր : (11) Ուն . Զօրազլուխ
է նշ : (12) Ոման . 'ի մեռաց սոցա . զի :

կորեան նոցա, որպիսի 'ի կողմն մի աւագն հաղորդեալ
տուլմէ մտն : * Այն ինչ գեւ թուղմէն 'ի մեռնէին, 14
այլ գուժկանք հասանին 'ի կողմնացն գալիլեացւոց
անտի, զօժիս պատահեալ, զճակատ հարեալ, և զգոյժս
զայս ապին : * և ասեն - Ժողովեցան 'ի վր' մեր 'ի պառ 15
զումայ, և 'ի Ծաւրայ, և 'ի Ծայդանայ, և Թմ' կողմանք
գալիլեացւոց յայլակեաց կուսէ, ջնջել զմեզ անտի :
* Եւ իբրեւ լուսն զբանն զայն՝ յուգաւ և Ժողովուրդն, 16
'ի խորհուրդ Ժողովեցան վաղձազակի . զի խորհեացին
զինչ գարն ժողովեցան զն եղբարցն որ էին 'ի նեղու
թն, և Զքնին 'ի մեռաց պատերազմապէս : * Խառնել 17
սկսաւ յուգա ընդ շմաւնեայ ընդ եղբոր իւրում և
ասէ . ընտրեալ գու. քնդ այս հոգի, և երթ փրկել զեզ
բարան որ են 'ի նեղութն 'ի կողմնա գալիլեացւոց .
և են և յովնաթան եղբայր իմ երթիցաք 'ի կողմնա
գաղապաւ : * Եւ եթնդ անգ. զյովնապոս զաբարեանց, 18
և զաբարի զորագլուխ ընտիր ընտիր զորք հանգերձ՝
յերկիրն հրեաստանի պահապանս : * պատուէրեա նց՝ 19
և ասէ . առաջնորդեալք Ժողովքեանս այտնի, և մի
տալցիք գուք մերա պատերազմ ընդ հեթանոս մինչ
չե 'ի գարն գալստեան մերոյ անտի : * Զորահառոյց ալ 20
բարին, ընդ երկու զգորան բաժանեցին . գնացին երեք
հազար ընդ շմաւնեայ 'ի կողմնա գալիլեացւոց, և
ուրի հազար յերկիրն գաղապաւ : * Եւ գնաց շմաւն 21
յերկիրն գալիլեացւոց, ապր պատերազմ ընդ հեթա
նոսս . և խորամակեցան հեթանոսք առաջի երեսաց նք .
և հալածական ասանք զնոսս մինչե 'ի գրուշա պատգա
մայ : * Բայնիմ՝ աւուր անկանեին 'ի հեթանոսաց առ 22
տի երեքհազար վառեալք սպառազն . * և ասնոյր զա 23
ւոր նց 'ի կողմնացն կալիլեացւոց, և յարարութուց .
կանամբք և որդւովք հանգերձ, և Թմ' կարասեաւ հան
գերձ, և գանձի կահիւ . և եկին ամին զայն Թմ' ցնծու
թն և ուրախուէ յերկիրն հրեաստանի : * Եւ յուգա 24
մակարէ, և յովնաթան եղբայր նք անցին յայն կողմն
յորդանան գետոյն, և գնացին երկոյ աւուրք գնաց ճա
նապարհի, յերկիր յանապատ : * Եւ ընդառաջ եղին 25
նց նաբատացիք խաղաղութն . և պատմէին նոցա զԹմ'
անց

(16) Ուրի . Եւ Զքնէին 'ի մեռաց : (17) Ուրի . Ընդ շմա
ւնեայ եղբոր : (18) Այլ . Եւ երթ գու. փրկել զեզ՝
... 'ի կողմն գաղապաւ : (19) Ուրի . Մինչե 'ի գաղ
մեր անտի : (21) Ուրի . Հեթանոսք յերեսաց նորա :
(23) Այլ . 'ի կողմնացն գալիլեացւոց : (25) Ուրի . Եւ
Թմ' տան կարասեաւ հանգերձ : (25) Ուրի . Եւ պատ
մեցին նոցա զԹմ' . յերկիրն գաղապաւ :

- անցան որ անցին ընդ հազարս յերկինս գաղափարս :
- 26 * Երազուիք ի նորյանէ յաւար երթեալ էին ի քաղաքս քոսորայ, և բոսագլումայ, և սերփլումակե գեայ, և զարնանայտանայ, այս քաղաքք ամուրք և մեծամեծք են :
- 27 * Եւ այլոց քաղաքացն ի հաղմանցն գաղափարս . և ի մի վայր միաժողով են առ վազիւ, ժամագիր են փակել պատել զանեւրսն, առնուլ ջիւղել տառակել զամենեւին :
- 28 սին յաւար միում * ի բրեկայն լուսա յուզա գուռնգ հաղմայ վաղարակի : Ճանապարհ կալու ընդ անապատս, յանկարծակի անկաներ ի վր բոսորայ : յանկարծակի յաղկարծում ժամու զեմ քաղաքն ի բուռն ագնայր : անդ ի մի սուր սուսերի իւրոյ սպանաներ զեմ տրու մանուկ, և առնցր զեմ դաւար քաղաքին բոսո :
- 29 բացւոց : և զքաղաքն եմ հրձիգ առներ : * Եւ ինքն գիշերոյն գնգառն հանգերձ գիմեր ի վր ամրոցն պա :
- 30 շարեւոց : * Սայն ինչ կամեր ագաւտան ի գիշերոյն մեր կանալ, զան ի վեր ամբարձին, տեսին զգրս բազումս զի ոչ գոյր նչ թիւ . զի բարձեալ քերէին սանգնալիս և մանգլիսն, և պէսպէս մենքնայր ի վերայ ամրոցն :
- 31 մարա գեալ և ի պատերազմ մարտոցեալ : * Եւ ի բրեկ ընդ սին հայեցու յուզա, և ետես զի սկիւղն էր մարտին, անտի՝ աղաքակ քաղաքին, և արախ՝ զգրացն որ պաշարեալ պահէին . ձայն մարտի, ձայն պատերազմի :
- 32 ձայն փողոյ առ հասարակ յերկինս ելաներ : * Սկսախօսել ընդ զգրսն իւր՝ և ասէ . հապա, ժիրք լերուք : պինգ կացիք . գարծ՝ պարծեմարտնէլ ձեզ ի վր ել :
- 33 բարց մերոց : * Եւ զգրսն եմ յերկն գուռգս բաժա ներ, և չուրջ զնոցք ճակատեալ ի մարտ մատուցա ներ . փոզ հարին, խրափոյս բարձին . գոշեցին աղօթ :
- 34 իւք առ եմ, ի վր յարձակեցան : * Սղգ եղև տիմր թեայ և զգրացն, եթէ մակարէ զգրացն ի վր հասեալ է . ի բրեկ հայեցան տեսին, չքանան լքան կասեցին, ընկեցին զիւրարանիւր մենքնայր, և ի փախուստ գաղձան : Եւ հարկաներ յաւուր յայնմիկ զնա ի հարուստս տառափա . տանէին փախտեալս առաջի իւրեանց . մի առ միոջ գիտեալ կացուցանէին . արկանէին ի սուր

սու

(26) Ոմէս . Եւարի երթեալք եղեն ի քաղաքս... և սեփով մակեգեայ : (28) Ուրտ . Եւանկարծակի յաղկարծումն ժամու... անտի ի սուր սուսերի իւր : (28) ի լաւ . ի բուռն անկաներ : Ուրման . ի բուռն արկաներ : (29) Ոմէս . ի վերայ ամրոցացն պաշարն : (30) Ուրտ . Տեսանէին զգրս քլմն : (30) Ոմէս . Սանգաւս և մանգլիսն... ի վերայ ամրոցացն : (32) Սայ . ժիրք լերուք : (34) Ոմէս . Դիմեալ կացուցանէին :

Խուռերի իւրեանց իբրեւ արտ ուժ հարիւր հազար աղա
 ռադէն : * և ինքն դառնայր 'ի կողմն մայրաքաղաք 39
 պատերազմի դէմէր զնոյժաւ : և առնայր զնա , և 'ի նմա
 սպանանէր զամբարաւ մանուկ նց . և առնայր զամբան
 և զսասցիւսնս նց յաւարի , և զքաղաքն այլեր հրով :
 * Ամաի խաղայր դայր պատէր զքառփողն մանկեմ , և 36
 զբոսոր , և զմայրեալ քաղաքս դադաադու : * Եւս մայց 37
 ժամանակաց՝ գարննալ զարաժողով լինէր արմարեմոս ,
 և դայր բանակէր գէմ յանդիման աւփողնայ , յայնկոյս
 գետոյն : * Դէտ արձակեաց յուգա զի անոցէ զբա 38
 նակս նց : և կին պատմեցին՝ և ասեն . միաժողով եղեն
 ամբաղք և աղինք յոյժ , որ շուրջ զմեւ բանակեանալ
 են , և զօրք բազումք կուտեալ են յոյժ : * և արուայրեա 39
 բազումն անեալէ 'ի վարձու յազնականալ իւրեանց .
 և բռնակեալ են յայնկոյս գետոյն , պատրաստեալ են
 զանկանեալ 'ի վրքս : իբրեւ զայն լսէր յուգա , նոյն
 ժամայն խաղայր գետայր 'ի վր նց : * իբրեւ նաեւ աղ 40
 մոթէնս՝ խտեալ կալու ընդ իշխանան՝ և ասէ . միս գի
 ջիք գտէր յուգայ և գնդին նր առ հասանել յափն գե
 տայն , եթէ հասանելն և զանցանելն մի արացե՝ ա
 պա մեք մէկ արեմք լինել գիմակալ նր , զի յաղթելով
 յաղթեացէ նա մեք : * ապա թէ հասցէ յափն գետոյն 41
 և ճակատեացի՝ յայտ արար՝ թէ զանդիմանց , մեք մեք
 ցուք մարտեցուք և յաղթեացուք նմա : * Այն ինչ նր 42
 բանք 'ի բերան էին , և յուգա զօրքն հասանէր յափն
 գետոյն : անդ՝ առ ասին գետոյն կացուցանէր զաղաւր
 համար գալիսն , և ապր նց պատուէր , զի մի զգ ա
 մենէին թողցին առ ասին գետոյն բանակել . այլ զամբ
 զաղր պատերազմալ զինինր փողեցին : * Իւ ինքն դհա 43
 ասանելն՝ զանցանելն՝ զյարձակելն 'ի վր մի պոռնէր , և
 նախ զգունգն նահատակաց՝ ի ներքս բեկանէր , զօրան
 ամբ 'ի փախուստ գարձուցանէր : և ամբաղք և աղինք
 գէնընկէցք փախստեալ գնային յամրակողմն , 'ի նուի
 բեալ անգին մահնին 'ի կառնային : * Արքա եկին հա 44
 փն պատեցին զքաղաքն , հրճից արարին զամուրն՝ մե
 ցն .

(34) Ամենայն գրգռիչ օրինակի մը ապառիչ համայնս մըսան
 անին զիւս , գրելով այլ . Իմ ուժ Ծ . հազար . և մայն
 ասն դնէ . ուրիշ հազար : (38) Ոմա . Միաժողով են . .
 զմեք բնակեալ են : (39) Ոմա . Իւ արուայրեա բա
 զումն անեալէ՝ 'ի վարձու են յօգ : (39) Ոմա . Քառ
 բաստ են գալ : (40) Ոմա . խտեալ սկսաւ ընդ իշխանան :
 (40) Ոմա . Լինել գիմակալ նմա : (42) Բն . Ամբ . առ
 ասին գետոյն : (42) Ոմա . Զինինր փողեցին : (43) Ու
 չա . Մեհնէին 'ի կառնային :

- Հանձն հանգերէ. և հառնային ներդէր, և ոչ կարէր հանել
 45 դարտեւ ընդգէմ յուզայ: * Հարաման ետ յուզաւ խաչ
 զապուցանել զեմ աղգս հրէից որ էին 'ի կողմանս գաւ
 զապուս, հանամբք և մանկաւով ամ կահին հանգերէ,
 46 ամեն հասուցանել յերկիրն հրեատաանի. և էին նորա
 բանակք մեծամեծք: * և եկին հասին 'ի գուռն եփրոն
 քաղաքի. և այս քաղաք' է մեծ 'ի վր ճանապարհի յու
 մուր վայրի. և ոչ գոյր նց այլ ճանապարհ խոտորել
 յաջ փամ յահեակ, բայց երթալ ընդ մէջ քաղաքին:
 47 * Իբրև անախն զօրք քաղաքին զամբոխ զօրացն, և զբազ
 մաւն բանակացն զգրուան փաղեցին, զգրանդան սեղ
 մացին վիմբք. և ոչ ապին անցանել նց: Իբրև դոյն եւ
 48 անս յուզա. առաքեանց առ նս բանս խաղաղուէ * և
 ասէ. 'Եղլ առք' անցից ընդ երկիր քա, երթալ ան
 ջանել ինչ յաղաւրհ իմ և ոչ որ ինչ մեղիցէ քեզ. բայց
 այնչափ որչափ տալիք մարովք փախեցուք զերկիր քա:
 49 և ոչ առին յանձն նորա նմ բանալ զգրուան: * Ապա
 հրաման ետ յուզա փոյ հարկանել, քարով կարգալ
 և ասել. 'հապա' իւրաքանչիւր գուռք յորում վայրի և
 50 կապցէ 'ի նմրա խաղանցէ: * Եւ մատան զօրն յիւշ
 բալանչիւր սեղառլ յորում կային 'ի մարա պատերազ
 մք, զեմ ախն և զեմ գիշերն 'ի մարա, մինչև մատան:
 51 ցաւ քաղաքն 'ի ձեռս նց: * Անդ տատակեցին զեմ ա
 բու մանուկ նց 'ի սուր սուսերի իւրեանց. խլեցին փոս
 յարմատոց, խաղացուցին զաւար քաղաքին, և ինքեանք
 անցին ը մէջ քաղաքին, գնային երթային 'ի վր գիւռ
 52 կանցն անկիւրց. * և անցին նորա ը յորքանման գետ 'ի
 տափակորդն 'ի գաղա մի մեծ. և անգ բանակեցան գեմ
 53 յանգիման բեթաղիայ: * և անգ յանձանմէր զկաց
 մնաց փողովդդեանն, միւթարէր զամենեւին յուզա
 ընդ ամ ժւս ճանապարհին անպէտ առնէր մինչև ալ
 54 ծէր հասուցանէր յերկիրն հրեատաանի: * Եւ եկին
 հասին եկին 'ի լեառն միւթն ցնծուիք և ուրախուիւ.
 անդ մասուցանէին զողջակէզս և զպատարազս. զի ոչ
 55 ծափեցաւ 'ի նցնէ, մինչև եկին հասին անգրէն 'ի տե
 յէ իւրեանց խաղաղուէ: * Եւ յաւուրսն յայնոսիկ էր
 յուզա և յովեթման յերկիրն դադապու. և շուտ
 եղապրնց էր յերկիրն գալիկէպուց, յանգիման պողո
 մայ:

(46) Ոման. Եւ եկին հասին նք 'ի գուռն: (47) Ոման. Եւ զաղաքմէն զբանակացն: (48) Ոման. Եւ ոչ ինչ մեղիցէ քեզ: (50) Ոման. Յիւրաքանչիւր սեղառլ: (52) Յը բեթաղի միւթեր. Եւ անցին նորա ընդ: (53) Ոման. Միւթե թարեւ զմեմին: (54) Ոման. 'Անգին 'ի անդեա, իմ' 'ի անդառլ իւրեանց: (55) Ոման. Եկին յուզա և յանա'ս.

մայ : իբրև զայն քաջուհի պատերազմին լսելն * յով 56
 անպոս զաջարեանց, և զաջարի իշխան զորացն մնացե-
 լոց, * ասեն՝ եկվոր և մեք երթիցուք ապացուք մարտ 57
 պատերազմի ընդ հեթանոսս որ շուրջ զմեզ են, և ա-
 րասցուք և մեք մեղ անուռ : * Ժամ հառան զորացն, խառ 58
 զայնն գնացին՝ ի կողմանս յամենայ : * Եւ ել զորդի՝ ի 59
 քաղաքէ անտի զորք հանգերձ որ չ իւր եկն ի մարտ
 պատերազմի, և հարաւ ի գիւմի նց : * ի պարտուեմ 60
 մարտեցան յովսեփոս և զաջարեա, և հաղթականս եր-
 թացին մինչ և ի սահմանս երկրին հրէաստանի : Յայնմ
 առաւ անկանելին ի նցնե ալք իբրև երկու հաղաթ-
 և եղևն կործանեալն այն սասաթի՝ ի վր ժողովրդեանն :
 * զի ոչ անասցին նորա յուգայի և եղբարց նր : խորհր 61
 ցան՝ թէ մեք իբրև զնա ապուքանուռ քաջուհի * բայց 62
 նորա չկին ի զաւակէ անտի արտնցն այնոցիկ, որոց
 չուրեալ էր զերկուե ի ի ձեռս նց : * Եւ ինքն յու 63
 գա և եղբարք իւր փառաւոր լինելն յառ ժողովրդեանն՝
 առաջի ամ ազգաց հեթանոսաց : ուր և լսելն զանուռ
 նց, * ժողովէին՝ և օրհնէին զնս : * Եւ ել յուգա եղ 64
 քաղաքն հանգերձ, տալ պատերազմ ընդ որդիսն ետա 65
 այս ի հարաւակողմ կուտէ անդ : անդ հարկաներ ըզ-
 ղերոն քաղաք՝ և զգտներս իւր : քակեր կործանել
 զամ տմուր նց, և հրձիգ առնէր զաշտարակս նորա
 շուրջանակի ուր և գտանէր : * Եւ ել գիւմեաց գնալ 66
 նա յերկիրն այլազգեաց, զայր հասանէր ի կողմ մարի-
 սայ : * յառաւ յայնմիկ անկան քահանայք ի պատե- 67
 րազմի անդ, մինչ նա գեռ կամէր քաջուհի ինչ առնել-
 զի ել նա տալ պատերազմ առանց խորհրդոց : * Եւ 68
 զարձաւ յուգա ի կողմն աղօթալ յերկիրն այլազգեաց,
 աւերէր զմահեանս նց, և կործանէր զկուռս նոցա, և
 հրձիգ առնէր զքաղաքս նց, ի գերուռ վարէր զինչս
 և զառաջուածս նոցա, և գառնայր գնայր յերկիրն հը-
 րէաստանի :

ԳԼ. Զ.

Ժ. Եւ անտիորոս կայսր՝ գնայր նա չ վերնագաւառն :
 ապա շու եղև նմա եթէ Է քաղաք մի ի կողմանս
 զմենայ ի պարսից աշխարհին, քաղաք փառաւոր, լի
 ու

(60) Յօրհանգիս. Դ. Նցնե ալք ալք Կ : (60) Ո՛րհն. Եւ եղև
 կործանուան : (61) Ո՛րհն. Թեւ և մեք իբրև : (62) Ո՛րհն. Եւ
 եղբարք նր : (63) Այս. Չանուռ նր : (65) Ո՛րհն. Եւ
 չուրե ուր գտանէր : (68) Ո՛րհն. Դ. գերուռ վարէր :
 ԳԼ. Է. (1) Ո՛րհն. Գնայր ընդ վերնս : (1) Յօրհանգիս.

- 2 ասկեով և արծաթով : * և մեկնան որ 'ի նմա, և մեկն
ծաղանձ յոյժ, և կուռք ոսկեղէնք ձուլածոյք մեծա
մեծք 'ի նմա : Առնա՛ զինքազում, զբա՛հք և պատեանք
որ թողեալէր աղէքսանդրի կայսեր մակեդոնացւոյ,
3 որ թագաւորեաց նախ 'ի լք յունաց աշխարհին : * և կն
և հաս նա 'ի քաղաքն յայն, և խնդրէր առնուլ աւարտ
4 բար : Ազգ. եղև քաղաքացւոյն : * 'ի մտրտ պատերնազ
մի պատրաստեցան, և ոչ ետուն մասնել : Չահի՛ հա
րաւ՝ խաղաց զնաց 'ի կողմանցն արեւելց յերկիրն բա
5 րեւցւոյ : * Անգր գուժկան հասանդոր առ կայսր
անտիոքոս 'ի կողմանցն հարաւոյ, թէ՛ 'ի պարտութե
մասնեցան զորքն՝ որ ելեալ էին յերկիրն հրեատառմի :
6 * Չի չոգաւ զառաջին նուագն լիւսի զօրօք բաղմբք,
և 'ի պարտութե մասնեցաւ յերեսաց նց : զօրացան՝ զի
նուք, զօրօք, և լցան աւարաւ բաղմաւ, կոտորեցին
զբանակս նց : զինչս և զմտացուածս նց 'ի գերութի վա
7 րեցին : * զմեկնամն աւերեցին : զկուռն կործանեցին
որ շինեալ էր 'ի լք սեղանոյն յեմ, և զարբութիմ փա
կեցին պարսպօք բարձրութե ող զառաջինն, և չ'նմին
8 զքաղաքն բեթսուր : * Եւ եղև իբրև լուաւ զբանս զայն
թագաւորն, հիացան զարմացաւ թմբերեցաւ՝ և խառ
մեցաւ յոյժ : անկան 'ի մահի՛նս իւր և հիւանդացաւ :
9 զի ոչ կաարեցաւ խորհուրդ հրամանի նր : * և անգ
գներ նա բազում աւուրս, զի նորոգեցան 'ի լք նորա
10 արամուռք բազումք : Ած զմտաւ՝ թէ մեկնանիմ : * Կռ
չանց զմեծ բարեկամս իւր՝ և ասէ ցնն. Քոռն հասաւ
յերեսաց խնց. պախեալ եմ 'ի սիրտ իմ հոգոյ խնց :
11 * Ինգեցայ ընդ սրտի իմում և ասեմ, ցոր վայր նեղութե
թեց հասանես, և խոռվութե բազմի, յորում այժմիկ
պաշարեալ կամ : զի քաղք և բարեբար և սիրելի էի
12 զօրաց խնց : * Արգ.՝ յսւշ եղեն ինձ չարիքն այն՝ զոր
գործեցի ես յեմ, և առի ես զմեծ սպանս զայն զսպել
և զարծաթոյ : և զբոս ևս զաւանդեցի տարտապարուց
13 'ի լք նց շրջել զնս : * Արգ. զի անմ եմեք. զս այտորեկ
զանն զիս չարիքս այս եմ, և կորնիմ աւատիկ արամուռ :
14 Թք յոտսր երկրի : * Եւ կոչեաց նա զփիլիսոսոս՝ մի 'ի
բարեկամաց անտի իւրոյ, կայսրոյ զնա 'ի լք եմ թա
15 գաւորութե իւրոյ : * և ես ցնա թանգ և պատմուեմի
և

Եմեք 'ի քաղաք Թ. (2) Ռիս. Չորս թաղեաց էր
(2) Ռիս. Որ թագաւորեաց նա նախ 'ի : (5) Ռիս. :
Որ երեւեալ էին յերկիրն : (7) Ռիս. : Ողբի առաջինն :
(8) Ռիս. : Լրաւ զայն բանս թագաւորն : (10) Ռիս. :
Պախեալ եմ 'ի սիրտ իմ : (11) Ռիս. : Եւ խոռվութե
բազմի : (14) Ռիս. : Զփիլիսոսոս զմի 'ի բա : (15) Ռի

և զմարտն զիւր, ամէն զորդի իւր զանախոսաւ, անու-
շաննէ և յիւր տեղի թաղաւորեցուցանել զնա: * Եւ 16
մեղսւն անդ՝ անտիրոսս արքայ, յամին հարիւրորդի քա-
ռասներորդ իններորդի:

Ս. Ա. Զ. Ե. Թ. Լիւսիայ եթէ մեռաւ արքայ՝ և կացոյց Թաւ 17
դուռն զորդի իւր անտիրոսս, և եգ անուն նմա հորաւ
մայն անտիրոսս: * Եւ որ ՚ի միջնաբերդին էին արդեւ 18
լեալս՝ որ նեղէին զիւր, և չղւրջ զարքուն Թաւ ինդրէն
զարթիս հանապաղ, և զորուէ էին նոցա հեթանոսացն.
* Խորհեցան քաղաքացեան ընդէլ զնա: Եւ իբրեւ ժողո 19
վնաց զամ ժողովս զօրացն, * և եկին նստան չուրջ զնա 20
քոջ: և ժողովեցան ՚ի մի վայր, և պաշարեցին զնա: Եւ
մին հարիւրորդի իններորդի, շինեցին պատուարս և
նեապակար և մեղեքնայս բազումս: * Եւ եկին ելին Ն. 21
յարդեւանէ անտի, և կցեցան յարս անօրէնս յիւրաք-
աղ անտի: * և գնացին Ն. առ արքայն և ասին. մինչ 22
յեբր ոչ արապցնս գուրդառաստանն, և զլրէժ ինդ-
րեացն եղբարցն մերոյ: * մեք հաւանեալեմք ծառայել 23
եօր քում, և երթալ զհեա հրամանաց նր: * Եւ նստէին 24
զիովաւ որդիք ժողովրդեան մերոյ, վն պարոյիկ օտա-
րանային բազումք ՚ի մէջը. բայց զոր գտանէին ՚ի մէջը՝
մահաւ մեռուցանէին, և ժառանգութիւնք մեր ՚ի յափշ-
տակութեմ մատնէին: * և ոչ ՚ի մեզ միայն ձեռն մե- 25
ցին, այլ և յամ սահմանիս իւրեանց: * և այժմ եկեալ 26
պաշարեալ չուրջ զմերք, և աւագիկ եկեալ փակեալ
պաշարեալ պահեն զմիջնաբերդն եմք քունու զնա, և
զարքուն. և գրեթաովաւ տմբայուցին: * Եւ եթէ 27
մեզ անանաբերդիք՝ ևս մեծամեծ եղէ քան զայս դու-
րեցին, և գուր զառաքս մէկ քարեցեալ ունել: * Իբրեւ 28
զայն լուաւ թաղաւորն քարկացաւ յայժ, հրամայեց
եղել զքարեկանս իւր, և զեղեանս որ ՚ի մէջ զօրացն
էին: * և յայլմե թաղաւորուէ, և յայլոց եղեաց և 29
կին առ նա զօրք քաղաւմք ՚ի մարմու: * և եր թիւ զը 30
բայց նր հարիւրհազար պապար՝ ձեռքն տեղաւոր հե-
տեակ, և քսանհազար հեծեալ սպառապէն, երեսուն
եւ երկու փէրք զառեալս երկուգիւրդ: * Եւ եկին ան 31
յին Շ ազոմ. շահատեցան պատեցին զեղեալս քա-
ղաք, և մորտ պատերազմե եղին չուրջ զիովաւ աւուրս

բա-

մեծ: Եւ եւ Ն. Թաւ: (16) Ա. Զ. Ե. Թաւաւորեցոյցի
ինն: (17) Օրինակ. Զորանցն անտիրոսս: (24) Ա. Զ. Ե.
Բայց զոր գտաւ. և մահաւ մեռանէին: Ուր տեւ. Բայց
օրք: (25) Որին. Եւ ոչ ՚ի մեզ մի մեզ մեզն ձեռակա-
ղին: (26) Որին. Գաշարեալ չուրջ զնա: (30) Որին.
Սպար. և մեզն տեղաւոր: (31) Որին. Անցին Շ. եղաւ:

- բազումս : Կազմեցին շուրջ զմանգիկոնս և մանքնայա :
 և ելին 'ի յաղարէ անտի, այրեցին զմէնքենայան, և մարտ
 32 ելին ընդ ձախուս : * Չուեայ խաղաց գնաց յու-
 դա 'ի միջնաքերդ, ամենցէ անտի, և եկն բանակեցաւ
 'ի բեթաւկարիս, գէճ յանգիման բանակի արքային :
 33 * Կանիւկաց ընդ առաւօտն Թաղաւորն, առ զբանակն
 տարաւ, բանակեցոյց 'ի միջոյ անտի ըստ շանապարհին
 բեթաւկարիս, և զգրան սփռեայ շահաւեցոյց 'ի մարտ
 34 արտերազին : Գիւղ հարին, * Կազմեցին պատարանեցին
 զփրկան շաղկեցուցին յարին խաղողոյ, 'ի զբմուռս և
 35 'ի գինիս : * Եւ կարգեցան բաշխեցին 'ի գրանդս գուն-
 զըս, և կարգեցին առ փիղ, փեղ հաջար հաջար այր սպա-
 ճաղեն, և արհապան գլուխ գնդեցն հինգ-հազար հե-
 36 ծեալ վառեալ նեղոյց 'ի մէկն պաշտպան գնդին : * Գե-
 ուր և կայցեն գաղանձն, կաղնին և նոքս, և ուր և գե-
 37 նալցեն գնալցեն և նոքս : * և վանդակակապ մարտեցս
 մանքնայա, 'ի մի փաղցն եղանցին, և զփաղապան 'ի
 38 մի գլխոյն նստուցին : * և զայլ այրաւին յալ և յալ
 39 հեռի մէկն գնդին կազմեցին : * Երբեւ անտի արեգակն
 ծայրս արմակեր, առհասարակ 'ի զբահաւոր պատ-
 ճաղին պղծապարտ վահանացն նոյլցն զերանքն փոյ-
 լառակեցն, և շատապայծա հատանին իւրն, 'ի փայլա-
 40 ասկանց հոգի : * Եւ երկայնից շահաւան, զեղից որ
 զարմաւոր լեռանցն, որ զմարտք և զխորտք և զգալ-
 41 տիւք : * և խաղային յառաջ՝ առհասարակ կարգեալք
 և կաղնեալք, փարան շարժեին ըստ հասարակ ամենե-
 ցին որ զքեցն գնայն բարրաւոր բազմութեն, զայլին
 42 գնաւ, զարմաւոր զերեւալացն Թեղին, զամեմայն
 վահանաւոր փրկելոյն : * Եւ եւհա յուգա իւրով
 գնաւ, փարսերսն կազմեցաւ շահաւեցան պատարա-
 ւեցան, յարմակեցաւ, 'ի գինի հարաւ գնդի Թաղա-
 ւորին, յոյն տեղով յանգիման Թաղաւորին՝ զէջա-
 րիս Թեմալ պատարակն գլխաւայ կացուցաներ յոր
 43 գինան Թաղաւորին : * յոյն վայրն գետ անկ 'ի վայ-
 րաւորնայր : Եւ փաղար անարան տեսաներ մի 'ի գա-
 ղանայ քանակ վառեալ, զարգարեալ, 'ի զէն արքունի
 վառեալ, և նոքս արմակեալ, համարեցաւ Թե արքայն
 իսկ

(32) Ան : Թաղարե անտի : (34) Ան : 'ի զբմուռս և
 'ի գինի : (36) Ռն : Երայն նոքս : ուր և գնալցին
 գնալցեն նոքս : (39) Ռն : Շաղար արմակեր... 'ի վա-
 հանայն : Երբեւ փայլառականց : (40) Ռն : Եւ զե-
 ղար զարմաւոր : (41) Ռն : Թեմաւոր և պատարակ
 (42)(43) Ռն : Գլխաւայ կացուցաներ : Երբեւ
 վայրն գետին 'ի վայր քանակ և փաղար արա :

- բաւք, գաղթնս կուտցուք, խաղաղութիւն արտաշուք Է.
59 անք Է ազգիդ այգով: * բանս հաստատեսցուք մեք
Է նս. կալ նշ յիւրաքանչիւր օրէնս իբրև զառաջինն.
զի զի օրինացն իսկ իւրեանց յորում խաղկեցաք զնս՝
բարկացան նոքա՝ ի մէջ, ի վիշտ, եկին՝ և արարին զայս
60 նս՝: * ձրանց թուեցաւ բանն առաջի թագաւորին և
իշխանաց նորա. և արձակեաց նա հրէշտակս խաւել՝ ի
61 խաղաղութիւն: և ընկալան: * երգումն երգուաւ նոցա
թագաւորն և իշխանքն: և ապա նոքա ելին յամրոցաց
62 անտի: * Եւ եմոյս թագաւորն ի լեռան սիոն, և ե-
րես զամբուի տեղոյն. և ստեաց զերգումն զոր երգ-
ուաւ. հրամանեա քակել շուղանակի զպարկազայ նր:
63 * Չու արար զապաղոսի ի կազմանս անտիոցաց, և ե-
րես նա զփլեթացոս տիրեալ քաղաքին. մարտեաւ Է
նմա, և առ զքաղաքն բռնութիւն:

ԳԼԵ:

- 1 Ամեն հարկաւորդի յիսնեթորդի յաղաչում, համ յիս-
նեթորդի զեմեթորիոս տելեկեան ի համ քաղաքն.
և եկին նա սակաւ զօրք ի քաղաքն ծովեզերեայ, և թա-
2 դաւորեաց նա ի նմա: * Եւ եղև իբրև մտանել կամեր
անտիոցոս ի տան թագաւորուհի հարց իւրոց. շուրջ
եղին պատեցին զնա զօրք բազումք, ձերքակալ արա-
րին զժուտ, և զանտիոցոս կալեալ կապեալ ամին առ
3 գեմետ: * Իբրև ցուցին գեմետի գրանն, հրաման
եա՝ և սակ: բնաւ զերեսս նշ ինձցան մի արկանեք:
4 * և ամին արտաքուստ արտաքս զօրքն, և ասորան սպա-
նին զնս: և նստաւ յաթոս թագաւորութեն գեմետ:
5 * Եւ եկին առաջի նր արք տնորենք ամբարկալ յազ-
դացն Նի. և յակիմոս գլուխ եր նշ, զի ինքն իսկ ան-
6 սայր ցնահանցութեն. * ամբառան եղին զժաղովրդե-
նեն, և արեն. կորսյա սպանեաց յուզա զմեզ զեղբարս
իւր, և զքո զբարեկամս, և զմեզ ցրուեաց յերկրն ան-
7 տի: * արք տապեմ գու արս հաւատարմն որ եկեա-
ցեն տեպեն զբարեբանս ազգին, և զստապիւմն զոր
հասալց ի վիմեր. զի ստապեաց նա զերկիրն արքու-
8 նի, և զշտացոյց զգնեականս նշ: * Եւ ընտրեմք կայսր՝
զբարեբդ սերել զաղբայի՝ զեկան յայն կողմ գետոյն,
իշխան մեծ հաւատարմ յարքայութե իւրում. և ար-
9 ձապեցին զնա, * և զանորենն յակիմոս Է նմա. և յանձն

(62) Որովհետեւ Եւ ստեաց նա զերգումն զոր:
ԳԼԵ. (2) Որովհետեւ կապեալ ամեկին առ զնս: (3) Որովհետեւ
ձերեսս նր ինձ: (4) Այս. Արտաքս զօրքն, և ամս:
L2 N2

արարին նմա զբաժանայուին . և ետ հրաման ինդրել
 զվրէժ որդւոցն էլի : * Չմւ արար՝ խաղաց զնայ բա 10
 քիդ . և հրեշտակս արձակեաց ի տեղւոյն առ յուրա
 և առ Եղբարս նր՝ խաւել ընդ նս ի խաղալուի բանիւք .
 ձեռնդու թք : * Եւ նորքս մէնչ անառային բանից նորա , 11
 զի տեսին զնա հասեալ զօրդ բաղմոք : * Սկսան ժողդ 12
 վել առ բաքիդ և առ յակիմոս ժողովք դարաց որ ինդ
 րէին զիրաւունս : * Նախ առիգացիքն էին յորդւոցն 13
 էլի որ ինդրէին զխաղալուի : * զի այսպէս համարեւ 14
 ցան եթէ այր քաչանայ ի զաւակէ ահարանի եկեալ է
 ընդ զօրսն , ոչ ինչ ասցէ մեղանել մեղ : * Եւ խօսեւ 15
 ցաւ ընդ նս բանս խաղաղութ , և երգմի եղև նչ . և
 թէ ոչինչ ասց մեղանել մեղ . և ոչ բարեկամաց մերոց :
 * Եւ հաւատացին ի նա . և նա առ ի նոցանէն արա 16
 զաթսոսն , և սպան յաւուր փռւմ ըստ բանին որպէս
 և գրեալ է , * ընկեցին զմարմինս սրաց քոց Թաշնոց 17
 երկնից , և հեղին զարիւնս նչ շուրջ գեմաւ , և ոչք էր
 որ Թաղէր զնս : * Եւ անկաւ ան և երկեալ ի վր ժո 18
 դողդեհանն , զի ասացին թէ չիք ի նս իրաւունք և ոչ
 ձեմարտութ . զի անցին ըստ հաւատառութի , և ը եր
 դունն զոր երգուան : * Չուեաց բաքիդ յեմէ , և եկն 19
 բանակեցաւ ի բերանի . և առաքեաց կապաւ նա ըլ
 զաղումս ի նոցանէ՝ յարանցն ինքնեկաց , և զբաղումս
 ի ժողովրդենէ անտի . և հրամայեաց փողոսել ի ջրհոր
 անգր ի ներքս : * և եգ զաղապրն ի մեռն յակիմայ . 20
 և եթող առ յակիմայ զորս բաղումս օգնական նմա : և
 զնայ բաքիդ առ նորայ : * Եւ ջանայր յակիմոս վասն 21
 քահանայապետսն . * և ժողովեցան առ նա Թմիաւ 22
 վելք ժողովրդանն , և յաղթահարեցին զերկիրն յու
 դայ . և արարին հարուածս մեծամեծս ի վերայ էլի :
 * Իբրեւ ետես յուրա զարիւն զոր արար յակիմոս , և 23
 որ Շ նմա էին որդիքն էլի . * յարձակեցաւ նս ի վր 24
 հրեաստանի շուրջանակի զսահմանդ նր , և արար վե
 րէ ժանդարութի ի վր արանցն որ ինքնակամ գնացեալ
 էին ի Վեթանոս : և կարենցան նք այնուհետեւ գառ
 նակ անգրէն յերկիրն հրեատարանի : * Եւ զհետեւ յա 25
 հիմնս եթէ փաւանդամ էս զօրացաւ յուրա , և գիտաց
 թէ

- (10) Ուսն յաւելու . ի տեղւոյն անդի առ յուրա , և առ :
 (11) ի լաւ : Բանից նչ . համայն անոց ի բաւ : (13) Ու
 ճան . Էին յորդեան էլի որ : (17) Ուսն . Ջարեւն նչ
 շուրջ : (19) Ուսն . Եւ եկն քահակեցաւ ի բերանի :
 (20) Յօրինալին յայս վայրի մայր՝ Բաքիդն և Թմիաւ Գրի
 քարիդ : (24) Յօրինալին . Պաւսեալ յերկրէն հրեաւ
 անէն : (25) Ուսն . Թէ ոչ քարէ ժողով ունիլ :

- Թե ոչ կարեմ ժոյժ ունել նմա, գարձաւ անգրէն ան
 26 Թագաւորն չարախա լինել զնմանէ: * Եւ առաքեաց
 Թագաւորն զնիկանովբա, մի՛ ի փառաւոր յիշխանաց
 անտի որ մանաւանդ սարեայր և Թշնամութի՛ կայր ընդ
 27 ի տեղաղէն: * Եւ եկն եհաս նիկանովք զօրօք բաղ-
 միք. և առաքեաց նա առ յաւգաց և առ եղբարս նորա
 28 բանա փաղաղաւ Թշնամութի: * Այլ եղիլի կոիւ ընդ-
 քս և ընդ ձեզ. եկից ես սակաւ արամիք անոանել զե-
 29 րեսա ձեր խաղաղութի: * Եւ եկն առ յաւգա, և ողջիյն
 ետուն միմեանց խաղաղութի. և զօրքն ճակատեալ պատ-
 րաստեալէին յարձակել և ձերբակալ առնել զյուզա:
 30 * Իբրեւ անգր եղև բանն այն առ յաւգա, եթէ նենգաւ
 Թի՛ եկեալէ զնմանէ, խառնեցան խորէնցաւ մերժեցաւ
 31 Կեռացաւ. և այլ ոչ կամեր տեսնել զերեսա՛ն: * Իբրեւ
 ետես նիկանովք եթէ յայանեցաւ խորհուրդն նմա, խա-
 ղաց պատահել նմա պատերազմաւ ի կողմանս փարաւ
 32 զայլ: * Եւ անկաւ ի կողմանցն նիկանովայ իբրեւ արգ հինգ
 33 հարիւր, և փախտանայ եղեն ի քաղաքն գաւթի: * Եւ
 յետ այսց բանից՝ եկն ել նիկանովք ի լեռան սիսն: և
 եկին ելին ի քահանայից անտի արքայ չէ նմա. ողջիյն
 տալ նմա խաղաղութի, և ցուցանել նմա զողջակէզս
 պատարագաց զոր մատուցանէին հանապաղորդ վասն
 34 կենաց Թագաւորին: * Եւ անարգեանց զնմ, և ձեծաւ
 զեր զնորք. և պզծեաց զնոսա բանից հպարտութի և
 35 անբարտաւանութի: * Եւ եհար զնմ. և ասէ ցառմամբ, եթէ
 ոչ ի ձեռա՛լով տալիք զյուզա գնգաւ իւրով,
 այժմ ահա է՝ ողի իցե. բայց Թե չէ այն գարձայց խա-
 ղաղութի, զայն տամար հրով գատեցայց, և ի ձե՛նջ
 զբէժ խնդրեցից: * Անց գնաց արամաւութի և մեծաւ
 36 բարկութի: * Եւ քահանայքն՝ եկին մտին կաջի՛ն յանգի
 37 ման սեղանոյն և տառաքին, սկսան լալ և ասեն: * Դու
 ընտրեցեր զառաքս քո զայս՝ կոչել զանուն քո քո՛ ի
 վերայ սորա. զի լիցի գա տուն աւխտից խնդրուածոց
 38 Ժողովրդեան քոյ: * Դու խնդրեալ զբէժ յառնէ այտի
 յայգմանէ, և ի բանտիկադաւ, և անկցին ինքեանք՝
 սուր

(26) Ոմեռ, Եւ Թշնամութի՛ կեայր... զԺողովուրդան
 ի տեղաղէ: (27) Ոմեռ. Առ եղբարս իւր: (28) Ոմեռ.
 Ընդ քս և ընդ քեզ: (31) Ուսն. խորհուրդն նմա:
 (32) Ուսն. Եւ անկան ի կողմանցն: (33) Ոմեռ. Հա-
 նապաղ զի կենաց Թա՛: (34) Ոմեռ. Ահա է ողի և իցե,
 բայց եթէ ընդ այն գարձայց... և անց գնաց արամաւ-
 Թի՛ և մե՛: (36) Ոմեռ. Սկսան լալ և ասել: (37) Ոմեռ.
 Զայս սուրբ, կոչել զանուն քո քո:

սուր իւրեանց : Երբն գու զհայհոյուէս նց , և մի տար
նց գնաւար : * Եւ ել նիկանով յմե , բանակեցաւ 'ի 39
բեթսարովն : Ընդ աւաղ եղեն նմա զօրք ատրեանաւ
նեղք : * Եւ յուգա ինքն բանակեալէր յագատաւ և 40
բիւք հազար արամիք . սկսաւ կալ յագովմ' և անել :
* Յայնժամ որ 'ի Թագաւորէ անտի եկեալ հայհոյեին , 41
եւ հրեշտակ քո և եհար զնոսա 'ի հարիւր ութսուն և
հինգ հազար , և անդէն սատակեաց , ըստ այնմ' օրինակի
պատակեալ գող զբանակս զայս այսօր , և գիտապէն մնա
ցեալքն թէ 'ի նանիւր խօսեցաւ 'ի զի սրբուէ քոյ : և
գատեալ գու զնա ըստ իւրում շարուէ : * Հասին ճա 42
կապեն երկոցեան 'ի միմեանս , և ընդ միմեանս բախե
ցան յաւուրն երեքասաներորդի յամենանն ազարայ .
'ի պարտութի մամեացաւ , խորտակեցաւ գունդն 'ի
կանովրայ , և անկաւ նախ ինքն 'ի սուր սուտերի 'ի մէջ
երկուց ճակատուցն : * Իբրեւ ետես գունդն եթէ ան 43
կաւ նիկանով ' զենքնկէց լինեին , 'ի փախուստ գառ
նային : * սորա զհետ երթային նց օր մի յագատայ մինչ 45
եկին հասին յազերա . և հարկանէին զփողն նշանաց ըզ
հետ նց : * և ելանէին յամ' քաղաքաց անտի հրեանաւ 46
նի շմբդանակի , և կրճատեին զնն : 'իարձեալ անդրէն
առ միմեանս միմեանց ընդգէմ 'ի մի վայր ժողովեին .
և անկան յայնմ' աւաւր ամենեքին 'ի սուր սուտերի , և
մշ մնաց 'ի նոցանէ և մշ մի : * Եւ եկին խառնեցան ք 47
աւաւր ընդ կապտա' ք . Կին' ընդ գանձ ք կահ բանա
կին : և զգլուխն նիկանովրայ աջով ձեռամբն հանգերձ
զոր իջեացաւ ձգել նա հպարտութի 'ի սառնար անգր ,
և բերին արկեցին զնա յանգիման եմի : * Եւ ուրախ 48
եղև ժողովուրդն յոյժ : և արարին զօրն զայն տարեկան
մեծ : * և հարգեցին ամ յամէ զօրն զայն տարեկա 49
նայ , զեթեքասաներորդ ամայն ապարայ : * Եւ լուեաց 50
երկիրն յուգայ աւուրս քանի մի :

ԳԼ Ը.

ԺԳ Ի բրե լուաւ յագա զաման հաղմայեցուց , եթէ են 1
նգաւ հօրք զօրութի իւրեանց . և նց բարւոյր Թուի
Թէ դր Թիկունս առնէ զնա , և գաշաւոր լինի նց . և
զէ զօրացեալ են զօրութի 'ի զիւրեկրի : * և զմ' մար 2
ախ պատերազմի , զի հարկանէին քաշութի իւրեանց

ԸԶ.

(40) Առ . Երբեք հազարք ար" : (41) Ոգտն յանգա :
'ի Թագաւորէ անտի 'ենէ'երեայ եկեալ : (45) Ոմեծ -
Միւն եկին հասին յա" . փոքր նշանակաց զհետ նոցա :
(47) Ոմեծ . Եւ զգլուխն նիկանովրայ աջով ձեռ' :

- զկողմանս զազապապուց, զի զօրացան 'ի վր' նց, և հա
 3 ցուցին զնա 'ի հարկի: * Եւ որինչ միանգամ արարին
 նորա Է կողմանս սպանիպապուց. և թափեցին 'ի նշնե
 զքափն ուստի ոսկին և արծաթն հասանի. և ըմբռնե
 ցին նորա զտեղին զայն ամ խորհրդովք իւրեանց, և
 երկայնմաութի իւրեանց. զի եր անգին կարի բացար
 4 ձակ 'ի նոցանէ. * և 'ի թագաւորաց անտի որ եկեալ
 էին 'ի վր' նց 'ի ծագաց երկրի մինչև հարին զնա: և հա
 բին զնա 'ի հարուածս մեծալմեծս, և ջնջեցին զնա, և
 զնապոքսն 'ի հարկի կայուցին տալ նց հարկ ամյա
 5 մ: * Եւ զփրկապոս, և զարքայն կինեացուց որ յա
 բուցեալ էին 'ի վր' նց, սասակեցին զնա 'ի պատերազ
 6 մի և յալթեցին նց: * Եւ զանակաբոս մեծ արքայն ա
 սիպապուց, որ եկեալ եր 'ի վր' նց մեծաւ պատերազ
 մաւ, ընդ իւր ունեի հարկաւ քսան փիղ, և կառս և
 7 երկվարս բոցում յոյժ, և պարսեցան 'ի նոցանէ. * զի
 մարտեալ արարին զնա կենդանւոյն, և կայուցին զնա
 8 'ի անդի մի հարկ հարկանել: * և զթագաւորս որ ըստ
 նմանէ էին տալ պատանդս և պարսեցան: և զաշխարհն
 հագեալ, և պարթեաց, և լիպապուց, զընտիր ընտիր
 գաւառաց նց. և առին զայնս և 'ի մեռս ետուն եւան
 9 նեայ արքայի: * Իբրե զայն ամուսն և թե յոյժ խոր
 հեցան զալ սատակել զնա. և իբրե անգ եղև բանն նց:
 10 * արձակեցին մի 'ի զօրավարաց անտի, և եկն Նհար սա
 ռակեաց զնա մեծաւ պատերազմաւ, և արկին 'ի նոցանէ
 'ի սուր իւրեանց վիրաւորս բազումս. 'ի գերուէ վա
 րեցին զկանայս և զորդիս նց. յաւարի առին զինչ և
 զստացուածս նց: կալան զերկիրն 'ի ծառայուէ. զա
 մուսն բախեցին, զաշխարհն 'ի հարկի ծառայուէ կա
 11 ցուցին մինչև յորս յոյս: * և զայլ թագաւորութեան և
 զէրզրան 'որ խորանին' սատակեցին և 'ի ծառայութե
 12 ն կացուցին: Բայց Է բարեկամս իւրեանց' և որ Բե
 հունս առնէ զնա, հաստատուէ սկի առնէր Է նա: և
 հզօրացան նորա 'ի վր' ամ թագաւորութեց' որ մեծ
 էին և որ հեռի էին: և որ միանգամ լսեին զանուն նց:
 13 երկնեին 'ի նոցանէ: * ում կամէին տային զթագաւ
 րութե, զի կամէին հանէին 'ի աներութե: և բարձրա
 14 ցան յոյժ: * Եւ 'ի վր' պար ամի ոչ որ 'ի նոցանէ յանձն
 առ թագաւորս և ծերանին արկանել' զի հաստատես
 56

Գլ. Է. (5) Աստ. Իշ, զարքայն կինեացուց: (6) Ունտ.
 Եւ պարսեցաւ նա 'ի նոցանէ: (8) Ունտ. Տալ պա
 տանդս և գրա'... և առին զայն' և 'ի: (10) Ունտ. Մե
 լի յորս յոյս: (12) Ունտ. Եւ որ թիկեանս առնէր զնա:
 (12) Ունտ. Սէր առնէին ընդ նա:

ցի անբուծին : * այլ անն խորհրդոց շինեցին , և հա 15
 նապակ օր երեք հարիւր և քսան այր 'ի խորհուրդ մտա-
 նէին զի զօրաց' զի զաշխարհն շին կալցին : * և մի մի 16
 այր 'ի նոցանէն որ հաւատարիմ էր խելան , գլուխ կա-
 ցուցանէին տարւոյն , զի տիրեացէ 'ի վերայ ամերկրի
 նց , և ամենեքեան հնազանդուք բռնին միում . և սինչ 17
 գոյր հեռ և նախանմ 'ի մէջ նց : * Ապա կարգեաց արտ
 ընտիրս յուրա շիւրաքանչիւր գնդէ անտի . զազազե-
 մոս զակկոսեան զորդի յոմեաթանու . և զլասոն զորդի 18
 եդիազարու . և առաջեաց զնն 'ի հրամ քաղաք , խնդրել
 'ի նցնէ զհաշտութի և թիկեանս : * և զի բարձրն ըզ- 18
 բուծն 'ի պարանոցն նց . բանդի ծանրացուցեալ էր յու-
 նաց զլուծ ծառայութի 'ի վրայ պարանոցին ինչացաց :
 * Եւ գնացին 'ի կողմանս հռոմայեցաց : և էր ճանաչ 19
 պարհն մեծ . եկին հասին հրեշտակքն , և յանգիման և
 զնն նց 'ի տաճարին խորհրդոց : կացին 'ի մէջ , և սկսան
 տալ զպատգամն : * Բուրա մակարէ և եղբարք իւր , 20
 և ամ սպայ հրէստաանեայց . խօսել չ ձեզ 'ի հաշտու-
 թի . առնել զձեզ թիկեանս , և խնդրել 'ի ձեռն խաղա-
 ղուի . զի և ձեզ ևս կամ լիցի , գրել ձեզ զմեզ նիգա-
 կակից և բարեկամս : * և հաննի թուեցաւ բանն առա 21
 լի նոցա : * Եւ այս սին պատմեն է հրովարտակի նց 22,
 զոր գրեցին նոցա առ նն 'ի տախտակս պնծին և առա-
 քեցին յեմ . և առ իւրեանս թողին յիշատակ թիկանց
 և խաղաղութի : * խաղաղութի և բարիք լիցին ընդ հե 23
 բէաստան , և չ հռոմայեցաց' ընդ ամ չ ծով և չ ցառ
 մար . որւր և թշնամի հեռի լիցի 'ի նոցանէ : * Ապա 24
 թիկէ հասցէ պատերազմ նախ 'ի վերայ հռոմայեցաց ,
 կամ ուրիշ բարեկամաց նց' ընդ ամ անդիտ անբուծե 25
 նց , * 'ի թիկեանս վաղվաղակի հասցէ գունգն հրեառ
 տանեայց , զմ ժամանակն ցուցանէ նց' մտազեւր արտի 26
 մարք : * և 'ի թշնամի ինչ մի տացեն , և մի ձեռնառու լի
 ցին արծաթով կամ սկւաղ' կամ զինու' կամ նաւաք :
 այրայեց ևս հաննի թուեցաւ հռոմայեցաց . զի պահեա 27
 ցին զպատուիրանդ զայդ առանց կաշառոյ : * սինպէն
 եթէ 'ի վրայ ազգին հրեից հասանիցէ պատերազմ' , 'ի
 թի

(16) Ռոմ . իշխան և գլուխ կա' : (17) Ռմա . Զեպոզե-
 մոս զակոսեան : (19) Ռմա . Լացին 'ի մէջ , և սկսան :
 (20) Ռմա . Եւ ամ սպահ հրէսա' : (22) Ռոմ . Իւ այս է
 պատմեն հրո' : (23) Յերեմիին ախի . Ընդ ամ չ ծով և
 չ ցառ : (24) Ռմա . կամ աւելք բարեկամաց նց : (25) Ռ-
 մա . Վաղվաղակի հասանիցէ . . . ցուցանիցէ նոցա :
 (27) Ռմա . Կոյնպէս . . . հասցէ պատերազմ' , 'ի թիկեանս
 հասանիցեն վաղվաղակի :

- Թիկանս ժողովադակի հասցեն համայնեցիք՝ փամուռ
 28 Թք սրտի մաք. ուն ժողովանէն նոյ ցուցանիցէ : * և
 'ի Թնաիկ ինչ ոչ քաջեմ, սակի կամ արծաթ կամ ղէն
 կամ նաւ. ուն համոյ Թուեցաւ համայնեցուց : պա
 29 Հնոցն զպատուիրանս զայս առանց նենդու Թէ : * և
 ըստ բանիցս այսոցիկ պատէս հաստատեցին համայն
 30 ցիք ք գնդին հրեից : * Ապա եթէ յետ այդ ք բանից
 խորհուրդ ինչ' ի մէջ մոցե սոցա կամ'նոյ' հանել կամ
 յաւելու, որինչ գէտն տացէ՝ կարգեցեն հասարակ
 31 հաւանութ, և հաստատան կացցեն : * Եւ զի չարեաց
 պղքային գեւորեայ որ հասուցանէ նոցա, գրեցուք
 առ նա . դոգցուք, ընդէր ծանրացուցանէք զլուծ' ի մի
 32 պարանոցի նիդակակից բարեկամաց մերոց : * Չովս
 գիտաւիք՝ եթէ ղէն ամբաստան լիցին դոքա . զա
 տատան յերաւի կալուք, մարտ պատերազմի տացուք
 ընդ քեզ, եթէ ընդ ծով իցէ՝ եթէ ընդ ցամաք :

ԳԼ Թ.

- 1 Եւ ոչ ինչ լուաւ գեւոր. զի անկեալ կործանեալ
 էր նիկանովք գնդան իւրով' ի նոցանէ պատե
 րազմաւ : Եւ նա գարձեալ անգրէն կրկնեալ լիւնաց
 զբարիք և զյակիմոս, և զյառաջակողմն Թեոյն իւրոյ
 2 ընդ նոյ յերկիրն հրեաստանի : * Եւ գնացին 'ի Ճանա
 պարհն գաղգաղայ . և եկին Ճակատեցան 'ի մետաղով Թ
 յերկիրն արքեղոյւոց, և աւին զնա, և սատակեցին
 3 անմիտս բաղումս մարգկան 'ի նմա : * Յամանան ա
 ռաջտաւ յամին հարիւրորդի յիաներորդի երրորդի,
 4 բանակեցան մերձ առ յիմ' : * և լիւեցին գնացին հա
 ւին 'ի բերեթ քանհազար մկնգաւոր արամիք . և եր
 5 կաւք հաղաքք հեծեալ սպառազինաւ : * Եւ յաւաք էր
 բանակեալ յեղեա . և երեք հազար սպառազին բնակիք
 6 * ի բրե Կեսին զամբոխ բաղմու Թէ գնդին, և երեւան
 ցոյժ, և բաղումք Թաթափեցա՜ն 'ի նմանե . և ոչք մնաց
 առ յաւաքի, բայց ու Թհարիւր հեծեալ սպառազին :
 * ի բրե Կեսն յաւաք Թէ Թաթափեցան զօրքն 'ի նմա
 նէ, և պատերազմ նեղէր զնա, նեղեցաւ 'ի սիրտ իւր .
 զի ոչ էր ժամանոյ փութանդամ ժողովել զնո . լուծաւ
 լցաւ

(31) Ո՛հնտ . Ընդէր ծանրացուցէք : (32) Ո՛հնտ . Լինի
 ցին դոքա . . եթէ ընդ ծով իցէ, և եթէ :

Գլ. Թ. (1) Յօրնային պիւր . Անգրէն իրիւս լիւնաց :
 (1) Այս . Եւ զյառաջակողմն Թեոյն իւրոյ ընդ նոյ յեր
 կիրն : (4) Ո՛հնտ . Հասին առ բերեթ : (4) Յօրնային . Եւ
 Ի՛ք Խ՛ք հեծեալ : (7) Ո՛հնտ . Եւ պարզին նեղէր զնա :

լքաւ անկաւ : * Եւ իստեւ ընդ մնացեալսն և ասէ : 2
 Եկեալք հարցուք 'ի զիմ, թե ընդ կարացուք կենենլ
 ինչ 'ի նոցանէ : * Եւ ինքն յարմար յարձակ խաղարդ : 9
 և զօրքն մատուցեալ պաշարէին զարձակսն անգր
 բէն : Եկան իստեւ ընդ նմա և ասեն : Երբ զու նոցա
 ինչ մէջ ոչ կարենք ստանանլ : Բայց այժմ զանձն ապրե
 ցուցանել ուն զիցուք : Գալա զարձակսն Ժողովոցուք
 զնորարար մեր : ապա մարտիցուք : Թէպէտ և իցեմք բաւ
 կաւք : * Պատասխանի եւ նշ ցուգաւ և ասէ : քաւ լի 10
 ցի ինձ անենլ փրօգ զայդ, 'ի փախուսա զառնալ ինձ
 'ի նոցանէ : Եթէ հնամաշ իցե մամանակ մեր' մեացուք
 քաղութի 'ի զ թեղարց մերոց, և ոչ խառնեալուք զու
 նուն փառաբան մերոց ընդ արեւելս քաղութն : * Եւ 11
 ելին զօրքն յիւրաքանչիւր բանակէ : և Զահարայան
 գնդ յանգիսն միմեանց երկու գունդք լինէին' գունդ
 քն բազիգէսն ապառաջիմա : պարտաւորքն է արդ
 նաւորքն առաջի գնդին խաղային, և նահապետի քն յա
 ռաքաղայն խաղացեալ էին : * Բայց բարեգ յաջում Թեի 12
 անդ Զնակեր զօրսն 'ի ձայն փողոյ առգնապաւ յա
 ռաք մատուցանէր : * Եւ գունդն յաքայնան փոխ հա
 13
 թեալ 'ի զ թ յարձակեալ գային, մինչ երկիրն շարժէր
 յամբար յաղապակէ անտի յերկոցունց կողմանց : և երբ
 պատերազմն խառնեալ անգաճար, յառաւանց մինչե
 յերկիւց : * Երբեւ ետես յուգաւ Եթէ բարեգ գ ընտիր 14
 ընտիր զօրք յաջում Թեի անգ է, զընտիր ընտիր ապա
 ռաքինաց յիւրմէ գնդէ անտի յառաք կողեր, բաժնե
 րէր և անդէն 'ի զ թ յարձակեր : * Ինքն մամանակ 15
 զարակողն Թեին յեկանէր, և զմարտն արկանէր : և
 անգաթն առաջի արկեալ փախաւանց անտիր մինչե
 'ի կողմանս փերինս հաղապալ : * Եւ որ 'ի ձախակողն 16
 Թեի անգ էին, իբրեւ տեսին Թե արակողն Թեին ըն
 կաւ առաջի յաքայնանց, գային խառնէին, և զյա
 քայ գնդան հանդերձ 'ի մէջ արկանէին : * Թայնմ 17
 վայրի վերաւորք յերկուց կողմանց անկեալ ընդ երկեք
 Թաւայէին : * Անգ անկանէր յուգաւ առաջին նահա 18
 անգէն : և որ մնացեալ էին 'ի փախուսա զառնային :
 * Իտար

(8) Ռմտ. Կարացուք ինչ կենենլ : (9) Ռմտ. Զանձն
 ապրեցու... ապա զարձակուք : (10) Այս. Ընդ արեւ
 Թեա քաղութն : (11) Ռմտ. Առաջի գնդին խաղացին :
 (12) Ռմտ. Զառաքեալ Թեի անգ : (14) Ռմտ. Եւ
 անգրէն 'ի զ թ յար' : (15) Ռմտ. Ի կողմանս լերինն ալ
 զովայ : (17) Ռմտ. Յերկոցունց կողմանց անկեալ
 յերկիր Թա' : (18) Զօրնային յարկաբեւոլ նշանի բնա
 Անգ անկանէր յուգա :

- 19 * Դարձան յմեղման և շուտն եղբայրն երկուքն ,
 20 խորմինդ յուզա , արան թաղեցին 'ի ժրհմա հարց խա
 21 մեծ . սուգ-տախն առախա բազում , և անան խառնել .
 22 եղև : * Այլ ուրիշ ուրիշ մարա՝ կամ շահաա՝ կամ մեղ
 23 արաներազմ , կամ բաժնութիւն ինչ որ արարեալ է յու
 24 զայն՝ գրեցաւ իսկ-մէ յայտ մտանիկ . զի բազմաւ եր
 25 կարի յոյժ :
 26 * Եւ եղև յեր մահաւանն յազայի՝ բոլորն անորեմի՜յ
 27 շարժ զսահմանքն ինչացւոյ , բաւան՝ բոլորն , և
 28 բազմացան որ գործին զանորեմութի : * Յառաջ
 29 յայնմ ինչ անկ մեծ , և ինչմակամ գնացին մարգիկն
 30 ինչ . և անորեմ մահաաւ եր 'ի նս : * Եւ ընտրեաց
 31 բազմաք որս անորեմ , և հաղցոյ իբրեւ անարա՝ ի վր
 32 նցաւ , * որ քննեին և խնդրեին և անիկն զարարեալն
 33 յարարել առ բազմաք , և խնդրեին զիս 'ի նացան ,
 34 և ասանորեմացանեին և այլն առնեին . * և նիզին և
 35 նաք առնեին զինչ-ուրիշ որ երբեք ընալ եր միայ յարմա
 36 նիսեւ երեկցաւ մարգարի : * Եւ ժողովեցան իմ բա
 37 ղեկանքն յազայի , և շարան առ յմեղման ափաւ՝ և
 38 ասին : * Եղբայր քո յուզա մեղաւ , և այլ շիջ որ նման
 39 է նմա՝ ընալ ընդգիծ թշուաւոյ , ասեղ պատասխանի
 40 արգոյիկ որ եկեալ թշուաւութիւն ներն զազա մեր :
 41 * Այլ զինչ ընտրեցաք մեք՝ իստեղ նորա , զի եղբորս
 42 քա ինչուն 'ի վր մեր . լինել մեղ առաջնորդ՝ և ասե
 43 իստեմարազմ ընդ թշուաւս մեր : * Եւ յամեն առ յմեղ
 44 ման 'ի ժամանակն յայնմիկ զառաջնորդաւ : և համե
 45 բարեաւ նա փոխանի յազայի եղբոր խորոյ : * Իբրեւ
 46 գնաց բազմաք՝ խնդրել սպանանել զմեղմանն և
 47 զմահան զեղբայր նր . * և փախան նոքա յանապատն
 48 թափախայ . և եկին բանակեցան 'ի ջրա անգր ափաւ ,
 49 ասաւա : * Եւ գնեաւ բազմաք զորն շարանաց , և
 50 եկն ինչն բանակեցաւ զորքն իւրով յայնիկոյ յորդա
 51 նան գնայ : * և առաջեաց առ նոսա զեղբայր մ' զիս՝
 52 զորս գնաւ զորոյ բնակաց , և աղաչեցին զնա առաջն
 53 զարարեալն իւրեանց , յամեն առնեին նոցա զիս և
 54 զգրաաւ և զիս ինչ որ մնացեալեր 'ի ընի իւրեանց :
 55 * Եւ եղին որդիքն յանորեմայ որ 'ի մեղ գնամաւն եկին
 56 ընթանեցին զյահաննեա , և առին զմացին հարիւ հան
 57 գերմ :

(22) Այլ . Բր արարեալ եր յազայի : (23) Բնա . Ենա
 մահաւ յազայի : (30) Այլ . Արգ զինչ ընտրեցաք :
 (39) Բնա . Եղբայր ափաւափաւ . Իմ , առաւ ափաւա :
 (35) Բնա . Եւ աղաչեին զնա առաւ :

գերմ ընդ իւրեանցն : * Յետ ժամանակացս այսպիսի 37
 ժող. եղև յովնաթամու. և շնաւոնի եղբայրց նր, եմէն
 որդիքն ամբարեայ հարսանիս արարին . և առեալ անէին
 զհարսն յարգազալ(ծայ) գուսար միոյ ուրումն 'ի մեծամեծ
 ծայ աւարաց քանանացւոց անտի, մեծաւ շուով ան
 չափ հանգրծմա : * և յիւրեցին նոցա զյոհաննէս զեղ 38
 բաղն իւրեանց . ելին մանն նոցա 'ի գարան 'ի ծորձոց
 ընդին : * և ամբարձին զայս իւրեանց, տեսին զի գայր 39
 չաւ մեծ' և ամբոխ բազում . և ել փեսայն փեսաւորացն և
 իղբարբքն հոգիւրձ, և փողովք և քմակաւ, և պնայֆն
 երուերտականոց, և բազում վառելովք : * Եւ ելին ող 40
 քա 'ի գարանէ աստի, սղանին զբազումս, և բազում
 վերաւորս արձակեցին . և զվառեալսն փափառեայ ա
 րարին . և առին յաւարի զկահ և զհանգրծմոս և զլաւն
 աւար հարկանէին : * և գարձան հարսանիքն 'ի կոն, և 41
 ձայն երուերտականոցն' 'ի սող . և յոգոս գարձաւ :
 * և ինդրեցին ապառ. ապուռ. զվրժ արեան եղբորն իւր 42
 եանց . և գարձան 'ի մնորզն յորգանան զեաղ : * Իբրեւ 43
 գիտաց թաքիգդ' առ զորս և խաղաց 'ի վերայ նոցա, և
 եմէն եհա յանձաւան յորգանան զեաղ : * Արք յովնա 44
 Թան ցորսն իւր . եկաց յարկոցոք մնորզ զկնոք զն
 ոգւոց մերոց . զի ոչ է այսոր իբրեւ զերկն և իբրեւ զե
 աւան : * և ահաւառիկ զորք շահաւորայ յանդիման 45
 մեր . ոչ ամուր Թաղատի' ոչ զաշտ փախտի . և գետա
 յորգանան չափ զմեք պատեալ է : * արգ եկայք ձայն 46
 բարձրոք յերկնս, յարձակեացուք 'ի վր, Թերեւս ապ
 բեռնիք 'ի ձեաւոց Թշնամեաց մերոց : Չբանսն առաց, և
 անգին խառնեցաւ յարձակեցաւ 'ի վերայ թաքիգեայ :
 * այն թշնմիւր զոգին 'ի գիրիս իւր Թափել, և նա 47
 յետս կոյս կործանեցաւ . * և հասեցան յովնաթամն և 48
 որ ընդ նմա էին 'ի գարն անտի : * անդ հարին կտաւ 49
 ընդին թաքիգեանք' 'ի յուզայի գնդէ անտի արս հա
 զարմ : և գարձան յեմ : * Սկսան լինել քաղաքս ա 50
 մնար

(37) Ոմնոք . Յովհաննու և շնաւոնի, և եղբայրցն իւր
 եանց : (37) Ուիտ . Մեծաւ յափով անըտի : (40) Ոմ
 մնոք . 'ի գարանէ անտի : (41) Ոմնոք . Եւ գարձան ձայն
 արու : (43) Բաղուս . Իբրեւ լուաւ թաքիգդ' առ զորս :
 (44) Ոմնոք . Իբրեւ զերկն և զերեւոնցն : (45) Առա
 ճակատեալ են յանդիման . . . և ոչ զաշտ փախտի :
 (46) Ոմնոք . Ազրեւսցուք 'ի ձեաւոց Թշնամեաց մերոց :
 (48) Ուիտ . Եւ որք ընդ նմա էին 'ի գարանէ անտի :
 (49) 'ի քա' . 'ի յովնաթամու զնգէ անտի . հանդոյն
 ոմնոց 'ի քնոք' : Ուր ոմնոք . և յուզայի գնդէ անտի : Իսկ
 տիտ . Չթաքիգեանք . և յուզայ 'ի գնդէ ան' :

մաւրս յերկրին հրետառանի, և զամուրան երկրովի, և
 զամուրեայ, և զբեթորեայ, և զբեթելայ, և զմնաթա
 բովթայ, և զսանիայ. 'ի պարսկապս ամարացեայս, և 'ի
 51 զքունն հզօրս, և 'ի նիգա հաստատունն : * և պահա
 52 յանն կացուցին թշամունք 'ի վր ինչլացւոյ : * և ամ
 բացուցին զբազմն բեթառթայ, և զպաղերամ, և զա
 կանն, և կացոյց 'ի նմա զօրս բազումս և համարս յոյժ :
 53 * և ան նա զօրգիւ ինկանայ երկրին 'ի պատանգս, և
 54 եգ զնն յախառն եմ 'ի պահստ : * Յամին հարիւրա
 գի տասներորդի . յամսանն երկրորդում, հրաժեցեայ
 յակինս քակել զպարսկապս որահիցն որբու թն ներք
 55 նայ : և սկսան քակել զգործն մարգարեից : * 'ի ժամե
 նակին յայնմիկ հարաւ յակինմա, և խափանեցան գործը
 նք . քակեցան երափք նք . պապանձնցաւ և ոչ կարեք
 56 խանել բան մի և հրաման տալ զն տան իւրոյ : * և մե
 աւա յակինմա 'ի ժամանակին յայնմիկ մեծաւ քանիւ
 57 նք : * իբրեւ ետես բարեգդ եմի մեծաւ յակինմա,
 'ի հրաձեւ անգրէն առ արքայն . և դադարեաց երկիրն
 58 զպատանի տն երկուս : * խարկեցան անօրեկն և
 տանն . ահաւազիկ յովնաթան և զք ընդ նմց են 'ի առ
 դազու թն նստին բնակու թն յանկոզս . արգ' եկեալք
 թնջօք զբարեգդ, և ըմբռնեցէ զգոսա ամենեան 'ի
 59 գիշերի միում : * զնացին խորհեցան ընդ նմա . * 'ի ա
 60 խաղայ գալ զաղկապակի զգորք բազմք : և ամբարեաց
 նա հրաժարառեալ գաղա' առ խորհրդակիցս իւր որէին
 'ի հրկատառանի, զի բմբռնեցեն զյովնաթան և որ ընդ
 նմա էին, և ոչ կարէին, զի ազգ եղև նմա քանիւ խաղ
 61 հրդին : * և կալան նդաւ արս յերկրին առաջնորդաց
 62 շարեացն յիսուն մի, և անգին խախտեցին : * 'իւնայն
 ետագն յովնաթան և ըմբռն և որք ընդ նն էին 'ի բեթ
 բէս 'ի յամապատն . և խրամեկարկաւ արարին զնա .
 63 և ամբացուցին զնա : * 'իւ իբրեւ ետես բարեգդ, զօրաւ
 64 հասաւց լինել, և գայր պաղարեք . * մաքրեցին զառ
 բեթառեաւ, և մարանէր աւաւրս բազմումս և ստանին
 65 կանգնէին շուրջ զեռաւ մնչեմայս : * 'իւ եթաղ յով
 նաթան զըմբռն զեղբայր իւր 'ի քաղաքն անգ, և եկն
 66 ել նա 'ի գաւառ անգր . և եկն արթամք * և հար զգա
 զն .

(52) Աստ . 'իւ զգաղերայ, և զախառն : Ուր յերկնային Զօր
 բնմա : (53) Ունն . 'իւ եգ զնն յամբոցն եմ : (54) Ունն .
 Պարիւրորդի յիսնեթգի . . . որբուէ 'ի ներքայ : Ուր առ
 ին յուեւ . Յերմեբորդի երբորի : (54) Յերմային . կա
 կինմա . այլ 'իւնա' . առաջգրի' յակինմա : հրաժայն այլոյ :
 (60) Ունն . Ազգ եղև նմա մի խորհրդայն : (61) Ունն .
 'իւ նդաւ կալան . Զարայ . . և խախտեցին : (65) (66) ի

մերս և զեղբարս իւր, և զզոգիսն փառերանայ 'ի խա-
րանի իւրեանց. և սկսաւ երանել հարկանել զգրան :
* Եւ յմտցն և որ ընդ նմա էին. ելին հրձիգ արարին 67
դանդանայ : * Եւ մարտ պատերազմի եգին ընդ բազմ 68
գայ : 'Ի պարտուի մասնեցան 'ի նոցանէ : զի էր խա-
հարգն այն և արաւան նորին ընդառնալ : * Եւ բազմ 69
կապաւ սրամուծի 'ի զի արանցն անորինայ, որ խա-
րանի ետան. նմա արշաւել յերկիր նորա. սպանն նա
զատուան 'ի նոցանէ, և խորհեցաւ նա. դառնալ յեր-
կիր իւր մասի եկեղեցի : * Ի որեւ գիտաց յովնաթան : 70
տաւրեայ զիկիսն հրեշտակս, և խօսէր ընդ նմա խա-
ղաղութիւն, գնել նախա, և դարձուցանել նմա զերկին
մա : * Ծանձնաւն արար ոնց խօսեցաւ. նա ընդ նմա. 71
և երգեաւ նմա, թէ այլ մէ ևս խնդրեցից 'ի զի մեր
լարին. մինչև կենդանի իցեմ : * Եւ դարձոյ անգրեն 72
զերկին որ մուտալէ յառաջու յերկրէն հրեաստանի. և
ինքն գնաց յաղարս իւր, և այլ ոչ ևս գիտաց դա-
նալ 'ի սահմանսն : * Եւ գազարեայ սուր յիշէ : Եւ 73
ընտելեայ յովնաթան 'ի մարմնաւ : և սկսաւ գառնել յով-
նաթան զոգովուրդ իւր, և ստատել զանորէնսն յիշէ

ԳԼ Ժ.

ԺԵ՛ (1) Եւ իւրեւրդի վաթաներորդի եւ անէրան 1
գրոս անտիպեան եպիփան, և մո. նա զբազարն
պաղտմայեաց. ընկալան զնա. և թագաւորեայ նա
անէ 'ի նմա : * Եւ Լուա գեւմար արքայ, եթէ Ժողա 2
գնաց զորս բազումս, և եւ տալ ընդ նմա մարտ պա-
տերեղի : * Եւ յիւրեայ առ նա գեւմար բանս խաղա- 3
ղութիւն, զի զմարտեացն նորեւ զնա. * անտարեացաւ 4
տան գնել ընդ նմա ուխտ խաղաղութիւն, մինչև եգ-
եալ իցե ընդ նա ուխտ անէրանդեայ զն մեր : * Եւ 5
գիտեմ յուշ իցին նմա լարին զոր անցուցաւ մեր ընդ
նմա

բա՛. Եւ եկն յովնաթան Եւար զոգամերս և զեղ' և
նոյն զմայ 'ի բնա' : Ուր աղան. Եկն արթամէ : Եւ հար
զոգ. ստորայ : (67) 'ի լուա'. Եւ մոսի ելին, Ելին ելին :
(69) 'ի բազան գախտի. 'ի զերայ արանցն անորինայ, որ :
(70) ԲԵ՛. Եւ խօսէր ընդ նմա խաղաղութիւն : (71) Որ
նա. Զարիս. ցորչալ կենդանի իցեմ : (72) Ոմանս
Զայ առեալ էր յառաջ յերկրէն :

ԳԼ Ժ. (1) Այս. Զբազարն պաղտմայեաց : (3) 'ի
լուա'. Եւ յիւրեայ առ յովնաթան՝ գեւմար և համայն անայ
'ի բնա' : (4) Ոմանս. Անտարեացաւ գնել ընդ նոսա
աղան խաղաղութիւն : (5) Այս. Բնդ նա և ընդ եղբարս :

- 6 նմա և ընդ եղբարս նմա յաղգս նր : * Եւ եւ նմա իշխանութի ժողովել զորս , և պատրաստել զեն , զի լինի նա . նիգակակից նորա . և զպատանդան որ էին յաղգսն :
- 7 հրամայեաց առն 'ի ձեռս նորա : * Եւ եկն յովնաթան յեմ . ընթերցաւ նա զԹուղթն առաջի ձմ ժողովրդ .
- 8 եանն , առաջի այնոցիկ որ յամիւ անդ էին : * և երկեան նորա երկիւղ յոյժ . զի լուան եթէ եւ նմա իշխանու .
- 9 Թի աղբայն ժողովել զորս : * տակայն ամին կալան զպա . տանդան առաջի նր , և եւ զնս ջընտանիս իւրեանց :
- 10 * Եւ բնակեցաւ յովնաթան յեմ , սկսաւ շինել և նորո ,
- 11 գել զգաղաքն . * և ասէ ցայնոսիկ , որ զործէիք զլ . զործին շինուածոց պարսպացն . շինեցէք ասէ զպա . րիսպօ , և զլեւան սիւն շաւր , 'ի չորս կողս յորձաքար :
- 12 զիմաց . և արարին այնպիսի : * Փախատեայ գնացին այ . լաղգիքն , որ էին յամուրս անդ . որոց շինեաց յայնժամ :
- 13 բարեգգ . * և եթող զնոսս յիւրաքանիւս տեղաւր . և
- 14 գնաց նա յերկիրն ուստի էր : * Եւ 'ի բնութեմ մա . ցեալ էին ամանք որոց Թեղեալ էր զորէնսկէ , դհրամանա .
- 15 զի նա էր ամուր : * Իբրեւ լուաւ ավերամբարս . ար . քայ զաւերտան զոր'եա բերել գեմերիստ առ յովնա . Թան , և պատմեցին նմա զպատերազմ բաղուչ , որ ա . րարեալք եղբարք իւրով , զի իշխան որ անցուցեալ
- 16 էր ընդ նս . * և ասէ , միմէ կարեմք ուրիշ գտանել այր մի այնպիսի . ասէք ամենեք զնա մեզ բարեկեան :
- 17 և Թիկուսն : * և հրամայեաց ամեն իւր նս հրովար :
- 18 ասի ըստ բանիցս այսոցիկ : * Աղբայ ավերամբարս :
- 19 առ եղբայր յովնաթան ողորն : * անդ եղի մեզ զնա . եթէ այր բաշ զորութիւն եւ , և արծանի եւ գաւ լինել :
- 20 մեզ բարեկամ : * արդ կացուցաւ մեզ զքեզ պարս գե . լուի . քահանայապետաւն աղգի քոյ . և բարեկամ ար . քայն կոչել զքեզ : Եւ եւ ամեն իմա պատկ սակի և ծիրանիս : արդ կեզ լնցի քեզ յախտի մերում , և պա .
- 21 կել զյաւաստ բարեկամութե առ մեզ . մեզ լնք : * Եւ պա . րդ զգեցաւ յովնաթան զայն բնաւր պատմուան . Թա . փն հարեւորոգի վաթաներորդի եւթներորդի , 'ի առ . նին ասրեկանաց ասպաւորաւորաց ժողովեցին զորս .
- 22 կազմեցին զենս , և ուրախ եղին : * Եւ լուաւ գե .

մար

(6) Ոմն . Նիգակակից նմա : (7) Ոմն . ԶԹուղթն առաջի : (11) Ոմն . Զպարիսպոյ . . 'ի չորս կողս յոր' : (12) Այս . Փախատեայ գնացին : (14) Թեղեալ էր զանօրէնսն և զհրա' : (15) Ոմն . Եւ զլեւան որ անցեալ էր ընդ նս : (16) Ոմն . Այր մի այնպիսի , զի ամենեքէն զնա մեզ : (21) Ոմն . Զնիգերորդի , 'ի ամեն . և կազմեցին . և ուրախ լինին :

մարդ զբանս զնոյս, որամեցաւ յայժ. և ևս ասէ. զի նշ 29
 դարձ գործեցաք, զի ոչ մէջ մեզ արարաք զնոսա թի-
 կաւք: և արգ. ամապարեւոյ աղէքսանդրոս: և խոսե-
 ցաւ ընդ նմ 'ի հաշտուի, և արար իւր մեռն հաստա-
 տալովն զհրեաստան: և արգ. ասէք և մէջ գրեւոցաք 24
 առ նմ բանս մի թարուծն մեծարանաց և պարգեաց,
 զի եղիցին նոքա մեզ յոգնականութի: և Եւ ետ աս 25
 ներ նշ. հրովարտակո ըստ բանեցա այսոցիկ. Արքայ
 գեմարեոս՝ առ աղքն հրեից ողոյն. և քանդի պահե- 26
 ցիք զաւք զուխաս և զգալինս զոր ընդ մեզ եգիք. և ա-
 ցիք մեղեք դուք 'ի մերում բարեկամու, և ոչ մեռն
 որս եղեք 'ի թնամի. լուսեք մեք և ուրախ եկեաք: և
 և Եւ արգ. խաղէք մնացեք պահեցեք զաւք առ մեզ 27
 վնոյն հաւատ. և մէջ հաստաւոցաք մեզ թագութեա 28
 բազումս, և սացուք մեզ պարգեք բազումս: և ար 29
 մալեւոցուք զմեզ 'ի թագոյն, զմեզ հրեայ 'ի հարկաց, և
 զքաւ՝ զպալիցն և զպահաց. և փոխանակ երարդաց
 սերմանն: և և զհասարակաց աղբւոյն և զմաւոյն որ 30
 գայր ինչ, Թագում մեզ յայտ՝ օրէ և առ յապա. և յե-
 րեցն օրինաց որ յաւելան 'ի մեզ, և 'ի շամբաւոյն, և
 'ի գալիլեայիս. յայտ՝ հետե և 'ի յաւիտեանս ժամանա-
 կաց: և Եւ յեմ նոր իրեաք՝ ասորք Թագաւ կացեի շուրջ 31
 զաստանեք իւրեք հանգերմ, և 'ի աստանորդե զմեզ
 մեզ թագաւ լիցի: և Եւ զիշխանութ զալիք 'ի ներքա 32
 առեաւ լիցի զքահանայապետք, և կայուացե զա 'ի
 նմա արս զոր ինչն ընտրեացե պահել զգա: և Եւ մեմ 33
 անմն հրեի որ 'ի գերութե գացի՝ յերկրին հրեաստա-
 նի յեմ թագաւորութե իմում, արմակեալ մրի առանց
 փրկանաց. զմեզ հարկս՝ հասի և մարտի և գրաստա. և
 և Եւ յեմ ամա տարեկանաց, շարաք և գրաւք առ 34
 սոց, և աւուրք յառաջ քան զամեն, և երեք երեք աւուրք
 զմեք ամեն, եղևոյն ապահարի թողեալ մեզ հրեից որ
 իցեն 'ի թագաւորութե իմում. և մի իշխանե պահեմ 35
 ընդ ներքէ զոր զմեմ իմ իրաց իմոց: և Եւ առաջիք զաւք 36
 ցին նոքա 'ի զորս արքունի 'ի վեց հարիւր հարաւ զը-
 բական. և պարգեք մըցեն նշ ող օրէն և ընդ աստիկն
 զորս

(29) Ուն. և և զքաւ աղիցն և պահաց: (30) 'ի լաւ՝ և
 Ու գայր իմ. հանայն անայ 'ի բար': (30) Աւ. Եւ
 զհասարակուց այգւոյն. յայտ՝ օրէ և յապա: (31) Ու-
 մեմ. Շմաւս մեր թա'ւ (33) Ուն. Եւ անանայն 'ի թա-
 գաւորութե. արմակեալ լիցի մրի: (36) 'ի լաւ՝ և Եւ
 առաջիք գրցին. հանայն անայ 'ի լաւ': (36) Յերեմ-
 և Եւ Բաաբել ապղէս զնի. 'ի ուր զարական. ըստ օրում առ
 նի և այլ օրինակ. և և Եւ այլ 'ի զհարիւր և: Իսկ երեմ

- 37 զորս արքունի՝ ընդ մեծամեծս : * Եւ 'ի նոցանէ զար-
մեալ հաստատեացի 'ի մեծօրնէ արքունի որ են հաւա-
տարիմ : և իշխանք և վերահայտաք եղիցին նոցունց : և
զմասցեն նոցա ըստ օրենս իւրեանց ոմ հրամանեա ար-
- 38 քայ երկրին հրէաստանի : * Եւ զերիս օրենաոր յառա-
ջագոյն եղեալ էր հրէաստանեայց, յերկրէն շամբապ-
ապ անգրէն գարձուցանել 'ի հրէաստան, և համարել
ընդ երկոսն մի օրէնս . զի մի այլ իշխան մեռնահետ
- 39 լիցի 'ի ՎՔ նշ, այլ քահանայապետն : * Եւ զքաղաքն
պաղոմայիցապոյ տուեալ լիցին նոցա պարզե 'ի նուէրս
պրբութեցն որ յենն են, 'ի պետս ծախիցն որ 'ի սքա
- 40 անգր ծախիցին : * Եւ ես սաց ամ յամէ հնգետասան
հազար կէս արծաթոյ՝ յարքունի համարուէ, 'ի կող-
- 41 մանց ուստի արծան իցէ : * Զամ միեր զոր նոցանն
կարկին լուսլ՝ յարքունեաւ լիցի, ոմ ընդ աւաղին
- 42 աղբն, * յայտ հետե սացեն յարքունի տարաղէ : Եւ
'ի ՎՔ պարիկ զհինգ հազար կէս արծաթոյն՝ զոր առ-
նան 'ի մախն սրբութեն ըստ համարոյ տարաղն . և
մյգ Թողեալ լիցի, զի մեկ է այգ քահանայից և պաշ-
- 43 անեկից : * Որ միանգամ գիտեցեն որ փախտեալ ան-
կանել 'ի ասնար անգր յեմ, կամ որ միանգամ 'ի սահ-
մանայ գորա իցէ որ պարտիցի որ ինչ յարքունիս, Թո-
ղեալ լիցի նմա . և ինքեանք արձակեալ լիցին : * Եւ
- 44 ամ ինչ որ արասեալ կործանեալ իցէ շնուածոյ պը-
րոցդ, շինեացին նորագեացին, և ծախ համարոյն յար-
- 45 քունեաւս վնարեացի : * և շինեացեն զպարիսպն եմի,
ամբարացին շուրջանակի . և ծախ համարոյն յարքու-
նեաւս վնարեացի : և ամ պարիսպք ամբայ հրէաստա-
- 46 նի շինեացին : * Եւ իբրե լուաւ յովնաթան և ժող-
վարքն պրբն զայս, ոչ ինչ հաստատեցին՝ և ոչ յանձն
տուին, զի յիշեցին զբարիսն մեծամեծս որ արարեալ էր
- 47 յեմ, և նեղուիս յոյժ զոր նեղեցին նոցա զնս : * Այլ
հանցան՝ հաւանեցան ընդ հաշտութին արեքսանդրի .
զի

օրինակ հաճաք գիտնցի զինն՝ արքունի զԷ զորական :
և աստ . քան և վեց հազար (38) Ոստ . Եւ համարել
երկոսն ընդ մի օրէնս : (39) Ոստ . Եւ քաղաքն պաղ-
մեայ : (39) Ոստ . Տուեալ լիցի նոցա 'ի պարզե և 'ի
նուէրս օրացն : (40) Ոստ . Յարքունի համարուէ :
(42) Ոստ . Զոր առնուին 'ի մախն սրբութ : (43) Ո-
ստ . Դիմեացե որ . . . որ պարտիցե որ : (45) Ոստ .
Սքրոցայ հրէաստանի : (46) Այս . Ունիչ հաւանեցին
և ոչ յանձն ա' : (46) Ոստ . Սրբեալ էր ընդ նոցա
(47) Ոստ . Ընդ հաստատութե արեքսանդրոյ զի :
(47) Այս . Բանեցն Կիսաղաղութի :

զի նա եղև նց նոս առաջնորդ բանկոն խաղաղութեն.
և էին նոս նմա նիդակակեց և թիկունք զնմ առաքա
կենաց իւրեանց:

ԺԶ* Զորաժողով լինէր արքայ. և կուտիւ զորս բազումս 48
զալ առաջատար ընդ գնդապետայ: * և եկին բա 49
խեչան թագաւորն երկոքն շրջակայն. 'ի քաղաքս
գաւանդը գունգն գեւեարեայ: յայնմ տեղն լինէր նց
տիկնոսանգրոս: * և ստատկացուցանէր զձախտա մար 50
տին 'ի վր նց մինչև արևուն մասնեղց: անգ. յայնմ
առաք անկանէր դեմտը առաջի անգրանգրի. հար
կանէին վանէին և առ օրին զգործն վնարին: * Հրեշ 51
տանկս արձակէր անգրանգրոս յերկին եգիպտացւոց
զի գարծաւ տերութի իմ յիս, առ պարզմոս արքայ.
պատգամ տայր 'ի բանից ըստ օրինակիս ըստ պատգմէ:
Այս ինչ յայտնի լիցիքեղ արքայ. եգիպտացւոց: * զի 52
գարծաւ տերութի իմ յիս, և նապէս ես յաթոս. հարց
իմոց, 'ի ձեռն առի զելիսանուի իմ, հարի վանեցի զգե
մեարիոս զօրք իւրովք, և նուաճեցի անգրանգր 53
և զգորս իւր, և նապէս յաթոս թագաւորութի նորս:
* Արգ. եկ հաստատեցուք 'ի միջի մեքում զհաստատու 54
թի խաղաղութեն. տուր ինձ գու. զգուտարքս կնուէ.
զի արժանի լիցի ինձ, և ես քեզ եղեց արժանի փե
սայութի: * Եւս պատասխանի արքայն եգիպտացւոց 55
և ասէ. օրի յառաքս բարութի յորում. գարծաւ գու.
յերկին նախնեաց քոց, և նստար գու. յաթոս արքայու
թի հարց քոց: * և ես պատրաստեալ եմ 'ի կամս քոց 56
բութի. առնել զայս նմ ուղ գրեցեր գու. առիս. ընց
եկ յանգիման լիցուք միմեանց 'ի քաղաքն պատմացւոց.
զի տեսուք զմիմեանս. և փեսայացուցեք զքեզ ինձ
ուղ և աղացեր: * Եւ եկ պաղովեստ արքայ յերկին և 57
դիպտացւոց. ինքն կղնպարաւ գաւերքն հանգերձ
'ի քաղաքն պաղովեստացւոց. յամին հարիւրորդի վանին
երորդի երկրորդի: * և յանգիման եղեն թագաւորն 58
երկոքն միմեանց, և ես զիզնպատարա զգուտարիւր.

(48) Ուստի յաւերս. Արքայ տիկնոսներս. և կուտիւ:
(50) Այս. Եւ ստատկացուցանէր զձախտամարտի 'ի
վր նց: (51) Երանու պատի. Եգիպտացւոց, զի գործա
տերութի իմ յիս, առ պարզմոս: (52) Ուստի. Պատգամ տայր
բանից: (53) Ուստի. 'ի ձեռնին առի զելիս': (54) Երկու
ին փոխար. Եւ ես իւր եղեց արժանի: (55) Ուստի. Եւ
առաքս բարութի: (56) Ուստի. Լիցուք մեք միմեանց 'ի
քաղաքն պաղովեստացւոց: (58) Ուստի. Եւ ես նմա զիզնա':
(58) Ուստի. Ըստ օրինաց թագաւորաց:

- և արարին հարսերն անուս պարտասուութիւն մեծաւ
 փութոք քրքրին Վաղարշայ ի քաղաքին պաղովաչ
 59 առ ի Եւս 40 քրտաղիս աղիքանդրոս առ յովնա
 60 թան, զինքնացնաւ առ նոր քրտաղայ զնայ յովնաթան
 մեծաւ փութոք ի քաղաքն պաղովաչաց, և եկն յանդի
 ման երև թուաւարդոյն երկոյուն մեծապէս պատաւ
 61 բարդ. և եղբար ճարհս ի նոցանէ : Գլուսեացան ի
 լիմնի սրբ անդրեղ յեմ : ամիսատան լինել զմանէ :
 62 և եղնչ անսոր թուաւարն նչ : Գլուսեացնաւ արդայ
 մարդաւոցանել զովնաթան ի հանդերձից իւրոց : և
 զյեղուցին նմա միւրանիւ . և ընդ իւր նստոյց զնա :
 63 Գլուսեացնաւ արդ երթիլից գուք ընդ նմա, և
 ընդ ամ քաղաքս բարեւ տալից կարգաւ : զի մի ոք իւ
 խնայե ամբարտան լինել զի գորա . և մի ոք ներնայե
 64 զլաւ մինչ քանիս միով : Գլուսեալ իւրե անասանին
 զփառս նի, և լսին զնայն բարաւոյ քարաղին, և տե
 առնին զի զյեղնայե եր միւրանիս՝ փայլէին, թաղէին,
 65 կարեւին ամ յարմարեմ : Գլուսեացնաւ զնա
 թաղաւորն ընդ տաղին բարեւանն, և արար զնա
 66 աւարտապէս հաւտեալ : Գլուսեաց յովնաթան յիմ լի
 ուրախութիւն և խաղաղութիւն :
 67 Գլուսեացնաւ յովնա հարեւորդի զմեծերորդի՝ զինք փե
 երորդի . եկն գեմարիսս որդի գեմարեայ ի կող
 68 մանց կրտաւաչաց՝ յերկիրն հարց իւրոց : Գլուսեացնաւ
 յորս աղիքանդրոս՝ զարմաւ անդրին ի քաղաքն ան
 69 սիրտացաց : Գլուսեացնաւ անդ գեմարիսս՝ զարդա
 նիս, որ եր յառաջ ի լիմնի սարին ասորեստանաց, և
 ժողովեաց նա զոր բաղունս . և եկն բանակեցաւ նա
 զյամմաւ : Աւարեաց նա առ յովնաթան բաւանդաւ
 70 պէս, և տաւ : Գլուսեացնաւ զնայն վերացեալ հարաւացեալ
 կնա ի լիմնի, և եւ եղե ծաղր նախաւանայ զի քո :
 71 ընդեր գու նազիս ի լիմնի ընդամեղ : Գլուսեացնաւ
 գու՝ եկն յաւանդեալ եւ ի զորոք քո : Եկ 42 գու ի
 գորա սրբ առ մի զի յանդիման լիցուք միմեանց : զի
 72 գին և սաս ընդիւր զորք քաղաքայ : Գլուսեացնաւ
 մեծ գու՝ անս՝ ս իցեմ եւ, կամ ս այն իցեմ որ օգնաւ
 կանն իցեմ մեղ : և տանն . և զայ մեղ տալից կուս ու
 ուս

(65) Յորմային հիւր . Եւ արար զնա պարաւ : (69) Ու
 նա . Որ եր ի վերայ սարին ասորեաց . . Եւ զյամմ
 նաւա : (70) Ուսմ . Ընդեր գու զինքն ի վերայ մեր
 (71) Ուսմ . ի գալստ սրբ առ մի : (72) Ուսմ . կամ
 քո պէն իցեմ, որք պնդանի : (72) Եւսա . Չի եր
 կնայ անարմաւ կանայն Գու . և ի օրինակի ի մեծանի : սր
 օր Գլուսեացնաւ փայլեալ հաւտաւ անիւն երկիրն :

ԼԵ ՕՕ

առի մեր. զի կարծես անգամ 'ի պարտաւոր մարմն-
յան հարցն մեր յերկրին իւրեանց : * Եւ արդ զի կա 73
րէք գուգ զգնմ' անել զայդ զափաղարկից. 'ի գաղտնի
ուր զի գաղտնի թափ եղանակ, և զաղտնի փոփոխումն.
և զի զի մ' արտաքին. և զի ինք' 'ի մեան' 'ի քար ձգելոյ :
* Իբրև լուսա յաղլաթան զպատարան զոյն զապար 74
նեայ' բարկացաւ. 'ի միտ իւր, յոսն եկաց զաղլաղա
կի. ընտրէր զընտր ընտր զարցն իրիւ արս ասան
հարս. և գալր 'ի գուրս յեմ. ընդ առաջ եղի նմա
շնորհ եղար իմ, մեանում. զինի նմա յաղլաղանում.
Թի. * և եկին հասին 'ի քաղաքն յաղլաղաց. քաղա 75
քաղաքն զգուրս ընդ գնմ' գնեին, զի նախապէս ու
տիկանում է կային աղաղանայ 'ի լի նի, հարին' մարտ
պատերազմի եզին 'ի լի քաղաքին : * Երբ առ երկիւ 76
զի քաղաքն զգուրսն. արս մին և ամբողջին 'ի վերայ
քաղաքին : * Եւ իբրև զոյն լուսա աղաղանիս, կաղ 77
մացաւ պատարտակցաւ. մեա ընդ իւր երկն հարարս աղա
աղան, և աղ զմիս քաղաքն. * և գնաց 'ի կաղան 78
աղաղայ, մեա յերկր առ գաղաքն, զի յաղաղայ եր
'ի զգուրս իւր. Զինի լինի նորա յաղլաթան տեղ մարտ
պատերազմի : * Եւ եմաղ հարար նեմեալ 'ի գաղաքն 79
զնեա իմ : * Իբրև եւեա յաղլաթան եմեա գաղա. գաղ 80
նեցին զհեա նի, եկին փակեցին պաղաղայն զամբողջ
գաղաղանայն, և լուր զմարտ արկին պատմել, և
կային պահեին յաղաղան մինչ յերկոյ. ուղ հրաման
եա նի յաղլաթան : * Վատահեցին' աստանեցան հե 81
մեալն, և լուսն : * զգաղաղի կաղաւ. զմեա զգն 82
դին իւրով, և գաղ ձորակին 'ի լի, և անկանի զմա
քար' մեղքեա. նորա կային. լուսնեալ և ձանձրաղայն, և
անկանի 'ի վերայ. զքաղաքն անգրն 'ի գաղաքն անգ
աղաղի. * Եւ զքաղաքն նեմեալ զգուրս ընդ երկնս գաղ 83
աին փոփոխուայ առաջ երեսաց իւրոց ասանի. հա
աղաղանի մինչ ի կաղանս հաղաղայ. այն զափ լուսա
աղաղայ 'ի լի հաղաղանի, զի փոփոխուայն գնային
'ի մեհեան գաղաղայ ամբողջ անկանիին : * Զաղա 84
նի յաղլաթան զգուրս հանգերմ. պատեր զմեհեան
գաղաղայ և զքաղաքն աղաղաղաց, և որ լուր զմեղա
քաղաղան եին առնայր յաղաղի. զմեհեան գաղաղայ
ամբողջ լուրն անգրն այլի հրով : * Եւ եղին ան 85
կաղաթն

- (73) Ունի. Ուրաք գաղտնի թափ Թաղ. . . և ու ինքն
մեան 'ի քար ձգ' : (74) Ունի. Զնախում լինել նմա :
(79) Ունի. 'ի գաղաղանի զնի նի : (81) Ունի. Եւ գաղ
մարտակին 'ի լի : (82) Ունի. Սնգն 'ի գաղաղանի :
(83) Սնգ. Զաղաղանի մինչ 'ի կաղ : (85) Զքաղաթն

- կենաց թիւսը՝ Իսրայելի արքայական իշխանի իբրեւ. արք. ու. Բ
86 հարկից հազար : * Զուտաց խաղաց գնաց յովնաթան
անտի, և եկին. բանակեցաւ. ի կողմանս ասկաղանայ, և
87 կենեկն ի քաղաքի անտի ընդառաջ նմա փառաց : * Եւ
գարծառ յովնաթան յեմ գնդաւն իւրով, և բազում ա
ւարաւ : Եւ քերկը զկապուտ զհազարուս բազում ըզ
88 թշնամաց : * Եւ իբրեւ լուսն զայս անկեղանգրոս,
89 յաւել փառաւորել առաւել ևս զյովնաթան : * և եւս
ասնել նմա զինչդ ասի, զորքինսկ օրն էր ունել
կայսրց թագաւորին : և եւս նմա զակկարոն ամ սահ
մանդն հանգերմ ի ժառանգութի :

Գ Լ Ժ Ա .

- 1 Եւ Թադաւորն կայսրացւոց զարածարով լինէր՝ ժԸ
Կուսեր զորս բազումս իբրեւ զուսուղ առափն ծղ
փան, և նաւս բազումս : և ինդրեր նա անել զա
քայսութիւն ամբարանգրեայ նենգութիւն, և յաւելու
2 յիւր արքայութիւն : * և եւ ընդ կողմանս աստեղասու
նեայց բանիւ խաղաղութիւն : և նորա դուռն բանային
նմա, և ընդ առաջ երթային նի. քանզի պատուէր էր
3 յամբարանգրեայ արքայի՝ քանզի անկէր էր նի : * Եւ
իբրեւ ժառանգ արքայութիւն ի քաղաքն, յիւրոց զորացն
4 պահապան թաղար իւրաքանչիւր քաղաքաց : * իբրեւ
կէկն մերձեցան նորա ի քաղաքն արքայացւոց, քա
ցին նմա զմեկեանն զազոյնայ արքեցեայ, զքաղաքն և
որ շուրջ զիւրեւ կէկն արքեցեայ ի ժամանակի պատե
րալի, և զքիտեանն որ արքեցեայ էր՝ քերեայ կու
5 սեւալիք կոյսս կոյսս ի վր նանապարհին : * Եւ պատ
մէին առաջի արքային որ զինչ միանգամ գործեայ յով
նաթան, և յայնց հանկին զնա : և Թադաւորն լուփկ
6 փայր : * Եւ եկն յանգիւսն եղև յովնաթան Թադաւ
րին ի քաղաքն յաղապարաց փառաց մեծոց : ամբն և
7 առան միմեանց, և եղին այն օր առ միմեանս : * Եւ գց
նայ յովնաթան ընդ արքային մինչև ի կողմանս գետնի
որ

Թադաւորն արքայ զի՝ Սուրբ Թ. Է. հանձնի արքայ երկուս օր
նայն : և օրինակ Գ Է հարիւր Է : իսկ երկու օրինակ հան
ձար Բիսեց անին՝ ԷԷ : և ասին . արք. ու. Բ հարիւր :
(86) Որն . Ընդ առաջ նմա մեծաւ փառաց, իմ, փառաց
մեծոց : (87) Որն . Զկապուտ հազարուս ըզմ թշնա՝
Եւ . Ժ . (2) Որն . Ընդ առաջ երթային նմա : (3) Ո
րն . Պահապանս Թաղար իւրա՝ (4) Որն . Բերեայ
Կուսեր կոյսս կոյսս : (5) Որն . Զորքն միանգամ .
և Թադաւորն լուփ կայր : (6) Որն . փառաց մեծաւ :

որ անուանեալ կոչի ազատ : և դարձաւ յովնաթան անգլ
բէն յեմ : * Իսկ արքայ պաղովնոս տիրեաց 'ի զքա 8
ղաքացն Ծովեղերեայց՝ մինչ 'ի քաղաքն սելեւկացւոց .
և խորհրդ 'ի զքաղաքանգրեայ խորհուրդ չարութի :
* Եւ արձակեաց նա հրովարտակա առ գեմարտ արքայ 9
և ասէ . եկ մեխա գիցադք առ միմեանս՝ և դադինս Կուե-
ցուք , և ասաց քեզ զգուսար իմ դոր ունի ավերասնգ
րոս արքայ , և տիրեացնս գու . 'ի վերայ արքայուն հոր
քայ . * զի զղացեալ եմ թէ ընդէր ետու ես զգուսար 10
իմ նմա կնուս . զի խորհեցաւ նա 'ի զքա իմնիս : * Եւ
նյապէս յաջաց հաներ զնա , զի իւրտին եղեալ երտե-
րուն չք : * Եւ եհան զգուսարն , և ետ գեմարտի . և 12
խառորեցաւ յավերասնգրե , և յայտնեաց զթշմամու
իւր : Եւ եմուս պաղովնոս և տիրեաց նա 'ի զքա
ղաքացն , և սելեւկեայ Ծովեղերեայց : և խորհրդ չարու
թի 'ի զքաղաքանգրու : * Եւ կն եմուս 'ի քաղաքն ան 13
տիրացւոց . և եգաւ զԹագ դառնացւոցն . և պատկե-
ցաւ կրկին Թագաւն ասիացւոց՝ և Թագաւն եղիպաց-
ւոց : * Բայց ավերասնգրոս արքայ էր 'ի կողմանս կիւլի 14
կեցւոց 'ի ժամանակին յայնմիկ . զի ապագամբէին մար-
դիկն 'ի նմանէ : * Եւ լուսաւ ավերասնգրոս՝ գիմեաց 15
գաւ 'ի զքա չք մարտիւ պատերազմաւ : և եւ պաղովնոս
ընդ առաջ նք զորք բազմք , և դարձայց զնա 'ի պար-
տութի : * և փախաւեայ լինէր ավերասնգրոս 'ի կող- 16
մանս արաքացւոց . զի անդ Թագիցէ և ապրիցէ 'ի նմա
նէ : և արքայ պաղովնոս բարձրացաւ : * Եւ եկն զա 17
բեւել արուսայիկ , եհան զլուին ավերասնգրեայ , և ետ
տանել պաղովնոսի արքայի : * Եւ պաղովնոս մնաւ 18
յաւուրն երրորդի , և որ եին զամբոջն սատակեցան
յամբուկանացն :
ԺԹ * Եւ Թագաւորեաց գեմարտ , յամն հարիւրորդի ժամ 19
սնեւորդի եւ թնեւորդի : * Ընդ առուրան ընդ այնոսիկ 20
ժողովեաց յովնաթան զօրս 'ի հրեաստան , զով մնաւ
գնեղ զերգաւն ար յեմ էր . կաղմեցին զնովա շաւրջ
մեղեքնայա բազումն : * Ապա գնացին ամանք որ թըլ 21
նամբ էին աղգին հրեից , արք տնօրէնք պատմել Թա-
գաւորին , եթէ յովնաթան մեղեքնայա կաղմեալ յաւրջ
զքերգաւն պատեալ յառնուլ պատրաստեալ : * Իբրեւ 22
Լու

(8) Ոման . Ծովեղերեայց՝ մինչ 'ի քաղաքն : (9) Ապ . Եւ
արձակեաց նա հրովարտակա առ . . ուխա գիցուք ընդ մե
մեանս : (10) Ոման . Չի զղացեալ եմ ես : (12) Ոման .
Եւ եկն եմուս պաղովնոս : (14) Ոման . 'ի կողմանս կիւլի
կեցւոց : (17) Ոման . Տանել պաղովնոսի . իմ , պաղով
մեղաք : (21) Ոման . Յառնուլ պատրաստեալ : (22) Ո-

- լուսն՝ բարկացան յոյժ . չաւեաց և եկին 'ի պատմէսս ,
 ետ հրովարտակս առ յովնաթամ , զի մի ևս զքերզն
 չուրջ պաշտօնաւ պահելոյ . քաջ ինքն յարուցեալ վազ
 վազակի առ նա հասանիցէ 'ի քաղաքն պաղտմացւոց
 23 զի անգլանգիման լիցին միմեանց : * Իբրեւ լուսն յովն
 նաթամ ' ևս քան զեւս պնդել հրովարտեաց զպահ թերգին
 և ինքն առ արս ընտրես իմաստունս 'ի ծերակոյտ ժա
 24 ղորքեմէ անտի , և 'ի քահանայից անտի : * Հանգիւրմե
 ցաւ պատարագս , տակաւ և արմաւածի , և երգանմն
 'ի մահ , զմայ յանգիման լինել թաղաւորին 'ի քաղաքն
 25 պաղտմացւոց : և երկա նաշնորհս 'ի նմանէ : * Թեպէտ
 և քաղաքէ եկն յանգիմաց անտի ապաստան գտանէ :
 26 * Եւ մեծարեաց զնա թաղաւորն ուղ առաքինքն իւր
 և բարձրացոյց զնա յոյժ առաքին յաճ բարեկամաց իւր
 27 յոյ : * և հարգեաց նմա զիշխանութի քահանայապետաւ
 թնն . և որ ինչն ինչ պատիւ ունէր յառաջագոյն քան
 զնա : Կացոյց հարգեաց զնա ընդ առաքին բարեկամս :
 28 * Եւ ազակաց յովնաթամ զարքայն , զի անպակտի . բո
 րացեղ հրեաստան , և զերեսին կուսակալու խն , Խալդ
 շամբին : և յանմն առ նմա տակ նմա երկք հարկէր քան
 29 քոր : * Եւ հանց թուեցաւ թաղաւորին : և զի այսք
 անի հրտմն ետ հրովարտակս առ յովնաթամ :
 30 Բնաւիւսս այսու իկ : * Արքայ գեներալու յովնաթամ
 31 եղբայր ' ուղղին : * Չարաշէն հրովարտակիս այսորիկ
 գրեցաք մեր առ զառնեմէս եղբայր մեր , նովնն արինա
 32 կաւ և առ մեզ գրեցաք զի գիտաւք : * Արքայ գե
 33 մեար ' առ զառնեմէս հայր ' ուղղին : * ազգին հրեից օգ
 նական նիգլակիկ ' ուխտակալ բարեկամաց մերոց , ի
 'րաւունս համարեցաք գիրքել բարի առնել փոխանակ
 արդարութե միամուռ զոր պահեցին նորա առ մեզ :
 34 * Կարգեցաք մեր զառնմանս հրեաստանի , և զերեսս զ
 րենմն ' ապաքին , և զուգա , և աթամին , յաւելցին 'ի
 հրեաստանի 'ի հողմանս շամբին . և ամ որինչ հասի զ
 րեն գայեց 'ի նոցանէ ' լիցի այն պաշտօնից յեմ ' փո
 խանակ արքունական մեկոյն որ գայր 'ի նոցնէ ամ յամե
 35 յարմոտեաց երկրին , և 'ի բերդ ծառոցն պաղտն : * և
 այլ

հանդ . Չուեաց և եկն պաղտմէսս : և անհ . Եկն 'ի պաղ
 տմէցիս . . 'ի պաղտմացւոց քաղաքն : (24) Անհ . Եւ
 ետ զանմն 'ի մահ : (27) Անհ . Աւելի յառաջ քան զնա :
 (28) Այս . Եւ յանմն հաւա նա տալ : (31) Երեսին .
 Առ զառնեմէս եղ : (33) Անհ . Արդարութե միամ
 տութե : (34) Այս . 'ի հողմանցն շամբին . . հասի օրեն
 դայր : (34) Անհ . Եւ 'ի բերդ ծառոցն պաղտն : (35) Ա
 նհ . Կամ որ ինչ մուտք յարգանքս :

այլ որինչ տարալէք արքանի, կամ տասանորդք, կամ
մարտ, կամ ինչ որինչ մուտք յարդունիս իցեն. կամ
բաժն աղանց, կամ տարալ պատկաց, * զայս նմ թող 36
ցաւք ինն. և Թ Թ ինչ Թ յայսցանէ անարդեալ գացի
մինչ յաւիտեան ժամանակաց : * Արգ ձեզ ԳԻՅԻ Ը 37
յի ասանչ պատմեն Թ հրովարտակիք, և առ առ յով
նախնի՝ զի գիցի ի գանձն սրբութե՝ ի գիպան վայր
Յիշատաւոր տեղով : * Իբրեւ ետես գեմեար աղբաց, 38
նքն հնազանդեցաւ նմ երկիր առաջի նր. և մկնչ եր
յաշխարհի որինչ բնդ գեմ գաւնայր հրամանաց նորա,
հրաման եւ արձանել զտրան յեւրաքանչիւր տեղիս.
Բայ ի զորաց յաղագ, հեռաւորաց, և իմարդի գնգե
կընաց կընաց զք :

Ի Եւ Յիշատակ գործան նմ զօրք աղբաց ընդ նմ :
* Տրեփան տնուն եր ամբաստնորդան առհմն, իբրեւ և 39
անդ եթե զօրքն նմ արածնչ են զգեմարեայ՝ գնաց
նա առ իմարդուս արուայի, որ սնուցաներ զանտիգ
զգանանեալն ամբաստնորդի : * և առ նմն կանկեր՝ զի 40
տացի նա ցնա զմանուկն, և անցե թագաւորեցուացե
իմարդի հոր իւրոյ. և պատմեաց նմն որինչ փանդամ
ցորես գործեաց գեմեար, և զնմ թշնամուխն որ փան
գամ գտաւրն զօրքն. և անգ լինէր առ նմն առաւրտ
բազումն : * Առաքեալ յովնաթան առ գեմեար առ 41
քայ, զի հրաման տացե թուցանել զտրան որ ի միջնա
բերդի անդ էին, և որ յամուրս անդ էին. զի էին նք
թշնամուք ընդ Ելի : * Եւ առաքեալ գեմարդուս առ 42
յովնաթան՝ և ասէ. մչ զայդ փայն արարից քեզ և աղ
զի քում, այլ փառք փառաւորեցից զաղգ քո՝ եթե
ժամանակ փայնգաից : * Արգ զառ բարւոք արտայնն, 43
առաքեալսն առ իս գունգ Թ ի թիկունս, զի զօրքս ա
ւասիկ լինեն յետս կային : * Իբրեւ լուաւ զայն յովնա 44
Թան, զաղվազակի գունգ Թ յերից հաղորաց արս ըն
տիրս սպառազէնս արձակեաց ի թիկունս Թագաւ
ւորն ի բազալն անտիգացուաց. և ուրախ եղև Թագա
ւորն ի հասանել նց ի մեռս նր : * Իբրեւ զայն լուան 45
բազալայիքն. ժողովեցան յեւրաքանչիւր տեղովէ ի
մէջ բազալին՝ իբրեւ բեւոք երկոտասան : այն ինչ յար
ւալ

(36) Ունի. ի նն. և Թ Թ ինչ յայսցանէ : (37) Ունի. և
Տալ զյովնաթան... ի գիպան վայրի : Ուր ունի. ի
յովնաթան, զի գիցե ի գանձն : (38) Ունի. Որ բնդ գեմ
գաւ... բայց ի զօրաց աղբաց : (39) Ունի. Տրեփան ուն
տնուն ամբաստն : (39) Այլ. Թուցաներ զանտիգորս :
(40) Յօրիսիս. Զի տացե նմ ցնա : (40) Ունի. Զի ան
ցի թագեցուաց : (42) Ունի. Ժամանակ փայն գացի :

46 ճաշկարեմին Կ զ լիմադաւորին, կամէին անգէն ապա
 47 և անկան մեղաւորել: * Ա զգ. եղև ինչևոն գնդին. հաւ
 անցան Կ զ թ ապարանից Թագաւորին, ձայն ետուն
 48 միմեանց, և սփռեցան չե ամ քաղաքն: * Ի բրբ. հարին՝
 սպանին կատարեցին այս իրբ. ասան հազար. հրմիզ
 արաբին զամ փայտակերտան զապարանից նր. և զինք
 և զսասցաւածս նց աւին յաւարք. արկին յիւրեանս
 49 ճաշկարեմին, և ապրեցուցին զհա ի ձեռաց նց: * Ի բրբ.
 ևսեմ մեացեալ գումգ. քաղաքին, եթէ դորացաւ գումգն
 ինչևոն ի ժերայ նց, և կամակար յաղծեցին նց. լքան
 Դաւաթեցան, և անպապան ի խորհուրդս իւրեանց. ի
 ձայն բարբառոյ ողորանաց սխան ազադակէլ առ Թաւ
 50 դաւարքն և ասեմ: * Ձեռն ասոր մեղ, և գազարեացն
 51 գումգ. մեղեկան ի կատարանէ քաղաքին: * զայն բան
 ասեմին, և դիւրեղանիւր զինս առ սոս պատերազմել
 զայն ընկենաւին: և բարձրանայր փառք գումգն ինչ
 ևսն յաւարք Թագաւորին, և աւարքն ամ զորաց նր. և
 գումեցին անգրէն յմ անուամբ մեծաւ և բղմ աւա
 52 բաւ: * Եւ նոսաւ գեմեար արքայ յամառ տերութե
 53 իւրոյ, և ասորեաց երկիրն ամ աւարէն նր: * Եւ ասեաց
 ինչացուցն յեմք որինչ խոստացաւ նա նց, և ամենեկն
 օտարացաւ յաւա յաղթմանու: և մշ հասոյց նմա ըստ
 փառաւորե զստախոց նր:
 54 * Յետ այսորիկ գործաւ արիւմն, և պատանեակն ուն
 և օրորոս չե նմա, Թագաւորեալ և նոսեալ յամառ առ
 55 բաւ: * և առ նա ժողովէին զօրքն ամ որ զրահաւելք
 ի գեմեարեայ: և ետուն մարտ պատերազմի չե դեմաւ
 56 ընայ, և փախուցին զիս վասթարեալ: * և եկն ան ըզ,
 դաղանն արիւմն. և կալաւ զքաղաքն անտիրացուց:
 57 * Հրաման ետ հրովարտակ առնել մանուկն անտիրոջս՝
 առ յաղթման՝ և ասէ. կացուցեալ իմ զքեզ ի գործ
 քահանայապետութեան, և հաստատաւ իմ զքեզ ի վր
 չարիցն օրեանս, և կարգեցաք զքեզ ընդ բուն և չա
 58 ասլին բարեկամս մեր: * Եւ ետ նմա իշխանութի ըմ
 պել ոսկի նուազօք, արկանել ծիրանին, և իշխել կրել
 59 նշան շքեղ, ը նշանի Թագաւորաց: * Եւ զմեան զեղ

(48) Ո՛հնձ • Արհէն խորանց զԲԳԲն : (51) ՅԵՐԵՄԻԱՍ • Եւ գառնացին անգրէն յԵՄ անուամբ մե' : (52) ՅԵՐԵՄԻԱՍ ի ինի • Երգէրն ամ ամ : (55) ԲԵՂ • Որ ցրուեալ էր զանարեայ : Ուր ոսկոս • զոր ցրուեալ էր : (57) Ո՛հնձ • Աստուգեալ եմ գտել . . . և Հաստատեալ եմ :

բայր նր հրեմանեա իշխան զգրաւոր Կաղապարն ի կողմանցն ծուրայ մինչև ի սահմանս եղևորացոց: 60
 Եւ յովնաթան շինել յայնկոյս յորգանան գետով: Եւ քաղաքսն, և ժողովեցան առ նա իմ զորք ասորաց ի Թիկուան: Եւ եկն նա ի կողմանս ասկապոնեայ: Եւ եկն նմա քաղաքացիքն ընդառաջ մեծաւ գովութիւն: 61
 Եւ գնաց եկն ի գաղայ, և գաղացիքն փակեցին նմա զգրուան. նստաւ շուրջ զնորք, և հրձիգ արտա զուտն նոյ: Եւ զինչ և զստացուածս նոյ վարեցին ի գերութիւն: 62
 * Ապա եկին գաղացիքն առաջի կային՝ ձեռն ետան նմա, և մատուցին զորգին իշխանացն իւրեանց ի պատանդութիւն, և իսկ առ ետանն զնոյ յեմ: Եւ ինքն անց ը երկիրն ի կողմանս գալմասկեայ: 63
 * Եւ լուսաւ յովնաթան եթէ հասին իշխանք գերմարեայ ի կաթիւս ի կողմանս գալիլեացոց զորք բազմաք: Իբրեւ կամէին իմն թէ փոխեցուք զնա ի գործոյ անտի: 64
 * Նա եթող զնորքս իւր զլուսան յերկիրն վի. Եւ ինքն գնաց ընդ առաջ նոյ: 65
 * Եւ շմուռն հասանէր պատերազմաւ ի վի բեթսոյիցայ, և պողարէր զնա առուքս բազումս, և յորգել արեանէր զնոսա: 66
 * Ազալել սկսան նորա զնա, 67
 * Եւ ետ ձեռն նոյ, և եհան զնոյ անտի: 68
 * Եւ կացոյց անդ նա պահպանս քաղաքին: 69
 * Եւ յովնաթան զորքն իւրովք եկն բանակեցաւ ի վերայ ջուրցն գեննեսարեթայ, կանխեաց նա ընդ առաւտն ի դաշտն նասովայ: 70
 * Եւ գունդ մի սլլաղգեաց ընդ առաջ եգե ի դաշտն անդ: 71
 * Եւ դարան գործեցին ի վի նոյ: 72
 * Եւ գեպն ի դարան մալին, կեսքն ի գիմի հարան նմա: 73
 * Եւ յարեան դարանակալքն յիւրաքանչիւր տեղեաց՝ զհետ եղին նոյ, և զյովնաթան ի մէջ արկին զորքն հանդերձ: 74
 * Եւ արարին զզօրսն յովնաթանու փախտեայս: 75
 * Եւ իմացաւ նմա, բայց միայն մատաթի բեռաղովեան, և յուգա սկափեան՝ զորավարք զօրացն: 76
 * ձեռն զօճեք արկանէր յովնաթան, զպատմութեանն պատառէր, հող ի գլուխ լինէր: 77
 * Ի վի յարձակէր բարկուք մեծաւ, 78
 * Եւ ի պարտութի մասնէր զնոսա: 79
 * Եւ յայնմ ժամանակն փախտեայքն ամենեքեան անդրէն ի նոյն գաւնային, հալածական զթշնամբան առնէին առաջի իւրեանց, 60
 * Եւ ինչ և ի բանակն իւրեանց:

(61) Ուրիւն. Նմա զգրուանս գաղայ: (61) Ուրիւն. Եւ զինչս ևս և զստաց: (67) Ուրիւն. Ջուրցն գեննեսարեթա. ի դաշտն նասովայ. Իմ, ասովայ: (69) Բերեալին ի բախտի գնի. Զհետեւն նոցա. այլ ի լա. աղագրի. Եւ զնոյ. համայնս այլ: (70) Ուրիւն. Եւ յուգա սկափեան: (72) Ուրիւն. Բարկուք բազմաւ, և ի պար: (73) Բազմա. Մինչ ի բանակն իւրեանց:

74 թիւնս աստիճանաց ի կողմս . և եկին անկան զբա-
նակունս աստիճանաց . և հարին հարսերն յառաջ յար-
միւն իրեն երկը . հարար հեծեալ աստիճանս : և գար
նա յառնաւ յեմ :

ԳԼ. ԺԲ.

- 1 **Ի**բրեւ ետես յառնաւն . թէ ժամանակն անդին է ի Գ-
նես , հարաց արա ընտիրս , ըստդեալ ընն ի քա-
ղար հառնեցեաց . երկուք նորոգել զառնս հարսուն
2 ընդ նս : և ընդ պարտապիս , և չ այլ անգիս անգիս
3 որորս հրովարտակա թ նմն արմանի : և Գնացին հա-
րսունքն , և եկին հասին ի քաղարն հառնեցեաց . և
յառնաւն երկն նց ի տաճարին իսրայելաց : և ասեն
յառնաւն զհարսունքն և ասանք իսրայելաց . և ասանք
4 զհարսինք և թիկունք ը արմանին տաճարումս Բաննի
ասին համեցան . և ետուն : հրովարտակա ի քաղար ան-
գիս . զի յաղարիւնքն նորս յաղարս ըն յերկին հա-
5 րսունքն : և եւ այս պատմեն հրովարտակա զբ-
արաց յառնաւն առ անգարիակապ . ի լեւանս , առ
6 հարսունքն : և Բաննաւն զհարսունքն , ծերուն
կոյս ծաղկեցեալս . հանգեք , և զհանգեց , զանգ
և արարս անգին հրեաւանեաց . առ անգարիակապ
7 քարս մեր՝ ողջի : և Բաննի յառաջ իսկ առ անգարիակա-
պ հրովարտակա առ անգարիակապում ի քաղարն հա-
րսունքն ի Թադաւորն մերս , երկն նիգարիակապ
և արարիակապ մեր էք , ոչ մեզ պատմենքս զանգն
8 և ընկալու մերս զարսն որ առ անգարիակապ մեծաւ քաղար :
և աս . ի մեռն հրովարտակա մեր ուր նշանակեր զմեզ նի-
9 զանգիւնս և թիկունս իւր , և անգարիակապս Թադ-
մեք . քանզի լի և ոչ հարսունքս մի թարեցաք մերս
10 հրովարտակա , և առ անգարիակապ նորոգել մեռնալս զանգն
հառնաւն ի հարազատութն , զի մի օտարեացուք մեք
ի մեռ . զի բաղնւմ են այն ժամանակ որ անցին ի լի
4ին

(74) Ոմեհ : Իբրեւ երես հարարս հեծեալս ասա :

ԳԼ. ԺԲ. (1) Ոմեհ . ժամանակն յարդեալ էր նմա . .
ի չղան հառն : (2) Ոմեհ . եւ ընդ պարտապիս . (5) Ո-
մեհ . Հրովարտակա իսր , զոր . . և առ հառնալս :
(6) Այս . Գնաց . և ասաց . իմ , ասա : (7) Ի քաղարն ան-
գիս . Առ անգարիակապ առ անգարիակապ . . երարդ և բա-
րեւի մեր : (8) Ոմեհ . եւ աս . ի մեռն հրովարտակա ,
ուր : (9) Ոմեհ . Այլ մեք . քանզի լի և ոչ : (10) Ոմեհ .
Առ անգարիակապ նորոգել մեք :

Հին հաւանութեան զոր գուշն առ մեզ արարեալ : * Արդ 11
 մեզ անպակաս յամ ժամանակի 'ի ամեն անգործեանս' և
 յայլ աւարտ արժանաւորս յիշեմք մեզ զմեզ 'ի վերայ
 պատարագացն որ մտածուցանեմք : յիշեմք յազօքս մեր
 ուն արժան և օրին և յիշել զեղբարս մեր : * և ցնծամք 12
 մեզ ընդ ժառանգ մեր : * Արդ զմեզ պատեցան աւար 13
 սիկ բազում նեղուիք պատերազմաց . մերա եղին աւ
 արտիկ թագաւորք որ շուրջ զմեզ են . * և մեզ ժմեք 14
 կամեցաք յարդ նեղել զմեզ . և մէ զմեզ . և մէ որ շուրջ
 զմեզք բարեկամք ներակալեցաք մեր ևն յայն մարտն
 պատերազմի : * Եւ զմէ մեզ օգնուի յերկինս . և օտաւ 15
 ընցաք մեր 'ի մեռաց թշուառաց մերոյ . և 'ի պարտութե
 ժամանցան թշուառք մեր աւարի մեր : * Արդ ընդարեւ 16
 ցաք մեզ զհաւանութեան զանախոքեան , և զանախապատոս
 յառաւմեանս , և առաքեցաք առ հառաւյնս զի նորա
 գեղեցին զառաքին . հաշտութե հաւանութե , թիկնածո
 բարեկամութե նորայրութե : * Տաւաք նոյ պատուիք 17
 անցանել առ մեզ , աւել նոյ մեզ ողորին . և մտածուցանել
 թուղթա զն նորոգման սիրոյ եղբարս մերոյ : * արդ 18
 բարեւոք արարեալք հառման աւել պատարտեանք առնել
 մեզ : * Եւ այս պատմեն հրովարտեալսն է որ արաւ 19
 ընն անգրին առ ամբա թախանայ : * Արդայ սպարապաշտ 20
 ապ անոյ մեռ թախանայութե աղջին : * Գառն Հին
 մտածեալք զպարտեալսն և հրովարտեալսն , զի են
 եղբարք հաւանութե ' և են յարեալսն : * Արդ յարմ 21
 հնաւ զայս պատմեն զհառայսն . բարեւոք արարեալք հա
 ռապարարք զրիւ առ մեզ , զի խաղաղութե և ողորմե
 մեր առ մեզ : * և մեր առ մեզ : Ինչք և ստացուեալք և 22
 ամ անպատու մեզ ' մեր է , ուն և մերն մեր : արդ ամեք
 զայս պատուիք , զի հառապազ պատմեալք զայս առ մեզ :
 Ի՞ * Եւ լուա յոյնական եթէ գարնան իշխանք գեւմա 24
 ընայ զարք բազմեք քան զառաքինն . զաւլ 'ի վր նոյ 'ի
 մերա պատերազմի : * Չու արար յեմն , խաղայ 'ի վր 25
 նոյ , եհառ 'ի գիւն , հարառ 'ի կողմանցն ամաթխայ զայ
 րաց .

(11) Ուստի . Գառնարագացն զորս մտածու : (13) Ուստի .
 Որ շուրջ զմեզ են : (14) Այս . Զմեզ . և զմեզ և ոչ որ
 (16) Ուստի . 'ի թիկնածո բարեկամութե եղ' : (17) Ուստի .
 Այս նորագութե սիրոյ : (18) (22) Երկու օրինակ համեմատ
 Բիւնայ . Բարեւոք արարեալք : Իսկ ամեն . բարեւոք առնելք :
 առնելք : (19) Ուստի . Եւ այս պատմենք հրովարտու
 կացն և որ արաւ : Իսկ ամեն . զոր արարին : (20) Ուստի .
 Արդայ սպարապաշտ առ ամբա մեռ թախանայութե :
 (23) Ուստի . Գառնեալք զայս առ մեզ : (25) Ուստի . 'ի
 վր նոյ . . 'ի կողմանս նամաթխայ . Իսկ , հառաւմեալք :

- բայ . քանզի զնա թող նմա հասանել յուզել զերկիր
 26 Եւ : * արձակեաց նա գէտ 'ի բանակ նյ , և պատմին
 նմա պարսկէս եթէ պատրաստեալ են գիշերայն անկա
 27 նել 'ի վ թ մեր : * Եւ իբրեւ արեւն 'ի մուտս եղև , հրա
 ման եւ յաղթման զորացն զի վառեալք՝ արթունջ
 պատրաստեալք՝ միագունդ կայցեն մինչ յառաւօտ : 'ի
 մերս պատերազմի , պարեկապանս հանին , շուրջ զեւ
 րեամբք փակեցին . և ինքեանք կային պատրաստեալք
 28 'ի մարտ պատերազմի : * Իբրեւ լուսն թնամիցն՝ եթէ
 գիշերայն պատրաստեցան 'ի պատերազմ , երկեան՝ զար
 յուրեցան՝ ըսկան 'ի սիրտս իւրեանց . խիստ առ խիստ
 խարոյկս վառեցին ընդ թմ ակդիս , և ինքեանք գիշե
 29 րայն փախաւոյց մեկնեցան : * Եւ ոչ գիտաց յաղթ
 Թան զորքն հրեղերմ զթափուստն նյ . զի հայեր ընդ
 խարոյկս բարդեալս , համարէր թի առեամզ իցին :
 30 * ապա թեպէս և զնա եղև նյ՝ Ժարայն հասանել , զի
 անցեալ էր նյ ընդ գետն աղտա :
 31 * Ապա գարձաւ 'ի նոցանէ յաղթման 'ի վ թ արարաց ԻԵ
 ռոյն , որ անուանեալ կոչին զարգեցիկ , հարկաներ՝ առ
 Թափեր՝ վաներ դամակս նյ , և առնոյր զինս և զստաց
 32 Թաւնս նյ յաւարի : * և գառնայր 'ի կողմնա գամուռ
 33 կնոց : * և հասանէր յափաղան , և առնոյր զամուրն
 թմ որ շուրջ զմզուս էին , և գառնայր 'ի կողմնան յու
 34 պայցուոց . արագէր զգորն 'ի նեղոս մուծանէր : * զի
 լուսն թի ամբականցն ձեռն տային 'ի գետնար , պա
 35 հապանս Թափանս 'ի վ թ կացուցանէր : * Եւ գարձաւ
 յաղթման՝ զարձակել լինէր , զմերակոյսն 'ի խորհուրդն
 36 կռիւր . Կամեր զամուրն շինել հրեատանի , * և բարձ
 յացուցանել 'ի բարձրուի 'ի միջ միջնաբեր գին . և քա
 ղացն 'ի բարձրութի մեծ , անջապեամբ կամեր ընդ նո
 և ընդ քաղաքն , զի առանձինն լիցին . զի մի տայցեն
 37 և մի առնուցան , մի գնիցեն և մի վաճառիցեն : * Եւ
 Ժողովեցան շինել զքաղաքն . և ինչ որ անկեալ էր 'ի
 պարսկացն յաղթախուր հեղեղատաց 'ի ծնակին կոչ
 38 մանց անախ , որ անուանեալ կոչի փակնմա : * Եւ շին
 անս սկսաւ շինել զաղեգա յափիկայ . ամբացոյ զնա ,
 և գրուան եդ նմա , և նոքա հաստատաց զնա :
 39 * Եւ խնդրէր արեփան Թագաւորել կողմանցն ԹԶ
 ւոց ,

(27) Ռ՛նտ . Մ՛ի գունդ կայցեն մինչ 'ի յառաւօտ :
 (30) Բաղաս . Քանզի անցեալ էր նյ : (33) Ռ՛նտ . 'ի
 կողմնան յաղպեացուց : (35) Ռ՛նտ . Զոր 'ի նեղոս
 մուծա' : (35) Ռ՛նտ . Եւ գարձաւ յաղթման . 'ի խոր
 հուրդ կո' : (36) Ռ՛նտ . Եւ զքաղաք 'ի բարձ' . Կո՛ւ , և
 քաղաքն 'ի բարձ' : (38) Ռ՛նտ . Զաղեգայ յափիկայ :

առց , և զնել թագ , և ձգել զձեան 'ի զժ արդարյն ամբ
 ամբարացոց : * ըսցց երկեսու զանգիտեաց , թէ գուցե 40
 յանձն ոչ ասնուցա յովնաթան , և խաղայցէ 'ի զժ նի՞
 մարտիւ պատերազմաւ . և խնդրէր նա հնարս ըմբանել
 զնա ' և կորուսանել . * խաղաց զնաց ' և եկն 'ի կազմանա 41
 քեթաւանաց : Եւ ել շառաշ նի յովնաթան քառասուն
 հազարաւ ընտիր վառելով պատրաստեալ պատերազմի ,
 և եկն եհան նա 'ի քեթաւ : * Եւ ետես արթիւն եկն 42
 հառաւել յովնաթան զորք բազմաք , և զանգիտեաց ձգել
 զձեան իւր 'ի նա . * ապա աս ընկալաւ զնա փառաւա 43
 քաւք , և յանգիմանեաց զնա իմ բարեկամացն իւրաց .
 և ետ նմա պարգեւ , և հրաման ետ զորացն իւրաց զի
 հնազանդ լիցն նմա : * Խոսել սկսաւ ընդ յովնաթա 44
 նա . և ասէ . ընդկր զայդ շափ զորս կոտորեցիր , զի
 ոչմիշ գոյր 'ի միջի գործ պատերազմի : * արդ արձակեմ 45
 գու զզորսդ յիւրաքանչիւր տեղիս , և ընտրեալ գու չ
 քեզ արս սակաւս որ ընդ քեզ հանապաղ չըլիցն , և
 եկ գու ընդ իս 'ի քաղաքն պաղտէացոց , և ասց քեզ
 զնա 'ի ձեռս , և զայլ ամուրս զորքն հանգերմ , ոչ 'ի 46
 ձեռն լիցի , և ետ գարձայց անգրին . զի զի այսորիկ
 իսկ եկեալ էի : * Եւ հաւատաց նա 'ի նա , և արար ուն 46
 հրամայեաց նմա , և արձակեաց զզորսն յիւրաքանչիւր
 տեղիս յերկիրն հրեառաւանի : * և եթող աս իւր 'ի նիցն 47
 իւրեկ արս երիս հազարս : գարձեալ եթող 'ի նոցանկ
 զերկուս հազարսն յերկիրն գալիլեացոց . և ինքն գլ
 նաց ընդ նմա հազարաւ մոռ : * Եւ իբրեւ եմուտ յով 48
 նաթան 'ի քաղաքն պաղտէացոց , առին զգրաման քա
 ղաքայցիքն և զնա 'ի ներքս արգելին , և հանին ընդ սուր
 զամենեւին որ ընդ նմա մահալ էին : * Եւ արար արի 49
 փան զորս 'ի զժ զորաց նի որ էին յերկիրն գալիլեաց
 ոց , և 'ի գալաին մեծի , զի երթիցն սատակեացն զնա՞ 50
 ձեռքս արգելաւ , և ամենեքեան կորեան որ ընդ նմա
 էին , մոխթարեցին զանձինս , և զնացին մադուանդ մա
 թանութի 'ի մարտ պատերազմի : * Իբրեւ տեսին զբա 51
 կանքն որ 'ի զժ երթեալ էին , թէ սրտի մադ 'ի վերաց
 իւրաքանչիւր սղաց մարտնչին . զանգիտեացն , թա
 զին և գարձան : * և սղա եկին հասին յերկիրն հրեա 52
 տա

(41) Ոմանք . Ընտիր ընտիր վառելով : (42) Բա՛հ . Զան
 գիտեաց ձգել զձեան իւր : (44) Ոմանք . 'ի միջի մարտ
 պատերազմի : (45) Ոմանք . 'Իսու քեզ արս սա' . . . զի զի
 այսր իսկ եկ' : (45) Յօրնալին զիեւր . Եւ ասաց իւր զնա 'ի :
 (48) Օրինալի . Եւ հանին ընդ նա զձմանեան : (49) Ո
 մանք . Եւ 'ի գալաին մեծ . զի եր' : (51) Ոմանք . Ուր 'ի վե

տանի խաղաղութիւն : Կան առին լացին զյովնաթան և
 զարան որ ը նմա էին, և էին յերկիւղի մեծի : և նստեց
 53 ի սուգ. ամ ինչ, և լացին զյովնաթան : * Սկսան խնդ-
 րել ամ հեթանոսքոր շարժ զնորդ էին սատակել զնս,
 54 զէ ասեին պատիւս, * Թէ չիք որ զլուսի իշխան ի վերայ
 նոյն, որ ասցինք մեզ մարտ պատերազմի : արգ եկայք՝
 հասցեաք ի վր, ընկեսցաք զյովնաթան նոյն յերկրէ :

ԳԼ. ԺԳ.

- 1 Եւ լուսաւ զնստան՝ եթէ ժողովեաց արիւմն զորս
 բազումս զաւ հասանել ի վր երկրին հրէաստաւ :
- 2 Նի սատակել զնս : * և ստուգեաց Թէ յահի յերկիւղի
 մեծի է : Եւ ինքն եկն ելլելմ, ժողովեաց և նա զժողո-
- 3 վարդան : * միմեարեաց զնս՝ և ասէ : Դուք ինքնին գի-
 տեք որչափ դորս գործեցաք՝ ևս և եղբարդ իմ, և ստան
 հոր իմոյ : քանի մարտ պատերազմի մեջցաք, կամ միւ-
- 4 չափ ներգութն համբերաք ի վր արուծեցն օրինաց և
 5 քաղաքին : * Գի վն իշի՝ և մեր ամենեցուն կորեան եղ-
- 6 բարքն ամ, և եւս մնացեալ եմ միայն : * Եւ արգ քան
 լիցի անխաղաղ ապաշտակել յանձն իմ, յամ ժամանակս
- 7 ներգութն : արուք ինչ ընմ լուս քան զեղբարսն, * բայց
 8 ստից արդարոյ խնդրել զվրեմ զազգի ի վրս արու-
 Թեցն օրինաց, ի վր կանանց և որդւոց : Գի աւասակ
 ժողովեալ են հեթանոսքն ամ, հասանել սատակել զիւ-
- 9 շատեալ մեր յերկրէ : * Իբրեւ զայն խօսեք՝ զուարթա-
- 10 ջուցանեք՝ միմեարեք զնս միտա ժողովրդեանն : * Եւ
 11 ասան պատասխանի, ոկսան խօսել ի մայն մեծ՝ և ա-
 ան : Գու եւս մեր առաջնորդ փոխանակ յաւգայի և յով-
- 9 նաթանու եղբոր քոյ : * մարտիք զպատերազմ մեր, և
 10 զնս որինչ ասիցես հնազանդ լիցաւք քեզ : * Եւ ժո-
 ղովեաց նա զնս արս պատերազմի, վաղձաղեաց՝ փու-
- 11 Թացաւ՝ շինեաց զպարիսպն եմի : * և արձակեաց նա
 զյովնաթան զարիստգոմեան զորք քաղմք ի քաղաքն
 յազգեացաց : և եհան նա անտի զպահապանսն, և
 ինքն

բայն երթեալ էին : (54) Ոսիս . Գլուսի և իշխան ի վր :
 Գլ . ԺԳ . (2) Ոսիս յաւելու . Թէ ժողովարսն յահի և
 յերկր . և ինքն եկեալ լիմ ժողովեաց զժողովարսն :
 (3) Ոսիս . Որչափ ինչ գործ գործեք : (3) Ինչ . Կեղծու-
 Թն համբերեցաք . օրինաց և քաղաքիս : (4) Ոսիս . Եղ-
 բարքն իմ ամբնան : (5) Ոսիս . Ապաշտակել զանձն իմ :
 (5) Ոսիս . Քան զեղբարսն իմ : (6) Ոսիս . Կանանց և
 որդւոց մերոց : (8) Ոսիս . Եւ յովնաթանու . եղբորդ
 քոյ : (10) Ոսիս . Զպարիսպն եմի :

քննեմ նման ամբաստան, և պահիր զնա: * Յերա այսպէս 12
 բիւի խաղաց զնայ արիւման 'ի քաղաքէն պաղտակեացաց
 զբոց բազմոց՝ գալ յերկիրն հրկաւանանի. և անկը ընդ
 իւր գլխակաման 'ի զգաւունքն պահպանութեմ: * Եւ 13
 ընտան ընտանաւ էր 'ի գիգա յանգիման գալալին: * Եւ 14
 գիտաց արիւման թե Գաբարձաւ ընտան փոխանակ յովս
 նաթանու եղբոր իւրոյ, և պատրաստեալ է նա 'ի մարտ
 պատերազմի. արար հրեշտակս՝ և արձակեաց առ նա
 և ասէ: * զՍ արծաթոյն ուր պարտէր յովսնան յար 15
 քանին՝ արգելեալ կայ աստ: * արգ ամէր բերել զար 16
 ծաթն հարկար քանդար, և երկուս արգիս յարգաց ազ
 րա ամէր անել ասիս. զի մի յորժամ արձակեացաք՝
 ապառաւք լիցի առ 'ի մէջը: * Եւ գիտաց ընտան, և 17
 թե նենգութիւն խաբի ընդ նմա, նա ասանել զարծաթն
 և զպատանեակն. գուցէ ինչ թշնամութիւն լինիցի ընդ
 ժողովրդեանքն և ընդ նմա: * և ասիցեն, թե ազակեաց 18
 յարծաթն՝ և ընտ ասանել զպատանեակն, և այցն հո
 րեաւ: * ապա եւ ասանել զպատանեակն՝ և զհարկար 19
 քանդարն. և ասիցեն ասեաց, և ոչ արձակեաց զովս
 նաթան: * Եւ յետ այսորիկ եկն արիւման 'ի հաղանա 20
 երկիրն, չորել և սասակել զնս, և պատեցին զնմա
 պարն ազգորոյ: և ընտան ընտանիս հանգերձ զա
 ռափս ամէր նք յոր կողմ և երկուս առ նա: * Եւ որք 21
 'ի միջնորդի զին եկն յեմ յիւցին առ արիւման հրեշտակս՝
 ստիպել զնա, զի եկեացն առ նս ընդ անապատն, և
 համարաբերգին արապն: * Եւ պատրաստեցաւ արիւ 22
 փան զնգաւն հանգերձ՝ գալ մասանել 'ի գիւղերն յայն
 միկ. և միջնորդ եղև յոյժ, զՍ այնորիկ ոչ հարաց մաս
 նել: Ըստ արար եկն 'ի հաղանա գաղապաւ: * Իբրեւ 23
 մերձեցաւ նա 'ի բաակնաւ՝ անդ սպան զովսնան,
 և անգիւն թաղեցաւ: * Գարնաւ անտի արիւման և եկն 24
 յաղարի իւր: * Եւ ասացեաց ընտան՝ բարձ անտի 25
 զովսնան յովսնանու եղբոր իւրոյ. և բերին թաղե
 ցին զնա 'ի մեղգիկս՝ ի քաղաքն հարց իւրոյ: * Կանն 26
 գին, լացին զնա թմ ինչ, և տուգ ասին աստարս բա
 զուսն: * Եւ անդ շինեաց շինուսն 'ի զԳ գերեզմանի 27
 հոր իւրոյ և եղբոր իւրոյ. և բարձրացոյց զնա գերե
 ցար.

(13) Բանակեալ էր 'ի հաղանա գիգայ յանգիման գալա
 ւան: (15) Ուրա. Չոր պարտեր յովսնան: (17) Ուրա. Խաբի
 նա ընդ նմա... լիցի ընդ ժողովուրդն և ընդ
 նա: (20) Այս. Յոր կողմ և երկուս առ նա: (22) Այս.
 Չու արար և եկն: (23) Ուրա. Մերձեցաւ նա 'ի բաակ
 նաւոյ: (25) Ուրա. Եւ արձակեաց ընտան՝ բարձանտի:
 (27) Ուրա. Գործ քարեմա քարեմա:

- 28 քարեւի քարեւի քարեւանի . և և հանգնեաց 'ի մերաց
նի բարունս գեմ ընդգեմ . և կայցայ անդ երես վա
29 սեպուհ հարն և կայցայ գեմ ընդգեմ . և սեպուհ բարձ
րութե զանգարանացս . և արար իւր անուն յաւիտե
նից . Եւ եգ զհոգեւ զանգարանի գործ քանգարանի նա
ւայ նմանութե . զի երեսելի կայցեն որ անցանն ընդ
30 ծով նաւաք . և առ շրմարն զոր արարին 'ի մեզգիւմ մին
չ . յոր յայտ :
- 31 * Եւ արեման գնաց ձեռնութի ընդ արարչի անտիւ իւ
32 ցայ մանկան . արան զնա , և Թագաւորեաց ընդ նի
և Թագ սն . նա զանկացուց , և արար համարս մեծա
33 մեծս յեղեբի . * Եւ շինեաց շխաւն դամբարն հրեայ
սանի , բարձրացայ պարսպք , և հանգնեաց զայսոս
բախ , գրանիք և նգր հաստատեաց . և պնդեաց զա
34 մարան համարս . * Եւ հոգեաց շխաւն արեւնակրս ,
և ասարեաց առ գեմար , զի արեւաց Թագութե երե
րին . զի նա գարնն արեւանեաց յաւիտեականի երն :
- 35 * Եւ ասարեաց գեմար Թագար' ըստ քանիցս զայ
այսոցիկ պատմականի եւ նմ , և գրեաց հրազար
36 սանս ըստ օրինակի ը պսակի : * Դեմեար արցայ առ
շխաւն քանանացաւս' առ բարեկամ Թագաւորաց ,
- 37 և առ նա երեսկորս աղգիւ հոգեկ ողջիւ : * Պանդ
սակ' և զարեւութիւ որ ետաք քերել մեզ' ընդալլիւ ,
և պարսկստ երկ ասնել խաղաղութ մեծ . և գրել աս
38 իշխանս հարկահանաց , զի Թագին մեզ պարտին : * և
զոր մանգամ հաստատեացս առ մեզ' հաստատան կայ
39 ցե' և ասարգրգ զոր շինեք' այդ մեզ խի լիցի : * Եւ
Թագաւ լիցի 'ի մեզ մեզ մեզք հանց և անանայ մինչ
յայտս Ժամանակի : և զպատեն որ պարտին' և ինչ սղ
40 ինչ որ մարս երանն յեմե' այլ մի երբ : * և Թե որ պի
սանիք իցեն' մեր , և արեւանի իցեն 'ի մեր գեր մաս
նել' մեզնն համարեալ : և եղիցի մեզ ընդ մեզ խաղա
41 զսե : * Յամին հարկարգի եւ Թամանն բարգի , բար
42 նա ըսնն հեմանեաց յեղեան ասնմ անտի : * և
սկսաւ Ժողովարդն գրել 'ի մասեանս իւրեանց , և 'ի
կտա :

(28) Ռիւս . Բարունս գեմ յանգնեան : (29) Ռիւս .
Դեմանութ . զի երեսելի կայցեն . . . ընդ ծով նաւաք :
(30) Ռիւս . Մինչև յաւարս յայտ : (33) Ռիւս . Եւ
շինեաց պարսպս : (37) Թորմակի պատեր . Եւ զորն
նաւթիգ որ ետաք : Ռիւս Ռիւս . Եւ զարեւութին զոր
ետաք : (38) Այդ . Ձեզ խի լիցին : (39) 'ի բարան
պատի . Մեզք խեց և անանայ : (39) Ռիւս . Մարս
երանն յեմ : (40) Ռիւս . Երեմ սղ պիտա' . . . և արեւան
իցեն : (42) Ռիւս . Առաջարգի և զարեւորի աղցին :

կտակս վաճառեց իւրեանց : Ետմէն տունընտրեց յառն
 շնաւոնի մեծի քահանայապետի՝ և առաջնորդ զօրավար
 աղային հրեից : * Ետդւրան յայնմովն պատեաց նա ըս- 43
 քաղաքն դազազւոց : և պաշարեաց զնադարդը , և արտա-
 անդ մեղքեմեայս և մնացց' ի պարկապ անդր , և կործա-
 նեաց աշտարակ մի : * Եւ ելին 'ի միջքեմեայն անախ' և 44
 յարձակեցան 'ի ներքո 'ի քաղաքն , և ելէ խառնութիւն
 յոյժ 'ի քաղաքի անդ : * Եւ գիւնցին առհաղթան
 քաղաքացիքն կանամից և մանկաւորք հանգերմ , չիջ 45
 առեալ և զօձիս պապառեալ՝ և զաղաղակ բարձեալ կաշ-
 զային առ շնաւոն . * և աղայէին ձեռն առլ նց . զի մի 46
 դատեցեն զնո ըստ յարութեն նց , այլ ըստ ողորմա-
 իւրում գթապի 'ի վր նց : * Եւ կազդացաւ շնաւոն , 47
 և ցանոյց զպատեալաղմն . և հրամայեաց հանել զնո առ
 ապրս քան զքաղաքն : և սրբեցին զաղաքսնան յետ աղ-
 անութիւնն պղծութեն կոնց նց . և ապա եկն եմուտ 'ի
 ներքս ցնծութիւն և օրհնութիւն : * և սրբեաց 'ի նմանե 48
 զնո պղծութեա , և բնակեցոյց 'ի նմա արս ար զօրեման
 պապիցն . ամբացոյց ևս զնա . և շինեաց 'ի նմա բիւ-
 րապիքի գործած ապարանից : * Իսկ որ 'ի միջնաբերդին 49
 եկն յեմ , արգելեալ նեղեալ պաշարեալ կային . զի մը
 էր նց՝ ոչ ել և մը մուտ , և ոչ գին և մը վաճառ , և նե-
 ղեալ սովամահեկն . և բազումք 'ի նցնէ սատակեցան :
 * աղաղակեցին առ շնաւոն , աղայէին կայ առաջն նո : 50
 'Ես մեզ նց՝ մեռն , և եհան զնո անախ . և սրբեաց նա
 զմիջնաբերդն յետ պղծութեց նց . * և եկն եմուտ նա 51
 անդր 'ի քաաներորդ ամսոյն յերկրաբարձ ամսեմանն .
 յամեն հարիւրորդի եւ թանաաներորդի մասնէր անդր՝
 օրհնութիւն գահութ , ստաւք արմուհեմեզ . 'ի ցնծու-
 փաղլ և սրբեգի . զի խորատեմեաւ մեծ թշնամի 'ի տա-
 նէն ելի : * Եւ հրաման ետ նա առնել զամեն զայն ամի 52
 ամի ըստ աւուրն ըս այնմիկ՝ ուրախութիւն և ցնծութիւն :
 * ամբացոյց նա զնաուն տաճարին առ միջնաբերդաւն . 53
 և բնակեալէր ինքն 'ի ներքս սեպհական զնգաւն հան-
 դերմ : * Եւ ետես շնաւոն զյովնաթան զարգի իւր , և 54
 Թէ միջ կատարեալ և 'ի չափ հասեալ է , առ՝ կացոյց
 զնա իշխան զօրավար առաջնորդ 'ի վր նո զօրացն . և
 կացոյց զնա 'ի կողմանս գաղարայ :

ԳԼ.

(46) Ուրան . Զի մի դատեացէ զնո : (48) Ուրան . Բիւր
 աղայի աղայի գոր : (49) Ուրան . 'ի միջնաբերդն եկն . . .
 ոչ գին , և ոչ : (50) Երկնային պատեղ . Եւ որդեաց նա
 զմիջնա : (50) Ուրան . Ետմ պղծութեց նո : (51) Ուրան
 յուրիւրան . 'ի քաաներորդ ծրար ամսոյն : (51) Ուրան յա-
 յիւս . Եւ թանաաներորդի ստաւներդի մասնէր :

ԼԵ

ԳԼ. ԺԴ.

- 1 **Յ** ափն հարեւորդի եւթանաներորդի երկրորդի, **ԻԸ**
 զօրածոգով լինէր գեմար արքայ, և անցանէր 'ի
 կողմանս մարացն և պարթեւացն 'ի խնդրել իւր անախ
 Թիկունս. զի եկեացէ տացէ՛ մարտ պատերազմի ընդ
 2 արեփոնեայ : * Իբրեւ զայն շտեր արշափ արքայ պարսից
 և պարթեւաց՝ Թէ եկն եմուտ գեմար 'ի սահմանս աշ-
 խարհի նորա, արձակեաց նա մի յիշխանաց իւրոց՝ եւ
 3 Թաւ ձերբակալ առնել զնա : * Գնաց նա՝ եհար սա-
 տակեաց զգօրսն գեմարեայ, և արար զնա ձերբակալ.
 Եփն ած՝ կալաւ զգեմար առաջի արշակայ . և հրաւ-
 րեցեաց կապել զնա 'ի Կապանս օտարեման և զնել զնա
 4 'ի բանախ : * Եւ գաղարեաց 'ի խաղաղութն երկիրն
 զնա՝ աւուրս շմաւոնի, և յաւելոյր բարին 'ի բարեաց
 վր աղգին իւրեանց. ախրէր նա 'ի վերայ դաւառացն .
 7 * և ժողովէր զգերին բազումս : ախրէր 'ի վր կողմանցն
 8 գաղերոնայ՝ և բնթողոյ, և տկառանց : * և գործեին
 զերկիր իւրեանց խաղաղութ . և երկիրն տայր զպատու
 իւր, և նա՛ փայտ ծառատունկ տայր զբեր իւր առա-
 9 տութի : * Եւրբ 'ի հրապարակս նստեին, շնոս աշ-
 կեալ զբանից բարութի ընդ միմեանս խորհէին : երկ-
 տասարդբ զփառս զեկեղալ՝ զարգարեալ 'ի զարգ. պա-
 10 տերազմի : * Զբաղարս պնդէին համբարօք, և զանձինս
 պատարտակին 'ի պատարտութն զարգու աւրուի զի
 նաւ . մինչ երթայր անուն փառաւորութն նր մինչ 'ի
 11 ծագս երկրի : * և առնէր խաղաղութն : և ցնծայր ինչ
 12 յուրախութ մեծ . * և նստեին իւրաքանչիւր ընդ այգ-
 ւով իւրեանց և ընդ Թղենեաւ իւրեանց, և հոյք զար-
 13 հաւերցուցանէր զնա : * և պակասեցին ամենեքեան որ
 մարանչէին ընդ նա՝ յերկրէ . և Թագաւորքն խորտակե-
 14 ցան յաւուրս իւրեանց : * Եւ նա հաստատեաց զօրս

3713

ԳԼ. ԺԴ. (1) Ռեւ. Եւ պարթեւաց խնդրել իւր ած" :
 (3) Ամալս գրադիր օրինախ հանցախ մարտն ունին 'ի կա-
 պանս օտարեմանս : իսկ տխն 'ի խորին զան արարեալ՝ ու-
 ախանս, 'ի լուսանսն այսպիս խորի վրան . Եկն և կալաւ
 զգեմար, և հա՛ծ առաջի օտարեման : (3) Օրինախ .
 Ռաւրիանս, և գնել 'ի բերդի : (4) Ռեւ. 'ի խաղաղու-
 Թն երկիրն . . և յաւելոյր 'ի բարին 'ի բարեաց 'ի վր
 աղգին իւրոյ : (7) Ռեւ. Եւ ախառեանց . իս. ախառ-
 անց : (9) Աւ. Ճառ արկեալ զբանից : (10) Ռեւ. Գրա-
 րաւութի զարգաւ ամբարձ զնա : (12) Ռեւ. Ընդ
 այգեաւ իւրեանց : իսկ տխն . ընդ որթով իւրն : (14) Ռ-

ԼԸ ԸԲ

ցոյց զանարհա ժողովրդեանն, խնդրեք զլեւծն օրէ
նացն : և զամ շարս և զամբնին ջնեաց յերկրէ : * Բա 15
առաքելացոյ զարուես, և բազմացոյ զապառ սրբունն :
Ի՞նչ և զի 'ի հոգեւորեաց քաղաք, և մինչ 'ի եղբանս 16
ապարաւացոյ, եկե մեզաւ յամբանն : և արամեցան
յոյժ : * Այլ երբե լուսն եկե շնուսն եղբայր եղբոր 17
կայ 'ի գլուխ թահանայաւսն ընդ նո՛ր, և տրեալ հառ
կարանայ ունի զչաւառս և զքաղաքս որ 'ի նոպայն եկն :
* Հրեշտակս արարեն, և հրովարտակս ցրեցին 'ի առաջ 18
առեալ պղնձիս, նորոգել զին թարեկանուին զոր ուն
տեցին հոգաբանեցին առ յաւաք 'ի առ յամբանն եւ
բայր նո՛ր : * Եւ երբե քերեն ընեկեցան առաջի ժողովք 19
գոյն եմք : և զյս պատեն հրովարտակացի զոր պար
քեցին ապարաւացիս : * Ստարաբացոյ ի խանդ և զ 20
առջնորդք՝ մեծաւ քաղաքուն հանգերմ, առ շնուսն
մեծ թահանայ՝ և առ ծերակոյտդ ինչպիսոյց՝ և որ բա
հանայս, և առ ամ գաւիգդ հրեկց եղբարս մեր՝ աջոյն :
* Հրեշտակք որ արձակեցան 'ի մէջ պա միջ, պարս 21
մեցին մեզ մի փառաց և պատուի ձերայ . և ուրախ եւ
զար 'ի զայտանն գոցայ : * և ցրեցաց մեր զպարագան 22
մեր 'ի մատանս խորհրդոց զնոյն մերայ՝ օրինակ զայս .
նաւանիսս զանախեան, և անտեղապարս յարման
հրեշտակք երեկց, որ եկին առ մեզ նորոգել զարեկա
մանն ընդ աջն մերում : * Եւ հաւայ մուկցաւ ամ 23
ապարաւացոյ ընգանել զարան մեծաւ փառք, և ըս
տարանն բանից նոյ զնել 'ի տեղի յերկրի 'ի մարտանս
խորհրդոց զնոյն ապարաւացոյ : և պատանանն պար
քին հրովարտակացի առ շնուսն մեծ թահանայ : * Եւ որ 24
մեծ յետ ուրոց ժամանակաց, շնուսն հրեշտակս պա
նկա անգրին 'ի հոգի մեծաւ պատարագաւ, և գոյւով
զար :

Նոյն . Ժողովրդեան իւրայ, խնդրել . Խմ, ինչպիսոյց
զլեւծն օրէ' : (16) Ո՛հնոյ . 'ի հոգի քաղաք, մինչ 'ի եղբ
անս ապարաւացոյ : (17) Ո՛հնոյ . Կայր 'ի գլուխ թա
հանայ : (21) Ո՛հնոյ . Եւ պատուայ ձերայ : (22) Թեւեթ
յարալին գարգառս ինուսն գրին ապարաւայ՝ և փոխաւ
իւր հետեւեկ 'ի թահանայ օրինակեալ, երեկ պարս յմ գրաւ
փրոյ որ օր միս՝ Գանս պարս ցրեալ բաւ . 'ի մատանս
խորհրդոց զնոյն մերայ օրինակ զանուանիսս զանախե
ան, ևն : Ուր մի շնու երեկաւ երեւոյ գրեցոյ . որ 'ի
Սթայ իսրէի ցրեալ անդին ապարաւայ ինուսն գրաւ՝ ին
զարաւելն . Օրինակ զայս . Ինուանիսս զանախս՝ երա
ւաւելն զոր Գարգալ, օյ և ունի ուն . Ինչպիս և ինչպիս
փոխիս զ 'ի Սթայ անախեան . որպիս անին անեւան .
նոյն օրինակ յաւան և 'ի Սթայ անախեան :

- գտնանա՝ ի հազար քանդարե . զի երթիցն հաստատու
25 ցն զգաւթին բարեկամութիւն և թիկունս : * Իբրեւ ըր
ուան զայն գտնին հառադյեցաւ , սկսան խորհել և ա
մել : Իսկ արդ զի՛նչ երախտեաց երախտիս վարժուա
26 ցաւ շմուռնի՝ և որդւոց նր . * զի հաստատեաց նա և
կոչարք իւր և առն հոր իւրոյ զայն որ առ մեզ բարե
խառնութի . հարկանելով և հար զԹշաւմս իւր . և հազ
արաւելով հաստատեաց զմեզ ընդ իւր՝ ի բարեկամս և
՛ի թիկունս : Եւ հաստատեցին նմա ազատուի , և գեթ
ցին զայս ի առիտակազգնմիս : և կանգնեցին նմա առ
27 ճան ի լերինն սին : * Եւ այս պատճեն գրայ զար՝ գեթ
ցին : Եւ ամեն հարիւրորդի եւ թմանաներորդի , որ որ
աւթաւորան եր ամսայն , ի վր ամին երրորդի առ քա
28 հանդարաւտութիւն շմուռնի , ի սամարեք * առաջի մե
ծաց ժողովրդաց՝ քահանայից՝ ժողովրդան՝ ի իսնայ
ազգաց՝ և ցերեկոյս գաւառաց բազմաց : Ազգ եղև
մեզ՝ քանդի բազում մարդք պատերազմի մեղան յերկ
29 թի տեղ : * Այլ շմուռն որդի մատակնայ քահանայս
պետի որդւոցն յովարիմ , կոչարքն հանգերմ և գրա
գրութի իւր ի կիսա , և ետ զանձն իւր ի մքնութի մար
տի պատերազմի . գիտեալ եղև թշաւմեաց ազգի նչ ,
զի արբուիք իւրեանց և որեւէն մի աղմուսցին . և փա
30 ռք մեծք փառաւորեաց զաղլս նչ : * և ժողովեաց
յովաքման զաղլսն նչ , և եղև նոցա քահանայապետ .
31 հանգեաւ նա՝ և ժողովեցաւ առ հարս իւր : * և ետ
մեղան թշաւմիք նչ հասանել ի վր երկրի նչ , և ձգել
32 զմեա իւրեանց ի արբութիւն նչ : * Բայնմ ժամանա
կի յարեաւ շմուռն , և ետ մարտ պատերազմի ի վերայ
ազգին իւրեանց , և ծախեաց նա զանձն բազումս յիւր
մե և արար նա հանգերմա զկեալ զարգու արանցն պա
տերազմեաց ազգին իւրում , և կուտեաց նա համարս
33 և թողաւ զարախմին : * և ամբողջ զքաղաքսն հը
րեապարմի : զբեթաւմիս՝ որ ի սահմանս հրեաստանի
կր , ուր հանգերմալ փնիր զգննեմ՝ զկն և զարդ ա
ռաթին զօրաց թշաւմեաց նչ . և կացցոյ նա անդ արս
34 հրեաստանեոցս պահապան : * և զքաղաքսն յապրեաց
ւոյ ամբողջոյ՝ որ ի վր ծախան կր . և զքաղաքոյ՝ որ
՛ի վր սահմանեաց աղմուսի կր , զոր յառաջ թշաւմե
աւ

(26) Ո՛հնէ . Զայն առ մեզ բարեկա՛ . . ի լերինն սին
նի : (26) Ո՛հնէ . Եւ հաստեցին նմա ազատ : (27) Ո՛հնէ
յաւելա . Եւ թմանաներդի երկրորդի : (28) Ո՛հնէ . Առա
ջի մեծաց ժողովաց : (29) Ո՛հնէ . Երգւոցն յովարիմ .
և եզ զանձն իւր : (34) Ո՛հնէ . Եւ զքաղաքն յապրեաց
ւոյ . . ի վերայ ծախան և . . աղմուսի , և , զոր :

առնէին . և բնակեցոյց անգ արս հրէաստանեայս , և այլ
 քիչ փանգամ պէտք էին իւրեանց՝ հաստատուիլ յորէ
 նեայ զնն : * Իբրեւ զայս ամ զգործս տեսին շմաւանի 35
 ժողովուրդքն , և զփառսն զոր խորհէր ՚ի վերայ ազգին .
 և կացուցին զնա իշխան քահանայապետ՝ զի զայս ամ
 արարեալէր նր նշ . և զարգարութիւն և զհաւասան զոր
 պահէր նա ՚ի վերայ ազգին իւրոյ , և ինգրէր նաչմամ
 հանգամանս բարձրացուցանել զժողովուրդ իւր : * Եւ 36
 յառուրսնն աշոգեցաւ ՚ի ձեռս նր ջնջել հեթանոսացն
 յերկրէ նր , այնոցիկ որ ՚ի միջնաբերդին էին յեմ . և
 լաննէին մտաննէին և ազնէին յորժ չուրջ զարուսն , և
 հարուածք մեծամեծք լինէին ՚ի սրբուէ անգ , արգել
 զնս և ջնջեաց զնս : * Նստից և ամբացոյց անգ պահաւ 37
 պանս վն զգուշութիւն երկրին և քաղաքին , և բարձրա
 զոյց զնա : * Սակայն և գեմեաթ արքայ բարձրացոյց զաւ 38
 քահանայապետուէ նր . * վն պար ամբ ընգ բուն բա 39
 բեկամս փառաւորեաց զնա ՚ի փառս մեծութն : * զի 40
 լու եղև նմա եթէ անուանեալ կոյն հրեայքն բարե
 կամք հառնայեցաց , եղբարք և թիկունք և նիզակա
 կիցք : և զի ընկալան զհրեշտակսն շմաւանի փառաւ
 րութիւն : * Զի հրեայքն ինքեանք և քահանայքն հաճե 41
 ցան , յանձն առին՝ իշխան քահանայապետ կացուցա
 նել զնա յաւիտեանս ժամանակի . մինչև կանգնեսցի
 մարգարէ հաւատարիմ . * զի լիցինն զօրավար յառաջ 42
 նորգուէ . և զի փոյն լիցի նմա վն սրբոյն . և կացու
 ցանել ՚ի նր ձեռանէ ՚ի վր գործոց նշ , ՚ի վր գաւա
 ւաց նշ , ՚ի վր զինու զարգու նշ . և ՚ի վր ամբոցաց
 նշ : * վն զի փոյն լիցի նմա վն սրբոյն . և հնազանդեա 43
 ցին նշ ամ ազգք , և յանուն նր կնքիցին ամ մուրհակք
 աշխարհի : Զի իշխան լիցի արկանել ծիրանիս , և զար
 գարել սահաւ : * և մի ոք իշխեսցէ ՚ի ժողովրդոց ան 44
 տի կամ ՚ի քահանայից ընգզէմ գառնալ հրամանաց
 նր , և կամ ժողովել ժողովս յերկրի նր տաանց նր . և
 կամ զգննուլ ծիրանիս , կամ արկանել չեղզ ոսկի : * զի 45
 եթէ ոք մի քիչ յայտցանէ անցցէ և կամ անարդեսցէ՝
 մահապարտ լիցի : * Եւ հաճիլ թուեցաւ ՚ի ժողովք 46
 գեանն առնել շմաւանի ըստ բանիցս այսոցիկ : * Աւ 47
 յանձն շմաւան , և հաճեցաւ կալ ՚ի գլուխ քահանայա
 պետուէ . լինել սպարապետ զօրավար՝ գնդին հրէաս
 տա .

(35) Ոման . Տեսին զշմաւանի . . զոր խորհէր նա ՚ի վր
 ազգ . . իշխանքն քահանայապետ : (36) Ոման . Եւ այն
 քիչ որ ՚ի միջնաբերդին էին : (42) Ոման . Զի փոյն լիցի
 նշ . . և ՚ի վր ամբոց նշ : (44) Ոման . Սամ զգննուլ . .
 չնկղ ոսկի : (46) Ոման . Հաճիլ թուեցաւ ժողովի :

տանի, և կալ գլուխ քահանայից, և առաջնորդել ամեն
 48 նեցուն: * Եւ զգիրս զայս գրեւ 'ի տախտակս պղնձիս,
 և հրամայեցին գնել յամրի 'ի նշանաւոր և յերեւելի
 49 տեղւոյ 'ի մէջ սրբութեցն: * և զպատճենս նշ գնել 'ի
 գանձ: զի շմուռն և որդիք նք զայն առ իւր ունիցին
 հանապազ:

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ առաքեաց անախորոս որդի գեմեարեայ արքայի՝ Լ
 հրովարտակս 'ի կղզեաց անախ առ շմուռն քահա
 նայապետ՝ և կուսակալ ազգին հրեից՝ և առ Թմ ազգս
 2 նք: * և եին հրովարտակքն օրինակ զայս: Արքայ ևս
 անխորոս՝ առ շմուռն մեծ քահանայապետ՝ և առ կու
 3 սակալ ազգին հրեից՝ ողբոյն: * Քանզի ոմանք անօրէնք
 եկին՝ բռնուն եղեն արքայութե հարցն իմոց: և արգ՝
 ես անասիկ 'ի խնդիր եմ անգրէն շինել կանգնել հաս
 տատել զնոյն արքայութի ուն էր զառաջինն: Արգ եմ՝
 4 քորածողով եմ զօրօք բազմօք՝ պատրաստեալ նաւս պա
 5 քազաքան մեր զմեծամեծս: * Արգ հաստատեալ իմ
 զքեզ, զեմ ուխտ հարկին զոր թողին ձեզ թաղաւորքն
 առաջինք, և որ ինչ այլինչ հաս օրէն հարկի իցե՝ թո
 6 զեւ լիցի քեզ: * և հրաման ևս տուաք, զի իշխան լի
 ցին հառաձնել առանձինն գահեկան յաշխարհի քուսմ
 7 * և յերաւտողմ: և սրբութեք ազատ լիցին յամբ: և
 զէնք և զարդդ զոր գործեցեր, և զամուրսդ որ ամ
 8 րացուցեր՝ քեզ լիցին այդ: * և Թմ պարտք արուսնի,
 հաղք և օրէնք որ այսի գային՝ քեզ լիցին յայսմ հետե
 9 մինչև յաւիտեանս ժամանակաց: * Այլ իբրև հասցուք
 'ի տերութի մեր, փառաւորեսցուք զքեզ և զազգդ քո,
 և զառնարդ 'ի փառս մեծուս: զի յայտնի լիցին փառքն
 10 ձեր ընդ Թմ երկիր: * Բամին հարիւրորդի եւ թանաթ
 ներորդի յորորդի՝ եկն եհաս անախորոս յերկիրն հարց
 իւրոց: Ժողովեցան առ նա Թմ զօրք, և սակաւք ինչ
 մեա

(49) Ո՛հնէլ 'ի գանձի: (49) Ո՛հնէլ . Զայն առ
 իւրեանս ունիցին:

Գլ. ԺԵ. (1) Ո՛հնէլ . Եւ առ Թմ ազգս նշ: (2) Ո՛հնէլ .
 Եւ ունեին հրովար: (2) Ո՛հնէլ . Զօրինակ զայս . . առ
 կուսակալ: (3) Ո՛հնէլ . Աւասիկ խնդրեմ զինել: (5) Օ
 րինակ 4. Արգ պատրաստեալ իմ զքեզ: Ուր ո՛հնէլ . Հաս
 տատեալ եմ քեզ զեմ: (6)(7) Ո՛հնէլ . Յաշխարհի քուսմ
 յեմ . . . ազատ լիցի յամբ . . զոր ամբացուցեր քեզ լի՛ն:

ձայնն առ արեփանայ : * և հաշտեալ զնա անտիւ 11
քոս , և առ արկ զնա 'ի դոգրա ծովեղերեայց . * և թու 12
ղին զնա Թաքորէ . և իբրեւ անսին զբարխն որ անցին
ընդ նա : * Ամբարոս եկն բանակեցաւ շուրջ զգովա 13
բաւ երկոտասան հազարաւ մարտիկ պատերազմեզ ա-
րամբ , և ութհազար հիմեալ սպառազնիւաւ . * և զծու 14
վակողն փակեաց նաւաք . և 'ի ննզ արկ զքաղաքն 'ի ծու
վէ և 'ի ցամաք կուսէ . և ոչ զոք թողուին ելանել :

ԱԱ * Եւ եկն նուաճնիս և որ ընդ նմա եին , բերին հոռ 15
վարաակս 'ի հաւով քաղաքէ առ Թագաւորս երկրին ,
յորս գրեալ էր այսպէս : * Վեկիս հիւպատոս հազ 16
մայեցւոց՝ առ արքայ պաղովնոս ողորն : * Ծերեզ . 'ի 17
հրէաստանէ եկին առ մեզ նորոգել զառաջն սեր բաւ
բեկամաւթն , նիզակակիցս և թիկունս մեզ . զորս առ
ձակեալ առ մեզ շմաւոնի քահանայապետի՝ և զնորին 18
հրէից . * բերին մեզ վահան ոսկի 'ի հինգհազար քան 18
քարէ : * Քո այսորիկ հաճիյ Թուեցաւ մեզ գրել առ 19
Թագաւորս երկրիդ՝ և Թաւադացի , զի միդք ինչ յոսի
խորհրդի 'ի վր նչ . և մի ապցեն մարտ պատերազմի ք
քաղաքս դոցա՝ և ընդ երկրի . զի մի դոգա ընկեր լի 20
ցին մարտի թշնամեաց : * հաճիյ Թուեցաւ մեզ առնուլ 20
զվահանն 'ի դոցանէ : * Աւագ եթէ իցեն որ արք տնւ 21
բեկք փախուցեալք , բերէն նչ՝ 'ի ձեռս ասիկք շմաւ
նի քահանայապետի . զի խնդրել մարթապէ զբեժ 22
արկնայն իւրեանց : * Եւ սյապէս գրեր առ զեմաշ 22
արքայ , և առ ամաղա , և առ արիարէթ : և առ ար
շակ : * յնմ գաւառս՝ որ ինչ բարւոք թուիցի սպար 23
ախաւոց . և 'ի զեղոս . և 'ի միգովնա . և 'ի սիկիովնա .
և 'ի կարազա . և 'ի սամոն . և 'ի պամփիլա . և 'ի զիգիա .
և 'ի յաղիկառնակոս . և 'ի ռոգոն . և 'ի փառեկիզա . և
'ի սիգեն . և 'ի սարազոն . և 'ի պարտանիա . և 'ի կնիգաս .
և 'ի կիւարոս . և 'ի կիւրեն : * Եւ 'ի պատմէն հրովար 24
ասիպայն գրեցին առ շմաւոն քահանայապետ :

* Եւ

(11) Ռեփո . Եւ արկած զնա 'ի դոգ' : (13) Ռոփո . Մար
տիւ պորգմոզ ա' : (14) Յօրեալին . Փակեալ նորք և 'ի
նեզ արկ զքամաքն 'ի ծովէ և 'ի ցա' . . . Թողին ելանել :
(14) Ռեփո . Թողուին ելանել զամ մոտենել : (15) Ռ-
մեփ . Առ Թագաւորն երկրին : (16) Ռոփո . Ղարկիտ
հիւպատոս : (18) Ռեփո . Վահան ոսկի 'ի ռ քանդարէ :
(19) Ռեփո . Խորհրդի 'ի վերոյ դոցա : (19) Ռոփո . Անգ
քաղաքս դոցա՝ և ընդ երկրի : (21) Ռոփո . Եթէ իցեն
արքանորեկն : (21) Աաժ . Յերկրէ դոցա : (23) Ռեփո .
Եւ որ ինչ բարւոք . . և 'ի սիգովնայ և 'ի սիկիովնայ . . և
'ի պարտանիայ . և 'ի կիւարոս : (24) Աաժ . Եւ պատմէն

- 25 * Եւ ամառորես ալիքայ եկն պաշարեաց զշոգիւրս . և 'ի ԼԲ
վաղիւ անգր մատուցանէր ևս նա մեղքեանայս, և մեռն
արգանէ 'ի նա : և 'ի ներքս արգելեալ պաշարեալ պաշ
հէր զարթիւն : և ոչ եւ ունիք գոյր 'ի ներքուստ ար
26 տալս' և ոչ մեծ արանդուստ 'ի ներքս : * Եւ յգեաց
շմուսն 'ի Թիկուսն նմա արս ընտիրս մարտիկ Բառն
րապմոյս' երկու հազար սպառազէնս, և պատարագս
27 հանդերձեալս յոյժ՝ ոսկի և արծաթ : * Այլ անար
գեաց զնա՝ բաննն որ ուխտեաց նմա, և օտարանայր 'ի
28 նմանէ : և Եւ առաքեաց նա զաթենորիս մի 'ի բարե
կամաց իւրոց, խնոս 'ի մէջ առնել ընդ նմա՝ և անել
գուք ի խնալ զօրացեալ սենիք զքաղաքս Թադաւորս
Թն խնյ . զքաղաքն յապպէնցւոց, և գաղարացւոց, և
29 զՔիշարերէն յնմի : * Չսահմանն իւրեցեք գուք,
և հարսւածս մեծամեծս հասուցէք 'ի զք երկրին նշ,
տիրեցէք գուք կողմանցն բազմաց, և գաւառս բազումս
30 հասեք զինոյ տերութի : * Արգ տուք 'ի գուքս զքա
ղաքս և զգաւառս և զկողմնս, և զհարկս նոցան . և
որինչ մանդամ՝ բանութի կալեալ է մեր 'ի մէջ ար
31 տալոյ սահմանացն հրէաստանի : * ապա Թէ ոչ՝ տուք
փոխանակ այնորիկ հինգ հարկւր քաղաքս արծաթոյ,
և զփոխանած հարկաց քաղաքացն, որ ցոյսօր խափալ
նեցէք՝ այլ հինգ հազար քանդար : ապա Թէ ոչ՝ եկեալ
32 ցուք հարցուք վանեացեք վերկիրն տառակնպուք : Եւ
իւրեւ եկն աթենորիս բարեկամ՝ արքայի յնա, ետես
զփառն շմուսնի, և զսպաս զոսկւոյ և զարծաթոյ, և
զհանդերձս պատրաստուէ զորաց բազմաց, յոսն կայր
33 առաջինն, և շոմ թալր զպատգամ Թադաւորին : * Պա
տարխանի եւս նմա շմուսն՝ և ասէ . ոչ յերկիր օտար
աւրուք մտեալ եմք, և ոչ 'ի բաժին յուրուք օտարապար
տուց մեռն բանութի մտեալ է . զվիճակս ժառանգուէ
հարցն մերոց վտարանգի լեալ յանպարտ Թշնամեաց
34 տարապարտուց . * քաղութ ժամանակ գտեալ խնդրե
35 ցաք : * Այլ զի յապպէնցւոց քաղաքին, և գաղարայ
զոր

հրապար : (25) Ոման . Եւ մեռնարկէր 'ի նա : (26) Ո
ման . Երկուս հարս . և 'ի պատարագս հան' : (27) Ու
նա . Չոր ուխտեաց նմա : (28) Յօրինային . Չարեւո
րիս մի 'ի բա' : (28) Ոման . Խոսս 'ի մէջ առնել նմա . . .
զքաղաքն յապպէնցւոց . . . եմք : (29) Ոման . Հասու
ցէք գուք 'ի զք : (31) Ոման . Փոխանակ այնորիկ հինգ
. . . զորս ցոյսօր խափանեցիք՝ այլ ևս հինգ հա' : (32) Յօ
րինային . Եկն աթենորիս : (33) Ոման . 'ի բաժին ու
րուք . . . բանութի մտեալ եմք : (35) Ոման . Վնասս
բազում գործեցին 'ի մէջ աշխարհին մերում :

զոր գուքն խնդրէր, մեաս բազում գործեցին 'ի միջ աշխարհին մերոյ, վրէժ խնդրեցաք. զի այնորիկ տու մեացուք հարիւր քանքար: Եւ ոչ եւ նմա բանիցն պատահանի. * և դարձաւ բարկուծի առ Թագաւորն, 36 և պատմեաց նմա զփառան շնաւոնի, և զնմա պատրառ տուի զոր ետես սպասուց նր: և բարկացոյց յոյժ ըզ- Թագաւորն: * Եւ արիփոն փախեալ յորԹոնիա: * Եւ 37 Թագաւորն գումարեաց զկենդէբոս ծովեղերեանց սպա 38 բազան, և զորս բազումս հեծեալս և հեռեպկս ընդ նմա. * պատուէր եւ նմա զի բնակեացէ գէմ յանգի 39 ման հրէաստանի. և շինեացն զամուրսն 'ի պատրառ տուծի մարտի պատերազմի ընդ զորսն ինչացուց: և ինքն Թագաւորն զհնա երարիփոնեայ: * Իսպաղ գնաց 40 կենդէբոս, եկն եհառ 'ի կողմանսն յամենայ, և սկսաւ քրդակը զզորսն, և միւլ 'ի հրէաստան, գերեւ և սպա նանել: և շինեաց նա զկեդրոն, * և գումարեաց անդ 41 հեծեալադորս, բազումս, զի միւսեցին 'ի հրէաստան, և պաշարեացն զնանապարհս նոցա որպէս հրաման ետ Թագաւորն:

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ ել յովհան 'ի գապարայ, և եկն պատմեաց շնա 1
ւոնի հոր իւրում. ուղ և գնացր կենդէբոս: * Եւ 2
կոչեաց շնաւոն զերկոսին որդիսն զյուզայ և զյովհանն, և ասէ ցնն. եւ և եղբարք իմ և տուն հոր իմոյ՝ մարտ պատերազմի տուաք ընդ Թշնամիսն ինչացուց, 'ի ման կուծի մերմէ մինչև յայտոր ժամանակի, և աջողեցան գործքն եմ 'ի ձեռս մեր, փրկել զբազումս զաղգաք ինչացուց: * բայց արգ ծերացայ, և գուք հերիք եք 3 յամս իմ, փոխանակ իմ և եղբոր իմոյ. արգ ելէք մարտերուք 'ի վերայ ազգիդ մերոյ. և զորուծի օգնուեց յերկնից եղեցի չ ձեզ: * Եւ ընտրեաց նա յաշխարհէ 4 անտի իբրեւ քսան հազար հեծեալ սպառազէն, և իսպաղ 'ի վերայ կենդէբոսեայ: * Եւ եկին ագան այն օր 'ի միւլք իմ. և ասաւ. ասն կանգեալ ընկին գաշտամուխ: 5
անդ.

(39) Ոման. Զի բանակեացէ գէմ յանգի: (40) Ոման. 'ի կողմանս յամենայ:

Գլ. ԺԶ. (2) Ոման. Զորդիսն զյուզայ և զյովհանն. . . մինչև յայտոր ժամանակի, և յաջողէ: . . զքիմ զաղգաք ինչացուց: (3) Ոման. Զերիք եք յամս ձեռ. . . արգ ելէք և մարտերուք. . . օգնականուծի յերկնից: (4) Ոման. 'ի վերայ կենդէբոսեայ: (5) 'ի լսա՞մ. Գային ընդ գէմ նոց: Կանայն օմանց 'ի բնաք՝:

- անդ անասնին՝ զորս քաղումն հեծեալսն և հեռանալսն ,
 որ դպրին ընդդէմ նր . և հեղեղսն մի էր 'ի մեջ երկու
 6 ցումն : * և ճակատեցաւ յանդիման նշ ինքն և զորքն :
 իբրեւ հայեցաւ ետես զզորսն թէ զանգաղեցան անցաւ
 նեւ ընդ հեղեղսն , յառաջ՝ ինքն նահատակեցաւ , հե-
 7 պա՝ զորքն միագումագ զինի փողեցան : * Եւ բաժանեաց
 յերկուս գումագ զհեծեալադորն 'ի մեջ հեռակացն . և
 8 էր հեծեալադորն կարի յոյժ : * Փոյլ հարին՝ խափայս
 բարձին , 'ի վր յարձակեցան . 'ի պարտաւի՝ մասնեցաւ
 հենդէտա . և անկաւ . 'ի նոցանե յառաւ յայնմիկ վիրաւ
 9 նէին յամուսն : * Բաւաւ յայնմիկ խոց մնայր յազա-
 բաց յովհան զհեղ լինէր փախտեալցն , մինչ ամէր ար-
 10 կանէր զնն 'ի կողմանս կեդրոնայ զոր շինեաց : * և մեկ
 նեցին նոցա ընդ բրդումնսն 'ի կողմանսն աղովտայ : և
 հրձիգ արար զնն . յայնմ ամբի տարեցան արք 'ի հրդ
 իբրեւ երկու հազար : և ինքն գործաւ 'ի կողմանս հը-
 րեաստանի խաղաղութի :
 11 * Եւ պաղովտա արբուրեանց՝ կ'ը կացուցեալ 'ի կողմ ԼԳ
 մանցն գալտին յերեքով . և ունէր նա արծաթ և ոսկի
 12 յոյժ . * զի էր նա փեսայ քահանայապետին : * Եւ հը-
 13 պարտացաւ 'ի սիրտ իւր , մեծամեծաց 'ի խորհուրդս
 իւր , և կամէր տիրել 'ի վերայ կողմանցն գաւառին . և
 խորհուրդ խորհէր նենգութի 'ի վր շմաւորի և որդւոց
 14 նր , ընթել զնն 'ի միջոյ : * Եւ շմաւոր չլիէր 'ի կողմանս
 գաւառացն . խնամէր և անասնէր զպէտա նշ . և եկն
 էլ յերեքով , ինքն և մատաթիւ և յուգա՝ և որդիք նր .
 յամին հարիւրորդի եւ թանաաներորդի եւ թներորդի ,
 15 յամեսանն մատաաներորդի՝ այս ամիս շարաթ է : * Եւ
 ընկալաւ զնն պաղովտա 'ի մեծարանս նենգութի 'ի քա-
 զպի անդ գովրա զոր շինեաց , և արար ուրախութի
 16 կոչեացն : Անգ՝ 'ի գարանի առնէր արա : * և իբրեւ կե-
 րան և արբին շմաւոր և որդիք իւր , արբեցան . յարեաւ
 պրա

(6) Ուստի . Հայեցաւ և ետես զզորսն եթէ . . . զինի փո-
 յեցան : Ուր մտի . Չինի նր փողեցան : (8) Ուստի . Եւ
 անկան 'ի նշն : (9) Բաւաւ . Բամուսն : յայնմիկ խոց
 մնայր և յուգա : (10) Ուստի . Եւ մեկնեցան նոցա ընդ :
 (10) Ուստի . Բայնմ տարեցան արք 'ի հրդ իբրեւ արք եր' :
 (11) Ուստի . Արաւբեանց՝ էր կացուցեալ կողմանց :
 Ուր ուստի . Դաւաթն երեքովի : (13) Ուստի . Եւ հայաւ
 տացաւ սիրտ իւր : (14) Ուստի . Այս է ամիս շարա-
 թա : (15) Ուստի . 'ի քաղաքի անդ գովրայ՝ զոր . .
 անդ 'ի վարանի առնէր արա : (16) Ուստի . Կերան ար-
 բն շմաւոր որդիք իւր՝ և արբն . . . առին զնն իւրն :

պարտման (Թագաւոյն լուսն հանգերձ, ասին զինս իւր
 եանց, և մահն 'ի վերայ լմաւանի. և սպանին անգէն 'ի
 տաճարի անդ. զնա և զորդիս իւր՝ և զծառայան որ ընդ
 նմա էին : * և արարին անօրէնսուի մեծ. և հասուցին 17
 չորս փոխանակ ընդ բարւոյ : * Եւ գրեաց պարտմանս 18
 առ արքայն զի զօր 'ի Թիկոնն արձակեացէ նմա, զի 'ի
 ձեռն առացէ նոյ զքաղաքն իւրեանց՝ և զհարկն : * Զիչն 19
 արձակեաց 'ի հոգին գաղարայ՝ բառնալ անախ զյով
 հաննէս : և գրեաց նա առ զարագլուխան զի եկեացեն՝
 և առցեն 'ի նմանէ սակի և արծաթ և պարգևս բազումս :
 * Եւ այլս արձակեաց յիմ, զի անապարեացեն՝ հաս 20
 ցնն առցն զէտուն տաճարին : * Այլ մի պնդեցաւ 21
 յառաջագոյն 'ի գաղարա, գոյթ եւ յաճանաւ ' թէ հո
 բնաւ հայր նոյ և եղբարք իւր, և զքնն ևս յիշաւ և նեն
 գաւթն զի սպանցէ զքեզ : * Իբրեւ լուաւ՝ զարմացաւ 22
 յոյթ և յիմարեցաւ, և ըմբռնեաց զարսն զայն և ան
 գէն սպան զնն, իբրեւ գիտաց թէ նենգութ եկեալն
 հորուսանել զնա : * Եւ այլ ինչ բանք որ իցեն զյով 23
 հաննէ՝ զի մարտի պատերազմաց՝ կամ այլնց քաղաւց,
 կամ շինուածոց պարսպաց, կամ գործոցն բարութի :
 * այն ամ գրեալ է 'ի մատանս քահանայից, յորմէ 24
 ան եկաց նա քահանայապետ զինն հոր իւրոյ :

• Կարգիցաւ Աստիւն Մոփոթայիցիս :

(17) Ունիս. փոխանակ բարւոյ : (18)(19) Ունիս. Նմա.
 և 'ի ձեռն առացէ նոյ... և զհարկն : Զիչն արձակեաց :
 (21) Այլս. Զի սպանցէ զքեզ :
 'ի լուսնանի անիս. Կատարեցաւ գիւրք Աւաջին Մոփա
 րայեցւոյ : և անիս. Կատարեցաւ Աւաջին գլուխ
 Մոփարեցւոյ :

թ գիրն ասոյ համարապիւն ընդ գիրահարսութիւն : Անկէքն ասանկ Գ ծածանալին անէայ, քահանայապետի և սէլեւիւայ, ասորոց արտայն . որ Թարսան ամ Բաղաւորէայ Կոնի քան զանարիտոս Էպիֆանէս : Չի զայս Թարսան ամ Խանապոյնի սիւանի այս պարսապիրս քան պատալին Գրոյն խալաֆայէրոց, այսինքն զԺամանակս սէլեւիւայ : ասորի իրաւելալ զընայն յանարիտոս Էպիֆանէս, և ինչ զոր հաճախէն ասալին, Գրոյն պարսկ, և և ինչ զոր ասելի, ան զէլ զԽալաֆայ քահանայի, և զէլն արգաւոյն զամանեւայ, և զայս քաջ քաջոյն յարապ միւլեւ յարանուան իմանալայ 'ի պարսկապիւն զոր ճշգրտայ յարապ, ուր և ասարաքի զգիրս զայս . զի ոչ հասարակն զպարսկապիւն միւլեւ յարանուան և յըմասան 'որոյնք յարապի փոքելին :

ԳԼՈՒԽ ԵՐԵՐՈՐԴ Մ'ԱՎԱՐԱՅԵԼԵԱՅ :

Ա. Այսքա հրեապահեայ 'ի վերայ հրելոյ որոյ յեփրայոս : Բ. Չի յաւարս գեղեցիկ գրելոյն ընդ արեւայն յասանէայ որ աս անարիտոս, և պղծելոյ պատճառն . զոր որքեալ քանելին, զի և անոր քանելոյն զստան և հինգն քաջ և ամայ :

Գ. Վասն հրոյն զոր Բաղաւորին 'ի ծածանալին փերսալին և քաջ պահալին . և թէ ոչ ոքէս քաջ և լաւեղաւ 'ի սէլեւան յեփրայոս, և զի յանգիւայ իտորոս պիւղին :

Դ. Չի 'ի Թ գիրս ասոյ ծաղիկ զինք Գիրան յասանի ընդ արեւայն :

Ե. Չի պատալին պարսկէր զքաճառն սէլեւիւայ արտայ, իսկ 'ի Բաղաւորէլոյ անարին քանի 'ի Բաղաւորով աղաղանի, ասալին զէլ հեղինորոս խալաֆել պատճառն . և թէ և զինչ անոր յայ անցին ընդ հեղինորոս : Եւ զի գէտ ևս սիման ընդ հալաւալի կը զնէայ արգաւոյ, միւլեւ արգելաւ զիս յամարն քանի :

Զ. Թաղաւորէայ անարին անարիտոս, 'ի նմանն յասան Էպիֆայն անիայ սոս Էլիսանալի լաւանայոս . և զհրեայն ինքն 'ի հեւ Բանաստան օրէնս խալաֆ . զոր և ասալին Գիրան պարսկ :

Է. Անարիտոս յեփրայ խալաֆելոյ քիլաֆոր պարսկի իբրև քաջ յաւ' Էհան զքահանայապետին 'ի յասանայ և եփր միւլեւաւայ Էպիֆայն սիմանի, և յասան քալաֆէայ յամանային անիաներ :

Ը. Անարին միւլեւաւայ խալաֆէայ զանարիտիս և արան զանի . իսկ 'ի Բաղաւոր Բաղաւոր ընդ արեւայ աս անարիտոս 'հարին զընդան անարանիլէայ :

Թ. Չի 'ի յիսան լաւանայէայ Թաղաւոր լաւա քալաֆէր միւլալաւա . ընդ որում 'ի սոս քալաֆէայ զանարիտայ, լաւանայեալ յասան, 'ի խալաֆէլ ընդ միւլեւայ, Թաղաւոր լաւա պարսկապիւն հրելոյ լինելն . յորում և յասան քալաֆէայ յեփրայոս ասալիլա :

Ժ. Միւլեւալի լաւան զոր հասար անարիտոս հրելոյ և քաճառն սպանալի և լաւանալի և յաւար լաւալաւ Կարանալի :

ԺԱ. Յարաք խալաֆէ քալաֆէայ լինի յանարապ . և անարիտոս Բանարապիւն զալաֆ 'ի Կաղապալալի :

ԺԲ. Վիլալալանալի խալաֆոս . և իսկն արգաւոյն լաւանի Գ

ԺԳ .

ժգ. Չորս ժողովաւ յարաւ հարկանէր զԼեւոնիս ընդ փնմբեայ, և գիւղաբնոյ, և նիկանովոյ, ճախար քաւեալ յաղկեր. յորմէ նիկաւ նուր խախտեալ, ելեալ՝ պարմէր զգոնալին ա, առ զքան հրկից ։

ժգ. Անտիոքոս ճարմարեալ դառնայր 'ի պարսից սպառնաւով հրկից. և 'ի Բաբելոնի ա, որդնեաւոց անտիա հարեալ, գրեւ զալթիս առ Էբրայեցիս. և ինքն դառն ճահողաճի սաքալի ։

ժէ. Սրբեայ յարաւ զքաւաւն յեւ երկից ամաց արծաւուն. զմեծ օր քանելով ըստ առաջց քաղաւաքաւորացիս ։

ժչ. Թափառեաց անտիոքոս անտիոքեան. և մալաթի ետար զԷրաւմայեցիս և քալեաց զմուսաւ նոցա ։ Եւ ընդդիմ փնմբեանց ճախարեալ՝ երկուսոր նկւզովցաւ յաղկեր, և զփնմբեա խախտալ սպանակի ։

ժհ. Գայր լիւսիսա ուր թիւրուտ 'ի զԷ Էփ. և անդին հրեւ քալ հասեալ՝ պարսպան մալեփեան. և լիւսիսա մալապուր խախտ փեայ ելեալ՝ միւսոց հալցաւ առ թափառաճի՝ և խաղաղութիւն թշնամ առնի հրկիցն լինէր ։ զոր և հոտմայեցիք որ անցին առ անտիոքոս. վոյն հոգարան ։

ժը. Իւլիանոս անտիոքոս զգալային հրկիցն հանգիւլ. և յաղ քեալիս դառնաւանեալ զքեալսն որ ընդ ինքեանս 'ի ծով ծնկաւ զին. ի Բեթ փիտոց յարաւ, աչեաց զիսաւանգիկոսն յարալեաց առ և զյամնեայիս ։

ժթ. Պիմեալ յարաւ 'ի վերայ փնմբեայ՝ արար ընդ հանդիպեալ քաւիլին խաղաղութիւն, և զքաւաթ մ գրկեալով մուսն լոքոս առ քալեաց, և զքան փնմբեայ հարեալ՝ պիմեալեալ. յերթալեաց ։

ժռ. Եւ խաղաղեալ՝ Բաթի առնել հրկիցն զերծաւ. և պիւս ուր փն ցոյ ժոյ Բաթոց հալաց ։

ժ. Հարկանէ յարաւ զինքն զալթ. յորում էր լիւսիսա. և ապքեոսանէ զլիւսիսապոլիս զլիւսիսապոլիս հրկից ։

ժն. Պարսեալեփա յարաւ ժոյ փնմբեայ՝ Բաթոս խաղաղութիւն, և 'ի Բաթլին զլիւսիսան հրկիցն՝ Գրին 'ի սպանեալսն յալ ոտմա սալանա և ալ Բեթլանա հիւսնաւոց ։ և 'ի յայ յարալին զմ մեղայն անտիլի քալ զարաւարտիս յեմ ։

ժո. 'ի հրեալան հաւեալ անտիոքոս՝ զմեծն հրկայ մոլորաւ հեւ յարանէ, և ինքն խախտ ընկել անհալ. զորս զքեմ անն հարաւ քեւ յարաւ, փել և զքեալ անտիոքոս զարաւարտիլին փելիպոս օր՝ հալեալ ընդ հրկայ զարաւանց զքաւաւն և զյարաւ, և դար յաւ անդին ։

ժպ. Պիմեալ արեայ քիմեալ 'ի վերայ անտիոքոս, ալլիմա մը. ծեալն 'ի քանակալալին, լոքալոսիս առ նո զյարալայ. և նո առաւել զինանով ըմբանել զյարաւ, և անել զալլալայն ։ պարեալ նիկանով 'ի յարալայն փեայացոց վո 'ի նիկաւ ըմբանել ։ և յալ իրելն զքալից քաւանայն, և սպառնայր քաւալին. օտր և վան նախանայն քաւալին հաւալն զլիւսիլ լոքաւ. և ալ որս փեալով քաւեալ յարալի և յալիւսալ սպանալ նիկանով, և խախտալ յեան նք. զարաւարտիլ քաւալին ։

Գ Ի Ր Ք Ե Ր Կ Ր Ո Ր Գ Մ Ե Կ Ե Ր Ե Յ Ե Յ Ի Ո Յ

ԳԼ. Ա.

- Ա. **Լ** Բ Ե Չ Բ Ա Ր Ս Զ Ի Ե Ա Ս Յ Ա 1
նեայս, որ 'ի կողմանս եգիպտացոցք ենա
յեզրարց հրեից' յնեայս, և յեզրարց
հրեապոստոնայց առ ձեզ ողորկ : Խաղա
ղութի բաղմաւ և առատասցի 'ի ձեզ ձե' և յեզրարց 2
նա զախտն զոր կգ ընդ արքահամեւ, ընդ արհաւայ,
ընդ յակոբայ, ընդ հաւատարիմ' ծառայս իւր : և Եւ
տացէ ձեզ սիրտ յեմի պաշտել զնա, և առնել զհամե
նք յանձնինս մտադէրն, և 'ի սիրտս համեմարաւ և բազ 4
նալ զառ և զանանկս պատկոյ մերոց յորենս իւր և 'ի հրաւ
մանս, առնել խաղաղութի' և և լսել խնդրութեանց մե
րոց, համեայի ընդ ձեզ, և մի 'ի մերոց Թողցէ զձեզ
'ի ժամանակս ներդառնի : և և արդ' այժմէկ հանձնից 6
մեք յազնես մեր զն ձեր :
- Բ. Երան ինապատարան գեմարի' և յալին հարիւրորդի 7
զանանկորդի իններորդի . մեք հրեայք գրեցցաք զգրտ
առ ձեզ, 'ի ներդառնն որ հասեալ էր 'ի զն մեր : 'ի ժա
մանակի մեզ յորումս եկայ յետ յասն և որ ընդ նմա
հին 'ի սուրբ գեանայ և յարքայսն անտի . և և երմիգ 8
արարին զգաւանն, և հեղին զարիւն անտի, ազնիս մե
անցցաք մեք նն, և ըստեւ մեզ . և ժառանգաք մեք ուխտս
և խունկս' և պատարագս նաշուք, և եգարք մեք գրացն
յամեմարց առաքի : և Եւ արդ' արապից զուք զաւարան 9
ապարաւարանարաց յամեմանն բապի : և Եւ մին ունեմն 10
բարդի ունեմնորդի' որ յեմեաց, և 'ի ներանկոյս կգ
րեսա

• Զիւնորդի գրոյս անդրիստի անին համեմար Թրան, Էօզ
'ի Գոնի ու զն' Գրուի Երեմարգ Մահարեանց :
Գլ. Ե. (1) Երանս պատի . Զրեից' յնեայս, և յեզրարց
հրեապոստոնայց առ ձեզ ողորկ : (1)(2) Ոման . Խաղաղա
թի . բաղմաւ առատասցի առ ձեզ . և ընդ յակոբայ :
(3) Ոման . Եւ տացէ ձեզ սիրտ յեմի պաշ' . և անա
գիւրս : (4) Ոման . Սրտից մերոց . և 'ի հրամանս իւր :
(10) Ոման յառնաւ . Եւ մին հարիւրորդի ունեմնիցի :
Ու և այլն գրուս նաշուի 'ի յապոյց Թրան : (10) Ոման .

- քեառամեայց, և 'ի յուգայե' առերեսաբաւդոս վար
գապնա պողոտեայ արքայի, որ է ինքն յաղգէ քահա
նայինն օծելոց առկի, որեն 'ի կողմանս եգիպտացւոց
11 հրեայք. ողջին ընդ ձեզ և խաղաղուն: * 'ի մեծամեծ
վարացս ապրեալքս յեյ, մեծապէս գահանալք զմեանն:
12 Եւ որք 'ի մարտ պատերազմի պատրաստեալ էաք
Եւ որք 'ի քաղաքի. զի նա ինքնին եւաղղյ, և եւիզ
13 զայնոսիկ * որ եկեալ պատեալ պաշտօնաւ պահելին
զսուրբ քաղաքն: Քանզի 'ի ժամանակի իբրեւ գիւնաց
14 ինքնին ինկանն 'ի կողմանս պարսից, * անթիւ անհա
մար զօրքն հանգերն. և անգէն անկան կործանեցան
չաւր զանանկայ տաճարուն. 'ի խորհուրդ յիմարուն
15 խորհեցան նք զնեմեայ տաճարուն: * զի իբր ընտկաւ
նք ինն հարեալ կայր 'ի տեղի անգր ինքնին անտիրոս
և որ ընդ նմա բարեկամին էին առնալ զգանձոն տաճ
16 իբրեւ 'ի պատնաս վարձանայ համարք: * Առաջի ու
բարին քահանայք տաճարին զտաճ և նա յօժարեաց գա
մանել սահաւաթ 'ի ներքս. իբրեւ եղև միջակուս սրտ
նքն 'ի համարձակ զգրունն առին զարարքին պարս
17 պայն ընդ որ եմուս անտիրոս: * և բաշխ զտաճու
նայն զողանիս որ ընդ առաստաղանայքն էին, և Ե
ւրբոսիկ սկսան հոռել միտա մեծամեծս, և անգէն զբ
աւանդոցն զնգաւն հանգերն ստատեցին: իբրեւ զն
18 'ի ներքս յօշոցին, հանին զպառագածսն և ընկեցին 'ի
պարսպն 'ի մէջ զօրայն: * Այսպիսով օրհնեալ և
19 քն սր ետ 'ի մեզս զամպարեալս: * Արգ մեք իբրեւ ետ
մեցաք 'ի քահանորդի հինգերորդի 'ի քաղաք անտիրոս
սրտել զտաճարն. լաւ համարեցաք զայր և ձեզ յաւա
նել, զի և գաւթ արաւիկց զայս իբրեւ զրեւնս անկե
տաղապարհաբայն. և հրոյն ուն շինեայ նեմե զտա
ճարն և զանգանն, յարու մեծաւցանէր զպատարագան
ողանիկայն:
- 19 * Քանզի 'ի ժամանակի յորում վարեցան հարն մեր 'ի
կողմանս պարսից որ այնչ ժամանակայ պաշտօնաւոր
քահանայք էին, առին 'ի տեղանոյ արեւի զհարն 'ի նա
նաւ:

Առ արեւատարաւդոս... և որ են 'ի կողմ': (11) Ռմեմ. 'ի
մեծամեծայ վարացս ապրեալքս յեյ... զի նա ինքն եւա':
(13) Ռմեմ. Եւ չաւր զնեմեայ տաճարուն: (14) Ռմեմ.
'ի պատնաս վարձանայ համարք: (16) Ռմեմ. Եւ Ե
ւրբ սկսան հոռել զվերգս: (16) 'ի լուս'. Հարին զեւ
առփօւնն: (18) Ռմեմ. 'ի հինգերորդի քաղաք անտիրոս'.
... արաւիկց իբրեւ զրեւնս անկեմ և արաւ': (18) Յե
յնեմ. Եւ նեմայ նեմեմ: (19) Ռմեմ. Եւ արաւցին 'ի
խորս կողմնոց... զի արեւնին տեղին արեւ':

ծուկ, և տարան թաքուցին՝ ի խորշս կողմանցն անձուր
 ջրհորոցն. անդ զգուշութիւն զանգին հետախաղաղ ծած-
 կէին, զի լամ անգին աներևոյթ լիցի: * Իբրեւ անցին 20
 ամբ բազումք, իբրեւ կամբ եղին նոյ, Աւաքեաց նենմի
 զհրոյն՝ հրամանաւ պարսից արքային, զԹաուռնս քա-
 հանայապետիցն այնոցիկ. որոց ծածկեալ էր թաքու-
 ցեալ զհուրն ցի բերցնին: Հորա իբրեւ եկին, պատմե-
 ցան և ասին. «Քոյ՛ հուր ինչ մէք անդր ոչ գտաք, բայց
 գտաք մէք անդ. ջուր զանգաղամած թանձրացեալ: * ասպ ետ նոյ հրաման երթալ մտոցաւ առնուլ և բե- 21
 րել: Եւ իբրեւ եղև ժամ պատարագացն ողջակիցաց,
 հրաման ետ քահանայապետն նենմի ցանկէ զայն ի զժ
 փայտիցն և պատարագացն: * և իբրեւ զայս արարին՝ 22
 փոքր մի ժամանակ անց ի զժ. և արեգակն շոյ ամպա-
 գոյն ի զժ ծագեաց. բորբոքեցաւ բոց հրոյն ի վերայ
 փայտից անդանոյն՝ և մաշեաց զողակէզան, զի որանչաց
 եալ էին ամենեքան: * Չայն առին՝ սկսան օրհնել քա- 23
 հանայքն մինչդեռ ողջակէզքն կատարէին. բայց առաջ-
 նորդէր յովնաթան իբրեւ ի բերանոյ նենմեայ, և աչքն
 դէնկ կցէին: * Եւ էր ազօթիցն օրինակ՝ այս: ՏԻ Խր 24
 Խծ Խմ արարածոց, անեղ, հզօր, շեմարեալ, արգամբ
 և ողորմած. գու միայն թագաւոր քաղցր. * գու միայն 25
 ետ որ մատակարարես թմբ զնմ. գու միայն ետ արգամբ
 և շեմարեալ, ամենակալ յաւիտենից. որ ապրեցուցաւ
 նեա զիկէլ յամ չարեաց, որ արարեր զհարսն այնպէս
 ընարեալս, և արեցեր զնոսա: * Ընկալ զպատարագ 26
 զայս փոխանակ լամ ժողովրդեան քոյ, և պահեալ գու
 զժառանգութիւն քո: * որեւ և ժողովեալ զքրուսն գե- 27
 րու. Ե մերոյ. պաշտեալ զայնոսիկ որ կան ի ծառայութի
 անարդէւոց և պզոնց. հայեաց ի ծառայս քո. ծանի-
 ցին հեթանոսք՝ թէ գու ետ լամ մեր: * հա՛ր հարուա- 28
 ծովք քովք զայնոսիկ որ բանագատեցին զմեզ՝ հեթա-
 նոսք պիղծք և անարդեալք, որ այժմ հպարտացեալ և
 ամբարտաւանեալ են ի զժ մեր: * և անկեալ գու զժ 29
 զովուրդ քո ի սեղե սրբութիւն քոյ, ողջապան մովսէս:
 * Եւ քահանայքն օրհնէին զօրհնութիւն իւրեանց: * և 30
 ող. 31

- (20) Այս. Որոց ծածկեալ թաքուցեալ էր: (20) Ո՛հնտ. Զի բերեցին... մէք անդ ոչ գտաք. բայց գտաք մէք անձուր գան՝: (21) Ո՛հնտ. Երթալ մտոց առնել և բե՛: (22) Ո՛հնտ. Եւ արեգակն չողամպագոյն ի զժ ծագ՝: (23) Ո՛հնտ. Չայն առին՝ սկսան օրհնել: (25) Ո՛հնտ. Որ Մատակարարես լամ զնմ... զհարսն զայնս ընարեալս: (27) Ո՛հնտ. ի ծառայութիւն անարդէ... և ծանիցն: (29) ի թաղան գոյսի. Բոյ, որպէս առաջ նշեալ:

- աշխատեցին ապա զառեալ բարբառեալ մաշին : և իբրեւ վախճան եղև պատարագացն , զիւրն մնացեալ
- 32 հրամայեաց նեւմի զվիմըն արկանել : * Եւ իբրեւ այս եղև , առաւել բոցն 'ի վր բարբառեցաւ . և իբրեւ բոցոյն նայլք եղին , գարձեալ միւսանգամ վառեցաւ բարբառեցաւ սեղանն , և որինչ էր մնացեալ , և այն մաշեցաւ :
- 33 * Եւ իբրեւ իբրեւ այն համարձակ յայանեցան , և բանքն 'ի Թագաւոր անգր հասին , և եկին անսին զտեղին յորում զհարն Թագուցեալ էր քահանայիցն գերելոյ , ջուր բռնեաց . ուստի և քահանայն որ զնեւման էին՝
- 34 զաշխտեցան իւրեանց կատարեալ սրբեցին : * Ապա իբրեւ հաս Թագաւորն յիւրացն հասարակութե վերայ՝ հրամայեաց շուրջ փակել զտեղին , և տաճար շինեցին :
- 35 * և ում կամեր շնորհս առնել Թագաւորն՝ անաթ տալո պարգև . և ում նայր՝ թաղում ինչո մատուցանէին նմա :
- 36 * Եւ անան եղին նմա որ զնեւման էին՝ նեփթի . որ Թարգմանեալ կոչի սրբիչ : այլ կարգայն զանունն նր բաղուիք , եփրաթա :

ԳԼ Բ.

- 1 Եւ գտանի որս գրեալ 'ի մատենոս առաջինս . եթէ երեմիա մարգարէ հրաման ետ առնուլ 'ի հոյս անաթ յայնմանէ յետոյ նչ՝ ուղ ջուցանի . և ետ պատուէր
- 2 մարգարէն զառեկննչ որ յեա նչ էին : * և օրէնս եղնչ զի մի մոռացին զհրամանս տն , և մի մոռարեցին 'ի խորհուրդս իւրեանց յորժամ տեսանիցն կուռս քանդակեալս , պատկերս կերպարանեալս ռակեղնն և տր
- 3 Ծաթեղնն , և որ զնորդ գարդինչ ինչ . քաղաքի պատուիրանքն , մի մոռանալ զօրէնս 'ի որտեղ իւրեանց :
- 4 Եւ էր գրեալ 'ի մատենոս անգ՝ սկսպես . իբրեւ զի զլրան 'Ժաման' և զտապանակ կտակարանացն հրա մայեաց մարգարէն ըսա երկնաւոր հրամանին ընդ իւրեանս չորեցուցանել . իբրեւ ելանէր մովսէս 'ի լեւան
- 5 անգր տեսանել զժառանգութիւն նոյ : * Արգ եկն հաս երեւ

(32) Ուիտ . Բոցն 'ի վեր բարբառեցաւ : (33) Ուիտ . Եւ բանքն 'ի Թագաւորէ անգր հա : (34) Ուիտ . Հասարակութե 'ի վր : (36) 'ի լա . 'Նեփթի . համայն սեղոյ 'ի Բաթ' : (36) Ուիտ . Աւլ կարգացին զա : . . .

Գլ . Բ . (1) Ուիտ . Յեանոյ նչ , ուղ ջուցանէ . . . որ յեա նոցայն էին : (2) Ուիտ . Եւ օրէնս եա նչ : (3) Ուիտ . Ապա իբրեւ պատուիրանան : (4) Ուիտ . իբրեւ զլրան ժա : . . . ընդ իւրեանց չորեցուցանել : (5) Ուիտ . Անգր տալեալ զնեւմ . . . ինքնին առականէր :

երեմիա մարգարէ 'ի անդի անդր . և ձեզ եզիս պղծ
ամուրս անասաւսիտա . զիքան ժաման, և զասպա
նակն կաակարանաց, և զսեղանն խնկաց օնգ ասրեալ
զմեր 'ի ներքս, և զգրունն ինքնին աւարկաներ : * Եւ
անգէն մասեան որ ք նմայն խկ եկն նշանակել զսե
ղին, և ամենեկն ճանապարհ 'ի անդի անդր մէկ արա
ցին գտանել : * Իբրև զգաց երեմիա՝ պատուհասել
սխտա զնոսա՝ և ասէ . իբր մէկ գիտէք՝ եթէ անծանօթ
հրաման է զսեղեգ կացուցանել, մինչև հաշնացի մը
սերանց ընդ արարածս իւր, և ժողովել հրամայեացէ
ան զժողովս ժողովրդեան իւրոյ : * Եւ ասպա մը յայտ
նեացի զայս . և երևեսցին փառքն ան 'ի սին ամպոյ,
ոպ 'ի ժամանակն մովսիսի : ոպ և սողման աղաղաց
զի անդին արեւացի մեծապէս ան : * Եւ այս իմն պոպէս
առնէր, Թէ խմաստութե խորհրդով մասուցին զգա
տարագս նաւակառեաց և զհասարեւելաց ասանքին :
* Որպէս և մովսին եկաց յաղթն առ մը, և ել հուր
յերկնից և մաշեաց զփայտն, և զաղակէղս պանարա
գացն . սինպէս և սողման եկաց յաղթն, և ել հուր՝
և մաշեաց զաղակէղսն 'ի զմի սեղանոյն : * զի մովսիսի
մը հրամայեալ ուսելի առնել զմի սեղան, իջանէ
հուրն և մաշէր զպատարագսն . * արշապէս և սողման
առնէր զայն զաւթ օրն 'ի գլուխ : * Եւ ինքզեկն 'ի հին
մասեանն 'ի գիրս հարցափարմից, որ առ անգն նեկ
մայ եղեալ . և իբրև զմը եզեալ զայս ան՝ ժողովէր,
և զմի մասեանս Թագաւորաց և մարգարից, և զգա
թի ինքն 'ի գիտելն, և զմի հրովարտակս Թագաւ
րոյ՝ որ փան ինչ ինչ 'ի պատիւ ասանքին առեալ էր,
զան՝ 'ի մի փայր կուտէր : * Սընպէս և յուրապէս՝ հուր
ծանեալն 'ի պատարագնաց անախ և զգրուեալն 'ի մի փայր
ժողովեաց . և այժմ առ մէկ բովանդակեալ պարհ : * Եւ
արդ ոպ զիարդ և պիտոյ իցն մեզ՝ յեւսից, և մեք առ
քաւք բերել մեզ : * և զայն ինչ բարի գործեմիք, և
թէ զաւուրս ասնիցն հանապազորդ առնիլիք : * Այս
ինքն ան որ փրկեաց զան՝ ժողովարդ իւր, և դարձոյց
զան

(6) Ուսն . Զճանապարհն անդի անդր : (7) Ուսն . Իբր
բև մէկ գիտէք եթէ . (7) Ուսն . Եթէ յանձնօթ հրա
մանէ : (8) Ուսն . 'ի սին ամպոյն՝ ոպ և 'ի ժամանակս
... արեւացի ան : (13) Այս . Եւ զգաութի ինքնին
դիտելն : (13) Ուսն . Հրովարտակս 'ի Թիրաց ... 'ի
պատիւ Թիրաց 'ի ասանքին եզեալ էր : (13) 'ի լուսն .
Տանարին առեմէր . հովսէփ սնոյ 'ի բոսի . որ անին՝
առեմեալ էր : (14) Ուսն . Եւ զգրուեալսն ... և այնմ
բովանդակեալ պարհի : (16) Ուսն . Բարի գործիք :

- զեմ'ի ժառանգութի, զարդարութի և զքահանայութի
 18 և զարդարութի. * ուր և խոստացան 'ի մեռն ևսակարա-
 նացն. յաւսապի 'ի ար և թէ հուս ընդ հուս ժողովեալ
 19 ցե 'ի Եր անդին : * զի քրիստոս իսկ զմեզ 'ի մեծամեծ
 շարեան, և զանգին 'ի սրբութի գործոց :
 20 * Այլ զի յաւսոյ մակարեանց, և եղբայրն սորին, և Դ
 տաճարին մեծն արքուն, և անդանդին նաւակատանց :
 21 * և կամ զի ընդ երեւոյ անտիդոս, կամ ընդ քաջա-
 22 հայր արգի նր շահապատարաս. * կամ արին, յերկնից
 յայանութեք երեւն : այն արին, զի քաջութե անգու-
 օրինացն, և կամ ար զքաջութե 'ի մեծ դեմել, և սակա-
 ւաւք զքաջութե ար զաշխարհս յաւս գնեին, զխուժա-
 23 զուժ ազգս հայանել : * կամ զհոյակապ ընդ ամ տիե-
 ղերս զքաջ տաճարն վերապին չինել, կամ զմեծ քա-
 զայն ամբլ յամե յապատութի հասանել. կամ զի ամ
 քաջարութե հեղաթիք, խաղաղութեք ան եղ ընդ մեզ
 24 հան լինել : * Զայն ամ արին զմանգամ 'ի մեռն յառ-
 նեայ կիւրեանցայ 'ի հինգ զընթա զարուժ ջուցեալ
 և զայն ամ շահապատար 'ի մի զընթա հրովարտեին կարծ
 25 'ի կարնոյ ջուցանել : * Զի հայեցաք մեք 'ի խառն մե-
 ժամութե համարոյ բանիցք, և ար 'ի ներքս ծանրութե
 26 Թուիցի' ար կամիցին մեք 'ի բանս մատենիցք. * այգ-
 բն 'ի գոյն Թաւալել զի Թանձրուն հիւթոյ խորուն
 բանիցք. հագացաք մեք ամեն ընթերցանելեայն ըզ-
 րոտան իմաստանցն, յիշատակ աւանց աշխատան, և
 27 ամենեցուն անեզմ անարատուն : * Եւ մեզ' ար զաշ-
 խառնութե զայն յանձն առաք վան համառոտ բանիս, մի
 գիւրին ինչ բան համարեիք, կամ սակաւ քրտանց և
 28 արքութեց արժանի : * Ուր զք զի պատարասեցի առ-
 նել ուրախութե կոչեաց ընկերաց. մեծահայ գործիցն
 զընկերացն ուրախութե, և զի զիւր քիւրութե խորհի-
 ցի. սակայն զի բազմացն համառն ընն յանձն առաք :
 29 * Զի զին և զմեք արեւն' զայն առաքնեցի Թաղաք զըզ-
 ժըն և զարաքն, և զկարմառոտ բանն 'ի համառոտ կա-
 30 ջուցանել, զայն մեք ոչ զանգաղեցաք : * Ուր զի հո-
 սարակաց չինուժ ապարանից' բազմաց զգործ բաժա-
 նեալ. բայց սկիզբն և կատարանն չինուածացն 'ի բան
 շարաարապեա անգոր հայի. այլ ծեփելն և գունելն և
 արծ-

(18) Որտե՛. Ուր խոստացաւ նա 'ի մեռն : (21) Որտե՛.
 Եւ զի ք երեւել անտիդոս : (22) Որտե՛. Ուր զաշխարհ
 յաւս գնեին, զխուժ գուժ ազգս : (23) Որտե՛. Թաղա-
 ատն հանել : (25) Որտե՛. Թաւալել, ար կամի մեք :
 (26) Որտե՛. Առգրին ք գոյն Թաւալել, զի Թանձր-
 (30) Որտե՛. Զգործ բաժանել. և կատարանն չինուածացն

արծննդն և նկարելն, այն՝ ի զարդարիչ անգր հայն։
 * Սոյնպէս և մերս. հարցանելն և փորձելն և բննելն, 31
 և զհետ վարել ճամբարաւմէ բանիցն, և զխորին խոր,
 հուրդս խորագիտաւմէ ի վեր բերել. որ առաջնորդ
 եղև այնց գարուեց՝ ի նմանն խնդրելի է. * այլ զհա 32
 մասս կարճաւս բանից՝ որպէս որ ժամիկ պատմելոյ
 յանձն առնալս իցէ, յիսկն պահանջելի է. * Աւրդ՝ 33
 աստի սկիզբն արտաշուք բանիցդ պատմել խոստացե-
 լոց, այսլս ինչ զարեացուք յառաջին անգր. բայց սա
 կայն և այս անագարոյն մտոց է, զմասս մասնելն յա-
 ռաջագոյն երկայնել, և զմասնսն ի գլխովին համա-
 ւօս կարճաւս պատմել:

ԳԼ. Գ.

Ե Սրոյ քաղաքին թմ խաղաղութիւն բնակելոյ, և օրի 1
 նացն ճամբարաւմէ, իբրև զի գեղեցիկ իմն պահեցե-
 լոյ՝ զի ոննայ քահանայապետի բարեպաշտ չարաանաց 2
 որբութեն. * Չի իբրև հարկ իմն լինէր և թագաւ
 բացն ինքնին մեծարել զերևելի տաճարն, հրովարտա 3
 կը պատարագը և արգը բազմը. * մինչև սելեկոս ար-
 ջայ կողմնիցն ասիացւոց ի սպաս պաշտաման կայր, 4
 և յիւրոց մոկց զիմ սպաս պաշտաման ի պատարագս
 ողջակիցացն ծախէր. * Սիմեոն սմն անուան ի բազմեղ 5
 զնդէ տնտի առաջնորդեր տոհմն իւրոյ, ընդ հակա-
 ւակս ել քահանայապետին՝ զի իւր ի քաղաք անգր ա-
 նորինելոյ. * իբրև յաղթել ինչ և առնել ոննայ մէկտ 6
 բաց, և նն եկեաց առաջի ապոդոմի գրասեանց՝ որ ըստ
 այնմ ժամանակի տորին ասորւոց և տաճկաստանի
 տարասպետ էր. * և պատմեաց նմա եթէ բազում են այն 7
 գանձը՝ որով լցեալ պահեն դառն նանձուցն յիմ, և
 ազգեազգի գանձիցն զթիւ իսկ և զհամար՝ մշմարթէ ոք
 տնել. և պարտ՝ այնպէս էր՝ ասե, չէ մեռամբ արքայի
 ի սպաս զոհիցն պաշտել զայն. * Յանձն առին ազա 7
 զւ

(31) Ոհնտ. . Որ առաջնորդ եղեն այնց. (32) Այս-
 քանից, որ որժամիկ. (33) Ոհնտ. Համաւստ և կարճաւս.
 Գլ. Գ. (1) Ոհնտ. Բնակելոց. իմ, բնակեցելոյ. . պաշ-
 եցելոց. . . ի բարեպաշտ չարաւս. Ուր ուսմ. չարեաց
 որբութիւն. (2) Ոհնտ. Եւ գրովք բազմը. (4) Ոհնտ. .
 ի բարեպաշտ, նշանակել բերեալմիտի. (5) Ո-
 հնտ. Ապոդոմիայն գրասե. Ուր ուսմ. Գրասեանցն
 ըստ այնմ ժամ. . . որ և տաճկաս. (6) Ոհնտ. Բազում
 են գանձը. . . ընդ բոլար արքայի. (7) Ոհնտ. Գանձն
 որ. ապաշտ. . . որպէս նմա պատմեցաւ զի գանձիցն. . .

- դանիսն և թագաւորն, ունի և նման պատմեցաւ զմ գանձ
 ձուլն ցուցանել: Նա յառաջ կոչեաց զհեղեղորոսըզ-
 4 անգերձապետա իւր, հրամանն ետ նմա՝ զայսլափ գանձս
 8 հանել բերել ի քաղաքն առ Խի: * Վաղվաղակի չու առ-
 նէր խաղալը գնալը հեղեղորոս, պատճառաւնք իբրե-
 ստորին ասորւոցն և ասանկատանի քաղաքացն զաշտ-
 կերտուի շրջել: Բայց ի որտե հրամանն թագաւորին
 9 վաղվաղակի կատարէր: * Իբրեւ եկն եհտս յեմ, անդ սե-
 րով քահանայապետն և քաղաքն նմ առատուի ընկա-
 ւան զնա: Սկսաւ նա պատմել նց սկի ցուցին արքայի՝
 և ասէ. Ի, կամ ընդէր, և կամ ունի ամբաստան եղին ըզ-
 ձկնջ առ արքայի, և կամ արդարեւ այնչափ գանձք ի
 10 ցնն զոր ասացի՛նն: * Եկաց յառաջ քահանայապետն
 և ասէ. Են Են արդարեւ աւանդք այրեաց և սրբոց ի
 11 պահ եգեալ: * Իցնն ևս՝ և որկանեայ տուգեանց առն
 աւագի. այլ ոչ եթէ այնչափ որչափ ամբաստանող նա
 մակագիրն անօրէն սիմնն խօսեցաւ: Ընդ նմ թէ քան
 12 իցնն քանքարք արծաթոյն չորեքհարիւր, և քանքարք
 13 ասկւոյ երկերիւր: * այլ զրկել զհաւատացեալս՝ զմ մե-
 ծապատել շքեզ Է նմ աշխարհ ամուր անխաբ ասան-
 14 քին չէք ինչ հար: * Նա իբրեւ լուաւ զքան քահա-
 նայապետին՝ զարքունի հրամանն ի մէջ առնող՝ և ա-
 սէր. ի սպան և ի պէտտ արքունի երթալ հրամանն է
 15 գանձիդ այգմիկ: * օր և ժամ յայտ առնէր, մտանել
 համարել առնուլ պատրաստէր ըստ հրամանին արքու-
 նի: Եւ անդ լինէր. Իս սակաւ ըսն և վտանգ խռովու-
 16 թէ քաղաքին: * քահանայքն ինքնին թաւալեալ անկա-
 նէին առաջի սեղանոյն նովին սրբուն պատմութեանսն.
 աղաչէին զայն՝ որ զմ աւանգապահ զքուշու թէ զորենս
 հաստատանաց. որ զայս ոգը անարատ յիւրաքանչիւր ա-
 17 ւանգատուա հասուցանել մարթապետն: * Անդ երտե-
 սանել զտեօիլ քահանայապետին, և զհալել ի միտ
 18 իւր. զի տեսիլն և գոյն երեսացն ցուցանէր զսրտին
 19 թախծութի: * զի իջեալ մածեալ պատեալ պաշտօնը
 զնա ահ և երկիւղ և սոսկութի մարմնոյ. յայնմ նմ յայտ-
 20 նի եր տեսանէլեացն զսրտին տաղտուկ: * Դարձեալ
 իւր

զայսչափ գանձ: (9) Ոման. Եւ քաղաքն նմ ընկալան
 զնա նմ առատուի: (11) Ոման. Եւ քանքարս ասկւոյ:
 (12) Ոման. Աշխարհամուր անխաբ ասանքիդ չէք:
 (13) Ոման. Նա իբրեւ լսէր զբա: (15) Ոման. Ինքնին ան-
 կեալս թաւալէին... աւանգատուա: Ուր օրինակ Բ-
 աւանգատու: (16) Ոման. Եւ զհալելի միտս իւր: Իս
 օրինակ Բ. Եւ զհայել ի միտս իւր: (17) Ոման. Զսրտին
 տաղտուկ: (18) Ոման. Դատս գաս մտանէին ի համար

յիւրաքանչիւր ապարանիցն դասադաս մտանէին 'ի հոգ
մաշխարհի խնդրուածս . զի մի յարհամարհանս՝ պատիւ
մեծի տառարին գնացէ : * և կանայք քրձաղգանք ընդ 19
հրապարակս աշխարհին . սրգելափանք կուտանաց 'ի
կուսաստանաց անտի 'ի գրուածս և 'ի պարիսպս ընթաց
նային . և կէտք ը պատուհանս արտաքս կարկառէին :
* և ամենքեան առ հասարակ աղօթից բարբառով ըզ- 20
մեռս համբարձեալ յերկինս մատուռն տառանէին : * Եւ 21
անգ էր ողորմ անտիլ անտանել . զի առհասարակ ան
կեալ մարգկանն՝ զապօթս թաւալելով յերկինս մատու-
ցանել . զմեծապէս սքանչելի շտապ տագնապի լո քաղ
հանապապեալին կարծեաց : * Եւ նոքա այնպէս թաւալ 22
ընլով անկեալ առ ամենակալն կարգային , զաւանգս
հաւատացելոցն՝ 'ի հաւատացեալսն ողջ անարատ հա-
տուցանել : * Եւ հեղինգորոս զյայտնուէ զնիւն գը 23
տանէր : և մինչեւ նա սպաստուորան հանգերձ ընդ
գանձին տուն շրջէր . * որ 'ի վր ողւոց և թմ իշխանու- 24
թեց զորուէ 'ի ձեռս իւր ունի , երեւթիմի նշանի մեծ
արար , զի ամենքեան որ իշխեցին մտանել ընդ նմա ,
լուծան լքան ընդարմացան՝ 'ի պարտութիւն փառմա-
րութե մտանեցան յայ զորուէ անտի : * Զի երեւցաւ 25
նշ յանկարծակի երկվար մի մեծաշուք հենելով հան-
գերձ , երեւելի զարգու 'ի գէն ոսկի վառելով . * և ողջ 26
երկու արք երիտասարդք հզօրեղք 'ի զարգ գեղեցիկ
զարգարեալք առաջի հենելոյն . որք մատան վաղվա
զակի յաջմէ և յահեկէ , 'ի մեծամեծ կարուածս կարկալ
նէին զհեղինգորոս , * մինչև անկեալ յանգալ թմբեալ 27
մերձ 'ի մահ , բառնային գնա * որ այնչափ շքով և պատ 28
ուով և սատախ և սպասուորքք մտեալ շնմեր 'ի տան
գանձին . արգ բարձեալ բերէին յանդգայ՝ զգոփ առեալ .
* զի յայտնապէս զորուէքն նշ 'ի վր հասեալ՝ անմուռն 29
անբարբառ պակասեալ յամ յուսոյ փրկութե , ընկե-
լեալ յերկիր կիտամահ գնէր : * Իսկ որ չուրջ գանեալ 30
էին , զմեր օրհնէին . որ յամ փառաւորեր զիւր անդին
որդուէ : և զայն որ փոքր մի յառաջ խոռովուք լքեալէր
զտաշարն . յերեւել փառաց ամենակալ ան , խնդուք և
ուրախուք ընուլ , և անպակաս զուարթուք : * Յայն 31
ժամ

աշխարհի խնդր : (19) Ոման . Արգելափանք կուտանաց
անտի 'ի : (19) Յօրհնային 'ի գրուածս և 'ի պարիսպս ընդ :
(24) Ոման . Նշանի մեծի արար , զի թմբին : (25) Ու-
րան . Յանկարծ երկվար մի : (26) Ոման . Երիտասարդք
զօրեղք : (28) Ոման . Շքով և սատախ և սպասուորաւ :
(30) Ոման . Իսկ որ զնէն մտան էին . . զիւր անդին սըր-
բութե . . և անպակաս զուարթութե : (31) Ոման . Յերեւել

- ժամ փութապէս ոմանք յեկեղաց անտի բարեկիրք՝ ալ
 Լազը ընկեց զօրավարին, յոտս հասանէին անեայ՝ խնդ-
 րել ի բարձրէլոյն՝ գոնէ զլուսն շորհել նմա : այնպէս
 անկեալ չարաչար ի վերայ յետին ժամանակի ուրն ցա-
 32 մաքեալ գնէր : * Խորհուրդ կալաւ քահանայապետն՝
 գուցէ կարծիս ինչ տացէ Թագաւորին, իբրեւ գաւազ
 ինչ ի նմանէ, կամ ի հրէից անտի զայրն փնտսեալ : ի
 խնդրուած լինէր, պատարագս մատուցանէր զնաւն
 33 փրկութի : * Այն ինչ քաւուղին ի ձեռս քահանայա-
 պետին մտաւ ինչ վազմազակի նոյն երկասարգք զայն
 իջանէին առաջի հեղեղովքայ՝ նովին հանգերձիւ զար-
 քարեալ, և ասէին. բազում շորհս գուռնեայ քահա-
 նայապետի կալիքի : զն նր քեզ ար՝ ի ձեռն նր զողբագ
 34 շորհեաց : * այլ գու զն նր այդ չափ ասնջանգ ալ
 առահատեալ, պատմեալի զայդ չափ մեծութ զօրուեցն
 նոյ առ ամենեան : և զայս իբրեւ տացին՝ անգէն վե-
 35 րացան : * Հեղեղագարս իբրեւ անձին զգայ՝ յոտն կա-
 ցեալ վազմազակի, ողջակի զս պատարագաց մատուցա-
 նէր նն : իւրտս և աբթա մեծամեծս կատարէր նն՝
 որ շորհեաց նմա զողբան : և անգէն ի նոյն չափ յառա-
 ղին զօրացոյց : և զքահանայապետն զոնիս մեծապա-
 տիւ մեծապարգեւ մեծարէր : և ինքն չուարար խաղաց
 36 գնաց անգրէն առ Թագաւորն : * և ընդ նմ անգրեւ
 ընդր զդանձլին նոյ վկայութի, զոր ինքն իսկ իւրովք
 37 աջք տեսեալ լինէր : * Թագաւորն իբրեւ սկսաւ հար-
 ցանել զհեղեղորոս : Թէ մրպէս՝ զիարդ՝ յոր գործ
 երթեալ էիր զի՛նչ վճարեցիր : Սկսաւ տալ զրոյցս
 38 քանդառելով և ասէ՝ ոհ : յեմ երթեալ երթիցէ * որ
 որ ձեր Թշնամի և իրաց մեծաց ձերոց փնտսակար իցէ,
 զմա հրամայեալից յեւ : և գաղիք զնա անտի այսր գա-
 39 նալից չարապան, Թէ ապրել փայն կարասցէ : * զի
 սկսեալս ճմարիս մեծ զօրութի նմա անգ : Զի ինքն
 իսկ՝ որոյ զօրութին յերկեղ երկինս և, այցելու և օգ-
 նական է նմա : և որ միանգամ Թշնամութի, կամ Թէ
 ար

ժամանակի այնր ցամա՝ : (33) Ոմտ : Հեղեղագարեայ-
 նովին հանգերձով : (34) Ոմտ : Անգրէն վերացան :
 (35) Ոմտ : Անգրէն ի նոյն չափ յեւրին . . . մեծարեաց :
 և ինքն չուարարեալ խաղաց : (36) Այս : Զոր ինքնին
 իսկ իւրովք : (37)(38) Ոմտ : Քանդառելով և ասէ . ոհ
 յեմ երթալ : որ որ ձեր Թշն : Ուր օրեալ փ՝ ըստ տօնոյ .
 Քանդարտալով և ասէ . . . ձեր Թշնամի իցէ և : (39) Ո-
 մտ : Նստի ի անգլոյ անգ . . . որոյ զօրութի յերկինս
 երկնիցէ . . . օգնական է նր . . . չարեալ է, և Թէ արձակէ
 և եթ : (39) Այս : Թայն անգի հասանէ . . . Թէ արձակէ :

արհամարհանող յայն տեղի հասէ, մեծամեծ հարուստ-
 Ծովք հարեալ թի՛ պրճակեցէ եւ թ: * Վասն հեղին 40
 գորայ ե գանձին տանն պաշարելոյ անշափ բանք եղին:

ԳԼ. Դ.

- Լ** յլ զՍիմոնի որ գանձին ե գաւառին նախկազիր 1
 էր, առաւել էս յաճախէր՝ ամբաստան լինէր զՍ հո-
 նեայ, ե թէ նա ինքնին գլխովին որ զհեղինգ որոսն շար-
 ժեաց ե լլկեաց. ե թմ չորեաց ինքն ե առաջնորդ ե 2
 գործելի: * Եւ զբարերար քաղաքին ե զայցելու, ե զե-
 րախաւոր զազին, զնախանձայոյդ զվրժմանդիր զը-
 բինացն, իբրեւ զքառակար իրաց արքունի իշխէր՝ ի 3
 ներքս արիանել կշտամբելով: * Եւ այնչափ վարէր զհեռ-
 զնախանձ թշնամութե, մինչեւ ոմանց՝ զոր ի գործ կա-
 ցուցեալէր սիմոն մահաւ պարտ առնէր նց զսուրբն: 4
 * Իբրեւ զայնչափ անհնարին տեսներ հակառակութի
 հոնիս, գործեալ ի մոլորութե անգր հայեր տպող 5
 նիս՝ որ ստորին ասորոց ե տաճկաստանի սպարա-
 պետն էր, զի ե նա՝ չարեաց ընկեր գործոց կցորդէր
 սիմոնի. յայնչափ զգիտութեաւորին բորբոքին: * Ան 6
 հնարին համարեցաւ այնուհետեւ զհասարակաց օգուտ
 ի մէջ մատուցանել առանց օգնականութե թագաւորի 7
 առն հրահանի. * մանաւանդ զի տեսներ զսիմոն
 անգազար ի վր խարդախութեց խորամանկութի ան- 8
 հանգիմտ ջանացեալ:
- Ձ** * Իբրեւ սեւեհոս փոխեցաւ յաշտարհէ, ե թու զթագա- 9
 ւորութե անտիրոս, որ անուանեալն կոչէր երեւեալ-
 յասոն անուն ոմն՝ եզրայր հոնեայ, ջանացաւ շնութի 10
 մտանել հանել զքահանայապետութե յոնեայ. * խոս-
 տացաւ ասլ յարքունին վաթսուս քանքար ի վր երեք 11
 հարիւր քանքարոյ. ե յայլոց մօից ութսուն քանքար. 12
 * ե այլ ես հարիւր էս մատուցից տակ՝ եթէ գործն ա-

25

Գլ. Դ. (1) Ոման. Վս սիմոնի ե գանձին. լինէր զՍ
 հոնեայ. նա ինքն գլխովին: (1) Ոման. Շարժեաց ե
 լլկեաց. առաջնորդ ե գործող: (2) իւսա. ի ներքս առ-
 նել կշտամբել: (3) Ոման. Եւ յայնչ
 չափ վարէր զհեռ նախանձ թշնամութի. կացելեալ
 էր յմատուցել ի մահու պարտ առնէր նց: սուրբն իբրեւ:
 (4) Ոման. Ընկեր գործակից լինէր սիմոնի: (5) Ոման.
 Անհնար համարեցաւ: (6) Ոման. Տեսներ սիմոնին
 անգա: (7) իւսա. ի վր երեւեալ, նշանալի եպիփան:
 Ուրման. Կոչէր յերեւելի: (7) Ոման. Քանիւ զքանալ
 ուին: (9) Աստ. Եւ այլ հարիւր էս մատու: (9) Ոման.

- թաղացք . զբաղարն 'ի ձեզ նուաճեցից, թեապոհնս և
կրկեսս շինեցից ստեր, և եհմացւոցն 'ի ձեր անունսն:
- 10 Թիոդոսիոս գրեցից: * Իբրեւ յանձն առ թաղաւորն, և
գլխո նա զիշխանութիւն զոր խնդրէր՝ հետ ընդ հետ վազ
վազակի 'ի յունաց 'ի հեթանոսութիւն անգր զընտանի
- 11 Երէնսն գարձուցանէր: * Զպարգակն զառաջինսն զար
քուծի որ 'ի ձեռն յովհաննու, և փառաւմեայ հոր 'ի ժա
մանակի հրեշտակութեն՝ որ զՈ հասարակաց սիրով օգ
նականութե կատարեցան և զերօնսն օրինաւորս 'ի բաց
քակեցին, և անօրէնութե նոր օրէնս 'ի ներքս արկաւ
- 12 նէր: * Զի 'ի ներքս ընդ բերգաւն իսկ թեապոհնս և
երկառասարգանոցս շինէր . ժիրաժիր մանկոռնս ընտրաւ
- 13 նաւ՝ զայն յուսուձն արուեստականացն ապին: * Եւ
այնպէս իմն եւանգն օծեցին, սկիզբն արարեալ այլ
լազգութեն և հեթանոսութեն վասն ամպարկոտ և չքաւ
- 14 հանապարհեա յառնեալ անհնարին մոլորութեն: * Զի
այնուհետեւ թողեալ էր զայաչտօն պատարազաց սեղա
նոյն, և զպատաստանարին, և արհամարհեալ էր զօղջա
կեզս պատարազացն . յոժարագոյնս ապին զանձինս
իւրեանց ազգք քահանայիցն 'ի մարմիչս և 'ի բռնամար
տիկս, և յանօրէնս բաշխոյս կաքաւչաց, և արգոնկեց
- 15 տեղընկեց ձայնատու ժամանակաւն: * և զհայրենի պա
տիւն առ ոչինչ համարէին, բայց զանօրէն հեթանո
սութե փառս քան զօրհնութե փառս լաւ համարէին:
- 16 * Վի այսորիկ իսկ և վաղ հասանէին 'ի վր նշ ներդա
թին որ շուրջանակի հասեալ պատեալ պաշարեալ պծ
հէին: զի որպէս ընդ բարս և ընդ գնացս նախանձին,
և կամենն եմբն նմանել նոցա, զնոսին իսկ գահիձա և
թշնամբս և տանջիչս անձամբ անձին ինքեանք իսկ պատ
- 17 բառեցին: * Զի անօրինեւ որ յածեղէն օրէնսն գիւ
րին մի համարիցի: այլ զայս եմ ժամանակգ որ առաջի
- 18 կայ յայտնապէս պատմեացի: * Արգէ կր ժամանակե
կեալ

Թեապոհնս . . շինեցից ստեր: (9) Թերնալին փխեր . 'ի ձեր
անուն անախագա': (10) Թերնալին . Վաղվազակի 'ի յոնեայ
'ի հեթանոս'. որ 'ի լուս': ազգագրի համայնի ալոյն էրեւ
յունաց: (11) Օրինալ Թ . Զառաջինսն գարձուցի որ 'ի
ձեռն յովհ': (11) Որինալ . Սիրոյ օգնակի . . . նոր կրնոս
'ի ներքս ար': (13) Որինալ . Եւ չքահանայապետութե
'ի յառնեայ: (14) Այլ . Զի յայնմ հետեւ թողեալ էր:
(14) 'ի լուս' . 'ի մարգիչս և 'ի բռնա': համայնի ոմայ 'ի
բաբ': Որ օրինալ . Եւ 'ի բռնամարտիկ նարտիկս, և յա
նօրէն բաշ' . . . ձայնատու ժամանակաւն: (16) Որինալ .
Վի այնորիկ իսկ . . . անձին իսկ ինքեանց պատրաս':
(17) Որինալ . Արգէ զայս եմ Ժմգ: (18) Որինալ . Արգ

մեալ հասեալ՝ Կր գից պաշտօնն հինգամեակ պաշտօն
ման 'ի Ծուր քաղաքի առաջի Թագաւորն : * Յայն 19
պաշտօն՝ անօրին յասոն խաղալիս և հանգիստկանս 'ի
սուրբ յեմ քաղաքէ անուանեալս անօրոյցացիս յէր .
'ի ձեռն տայր նց երեքհարիւր տասեր 'ի գինս զոհից
վահագնի պաշտաման : Իբրև եկին բերին որ բերեկն
ազաւնցին զի մի խառնեցին զայն արծաթ 'ի զոհս կը
ուց պաշտաման . զի ոչ էր պարս և պատշաճ 'ի սուրբ
տեղադէ տնտի գանձ՝ երթալ զոհից կուց գից պաշ-
տաման : * Եւքս ուր առինն՝ առնալ առին զի պնդել 20
որ ետն բերել յանուս զոհիցն պաշտաման . բայց զի
բերելացն ազաւնց 'ի անգր ինչ ոչ խառնեցին , այլ Է-
տան 'ի գործ արքունի վարձ նաւա գործելոյ :

Ի * Այլ հետ հրեշտակաւթնն ապազնեայ մնեալթնանց 21
յերկիրն եգիպտացւոց անց փառզովեալ Թագաւորն և
գիպտացւոց , և առ զԹագ փոխանակ նք անօրոյցս .
և իբրև օտարացեալ ինն համարեր զանն կողմանցս
այսոցիկ : 'Իբրձ արար՝ խաղաց գնաց՝ եկն 'ի քաղաքն
յոպպեացւոց . անտի եկն յեմ . * և անգ մեծապէս մե 22
ծարեցաւ 'ի յասոնէ՝ և 'ի քաղաքէ տնտի , մեծամեծ
պանելիւք՝ Լուհիւք և բոցանաւանք սպասաւք . ապա
տնտի խաղաց գնաց 'ի կողմանս ասորաստանի եմ կը
բզն հանգերձ : * Ապա յետ երեց ամաց ժամանակի , 23
արձակեաց յասոն զմեծղաւուս զեղալոր մուշկան սի-
մոնի , 'ի ձեռն ետ նմա տանել առ արքայ զչանձն զար-
քունի : * Եւ 'իբրև յանգիման եղև արքային , և մե 24
ծարեցաւ 'ի նմանէ , յանն իւր սկսաւ կորդել զքահա-
նայութիւն . և զյանցանել զյասոնեալ՝ յուսել ևս 'ի սակ
գանձին այլ ևս երեք հարիւր քանդար . * և առեալ զայր 25
զհրաման իջեանութնն զարքունի : Ելին և հաս . քահա-
նայապետութիւն ինչ արժանի գործն ոչ գործեաց , այլ
արտմուսութիւն գանձութիւն՝ չարաչար գաղանապէս վա-
րեալ բերեր : * Եւ յասոն որ գաւով զիւրոյ եղոր 26
զքահանայութիւն ինքն շնացաւ , գարձեալ զնորս իս-
հանայութիւն նոյնպէս այլ տարաւ : և նա փախտեաց
յերկիրն ամանացւոց հալածական անկաներ :

* Իսկ

Է Ժողկեկեալ : (19) Ոման . 'ի ձեռս տայր նց . . տասեր
գինս զո' : (19) Ուսն . Կուց գիււցն պաշտա' : (20) Ու
հան . Վն բարեացն ազաւն' : (21) Ոման . Համարեալ
զանն իւր 'ի կողմանցս այսո' : (21) 'ի լա' . 'ի կողմն
յոպպեացւոց . համայն անց 'ի բնո' : (23) Ոման . Սիմո-
նի մուշկանի : (24) Ոման . Իւր զանցանել զյասոնեալ :
(25) Ոման . Դործ ոչ գործեր . . գաղանապէս վարա-
քեալ բերեր : (26) Ոման . Եւ յասոն այն որ գաւով . .

- 27 * Իսկ մենկապառ առնուլ առ 'ի ձեռս զիշանուի քաւ Ը
հանալութիւն. բայց զայն ինչ որ Թագաւորին խոտաւ
յեալ էր ողջ՝ ոչ կարէր առնել: Իբրեւ ստիպել տանգաւ
պէլ պահանջել սկսաւ հաղարարական գրեականք գրին.
28 * զի նմա՛ էր յանձն հանել հարկ զաշխարհին: զի այնո
29 բիւի իսկ և երկողքին 'ի միասին 'ի գուռն կողջան: * Եւ
իբրեւ նստաւ մենկապառ Թէ չէ՛ զհարին 'ի գուռս՝ հա
տուցանելոյ, եմուտ ընդ փոխանակաւ, և կացոյց փո
խանակ զիւստիւնացաւ զեղբայր իւր. և սուտարատաւ
30 կայր 'ի վր գործոցն կիւրացւոց: * Իբրեւ այս իւր այս
պէս հաստատեալ կային, գէպ եղև տարացւոց և մեզ
զովտացւոց ժամանակն 'ի գրգին զայրի գիպել: զի զի
տուեալ էր զիս յաւանտս անախդիգեայ հարա՛ թագաւ
31 ւորին: * Փայթ կարաւ չու առնել հասանել ջանուցա
նել զնոսա. և Թէ՛ 'ի տեղոյ իւրում՝ փոխանակ իւր
32 զանգրանիկաւ 'ի նմին պատուի: * Իբրեւ ժամանակ իւր
պարագայ գտաւ մենկապառ, մեղմով ապառ սակի գո
ղացաւ 'ի առնարէ անտի. և ետնաւ անգրանիկեայ. նա
և այլ ևս փառանաւ էր նր 'ի Եւր և յաջ քաղաքն որ
33 յուրջ զնովաւ էին: * Իսկ յանգիմանութիւն յայտ առնէր
անփա յամբէ անտի, յար անկեալ էր 'ի գափնաւ անտիւ
34 քաղաք: * Վասն այնորիկ մենկապառ իբրեւ իւր արար
եալ զանգրանիկաւ՝ աղաչէր զնա, և նովաւ ջանայր ԸԷ
քաւմէ արկանել զանիա: 'Երբ զնայց եկն առ ոնիա, և
հաւատացաւ ցանկր զնա նենգութիւն՝ և գաղինս՝ հաւա
տարինս հուէր ընդ նմա Ժանր Ժանր երգմամբ. սա
կայն հաւանեցոյց զնա եղանկ յամբէ անտի, Թեպէտ
և էր ինքն 'ի միաս կոտկածտաւ: և ամգէն իբրեւ եհան
իտղոտեան, ամենեկն ոչ զանկեանաց յիտուանցն ար
35 գարուէ: * Վասն այնորիկ ոչ միայն հրեայք՝ այլն Գն
Թանտաք բարկացեալ էին. և կարի առաւել՝ զի առնն
36 տարապարտաց մահուանն: * Այլ Թագաւորն իբրեւ
գարձաւ 'ի կողմնցն կիւլիկեայ, առաջի անկանեկն
քաղաքայ քաղաքայ հրեայքն, և չեթանտաք արաքա
ւութիւն, զի առնն զուր մեռելոյ, տարապարտաց կո
րու.

.. փոխառական անկաներ: (27) Ռևութ. Ա՛ւ 'ի ձեռն
գրահանայութն: (28) Ռևութ. Վ՛է և երկողքին: (29) Ռ
ևութ. 'ի գուռս հատուցանելոյ. և կացոյց փոխանակ
հաւ: (29) Յօրթալիս. Եւ սուտարատաւ: (30) Ռևութ.
Եւ մեղմովտացւոց Ժակին: (33) Յօրթալիս պոտեւ. Ա՛ն
փաւ էր 'ի գափ: (34) Ռևութ. Իբր իւր արարեալ ..
նմա նենգութիւն .. առնէր ընդ նմա .. և ամգէն իբրեւ
եհաւ .. և ամենեկն ոչ: (35) Ռևութ. Բարկացեալ և հա
րիս առնեկն զի առն: (36) Ռևութ. Արաքաւութիւն:

րուսեղյ : * Թայնր վերայ սրտի մազք անտիքոս գծի 37
 սնցաւ, 'ի գուծ գարձաւ և արտասուեաց յոյժ 'ի վի
 սրբութե և բազում իմաստուն առնն : * և ջեռաւ բոր 38
 բոքեցաւ 'ի սրամտութի բարկութե իւրոյ . և անդէն
 հրամայեաց զգլխով անել զծիրանիան անգրանիկեայ .
 և զանգրանիկոս մերկացեալ 'ի հանգերմէ իւրմէ, շուրջ
 ածեալ զքաղաքաւն, և 'ի նմին տեղաւ ուր զանիայն ա-
 նորինեցին՝ հրամայեաց զկառափն հարկանել զանօրէն
 մահապարտին . 'ի նիւ զարժան տանջան 'ի վի չարա-
 գործին հասուցեղյ :

Թ * Իբրեւ բազում գաղապարոյնք լինէին գանձին 'ի ձեռն 39
 լիւսիմաքեայ մենեղեայ խորհրդով, և համբաւն 'ի գութոս
 յաւախէր, ժողովեցան զօրքն 'ի վերայ լիւսիմաքեայ .
 քանզի բազում նուագս ոսկիս կորուսեալ 'ի միջոյ հա-
 մարտնն : * Իբրեւ սկսան զօրքն առգնտալել, և լի բար 40
 կաւութի 'ի վի յարձակել . վառեցոյց լիւսիմաքոս արտ
 իբրեւ երկս հազարս : սկսաւ ձեռն 'ի գործ արկանել, և
 սկիզբն առնել զօրծոցն չարուն . արամբ մով որ խու-
 ժագծւած ևս էր տեսանելով քան զմտօքն Թանձրութե :
 * Իբրեւ տեսին զլիւսիմաքեայ զքան և զնենգութե ար 41
 եզե՝ խռնեցան վաղվապակի, ձեռն 'ի գործ առնելին, ոմն
 վեմ, ոմն վիթրգս, և եւրքն զաւաղն զխիճն հաղախաւն առ
 հասարակ յարձակելոցն 'ի վի արկանելին : * զոմանս վի 42
 րուսորս, զոմանս կառափնաւորս արձակէին, զբազումս
 ապանանէին, և զաւանդին առ հասարակ 'ի փախուստ
 դարձուցանէին . զնոյն ինքն զսեղանադրծ զաւանորտ,
 կապուս, զգանձի տամբն արկանելին փախտեալ : * վի 43
 այսր Թմի լինէին գառաստանք ընդ մենեղայոյ : * Իւս 44
 բեւելն էլ Թագաւորն 'ի Ծուր, յանգիման նի իսկ էին
 գառաստանք . զի եկին արք երեք 'ի Ծերակոյս ժողզ
 վրգենէ անտի ցուցանել զիրաւունս : * Իբրեւ 'ի պար 45
 տութի մասնեցաւ մենեղաւոս, խոստացաւ գանձ բաւ
 զում տալ փառովեայ, զի հաճեցէ զմիտս նի : * վի այլ 46
 սորիկ առեալ զԹագաւորն մեկուտի՝ իբրեւ զքոսանաց
 պատ

(37) Ոմանք . Գծգմեցաւ : Իսկ սկսե գնէ : Գծգմեցաւ :
 (38) Ոմանք . Եւ անգրէն հրամայեաց . . զծիրանիան՝ զան-
 գրանիկոս մերկացեալ . . եւ շուրջ անել զքաւ' . . 'ի նիւ
 զարժանի տանջ' . . . հասուցանելով : (39) Ոմանք . Կա-
 րուսեալս 'ի միջոյ համարին էին : (40) Ոմանք . Այս իբրեւ
 վից հազարս . . . ձեռն 'ի գործ արկանելին, ոմն
 վեմ : (41) Ոմանք . Ձեռն 'ի գործ արկանելին, ոմն
 վեմ : (42) Ոմանք . Եւ զմման հասարակ : (44) Ոմանք .
 'ի Ծերակոյս ժողզենէն : (45) 'ի լուս' . Չմիտս Թագաւ-
 ւորին : (46) Ոմանք . Զքոսանաց պատանաւորաւ :

- 47 պատճառաւ շրջեաց զմիտս նր. * զնո՞ չարեաց անպարտ զմենեղաւոս արձակել 'ի պարտեաց անտի: և զայն տա
ռապեալս, որ Թէպէտ առաջի խաղտեաց դատ վա
րժէն, իբրաւ դատենէն, արձակեալք՝ գտեալք անարարաբ
48 երկայն, զնո՞ մահապարտս արարին: * և վաղձազակի
զանիրաւուն պատիժս զնորք արկանէին, որ զՍ. քա
ղաքին և զնո՞րին և սպասուն արբուծե՞ գուժել եկեալ
49 էին: * Եւ զնո՞յս Թոմ Ժուրացիքն չարտեաց քառա
50 տապէս սրտացաւոս ի հանգերմեցին զնո՞, * և յղարկե
ցին զմենեղաւոս զՍ. Երեմեայի ուրժգուժ և ազահու
ծե: Հատաստեալ: Կայր չարախառնութ մեծ, եղևան
Քառաւ քաղաքացւոյն իւրոց կացուցաներ:

ԳԼ. Ե.

- 1 Եւ ժամանակը երկրորդ գալտեանն անտիդու
յերկիրն եգիպտացւոց առաքել 'ի Կաղմնիցն ան
2 տիդացւոց: * Իբրեւ գէպ լինէր ընդ Թոմ քաղաքն յա
ւուրց քառասուն երեւել ընդ երկինս և ընդ երկիր:
3 որս հեծեալս տիգարոս, 'ի զարգ սակի * վառեալս՝
զարգարեալս, արշաւեալս յարձակեալս խառնեալս ք
փման: անդ էր լսել Թընդին վառանաց, չեպիւն
զապեղանց, չոքին տաւերաց, չաչիւն նշանաց, չառա
4 չիւն նեախց, զփայլիւն գոպեղէն վառելոց: * Եւ ամե:
նեպեան անկեալ աղաչէին զայն նշան 'ի բարի ինչ կա
5 տալել: * Իբրեւ չափնգն ինն յանկարծուս հասբաւի
կարկանէր, իբրեւ Թե անտիդոս փոխեալ իցէ յաշտար
հե: Անոյր յառն յիկն պահաս քան զքառահազար
փոռեալ, և յարձակել 'ի զմիայ քաղաքին. և նորա զՍ
յանկարժ գաւոյն 'ի պարտեց անտի մեթէին: և մե
6 նեղաւոս արշաւեալ 'ի քաղաք անգր հասանէր. * ուր
յառնն մոլէգին յանկանց անկեալ գործել ' մեծամեծ
կա

(47) Օրինի գ. Զնո՞ չարեաց անպարտ զմենեղաւոս:
(47) Ո՛հնոս. Իբրաւումս գտանէին ար": (48) Ո՛հնոս. Զա
նորկեալս զպատիժս զնորք: (49) Ո՛հնոս. Սրտացաւա
ծե: (50) Ո՛հնոս. Եւ յուղարկեցին զմենեղաւոս զՍ. Ե
րեմայի ուրժգուժ... մեծեղան Քառաւ:

Գլ. Ե. (1) Ո՛հնոս. Եւ Թոմը երկրորդ գալտեանն:
Անտիդոս յերկիրն է": (2) Ո՛հնոս. Իբր գէպ լինէր:
(3) Ո՛հնոս. Երեւել քառասուն: (5) Ո՛հնոս. Իբրեւ ք
ափնգն ինն... իբրեւ անտիդոս փոխեալ յաշտարի...
քան զհազար փոռեալ: (6) Ո՛հնոս. Քաղաքացւոյն իւ
րոց... ընկերութեւ բարեկամութեւ... 'ի մեծ Թընդեաց
անկանէ... փառահեծ. զնո՞րին:

կատարած քաղաքացեացն իւրոց , իբրեւ 'ի մէջ Թշու
մեաց գործեր . և մշ անէր զմտաւ զտոհմային քաղա
քակից ընկերութեն բարեկենդանութ , զի 'ի Թշու
առաւ գարծաշաներ . այլ համարէր իբրեւ 'ի մէջ Թշու
նամակայ անկեալ ստեպ ստեպ տագնապել , և 'ի վերաց
միատոհմի գնդին իբրեւ 'ի վր Թշումակայ նշան յաղթու
թն կանգնել : * Այլա ի խնամութեն ինչ մշ կարաց հա 7
սանել , բայց 'ի կատարած զամեն գաւոյն ժառանգէր .
և ինքն փախստեայ անկանէր 'ի կաղնանս ամենապաց .
* յորմէ չարաչար կատարած փախնանի ընդունէր , ալ 8
գնելեալ 'ի բանտի արեսայ արաբացւոց արքայի : Գար
մեալ 'ի քաղաքի 'ի քաղաք փախստեայ լինէր , ասելի
հալածական յամենեցունց 'իբրեւ ապստամբ յորինացն ,
պղծեալ գործեցեալ իբրեւ գաւառի և քաղաքի և գնդի
մասնիչ և գահիչ , յերկրին եգիպտացւոց եռացեալ
Բարա : * Բաղդաճան անթիւս յիւրակ աշխարհէ օտար 9
ցգց , և ինքն օտարացեալ 'ի մէջ օտարաց կորեաւ .
* անսուգ , անխնամ , անհանգերմ , և գերեզմանացն 10
հայրենեաց չեղի արժան :

- Ճ * Իբրեւ մեղք եղև արքային վն իրացն եղեաց , ապա 11
տամբ համարեցաւ Թաղաւորն զհրեատառն յիւրակ . մշ
այսպրիկ փախնացաւ . գնաց յերկրին եգիպտացւոց գա
ղանացեալ արաբի , եկն 'սուղ քաղաքն 'ի սուր սոյր սու
սերի' և 'ի սեղ գնդակի : * և հրաման ետ զորցն 'որ 'ի 12
բաւռն անկանիցին' յանինայ կոտորեացին , և որ յայտ
բանս ամրացին' անգին 'ի ներքս սատակեացին : * Եւ 13
անգ լինէր տղայոց և ծերոց առհասարակ կոտորած ,
կանանց և մանկանց առհասարակ ստատեղումն , կուսից
և կուսանոց առհասարակ կոտորած : * և մեծ բերք 14
յայն երիս աւարս միանցամայն կոտորեցին . և չորս
բերս 'ի վանառի ոչինչ պակաս լաւութիւն քան զտա
նեալն վաճառեցին : * Եւ իբրեւ այսա չարեղք մշ յա 15
գեցաւ , իշխեաց ձեռնամուխ լինել 'ի սքն Թմ աշխար
հաց , իշխեաց մոտենել 'ի տաճար անգր . առաջնորդ 'ի
ձեռն ունէր զմենեղառս , որ օրինացն և աշխարհին և
գնդին մտանիչ և գահիչ եղեալէր : * Եւ պիղծ և ա 16
նշ

(8) Ոմն . Եւրմէ չարաչար կատարած ... պղծեալ
գարդացեալ . . եռացեալ Բարա : Ուր տիտ . Զեռա
քեալ Թաղեալ : (9) Դիւս . 'ի մէջ օտարաց մեղա .
հանայոն ոմն 'ի բութ' : (10) Ոմն . Չմիւն հայրենեացն
արժանի : (11) Ոմն . Եւ 'ի տեղս նիզակաց : (12) Ոմ
ն . 'ի բաւռն անկցի' յանինայ կոտոր . . . անգին
սատակեացին : (13) Ոմն . 'ի սուրս Թմ ալ' . . . որ օրի
նաց աշխարհին . . մտանիչ և գահի :

- նորէն ձեռք զմբ ապա սեղանոյն, և որ յաղաց թա-
ղաւորաց և յաղաց քաղաքաց եղեալէր ի սրբուն յա-
նաւն և ի փառս տեղւոյն, զայն առեալ պղծոց բաշ-
17 խէին: * Իմերեւ հպարտացեալ յամասեալէր ի միտս
իւր տնտիւքս՝ և ասէր. եթէ վն մեզաց անորէնուե-
րմախաց քաղաքիս բարկացեալ է սոցա ար, վն այսո-
18 յիկ եղին արհամարհանք ի վն տեղւոյն սրբուն: * զի
եթէ ոչ մեզք մեծք պաշարեալէին, լինէր ուղ հեղիւ-
գործոն որ առպեցաւ ի սեղեկեայ արքայ. զի նա ա-
ռաքեցաւ համար առնել զանձուն. և սա արգելք զաղ-
19 վաղաքի մեռալ՝ կործանէր ի հպարտուն իւրմէ: * Այլ
ոչ վն տեղւոյն զաղքն, այլ վն աղքին զտեղին ընտրեաց
20 ար, * քանզի և տեղին ինքն ժառանգեաց զաղքին իս-
տորուն, ուղ և յետոյ բարեացն կցորդ լինիցի. ի միւս
21 անգամ հաճել մեծի նոյ փառք ուղղուն: * Այլ ան-
տիպոն ութհարիւր քանդար ի վերայ իննհարիւրոյն
բարձեալ բերէր ի տաճարէ տնտի. արագ հասանէր ի
քաղաքն անտիպաց, հպարտացեալ մօք համարէր
22 զմով ի ցամաք, և զքամաք՝ ի ծով փոփոխել: * Եւ անդ
Թորոյր վարդապետս խնայոս, յարարել զմնացորդն
եկեանաց, և զփելիպոս յաղքն փրանդ, բայց ի բարեաց
23 խեղճաբոյն ևս եր քան զայն որ եթով զնա անդ: * Եւ
ի գարգիւղին՝ զանդրանկոս. և ի վն սոցա զմնե-
զաւոս, որ չարաչար ևս քան զնա ի վն հասեալ զա-
24 տեր զքաղաքն: * Եւ այլ զի առնէր սակաւ մի գուծ ի
հրեայն, առաքեաց նա մարտն զապողոնիոս երկուք
բիւրուք զորք, թող զհաղաքն զառաքին. զի զմով մարդ
հասարակաւ կատարեացէ, և զկանայս և զմանկունս
25 փաճստեացէ: * Եւ ի բրե եկն յեմ, նախ զառաքինն իս-
ղապու զաւով եմուս, և եղև անդ մինչև յորն սուրբ
յորն շարաթուց. ի բրե յառաւն շարաթուց եգիպ ըզ-
հրեայն գատարկացեալս, հրաման եւ զորացն իւրաց
26 վառել: * որ մօտեցամ ի զնին տեղեանն եկին, սուր
ի վն եղեալ կոտորեաց. և ընդ քաղաքն իւր զմնա-
հանք

(17) Ունի. Հպարտացեալ յիմարեալ եր ի... և անորէ
նաւն քղքիս բնակ: (18) Ունի. Համար առնել զան-
ձն, զի սա արգելք: (20) Ունի. Եւ տեղին ինքն...
կցորդ լինիցին... մեծի փառք ուղղուն: (21) Ունի,
Արագ արագ հասանէր ի քա: (22) Ունի. Թաղքն
փրանք. իմ, փրանքս: Եւ ուր ոչնալ փ. Թառնէ: (23) Ա-
րիւն փ. Եւ ի գարգիւղին զանդր: Ուր ոչնալ. և ի գա-
ղիւղին: (24) Ունի. Երկու բիւրուք. թող զհաղաք զորն
առաքինն. զի զմով մարդ հասարակաւ կո: (25) Ունի.
Եւ ի բրե յորն շարաթուց եգիպ:

հանդերձ այսր անգր զառեալք ընթանային, առհա
սարակ տարածեալ գիթաւալ կացուցանէին :

ՓԱ. * Եւ յուզամակարէ՝ որ տաններորդն եղեալէր, փախս 27
տեսչ լինէր՝ յանապատ ելանէր, զաղանդեաց կեանս
'ի լերինս անցուցանէր . և այնպէս զնգաւն որ Է նմա
էին խտարուա կերակուր կերակրեալ անցուցանէին
զժամանակն : զի մի 'ի պղծութիւն մերմեային :

ԳԼ. Զ.

(Եւ բազում ժամանակաց առաքեաց Թագաւորն 1
զաթեննբիզս ծերունի, տախիւլ տաղնապէլ ըզ-
հրէայն, անցանել զհարցն օրինոց, և յօրենսն այ ալ
մի ևս յամենալ : * և պղծել զտաճարն եմի, և անուա 2
նել զիս յայնմհետե յանուռ որմզգական գիցն ողով
պիտացոյ որ 'ի գարգարիղին էին . ուղ որ զտեղին բնա-
կեալ նստէին . հիւրասէր որմզգական գիցն զանաորի :
* և չարալոր գժուարին նեղութիւն չարեաց 'ի վր հա 3
սուցանէին : * Զտաճարն սուրբ պղծութիւն արուես 4
տականոց հեթանոսաց ընդ, և արքութիւն արահն ա-
րամբք և կանամբք միմեանց խառնակութիւն յաղանդութի
գարծուցանէին . և որին ոչ ևս արժան ինչ էր՝ զայն 'ի
նեղս համարձակ տանէին . * և զտեղանն ինքնին 'ի գըլ 5
խովին անարգելով յօրինացն և խտելով ընտինս իշ- 6
անդ էր ոչ զօրենս չարաթուց տեսանել, և ոչ զտոնս
տարեկանաց զհայրենիս պահել, և ոչ բնու ամենին
կրեայ անուռ անուանել իշխել : * Վարեին ամէին ըզ 7
տեպ սակալ տաղնապաւ յամաւար յօր տօնի ծննդեան
Թագաւորին՝ զի զօհեացն : Իբրեւ տօն հասանէր սպան
գարամետական պաշտամանն, տաղնապէին զնմ պտա 8
կեալս Թաւ ոստոց սպանգարամետին կաբաւել : * Զքա-
ման առաքեցին յնմ մատաքաղաքս պաշտօնաւորս ըկ 9
նել . և իբրեւ բանս 'ի բերան եգին փառողմայեցիքն,
յոր հասու իցեն զօհիւք զպաշտանն պաշտեցին : * Եւ
այն՝ որ ոչ յանձն տանուցուն զօհել՝ անգէն սուր 'ի
վր

ԳԼ. Է. (1) 'ի լաւս" . Յեա ոչ բազում Ժակաց . համայն
օնայ 'ի բնաբ" : (1) Ոման . Զաթեննբիզս : (2) Ոման .
Աղանդացոյ, և ար 'ի գարգալ : Ուր ուխտ . Աղանդացոյ
ար 'ի գարգիղին : (2) Ոման . Դից զանուարի : (4) Ոման .
Վրժանի էր ինչ զայն 'ի : (5) 'ի լաւս" . Եւ խտարելով
ընտին . համայն այլոց 'ի բնաբ" : (7) Ոման . Իբրեւ տօն
հասեալ էր սպան" : Ուր ուխտ . Սպանգարամետական :
սպանգարամետին : (8) Ոման . Լինել . Իբրեւ բանս .
պառողմեացիքն : (9) Ուխտ . Եւ այնք . որք ոչ յանձն
Լիթ

- 10 զի գնեւ. և անդ էր տեսանել զտապ տագնապի առ
 ապանս չարչարելոցն: * Կրամակազիր եղևն զերկուց
 կանանց՝ զի զորդիս իւրեանց թշխառելոյ. ածին վազ-
 քաղակի՝ զմանկունան զսպանեցն կախեցին զմարցն, և
 զին ընդ հրապարակսն առաւակէ՝ շրջեցուցանէին. ա-
 11 պա՛ր տարապապ անաթ՛ի զայր հոսեցին: * Կեպեն եր-
 թեալ զաղառուկ յայրսն մատաւորս՝ զշարժուց աւուրսն՝
 անցուցանէին. իբրև ՛ի վերայ հասանէին, կենդանւոյն
 խանձառեալս հրով սպանանէին: զի երկիւզածուծե-
 12 առարն փափկուծե և օրինացն սրբուէ: * Այլ ես՝
 ազալմա՛ զամենեւեան, որ զգիրսդ յակն արկանիցեք՝
 մի ինչ զի ազգին խղճիցեք, և զվիտս զայս Ծա՛ առ
 տակման տահմին համարիցիք, այլ ՛ի խրատ ազգին մե-
 13 թոյ: * Եւ ոչ ամ քաղում ժամանակս ինչ թողուլ զա-
 ծօրենս. այլ զաղաքակի զեղանս իւր և զարուեստս իւր
 14 յայտնէ: * Զի ոչ եթէ ողաւ այլ հեթանոսս երկաշ-
 անմիտ ընէ Ծա՛ փնչկ լցեն զյո՛ժ մեղաց իւրեանց, և
 15 եկեացեն հասցեն ՛ի դատաստանս անհարկն: * Եթե
 պիս և առ մեւ. քկատարե զԾա՛, զի հասցուք մեք՛ ՛ի տե-
 16 ղի դատաստանի: * Այլ մեա առ մեա խրատե, և արագ
 17 սրագ. անէ ՛ի զի զազորութի: * Զայս քանս Է՛ մեզ
 զի յիշատակի բանիցդ խոսեցաք. արդ անդրեն ՛ի դԷ-
 լնեթ պատմելոյն մատիցուք:
 18 * Եղիազարոս այր մեծ ընդ առաքինսն ՛ի գնդի անդ. յԲ
 լլեռալ աւուրբք Ծերացեալ հասակաւ, գեղեցիկ երե-
 աք. անեալ զայլ ՛ի բերան ստիպէին ուտել խոզնի: *
 19 * Եթ ՛ի մեթ եղեալ յամառեալ պնդեալ սրաիւ՝ յանձն
 առ ընդունել զմահ. քաղանուամբ՝ քան զիկեանս խղճե-
 անկերայ քաղաքանելով: Ընտրեաց ինքնակամ հատա-
 ցել ՛ի տանջանս. մեռնեղէց լինիր, Թքանել անարգել
 20 զպաշտօնս նոյ. * սեղ օրէն է համբերողաց. բացէ ՛ի բաց
 անարգել ինչ՝ զոր ոչ է օրեն յանձնն մատուցանել:
 21 * Իսկ այն՝ որ պատրաստեալ եկեալ էին, ինքեանք առ
 ակարութն մաացն, զի անձնասէր բարոյից զոհից ՛ի
 պաշտօն, Ծանծի ևս էին. առնն տապուէ. տաեալ մե-
 կուսի՝ իւրեանց տկարուէ. մագն զհաստատեալ միտն
 ՛ի զարգայրս ցոփուէ. դարձուցանել ջանային: Բանձն
 22 առ անն զհրաման Թագաւորիդ՝ * Եքեզ այլ միս մա-
 առաւ...

(10) Ո՛հեհ. Բնդ հրապարակսն առապէ շրջն: (11) Ա-
 նեհ. Զաղաքալ աւուրս. . խանձառեալ սրով սպա: (12) Ո՛հեհ. Բնդ արկիցեք. . և փշառ: (13) Ո՛հեհ. Թաղաւ զօրենս: և սնեհ. Թողու զանօրենս: (19) Ո՛-
 հեհ. Եւ ոչ ՛ի մեթ. . յանձն առեալ զմահ. քաղ: (20) Ո՛-
 հեհ. Ինչ զոր Թէլ ոչ է օրեն. Իսկ, ինչ օր զինչ ոչ է օ՛հ:

Խ R r

ասացուց զի լուծցեալ զհարծիսն, և 'ի մահուանէդ ապ-
 րեսցիս: * Եւս զեղեցիկ խորհուրդս հաստատուն յան 23
 ձին եղեալ, զարժանի համակին՝ ըստ ծերուն՝ մեծու-
 թեն, ըստ երևելի վայելչութեն, և զուարթածաղիկ
 արեւցն զուարնացելոյ, ըստ զեղեցիկ 'ի մանկութե
 մինչև յաւագոյնն ղննգրանն. մանուանգ առաւել և
 * Ծածագործ սրբուն օրինազէր կրօնից, ամ կարգօք լի,
 արագ արագ առնէր զպատասխանին: * Ոչ արժան՝ ոչ 24
 պատշաճ, ասէ՝ մերոյ յափոյ հասակի՝ կեղծաւորութե
 մանեւ ընդ սրբութե խառնովանութե: Իցեն բազում
 'ի մանկաւոյ այսի՝ որ ընդ սկսմբ հայկչին. կարծիս
 'ի մտի գնդին և ասիցեն, եթէ եղբայրսս՝ ինքնաւ
 ման անցեալ ծերութե հասեալ 'ի գում զախանի,
 յայտադրուի գարմա: * և նորա մի թիկն զմարտեալ 25
 զայնազեղացին. և զայս՝ ինքն մտաց և կնկր անուն
 ծերութե յաշխարհի Թողից: * Իսկ արդ՝ եթէ ամեն 26
 և ին նոյնչափ ժամանակս կենաց շնորհիցեն ինձ, և 'ի
 ձեռս մարդկան բնաւ. այլ ոչ մասնիցիմ. ապայս յա-
 վտանից 'ի մշտնիկաւոր ձեռաց անտի՝ ոչ կենդանեզ
 և ոչ յեա կենդանեալ՝ սուրեք փախել կարիցեն: * Վշ 27
 այսորիկ քաջութի փոխցայ յաշխարհի աստի, զի ար-
 ժանի իմոյ ծերութե երևցայ: * և օրինակ բարեանց 28
 և առաքինուի մանկաւոյ Թողից, զի յածարութե և քա-
 ջութե 'ի վր սրբուն օրինացն մահու յափ ջանալ մար-
 քասցեն: Չայս ամ իբրեւ ասեր՝ ինքնակամ գիմարտ-
 համակար 'ի վրաս մահուն և ասնջանացն դիմեր: * Եւ 29
 որ յաւաքագին չար ժողով ասացեալ մի իմարեին, զը-
 քանս մի իմարութեն 'ի Թիմուութե գարմա զանիին,
 և գիմարտութե խորհուրդսն իբրեւ մարտութե համա-
 րեին. առաւել մատաղեալ 'ի ասնջանս առաջնապէմ:
 * Եւ իբրեւ մերձ եղև 'ի ասնջանաց անտի 'ի զախան, 30
 երաց զերբան իւր կենեմելով, սկսաւ խտել 'ի նր որ
 ունի զգիտութե սրբուն խորհրդոյ՝ և ասէ: Այս մի
 ինչ յայտ եղև, եթէ 'ի ձեռս իմ եր արձակել 'ի մահու
 մտաց. զայս խտութե ասնջանս մարմնոյ ընկալեալ
 համբերեմ. այլ հոգւով քաջ քաջքութե զի անի սառ-
 անցն

(23) Ոմնո. * Եւս զեղեցիկ խորհուրդս. իմ, խոր-
 հուրդս հաստատունս յան: (24) Ոմնո. Եւ ոչ պատ-
 շա՞ն և ասէ. . . կեղծաւորութե մա՞... ինքնամտացն. . .
 և հասեալ 'ի գում: (26) Ոմնո. Ընդհանցն ինձ. . . ա-
 փայն 'ի յաւտանից: (28) Ոմնո. Բարեանց և քաջութե
 մանկաւոյ Թողից, և յածարութե... 'ի վր սրբունց:
 (30) Ոմնո. Չբերան իւր կենեմելով. սկսաւ խտել ըլ-
 անցումի զգիտութե սրբութե... եթէ 'ի ձեռս էր իմ:

31 արդեմ ան ընդամենի: * Եւ սա՛ զայն օրինակ պատե-
րազմեալ՝ յաշխարհէ փոխեցաւ:

ԳԼ. Ե.

- 1 Ի՛նչ եղև նորոգութիւն մարմն հանգերձ հայեալս,
անկէ՛ւ յառեմն թաղաւորին՝ ի խոշտանգանս դաւ:
- 2 Ե՛ր առանձապէն ուսնէ՛ խաղենի: * Մի՛ ի նոցանէ նա
հասակեցաւ յառաջագոյն, սկսաւ խօսել և ասէ. զի՛ Ս
կայք անցեալ, կամ զմեզ զի՛նչ հարցանելոց էք. մեք իսկ
պատրաստ եմք ի մեռանել՝ քան անցանել ը օրենս հալ:
- 3 Բնիմ: * Բարեալ թի՛ք սրամտութիւն եղև թաղաւորն.
Հրամայեաց ջեռուցանել սապակս, և կատալս, և ա
նիւս, և պէսպէս գործիս տանջանաց պատրաստել:
- 4 Գոյն ի բրեւ վազմագոյն ջեռուցին պատրաստեցին նորոգ
մայեաց հնահասակն յառաջ կապուցանել. և նախ զիւ
զուն կարեցին, և զգլխոյն մորթն գերեզման գարձու
ցին. ապա զսաս և զնիւս առաջի մորթն եղբարցն ծաղ
ց բարձր տանէին: * Եւ ապա ի բրեւ ի բանից և ի մե
ռաց անպիտան տաներ՝ հրամայէր կենդանայն ի տա
պակն ջեռուցեալս իջուցանել: ապա ի բրեւ ննններն
ընդերկար՝ սխալս ի տապակէ անտի ելնալ գիշացել
ծառանայր, սկսան եղբարցն ը միմեանս մարմն հան
գերձ մի ի մարիէ և ասել. քաջութիւն մեռցուք, զանուն
6 և զողբս ծառանդեացուք: * Կայի թի՛ք ննններն
պատերազմէս մերոյ, և ի ծառայս իւր մի ի մարի՛ ան
յտր յանգիմանութիւն ասաց մեզնէս յօրհնուէ իւրում:
- 7 Ե՛ր ծառայս իւր մի ի մարի: * Ի բրեւ առաջին զօրինակ
զայն յաշխարհէ փոխեցաւ. Զերկրորդն ի տեղի տան Մ
ջանացն ծառուցանէին, և զգլխոյն մորթն վարսիւցն իսկ
հանգերձ գերեզման արկանէին. և անգին հարցանէին,
մերիցն ի խաղենի մի, միջիւզ զմե՛ք մարմնից անգամ
8 անգամ լուծեալ է: * Եւ նա պատասխանի իւրեանց
բարբառովն՝ և ասէ, ոչ: զի պարտիկ և սա՛ ի նոյն տան
9 քանն տանէնալ վարձանէր: * Իւրեւ յազատցն պարզել

ԳԼ. Ե. (1) Ո՛րտե. Երկրորդանգանս առանձապի գանձին
ուսնել: (2) Առաջին. Եւ նախ զիւ զուն կարեցին: զի
նախ անցեալ անուանէ նախորդի եղբարցն հանդիս: զի
նախ անցեալ անուանէ նախորդի եղբարցն հանդիս: զի
նախ անցեալ անուանէ նախորդի եղբարցն հանդիս: (2) Ո՛րտե.
Մեք է մեք պատրաստեալս ի: (3) Ո՛րտե. Հրաման եւ
ջեռուցանել... տանջանաց պատրաստեալ: (5) Ո՛րտե.
Առաջին տանէր: (6) Առաջ. Եւ ի ծառայս իւր մի ի
մարի: (7) Ո՛րտե. Տանջանաց մեռուցին... երկ
րեւ իւրեւ մի: (7) Ո՛րտե. Մեք է մեք մարմնից (9) Ո՛

ապաստանն եղև . սկսաւ խօսել և ասէ ջեմագուարն .
այ սէգ հպարտ և ամբարտաւան , զու զմեզ յայտց կե-
նաց աշխարհիս կարծել համարիս . իսկ այն որ աշխարհ
հաց թագաւորն է՝ թէպէտ և մեռանիմբ մեր զմ օրի-
նացն , 'ի կեանսն յաւիտենից 'ի մեռանգամ ծննդեանն
ժամանակի՝ կենաց 'ի կեանս դարձուցմանն : * Եւտնք 10
Խաղբորդն ածին , և զէզուն խնդրին . նա վաղվադու
կէ մտաուցանէր , և զմեռն քաջառիտս տարածանէր :
* Եւ թագաւորն ինքնին իոկ զարմացեալ լինէր զմ ուղ 12
տանույն ուշի մտացն , և սրտին քաջուէ . զի առ ոչինչ
Խաղ զքաւսն համարեցաւ * Եւ աս իբրեւ փոխէր՝ Զարարցն 13
օկն 'ի տեղի մատուցեալ , 'ի նոյն տանջանս չարչարէին քիբրեւ
չունչն վախճանի հասանէր , խօսել սկսաւ այսպէս . մեզ
լու է զի փոխիմք աստի 'ի մարդկանն . և յուսոյն ակն
ունիմք մեռանգամ ծննդեանն յարուէ մեռելոց , քան
քեզ 'ի կենդանիս . զի արգելեալ փակեալ է 'ի բէն յա-
Աւարութի մեռելոց : * Եւս սորա զհինգերորդն մատու 15
նա ջին 'ի տանջանս չարչարանացն . իբրեւ զայս 'ի վեր ե-
դսի բարձ' հայեցաւ ը թագաւորն , սկսաւ խօսել ը նմա՝
և ասէ : * Իշխանութի տեսալ մարդկան , և գու մարդ 16
մահկանացու՝ գործէս զինչ և կամիս . բոլոյ մի 'ի վա-
տուէ ինչ և զմեր ազգս հասանիցես , կամ լքեալ թո-
ղեալ ինչ 'ի ձեռաց նոյ համարիցիս : * Կոյց միմ գու՝ 17
և տեսցես զգորութիս մեծամեծ զբանչեւեացն . որք զի
զքեզ և զազգաւորսն քո չարաչար հարուածովք չար
Գա չարիցէ : * Եւս այսորիկ ածեալ եղև վեցերորդն . և 18
չիկ իբրեւ մերձեղև 'ի մեռանեւ՝ ասէ . զի՝ մուրեալ ես տա-
րադարբուց . ընդ մեզ այս անցք որ անցանեն զմ մից
մեղաց . զի մեղանչմբ առ ծած արժանի զարմանալոյ :
* Բայց գու մի ակնունիցիս ողջանգամ բարեմիտ առ 19
Եւրեւ յածամարտ մատուցեալ : * Եւս առաւել բարեւոյ
մանի յեշատակաց արժանի՝ մայրն զբանչելի . որ զայնպիմ
գեւթն որդի յերմէ կորուսեալ 'ի միում աւուր 'ի մե-
ռամ ժամանակի՝ զմ յուսոյն նոյ * քաջալերեալ սրտու 21
սնդեալ զմի մի 'ի նոցանն քաջալերեալ մի թարեր իւր
եանց բարբառովն , և զսիրտն և զսիրտն զիգուծե առ
նա

ման . Բայց կենաց յաշխարհէս . ծ յաւիտենից մեռան
գամ ծննդեան ժամանակ կենաց 'ի կեանս արդեւուցանել
(10) Ոման . Եւս սորա զեքդն ածէին . . և նա՝ (12) Բա-
ղդի . Ուշիմ մտացն : (14) Ոման . Եւ իբրեւ չունչն :
(15) Աս . Եւ իբրեւ զայս : (17) Ոման . Եւ տեսցես
... որք զքեզ և զազգաւորսն քո չարաչարիցէ : (18) Ո-
ման . Ածեալ զէքդն . . . զի մուրեալ ես ընդ մեզ 'ի
տարապարտուց : (20) Բաղդի . 'ի միում աւուր ժամի :

- 22 Եւ զիսկս զառեալ. * քաջուք յառաջ մատուցեալ՝ ասեր. չգիտեմ ո՞նչ բնաւ գուք յարգանդիս երեւցարուք. և ոչ ես ինչ զոգիսդ՝ կամ զկեանսդ ձեր շնորհցի, և ոչ զկերպարանսդ ձեր զիւրաքանչիւր ես նկարեցի, և ոչ զհասակդ ձեր ծնեալ և սնուցեալ: Այսուհետեւ ես
- 23 իմ ինչ՝ ոչ համարեցայ. * այլ որ աշխարհի արարիչն է, որ ստեղծ զծնունդս մարդկան, զկեանսդ և զոգիսդ՝ ի գալստեան իւրում իւրով ողորմութիւն ձեր գար
- 24 ձուցանէ: * Անախըստ թէպէտ և արհամարհեալ զինքն համարեցաւ զասն բարբառաց նահատակացն, սակայն մինչեւ ոգիքն կրասերոյ մանկանն առ իւր կային, Գառնաւ ոչ միայն բանիւք միութարութի մատուցանել, Դէ այլ և արգեամբք հաստատել՝ ի մեծութիւն յաւտգոյնի Դէ հասուցանել, երմանել առնել յաշխարհի. միայն թէ ի նախնեացն օրինաց փոփոխեցի. գործ ի ձեռնն տալ
- 25 և բարեկամ անուանել թագաւորաց: * Իբրեւ ետես թէ աննեւին պատանին ի բանս թագաւորին ոչ խոտորեցաւ, կոչեաց թագաւորն զմայրն, և ալաչէր լինել պաշտանդոյն կենացնորին խորհրդական՝ զի փրկեացի: * Իբրեւ կարի շատ օտիպեաց, յանձն առ խօսել լէ որդւոյն.
- 27 խոնարհեցաւ ի նա, * սկսաւ ծանօթ առնել զհպարտ զամբարառեան թագաւորն, և ասէ: Ողորմեաց քնձ որդեակ իմ. յուշ լիցի քեզ զի կրեցի զքեզ ինն ամիս յարգանդի, և սնուցի զքեզ զերիս ամն ի գիրկս ստեամբքի
- 28 և հասուցի զքեզ յայդ չափ մեծութի հասակի: * արգազալմձ զքեզ որդեակ, հայեացես դու յերկինս և յերկիր, և որ ի նորարանք իցեն. յուշ լիցի քեզ զի յոյնէ արար զնա Թծ. սոյնպէս և ազգք մարդկան ստեղծան
- 29 ի նմանէ: * մի զարհուրի որդու ի չարաշուք գահճէ պալի, այլ եղբարցն արժանի եղեալ ընտրեալ զմահքան զկեանս աշխարհի. զի ընդ այն եղբարս ընկալայ զքեզ
- 30 ի ձեռս ողորմութե մեծին ալ: * Եւ մինչեւ մայրն զայն միութարութե մատուցանէր ի միտս հաստատունս, սկսաւ խօսել պատանեակն՝ և ասէ. Եմձ կայք, զի յապաւ

(22) Որեւ. Զգիտեմ բնաւ ոմ գուք յարգանդի իմ երեւց. . . . զկեանսդ ձեզ շնորհցի . . . և զհասակդ ձեր . . . ես ինչ ոչ համարեցայ: (23) Բաղն. Ընտրմութիւն ձեր գարմուցի: (24) իւր. Ան բարբառոյ նախառանցն. Կամայն ոմնի ի բնութիւն: Որ եւ անն. Ի բարբառոյ: (24) Բաղն. Այլ և երգամբք հաստատուն: (24) Որեւ. Գործ ի ձեռնն տալ. և բարեկամ առնել թագաւորաց: (27) Յօրինակի պատեր. Ծաղր առնել զտոր զամբարտաւ: (27) Որեւ. Զինն ամիս յարգան. . . յայդ չափ մեծութե: (29) Որեւ. Ընտրեալ զմահ:

պաղէք : զիմ ինչ լսելոց հրամանի թագաւորիք . որ
 հրամանաց հնազանդեալ եմ օրինաց հարցն մերաց օր
 տուան 'ի մեռն մովսիսի : * Այլ գաւ' որ զիմ ինչ լս 31
 բխգ խորամանկեցեր 'ի վերայ օրգւոյդ երբայցեաց ,
 գաւ մչ ապրեացիս 'ի մեռաց եյ : * զի եթէ առ խորամու 32
 պատգահասի * կենդանի եր մեր առ փոքր մի ինչ բար 33
 կացեալ իցն , գարմեալ համեոցի ողորմութ ընդ ծա
 ույս իւր : * Այլ գաւ անօրէն , ապամմա , պիքն , 34
 վատարանց . զի՞ զուր հպարտանալ յաւով քոյով ան
 տեաւ 'ի վր ծառայից նր : * սակայն լին ինչ ապրելոց 35
 յամենագէտ յամենակալ գառաւտանացն եյ : * Զի 36
 այժմիկ մեր եղբարք սակաւ ինչ ցաւոց համբերեալ վն
 կենացն յաւիտենից , և 'ի վերայ ուխտի կտակարանացն
 եյ , անկեալ կան մահաւ տարածեալ : * այլ ես հաւա 37
 տար եղբարցն իմոց զըւնչ և զմարմին մասնել պատրաս
 տեալ ունիմ 'ի վերայ հարցն օրինաց . յաւացեալ կար
 գամ առ եծ , քաւութ ազգին եմք գտանել : և զքեզ
 մեծամեծ տանջանք հեծեծութի խառովանել՝ զի ես
 մայն է եծ , և այլ որ՝ չիք : * ինչ և եղբարքն իմով 38
 զիմ նիւթեալ արամաւի բարկութի ջնջել և 'ի բաց
 անցանել : * Եւ յայնչ քաղութի սրտի մանկանցն իւ 39
 թանեցանց՝ արտաքնի լինել թագաւորն , առաւել 'ի
 վերայ կրտսերոյն գաւնապէս տանջանա մատուցանելն :
 * սակայն և սոս անարատութի և սրբութի յաւացեալ 40
 'ի եր մեկնեցաւ յայնարհ : * Զհեա որդւոցն և մայրն 41
 երանելի 'ի նոյն օրէնս կատարեցաւ : * Այն օրինչ վն 42
 հարցմանց զսկիցն , և վն անհնարին տանջանացն՝ յայտ
 վայր ցուցեալ լիցի :

ԳԼ Ը.

ԺԳ. Այլ յուգա մեկարէ՝ և որ ընդ նմա եին . որք տաս 1
 և անգ զազատեղացեալ մտանէին 'ի գեղա՝ 'ի քա
 ղաքս՝ և յազարափս . յինչն արեանէին զազատահմն ,
 և

(31) Ռմստ . Զլարիս խորամանկեցեր : (32) Ուսիս յաւելա .
 Պատուհասի՝ զայս Ըն Բաղա Թորդիւն : Կեն' : (34) Ռմստ .
 Պիքն , վաս արանց . . . յաւովք քով անտաւ : (36) Ռ-
 մստ . 'ի վերայ ուխտին կտակա' : (37) Ռմստ . Եւ զմար
 մին մտանեալ պա' : (37) Ուսիս . Հեծութի խառա' :
 (38) Բաղա . Եւ 'ի բաց անցուցանել : (39) Ռմստ . յա
 յելան . 'ի վերայ կրտսերոյ որդւոյն գաւնա' : (42) Ռմստ .
 Ասան ինչ որ վն հարցմանց :

ԳԼ Ե. (1) Ռմստ . Եւ որ ընդ նմայն որ եին , տաս . .
 'ի գեղա և 'ի քա' . զազատահմն : (1) Եւսիսիսիսիս

- և նուաձէր զհրեայսն որ կայեալ էին հաստատութիւն
 յաւանքսն իւրեանց . գունդ լինէին յաւելութիւն բազ-
 2 մանային , լինէին իբրեւ զհրեայսն : * Կարգային առ-
 ար այց առնել հայեւ 'ի ժողովուրդ անգր որ կոխեալ
 եղև 'ի հեթանոսաց , գծալ 'ի վերայ տաճարին որ յամ-
 3 պարտաց ձեռացն պղծեցաւ : * Ողորմել 'ի վերայ քա-
 ղաքին որ յապահանութիւն է 'ի սասակումն յասակացն
 4 հասուցանելոց եր , և հայեւ 'ի գոչումն արեանցն : * յի-
 շիւ շիւ զանմազ մանկանցն կորուստ տարապարտուց . ա-
 5 ծել զմատու զհայհոյանս անուամն արդոյ : * Իբրեւ կազ-
 մէր ' լինէր զգրաժողով մակարէ , գիմակալ ինչ ոչ լի
 նէին նմա հեթանոսքն . զի արամաութ բարկութե մե-
 6 ծութեցն Թեոփիլ յողորմութե դարձաւ : * Հասանէր
 'ի վր գիւղից և քաղաքաց , հրձիգ առնէր զամուր և
 մեւր անդին Թշնամեացն : անգրէն նուաձէր գարձու-
 ցանէր զգրաժողովսն 'ի Թշնամեացն . մեծամեծ սատարիկ
 7 հարուածս 'ի վերայ Թշնամեացն հասուցմաներ : * մանա-
 ւանդ զցիւնր . ևս իւր օգնական զործակից զառնէր .
 8 և համբաւ քաջութեն թմ կողմանս ընթանայր : * Իբ-
 րեւ զայն անոաներ փխլիպոս , զի գամ քան զգամ իբր
 առնն յառաջագէտ աշոգէին , աղբուռն հրովարտակոչ
 առ պարտէսս սարապետ սատարին ասորուց և տաճ-
 կատանի 'ի հրեշտակս առնէր , օգնական 'ի Թիկուան զօրս
 9 'ի ձեռն հասուցանել : * Նա վաղվաղաքի իբրեւ առնայր
 զհրովարտական ' զնիկանովք պարտիզեանց : Գրառքին
 սիրելի աւագաց իւրոց 'ի ձեռն գումարէր ոչ ինչ պա-
 կաս քան զքառասուն հազարաւ առ հասարակ բառ-
 նա 'ի զիւր ' շիւշիւ զազան հրէից : Գանդիմանեաց նմա
 զգորգի սպարապետ ' զայր քաջ իրաց պատերազմի , ան-
 10 զեակ Թփ հմուտ : * Յանձն առ նիկանովք ' զհարկն ա-
 ռաքին զոր տային հումայեցւոց հարկւր քանդար 'ի
 11 հրէից գերութե անախ լնուլ : * Անդ հրաման տայր
 շուրջ զծովերգին , կռիւր զվաճառականս մարդա-
 զին 'ի հրեամուսն . խոտանայր իննսուն իննսուն մարդ
 տալ

խտէր . Գունդ լինէին յաւելութիւն բազմանային : (2) Ո-
 նախ . Կարգային առ Թե . . . որ և կոխեան եղև 'ի հե' . .
 որ յամուրտաց ձեռն պղծեցաւ : (6) Ոնախ . Տեղեւ
 Թշնամեայ . . . 'ի վր Թշնամեայ հասուցանէր : (8) Ո-
 նախ . Զօրս 'ի ձեռն հասուցանել : (9) Յորիւնիս . Պար-
 տակեանց : (9) Ոնախ . Զհրովարտակն . զնիկանովք
 զգարտակ . . . յաւագաց իւրոց . . . քան զքառասուն հա-
 ղար : (9)(10) Ոնախ . Տեղեակ Թփ : Ընդ մուտ յանձն
 առ : (11) Ոնախ . Անգր հրաման տայր . . . խոտանայր ին-
 տան մարդ տալնց . . . որ երկնից դա' . . . կայ 'ի վր 'ի

տալ նց 'ի բանբար մի : յայն ինչ ինչ հայեր որ յեթեմից
դատաստանն յամենակալէն կանխեալ պատարաստեալ
կայր 'ի վր նր : * Յուդայի էին ոմանք որ գուրդի լի 12
նէին վասն նիկանովոյ արշաւանին : * նոքա առ վա 13
տասարտել իւրեանց՝ այսր անգոր խուսափեին : քե որինչ 14
իւրեանց մնացեալ էր վաճառէին . և առհասարակ զաւր
ամենակալ աղաչէին , ապրել յանօրէն յանարժան ձե
ռանէ նիկանովոյ . որ մինչև տեսեալ էր նր , Է վա
ճառականս՝ անձանց նոցա գինս հատանէր : * Իսկարգ 15
եթէ ոչ իսկ վն նց , բայց սակայն վն ընդ հարցն ուր
տիցն և կտակարանացն , և վն մեծի և սրբոյ տնօրէնն
իւրոյ փրկէր զնս 'ի նմանէ : * Զօրաժողով լինէր մա 16
կարկ որ զիւրաւն էին արամք իբրև վեցհազարաւ .
միսթարէր զնս՝ զի մի պակասիցեն յայնչափ զօրաց բաղ
մուծէ , և մի վհատեցին զուր տարապարտուց 'ի վր
եթէնոց կուտելոց բազմուծ հեթանոսաց գնդին . այլ
կալ և մարանչել քաջութիւն : * նախանձ 'ի մեծ գնել 17
զարբութե տեղւոյն զկատարեալ անարդանն , և զհա
րեալ քաղաքին գերութե զարշարանն . զնախնեաց
սրբուն զվարատել օրինացն : * Եւ նոքա առն 'ի գէնս 18
յուսացեալ են և 'ի զօրութիւն իւրեանց . մեք յամենա
կալն Թժ որ կարող է զայնոսիկ որ զմեզ յալն գնեն
և գաղտարհ ձմ , 'ի մի շուշ ոգւոյ զօրուն ստատել :
* Եւ սկսաւ յուշառնել զմիոյ միոյ զառաջնոցն քաղա 19
թիւս , և զգնականութիւն որ եղեալ էին 'ի Թէ : Յիւ
ցէք զսենեկերիմ , և զօւթուտանն բիւրուն պատակուն
միանգամայն : * Յուշ լիցի ձեզ պատերազմն հռոմայեց 20
այց ընդ գաղատալիս . զի ամենեկին առհասարակ 'ի
գործ անգոր հասեալէին երկոտասան բիւրաւ . սոքա
եղին վեցհազարաւ , առհասարակ 'ի մեծ ժամանակի
զերկոտասան բերն առհասարակ կոտորեցին , օգնա
կանուծ լցեալ բարձրելոյն : * Եւ այսու միսթար քա 21
ջուր բանիւք վառէր պատրաստէր զնս 'ի վր օրինացն
և աշխարհին իւրեանց՝ մաագեւր մարտնչել համար
ձակ մեռանել : * Յերին գունգա զօրսն բաժանէր , 22
եր

(14) Ոմանք . Ապրել 'ի յանօրէն . . . ձեռացն նիկա" . . . գին
հատանէր : (15) Ոմանք . Իսկ եթէ ոչ զն նց , բայց սա
կայն վն ուխտիցն հարցն և կաա" : (16) Ոմանք . Որ զիւ
րեն էին . . . զի մի պակասեցեն : և ոմանք . զի մի պակասեցեն
յայնչափ զ" : (17) Ոմանք . Եւ զվարատել : (19) Ոմանք . Որ
եղեալ են 'ի Թէ . . . և զերկոտանն բիւրուն : և ոմանք
գրէն՝ և զթմանն բիւրուն : (21) Ոմանք . Եւ այսու միսթա
րէր , և քաջալիք բանիւք վարէր : (22) Բնի . Եւ զսով
տեփ զըրաւար : (22) 'ի լաա" . Եւ զսովտեփան զօրսն :

- երկայանայ զնգալն՝ զերկանն զեզրարան զմուտն և
 23 զսովակալ զօրավար փացուցանէր : * Իւարմեալ առ քա-
 ջաւերուսթե առ մեթիմարուն. զօրացն՝ բերեալ զնր զեզ-
 րայ մատանսն առաջի՝ ընթեռնոյր : Իւրորքանիւր
 զօրացն յանուն ան՝ նշանա բաշխէր . և առաջնոյ զնգին
 լինէին զքաղաքսն պատրաստեալ , յարձակէր 'ի գի-
 24 մի հարկանէր. նիկանովոյ : * Իբրեւ օգնականուր բա-
 մնակալէն՝ նշ 'ի վր իջանէր , հասանէին հարկանէին 'ի
 զօրացանսն թշնամեացն աւելի քան զիննհազար սպա-
 ռապէն , յառաջնուր յարձակել անգ պակաս առնէին :
 25 և զայն խոց և խեղս և վերաւորս առնէին . և շուրջ զք-
 անակաւն՝ պահ արկանէին : * և զինչ և զգանձս մար-
 դագին վաճառականացն՝ խաբանց առնուին : և զմեա-
 ցեալ զօրսն նիկանովոյ առաջի իւրեանց փախաւա-
 26 կանս առնէին , մինչ օրն տարածամէր : * Իբրեւ ժամ-
 քաւսն 'ի տարածամէլ անկանէր , պարսն՝ վաղձաղա-
 կի տագնապաւ գտանային , և ոչ ընդերկար հալածէին
 27 զնն զի 'ի վաղիւ անգր շարաւթ էր : * այլ հասեալ այս-
 րէն՝ ունէին զհակառակն տեղի : զզէնս քաղէին զանկե-
 լոցն , գիւղերծ առնէին զվիրաւորսն . և ինքեանք զա-
 րաթեան պատրաստէին : օրհնէին խնամովան լինէին՝
 փառաւոր առնէին զնր , զի փրկեաց զնս 'ի նշնէ յա-
 ւուր յայնմիկ : զայն օր սղորմուէ առնէին՝ և նշան յազ-
 28 Թուէ : * Յեա շարաթուն՝ նեղելոց և ալեանց՝ և որ-
 բոց մասն առնէին յաւարէ անաս . և ապա ինքեանք
 29 ընդ բաժինս աւարին խառնէին : * Իբրեւ զայս գործե-
 ցին՝ առհասարակ ազօթս անկեալ մատուցանէին առ
 սղորմածն ան . ազալէին մինչ 'ի վախճան հնչող լինել :
 30 Հոգ ծառայս իւր : * Տիմոթեոս և բագիգէս յոր գործ
 հասնալէին . հասանէին բախէին հարկանէին սպանա-
 նէին 'ի նոցանէ տեղի քան զերկուս բերս . ամուրս :
 բաղումս և զբարձունս քաղաքն ունէին , բաղում գանձս .
 ընկից և ստացուածոց նշ յաւարի տանէին . բաժանա-
 կիցս իւրեանց զանանկս և զորսս և զծերս աւարին իւր .
 31 եանց առնէին : * զզէնս սպանանելոցն քաղէին 'ի պի-
 տոյս տեղիս Թողուին : և ինքեանք աւարաւն յեմ առ
 32 նահապետս ազգացն դային : * Անդ սպանեալ լինէր
 նշ

(23) Ոմեհ . Առ քաղաքուսթե զօրացն : (24) Ոմեհ . 'ի
 զօրաց անաս 'ի Թշնամեաց : (24) Ոմեհ . Եւ զայսն խոց
 և խեղս : (25) Ոմեհ . Յիւրեանս առնուին . . փախաւա-
 կանս տանէին : (26) Բագան . Եւ այսրէն՝ վաղձաղակի :
 (27) Ոմեհ . Չայն օր սղորմութե հասարէին : (30) Ոմեհ .
 Տիմոթեոս իւր և բա : (31) Բագան . Չգինս սպանե-
 լացն քա : (31) Յորմային . Ի պիտոյս տեղիս Թողէին :

նչ գտնեմէս, որ բազում լարարանս 'ի վր արգին
 հրէից հասաւցանէր: * խորովեցին զմարգիկ գաւառ 33
 ուսոյն. որ ուրախուէ առնէին, նշան յաղթուէ կանգ
 նէին. անէին զկարխութենէս փախստեայ և որ զնախան
 էին, որոց զգրուան լուցեալ էր՝ կենդանայն պրէին:
 * խալ յամ կողմանց Թշուառացեալ նիկանոց. որ զհա 34
 զար փառապահանս 'ի մարգարէն անէր որդւոց հը
 բնէին. * մեծաւ սասապանոց Թշուառութի անկեալ 35
 'ի փառացն հանգերմէ հրամանաւ Խն, գէձեալ չ մու
 րազս անկեալ, մեծ սուգ առեալ զն զորացն կորստեան,
 փախստեայ կորացեալ 'ի քաղաքն անտիրացւոց ան
 կանէր: * Եւ որ զհոռմայեցւոցն խոտանայր զհարին 36
 յեմացւոց գերութի անտի ընաւ, ինչնին նովին բե
 րանով պատմեր՝ Թէ յայտնի եմ է նչ օգնական. զն
 պարբիկ օղջանգամբ և առանց խոցտուլոյ՝ 'ի պատերազ
 մէ ելանեն. զի հաստառաւ ուրեմն պահին զորենս
 որ 'ի նմանէ կալեալ է:

ԳԼ. Թ.

ԺԴՐ Նգ. այն ժամանակն զէպ եղև գառնալ անտիրաց 1
 և մեծաւ անարգանոց 'ի կողմանցն պարսից. քանզի
 էր երթեալ նա 'ի քաղաքն 'ի բաննն, խորհեցաւ մեծն
 արկանել զգանձին. և Թէ հնարեացի զքաղաքն իսկ
 աւերել ջանայր: Իբրև զայն զգային զորք քաղաքն.
 որ հասարակ 'ի զինս խորհանց ընծայան. և զայն որ
 մեծաւ սասապութի 'ի վր երթեալ էր. անարժանի կը
 բռնէր յանձանց 'ի բայ մերժէին: * Իբրև չու առնէր 2
 խաղայր զնայր ամեթարից անտիրոս 'ի կողմանցն պար
 սից, գայր հասանէր 'ի կողմանս եկառաւանայ: անդ ըն
 նէր նմա որ ինչ անչ անցեալէին ընդ նա: * Չմտա 3
 անէր զտառհակուէ քաղաքացւոցն որ զնա 'ի փախստա
 դարձուցին: * Լքեալ սրամուտիք՝ զերկրոցանց կաղ
 մանցն զմտաւ անէր յեմացիս անդ յազեցուցանել 4

ԸԷ

(33) Թորնային. Չգրուան լցեալէր՝ կեն. (35) Ոմեհ. Չգեալ ընդ մուրազս անկեալ: (36) Ոմեհ. Ինչն նա զին բերանով... 'ի պատերազմէ ելանէին:

Գլ. Թ. (1) Աստ. Անտիրոս մեծաւ. Խո, մեծի. Կո
 րանոց 'ի կողմանցն. (1) Ոմեհ. Էր երթեալ նր 'ի քա...
 ... և Թէ հնարեացի զքաղաքն... Իբրև զայն զգային...
 սասապութի 'ի վր ընծայեալ էր, անար: (3) Բեհ. Չմտա
 ևս անէր զտառհա: (4) Ոմեհ. Չմտա ևս ա
 ճէր յեմա: (4) Իւրա. Եւ մտեգեալ չանապարհին:
 Չայն ինչ անէր զմտա, Թէ յերկրից իբրաւնոց ինչ

- Երամանութե բարկութե խորոյ . զի այսորիկ հրամանն
տալոյ կառավարին , առկայ տաղնապաւ անդադար տալոյ
վարել : Քառ եղևոյ շանապարհին : Զայն ինչ ոչ անկեր
գնառա , թէ յերկնից իրաւունք ինչ ոչ երթալին . բայց
ինչն անհամեմատ քրոյր 'ի հպարտութե ամբարտաւա
նութե իւրոյ , և անկեր անմարդի զեմ հրկից հասուցաւ
5 նել : * իսկ ամենակալ բարձրեալն ար ամ իլի եհար
զնա աներկոյթ հարուածովք : այն ինչ բանքն 'ի բերան
նք եին , ցուք ռաստիկք և անհնարին ասկերաց 'ի զք
հասանելին , և գառնութե խիճք 'ի վար անկանելին :
- 6 * Կարճ յերաւունս . զի որ բողբոմ նորանոր լարաւոր
ցաւս յայլոյ մարմնս ամենանք հասուցանել , նոյն
սասակուէ ցաւք զնովաւ անկեալ պաշարեալ պահէին :
- 7 * Սակայն և այնպէս ոչ կատեր 'ի հպարտութե անտի ,
այլ առաւել բարբաղեր ամբարտաւանութի բարկութի
'ի զք հերքոյնցոց . ստիպէր շնորհել 'ի շանապարհ ,
մինչ գէւոյ եղև նմա անկանել 'ի կառայ անտի՝ մինչքեւ
գայր նա տաղնապաւ : Անդ անկանել 'ի լարալոր
ամենանք . զի ամ ասկերքն առհասարակ խորասկիւնին :
- 8 * և այն որ այնինչ կամեր 'ի զք աղեաց ծովու սաստեղ
զի անորին . հպարտութեն , և զվերին լեռանցն ներքին
առնել , և զներքին վերին . զնա ինչն յերկիր հոգեալ ,
չաղակաւ շրջեցուցանէին . յայնմապէս այլ զորութեցն
9 երեւցելոց : * մինչ յայլոյ անտի անորինին եռանգն
որդանց բոկեալ սորսորել . և իննգամուք իւրով ամբ
տին ցաւոց զանգաման 'ի միւսանց յոշել : Եւ 'ի ներխոյն
- 10 հառոյ զբրայն ամբ ներել տաղնապաւ : * և որ յառաջին
հպարտացեալ մտք զաստեղս երկնից ամբոմբել համա
րեր , այսր անդր շրջեցել ոչաք կարեր զի ներխոյն հո
11 տոյ տաղնապի : * Յայնմ վայրի սկսաւ բեկանել 'ի հո
պարս յամբարտաւան խառուէ անտի , և 'ի միտս իւր
իջանել որ տանջանացն այլ . միով միով ցաւք 'ի զք
- 12 հարեալ մարմնոյն զայրացելոյ . * զի և ինչն իսկ ոչ կա
րեր ժոյժ ունել 'ի ներխոյ հառոյ անտի : Միտաւ այսպէս
խառել . պարտեւ պատշաճ է հնազանդ լինել ամ այլ , և

ժ

երթալին , համայն անոյ 'ի քառ" : Ուր և անտի . իրաւունք
ինչ ոչ օրէնին : (5) Ունտ . Այն ինչ նր բանք 'ի բերան
լինէին : (7) Ունտ . Բարբաղեր յամբարտաւանութե . .
Շնորհել զանապարհս . . . 'ի լարալոր ամենանք : (8) Ու
նտ . Եւ զներքին վերին առնել . . . այլ զորութե երեւ
ցոց : (10) Ունտ . Վն ներխոյն հառոյ , և օրիւմ Գ . Վն
հառոյ ներին : (11) Ունտ . Յայնմ վայրի . . . իջանել առ
տանջանաց . . . հարեալ մարմնոյն զայրացելոց : (12) Ու
նտ . Ասկերոց օրինակաւ բարձրա :

մի՛ ի մարմնս մահկանացուս անտեղի օրինակ բարձ
 րանալ։ * Ազալիք, ուխտս զնէր առ այն որ չի՛ր նմա 13
 որդորմելոց։ * Վասն զիք քաղաքն հարժ յառանկ է անձ 14
 մարգի կացուցանել, զայն մարդաշատ է ազատս ցառ
 քանել։ * Չհերքայեցին որոց աղառնայր՝ ոչ պատառ 15
 նայ է ոչ թաղելոյ արժանի առնել, այլ կանաճիք և
 մանկուով ի հաւակերն զնել զաղանաբնկս տարերալ,
 զնն քաղաքակիցս իւր՝ հաւասարս աթենացւոց դրով
 մեւրհակօք կացուցանել։ * Եւ զտաճարն Եբ՝ զոր յառ 16
 լառն ապանայր կապուտ կողուպուտ թողուլ, գեղեցիկ
 պատարագք զարգարեցից։ և զգարգ և զտպաս տաճա
 րին որ յառաջ անտի տարերալ իցէ, բաղմապատիկ անդ
 րէն դարձուցանել։ և զհարգս մօրից պիտայ պատարաւ
 դաց յաղթուննուտ ընուլ։ * Եւ ի վի՛ր այսր Թափ հիւր 17
 րպեցիք ևս լինել։ և յեւմ մարգաշն տեղիս հասանել
 պատմել զզորութի մեծութենն ից։ * Իբրեւ ոչնէ եր 18
 հնար ցաւոցն գագարել, զի հասնալ էր ի վի՛ր նի՛ պա
 տուհասն ի ան արդար գառապատանաւ։ Իբրեւ ակն ինչ
 ոչ կալաւ այնուհետեւ ապրելոյ իւրոյ։ Հրովարտեա
 առնէր առ եքրայեցիսն մեծաւ խոնարհութի՛ օրինաւ
 կաւս պրուիկ։ * Աւ քաղաք հերքայեցիս. առ ընկերս 19
 եղբարս քաղաքակիցս, ոչնչն յոյժ։ * Ընդհարոյժ աւ 20
 նիմ վն ձեր յայ։ * և ես ի տեղարուէ իմում յանհաւ 21
 րին հիւանդութեն մեծաւ գեղով յիւնցի զմեզ։ դար
 ձեալ եմ ես ի կողմանց պարսից, և անկայ ի հիւան
 գութն դժուարին. և այսպէս լուս համարեցայ ի մօր
 իմում վն օգտի հասարակաց և ընտաւ։ * և իմ ոչ եւ 22
 թէ յոյս ինչ հատեալ է վն կենաց, այլ ակն ունիմ
 ապրել ի գժուարին հիւանդութեն ասալ։ * Բայց և 23
 յայն վայր հայեցայ, և թէ հայրն ի ժամանակի յորում
 վերակողմն կողման շուեալ գնացեալ երթայր՝ ցոյց նա
 ղքոխանակն իւր։ * զի եթէ որ ինչ անցք անցնեն ընդ 24
 նա, կամ համբաւ ինչ գժուարին եկեացէ՛ գիտիցեն
 ում պահեալ կայ՝ և յանձն է տեղին, և մի խռովեալ
 ցին։ * Եւ թող զոյս՝ հայեցայ ես շուրջ զմեզ ի մեր 25
 ձաւարս արքայութեն մերոյ, և որ շուրջ զմեզ ընդ ա
 կամբ

- (13) Ոմանք. Ազալիք՝ և ուխտս։ (14) Ոմանք. Վն զի զԵբ
 քա՛. յարժ յառանկ. և ազատացուցանել։ (15) Ոմանք.
 Չի զնն քաղաքակիցս։ (16) Ոմանք. Քաղաքակիցս հար
 ւմ. մեւրհակացն կա՛։ (17) Ոմանք. Չոր յառաւ անտի։
 (18) Ոմանք. Պատուհաս. գառապատանոք։ (19) Ոմանք.
 Եղբարս քաղաքացիս։ (21) Աւ. Գեղով յիւնցի զմեզ։
 (23) Ոմանք. Եթէ հայրենի ժամի յորում վերակողմ
 կողման շուս առեալ գնացեալ եր՛։ (25) Ոմանք. Երայեցին

կամք հայրենի 'ի մեզ . յայն արարի եւ զորդի իմ զան
 տեղոս 'ի տեղի իմ թագաւորութե . զոր բազում ան
 քամ արգելեք իբրեւ չնա արարեալ իմ գնայի . 'ի վերին
 կողմանա երթանայի . բազմաց ումեք 'ի ձեռն յանձնա
 բարեալ' . և 'ի ձեռն եղեալ երթայի : այլ ես' և առ ն
 գրեցի պատճենիւդ այգուիկ , զոր առ ձեզդ 'ի ներքոյ
 26 գրեցի : * Արգ ազալն զմեզ յիշել ձեզ զերախան
 զաւհատարակ բարեացն . և ոկր օգուա առ իւրաքան
 չեւ' պահել ընդ իս գնաւորութի մարտնուէ' և առ
 27 որդիդ իմ . * զի զայս ինչ հաստատեալ հաւատացեալ
 գիտեմ . Թե քաղաքացին մարդասիրազն ևս յանկի
 28 ցե 'ի ձեզ' զմեզ բարուց գինի հայեցեալ : * Եւ մար
 դասընչն' անորէն հայհոյին , զայն օրինակ անկեալ
 կործանեալ թաւաճեալ լինէր . յօտար լերինա ջարա
 չար տանջանալ զոր Է այլս անցոյց' կարծէր 'ի կենաց
 29 անտի : * Իսկ փոխպապոս գայեկորդի իւր որ առեալ
 տանէր զմարմին նորա' երկնաւ յորդուց անտի . առ
 պաղմենոս յերկիրն եգիպտացւոց հասուածով փոխ
 տեայ լինէր :

ԳԼ Ժ .

1 Ո՞ւսկարեսս և որ ընդ նմա եին յօղանկանութե նն ժե
 զօրացեալ , գրեգորս առնէին բազաւին և տա
 2 շարին : * Եւ զբազինսն որ 'ի մեջ քաղաքին էին , որ
 յօղապէսացն արարեալ էր . և զտեղիս պաշտամանց
 3 քանկին . * և զտաճարն արբէին , և այլ տեղան շինէին
 որբեալ' զմեան հրով : և զարձեալ 'ի նոցանց հաւր առ
 նուին , և մատուցանէին զողակէզան պատարագաց
 յիս երկեամ ժամանակի . ճրագունա և խունիս , և
 4 զգնել զնուէրս հանապարհոս յաճախոց հային : * Եւ
 զայս իբրեւ արարին , անկեալ տարածեալ 'ի վր երե
 ւաց իւրեանց զմր ազալին' զի այլ մի կրկնեցին 'ի
 վր նոցն քրիստոս : այլ թեպէտ և երբեք յանգանկեալ
 ինչ' 'ի ձեռն իւր հեղուք խրատեալ' և մի 'ի ձեռն հայ
 5 հոյիւ խուժագուժ հեթանոսաց մասնն զմեզ : * Արգ
 յԷ

'ի մեզ . . . գնացի , 'ի վերին կողմանա երթայի , բազմաց .
 (26) Որքո՞ւ . Զառ հասարակացն բարեաց : (27) Որքո՞ւ .
 Բանիկ իցե . . . զմեզ բարուց : (29) Որքո՞ւ . Դայեակորդի
 իւր . . . առ պաղմենոս . . . հասուած փոխտեալ լինէր .
 Գլ . Ժ . (1) Օրինակ . Մարգարայ , և որ ընդ նմա .
 (2) Որքո՞ւ . Ար օղապէսացն արարեալ էր : Քաղաք .
 Զարս այլապէս : (3) Որքո՞ւ . Թաւաճեալ հայր : (4) Որ
 քո՞ւ . Եւ մի 'ի ձեռն հայհոյել : (5) Երկնաւ յորդու

յորում աւուր տաւարն 'ի ձեռս հեմամասաց պղծե
ջաւ' գէտ եղև 'ի նմին աւուր 'ի նոյն ժամանակի ըս-
տրուեմին անգրին նարգել, 'ի քաներորդի հինգե-
բարգի ամսոյն որ անուանեալ կոբի քաղև' քննու- 6
եմք և ուրախուք առնել զան աւուրցն զուեմ որ, ըստ
քանի աւուրցն տաղաւարահարաց : Զի յաւ լիցի նոյ'
սեյ քառալ զանս աաղաւարահարացն 'ի լիբինս պաշ-
տէին' յայրո և 'ի քարածերպա', զորին երեսոյ խոտաւա-
քակ շղեւ : Թէս այսորիկ քոտս առեալ գեղեցիկս 'ի 7
Թաւ Ծառոց , և քոտս պարսաւու' այնմիկ որ արդեաց
նոյ սրբել զիւր տեղին : Թէրաման տուրք անել զա- 8
ւուրս զայս 'ի տան տարեկանաց քարեկնեղանու քնն
ծուեմք և ուրախուեմք' 'ի հասարակաց համարտե և պա-
գին երբայեցուց' անել զայս տան տարեկանաց 'ի կաշ-
գի աւուրց իւրոց : Թէս զս անտիգընքերեալն ան- 9
ուանելոյ մահուանն' այսպիսի բանք : Թէրց զս հորա 10
մոյն անտիգըն այնորին զաւակի, զուցցաւք համառոտ
որին անցք ընդ քաղաքն անցանէին :

Ժ. Զ * Իբրեւ առ Թագ անտիգընս , կացոյց 'ի վերայ իրացն 11
արքունի կողմանցն տարին տարուոց և տաճկաստանի
զլիւսիսս, և և զպաղտմնոս' որում բարձրաննան տակին : 12
զիրաւունս հաստատունս պահէր առ երբայեցիս, վասն
ախտիցն եղերոց' և իրաւանցն զրկելոց' շանայր իսկ
զապաւն անցանել : * Աս այսորիկ տմբաստան լինէին 13
զանանի ընկերքն իւր առ անտիգընս . և մասնիկ կռելին
զառ յայն սակս , զի կողմանցն կիպրացոց 'ի ձեռն էին
նո' 'ի փիլիսոփայութեոյ հրամանէ . Թագ զառ և էին առ
անտիգընս , նա իբրեւ ոչ համբերէր նախատանացն , գեղա-
տա անձամբ իւրով և մեռաւ : * Գարպետս զորավար 14
վայրացն զարտնորով լինէր ե գովմեյեցուովքն հանգերն
հարտանել հարկանել իսաղել զամուր ամուր կաղմանան
* ընդելանէին ընդելուզանէին փախուցանել զնառ 15
յեմե , գտնեք գործէին , մարտի պատրաստէին : * Իսկ 16
որ զմահաբէսցուովքն էին' ինգրուածս ամանտ առնէին,
տղանկան 'ի ձեռն կռիւին - զի ինքեանից կամեխացնն հար-
կա

Դեպ եղև 'ի նմին տաւր 'ի նոյն Ժողի : (5) Ոմեհ . Զինգ
երբորդի ամենամե : (6) Ոմեհ . Ըստ ամի աւուրցն տա-
(7) Ոմեհ . Որ յաջորդաց նոյ զիւր սուր տեղին քորել :
(8) Ոմեհ . Ածել զորս զայս 'ի տան : (9) Ոմեհ . Երեւ
լին անուանելոյ : (12) Ոմեհ . Հաստատունս պահէր Է
երբայեցիսն : (12) Աս . Երգելոց' և իրացն զրկելոց :
(13) Ոմեհ . 'ի ձեռն նո' էին 'ի փիլիսոփայութեոյ հրա-
մանէն : (15) Ոմեհ . Ընդելուզանէին ընդելուզանէին
փախուցանէին զնա :

- 17 Կանեղ զանաւորան եգովնայեցաւ : * Իբրեւ եկին հասին
պատեցին , խմալա արարին , առհասարակ 'ի վիճար
ձակեցան , զամուրան փռացին , հարին կտորեցին , զոր
18 'ի ձեռն առին առհասարակ սատակեցին : * Եւ ին սմանք
որ փոխառեալ զնացին , և եկին ամրացան 'ի բերդոս եր
կուս ամուրս : և նոցա ընդ իւրեանս սնէին զնո՛ւ հա՛
մնքնայեց , չուրջ պահեցին , և զմնքնայսն առաւ
19 բխալան կանգնեցին : * Եւ մակարեաւ եթող 'ի վերայ
բերդին զլինն , և զյովսեպ , և զգաբե , և որ ընդ նո
ջոց եին զան բերդին պաշարման . և ինքն զնաց :
20 * Իսկ յիմնեանք որ զբերդան նստեին 'ի պառզամ
անկանին , կաշառալնայ լինէին . առնուին յամրակա
նայ անտի եւթն բեւր սասեր կրկին արծաթոյ , և թոյն
21 սոյնն նոյ երանել արեւել յամրոցայ անտի : * Իբրեւ
մեզ եղև մակարեայ զնոյն որ եղև , ժողովեք զիւ
խանութ , ամբաստան լինեք , յայտ առնեք՝ զի արծա
թոյ զառնակցին զեղբարան , և արձակեցին զթշնաման :
22 * Չայնոսիկ որ այնպէս մասն եղևն օրինացն , անին
սատակեցին զնոս . և ինքեանք 'ի բնոյն արշաւեցին .
23 * հասին պաշտեցին պաշարեցին , զի յաջողան 'ի ձեռն
նոյ լինեք . և յայնմ առուր կտորեցին ակելի քան ըլ
24 քան հազար : * Եւ արեւմտեալ որ յաւալ 'ի պարտաւ
մասնեցաւ 'ի ձեռնայ հերայեցաւ . գարմաւալ զուար
թանայր , գարմաւալ զարածաղով լինեք յատարակողն
կուսայ . բազում պայքում զասիացւոցն կուտաւ 'ի
մեծ եղևալ՝ քանք 'ի ակզս նիգակայ վարել 'ի գերու
25 զերկիրն հրեաստանի : * Իսկ որ զմակարայեցաւ լին
էին՝ չմարմնաւ նոյ 'ի խնդրուածս անգէին առ ձեռն .
26 4այ 'ի զլնախ քրձաղգած լինէին . * առաջի սեղանոյն
անկեալ զպարխանոյն թաւալէին . խնդրէին յայնմ հե
տե հաջա լինել ընդ նոյ , վանել զթշնաման նոյ . հափա
ղակ կալ ընդ հակառակորդս նոյ . և զնո՛ւ աղբոս ան
27 օրեկն հրամայէին՝ աղբէին : * Իբրեւ զաղծման կատա
րեցին՝ առհասարակ 'ի զկն գարման , վառեցան կաղ
մեցան պատարասեցան , հարուստ ժլուտ քաղաքն աղ
տաղս ելին . Իբրեւ մերձ եղևն 'ի գուան թշնամեայ ,
28 կարգեցան կաղմեցան օրեմեք չակասեցան : * Այն ինչ
եղաւ :

(17) Ո՛հնէ . Չամուրան փռուցին : (19) Ո՛հնէ . 'ի վերայ
բերդին զլինն և զյովսեպ և զգաբե : (22) Ո՛հնէ .
Որ այնպէս մասնեալ եղևն օրինաց . 'ի բերդն արշա՛ւ
(23) Այս . 'ի ձեռն նոյ լինեք , և յայն ամուրս կտորե
ցին : (24) Ո՛հնէ . Վարել 'ի գերուծն : (25) Ո՛հնէ .
Քրձաղգեալ լինէին : (26) Ո՛հնէ . խնդրէին յայնմ հե
տե : (28) Ո՛հնէ . Բարեմեցան զարաք պատեալ , զյաւ

Վարդապետն ծայրահարմիր արեգակն չէ երկիր ծառայել կամեր : և նորա կողմանքն կրկնելն ընդ մեծամեծ բառանկին : կիսոյն՝ որ բարենշան՝ զուարթութեամբ պատրաստեալ, զյաղթութի զուարթացեալ մասաշնորհի փառքն զօրութեց յերկնից օգնականութեանն իւր ծանց լուսով իջեալ յազնական իրարան աշխատանքաւ պահելն : կիսոյն սրամտութի բարեկամ իւր հարաւորութի զօրավարացն անեալ պնդեալ շրջապատաւ ի անդին հասուցանելն : * Այն ինչ լինէր նր զանաշնորհ 29 զանաշնորհ ձեռն պատերազմի՝ ի պնդեալ բարեկամել : և երկնից ան յերկնից արք հինգ հինգեալ ապաւանքն փառեալ ի զէն սակի՝ և ի զարգ սակի, որ եկին իջին առ զնրան իջնամեացն : զայն խառնելն ի գունգ երբայեցաւ : * Որք ի միջ անեալ զյուզօ մակարէ, յառաջ խաղալին 30 իւրեանց զինուքն ծածուկ զուրկեալ, առաւել յառաջ անեալն քան իւրով զինուքն : զի յամ կողմանց նեղք և անգոյր զայն ի վր՝ առհասարակ ի քան ի թափելն : և ինքեանք իւրեանց նեղք լի բարեկամ զայն թշուառացն՝ բուռն գէւ կալեալ առհասարակ ի կուրտն զարձուցանելն : և խառնեալ զայն թշուառացն չէ մի մեծան խառնելն : * Յայնմամ յայնմ առաւել անկեալ 31 զառանքի ի զնգէ անտի թշուառացն առաջն նր քան հաղար և հինգ հարիւր աղաղակելն : * և ինքն անեալ 32 թեոս արծեալ ընդ անդին ի փախուստ դառնայր : եկն անկաւ ի քաղաքս քաղաք մի անեալ, ուր ինքն ինքեան զօրազուրիւն : * Եւ մակարէ զորքն եկն փա 33 փեաց պաշարեաց զամուքն ի չորս առաքալ : * Իսկ այն 34 որ ի ներքս անդ եկն, յամուքն քաղաքին յուսացեալ էին, այն կատակ լինելն երբայեցաւ ի քան կակծելն թշուառացն առ իւրեանց յարի ի նախ արձակելն : * Իբրեւ օրն հինգօրեաց շարաթուոյ լուսանալ կամելը, 35 որք ըմարդք քան ի գնդէ անտի երբայեցաւ մակարէի հանգերձ լի նախանձաւ բարեկամ զէն առեալ ընդ գուռն քաղաքին ի ներքս յարձակեցան քաղութի զաղանարար : զորս առգրանն դաին առմաստ իւրեանց եւ

Թուին զուարթացուցեալ մատու : (28) Այս • Ըստալ ապաւանկաւ ի անդին հասու : (29) Այս • Այն ինչ լինելն նր նշ... երեկոյն յերկն... քաղաքն և խառնելն առ գունգն երբայ : (30) Ունի • Յառաջ անեալն զնն իւրեանց զինուքն... և անգոյր որոգայթն առհասարակ... քուռն գէւ կալեալ առհասարակ : (32) Ունի • Ի զաղար անուքն քաղաք մի... զօրազուրիւն : (34) Ունի • Աղանակառակ զինելն երբայեցաւ ի քան կակծելն... և իւրեանց զայն ի նախ արձակելն : ..

- 36 Խոտորեցին : * և զորքն առհասարակ շուրջ զպարսպքն յարձակեցան . և զայն աղմուկ և զաղաղակ 'ի վիճի քաղաքն հասուցանեին , զի որ զորք պարսպապահ 'ի վերանդ փայլն , որ 'ի ներքս' որ արտաքս' քան զանդ քան զարտաքս թանձր և արագ վերաւսա 'ի վեր թօթափէին . և ինքեանք առհասարակ 'ի ներքս անկանէին . զաշուարակս բերդին և զամ փայտափերա քաղաքն հրձիգ առնէին . զգրունան աղբէին և զմեղքեանայն . և զամ երևելին և երևելի գործի 'ի բաց ապականէին : Ապա խաբոյիս 'ի մէջ քաղաքն արկանէին ; և զհայհոյի թշուա
- 37 Ժամապն 'ի նմա տրեին : * և զամ զինչ և զստացուածո և զօրէնս և զկարգս քաղաքն , զայն 'ի ձեռն առնաին . ամեն զախմթեոս եկին զափն փախուցեալ թաղուցեալ 'ի դբի մոռ . զնա և զքերէս եղալոր նի , և զսպառփալ
- 38 Եւս 'ի նոյն գուր փողոսեցին : * Զայս ամ իբրև գործեցին կապնեցին' օրհնալ ցնծուլ գահաւթ ուրախուլ օրհնէին զնոր , որ ամեալ քաղաքն անուամբ զյաղմուկի պատրաստեաց 'ի ձեռն ինի :

ԳԼ ԺԱ.

- 1 Եւ ստիտե ժամանակաց կազարապետն արքայի լիւ ժեպիս իբրև լուսա , մեծու բարեւոյ 'ի նախմուտս Ծանցացեալ արամեր 'ի վերայ գործոցն եղեւոյ :
- 2 * Զօրածոպ լինէր , կուտեր ութսուն հարար . և զամ զորսն հեծեւազօր' և թ թիւրուն հանգերձ ընդ իւր առնոյր . ընդ իւր առեալ խաղալոր 'ի վի երբայեցուցն , 'ի մօթ եղեալ զքաղաքն գլխաւոր բնակաւթն առնել
- 3 Կեթամասաց : * և դասաւորն սրբուէ գրամաժաղով 'ի վարձու կապուցանել իբրև զորք մեհեանս . և զքահալ Ծայրապետաւթն ինքնին վարձեան դանձու կապուցեալ
- 4 Եւ ամ յամս : * Զմասա ինչ ոչ ամեր զպրաւթնն այ' հպարտացեալ մաք 'ի բերդբերդաց զնեաւակն և ըն
- 5 Կեծեւազօրն , և զփիլան ապխաղներալ առնէր : * Այլ իբրև 'ի հեռաւսան մեծցուս և մեղմեղմ յամեւրան թեթ

առլ

(36) Ռեւի . Եւ զորքն ամենայն առհասարակ . . զի որ զքաղաքս պարսպա . . 'ի վերաւսա 'ի վայր թօթա' . . և զամ երևելի երևելի գործ 'ի բաց ապա' : Ռաբիմակ 4 . Եւ զմեղքեանայն յերևելի գործ : (37) Ռեւի . յանդիս . Եւ զամ զինչ և զփոյս և զստաց :

Գլ. Ժա . (1) Ռեւի . Եւս ստիտե ժամիս (2) Ռեւի . Եւ զամ զորսն հեծեւազօր : (3) Ռեւի . ինքն վարձեան գահ' : (4) Ռեւի . Եւ զմասա ինչ ոչ ա' . . ողջ հպարտացեալ : (5) Ռեւի . Եւ քնն զմեծ զպրաւքսն ո

սովորայ որ մերձ է յեն՝ երբե աստարիսց հմեր, որո
 տէր բիւրուցն, և ի ննդ մեծ զամուրն հասնցորեր : 6
 Երբե անգ ևս և մեծաբն աղայն, որաւորում անդայն
 իւրեանց, որոմ յ և որաւորում անդաւ ժողովքով ի
 հանգերձ աղայնին զան, և բնական բարութեն աստարե
 ի փոխութի ինչաւոց : 7
 Եւ ինչն մեծաբն նախ յա
 աստարայն ի զեն ընթանայր . և զորայն հրաքան աստ
 ժառնէ կապնէ պատարասնէ՝ ախտասնէ յանձն ասա
 ձուլ, ինչն օգնական եղարայն որ ի նեղութենն ելին : 8
 Եւ յայնմ ժամանակի՝ մարտն միահասն ժառնալ ասա
 րասնաւ յաւալ մասնին : Ասին ինչ չինէր նշ. մարտ
 ի կողմն զարդան ճանցաւոց հասանէլ . եկն 49 աստին
 ի կողմն զարդան յարմարեալ յարմարեալ օրհնէին զարդանն
 բան աննեղութիւն յարմարեալ օրհնէին զարդանն
 բան . և անմեծ բախտեալեալ և զորայնեալ և եկն ի
 մեծ և գեալ յարմարեալ երթային երթանէ եկն մարտ
 կան ի զինն հարկանելոց երթային, այլ թե և զարդան
 ինչ անհարկն պատահեալեալ, և կամ անարկաւ երթալ
 թիք, հարկանէլ աստանէլ հարմարեալ ինչն անցանէլ, 9
 և համարանէլ յարմարեալ . նիդականէլ զարկանայն . 10
 զարմեմք իւրով յանձնաւ ընկալեալ : Եւ ինչն անմեծ
 զարկանայն աստեմարտ յարմարեալ օրհնէին զարկանն
 անցանէլ ընթանայ . և անգեմ ի նմին անգալ զարկանաւ
 պատարկին միասուն հաղար զանայն զար, և հաղար
 հեծեալ ի վր. հաղարայն : և և զան զարն ի փոխաւոս 12
 զարմեմք յանձն . և զարմեմք ի նշնէ ինչ միասուն
 և արկանայն մարկանգանք փոխանայն աստարեան : Եւ
 ինչն զարմեմք հարմար փոխանգեալ մեղարմեմք ընթեր
 և իւր ոչ եկն անմեծ ինչ չինէր յանձն իւր, և իւր 13
 ժառնարութեն . ինչն երթալ իւրեանն հարմարեալ աս
 յաղթութի աստի զերթայնին, և զորին նշ օգնական
 լինէլ նշ . և աստարայն զան : Եւ յայնմ զինն նշ հաղ
 արմեմք անմեղ ի վր. մեծ իրասանցն : և և ընթանայն և 14
 յանձն աս . և զարմեմք անմեղ համայն, բարեկամ
 Է

(6) Ռմեմ . զարմեմք անմեղ իւր : (6) Ռմեմ . և ինչ
 անմեղ բարկութի աստարեալ ի բարկութի ինչ : (8) Ռ
 մեմ . համայն մեծութի . և եկն եկանէլ աստարե նշ :
 (9) Ռմեմ . Եւ զարմեմք ընթեր . հարմարեալ ընթեր
 ցանց ելանէլ : (10) Ռմեմ . Կարմարեալ զարմեմք
 զարմեմք յանձն ընթերեալ : (11) Սմ . Աստ
 արմար յարմարեալ . և և զինն հարմար անմեղ ի վրայ
 հարմարայն : (12) Ռմեմ . Կարմարեալ ընթեր : (14) Ռ
 մեմ . Եւ զարմեմք անմեղ և և զինն համայն :

- 15 լինել չ նմա : * Յանձն առ յազա զոր մանկամ լիւ
սին աղաչեաց զնա , զի օգտի ուխտի խորհրդոցն հա
սարակաց . և որչափ մանկամ մակարէ նամակեաց լիւ
16 սխառ զի հրէիցն , Թողացից նց արքայն : * Եւ եին առ
հրէիցս Թուղիք գրեալ օրինակաւս այսուիկ . Լիւսիստ
17 առ քանդն հրէից ողջոյն : * յահանէս և արեսաղոմ
որ առ մեզ 'ի ձեռն առաքեցան , մտաուցին մեզ իբրեւ
'ի ձեռն գիրն եր , և աղաչեին որ ինչ 'ի նմա գրեալ եր :
18 և որչափ ինչ Թողուլ արժան եր ' Թողի . * և որչափ ինչ
ցուցանել եր Թագաւորին ' ցուցի . զի Թոյն լիցի ձեռ
19 զմեքոց իրաց . * ինչ որ գրեալ եր մեզ չ մեզ խնամ
անկից : Եւ յայտն հետե առաւել ևս ըստացայց լինել
20 մեզ պատմապք քարեաց : * և որ յապա ինչ իցե , պատ
21 ունք առաւրիսուն չ մեզ : * և զուր ան լիլիք Բանին
հարիւրորդի քառասներորդի ութերորդի , յորմզու
22 հանտանին , որ օր քանակաբեկին : * Իսկ հրովարտանք
աղբունի գրեալ եր այսպէս : Արքայանիւդա' առ եզ
23 րայր լիւստա' ողջոյն : * Հաջին մեր իբրեւ 'ի գիրն պաշտան
փոխեցաւ , կամեցաք զի որ ընդ մերաք Թագաւարուք
24 իցին' ստանց խոսովութի լիցին : * Չո' այլ զայ առաւ
ւել քան զհրէիցս . զի նմա նորս ոչ համեցան հօրն
'ի հեթանոսութի գաղնայոյ . զի այսպիկ աղաքցին
25 Թողութի ասանել զորեանն իւրեանց : * Յանձն առաք
և զայս ապք առանց խառնան լինել . հրաման տուաք
զառանքն անգրէն նոցին գարձուցանել , և զնա գրգեղ
26 լ' օրինա նախնեաց իւրեանց : * Արգ լաւ և բարեպ
արասցես . առաքեալն գաւ առ ին , աւետ արասցես ,
և գաղնն հետցես . զի գիտասցեն նրա զմեր առ իւր
եանս զնմա կամաց , և խրախոմիս լիցին , մտաք իւ
րաբոյն չղիցին , օգնակամութի գտեալ զիւրեանցն զ
27 րեանց : * Հրովարտանն արքունի օրինակաւս այսուիկ
գրեալ եր . Արքայ մնաիդա' առ ներաւիդան հրէից ,
28 և առ զորս և առ զունգս հրէից բնասնի ողջոյն : * Ող
լիլիք . և եղիցի յոմ ուն և մեք կամեք . և մեք իսկ ան
29 նեք : * Եւ յայտն այսպէս մեզ լիւսիստ , և թի համեցե
գուք

(15) Ոմեւ . զի օգտի խորհրդոցն հրապառ (15) Աստ .
Մակարե նամակ եւս ցլիւսիստ : (17) Ոմեւ . 'ի ձեռն
առաքեցան . . . իբր 'ի ձեռն : (17) 'ի Բե'ն յի . Դրեալ
եր . և որչափ ինչ Թողուլ արժան եր ' Թողի : (21) Թորնալի
խառնիւրդի այսպէս . Որ օր իմ եին : (22) Ոմեւ . Իսկ
հրովարտանն արքա . (24) Ոմեւ . Ոչ համեցան հօրն 'ի
հեթան . . . այլ զի այսպիկ աղա' : (26) Ոմեւ . Չի գտցեն
նրա զմեր . . . խրախոմիս լիցին : (27) Ոմեւ . Չհր
զարտանն արքունի ար' : (29) Ոմեւ . Եւ թի համեցե

գուք իշանել առ հրեայոց որ են յնմ. * այն որ այժմ 30
 միջ գնաւ ունիցին՝ մինչև յերեսունն ահեկանի ամենան
 ձեռն տուեալ լիցի. գայինս հաստատեալ * Թողուէ 31
 գիւրումէ քաղաքումէ՝ ընդ հրեայոն, կալ գոցս յիւ
 բնաց օրէնս և ի կրօնս, ուն յառաջն, և մի ումէք նե
 զիւ զնս միով խիք օրինակաւ. * այլ մէք արձակեցաք 32
 զիւստիս, և զմենեղաւոս՝ մօրթարնէ զձեզ. և գուք
 մը լիջիք. * Բամին հարիւրորդի քառասներորդի ու 33
 Թերորդի, յամսեանն ահեկանի, որ օր հնգնասանն
 էր. * Աւաքեցին և հռոմայեցիքն օրինակաւս այսուիկ. 34
 կոչինգոս մեփոս, տիտոս մանիոս՝ գլխաւորք հռոմայեց
 ւոց, առ Ժողովարդք հեբրայեցւոց ողջին. * Վն ու 35
 բոյ իրաց լիւսիստեցայր Թադաւորին Թողուէ արաք
 ձեպ, հաւանալ եմք և մէք. * Այլ ինչ որ զինչ արժան 36
 է ի մէջ մատուցանել արքայի ինչ տուք արագադրոյն
 բերել խորհեցեալ իմաստութիւն, զի դիցուք օրէնս մի
 ուն արժան իցէ օգտել զն ձեր. զի մէք անագիկ յա
 ռաջագոյն երթամք ի քաղաքն անտիոքացւոց. * Վասն 37
 այսորիկ փութացարուք, և յղեցէք գուք զաք, զի և
 մէք գիտասցաւք յորպիսի խորհուրդս կայք գուք. * ձեզ 38
 լիջիք. Բամին հարիւրորդի քառասներորդի ումէրորդ
 դէ, յորմէցանկան անմին և գան գալինքս այս. :

ԳԼ. ԺԲ.

Ի լւսիստ անց ցնաց անգրին առ Թադաւորն. հը 1
 արեայք՝ անգրին զարծովք զարաւրով, զարդեամբք
 պատառցան. :
ԺԸ * Որ զորացն զօրաւորքն էին՝ անմեծեալ և ասպարնիտ 2
 քաղեան, և յերոնիմոս, և գիմոփոն, և ի վն սոցս նի
 կանաթր՝ ամենեկն մէ անցին զլալ և դադարել նոցա. :
 * Այլ յապաղեացին անման ինչ համարձակեցան ա 3

գուք իշանել առ հրեայոն. (30) Ոման. Մեծի յերե
 սունս ահեկանի ամենան. . գայինս հաստատել Թո. :
 (31) Ոման. Թողուէ գիւրումէ. . . նեղել զգոցս. :
 (34) Ոման. յալիւսածով. Իւ հռոմայեցիքն առ նոսն օրինա
 կաւս. . . կոչինգոս. : (35) Ոման. Վն որոց լիւսիստ եզ. :
 (36) Ոման. Այլ որ ինչ զինչ արժան իցէ ի մէջ մե
 տուցանել. : (37) Ոման. Վն այսորիկ փութարուք և :
 (38) Ոման. Տեմին եղին գայինքս այս. :
 ԳԼ. ԺԲ. (1) Ոման. Եւ հրեայքն անգրէն զարծով զա
 րաւով զարդեամբք. : (2) Ոման. Բազմեանն. . . և գիմո
 փոն, և ի սոցս վերայ նիկանովք. . . գալել և գաղարկ. :
 Ուր օրնով Ժ. գալալ և գալ. : (3) Ոման. Ստաւրոս ինչ

- նորինդէ գործել. եկին բարեխօսք՝ առիպելին որ շուրջ
 զնորք հրէայք էին՝ կանամբք և մանկաւոյ ածել զին
 4 նաւուք. * առհասարակ քաղաքին միաբանուք. և նք
 յանձն առին իբրեւ թէ ի խաղաղութե միաբանուէ ա
 ծել զին. աղբա յանձն առին իբր ոչ ինչ կասկած կամ
 կարծիս ի մտի ունել. ածին զին ընկուղին ի ծով ոչ
 5 ինչ սակաւ քան զերկերիւր մարդ. * իբրեւ զգամստեղե
 յուգա զմ անորէն խակուէ մասին որեղև, և ապա
 ուեր զօրացն որ զիւրեաւն էին, կարգաւ առ արգար
 6 գատաւորն. * Յայն վայր վաղվազարի հասնէր ի վր
 մահապարտացն, և գիշերայն զնաւահանգիստն հրձիգ
 արարին, և զնաւան պրեցին, և որ ի նմ ապաստան և
 7 զն՝ անդէն խոցողեցին. * Եւ զամուրն ի պահ Ը
 գուշուէ փակեալ. գարձեալ ժամակաւ վնէր ի գոր
 ձին միւսանդամ առհասարակ սատակել զազն յա
 8 ապեցեաց. * Եւ հաւ նա և ի վր յամեկացեաց, իբրե
 զնոյն գործ կամէին գործել և ի վր իւրեանց քաղա
 9 քակեց Վերայեցեաց. * Գիշերապահն հասնէր ի
 վր յամեկացեաց և զնաւահանգիստն նաւուքն հրէ
 գործ հրձիգ առնէր. մինչև ճառագայթի հրդոյն յե
 10 երևէին. զի եր անտի անդր վաւառիք իբրեւ շորեք
 հարիւր ութսուն. *
 11 * Եւ անտի կարծեցին իբրեւ քան վաւառաւ ի վր ի
 տիմեթէի, և անկանել կամեցան. ընդառաջ եղև նմ
 12 11 տամիկ իբրեւ հինգ հազար և հինգ հարիւր Վնեւալ. * և
 իբրեւ մարտն սասակացաւ, գունդքն ի միմեկմաս հասին,
 գունդն յուգայեան յուսացեալ յառնականուէ ան ըն
 քարեկշան նշան յարթութե առաջի աչաց պետանէին,
 իբրեւ ի պարտութի մասնեցան արտականքն, առաջի
 կացին գնդին յուգայեան, և հնազանդեալ արաքի ան
 4 կեալ գաղինս հաստատել խնդրէին. և խոստացան 40
 խաշինս տալ նց. և ի բաղում պէտս պէտս արտակար
 12 ընել նց. * իսորհեցաւ յուգա եթե շատ քիչ իբրեւ
 յորում օգուտ են նոցա նց. յանձն առ, ինքեաց և ա
 13 րար ընդ նմ խաղաղութ. նոքա իբրեւ գաղինս հաստա
 13 տեցին, յիւրաքանդիւք բանակս տնեցան. * Սորա տա
 րաւ

հա՛... կանամբք և մանկամբք ա՛. (5) Ո՛հա. Որ զիւրե
 եին, կարգաւ առ գատաւորն. (6) Ո՛հա. ի գիշերայն
 զնաւահանգիստն հրձ՛. (6) Այո. Անդէն խոցեցին. (7) Ո՛հա.
 Փակեաց. գարձաւ Ժնեալ վնէր ի գարձի
 միւսանդամ սատակել առհասարակ. (8) Այո. Եւ հա
 նա ի վր. (9) Յօրնալին. վաւառիք իբրեւ նմ. (11) Ո.
 հա. Եւ իբրեւ ի պար... արտականքն... զնոյն յու
 գայեանց... ի թշմ պէտս իւրեանց օգտա՛. (13) Ո՛հ

պատակ եղին 'ի կողմն մի, զքաղաք մի ամրացեալ պնդալ՝
պղծ, լքեալ պետպէս խառնիճաղանճ աղքատն բնակե-
ցեալ զօրքը՝ գեկհասպ անուան. և զպէս պատեալ պաշա-
րեալ պահէին : * Իսկ որ 'ի ներքս անդ էին՝ 'ի պարս 14
պաշն ամբուլ յաւապեալէին, և 'ի համբարացն բազ-
մութի հայէին. հպարտագոյնս արհամարհանօր լէ յու-
գա և ընդ զօրսն հայէին. և բանիւք ևս նախատանաց
կսկծելեօք հայհոյէին զնն, և խօսէին զայն ինչ զոր մշ-
էր արժան : * Իսկ նոքա զամենազօրն զմծն՝ զհզօրն 15
երկնից և երկրի պնական կոչէին. որ առանց հորոց
մանգղոնից մնէինայից զերեքովն կործանեաց 'ի ժա-
մանակս յետուայ որդւոյ նաւեայ : խաւք արարին և
առհասարակ 'ի մերայ պարտպացն քաղանեացն յարմա-
կեցան, * հասին առին զամրացեալ քաղաքն կամբն լայ. 16
և անդ 'ի նմա բազմութի կոտորածս զօրացն գործեցին :
մնել ծովակն օր զնովաւ շուրջ եր, զի եր ինքն օրշա-
քան զերկուս զտաւանս՝ խառնեալ արեամբ երեւեր :
* Եւ անտի պարզեցան մեկնեցան 'ի կողմն քարայր, 17
իբրե վտաւանօք հինգ հարիւր և յիսուն, առ անուա-
նեալ արուբեական հրեայսն մերձանային : * Եւ անդ 18
գտանէին զախմութէս՝ ոչ ինչ գործ 'ի ձեռս յաշտեալ,
լուծեալ լքեալ 'ի զօրութի իւրմէ. ոտկայն թողեալ եր
պահպանս զօրս 'ի տեղւոյ միջ ուժգին ամրացեալ :
* Ապա՝ գովոյթէնու և սօսիպատրոս արք հզօրք զօրս 19
վաղք 'ի մակարապեղեոց գնդէ անտի, իբրե արասցա լէ
զօրսն ելեալ շրջէին գնդաւն իւրեանց, եկին գիպե-
ցան ամրոյն այնմիկ, հարին սպանին կոտորեցին 'ի նմա
երբե աւելի՝ քան զպանհազար այր : * Իսկ մակարաբեոս 20
զօրն եմ՝ 'ի գունդս գունդս բաժաներ. և ինքն իւրով
գնդաւն 'ի վր արմութէոսի հասաներ : և զնովաւ եկին
զօրք վահան 'ի ձեռնն երկրոտասան բեր, և հնծեալք
իբրե երկուհազար և հինգ հարիւր : * Տխմութէոս իբրե 21
զգայք զարշաւանն մակարեացեոց 'ի վր նր, արձակեաց
վաղք.

կան. խառնիճաղանջ աղքատքն... գեկհասպին անուան :
(14) Սման. 'ի պարտպացն յամբուլ... և 'ի համբարացն
բազմութի... և բանիւք ևս նախատանօք և կսկծելովք... զայն
ինչ զոր ինչ ոչ էր : (15) 'ի լոս... Որ անանց խցոյց մանգ...
(16) Սման. Որ զնովաւ շրջէր... արեամբ երեւեալ : (19) Սմ-
ան. Արտաքս լէ զօրսն եղեալ : (20) Սման. Եւ ինքն
իւրով զօրաւն հասաներ 'ի վր արմութէոսի. և որ զնովա-
ւաւ եկին զօրք բազմութի վահանաւոր երկոտասան բեր :
(20) 'ի լոս... Վահանաւոր 'ի ձեռնն : հանդոյն անմեջ 'ի
բնակ : (21) Սման. Զօրացն որ ինչ իւր էր... անհնարեմ
եր պաշարեալ զ... նեղութե վայրացն :

- (1) Բարեկամներ զիսկն պատն, և զինն և զմեծուկ զորացն
 որ ընդ իւրն էին, յամուր անգր կառնացուց յուզար
 կեր. և ինքն ամուրն անհնարին էր առ պաշարել վն
- 22 Գժուարամատաց նեղուն ամրուն վայրացն : * Աւ
 իբրեւ երեւցաւ քանիցն յուզարեան, յառաջ գերեալ
 սկսան զըզն թշնամոյն. զի սկս ամենակալին ի վերայ
 անկեալ, սրտաթափս անգին և անգ մըրդիեալ Է մի
 մեզնս պոգէր պղտորէր. և առհասարակ ընդ նմ կող
 մանս ի փախստոս գարձուցանէր : և այնք բազմամ էին
 որ առ անին յիմարուն ընդ իւրեանց զինս ելանէին :
- 23 * Իսկ գունդն յուզարեան սաստկազոյն հաղածանգ
 բռնան ի վրեդեալ զփախստեայն տանէր, խառն խո
 ցել խառն հարկանել. ինմին տեղաւ մասպատս արկաւ
 նեկն իբրեւ երկոս բեւրս այլ պատերազմի ի մարտիկ զը
- 24 Բէ անտի : * և ինքն ախմթեոս գիպէր առաջի գնդին
 զովսիթեան և աստիպատարեալ : Արդ ի ձեռն անկեալ
 նոյն ազաւէր զին մեծաւ գիւրաւթն Թողուլ զնա կեն
 զանի. զի ասէր, բայ՝ բազմաց ի ձեռն եւ ընտանիք առ
 մեզ և եղբարք. զամենեւին զին մըն բազանգափո փո
- 25 Խանակ մոյցալիոյս իմոյ ի ձեռն արձակեցին : * և այնու
 բանիւք հաստատեալ, փախանակ իւր զբազումս արձա
- 26 կելոյն. Թոյլ ետուն նմս վն եղբարցն փրկուն : * Եւ
 իբրեւ ել անկառ յամուր անգր, կրեա ի բնի ի շուշան
 նան վերայ. նոյն կանտերաց յայնցանէ զոր խոստացան
 արձակել անելի քան զերկուս բեւրս մարդկան :
- 27 * Եղբար նոյն հետայն արշաւեցին ի քաղաք մի ամուր ի
 եփրան անուն. յորում էր բնակեալ ինքնին լիւսխառ :
 և հոսկոյսեցին բազումք արտաքոյ պարսպացն ապա
 տան յամուրն և ի հանգերձա մեղքեանայից նեւիցն և ի
 զինման պատրեմատուն հաստատեալ կային, մտադիւ
- 28 Բազմոյն ներքուստ արտաքս մարտնէին : * Իսկ սորոս
 զամենակալ հորն յաշականութի կրեկն, որ կարող
 է խորտակել զպատերազմեաց զորութն. վաղիպանի
 զբազումս ամրութն հանգերձ ի ձեռն անտաւին. անգ
 ի ներքս հարկանէին կատարէին տասպատս արկանէին
 իւր

(22) Ուստի. Բառաւ զնոյն զինան : (22) Ուստի անին լիւ.
 Ընդ միմեանս պոգէր : և անտի լիւ. Ընդ միմեանս պղ
 տորէր : (23) Ուստի. Խառն հարկանել. . . տասպատս ար
 կանել իբրեւ : (23) ի քա. . . ի մարտիկ զորաց անտի :
 Ետեայն անոյ ի քա. . . (24) Ուստի. Արդ ի ձեռն եկեալ
 նոյն. ազաւէր զնոս մեծաւ Թողուլթ. . . խո, գիւրդ
 գրեթէ Թողուլթ. (26) Ուստի. ի շուշանան ի վրան և
 եղբար : (27) Ուստի. Եւ ի հանգերձ մեղք. . . և զինուն
 պատ : (28) Թորեկան. Այդ ի նեղ. հարկանէին . . .

- ժամանակի զգորդի հանգերն զորքն՝ ի փախուստ գալիս
 38 մուշտանէին : * Եւ յուրա զորքն առնելիս, ի քաղաքս
 սողաք՝ անուրն հասաւցանէր : և իբրեւ շարաւթն մերձե
 նայր՝ ըստ իւրեանց օրինացն արքեալս և լուսացեալս
 39 զարաւթն անցուցանէին : * Ի վարդին գային Է կողմն
 հրէաստանի ամբարներ զմարմինս անկեւոյն ի պատե
 րապն : և ահաւցին եղբարքս ի հանգերն յիւրաբանիւս
 40 շիրիմս առ հարան իւրեանց ծանկեցին : * Եւ իբրեւ հա
 տանէին ի ճակատանս անգի : Գաղմէին զիւրեանց եղ
 բարք գիտեալանս, և ի ներքոյ անգերմէն իջ յուսում
 ուշտան, և բերեանս յետ կող, ուստի գտանիւթ ու
 նէին : և անի մահաւանգ գաղմէին օրնցն, և զհե
 րայեցիսն յայնպիսի գործոց ամենեւին ի բաց մերձէին :
 Ապա իբրեւ զայն գաղմ, ասու գեղին ի միտս իւրեանց
 41 եկին հասարակ իջ յայնց պատնասաց լեաւ ելցէ : * Աս
 ցաւ ամենեցին, արհաւիրակ օրնէին զարգար, զգա
 տարն զնր : որ զգալանի ծանկեալսն ի յայտնութե
 42 արաւուցանէ : * և անկեալ ինդրաւանդ ազնէին, զե
 զուր անցեալ զմիտն զայն արաւ, մտաւ Թողու նոյս :
 Բաթիկ ևս յուրա միւրեմարեր զարան, և պարզեր բզ
 րիւ լինել զն նարին մեղաց : զի անբաւ լացք տեսեա
 43 րակ : զպատու հաւար եղեալ զն մեղացն եղեց : * Բա
 լութի խորհրդովք զորս ստանաւ կրկին ժողովոր, և
 յայր ամենք յետ, մատուցանել պատարագս վայն մե
 զայն : Կարի բարազք իմաստութիւն . . . զի ին յարուէ մե
 44 անբաւ խորհրդ անեւ զոր, ասեւք : * Զի Կթի յարու
 Թե անի ու աներ : անկեւոյն ի պատերազմէն զգո
 տարաբարցաւց զմեր զն մեղեւոյն պարսկա մատուցու
 45 նել : * Աս իւրեւր հառաւ, նեղեցեւոյն գեղեցիկ
 46 պահեալ զմեր հապարդեալ : * արու Թե քաջութիւն զն
 մեղեւոյն զմատու աներ այց լինել մեղացն Թողու Թե :

Գե. ՎԳ.

- 1 Եւ ամեն հարիւրորդի քառամեարդի իններորդի. ի Բ
 դէպ եղև առ ժամանակսն յաւաք, եկն անախ
 2 քա թաղում զորք * Գեղեւոյն հանգերն ի հրէաստան
 մե

(39) Ռեւի. ի վաղին անգր գային . . . զիմ առ հարան
 իւրեանց ծանկեին : (40) Օթմալ Գ. Թուրու Բյուզան
 . . . և զհարայեցիսն յայնպէս գործոց : (42) Ռեւի. Այս
 նարին իսկ մեղաց : (43) Ռեւի. ի խորհրդովք ծաւն հիւր
 տանի . . . մեղեւոյ իւրեւալ անեւք : (44) Ռեւի. Այս
 կեւոյն ի պարզի : (45) Ռեւի. Զմատու անեալ այց լի
 Գլ. ԺԳ. (6) Ռեւի. Բիւզան, վրեանգաւ, քաջ : և

մատան բերքու զանաւոր զարդ. հինգ հարար. և
երեւելարիւր հեծելազօր գնդաւ. և քանն և երկու փ-
ղք. երեւելարիւր դերամիզապին կտառք. և Սննուդ
3 եր և զման 'ի նն 'ի խնդ. կերպարանեալն՝ խորն թե-
թաքեմա եր 'ի խաղաղումն աշխարհին, արդյ սրտի խաղ-
հրգով ցանկացեալէր քահանայապետան աշխարհին. և
4 Իսկ արքայ՝ արքայից անքայ, յոյս յազնաց զարմա-
տաւնն քարկուսն ունախորայ՝ ի վր անորին զմանի. և
նաւանդ լիւսի և ցաւանէր, թե սս է պատանաւք նմ.
չարեաց որ լինին յաշխարհի անգ. հրամանն արդ քա-
տօրնի 'ի նմին անգով փայտը կորսւանել և Խա եր
5 'ի անգով անգ. արտարաւթ յիմանն կանգուն շինուլ
լի մերթով, գործան բաղարի յիմ կաշմուլ. և գտան
6 աւ 'ի վր 'ի ներդասակող՝ խեղճիւր անգ. աւ լիւ շինուլ,
յոյս արկանիւր զշխատակար տանարին. և կամ զարդա-
պալ մանտեմ շարեաց ընկնուալ, հասարակ հասանալ
շաղ լինել մէն ձկնն մատուցեալ. և արտախորհարաւ
7 հրամայեցին զանորն շման 'ի միջի շինել. և զմ հարց
և մ պատանայ յի գում. քնակուն աշխարհին արմանի
լիցի. Բանդի բարում չարիւ եր ցաւեալ նր 'ի անգուն
անգր, արհաւրն արտաւնն կայր. և ունինն. Բարիւր
8 թիկ մերթահեղձից մահա զխաւարան իւր զանանկուր.
և Սնուդաւ արքայ՝ առաւել վարկեանցեալ՝ խորհրդ
9 գովք զարդ՝ պարտաւորեալ շարաքար տանաւա զան ար-
աւ հարցն կռնն հասցանել 'ի վերայ ձերպայցալ. և
Ի խորն զոյն զարդ յազա, արտաւր արդ մեղով
10 գոյն յոյս և զերթիկ կարգալ աւ ար. զի ան վր եր-
թիւ, և արդ արանան լիցի այնոյցիկ, և զ 'ի հարկարի
11 նալ

4. Գնեք հարցաւ... և յ քերականաց... (3) Ոմանք... Իտրիւ ըստ
բնականէր... ասոց ի սրտէ խորհրդով ինքն անցեալ էր
քահայ... (4) Ուսն... Իսկ արդարեայ արդայ՝ յոյժ... (4) Ո
մանք... Երբեք սա էր պարտաւոր... որ լինի յաշխարհի
անցք... փայլեալ... հարաւասանէր... (5) Յովնան... Իմեք
ասարով փայլեալ հոգի (6) Ոմանք... յաւր. քարելը ի ներք
տակարանի ի մեմիւր անցք տալէք շինեալ... և համ ըզ
պարտաւոր արդայ... լեալ մենք... Ուր ուսն... Դուրս քարելը
ի ներքատակարանի ի մեմիւր անցք... և պարտաւորանալ
ըզ... մեծամեծ ըս... ասալ... լեալ մենեւաւ... և նախ մա
տակարանի... (6) Ի սրտ... Ասալէք շինեալ... Կանխորդ քարել
ի ներք... Ուր գրեմի ք... ասալ... (7) Ոմանք... Երբ արդարեւ
որ հարտա... (8) Ոմանք... Այլ շինի արդարեւ... քահայ ըս
ի սեղան... և զայսորիկ մեմ... (9) Ոմանք... Քանի տա հարան
որ եղն... հաստա քանել հեղք... (10) Ոմանք... Ասոց... և...
զի ուն և յոյլ խելք... և արդ... (11) Ոմանք... Եւ ի սիրտսն

- նայ և խորոյ աստարին մերժել ևսին և մի յանձն
 12 առցե հիմանաւոց անորմեաց ի մեռա ցաւ : * Իբրեւ ա
 մենկին Յուսասարակ փարանա՞յ յայտ աւտի կային
 պատասուց և պահա՞ք : առաջի անկեալ թաւալեին
 անպակաս զերիս աւարտ, միեմարեմց զնո՞ յաւառս
 13 ձին զգալ : * Իշեմնի ասնոյ զմերմեոյս փոքրոյ
 եւան առանձինն՝ ի փորհուրդ մասնէր : պնդեալս և
 14 հրէաստան-մեռալ է : * և մեք և լլուք քաջութիւն կոսմոս
 եւ, մահաւ լուփ մարանելի ի վերայ օրինացն : քաղաքին և
 15 հանգերն փաղապակի ի կողմն մեզիկմ քաղաքի զմարմ
 16 հանգերն քանակ հարկաներ : * զնշան քաղաքի : յանձն
 17 ասնոյ եւ զանձն և զգործն, և պաղմունի զնդին : Իշ
 18 արանոյ զարիտիգէս ընտիր ընտիր երիտասարդ վա
 19 ռեղալք : անկաներ քիշեր ընդ քանդիս Թագաւորին
 20 ի ներքս զմարտիգէն : Կոտորել զքիշերապան քանա
 21 պահն իբրեւ լորս հաղար այր : և զգիտաւոր փաղցն փաղ
 22 պնտան հանգերն անգէն ապանաներ : և այնպէս զչառ
 23 նապահն ապապատ արկեալ պարկն պնդել : * Եւ յան
 24 ժամանակի զնմ քանակն խաղալք և գողալք ընդդ
 25 * և անգնեմն քերպոց և շանեալք և ապարեալք : և
 26 ապարեալսն յայն առաւան հասանին : * Իսկ Թա
 27 գաւորն՝ զն յերկնից օրհնակաւնն, ապաքին ճաշակս
 28 քաղաքաւորն քաջութիւն զմարտեաց զնդին ասնոյս
 29 ինչոք, միւսանդամ փորձ փորաներ : * Ի կողմն եղաներ
 30 * և ի թեմաւոր ասպատակեալ, պահ պանդել պաշա
 31 րանեմարտեաներ : ապայն և անդ յարմարեալ մար
 32 տացեալ ի պարտաւ մասնէր : * Չի որ ի ներքս անդ
 33 եին, ինքնն յաւառն ներս և զնն և համարս ընդ անն :
 34 ընդին կողմնն ի ներքս մասաւցաներ : * Այսոց խաղ
 35 հարց առ թշնամի անդր՝ Լաքականան ի ներկեց զնդի
 36 անդ մեռն և քաղաքի ընկերս, ընկեցաւ, ինքրեցաւ :
 37 22 դասաւ, պառնեցաւ, ի քանարապանեցաւ : * Իբրեւ անդ
 38 զգաւրութե եղն ամբականցն բանաւ Թագաւորին .
 39 սկսաւ Թաղեալ զգաւրութե, ննդաւ քանալ ընդ աւ
 40 րա

րէ անախ մեր : (12) Որմեր Թաւալեին զերիս աւարտ 2
 (14) Որմեր : Իշ աստարին և աշխարհի : (15) Որմեր : Իշ
 առնոյր զարտիգէս . . . քանապանն իբրեւ զարս հա
 զարս այր . . . և այսպէս զգա : * Իբր անն . զարս անգէս
 . . . քանապահուն իբրեւ : (17) Որմեր : Եւ յայն առաւան
 փառանին : (18) Որմեր : Իշ միւսանդամ : և ի կողմն :
 (21) (22) Օրմեր փիլիս պատնեցաւ, ի ստար պատնեցաւ
 . . . և յանաւ ասնոյս զանաւորն :

- 4 Գրքն իմն անբնական առ տեղանն արդուէ : * Եկն եկաց
առաքել արքայի գեւորեալայ : Ի հարիւրորդի յիմնորդ
գիյառաքնուած առ, մատուցանէր նմա պատկառակիս
և արմուտնիս , և իստա Թաւա ի պատիւ մեհենին , և
- 5 Գրքն արլուա լինի : * Բայց մանանալի սպաներ իւ
րում անմատուէն օգտակամ գտանելոյ : Իբրեւ գէպ եղե
օր օր ի խորհարգ կոչել զնա գեւորեալայ : անաւ հար
ցանել զնա արքայն : յի՞նչ օրենս , յի՞նչ կամս , յի՞նչ
խորհարգս կան ընդ մեզ հարալիցիք : որ ի հրեան
- 6 ասնի են : * Այսպէս եւս պատասխանի . ասիցալիք
որ . անտանեալ են : Ի միջ հրէիցք որոյն անարապետ և
զօրավար յաւքա մահաբե համարենալ է : զօրամոյժ
են : Ի մեծապատեղալի պատրաստաւ ինչ , յուզեն հա
նապօք զմարմն եղ . կուչ ասն խաղաղութի հնազան
- 7 Գեղ մերում անբաժն : Գրքն ալսորի իմ աւասիկ
մոզեալ : Ի թաց զիման հայրենի շահանայութի , և
- 8 Կեալ ասեալ եր առ թեղ : Գրքն վան ընդս արքու
նի պատգաւութի յմայանել : և եղա զն մեր . զի մե
ծաւ անմեղ մտանն հանի առ թեղ : Գրքն արանց ան
մոզեալ : արքա ասն ազգն մեր յանպարտ անպարտ
- 9 Կան ի խաղալութի : * Այլ արպէս ընդ կոչմանս կոչ
ման . և ընդ աշխարհս մե խորհուրդս խաղաղութի
և կամս մարգասերս ունիք , զայն ամ տեղեկացեալ գի
- 10 անձ : * Այլ միջ յաւքա փնթաթի է : անհնար է խա
- 11 Գրքն առնուլ իրաց մարդն ի հրեաստանի : * Իբրեւ
նա պատկառակիս խաղալութի ասն եր , միջ աւանդանին որ
Թշաւմութի օրս պատկեն յաւքայ : ասեալ էւ ընդ
- 12 Գրքն արքայի զմտաւարն : * Գրքն անգրիկն զաղաղալ
կի հրամանեալ կոչել զփնթաթն նիքանոր , եւ զօրս
ի մեռն , և կոչելս արարտաբնա փնթանցն հրեանաւ
- 13 Եր . արմախեալ մեծաւ . հանգերմա , * Բայնում պատ
աւիքանալ զի յաւքայ ինքնին ինչ խաղալի պատմալ ար
կանել , և զգտնել ամ յայնպիս յայնպիս զրել : անգ
կացալ քանել զարեւելիս ինքնայնպէս մեծի անմա
րին :

(5) Որքն : Անտանեալ անմեղ մտանն լինի : (6) Այլ : Եւս
Եւսա մահաբե համարենալ է : (7) Որքն : Եւս արա
րաստաւ են յաւքա . մերս անբաժն : (8) Որքն : Այլ
իրաց արքանի պատգաւութի : և յանպարտ անպարտ
կան ի խաղալ : Իբրեւ ասն . Արարտաբնա փնթաթն
(10) Որքն : Անհնար է խաղալութի ասն իրաց արք
(11) Որքն : Իբրեւ անգրիկն անաւ : (12) Որքն : Եւս
անգրիկն անաւ . և կոչելս զփնթաթն նիքն : և արա
կեալ : (13) Որքն : Արարտաբնա ինքնին զաղաղալ
և անգ կացալ : (14) Որքն : Այլս որ ի հրեանա

- նէ, զի գումարներ, և զառակ խառնեացիս յանձն առ
 26 յազատ, հաւանեցաւ, հառապանաց, ընտանեցաւ արք
 րէ ետեաւ ապիկինո՞վ զնոց զմեանս հաւատարման,
 և զաշխոյ որ 'ի մեջ հանցան, վարեաց և կն զազլազա
 կի առ զեմարիոս. ապառաան ընկեր զիկանովոց.
 և ցաշտներ՝ օտարանայն աշխարհ խորհուրդս ունել
 նմա ը սրենտ արքունի. զի զմտապիտիւն իրաց ապառ
 նի՝ յարգեգիրս առեալ մառանգ՝ քաղնման փոխա
 27 նակ կայուցանէ : * Իսրէ. զմէր զբանս անորէն բան
 արկունքն՝ 'ի սրամառի բրգեցաւ Թաղաւորն. հրա
 ման եւ Թաղաւորն հրովարանեաւ առջ, յայտ ամեն
 ընկ զի հանեալ ը զաշխոյ հաւանունն : 'ի մեջն հոգ
 վարեալի հրամանն ապրի՝ Կապեալ ասիւք և կայեալ
 մեռաք առլ ամեն զմեկարե՝ 'ի բազումն անտիրացաւոց :
 28 * Իսրէ այս ամ անգեղն նիկանովոց, խոնարհեալ կոր
 նանեալ կայր արամեալ 'ի միտս իւր թէ ասուիմ ինչ
 մայք 'ի զաշխոյ անգր. և ուխտն եղիցին Կարապալ
 29 ասց, յոյնիլ Զուսա. 'ի վր ամեն արգարոյ : * Բաց
 քան զհրամանն ինչ ոչ անցանել լուս Թաղաւորին,
 30 ապաւ արար մարմանդ զհրամանն կատարել : * Իսկ
 մեկարեա՞ 'իսրէ ետեա յայրապարտիս ինն մասունցեալ
 զնա նիկանովոց. և զորէն նուառնուն խառազոյն և
 զմեկանարդիս մեքանեալ եր 'ի նա. ոչ լաւ համարե
 ցաւ. Ծանոթանալին նիկանովոց. անգին յանգիւնան
 եր լուս զոր ընդ իրեարս զխմեալ : և ինչն մէլ զնոց
 31 յերեսաց նիկանովոց. * Իսրէ ետեա նիկանովոց, թէ
 այնպիս զմեռաք ոչ կարաց ամեն զայրն ոչ կամեր
 մէն. Թէաւ 'ի վր քահանայեցին 'ի ասանքն արքուն
 32 մեջ զնա նոցա զդատարարսն մատուցանէին, աստիք
 32 նոց 'ի մեռաւ առ զազլազակի : * Նոցա երգանեք
 հառապանքն՝ թէ ամենն զայն այր և անեալ զի
 33 մեր. մեքայ զմեռն իւր 'ի տանեք անգր, * և այնպիս
 երգ.

Եւ ազաշխոյ : (26) Ռճեւ. Օտարանայն և ազա՞...
 յարգեգիրս առ 'ի ժառանգ իւր : (27) Ռճեւ. 'Ի սրտ
 մառն բարկուիմ բրգեցաւ Թա՞ : (29) Ռճեւ. Բաց
 քան զհրամանաւ ինչ ոչ անցանել զԹաղաւորն : (30) Թալի
 նալին գիր. Մատուցեալ զնա նիկանով... յառապարտիս
 և զիկանարդիս մեքանեալ : (30) Ռճեւ. Մատուցաներ զնա
 նիկանով, և զորէն սորին նուառնուն : ... անգինեալ
 եր առ նա. ոչ 'ի լաւ համա՞... ը միմեանս զխմեալ :
 (31) Ռճեւ. 'ի ասանքն արքուն : (31) Թալիսին գիր.
 Զայրն 'ի մեռաւ առ զազլազակի : (32) Ռճեւ. Հառապ
 անքն եմն ամենն : (39) Ռճեւ. Եւ այնպիս երգաւա
 ... 'ի մեռա իմ ապեր, զայն ասեալ :

երգուաւ. եթէ ոչ կապեալ ոսիւք և ձեռքդ զյուզան
 'ի ձեռս իմ տալցեք, զայդ տաճար մը հարկ յատակ ա
 րարից, և զանգանգ կործանիցից, և զտաճարդ զայդ
 նուիրեալ որմեղանիսն գից հաստամեցից: * և զայս 34
 իբրև ասաց' եւ զմայ: Քահանայքն ձեռս բարձին յեր
 կինս, կարգային առ որ յիմ ժամանակի օգնական և
 պաշտպան լինէր աղջկն իւրեանց' և ասէին: * Դու 35
 մը եմք, անձիմը յիմք, լի եմք. քեզ կամք տնայեա ե
 րն, հաստամեւ զտաճար բնակութեմքս յոյ 'ի վրի մե
 քում: * և որք' յիմք սրբութեմք մը, պահեալ դու յաւի 36
 անան զայս նորոգապէս սրբութեմք զտաճար քո: * Հը... 37
 անքս ոմն անուն' 'ի ներսեկոյս ժողովրդեանէ անտի 'ի
 զորացն եմք այդ ընդ ընկերասեր, մարդասեր յոյժ, բա
 րեւեան բարեհամբաւ, ըստ ինամուսմանց' հայր կար
 գալեալ երայեցւոց: * Չի լաւալ ժամանակի անգ' 38
 զանխան զանապակ օրէնսն օրինագիր լինէր հրեան
 օգւալ և մարմնով. յաւաջ առեալ եր զանձն եմ աղբ
 առնէ: * իբրև կամեցաւ նիկանով յայտ յանգիմա 39
 նութի զմեղամուկ յարանել զոր ունէր ընդ հրեայն,
 հատուց զոր աւելի քան զհինգ հարիւր, երկուս 'ի բուռն
 առնուլ զն: * զի տնայեա ասաց, թէ այդք ևս ամա 40
 չըցեալք գարձիկն, գործ մեծ գործեցից 'ի վր քաղա
 քիդ: * իբրև հասին զորքն, զաշտարակն պատնցին, և
 'ի վր գրանն դան գործեցին. ձայն տալին միմեանց 41
 հար մատուցանել' զի զգուռն հրձիգ արապն: * Եւ
 րև այնքաք 'ի վարան տաղնայի մտանէր այրն, ուշ առ
 նէր, անձին հրամայէր, գնէր սուսեր ընդ պարտով,
 կամեր ազատօրէն մեռանել քան անխանել 'ի ձեռս աշ
 փորինաց, և պնդել զանձին ազնուութի: * և սրբիլ ուշ 43
 զորք 'ի ներքս երկմայր զմ ձեպքն վտանգի: և զորացն
 չ գրուան խաժեղոյ. կամեր երանել 'ի վեր և զանձն
 'ի քարձուէ ընդ պարխապն հոսել: * Եւ իբրև իբրև յիւ 44
 բեանն մյր անգր խուռնապեցան, և 'ի նմանէ ամբոսն
 փարատեցաւ. և գ զսուսերն 'ի չղաւ. զիւրովն: * և 45
 կանգնեցաւ անգէն, մնչի զգն և ոգիքն անգէն կային.

ԵԻՔ

(34) Ո՛հն. Եւ կարգային առարն որ յիմ: (36) Ո՛հն. Եմք սրբութեմք մը... զսրբութեմք տաճար քո: (36) Բը
 րիւն. Ետնայեա զանորդապէս սրբ: (37) Օրեւ
 4. Աւարս ոմն անուն: (37) Աւար. Աւար ընկերասեր
 մար: (38) Ո՛հն. Չի լաւալին Ժմի... զանապա
 կան օրէնսն: (39) Ո՛հն. Հասուց զորս աւելի: (41) Ո՛
 հն. Չի զգուռն հրձիգս ա: (43) Ո՛հն. Ուղղորդ
 'ի ներքեք երկմալ զմ ձեպքն վտան... ընդ պարխապն
 հոսել: (45) Ո՛հն. Անգրէն, մնչեաւ զգն և ոգ'...

ԽԱ

- 40 և քաւիւ լիցիս ժողովրդեանն մեղացեալս քեզ : * Եւ
արդ Թր, եղիցին աչք քո բայց, և ահանջ քո առ 'ի
41 լսել զպաշտաւնս 'ի տեղեղս յայտմ : * Եւ արդ՝ արթ
Թր Թն 'ի հանգիստ քո, դու և տապանակ որդուքն
քո : քահանայք քո Թր Թն՝ դեցցին զփրկուի, և որ
42 դեք քո ուրախ եղիցին 'ի բարութեա : * ՏԻ Թն՝ մի
գարձուցաներ զերեսս քո յսեկոյ քումն : յիշեա զ
զորութիւն քո զքաւիւն ծառայ քո :

ԳԼ. Է.

- 1 Եւ իբրև կառարեաց սողունն զաղութն, հմար եղ
յերկնից և եկեր զաղակեղան, և զդահն. և փառցն
2 նն լին զտունն : * և սլես կարէին քահանայք մտա
նել 'ի տուն Թն 'ի ժամանակին յայնպի. զան զի լրին
3 փառցն նն զտունն : * Եւ Թմ արդիցն Եղի տեսանէին
զիշունել հրոյն, և զփառն նն 'ի վր տանն. և անկան
'ի վր երեսայ յերկիր 'ի քարայրառակ տեղեղն, և եղ
4 կիր պագին, և օրհնեցին զԹր. զի բարի է՝ զի յաւի
5 զնուին զոհս առաջի նն : * և եղեն սողունն զդահն,
զուարակս քան եկրիս հաղարս, և ոչխարս արտառ
կանս հարիւր քան հաղարս : և արար զնաւախախն
6 տաճարին նյ արար և Թմ ժողովուրդն : * Եւ քահա
նայքն ըստ պահպանութեն իւրեանց կացին, և զհառ
ցին նաւադարանդ երդոյն նն, և զաւթոյ օրացոյթ
խտաաղան լինել առաջի նն՝ զի յախտան է՝ ողորմու
թի նն. օրհնութիւն գաւթոյ 'ի մեռն նյ : և քահա
նայքն հարկանէին փաղս առաջի նյ. և Թմ իել յան
7 կայր : * Եւ արքեաց սողունն զփջոյ պահին՝ սր կր
'ի տանն նն. զն զի անդ արար զաղակեղան և զնարան
փրկութե. քանզի տեղանն ողնձի զոր թրար սողունն
ն կարէր ընդունել զաղակեղան, և զքաննայն, և զդ
8 արդան : * Եւ արար սողունն զտունն 'ի ժամանակին
յայնմ առարս եւթն. և Թմ իել ընդ նմա, եկեղեցի
մն յոյժ 'ի մեկն եմաթայ մինչ 'ի կեղեղան եզիդ
9 տախ : * Եւ արար յաւարն ութերորդի նյ. զն զի
10 զնաւախախն արար տեղանոյն զեւթն օր տանին : * և
'ի քան և երիս ամսոյն եւթներորդի արձակեաց զժա
ղովուրդն 'ի խարանս իւրեանց ուրախուիւ և բարի սրբ
ախ :

Գլ. Է. (3) Ունե. Դ վերայ երեսայ երկրի քարայրա՝
(5) Յօրիմայի. Չուարակս երես : (6) Ունե. Առաջի
նյ, զի յախտան : (7) Ունե. Եւ զնաւանոյն և զարդանո
(8) Յօրիմայի. Եւ արար սողունն զտունն 'ի ժամանակին :

տիւ, յեմ բարութեան զոր արար Կր դաւթի՝ և սողմ
մանի, և ժողովրդեան իւրում իշի: * Եւ կատարեաց 12
սողման զտունն ան, և զտունն արքայի, և զեմ ինչ
զոր կամեցայ անան սողմանի առնել ի տանն ան և ի
տան իւրում, յաջողեցան:

Ե * Եւ երեսեաց և Եմ սողմանի ի գիշերին յայնմի, և 12
տան ցնա. լուսն աղմկից քոյ. ընտրեցի զտեղիք զայդ
ինն ի տան զահից: * Եւ թէ արգելից զերկինս, և մշլի 13
նիցի անձրեւ. և եւթէ պատուիրեցից մարտոյ ուսեղ
զգայա. և եւթէ առաքելից մահ ի ժողովուրդ իմ: * և 14
եւթէ ամայեացե ժողովուրդ իմ յորոյ կոչեցեալ է աշ
նուն իմ ի վր նշ. և յաղթմ կացեն և խնդրեցեն
զերեսս իմ, և գարձցին ի նանապարհաց իւրեանց չա
րագ. և ես լուսն յերկնից, և քաւիչ եղեց նշ և բժշ
կեցից զերկիր նշ: * Եւ այժմ աչք իմ եղիցին բաց, 15
և ահանջք իմ առ ի լսել զաղթմ ի տեղաշս յայտմ:
* և արգ՝ ահա ընտրեցի զտունս զայս, և որեցի զսա 16
առ ի լինել անուան իմոյ սոսա յաւիտեան. և երկցին
աչք իմ և սկստ անտ զեմ առւրս: * Եւ Գու. եւթէ 17
գնացես առաջի իմ իրեւ զգաւթի հայր քո, և արաղ
քես ըստ Եմ զոր ինչ պատուիրեցի քեզ. զհրամանս
իմ և զիրաւանս իմ պահեսցես: * Կանգնեցից զաթոռ 18
Թագաւորում քոյ, ոնչ ուխտեցի ընդ գաւթի հոր քոյ
և ասացի, մշ բարձցի քո այր առաջնորդ քեզ: * Ա 19
պա թէ գարձիք գուք և Թողջիք զհրամանս իմ, և ըզ
պատուիրանս իմ զորս ետու առաջի իմ. և երթայեք
պաշտեցեք պատուածս օտարս, և երկիր պագանիցեք
նշ: * Բարձից զմեզ յերկրէս զոր ետու մեզ, և ըզ 20
տանս զայս զոր որեցի անուան իմոյ, ի բաց գաղ
մուցից յերեսաց իմոյ, և ասց զսա յառակ և ի պառ
մուք յեմ աղցա. * զտունս զայս զգարձր. և եմ որ 21
անցանից և առ սովաւ զարմացի և ասացե. ընդիւր
արար Կր երկրիս այսմ, և ասեմ այնմի: * Եւ ասաղ 22
ցնն. մշ զի Թողին զԿր եմ հարցն իւրեանց՝ որ եհան
զնոսս յերկրէն եգիպտոսի. և ընկալան զաստուածս
օտարս, երկիր պագին նշ և Թաւայեցին նշ. յաղագ
այնդիկ ան ի վր գացա զեմ չարիսք զայդոսիկ:

ԳԼ.

(12) Այս. ի գիշերին յայնմ: (12) Ոման. Եւ ընտրե
ցի զտեղիք. իմն տունս զո: (14) Այս. Թորոց կոչե
ցեալ է անուն իմ: (18) Ոման. Ընդ գաւթի հոր քում:
(19) Ոման. Զոր ետու առաջի իմ: (22) Ոման. Եւ
երկիր պագին:

ԳԼ. Ը.

- 1 **Եւ եղև յետ քսան ամաց՝ յորս շինեաց սողոմնն ըլ. 2**
 2 **առանն ան և զառանն իւր։ * և զքաղաքսն զոր ետ**
 3 **գիրամ սողոմննի, շինեաց զնոսս սողոմնն. և բնակե-**
 4 **ցայն անոր զորդիսն իլի։ * Եւ եկն սողոմնն յեմաթ-**
 5 **սովթայ, և զօրացոյց զնա։ * և շինեաց զթեգմոս յանա-**
 6 **պատին. և զԹաքաղաքսն ամուրս շինեաց յեմաթ։ * և**
 7 **շինեաց զբեթորոն վերին, և զբեթորոն ներքին, քա-**
 8 **ղաքս ամուրս պարսպոք, և գրամիք, և նգգք։ * Եւ ըլ-**
 9 **բաղաւթ, և զԹաքաղաքսն ամուրս որք էին սողոմն-**
 10 **նի, և զԹաքաղաքս կառացն, և զԹաքաղաքս ձիոց։ և**
 11 **զոր ինչ ցանկացաւ սողոմնն ըստ ցանկութե իւրում**
 12 **շինել յեմ, և ի իլիբանն, և յեմ թաղաւորութե իւ-**
 13 **րում։ * Ամենայն ժողովուրդ որ մնացեալ էր ի քե-**
 14 **տացւոցն, և յամուրսացւոցն, և ի փերեզացւոցն, և**
 15 **ի խեւացւոցն, և յերուսաղեմացւոցն, որք ոչ էին յորդոցն**
 16 **իլի, * այլ կին յորդոց այնոցիկ, որք մնացեալ էին ը-**
 17 **նոսս յերկրին զորս ոչ ստապկեցին արգիքն իլի. և ամ**
 18 **զնն սողոմնն ի հարկատուս մինչև ցայսօր։ * Եւ յորդ-**
 19 **ոցն իլի ոչ աւ սողոմնն ի Ծաղաւորութե**
 20 **իւրոյ. զի զի նորա արք պատերազմոք, և ի խանք զ-**
 21 **րաւորք, և ի խանք կառաց և երկվարաց։ * և սորա էին**
 22 **իւնանք հրամանաց թաղաւորունն սողոմննի. երկե-**
 23 **րիւր յիսուն գործավարք ժողովրդեանն։ * Եւ Ալ-**
 24 **զուսարն փարաւոնի եհան սողոմնն ի քաղաքն զաւ-**
 25 **թի, ի առանն զոր շինեաց նմա. զի զի տաաց՝ ոչ բնա-**
 26 **կեացէ կին իմ ի քաղաքին իլի արքայի գաւթի, զի զի**
 27 **սուրբ և որ եմուտ անոր տապանակն ան։**
 28 *** Զայն ժամ եհան սողոմնն ողակեզս ան ի զք սեղաւ Ե**
 29 **նոյն նք զոր շինեաց յանգիման տանարին։ * և ը քա-**
 30 **նին աւուրց յաւուրս մատուցանել ըստ պատուիրա-**
 31 **նացն մովսիսի ի շարաթան, և յամամուտն, և ի Թանն,**
 32 **երկն ժամանակս ի տարւոյ ի ամնի բաղարշակեցաւ,**
 33 **և ի Թանի եւթներորդացն, և ի Թանի տաղաւորացա-**
 34 **րացն։ * Եւ կացոյց ը իրաւունցն գաւթի զչառս քա-**
 35 **նանայիցն ը պաշտաման նց. և զեւացիքն ի զք պահ-**
 36 **պանուէն իւրեանց օրհնել և պաշտել առաջի քահա-**
 37 **նայիցն ըստ օրինին օր ըստ օրե։ Եւ քահանայնք ը ո-**
 38 **րհնել**

ԳԼ. Ը. (2) Այս. Եւ բնակեցցոյ անգ. զոր։ (6) Ոմանք. Եւ յեմ ի Թաղաւորութեն։ (13) Ոմանք. Ի Թանի բաղարշացն և ի Թանի։ (14) Ոմանք. Վք զի պարգեւոք։ Իս. Ոմանք. այգալէս եր. պատուիրանն։

բողմանն իւրեանց 'ի գրունո գրունս . զի զի այս էր
 պատգուիրանն գաւթայ առն ձյ : * և ոչ անցին զպա 15
 առնիրանդն արքայի , յաղազս քահանայից և զհասց
 աջ . յեմք բանն և 'ի գանձարանս : * Եւ պատրաստեալ 16
 ցաւ նմ գործն , յորէ յորմէ սկսաւ մինչև յորն յորում
 կատարեաց սողովուն զտունն նն : * Յայնժամ գնաց 17
 սողովուն 'ի գաղտնադարեր , և յեղամ , որ առ ծովեզերն
 հրէաստանի էր : * Եւ առաքեաց թիրամ 'ի ձեռն ծա 18
 ռայից իւրոց նաւս , և արք որ գիտէին յաւել չ ծովն ,
 և գնացին ընդ ծառայան սողովանի 'ի սողովեղա . և ա-
 ղին անտի չորեքհարիւր յիսուն տաղանտ ոսկւոյ , և է-
 կին առ արքայ սողովան :

ԳԼ Թ .

Եւ Թագաւորն սարայ լուաւ զանուն սողովանի , և 1
 եկն փորձել զսողովանն առակիք յեմ , յիցի ծանր
 զօրութիւն , և ուզտուք , որ բարձեալ բերին խանկս և
 սակի բազում , և ակամս պատուականս , և եկն առ սո-
 ղովան , և խանկացաւ ընդ նմս զեմ որ ինչ էր 'ի միտս 2
 Եւ : * Եւ պատմեաց նմս սողովան զեմ բանն նր . և
 ոչ զբիւրեաց բան մի 'ի սողովանէ զոր ոչ պատմեաց նմս :
 * Եւ ետես Թագաւորն սարայ զխնաստութիւն սողովան 3
 նի . և զտունն զոր ջինեաց . * և զկերակուրս անգանդն .
 4 և զարժուս ծառայից նր , և զկարգս պաշտօնեից նր , և
 զպատմութեանն նց . և զմատուցականն , և զզգեստանն :
 և զաղակիչան զոր մատուցանէր 'ի տանն նն , 'ի զար-
 մացմանն եզն . * և ասէ ցարքայ . Ճշմարիտ էր բանն 5
 զոր լուայ յերկրին իմում յաղազս բանից քոյ , և զի
 իմաստութե քոյ : * և ոչ հաւատացի բանիցն մինչև է-
 կի , և անտին աչք իմ . և ահա ոչ է 'ի կէս զոր պատմե-
 ցինն , 'ի բազմութե իմաստունս քոյ զորս յաւելեր 'ի
 համբաւն զոր լուայ : * Երանելիք են արքա ' և երանե- 7
 լի կանայք քո , և ծառայքդ այգոցիկ որք կան առ քեզ
 համապալ , և լսեն զիմաստութեք քո : * Եղիցի ար ամ 8
 օրհնեալ , որ համեցաւ ընդ քեզ , ասլ զքեզ յամու Թա-
 գաւորութե իւրոյ ' ծովագրեան քում : զի յաղազս ոխ
 բերչոյ ան ձյ քո զինչ , և կացուցանելոյ զնա յաւիտեան ,
 և ա զքեզ 'ի վր գոցա Թագաւոր , առնել իրաւունս և
 արգարութի : * Եւ ետ արքայի հարիւր քաննաստանտ 9
 ու

Գլ . Թ . (1) Ռիսն . Յոյժ . ծանու . զօրութիւն : (2) Ռիսն .
 'ի սողովանէ զոր պատմեաց նմս . (4) Յերիսիկն . Եւ
 զգնեստանն նց : (6) Ռիսն . Զորս պատմեցին 'ի բազմութե
 իմաստութե քո : (8) Ռիսն . Տն նց քում զինչ :

- տակալ, և խառնեալ բազում յոյժ, և ականա պատուա-
կանս: և զայն իբրեւ գիտունկան զայնոսիկ զորս եւ
10 տակենն սաբայ արքայի սողմունի: * Եւ ծառայքն սո-
ղմունի՝ և ծառայքն քերամայ բերին ոսկի սողմունի՝ ի
սովորայ, և փայտս նոն, և ականա պատուականս:
11 * Եւ արար արքայ զփայտն նոն՝ աստիճանս տանն նոն՝
և տանն արքայի, և քնարս, և ասուիզս երգեցողացն.
և զայն երբեք երեւցաւ այնպէս յառաջագոյն յերկրին
12 յուգայ: * Եւ արքայ սողմունն եւ տակենն սաբայ զամ
զոր ինչ կամեցաւ նա՝ և զորինչ խնդրեաց, բայց յայն-
չանէ զոր եւ արքայի սողմունի. և գարձաւ յերկրին
13 իւր: * Եւ եր կշիռն ոսկւոյն զոր բերին սողմունի՝ ի
միւսմ տարւոյ, վեց հարիւր վաթսու և վեց տաղանտ
14 տակալ * առանց արանցն կարգելոց՝ և վաճառակաւ
նոցն որք բերէին: և յեւթազաւորութեցն արաբաց-
ւայ, և յեթնանայ երկրին՝ բերէին ոսկի և արծաթ ար-
15 քայի սողմունի: * Եւ արար արքայ սողմունն երեք հա-
րիւր վահան ոսկի կռածոյ, վեց հարիւր գահեկան մո-
16 թուր ոսկի ի մի վահան: * և երեք հարիւր նիզակ մո-
կի կռածոյ, երեք հարիւր գահեկան ի մի նիզակ յիւ-
րաքանդիւրդ ի նոցանէ. և Սա զայն արքայ ի առն
17 անառն լիբանանու: * Եւ արար արքայ ամուս ի
ժանեաց փղաց մեծ, և պատեաց զնա մարտուր ոսկւով:
18 * և վեց ազորանիք եին ամուսոյն կապեալք ոսկւով.
և անկիւնք աստի և անտի յաթոռն նստելոյ, և երկու
19 առեւեք կային առ ոտս անկեանցն. * և երկուստսան
առեւեք կային աստի և անտի առ վեց աստիճանս.
և զայն երբեք եղև այնպիսի յեւթազաւորութե ուրուր:
20 * Եւ ամ սպաս արքայի սողմունի ոսկերէն, և ամ սպաս
ամն անառնի լիբանանու ոսկւով բեւեռեալ. և զինչ
21 եր համարեալ արծաթ յաւուրս սողմունի: * զմ զինաւ
արքայի սողմունի երկուսր ի թարսսիս ընդ ծառայսն
քերամայ, և միանգամ յերկու ամս գայր նաւն ի թար-
սայ արքայի, լի ոսկւով և արծաթով, և ժանեք փղ-
22 զաց, և կապկաց, և սիրամարդդ: * Եւ մեծացաւ սո-
23 զմունն քան զամ թագաւորս՝ ընչեւ և խնատութ: * և
ամ թագաւորք երկրի խնդրէին զերեսս սողմունի տե-
սանել. և լսել զմաստունն նի զոր եւ ամ ի սիրտնն:
* և

(10) Ոսկի. բերէին ոսկի սողմունի ի: (11) Այս *
Առնեան: (13) Եւթանիս. ոսկի տաղանտ: (14) Այս *
Առնեաց արանցն կարգեցելոց: (14) Ոսկի. Եւ ամ թագ
գաւորացն. և իբնանայ երկրին որք բե: (16) Ոսկի.
Քերամայք ի նոցանէ: (20) Ոսկի. Եւ ամ սպաս...
ոսկերէն: (21) Ոսկի. Եւ սիրամարդաց:

* և նոքա բերեին իւրաքանչիւրդ ընծայ նմա, անօթա 24
արծաթեղէնս, և անօթա ոսկեղէնս, և պատմուհանս,
և ստաշին, և խաւնկս, և ձիս, և ջորիս՝ ամի ամի: * Եւ 25
էին սողոմոնի չորք բեւոյք մատակ ձիք՝ ի կառս, և եւ
կոտատան հազար երիվարք. և ետ զնա՝ ի քաղաքս կա
ռացն, և էին ընդ սողոմոնի յեմ: * Եւ հր իշխան ամ 26
Թագաւորացն, ի գետոյն եփրատայ մինչև յերկիրն ալ
լազգեաց, և մինչև ի սահմանս եգիպտոսի: * Եւ եդ 27
արքայ զոսկի և զարծաթ իբրև զքարինս յեմ, և զփայտս
մայրս իբրև զմելաթղենիս Վի գաշտս բազում: * և եւ 28
ձիոցն սողոմոնի յեգիպտոսն՝ և յամերկրէ: * Եւ Յաւ 29
ցորգք բանիցն սողոմոնի սուաջինք և վերջինք ահա գը
րեալ են ի բանս նաթանայ մարգարէի, և ի բանս ա
քիայ սիդոնացւոյ, և ի տեսիլն յովելայ տեսանալի, վն
յերոբոզամայ որգւոյ նաբասայ: * Եւ Թագաւորեաց 30
արքայ սողոմոնի վերայ ամենայն ելի ամս քառասուն:
* և նշխեաց սողոմոն, և Թագեցին զնա ի քաղաքին գաւ 31
Թի հօր իւրոյ:

Թ. Եւ Թագաւորեաց ուրովամ որգի նր փոխանակ նր:

ԳԼ. Ժ.

Եւ եկն ուրովամ ի սիւքեմ, վն զի ի սիւքեմ գայր 1
ամ ի էլ Թագաւորեացուցանել զնա: * Եւ եկն իւ 2
բեւոյքս յերոբոզամ որգի նաբասայ, և ինքն էր յե
գիպտոս փախուցեալ յերեսաց արքայի սողոմոնի, և
ընակէր յերոբոզամ յեգիպտոս. և գարձաւ յերոբո 3
զամ յեգիպտոսն, * առաքեցին և կոռեցին զնա: Եւ 3
եկն յերոբոզամ և ամ եկեղեցին ելի առ արքայ ուրով
զամ և տան: * Հայր քո խառացոյց զլուծ մեր. և 4
արգ՝ Թուլացո զխիտա ծառայաւթի հօր քոյ, և զլուծ
նր զծանր զորեգ ի վերայ մեր. և ծառայեսցուք քեզ: 5
* Եւ ասէ ցնն. երթայք մինչև յաւաքս երիս, և եկեա
ջիք առ իո. և զնաց ժողովուրդն: * Եւ ժողովեաց ար 6
քայ ուրովամ զծերան որք կային առաջի սողոմոնի
հօր նորա մինչդեռ կենդանի էր նա, և ասէ. զեմրգ
Թուի ձեզ, և զի՛նչ խորհիք պատասխանի առնել ժա
ղովրդեանն այնմ, բան ինչ: * Եւ խառեցան ընդ նմա 7
և

- (24) Ո՛հնէ. Եւ գառին: (26) Ո՛հնէ. ի գետոյն եփրատ: (27) Ո՛հնէ. իբրև զմելաթղենիս ի գաշտս բազում: (30) Ո՛հնէ. Ի վերայ ամ ելի քառասուն ամ: ԳԼ. Ժ. (1) Յօրեմայն. ի սիւքեմ գայ ամ ի էլ: (3) Ու
խն. Եկեղեցին ելի, խառեցան առ արքայ և տան: (7) Աստ. Լինիս բարի ժողովրդեանդ այգմ. և հմ:

- և ասեն . եթէ այսօր լինիս բարի ժողովրդեան քում ,
 և հաճայ լիցիս , և խօսեսցիս ընդ նմ բանս բարիս . և
 8 եղևցին քեզ ծառայք զԾառաւորս : * Եւ եթող զխորհուրդ
 հուրդ ծերոցն զոր խորհեցան ընդ նմա , և խորհեցաւ
 ընդ մանկաի սննդակիցսն իւր որք կային առաջի նր .
 9 * և ասէ ցնս . զի նշ թուի ձեզ , և պատասխանի ապա
 բան ժողովրդեանն այնմիկ որք խօսեցան ընդինս՝ և ա
 սացին , Թողացս 'ի լծոյն զոր եզ հայր քո 'ի վր մեր :
 10 * Եւ խօսեցան ընդ նմա մանկաին սննդակիցքն նորա .
 այրպէս խօսեսցիս ընդ ժողովրդեանն որ խօսեցաւ ընդ
 քեզ՝ և ասաց , հայր քո ծանրացոյց զլուծն մեր , և դու
 Թող մեզ . այսպէս առասցես , փոքր մանուն իմ օտուաւ
 11 բազայնէ քան զմէջ հօր իմոյ : * և արդ՝ հայրն իմ խաւ
 տեաց զձեզ ծանր լծով , և ես յաւելից 'ի լուծն մեր .
 հայր իմ խրատեաց զձեզ գաւազանօք՝ և ես խրատեցից
 12 զձեզ կարնօք : * Եւ եկն յերրորդամ և Ծառովորդն
 առ ուրորդամ յաւուրն երրորդի , ոպ խօսեցաւ արքայ
 13 և ասաց . գարջիբեաւիս յաւուրն երրորդի : * Եւ պա
 տասխանի արար արքայ խիստ , և եթող արքայ ուրդ
 14 լամ զխորհուրդ ծերոցն , * և խօսեցաւ ընդ նոսա ըստ
 խորհրդոյ մանկանցն՝ և ասէ . հայրն իմ ծանրացոյց ըզ
 լուծ մեր , և ես յաւելից յայն . հայրն իմ խրատեաց
 զձեզ գաւազանօք , և ես խրատեցից զձեզ կարնօք :
 15 * Եւ ոչ լուաւ արքայ ժողովրդեանն , վն զի եր կող
 ծանուցին յայ . և հաստատեաց արքան իւր զոր խա
 տեցաւ 'ի ձեռն արքայ սիրովնացւոյ յազապս յերրորդաւ
 16 մաւ որդւոյ նարատայ , և Ծառով . * և ոչ լուաւ արքայ
 նշ . Սատասխանի եւ ժողովորդն արքայի՝ և ասեն .
 զի նշ բաժին կայ մեր ընդ գաւթի , և կամ ժառանգ
 գութն ընդ որդւոյն յեստեայ . երթ գնա 'ի բնակու
 Թիս քո ինչ . և արդ տես դու զտուն քո գաւթի : և
 17 գնաց Ծառով 'ի բնակութիս իւր : * և արքն ինչ մեա
 ցեալքն 'ի քաղաքս յուզայ՝ Թաղաւորեցուցին 'ի վր
 18 իւրեանց զուրբովամ : * Եւ առաքեաց արքայ ուրբովամ
 զադոնիրամ որ եր 'ի վր հարկացն . և քարկոծեցին զնա
 որդիքն ինչ քարամբք , և մեռաւ : և արքայ ուրբովամ
 19 փութացաւ ելանել 'ի կառս իւր՝ և փախել յեմ : * Եւ
 անգոսնեաց ինչ զտունն գաւթի մինչև յօրս յայտ :

ԳԼ .

(14) Որտե . Ըստ խորհրդեան մանկանցն : (14) Որտե .
 Եւ ես յաւելից յայն : (16) Որտե . Եւ արդ տես զտուն
 քո գաւթի : (19) Որտե . Եւ անկոսնեաց խորայն ըզ
 տունն գաւթայ :

ԳԼ. ԺԱ.

Եւ եկն առնովամ յեմ. և ժողովեաց զյուզաս և զբե 1
 նիաքն հարիւր ութսուն հազար երկաստարգաց
 որք առնէին պատերապմ. և ասյր պատերապմ ընդ իշխ
 գարձուցանէլ զթագաւորութիւն յինքն : * Եւ եղև քան 2
 ան առ սամէաս այրն նոյ՝ և ասէ . * Խօսեալ ընդ ապա 3
 ժամայ որդւոյ սողմանի, և ընդ ամ յուզայ և բնիա
 քնի՝ և ասացես : * Այսպէս ասէ ան ձր, զի երանեք՝ և 4
 մի պատերապիք ընդ եղբարս ձեր, գարձիւ իւրաքան
 ժուրք ՚ի տուն իւր. զի զի յինէն եղև բանդ այդ : և
 լուան բանին ան, գարձան ճշ ևս երթալ ՚ի զի յերա 5
 բովանայ : * Եւ բնակեաց առնովամ յեմ. և յինեաց քա 6
 զոչս պարապաւորս ՚ի հրէաստանի : * և յինեաց զբեթ 7
 անէմ. և զեասնի. և զբեթովբեայ : * և զբեթաւրա. և 8
 զսոկբով. և զոգոգամ : * և զգեթ. և զմարխան. և 9
 զգեթ : * և զադովրայիմ. և զգեթիս. և զգեթիս. * և 10
 զանիաքնէ քաղաքս պարապաւորս : * Եւ ամբայցայ զն 11
 պարապ, և ետ ՚ի նն իննանս, և համարս կերակրոց՝
 ձեթ և զինի * բաւ քաղաքայ : զանան, և նիզակս, և 12
 զորացայ զտաս յանգուծի յոյժ :
 Եւ եկն նոյ յուզաս և բնիաքն : * և քահանայքն և 13
 զաւանդին որք եկն յեմ իշխ, ժողովեցան առ նա յամ
 ասնանայն. զի զի թողին զէասցիքն զանգուծիս կալ
 աւանոց իւրեանց, և դնացին առ յուզայ յեմ : * քան 14
 զի եկան զնասս յերոքովամ և որդիք նոյ, ճշ ևս պալ
 անէլ զնոյ : * Եւ հացից իւր քրորմս բարձանցն և հոսցն, 15
 և սնուանցն, և երբնիցն զոր արար յերոքովամ : * և 16
 եկան զնոյ ՚ի ցեղիցն իշխ, որք ետուն զներսս իւրեանց
 ինգրեւ զնոյ ան իշխ. և եկին յեմ զանէլ ան նոյ հացն
 իւրեանց : * և զորացուցին զթագաւորութիւն յուզայ : 17
 Եւ հորացաւ առնովամ որդի սողմանի ան երիս. զի
 զի դնայ ՚ի նանապարէս գաւթի և սողմանի զերիս անս :
 * Եւ առ իւր առնովամ կին զմովանի գուտար իշխ 18
 մուծայ որդւոյ զուգի, և զարիաք գուտար եղև
 քայ որդւոյ յետեայ : * և ծնան նմա որդիս. զերիսմ, 19
 և զամարիս, և զաղով : * Եւ յետ այսորիկ սո զմաս 20
 քա գուտար արեսաղանայ, և ծնաւ նմա զարիսս. և
 զերի

Գլ. ԺԳ. (4) Ռֆան. Եւ գարձան : (6) Ռֆան. Եւ ճշ
 նեաց զբեթիւնէմ և զե՝ (6) Այս. Եւ զեասնի և զբեթ
 քնայ : (7) Ռֆան. Եւ զբեթաւրայ և զսոկբով : (11) Ռֆ
 ան. Եւ եգ ՚ի նն իշխ : (15) Այս. Զորս արար յերա՝

- 21 զեթեմի, և զփղա, և զաղեմովթ : * և Բերեայ գորգ զամ զմապրա զուսար արեսողանայ քան զամ կանայս իւր, և զհարնս իւր : զասն զի կանայս ունէր ութուստասն, և հարնս վաթսուին : և ծնաւ ուստերս քանեւ :
- 22 ութ, և դասերս զաթսուին : * Եւ կացոյց իշխանս ոգ բովամ զարխա՝ որ էր 'ի մապրայ, իշխան 'ի վերայ եղբարցն իւրաց : զի զիմապաւրեցուցանել խորհէր զնա :
- 23 * և անեայ առաւել քան զամ որդիս իորս : յամ սակմանս յաւգոյ և բնեիտմինի, և 'ի քաղաքն ամուրս՝ եգ 'ի նոսա Կերտեաւր բազում յոյժ : և իմապրեայ բազմաւ ին կանանց :

ԳԼ. ԺԲ.

- 1 Եւ եղի իբրեւ պատրաստեցաւ Թագաւորսն ոգ բովանայ : և յորժամ զորացաւ, եթող զպատուի 2 բանս ան, և ամ ինչ ընդ նմա : * Եւ եղի 'ի հինգերորդ Գի ամի Թագաւորսն ին աքաղաղանայ, և ի առասպիմ արքայ եգիպտոսի 'ի վր Նոփ : զի զի մեղան առաջի ան :
- 3 * հազար և երկերիւր կադաք, և զաթսուին հազար երկ վարդ : և ոչ գոյր թիւ բազմութեն եկելոյ ընդ նմա յեգիպտոս : լերեայից, արդալագայից, և իմապա 4 ցիք : * և զորացան 'ի վր ամուր քաղաքացն որ էին յու 5 րայ : և եկն յեմ : Եւ առաւստ մարգարէ եկն առ ուսար զամ, և առ իշխանն յուգայ Ժաղպեապան յեմ յերեսայ առասպիմանց, և ասէ զնոսա : այսպէս ասէ ար : գուգ Թոքե զիս, և ես Թոքե զմեզ 'ի ձեռս առասպիմանց :
- 6 * Եւ ամանցն իշխանն ին 'ի աքքայն, և ասէն՝ ար 7 քաւ ե ար : * Եւ իբրեւ ետես ար եթէ պատկանեցին, եղի բան ան առ սամեաս՝ և ասէ : պատկանեցին, ոչ ապականեցից զչոսա : ասց զչոսա իբրեւ սակաւ մի 'ի փրկութեմ : և մի կաթեացէ սրամաութեմ իմ 'ի վր Նոփ :
- 8 * զի զի եգիպտն ինձ 'ի ծառայս, և ծանիրեն զմապրա 9 թին իմ, և զմապրաութն Թագաւորսն երկերիս : * Եւ ել առասպիմ արքայ եգիպտոսի, և ան զգանձն որ էին 'ի ասնն ան, և զգանձն ասնն արքայի և զամ աս :
- 10 Եւ և զգանձնն ոսկեղենս զոր արար սողովն : * և աւ բար աքաղամ զահանս պղնձիս փոխանակ նց : Եւ կա ցոյց 'ի վր նց առասպիմ իշխանս սուրհանգակացն որք պա

(22) Ոմեռ : Եւ կացոյց իշխան աքաղաղան :

Գլ. ԺԲ. (2) Բազմութեմ : 'ի հինգերորդ ամի : (3) Ոմեռ : Տրոպագայից և եթաղպայից : (5) Ոմեռ : Եւ ես Թոքե զմեզ 'ի ձեռս առասպիմանց : (9) Ոմեռ : Եւ զգանձն որ էին 'ի ամեւ արքայի զամ աս :

պակէին զգուան արքային : * Եւ լինէր 'ի մասնել աղ 21
 քայի 'ի տունն ան , մասնէին և պահապանքն և սուր
 հանգակէքն , և գառնային ընդ առաջ սուրհանգակայն :
 * Եւ 'ի պատկառելն նր , գարծաւ 'ի նմանէ բարեութի 12
 ան , և ոչ պակասնեցաւ 'ի սպառ . զի զի եկին բանց բա
 րեք 'ի յուզայ : * Եւ զորացաւ ոտովամ յեմ , և թաղ 13
 գաւառերաց : քառասուն և միայ ամի էր 'ի թագաւորին
 իւրում , և զնւթնեռասն ամ թագաւորեաց յեմ , 'ի
 քաղաքին զոր ընտրեաց ար անուանել զանուն իւր
 անդ 'յեմ ցեղիցն իլի : և անուն մար նր նոսն աննաւ 14
 ցի : * և արար չար . զի զի ուզէցաւ սիրա նորա
 ինդրել զնր : * Եւ բանքն ոտովամայ առաջնիք և վեր 15
 ընդ , եւ ահա գրեալեն 'ի բանս սամայ մարգարէի , և
 ազգովայ անսանալի . և զարծեք նր : և պատերազմ էր
 ոտովամայ ընդ յերոտովամայ զամաւաւրս : * Եւ մէ 16
 առաւ ոտովամ , և թաղեցաւ ընդ հարս իւր 'ի քաղա
 քին գաւթի :

ՃԱԵ. Թագաւորեաց արխաւ որդի նորա փոխանակ նր :

ԴԼ. ԺԳ.

Յուսէ և տաներորդ ամի թագաւորունն յերարաղ 1
 մայ թագաւորեաց արխաւ 'ի վր յուզայ և եմ
 * ամս երկու : և անուն մար նր մատչա գուտար արեաղ 2
 զոմայ : և էր պատերազմ 'ի մէջ արեայ , և 'ի մէջ յեր
 րովամայ : * Եւ կարգեցաւ արխաւ 'ի պատերազմին զը 3
 բաւոր մարտիգ չորեքհարիւրհազարգ արամիգ զորա
 ւորգ : և յերոտովամ ճակատեցաւ չգէմ 'ի պատե
 րազմին ութհարիւրհազարգ զորաւորգ պատերազ
 մողայ զորութի : * Եւ յարեաւ արխաւ 'ի ընդնէն սա 4
 մարտայ , որ էր 'ի ընդնէն եփրեմի , և ասէ : բաւարեալ
 յերոտովամ և եմ իկէ : * Ոչ է մեր ճանաչել եթէ մը 5
 եմ իկէ ևս զթագաւորութին իկի յաւիտեան՝ գաւթի
 և որդւոց նր ուխտ աղի : * և յարեաւ յերոտովամ որ 6
 դի նախապայ ծառայ սողոմոնի որդւոց գաւթի , և ասա
 տամբեաց 'ի անունէ իւրմէ : * և ժողովեցան առ նա աղ 7
 ժանաղ , որդիք անորէնք . և ընդգէմ եկաց ոտովամայ
 որդւոց սողոմոնի : և ոտովամ էր մանուկ և երեքս
 սըր .

(12) Ոմն . Բանք բարի յուզայ : (13) Ոմն . Եւ եւթ
 նուասն ամ թիւրեաց յեմ 'ի քաղաքն : (15) Ոմն .
 Եւ պատերազմիւ ոտովամ ընդ յերոտ :
 Գլ . ԺԳ . (1) Ոմն . Բաւթուասաներդի ամի . 'ի վր
 յուզայ ամս երկու և եմ : (3) Ոմն . Եւ կարգեցաւ
 արխաւ 'ի մարտին : (6) Ոմն . 'ի անն իւրմէ :

- 8 որսիւ, և մշտեաց ընդգէմնր: * Եւ արդ գուք ասեալ
կալ հակառակ երեսաց թագաւորութե ան, որ է 'ի
մեռս որդւոց գաւթի. և գուք բաղում էք յոյժ, և չ
մեղ երկնից ասեղէնք, զոր արար մեղ յերարմամբ
9 յաստուածս: * Միթէ ոչ հանէք գուք զքահանայսն
ան որդիսն ահարոնի և զգեւացիսն, և արարէք մեղ
քուքմս 'ի ժողովրդենէ երկրիդ, ամենեքեան որ դային
լուսւլ զմեռս զուարակօք յարջաւոց. և եւթն խոյրք. և
10 լինէր քուքմս շատուածացն: * Եւ մեք զմեր ան մեք
մշ թողաք, և քահանայքն նր պաշտեն զմեր որդիք ա
հարոնի և դեւացիք. և հանապաղորդեալքն 'ի նոցանէ
11 ծխեն խուսկս ան: * և զողմակեզս ընդ ասուտս և չ
երեկոյս, և զխուսկսն խառնուածոյս, և հաջքն ասու
ջագրութ 'ի զմի սուրբ անդանոցն, և արամեակն անկել
գէն, և ճրագունքն վառեալք յերեկորեայ շուշեալք.
12 զն զի պահեմք մեք զպահպանութիւն ան. այ հարցն մե
12 րոց. և գուք թողէք զնա: * Եւ ահաւասիկ ընդ մեղ
իշխան ան, և քահանայք նր, և փոքք նշանակաց նշա
նակել 'ի մեղ: և գուք որդիք Ելի պատերազմիք չ ան
13 այ հարցն մերոց. և ոչ ևս ոչողեացի մեղ: * Եւ յերա
բովամ գարձայց զգարանեակալսն դալ նմա զինի կող
մանէ, և եզնն ասալի յուզայ, և գարանեակալքն յե
14 տուտ: * Եւ գարձաւ յուզաս, և ահա պատերազմն
նց ասալի և զինի: և գոյեցին աս ան. և քահանայքն
15 հարին զխալսն: * և գոյեցին արք յուզայ: Եւ եզն 'ի
գոյել արանց յուզայ, և ան հար զյերոքովամ, և զինել
16 ասալի արքայ և յուզայի: * և փախեան որդիքն Ելի
յերեսաց յուզայ. և մատնեաց զնն ան 'ի մեռս նոցա
17 * Եւ եհար 'ի նոցանէ արխ և զօրն նր հնրուածս մե
ծամեծս. և անկան վերաւորք յելէ հինգ հազար արք
18 զօրաւորք: * և նկան եզնն որդիքն Ելի յաւուր յայն
միկ. և զօրացան որդիքն յուզայ. զն զի յուսացան 'ի
19 ան ան հարցն իւրեանց: * Եւ հալածեաց արխս զյե
րոքովամ, և ան 'ի նմանէ քաղաքս. զինեմել և զքեօզս
նր. և զանա' և զքեօզս նր. և զեփրոն' և զքաւերս նր.
20 և զքեօզս' և զքեօզս նր: * Եւ մշ ևս գոյր զօրութի յե
րա

(8) Ռօն. 'ի մեռս որդւոց գաւթի: (8) Այս. Չորս ա
րար մեղ: (9) Ռօն. քուքմ ոչ աստուածոց: իսկ օհն. ք
ուքմ աստուածոցն: (10) Ռօն. Ծխեն խուսկս: (12) Ռօն.
հալածեմ: (17) Յօրթմայի խաղաղ ապաի. քն. Վերաւորք
յիլելէ ք արք զօրաւորք: իսկ օհն. Էք արք: Եւ այ
օհն. հինգ ք արք: Ռօն օհն. Բայն անի' հինգ հարիւր
հազար արք: (19) Ռօն. Եւ գտանաց և զքեօզս:

քորովանայ զեմ՝ առաքա արիւնյ : և եհար զնա եր, և 21
 վախճանեաց : * Եւ զօրացաւ արիւնս . և զաւ իւր կա-
 նայս չարեքատասն . և ծնաւ ուստերս քսան և երկուս, 22
 և գտաւ զերեսասն : * Եւ մնացեալ բանքն արիւնյ,
 և գործք նր՝ և խօսք նր . ահա գրեալ են ՚ի գիրս մար-
 գարեի ագգոսայ :

ԳԼ ԺԴ .

Եւ մնաւ արիւնս ընդ հարս իւր, և թաղեցին զնա 1
 ՚ի քաղաքին դաւեի :

ԺԲ Եւ թաղաւորեաց աստ որդի նորս փառմասկ նր՝ յա-
 ւաքս ասայի հանգարանեաց երկիրն յուզայ ամս տասն :
 * և արար բաթի և ուզգուի առաջի տն նյ իւրայ . * և 2
 ՚ի բոց արար զսեղանս օտարացն, և զբարձուանս . և 3
 խորտակեաց զարձանն, և այրեաց զանձառան : * Եւ 4
 ասաց զյուզայ խնդրել զեր Թոմ հարցն իւրեանց, և
 առնել զօրէնս և զպատուիրմնս . * և ՚ի բոց արար յեմ՝ 5
 քաղաքացն յուզայ զսեղանս և զկուռս . և խաղաղացան
 քաղաքք պարսպաւորք որք յերկրն յուզայ . * և 6
 իւզաղեցաւ երկիրն, և ոչ գոյր ուստեք նմա պատե-
 րալ՝ յամն յոյնոսիկ, և 7
 ասէ զյուզայ, յիննացեք զքաղաքն զայնոսիկ . և ա-
 րացեալք պարիսպս և աշտարակս, և գրունս, և նիգս՝
 որով տիրեմք երկրս . զի զորօրինակ խնդրեցաք զեր 8
 Թոմ մեր, և նա խնդրեաց զմեզ, և հանգոյց զմեզ շուր-
 ջանակի, և յաջողեաց մեզ : * Եւ եղև ասայի զօր զի 9
 նակեաց որք բաւանային վահանս և նիգակս յերկրն յու-
 զայ, երեքն իւր հազար . և յերկրն բնիկաւորն պար-
 տաւորք և աղեղնաւորք երկերիւր և վաթսուս հազար .
 ամենեքեան նորս պատերազմեալք զօրուիմք : * Եւ ել 10
 ՚ի վերայ նյ զարեհ և թաղապալի զօրուիմք հազար հա-
 զարք՝ և երեք հարիւր կառք, և եկն փնչի ՚ի մարիս :
 * և գնաց աստ թղեմ նր . և շահատեցաւ պատերազմն 11
 ՚ի ձորն, ՚ի հիւսւսայ մարիսայ : * Եւ գրեաց աստ առ 12
 Թոմ Թոմ իւր, և ասէ : Տք ոչ տկարանայք զաղեցաւ
 քանել բազմեք և ստիւաւսք . զօրացո՞ զմեզ Թոմ Թոմ,
 և և ՚ի քնի յուսացաք, և անուամբ քով եկաք ՚ի վր
 քաղմութեա պատրիկ : Թոմ քնի մեր՝ մի յաղմահարեացե-
 քեզ մերդ : * Եւ եհար Թոմ զթաղապալսն առաջի 12

յուզ

ԳԼ ԺԵ . (5) ՈՒՆԻ . Եւ խաղաղեցան քաղաք : (5) Աւր .
 Պարսպաւորք յերկրն յու : (9) ՈՒՆԻ . Երեկրն բն-
 ւիկաւորն ասպարտաւորք : (11) ՈՒՆԻ . Տք Թոմ ոչ տկա-
 րանայ : (11) Աւր . Մի յաղմահարեացե զքեզ մերդ :

- 13 յուզայ : և փախեան եթաովպացիքն : * և հարածեաց
ասա և զորն իւր՝ մինչև 'ի դեբաթ : և անկան եթաով-
պացիքն մինչև ոչ մնալ 'ի նշնէ ապրեալ . քանզի խոր
տակեցան առաջի նն , և առաջի զօրութե նր : Եւ հզ
14 զպատեցին աւար բազում : * և հործանեցին զգեղոնց
բարձր զգեղաւաւն . զի զի եղին արհաւիրք 'ի նն 'ի
վր նց . և առին աւար զեմ քաղաքոնց , քանզի աւար
15 բազում եղև նց : * այլ և զլքանա անասնոցն նց առին :
Եւ զփաստեին կոտորեցին , և առին խաչնա բազումս
և ուղտս , և գարման յեմ :

ԳԼ . ԺԵ .

- 1 Եւ ազարիսա՝ որդի ագազայ . եղև 'ի վր նր հոգի նն . ԺԳ
2 * և ել չ առաջ ասայի , և եմ յուզայ և բենիա-
մո՝ և ասե . լուարեաք ինձ՝ ասա՝ և եմ յուզա , և բն
նկամին . Տր ընդ մեզ . զի լինելոյ մերոյ ընդ նմա . և
արդ եթէ խնդրիք զնա՝ դացի մեզ . և եթէ Թողեք
3 զնա՝ Թողէ՛ զմեզ : * և աւուրք բազումք յերե եղն՝ ոչ
յեմ շէմարիա , և ոչ քահանայ , որ ցուցանէր , և ոչ
4 բէնք * որ զարձոյց զնոսա 'ի նր նն իլի , և գաւալ 'ի
5 նոսա : * 'ի ժամանակին յայնմիկ ոչ զոյր խաղաղութե
այնոցիկ որք մտանէին , և որք եղանէին . զի զի արհա-
ւիրք 'ի նն անկան 'ի վր ամենեցուն բնակեաց գաւա-
6 ռացն : * և պատերազմիք ազգ ընդ ազգի , և քաղաք
ընդ քաղաքի . զի զի նն զարհուրեցոյց զնոսա եմ նն
7 զաւերք : * Եւ արդ՝ գուք զորացաբոց , և մի բոցն
8 մեաք մեր . քանզի դոն վարձք դործոց մերոց : * Եւ 'ի
լեւ զքանա զայտասիկ , և զմարդարեուք ազարիայ մար
գարիի , զորացաւ և եհան արտաքս զեմ զաղմութեան
յեմ երկրին յուզայ և բենիամինի՝ և 'ի քաղաքացն զորս
կալաւ 'ի լերինն եփքեմ : Եւ արար նաւակատիւս սե-
9 ղանոյն նն որ եր առաջի տանարին նն : * և եկեղեցոյ
ցոյց զյուզայ և զբենիամին , և զեհան , և զպանդուխտան
ընդ նմա , յեփքեմայ , և 'ի մանասէ , և 'ի շմառնե . զի
զի յաւելան առ նա բազումք յերե 'ի սեռանելն նց ,
10 Թէ որ նն չ նմա է : * Եւ ժողովեցան յեմ յամ
սեռան երբորդի 'ի հնդեատասներոց դում ամ Թաղա

ւա

(13) Յօրեմայի . Մինչև 'ի դեբաթ : (13) Յօրեմայի գո-
խտի . Եւ առաջի զօրութե նոր :

ԳԼ . ԺԵ . (1) Որդի . Որդի ագազայ : (2) Բաղան . Եւ
եմ յուզայ և բենիամին : (3) Որդի . Խաղաղիկ եղն
ոչ նն շէմարիա : (6) Յօրեմայի . Եւ պատերազմի ազգ
ընդ : (9) Աւար . Եւ առաջի 'ի նա բազումք յերե :

աւորուին ամայի: * և եղեն ան յաւաքն յայնմ, յաւաք 12
բայն զոր անին, զուարակս եւթնհարիւր, և ոչնարս
եւթնհարար: * Եւ եգ ուխտ՝ ընարել զմի ան հարցն 12
խորանց յամ սրան, և յամ անձնէ: * և ամ որ ոչ խնդ 13
բիցէ զմի ան էլէ՝ մնացի յերկատարդէ մինչև 'ի ծերն,
և յանէ մինչև ցին: * Եւ երգուան ան մեծամայն. և 14
եղջերեաւ փողովն: * և ուրախ եղև ամ յաւաք զան 15
երգմանն. զի յամ սրանց իւրեանց երգումն, և ամ
կամոք խնդրեցին զնա. և գաաւ նց, և հանգոյց զնա մեծ
շուրջանակի: * Եւ զմատաքս զմայրն իւր 'ի բայ մեր 16
մեայ. զի զի կր աստարտեայ պաշտօնեայ: և խորաւ
կնաց զիւրուան, և պրեայ 'ի հիմնապան կեդրոնի: * Սա 17
կայն զբարձունսն ոչ բարձին, և տակաւին ևս կայր 'ի
յաւաքէ յինչ: բայց սիրան ասայի եղև զի զամ աւարտ
կնաց իւրոյ: * և ասարաւ 'ի ներքս զարուեսն գաւ 18
թի հոր իւրոյ, և զարուեսն ան մայ, արծաթ, և ոսկի,
և սպասս: * Եւ պատերազմ ոչ գոյր նմա, մինչև յերեւ 19
ներսորդ և հինգերորդ ամ թագաւորուին ասայի:

ԳԼ. ԺԶ.

ԺԴ. Եւ յերեաներորդ ութերորդ ամ թագաւորութեմ 1
ասայի, եւ բաաս արքայ Նիլ 'ի զի յաւաք, և չի
նեայ զհուման, ոչ տաքով եւս ասայի արքայի յաւաք: * Եւ ան ասա ոսկի և արծաթ 'ի գամանաց ասան ան, 2
և 'ի տանէ թագաւորին, և առաքեայ առ որդին ագե-
րայ արքայն ասորուոյ որ բնակեալ կր 'ի գամասկոս,
և ասէ: * Գրի ուխտ 'ի մէջ իմ եքս, և 'ի մէջ հոր իմոյ 3
և հոր քոյ: ահաւորիկ առաքեցի քեզ արծաթ, և ոսկի,
և և մերժեմ յինն զբաաս արքայ Նիլ, և գնաւ
ցի 'ի բայ յինն: * Եւ լուաւ որդին ագերայ արքայ 4
ասորուոյ, և առաքեայ զիշխանս զօրացն իւրոյ 'ի քա-
ղաքն իլի. և եհար զաւոն, և զգան, և զարեգմայրն, և
զամ շուրջ զգաւառաւն նեփթաղիմայ: * Եւ եղև իբրև 5
լուաւ բաաս, 'ի բայ արձակեայ և ոչ ևս չինել զհուման
և գաղարեայ գործն նր: * Եւ ասա արքայ՝ ամ զամ 6
յաւաքս. և ան զբարինս հումայ, և զիմարտս նր զոր
չինեայ բաաս. և չինեայ նորք զաբաս, և զմատաքս:
* 'ի

- (12) Ունիւ. Եւ եգ ուխտ խնդրել զմի ան. և 'ի բողոք
անձնէ: (19) Ունիւ. Յերեաներորդի և հինգերորդի ամ թագաւոր
ԳԼ. ԺԶ. (2) Սա. Որ բնակէր 'ի գամասկոս, և աս: (3)
(4) Սա. Զիշխանս զօրուցն իւրոյ: (4) Ունիւ. Եւ շուրջ
զգաւառան նեփթ: (5) Ունիւ. Բաասայ. և ոչ ևս չի: (6) Ունիւ. Եւ
բարձին զբարինս հում: (6) Ունիւ. Եւ

- 7 * Ի ժամանակին յայնմ եկն անանիայ մարգարե աս ժե
ասա արքայ յուզայ՝ և ասեց նա . զի զի յուսացար գա-
յարջայն ասորեաց՝ և զի յուսացար ի Թր ԹԹ ԶԹ , յու
զագա այնորիկ ապրեցաւ զոր արքային ելի ի ձեռաց
8 քոց : * Եւ ապաքին եկեալստեցիք և լինեացիք՝ եկն զորք
բազումք . համարմակութիւն բազում հիծելովք յոյժ ե-
կին , և ի յուսան քո ի Թր՝ մտանեաց զնա Թր ի ձեռա
9 քո : * Վասն զի ալք Թն հային յամ երկիր զօրացուցաւ
նեւ յամ լի սրտից զնա : և արգ՝ ագիտացար յայգմիկ .
10 յայտմ չեաե եղիցի ձեզ պատերազմ : * Եւ արամեացաւ
ասա մարգարեին , և եգ զնա ի բանով . զի բարկացաւ
յարգա այնորիկ : և ժանտացաւ ասա ի ժողովուրդն
11 ի ժամանակին յայնմ : * Եւ ասա բանք ասայի արա-
ջինք և վերջինք՝ գրեալ են ի գիրս Թագաւորացն յու
12 րայ եւ ելի : * Եւ արամեացն ասայի սոք , յերեսներոր
գի և իններորդի ամի Թագաւորութեն իւրոյ , և յոյժ
հիւանդացաւ . և ի հիւանդանոցն իւրում զինգրեաց
13 զնր , այլ խնդրեաց բժիշկս : * Եւ նիջեաց ասա ընդ
հարս իւր , և վախճանեցաւ ի քառասներորդի և յու
14 րաջնում ամի Թագաւորութեն իւրում : * Եւ Թագեցին
զնա ի շիրինք զոր փորեաց իւր ի քաղաքին գաւթի .
և ընկաղմանեցուցին զնա ի գահոյն , և լինին խնկովք ,
և աղքի աղքի իւզովք իւզեփեցաց . և արարին նմա յու
զարկութի մեծ յոյժ :

ԳԼ. ԺԵ.

- 1 Եւ Թագաւորեաց յովսափատ որդի նր փոխանակ ժԶ
2 նր : Եւ զօրացաւ յովսափատ ի զք ելի : * և ետ
զորս յամ քաղաքն յուզայ յամուրս , և կացոյց ի շխանս
յամ քաղաքն եփրեմի , զոր ան արքայ ասա՝ հայրն
3 նր : * Եւ եգ Թր ընդ յովսափատայ . զի զի գնաց ի
ճանապարհս հոր իւրոյ յառաջինս . և ոչ խնդրեաց ըզ-
4 կուսան . * այլ զԹր ԹԹ հոր իւրոյ խնդրեաց , և ի պա-
տուիրանս հորն իւրոյ գնաց . և զչ եկն իւրեկ զիւր գործք
5 նր : * Եւ յաջնեցաւ Թագաւորութեն ի ձեռն նր . և
ետ Թմ յուզայ ընծայ յովսափատայ . և ելն նր մեծու-
6 թիւ և փառք բազումք . * և բարձրացաւ սիրա նր ի շաւ
նապարհս Թն . և այլևս երարձ զարմաւանդակն , և
զան

քոք զգարայ . Խմ, զգարարս : (10) Այլ . վասն զի
բարկացաւ յարգա : (13) Ոմն . Թագութեն իւրոյ .
(14) Ոմն . Եւ արարին նմա յաղարկաւորութի մեծ :
ԳԼ. ԺԵ. (2) Ոմն . Եւ եգ զօրս յամ : (5) Ոմն . Ըն-
ծայս յովսափատայ . և փառք բազումք :

դանտասան յերկրէն յուզայ: * Եւ յերրորդ ամի Թա 7
 դաւորուեն իւրոյ առաքեաց՝ զիշխանս իւր, և զորդիս
 զօրուսն, զաբգիստ, և զաբարիտս, և զնախնայիս, և զփրկեան՝ Եւսուցանել ի քաղաքն յուզայ: * և ընդ 8
 նոսա զւսացիքն, սամուխտս, և սաթանասա, և քաղ
 գիտս, և առիկէլ, և սեմիրամովթ, և յոնիսթան. և ա
 ճանիտս, և տուաբանիտս՝ զւսացիք. և ընդ նոս եկի
 սամու, և յովքամ քահանայք: * և ուսուցանէին զօր 9
 զայ, և ընդ նոս գիրք օրինացն ան. և անցանէին ընդ
 քաղաքն յուզայ, և ուսուցանէին զժողովուրդն: * Եւ 10
 եզեն արհաւիրք ի ան ի վերայ թագաւորաց երկրին որ
 չուր զյուզայիւ. և իսկ պատերազմէին ընդ յովսափա
 տայ: * Եւ յաղաղութեան բերէին յովսափատայ ընայս. 11
 սակի, և արծաթ, և պատարագ: և արարացիքն անիին
 նմա խոյս յովստայ՝ եւթնհազար և եւթն հարիւր, և
 նոխազս եւթնհազար և եւթն հարիւր: * և երթալով 12
 յովսափատ մեծանայր ի բարձրուի: Եւ շինեաց տաճա
 ի հրէաստանի քաղաքս ամուրս. * և գործք քաղամ 13
 եզեն նր ի հրէաստանի: Եւ ամբ զօրաւորք պատերազ
 մեզք ուժով յեմ: * և այս էր Թիւ 27 Ը տանց տաճ 14
 միցն իւրեանց: ի յուզայի հազարագետք. եզնտս իւ
 րան, և ընդ նոս որդիք զօրաւորք զօրութի երեքու
 րեւցհազար: * և ընդ նոս յոնիան իշխան, և չ նմա եր 15
 կերիւր ութսուն հազար: * Եւ ընդ նմա մասէտս որ 16
 գի զաբարիտայ յոժարեալն ի ան, ընդ նմա երկերիւր
 հազար զօրաւորք ուժով: * Եւ ի բնիսմիկ զօրա 17
 ւոր ուժով. եզիւզա: և չ նմա աղեբաւորք և պա
 տաւորք երկերիւր հազար: * Եւ ընդ նոս յոնիւրադ. 18
 և ընդ նմա հարիւր ութսուն հազար զօրաւորք ի պա
 տերազմի: * Սղաւ էին պաշտենէայք արքայի. 19
 յոնիսմիկ զօրս եւս արքայ ի քաղաքն ամուրս յամ
 հրէաստանի:

ԳԼ. ԺԼ.

Եւ եզն յովսափատայ մեծութի և մյլ ևս. և փառք 1
 բաղում: և արար խնամուի չ տանն պաշտաւ:
 * Եւ ել ի կատարել տարւոյն առ պաշտար ի սամու 2
 րէս.

(10) Ո՛հնտ. Ո՛ր էին չուր զյուզայիւ: (11) Ո՛հնտ. Եւ
 նոխազս Է՛ և Է՛Ծ: (15) Ո՛հնտ. Եւ ընդ նմա Ժ՛ և Ժ՛Է:
 (16) Ո՛հնտ. Եւ ընդ նմա ամասէտս: (17) Ո՛հնտ. Եւ
 տապարաւորք երկերիւր: (18) Յոնիսթան, Եւ ընդ նմա
 յովսափատայ: (19) Ո՛հնտ. Զորս եգ-աղաղ:

ԳԼ. ԺԵ. (1) Ո՛հնտ. Մեծութի և սղա ևս փառք Է՛ԺԵ.

ԻԱ

- թիւս . և եղևն նմա պառար ոչնարս և զուարակս բա-
զումս , և զօրուն որ ընդ նմա . և սիրէր զնա եղանել
3 Է նմա յաւանդէմ գաղափարացւոյն : * Եւ ասէ պառար
արքայ Ելի զյովսափաս արքայ յուգայ . գամ ընդիս
յաւանդէմ գաղափարացւոյն : և ասէ ցնա . ոպ ես' նոյն,
պէս և գաւ . և ոպ զօրք քո' զօրք իմ ընդ քեզ 'ի պա-
4 տերազմն : * Եւ ասէ յովսափաս ցարքայն Ելի , ինդ-
5 րեսցուք այսօր զնր : * Եւ ժողովեաց արքայն Ելի ըզ-
մարդարեան Ելի արս չորեքհարիւր , և ասէ ցնա . եթէ
երթայց յաւանդէմ գաղափար 'ի պատերազմ , և կամ թէ
գաղափարցից : և ասեն' Եւ , և յաջողեացն' նո' 'ի ձեռս
6 արքայի : * Եւ ասէ յովսափաս . ոչ գոյ աստ և այլև
7 մարդարե' նա . և խնդրեսցուք 'ի նմանէ : * Եւ ասէ
արքայն Ելի զյովսափաս . Կ'մեւս ևս այր' առ 'ի ինդ-
րել զնր նովաւ . և ես ասեցի զնա , զի զի մէ մարդա-
րեսնայ ինչ բարիս . և զի նմ' աւուրք իւր են' 'ի չարու-
թի . նա է միջեաւ որդի յեմէայ : և ասէ յովսափաս .
8 մի' խառնցի արքայ այգպէս : * Եւ կոչեաց արքայն Ելի
ներքինի մի' և ասէ , Վաղապակի' նո' զմիջեաւս որդի
9 յեմէայ : * և արքայն Ելի' և յովսափաս արքայ յու-
գայ' նստեին իւրաքանչիւրը յաթոռ իւրում , զցե-
ցեալ պատմուշանս , և նստեին յոնգարեան զրանն սա-
մարեայ : և տաննեքան մարգարէքն առաջն' նչ մար-
10 քարեանայցն : * Եւ արար իւր սեղեկիտա որդի քա-
նանու եղբէւրս երկամեղէնս , և ասէ' այսպէս ասէ
նր . սոքք հարցես զասորիս մինչև վախճանեսցես :
11 * Եւ ամենեքեան մարգարէքն նոյնպէս մարգարեա-
նային և ասեին' , Եւ յաւանդէմ գաղափար , և յաջողեա-
12 ցին , և ապցի' նր 'ի ձեռս արքայի : * Եւ հրեշտակն որ
չոգաւ կոչել զմիջեաւ , խառնցաւ Է նմա' և ասէ . ահա
խառնցան մարգարէքն իբրեւ Է մի բերան յաղագս ար-
քայն' բարիս . եղեցին և քս բանք իբրեւ զմիոյ նչ , և
13 խառնցին բարիս : * Եւ ասէ միջեաւս . կենդանի' ե' որ'
14 զի զորինչ ասասցէ նո' ցին' զնոյն խառնցայց : * և եր-
առ արքայ : և ասէ ցնա արքայ . միջեաւս' եթէ երթայց
յաւանդէմ գաղափար 'ի պատերազմ , եթէ գաղափարցից :
15 և ասէ . Եւ և յաջողեցի , և ապցին' 'ի ձեռս ձեր : * Եւ
ասէ ցնա արքայ . քանիցս անգամ երգմանցուցի ըզ-
քեզ , զի մի' այլ ինչ խառնցին ընդիս , բայց զնմաւ
16 առեթի' յանուն նո' : * Եւ ասէ , տեսի ցրուեալ զիէլ
'ի լէւրինս' իբրեւ զոգնարս որոց մէ գոյ հովիւ . և ասէ
նր ,

(7) Այս . Ինչ 'ի բարիս : (7) Ովան . Ինչ 'ի չարութե .
(13) Ովան . Արաքցէ ցնա նո' : (14) Ովան . Եւ եթէ դա-
րարեցեց : (15) Ովան . Երգմանցուցեց զքեզ :

ԻԲ

Y

ԹԻՐ, ԺԷ ԳՊԻ ԳՊԵՅ ԻՆԽԱՆ . ԳԱՐՃԵՅԻ ԽԱՐԱԳԱՆՔԻՐՈՐԳԻ
 ԽՈՒՆ ԽԱՐ ԽԱՐԱԳԱՆՔԻՐՃԻ : * Եւ ասէ արքայն Ելի 37
 սափաւ . ո՛ր ասացի քեզ՝ Թէ ոչ մարգարէանայ նա զի
 իմ բարին՝ այլ չարուն : * Եւ ասէ՝ ո՛չ այդպէս . լուաւ 18
 բնից զբան ան . տեսի զԹԻՐ՝ զի նստեր յաւիտեան իւրում .
 և ամ զորք երկնից մերձ կային յաջմէ նր՝ և յահեկէ :
 * և ասէ ԹԻՐ . ո՛ր խաբարեցէ զարքայն Ելի, զի ելցէ 19
 և անկցի յաւամովթ գաղասագու : և ասեն, ո՞նի այսպէս,
 և ո՞նի այնպէս : * Եւ Ել Զոգի՝ եկաց առաջն ան՝ և աշ 20
 ան . Ես խաբարեցի զնա : և ասէ ԹԻՐ . ի՛նչ : * և ասէ՝ ելեց 21
 և եղէց Զոգի սնու ի բերան ամ մարգարէիցն նր : և
 ասէ՝ խաբարեցա՛ն՝ և կարասցես , Ել և արա այդպէս :
 * Եւ արգ՝ ահա ետ ԹԻՐ Զոգի սնու ի բերան մարգաւ 22
 բէիցդ քոց այդոցիկ . և ԹԻՐ խօսեցաւ զՍ քո չարին : * Եւ 23
 մատուցեալ սեղանկիս որդի ըսանանու՝ եհար զծնօտն
 միջայի, և ասէ ցնա . որով ձանապարհաւ անց ոգի ան
 զինեւ . և խօսեցաւ ընդ քեզ : * Եւ պսէ միջեան , ահա 24
 տեսցի ո յաւուրն յայնմիկ . յորում մտանիցես շտեմա
 բան ի շտեմարանէ Թարշիլ : * Եւ ասէ արքայն Ելի . 25
 առե՛ք զմիջեան՝ և գարձուցէ՛ք զգա առ սեմեր ինխան
 քաղաքին , և առ յովաս ինխան որդի արքայի . * և ասաւ 26
 ցէ՛ք , այսպէս ասէ արքայ . տուք զգա ի տուն բուն
 տին , և կերիցէ հաց նեղուե , և ջուր նեղուե արքայի՝
 մինչև ի գառնալն իմում խաղաղութի : * Եւ ասէ մի 27
 քէսա , ել Թէ գառնալով գարձցին խաղաղութի՝ ո՛չ իւ
 սեցաւ ընդիս ԹԻՐ : լցարմաւ ժողովուրդք ամենեկան :
 * Եւ ել արքայն Ելի , և յովասափաւ արքայ յաւալ յաւ 28
 մովթ գաղասագ : * Եւ ասէ արքայն Ելի 37 յովասափաւ , 29
 Ծածկեա՛ն զիս և մտից ի պատերազմն , և գու զցեցեր
 զպատմուհանն իմ : և Ծածկեցաւ արքայն Ելի , և և
 մուտ ի պատերազմ : * Եւ արքայն ասորուոց պատուի 30
 բեաց ինխանաց կառացն որք էին 7 նմա՝ և ասէ , մի
 պատերազմիցիք ընդ փղբու և մի ընդ մեծի , բայց 7
 արքային Ելի միայն : * Եւ եղև իբրև տեսին ինխանք կա 31
 ասցն զյովասափաւ , և ասեն նորա՝ տա է արքայն Ելի .
 և չուրք եղեն զնովաւ պատերազմել : և գոչեաց յով
 ասափաւ , և ԹԻՐ ասարեցոյց զնա . և գարձոյց զնա ԹԻՐ
 նմանէ : * և եղև իբրև տեսին ինխանք կառացն՝ Թէ ո՛չ 32
 է նա արքայն Ելի , գարձանն ի նմանէ : * Եւ այլ ո՞նի 33
 ելց

(17) Ո՛հնէ . Ո՛ր ասացի քեզ : (19) Ո՛հնէ . Զի եկեացէ
 և անկցի յաւ . . ո՞նի այսպէս և ո՞նի այսպէս : (23) Ո՛հնէ .
 Զծնօտն միջայի : (24) Ո՛հնէ . Մացեա ի շտեմարան
 ի շտեմարանէ : (25) Ո՛հնէ . Առ սեմերի ինխան : Իւ
 ասեմ . Առ սեմէ ինխան :

եւ ից զպեղն կորովութ, և եհար զարքայն եւ ի Ե Ե 2
 Թորոցն և լանջաց և տակ ցնեղքինին, զարմն զմեռն
 քո և հան զիս ի պատերազմես, զի զի ժտանգեցայ :
 34 * Եւ պարտեցաւ պատերազմ յաւուր յայնմիկ, և ար
 քայն եւ ի կայր ի վերայ կառացն իւրոց մինչև ցերեկոյ
 ընդգէմ ասորեացն և մուտ ի մասնէլ արեգակնն :

ԳԼ ԺԹ.

1 Եւ զարմաւ յովսափատ արքայ յուգայ ի տուն իւր
 2 խաղաղութ յեմ : * Եւ ել ընգառաջ նք յեռ ուր
 գիտնանիայ մարգարէ, և տակ նա ցարքայ յովսափատ .
 եմն մեղաւորին դու օգնես, կամ ատելուոյն ի տէր քա
 ղեկամ լինիս . զի այդորիկ եղև ի վերայ քս բարկութ
 3 ի տէ : * աչ զի գտան ի քեզ բանք բարեք, և զի բար
 ձեր զանաաւան յերկրես յուգայ, և ուղղեցեր զսիրտ
 4 քո ինդրիկ զեմ ասորեցից զքեզ ար : * Եւ բնակեաց
 յովսափատ յեմ և մուսանդամ ել ժողովուրդն ի բեք
 տարէէ մինչև ի ճառնն եմրեմ, և զարձոց զնա առ
 5 ար տեհարցն իւրեանց : * Եւ կացոյց դատաւորս յեմ
 քաղաքն յուգայ, և յամուրս յիւրաքանչեւ քաղաքի :
 6 * և տակ ցգառաւորսն տեսէք զինչ տանկեցէք դուք,
 զի զի ոչ զմարդկան իրա դատիք գուք այլ զնա, և ի Ե Ե 2
 7 եւ բանք իրաւանց : * և արք եղիցի երկեւ զնա ի վերայ
 ձեր, պահեցէք և արարէք . զի ոչ գոյ ան նյ մերոյ ա
 ներաւութի, և ոչ երեսաց աշտուել, և ոչ առնուել կու
 8 շառս : * Այլ և յեմ կացոյց յովսափատ ի քահանայից
 և ի գեղացւոց, և ի հայրապետաց եւ ի յիւրաւանս նն
 9 գառնել զբնակիչն եմ : * Եւ պատուիրեաց նչ և ա
 տէ . այնպէս արարէք երկիւղիւ ան, շնամբառութի և
 10 լի սրտիւ * ան՝ այր զիւրաւանն, զեկեաղս առ մեզ
 յեղարց մերոց և բնակեաց քաղաքացն իւրեանց, ի
 մեղ արեան և արեան, և ի մեղ իրաց և պատուիրանի :
 և զիւրաւան և զգառախառնան որոշեցիք նչ . և մի մե
 ղիցն առ ան . և նչևս եղիցի ի վերայ ձեր բարկութ,
 և ոչ ի վերայ եղարց մերոց : այսպէս արեալիք և ոչ
 11 մեղանկեցէք : * Եւ ահա ամաբխա քահանայ առաջ
 նորք ի վր ձեր յեմ բանի ան . և զարգիտս որդի իւր
 մեղելի առաջնորդ ի տանն յուգայ . յեմ բանի արքայի
 և գայիքն և զհաւացիք առաջի ձեր . զբացարմէք և ա
 բարէք . և եղիցի նք ընդ քաղաքն :

ԳԼ.

Գլ. ԺԹ. (2) Որտեւ. Որդիւնանիայի միջոցի : (3) Այս
 Եւ կամ տակելոյն : (5) Օրինակ . Եւ ամաբխա իւրաքան
 ճեւրդ քո : (10) Որտեւ. Յեղարց մերոց ի բնակեաց :

ԺԵ Եւ յետ այսորիկ եկին որդիքն ամենայ, և որդիքն
 մովարայ. և ընդ նոյն ժինեցւոյ անախ, առ յով-
 սափաա ի պատերազմ: * Եւ յին և ցուցին յովսափա-
 աայ՝ և ասեն. և կին ի վերայ քո ամբոխ բազում յայնմ
 կողմանէ ծոզուն յատրեաց, և ահա են յաստան թա-
 մար՝ որ է ի գաղգի: * և երկեաւ. Եւ ետ յովսափա-
 ա զերես իւր խնդրել զմր, և քարոզեաց պահս յեմ
 յուգայ: * և ժողովեցաւ յուգաս խնդրել զմր: և յեմ
 քարոզացն յուգայ եկին խնդրել զմր: * Եւ յարեաւ
 յովսափաա ի մէջ եկեղեցւոյն յուգայ յեմ ի ասնն ան-
 յանգիման սրահին նորայ: * և ասէ. Տը ան հարցն մե-
 րայ, ոչ ապաքէն գաւ ետ ան յերկինս, և դաւ տրեւս
 ան թագաւորութենց հեծանաւոյ, և ի մնաւ քո զո-
 բաւն ուժայ: և ոչ ոք կարէ կալ ընդդէմ քո: * ոչ ա-
 պաքէն գաւ ետ մր որ սատակեցոր զբնակիչս երկրիս
 այսորիկ յերեսայ ժողովքսն քոյ ելի, և ետուր զսա-
 ղաւակի արբանձմու սիրելւոյն քո յաւիտեան: * բնա-
 կեցին ի ամս, և զինեցին աստ արբուի անուան քում,
 և ասացին. * եթէ եկեացն ի վր մեր չարիք՝ տււր,
 զատաւատանք, մահ, տվ, կացցուցաւ յի ասնս ալ-
 միկ՝ և առաջի քո, վն զի անուն քո ի վր ասնս այսո-
 րիկ է: և գոցեցուք առ քեզ ի ներուծե, լուխես՝ և
 ասրեցուցես զմեզ: * Եւ արդ՝ ահա որդիքն ամե-
 նայ և մովարու, և լեառն սելիրայ. ընդ որս ոչ ետուր
 անցանել ընդ նս ելի յերանելն նոյն յերկրէն եղիպառ-
 սի: և վն զի խոտորեցան ի նոցանէ, և ոչ աստակեցին
 զնոսա: * և արդ՝ աւառիկ նոքա յանդգնին զաւ ի վր
 մեր, և հանել զմեզ յերկրէս ժաղանգուի մերոյ զոր
 ետուր մեզ: * Տը ան մեր՝ ոչ անուն գատաւատանս ի
 նս: և վն զի ոչ գոյ զորուի մեր ընդդէմ կալ բազում ամ-
 բոխն այսորիկ, և ոչ գիտեմք զինչ արասցուք նոյն. այլ
 առ քեզ են աչք մեր: * Եւ ան յուգաս կայր առաջի
 ան. և մանկանք նոյն, և կանայք նոյն: * Եւ ողբելի որդ-
 ւոյ զաբարեայ, և յորդապն բանեայ, և յորդապն և
 զինքի, որդւոյն մովսանիայ զեառացայ յորդապն ասա-
 փայ, ելին ի վր նոյն հագի ան ի մէջ եկեղեցւոյն: * և
 ասէ. Լաւորոք ան յուգայ և բնակիչս նոյն և արքայ
 յովսափաա. այսպէս ասէ մր ցմեզ. մի երկնելք. և

ԳԼ. Ե. (3) Ռոմ. Եւ եզ յատափաա զեր: (9) Ունտ. Եւ արդի ասնս այսորիկ: (14) Ունտ. Եւ արդի արդի զաբարեայ յորդապն բանեայ... և ելին ի վերայ նոյն:

Թշնամեացն իւրեանց : * և մաին յեմ քնարդք և տաւ 28
 զք և փողովք 'ի տունն ան : * Եւ եղեն արհաւիրք 'ի 29
 տէ 'ի վր ձմ Թագաւորուէց երկրի 'ի բնէն նց' եթէ
 ար ետ պատերազմ չ հակառակորդանելի : * Եւ խա 30
 զազեցաւ Թագաւորութիւն յովսափաւաւ . և հանգից
 դնա ամ նր շուրջանակի : * Եւ Թագաւորեաց յովսա 31
 փաւ 'ի վր յուգայ . և եր ամաց երեսնից 'ի Թագաւոր
 րէն իւրում, և քսան և հինգ ամ Թագաւորեաց յեմ .
 և անուն մօրն նորա աղուբա՝ գաւաոր տաղեայ : * Եւ 32
 գնաց 'ի Ճանապարհս հօր իւրոյ ասայի , ոչ խոտորե
 ցաւ առնել ուղղութիւն տաղի ան : * այլ բարձունքն 33
 տակաւին ևս էին . և ժողովուրդն ոչ ուղղեաց զսիրտ
 իւր առ ար ձմ հարցն իւրեանց : * Եւ ձնացեալ բանքն 34
 յովսափաւաւ տաղիներ և վերքիներ՝ ահա գրեալ են 'ի
 բանս յեռայ որդւոյ անանայ , որ գրեաց զգիրս Թա
 գաւորացն էլի : * Եւ յետ այնորիկ հաղորդութիւն ա 35
 բար յովսափաւաւ արքայ յուգայ ընդ զբողբայ արքայի
 էլի . և անօրինեցաւ նա յառնել * և երթալ առ նա : 36
 և առնել նաւ գնալ 'ի Թարսիս , և արար նաւ 'ի գաւ
 սինգարեր : * Եւ մարգարեացաւ եղեալար որդի 37
 ովգայ 'ի մարեսայ՝ առ յովսափաւաւ , և ասէ . զն զի եւ
 վեր սիրելի զբողբայ , խորտակեաց ար զգործն քո , և
 խորտակեցաւ նաւն քո՝ և ոչ կարաց երթալ 'ի Թարսիս

ԳԼ. ԻԱ.

Եւ նշեաց յովսափաւաւ չ հարս իւր , և Թագեցաւ 1
 ընդ հարս իւր 'ի քաղաքի գաւթի :
ԺԼ Եւ Թագաւորեաց յովսամ որդի նր փոխանակնր : * և 2
 նր էին եղբարք՝ որդիք յովսափաւաւ վեց՝ եղբիս , և
 եղ, և զաբարիսս , և փասյել , և սափաւիսս , և աղա
 բիւ . ամենեքեան սղաւ որդիք յովսափաւաւ արքայի 3
 յուգայ : * Եւ ետ նց հայրն իւրեանց պարգէս բաւ
 զունս , արծաթ և ոսկի , և զենս , հանգերձ պարսպաւ
 ար քաղաքն յուգայ . և զԹագաւորութիւն ետ յովսա 4
 մայ , զն զի նա եր անգրանիկ : * Եւ յարեաւ յովսամ
 'ի Թագաւորութիւն իւրում , և զբացաւ . և սպան զամե 5
 նեւսան զեղբարսն իւր սրով , և յիշխանացն էլի : * Եւ
 քնքն երեսուն և երկուց ամաց յորժամ եկաց 'ի Թա
 գաւորութիւն իւրում , և զութ ամ Թագաւորեաց յեմ .
 * և

(31) Ուսն . Եր ամաց երեսնից և հինգից 'ի Թագա՝

(31) Թարսիս . Եւ ին ամ Թագաւորեաց : (35) Ուսն .

Եւ անօրինեցաւ նա առնել : (37) Ուսն . Ովգայ 'ի մա
 րեսայ . . . և ոչ կարաց երթալ 'ի Թարսիս :

- 6 * և գնաց 'ի Ճանապարհս Թագանորացն Եղի, ուղ ա
բար տունն աքաբառ. զմ զի գուսար աքաբառ եր
7 նք կին. և արար չար առաջի ան: * և ոչ կամեցաւ Թր
տառակել զտունն դաւթի, զմ ուխտին զոր եդ ընդ
դաւթի: և ուղ ասացն ցնա՝ տալ նմա շրաք, և որդ
8 ւոյնք զամ աւուրս: * Յաւուրսն յայնոսիկ ապստամ
բեաց եգոմ 'ի յուգայ, և Թագաւորեցուցին 'ի վերայ
9 իւրեանց Թագաւոր: * Եւ գնաց յովքամ հանդերձ իշ
խանդն, և ամ երիվարք ընդ նմա: և եղև 'ի յառնելն
նք գիշերի, և հար եգոմ զայնոսիկ որ պատեցին գնա,
և զիշխանս կառացն. և փախաւ զօրն 'ի բնակութիս
10 իւրեանց: * և 'ի բաց եկաց եգովմ 'ի ձեռանէ յուգայ՝
մինչև յօրս յայս: Յայնժամ ապստամբեաց զորնա 'ի
ձեռանէ նք 'ի ժամանակին յայնմիկ. զմ զի Թողին զԹր
11 ամ հարցն իւրեանց: * քանզի արար իւր բարձունա
'ի քաղաքն յուգայ, և պսակեցուց զբնակիւնն Խմ.
12 և մուրեցուց զյուգաս: * Եւ եկն նմա գլխիս յիսայե
մարգարէէ. և ասէ: Եթպէս ասէ Թր ամ դաւթի հօր
քոյ՝ փոխանէ զի ոչ գնացեր գու 'ի Ճանապարհս
յովափառու հօր քո, և ոչ 'ի Ճանապարհս ասայի ար
13 քայի յուգայ. * այլ գնացեր 'ի Ճանապարհս Թագա
ւորին իջի. և պսակեցուցեր զյուգայ՝ և զբնակիւնն
Խմ. ուղ պսակեցաւ տունն աքաբառ: և զեղբարս
քո զորդին հօր քոյ՝ զլաւագոյնն քան զքեզ սպաներ.
14 * և ահա Թր հարցէ զքեզ հարուածք մեծամեծք 'ի
ժողովրդեան քում, և զորդին քո և զկանայս քո, և
15 զամ ասացուածս քո: * և գու չար հիւանդութիւն և
ախաւս որովայնի հանցիս, մինչև ելցէ որովայն քո
16 հիւանդութն հանդերձ՝ աւուրց յաւուրս: * Եւ յա
րկց Թր 'ի վր յովքամայ ալլազցին, և զարաբացին, և
17 զմեռաւորսն յեթուղպացւոյ: * և ելին 'ի վր յուգայ,
և հարստահարեին գնա. և գարձուցին զամ ապարաւ
տութին զոր գաին 'ի տան արքային, և զուտերս նք,
և զչտերս նք. և ոչ մեաց նմա սրգի. բայց զքոյրսս
18 մայն՝ կրտսերագոյն յորդին նք: * Եւ յետ այս ամ
և հար գնա Թր ախաւս որովայնի որոյ ոչ գոյր բժշկու
19 Թր. * և եղև աւուրց յաւուրս, իբրև եկն ժամանակ
աւուրցն նորա, յերկուս աւուրս ել որովայն նք հան
գերձ ախաւս. և մեռաւ 'ի չար հիւանդութն յայնմիկ:
և

Գլ. Ին. (8) Ո՛հնէ. Ապստամբեաց եգոմ և յուգայ, և
Թա: (10) Ո՛հնէ. Ապստամբեաց զորնա... 'ի ժամա
նակին յայնմ. զմ զի: (14) Բաղան. Հարուածովք մե
ծք: (19) Ո՛հնէ. Դիպն նմա յուգարիւսաւորութիւն, իբ
րև զարգրիւթն հարցն նք:

և ոչ արար նմա ժողովուրդն յուզարկուի, իբրև գյուղացիականութի հարցն նր: * Եւ ամբոյ երեսուն և եր 10
կուց՝ յորժամ Թագաւորեաց • և զուեմ ամ Թագաւորեաց յեմ • և մեռաւ ոչ գովութի • և Թագեցաւ 'ի քաղաքին գաւթի, և ժշ 'ի պերեզման Թագաւորացն:

ԳԼ. ԻԲ.

ԺԹԻՆ Եւ Թագաւորեցուցին ընտելեցն նմի զգրգռասոր 1
գի նր զերասեղազայն փոխանակ նր • զի զի զա
մենեան զերեցադոյնսն կոտորեաց հենն եկեալ 'ի ժշ
նց, արաբացիքն, և աշխատողներացն: և Թագաւորեաց
զբողիս որգի յովքամայ արքայի յուզայ: * Եւ բառն 2
և երկուց ամայ յորժամ Թագաւորեաց զբողիս • և առ
րի մի Թագաւորեաց յեմ • և անուն մար նորա գագա
գիս գաւտար զամբեայ: * Եւ նա գնաց 'ի ճանապարհս
տանն արասարու: զի զի մայրն իւր կր խորհրդակից 3
նմա մեղանչել: * և արար չար առաքի տն ուղ արար
տունն արասարու • քանզի նորա էին խորհրդակիցք նմա
յեա մեռանելոյ հոքն նր ստատելել զնա: * Ըսա խոր 4
հրգայ նց գնաց նա: Եւ չոգաւ ընդ յովքամայ որգայ
արասարու 'ի պատերազմ 'ի ժշ աղայելի արքայի առ
քայ յառանձն գաղապար: և հարին աշխատաւորքն զյու 5
րամ: * Եւ գարձաւ յովքամ բժշկել յարքայել, 'ի մի
բայն զոր խոցեցին զնա ասորիքն յառանձն 'ի պատե
րազմել նորա ընդ աղայելի արքայի ասորեաց: Եւ ո
քոգիսս որգի յովքամայ արքայի յուզայ ել անսանել
զյովքամ որգին արասարու յարքայել: զի զի հեռագ
եր: * և 'ի ան եղև կործանուան զբողիս յերկանն առ 7
յովքամ: և յերթանն նր ել նա առ յեա՝ որգին ամեղ
անայ օծեալն տն: * Եւ եղև իբրև ան յեա զլրեմ
տանն արասարու՝ եգիս և զի խանան յուզայ գեղարան
զբողիս՝ որք պաշտէին զգրգռաս, և կոտորեաց զնա • 8
* և ասաց խնդրել զգրգռաս • և կալան զնա 'ի բժշկելն
'ի ստանարիս • և անին զնա առ յեա, և սպան զնա • և
Թագեցին զնա անգէն • զի զի ասացին, որգի է յովառ
փառայ որ խնդրեաց զնա 'ի բողբո արան իւրեմ: և ժշ 9
գայր 'ի տանն զբողիս՝ զորացուցանել զգր յաղաքս զ
րուծի Թագաւորութեն:

Ի * Եւ գրգռիս մայրն զբողիս, ետես թէ մեռաւ որ 10
գին

ԳԼ. ԻԲ. (2) Ուրան • Քառասուն և երկուց ամայ եր՝
յորժամ: (2) Ուրան • Դաւտար զամբեայ: (7) Ուրան • Առ
աննալն տն: (10) Յարկալին 'ի Մարտի 'ի տանն 'ի յուզայ,
այդեա քիւր երեւ, և երես քիւր թալիլ 'ի տանն:

- գիննք, յարեան և կորոյս զնմ զաւակ Թաղաւորու
 11 Թէն 'ի տանն յուզայ : * Եւ աւ յովսաբեթ գուսար
 արքայի գլովա սրգի զքոզիայ, և գողացաւ զնա 'ի մի
 ջոյ որդւոցն արքայի կոսորելոցն . և ետ զնա 'ի գայ-
 եակ նորա 'ի սենեակս անկողացն . և Թալոյց զնա յով-
 սաբեթ գուսար արքային յովրամայ եղբայրն դքոզիայ
 կին յովիգայիայ քահանայի , և ծածկեաց զնա յերկ-
 12 սաց գողոզիայ, և իջ սպան զնա : * և էր ընդ նմա Թա-
 քուցեալ 'ի տանն իւյ ամս վեց : և գողոզեա Թաղա-
 ւորեաց 'ի վերայ երկրին :

ԳԼ ԻԳ.

- 1 Եւ յամեն եւթներորդի տարացաւ յովիգայեա . և ը-
 զնաբերապետան զաղարեաա որդի յովրամայ ,
 և զխանայել որդի յովիանայ, և զաղարեիս որդի յով-
 բազայ , և զմասիաա որդի ագայիայ : և զէնիսափաթ
 2 որդի զտարիայ 'ի տունն նն . * զընչցան ընդ յուզայ,
 և ժողովեցին զգեապեան յամենայն քաղաքացն յու-
 3 գայ, և զիւսանս ասմիցն իւն , և եկին յիմ : * Եւ ե-
 գին աւետ ընդ նմ եկեղեցւոյն յուզայ 'ի տանն նն ,
 և ընդ արքային : Եւ կացաց նոցա զորդին արքայի , և
 ասէ ցնտա . ահա տսիկ որդի աղբային յուզայ , Թա-
 ղաւորեացն գա , որպէս խօսեցաւ նր 'ի վերայ տանն
 4 գաւթի : * Եւ արդ խն 'ոյս ե զոր ասնիցեք : Երրորդ
 մասն 'ի ձեռք մացն 'ի յարաթապաւ քահանայիցն զե-
 5 տացւայ, և 'ի մուտս գրանցն . * և երրորդ մասն 'ի տան
 արքային . և երրորդ մասն 'ի գրանն մշնում : Եւ նմ
 6 ժողովուրդն 'ի սրահն տանն նն լիցի : * և մի ոք մացն
 'ի տունն նն , թոյց մայն քահանայէն և գեապիցն 'և
 պաշանեալցն 'ի դեապուոց' նոցա մացեա . վամ զի
 ասորքեն : և նմ ժողովուրդն պահեացն զպահպանու-
 7 Թէսնն : * Եւ պատեսիկն զեապիցն չուքմոտեի զար-
 քայ' ոյր և զին իւր 'ի ձեռին իւրում և որոք մասնի-
 ցն 'ի տունն , մագի . և նոցա եդիցին ընդ արքայի 'ի
 8 մասնիւ և յեղանել նր : * Եւ արորին զեապիցն և նմ
 յուզայ ճառ նմ զորին պատուիրեաց յովիգայեա քա-
 լա :

ուչ անին անս : (11) Այս . Եւ ետ զնա և զգայակննք
 'ի սե' : (11) Ոհն . 'ի սենեակս անկողացն . իմ , ան
 կողացն . և քոզիայ : (12) Ոհն . 'ի տանն նն :
 Գլ . Իգ . (3) Ոհն . Եկեղեցին յուզայ 'ի տանն նն :
 (3) Այս . Եւ եղաց նոցա զորդին արքայի : (4) Ոհն .
 Բանս այս ե զոր : (4) Այս . քահանայիցն և զեապիցն :
 (5) Այս . Եւ երրորդն 'ի գրանն մշնում :

հանայ • և սա իւրաքանչիւրդ զընկեր իւր 'ի սկսանե
 լոյ շարաթում • վասն զի ոչ արձակեաց յովիգայէ ըւ
 հանապազորդեան պահապանս : * Եւ ետ նշ զու 9
 սերսն և զվահանսն , և զզենսն որք եին արքայի գաւթի
 'ի տանն նոյ : * և կացոյց զեմ ժողովուրդն զիւրաքան 10
 շիւրդը զինուն իւրով յուսոյ տանն յաջմէ , մինչև յուս
 անկէի կողմանն սեղանոյն և տաշարին զթագաւորուն
 շուրջանակի : * Եւ եհան զորդին արքայի , և եգ ի վր 11
 նորա զթագն , և զվայրութիւն : և թագաւորեցուցին և
 օծին զնա յովիգայէ և որդիք նր • և ասեն 'կեցցի' ար
 քայ : * Եւ լուսա գոգոցիա զձայն ժողովրդեանն զըն 12
 թանաղոյն , զհոհանաղոյն և զօրհնելոյն զարքայ : և եւ
 մուտ առ արքայն 'ի տունն նն • * և ասն , և անաթագաւ 13
 ւորն կայր 'ի անդամն իւրում , և 'ի մուտառ ձանապաղ
 հին' պնդն , և փողն , և ի խանդն շուրջ զարքայիւ • և
 եմ ժողովուրդն զուարձացեալ հարկանէին զփողն , և
 երգեին նուագարանըն երգս , և օրհնէին զօրհնախն •
 և պատանայ գոգոցիա զզգեստն իւր , գոչնայ և ա
 սն , գաւառանութիւն խարդախեցէր : * Եւ եւ յովիգայէ 14
 քահանայ 'պատուիրեաց յովիգայէ քահանայ հարիւրա
 պետայն և ի շնոնայ զօրուն , և ասէ ցնն • հանկէ զգա
 արտաքայ 'ի տանէ գ • և ելէք զկնի գորս , և մեռցի սրով :
 քն զի ասաց քահանայն 'մի մեռցի նա 'ի տանն նն : * և 15
 թոյլ ետուն նմա , և ձնց ընդ գուման 46 ծեւոց տանալ
 քային • և սպանին զնա անդ : * Եւ արտեաց յովիգայէ 16
 ուխտ 'ի մէջ իւր' և ժողովրդեանն և արքայն , լինել
 ժողովուրդ նն : * և եմուտ եմ ժողովուրդ երկրն 'ի 17
 տունն բահաղու , և կործանեցին զնա , և զսեղանս նր ,
 և զխուսնս նր մահերցին • և զմեծան բաւրձն բահաղու
 սպանին տաղի սեղանոյ նորին : * Եւ սա յովիգայէ 18
 քահանայ զգործնանն 'ի ձեռն քահանայից և զեւաղ
 ւոյ • և կանգնեաց զհանապազորդեան պաշտօնեայոս
 զքահանայս և զգնապիս զօրս զատոյց գաւթի 'ի տունն 19
 նն , և մատոյց ողակէզս նն , սեղ և գրեալէ յօրհնան
 մովսիսի , ուրախութիւն և երգովք 'ի ձեռն գաւթի :
 * Եւ կացին գանապանքն 'ի գրուտ տանն նն , և մշ 20
 մտանէր անմաքուրդ անգր յեմ իրս : * Եւ սա զգետա
 տահմցն , և զգորաւորսն , և զեկտանս ժողովրդեանն ,
 և զեմ ժողովուրդ երկրն , և հանին զարքայ 'ի տանն
 նն ,

(9) Ոմեհ • 'ի տանն նն : (11) Ոմեհ • Եւ որդիքն իւր , և
 ասեն : (14) Ոմեհ • Արտաքա 'ի տանն գ : (17) 'ի լուս' •
 'ի վերայ և զմեծան , նշանի • զերկերիւր : (18) Ոմեհ •
 'ի ձեռն քահանայից ... և երգովք գաւթի : (20) Ոմեհ •
 Եւ հանին զարքայ 'ի տունն նն :

ան, և մտին ընդ դռուններքին 'ի տուն Թագաւորին .
 21 և նստուցին զարքայ յաթոռ Թագաւորութեն : * և եւ-
 րախ եղև թմ ժողովուրդ երկրին , և քաղաքն լռեաց :
 և զքոզողիս սպանին սրով :

ԳԼ ԻԴ .

1 | Եւ եւթն ամաց յովաս 'ի Թագաւորեալն իւրում : և
 2 քառասուն ամ Թագաւորեաց յեմ . և անուն մեր
 3 նր արիա 'ի բերսարեէ : * Եւ արար յովաս օւղղութե
 4 առաջին ան զթմ աւուրս յովիգայեայ քահանայի : * և
 5 ան իւր յովաս երկուս կանայս , և ծնաւ ուստերս և
 6 դստերս : * Եւ յեա այսորեկ եղև 'ի սրտին յովասու
 7 կազմել զտունն ան : * և ժողովեաց զքահանայսն և ըզ-
 8 զկառացիսն , և ասէ ցնոսա . ելէք 'ի քաղաքս յուգայ ,
 9 և ժողովեցէք յեմ յեղէ արծաթ , զօրացուցանել ըզ-
 10 աունն ան ամբ ամբ . և փութացարուք խառել . և ժշտ
 11 ւատացին զկառացիսն : * Եւ կոչեաց յովաս արքայ զյու-
 12 վիգայէ զիշխան , և ասէ ցնա . ընդէր ոչ արարեր այց
 13 զկառացւոցն , բերել 'ի ներքս 'ի յուգայ և յեմէ որինչ
 14 սահմանաւ էր 'ի միմիսե յառնէն այ : զմ զի եկեղե-
 15 ցացոյց զեղ 'ի խորանն վկայութե : * Զի գոգողիս էր
 16 անօրէն , և որդիք նր կործանեցին զտունն այ . քանզի
 17 և զսրբութիս տանն այ արարին բահադեմայցն : * Եւ
 18 ասէ արքայ . լինի արկղ , և գլցի 'ի գրան տանն ան առ
 19 սաբոյ . * և քարոզեցեն 'ի յուգայ և յեմ , բերել ան .
 20 ուր ասացն միմիսե ծառայն այ ի լի յանապատին : * Եւ
 21 ետուն ամանեքան 'ի խանքն և թմ ժողովուրդն , և բե-
 22 լին 'ի ներքս , և արկանէին յարկոն մինչև լցաւ : * Եւ
 23 լինէր իբրև բերեին զարկոն առ վերակացու արքային
 24 'ի ձեռն զկառացւոցն , իբրև տեսանէին թէ առաւելոյր
 25 արծաթն , գայր գալրապեան առ արքայ , և վերակա-
 26 ցու մեծի քահանային , և Թափէին զարկոն . և կացու-
 27 ցանէին անդրէն 'ի տեղւոյն իւրում . այնպէս անմիկն
 28 օր ըստ օրէ , և ժողովէին արծաթ բազում : * Եւ ետ
 29 զայն արքայ և յովիգայէ քահանայ ցայնոսեկ սրբ առ-
 30 նէին զգործն 'ի պատրաստութե տանն ան . և կացու-
 31 ցին 'ի վերջու քարահաստ և հիւստան կազմել զտունն
 32 ան , և առնէին զգործն . * և եւանէր յաջողութե գոր-
 33 ծոյն

ԳԼ ԻԴ . (1) Ռիս . Սարիա 'ի բերսարեէ : (6) Յօրեա
 21 . Եկեղեցացոյց իեղ 'ի խա' : (7) Ռիս . Տանն ան :
 (9) Ռիս . Մօսիս ծառայն ան այ : (11) Այս . Առ
 վերակացու արքային : (11) Ռիս . Եւ ժողովեցին ար-
 25 ծաթ բազում : (13) Այս . 'ի կայանին իւրում :

ծայն 'ի ձեռս նց . և կանգնեցին զտունն ան 'ի կայանի
 իւրում, և զորացուցին զնա : * Եւ իւրեկ կատարեցին , 14
 բերին թաւ արքայ և թաւ յովիգայէ զնա ցեղաւ արծաթն .
 և արարին սպան 'ի տանն ան , կանչ պաշտաման ողջաւ
 կիզացն , և ինկարանս սակեղենս և արծաթեղենս . և
 մատուցանէին ողջակեզս 'ի տան ան հանապազ զամաւ
 ւաւս յովիգայեայ : * Եւ ծերացաւ յովիգայէ լի աւ 15
 և ուրբց , և վախճանեցաւ անոց հարիւր և երեսնից : * և 16
 'ի վախճանէն նր թաղեցին զնա 'ի քաղաքի գաւթի ընդ
 Թաղաւորս . զի զի արար բարութիւն ընդ լի , և ընդ
 ձյ ' և ընդ տան նր : * Եւ եղև յեա վախճանելոյն յաւ 17
 վիգայեայ , մոխն իշխանքն յուգայ , և երկիւր պապին
 արքայի , և շքեցին զմասն յովսափ . յայնժամ լուաւ
 նց արքայ : * Թաղին զմի ան հարցն իւրեանց , և ծաւ 18
 ւայեցին կառց , և աստարտայցն . և եղև բարկութ ան
 'ի վր յուգայ և եմի յաւաւսն յայնոսիկ : * և աստեղեաց 19
 ար . նմ ժարգարէս՝ զարձուցանել առ թր , և սչ լուան .
 և եգ նց վիգայութ և ոչ անտայցն : * Եւ հոգի ան զգեւ 20
 ցաւ ազարիսս որդի յովիգայեայ քահանայի , յարեաւ
 'ի մէջ ան ժողովրդեանն և ասէ . այսպէս ասէ թր .
 ընդէր խոտորեցայք 'ի պատուիրանացն ան , և սչ յաւ
 ջողեցի ձեզ . զի զի թողէք գուք զմի , և նմ լցեցէ
 զձեզ : * և յարեան 'ի վր նր և քարկոծեցին զնա պապ 21
 ուրեանաւ յովսափ աքայի 'ի սրահի տանն ան : * Եւ 22
 ուրեանաւ յովսափ զգաւ զոր արար ընդ նմա յովի
 գայէ հայրն նր , և սպան զորդի նր : և եղև 'ի մեռաւ
 նեղն՝ ասաց , անցէ թր և գառեցի : * Եւ 'ի կառաւ 23
 բեղ տարւոյն այնորիկ եւ 'ի վր նր զորն ասորեաց , և
 եկն 'ի վր յուգայ և եմի , և կոտորեցին զամ իշխանս
 փողովքեանն և զօրսն , և զամ աւար նց ետուն աւ
 նեղ արքային գառնակոսի . * Զի զի սակաւ արտեց 24
 եկն զօրն ասորեաց , և ան մասնեաց 'ի ձեռս նց զօր
 բազում յոյժ . զի թողցին նց զմի ան հարցն իւրեանց :
 և ընդ յովսափ արար զգառառաւն : * Եւ յեա գեղաւ 25
 լցն նց 'ի նմանէ , Թաղին զնա 'ի հիւանդութն մեծի .
 և յարեան 'ի վր նր ծառայքն իւր , զի արեան որդ
 ւայն յովիգայեայ քահանայի , և սպանին զնա 'ի գաւ
 հոյան իւրում և մեռաւ . և Թաղեցին զնա 'ի քաղաքն
 գաւթի , և սչ Թաղեցին զնա 'ի գերեզմանի Թաղաւո
 րացն : * Եւ որք յարեան 'ի վր նր՝ եկն զարգեա որդի 26
 սա

(22) Ուրեա . Զոր արար ընդ նա յովիգայէ : (22) Ու
 ին . Աւա սպան զորդին նր : (23) Ուրեա . Եւ 'ի վերայ
 նց զօրն ... փողովքեանն 'ի զօրսն : (24) Յայնոյն .
 Եկն զօրն ասորեաց :

սամաթայ ամենայնի, և յովաբեթ որդի սամարիթայ
 27 մոգաբայնի, և և որդիք նր ամենեքեան, և եկին առ նա
 հնգեքեան, և բազում մեծերս 'ի ժլ գնէին: Եւ մեռ
 յեալ բանքն յովառու, ահա գրեալ են 'ի գիրս Թա
 գաւորացն:

Եւ Թագաւորեաց ամասիա որդի նր փոխանակ նր: ԻԱ

ԴԼ. ԻԵ.

1 | Ա'ր ամաց քանեն հնդից 'ի Թագաւորելն ամասիաս;
 2 և քանեն ինն ամ Թագաւորեաց յեմն և անուռն մօր
 3 նորա յովագին յեմէ. * և արար ուղղութի առաջինն,
 4 բայց ոչ լի սրտիւ: * Եւ եղև իբրև հաստատեցաւ Թա
 գաւորութիւն 'ի ձեռին նր, սպան զԹառայան իւր որք
 5 սպանին զարբայ զհայրն նր. * և զորդիսն նշ ոչ սպան
 ըստ ուխտի օրինացն ձն, ոպ և գրեալ է. և զորօրի
 նակ պատուիրեաց ար և ասաց. ոչ մեռցին հարք փռ
 խանակ որդւոց, և որդիք ոչ մեռցին Գոթանայի հարք
 իւրեանց. այլ իւրաքանչիւրդ 'ի մեղս իւրում մեռցի և
 6 * Եւ Ժողովեաց ամասիաս զսանն յուգայ, և կացոյց
 նշ ըստ ամաց տոհմիցն իւրեանց հազարապետս, և հա
 րիւրապետս, յամ յուգայ և յեմ, և Թոււեաց զնոսա 'ի
 7 քանամենից և 'ի վեր. և եգիտ վն երեք հարիւր հա
 ղար զօրաւորս, որք ելանէին 'ի պատերազմ, անելով
 8 նիդակ և աստար: * Եւ 'ի վարձու կալաւ յիլէ հա
 րիւր հազար զօրաւորս ուժով, հարիւր տաղանտոյ ար
 9 Ժաթոյ: * Եւ այր սին ձյ եկն առ նա և ասէ, արբայ
 10 մ երթիցէ ընդ քեզ զորդ իլի, զՅ զի ոչ է ար թ իլի:
 11 * Եւ ան ընդ ամ որդիս եփրեմի: * Եթէ կարծեացն զգ
 րանալ զորք 'ի պարտութի մեանեացէ զքեզ ար ա
 12 րաքի Թնամեաց քոց. քանզի 'ի ան լինի զօրանալ և
 13 'ի պարտութի մեանել: * Եւ ասէ ամասիա յայրն ձյ.
 14 և զի ոչ արարից զհարիւր տաղանդան զոր ետաւ զօրուգ
 15 իլի: և ասէ ցնա այրն ձյ. գէյ ան տալ քեզ առաւել
 16 լազգին քան զայն: * Եւ որոշեաց ամասիաս զգունգն
 17 որ եկեալ էր առ նա յեփրեմայ, Երթալ 'ի տեղի իւր
 18 եանց. և բարկացան յորժ 'ի ժլ յուգայ, և գարձան 'ի
 19 տեղիս իւրեանց բարկութի և ցամամբ: * Եւ ամա
 սիաս

(27) Ոսկե. Եւ որդիք նորա ամենեքեան եկին առ նա:
 Գլ. ԻԵ. (1) Թօրնայի. Եւ'ր ամաց իԵ. և Եթ ամ'րաց:
 գաւորեաց: (4) Թօրնայի պատեի. Եւ զորդիսն նորա
 ոչ սպ'ն: (4) Ոմեռ. 'ի մեղս իւր մեռցի: (6) Այր. Եւ
 'ի վարձու կալաւ յիլէ: (8) Ոմեռ. Եւ եթէ կարծեա':
 (11) Ոմեռ. Եւ հհար անգ զորդիսն անկրաց:

տիսս զորացաւ՝ առ զգորն իւր, և դնաց' ի հովիտս աղբ
տիցն. և եհար զորք իսն սեիրայ տասնհազար: * Եւ այլ 12
ևս տասնհազար զերեցին որդիքն յուզայ, և ամին զնն
'ի գլուխ քարանձաւին և դահավէժ առնէին զնոսս' ի
ծայրից բարձուանգակին, և ամենեքեան սաստկէին:
* Եւ որքեք զբուծեցն զբոս գարձոյց ամասխաս մէ 13
երթու շիւր' ի պատերազմ' յարձակեցան' ի քաղաքն
յուզայ, ի սամարիայ, մինչև ի բեթորոն, և հարին ի
նոցանէ երկս հազարս, և առին աւար բազում: * Եւ 14
եղի յեա գայլոյն ամասիրայ ի հարկանելոյն զեգոմ, եւ
քեր առ նն զաստուածս որդւոցն սեիրայ, և կացողց
զնոսս իւր յաստուածս. և երկէր պագանէր աւաղի
նց, և զոհէր ինքն նց: * Եւ եղև բարկութի ան ի վր 15
ամասիրայ. առաքեաց առ նա մարգարէս՝ և ասէ ցնա.
ընդէ՛ր խնդրեցեր դու զաստուածս ժողովոցեանս այլ
նորիկ որք ոչ փրկեցին զժողովուրդն իւրեանց ի մէ
ռաց քոց: * Եւ եղև ի խօսելն նորա՝ ասէ ցնա. մի՛թէ 16
խորհրդակից թագաւորի ետաւ զքեզ. զայլ լիւր՝ գու
ցէ՛ տանջեսցիս: Եւ ընեաց մարգարէն. և ասէ՝ գի
տեմ զե խորհի ան ի վր քո կործանել զքեզ. զմ զի
արարեր զայգ. և ոչ անասցեր խրատուս իմում: * Եւ 17
խորհեցաւ ամասխաս՝ առաքեաց առ յովաս որդի յու
վաքազայ որդւոյ յեուայ՝ առ արքայն իլի, և ասէ. եկ
և երեւցո՛ւք երեսօք: * Եւ առաքեաց յովաս արքայ 18
Ելի առ ամասխաս արքայ յուզայ և ասէ, զգողն որ ի
լիբանան է՝ յեւայ առ մայրսն լիբանանու և ասէ, տուր
զգուսար քո ուստեր իմում կնութի: և եհա անցին
դազանք անասպանի լիբանանու, և եկեալ կոփեցին
զնմ զեկեքան: * Եւ հարեր զեգուսէաս. և հպար 19
ապուստանէ՛ զքեզ սիրտ քո ծանրութի. նիստ այսու
հետե ի տան քում, և ընդէ՛ր անկանիս գու ի բարու
թի. և սաստկիցիս գու և յուգաս ընդ քեզ: * Եւ ոչ 20
լուաւ ամասխաս, զմ զի ի ան եղև մատնել զնա ի
մեռս յովասու՝ յաղագս խնդրելոյն նր զաստուածսն
եղումայեւայ: * Եւ ել յովաս արքայ Ելի՝ և երեւցան 21
միմեանց, նա և ամասխաս արքայ յուզայ՝ ի բեթաւ
միւս, որ է յուզայ: * Եւ պարտեցաւ յուզայ առաւ 22
զի

(12) Ո՛հն. Եւ ամէին զնն... ի ծայրից բարձուան
գակին: (13) Ո՛հն. Մինչ ցեթորոն: (16) Ո՛հն.
խորհրդակից Թիքի եգին զքեզ: (16) Այս. ի վր քո
կործանել զքեզ: (16) Ո՛հն. Եւ չանասցեր խրատուս:
(17) Ո՛հն. Եւ առաքեաց առ յովաս: (18) Ո՛հն.
Որդն որ ի լիբանանէ... ի կնութի: (18) Այս. ջնմ
զեկեքան: (19) Ո՛հն. Ահա հարեր զեգուսէաս:

- ընելի, և փախեալ իւրաքանչիւքդ՝ ի բնակեալս իւր :
- 23 * Եւ զամստիսա աղբայ յուգայ որդի յովասու՝ կալու յովաս աղբայ ելի ի բեթսամիւս, և տարաւ զնա յեմ, և քակեաց ի պարսպէն եմի, ի գրանէն եփրեմի մինչև
- 24 ի գաւուն անկեանն, երեքհարիւր կանգուն : * և զեմ՝ սակի և արծաթ, և զեմ՝ սպաս՝ որ դասաւ ի տանն ան, և առ արգեփովայ, և զքանձս տան Թագաւորին, և զորդիս խառնակաւթնցի սառ և քարձաւ ի սամարիա :
- 25 * Եւ եկաց ամստիսա որդի յովասու աղբայ յուգայ՝ յիս մեռանելայն յովասու որդւոյ յովաքաղա աղբայի
- 26 ելի, ամս հնգեասան : * Եւ մնացեալ բանքն ամս՝ սկայ առաջինը և վերջինը . ոչ ահա գրեալ են ի գիրս
- 27 Թագաւորացն ելի և յուգայ : * Եւ ի Ժամանակին յուրում՝ ի բաց եկաց ամստիսա ի տէ, յարեան ի վր նր զբքն յեմ : և փախեալ ի լաքիս . և առաքեցին զինի
- 28 նր ի լաքիս, և սպանին զնա անդ : * և բարձին զնա ի վր ձիոց, և Թագեցին զնա ընդ հարս իւր ի քաղաքի գաւթի :

ԳԼ ԻԶ.

- 1 Եւ առ եմ ժողովուրդ երկրին զողիստ՝ և էր նա ի Բամաց վեշտասանից, և Թագաւորեցուցին զնա փոքր խանակ հօրն իւրոյ ամստիսայ : * Եւ շինեաց զերդաթ, և նա գարձաց զնա անդրէն ի յուգայ՝ յիս մեռանել
- 3 լոյն արքային Է հարս իւր : * Որդի վեշտասան ամաց Թագաւորեաց ողիստ, և յիսուն և երկուս ամս Թագաւորեաց յեմ . և անուն մը նր յեքեղիս՝ յեմ : * և արար ուղղութիւն առաջի տն, իւր մօր զրբ արար ամս
- 5 սիս հայր նր : * Եւ խնդրեաց զմր յաւուրս զարարիայ խնտանայ երկիւթիւ տն . յաւուրս նր խնդրեաց նա
- 6 զմր, և յաջողեաց նմա ար : * Եւ եւ և պատերազմեցաւ ընդ ալազիս, և քակեաց զպարիսպն գեթայ, և զպարիսպն յարիսայ, և զպարիսպն աղրվալայ . և շինեաց զքաղաքս աղրվալայ ի մէջ աղբաղբեացն : * Եւ զօրացոյց զնա ար ի վր սլլաղբեացն, և ի վր արաբացեացն որք բնակէին ի վիմն, և ի վր մինեղեացն .
- 8 * և տային մինեղեքն քիճայս ողիայ : և էր անուն նորս մինչև ի մոստան եգիպտոսի, զն զի զօրացաւ ի վր :
- 9 * Եւ շինեաց ողիսա զաշտարակսն եմի առ գրան ձա
- 10 րոյն և առ անկեանն, և զօրացոյց : * և շինեաց աշտաբախ

(25) Աստ . Եւ եկեաց ամստիսա :

ԳԼ ԻԷ . (3) Ոմեռ . Ավետարանից ամաց : (6) Ոմեռ . Եւ զպարիսպն : (7) Ոմեռ . ի վր մինեղեքն : (10) Յիս

բաւկա յանապատին. և փորեաց ջրհորս բապտիսմ, զի
 զի անաթուն բապտիսմ էր նր 'ի սեփեղիս և 'ի դաշտին .
 և այգեգործք 'ի յերթին, և 'ի կարմիրոս . քանզի սկսեց
 զերկրագործութիւն : * Եւ եղին ողիւյ զօրք որք առնէին 11
 պատերազմ, և ելանէին 'ի մարտ գունդք . և Թիւն նց
 'ի մեռն յեղիւ գարապետի, և մասնայ գառաւորի, և
 'ի մեռն անաթիւյի փոխանակի արքայի : * Եւ գունդք 12
 ջեղատեալիցն զօրաց 'ի պատերազմին երկու հազար վեց
 հարիւր : * Եւ չնչ զօր պատերազմոց, երեք հարիւր 13
 հազար, և եւթն հազար, և հինգ հարիւր, նոքա էին
 որք առնէին պատերազմ զօրութիւն մեծաւ . սգնական
 լինելով արքային 'ի հակառակորդացն : * և պատրաստ 14
 տէր նց ողիւս ամ զօրուն, զահաւս և նիզախ և առ
 զաւարտս և զքահա և աղեղունս՝ և մարտս 'ի քարինս :
 * Եւ արար յեմ մեղեքնայս արուեստից շարտարուն 15
 լինել 'ի վրայարկաց, և 'ի վրայ սնկեանց, և զիւ նմա
 և քարինս մեծամեծս : Եւ լսելի եղև պատրաստութիւն
 նր մինչ 'ի հեռաստան . զի զի սգանելի էր նա յօգնել
 մինչ զօրացաւ : * Եւ իբրև զօրացաւ բարձրացաւ սիրտ 16
 նր առ յապականել, և անիրաւեցաւ 'ի նր ամ իւր, և
 եմուս 'ի տաճարն ան ծիսել խունկս 'ի վերայ սեղանոց
 խնկոցն : * Եւ եմուս զհետ նր աղարկեալ քահանայ, 17
 և չնմա քահանայքն ան անթաւն, որգիւր զօրաւորք :
 * Կային 'ի վրայ ողիւյ արքայի, և ամեն զնա . և է քան 18
 ամառ ծիսել խունկս ան, այլ քահանայից որգւոյ առ
 հարսնի սրբեցելոցք է՝ ծիսել զայդ . և լարապոս 'ի
 սրբութեյ, զի զի ապատամբեցեր դու 'ի ան, և և է ան
 միջի քիչ այդ 'ի փառս 'ի ան յայ : * Եւ արամեացաւ 19
 ողիւս, և 'ի մեռն իւրում բուրուսան միւս զնաւեա
 'ի տաճարին : և 'ի բարկանալն նր քահանայիցն, երեւե
 ցաւ բարոտուն 'ի շահաւն նր յանգիւնն քահանայիցն
 'ի ամեն ան 'ի վրայ սեղանոց խնկոցն : * Եւ գարձաւ ան 20
 նա քահանայն առաջին, և այլ քահանայքն . և ահա բո
 ղաւեսալիւր շահաւն նր, և դադարեցաւ զնա անտի .
 քանզի և ինքն ինկ փութացաւ ելանել զի յանգիւնն
 նմաց զնա նր : * Եւ էր ողիւս արքայ բարոտեալ մինչ 21
 յօր վախճանի իւրոյ, և 'ի տանն ափուսով ի նաւի բո
 ղաւեսալ . զի զի որոշեցաւ 'ի տանն ան : և յաղակմամ
 որգիւր նր էր 'ի վրայ քահանայուն նր գառել զձեռք
 վաւրդ

նալին . 'ի սեփեղիս, և դաշտին : (12) Այդ . Զօրաւոր
 քայ 'ի պարզին : (13) Յօրթալին, Զօր պարզեղ 'ի Ե . և
 և է 2 : Ուր հանդ . երեք հարիւր և եւթն Ե, և հինգ հա
 ղիւր : (15) Ողիւս . Մինչ 'ի հեռաստանն : (16) Ողիւս .
 Առ 'ի յապականել : (21) Ողիւս . Մինչ յօր վախճան
 ԻԲ

- 22 վարդերկերն : * Եւ ձնացեալ բանքն ողկայ տառօղինք
 և վերջինք, գրեալք են յեռայեայ որդւոյամեղայ մար
 23 գաբեէ : * Եւ ննջեաց ողեա ընդ հարս իւր, և Թաղե-
 ցին զնա Է հարս նր'ի գաղտնի 'ի գերեզմանն Թաղա-
 ւորացն : զի զի ասացին ինէ բորոտ է :
 Եւ Թաղաւորեաց յովաթամ սրգի նր փոխանակ նր : ԻԳ

ԳԼ. ԲԵ.

- 1 Որդի քսան և հինգ ամաց էր յովաթամ 'ի Թաղաւո-
 րեան իւրում, և վեշտասան ամ Թաղաւորեաց յեմ.
 2 և անուն մօր նր յերուայ դուստր սադովկայ : * և ա-
 րար ուղղութ առաջի անձն ըմբի զոր ինչ արար ողկոս
 հայրն նր. բայց ոչ եմուտ 'ի սաշարն ան. և տակաւին
 3 ևս ժողովուրդն ապականեալ էր : * Եւ շինեաց զգ-
 րուան տանն ան զբարձր, և 'ի պարտկն ողկայ շինեաց
 4 բաղումն : * և քաղաքս շինեաց 'ի լերինն յաւդայ և յան
 5 տառս և բնակութիւն և աշտարակս : * Եւս կռուեցաւ
 ընդ արքայի որդւոց ամենայ, և զօրացաւ 'ի վր նշ. և
 տային նմա որդիքն ամենայ 'ի մեղմ տառւոյ հարկւր
 տալանա արծաթայ, և տասն հազար քառ ցորենոյ, և
 գարի տասն հազար քառ. բերէր զայն նմա արքայն. ա-
 մենայ ամի ամի. և յառաջնում ամին, և յերկրորդին,
 6 և յերրորդին * զօրացաւ յովաթամ. զի զի պատրաստ
 7 տեաց զնանապարհս իւր առաջի ան ձյ իւրոյ : * Եւ
 ձնացեալ բանքն յովաթամայ, և պատեալքն նորա, և
 մարտք իւր. ահա գրեալ են 'ի գիրս Թաղաւորացն յաւ-
 8 քայ և ինչ : * քսան և հինգ ամաց էր յորժամ Թաղաւո-
 9 րեացն. և վեշտասան ամ Թաղաւորեաց յեմ : * Եւ քա-
 նեաց յովաթամ ընդ հարս իւր, և Թաղեցաւ 'ի քաղա-
 քն գաւթի :
 Եւ Թաղաւորեաց ողկալ որդի նորա փոխանակ նորա : ԻԳ

ԳԼ. ԻԸ.

- 1 Որդի քսան ամաց էր սքաղ 'ի Թաղաւորեան իւրում,
 և վեշտասան ամ Թաղաւորեաց յեմ. և ոչ արար
 ուղ

ԴԷ. ԻԷ. (1) Յօրեմայի խափրով գնի. Որդի ին ամաց
 Ուր և Գիօն. Եր յաւեմ 'ի Թաղեան : (5) Յօրեմայի Գիօն.
 Ամենայ 'ի Գամ տառւոյ : (5) Ոման. Եւ յառաջնում
 ամի և յերկրորդում և յերրորդում : (7) Յօրեմայի. Եւ
 ձնացեալ բանքն յովաթայ : (8) Յօրեմայի խափրով գնի.
 Ին ամաց էր : (9) Ոման. Եւ ննջեաց յովաթամ Է հա՛մ :
 ԳԷ. ԻԷ. (1) Ոման. Եւ արար ուղղութ առաջի :
 ԻԳ Զ

ազգութի առաջի ան իրեւ զգաւեմ զհայր իւր: * և 2
 գնաց ը ճանապարհաց թագաւորացն ելի. քանդի ա- 3
 րար գրօնարս. * և կոաց նց զահեղ յերկրին բնամայ,
 և անցուցանէր զորդիս իւր ընդ հուր, ըստ զարդաւն 4
 ազգացն զորս սասանկեաց ան յերեսաց որդւոցն ելի.
 * և ծիմեր խունկս 'ի վր թարձանց, և 'ի ժիւր ամենաց, 4
 և 'ի ներքոյ ամ վարսաւոր ծառոց: * Եւ մասնեաց ըզ- 5
 նա ան ան նր 'ի ձեռս արքային ասորեաց, և հար ըզ-
 նա. և գերեաց 'ի նոցանէ գերութ բազում, և տարաւ 6
 'ի քամասկան: Եւ 'ի ձեռս արքային ելի մասնեաց ըզ-
 նա, և հար գնա հարուածա մեծամեծա: * և կտարեաց 7
 փակեւ որդի հաղմեղայացաց ելի 'ի յաւալ 'ի միում
 աւուր հարկուր և քանակազար արանց զորսւորաց զ- 8
 րաւթի, 'ի Թաւուլ նց գնոր ան հարցն իւրեանց: * Եւ
 ապա զգրի զորսւորն եփրեմի, զամասխաս զգրի ար- 9
 քային, և զեզրիկամ իշխան տան նր, և զեզկանա զգր
 իաննորդ արքային: * Եւ գերեցին որդեքն ելի յեղատց 8
 իւրեանց ելիւ հարկուր հաղմայ, և զուստերս և
 զքասերս, և աւար բազում աւին 'ի նոցանէ, և տարան 9
 զաւարն 'ի սամարիա: * Եւ եր անց մարգարի ան,
 օվգնիւ անուն նր, և ը նա բնագաւաղ զորուն եկելոյ 'ի 10
 սամարիա, և ասէ ցնն. ահա բարկութ ան ան հարցն
 մերոց եղև 'ի վր յաւալ, և մասնեաց զնոսա 'ի ձեռս 11
 մեր, և կտարեցէք զնն բարկութ, և օվգն յերկրն ստ-
 մանեաց: * Եւ արդ՝ զորդիս յաւալ և զնմի, գուր 10
 ապա ստանալ 'ի ծառայս և յաղախնայս. ոչ մարդն
 աւարիկ եմ լի մեղ, վնայ լինել ան ան մերում: * Եւ 11
 արդ՝ ըստարեց ինձ, և զարմուցէք անդրին զգերու-
 թեղ զորս գերեցէք գուր յեղատց մերոց. զն գի բար- 12
 կութ սրտմտան ան լինի 'ի վր մեր: * Եւ յարեան
 իշխանց որդւոցն եփրեմի, ազարիաս որդի յովանայ,
 և բարաքիաս որդի մուսղիմովիմայ, և եզեկիաս որդի 13
 եզեմայ, և մասախաս որդի ազգիայ 'ի վր եկելոցն 'ի
 պաստերաղմէն, * և ասեն ցնն. մի անէք զգերութեղ 13
 զայդ յայտ առ մեզ. զն գի մեղանէլ մեղ առ ան գուր
 ամենք, և յաւելու 'ի մեղան մեր 'ի տգիտութ. քան
 զի բարկութ են մեզք մեր այգոյնի, և բարկութ սրտ 14
 մտութ ան լինի 'ի վր ելի: * Եւ Թողն պաստերաղ- 14
 մուքն զգերութն' և զաւարն առաջի իշխանացն և ան
 եկելեցայն: * Եւ յարեան ան արք սր կոչեցան յան 15
 ուս

(3) Ունի. Գերեցին բնեմայ: (6) Ունի. 'ի յաւալ 'ի
 միում աւուր: (8) Գերեցին անգ. Գերեաց իւրեանց
 յաւալ: (12) Ունի. Ուրդի յա-
 վանայ: . որդի մուսղիմովիմայ: . որդի եղանայ:

ուանէ, և խնամակարուիս արարին գերուէն . զամեն
 նմանն մեղիզն զգեցուցին յաւարէն, և աղուցին նոյն
 փօշիկս, և խառն ուտել, և օծին իւզով: և առին գիրաս
 տուք զամբողջարս, և տարան զնոյն երեքով քաղաք մը
 մուկենեաց առ եզրարսն իւրեանց, և ինքեանք գալի
 16 ձան ի սամարիա: * Ի ժամանակին յայնմիկ առաքեաց
 17 աքաղ առ արքայն ամորեաց օգնել նմա յայնոսիկ: * Ժո
 ղի եգոմայեցիքն յարձակեցան ի վր, և հարին զյու
 18 դայ, և գերեցին գերուէ: * և այլազգիքն գիւմեցին ի
 քաղաքս գալտին, և լիբեացիքն եկին ի յուդայ: և ա
 ռին զբեթսամիւս, և զայեղոն, և զգազերովթ, և ըզ
 սոկեթով և զգեօզս նոյն, և զ(ժամիւս և զգեօզս նոյն, և ըզ
 19 գամեղեր՝ և զգեօզս նորա, և բնակեցին անգ: * Ժո ղի
 նկհնն արար տըր զյուդայ յաղազս աքաղու արքայի յու
 20 դայ, ղի ի բաց եկաց ապատամբութիւն: * Եւ Եփե
 ի վր նոյն թագաւթ(Թփաղնասար արքայ ամորեատանեանց,
 21 և Էհզոր զնա: * և առ աքաղ զոր ինչ էր ի Կանն տն և
 ի Կանն (Թագաւորին և ի շնանացն, և ետ արքային ամս
 22 բնասանեաց: և ոչ էր օգնականուէ ինչ նոյն, * այլ նե
 23 զէւ զնոյն Եւ յաւել ևս ի բաց կալ ի տէ: * և ասաց
 արքայն, խնդրեցից զաստուածս զամասկոսի որք հա
 րին զիս: և ասէ եթէ աստուածք Թագաւորին ասո
 րեստանեաց նորա են զօրաւորք, նոյն այսուհետեւ զօհե
 ցից, և օգնեսցեն ինձ: և նորա եղեն նմա խոյ և ամ
 24 ին: * Եւ ի բաց արար աքաղ զապաս տանն տն: Կոտո
 բնաց զայն, և փակեաց զգրուեստանն տն: և արար իւր
 25 սեղան յամանկիւնս եփ: * և յամ քաղաքս յուդայ
 արարին բարձունս, ծխել խռնկս աստուածոց օտա
 26 րաց, և բարկացուցին զտըր ամ հարցն իւրեանց: * Եւ
 մնացեալ բանքն նոյն առաքիւնք և վերջինք: և հա գրեալ են
 ի գիրս բանից Թագաւորացն յուդայ և ի լի: և բռնեաց
 աքաղ ընչ հարս իւր, և Թագեցաւ ի քաղաքին գաւ
 թի: Ժո ղի ոչ մուծին զնա ի գերեզմանս Թագաւորացն: Եւ
 Թագաւորեաց երեկիւս փոխանակ նոյն:

ԻԵ

ԳԼ ԻԾ.

Եւ Էր եղեկիս ի Թագաւորել իւրում քանն հինգ
 ամաց, և ամն Խսանեինն Թագաւորեաց յեմ: և

ա.

(18) Յօրեմիէ . Եւ զիբեացիքն եկին . . և զայեղոն և
 զգազերովթ: (18) Ոմանք . Եւ զգամեղար, և զգեօզս:
 (20) Ոմանք . Թագաւթ(Թփաղնասար: (26) Ոմանք . Եւ նոյն
 քաղաքս աքաղ ընչ հարս:
 ԴԵ ԻԾ. (1) Յօրեմիէ Խառնու զիս ապոկո: Իմ ամաց.

անուն մօր նր արաուծ գուար զաբարիայ : * Եւ ա 2
 րար ուղղուի առաջի ան, ըստ ամի գորինչ արար գա
 լիթ հայրն նորա : * Եւ եղև իբրև եկաց 'ի Թագաւ 3
 րունն իւրում, յառաջնում ամսեանն երայց զգրունս
 տանն ան, և կազմեաց զնս : * Եւ արաւ 'ի ներքս զբա 4
 լից : * Եւ ասէ ցնս . լուարուց զեռացիք . այսուհետև
 սրբեցարուք, և սրբեցէք զառանն ան իայ հարցն ձերոց, 5
 և 'ի բայ հանէք զպղծութիսն 'ի սրբութեցն . * Բն զի
 ապատամբեցին հարցն մեր, և արարին չար առաջի ան, 6
 և Թողին զնա, և գարձուցին զերեսս 'ի խորանէն ան .
 ընդվզեցան, * Եւ փակեցին զգրունս տաճարին, շէջու 7
 ցին զճրագունան, և խուսկս ոչ ծխեցին նմա . և ոչ ալ
 ջակէզս մտաուցին սրբոյն իայ իլի : * Եւ բարկացաւ 8
 արամոռութիւն ար 'ի վր յուգայ և եփ, և ետ զնս 'ի յի
 մարութի և յապականութի, և 'ի չըջիւն, ուղ զուք տե 9
 սանէք աջք ձերովք : * Եւ ասա վերաւորեցան հարցն
 մեր սուսերդք, և ուստեղք ձեր' և գտեղք ձեր' և կա 10
 նայք ձեր' են 'ի գերութի, յերկրի ոչ իւրեանց, ուր
 ենն այժմ : * Եւ այսուհետև լիցի 'ի սիրտս մեր', զնել 10
 ուխտ ան իայ իլի . և գարձուցէ զսրտմտութի բարկիւ
 Թի իւրոյ 'ի մէնջ : * Արդ' մի ինչ նուազէք առնել 11
 յայտնեալ . վն զի զձեզ ընտրեաց ար կալ և պաշտել
 առաջի իւր, և լինել նմա սպասաւոր, և ծխել խուսկս :
 * Եւ յարեան զեռացիքն մայէթ' որդի ամասիայ, և 12
 յովել որդի զաբարիայ, յորդւոցն կահաթու և յորդ
 ւոցն Թիարեայ . կիս որդի արգիայ, և ազարիաս որ
 դի յեղեղայ և յորդւոցն գեթսոնի' յովա որդի զեմա 13
 Թայ, և յովազան որդի յովաբայ : * Եւ յորդւոցն եղի
 սափանայ' սամարի, և էիէզ' և յորդւոցն ասափայ' զա
 քարիաս, և մատթանիաս : * Եւ յորդւոցն եմանայ' էիէլ, 14
 և սեմի : և յորդւոցն իգիթունայ' սամիաս, և ողիէլ :
 * Եւ Ժողովեցին զեղբարս իւրեանց, և սրբեցան ին 15
 քեանք ը պատուիրանի Թագաւորին, հրամանաւ ան,
 որբել զառանն ան : * Եւ մտին քահանայքն 'ի տունն 16
 ան որբել զնա և հանին արապքս զամ' աղանդուին որք
 գտան 'ի տանն ան և 'ի սրահի տանն ան . և առին զեռա
 ցիքն հանել զայն 'ի հեղեղաան կեդրոնի արապքս : * Եւ 17
 սկս

և ամս իթ Թագաւորեաց : (1) Ոման . Մօր նր բաուծ
 գուար : (6) Ոման . Եւ ընդվզեցան : (9) Ոման . Յերկ
 րի ոչ յիւրեանց : (10) Ոման . Զբարկուի սրտմտութի
 իւրոյ 'ի մէնջ : (11) Ոման . Եւ լինել նմա սպասաւորս :
 (16) Յօրեմայի պատեղ . Եւ 'ի սրահի տանն ան : (17) Յե
 լեմայի . Եւ սրբեցին զառանն ան յաւուր Ե :

- օկտան յաւուրն առաջնում յամսամտի առաջնոյ ամսոյն
 սրբիւ զնա . և որ օր ութ էր ամսոյն՝ մտին 'ի տաճարն
 ան . և սրբեցին զտունն ան յաւուրս ութ : և յաւուրն
 18 Վեշապտաներորդի ամսոյն առաջնոյ կատարեցին : * Եւ
 մտին 'ի ներքս առ եղեկիաս արքայ՝ և տանն . սրբեցաք
 զամ օրինչ էր 'ի տանն ան : զսեղանն ողջակիզաց և
 զսպասն նր , զսեղանն առաջագրուէ և զսպասն իւր :
 19 * և զամ կահն զոր պղծեաց թագաւորն արքա՝ յիւրում
 թագաւորութեն , և յապատմութեն իւրում , պատ-
 րաստեցաք և սրբեցաք . և ահա է՛ առաջի սեղանոյն ան :
 20 * Եւ կանխեաց եղեկիաս արքայ՝ ժողովեաց զիշխանս
 21 քաղաքին , և եւ 'ի տունն ան : * և հՀան զուարկսեւթն ,
 և խոյս եւթն , և ողակէզս եւթն , նշտիազս այծեաց
 եւթն զմ մեղաց թագաւորութեն , և զմ սրբութեցն
 իւր : և ասէ ցորդիսն ահարոնի քահանայս . մատերուք
 22 առ սեղանն ան * և զենէք զզուարկսն . և բնկալան
 քահանայքն զարիւնն . քե հեղին զնա առ սեղանոյն : և
 զենին զխոյսն , և հեղին զարիւնն առ սեղանոյն : և զե-
 23 նին զորոշան , և հեղին զարիւնն առ սեղանոյն : * Եւ
 մատուցին զնոխազան զմ մեղացն առաջի արքային և
 24 ժողովրդեանն , և եդին զմեռս իւրեանց 'ի վր նց . * և
 զենին զնս քահանայքն , և քաւեցին զարիւնն նց առ
 սեղանոյն . և արարին քաւութիւն ամ իւր : զի յազազս
 ամ իւր ասաց թագաւորն զողջակէզսն և զմ մեղացն
 25 առնել : * Եւ կացուցին զդատացիսն 'ի տանն ան , ծնծ-
 յայիւք և տաւղք և քնարոք , լծ պատուիրանին դա-
 թայ արքայի , և զազայ տեսանողի թաղաւորին , և նա-
 թանայ մարգարէի . զմ զի պատուիրանաւ ան էր հը-
 26 րամանն 'ի մեռն մարգարէիցն : * Եւ կացին զդատացիքն
 27 նուադարանդն դաւթայ , և քահանայքն փոփովքն : * Եւ
 ասաց եղեկիս հանել զողջակէզսն 'ի վր սեղանոյն : և
 իբրեւ օկտան հանել զողջակէզսն , օկտան երգել ան փո-
 28 զովքն և նուադարանդն դաւթայ արքայի իւր . * և ամ
 եկեղեցին երկիր պազանէր : և սաղմոսանուագքն եր-
 գէին , և հարկանէին զփոզսն մինչև կատարեցան ողջա-
 29 կէզքն : * Եւ իբրեւ կատարեցին մատուցանել . խոնար-
 կեցաւ թագաւորն և ամ քահանայքն և երկիր պազին :
 30 * և ասաց արքայ եղեկիս և իշխանքն ցղատացիսն օրհ-
 նել զմր բանիւքն դաւթի , և տափայ մարգարէի . և
 օրհ

(18) Այտ . Եւ զսեղանն զաւա՛ : (21) 'ի տա՛ . Եւ խոյս
 եւթն , և որոշս եւթն . կատայն օմանց 'ի բնա՛ : (21) Ո-
 ման . Եւ զմ սրբութեցն և իւր : (22) Ուսմ . Եւ զենին
 զզուարկսն : (24) 'ի տա՛ . Եւ քաւեցին զարիւնն նց .
 կատայն օմանց 'ի բնա՛ : (26) Այտ . Եւ կային զդատացիքն :

օրհնէին ուրախութիւնք և անկան ի վրէրեաց և երկիր պագին : * Պատասխանիբեա եղեկիաւ և ասէ . այժմ 31
 քեզ զձեռս ձեր տն , մերձեցարուք այսուհետեւ և բե-
 րեք : և երկր եկեղեցին պատարագս օրհնուէ ի տուն
 տն , և թմոր զգօծարեալ էր սրտիւ ողբակէզս : * Եւ 32
 եղև ինչ ողբակիցին զոր մատուց եկեղեցին . զուարակս
 եւ թանապուր . խոյք հարիւր , որովք երկերիւր , յոյ-
 ջտեղեզսն տն ամենեքեան այնորիկ : * Եւ որք նուերե- 33
 ցանն , զուարակք վեցհարիւր , ոչնարք երեք հազար :
 * Այլ քահայայքն էին սակաւք և ոչ կարէին զենու- 34
 ղողակեղան . և օգնէին նոց եղբարքն իւրեանց զտա-
 ցին մինչև կապարեցաւ գործն , և մինչև սրբեցան քա-
 հանայքն , զի զի զկապցիւն թափուլովք կրեցան քան
 զսպանայսն : * և ողբակէզսն էին բազումք ի ճարպս 35
 կապարման , և ի փրկուեան , և ի նուէրս ողբակեղան .
 և յօրինեցաւ գործն ի տանն տն : * Եւ սերմն եկե- 36
 ղեկիտս , և թմ ժողովուրդս մն պատրաստելոյ զնպան
 այ ժողովրդեանն , քանզի յանկարծակի եղև բանն :

ԳԼ Լ

Եւ առաքեաց եղեկիա յամ իէլ և յուգայ և գրեաց 1
 Թուղթ յեփրեմ և մանասէ՝ դալ ի տունն տն յեմ ,
 և առնել զպատեքն այ իլի : * Եւ խորհեցաւ արքայ և 2
 եղևնքն , և թմ եկեղեցին որ յեմ , առնել զպատեքն
 յամանն երկրորդի . * զի զի ոչ կարացին առնել ըզ- 3
 նա ի ժամանակին յայնմիկ , զի քահանայքն ոչ սրբեցան
 բաւականք , և ժողովուրդն ոչ ժողովեցաւ յեմ : * Եւ 4
 հանոյ Թուեցաւ բանն առաջի արքայի՝ և առաջի եկե-
 ղեցոյն . * և հաստատեցին բան , զի անցցին քարոցն 5
 և թմ իէլ , ի բերսարեէ մինչև ի քան , գալ և առնել
 զպատեքն տն այ իլի յեմ . զի զի բազմութիւնն ոչ արար
 զպո գրոյն : * Եւ գնացին սուրհանգակէն հանգերմ 6
 Թղթովքն ի Թազաւսրէն և յիշխանացն յեմ իէլ և
 յուգաս , ըստ հրամանի Թազաւսրին : Եւ ասէին ցօր 7
 դիմն իլի . դարձարուք առ թր թմ արքահամու սահա-
 կայ և յախօրայ , և քարձցի նա ուր ապրեալսդ և մոտ
 քեալսդ ի ձեռաց արքային տնորեստանեայ : * և մի 7
 վինիք իբրեւ զեղբարսն ձեր , և զկարսն ձեր որք ի բաց
 կային ի անն այ հարցն իւրեանց , և մասնեաց զնն ի
 կործանումն ուղ գուք տեսանեք : * Եւ արդ՝ մի իւր 3
 տա

(32) Աստ . Ձուարակք Եւթանատուն :

Գլ Ը . (1) Որք . Բեփրեմ և ի մանասէ . . զպատեքն
 տն այ : (6) Որք . Թղթին ասորեստանեայ : (8) Որք .

- տապալանեք զարարանոցս մեր . տուք փառս Եյ . և մտնէք 'ի սրբուհիս Յիզորս սրբեաց յաւիտեան . և ծառայեցէ՛ք ան . Եյ մերում , և դարձուացէ 'ի ձեռն զբարձր փառմանս իւրոյ : * Ժն զի 'ի դառնալն մերում առ . Խր , եղբայրք մեր և օրդիք մեր եղիցին 'ի գթութիւն տառիկ . անգերաշնչ իւրեանց , և դարձուացն զնս յերկիրս յայս . քանզի ուղարմած և գթած է Խր անձ մեր , և զդարձուացն զերեսս իւր 'ի ձեռն երկն գառնայցեմք :
- 10 առ . Խա : * Եւ . առահայտեալքն երթային . քաղաք 'ի քաղաք , 'ի լեւրինս . եփրեմի և մանասէի , մինչեւ 'ի զարուսն : և լինէր իբրեւ ծաղր իմն առնել զնոսա՝ և արհաւիրէր :
- 11 մարհէլ : * Բայց որք յասերայ և 'ի մանասէի , և 'ի զաւարտեմքն : պատկառեցին , և եկին յեմ * և 'ի յուզաւ : և եղև ձեռն ան տակնն սիրտ 'ի գալ և առնել լուսնս :
- 12 մանի . թագաւորին և իշխանացն բանիւ ան : * Եւ գուժմարեցաւ յեմ ժողովուրդ . բազում՝ առնել զտօն բաղարջոցն յամենանն երկրորդի , եկեղեցի բազում յոյժ :
- 14 * Եւ յարեան քահեցին զսեղանսն որ էին յեմ . և զմտտեղիսն ուր ծխէին խուսկս ստուծեցն , կործանեցին :
- 15 և լինեցին 'ի հեղեղաան կեդրոնի : * Եւ զննին զպատեքն՝ որ օր չորեքասանն էր ամսոյն երկրորդի . և քահանայքն և զեւտացիքն պատկառեցին և սրբեցան . և տառան 'ի ներքս զողջակեցան 'ի տունն ան : * և կացին 'ի կայանի իւրեանց բոտ օրինին իւրեանց , լու պատուէր բանին մովսիսի առնն Եյ , և քահանայքն ընդունէին զաւարտ :
- 17 ըրանն 'ի ձեռնաց զեւտացեոցն . * Ժն զի բազումք յեկեղեցեոցն ոչ սրբեցան : Եւ զեւտացիքն զնոսն զպատեքն անձն՝ որ ոչ կարաց սուրբ լինել ան . * քանզի յորովք 'ի ժողովրդենն . եփրեմի և մանասէի , և խաբարայ և զաբուզոնի՝ ոչ սրբեցան . այլ կերան զպատեքն արտաքոյ գրոյն : Եւ յաղծիս եկաց եղեկիսս . Ժն նչ՝ և աւարտ :
- 19 սէ : Տի բարերար , քաւիչ լեր . * անձ սրտից ուղղոյ , որք խնդրեն զքեզ Խր անձ հարցն իւրեանց . և ոչ են ըստ սրբութե սրբուհի : * Եւ լուսաւ Խր եղեկիայ՝ և բժշկեաց զժողովուրդն : * Եւ արարին որդիքն եկի որք գտան յեմ զտօն բաղարջակերացն առուս եւթն ուրախութիւն մեծաւ , յաջողելով ան օրն օրեւ : և քահանայքն և զեւտացիքն նուագարանօքն ան : * Եւ խօսեցաւ եղև

կիսս

Փառս ան Եյ . . . զոր սրբեաց յաւ : (11)(12) Ոմեք . Բայց արք տակերայ . . . պատկառեցին յեմ . . . տալ նոցա սիրտս գալ և : (14) Ոմեք . Եւ զմտտեղիսն ուր ծխէին : (15) Ոմեք . Եւ ամենանն երկի : (16) 'ի Բաղանս պատի . Բար օրինի Բարեան : (19) Ոմեք . Եւ եղև լու սրբուհի սրբուհի : (22) 'ի Լուս . . . Զհանձար բանի ան : (23) Ու

կիսա 'ի սիրտս ամ զեւտացոյն, և այլոց խնամոյն
որք իմանային զհանձար բարի ան. և կատարեցին զգ-
տան բազարոցն աւուրս եւթն. զենուզ զգահս փրկու-
թեն, և խոտաովան լինել անայ հարցն իւրեանց : * Եւ 23
խորհեցաւ եկեղեցին միանգամայն առնել այլ ևս ա-
ւուրս եւթն. և արարին զուրախութիւն զեւթն ևս օր.
* Ըն զի եղեկիսա սկսաւ տալ 'ի յուզայ' եկեղեցւոյն, 24
զուարակս հազար, և ոչխարս եւթն հազար : և իննամբն
սկսան տալ ժողովրդեանն զուարակս հազար, և ոչխարս
տասն հազար : Եւ սրբեցան 'ի քահանայիցն բազումք
յոյժ : * և ուրախ եղև ամ եկեղեցին, քահանայքն և 25
զեւտացիքն, և ամ ժողովուրդն յուզայ, և որք գտան
անդ յինչ. և եկին որք եկեալէին յերկրին իլի, և բը-
նակիւքն յուզայ. * և եղև ուրախութիւն մեծ յեմ : Եւ 26
աւուրցն ստոյնմնի որդւոյ գաւթի արքայի իլի ոչ եղև
պնակս տն յեմ : * Եւ յարեան քահանայքն և զեւտաք 27
յնք՝ օրհնեցին զժողովուրդն, և լսելիք եղև ձայն նց : և
եկին ալօթք նց 'ի բնակուի Եր ան յերկրին :

ԳԼ. ԼԼ.

Եւ իւրեւ կատարեցաւ այն ամ, և ամ ինչ գտեալքն 1
'ի քաղաքն յուզայ, և փրեցին զարձանն, և
կտարեցին զանառան, և կործանեցին զքարծառաւ
դակն և զքաղինսն յեմ հրեատաանի և բնիխամնի, և
յեփրեմի, և 'ի մանաեի մինչև 'ի սպառ : և գարձաւ ամ
ինչ իւրաքանչիւրք 'ի ժառանգութիւն իւր, և 'ի քա-
ղաքն իւրեանց : * Եւ կարգեաց եղեկիսա հանապաւ 2
զօրգեան պաշտննեաց քահանայից և զեւտացոյ, և զգ-
հանապաղօրեայս իւրաքանչիւր ուրուք ըստ պաշտա-
ման իւրում, քահանայից և զեւտացոյ, յողակեղան և
'ի զոհսն փրկութն, և յօրհնելն և խոտաովան լինել, և
պաշտել 'ի գրուես սրահից տանն ան : * Եւ մասն թա- 3
ղաւորին յենից իւրոց յողակեղան առնաւառու և երե-
կորին, և յողակեղան շարաթուցն և ամաամիդն և 'ի
տանն՝ գրեալսն յօրհնաւ ան : * Եւ ասաց ժողովրդեանն՝ 4
որ բնակելին յեմ, տալ զմասն քահանայիցն և զեւտա-
ցոյ. զի զօրասցին 'ի սպասու տանն ան : * Եւ ոնց հրա- 5
մայեաց բանն, յաւելին ևս օրդիքն իլի զպառուցորե-
նոյն

նոյս. Զենլով զգահս... և խոտաովան լինելով : (24) Բն-
մանս. Տալ 'ի յուզայ յեկեղեց'... և ոչխարս հինգ հզր :
Գլ. ԼԵ. (1) Բօլիսիլի գոտաի. Կատարեցաւ այն ամ :
(1) Բնմանս. Զքարծրաւանդակն : (3) Բնմանս. Եւ 'ի մասն
թաղաւորին յենիցն :

- նոյն և գլխաւոյ և ձիւթոյ և մեղու, և զմով արտաւանայ ան
գաւառանայ, և գաւառանորդան զմով բերին թաղում
- 6 յոյժ, * որդիքն Նլի և որդիքն յուգայ, որք բնակեալ
էին 'ի քաղաքն յուգայ. և նոքա ածին զգաւաւորդան
զուարակացն և ուխարաց, և բերեալ կուտցին շնջա
- 7 շնջա : * յամենանն երրորդի սկսան շնջքն սկիզբն
առնուլ, և յեւթներորդում ամենանն կատարեցան :
- 8 * Եւ եկն եղեկեան և իշխանքն 'և տեսին զքեզն, և օրհ
նեցին զմր, և զժողովուրդն նր զիւր : * Եւ հարցանէր
- 9 եղեկեան ց. քահանայն և ցղեաւային զմ շնջացն : * Եւ
տակ ցնա աղարիս քահանայ 'իշխան 'ի տանին սագով
- 10 կայ. յորմէ հետ սկսան զպառուզսք բերել 'ի տուն նն .
կերպոյ և արարոյ ' և թողաք զմնացորդսք. զմ զի նր նր
օրհնեաց զժողովուրդսք իւր, և մնաց ևս յաղովութեք
- 11 այդ. * Եւ տակ եղեկեան. պատրաստեցէք և սլլ ևս
12 շտեմարանս 'ի տանն նն. և պատրաստեցին : * և բե
րին անգր զպառուզն, և զգաւաւորդան հաւատովք :
- 13 Եւ եր նց վերակացու քովքեմեան զեաւացի, և սեմի
նոցայր նր փոխանորդ նորին : * և յեկել, և աղիս, և
նաթան, և ասայել, և յերեմովթ, և յողաթազ, և Է
կիւլ, և սամաթիա, և մասաթ, և բանէաս, և որդիք նր
որք կային անգ, 'ի ձեռն քովքեմեայ, և սեմեայ երբօր
նր, ուր և հրամայեաց արքայ եղեկեան : Եւ աղարիսս
- 14 առաջնորդ տանն նն. * և կորէ որդի յեմեայ զեաւացի
զանապաւն ընդ արեւելս կողմն 'ի վերայ տանեաց տալ
- 15 զպառուզն նն : Եւ զարբութի սրբութեցն, * 'ի ձեռն
որոմայ, և բենիամինի, և յեսուայ, և սեմեայ, և մա
րիայ, և սեքինեայ, 'ի ձեռն քահանայիցն հաւատար
մութի. ասել եղբարց նց ըստ հանապազորդեան պաշ
- 16 տանեիցն, ըստ մեծի և փոքու. * բայց 'ի ծննդոց ար
ուացն յերեմեանիցն և 'ի վեր. և նմ որ մասմեք 'ի տուն
նն, 'ի համարի աւուրցն յաւուրս, 'ի պաշտոնն հանա
- 17 պազորդեան ըստ կարգին իւրեանց : * Եւ այս եր հա
մար քահանայիցն ըստ տանց տահմիցն, և զեաւացիքն 'ի
հանապազորդեան պաշտամանն 'ի քահանայիցն և 'ի
- 18 վեր, 'ի կարգի ըստ համարուն : * յեմ ծնունդս ուղ
տեբաց նց և գաւաթաց, հանգերմ նմ յաղովութիւն. զմ
զի

(6) Այս. որդիքն Նլի և յուգայ որք բնակէին 'ի քաղաքն :
(10) Ո՛հնէ. Վս զի նր օրհնեաց : (12) Ո՛հնէ. Եւ բե
րին անգ զպա' : (13) Ո՛հնէ. Եւ յեկել, և աղիս :
Ռ-ի սլան. և աղարիս : (14) Այս. 'ի աւանապան ընդ
արեւելս : (15) Ո՛հնէ. Եւ մարիասայ և սեքե' : (16) Ո՛
հնէ. Եւ 'ի վեր, նմ որ. 'ի համար աւ' : (17) Ո՛հնէ.
Ըստ համարոյն : (18) Ո՛հնէ. Ուստեբացն իւրեանց և զս' :

զի՛ն անտուգ սրբեցին զորում Ե՛րզնայի անարմի, 1
 * որք շնեին բանայք Ե՛լ Երզնային, յամ քա 15
 * որք անտանեք որք անուանցամ տալ զբաժին
 ամ արուի բանային, և յամ որ մահալ էր Ի Թիւ
 զնայեցին : * Եւ արար այնպէս եղեկիս ամ յաւ 20
 * գայ . և արար բարի և ուղղութիւն առջի ան յայտայ .
 * Եւ ամ գործովք որովք սկսաւ գործել Ի տանն ան, 21
 * ըստ օրինացն ան՝ և ըստ հրամանաց . խնդրեաց զան
 * իւր յամ որտէ իւրմէ, արար և յաշտեցաւ :

ԳԼ. ԼԲ.

Եւ յետ բանեցաւ այսպիկ՝ և ճշմարտունաւ այսարիկ, 1
 էին սննեք իմ արքայ ասորեստանեայց Ի վթ
 յուգայ, և բանակեցաւ զարարաւոր քաղաքն . և
 * անէր անհաւ զնա : * Եւ ետես եղեկիս Թէ եկն սն 2
 * նեք իմ գէմ յանդիման նր պատերազմել ընդ եմի .
 * խորհեցաւ ընդ ծերուն և ընդ զորաւորսն խնու զնա 3
 * ապրեալսն որք էին արապոյ քաղաքն, և խցին զնա :
 * և գումարեաց ժողովուրդ քաղաւ, և խցին զուրա 4
 * աղբերացն, և զպտն որ բաժանէր անցանելով ըմի
 * քաղաքն, և ասին՝ մի գտցէ եկեալ արքայն ասորես 5
 * տանի՝ գտցէ ջուր քաղաւ, և զորացն : * Եւ հորա
 * ցաւ եղեկիս, և շինեաց զամ պարիսպս կործանեալս, և
 * զաշտարակս . և արապոյ զառաքին պարիսպսն՝ և
 * զանան ևս . և զորացոյց զգառուարսն քաղաքն դաւ 6
 * Թի . և հապեաց զէնս քաղաւս : * Եւ արար ի խնան պա
 * անքաղաքն Ի վթ զորան, և ժողովեցան առ նա Ի հրա 7
 * բացարմէք և քաջ ընդուք, մի երկնէք յերեսաց լծալ
 * դաւարին ասորեստանեայց, և մի յերեսաց ան աղջացն
 * որ ընդ նմա . վն զի ընդ մեզ քաղաւք են քան ը նմա . 8
 * * ընդ նմա քաղուէք մարմնեղնք, և ընդ մեզ նա ձե :
 * մեր աղբեցուցանել զմեզ, և պատերազմել զպատե 9
 * զեկիայ արքայի յուգայ : * Եւ յետ այսորիկ անաբեաց
 * օրինեք իմ արքայ ասորեստանեայց զծառայն իւր յամ, 10
 * և վնքն էր Ի վաքիս, և ամ զօրք ընդ նմա : և առաքեաց
 * առ եղեկիս արքայ յուգայ յամ, և ասէ . * Այսպէս 10
 * ասէ սննեք իմ արքայ ասորեստանեայց . յմ գուգ յաւ
 * աս

(19) Ոմեպ Ել Երզնային յամ քաղաքն : (19) Ամ .
 Եւ ամ որ մահալ էր :

ԳԼ. ԼԲ. (3) Ոմեպ . Չքուր աղբերացն : (5) Ոմեպ .
 Զառաքին պարիսպն : (10) Ոմեպ . Յամբոյնք եմի :

- 11 ասացեալ նստիլ յամրոցդ՝ Եմի . * ոչ ասպաքէն եղեկիսս
խաբէ զձեզ, մասնել զձեզ 'ի մահ, 'ի սով, և 'ի ծարաւ .
և առէ . որ Թժ Զեր իրկեացէ զձեզ 'ի ձեռաց արքային
12 աստրեւստանեայց . * ոչ այդ եղեկիսս է, որ քանկեաց
գտնուան նր' և զբարձունս նորա . և ասաց ցլուկայ
ցբնակիւն Եմի . առաջի սեղանոյս այսորիկ միայն եր
13 կիր պագէք, և 'ի զք' սորա զոհեցէք : * Ոչ գիտացէք
զի'ն արարի' Ես և հարբն իմ Թժողովդոց և գաւա
ռաց . միթէ կարելով կարացի'ն աստուածք ազգաց Թժ
երկրի փրկել զԹողովուրդ իւրեանց 'ի ձեռաց իմոց :
14 * զո որ յամ աստուածոց ազգացն այնոցիկ ոչ ասա
կեցին հարբն իմ . միթէ կարացի'ն աստուածքանել զԹ
ղովուրդ իւրեանց 'ի ձեռաց իմոց . և զհարդ կարասցէ
15 Թժ Զեր փրկել զձեզ 'ի ձեռաց իմոց : * Այդ մի խա
բեսցէ զձեզ եղեկիսս, և մի յուսացուացէ զձեզ յայդ .
մի հաւատայք դմա . մի զի ոչ կարացին աստուածք Թժ
ազգաց և Թադաւորունց աստուածքանել զԹողովուրդս
իւրեանց 'ի ձեռաց իմոց և 'ի ձեռաց հարբն իմոց . և
16 Թժ Զեր ոչ փրկէ զձեզ 'ի ձեռաց իմոց : * Եւ այլ ևս
խօսեցան ծառայք նր' 'ի ար Թժ և յեղեկիսս ծառայ
17 նր' : * Եւ Թողով Գրեաց Թնամանել զոր Թժ Ելի, և
ասաց յաղագս նորա : զոր օրինակ աստուածք ազգաց
երկրի ոչ փրկեցին զԹողովուրդ իւրեանց 'ի ձեռաց ի
մոց . նոյնպէս և Թժ եղեկիայ զԹողովուրդ իւր ոչ ապ
18 րեցուացէ 'ի ձեռաց իմոց : * Եւ գոցեաց մեծաձայն
հրէաբէն առ Թողովուրդն Եմի որ էր 'ի զք' պարսպին,
օգնական լինել ինքեանց և կործանել զպարսպն, և
19 զաղվաղակի առցն զբաղաքն : * և խօսեցաւ յամն Եմի
որ և յաստուածս Թողովուրդոց երկրի 'ի գործս ձեռաց
20 մարդկան : * Եւ յաղթա կացին եղեկիսս արքայ, և ե
սայիսս որդի ամուսայ մարգարէ յաղագս այնորիկ և
21 գոցեցին յերկինս : * Եւ առաքեաց ար հրեշտակ, և առ
տակեաց զԹժ զօրաւոր և պատերազմող, զիշխան և զզօ
րազուլս 'ի բանակի արքային աստրեւստանեայց : և դար
ձայց զերեսս իւր ամօթով յերկիր իւր, և չոգաւ 'ի
տուն աստուածոյն իւրոյ . և որք ելեալ էին յորաջանէ
22 նր' ընկեցին զնա անդ սրով : * Եւ աստուածոյն արքային
աստրեւստանեայց, և 'ի ձեռաց ամենեցունց . և հանգոյց
զնա

(11) Ոհա : ՏԹ Թժ փրկէ զձեզ : (13) Ոհա : Թողով
իւրե' : (15) Ոհա : Այ՛ աստուածք ազգ' . ոչ փրկե
ցէ զձեզ 'ի : (17) Յօրեալին պատեր . Աստուածք ազ
գաց ելեւ ոչ փր' : (17) Ապ : Թողովուրդս իւրեանց :
(22) Ոհա : Եւ հանգոյց զնա զուրջանակի :

զնա չուրջանակի : * Եւ բազումք բերեին պատարագս 23
 ան յԵմ, և ընծային եղեկիայ արքայի յուզայ . և ամբար
 ձաւ առաջի աչաց ամ ազգաց : Եւ յետ այսորիկ * յա 24
 ւուրսն յայնոսիկ հիւանդացաւ եղեկիաս մերձ 'ի մահ .
 և յազօթս եկաց առ Թր . և ըուաւ նմա, և ետ նմա նը
 չան : * Եւ ոչ ըստ հատուցմանն զոր ետ նմա Եմ՝ հա 25
 ասցց անգրէն եղեկիաս, այլ բարձրացաւ սիրտ նր : և
 եղև 'ի վր նր բարկուե, և 'ի վր յուզայ և եմք : * Եւ 26
 խոնարհեցաւ եղեկիաս 'ի բարձրութե սրտին իւրոյ և
 բնակիչն եմք : և ոչ եկն 'ի վր նց բարկութի ան յա
 ւուրսն եղեկիայ : * Եւ եղև եղեկիայ մեծուե և փառք 27
 բազում յոյժ . և արար իւր գանձս ոսկւայ և արծաթոյ ,
 և ակնաց պատուականաց , և խունկս , և զէնս , և ա
 նօթս ցանկալին : * և քաղաքս յարմախ ցորենոյ , և 28
 գինւոյ , և ձիւթոյ . և գետս , և կայանս ամ անասնոց , և
 գոմս հօտից : * և քաղաքս զոր շինեաց իւր , և պառ 29
 ըստտուե խաչանց և արջառոց բազում . վն զի ետ նմա
 Թր ստացուածս բազումս յոյժ : * Ինքն եղեկիաս եխից 30
 զնա ջրոցն գեհոնի զվերին , և ուղղեաց զնա խոնարհա
 գոյն յարեմուտս կողմն քաղաքին դաւթի : և յաջողե
 ցաւ եղեկիայ յԵմ 'ի գործսն իւր : * Եւ այսպէս արար 31
 հրեշտակաց և իշխանաց որք 'ի բաբելոնէ առաքեցան առ
 նա հարցանել զն նր , և նշանաց որ եղեն 'ի վր երկրի :
 և եթող զնա Թր փորձել զնա 'և գիտել թէ զինչ է 'ի
 սրտի նր : * Եւ մնացեալ բանքն եղեկիայ և ողորմութ 32
 նր , ահա գրեալ է 'ի մարգարէութիւն եսայիայ որդւոյ
 ամովայ մարգարէի , և 'ի գիրս Թագաւորացն յուզայ
 և եկի : * Եւ քունեաց եղեկիաս ընդ հարս իւր և Թա 33
 զնցին զնա 'ի բարձուանդակի զերեզմանաց որդւոցն
 դաւթի : և փառս և պատիւ ետոււն նմա 'ի մահուն նր
 ամ յուզայ և բնակիչք եմք :

Ի Եւ Թագաւորեաց մանասէ որդի նր փոխանակ նորա :

ԳԼ ԼԳ .

Եւ ամաց երկոստասանից մանասէ 'ի Թագաւորելն 1
 և իւրում, և յիսուսն և հինգ ամ Թագաւորեաց յԵմ :
 * Եւ

(23) Ուր . Ամ ազգաց , և յետ այսոցիկ : (24) Ոման .
 եղեկիաս մինչև 'ի մահ : (27) Յօրնային պիւր . Եւ արար
 իւր գանձս : (28) Յօրնային պիւր . Եւ քաղաք : (30) Ոման .
 եխից զըրհոյն գեհոնի : (30) Յօրնային պիւր . Եւ ուղ
 զեաց փախանա : (31) Ոման . Եթէ զինչ է 'ի սիրտ նր :
 (33) Ոման . Եւ նշեաց եղեկիաս . . . 'ի բարձուանդ :
 ԳԼ ԼԳ . (1) Յօրնային . Եւ Եմ ամ Թագաւորեաց :

- 2 * Եւ արար չար առաջի ան յեմ գարուծեց աղագն
3 զորս սատակեաց ար յերեսաց որդւոցն իշի : * և գար
ձաւ շինեաց զբարձաւանգական զոր կործանեաց եղե-
կիսս հայրն նր, և կանգնեաց արձանս բահաղիմայ, և
արար անտառս . և երկիր եպագ ամ զօրուէ երկնից,
4 և ծառայեաց նոցա : * Եւ շինեաց անգան 'ի տանն ան .
յորում ասաց ար յեմ եղիցի անուն իմ յաւիտեան :
5 * շինեաց անգ անգան ամ զօրուծե երկնի յերկոսեան
6 'ի սրահս տանն ան : * Եւ ինքն անցուցանէր զօրդիս իւր
ընդ հուր յերկրին բեննոմայ, և հմայէր, և հաւահարց
լինէր, և գիւծէր . և արար վհուկս և թողիչս . բազմա-
ցոյց առնել չար առաջի ան առ 'ի բարկացուցանելոյ
7 զնա : * և գրօշեալ և ձուլածոյ և պատկեր զոր արար
'ի տանն ան : զորմէ ասաց ամ ցգաւիթ և ցսողմոն որ-
դի նր . 'ի տանն յայսմ և յեմ, զոր ընտրեցի յեմ ցե-
8 ղիցն իշի եգից զանուն իմ յաւիտեան : * և ժէկս յու-
ւելից ասանեցուցանել զտան իշի յերկրէն զոր ետու-
հարց նց, բայց միայն թէ պահեսցին առնել զեմ որ-
ինչ պատուիրեցի նց, ըստ ամօրինաց և սահմանաց' և
9 իրաւանց 'ի ձեռն մովսիսի : * Եւ մոլորեցոյց մանասե
զյուզաս, և զքնակիչն եմի, առնել չար առաւել քան
զեմ աղգան զորս երարձ ար յերեսաց որդւոցն իշի :
10 * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մանասեի և ընդ ժողովրդեան
11 նր, և ոչ լուան : * և ամ ար 'ի վր նր զեղևանց զօրու-
արքային ասորեստանեայց . կալան զնա և կապեցին կա-
12 պանգը, և տարան 'ի բարելոն : * Եւ իրեւ վտանգե-
ցաւ, խնդրեաց զերեսս ան նոյ իւրոյ . և խոնարհեցաւ
13 յոյժ յերեսաց նոյ հարցն իւրոց : * Յաղթս եկաց առ
նա . և լուաւ զոյման նր, և գարձոյց զնա յեմ 'ի Թա-
գաւորութին իւր . և ծանեաւ մանասե, եթէ ար' նա
14 և ամ : * Եւ յեա այսորիկ շինեաց պարխապ արտաքոյ
քաղաքին գաւթի յարեմոից ընդ հարաւակողմն 'ի հե-
ղեղատին, և յեւս դրանցն շուրջանակի յովղայ, և բարձ-
րացոյց յոյժ : և կացոյց իննսնս զօրուց յեմ քաղաքս
15 պարսպաւորս յուղայ : * Եւ 'ի բաց երարձ զաստ-
ուածան օտարս, և զգրօշեալսն 'ի տանէն ան . և զեմ
անգանն զորս շինեաց 'ի լերին տանն ան և յեմ, և ար-
16 տաքոյ քաղաքին : * Եւ ուղղեաց զանգանն ան, և զը-
հեաց 'ի վր նր զոհս փրկութե և օրհնութե . և ասաց
17 քուզաս' ծառայել ան նոյ իշի : * Բայց ժողովուրդն
առ

(3) Ոմեհ . Ամ զօրուէց երկնի : (7) Ոմեհ . Չորմէ ասաց
ար : (8) Ոմեհ . Ամ օրինաց և հրամանաց և իրա' : (11) Ո-
մեհ . Եւ կապեցին զնա կապա' : (14) Յօրնալին . Ըուր-
ջանակի յու իղայ, ըստ որում անին և օմեհ վրդալու գրեց

տակաւին ևս երթայր 'ի բարձունսն . սակայն նոր թի 13
 էր նց : * Եւ մնացեալ բանքն մանասէի, և աղօթք նր 18
 որ, աբ. թծէ, և բանք տեսանողացն որք խօսեցան ընդ
 նա յանուն նն իր իր, ահա էի 'ի բանս * աղօթից նր . 19
 և յորս լլուաւ նմա . և թմ մեղք նր և ապստամբութե
 նր . և տեղեցն զորս շինեաց զբարձրաւանդակսն, և ա
 բար անտառս և գրօշալս յառաջսն զչառնալն իւ
 րում, ահա գրեալին 'ի բանս տեսանողացն : * Եւ բու 20
 նեաց մանասէ ընդ հարս իւր . և թաղեցին զնա 'ի գրափ
 աի տանն իւրոյ :

ԻԵ Եւ թագաւորեաց փոխանակ նր ամովս որդի նր : * Եւ ր 21
 ամաց քսան և երկուց ամովս 'ի թագաւորելն իւրում .
 և երկոտասան ամ թագաւորեաց յեմ : * և արար չոր 22
 առաջի նն . ուն աղար մանասէ հայր նր . և ամենեցուն
 կողցն զոր արար հայր նր մանասէ զոհեաց ամովս և
 ծառայեաց նց : * Եւ ոչ խոնարհեցաւ առաջի նն, ուն 23
 խոնարհեցաւ մանասէ հայր նր . այլ որդի նորա ամովս
 յաճախեաց 'ի միոյ : * և յարեան 'ի վր նր ծառայէ 24
 իւր, և հարին զնա 'ի բոան իւրում : * և եհար ժողո 25
 վալք երկրին զյարուցեալուն 'ի վր թագաւորին :

ԻԸ Եւ թագաւորեցոյց փոքովուրդ երկրին զյովսրաս որ
 գի նորա փոխանակ նորա :

ԳԼ ԼԴ.

ԻՅ Եւ թ ամաց յովսրաս 'ի թագաւորելն իւրում, և 1
 երեսուն և մի ամ թագաւորեաց յեմ : * Եւ ա 2
 բար ուղղորի առաջի նն . գնաց 'ի ճանապարհս դաւթի
 հօր իւրոյ, և ոչ խոտորեցաւ յաջ' և ոչ յահեակ : * Եւ 3
 յուրեքորդ ամի թագաւորութեն իւրոյ, և ինքն էր
 տակաւին ևս մանուկ, սկսաւ խնդրել զմոր մծ գաւ
 թի հօր իւրոյ . և յերկոտասաներորդ ամի թագաւորու
 թեն իւրոյ, սկսաւ սրբել զյուդայ և զեմ 'ի բարձանցն 4
 և յանտառացն 'ի ձուլածոյիցն : * և կործանեաց զեմ
 յանդիման իւր զսեղանս բահողիմայցն, և զբարձաւան
 դակսն յորոց վերայ էին . և կոտորեաց զանտառսն, և
 զգրօշալն, և զձուլածոյսն փշրեաց և մանրեաց և ըն
 453

(18) Ո՛հնէ . Որ խօսեցան ընդ նմս : (18)(19) Ուրեմ . Դ
 բանի Թիւրց ելի : Եւ բանք աղօթիցն նր . և յորս լլ
 ւաւն նմա : (19) Այս . Զբարձաւանդակսն, և արար
 անդ անտառս : (20) Ո՛հնէ . Եւ նշեաց մանասէ ընդ :
 (21) Ո՛հնէ . Եւ երկունս ամս թագաւորեաց :
 ԳԼ ԼԵ . (1) Երկուսն . Եւ լլ ամ թագաւորեաց յեմ :
 (3) Ո՛հնէ . Եւ յերկոտասաներորդ ամի . զյուդաս և :

- 5 Կեց յանդիման շիրմացն այնպիսի որք զգնէին նոց : * Եւ զոսկերս քրմացն աչրեաց 'ի վր' սեղանոցն , և մարքեաց
6 զյուզաս և զնմա : * Եւ զքաղաքսն և փրկեմք և մանասեիա
և զմանսնի , և զնեղիմեաղիմայ , և զտեղիսն նոց չաբքա
7 նակի : * Եւ 'ի բայց երարձ. զանառսսն , և զքաղաքսն , և
զկուսան փչեաց մանր . և զնմ' բարձունսն 'ի բայց եւ
8 բարձ յերկրէն նիլ . և զարձաւ յնմա : * Եւ յամին ուժն
նառասներորդի : Թագաւորուն իւրաց , յորժամ վախ
ձանեաց մեքրեղ զերկիրն և զտուն Թագաւորութեն .
առաջեաց զսափան որդի սեպնայ , և զմարտաս իշխան
քաղաքին , և զյովսիմս որդի յովսափայ զայնի յիշա
տակացն իւրոց : զօրացօցանել զտունն նոց իւրոց
9 * Եւ եկին առ քեղիկաս քահանայ մեծ . և ետ զպո
ծաքն որ մտեալ էր 'ի տունն նոց , զոր ժողովեցին զնա
ապցիւն պահապանք դրանն , 'ի ձեռանէ մահաւել և և փ
րկեմք , և իշխանացն , և յեմ մնացորդացն նիլ . և յորդ
10 ապն յուգայ և բնիկափինի , և բնակացն նոց : * Եւ եւ
տան զայն 'ի ձեռս , որք ունէին զգործն , որք եղևին
11 'ի տանն նոց : Կազմել և զօրացուցանել զտունն : * Եւ եւ
տան հիւսանցն և շինողացն զնմ' քարեայ շարժանիկա
նիլ . մեծս , և փայտս 'ի դերանս' յարկանել զտունն
12 զորս քակեցին Թագաւորն յուգայ : * Եւ արքն այնու
քիկ կային հաւաստիք 'ի վր' գործոյն . և վերակացուքն
նոց յեմ , և արգիտս , զնապիք յորդաւոցն մերարեայ
և զգարիտաւ , և մեծազամ յորդաւոցն կահալմուս ոչց առ
նել : և նմ' զնապի որք որ կր իմաստուն նուագարտ
13 նոց երգոցն : * Եւ 'ի վր' բնանակրացն . և 'ի վր' այնու
քիկ որք առնէին զգործն , և զպատրաստութե գործոյն
և 'ի զնապեւոցն երն դպրապետք , և գառաւորք , և
14 գանապետք : * Եւ 'ի հանելն նոց զարծալմն մտեալ 'ի
տուն նոց եղև քեղիկաս քահանայ , գիրս օրինացն նոց
15 որ 'ի ձեռն մովսիսի : * Պատասխանի ետ քեղիկաս ' և
տակ ցտփան դպրապետ . գիրս օրինաց գտի 'ի տանն
16 նոց : և ետ քեղիկաս զգիրսն ցտփան . * Եւ ապառս ցտ
փան զգիրսն առ արքայ . և ետ արքայի զհամար նոց
առանդոյ արծալմոցն 'ի ձեռս ծառայիցն նոց որք առնէին
17 զգործն : * Եւ ձուլեցին զարծալմն գտեալ 'ի տուն
նոց , և ետուն զայն 'ի ձեռս վերակացուացն , և 'ի ձեռս
18 այնոցիկ որք առնէին զգործն : * Եւ պատեալ ցտփան
դպրապետ արքայի ' և տակ . գիրս օրինաց ետ ցիտ քեղ
իկաս քահանայ . և ընծերցաւ զայն ստփան առաջի Թա
գաւ

(9) Ունեւ . 'ի վր' սեղանոցն : (8) Ունեւ . իշխան քաղա
քին : (10) Ունեւ . որք առնէին զգործն , որք : (12) Ու
նեւ . Եւ մեծազամ : և նմ' զնապի որք որ էր ի :

գաւարին : * և եղև իբրև լուսաւ արքայ զբանս օրինացն , 19
 կատառեաց զպատմութեան իւր : * Եւ պատուիրեաց 20
 արքայ քեղիկայ , և արքիմանայ որդւոյ սափանայ , և աւ
 գիայ որդւոյ մկրտայ , և ասփանայ գալրապետի , և աւ
 տարկայ՝ մանկան արքայի , և ասե . * երթալք խնդրե . 21
 ցնք 'ի ան զն իմ , և զն ամենեցուն միացելոցս յեղև և
 յուզայ , յազազս բանից գորցգ այդոյիկ ոցք գտան .
 զն քի մեծ սրամուռն ան բարբառեալ է 'ի մեզ . քի ոչ
 լուսն հարքն մեր զբանս ան պանել ըստ ամբ որ ինչ
 գրեալէ 'ի գիրագ յայգտսիկ : * Եւ գնաց քեղիկան՝ և 22
 րոց տապն արքայ , առ ոկցան մարգարե կին սեղե
 մայ՝ որդւոյ թափուածայ որդւոյ ետերայ , որ պահէր
 զպատուիրանսն . և ինքն բնակէր յեմ 'ի մասննա . և իւ
 տեցան ընդ նմա ը բանիցն տնայիկ : * Եւ ասե ցնն . 23
 սցապէս ասե նր ան իւր . Աստղիք ցոյրն որ առաւ
 զնայ զմեզ առ իս . * սյապէս ասե նր . ահա ես աւ 24
 մեմ չարիս 'ի զք տեղւոյդ այդորիկ , զեմ բան գրեալս
 'ի գիրագ զոր ընթերցան առաջի արքայիդ յուզայ . * Բայ 25
 խանակ զի թողին զիս , և զոհեցին առաւածոց տա
 րաց . զի բարկացուցանիցն զիս գործովք մեռաց իւր
 եանց , և բարբառեցաւ սրամուռն իմ 'ի տեղալք յայդ
 մի . և ոչ ևս չիցի : * Եւ ցմագաւորն յուզայ որ աւ 26
 ռաբեայ զմեզ խնդրել զնր , սցապէս աստղիք ցնա .
 այսպէս ասե նր ան իւր , զբանս գոր լուար գա . * և 27
 պատկառեաց սիրա քո , և խոնարհեցաւ առաջի երե
 ւոց իմնց 'ի լսել զբանագ իմ 'ի զք տեղւոյդ այդորիկ ,
 և 'ի զք բնակեացդ գորս . և գաւ խոնարհեցար առաւ
 րի իմ , պատառեցեր զպատմութեանս քո , և լացեր լին
 գիման իմ . և ես լուայ ասե նր : * Ահա յառեցիք զք . 28
 քեզ առ հարս քո , և գիցեն զքեզ 'ի չորսին քամ իս
 զապաւնք . և ոչ տեսնեն աչք քո զեմ չարիսն զոր ես
 անից 'ի զք տեղւոյդ այդորիկ , և 'ի զք բնակեաց գո
 րս : և ետան թագաւորն զբանսս զայտոսիկ : * Եւ 29
 տապեայ արքայ և ժողովեաց զծերան յուզայ և զնմի :
 * և եւ արքայ յուզայ 'իստանն ան , և ան յուզաս և 30
 բնակիչք եմի , և քահանայքն և զհատոցք , և ան ժող
 վուրդն 'ի մեծէ մինչ 'ի փոքր . և ընթերցաւ յափանջ
 նց զեմ բանս կտակին գտելոյ 'ի տանն ան : * Եւ յաւ 31
 բնաւ թագաւորն եկաց 'ի զք տեանն , և եգ ուխտ ա
 ռաջի ան երթալ զնմա ան , պահել զպատուիրաննն ,
 և

(21) Ոման . Եւ վասն անցն մնացորդացն : (24) Աստ .
 Զեմ բանս գրեալս 'ի : (25) Ոման . Զի բարկացուցաւ
 նել զիս գործովք : (26) Յորիսիկն պախեր . Աստմուռն
 իմ 'ի տեղալք : (30) Ոման . Կտակին գրեալոյ , 'ի տանն ան :
 ԻԳ

- և զկայսրութիւն նր, և զհրամանս նր, 'ի բոլոր արեւ, և 'ի բոլոր անձնէ, զքանս ուխտին՝ զգրեալսն 'ի գիրմն
 32 յայնոսիկ : * և կացոյց զամենեւեան զգաւալսն յեմ, և 'ի բնեմաքին . և արարին բնակիչքն իմո՝ ուխտ 'ի տանն
 33 նյ հարցն իւրեանց : * Եւ 'ի բաց եւարձ յովսիաս զեմ՝
 գարշելս յեմ՝ երկրէ, որ կր որդւոցն Ելի . և արար
 եմ՝ գաւիւոցն յեմ և յելի ծառայել ան նյ իւրեանց :
 զամենայն առաւրտ իւր՝ ոչ խոտորեցաւ 'ի հետոց ան նյ
 հարցն իւրոց :

ԳԼ. ԼԵ .

- 1 Եւ արար յովսիաս զպատեքն ան նյ իւրոյ . և զե-
 նին զպատեքն 'ի չորեքասասաներորդում առաւր
 2 տմայն առաւելոյ : * և կացոյց զքահանայսն 'ի զմ պահ
 պանութն իւրեանց . և զօրացոյց զնն 'ի գործս տանն
 3 ան : * Եւ ասէ զգեւացիսն և զօրաւորսն յեմ Ելի ,
 արեւ զնն ան : և եգին զապանակն արեւմ 'ի տանն
 զոր շինեաց սորումն օրգի գաւթի արքայի Ելի : և ա-
 4 րեւ արքայ . ոչ է ձեզ բառնալ 'ի զմ ուսոց՝ և ոչ բնչ .
 արգ՝ պաշտեցէք զմոր ան ձեր , և զժողովուրդ նորա
 4 զինել : * և պատրաստեք շերուք ըստ ասոց տեմօց ձե-
 րոց , և ըստ օրամտից պաշտաման ձերոյ , ը գրոց դաւ-
 5 թայ արքայի Ելի , և 'ի ձեռն Թագաւորին սողմունի
 5 օրդւոյ նր : * Եւ կացէք 'ի տանարիգ՝ ըստ օրումն
 պանց տեմօց ձերոց , առաջի եղբարց ձերոց , և որդ-
 6 ւոց ժողովրդեան ձերոյ . և բաժին ասն ցեղից զեւաց
 6 ւոց : * և զօհեցէք զպատեք , և պատրաստեցէք զսրբ
 7 զաւթիսդ եղբարց ձերոց , առնել ըստ բանիգ ան որ
 7 'ի ձեռն մովսիսի : * Եւ սկսաւ յովսիաս առ զորդւոց
 ժողովրդեանն , խղս , և որջս , և նոխաղս յորդւոց ալ
 ծեւացն , զեմ 'ի պատեքն . և զամենեւեան օր ինչ գտաւ՝
 8 Թուով երեսուն հազար . և զուարակս երեք հազար .
 8 այսպիսի 'ի սասացումնոց Թագաւորին : * Եւ իշխանքն
 նր սկսան առ ժողովրդեանն , և քահանայիցն , և զե-
 րացւոցն : և ետան զեղիտա , և զալքարիտա , և յեիել .
 և իշխանք ասան նյ , քահանայիցն ետան 'ի պատեքն .
 խղս , և որջս , և նոխաղս երկու հազար և վեց հա-
 բիւր :

(32) Ունի . Եւ 'ի բնեմաքին . . . 'ի տան ան նյ : (33) Ու-
 նի . Եւ արար եմ՝ գրեւոցն յեմ :
 Գլ. ԼԵ . (3) Ունի . Որգի գաւթի արքայ Ելի : (5) Ու-
 նի . Ըստ օրումն տեմօց ձերոց . . ցեղից զեւաց :
 (7) Յօրեմայի . Թուով ԼԵ . և զուարակս վ : (8) Յօրե-
 մայի . Եւ նոխաղս սո , և զուով :

բիւր, և զուարթիս երեք հարիւր: Թէ քանննխտս, և 9
բանէսս, և սառնէսս, և նախնայից եղբայր նք, և աւ
տարիսս, և յեկեղ, և յովղարաք իշխանք զհաւաքացն,
սկսան տալ զհաւաքիսն 'ի պատենքն. խոյս հինգ հա
զար, և զուարթիս հինգ հարիւր: Թէ ուղղեցաւ պաշ
տանն. և կային քահանայքն 'ի կարգն իւրեանց: և զհ
տայեցն 'ի զատուցմանն իւրեանց, ըստ պատուիրանն
արքային: Թէ իշխանն զպատենքն, և հեղին քահանայքն 10
զարիւնն 'ի ձեռնացն իւրեանց. և զհաւաքիցն յօշոյցն,
Թէ և պատարասեցին զողջակէզան սառն նք իւրաքանչիւր 12
ուսմէք ը զատուցմանն, զի տանց տահից որդւոյ ժա
ղովրդեանն մատուցանելն. ուն և գրեալ է 'ի գիրս
օրինացն մովսէսի. նոյնպէս և յառաւօտնս: Թէ խա 13
բովեցին զպատենքն հրով ըստ օրինին. և զարբուին է
փեցին կաթնայիւք, և սանիւք. և յովղեցաւ: և ըն
թացան առ ամեննական որդիս ժողովրդեանն: Թէ 14
յիս պատարասեցին նք և քահանայքն: զի զի քահա
նայքն էին մատուցանել զնաքանն և զողջակէզան մինչ
'ի գիշերին: և զհաւաքիցն պատարասեցին իւրեանց և
եղբայրն իւրեանց սրգւոյն ահարանի: Թէ տալ 15
տանաւագն արգիւք աստփայ 'ի կարգն իւրեանց ըստ
պատուիրանին գաւթայ. և աստփ, և եման, և իգի
թանն մարգարէք արքային: Եւ իշխանք, և զանապանք
գրանն, և գրան. և ժշ էր նք հնար չարժել 'ի պաշտաւ
մանէ սրբութեն. զի զի եղբայրք նք զհաւաքիցն պատ
րասեցին նք: Թէ ուղղեցաւ և պատարասեցաւ ձմ 16
պաշտանն ին յաւաք յայնմիկ առնել զպատենքն, և մա
տուցանել զողջակէզան 'ի վրանդանայն ին, ըստ պատ
ուիրանին յովսիայ արքայի: Թէ արարին արգիւք իշխ 17
արք զասն անգ. զպատենքն 'ի ժամանակին յայնմ, և
զասն անխմորեցն զեւթն օր: Թէ սշ երբեք եղև պաշ 18
սեղ նման նմա յիշի, յաւաքն աստուանի մարգարէի.
և ձմ թագաւորքն իշի ժշ արարին պատենք. ուն արար
յովսիաս: և քահանայքն, և զհաւաքից, և ձմ յաւաքս
և ինչ օր գառաւ անգ, և ընթակիւքն եմփ, Թէ արարին 19
յաւթասաներորդ ամի թագաւորութենն յովսիայ: Եւ
զվհուէս, և զգէտա, և զգիւթս, և զկուսս, և զխմորգա,
որք էին յերկրին յաւաք և յինմ, 'ի բոց եղարժ. և այլ
բեայ

(10) Որնէ. Թէ կարգն իւրեանց: (13) Այս. կատարե
լիւք: (14) Այս. Մինչ 'ի գիշերն: (15) Օրինալ գ. Եւ
գանապանք տանն և գրան: Ուր յոյսն. Եւ զանապանք
իւրաքանչիւրոյ գրանն: (15) Յորինիս պատեւ. Եւ ոչ
նք նոցա հնար: (19) Որնէ. Եւ թագաւորութեան երբեք
ալ... նման նմա ոչ որ եղև:

- Յոնայ հրով արքայ յովսիա, զի հաստատեցէ զբանս զ
 ըննացն զգրեալսն 'ի գիրս զոր եղիտ քեզիկա քահանայ
 'ի ասնն ան : Նման նմա ոչ եղև յառաջ քան զնա, որ
 դարձաւ առ թր թո՛ 'ի բողոք արտէ իւրմէ, և 'ի բողոք
 անձնէ իւրմէ, և յամ զորուծէ իւրմէ, թա՛ օրինաց
 մովսիսի : և յեա նք ոչոք յարեաւ նման նմա : Սակայն
 ոչ դարձաւ թր 'ի բարկութե՛ սրտմտուէ իւրոյ մեծէ,
 զոր բարկացաւ սրտմտութե՛ թր 'ի վթ յուզայ, թա՛
 բարկութիւնն սրով բարկացայց զնա մանասէ : և արաց
 թր, պղև գլուգլաւ մերժեցից յերեսաց իմոց, սրայեմ
 մերժեցի զինէ : և 'ի բաց արարից զքաղաքն զոր ընա-
 րեցի զնո՛, և զսուսն զորմէ տասցի՛ եզիցի անուն իմ՝
 20 անգ : * Եւ Ել փարաւն ներսում արքայ եգիպտոսի
 'ի վթ արքային ասորեստանեայց, առ գետովն եփրա-
 21 տայ : և զնայ արքայ յովսիա ընգզէմ նորա . * և առա-
 քեայ առ նա հրեշտակս, և տսէ : զի՛նչ կայ իմ և քա
 արքայ յուզայ՝ ոչ եմ եկեալ 'ի վթ քա այսօր պատե-
 րանգմ առնել : և թո՛ սարց փութալ ինձ : զգիշ ընր
 22 յայ՝ որ է ընգ իս : մի գուցէ ապականկէց զքեզ : * Եւ
 ոչ դարձայ յովսիա զերեսս իւր 'ի նմանէ, այլ պատե-
 րաղն ընգ նմա զորացաւ : և ոչ լուաւ բանիցն ներա-
 ւովայ՝ որ 'ի բերանոյ ան : և եկն պատերազմել 'ի գաւա-
 23 անն մեկեգգովայ : * Եւ հարին ագեղնաւորն զարքայ
 յովսիաս : և տսէ արքայ ցծառայս իւր : հանէք զնա
 24 աստի, զի զի փառնգեցայ յոյժ : * և հանին զնա Եւ
 ալքն նորա 'ի կառայն իւրոց, և եզին զնա 'ի կառան
 յերկրորդս որ էր նք, և տարան զնա յեմ : և մեռաւ
 և թաղեցաւ Է հարս իւր : և թա՛ յուզառ և Ենձ սնգ
 25 ասին 'ի վերայ յովսիայ : * Եւ ասաց մզբս երեմիաս 'ի
 վթ յովսիայ : և թա՛ իշխանքն՝ արք և կանայք՝ ասացին
 զսգրան 'ի վերայ յովսիայ մինքն քոյսար : և ետուն զայն
 իրեն հրամանաւ 'ի միջ ելի : և ահա գրեալք են 'ի ծառս
 26 արքայն : * Եւ եկն բանքն յովսիայ, և յոյս նք գրեալ
 27 յորենն ան : * Եւ մնացեալ բանքն նք առաջինք և
 վերջինք, ահա գրեալ են 'ի գիրս թագաւորացն ելի՛
 և յուզայ :

ԳԼ.

(20) Ոմանո՛ . Առ գետովն եփրատաւ : (21) 'ի լուսն . Զ
 տանց պատու, արեմ իշխանին բառս՝ արգիւ . Եւ աստուած
 տասց . . զգիշ ընր յաստուածոյ, որ է : (22) Ոմանո՛ . Որ
 է 'ի բերանոյ ան : (24) Ոման . 'ի կառն յերկրորդ որ էր
 նք : (24) Ոման . Եւ թա՛ յուզառ և յեմ սնգ յասին :

ԽԹ. Եւ ան ժողովուրդ երկրին զյովաբազ որդի յով- 1
սիայ, և օծին զնա. և կացուցին զնա Թագաւոր
փոխանակ հօր նր յեմ: * Որդի քսան և երկից ամաց եր- 2
յովաբազ 'ի Թագաւորեան իւրում, զերիս ամիսս Թա-
գաւորեաց յեմ: և անուն մօր նր ամիսափ, գուտար ե-
րեմիայի 'ի զորանայ: և արար չար առաջի ան, ըստ ամօ- 3
զոր ինչ արարին հարքն նր: * Եւ կապեաց զնա փա-
րաւոն նեքաւով 'ի գերգաթայ՝ յերկիրն եմաթայ, ոչ և օ
Թագաւորն չմտ յեմ: և տարաւ զնա արքայն յեգիպ-
տոս. և անրկ 'ի զքերկրին հարկ հարիւր տաղանտ ար-
ծաթայ, և տաղանտ մի ոսկւայ:

Լ. * Եւ կացոյց փարաւոն նեքաւով զեգիպտոս որդի յով- 4
սիայ արքայի յուգայ փոխանակ յովսիայ հօր նր. և փա-
խեաց զանուն նր յովակիմ: և զյովաբազ եղբայրն նր
ան փարաւոն նեքաւով, և տարաւ յեգիպտոս. և մե- 5
ռաւ անդ: և զարծաթն և զոսկին ետան փարաւոնի:
Յայնմ հետե սկսաւ սաշ հարկս երկրին. և ետան
զարծաթն ըստ բերանոյ փարաւոնի, և յիւրաքանչիւր
ուսկիւ ըստ զրուծն իւրոյ պահանջէին զարծաթն և
զոսկին 'ի ժողովրդենե երկրին, սաշ զայն փարաւոնի
նեքաւովայ:

ԼԱ. * Ե'ր քսան և հինգ ամաց յովակիմ 'ի Թագաւորել իւ- 5
րում, և զմտասան ամ Թագաւորեաց յեմ: և անուն
մօր նր զեկքովբայ գուտար ներիայ 'ի հռամայ. և արար
չար առաջի ան ըստ ամօ զոր ինչ արարին հարքն նր:
Յաւուրս նր եւ նարուքոգոնասոր արքայ բարեւոնի
յերկիրն. և ծառայեաց նմա ամիսս երկս, և ապառաժ
րեաց 'ի նմանե: Եւ առաքեաց նր զթաղաւայիսն, և
զաւաղակսն ասորեաց, և զաւաղակսն մովաբազուց,
և որդւոցն ամանայ, և սամարիայ: Եւ 'ի բայ կացին
յես բանիցս այսոցիկ ըստ բանի ան 'ի մեռն ծառայից
իւրոց մարգարէից: սակայն սրամաւով 'ի նե կ'ր 'ի
զք յուգայ, 'ի բայ քառնալ զնա յերեսաց իւրոց, զմ
մեղացն մանասէի յամօ զոր ինչ արար, և անպարտ ա-
րեանցն

ԳԼ. ԼԷ. (2) Ոման. Եւ զերիս ամս Թագաւորեաց:
(3) Ոման. Յերկրին եմաթայ: (4) Ոման. Եւ փոփա-
խեաց զանուն նորա: (4) Ոման. Տաշ հարկս երկրին:
(5) Յօրթաթին. Ե'ր ին ամաց յովա': (5) Ոման. Եւ ծա-
ռայեաց նմա ամս երկս: (5) Յօրթաթին գալտիւր. Եւ
առաքեաց Գրգաւ': (5) Ոման. 'ի բայ սանել զնա յե-
րե'. արեանցն զոր եհեղ յովակիմ:

բերանցն զոր եհնդ մանասէ, և ելից զեմ անպարտ ա-
բերամբ . և ոչ կամեցաւ ար մատակել զնն :

- 6 * Եւ ել 'ի վր ՚ն նարուբողոնոսոր արքայ բարեւոյն, ԼԲ
և կապեաց զնա պղնձի կապանք, և տարաւ զնա 'ի բա-
7 բերան : * և ման ինչ 'ի սպասուց տանն ան տարաւ 'ի
բարեւոյն, և եգ զայն 'ի տաճարին իւրում որ 'ի բարե-
8 լոն : * Եւ թագեալ բանքն յովակիմայ, և ամ ինչ զոր
արար . ոչ աւանիկ գրեալ են նոքա 'ի գիրտ բանից ա-
ւարց Թագաւորացն յուգայ : և քունեաց յովակիմ Է-
հարս իւր, և Թագեցաւ 'ի գանովայ ' Է հարս իւր :
Եւ Թագաւորեաց յերեսիա որդի ՚ն փոխանակ նորա : ԼԳ-
- 9 * Որդի ութտասան ամաց էր յերոնիսա 'ի Թագաւո-
րէն իւրում, և ամիսս երկու և աւուրս տասն Թագա-
10ւորեաց յեմ . և արար չորս առաջի ան : * Եւ 'ի գառ-
նալ տարւոյն առաջեաց արքայն նարուբողոնոսոր և
տարաւ զնա 'ի բարեւոյն, հանգերձ ցանկալի սպասուց
տանն ան : Եւ Թագաւորեցոյց զսեբեկիստեղայր հօր
11 ՚ն 'ի վր յուգայ յեմ : * Ամաց քսան և միոյ էր սեգե-
կիս 'ի Թագաւորել իւրում . և մտասան ամ Թագա-
12ւորեաց յեմ : * և արար չորս առաջի ան ւայ իւրոյ : ոչ
պատկաւեաց յերեսաց երեսմայի մարգարէի ' և 'ի բա-
13 նիցն ան : * Եւ յապտատմբէն ՚ն 'ի նարուբողոնոսո-
րայ արքայ, և անցանելոյ զերգմամբն զոր երգմե-
ցոյց զնա յեմ իւր . խտացոյց զպարանոցն իւր, և բզ-
սիրտ իւր կարծրացոյց ' ոչ ևս գառնալ առ ար ամ ինչ :
- 14 * Եւ ամ փառաւորն յուգայ, և քահանայք, և ժող-
վուրդք երկրին յաճախեցին անօրինել անօրէնութե-
լոս գաղտնեաց ազգացն, և պղծեցին զպունն ան յեմ :
- 15 * Եւ առաջեաց ար ամ հարցն նչ 'ի մեռն մարգարէիցն,
կանխեալ առաջեաց զհրեշտակս իւր . զի զի խնայեր 'ի
16 ժողովուրդն իւր, և 'ի սրբութեն իւր : * Արհամար-
հէին զհրեշտակոն ՚ն, և անգոսնէին զբանս ՚ն . և խաղ
տանէին զմարգարէսն . մեչեւ եղև բարկութն ան 'ի
վր ժողովրդեան իւրոյ . և ոչ ևս գոյր այնուհետեւ նչ
- 17 բժշկութի : * Եւ ամ 'ի վր նչ զԹագաւորն քաղցեաց
և ոչ . կոբորեաց զերիտասարգս նչ սրով 'ի տան սրբու-
թն իւրոյ . և ոչ խնայեաց 'ի սեղեկիտա : Կուտանաց նչ

ճԷ

- (7) Ոմեհ . իւրում որ 'ի բարեւոյն : (8) Ոմեհ . Եւ նչն
ջեաց յովակիմ Է հարսն իւր : (9) Յօրէնալին Բաագրով եր-
եաւ եր պոպոն : Որդի շեմ ամաց էր . որ Զէ ալմի գրե-
ցոյ՝ աւթասան, զոգ որում և ունէին ոմեհ : Ուր Բեզեթ
ն և ալ ոմեհ որ գրէն . Որդի ութ և տասն ամաց էր :
(13) Ոմեհ . Եւ անցանել զերգմամբն . . և կարծրացոյց
ոչ ևս : (15) Ոմեհ . Եւ 'ի սրբութեն իւր :

ինչ որ արեցաւ, և զԵրուսնց զամենեւեմ մասնեաց ք
 ձեռն նց: * Եւ զեմ ապա տանն նոյ զմեծամեծս և զփո 18
 քուռն, և զեմ քանձն արքային և մեծամեծացն, զեմ
 տարաւ 'ի բաբելոն: * և այրեաց զառունն նոյ: և Կոր. 19
 Ծանեաց զպարիսպնէսն, և զապարանսն որ 'ի նմա այ
 րեաց հրով: և զեմ ամսեմ գերեցիկ ապահանեաց: * և 20
 քերեաց զմնացորդսն 'ի բաբելոն: Եւ էին անգ' նմա և
 որդւոց նոյ 'ի ծառայութե, մինչև 'ի թագաւորութե
 մարաց: * Այլ 'ի լնու բանին նոյ 'ի բերանոյ երեմայի 21
 մինչև ընկալաւ երկիրն զաբաւթս իւր: և շարաթանա
 լով զեմ աւուրս աւերածոյն իւրոյ, շարաթացաւ 'ի
 կառարուան ամացն իւթանառնից:

ԼԴ * Յառաջնում ամին կիւրոսի արքային պարսից, յես 22
 լնոյ բանին նոյ 'ի բերանոյ երեմայի. զարթոյց Եր
 զհոգի կիւրոսի պարսից արքայի: Եւ պատուիրեաց
 քարոզել յեմ թագաւորունն իւրում գորով և անել:
 * Այսպէս ասէ կիւրոս արքայ պարսից. զեմ թա. 23
 զաւորութիւն երկրի ետ ինձ նոր նոյ երկնից. և նոյ
 պատուիրեաց ինձ շինել իւր տուն յեմ, 'ի հրէաստա
 նի: որ որք 'ի ձեռն յեմ Ժողովրդենէն որաւ իցէ, որ նոյ
 իւր եղեցի ընդ նմա' և ելցէ:

Կաթարեցաւ Մնացորդաց Երեմայ:

(20) Ոհնէս. Եւ որդւոց նոյ 'ի ծառայութե: (21) Ոհնէս.
 'ի կառարուան եւթանառնից:

'ի Երեմայի տան. Կառարեցաւ զիւր երկդ Մնացոր
 դաց: և ոհնէս. Կառարուան երկդ Մնացորդաց:

ինչ ազգին ոչ առ իմաստն և յեփ նոցա՝ խախտելին, զի այժմ
 իջողեցեն 'ի գործն' որոյ ոչ խախտն յանիին :

Ը - Գրեցին ապա ի վստեմ գաւառացի առ Դարէկ Բէ զի՛նչ
 խափցի իմ քաճարին . որոյ գրեաց ստորիկ . զի գործով զգնեցնեն
 գործոյն , որ և եղև իսկ :

Թ - Կապարեցաւ քաճարն յամս լորս , յոմեւանն ադաբ , յորում
 և աբարին զնաւախաբին :

Ճ - Արքայիկ երկայնայիտն արեւիկ . զեղբ , որ յեղիազարէ ալ
 հարսնէանց , և զմայեալ հրեայոն ընդ նմա յեմ . համարեալեալ նմա
 զի ուսուսցէ զբէնսն , և ստեղծացաւ հարկս 'ի պարարագո փն 'ի
 քաճարին :

ՃԸ - Անուանի եղևոյն ընդ եղբայ , յեմ . և իշխոս ուխտի և
 սպասուոց քանն աս զոր պարգեւեաց արքայիկ :

ՃԹ - Հրամանաւ եղբի արեւիկեցին 'ի բաց որդ ունեին խնայո
 աշխարհի , և զորդի նոցա : Եւ սաստացանէր եղբ զբէնսն աս :

Գ Ի Ր Վ Ե Ջ Ր Ի Ե Ռ Ե Ջ Ի Ն

ԳԼ. Ա.

Ե ԼՐԱՐ ՅՈՎԱՆԱԹԱԳԱ Ա
 1 ԼՐ՝ զգատիկն ին յեմ. և եղեն զգատիկն
 2 * Եւ կարգեաց կացոյց զքահանայսն 'ի
 3 տաճարին ին, ըստ իմ օրաթուղին, զքեցեալ զպատ.
 4 մուշան քահանայութիւն : * և ասաց ջղատայինն սպա.
 5 տաւորս . արեցէք զանձինս ձեր, և պատրաստեցէք լը
 6 արբուէ ասպանակին կտակարանացն ին, 'ի տաճարին
 7 զոր շինեաց սողոմոնն թագաւոր որդի դաւթի : * Եւ
 8 մի գտցի 'ի ձեզ աղտեղութիւն և պղծուէ . և արդ' պաշ.
 9 տեցէք զպաշտօնն ին ինչ ձերոյ : և ժողովեցէք և պատ.
 10 րաստեցէք զձեզ աղտն ին, և կարգեցէք զին լը կար.
 11 գի հայրապետացն' և ցեղիցն իւրեանց . * ունի կարգեաց
 12 և գրեաց դաւիթ թագաւոր ին, և որդի նր' մեծ սո.
 13 ղոմոն . և կացցեն 'ի տաճարին զւտացիքն ըստ կարգի
 14 իւրաքանչիւր հարց իւրեանց, առաջն եղբարց իւր.
 15 եանց որդւոցն ին : * Եւ ըստ առաջին կարգացն զե.
 16 նէք զգատիկն, և պատրաստեցէք զզոհօն, և արարէք
 17 զգատիկն ըստ հրամանի ին ունի և հրամայեաց 'ի ձեռն
 18 մովսիսի : * Եւ շնորհեալ պարգևեաց յովսիս ժողովը.
 19 դեանն, դառնին և ուլս' երեսուն հազար . որթս' ե.
 20 ըք հազար : * զայս իմ տուեալ լը հրամանի թագա.
 21 ւորին ժողովրդեանն, և քահանայիցն և զւտացւոց :
 22 Եւ դարձեալ ետ քեղիկայ և զաքարիայ՝ քահանայապե.
 23 տիցն, և առաջնորդաց ժողովրդեանն, և քահանայիցն
 24 ոչնարս երկու հազար և վեց հարիւր : * Եւ յեքոնիսս,
 25 և սամէաս, և նաթանայէլ եղբայր, և ռաբիաս, և ո.
 26 զիէլ, և յովթամ հազարապետք, ետուն զւտացւոցն վն
 27 զատիկն ոչնարս՝ հինգ հազար, և որթս հինգ հարիւր :
 28 * Եւ առեալ զայս իմ քահանայիցն, մեծապէս և իմ
 29 վայելուք զարմանազան պատրաստեցին զգատիկն բա.
 30 զար.

ԳԼ. Թ. (1) Ունի . 'ի տաճարն և 'ի յորս ամսոյն : (2) Ու.
 31 նէք . Եւ կարգեալ կացոյց : (7) Ունի . Եւ որթս երեք
 32 հազար : (8) Յովսիսի խաղիւղ . Ոչնարս 20 :

զարժակերաց . * ըստ տոհմն իւրեանց , և ըստ կարգաց 11
 դասուց կարցն իւրեանց . յօրինեալ կային քահանայքն
 առաջի ժողովրդեանն , մատուցանել ան զգառիկն 12
 գրեցեալն յօրինան մովսիսի : * Եւ այսպէս ընդ առաջ 12
 և տան խորովեալ հրով պատրաստեցին զգառիկն ան .
 և զայն հաւան հանդերձ նմուշուծք եփեցին 'ի կաթն 13
 ալյաւն 'ի սննս , * և մատուցին յերեսաց ժողովրդեանն : 13
 Եւ զհետ այսորիկ քահանայապետքն պատրաստեցին
 զինքեանս . և զեղբարսն իւրեանց զորդիսն ահարոնի .
 * քանզի քահանայքն մատուցանէին զճարպ հրոյն կիզ 14
 ման : և զևառացիքն պատրաստեցին զինքեանս և զեղ-
 բարս իւրեանց զքահանայս՝ զորդիս ահարոնի : * Եւ 15
 արգիլքն տապալլ՝ երգիչս սաղմոսաց՝ պատրաստեցին
 զինքեանս , ոնց և եր կարգեալ գաւթայ Թադաւորի .
 զառափ , և զզարարիս , և զեղջիկոն : * Եւ գահապետքն 16
 իւրացանելու գրանցն էին զպաշտօնեալք ըստ իւրո-
 քանիւր կարգի առարն . քանզի էին և նոքս որդիք
 զեւայ , և պատրաստեցին զինքեանս : * Եւ ամենեքեան 17
 մարտն կատարեցին զզոհն ան յառուր յայնմիկ . * և 18
 մատուցին զգառիկն ան 'ի վր սեղանոյն ըստ հրամանի
 Թադաւորին յովսիայ : * Եւ արարին որդիքն Ելի որդ 19
 զառն 'ի ժամանակի յայնմիկ զգառիկն ան , և զառն բա-
 զարժակերացն առարս եւթն : * Եւ ճշ եղև երբեք՝ 20
 այնպիսի զատիկ 'ի մէջ Ելի . քան զի մոլոր արար զառիկ
 'ի ժամանակացն տամուկի մարգարէի : * և ճշ ամ Թա 21
 զաւորքն Ելի արարին զգառիկս այսպէս , որպէս արար
 յովսիա Թադաւոր . և քահանայքն , և զկառացիքն , և 12
 հրեայքն , և ամ իւր որ բնակեալ էին 'ի ժամանակին
 յայնմիկ յեմ . * յաւթասաներորդի ամ Թադաւորու 22
 Եմն յովսիայ արար զգառիկն զայն : * Եւ էին ուղիք 23
 զորեք յովսիայ առաջի ան Եյ իւրոյ . և ծառայէր ան
 ամ արտիւ և մազք իւրովք : * և այլ Թադաւորք որ ե 24
 զին յառաջ քան զնա , զԵ որոյ գրեալ իսկ է . որք մե-
 զան և անօրինեցան յեմ աղքատ . և տրամեցուցին զնոք ,
 և կացին ընդ գէմ բանի նք 'ի մէջ Ելի : * Եւ յետ այսր 25
 ամի առաքինուէց յովսիայ՝ և կն փարաւոն Թադաւոր
 եգիպտացուց պատերազմել 'ի կարգամուս 'ի կողմանս
 եփրատայ . և ևկ պատերազմել ընդ գէմ նորս յովսիա :
 * Եւ յետայ ամնա Թադաւորի եգիպտացուց , և ասե 26
 զի՛ կայ՝ իմ և քո Թադաւորք հրէաստանի . * ճշ եթէ 27
 առ .

- (11) Ոհնո . Ըստ գրեցեալոցն . Իմ , գրեւոյն յօրինան :
 (20) Ոհնո . Այսպէս զառիկ 'ի մէջ : (21) Ոհնո . Արա-
 րին զգառիկն այնպէս , ոնց : (22) Ոհնո . Յուծե 'ի տասն
 երգի : (24) Այս . Վս որոց գրեալ : (27) Օրինո 4 . Եւս

- առ քեզ ինչ առաքեալս զիս անձ . քանզի 'ի կողմանս
 եփրատայ երթամ պատերազմել, և այժմ՝ անքեզս ե,
 և մի խափաներ զիս . զի ստիպէ զիս ան երթալ պա-
 տերազմել 'ի կողմանս եփրատայ, 'ի բայ կայ յինչն, և
 28 մի ընդգրկանար ան : * Եւ ոչ գարձոյց յովսիս զկառա-
 իւր, այլ 'ի պատերազմել ընդ նմա ձեռնարկեաց : և
 ոչ լուաւ բանիցն երեմիայի մարգարէի, զոր խօսէր թ
 29 նմա 'ի բերանոյ ան . * այլ խմբեաց սակ պատերազմ
 ընդ փարաւոնի 'ի գալաքն եգգաւուս, և իշին իշխանքն
 30 առ Թազաւորն յովսիայ : * և ասէ յովսիս Թազաւորն
 ցծառայս իւր, հանէք զիս 'ի բայ 'ի պատերազմես,
 քանզի տկարացայ յոյժ . և զաղղալակի հանին զիս 'ի
 31 բայ ծառայքն նր 'ի պատերազմէն : * Եւ եւ յերկրորդ
 'ի կառս իւր, և հասեալ յեմ վախճանեցաւ, և Թազա-
 32 ցաւ ընդ հարսն իւր : * և եմ ժողովուրդն ողբացին,
 և սեւգ առին 'ի վր յովսիայ : Եւ եհան երեմիս մար-
 գարէ ոչքս 'ի վր յովսիայ . և նստեալ թ կանայս ող-
 բան զողբան երեմիայի մինչ ցայտը . և ետան հրաման
 33 հանապազ յազգս իւրեանց ողբալ 'ի մէջ ելի : * Այս
 եմ գրեալէ 'ի գիրս պատմութեց Թազաւորունց ելի .
 զգործն զոր գործեաց յովսիս, և զառաքինութիւն զոր
 առաքինացաւ . և վր մեծ արգարութեմ նր և փառաց .
 և զիմաստել զգուշութե իւրոյ զոր անէր աւարէնն
 ան : և զայս եմ մինչ ցայժմ պատմին գիրք Թազաւ-
 34 րութեմ ելի և յուգայ : * Եւ ասեալ Թազաւորեցու-
 ցին յազգէ նր զյեբնիս որդի յովսիայ . և Թազաւ-
 րեաց յեբնիս փոխանակ հոր իւրոյ յովսիայ . ըսաւ ա-
 35 մաց քան և երից : * և Թազաւորեաց հրեաստանի և եմ
 ամաս երիս : և արգել Թազաւորն եգիպտացոյ՝ զի
 36 մի ոչ Թազաւորեացի յեմ : * և արար ծախ նց հարիւր
 37 տաղանտ արծաթոյ, և տաղանտ մի ոսկւոյ : * Եւ կա-
 ցոյց նց Թազաւորն եգիպտացոյ՝ Թազաւոր գյովա-
 կիմ զնորայր յեբնիայ : և Թազաւորեաց յովսիմ հը-
 38 բեաստանի և եմ : * և կապեաց յովսիմ զմեծամեծ
 և զիշխանս տանն ելի . և գարս զնորայր իւր եհան և
 39 ամ առ իւր յերկրն եգիպտացոյ : * Եւ եր ամաց
 քան և հնդից յովսիմ, յորժամ Թազաւորեաց 'ի վր
 40 հրեաստանի և եմ . և արար չոր տաղի ան : * Եւ
 ևս ըս նր եւ նաքուքողոնոստր արքայ բարեւացոյ, և
 կա

Թամ պատրաստել, և այժմ : (29) Ո՛հն . Տաւ պերզմ
 ընդ նմա 'ի գա' : (29) Ո՛հն . 'ի գալաքն եգմանեգովայ
 գաւուս : (33) Ո՛հն . Պատմութեց Թազայ ելի զգործն
 զոր . . . և զիմաստութե զգուշութեան իւրոյ : (35) Ո՛-
 հն . Եւ եմ ամս երկու :

կապեաց զնա պղծմի կապանդ և ասարաւ զնա 'ի բազ
րելոն : * և 'ի սպասուսէ տանն ան ան նարուքագանդ 41
սոր , և ասարաւ և եգ . 'ի պահեաթի 'ի տան կապ իւրաց
'ի բաբելոն : * Չոյս ան զն նր' և զն պղծութեց նր և 42
անօրէնութեց' գրեալէ 'ի գիրս ժամանակաց թագաւ
ւորացն : * Եւ թագաւորեաց փոխանակ նր յովակիմ 43
որդի նր , որ էր ամաց ութնասունից : * և թագաւոր 44
րեաց ամփսս երկս , և ասուքս տանն յեմ . և արար չոր
սուսքի ան : * Եւ զհետ ամփ միոյ' ասալեաց նարաւ 45
քողանոսոր , և ասարաւ զնա 'ի բաբելոն հանգերձ գան
ձիւ տանն ան : * Եւ կացոյց զսեզեկիտ թագաւոր 'ի 46
վր հրեաստանի և եմփ . և էր սեզեկիտ ամաց քսան և
միոյ , և թագաւորեաց ամս մեատասան : * և արար չոր 47
սուսքի ան , և ոչ գարձաւ 'ի չարեաց իւրաց' և ոչ լուաւ
բանից երեմիայի մարգարէի զոր խօսեցաւ ընդ նմա 'ի
քեանդ ան : * և զերգուսն զոր երգուաւ նարուք 48
գանոսոր արքայի անուամբ ան , ոչ եկաց յերգմանն .
այլ ստեաց և հեւացաւ 'ի նարուքագանոսորայ . և իրա
սացոյց զպարանոց և զսիրտ իւր յորինաց ան ան իշի :
* Եւ իշխանք ժողովրդեանն և քահանայք բազում ավ 49
պարտութիւն արարին , և անօրինեցան , և բազմացաւ
զին զպղծութեան իւրեանց քան զամ հեթանոս . և պղծե
ցին պառնարն սրբութե ան յեմ : * Եւ ասալեաց ան 50
հարցն նշ զհրեշտակս և զմարգարէս իւր առ նստս զի
գարձցին . զն զի ինայեր 'ի նն , և 'ի տանն սրբու
թիւրոյ : * և արհամարհեցին զհրեշտակս նր . և յաւաւ 51
յորում խօսէր չ նն նր , կատակէին և ծաղր տանէին
զմարգարէս նր : * Եւ ցառեաւ նր 'ի վր ապի նշ . և 52
զն ամպաքառաւ նշ ան 'ի վր նշ զթագաւորան քաղ
զեացոյց : * և նքա սպանին զերիտասարգոն նշ սրով . 53
և հեղին զարիւնս նշ չուրջ զսրբութե անարան , և
ոչ ինայցին 'ի մանկունս և 'ի կուսանս 'ի ծերս և յե
րիտասարգոն նշ : * Առ զայս ան ետ 'ի ձեռս նշ . և 54
զն ամ սպառ տանն ան զմեծ և զփոք , և զհաւ և զաղաս
տապանակին ան , և զգանձս թագաւորին իշի . զն
տակաւ ասարան 'ի բաբելոն : * Եւ հրէէզ արարին ըզ 55
տանն ան , և քափեալ քանդեցին զպարխապն եմփ .
և զաշտարակս նր հրկեղեցին հրով : * և եղև վախճան 56
ան փառաց նր . և զմացեալսն վարեալ ասալի սրով
զերեցին 'ի բաբելոն : * Եւ եղև 'ի ծառայութե նշ և 57
որդեաց նշ մինչև 'ի թագաւորս պարսից , 'ի կասարեղ

բաւ

(42) Ուիս . Այս ան զն նր և զն : (44) Թորնալին պա
ռաւ . Ասարա տանն յեմ : (48) Ուիս . Նարուքագա
նոսրայ արքայի : (56) Ուիս . Վարեալ ասալի պա :

բանին նա զոր խօսեցաւ 'ի բերան երեմիայի մարգարէի : * մինչև հաճեցի քի չ երկիրն գառարկացեալ : շարաթացոյց զնա , և զնա՝ ժամանակս զոր եղև անապատ համարեցաւ նմա 'ի շարաթումն : մինչև կատարեաց ամս եւթանասուն :

Յառաջեաւ ամի Թագաւորունն կիւրոսի՝ եւթանասուն ամ գերութենն կատարէր յուզայ և բնիխափնի . և ընդ նա՝ Թագաւորեաց կիւրոս ամս երեսուն :

ԳԼ. Բ.

- 1 Եւ 'ի Թագաւորունն կիւրոսի պարսից՝ յամեն առաջեալ կատարեցաւ բանն նա , զոր խօսեցաւ :
- 2 'ի բերան երեմիայի մարգարէի : * Եւ յարդոյ քի զոգի կիւրոսի Թագաւորին պարսից . և հրամայեաց կիւրոս յնա՝ Թագաւորունն 'իւրում քարով կարգալ՝ և ասել :
- 3 * Այսպէս ասէ Թագաւորն պարսից կիւրոս . ինձ յայտնեաց Թագաւորն նա՝ ասիւղերաց քի նա՝ Ելի , քի բարձրալ :
- 4 * և նշանակեալ յայտնեաց ինձ , շինել նմա տաճար յնա՝ հրէաստանի : * Արդ՝ ոգը և իցի և կայցէ առ նմա յազգացն հրէից . և քի նա՝ եղիցի չ նմա . և ելեալ յնա՝ ընդ հրէայնն շինեցէ տաճարն նա՝ այլ Ելի : այս է քի , որ բնակէն յնա՝ * և նա՝ ոգը որ յիւրաքանչիւր անգիս բնակեալեն , օգնեցան նից ասիւղ և արծաթով . * միով քի նա՝ խալամբը , և նա՝ կապանով քի իւրեանց նուիրեցին 'ի տաճարն նա՝ այլ յնա՝ * Եւ կացցին ի խալամբը ըստ ազգացն և հայրապետաց ազգին յուզայ , և ցեղին բնիխափնի , և քահանայիցն և զեւապուց . և ամենեցուն զորոց զարկոյց քի . զոգիս նից , ելանել և շինել զտաճանն նա՝ յնա՝ և շուրջ զնորդը . * Եւ նեղցին ամենեքեան արծաթով և ոսկեով , միով քի խալամբը , ու իւրեանցն նա՝ որչափ և 'ի միտս իւրեանց անել :
- 10 Եւ : * Եւ Թագաւորն կիւրոս՝ նա բերել զտաճարապանն , զոր բերեալէր նաբուքոզմոսորայ յնա՝ , և եւ գեալէր 'ի պահ՝ ի տան կուցն իւրոց . * նա բերել կիւրոս Թագաւոր պարսից , և հրամայեաց ասել զպապն :
- 12 միթրիգատայ գանձաւորի իւրոց : * և համարեալ միթրիգատայ՝ նա ցամանասար հանգերձապետ յուզայ : * Եւ

(58) Ուստի . կատարեաց ամս եւթանասուն և եւթն :

(58) Ուստի . Յուզայ և բնիխափն :

Գլ. Բ. (1) Ուստի . կիւրոսի պարսից յառաջեալն , կա՛ :

(2) Ուստի . Յնա՝ 'ի Թագաւորն 'իւրում քարով կարգալ :

(5) Ուստի . Շինեցին զտաճանն նա՝ Ելի : (7) Ուստի . Եւ քի բնեցին 'ի տաճարն նա՝ յնա՝ :

* Եւ այս էր Թիւ սպասու կահուան ան. սպաս սակի, 13
 քին հազար, և սպաս արծաթի էր հազար. խմորադեպք
 արծաթիք քսանեկին, և տփսեք ոսկիք երեսուն, և
 արծաթիք երկու հազար շորեհարիւր քսան. և այլ
 կահ հազար: * Իսկ իմ կահն զոր բերին ոսկի և արծա- 14
 թի, հինգ հազար շորեհարիւր զաժնուանեկին: * Եւ 15
 տուեալ զայս իմ՝ ի ձեռն սամանատարոյ՝ առեալ հան
 գեր իմ գերութիւն հանէին ի բարեկամն յեմ:

Գ * Ի ժամանակս Թագաւորութեն արտաշէսի պարսեց: 16
 արքայի, գրեցին առ նա որք բնակեալէին շուրջ ԸՂ-
 հրէաստանիւ և ղեմաւ. բաաղտամոս, և փթրիգատ, և
 բեգփոս, և հաթիմոս, և բեգտեթմոս, և սամգիտ
 գրէ: և այլ ևս բազումք ընդ նմ, որք բնակեալք էին
 առ ծափգերբն՝ քանանացիք և ափրացիք, ամենացիք
 և մեծարացիք, և յամրացիք, և այլք բազումք ետե-
 զակալք: գրեցին Թաւաթ՝ զայս օրինակ: * Թագաւոր 17
 արտաշէս ակէր մեր, ծառայք քո, հաթիմոս՝ որ երկը
 պաղէ քեզ, և սամգիտս գրէ, և իմ խորհրդակեցք
 մեր, և գառաւորք կողմանց ստորոց և քանանացւոց: * 18
 Այլ զիստոն լիցի քեզ սփր մեր և Թագաւոր, զի 19
 հրեիցն որ ելին ի ձեռն առ մեզ, երթեալ յեմ՝ ի քո
 զօրն ապաստանող և գտանացող. և չինեն զնա և զհրա-
 տարակս նր, և զպարիսպս նր կամին ամացուցանել:
 և գտանարն նր կամին բարձրաբերձ լինել: * արգ՝ եւ 19
 Թէ զքաղաքս զայս չինեցին, և զպարիսպս նր կառա-
 բեցին. հարկս՝ տակք ոչ հարկանեն, այլ և Թաւա-
 ւորաց ևս ընդգրկմ կան: * քանզի պանծացեալ յաւ 20
 անն ի տանարն իւրեանց: Արգ՝ քաղաք Թաւեցաւ-
 մեզ, եթէ փոքր արացես այսմ իրաց՝ * ակէր մեր Թաւ 21
 գաւոր, և փորձեալ տեղես զքր գրեցին հաք քո և
 նախնիք: * և գացես գիր յիշատակարանաց. և գիտաւ 22
 ցես Թէ քաղաքս այս՝ ապաստանողաց եւ և Թագաւորք
 սորս՝ * և հրեայք ապաստանողք, և ստերգմունք բնաւ 23
 էինք սորս յաւանան. զի որոյ և քաղաքս այս՝ առե-
 րեալ անապատս եղև: * Արգ՝ ջուցանեմք տեանն մե 24
 րոյ և Թագաւորի, եթէ քաղաքս այս չինեցի, և պա-
 րտաւք նր կանգնեցին՝ քո իշխանութ և ճանապարհ ի
 եղ.

(13) Ո՛հնդ. Եւ սպաս արծաթեղին հազար. և ափ-
 սարք ոսկիք: (13) Արգ. խորադեպք ար: (16) Ի
 շուս. Ի վերայ՝ արտաշէսի. Զանալի, կամբիւս: (16) Ո՛հ-
 նդ. Եւ բարեթիմոս: (16) Ո՛հնդ. Բազմե տեղակալք:
 (18) Արգ. Արգ. այսմ գիտուն քիցի: (18) Ո՛հնդ. Եւ
 արծաթ յեմ: (19) Ո՛հնդ. Եւ զպարիսպս նր կառա-
 (24) Յիշատակս գիտեի. Ապարաց և քանանացւոց ոչ:

- 25 Կողմանս ասորւոց և քանանացւոց ոչ ևս լիցի։ * Յայնժամ գրեաց արտալէս Թագաւոր, հաւթիմու, և բնէ տեթմու, և սամէի գրի, և այլոց ամենեցուն որ ընալ կեալ են 'ի կողմանս սամարիոյ, և ասորւոց և քանանացւոց որք գրեցին առ նա։ * Կարգացի առ զԹուղթն մեր զոր գրեցէր առ իս, և հրամայեցի տեսանել 'ի մեռ տեսնա յիշատակարանաց։ և գտաւ քաղաքս այդ յիս կըզանցն և 'ի յաւիտեանց՝ ընդգծեմ ամ Թագաւորաց։
- 27 * և երկնային պատերազմող չէ ամ կողմանս որ ընալ կեալ էին 'ի դմա։ և Թագաւորք զորաւորք և խնորք որք ընալեալ էին յեմ, տիրացեալք հարկա հանէին 'ի
- 28 Կողմանցն ասորւոց և քանանացւոց։ * Այդք՝ այժմ հրամայեցի արգելալ զարագ զայդ 'ի շինելոյ քաղաքք և գագ քոյժ յանձին կալայք * զի մի ևս առաւելոցի չարութի գոցա՝ և ընդգծեալցին, և աշխատեցին
- 30 զԹագաւորութիս մեր։ * Եւ յոյնեմամ կարգացեալ զգիր Թագաւորին արտալիսի, հաւթիմու, և սամէի գրի, և այլք բազումք ընդ նս, ելին փութով յեմ
- 31 երկուք և զորք հանգերձ, * և արգելին զհրեայն 'ի շինելոյ։ Եւ խափանեցաւ շինուած աամարին նն յեմ մինչ յերկուք ամ Թագաւորութե զարեհի պարտից արցայի։

ԳԼ. Գ.

- 1 Աւ Թագաւորն դարեհ արաք խափութի մեծ. և Դ ժողովեաց զեմ իշխանս իւր, և զընտանին իւր,
- 2 և զեմ մեծամեծս մարաց, պարտից, քաղցեացւոց։ * և զեմ նախարարս և զգորազուխս, և զհանգակալս ընդ նոսք 'ի կողմանցն հնգեաց, մինչ 'ի կողմանս եթուղ
- 3 պոյւոց. և էին նախարարք հարկու քանանութն։ * և կերան և արքին, և յազեցան, և ուրակե եղեն։ Եւ յորժամ զափանն եղէ՝ զարեհ Թագաւոր եմնալ 'ի տե
- 4 նեակ իւր. և ելեալ 'ի գահոյս իւր 'ի քուն եղէ։ * Յայնժամ երեք պատանիք որ էին սենեկապանք նր. և մինչդեռ 'ի քուն կայր Թագաւորն, նոցա 'ի ներքս 'ի սենեկի տարն կաշեալ և տան ունէին նմա։ Խտուլ սկսան
- 5 ընդ մեծանս և ասեն։ * Եկայք՝ իւրաքանչիւր տառաջուք

(25) Սմեա. Որ ընալեալ էին 'ի կողմ'։ (27) Սմեա. Հարկա հարկանէին 'ի կողմ'։ (28)(29) Սմեա. Չարագ զայդոսիկ... յանձին կալարուք... և աշխատեցաւ աշխատել զԹագաւոր Գլ. Գ. (1) 'ի լուս'. 'ի լուս խափութի նշանի, խաղաղութի։ (1) Այդ. Պարտից և քաղաք'։ (2) Սմեա. Եւ զտեղակալս։ (5)(8) Սմեա. Խաղաղանքիւրք։

ցուք բան մի, և որ ասացե իմաստուն և առաւել զը-
րաւոր քան զընկերս իւր՝ տացէ նմա գարեհի թագաւ
ւոր պարգեւս մեծամեծս . և մեծ և անուանի երեւեացի
քան զամենեւեան . * և Երանիս զգեցուցե նմա, և
6 ոսկի սպասուք արցե և կերիցե, և ի վր ոսկեղինաց
նսացի, և ննջեաց . և վարեացե երկվարս ոսկեանձա .
և խոյր բեհեհայ թագ կապեացե նմա, և մանեակ ոսկի
'ի պարանոցինը : * և երկրորդ յաթոռն գարեհի նսացի
7 վն իմաստութե իւրոյ, և ազգական գարեհի անուալ
նեացի : * Եւ յայնժամ իւրաքանչիւր գրեալ զեւր բան ,
8 փնջեցին և եդին ի անարս գարեհի արքայի : * և ասեն՝
9 յորժամ յարիցե՝ տացուք ցնա զգիրդ . և ընարեացե
Թագաւորն, և երեք մեծամեծք իշխանք պարսից . և ու
րոյ գացի բան իմաստնագոյն՝ նմա տացե զյաղթազաւ
կան պարգեւն : * Եւ գրեաց առաջինն, ասե . յաղթազ
10 և զորաւոր է քան զեմ գինի : * Եւ գրեաց երկրորդն ,
11 և ասե . յաղթազ և զորաւոր քան զեմ թագաւոր : * Եւ
12 երրորդն գրեաց , և ասե . յաղթազ և զորաւոր են քան
զեմ կանայք , և քան զեմ յաղթե շնորհաութն : * Եւ
13 յորժամ զարթեալ թագաւորն , առեալ զգիրն զոր իւ
տոսն ցնա , կարգաց : * և առաքեալ կոչեաց զեմ մե
14 ծառնս պարսից և մարաց , և զխախաբարս , և զաղա
բապեառ , և զանգաւալս , և զիշխանս : * Եւ նստեալ ի
15 անդառ յայգորիկի . և կարգացին զգիրն առաջի ամե
նեցուն : * Եւ ասե թագաւորն . կոչեցէք այսր զգաւ
16 տանինն , և նորա մկնեացեն զբանս իւրեանց : և կզ
ընալ մտին առաջի . * և ասեն ցնն ամենեւեան . պաա
17 մեցեք մեզ զգրեալսդ : Եւ սկսաւ ասել առաջինն , որ
ասաց զն զորութե գինեւոյ : * և ասե այսպէս . Ո՛ր
զգիրդ ոչ է զորաւոր գինի . զի եմ մարդիկ որ ըմբեն
զնա յեմարեցուցանե զմասն . * և զթագաւորաց և ըզ
19 տառապելոյ՝ մի միայ առնե . նոյնպէս՝ զանուն և ըզ
ծառայի , զմեծաւանց և զաղքատաց : * և զամենեցուն
20 միտս գարձուցանե , և չրջե յաւախութե . և ոչ երբեք
յիշեն դարձուի և զախտս ինչ : * Քանզի զամենեցուն
21 սիրտ՝ ընու զուարթութե և մեծութե : * և ոչ յիշե զթա
22 գաւորս կամ զիշխանս . և ասյ խաւել զմեծամեծս : և
յորժամ ըմպէ , ոչ յիշե զսիրելիս և զեղբարս , և զմշտ
միս . և բազում անգամ հանեալ սուր : * և յորժամ թա
23

գի

- (7) Ո՞րտե . Եւ յերկրորդ ակնուն : (8) Ո՞րտե . Եւ եդին
առնարս գա՛ : (9) Աստ . Նմա տացեն զյաղթազա՛ :
(11) Աստ . Եւ զորաւոր է քան զեմ : (15) Աստ . Ի անգ
առ յայգորիկի : (15) Ո՞րտե , Եւ կարգացին զգիրն :
(19) Ո՞րտե . Նոյնպէս և զանուն :

ԻԻ

24 Թի գինին՝ ոչ յիշէ զինչ գործեաց : * Ո՛վ արք՝ զեմրդ
ոչ է զօրաւոր գինի, որ զայս ամբողջաստե գործել :
Եւ ասացեալ զայս ամբողջ :

ԳԼ. Դ.

- 1 Եւ սկսաւ խօսել երկրորդն, որ ասաց զն զօրաւոր
2 Թագաւորի : * Ո՛վ արք՝ ոչ ապագին զօրացեալ են
մարդիկ որ ոչ ինչ զծով և զցամաք, և զամոր ինչ ինչ :
3 * Իսկ Թագաւոր զօրացեալ տիրէ ամբերիքի և մարդ
կան. և զորինչ ասէ և հրամայէ՝ վաղվադակի առնեն,
և Թէ հրամայէ պատերազմել ընկեր ընդ ընկերի իւ
4 բում, ոչ իշխեն անցանել զբանիւ : * և եթէ առաջ
զնն ի պատերազմ ընդ Թնամիս՝ երթեալ վաղվադ
կի գործեն մեղքենայս, և ըրերնս, և պարիսպս, և աշ
5 տարակս : * սպանանեն, և մուրմին : և զհրամանաւ
Թագաւորին ոչ կարեն անցանել : և եթէ յաղթեցեն՝
6 զամբարուխ բերեն Թագաւորին : * Եւ ոչ միայն զ
բական պատերազմաց, այլև մշակք որ գործեն զեր
կիր. յորժամ սերմանեն և հնմեն, զարգինս իւրեանց
բերեն Թագաւորին : և հարկահանք դարձեալ բռնա
7 վատեալ զաշխարհ, հանեն հարկս Թագաւորի : * Եւ
Թագաւոր՝ միայն զօրացեալ իշխան է ի վր ամբ. և ե
թէ հրամայէ սպանանել՝ սպանանեն. և եթէ կեցուցա
8 նել՝ կեցուցանեն : * և եթէ շինել՝ շինեն : * և եթէ քա
9 կել՝ քակեն. և եթէ անկել՝ անկեն : * և ամաշխարհ
10 Թագաւորի զօրաւոր և հրամանի լսեն. և ինչն արքայ
զինչ և կամք՝ գործէ : և ինչն ի հանգստեան կայ. բազ
11 մ, ուտէ, ըմպէ, և ի քուն մտանէ : * և այլք ամենե
րեան չուրջ պահեն զնա, և հրամանի նր անասն. և ոչ
իշխեն ի կամս իւրեանց երթալ ուրեք, և կամ գոր
ծել. և ոչ իշխեն անցանել զհրամանաւ Թագաւորի :
12 * Արք՝ ուրք, զեմրդ ոչ զօրաւոր է Թագաւոր, ո
րոյ բան հրամանի իւրոյ սխալով զօրացեալ իշխէ ի վր
13 ամենեցունց : Եւ զայս ասացեալ լուսնց : * Եւ եր
բորքն՝ որ ասաց զն. զօրաւոր է կանանց, և վամս շըշ
մարտուն. այս է զորաբարել. սկսաւ խօսել և ասէ :
14 * Ո՛վ արք՝ եթէ մեծ է Թագաւոր՝ և կամ այլ բազում
մար

ԳԼ. Բ. (2) Աստ. Մարգիկ, և ունին զծով. և զամ
ինչ որ է ի նոսա : (7) Յօրկալիս. Եւ եթէ կեցուցանել
կեցուցանել : (13) Յօրկալի միւս մէկ տալ Գրգիլս ի
Բաղա՝ գելիս անան Չորաբարել, Ինչեւ ի Գրգիլս
Գրգիլ ի ներս Կիւս, Գրգիլս՝ Զաւրաբարել, ոչ յառ
ԶԻսոր ամ աղիւ Գրգիլս երես ըստ սովորակին :

ԻԵ Bb

մարդիկ, և կամ զբաւոր է գինի. մ'է որ յազմեալ
 ունի և տիրէ 'ի վր' ամենեցուն: * Ոչ ապագին կա 15
 նայք. քանզի կանայք են որ ծնանին զթագաւորս. և
 ամ մարդիկ որ տիրեն ծովու և ցամաքի' * 'ի նոցանէ' 16
 ծնան. և կանայք ծնան և սնուցին զմեակս որ անկեն
 զայդիս՝ ուստի լինի գինի: * և նորս են որ առնեն 17
 զհանգերնս արանց, և նոցք զարգարին և փառաւորին
 մարդիկ. և ոչ է հնար առանց նոցա լինել մարդկան:
 * Եւ եթէ ժողովեցեն զտէի և զարծաթ' և զամբա 18
 բուծա, և տեսեալ կին մի գեղեցիկ * գործեալ 'ի նա' 19
 և բերանաբաց եղեալ հայրն ընդ նա. և ամ կամք իւր
 եանց սիրեն զնա առաւել քան զտէի և քան զարծաթ'
 և քան զամբա բարութիս: * և թողեալ զհայր' և զմայր 20
 իւր, որ ծնան և սնուցին զնա, և զաշխարհ իւր. եւ
 թայ զհետ կնոջ իւրոյ: * և այնպէս միացեալ ոգիւրաւ 21
 'նի ընդ նոս, մինչև ոչ յիշէ զհայր իւր և ոչ զմայր և ոչ
 զաշխարհ: * Եւ յայսմանէ արծան է ձեզ գիտե՛լ 'ի 22
 տիրեն 'ի վր' ձեր կանայք ձեր. զի զամբն' զոր գոր
 ծեք և աշխատեք, բերեք և ապք ցկանայս ձեր: * Եւ 23
 առեալ առն զսուբ իւր, զնայ 'ի շահապարհ հեռի.
 և եթէ շահի ինչ, կամ աւազակէ և գողանայ, կամ չ
 ծով և ընդ գետս նաւէ. * և գողանաց պատահէ, և չ 24
 խաւարուտ գնայ. և յորժամ գողանայ և յափշտակէ,
 և ընդ ամ վիշտս անցանէ, զայ բերէ զամ փառաւորն
 առ կին իւր. * քանզի առաւել սիրի մարդ զին իւր' 25
 քան զհայր իւր և զմայր իւր: * Եւ բազումք իմարեք 26
 քան 'ի մեաց իւրեանց. և վն կանանց իւրեանց անկան
 'ի ծառայութի: * և բազումք 'ի կորուստ մասնեցան, 27
 և մեռան, և սպանին. և սխալեալ անկան 'ի մեծամեծ
 մեղս վն կանանց: * Եւ այժմ ոչ հաւատայք ինձ. մէ 28
 մեծ թագաւորք անձնիքնսն է ինքն. և ամ ոք 'ի մարդ
 կանէ ոչ իշիւ մերձեալ 'ի գա: * Տեսանէի ես ըզ 29
 գուտար հարձի թագաւորի, զի նաւեր ընդ ափէ թա
 ղաւորիք. * և առեալ զթագն 'ի գլխոյ գորս' գնէր 'ի 30
 զլուսի իւրում. և անեալ ապառի թագաւորիք: * և 31
 առ այս թագաւորք ոչ ցամայք. այլ բացեալ զսիրան
 իւր հայեր ընդգեմ նր, և եթէ ծիծաղեք' ծիծաղեք
 ընդգեմ նորս. 4 եթէ արամեք' Թագաւորք արդեք,
 մինչև մտափեցուցի զնա: * Արդ' մ արք. գիւրգ. ոչ 32
 են զբաւոր կանայք' որ զայս ամ առնեն: * Եւ յայն 33
 ժամ

(15) Որ ծնան զթագաւորս: (16) Որսն. Եւ նո
 ցա ծնան և սնուցին: (20) Որսն. Եւ երթայր զհետ
 ինձ: (29) Որսն յաշխարհ. Տեսանէի ես զպիւն ըզ
 գուտար հարձի: (31) Այս. Առ ինչ ցամայք:

- ժամ թագաւորն և մեծանեց նի սկսան հայել սոր Է
 ընկեր իւր: Եւ սկսաւ խօսել զորաբարեւ զսան շնորհ
 34 առեթն և ասէ: * Ո՛ր արդ՝ ոչ ապաքին զօրաւոր են
 կանայք, մեծ է երկիր, բարձր են երկինք, և երազըն
 թաց է արեգակն: զի զի ունի արշաւան ընդ կամե
 րածն խորանն երկնից - և գարձեալ զաղէսզակի ոյս
 35 ցեալ հասանն 'ի տեղի իւր 'ի միում առաք: * Ո՛ր ա
 պաքին մեծ է այն՝ որ զայս թմ արար: Արդարեւ՝ շնորհ
 36 առեթ մեծ է զօրաւոր է քան զամենեւեան: * Թմ էր
 կիր ապաւինի 'ի շնորհաւոր, և երկինք օրհնեն զշնորհ
 առեթն: և թմ գործք շարժին և գողան առաքի նի: և
 37 ոչ է 'ի շնորհաւորն անիրաւաւ և ոչ մի: * Անիրաւ
 է զինի: անիրաւ է թագաւոր: անիրաւ են և կանայք:
 անիրաւ են և թմ որդիք մարդկան: անիրաւ են և թմ
 գործք նի: և ոչ գոյ 'ի նի շնորհաւոր, և յանիրաւաւ
 38 իւրեանց կորնին: * Իսկ շնորհաւոր կայ և մայ, և
 զօրաւոր է յաւիտեան: և կենդանի է, և ասի ի իւր
 39 նութն նի յաւիտեանս յաւիտենից: * և ոչ գոյ 'ի նի
 անիրաւ, և ոչ երեւի փոփոխի, այլ իրաւանս առ
 նի: և մորժեալ է 'ի նմանն անիրաւութի և շարուն
 40 և թմ գործք շնորհաւորն հանն են ամենեցուն: * և
 ոչ գոյ 'ի գառաւորանի նի անիրաւութի: քանզի շնորհ
 առեթն է զօրութի թագաւորաց, և ի խանութ և մե
 41 ծութ: և է օրհնեալ մի թմ շնորհաւորն: * Եւ ա
 սացեալ զայս՝ ըսեաց 'ի խանելոյն: Եւ թմ ժողովն յայն
 ժամ մեծանայն աղաղակեցին՝ և ասին: մեծ է շնորհ
 42 առեթն՝ և յաղթոյ և զօրաւոր: * Յայնժամ թագա
 ւորն ասէ ցնս: Խնդրեմ զինչ և կամա: և ասց ևս ա
 ռաւել քան զգրեալսգ: զի զի գասր իմաստան քան
 զամենեւեան: և երկրորդ յաթոս իմ նստիր: և աղ
 43 զական իմ անուանեալիր: * Յայնժամ ասէ զորաբա
 րեւ ցեմագաւորն: յիշեմ զուխան զոր ուխտեցի զի
 շինուածոյն Էմ: Եւ առաք յորում ասեր գու զթագա
 44ւորութիգ քո: և ասացեր՝ * զթմ կան և սպաս Էմ
 գարձուցանի անգրին, զոր որդեալ մեկնեաց կիւրաս,
 յորժամ և հաթի զբարեւոն, և ուխտեաց նա գարձուցա
 45նել զսպանն ան: * Նոյնպէս և գու թագաւոր՝ ուխ
 տեցեր շինել զանաւորն ան, զոր այրեցին և քանայեցիք
 յորժամ արարին անապատ զհրեաստան քաղաքայիք:
 46 * Եւ այժմ աղաւմ գրեղ տէր իմ և թագաւոր, և ինդ
 բնմ

(35) Ոմնս. Մեծ է և զօրաւոր է: (38) Այս. Եւ զօրա
 ւոր է յաւիտեանս: (38) Ուսն. Եւ ունի զկենդանութի
 յա: (41) Ոմնս. Եւ թմ ժողովն յայնժամ: և յաղթոյ
 է և զ: (46) Ուսն. Եւ զի այնորիկ: (46) Այս. Արա

րեմ'ի քեն. և զայս մեծ պարգև շնորհեա՛մ գու ինձ. և
 վասն այսորիկ աղաչեմ զքեզ, կատարեա՛մ զուխան զոր
 ուխտեցեր թագաւորին երկնաւորի. արա՛ ըստ այնմ՝
 որ ել'ի բերանեյ քումեմ: * Յայնժամ յարուցեալ զաւ 47
 քեհ թագաւոր և համբուրեաց զգորաբարեւ. և գը-
 րեաց նմա թուղթս առ նմ գաւառապետս, և տեղա-
 կալս, և զօրազուխս, և առ նախարարս, զի յաւար-
 կեսցեն զնա: և որք ընդ նմայն եին՝ ելանել և շինել
 զնմ: * Եւ առ նմ տեղակալս կողմանցն ասորաց և փիւ 48
 նիկեցւոց, և որ են 'ի կողմանս լիբանանու. գրեաց
 թուղթ՝ զի իշուացեն մայր փայտ 'ի լիբանանէ յեմ, և
 շինեսցեն հանդերձ զսրաբարելիւ զքաղաքն: * Եւ գը 49
 րեցաւ առ նմ հրեայս որ ելեալէին 'ի Թագաւորու-
 թեն իւրում, և աղատեաց զնոսա 'ի հարկաց. և ասե-
 ցեմ զօրաւորս և նախարարս, և տեղակալս, և գաւա-
 ռապետս՝ մի որ զի հարկաց մերձեսցի 'ի գրունս նոց: 50
 * և զեմ տեղիս զոր և ունին՝ անհարկ և աղատ լիցի. 50
 և նմ եղովմայեցիք տացեն 'ի բայ զպեղաւ և զտեղիս
 զոր ունին զհրէից: * Եւ 'ի շինուած տաճարին տացեն 51
 յաբբուշուսա՝ յամբ քսան աաղանա, մինչև շինեսցի տա-
 ճարն: * Եւ 'ի սեղան ողջակիկացն տացեն զնմ տուրս, 52
 ուղ և գրեալ է յօրենմն, զեւթներորդս. և զտանեւ
 բորգս անխափան մատուցանել: և այլևս աաղանտս
 տասն յամբ: * և ամենեքեան որ ելանեն յեմ շինեսցեն 53
 զքաղաքն, և լիցին աղապք և առանց հարկաց. ինքեանք
 և աղք իւրեանց, և նմ քահանայքն: * Եւ հրամայեաց 54
 գրել և տալ զնմ գարման, և զպատմուածան քահանայիցն
 որով կատարէին զպաշտօնն նն: * և զտապաւոցն գրեաց 55
 տակ առնիկս զաւուրս, մինչև կատարեսցի տաճարն նն,
 և եւեմ շինեսցի: * և ամենեցուն որ պահէին զքաղաքն՝ 56
 գրեաց առ ի նոց ժառանգուի երկրի՝ և առնիկս: * Եւ 57
 տապեհաց զնմ կահ և զպատս տաճարին, զօր սրոշեաց
 կիւրոս 'ի բարելմնէ. և զնմ զորինչ ասաց կիւրոս՝ գա-
 րեհ զնոյն արար և կատարեաց. և նա տանել զնմ ըս-
 պան նն: * Եւ յորժամ, ել արաքս 'ի Թագաւորէն 58
 զօրաբարել, համբարձ զմեռս իւր յերկնս ընդ կողմն
 եմբ. և օրհնեաց զնր Թագաւոր երկնից, * և ասէ. 'ի 59
 քեն է յաղթութեմ, և 'ի քեն է իմպատութեմ. և բեղ
 զայս:

Ըստ այնմ ուղ և ել 'ի բե'': (49) Այս. Եւ գրեաց առ
 նմ հրէ'':. մերձեսցի 'ի գուրս նոցա: (50) Ուխտ. Եւ
 նմ տեղի զոր և ու': (50) Ունիւ. Չոր ունէին զհրէից:
 (52) Ունիւ. Եւ զտասանորդս անի': (52) Ուխտ 'ի լաս'':
 Տաղանդս տասն ամ յամբ: (53) Ունիւ. Որ ելանէին
 յեմ: (55) Ունիւ. Տալ առնիկս զօրաւորս մինչև:

- 60 վայելեն փառք. և ես ծառայ քո եմ. * և օրհնեմ զքեզ
որ ետուր ինձ իմաստուի, և դռնանմա զքեն ան հարցն
61 մերոյ : * Եւ ան զԹուղթան և գնաց. և եկն եմանա 'ի
62 բարեւոյն, և պատմեաց զամ եղբարց իւրոյ : * և օրհ
նեցին զամ հարցն իւրեանց. վն զքեզ օրհնեաց նշ ընդար.
63 ձախութի, և արար Թաղութի * Եւ նեւ և շինեւ զեմ,
և դռնանման ան յորում. անուանեցաւ անուն նորա 'ի
նմա. և արարին ուրախութի մեծ, հանգերձ ամ նուա
գարանեք զաւուրս եւթն :

ԳԼ. Ե.

- 1 Եւ զհետ այսոր ամբ ընարեցին զաւանդեալս և զա
ռաջնորդս ասանց, և աղցաց, և ցեղից, և լանեւ յեմ
հանգերձ կանամբք իւրեանց. և որդւակք և գասերբք
2 և ծառայիւք, և ամ կահիւ և կազմածով իւրեանց : * Եւ
գարեհ առաքեաց ընդ նմ ձիս հազար, մեծք երթեալ
հասանիցեն յեմ խաղաղութի, և հանգերձ նուազարա
3 նք' Թմրկաւ և փողով, * և պարու. և ամ ուրախութի
արձակեաց զնոսա յեմ :
- 4 * Եւ այս եւ անուանք արանց որ ելին յեմ, ըստ ան
ուանց հարցն իւրեանց, ըստ ցեղս առնմնն իւրեանց : Ե
- 5 * 'ի քահանայիցն էին. որդիք փնենէսի որդւոյ անու
րոնի, յեսու յովսէփեանց, և յովակիմ' որ և զորաւ
բարեւ սաղաթիւրեանց, յաղգէն փաւթոյ 'ի առնմն
6 փարեանց, 'ի ցեղեն յուգոյ. * որ և խօսեցաւ ասա
քի գարեհի արքայի զամս իմաստուի, յերկրորդ ամբ
Թաղաւորութի նք', յամենանն նիսան յամենանն ա
7 ռաջնում : * Եւ ին որդա ամենեքեան 'հեալք' որք ար
ձակեալք 'ի գերութեն ելին յեմ, որք էին գերեալք
'ի նարաւքոննորոյ արքայի բարեւոյն : և ելեալք
8 յեմ * ընակեցին 'ի հրեաստանի յերազմանիւր քա
ղաքս : Եւ էին առաջնորդք նշ' զորապալեւ, և յեսու
յովսէփեանց : Եւ էին յաղգէ քահանայիցն' նեեմի,
գարեհ, հանս, անանիա, մուրգրէ. բեկզաս, տա
9 փարաս, բորեւ, հուսիք, բաւնա : * Եւ այս եւ Թիւք
նահապետաց աղցացն, և իշխանքն. Արդիք փորասայ
երկու հազար հարիւր եւթանասուն և երկու : Ար
դիք սափասայ' յորեքհարիւր եւթանասուն և երկու :
10 * Արդիք արեասայ' եւթնհարիւր եւթանասուն և վեց :
11 * Արդիք նեփթալեմ մովարացոյ, և որդւոյ յեսուայ
և

ԴԷ. Ե. (5) Թմրկաւ. Սաղաթիւրեանց : (7) Ռեւ. Եւ
քային բարեւոյն : (8) Ռեւ. Բարեւ. Գարեհ.
արեան : (9) Ռեւ. Երկու հազարք և հարիւր եւթն

և հազարայ՝ երկու հազար ութ հարիւր և երկուսուսուն :
 * որդիք յեղամայ՝ երկու հազար երկերիւր յիսուն և 12
 շարս : որդիք զառանայ՝ ինն հարիւր քառասուն և եւթն :
 որդիք բարքեայ՝ եւթն հարիւր յիսուն : որդիք բանեայ՝
 վեց հարիւր քառասուն և ութ : * որդիք քեռեայ՝ վեց 13
 հարիւր քսան և երեք : որդիք աղբեայ՝ երեք հազար և
 յեղհարիւր քսան և երկու : * որդիք աղբեիկամայ՝ վեց 14
 հարիւր եւթնասուն և եւթն : որդիք բառորեայ՝ երեք
 հազար վեց հարիւր և վեց : որդիք աղբեիկայ՝ չորս
 հարիւր յիսուն և չորս : * որդիք աղբեիկեիկայ՝ իննսուն 15
 և երկու : որդիք իլանայ և զեռայ՝ վաթսուն և եւթն :
 որդիք աղարայ, չորս հարիւր երեսուն և երկու : * որ 16
 դիք զերգառայ՝ վեց հարիւր երեսուն և երկու : որդիք
 անանիայ՝ հարիւր քսան : որդիք աղամայ՝ երեք հա-
 րիւր քսան և երեք : * որդիք աղամիւսայ՝ հարիւր եր- 17
 կուսուսուն : որդիք քեռերայ՝ երեք հազար իննսուն և
 հինգ : որդիք քեթմայ՝ հարիւր քսան և երեք : * ի 18
 նասորայ՝ յիսուն և եւթն : ի նասմայ՝ հարիւր յիսուն և
 ութ : ի բեթամովմայ՝ քառասուն և երկու : * ի կա 19
 ըիւթարիմայ՝ քսան և հինգ : ի քափիրայ և թերանայ՝
 եւթն հարիւր քառասուն և ութ : ի քաղիանայ և ա-
 միգիայ՝ չորս հարիւր քսան և երկու : * ի էփմայ և 20
 կաթեայ՝ վեց հարիւր քսան և մի : ի մակադիմայ՝ հա-
 րիւր քսան և երկու : * ի քեռադիմայ՝ յիսուն և երկու : 21
 որդիք նեփթայ՝ հարիւր յիսուն և վեց : * որդիք կա-
 զամալայ և անիայ՝ եւթն հարիւր քսան և հինգ : * որդիք 22
 յերեքայ՝ երեք հարիւր քառասուն և հինգ : որդիք սա-
 նասայ՝ երեք հազար երեք հարիւր երեսուն և մի : Եւ
 որդիք քաճանայրիցն : * որդիք յեղգուայ՝ որդւոյ յե- 24
 սուայ՝ ինն հարիւր երեսուն և երկու : որդիք եմեռայ՝
 հազար յիսուն և երկու : * որդիք փասորայ՝ հազար եր- 25
 կերիւր քառասուն և հինգ : որդիք քարմայ՝ հազար
 եւթն և տասն : * իսկ զեռայրիցն . որդի յիսուայ՝ մի . 26
 և կոզաղայ, և բանեայ և սուգիայ՝ եւթնասուն և
 չորս : Եւ որդիք յաղբե քաճանայրիցն սաղմաստայք . 27
 որդիք սաափայ՝ հարիւր քառասուն և ութ : * Եւ գրու- 28
 նապանք, որդիք սաղմայ . որդիք սաեռայ . որդիք
 սաղմանայ . որդիք զափուքայ . որդիք սաեռայ . որ-
 ցիք

(12) Ոմանք . Բառասուն և հինգ : որդիք բարքեայ :
 (18) Ուսան . Որդիք նասորայ : (18) Ոմանք . Երեսուն և
 հինգ . . . ի բեթամովմայ : (19) Ուսան . Որդիք կա-
 ըիւթարիմայ : (24) Ուսան . Որդիք յեղգուայ : (25) Ո-
 մանք . Բառասուն և եւթն : (26) Ոմանք . իսկ զեռայ-
 րիցն որդիք, յիսուայ : (28) Ոմանք . Որդիք սաղմանայք .

- 2) գիր ստանայ, ամենեւեան հարիւր երեսուն և ինն: * Եւ
ծառայք քահանայիցն, որդիք առաքիպայ. որդիք առ-
բաղայ. որդիք կերայ. որդիք սոււայ. որդիք փաղեայ.
3) որդիք զարանայ. որդիք ագաբնայ. * որդիք ափու-
ղայ. որդիք ոււայ. որդիք կեգաբայ. որդիք ագա-
բայ. որդիք սուրայիմայ. որդիք առաւանայ. որդիք կա-
31) Թուայ. որդիք գեղուրայ: * որդիք յարուայ. որդիք
գեռանայ. որդիք նորայ. որդիք առաբայ. որդիք գա-
ղբայ. որդիք զգղեայ. որդիք փանեայ. որդիք առա-
բայ. որդիք բասնայ. որդիք առանայ. որդիք մասնայ.
որդիք նափնայ. որդիք ափոււմայ. որդիք ուրիփայ.
որդիք առաբայ. որդիք փարահայ. որդիք փասաղով-
32) Թայ: * որդիք գեգանայ. որդիք կուլթայ. որդիք քա-
րեայ. որդիք բարեւայ. որդիք սկսարայ. որդիք
33) Թոււմայ. որդիք նասայ. որդիք առեփայ: * Որդիք
ծառայիցն սողմանի. որդիք առափիւթայ. որդիք փա-
րեգայ. որդիք յեփայ. որդիք զողմայ. որդիք սառ-
34) Լայ. որդիք առափայ: * որդիք ագեայ. որդիք փաղա-
րեայ. որդիք սարփայ. որդիք սարովթայ. որդիք մա-
սնայ. որդիք գասայոյ. որդիք ագոււայ. որդիք սու-
բասայ. որդիք ափիւրայ. որդիք բարովեայ. որդիք
35) սափասայ. որդիք ալլոնեայ: * Ամենայն ծառայք քա-
հանայիցն, և ծառայք սողմանի՝ երեք հարիւր եւ թա-
36) նասուն և երկու: * Սղբս էին որ ելեալէին 'ի բաբե-
լոնէ. և Թերմաղէթ, և Թեղեսիաս իշխանք նց. և քա-
37) րաթաղան, և աղլասար: * Եւ զայլս ևս ոչ կարաց թը-
ւել. ոչ զհարս, և ոչ զաղգան. որ էին յելէ. որդիք
գաղանայ. որդիք տուբանայ. որդիք նեկողանայ. վնց
38) հարիւր յեսուն և երկու: * Եւ 'ի քահանայիցն որք
արաւելին զքահանայուէն՝ ոչ գտան. որդիք նորդիայ.
որդիք ափրսեայ. որդիք յոգոււայ, որք առին իւր-
39) նանց կանաչս 'ի դատերացն արդեղեայ. * և կոչեցան
ըստ անուան նց. և խնդրեալ զսոսա ոչ գտին 'ի գիրս
աղգահամարին 'ի տեղն վիճակն նց: և երբն ոչ գտին
յաղգահամարին, 'ի բանց որոշեցին զնն, և ոչ մօտեցին
40) 'ի քահանայուէ: * Եւ ասացին ցնոսա նէմիս, և առ-
թարիս, և մերձենալ 'ի սրբութիւն՝ մինչև յարիցե-
քահանայապետ որոյ զգեցեալ իցէ զայսանութին և

ԸԼ-

(30) Ո՛հնէ. Որդիք առափայ. . . որդիք կոււայ: (31) Ո՛-
հնէ. Որդիք ողբայ. . . որդիք առաբայ: (32) Ո՛հնէ.
Որդիք Թոււմայ: (35) Որդիք. Չարահարիւրեթանա՞:
(37) Ո՛հնէ. Ոչ զհաղարս և ոչ զաղգան: (39) Ո՛հնէ. Ոչ
գտին ըստ աղգահամարին 'ի գիրս. . . և իբրև ոչ գտան
յալ՞: (40) Ո՛հնէ. Նեմիս և առթարիս:

զհմարտութիւն : * Եւ եին նմ ինչ յերկառասանամեղջ և
 և ի վեր, Թմզ զծառայս և զազմնայս . բեւոք չորք,
 և երեքհազար և երեքհարիւր վաթսուան : * Ծառայք և
 և ազմանայք նց՝ եւ թն հազար երեքհարիւր երեսուն և
 հինգ : Սազմառասանք և պաշտանայք՝ երեքերկուքառա-
 սուն և հինգ : * Ուրաք՝ չորեքհարիւր երեսուն և հինգ . 43
 ձեք՝ եւ թն հազար քառասուն և վեց . և ջորեք՝ երկերկու
 քառասուն և հինգ . եւ ջք՝ հինգ հազար հինգ հազար
 քսան և հինգ : * Եւ իշխանիք ըստ հպարտեմանցն իւր . 44
 եանց եկեալ մօտին ի տեղի տաճարին այ որ եր յեմ .
 և եգեալ ուխտս զի կանգնեացի տաճարն ի տեղաւ
 իւրում : Եւ լը կարգի իւրեանց * արկանէին ի դան 45
 ձանակ տաճարին ի նպաստաւարութիւն զգործոյն՝ ոսկի՝
 հազար մասս, և արծաթ՝ մասս հինգ հազար, և պտտ
 մուշանն քահանայականս՝ հարիւր : * Եւ ընտելեցին 46
 քահանայքն և զւտացիքն՝ և ժողովուրդն յեմ . և ի
 տեղիս նորա . և սազմառասանայ պաշտանայքն, և զանա
 պանքն . և նմ ինչ ի գեօղս և յազարափս իւրեանց :

2 * Եւ յարուցեալ յեւթներորդ ամենանն նմ որդիքն 47
 էլի, յիւրաքանչիւր տեղեաց ժողովեցան միաբան յընդ
 արձակ տեղին՝ ի գաւառն առաքին՝ ի կողմն արեւելից :
 * Եւ կարգեալ յետս յովտեգեկեանց և եղբարք նք, 48
 և նմ բազմաթիւք քահանայքն, և զորաբարել սաղա
 թիկեանց և եղբարք նորա՝ պատրաստեցին սեղան նմ
 այ էլի, * մատուցանել ի վք նք ողբակեղձ՝ որպէս և 49
 գրեալ է ի գիրս մովսիսի աւան այ : * Եւ ժողովեցան 50
 նորա՝ և որոշեցան յայլոց ի հեթանոսաց երկրին . և
 ուղղեցին սեղան զօհարանաց ի տեղաւ իւրում : և
 թէպէտ եին նց թշնամիք հեթանոգք՝ սակայն ընկեին
 նց օգնականք նմ աղքատ երկրի, և բերէին նոքա ընծայս
 և պատարագս՝ ըստ ժամանակս ժամանակս, և սղա
 կեղս նն ընդ առաստա ի չ երեկոյս : * Եւ արարին 51
 զտն ապարարահարացն, ող և գրեալ է յօրէնան մով-
 սիսի, և մատուցանէին զսնս զքահանայաւոր՝ ող և հրա
 մայեալ եր : * Եւ յետ այսորիկ մատուցանէին ողջա 52
 կեղս ըստ ժամանակս ժամանակս, և զողբակեղս չափա-
 թուցն և զամսամեղին . և զնմ սուրբ տան կարգեին
 և կատարէին, * և որ ինչ միանգամ ուխտս ուխտեին 53
 այ . յամսամեղն եւ թներորդ ամսոյն սկսան մատուցա-
 նել զողբակեղս նն այ : և տաճարն նն այ սչևս եր չի
 նեալ :

(42) Ո՛հնէ . Եւ ծառայք և աղ՝ . երեսուն և եւթն :
 (44) Այս . Եւ ըստ կարի իւրեանց ար : (50) Ո՛հնէ . ի
 յայլոց հեթանոսաց . . և բերէին նց ընծայս : (51) Յե-
 րեմայիս Գոթաի . Ող և գրեալ է յօրէնան :

- 54 նեալ : * Եւ ետան զինո գաղատաւոց եւ հիւսանց . և
 55 Գերախուրս նշ : * Նմանպես և սիգոնացւոց և տիւրաց
 առց , զի բերցին նոցա 'ի իւրանանէ մայր փայտ : և բն
 րեալ նաւոր 'ի նաւահանգիստն յապոփ , որպէս և հրա
 մայրաց և կարգեաց նշ յառաջագոյն հիւրոս Թաղա
 ւոր պարսկց :
- 56 * Եւ յամի երկրորդի ելիցն իւրեանց յեմ , յամենանն Ե
 երկրորդում , ոկտան շինել զտանարն . զորաբարել ու
 զաթիւնեանց , և յծառ յովսեփեկեանց և եղբարք նշ ,
 և քահանայապետքն և զնաացիք : և եմ որ ելեալ ինին 'ի
 57 Գերուծին յեմ : * Եւ արկին հիմն տանն . ան նշ յամ
 տանի երկրորդ ամենանն , յերկրորդի ամի ելիցն իւր
 58 եանց 'ի հրեաստան և յեմ : * և կարգեցին զքահանային
 'ի քահանանից և 'ի վեր 'ի գործ ապասու ան : Եւ
 կարգեցան յետու և որդիք և եղբարք նմ . և կառնեց
 եղբայր նմ . և որդիք յերուհիմա քարան , և որդիք յո
 վիգայ եղիսեկեանց , հանգերձ եղբարք իւրեանց . եմ
 զնաացիքն միարանեալ գործիկն զգործ տանն ան : և
 59 գաղատուոց շինուց շինեցին զտունն ան : * Եւ կարգե
 ցան քահանայապետքն զքեցեալ զպնդնաւորն հանգերձ
 նուազարանոց և փողովք : և զնաացիքն որդիք ասու
 60 փայ ունեկն զննդայսն . * հանգերձ երգովք սաղմ
 անին և օրհնեին զան . ուղ և կարգեաց զերգա նուա
 61 զարանաց գաւիթ Թաղաւոր իլի : * և մեծանայն օրհ
 նեկն և գոհանային զան նշ . զն զի բարեբարութ նշ և
 62 փառք յաւիտեան են յեմ իլի : * և մեծանայն եմ ժո
 զովուրդքն հարկանեկն զգեղախութանց , և զաշին ձայ
 նիւ մեծաւ . և օրհնեին զան , որ հանգնեաց զտանար
 63 իւր սուրբ : * Եւ եկին մեկն քահանայապետք զնաւ
 ցիք որք եկն գահերկցունք , և մուշնորդք Ը նահա
 պետուէ հարցն իւրեանց , որոց տեսեալէր զտանարն
 64 յառաջ քան զպս շինուած : * Եւ մեծաւ ձայնիւ , և
 65 լալով , և բազում փողովք և ուրախութ մեծաւ . * մինչե
 ցանքն բազմութն զնայն փողոցն 'ի ձայնէ լալոց ժո
 զովքեանն . զի թեպէտ եկն բազումք որ հարկանեկն
 66 զխաղն , որ երկայր ձայն և 'ի հետաւոր տեղեմ : * Եւ
 ըստն զնայնն Թնտմիւր աղցին յաւալ , և բնիւսմինի ,
 և եկին 'ի տեսանէ և գիտել թէ զմեծ իցե ձայն փո
 67 րոցն : * և գիտացին ' թէ ելեալքն 'ի բարեկանն 'ի գե
 68 րուան են որ շինեն զտանարն ան նշ իլի : * և մտաւ
 ցեալ

(58) Որհն . Եւ որդիք յհիւսանց բարան : (63) Որհն .
 Գաղատեան զայս շինած : (65) Որհն . Եւ 'ի հետաւոր
 և տեղեմն : (66) Որհն . Եւ 'ի գիտել թէ զմեծ և ձայն
 փողոցն : (68) Որհն . Եւ տեսեալ յովսեփն :

զննարարուն : * Եւ եին լամ ինչ յերկառաւմանն ից 41
 և 'ի վեր , Թող զծառայս և զաղանայս . բերդը չորք ,
 և երեքհազար և երեքհարիւր վաթսուս : * Ծառայք 42
 և աղանայք նչ՝ եւ թն հազար երեքհարիւր երեսուն և
 հինգ : Սազմաստացք և պաշտանայք՝ երկերիւրքառա-
 սուն և հինգ : * Ուղարկ չորեքհարիւր երեսուն և հինգ . 43
 ձիք՝ եւ թն հազար քառասուն և վեց . և չորքը՝ երկերիւր
 քառասուն և հինգ . եւ չք՝ հինգ հազար հինգ հարիւր
 քսան և հինգ : * Եւ իննանց ըստ հայրապետացն իւր . 44
 եանց եկեալ մտին 'ի տեղի տաճարին այ որ էր յեմ .
 և եգեալ ուխտս զի կանգնեսցի տաճարն 'ի տեղւոջ
 իւրում : Եւ թ կարգի իւրեանց * արկանեին 'ի գան . 45
 ձանակ տաճարին 'ի նպաստաւորութի գործոյն ոսկի՝
 հազար մնաս , և արծաթ՝ մնաս հինգ հազար , և պտա-
 մուռանս քահանայականս՝ չարիւր : * Եւ քնակեցին 46
 քահանայքն և զւսացիքն՝ և ժողովուրդքն յեմ , և 'ի
 տեղիս նորա . և սազմաստաց պաշտանայքն , և գանա-
 պանքն . և լամ ինչ 'ի գեօղս և յազարակո իւրեանց :
 2 * Եւ յարուցեալ յեւթներորդ ամենանն լամ որդիքն 47
 ինչ , յիւրաքանիւր տեղեաց ժողովեցան միաբան յնշչ
 արձակ տեղին՝ 'ի գաւռնն առաքին՝ 'ի կողմնն արեւելից :
 * Եւ կարգեալ յետու յովեգեկեանց և եղբարք նր , 48
 և լամ բազմութիւնք քահանայիցն , և զորաբարեկ սաղա-
 թիկեանց և եղբարք նորա՝ պատգաւստեղին սեղանն տն
 այ ինչ , * մատուցանել 'ի վր նր սղակեղս՝ որպէս և 49
 գեեալ է 'ի գիրս մովսիսի առնն այ : * Եւ ժողովեցան 50
 նոքա՝ և որոշեցան յայլոց 'ի հեթանոսաց երկրին . և
 ուղղեցին սեղան զոհարանաց 'ի տեղւոյն իւրում : և
 թէպէտ էին նչ թշնամիք հեթանոսք՝ սակայն լինեին
 նչ օգնականք լամ ազգք երկրի , և բերեին նոքա ընծայս
 և պատարագս՝ ըստ ժամանակս ժամանակս , և ողջա-
 կեղս ան ընդ առաւօտս ի չ երեկոյս : * Եւ արարին 51
 զտնն տաղաւարահարացն , ուն և գրեալ է յորենն մով-
 սիսի , և մատուցանեին զոհս զօրհանապաղ՝ ուն և հրա-
 մայեալ էր : * Եւ յետ այսորիկ մատուցանեին ողջա- 52
 կեղս ըստ ժամանակս ժամանակս , և զողակեղս չորս
 թուցն և զամսամայն . և զլամ սուրբ առն կարգեին
 և կատարեին , * և որ ինչ միանգամ ուխտս ուխտեին 53
 այ . յամսամտէն եւթներորդ ամսոյն սկսան մատուցա-
 նել զողակեղս ան այ : և տաճարն տն այ սէս էր շէ-
 նեալ :

(42) Որնս . Եւ հառայք ևւալ" . երեսուն և եւթն :
 (44) Այս . Եւ ըստ կարի իւրեանցար" : (50) Որնս . 'ի
 յայլոց հեթանոսաց . և բերեին նչ ընծայս : (51) Թե
 քնակեցին պաշտեք . Ուն և գրեալ է յորենն :

- 54 նեալ : * Եւ ետան գինս գաղատասաց և հիւանդ . և
55 գերակուրս նշ : * նոյնպէս և տիգրանացւոց և տիգրաց
ւոց , զի բերցնն նոցա 'ի լիբանանէ մայր փայտ : և բն
րեալ նաւոր 'ի նաւահանգիսան յապտէ , որպէս և հրա
մայտնայ և կարգեաց նշ յառաջագոյն հիւրոս Թագա
ւոր պարսկոց : -
- 56 * Եւ յամի երկրորդի ելիցն իւրեանց յեմ , յամեանն Ե
երկրորդում , սկսան շինել զտանարն . զորաբարել առ
զաթիկեւանց , և յմաս յովսեփեկեանց և եղբարք նշ ,
և քահանայապետացն և զհաւացիք : և եմ որ ելեալ ինն 'ի
57 գերակմէն յեմ : * Եւ արկին հիմն տանն թն նշ յամ
տամի երկրորդ ամեանն , յերկրորդի ամի ելիցն իւր
58 եանց 'ի հրեատասն և յեմ : * և կարգեցին զհաւացիկն
'ի քսանամեանից և 'ի վեր 'ի գործ ապասու ան : Եւ
կարգեցան յետու և որդիք և եղբարք նմ . և կապանեց
եղբարք նմ . և որդիք յերուհիմա քարան , և որդիք յո
վիգայ և զիւղեանց , հանգերձ եղբարք իւրեանց . եմ
զհաւացիքն միաբանեալ գործեին զարծ տանն ան : և
59 գաղատուք շինուց շինեցին զտունն ան : * Եւ կարգե
ցան քահանայապետացն զեցեալ զպնդնաւորն հանգերձ
նուաբարանից և փոխովք : և զհաւացիքն որդիք անա
60 փայտանին զննեցայսն * հանգերձ երգովք սաղմ
անին և օրհնեին զան . ուղ և կարգեաց զերգոս նաւ
61 դարանաց գաւիթ Թագաւոր իլի : * և մեծամայն օրհ
նեին և գոհանային զան նշ . վն զի բարերարուի նշ և
62 փառք յաւանան են յեմ իլի : * և մեծամայն եմ ժո
ղովուրդքն հարգանեին զփառ իւրեանց , և զօշին մոյ
նիւ մեծաւ . և օրհնեին զան , որ կանգնեաց զտանար
63 իւր սուրբ : * Եւ եկին մեկն քահանայապետք զնաւ
ցեղ' որք եին գահերկցունք , և տուքնորդք ք նահա
պետուն հարցն իւրեանց , որոց տեսնալէր զտանարն
64 յառաջքան զայս շինուած : * Եւ մեծաւ մայնիւ . և
65 լալով , և բազում փողովք և ուրախուք մեծաւ * մեկն
չսեին բազմութիւն զմայն փառքն 'ի մայն լալոց մո
ղովքեանն . զի թեպէտ եին բազումք որ հարգանեին
66 զփառն , որ երթայր մայն և 'ի հետաւոր տեղեան : * Եւ
լուան զմայնն Թանապր աղգին յուգայ' և բնեխաթմի ,
և եկին 'ի տեսանել և գիտել թէ զի՞նչ իցէ մայն փո
67 ղոյն : * և զփառցին' թէ ելեալքն 'ի բարեւոնն 'ի դե
68 բունն են որ շինեն զտանարն ան նշ իլի : * և մատու
ցեալ

(58) Որհն . Եւ որդիք յերուհիմայ քարան : (63) Որհն .
Թագաւորն զայս շինած : (64) Որհն . Եւ 'ի հետաւոր
տեղեան : (66) Որհն . Եւ 'ի գիտել թէ զի՞նչ և մայն
մոյցն : (68) Որհն . Եւ առ յետոյ յովսեփեկե' :

ցնեալ առ զարարեալ, և յեսա յաճեղեկեանց, և յառ օյլ իշխանս հայրապետացն, և ասեն ցնն. շինեալ ցուք և մեք չ անդ զառնարն նն: * և ունի դուք՝ նոյն 69 որես և մեք լուսնոցն նն նոյն անում. քանզի և մեք էտք ջանկացեալք ելից անոց, յորե յայնմանէ յորմէ դեբնաց սարմանասար թագաւորն ասորեստանայց, և ան բնակեցոյց զմեզ ասա: * Եւ ասեն ցնն զարարաւ 70 բել, և յեսա յաճեղեկեանց, և օյլ իշխանք հայրապետացն ի ի. ոչ և մեք և անդ արժան շինել զառն նն նոյն մերոյ: * մեք միայն շինեալուք զառնարն նն նոյն, ունի 71 և հրամայեալ մեք կիւրոս թագաւոր պարսից: * Բան 72 զի ոչս աղքատ էին որ հաղորդ էին չ թշնամիս յուզաց, որք արգելուին ի շինելոյ * ի ժամանակս կիւրոսի թա 73 գաւորի. զի հրամայեալ նա շինել զառնարն ի կենդանութեն իւրում. և յեսա մահուան նի արգելին ասն երկուստան՝ մինչե յերկրորդ ասն դարեհի:

ԳԼ. Զ.

Եւ յերկրորդ ամի դարեհի պարսի մարգարեալ 1 նոյնն անդէ և զպարթաւ, և մարգարեանային ի հրէաստանի և յեմ յանուն նն նոյն ի ի. * Եւ յիմամ 2 զորաբարել սաղաթիւելեանց, և յեսա յաճեղեկեանց. սկսան շինել զառնարն նն յեմ, հանդերձ մարգարեի զնն նն որ օգնէին նց: * ի նմին ժամանակի եկին առ նն, 3 սիսին, իշխանք կողմանցն ասորւոց և փնանիկեւոց, և սաթրաբուզան, և օյլ ընկերք նց: * և ասեն ցնն. միջ 4 հրամանաւ շինէք զառնարդ զայդ. և զսրահս գորա. և կամ ո՛ր այնորիկ իցեն որք կամիցին զգա շինել՝ և էա տարել: * Եւ եղև շնորհ այցելութե՝ ի նն ի լի քա 5 հանայիցն և հրէաստանեայցն. * և ոչ արգելին զնն ի շինելոյ, մինչև գրեցին առ դարեհ թագաւոր, և աս 6 ցեն հրամանն ի նմանէ: Թուղն զի գրեին՝ և աստիցին առ դարեհ արայ: * Սիսին՝ իշխան ասորւոց և փնանի 7 փեւոց, և սաթրաբուզան, և որք ընդ նն՝ ասորւոց և փնանիկեւոց գործակալք և գլխաւորք՝ թագաւորի դարեհի ունին: * Գլխուն լիցի քեզ անի մեր թագաւ 8 ւոր:

(69) Զօրինակին. Եւ մեք լիցուք նն նոյն ան: (72) Ոմանք. Որ հաղորդէին ընդ թշնա՝: ԳԼ. Ը. (1) Ոմանք. Եւ յերկրորդ ամի դարեհի: (3) Այլ. Սիսին իշխան: (4) Ոմանք. Եւ զսրահս նի. որք կամիցին զշինել գորա և զկատարել: (6) Ոման. Օրինակ թու թոյն զոր գրեցին և: Զօրինակին ի լուսանցն լակեղախնաւ նախի Ռուղնս համայն Բաղայ, մինչև ցհայախ 23: (8) Ոմ

- ևոր. քանզի երթեալ հասաք մեք յերկիրն հրեաստա
 ՚ի, և մտաք 'ի քաղաքն ելմ', և գտաք անդ զերեւելն
 'ի գերուէ, և զքահանայապետս նշ 'ի քաղաքն ելմ'.
 9 և տեսաք զի շինէին դռաւարն ան մեծ, և և նորադռնը
 քարամբը կոթածոյիւք և մեծամեծոք, և փայտեայ պալ
 10 հանգս կապէին 'ի մեջ որմնոյն: և եր գործն մեծա
 փաւթով և յաղագովք 'ի մեծս նշ. և մեծապէս փա
 11 ոգ կամին վաղձապէի կատարել զնա: և Եւ յայնժամ
 մեր հարցեալ զծերան տանմէ. մյր հրամանաւ շինէր ըզ
 տունդ զայդ. և կամ մյր բանիւ արկէք հիմունս գորս:
 12 և հարցեալ զնմ' զի տացուք գիտել քեզ, և ջուջցոց
 քեզ զարան զաւաշնորդս նշ, և գրեցուք զանուանս
 13 նշ' որք իցեն իշխանք գործոյ նշ: և Եւ նշ պատաւ
 խանի տուեալ տանն զմեզ. մեք' եմք ծառայք ան նոյ
 14 որ արար զերկիրն և զերկիր: և եր շինեալ զամենորս
 զայս յառաջ քան զքաղում ամս 'ի մեծն մեծ և զորաւոր
 15 Թագաւորին Ելի: և Եւ յորժամ հարցն մեր զառնացու
 զին' և մեղանաւար ան Ելի որ արար զերկիրն և զեր
 կիր, մասնեայ զնմ 'ի մեծս նորադռնոստայս աշ
 քոյի բարեւալոց, որ եր Թագաւոր քաղձեացաւոյ
 17 և Զառաջնում ամի Թագաւորումն կիւրոսի 'ի բարե
 լան, գրեաց արայս կիւրոս, և հրամայեաց շինել ըզ
 18 տաւարս զայս. և և դնմ' կահ և սպաս տաւարին զոգ
 կեղէն և զարծաթեղէն' զոր ան նարուքոյնս որ
 քայ 'ի տաւարէն ան յեմէ, և ետ 'ի պահեստ 'ի տան
 կոց իւրոց. զարձեալ կիւրոս ան 'ի տանէ կոցն բա
 19 ընդալոց, և ետ զգորարարել և ջառմանատար. և և
 հրամայեաց նշ բերել և գնել զկահ և զսպաս 'ի տա
 20 ւարին ան յեմ. և զտաւարս զայս ան հրամայեաց շի
 նել 'ի անդաջ իւրում: և յայնժամ տաճանատար եղեալ
 յեմ, արկ հիմունս տաւարիս պարթիւ. և յայնժամ
 մանակաց հետե մինչև յայժամ շինեմք. և գեռես ժշ և
 21 կատարեալ: և Արդ այժմ տեր մեր և Թագաւոր գա
 բն. ինդիր արա և տես 'ի տուն մասնեայդայ, ուր
 կան գիրք յեղատակարանայ 'ի պահեստ Թագաւորի
 կիւ.

Իւ. Գիտութի լիցի քեզ: (8) Ոման. Եւ մտաք մեք 'ի
 քաղաքն... 'ի քաղաքն յեմ: (9) Ոման. Ի մեջ որմնոյն:
 (11) Այս. Հարցեալ զծերան... արկէք հիմունս գա
 րս: (12) Ոման. Պէ զի տացուք գիտել քեզ: (13) Ոման.
 Պատասխանի տուեալ տացին մեզ: (14) Ոման. Եւ եր
 շինեալ տաւարս այս: (15) Ոման. յեւ 15 համարյ յաղձա
 րան 16, արգել. Եւ զտաւան զայս կարծանել աղբյրին.
 և զմեզն գերեալ տեին 'ի բարիչուն: ու Եւ որիս 'ի
 Գրգիս օրինի. և: (21) Ոման. Ինդգրեա և տես 'ի տաւան

կէրոսի: * և եթէ դացի հրամանաւ Թագաւորի կէւ 22
 րոսի, և բանիւ նր շինիցեն զտուն ան յեմ: և հասեալ
 'ի վր հրամանացն կէրոսի Թագաւորի' առ մեզ տե-
 ղեկաւթ տացես զի իրացս այսք ամի: * Եայնմ ժա- 23
 մանակի Թագաւորն դարեհ հրամայեաց խնդիր առ-
 նել 'ի տունս մասնադրաց Թագաւորացն, որ կային
 'ի բարելանք, և գտաւ 'ի բառանբարիտենի, 'ի մարաց
 աշխարհին, 'ի տեղաշ ուր կային գիրք յիշատակարա-
 նաց: ուր էր գրեալ այսպէս: * Եամին առաջնում 24
 Թագաւորութեն կէրոսի' աղբայ կէրոս հրամայեաց
 շինել զտունն ան յեմ, ուր մատուցանեն զոհս յայտ-
 նաւ: 'ի ձեռն հրոյ: * Եւ հրամայեաց զայս չափ օրի 25
 նակ շինել. դարձրուին կանգունս վաթսուն, և լայ-
 նութի կանգունս վաթսուն. և գնել կարգս երես քա-
 րակոսիս, և կարգ մի 'ի փայտէ նորոյ. և զմախն հառ
 մայեալէր յարբուսուսա տալ: * Եւ զկահ սպասու 26
 տանն ան' զոսկեղէնս և զարծաթեղէնս զոր բերեալէր
 նարուքողոնոսորայ 'ի բարելան' իտանարին ան որ էր
 յեմ, հրամայեաց տանել կէրոս Թագաւոր 'ի տունն ան
 որ էր յեմ, զի գիցեն անդ' ող և կը յառաջագոյն: * Եւ 27
 յաւել ևս յայս հրաման' դարեհ արքայ, և տակ. օրինի
 իշխան ամ' ասորւոց և փիւնիկեցւոց, և սաթրաբուզան'
 և այլ ընկերք ձեր որ կարգեալ են 'ի գործակալութի
 ասորւոց և փիւնիկեցւոց. 'ի բաց կացէք 'ի տեղաշդ
 յայդմանէ. և մի մերձեալք 'ի ծառայդ ան զորաբա-
 բել, որ է իշխան հրեից. և մի 'ի քահանայապետս հը-
 րեից, որք միանգամ շինեն զտունն ան 'ի տեղաշ իւ-
 րում: * Եւ ևս հրամայեցի, զի ամենեւն բողանգակ 28
 շինեացի. և եղև օգնական հրեից որք ելին յեմ, մինչև
 կաաարեոցն զառնարդ ան նոյ իւրեանց: * Եւ 'ի հալ 29
 կաց կողմանցդ ասորւոց և փիւնիկեցւոց' պատուիրա-
 նաւ հրամայեցի, զի տացեն արանց այգոցիկ 'ի նպաս-
 տութի զոհից ան. և տոցե զորաբարել իշխան' զառ-
 բակս և խոյս և գառինս. * Ի նմին օրինակի և ցորեան, 30
 և աղ, և գինի, և ձեթ. և եղիցի այդ ամ' կարգեալ ամ'
 ըստ ամէ, օրչափ և ժամանակս քահանայքն յեմ' հրա-
 մա-

(22) Ոմանք. Շինեացին զտունն յեմ: (23) Ոմանք. Որ
 գրեալ էր այսպէս: (24) Ոմանք. Որք մատուցանեն:
 (25) Ոմանք. Զայս չափ օրինակի շինել. բարձրութեն
 վիցի կանգունս տասն. և լայն: (26) Ոմանք. Նարաբու
 գոնոսոր արքայ 'ի բա': (29) Ոմանք. Արանցդ այգոցիկ
 'ի նպաստաւորութի. և ոմանք. 'ի նպաստաւորութի:
 (30) Ոմանք. Եւ ցորեան և օղ և գինի: Ուր ոմանք. և ցորե-
 ան, աղ և գինի և ձեթ:

- մայրացն 'ի ծախս ան . օրըստօրէ անխափան տայցն :
 31 * զի մատուցեն պատարագս ան այլ բարձրելոյ՝ զան
 թագաւորին և զօրաց՝ նք, և արացն աղօթս զն կե
 32 նաց թագաւորին : * Եւ հրամայցի, և թե ոք հեղատ
 ցի և կամ անցե՛ զհրամանաւ իմով զոր գրեցի՝ պա
 ժեացի . և առժեռացի զամ յիւրմէ . և կախեսցի, և խոշ
 տանգեսցի . և զամ ստացուածսնք յարժուին առցն :
 33 * զն զի ուր անուանեցաւ անուն ան, անգ. հրամայեալ
 և զամ գարմնս թագաւորուն և աղջաց . և նա իշ
 խեաց փորձարկել և արգելուլ՝ և խորհեցաւ չար զն
 34 առնարին ան որ յեմ : * Եւ թագաւոր գարն, մեծաւ
 զգուշութիւն հրամայցի լինել և կատարել այսմ թմբ :

ԴԼ. Ե.

- 1 { Ելեմ Ելեմ սիոնի մեծ իշխան, որ եր կողմանցն ասոր
 Լոց և փխնիկեցաց, և սաթրաբուլան, և այլ ըն
 կերք նք, որ արգելուին զգործ առնարին . յորժամ
 2 առին զհրամանն 'ի գարեհի թագաւորն, * սկսան զե
 րապաղել լինել և հոգ տանել գործոցն . և եղեն գոր
 3 ծակիցք ծերացն հրեից, և քահանայապետից : * և յա
 ջուր գործ առնարին . քանզի մարգարեանային անգէ
 4 և զպարիս : * Եւ կատարեցաւ առնարն ը հրամանի
 ան այլ իշ, և ը հրամանի կամաց կիւրոսի և գարեհի :
 5 Յափն զեցերորդի գարեհի թագաւորն, * կատարե
 ցաւ առնարն սուրբ 'ի քսաներորդ ամսոյն ագար : 'ի
 6 զեցերորդ ամի թագաւորուն գարեհի : * Եւ արա
 րին օրդիքն իշի՝ և քահանայք՝ և զեապցիք, և ամ է
 լեալքն 'ի գերուէ, ու զկարգեալ և հրամայեալ եր 'ի
 7 գերս օրմնացն մովսիսի : * Եւ մատուցին զնաւակա
 տիս տան ան . զաւարակս հարիւր, խոյս երկերիւր,
 8 գառնս չորեքհարիւր, * և ամիկս զն մեղաց ամ իշի
 9 երկոտասան . ըստ թուոյ ցեղից իշխանացն իշի : * Եւ
 կարգեցան քահանայքն և զեապցիքն ըստ աղջացն, ըզ
 գեցեալք զպաղմուտն առաջի ան այլ իշ, ըստ հրա
 մանացն 'ի գերսն մովսիսի : և գանապանքն ըստ իւրա
 10 քանջիւր գրանցն : * Եւ արարին օրդիքն իշի օրք է
 լեալ էին 'ի գերուէ՝ զգատիկն ան 'ի չորեքասանե
 րորդի աւուր ամսեանն առաջնոյ . քանզի օրեցան քա
 հա

(33) Այս . Հրամայեալ եր զամ գար :

Գլ. Է. (1) Ուստի . Որ եր 'ի կողմանցն ասոր' : (4) Ու
 ին . Կիւրոսի և գարեհի և արտաշէսի արքային պար
 օից : (4) Ուստի . Եւ յափն զեցերորդի : (10) 'Ի իշի պա
 խի . 'ի չորեքասաներորդի աւուր ամսեանն առաջնոյ :

հանաչքն և զհասցիք մանկամայն . * և եւմ որ ելեալ թն 11
 եին 'ի գերութն : և եղևալ ք սուրբ զհասցիքն , * զե 12
 նին զդատինն ան եւմ որդւոցն ելի որդ ելեալ էին 'ի
 գերութն : և եղբարց իւրեանց , և ինքեանց , և քահա
 նայիցն : * Եւ հերան որդիքն ելի որդ ելեալ եին 'ի 13
 գերութն , ամենեքին որդ որդեցան 'ի սղծութնն Հե
 թանասաց , և որ ինդրեցին զար եւմ : * Եւ արարին 14
 զքառնին քաղաքակերաց զեւթն օր . և շինեին ուրախ
 առաքի ան . * Էւ զի գարձնայ ար զհարհուրդ թաղա 15
 ւորին ասորւոց 'ի նն . և զորացից զմեռն նց 'ի գործ
 ան նց ելի :

ԴԼ. Ը.

Եւ արժամ եղև և կատարեցաւ այս եւմ : 1
 Եւ արդարեալ արտաշէս արքայ 'ի Վրպարեկց -
 րիայ , որ երթեալ եղրի , որդւոց աղարկայ , որդւոց եղե 2
 րիայ , որ 'ի քեղեկայ , որ 'ի սաղեմայ , որ 'ի յազուկայ ,
 որ 'ի յաթիստվրայ , որ 'ի յամարեթայ , որ 'ի յաղեկայ , 3
 որ 'ի մարերավթայ , որ 'ի զարեայ , որ 'ի սեուկայ , որ 'ի
 քովկեայ , որ 'ի յաբասեայ , որ 'ի փնեհեանէ , որ յեղեալ 4
 զարայ , որ յահարանէ առաքին քահանայն : * Եւ ար 5
 որ ել 'ի քարեղանէ . որ է զրիւ յաղուակ օրինացն մեզ
 սինի առեւոյց յայ ելի : * Եւ եւս նմա թագաւորն մեծ 6
 փառս . և 'ի անալ շարհս առաքի նր փառաւորեայ փա
 մեծաւ պատուով : * Եւ ելին ընդ նմա յորդւոցն ելի , 7
 և 'ի քահանայիցն , և 'ի զհասցւոց , և 'ի պարսանէիցն
 փառաւոր , և 'ի քանապանայ , և 'ի ծառայից քահա 8
 նայիցն յեւմ : * Եւ ար եւթմերորդի թագաւորութնն
 արտաշէսի արքայի , յամենանն հինգերորդի , որ եր ամ 9
 եւթմերորդ թագաւորին . ելեալ 'ի քարեղանէ յամեալ
 մեքն առաջնայ ամենանն , և յամամեքն հինգերորդ ամ 10
 սեանն * եւմուս յեւմ . ուղ և յաղուկայ նմա արդնմա
 արդն : * Քանզի լցեալ էր եղր եւմ իմաստութիւն , և ժ 11
 իմը պակաս էր 'ի նմանէ յեւմ 'ի պատու իրանցն ան . և
 ըստ օրինացն ան ուսուցանէր ելի զնր քառասունս 12
 և զիրաւանս : * Եւ ան զիր հրամանն արտաշէսի եւս 9
 դատարի առ եղր քահանայ և պատմիչ օրինացն ան . և
 եր գրեալ զայս օրինակ : * Թագաւորն արտաշէս եղրի 10
 քա

Գլ. Ը. (1) Ունի . Որդւոց աղարկայ , որդի քեղեկայ ,
 որ 'ի սաղեմ : (2) Ունի . Որդիք քաղաքիկայ . որ 'ի յա
 թիստուրայ : (3) Ունի . Որդի գրիկ : (6) Ունի . Եւ յամ
 ամեքն եւթմերորդ ամենանն : (10) Ունի . Եւ պատմիչ
 փ . Իւմ , պատմիչի օրինացն :

- 11 քահանայի՝ և պատմի օրինացն մնալոյն : * Ամ մարդ
գաւեր կամք կշտելով իմ : հրամայեցի ամ ազգաց հրե
աստանի , որ կամեցին ելանել յեմ . և քահանայապետ
տիցն և զեւսացւոյ , համարձակուի լիցի ընդ քեզ եր
12 թալ յեմ : * և ուղ փափայեան ցանկութիւն հասանել 'ի
հրեաստան' և յեմ . հրամայեցաք նա՝ և եւթն խորհր
13 գակից ք իմ : * զի երթեալ ըստ օրինացն կատարեա
14 յեն զեմ , * և մատուցեն զպատարագս մնայ էլի . ուղ
ուխտեցաք նա և սիրելիք իմ յեմ . և զեմ՝ սակի և ար
ծաթ՝ որչափ և զացի յերկրիս բարելացւոյ , մնայ մե
15 տուսցին պատարագս յեմ : * Եւ տուաւ նպատաւու
ըութն յերկրէս բարելացւոյ քահանայից մնայ տալ
ցին յեմ , սակի և արծաթ , և զուարակս , խոյս և զա
16 տինս , և զսյլ ամ զոհս նախարացն * մատուցեն 'ի սե
17 ցան մնայ յեմ : * Եւ զեմ ինչ՝ որպէս և կամցիս
հանդերձ նորարդք քովք արասցեն , զի սակոյ և ար
ծաթոյ հարկացն ըստ կամաց՝ մնայ քոյ կատարեալիք :
18 * և զքահանայական զկահ , և զսպան մնայ տարեա
19 յեմ * արասլիք ըստ պիտոյից տաճարին մնայ . և ի
20 գեալ զեմ՝ առաջի մնայ քոյ յեմ . * և զսյլ ևս առե
լորդս և մատուցանս օրինչ և իցեն 'ի պետս տաճարին ,
21 գիցեն զայն 'ի առնս գանձից թագաւորաց : * Եւ նա
արտաքին թագաւոր հրամայեցի գանձաւորաց որ եմ
յասարեւտանի , և 'ի կողմանս քանանացւոյ , որչափ և
կամեացի առնուլ եզր քահանայ և պատմչ օրինաց մն
այ բարձրելոյ , սնտափան տալիք նմա արծաթ՝ տալ
22 զանաս հարիւր . ըստ նմին օրինակի * և ցորեան քուս
23 հարիւր , և գինի և ձկն՝ նոյնչափ : * և զեմ ըստ օրի
նացն տուաւ կատարեցեն մնայ բարձրելոյ . զի մի
լիցի ցասումս յայ 'ի զք թագաւորութե իմոյ՝ և որդ
24 այ իմոյ : * Եւ հրամայեալ զի մեր քահանայից ք և զե
ւսացւոյ , և սաղմոսասաց պաշտանից ք , և զանապա
նայ , և ծառայից քահանայից , և սպասաւորաց տան
25 մն . * մի զհարկս ինչ՝ և մի զսյլ ինչ՝ որ ամենմէն իւ
26 խեցե 'ի գոցանէ պահանջել : * Եւ գու՝ եզր , ըստ ի
մատուութե քուս՝ որ տուեալ է քեզ յայ , կացս վերա
կացուս և գաւաւորս , որք գաւաւոցին զհիզմանս ա
տրուց և փրկեցեցուց . ամենքեան որոց ուսեալիցն

Է-

(11) Ռճնի . Կամք կշտելով իմ : (13) Ռճնի . Կատարեա
ցեն զեմ , պահելով ուղ ունիս յորէնս մնայ : (14) Ռճնի .
Ուղ և ուխտեցաք : (17) Ռճնի . Կատարեալիք : (19) Ռ
ճնի . Արասլիք ըստ պիտոյի : (20) Ռճնի . 'Ի առնս գան
ձուց և թագաւորաց : (21)(22) Ռճնի . Ըստ նմին օրինա
կի , և սակի , և ցորեան : (26) Ռճնի . Ոչոյ ուսեալիցն :

զօրէնս ան ձոյ քո: * և որ սննդիսդն՝ անուշիկ . և 27
ամենեւեան որ անցանդնն զօրինդն ան ձոյ քոյ, և զը
րինդք մեր թագաւորաց . առեալ քեզ ի խնամութի պա
ռուհասել և խոշտանգել . և եթէ մահապարտ իցնն՝
սպանաննէլ, կամ թէ պատուհասի արժանի՝ պատուհա
սել և տալամնս պահանջել: * Եւ ասէ եղբ գրիչ օրի. 28
նացն ան . Օրհնալէ ան ան հարցն մերոց, որ ետ զայս
եամ՝ ի սիրտս թագաւորի փառաւորել զամենն ան որ
յեմ: * և զիս մեծապէս պատուեաց առաջի թագաւոր. 29
րին, և առաջի եամ խորհրդականաց նր, և սիրելեաց՝
և եամ մեծամեծաց նր. * և եղէ ետ զուարճացեալ յոյժ 30
օգնութիւն ան ձոյ իմոյ: Եւ ժողովեաց զեամ արս ելի
պը ելեալ էին ընդ նմա յեմ:

ՓԱ * Եւ այս են իննանք ըստ նահապետութի հարցն իւր 31
եանց . և ըստ բաժնից ցեղիցն իւրեանց որք ելին ընդ
եզքն՝ ի բարեւոյնէ, ի թագաւորութեն արտալիսի ալ
քայի: * Յորդաոցն փնեհէսի՝ գերսոն . յորդաոցն իմա 32
մարայ՝ դամայել . յորդաոցն գաւթայ՝ փարեո: * յորդ. 33
ւոցն փորոտեայ՝ զաքարիաս, և որք ընդ նմա էին գե
րեալ արք հարկւր յիսուն: * Յորդաոցն փառթ՝ մա 34
վաք, եղիս, ուլիսաս, զարեա, և ընդ նմա արք երկե
րիւր: * յորդաոցն զաթանայ՝ յեղոնիսս, յեթեղեայ, 35
և ընդ նմա արք երեքհարիւր: * Յորդաոցն ագնիտայ՝ 36
յովաթամու, և ընդ նմա արք երեքհարիւր յիսուն .
յորդաոցն եղամեսայ՝ զազազիա, և ընդ նմա արք եւ
թանասուն: * յորդաոցն սափաթայ՝ զաքարիաս մ. 37
քայեղանց, և ընդ նմա արք եւթանասուն: * Յորդ. 38
ւոցն յովաթայ՝ արագիսեր եղեղանց, և ընդ նմա արք
երկերիւր և երկուսասն: * յորդաոցն ըանեայ՝ առա 39
գնիովթ յովաթեանց, և ընդ նմա արք հարիւր վաթ
սուն: * Յորդաոցն բիերայ՝ զաքարիայ բերեայ, և 40
նմա արք քսան և ութ: * յորդաոցն աստաթայ՝ յովհա 41
նէս կառանայ, և 42 նմա արք հարիւր ստան: * Յորդ. 42
ւոցն ագնիթկամայ՝ էսփառայ: և այս անուանք նոյ . և
գնիփազաս, գեւուէլ, սամեաս, և ընդ նմա արք եւթա
նասուն: յորդաոցն ըանեայ ութիստասակուրեանց, և
ընդ նմա արք եւթանասուն: * Եւ ժողովեալ զնոսա 43
յեղք գեաղն, որ անուանի թերա՝ և արարեալ օթնամն
անգ:

(27) Ուիս . Տաւալ է քեզ ի խնս: (28) Ունի . Չաւ
ճարն ան որ է յեմ: (30) Այս . Որք եղան էին 42 նմա
յեմ: (33) Յօրիսիլ . Ընդ նմա էին գրեալ արք հար: (35)
Ունի . Յորդաոցն զաթեանայ: Ուիս . Չաթո
եայ, յեղեանայ: (36) Ունի . Ագնիտայ յովաթան: (42)
Ունի . Յորդաոցն ագնիթեայ էսփա:

ԻԵ

անգ. անարար երբև. և արարեալ համար ամենեցուն
 44 * յորդուցն քահանայից, և յորդուցն զհառցաւոյ՝ ոչ
 45 որ գտաւ առ նմ: * Եւ առաքեցի առ եղիազար. և ե-
 կին առ իս սասմաս, և որիբան, և նաթան, և ննասան,
 զաբարիա, և մնաղաբան: այս իշխանքն և վարդապետը
 46 օրինացն: * Եւ ասացի ցնտա երթալ առ զօրէան իշ-
 47 խան զանձաւորացն. * և պատուիրեցի նշ ասել ցղ-
 դէան, և ցեղաբար նորա, և որ միանգամ են ի անդառ
 զանձաւորացն, առաքել առ մեզ ի քահանայիցն ասան
 48 նն: * Եւ ամին առ մեզ արք որ էին զքաւարը Ը բա-
 նի նն. և դիտանք յօրէնս նն: որդուցն մնաղայ, որ
 ի զեւայն, և յէլէ, ասերեան, և զորդիս նորա և զղղ-
 49 բարս ութհառան: * և ասերեան, և անունն, և ասե-
 ան եղբայր: յորդուցն քանունեայ՝ և օրդիք նմ արք
 50 քան: * և ի ծառայից քահանայիցն զորս կա գաւթ
 իշխան ի գործ ապաստարուէ զհառցաւոյ, որոց գրե-
 51 ցան անուանք նշանաւորացն քան: * Եւ քարոզեցաւ
 անգ. պահ, և մատուցաւ ազնիւս առաքի նն նշ մե-
 րոյ, ինդրել զիւրուծի և յաջողութի մեզ և որդուց
 52 մերոյ. և ամ ինչ որ ընդ մեզ էր. * զմ զի ծանրութե
 համարեցաք ինդրել ի թագաւորին հեռեակս և հե-
 ծեալս յուղարկաւորս ընդ մեզ զմ զչառուէ այնոցիկ
 53 որք Ը գիմանային մեզ. * քանզի ասացաք թագաւորն
 պոպէս, թէ զօրութի նն նշ մերոյ է ընդ մեզ, և Ը
 54 ամենեսեան ոյք խնդրեն զնա: * Եւ զմ այսր ամբ քա-
 րոզեալ պահս և ինդրուածս, զի մը պահեցէ զմեզ,
 55 և յաջողեցէ մեզ ի նշնապարհս խաղաղութի: * Եւ
 որոշեցաք զչիսաւորս ցեղից քահանայիցն՝ արս երկու
 ասան, և զեսեբեան. և զասամիան, և Ը նմ յեղբարոց
 56 նշ արս ասան: * Եւ կռեցաք և տուաք ցնն զարծաթ
 և զսակի, և զսպաս քահանայուէ կահու ասան նն՝ զոր
 պարգեւեաց մեզ թագաւորն և խորհրդակիցք նմ, և իշ-
 57 խանք՝ և ամ ինչ: * և կռեալ ետաւ ցնն արծաթ՝ տա-
 զանաս զեցարիւր յիսուն. և սպաս արծաթոյ հարիւր
 58 տաղանտ. և ոսկւոյ տաղանտս հարիւր. * և այլ կահ
 ոսկւոյ քան. և կահ պղնձոյ ոսւրբ և մաքուր ոսկե-
 59 գոյն՝ երկուասան: * Եւ ասացի ցնն. և գուք սրբեալք
 նն էք, և ամ սպասք տալք՝ նն է, և ոսկեղենք և ար-
 ծաթեղենք. ազնիւս արարեք առ մը. և մը ամ հարցն
 մերոց պահեցէ և հասուցէ խաղաղութի ի անդի սրբ
 60 բաւթի իւրոյ: * Արթուն կացեք և պահեցեք, մինչե-
 հա

(48) Ուստի. Եւ ամին առ մեզ արք, որք: (50) Ուստի. Ան-
 տաղանտ նշա՞. երկերիւր և քան: (51) Ուստի. խնդրե-
 ւոյ զչիւրութի: (55) Ուստի. Եւ զերեքսն: (60) Ուստի.
 Ի Զ Ը Ը

հասուցեալ տարիք զգտա ցգլխաւորս քահանայիցն
 և զհապաւոյ՝ և ցիւղեանս հայրապետաց իլի որ են յեմ:
 * զոր տակաւ պահապանաց տաճարին նն, և քահալ 61
 նոյնապետիցն և զհապաւոյ զարծաթ և զտակի, և զգլխ
 տարտաւգ՝ տարցին ի տաճարն նն որ է յեմ: * Եւ յա 62
 բուշեալ չաւցադ 'ի զեւոյն թերոյ, որ օր երկտաւ
 տան եր տմոյն առաջնայ, և եկաք հասաք յեմ: պահ
 պանեալք բարձրացեալ և զբարցեալ ձեռամբ նն: և
 փրկեաց զմեզ մեր նն մեր յեմ թշնամեաց մերոց - և
 հասաք ողջամբ և խաղաղութի յեմ: * Եւ յարծաթ հան 63
 զեւոյն աւաւրս երկս յեմ, յաւաւրն չարորդի կշտեալ
 առաւ զարծաթն և զտակի ի տուն նն նոյ մերոյ զգա
 հանայն մարտն ի ուրեանց, և որ ընդ նմս էին, * և 64
 զխաղաք փնեկեանց, և յովաւագոս յեւոքեան, և մե
 թոր տարանեան: և այլ զեւոյնք՝ ցորս առաւ իշտով
 և համարով: * և գրեցաւ կշիւ համարոյն յաւաւր յար 65
 մի: * Եւ որք երեւալն էին ընդիս 'ի գերուէն բարե- 66
 լայաւոյ՝ մատուցին պատարագս նն նոյ իլի: զաւարակս
 երկտաւ տան զն նմ իլի, խոյս իննսուն, * զաւինս եւ 67
 թանառան և երկու, նոխազս զն փրկութե երկտաւ
 տան: զայս նմ զոհս մատուցին առաջի նն նոյ իլի: * Եւ 68
 ետուն զգիր հրամանի թագաւորին ցգործակալս թա
 գաւորին, և ցիւղեանս և ցգաւառապետս տարաւ և փե-
 փիկեցաւ, և մեծան պատուով փառաւորեցաւ աղցն
 մեր՝ և տաճարն նն:

ՃԻ * Եւ ի կատարել այսր նմ, եկին առաջի իմ նահալ 69
 պետք և իլիւսոյն որդաւոյն իլի՝ և տան: անխալք երե
 նմ աղք որդաւոյն իլի՝ և իլիւսոյն նոյ, և քահանայցն և
 զհապաւոյ: * Խառնակեցան ընդ հեթանոսս՝ և Է պղ- 70
 աղցին, և ընդ պղծութեան նմ անհաւատիցն: Է. քա
 նանայցն, և ընդ քեռայցն, և ընդ փերեղայցն, և
 ընդ յերուսաղայցն, և ընդ մովսրայցն, և Է ամառնալ
 ցն, և ընդ գերգեռայցն, և ընդ եղամայցն: * Զմ 71
 օր ամառնայցն ընդ գտեւրս նոյ: Բնեւանք և որդեք
 իւրեանց: և խառնեցաւ սերմն որբութե իւրեանց Է

այլ

Որք ենն յեմ: (62) Ոմեհ. Եւ երկտալ հասաք յեմ, պա՝:
 (63) իլւաւ՝. 'ի Էլ' հանգեալք աւաւրս, նոյնալի՝ հասաք:
 Ուր մեհն տակն՝ և յարծաթ հանգալք: և այլ տակն: և
 յարծաթ հանգալք: (63) Յօրեմայի գովտեր. 'Խառն նն
 նոյ ֆոյ: (65) Ոմեհ. Եւ գրեցալ կշիւ համարոյն յա՝:
 (70) Աւր. Եւ ընդ ամառնայցն, և ընդ եղամայցն,
 և Է եղամայցն: (71) Աւր. Եւ խառնակեցաւ սերմն
 որ՝: (71) Ոմեհ. Ընդ աղքս հեթանոսաց: (71) Ոմեհ.
 Առաջնորդք չարք խառնակութեց այ՝:

- այսպէս Կենտոնաց երկրին . և ընկալան խնայք և
 մեծամեծք խաղաղութեւր զանդրեմունտ զայս յանձնես
 խորանց . քանզի նորա երկն առաջարդք չար խառնալ
 72 կուլմնս այսոյիկ : * Եւ եղև յորժամ լուսնի եւ զլսանս
 զայսոսիկ , պատահեցի զհանգերմս իմ . և մղաւ առեալ
 73 իստեւ մեծ արամեալ : * Եւ ժողովեցան առիս ամե-
 նեքան իբրև լուսն զպղան իմ , որ եր զի ան նոյ իլի :
 և անտեալ զիս զոր ինչ արարի 'ի ժրանդեմունտն նոյ .
 քանզի նապայ այնպէս արամեալ մինչև յերեկս , 'ի հա-
 74 անել ժամու զոհնց երեկորին . քն յարուցեալ 'ի սղոյն
 այնպէս պատահեալ էին հանգերմք իմ , և հանգերմ
 որդոյք կորացեալ էի : և համբարձեալ զմեռս իմ առ
 75 ար ան ազարակեցի , * և ասեմ . Տի՛ ամալնմք և զողանք
 76 առաջի երեսաց քոց , * քանզի մեզք մեր բազմացան առ
 Թաւել քան զզլուխս մեր , և անդրեմունտն մեր բարձ-
 77 րացան առաւել 'ի վերոյ քան զերկինս , * յամայ և 'ի
 ժամանակաց հարցն մերոց . և եմք մեք 'ի մղաւ մեծա-
 78 մեծս մինչև յայսօր : * Եւ զի մեզաց մերոց ' և ցանցաւ
 նայ հարցն մերոց մատնեցաք մեք 'ի գերուի հանգերմ
 եղարդք մերոյք , և Թազաւորքն մերոյք , և քանզ
 նայազաւորքն մերոյք . և ան՝ Թազաւորքն երկրի . առ
 կեալ զմեզ 'ի սուր սուսերի ' գերեցին զմեզ , և աներե-
 ցին զանգիս մեր , և եղեալք մեք ամեմ ' մինչև յայսօր
 79 ժամանակի : * Եւ այժմ որչափ եղև 'ի ժր մեր ողոր
 մունտն քո ար , 'ի Թողուլ արմատ և զուակ , և անուն
 80 'ի անգաւոյս յայտմ 'ի սրբուն քում : քն յայանեցեր զայս
 'ի ասանքն ան նոյ մերոյ . և ետուր մեզ կերակուր 'ի
 81 ժամանակս Ծառայութն մերոյ : * և 'ի գերութենն մեզ
 Թողեր զմեզ 'ի մեռաց ' աչ եղեր մեզ ար օգնական . և
 ետուր մեզ գամներ շնորհս առաջի Թազաւորին պար-
 սից . և պատահաց զմեզ , և զարմանեաց ան կապմա
 82 Եով : քն Թազաւորեաց զամենայն ան նոյ մերոյ . և կանգն-
 անաց և շինեաց զանապատն սկան . և կատարեաց ըզ-
 83 մեզ 'ի հրեաստանի և յեմ : * Եւ այժմ զի՛նչ տացուք
 պատահանի առաջի քո ար զի այսօր ան . քանզի ան
 ցար զորինք և զհրամանք քովք ար , զոր ետուր 'ի
 84 մեռն Ծառայինք քոց մարգարեից , * ասելով այսպէս .
 Ելե՛ք երկիրն զոր մոցես գու ժառանգել զնա , և եր
 կիր պղծեալ 'ի պղծութենցն ազգաց երկրին այնորիկ ,
 և

(78) Ոման . Եւ եղեալք մեք ամեմ : (81) Յորինալիս պա-
 րտե . Ու Թողեր զեւ : (84) Ոման . Յոր մատնեցես . .
 երկիր պղծեալ է 'ի պղծութենցն ազգաց երկրին , և առ-
 անգութիցն խորանց :

և ազատեալ թնայն իւրեանց լինն զնա: Թեպէք մի տալ 85
 նույնս գու ի գասերաց նի որդւոց քոց կանայս, և
 զգասերան մեր մի ապրելք որդւոց նի: Թեպէք զնա 86
 ցնս առնել խաղաղութի ընդ նի զամ ժամանակս, և
 եղբոր գու քորուսի ուսել զքորութիս երկրին. և
 ժառանգեացնն որդեք քո զերկիրն զայն յաւանական
 ժամանակաց: Թեպէք քամ մի անցք անցին շ մեզ 87
 զի գործաց մերոց, և զի չարաւե մեզաց մերոց: Թեպէք 88
 գու մի բաղմագութ թողեր զմեզս մեր, և ետուք մեզ
 պայտիսի զաւակ և արմատ. մեք գարձեալ խոտորեցաք
 անցանել զօրինեք քովք. և խոտանկեցաք ընդ ազա-
 զութիս հեթանոսաց երկրին: Թեպէք բարկացար մեզ 89
 ի կորուսանել զմեզ, մինչև ցայն վայր եթե ոչ մնացել
 արմատ, և զաւակ. և անուն մեր: Թեպէք 90
 արգար և նշմարիտ ես. զի սպառնցեր զաւակ մեր,
 այլ մնացաք զաւակ և արմատ մինչև ցայսօր: Թեպէք 91
 աւասիկ եմք պարտ առաջիք յանորենութիս մեր, և
 ծակս կարեմք կալ առաջի երեսաց քոց: զի բաղմացան
 անորենութեք և բարեք մեր՝ առաւել քան զչլուխս
 մեր: Թեպէք յորժամ եկաց յազութս եզր՝ հանգերձ խոտ 92
 ամբանութեքս պայտիսք, և ողորդք մեծամեծք. ան-
 կեալ էր ի վր երեսաց երկրի առաջի առնարին ան:
 Ժողովեցան առ նա ամ որ էին յեմ, ժողովուրդք բա-
 զումք՝ աղք և կանայք, երեսասորքք և կուսանք. քոք
 հոգք մեծամեծք էին ի բաղմունին: Թեպէք կարգաց յե 93
 քանիս ինչու յորդւոցն էլի, և ասէ ցեղք. մեք մեղաք
 առ մեր ամ, և ասաք կանայս յայլազեաց երկրին այ-
 տորիկ: Թեպէք և այժմ են այսօր անորենութեք ի միջի մե 94
 բում. եկեալք ամենեքեան՝ գիցուք երգմունս առաջի
 ան, և հանցուք ի բաց զկանայս մեր զոր առաք յայլալ
 գետաց, հանգերձ որդւոք իւրեանց. Թեպէք և հրամայեք 95
 յորենս ան այ մերոց: Արի վաղվադակի՝ և կատարեալ.
 Թեպէք առ քեզ են ամ իրք մեր, և մեք ընդ քեզ. զինչ և 96
 հրամայեցան՝ արասցուք: Թեպէք յարուցեալ եզր՝ երգք 97
 Զեւ.

(85) Ո՛հաւ. Մի ապրելք կանայս որդւոց նի: (87) Յե
 զինային ևս այդեւ գրեալ. Եւ որ ինչ քամ մի, յեպոյ է
 չեմ յաւելալ ի վրայ ծանիկ՝ ան. ի վինել անգամ. ուղ ա-
 շի ընտրենայիզ ներին. և քոք որոմ ոչ ուրեմ յայլ գրեալիս
 Քր երեւի. Բեդեւ և երեսն օրինակի խաղաղ անցանել զգամ
 մի. և օրինակի գրեալի միջոյ Բողոս յառաջ քան զգամն:
 (88) Այս. Այլ գու մի բաղմագութ թողեր զմեզս
 մեր: (88) Յօրինային. Մեք գարձեալ խոտորեցաք անցա-
 նել: (92) Ո՛հաւ. Ժողովեցան առ նա ամենեքեան, որք
 էին: (97) Ո՛հաւ. Եւ զամ ինչ առնել ըստ այսմ:

մեցոյց զիշխանս ցեղից քահանայիցն և զհապաւոց. և
զամ Ելի առնէլ Ը այսմ օրինակի. և երգուան :

ԳԼ. Թ.

- 1 Եւ յարուցեալ եղբ'ի սրահի տաճարին նն, չափաւ
2 'ի տունն յովհաննայ եղբաւորանց. * և մեք աւ
գաւ. հաց մշ ճաշակեաց, և ջուր մշ արբ, և ողբացեալ
'ի վր' անօրէնութեցն, և մեծամեծ մեղաց բազմունն :
3 * Եւ քարոզ կարգաց յամ հրէաստան' և յեմ', թէ աւ
մեներեան. որ ելեալ էին 'ի գերութիւն, եկեսցին և
4 ժողովեացին յեմ' : * և զհետ երկուց և երկից աւուրց որք
մշ ժամանեացն անգր' գտանալք յառաջնորդացն և
'ի ծերոցն, յափշտակեացն զստացուածս նի, և նորա
օտարացեալ արատքս ելցնէ զան զբազմութի ժողովր,
5 քոց զերուեն : * Եւ ժողովեցան ամենեկեան որ էին
յաղգէն յուգայ և բնիկամբնի մինչ ցերիս աւուրս յեմ',
յամանան իննորդի' 'ի քսաներորդ աւուրս ամայն :
6 * և նստան ընդ նմա ամ բազմութիւն' յընգարձակուն
սրահի տանն նն. և սարսուցեալք գողային վն ցրտու
7 թն մանրանոյն : * Եւ յարուցեալ եղբ' ասէ ցնի. գուգ
էք որ մեղայք' և արարէք կանայս 'ի գտերաց պլաղչ
8 գեաց, և յաւելէք զանօրէնութի 'ի վր' Ելի : * և արգ
տուք զոտարովանութի և զփառս նն նյ հարցն մերոց :
9 * և արարէք զկամս նր, և զտանալ որոշեցալք յամ հե
թանոսաց երկրի, և 'ի կանանց պլաղչեաց զորս արա
10 բէք : * Եւ միաբանեալ ամ բազմութիւն' աղաղակեցին
մեծամայն' և ասեն. այդպէս արասցուք ոնկ ասացերդ :
11 * այլ վն զի ժամանակս մմեռն է, և մեք բազմութի
յոյժ, և մշ կարեմք այսպէս ժուծեալ վրաց նեղու
թեւ. և գործս մշ թէ զմի օր է' կամ զերկուս, վն զի
12 յոյժ աստիկ մեղաք յիրսս յայս : * Արգ' կացցեն նշ
խանք և առաջնորդք 'ի վր' բազմութեւ, և ամ ուրուք
13 որոյ իցէ 'ի տուն իւր էին պլաղչի, * երթեալ պահան
ջեացն 'ի նմանէ ժամանակս. և իւրաքանչիւր անգիւցն
կացցեն ծերք և գառաւորք, և լուծեալ քուսեացն 'ի
մեծ զբարկութի նն. գեծամեծ չարեացս այսոցիկ զոր
14 գործեցաք : * Եւ զիշխանս աղայեւեանց, և եղեկիւս Թով
կեանց :

ԳԼ. Թ. (1) Ոհան. Եովհաննայ. և օհան յովհաննու :
(3) Ոհան. Որք ելեալք են 'ի գերութիւն : (5) Ոհան.
Քսաներդի աւուր : (6) Ոհան. Վն ցրտութե մմեռալ
նոյ : (9) Ոհան. Եւ գտանալ որոշեցալք : (11) Ոհան.
Այսպէս ժուծալ վն : և օհան. Ժուծ կալ վրացս
(14) Արգ. Ընկալան յամմինս առնել :

Գրանց՝ ընդունան յամենն առնել զայս և մատուցան
 և զէի՝ և սարատեոս , որք միաբանեցին ընդ նս . * և
 արարին ըստ նմի ուղ հրամայեցին որք ելեալ էին ի գե-
 րուԹէն : * Եւ ընտրեաց եղբ մբոս քահանայս իշխան
 և հայրապետս ըստ անուանց իւրեանց . և նստան յալ
 սամախին յամենեանն տամենբորդի , զի վճարեսցին իրեն
 * և Ժողովեալ ամին զարսն և զկանայս , որք անկին
 զայլազգիսն՝ մինչև յամիսն առաջներորդ : * Եւ զամ
 ի քահանայիցն որ Ժողովեալ էին , որք անկին զեւ
 նայս ուղազգեսցն , և էին խառնակեալ չամաբարտու-
 Թիսն : * Զորդւոցն յեսովայ յովսէփէկեանց և եղբորն
 նր՝ մաԹեոս , և եղիազարոս , և յորիբոս , և յովագան .
 * և սկսան հանել զկանայս իւրեանց զայլազգիս . և
 մատուցին իւրաքանչիւր խոյս՝ վն Թողութե մեղքն
 անդիտուԹէ : * Եւ յորդւոցն էմմովայ՝ անանիա , և
 բարդղէոս , և մանաս , և սամանաս , և յերիէլ , և աղ-
 րիսա : * Եւ յորդւոցն փասուր՝ եղիանաս , և մատթա :
 և մամայէլ , և նաԹանայէլ , և սկէԹիլեդոս , և սովթա :
 * Եւ յորդւոցն զհաւաքաց՝ յաղապարոս , և տեփա , և ի-
 նոս , այս ինքն է ապիստա , և փաԹեաս , որ և յուգան ,
 և յովեաս : * Ի սաղմոսասաց պաշտօնէիցն , եղիազ-
 արոս , բարդուրոս : * Ի գաւառականաց , սաղոմոն , և աղ-
 բանէս : * Եւ յէլէ . յորդւոցն փորոնայ՝ յերանա ,
 և յերգգիս , և մեղքիս , և միազէս , և եղիազարոս , և
 ասաբիս , և բանեոս : * Եւ յորդւոցն եղիակիմ՝ մա-
 Թանիս , զաբարիս , յերգրիէլ յովագիս յերիմի-
 և , այլեգիս : * Եւ յորդւոցն զաԹամ , եղիագաս , եղի-
 աբմա , ոթմիս , արիմովիմ , և սաբաԹոս , և զարգէս :
 * Եւ յորդւոցն բերեա՝ յովանէն , և անանիոս , և յո-
 զարգոս , և եմմեթոս : * Եւ յորդւոցն մանի՝ և զամ-
 սամուս , յերգէոս , յասուբոս , յասանլոս , և յեր-
 մովիմ : * Եւ յորդւոցն աբգի՝ նաԹոս , և մաթոս :
 զակուսոս , նաիգաս , մատաԹիս , և եսԹէլ , և բաղ-
 նոս , և մանասէ : * Եւ յորդւոցն աննաս՝ եղիազարոս ,
 և տասէս , և մեղքիս , և սաբէոս , և սիմէն , և բա-
 մէոս : * Եւ յորդւոցն առումաս՝ աննէոս , և մաթ-
 Թիս , և բանեոս , և եղիփապարոս , և մանասէ , և տ-
 մի : * Եւ յորդւոցն բասանի՝ երեմիս , և մամգիս ,
 իսմանրոս , և յուէլ , մամբգէ , և այլեգիս , և անոս ,
 բաբաթիոն , և անասիբոս , և մանիստանեմա , եղիաթի-
 բա

(15) Որնոք . Ըստ նմի որ հրամայեցին : (17) Որնոք . ՄԲ
 զև յամենն առաջներդ : (21) Որնոք . Եւ յորդւոցն եմով
 անանիա . և սամեաս : (22) Որնոք . Եւ սկէգորգոս , և
 ապիգոս : (31) Որնոք . Եւ մատաԹիս և անսկէլ :

բանուս, եղիաղի, սոմէիա, սեղեմիաս, նաթանիաս :
 35 Եւ յորդաոցն եզովցայ՝ այլեմ, եղբիէլ, աղայէլ, սա-
 36 զիկեաս, զարադիաս, եղեւիուէլ, բենեսիաս : * Այլ
 ամենեքեան էին որոց առեալ էր զկանայս այլազգեացն .
 և արձակեցին ի բաց զկանայս իւրեանց և զորդիս իւր-
 37 եանց : * Եւ բնակեցին քահանայքն և ղևտացիք, և յիւէ՝
 յեմ, և ի գաւառին . յամսամտին յամեանն Հինգերոր-
 38 զի : և որդիքն իւր բնակեցին ի բնակութիս իւրեանց :
 39 * Եւ ժողովեցան իմ բազմուէն միարան, յընդարձակ
 40 տեղի կողմանն արևելից, առաջի դրան տաճարին : * և
 41 ասացին ցեղք քահանայապետ և պատմիչ օրինացն, զի
 42 բերցէ զօրէնսն մովսիսի, զտուեալսն ի տէ մյ իւրի : * և
 43 եբեր ի մէջ եզր զօրէնսն առաջի իմ արանց և կանանց,
 44 և առաջի իմ քահանայիցն : Եւ լուսն զօրէնսն տն յամ
 45 սամտին եւ թնէրորդ ամեանն : * և կարգայր յառաջ
 46 նում դրան տաճարին յընդարձակին, յառաւուտէ մինչև
 47 զօրէնսն արևելի իմ արանց և կանանց, և լսէին և
 48 ի միտ տանուին իմ բազմուէն զօրէնսն տն մյ : * Եւ
 49 կայր եզր քահանայ և պատմիչ օրինացն տն ի վր փայլ
 50 տեղին բեմի, զոր կազմեալ էր : * և կային մեա առ նա
 51 յաջմէ կողմանէ՝ մատուցի, սամուս, անանիաս, աղա
 52 բիաս, ուրիաս, եղեկիաս, բաազսամուս : * և յահելէ
 53 կազմանէ՝ փաղթեոս, միսայէլ, մեգիբիաս, զովթաս,
 54 ուբուս, նաբարիաս, զաբարիաս : * Եւ առեալ ի ձեռն
 55 եզրի զցիրս օրինացն . քանզի նստէր մեծաւ փառք ա-
 56 ռաջի ամենեցուն . և իմ բազմութիւն նստէին առաջի
 57 նր : * Եւ յորժամ երաց զցիրս օրինացն՝ յառն կային
 58 իմ բազմութիւն . և օրհնեաց եզր զտր իմ բարձրեալ՝
 59 զմեծ զտաւառով ի վասննակալ : * և միաբան իմ բազ-
 60 մութիւն տեբր, ամէն : և ամբարձեալ զձեռն իւրեանց
 61 ի վեր՝ անկանէին յերկիր ի վր երեսաց իւրեանց, և
 62 երկիր պազանէին տն մյ : * Եւ յեսուս, և աննուս, և
 63 տարաբիաս, և յադինուս, և յադուբաս, սարաուէոս,
 64 ուգեաս, մաննէաս, և կադիտաս, ազարիաս, և յոզաբ-
 65 դուս, և անանիաս փխլաթոս : * Այս էին ղևտացիքն,
 66 որ ուսուցանէին ժողովրդեանն զօրէնս տն, և տային
 նշ

(36) Յօրէնայի պատկեր . Որոց առեալ էր : (37) Բապան .
 Յամեանն եւ թնէրորդի : (40) Ո՛հնէ . Զօրէնսն մով-
 սիսի որ ի տնէ յամուս : (41) Ո՛հնէ . Եւ կարգայր եզր
 յառաջնում դրան : (43) Ո՛հնէ . Եւ կային մեա առ նա :
 (44) Ո՛հնէ . Նաբարիաս զաբարիաս : (45) Ո՛հնէ . Եւ
 առեալ ի ձեռն եզրի : (48) Ո՛հնէ . Եւ յեսուս և աննուս
 .. և յադուբաս ... և անանիաս փխլաթոս :

նց 'ի միտ առնուլ : և ընտին օրինաքն ան ար : և Եւ ա 50
 սէ տառաբարտէս՝ ցեղք քահանայ և պատմիչ օրինացն
 ան և ցղւտացինսն , որք ուսուցանէին զբազմութիւն : * ա 51
 սէ ցնն առնիլ ամենեցուն . օրս այս է՝ օր սրբութե
 ան . և ամենեքեան են լուծեալք 'ի լսել օրինացն ան .
 * Կնացէք և երթայք կերայք զպարտառուի , և արբէք 52
 զքաղցրութիւն . և առաքեցէք զգիր այնոցիկ որք ճշն աւ
 նիցին ինչ . * Վն զի սուրբ է օրս այս ան , և մի տրամե
 ցուցանէք զսա . քանզի ան ան է որ փառաւորեաց ըզ
 մեղ : * Եւ զկտացիքն ան հրամայեցին բազմութեան՝ և 54
 ասեն . օրս այս սուրբ է՝ և մի տրամեցուցանէք զսա :
 * Եւ ասեն ցաղմութիւն , որոյ կայցէ՝ կերեցէ և արբցէ՝ 55
 և ուրախ լիցի . և տացէ այնմիկ որոյ ճշն կայցէ , և ե
 ղիցին ամենեքեան ուրախ այսօր յոյժ . Վն զի լսայք և
 'ի միտ առնէք զբանս օրինաց ան , յորս զուրք ժողովե
 ցայք , և մեք ուսուցայք ձեզ :

Կարգիւ Եւ Աւագին :

(52) Յօրինալին բառս՝ զգիր , լսիրդիւն և լսուիւալ , ընդօրէ
 նախն իմանայ բառու զգիր . և հանալ 'ի լսիրդի բառուին
 'ի լուսանցս գրէ . զոր մէ բառս 'ի բառանին համայնս այլոց :
 (53) Ոման . Վն զի սր օրս այս ան : (55) Ոման . Եւ
 ասեն բազմութիւն , որոյ կայցէ . . որոյ ոչ կայցէ : Ու
 իսն 'ի լսանալի յաւելու համար 56 * Եւ ժողովեցան բազմութիւն
 յեմ քանիւ զարտառին , ըստ պարտաւրանայ ան ան , Եւ ի
 'ի լսանալի ոման , կարտառումն Եւ զբայ Աւագին :

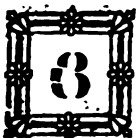
Հանգամանք դիտոյ: Երկրորդ Եղբայ:

Գ խիտ էլէի՝ որ անուանեալ իւրի Ե՛լբ Երկրորդ • զոյն պարս
 յա՛ի Երկրորդի զոր հաւաքին էլէի: Տայն 'ի խորս գլխ
 խոյն զանգանեալ • և այնմ ևս; զի է ինչ զոր առաջինն զազ
 զէ և երկրորդ ճէ: Աւր՝ զի առջեան ունիցիս զհամայնաւ
 Բին • վարժ գլխոյ Երկրորդս էլբայ, յանցիւր գեղաւի՛ն անա
 րեղով Գրչես Գրոշեալ, և ինչ որոմ գլխոյ առաջնոյ Գրոշն հա
 ճայանին խորտանելու գլխիսն՝ խորտարեղով առ ընկեր նոցին
 Գրչես Գրոշեալ:

Ե.Չ.Ր.Ա.Յ.Ե.Ր.Կ.Ր.ՈՐ.Դ

ԳԼ. Ա

- Յ** ԱՌԱՋՆՈՒՄ ԱՄԻՆ ԿԻԼ **Ա**
 րոսի արքայի պարսից, 'ի կատարել բա
 ճինն ան 'ի բերանոյ երեմիայի մարգարէի
 զարթոյց ամբողջն կիւրոսի Թագաւորին
 պարսից, և Եւմ հրամանս պատուիրանի յամ Թագաւո
 րուն իւրում. և գրեաց առ ամենեւեան օրինակ զայս:
2 * Այսպէս ասէ կիւրոս Թագաւոր պարսից • զամ Թա
 գաւորուն երկրի Եւմ ինձ ամբ ամբ երկնից • և նա՛ հրա
 մայեաց ինձ անտէր և շինեղ նմա տաճար յեմ հրէաս
3 ասնի: * Ո՛ր պէ և իցէ 'ի ձեզ յամ ժողովրդեան ան, չե
 որում է ամ նր չե նմա՝ ելցէ յեմ հրէաստանի, և շին
 նեացէ զանան անն ան իւր • և ինքն ամ որ բնակեալ է
4 յեմ, եղիցի՛ ընդ նմա: * Եւ զամ պատրաստուել իւր
 ասցէ Է իւր, և տարցի 'ի տեղին յայն ուր ինքն բնա
 կես

* Զհամայնաւ գլխոյ Երկրորդ Եղբայ, զոր առաջնոյ, որ 'ի
 նախորդէն անարեղով և խորտարեղովս արդիւ, ոչ և ունին
 անգրչեպի օրինակ: Զի գլխորդէ և բուրազորդէ նախակցաւ
 'ի վերագիրն անտէր անին՝ Եղբ • իմ Եղբայս Երկրորդ •
 Գլ. ա. (3) Ո՛րում • Յամ 'ի ժողովրդեան ան: (4) Յե
 ռնակն արտեղ • Եւ ասցէ այ ընդ իւր զամ:

կենցե. և առցե արդ. Է իւր զեմ՝ կաղանձ իւր՝ որ թոյ
 և իցե, արծաթեղեն և ոսկեղեն, և զայլ կահ և զամա-
 սուն՝ հանգերձ ընկերաց՝ իւրեանց առցեն Է իւրեանս
 'ի պատրաստուի առնարին ան՝ նոյնմ։ * Եւ թաթեան
 իշխանը հայրապետաց որդւոցն յուզայ և բնիկամբնի,
 և քահանայքն և զևասցիք ամենեքեան՝ զորոց զարթոյց
 նոյն զորդիս նոյն ելանել և շինել զառնարն ան նոյնմ։
 * Եւ ամենեքեան որ շուրջ էին զնոցաբ՝ օգնէին և զ-
 րացուցանէին զմեռոնոյ՝ տալով արծաթ և ոսկի, և ըզ-
 կահ և զամասուն, և ընծայիւք և պատարագաբ լցաւ զա-
 նիկն զնոյն։ * Եւ Թագաւորն կիւրոս նա բերել զեմ
 տպաս և զկահ առնարին ան զոր ան նարուքագան-
 սոր յեմէ. և ետ 'ի պահ 'ի տունն սասանանոց իւրոց։
 * ետ բերել զայն եմ՝ կիւրոս Թագաւոր պարսկոյ 'ի
 մեռն միջրագասայ զանձաւորի, և համարեալ՝ ետ
 ցսամանասար իշխան յուզայ։ * Եւ այս է Թիւ համար-
 րոցն, զոհարանք օսկեղէնք երեսուն, և զոհարանք
 սպասուն արծաթեղէնք՝ հազար քսան և ինն։ * Եւ
 ևասանք օսկիք՝ երեսուն, և արծաթեղէնք՝ կրկին հա-
 զար։ * եմ կահք օսկեղէնք և արծաթեղէնք՝ հինգ հա-
 զար և չորեքհարիւր։

Եւ ընդ եմ որ էին ընդ սամանասարայ և ընդ երկոց
 գերութեն 'ի թաթելանէ յեմ։

ԴԼ. Բ.

Եւ յս են որդիքն Ելի, ըստ իւրաքանչիւր անգիւցն։
 * որ ելանէին 'ի գերութեն զոր գերեաց նարուք-
 գանասար Թագաւոր թաթելացոյ 'ի թաթելոն, զորաւ և
 զարմոյց կիւրոս 'ի թաթելոնէ յեմ և 'ի հրեաստան՝ ոչ
 յիւրաքանչիւր քաղաք։ * Եւ որք էին երեսլ Է զորա-
 թաթելի, յեսու, նեեմ, տարեսա, հակի, զեսա, մարգ-
 քեսա, բաղասան, մաափար, բաղուար, հակում, բաա-
 նայ։ Այս է Թիւ ժողովրդեան որդւոցն Ելի։ * Որ
 քիչ փորոսայ՝ երկուհազար հարիւր եւթանասուն և
 երկու։ * որքիչ սափասայ՝ չորեքհարիւր եւթանա-
 սուն և երկու։ * որքիչ արեսայ՝ եւթն հարիւր եւթան-
 նասուն և զնոյն։ * որքիչ նեեմթաղիմ մովաղացոյ, և
 որդւոց յեսուայ, և հովարայ՝ երկու հազար ութ հա-
 րիւր և երկուսասան։ * Որքիչ յեղամայ՝ երկուհազար
 երկերիւր յեսուն և չորս։ * որքիչ զատանայ՝ ինն հա-
 րիւր քսանասուն և հինգ։ * որքիչ քորոսայ՝ եւթանա-
 րիւր։

(9) Ոմեռ. Այս է Թիւ համարոցն։

ԳԼ. Բ. (2) Այս. Թեսու. նեեմ. տարեսա։

10 թիւք յիսուն : * որգիւք բանեայ՝ հազար քառասուն և
 11 ութ : * որգիւք բիբեայ՝ ութհարիւր քսան և երեք : * Որ
 12 գիւք արգմայ՝ երեքհազար երեքհարիւր քսան և երկու :
 13 * որգիւք ազօնիկանայ՝ ութ հարիւր եւթանասուն և
 14 եւթն : * որգիւք բոսերայ՝ երկու հազար ութհարիւր
 15 և զից : * որգիւք ազգիմեայ՝ չորեքհարիւր յիսուն և
 17 չորս : * Որգիւք արեւելեկեայ՝ քննասուն և զից : * որգիւք
 18 բնասեայ՝ երեք հարիւր քսան և երեք : * որգիւք գաթե
 19 թի՛կննասուն և հինգ : * որգիւք բեթղեհեմ՝ հարիւր քսան
 20 և երեք : * որգիւք նեաափայ՝ յիսուն և զից : * որգիւք աւ
 22 նաթովթ՝ հարիւր քսան և ութ : * որգիւք ասմովթ՝ քու
 23 ասասուն և երկու : * Որգիւք կարիաթարիմ՝ քափերայ և
 24 բերովթ՝ եւթնհարիւր քառասուն և երեք : * որգիւք հը
 25 ասասանայ և գոյերայ՝ հազար քսան և մի : * որգիւք մաք
 28 մաս հարիւր քսան և երկու : * որգիւք բեթեղեայ և յե
 29 փեայ՝ չորեքհարիւր քսան և երեք : * որգիւք նաթովթ՝
 30 յիսուն և երկու : * որգիւք մահերիմ՝ հարիւր յիսուն և
 31 զից : * որգիւք եզամերայ՝ հազար երկեղիւր յիսուն և
 32 չորս : * որգիւք երամ՝ երեքհարիւր քսան : * որգիւք զիգ
 33 զնե գովգապ ի գեմեայ՝ եւթն հարիւր քսան և հինգ :
 34 * որգիւք յերիւյ՝ երեքհարիւր քառասուն և հինգ : * որ
 35 գիւք սննայ՝ երեքհազար զեցհարիւր երեսուն : * Եւ
 36 որգիւք քահանայիցն , որգիւք յեզուայ ասնն յիսուայ
 37 յովսեփեկեանց՝ քննհարիւր եւթանասուն և երեք : * որ
 38 գիւք եմեր՝ հազար յիսուն և երկու : * որգիւք փասուր՝
 39 հազար երկեղիւր քառասուն և հինգ : * որգիւք երեմ՝
 40 հազար եւթնհարիւր : * Եւ զեասայիցն . որգիւք յիսու
 և կազմէլ որգուցն սեգուփա՝ եւթանասուն և չորս :
 41 * Եւ որ եթն սաղմոսասացք և երգեցիկք . որգիւքն աւ
 42 սափայ՝ հարիւր քսան և ութ : * Որգիւք գոնապանացն .
 որգիւք եզուամ . որգիւք աստեր . որգիւք սեղմնն . որգիւք
 սեփուր . որգիւք ասիտայ . որգիւք սուբայի . ամնե
 43 քեան հարիւր երեսուն և քնն : * Եւ նաթանայ՝ որգիւք
 44 տաղայ . որգիւք ասուփայ . որգիւք տաթովթ : * որգիւք
 45 կերաւ . որգիւք սիայ . որգիւք փաղովն : * որգիւք զու
 46 բանայ , որգիւք աղարայ , որգիւք ակուբ : * որգիւք աւ
 47 գաթ . որգիւք սաղամի . որգիւք սնան . * որգիւք զեգ
 48 զեւ . որգիւք գասար . որգիւք հապիայ . * Որգիւք հաւ
 49 սուլն . որգիւք նեկովքան . որգիւք գաղամ : * որգիւք զա
 50 լայ . որգիւք փասե . որգիւք բասի . * որգիւք ասննայ .

որ

(12) Ուփն . Որգիւք արգեայ՝ հազար : (17) Ուփն . Քսան
 և հինգ : (31) Աւս . Որգիւք եղեմարայ : (33) Ուփն . Չով
 քազիգ և ոնայ : (42) Ուփն . Որգիւք ակուբ : (48) Ու
 փն . Որգիւք գաղամ : (49) Ուփն . Որգիւք փաղե :

որդիք մոզանիմ. որդիք նեփուսիմ. * որդիք բախտիմ. 51
 որդիք ակուփայ. որդիք արսւր. * որդիք բաւապովթ. 52
 որդիք փաշայ. որդիք արսայ. * որդիք բարկոս. որդիք 53
 ակաարայ. որդիք թամայ. * որդիք նեփուսայ. որդիք ա- 54
 ակուփայ. * Որդիք ծառայից սողոմնի. որդիք ստակ. 55
 որդիք աստփերաթ. որդիք փակդուրայ. * որդիք յե- 56
 դայ. որդիք կերդոն. որդիք կերդիել. * որդիք սա- 57
 փատիայ. որդիք աստիդ. որդիք փաքերովթայ ասա-
 բում. որդիք եմէի: * Ամենայն որդիք նաթանայ, և 58
 որդիք ծառայից սողոմնի, երեքհարիւր իննսուն և եր-
 կու: * Եւ այս են ելեալքն 'ի թեղմեղէք թեղարեսա, 59
 քերուր. եղար. եմեր: և ոչ կարացին պատմել զտուն
 հարցն իւրեանց, եթէ իցէ զաւակ նց յիւր: * Որդիք 60
 դաւաղայ. որդիք տուբիու. որդիք նեկովդայ, վեց
 հարիւր յիսուն և երկու: * Եւ յորդուց քահանայիցն՝ 61
 որդիք արբաիայ. որդի ակուս. որդիք բերդեղայի. իբրեւ
 առին 'ի գաստերացն բերդեղայի գաղաղացւոյ իւրեանց
 կանայս, և եղև մոռացումն անուանց նց: * Եւ խնդրե- 62
 ցաւ աղգահամար գրոց նց՝ և ոչ դտաւ, և որդեցին զնո
 'ի քահանայիցն: * և ասէ անամեօիթա ցնո, չէ արժան 63
 ձեզ ուսել 'ի սրբութե սրբուեցն՝ մինչև յարիցէ քա-
 հանայապետ՝ և յայտնեալ ցուցցէ, և նովաւ լուսաւո-
 րեսցի նոմ մինչև 'ի սպառ: * Եւ էր նոմ եկեղեցին միան 64
 դամայն, չորք բեւրք և երկուհազար և երեքհարիւր
 վաթսուն. * առանց ծաղայից և աղայնաց իւրեանց. 65
 և կրասերք նց եւթն հազար երեք հարիւր երեսուն և
 հինգ: և երգիչք սաղմոսասաց նց արք և կանայք՝ երկե-
 րիւր: * Չիք նց՝ եւթն հարիւր երեսուն և վեց: 20 66
 րիւր նց՝ երկերիւր քառասուն և եւթն: * ուղղք նց՝ չո- 67
 րեքհարիւր երեսուն և հինգ: Եւք նց՝ վեցհազար եւթն
 հարիւր քսան: * Եւ իշխանք հայրապետացն որք եկին 'ի 68
 տունն ան յեմ, նպաստաւորեցան 'ի տունն այ 'ի պատ-
 րաստութի շինութե նր. * որչափ և էր 'ի ջորութե նց, 69
 ետուն 'ի կաղմած գանձու գործաւորուն. ասի՛ր գիդ-
 րաբնոյս վեց բեւր և հազար, և հարիւր պատմունանա
 քահանայիցն:

Գ
 Զ * Եւ նստան քահանայքն և զևացիքն, և 'ի Ժողովք 70
 գոցն, և երգեցիկքն, և գոնապանքն, և նաթանացիքն
 'ի քաղաք իւրեանց. և նոմ իէլ յիւրաքանչիւր քաղաքս:
 ԳԼ.

(60) Ոման. Որդիք գաղաւայ: (61) Յօրեմայն. Բերդե-
 վայի գաղաղացւոյ իւր:՝ Ուշոման. Գաղաղացի, յիւր
 եանց: (65) Ոման. Եւ կրասերք նոցա հազարք երեք
 հա: (65) Ոման. Երեսուն և եւթն. և երգիչք սաղմո-
 սաց նց արք: (69) Ոման. Եր 'ի ջորութե նց:

ԳԼ. Գ.

- 1 Եւ ժամանեալ էհասա մին եւթներորդ. և եկն որ
գեղն էլ յերազանդիւր քաղաքս. և ժողովեցան
- 2 ամ ժողովուրդն իբրեւ զմի ոլոր յեմ. * Եւ յարեալ յե
սաւ յովսէփէկեանց՝ և եղբարք նր քահանայք. և զորա
բարեւ որդի սաղաթիէլի, և եղբարք նր վեց. և շինե
ցին սեղան զահից ան նոյ էլ յի մատուցանել ի վերայ նր
ողջակէզս. ըստ գրեւոցն յորինոն մովսիսի առնն նոյ :
- 3 * և պատրաստեցին զքահարանն ը կազմուէ իւրում.
վն զի կասկածէին յազգաց երկրին. և մատուցին ի վր
նր ողջակէզս վաղվապակի ան նոյ իւրեանց. մի՛ ընդ ա
- 4 ռաւասս, և մի՛ ընդ երեկոյս : * Եւ արարին զտան տա
ղաւաքահարացն ըստ գրեւոցն, և ողջակէզս պարտարե
5 ի մի թուեալ ուն և պատուիրեալ էր նոյ : * և մատու
ցանէին այլևս ողջակէզս յամապղլւիս, և ի շարաթս,
և յամ Թան տարեկանաց ան սրբութեց. և զնամ ախա
- 6 մայիցն զոր մեղանչին ան : * Եւ յառաջնում ամսեանն
եւթներորդի սկսան մատուցանել ողջակէզս ան նոյ : և
- 7 տանն ոչ ես էր հիմն արկեալ : * Եւ ետուն արծաթ
քարահատացն և հիւտանցն, և կերակուրս և ըմպելիս
և ձէթ՝ սիդոնացւոց՝ և Թիւքացւոց, և բերէին փայտս
մայրս ի լէբանանէ Է Ծով ի յապպէ՝ ուն և հրամայեալ
նոյ կերոս Թագաւոր պարսից :
- 8 * Եւ յերկրորդ ամի ելանելոյն նոյ յորժամ եկին ի տա Դ
շարն ան յեմ յամսեանն երկրորդի սկսաւ զորաբա
րեւ սաղաթիէլեանց՝ և յեղաւ յովսէփէկեանց, և եղ
բարք նոյ, և քահանայքն և ղեաացիքն և ամեկեալքն
ի փերութեն յեմ. և կացուցին ղեաացիսն ի քանաւ
մանից և ի վեր վերակացուս ի վր գործոց տանն ան :
- 9 * Եւ յեղաւ, և որդիք նր և եղբարք նր. կազմել և որ
գեղ նր. և որդիք յուգայ վերակացուք ի վր գործոց
տանն ան. որդիք ենագաղ. և եղբարք նորա ղեաացիք :
- 10 * Եւ արկին հիմն, և սկսան շինել զտունն ան. և կային
քահանայքն ղեկեցեալ զպատմութեանն, և հարկանէին
զփոզս իւրեանց. և ղեաացիքն որդիք աստփայ ծընծ
ղայիւք օրհնէին զնր ամ ուն և կարգեալ գաւթի Թա
գաւոր էլ ի : * և անն ոլոր ընկեր իւր իտառովան և
11 ղերուք՝ և գոհացարեւք զնն, զի քաղաք է մի յաւիտեան

ԳԼ. Գ. (1) Ուստի. Եւ ժամանեալ էհասա ա՝ : (6) Ուստի. Եւ յառաջնում ամսուր ամսեանն : (9) Ուստի. ի վերայ գործոց տանն ան : (10) Ուստի. Ուն և կարգեալ գաւթի Թագաւոր : (11) Ուստի. Վն զի արկան հիմնելը տանն :

է որորմութիւնն նր 'ի վր իշի: Եւ թմ ժողովուրդն մի
ծածայն օրհնէին զար թմ իշի. զս զի անկան հիմունք
տանն նն: * Եւ բազումք 'ի քահանայիցն' և յիշատակացն,
և յիշխանաց' և 'ի հազարապետացն' և 'ի մերայն' որոց
տեսակայիք զտանայն նն. և յայնժամ տեսին աչք խոյ
ևանց զհիմնն նր, լային մեծամայն. և ժողովուրդն թմ
նշանակէին զաւրախութիւն, և բարձրացուցանէին զմայն
իւրեանց: * Եւ յայք եր 'ի ժողովուրդեանն որ կարէր զի:
անշ' և լսել զմայն ուրախութեն. զս զի ժողովուրդն
ազազակեր մեծամայն, և լսելի լինէր մայնն մինչև 'ի
հեռուստ տեղիս:

ԴԼ. Դ.

Լ Եւ լուսնն որք նեղէին զուզայ և զանձաւորն և թէ
որգիւնն իշի ելեալքն 'ի գերութեն շինէն զտունն
այ իշի. * Եւ մերձեցան առ զորաբարեւ և առ իշխանս
հայրապետացն, և տանն ցնոտա. շինեցեալք և մէք ընդ
մեզ, և ուղ և զուք ինդրեացուք 'ի նն այ մերմ. քանզի
և մէք նոյնպէս զսինքն զոհս, յորէ յորմէ ասորդան թալ
զաւար ասորուոց ան զմեզ պար: * Եւ տանն ցնն զ
բարաբեւ' և յետու յախեցեկեանց' և մայրոցք ինտա
նոց հայրապետացն իշի. սչ և արժան մեզ և մեզ հա
տարակ շինել զտունն նն այ մերոյ, մէք մեզին իսկ չի
նեացուք զտունն նն այ իշի, ուղ հրամայեաց մեզ կե
րոս թաղաւոր պարսից:

Ե * Եւ ժողովուրդք երկրին այնորիկ լբուցանէին զմեռս
ժողովորդեանն հրէաստանի, և խոքանէին զնս 'ի շինե
լոյ. * Եւ կալեալ զարձաւորս' խորհէին զնս խափանել
զմե' աւուրս կիւրոսի թագաւորունն պարսից, մինչ
յաւուրս դարեհի պարսից արքայի: * 'Ի թագաւորու
թեն ստարոյթբու պարսից' իսկզբան թագաւորուն
նր գրեցին թուղթ որք ընակեալ էին 'ի հրէաստանի և
յեմն * Եւ գրեցին յաւուրս արտասեպի' միթրիգտանս,
տարեկոյ, հանգերմ և այլ ծառայիք նր հարկահանդն,
և գրեցին գիր ասորերէն. և եր զնս թարգմանեալ հը
տեւում բաազաթմ * Եւ այս են բանք թալթոյն զոր պ
աւա

(12) Ռեմ. Եւ յիշխանաց և 'ի հայրապետացն և 'ի մե'.

(13) Ռեմ. Եւ ինչև 'ի վերուստ տեղիս:

ԳԼ. Դ. (1) Ռեմ. Եւ ինչև զտունն նն այ իշի: (6) Յը
քինալի. Ստարոյթբու պար: (7) 'Ի լա'-. Յաւուրս ար
տալեպի միթրի'. Կանայն ռանց 'ի բաթ': (7) Ռեմ.
Հանգերմ և այլոց ծա': (8) Ռեմ. Եւ բանք թալթոյն
... յոյս կողմն գետցն: (8) Յըքինալի 'ի լա'-. Եւ ինչև

- առաջնցն նորա առ արաստան Թագաւոր : Յառաջ քո
 9 որ եմք բնակեալ յոյժ կողմն գետոյն . * հռեում՝ բա-
 րաբեմ, և սամաւոյի գրէշ, և այլևս ծառայակիցք մեր,
 գեներէս, սփաթ, սքայիէ, տարփապէէ, ակերսէէ,
 10 որուէէ, բարեւոնէէ, սորանա, քենգաւեհ : * և այլ
 մնացեալ աղք, զորս բնակեցողց ասեմափար մեծ և
 պատուական 'ի քաղաքս սոմարոմ, այսինքն սամարիա
 13 յայս կողմն գետոյն : * առ արաստան Թագաւոր խա-
 ղաղութն : Այժմ գիտութն լիցի քեզ Թագաւոր որ
 եթէ քաղաքն այն չինեսցի, և պարիսպք նշ կանգնեալ
 14 չին, հարկս քեզ մէջ տայ . * այլև ընդգրկմադարմ ևս
 լիցին Թագաւորաց . և զայնպիսի յանգձուի մէջ թ-
 գեմ Թագաւորաց մէկամբք տեսանել : և վն այսր նմ
 15 գրեցաք առ մեզ Թագաւոր . * զի տեսցեն և արասցես,
 և գացես 'ի գիրս յեղատակարանաց հարցն քոց, և գի-
 տացեալ եթէ քաղաքս այս ապստամբողաց է . և յնմ
 ժամ ընդգէմ կացին Թագաւորաց : և ապաստան են
 նմ փախտելից յնմ ժամանակս յաւիտեանից . և վն այսալ
 16 բիւլ քաղաքս այս իսկ աւերեցաւ : * Արդ առաջ մեք
 քեզ գիտել Թագաւոր, եթէ քաղաքս այս չինեսցի' և
 17 պարիսպք սորա կանգնեցին' չի քեզ խաղաղութն : * Եւ
 առաջնցն Թագաւորն առ հռեում բարաբեմ' և կամ
 սորի գրէշ, և այլ ծառայակցաց նշ որք բնակեալ էին
 'ի սամարիա, և մնացորդացն յայնկողմն գետոյն, և ա-
 18 սէ : խաղաղութն ընդ մեզ . * զհարկահանս զորս ալ
 առաջնցք առիս, մտեալ առաջի իմ և տեղեկացուցեալ
 19 ինմ զնմ . * հասի 'ի վթ, և գտի զի քաղաքք այդ յա-
 ւիտեանս ժամանակաց ապստամբ է, և ընդգէմ Թա-
 20 գաւորաց լեւել է . * և Թագաւորք հզորք և բաժաւորք
 կացեալ են յնմ, բաժացեալ կալեալ զայն կողմն արեւ-
 մուտից՝ յոյն կողմն եփրատ գետոյ : Արդ՝ գիւր 'ի վերայ
 քոցս հարկս և հասս, զի մի և այլ կամակարեալ բոա-
 21 նացին : * արդ այժմ տուեալ մեզ տեղեկութի, եր-
 Թեք արգելիք և խափանեցիք զգործս նշ, զի մի չի
 22 նեցի քաղաքն : * և մի ներեք նշ և Թողացուցանէք,
 այլ փոյթ յանմին կալեալ պահանջել զնմ հարկս և ըզ-
 հասս . զի մի երբեք բազմացին և զորացին, և լիցին
 ընդ

նշանի խաղիս, միւս սեանի 17 : (9) Յորինի . Արուէէ :
 (9) Որնէ . Մփարտաթաղայի . տար' : (13) Որնէ . Առ-
 արաս Թագաւոր խաղաղութն : (14) Որնէ . Եւս լի
 նին Թագաւորաց : (17) Ուիտ 'ի լա' . Եւ սամարի
 գրէշ, և այլ : (20) Ուիտ . Եւ այլ կամակարեալ բաժաւ-
 րն : (22) Որնէ . Եւ Թաղացուցանէք . . յանմին կա-
 լեալ պահանջել զնմ հարկս :

ընդգրկման թափափուրաց : * Յայնժամ հարկահանն աղաղ :
տաս թափափուրի՝ այսինքն է արտաշեսի՝ բերեալ հաղ :
գաց զգիրն առաջի հոստիմայ՝ և սամայի գրէի . և ծա :
ռայակցաց նք : և ելեալ փութապէս յեմ և ի հրէա :
տան մեծաւ զորութիւն : և այրու ձիով արգելին և խափա :
նեցին զհրէայն ի շինելոյ : * Յայնժամ խափանեալ գա :
տարկացաւ գործ տաճարին ան նոյ յեմ . և եր գտաւոր :
կայեալ մինչև յերկրորդ ամի գարեհի արքայի սպարակց :

ԳԼ. Ե.

Զ և մարգարեանային անգեաւ և զաբարիաւ ազգը :
վայ, մարգարեանային ի վերայ հրէաստանի և եփ :
յանուն ան նոյ ելի : * Յայնժամ յարեան զարաբարեղ :
թափափեւեանց , և յետու յովսեփեկեանց՝ և ակտան շի :
նել զառան ան նոյ ելի , և միաբանեալ ընդ նմ մարգա :
րէքն նոյ օգնէին նոյ : * Յայնժամ ժամանակի եկն առն :
թաթանա ի իսկան կողմանց գերադն եփրատաւ , և սամ :
բարուզան , և ծառայակիցք նոյ , և ասնն ցնն . ո՞ր հաղ :
մոցեաց ձեռ շինել զառան զայս , և կամ ո՞ր բանի :
կանգնեցեալ զաշտարակս գորա * և կամ զի՞նչ անեալեք :
են արանցն այնոցիկ որքեն առաջնորդք շինելոյ զա :
ղաքս զայս : * Եւ եկն աչք ան նոյ ի վր հրէիցն գաղ :
մելոցն ի գերութեն , և ոչ խափանեցին զնոսա մինչև :
տայնն գիտել գարեհի արքայի : և յայնժամ ասացե :
ցին զհարկահանս վա իրացս այսոցիկ՝ զի տեղեկացն :
գրով : * Եւ այս է գրեալ : Թաթանա ի իսկան կողմանց գե :
տայն , և սամբարուզան՝ և ծառայակիցք նոյ , փառա :
քեի և ևեհիմ . * գարեհի թափափուրի խաղաղութի բա :
ղամ , * գիտութիցի թափափուրի , զի երթեալ մի :
յերկիրն հրէաստանի ի քաղաքն եկմ , տեսաք զառանգն :
ան նոյ մեծի , զի շինէին ընտիր քարանդիք , և փայլաւ սա :
հանկս զնեկն յարմն . և գարնն եր յաշտակ , և յառա :
ջէր ի մեռն նոյ : * Յայնժամ հարցաք ցնեւս նոյ և ա :
նեմք .

(23) Ունի . Եւ սամայի գրէի , և ծառայակցաց նոյ :
(23) Ունի . Զորութիւն , և այր և ձիով :
Գլ. Ե. (1) Յերիմայի՝ իւրեւ վրիպակա փրկի յաւելաւե՝
մեծ զաբարիաւ (և) ազգովայ . զորով ցնեց արտաւ զնեղ :
հանայն այլոյ և զաբարիաւ ազգովայ . ք . որի ազգովայ .
նի զնի սորեւ փ . Է . 14 : (3) Ունի . Զառաբարեւ աղ :
րա : (6) Ունի . Ստանան ի իսկան կող . . և ծառայակիցք :
նոյ : (8) ի յառ . Պահանգս զնեկն . հանգսն այլոյ ի բն :
(8) Այս . Եւ յառաջէր ի մեռս նոյ : (9) Ունի . Զար :
ցաք զնեւս նոյ . . . բարեւ հաստատեցեք զգա :

ԻԶ

- անմե, զ' հրամայեալ ձեզ շինել զառնս զայս, և կամ
- 10 զյի բանիւ հաստատեալ զգա : * և խնդրեալ զանուանս
առաջնորդացն, զի ապաք անգեկուէ ձեզ . և զի գը
- 11 բեցուք զանուանս արանց ի խանայն : * Եւ զայս
պատահանի արարեալ հրէիցն ասեն յմեզ : Մեքեմք
ծառայք ան նոյ երկնի և երկրի, և շինեմք զառնս զայս
սոց և եր շինեալ յառաջ քան զբազումս . բառ այնմ օրի
- 12 նախի և մեք հաստատեմք զսա : * զի զի հարցն մեր բար
կացուցին զմե երկնի և երկրի . և ետ զին 'ի ձեռանալ
բազադոնսորայ արքային բարեկացուց և քաղաքաց
ուց, և զառնս զայս քահեաց, և զժողովուրդն պան
- 13 զխտեցուց 'ի բարելոն : * Եւ յառաջնում ամբ կիւրոսի
Թադաւորի բարեկացուց, կիւրոս Թադաւոր հրամայ
- 14 եաց շինել զառնս զայս ան նոյ : * և զկահ տանս այսո
քիկ զարծաթեղէնս և զոսկեղէնս՝ զորս նաքուքոգոնս
արածս յեմ, և եկն երեք 'ի տունս առաւածոց իւրոց .
առեալ զայն կիւրոսի Թադաւորի 'ի տանն Թադաւ
- 15 րին, և ետ ցտամանասար զանմաւոր : * և ասէ ցնա,
զմե սպասգ և զկահ առ և երթ յեմ 'ի տուն ան որ և
- 16 անգ : և ասք գիր զկահ 'ի տեղաւ իւրում : * յայն
ժամ տամանասար եկն՝ և արկ զնիմն տանարն ան նոյ
յեմ, և յայնմ հետե շինեմք, և ոչ ես և կատարեալ :
- 17 * Արգ եմե բարեք Թուրքեզ Թադաւոր, այց արա
և ամս 'ի տունս պահպանութե գրոց յիշատակարանաց
Թադաւորայ բարեկացուց . զի գիտացես Թե արգա
րե կիւրոս Թադաւորն հրամայեաց շինել զառնս ան
'ի հրեայանս յեմ . և անգեկացեալ քո Թադաւոր զի
իրացս այսոցիկ՝ առաքեալիւր առ մեզ :

ԳԼ. Զ.

- 1 Յայնժամ զարեհ Թադաւոր մէջ արար 'ի խնդրեաց և
եգիտ 'ի տունս Թադաւորայ գրոց յիշատակա
- 2 րանացն 'ի բարելոնի : * և գտեալ յամաթաթի քաղաքի
բառանալուց՝ գլուխ մի գրոց տաւմարի . և ցայս ինչ
- 3 գրեալ էր 'ի գիրս յիշատակարանին : * Զամեն առաջ
նում կիւրոսի . կիւրոս Թադաւոր հրամայն ետ զի տանն
ան որ յեմ . ասէ, շինեցի տանարն ան, և անգին ուր
զը

(13) Ունի . կիւրոսի արքայի բարել : (14) Զարեհի .
Ցտամանասար գան : (17) Այս . Պահպանութեց գրոց :
ԳԼ. Զ. (2) Ունի . Զգրքի կիշատանալուց : (2) Ունի .
Գրոց տաւմարի : (3) Զարեհի 'ի կառ . կիւրոսի ցանկ
ն յիշատակարան, Գրքի շտմար 6.

նայ՝ և ՚ի նախանշալացն յեմ: Բնութիւն եւ թանկարժեք
արտաշխի թագաւորի: * Երկն յեմ յամենանն հինգ: ?
երրորդի, որ էր ամ եւթմեքորդ թագաւորին: * Ե յամ 9
սամանին հինգերորդ ամենանն եկն եղբայր յեմ: զի զի
ձեռն անն այ բարութիւն էր ընդ նո: * Եւ եղ եղբայր ՚ի 10
սրտի իւրում խնդրել զօրէնան ան, և գրել զնա, և աւ
սուցանել իւր զհրամանս և զդատաստանս: * Եւ ոյր 11
են իւր հրամանի զոր ետ արտաշես թագաւոր եղբ
քահանայի և գրեի գրոց բանի օրինացն ան, և հրամա
նայ նր ՚ի վր իւր: * Արտաշես թագաւորաց թագաւ 12
ւոր, եղբի գրեի օրինացն անն այ երկնից: * Եւ հաստատ 13
տութիւն ետու եւ հրաման ՚ի վր ամենեղան որ են ի
թագաւորութիւն իմով, և ժողովքացն իւր, և քահա
նայից և ղեւսացն, ղիւղցն ամենեքեան յեմ իւր: * 14
* Զերեսաց թագաւորի, և եւթն խորհրդակցացն աւ
ռաքեցաւ գիրս այս, այց առնել հրեկոյն՝ և եմացացն
ազաւորաւորս եղբի, որոյ են օրէնք այ ՚ի ձեռնին իւ
րում: * Եւ հրամայեաց թագաւորն տալ ՚ի տուն ան 15
արծաթ և ոսկի, հանգերձ խորհրդակցոց իւրովս յեմ,
և զեն ՚ի տաճարին առաջի անն այ իւր: * Եւ ան որոց 16
դացի արծաթ և ոսկի՝ հրեայք ողբ իցն պանդուխտ
ի բարեկան՝ ժողովուրդք և քահանայք, առցն իւր
եանս և տարցն ՚ի տուն ան յեմ: * Եւ ամենեքեան որք 17
եղցն՝ պատրաստեցն զայս օրինակ, ուր և գրեցաւ.
Չաւարակս, խոյս, գաւինս, և զղզն և զնուէրս իւր
եանց: և մատուցն ՚ի վր սեղանոյ անն այ իւրեանց
յեմ: * Եւ սա առաւել զիւր՝ ասէ, և զիւր եղբայր զոյ 18
արարի բարութիւն, և թողի զարծաթ և զոսկի, որպէս
վայելէ այ ձեռոյ՝ ախարէք: * Ե զկահ տունաւ քեզ ՚ի 19
սպասաւորութիւն տանն ան, առ ընդ քեզ՝ և տար յեմ:
* Ե զաւելորդան տալիւ ՚ի պահեստ գանձու տան թաւ 20
գաւորաց: * Եւ արտաշես թագաւոր ետու հրաման 21
եմ գանձաւորաց որ իցն յայն կողմն եփրատ գետոյն,
զեմ ինչ զոր և խնդրեացէ ՚ի ձեռն եղբայր քահանայ և
զբոյն օրինացն անն այ երկնից, տալիւ ՚ի տուն անն այ
նր: * Պատրոստ արարէք արծաթ՝ տաղանտս հարիւր: 22
և ցորեան՝ քուս հարիւր, և գինի՝ նոյնքափ, և ձէթ՝
նոյնքափ: * Ե մի ոք կազցէ ընդդէմ հրամանաց թագաւ 23
ւորի: Զեմ ինչ զոր հրամայեցի ՚ի տուն անն այ երկնից
և երկրի՝ այս եղիցի: Ե մի ոք ձեռնարկեցէ խափանել
ի տանն անն այ իւր: զի մի եղիցի բարեւութի ՚ի անն այ
ի

(8) Ոման: Թարմենանն է եղբի: (17) Ոման: Պատրաւ
տեցն: (21) Աստ. Զեմ ինչ որ և խնդրեցէ: (23) Ու
նա. Աստ. եղիցի: (23) Ոման: Բարեւութ անն այ:

- 24 Ի վերայ Թագաւորուն խնայ՝ և որդւոյ խնայ : * Եւ և
տու ձեզ գիտել թէ ամ որ իցեն ի բաճանայից և յըն-
տացւոյ և ի սաղմոսերգողաց՝ գոնապանաց և նախա-
նացւոյն, և որք իցեն սպասաւորք, տանն նոյ՝ մի տա-
ցեն հարկս, և մի որ իշխեսցէ ծառայեցուցանել զնա :
25 * Եւ գու և զբա՝ որոյ է իմաստուն նոյ՝ ի ձեռնին քում,
կացս գրիւս և գատաւորս՝ զի գատեցեն զնա՝ ժողո-
վուրդս որ նն յայն կողմն զնաոյն, և ուսուցեն ամե-
նեցուն որք մէ գիտիցեն զօրէնս նոյ քոյ : Եւ ամենե-
26 քանն որք մէ գիտիցեն . * և ամենեքանն որք ոչ առնի-
ցեն ըստ օրինացն նն՝ և ը օրինաց Թագաւորին, մասն-
նաւաք լիցին ի գատաստան ըստ գործոց իւրեանց, և
թէ ի մահ, եթէ ի տանջանս, եթէ ի սպառնս, և ե-
27 թէ ի կապանս : * Օրհնեալ է նոր ամ հարցն մերոց՝
որ արէ զայս ի սեբա Թագաւորին, և փառաւորեաց
28 գնանուն նն նոյ մերոյ որ է յնմ : * և արար առ իս զողոր-
մութի և պատուեաց զիս առաջի Թագաւորին և խորհր-
դակցաց նոյ, և առաջի նմ իշխանաց Թագաւորին և
ևս զօրացոյ . զի զի ձեռն նն ամ բարուք էր ընդ իս .
Ժողովոցի զնա իշխանս իւր ելանել ընդ իս :

ԳԼ Ը .

- 1 Եւ նա եւ իշխանք հայրապետացն որ ելանէին ընդ Թ-
իս ի Թագաւորունն արատիսի Թագաւորի բաճա-
2 ընայուց : * Թորդւոցն փնեկեոյ՝ գեթնն . յորդւոցն
ի Թամարայ՝ գանիել . յորդւոցն զաւթայ՝ յառու :
3 * յորդւոցն նապա՝ նիս : յորդւոցն փորոտայ՝ զաբա-
4 բիս, և ի նմա արք հարիւր յիսուն : * յորդւոցն փա-
աթմովաբ՝ եղեանա որդի զարա, և ընդ նմա երկերիւր
5 արանց : * յորդւոցն գատուելի՝ սեքենիս որդի աքին-
6 լի, և ընդ նմա երեք հարիւր արանց : * յորդւոցն ա-
գինայ՝ աբին որդի յովնաթանայ, և ընդ նմա յիսուն
7 արանց : * յորդւոցն եղամի՝ իսախա որդի աթաղայ,
8 և ընդ նմա եւթանասուն արանց : * յորդւոցն սափա-
ախայ՝ զամբդիս որդի միքայելի, և ընդ նմա եւթանա-
9 սուն արանց : * յորդւոցն յովաբայ՝ բադիս որդի յի-
10 սելի, և ի նմա երկերիւր և ութասուն արանց : * յորդ-
ւոցն

(24) Բագաւ . Եւ նախանայացւոցն : (25) Ոմն . Եւ
ուսուցանեն նոցն : (27) Ոմն . Եւ փառաւորեաց ըս-
տանն նն նոյ : (28) Ոմն . Եւ ամ իշխանաց :
ԳԼ Ը . (2) Ոմն . Եւ յորդւոցն զաւթայ՝ տու :
(3)(4)(5)(6)(7) Ոմն . Եւ յորդւոցն : (6) Ոմն . Աբին
որդի յովնաթայ : (9) Ոմն . Եւ ութասուն արանց :

և այն բաննայ տեղեկութիւն որդի յովանիս, և ընդ նմա
 հարիւր ժամասան արանց : * յորդուցն բարեւի՛ զապա 11
 րիտա որդի բարեւ, և ընդ նմա քանն և ութ արանց :
 * յորդուցն ազգնիկանց և աղքատաց և յովան արգի 12
 տակառանայ, և ի նմա հարիւր և տասն արանց : * Յորդ 13
 ւոցն ազգնիկամ՝ Կարարի, և այս նն անուանը նշ, և
 վիճակամ, յեկեղ, և ստան, և ընդ նմա ժամասան ա
 րանց : * յորդուցն բարեւի՛ ութայի, և զարուծ, և 14
 ընդ ժամա և ժամասան արանց : * Եւ ժողովեցի զնն 15
 առ եղբ գետոյն որ դայ յեւի, և առեալ անդ օթեւանս
 առաւս երիտ և ի բաղնաթի՛ ժողովրդեանն յորդուց 16
 քահանայիցն, և յորդուցն զեւայ մէ զաի զոք : * Եւ 17
 առաքեցի անց եղբայրս, և առ արիւն, և առ տեմաւոյ
 և զտանաւամ, և զարիւր, և զեղնաթան, և զնաթան, և
 զաղապարիտ, և զմեծադատ, և զյաւարիւր, և զյեղաւա
 թամ : * և ի մայրուցեալ ամին զնն առաջի իշխանացն որ 17
 եկն ի տեղալ քաննաւորացն, և եզի բանս ի բերան
 նշ խաւը ընդ եղբարս իւրեցնց : Նախնիւմ, որ եր ի
 անդի քաննաւորացն զորս ամին առ մեզ : որք երգեին 18
 ի տան նյ մերոյ : * և եկին առ մեզ : քաննիկ եր մեան 19
 նն ի բարուծի ընդ մեզ : Յորդուցն զեւայ որդուց 20
 ելի : և զառաջինն եկին առ մեզ որդեք նր և եղբայրք
 նր ութեւանս : * Եւ ասեբիտ և յետեա որդի մերս 19
 յետայ, և եղբայրք նր և որդեք նր՝ արք քանն : * Եւ 22
 նախնայ զոր ետ գաւիթ և իշխանքն ի նորապարտի
 զեւայուցն, և ի նախնայիս երկերիւր և քանն : ա
 մենեքեան ժողովեցան ըստ անուան իւրեանց : * Եւ 21
 քարոզեցաք անդ պահչա առ եղբ գետոյն առիտ, և մեզ
 առաջաք անդ աղթն առաջի նն նյ մերոյ, խնդրել ի
 նմանէ ճանապարհ ուղղութ՝ մեզ և որդուց մերոյ, և 23
 մեք որ ընդ մեզ : * զի զի ամալեցաք ինգրել ի Թաւ 24
 գաւարէն կեծեալս աղբեցուցանել զմեզ ի Թշաւմեացն
 մերոյ ի ճանապարհին : զի զի ասացաք յմադաւորն
 սիրայէս, եթէ մեան նն մերոյ օգնէ ամենեցուն որ խնդ
 րեն զնա ի բարուծի : և զորուք նր և բարեւութ նր ի
 վերայ ամենեցուն ոչ Թողուն զնա : * և պահեցաք, և 22
 խնդրեցաք յնյ մերոյ զնյ պար մեք՝ և լուաւ ար : * Եւ 23
 առաքեցաք իշխանացն քահանայից երկուստաւս, զառ
 րաբիտ, և զասաբիտ, և ընդ նոսա յեղբայրց նշ առան :
 * և կռեցաք և առաւր զնն զարեւմ և զարիւր, և զապա 24
 առաւ

(16) Ո՛հնտ. Եւ զարիւր... և զնաթան... և զյեղաւաթամ
 (17) Ո՛հնտ. Եւ եզի բանս ի բերան : (18) Ո՛հնտ. Սորդուցն
 երգի : (21) Յորդուցն արգի : Առ եղբ գետոյն առիտ, և
 մաւաւցաք մեզաք : (25) Ո՛հնտ. Սորդուցն զմեզ :

- առաջաւորուէ առնն այ մերոյ . զոր բարձրագոյնը ըլ-
մեղ Թագաւորն և խորհրդակիցք նր և իշխանք նր, և
26 եւմ իւլ որ միանգամ երն անգ . * և կշռեալ ետուղցն
արծաթ տաղանտս՝ վեցհարիւր յիսուն, և կահ արծա-
27 թոյ՝ հարիւր, և ոսկւոյ՝ տաղանտս հարիւր . * և այլ
կահ ոսկւոյ՝ քսան և երեք, և կահ պղնձոյ սուրբ և մե-
28 քուր ոսկեղած . * Եւ ասացի ցնն, և դուք սրբեալք
ան այ կք, և եւմ կահ սուրբ է ան, և ոսկեղեցիք և ար-
29 ծախմեղեցիք ընտրեալք ան այ հարցնմերոց . * արժան
կացեք և պահեցե՛ք՝ մինչև կշռեալիք զգոտս առաջի իշ-
խանաց քահանայիցն և զեկապոսցն, և ի իշխանաց հայրա-
30 պետացն իւլ՝ որ են յեւմ՝ ի խորանս տան ան . * Եւ ա-
ռեալ քահանայիցն և զեկապոսցն զհամար ոսկւոյ և
արծաթոյ՝ և զկահս ի տանել յեւմ՝ ի տունն այ մերոյ .
31 * Եւ յարաւցեալ շուեցա՛ք ի գետոյն հոս՝ որ օր երկու
առասնն եր ամիոյն առաջնոյ, և եկեալ հասաք յեւմ . և
մեան ան այ մերոյ կր ընդ մեզ, և քրկեաց զմեզ ի մե-
32 աւց Թննալեաց մերոց, և ի պատերազմեաց զմեաւ-
33 պարհայի . * և եկաք յեւմ, և հանդեսաք անգ աւուրս ե-
րես . * և յաւուրն չորրորդի կշռեալ տաւաք զարծաթ և
զոսկի և զգնահ՝ ի տունն ան այ մերոյ, ի մեան մարեմովթ
որդի ոմիոյ քահանայի, և որ կր չ նմա եղբայրս որ
զթ փննեխի, և յովաբաթ որդի յիսուայ, և Նովագիտ
34 որդի բանեայ, և այլ զեկապոսցի . * Եւ էր Թուաթ և հա-
մարով եւմ, և գրեցաւ եւմ կշիւ համարոյն բովանդակ .
35 * Եւ ի ժամանակն յայնմիկ որք եկեալին ի գերու-
թնն որդիք պանդխտութն, մատուցին ողջակեզս ան
այ իւլ, զուարակս՝ երկուտասան վն եւմ իւլ . խոյս՝ ինն
տուն և վն . գաւինս՝ եւթանասուն և եւթն . ամիկս
վն մեղաց երկուտասան . Զայս եւմ ողջակեզս մատու-
36 ցին ան այ . * և ետուն զգիր կարասոյն, զոր հրա-
մայեալ եր Թագաւորին ցիլխանս կազմեաց գետոյն եփ
բառու . և ժառաւորեցին զժողովուրդն և զտաճարն այ

ԳԼ Թ.

Եւ ի կատարել ոչոր եւմ՝ մերձեցան առիս իշխանքն Ժ
և տանն, ոչ որաշեցան ժողովուրդն իւլ և քահա-
նայքն և զեկապոսցն ի ժողովրդաց՝ և յերկրն որ են հե-
ռազոյն ի նոցանէ . քանանայցն, և քեռացն, և փե-
րեղացն, և յերուսաղեցն, և ամենայցն, և մովաբա-
ցն .

(29) Ուսն . Եւ հայրապետացն իւլ . (33) Աստ . ի մեա
մարեմովթ . . . աչ և զեկապոսցի .

ԳԼ Թ . (1) Ուսն . Մերձեցան առ իշխանքն և տանն .

ցին, և եգիպտացին, և ամոգորացին: Թ՛ Բանգի արա- 1
րին կանայս 'ի դատերաց նշ, Բնքանք և որդիք իւր
եանց: և խառնակեալ պղծեցաւ սերմն արբուե նշ Է
ժողովուրդ երկրին այնորիկ: և եղև սկիզբն անօրեննու- 2
թեա այսորիկ յիշխանացն: * Եւ եղև յորժամ լուսնայ եւ
զբանս զպտոսիկ՝ պատառեցի զհանգերձս իմ, և փեշ
տեցի զհերս և զմորուսս իմ, և այնպէս նստէի 'ի սաւա- 3
* Եւ ժողովեցան առիս ամենեկեան որք էին երկին- 4
դանք յայ երկ. որք էին ժողովեալք յերկցն պանդխտու-
թե՛: և իս այնպէս նստէի 'ի սաւա փնշե 'ի ժամ զօհիկ
երեկոցին: * Եւ 'ի զօհի երեկոցին՝ յարեայ 'ի աստա- 5
պանաց իմոց, և պատառեալ հանդերձիւք իմովք. իս
նարհեալ կորանայի 'ի վրձնգաց իմոց. և ասրածեալ
ամբարձեալ զձեռս իմ առ ար ան, * և ասեմ. Սմ իմ 6
և ար.՝ ամենքեք և զարհուրիք 'ի քէն. բարձրացն ար
ան իմ զերեսս իմ առ քեզ. զն զի անօրեննութիւք մեք
բազմացան 'ի վր գլեոց մերոց, և մեղք մեր մեծացան 7
և բարձրացան մինչև յերկինս. * յամայ և 'ի ժամանալ
կաց հարցն մերոց, և եմք մեք 'ի մեղս մեծամեծս մինչև
ցոյտօր. և զն մեղաց մերոց մասնեցեր զմեզ. և զթագաւ- 8
առս մեր, և զօրդիս մեր՝ 'ի ձեռն թագաւորացն հե-
թանոսաց, և 'ի սուր և 'ի գերութ և 'ի յափշտակութե,
և յամօթ երեսաց մերոց եղեմք մինչև յորս յայս: * Եւ 9
այժմ գթութեք քո եղեն 'ի վր մեր ար ան մեր, և շնոր-
հիցեր մեզ փրկութե, և հաստատեցեր զմեզ 'ի անդի
սրբութե քո, և լուսաւորեցեր զայս մեր այսօր ար ան 10
մեր. և ետուր մեզ կենդանութե փորձ 'ի ծա-
ապուան մերում: * զն զի ծառայ եղաք. և 'ի ծառայոյ 11
թեան մերում ոչ թողեր զմեզ ար ան մեր, և խոնարհե-
ցան առ մեզ ողորմուք քո առաջի թագաւորին փոր-
ժեց ասլ զմեզ 'ի կենդանութե, և բարձրացուցանել
զտուն նշ մերոյ, կանգնել և շինել զանապատս զգոյս: և արկանել ցանդ և պարեալ ամբութե յուզայ և եմք: 12
* Եւ որք զինչ տացուք պատասխանի առաջի քո ար՝
զն այր ամի. քանզի անցիմք զորինք քովք ար՝ և ըզ-
հրամանք, * զոր կուր 'ի ձեռն ծառայից քոց մարգար-
իկից, ասելով այնպէս. և թէ երկիրն յոր մասնեւոյ եւս
ժառանգել զնա, և երկիր պղծեալ 'ի պղծութեց ասլ-
գաց

(3) Ունիւ. Եւ փետտեցի: (5) Բազան. Եւ 'ի զօհեւ ե-
րեկորին յար... համբարձեալ զձեռս: (5) Ունիւ. Եւ
ասեմ. ար ան իմ: (7) Սայ. 'ի ձեռն թագաւորացն:
(9) Ունիւ. Տալ մեզ 'ի կենդանութե: (9) Ունիւ. Վշ
զի ծառայ էտք. իմ, եղեմք... զցանդ. և զպարեալ:
(11) Ունիւ. Եմք յերկիրն յոր մասնեւոյ եւս:

- գան երկրին ճշորիկ, և ազատելովք խորանց լինին
- 12 զնա : * Եւ արգ՝ մի առնուցաւ 'ի գետերաց նշ կաւ նայա որդւոց քոց, և զգտներս քո մի տաս կանայս որդւոց նշ, և մի խնդրեացես առնել խաղաղութի ընդ նմ զնմ ժամանակաց և եղբորդ Գու զօրնւոր ուսուել զբարութի երկրին, և ժառանգեացեն որդիք քո զերկիրն
- 13 զայն յախտանա ժամանակաց : * Եւ որինչ միանգամ անցք անցին ընդ մեզ զն գործոց մերոց, և չարութեանց մերոց - այլ զսւ մեր բազում անգամ թողեր ըզմեզս մեր : և ետուր մեզ այսպիսի՝ զաւակ և արմատ :
- 14 * և մեք գարծնալ խոտորեցաք անցեալ զօրինոց քովք, և խառնակեցաք ընդ ազնեղութեան հեթանոսաց երկրին : և ոչ բարկացար մեզ 'ի կորուսանել զմեզ մինչեցայս զայր, և թէ ոչ միայն արմատ և զաւակ անուան մեր : * Տք ամ իշի՝ Գու արգանք և ճշմարիտ ես, որ ոչ ապառեցիր զզաւակ մեր : այլ միայն մեր արմատ և զաւակ մինչեցայս : և արգ ահաւատիկ եմք այսօր առաջի քո յանօրէնութեան մեր, և ոչ ես կանթեմք ամբառնալ զզուսմ մեր՝ և կալ առաջի երեսաց քոց : զի բազմացան անօրէնութիւք մեր և չարիք՝ անաւել քան ըզգլուխս մեր :

ԳԼ Ժ

- 1 Եւ յարմամ եկաց եղբաս յաղթն հանգերձ խոտոր զանութիս այսօրիւք, և ողբովք մեծամեծօք անցեալ եր 'ի վր երեսաց երկրի առաջի ան : Ժաղովցան առ նա ամ որ էին յեմ ժողովուրդ բազում, անք և նանայք՝ երիտասարդք և կուսանք, և ողբայր ժողովուրդն, և համբարձին զմայնս ըստ իւրեանց : * Եւ եղատառնանի ետ յեքոնիս որդի եկեայ որդւոյն եղաւ մայ, և ասեցեղրա՝ մեք մեզանք առ մոր ամ մեր, և աւրարնք զկանայս յայլազգեաց երկրիս այսօրիկ : և այժմ
- 3 եմ անօրէնութիւք այսօր 'ի մեջ իշի : * Եւ արգ՝ ուխտեացուք ուխտս առաջի ան անց մերոյ հանել զնմ կաւ նայա այլազգիս, և զզաւակս որ 'ի նշէ : և արգ՝ ողբաւ միս արի և կեցո զտոսս օրինօքն ան անց : և անց պատ
- 4 ուիրանք հրամայեն, * արի և լուիցուք 'ի բերանոյ քումն, և մեք ընդ քեզ - զօրացիւ և արան ան և հրա
- 5 մայեալ 'ի ան անց : * Եւ յարուցեալ եղբայ երկմեկոյց զիշխանս ցեղեց քահանայից և զհաւացւոց : և զնմ եկել առ

(12) Ռիւս . Եւ զգտներս քո մի տացես կանայս որդ' :

(14) Աստ . Եւ զաւակ և անուան մեր :

ԳԼ Ժ . (1) Ռիւս . Ամենալ 'ի վերայ երեսաց երկրի :

առնէր ըստ այսմ օրինակի երգման : * Եւ յարաջեալ 6
 եզրայ յերեսաց տանն նոյ, երթեալ 'ի տան գանձին
 առ յոհան արգի եղիաւբայ' հաց ոչ եկեր, և ըստ 7
 արբ, և ողբացեալ 'ի զ' անօրինութեն' և մեծամեծաց
 մեղաց բազմութեն : * Եւ քորսլ կայրային 'ի հետա 8
 տանի և յեմ' : * Եւ ոք' որ ոչ եկեաց յեմ' մինչ յերես
 աւուրս, յիշխանաց և 'ի ծերացն' եղիցի նշովեալ, և եւմ
 ստացուածք նք, և ինքն 'ի բոց եղիցի յեկեղեցւոյ ժա 9
 դողդոցն ին : * Եւ ժողովեցան եւմ արբ յաւալ և բն
 նիւմին յեմ' յերեսաւուրս, յիններորդ ամսեանն որ օր
 քսան էր ամսոյն . և նստան թմ ժողովուրդն 'ի հաւ 10
 պարակի տան ան, և եկն զարհուրեալք 'ի բանից նք,
 և 'ի յրտուէ ձմեռայնոյն : * Եւ յարաջեալ եզրայ ասէ 11
 ցնոսա . գուց եք արմաղայք, և արարեք կանայս զգլղ
 տերս պղաղցեաց . և յաւելիք զմեզ և զանօրինութե 12
 'ի զ' եկն : * Եւ արգ' ասէք զօրհնուի ան նոյ հարցն մե
 րոց, և արարեք զհանայն աստիկ նք, և զտանալ արա
 շեցոյք յեմ' հիմանաց երկրի, և 'ի կանանց այլա 13
 դեանց զորս արարեք : * Եւ պատասխանի ետան եւմ
 եկեղեցին' և ասեն . մեն է բանս այս զոր ասես զգո 'ի 14
 զ' արբ : * Զն զի ժողովուրդ բազումն եմք, և ժամա
 նակս ձմեռն է . և ոչ կարեմք կալ արարելոյ, և զարծ 15
 ժէկ զի օր կամ զերեւա, զն զի սասանի մեղա յերս
 յայս : * Կացցին իշխանք յեմ' անգին և 'ի քաղաքս, և 16
 արոց իցե արարեալ կանայս յաղաղգեաց' եկեացն 'ի
 ժամանակն, զոր ներքն և հայրապետքն Գարգեացն 'ի
 քաղաքս քաղաքս' և գտանալ քաւեացն զմեզ զայս 'ի 17
 մեմ, և զարձուցն զարհուրեմն նոյ 'ի մեմ օր զն բա
 նիս այսորիկ : * Եւ արարին այսպէս որ երեւա եկն 'ի 18
 մեմութեն . և ընտրեաց եղբայս արս իշխանս 'ի հա
 բաղեաց տանն իւրոյ' զորս անուանին . և չքեցան 19
 յամսամեծի արաներորդ ամեցն' և զնորեցին : * Եւ ար 20
 շեցին զեմ' արս արբ ունեին կանայս յաղաղգեացն մե
 լն 'ի մեմա ամսոյն առաջնոյ : * Եւ գտան յորդուցն 21
 քահանայիցն արբ ունեին զկանայս յաղաղգեացն .
 յորդուցն յաւալ յովսեփեկեանց, և եղբոր նք մանա 22
 սեկ և եղիազարս, յարիբ' և գաղաղիս : * Եւ Եկեղեցի 23
 ներ զկանայս պղաղգեացն' յինքեանց : և մատուցին իւ
 բարանչեմ' ինչս զն թողութե մեղացն անգիտութե :
 * Եւ յորդուցն երամ' մատիս, եղեա, սամարիս, և և 24

Ը

(9) Ոհնե . Արբ յաւալ և բնիւմին : (14) Ոհնե . Ե
 կեացն 'ի ժամանակ : Ուր ասեն . 'ի ժամանակի : (16) 'ի
 ըստ . Եւ ընտրեաց եղբայս քահանայս իշխանս : Ուր և
 օհնե . Եւ ընտրեաց եղբայս քահանայ արս իշ' : (20) Ո-

- 22 արդիս : * և յորդանոսն փառաւր՝ եղիանայ , մտանել ,
 23 միսայել , նախանայել , յովզարաթ , և եղիսայ : * և յորդա
 ոսն զեղիսայ , յեղիսայ , ասմուծ : զսղիսայ :
 24 կովզիտոս , և ասիւծիսայ , և յուգաս . և եղիսայ : * Եւ
 'ի սաղմոսն զապն' եղիսայ . և 'ի գոնապանայն' կողմն ,
 25 ետեղեւ , և արիւծ , յեղիսայ , յորդանոսն փոքորայ : * Եւ
 միսայ , յովզիսայ , միգիսայ , ետեղիս , եղիսայ , ասարիսայ ,
 26 նիւանիս : * Եւ յորդանոսն եղիսայ . մատաւածանիս , զա
 27 քարիս , յաւեղ , արդիս , երիմուծ , եղիս : * Եւ յորդա
 ոսն զաւիտայ , եղիսն , եղիսայ , մատաւան , յար
 28 մուծ , զարագ , զաղիս : * Եւ յորդանոսն բարեկ' յո
 29 հան , անանիս , և զարուածաղի : * Եւ յորդանոսն բանի
 մատաւ , մարագ , արգիս , խառն , ասար , հանուծ :
 30 * Եւ յորդանոսն փառն մուծար՝ արնեղիս , բանայիս ,
 31 մատն , մատն , բեռնեղ , մանասն : * Եւ յորդանոսն
 երամ' եղիսն , եսիս , միգիս , ասմարայ , արիսն ,
 32 * բեռնայն , մարագ , ասմարիս : * Եւ յորդանոսն ար
 33 սեմ' մատաւանիս , մատաւանիս , զարան , եղիսայ ,
 34 յարեղ , մատն , ասմիս : * Եւ յորդանոսն բանի' մո
 35 զարիս , արիս , ասել . * բանիս , բարիս , բեռն ,
 36 * ասմիս , մարիս , եղիսայ , * մատնիս , մատն
 38 նա : * Եւ յորդանոսն արգիսն բանի , և արգիսն արեղի ,
 39 * արեղիս , նախան , արիսայ , * մարիս , զարագ :
 41 սեռարիս , * եղիսն , ասարիս , ասմարիս , * ար
 42 զուծ , ասարիս , յովսեփ : * Եւ յորդանոսն արուրե' իւ
 43 ուել , մատաւանիս , զարուծ , զեռնան , յարայի , յո
 44 զն , յովսեփ , բանայիս : * Ապա էին ամենեկնս որ
 անին զիսնայս յայտաղետն , և ծնան 'ի նոյնն ուր
 տեղ և գտեղ :

Կարգեցաւ Երեսը Եւրոս :

Երկ . Մատնայ , եղիս , ասմիս : (23) Ունի . Էրա
 միս , յարիս . . նիւանայիս : (28) Այս . Բոհանայն , ար
 նանիս և զարուածաղի : (29) Այս . Արայիս . իս' :
 (30) Ունի . Մատնեւ : (34) Երիսայ . Արիս .
 ասել : (44) Ունի . Այս էին նոյն : (44) Ունի . Ծնան
 'ի նոյն ուտեղս և գտեղս :

Ի Երիսայն . Երես . Կարգեցաւ Երեսը Երեսը . Իս ,
 Կարգեցաւ Երեսը Երեսը .

* Երես Երեսայն Երեսայն Երեսայն Երեսայն . Երես
 Երեսայն Երեսայն . Երես Երեսայն Երեսայն Երեսայն Երեսայն
 Երեսայն Երեսայն Երեսայն Երեսայն Երեսայն Երեսայն Երեսայն
 Երեսայն Երեսայն Երեսայն Երեսայն Երեսայն Երեսայն Երեսայն

Գլխավոր գրասենյակի ներկայումս:

Գ. Սխախախտ ներքին լինելու և 'Իհրեաութան' յաղագի և Քլեմիսին, և գահանալի և զնապաշտի, և աղաքին զնապաշտի աղապարհն առա

Ե. Կարգից էին Լիբանոնյան փախչող գաղմարին, և դանիացիներն
և սաղմոսագիր շեքսպիրյանը: և լուսնու յարկնայն ի Բայր հանին
պայազփան, Էլե:

15. Եւ ի տիկնայն արեւոյնքս քառեալ եր քառիկայ, այլապէս
 քան զանկի՝ ի քանիքս քառաբնի։ Եւ զկոնիկայն եկեմք զքառաբնիս
 եւ զի զիկեմք եկն զկապիս՝ Գաթայց ի նմ զքառիկն իւրեանց,
 եւ խորիկայ ի քառաբնն քն։

Ֆ. Սիբեայ Էնճի գլխավորն, և ի՛նչու էր հանել զայնուգի
 Էստայոս հահանայրի և զԵսայայոս - և որքեալ զԷսայայի խա-
 թեայ ի պաշտօնն:

ፋ. ሂ.

Բ. ԵՂԵՒ ՅԱՄՍԵԱՆՅԱՆ

2 քառակ յամբ քառակերպով արտաշէսի ար
 քայի, եւ էի 'ի չմէ, 'ի մայր քաղաքացն
 արկերայ: * և եկն տախյ յերգարցն իմաց-
 նա՝ և արք յապաղայ, և հարցն յնն զի քրիկելոցն որք ապ-
 3 ընդան և երկն 'ի գերաւթէն՝ և զմ եմբ: * Եւ ասեն զնա,
 ինքնուրեքն 'ի գերաւթէն՝ ևն անգին յաշխարհէն ինչ
 եանց 'ի ման նեղութի և 'ի նախատախնա: և պարիտաբն
 եմբ կան նոյնպէս քակեալ ի աւերեալ, և գրուից նր
 4 հրկիշեալ հրով: * Եւ երկ յորժամ լուայ մա զամա
 զայս՝ նառով և լոյսի և սահգ առի զամաւրս: և պահեցն
 5 պահս, և կապի յապաղմա տառիկ աննոյ երկնից, * և առ-
 սեմ: Եւ'ր ան երկնի և երկրի՝ որ զորաւորք եւ և ման
 և:

* Ամենայն գրքագիրք օրինակի՝ համեմատյալ թղթաճանապարհով անվան թղթի նախիք գրքոյն:

ԳԼ՝ Խ. (2) Սյու. Եւ հարցի զնա զս փոխ: (3) Որհն. Սյու. Եւ յարեալ զնա իւրեանց ի մեծ ներշնչ: (4) Ու խն. հարցաւ Եւսի: (4) Որհն. Եւ հարցի յարեալ:

և անարեւել, արեւելս արեւմտս և զարդարեմալն ոյք արեւել
 րեն զքեզ, և ոյք առանձն զօրէնս քո: * և ծոցի յանձնը ք
 քո 'ի լսել, և ոյք քո 'ի անանել: Եւ արդ' ընդ և
 անս զարթն ծառայի քոյ զօր ևս այսոր մատուցանեմ:
 առաջի քո, զի որդւոցն իլի ծառայից քոց, որք մատու
 ինչպէ 'ի նեղութի զի մեղաց մերոց զօրեմ զարն' ևս եւ
 առան հօր իմոյ մեղոց: * զի զի յանցանքով 'յանցեալք'
 և ծը պահեցաք զօրէնս և զհրամանս, և զգնաւատանս
 քո զոր պատուիրեցեր մեզ 'ի ձեռն ծառային քոց մեզ
 սխի: * Յեղեւ մը զքանն քո զոր պատուիրեցեր ծառ
 ւային քոյ մովսէսի և առաջիք, և թե՛ գնաք մը պահեալ
 ջեք զօրէնս իմ, և ևս ցրտեցից զձեզ ընդ հեթանոսս:
 * և եթէ գարծնիք' և պահեցէք զօրէնս իմ և արաջեք
 զնս: և եթէ իցէք ցրուեալք մինչ 'ի ծագս երկրի, և
 անտի փառքից և անից զնեզ 'ի անգիլ զոր զնախ
 ցից ի յորոտ թակէ անուն իմ' 'ի անուն Եւարդմ առ
 քո ծառայք քո և ժողովուրդք զորս փրկեցեր զօրու
 թի քո մեծաւ և բարձր քաղեալ: * մի խոզար իմե
 աջ քոց, այլ եղիցին ականջք քո հայել յարթս ծա
 ւայից քոց, և անտիլ ինկրուածոց որոց երկնչին յան
 ուանէ քուսմէ: և յաջողեալ զինդրուածս ծառայի քոց
 այսոր: և անկ ինձ դասնել զթուծնս առաջի առեա
 այսորիկ: Եւ ես էի տակառապետ թագաւորն:

ԳԼ. Բ.

Եւ եղև յամենանն նիստի 'ի քաներորդ ամի արդ 1
 առաջի արքայի: և ինդրեաց յինն գինի: և առ
 անալ զգինին ետու թագաւորն, և էր թագաւորն
 մայն: և յորժամ արդ զգինին, ասեց յիս. ընդէ՛ր արք
 արեմ' և տխուր են երեզք քո: և ծինչեմն այնմ պատ
 շառք, եթէ ոչ չարութի սրտի քո: Եւ ես երկեմ
 յոյժ, * և ասեմ ցթագաւորն: արքայ' գու յախանեմ
 կեոց: ընդէ՛ր ոչ արտաւ և տխուր ընկիցին երեզք իմ:
 զի բազալն և առան հօր իմոյ անապատ է, և գրաւն
 ապրեանեալ 'ի հրոյ: * Եւ ասեց յիս թագաւորն: զի
 որք իրոց ինդրեա գու զայս: և կացեալ իմ յարթս
 և ամբարձեալ զփաս իմ առ մը ան երկնից, * ասեմ 3
 ցթաւ

(6) Այս • Եղիցին ականջք քո: (Յմենս • Չքանն զոր
 պատ' • • • ծառային քուսմ: (9) Ոմեն • Եւ ամբարձեալ զ
 րէնս • • • ընակեալ է անուն իմ:
 ԳԼ. Բ. (1) Ոմեն • Յամենանն նիստի քաներորդ:
 (3) Ոմեն • Եւ տխուր չինին երեզք իմ: զի զբազալն:
 (5) Ոմեն • Եւ ասեմ ցթագաւորն • • • արքն իմոց:

- ցնեալաւորն : եղիցի 'ի վի թագաւորումք քամ բա-
րաթի . և եթէ եղիս ծառայքս շնորհս առաջի երե-
սաց քոց , և կամիս՝ յեւս զիս 'ի հրէաստան 'ի քաղաք
յիշատակարանաց հարցն մերոց , և ես բանիւ հրամանի
6 քոյ շինեցից զնա : * Եւ ասէ ցիս թագաւորն և հարձ
նք որ նստիս առ նմա . յարժամ ժամանեայես դու , և
կամ երբ դարձիս : Եւ արար առ իս բարուք թագա-
ւորն : և արձակեաց զիս . և ես կառայ առ նմա ժամե-
7 նակ , * և ասացի ցնեալաւորն . եմեք գտի շնորհս առ
առջի քո՝ ասիւք ինձ թուղթս առ իշխանս կազմանց քե-
8 տոյն , և տարցին զիս մինչև երթալց 'ի հրէաստան : * և
թուղթն մի առ ասաք , որ է պահապան գրութան ար-
քանի . զի ասցէ ինձ փայտս 'ի կազմած գրանցն և
պարսպաց քաղաքին , և ասան յոր ես մեկց անգր : և
եւս ինձ թագաւորն . վս զի ձեռն քո իմոյ եր ընդիս
9 'ի բարութի : * Եւ եկի . առ իշխանս զեռայն , և ետա-
առ նմ զթուղթս թագաւորին : և առաքեաց ընդիս թու-
10 ղաւորն առաջնորդս զարաւորս՝ և միս : * Եւ բրանեաց
նորսդառ իշխան . և ասաքին ծառայ ամենի , և ընդ
թուեցաւ առաջի նց . վս զի ինդրեցի արս 'ի բարու-
11 թիս և 'ի պետս ճշի : * Եւ եկի ինձ , և եղի անգր առ
12 ւարս երես . * և յարեայ 'ի գիշերի եւ և սահաւ արք
ընդիս . և ոչ պատմեցի արանցն , եթէ զի՞նչ անարկ
'ի սիրտ իմ առնել զասն ճշի . և գրաստ ոչ էր ընդին :
13 Բայց միայն գրաստն յորոյ վի նստի եւս : * Եւ ելի եւ
ընդ գուռն հեղեղատին , և առ լերանով երկրի Թղե-
ւորն՝ և մինչև 'ի գուռն աղբերցն . և ճեղքի 'ի նեղու-
թէ անցնցն առ պարսպան եմք , դոր եին նց արեւաշ-
14 4 և գրուեք նք ապականեալ եին 'ի հոյ : * և անցի ընդ
գուռն աղբերն առ քրդիկաք թագաւորին . և ոչ էր անդ
15 անգի գրաստու իմոյ՝ անցանել ընդ նա հեռեալ : * Եւ
երանեի 'ի վեր 'ի պարխայն առ հեղեղատան գիշերի , և
'ի նեղութենէ եի ճեղեալ 'ի պարսպին , և եի առ գրան
16 ձորոյն . և դարձայ * և ոչ գիտացին պահապանցն եմեք
զի՞նչ եի երթեալ՝ և կամ զի՞նչ առնեի : և հրեիցն և
քահանայցն և պատուականայն և զբարգիսայ , և պա-
17 լոցն որք վնարեին զիրս գործին՝ մինչև ցոյն վայր մե-
կ պս ամառէր նց : * Եւ ասացի ցնառս . գուք անսէք
զլա

(6) Եղիմիսն զիւր . Եւ հարձ նորս որ նստ . (6) Այս .
Երբամ ժամանես դու : (8) Այս . եր ընդիս բարու-
թի : (12) Ուրա . Բայց մի գրաստ , յորոյ : (13) Ուրա . 'ի
գուռն աղբերայն . և ճեղքի 'ի նեղութ անցն առ պս՝
(14) Ուրա . Տեղի գրաստու միոյ : (16) Ուրա . Եթէ զի՞
եի երթեալ . և այլքն որք վնա . մինչ յոյն վայր . .

զարկես յարեմ եմք այժմ. և զիսկոյ եմք անապատե
 և գրուեց անրա հրկեղ. եկայք և շինեցուք զպարկառ
 եմք. և ոչ ևս երկոցսք ՚ի նախապինո : * Եւ պատմեցի
 նց զձեռն նն որ եր ընդ իս թարութիւն : և պատմա Թա
 դաւորին զոր ասաց յին : և արեմ յին , որք եկայք
 յարեցուք և շինեցուք. և զորացան ձեռք նց ՚ի թա
 րութիւն : * Եւ լուսն սանաբազաւ և սաւրբա ծառայ
 աննի , և գեղամ արարացի , և ծաղկ առնէին զմեզ .
 և եկին առ մեզ և ասեն յմեզ . զի՛նչ են իրդք այդ զոր
 գուգ առնէք , և կամիք զուք ՚ի Թագաւորէն ասա
 ւամբել : * Եւ ետու պատասխանի նց՝ և ասեմ . ան
 երկնից և երկրի յաշտեաց մեզ , և մեք ծառայք նրանի
 սուրբք , Ի շինեմք զքաղաքս . և ձեզ ոչ գոյ բաժնին՝ և
 յեղատակ՝ և արգարութե յին :

ԴԼ. Գ.

Եւ յարեաւ եղիաիւ քահանայ մեծ և եղբայրք ն
 քահանայք , և շինեցին զգուռն աւաղանայ ըրե
 զին . և արեցին զնա , և կանգնեցին զգրուան նր . և
 կանգնեցին զնա մինչև յաշտարակն անամայելի . * Ի
 ձեռն որդւոց արանց երիբո՞րի , և ՚ի ձեռն որդւոց զա
 քուր , որդւոցն ամարի : * Եւ զգուռն նեղաբարան
 շինեցին որդիքն ասանայ , և նոքա յարգարեալ կաղն
 յին զնա , և զփականս և զնրդս նր : * Եւ ՚ի ձեռան նց
 ունէին մատղամ որդի բարաքի որդի մասիգերել : և
 ՚ի ձեռան նց ունէին սաղովկ որդի բասանայ : * և ՚ի
 ձեռան նց ունէին Թեկուճագորեմ . և ոչ արեկն ըւ
 պարանոցս ՚ի ծառայուի նց : * Եւ զգուռն կին ա
 նին յուգայ որդիք , փասեկ , և մատղամ . որդի բա
 սագիայ . և սոքա կաղնեցին զնա , և կանգնեցին զգրուան
 նր , և զգուռնափակս և զնրդս : * Եւ զնա նց ՚ի կարգին
 կալաւ անանիա որդի հուսեկէիմ և Եթոզ Եմեցուցն
 մինչև ՚ի պարիսպն . հրապարակայ : * Եւ զնա նց հա
 լաւ հուսիկա ի ձեռն կողմանց անդեացն եմք : * և ՚ի ձե
 ռան նր կալաւ յերազիա որդի յերոմեք , և ՚ի կաղնե
 նէ ասան իւրոյ . և ՚ի ձեռան նր կալաւ աստուաւ որ
 դի :

(18) 'Իւսս'. Յարեցուք և չի'. կանայն յանց 'ի Բաբել':
 (19) Ոմանոյ յանդակն. Սանաբազաւ արեւ , և սաւմ :
 ԴԼ. Գ. (1) Ոմանոյ. Աւաղանայ ըրեցին : (2) Ոմանոյ. Եւ
 ՚ի ձեռն որդւոց արանց : (3) Յերեմիին . Որդւոց նա
 մարի : (4) Ոմանոյ. Սաղովկ որդի բասանայ : (6) Ոմանոյ.
 Եւ մատղամ : (10) Ոմանոյ. կալաւ յերազիա որդի յերո
 մեք : (3) Օգիստի . Եւ զգուռն կալաւ քահանայ :

- 11 գի սարանից: * Եւ երկրորդ կալաւ եղբորս որդի երամ. և ասուք որդի փառաւորաբ, մինչև յարարանին
- 12 Թանուրին: * և 'ի ձեռանէ նր կալաւ սաղաւ՝ որդի ազահեմ իջեան կիսոյ կողմանն եմի. ինքն և գտեղը իւր:
- 13 * Եւ զգրունս ձորոյն կալաւ անու, և որք բնակեալէին զանու. նորա շինեցին զնա, և կանգնեցին զգրունս նր, և զգոնափակս և զնիգս, և հազար կանգուն շինեցին 'ի
- 14 պարսպէն մինչ 'ի գուռն մոխրոյն: * Եւ զգուռն մոխրոյն կալաւ մեղքեա որդի հակաբ' իջեան տեղեացն բեթաբարնայ, ինքն և տեղեք իւր. և յարկին զնա, և
- 15 կանգնեցին զգրունս և զփակս և զնիգս նր: * Եւ ըզպարսիպ ջրանգն աղբերն կալաւ ագիոն' իջեան Թալաւորին, մինչև յաստիճանն որ իջանէ 'ի քաղաքէն
- 16 դաւթի: * և զհետ նր կալաւ նեեմիաս որդի ազբուք' իջեան կողմանն բեթաուր մինչև 'ի պարտեղ տեղեացն դաւթի, մինչև 'ի ջրաուղիս կաղնիւյ, և մինչև ջրե
- 17 Թագարարին: * Եւ զհետ նր կալան զեապղիքն, հըւայում՝ որդի բանեայ: և 'ի ձեռանէ նր կալաւ ասա
- 18 բիա' իջեան կողմանցն կեիկայ: * և զհետ նր կալան եղբարք նր, բնայք որդի ազազ' իջեան կողմանց կեիկ
- 19 զայ: * Եւ զհետ նր կալաւ աղուր որդի յեսու, իջեան մասփեայ, չափ երկրորդ պարսպին, որ ելաներ և խառ
- 20 նիւր յանկիւնս աշտարակին: * և զհետ նր կալաւ բաբուք որդի գաբու, չափ երկրորդ յանկիւնէն մինչև 'ի
- 21 գուռն բեթեփասուր, ուր կայր քահանայն մեծ: * Եւ զհետ նորա կալաւ մերամովթ որդի ուրեայ, որդի ալկով. չափ երկրորդ 'ի գրանցն բեթեփասուր մինչև
- 22 'ի սպառուածն նր: * Եւ զհետ նր կալան քահանայքն
- 23 ազբաբերայ: * և զհետ նր կալան բեթիամին և ասուք առաջի տանց իւրեանց. և զհետ նր կալաւ աղարբա
- 24 * և զհետ նր կալաւ բանի որդի ենգազայ չափ երե
- 25 բորք 'ի բեթաղարայ մինչև յանկիւնն: * Եւ զգրան գարձի տեղոյն կալաւ փաղաք որդի աղայի' ընդգնմ' անկեանն. և զաշտարակն որ եր արտադրայ ապարանից Թագաւորին վերադոյն քան զգուռն բանին. և ըզհետ նր փաթաւս որդի փարոնեայ: * Եւ նաթանայ ինքն որ բնակեալէին օփաղեսու պարտեղի գրան ջրոյն հոգ

(11) Ուսն. Դեղքեա որդի երամ: (12) 'ի սա'. Կիսոյ կողմանն Ելի. հոնայն ոմնի 'ի բաթ': (13) Ոմնս. Եւ զգուռն ձորոյն. և որք բնակեալէին զգնա անու. նր: (16) Յիւնայն. Կողմանն գեթուր: (19) Յիւնայն. Եւ զհետ նորա կալաւ ազ: (22) Ոմնս. Քահանայքն ազբայ: (23) Յիւնայն. Եւ զհետ նր կալան բեթիամ':

ԻԸ Ee

կազմանն արեւելից . և աղաարակն որ արտաբայ կազմանն :
 * Եւ զհետ նր կալան թեկուացիք չափ երկրորդ 27
 գէտ աղաարակին մեծի, որ եր արտաբայ մինչե 'ի որա
 բխան ստեղծայ : * Եւ վերագոյն գրան ձիոյն կալան 28
 քահանայքն՝ այր իւրաքանչիւր հանգեալ տանց իւր
 եանց : * և զհետ նր կալաւ սագովի որդի եմբ . հան 29
 գեալ տան իւրոյ . և զհետ նր կալաւ սանեխա, որդի
 սեպեխայ, որ կը պահապան արեւելից . և զհետ նորա
 կալաւ անանիա որդի սեփեփայ, և անոն որդի սեփե
 փայ չափ երկրորդ : Եւ զհետ նր կալաւ մեծեղամ որ
 դի բարաբայ՝ ընդգէտ գանձու տանն իւրոյ : * և քա 30
 հետ նր կալաւ մեղքեա որդի սարեփի, մինչե 'ի բեթա
 նաթան : և ալ մեծասունք քաղաքին հանգեալ գրանն
 մափկած մինչե յելո չղանակին : * Եւ 'ի մեջ գրանն 31
 ջրաղին կալան քեղիեա, և մեծասունք քաղաքին :

ԴԼ. Դ.

Բ Եւ եղև իբրև լուաւ տանաբազաւ, եթէ չինմբ ԸԼ 1
 պարիտան, և կանգնեմբ զաղաարակս նորա, չափ
 թուեցաւ առաջի նր՝ և զայրացեալ ուժգին ծայր առ
 նոր զհրեաստան : * և ասեալ առաջի եղբարց իւրոց . 2
 այս է զորուք ձեր՝ ով սամարացիք, և զհարգ հրեայք
 չինին և ամբացուցանեն զքաղաքս իւրեանց : * Եւ տա 3
 քիա աման 'ի ամո եկեալ առ նս ասեալ, մի կարիքն
 չինել . և զոհել զոհս, և կամ ուտել զնուերսն 'ի սեղ
 աջ իւրեանց . և ո՛ր ելանեն այժմ աղուեաք, և քանին
 զքաղաքն պարսպաց նր : Եւ ասեմբ մեք . * Ըմբ մեղ 4
 մը ամ մեր, զի եղաք մեք յարհամարհանս և 'ի թշու
 մանս, և զարձո զնախաքինս նց 'ի գլուխս իւրեանց .
 և ասուր զնս 'ի թշնամանս առաջի գերաց նց : * և մի 5
 ծանկեացին անորենութեք նց : * Եւ եղև իբրև լուան
 տանաբազաւ և տուքիա, արարացիք և ամանացիք՝ Թէ
 աղաղեցաւ չինուած պարսպին եմբ . և սկսաք իւրաքան
 չեալ

(31) Ոման . Եւ 'ի մեջ գրանն ջրաղինայ կալան :

ԳԼ. Է. (1) Ոման . Եթէ մեք չինմբ զգա՝ . և չափ
 թուեմք : (2) Ոման . Եւ ասե առաջի եղբարց : (3) 'ի
 լուա՝ . Եւ տուքիա ամանացի . հանյալն ոմանց 'ի հաթ՝ :
 Ուր ոման, և տուքիա աման . և ոման . և տուքա ամանալ
 քի : (5) Ոման յաւելա . Անորենութեք . և ու մեղ նա
 յեկեայ իսկ զնոյնին . ասեալ . այդանեցին զլինալ : 6 .
 Եւ նա հարեա չինեալ պարիտան զայն . և չախախեալ պարիտան
 մինչ 'ի իս նորա, և եղև 'ի բողոքեմանս առ 'ի խաղաղեք :
 7 . * Եւ եղև իբրև լուաւ :

- 8 Զար անդառն զգործն երևեցուցանել, Թառեցաւ լար
 9 և առաջիկայն * և Ժողովեցան ամենեքեանք 'ի միասին, դաւ
 10 և 'ի գիշերի առ 'ի յերեսաց թշնամեացն : * Եւ ասեն
 11 արք հրեատառնի : ոչ բաւեմք այսպիսի՝ պատերազմել
 12 և շինել միանգամայն : այլ ժամանկազմ կացցեն զինուո, և
 13 և ոմանք շինեսցեն : * և ասեն որք զմեզ նեղէին : մշ տամք
 14 նշ գիտել և մշ տեսանել : մինչև յիւրաքանչիւր տեղեաց
 15 յարուցեալ եկեսցուք 'ի մեջ նշ և սպանցուք զնս, և
 16 խափանեսցուք զգործս նշ : * Եւ եղև իբրև եկին հը
 17 րէայքն որ բնակեալէին 'ի տեղիս Թեղիս, և ասացին
 18 ցմեզ, եթէ եղանէն յանկարծակի յամ տեղեաց 'ի վ
 19 մեր : * և կացուցի 'ի խոնարհագոյն տեղիսն յետոյ պարզ
 20 պին ք յարկեքն արա հանդերձ զինու և գեղարդեամբ
 21 և աղեղառն իւրեանց : * Եւ իմ յարուցեալ ասեմ ցարծն
 22 ար կազմ պատրաստեալ կային, և զգործագրեալս նշ և
 23 ցայնն որ տեղեաց տեղեաց պահապանքն էին մի երկն
 24 չեք յերեսաց նշ, յիշեցէք զնո մեր զմեծ և զահարկեալ
 25 և պատրաստեցարս : զմ եղբարց մերոց, և զմ կանանց
 26 և որդւոց և դստերաց և ասեց մերոց : * Եւ եղև յոր
 27 ժամ ըստն թշնամիքն մեր եթէ իմացաք և կազմեալ
 28 պատրաստեցաք : ցրուեաց նո զխորհուրդս նշ, և մեք
 29 ամենեքեան գարձաք 'ի շինել զպարխապն՝ այր յիւրա
 30 քանչիւր գործ իւր : * Եւ եղև յորէ յայնմանէ : կեպն
 31 կարգեալ լինէին 'ի գործն, և կեպն զինեմք ընդգեմ
 32 թշնամեացն : և գեղարդն և ասպար և աղեղն 'ի ձեռին
 33 իւրեանց, և կայր պատրաստ այր իւրաքանչիւր յետոյ
 34 եղբոր իւրում * որ շինէր զպարխապն : և եր ժամ զի
 35 օգնէր եղբոր իւրում կրելով զգննն 'ի ձեռին իւրում,
 36 և մուտով ձեռամբն տայր ցեղացոր իւր զխիճն՝ կամ ըզ
 37 մեջ իւր, և զմտասայրի 'ի վր բարձի իւրոյ : և այնպէս
 38 շինէին զպարխապն եմք : և որ Գարկանէր զփողն եղև
 39 րեայ՝ կայր մօտ առ նս : * Եւ ասեմ ցայնն որք կային
 40 զինեալ և պատրաստեալ, և ցիլանս նշ : գործս մեծ ի
 41 ընդարձակ է, և մեք ցրուեալ եմք 'ի շինուած պարզ
 42 պին, և հեռի եմք 'ի միմեանց այր յեղբորէ իւրմ : * արգ
 43 կացուցուք 'ի տեղիս Թեղիս զարան որ հարկանեն ըզ
 44 փողն : և յորժամ ըսէ որ զմայն եղևր փողոյն, անգր
 45 Ժա

(14) Ո՛հա՛ : Եւ ցայնոսիկ որ տեղեաց : (16) Ո՛հա՛ :
 Կարգեալ էին 'ի գործն : (17) 'ի լամ : Զի իմն կամ
 զպարխապն : Կանայնն յանց 'ի բնութ' : (18) Ո՛հա՛ : Եւ զմեզ
 տայր 'ի միմեայ : (20) Այս : Եւ յորժամ արեցէ որ

ժողովուրդին ամենեւեմ, և ան մեր պատմութեանց
ընդ թշնամի մեր վն մեր: * Եւ կէսին գործին, և 21
կէսին ունեին զընեան պատմութեամբ, ի ծագելոյ առաւ
առն մինչ, յընեան առնեմ: * Եւ ասեմ եւ ցարս ::
ժողովուրդին, եկեացուք և բնակեացուք ի մէջ քաղա-
քիս եմ, և զքաղաքս պահարկեացուք զմեզ շուրջ, և զքե-
րեկ գործեացուք: * և կացի ես՝ և արքան շուրջ զմեմ որ 23
պահեին զիս. և ժողով ի մեմ մերկանայր և կամ հաներ
զին իւր յինքնեմ:

ԳԼ. Ե.

Գ. Եւ եղև աղաքս մեծ ի ժողովուրդին, և կանանց
իւրեանց՝ այր առ եղբայր իւր: * և ասեմ՝ վարս
որդւոց մերոց և զստերաց մերոց, որոց պատմեցին
կերակուող՝ երթիցուք զնեացուք և կեցցուք: * Եւ 2
մանք ասեին՝ զանգատանս մեր և զպղտիս գիտեցի ի
գրաւի, և առցուք ցարեան և կերիցուք: * և էին 3
մանք որ ասեին՝ առաւ զստացուածս մեր, և առաւ առ
կէ և արծաթ, և առաւ ի հարկս թագաւորի: * Եւ 4
արգ՝ ոչ մարմնից եղբարց մերոց են մարմնից մեր, և
ոչ որդիք նց՝ որդիք մեր. և արգ՝ ընդէր առաւ մեզ
զորդիս մեր ի ծառայութի, և զստեղք մեր վարեալ են
ի բռնութի, և ոչ զայ ի մեռս մեր կար՝ որով փրկեա-
ցաք զնս: * Եւ արամեցայ ես յայտ յորժամ լուց զ- 6
աղաքս՝ մեղքանս նց. * և արարի խորհուրդ չեմ
իմ: և կազեցայ ընդ պատուականս և ընդ իշխանս նց,
և ասեմ զնս. զմեզ էք որ խնդրեք զհարկս յեղբարց մե-
րոց: Եւ հրամայեցի նց լինել ժողով մեծ. * և ասեմ 7
զնս. մեք փրկեացուք զեղբայրս մեր զհրեայս որ վա-
հառեցան հեթանոսաց, զոր մեք ոչ գիտացաք. և գուք
վաճառեցինք զնս: և լսեցին, և մէկն կարացին ասել
պատասխանի: * Եւ ասացի զնս, ոչ բարւոք է գործք 9
զոր գուքք առնեք, վն զի ոչ երկնից յայ. և վն այսա-
քիկ ոչ եւ զերծաք մեք ի նախատանաց հեթանոսաց՝ և
ի թշնամեաց մերոց: * Եւ ասեմ եւ ցեղաբան իմ և 11
յեմածինս. և ես և գուք սացուք արծաթ և արգիւնս
ի փրկանս զոր խնդրեն հարկանեմք. * և գարձուա- 12
ցուք այսօր զանգատանս զպղտիս և զմեմնեմս և ըն-
առաւինս

(21) Բազում. Եւ կէսին ունեին... ի ծագել առաւ:

(22) Ունի. Եւ քաղաքս պահարկեացուք զմեզ:

(23) Ունի. Եւ արքան որ շուրջ զմեմ որ պահեին զիս. և ոչ
որ էր ի մեմ որ մերկա:

ԳԼ. Ե. (4) Ունի. Ունի ասեին՝ քաղաքս պատմեցին:

- նաւնկս գոցա . և ընդ արծաթոյ մերոյ գնեացն զքա-
 12 ընան՝ զգինի՝ և զմէթ, և բերցնն գոցա : * Եւ ասնն
 իշխանքն և այլ մեծամեծքն . գարձուացնք անգրին՝ և
 'ի գացանէ ոչ ինչ խնդրեսցուք, և այգալն արապցուք
 ուղ հրամայեցերդ : Եւ կոչեցի զքահանայսն և երգ-
 13 մեհուցի զնն զմ բանն աշտարիկ . * և զարեանէին իմ՝
 Թաթափեցի ուժգին, և ասեմ . այսպէս Թաթափեսցե
 ան զեմ այր որ զէ հասարեսցե զքանս զայս՝ 'ի կե-
 նաց իւրոց, և 'ի անգեաց իւրոց, եղեցի ուղ ունայնա-
 ցեալ և Թաթափեալ 'ի կենաց իւրոց : և ասացին ան
 ժողովուրդ եկեղեցւոյն այնորիկ, ամէն : և օրհնեցին
 զմեր . և արարին և հասարեսցին ան ժողովուրդքն ըզ-
 14 բանս զայս : * Եւ յօրէն յայնմանէ յորմէ հետէ պատուի-
 բեցի՝ զի մի լիցին նոյ իշխանք յուզայ : 'ի քսաներորդ
 ամէն՝ մինչև յամեն երեսներորդ երկրորդ արտաշէսի տը,
 15 խանք . Բանի զուրուք մէք ոչ կերպք և արարք : * և
 որք էին բանացեալ զառաջինն ծանրացուցի նոյ, և ա-
 ւի 'ի նոյնէ զհաց և զգինի, և զայլ ան . արծաթ գիշ-
 րաքմոյս քառասուն, և գարձուցի 'ի անարս իւրեանց,
 և 'ի բաց արարի զնն յիշխանուէ ժողովրդեանն, և ես
 16 ոչ եղէ իբրեւ զնն զմ երկիւղին այ : * Եւ յաջադէր գործ
 պարսպին . և ոչ զուրուք բանացայ ունել զանգառանս
 և համ զայգիս . և ամենեքան էին անխափան 'ի գործ
 17 պարսպին : * Եւ արս հարիւր 'ի հրէիցն, և այլք որ
 զայցին 'ի հեթանոսաց առ մեզ որ շուրջ էին զմեզ՝ ևս
 18 ծախէի՝ և խառնէի 'ի շաշն իմ : * Եւ լինիւր յաւուր
 միում զուարակ մի, և աշխարք վեց ընտիրք, և ամէն
 մի . և այս էր յաւուր ծախքն իմ : և ընդ մէջ ասոնն ա-
 ւուր անինայ տայի զգինին ըմպել ամենեցուն . և ոչ
 19 էր գործ ժողովրդեանն : * Անշուցէ զիս ան 'ի բարու-
 Թի, ուղ արարի ան ժողովրդեանն :

ԳԼ. Զ.

Եւ եղև յորժամ լուան սանարազաս և մտաբխ՝ և դո
 երկիրն արաբացւոց՝ և այլք բազումք 'ի Թշնա
 մնաց

(13) Ոմնս . Եղեցի այսպէս ունայնացեալ . . ան ժողով
 եկեղեցւոյն : (14) Ոմնս . 'ի քսաներորդ ամէն մինչև յա՝
 (18) Ոմնս . Անինայ 'ի զգինին ըմպել : (18) Սաւ . Ե-
 Թի ծանրէ գործ ժողովրդի :

ԳԼ. Դ. (1) Ոմնս . Եւ յայնժամ ևս զգրուան : Ուս
 ուն . և յայնժամ զմեա գրուանն ոչ եր-

մեաց մերաց, եթէ չենցի զպարեսնն. և ոչ մեաց 'ի
 2 Եւ զօրութի. և յայն ժամ և ոչ զգրունն ոչ էր հազ,
 մեալ: * Եւ առաքեաց սանաքադատ և գետմ' առ իս,
 և ասեն. եկ' և ժողովեցուք 'ի միասին 'ի զեղ մի 'ի գաղ-
 3 տին սինայ: և նորա կամէին խորհել չար 'ի զքիմ: * Եւ
 առաքեցի զա նոսա հրեշտակս, և ասեմ. գործս զոք
 զործեմ եմ զարե մեծ է, և ոչ ժամանեմ իջանել առ
 4 մեզ, զի մի խափանեացի գործս. յորժամ կատարեմ
 զսա՝ ապա իջից առ մեզ: * Եւ առաքեցին առ իս զա
 5 զում անգամ, և ես զնայն պատասխանի տարաբի նշ: * և
 առաքեաց առ իս սանաքադատ զպատանի իւր, և ա-
 6 ներ 'ի մեռին իւրում Թաղթ արմակ. * յորում գրեմ' և
 եր անպէս. Յնմ' հեթանոսս լուր եղև, եթէ գտե՝ և
 7 մ' հրեայք կամիք ապաստանել 'ի Թաղաւորէն. և զի
 այնորիկ չենա գու զպարիսպդ՝ և ամբացուցանեա զա-
 8 տարակս գորա, զի զի կամիս գու Թաղաւորել: * Ըն
 այսորիկ կացուցեր քեզ մարգարես, զի կամիս նստել
 9 յնմ', և Թաղաւորել 'ի զքիմ հրեաստանի, արգ՝ գուցե
 պատանեցեն զբանս զայս Թաղաւորէն. եկ' և զիս պար
 խորհեցուք երկդեան: * Եւ առաքեցի առ նա՝ և ա-
 10 սեմ. ոչ ուստեք են բանքդ այդ զոր գու խափս, այլ
 զքին 'ի տրակ ջուամէ գու ասեա զայդ: * Ըն ասեմն
 11 քեան զարհուրեցանեն զեղ' և ասեն, լոցին մեռք
 իւրեանց, և մի կատարեցեն զգործս իւրեանց: և արգ՝
 զօրացուցի զմեռս իմ մինչև կատարեսցի գործս 'ի զը-
 12 լուիս: * Եւ ես մաի 'ի տուն սինայ որդւոյ զաղաղայ,
 որդւոյ մեաբեղայ. և նա լուեալ էր 'ի ասն իւրում:
 և ասէ ցիս. Ժողովեցուք 'ի տուն ան, և ամբացուք
 'ի միջի գորա, և փակեցուք զգրունս գորա. զի մի
 13 գուցե եկեալ Թնամիքն գիշերի սպանանիցեն զմեզ:
 * Եւ ասեմ' ես, ով է այն այր յորմէ ես փախեալց. և
 14 կամ ո՞րք իբրև զիս՝ այր որ մոցէ 'ի տուն ան, և կա-
 րացե ապրել: * և գիտացի' եթէ ոչ էր եյ առաքեալ:
 և ոչ էր բան մարգարեի զի իմ: * Եւ տուրիս և առ
 15 նաքադատ կալան վարձկանս, և ժողովս բաղումս զի
 իմ, զի երկեալց և մաից 'ի տուն ան՝ և մեղայց, և գի-
 ցեն 'ի զքիմ անուն չար: * Յեղեցէ ան թ նենգա-
 16 Թնն տուրիայ և սանաքադատայ ոչ խորհեցան 'ի զերայ
 իմ չար, և ստիպէին անա մարգարեանալ, զի զարհու-
 17 րեցուցեն և երկեցուցեն զիս: * Եւ կատարեցաւ պա-
 18 իս

(7) Աստ. Եւ վասն այսորիկ: (8) Աստ. Աստ. քեզն
 'ի տրակ քո': (10) Ոման. Ժողովեցուք 'ի տուն ան:
 (15) Յեղեցէ ան թ նենգա-
 16 Թնն տուրիայ և սանաքադատայ ոչ խորհեցան 'ի զերայ
 իմ չար, և ստիպէին անա մարգարեանալ, զի զարհու-
 17 րեցուցեն և երկեցուցեն զիս: * Եւ կատարեցաւ պա-
 18 իս

- բխտին 'ի քսաներորդ հինգերորդ ամսոյն իշուլ 'ի յերկոյ
 16 տառան ամս : * Եւ եղև յորժամ լուսն ծննամբն
 մեր, զարհուրեցան ծով հեծանալն որ չուրջ զմուք,
 և անկաւ 'ի վր նոյ ան և երկիւղ յոյժ : և գիտացին թե
 17 յայ եր կատարումն գործոյն մերոյ : * Եւ յաւուրան
 յայնոսիկ մեծաւ պատուով առաքէր Թուղթ 'ի հրեիցն
 18 առ աուրիտ, և աուրիտ գտցր առ նմ : * քանզի եր ըն
 աանաթի մեծ առ մանան : զի եր փեսայ մերնիայ
 որդւոյ երայ, և յովնաթան որդի նոյ արար կին ըզ-
 19 գաւար միտազմայ որդւոյ բարաքիայ : * Եւ զքանն
 նոյ էին որ բերեին առ իս, և զքանն իմ պատմեին նմա :
 և Թուղթն բազումս տայր առ 'ի յերկեցուցանել զիս :

ԳԼ. Է.

- 1 Եւ եղև յորժամ կատարեցաւ պարխայն, և կանգ
 նեցի զգրունն նոյ : և կացին գանապանք և երդե-
 2 յեկեք, սարգիստացք և զևտացիք : * և պատուիրէի
 եզարցն իմոյ՝ և անանիայ որ եր իշխան 'ի վր եմք :
 3 զազումս : * Եւ ասեմ յնմ, մի բանայեք զազմապետի
 զգրունն մինչ 'ի ծաղեղ արևուն, և մինչ ճառ ամենե-
 քան արթնանք իցեն՝ կալցեն՝ զգրունն, և փակ ար-
 և ինալ պնդեալն զնմ : և կացցեն պահապանք գրանց
 և բնակեց իմք, այր 'ի պահու իւրում, և այր իւրաւ
 4 քանչիւր 'ի տան իւրում : * զմ զի քաղաքս մեծ և խալ-
 ձակ է՝ և ժողովուրդս սակաւ 'ի սմա : և ճշ ես եմ գեղ
 ծով ապարանք շինեալ :
 5 * Եւ մեկ ծով 'ի սիրտ իմ, և ժողովեցի զպատուականն Ե
 և զիշխանն և ժողովուրդն 'ի ժողով մի : և գտի զգիրան
 ազգահամարին որ էին ելեալ յաւաքում 'ի գերու-
 6 թեմն : և եր գրեայ 'ի նմա պատեն : * Այս են ան
 տանք որդւոյն եղի որդ ելին 'ի գերութեն՝ զորս պան
 գիտեցայ նաքսքոգանաք Թագաւոր բարեկեցուոյ,
 և գարման յեմ 'ի հրեատան, այր իւրաքանչիւր 'ի քաղ
 7 զաք իւր : * որք եկին ընդ զորարարելի և Ը յետուայ
 և

ամսոյն իշուլի Ե քաւուրն յիշան ամս : և օրնալ փ՝ ամ
 սոյն իշուլ 'ի Ե և քաւուրն : և այլ հետքսն օրնալ փ՝ ամ
 սոյն իշուլի յիսուն և երկու ասուրս : Բայ սա եր 'ի
 լուսնոյն նշանի ժիւան ամս : (17) Ուսեւ Եւ 'ի տու-
 բիայն գտցր առ նմ,

Գլ. Է. (1) Ուսեւ Եւ սարգիստացք և զև : (5) Ուսեւ
 Եւ գտի զգիրան : (6) Այս Եւ 'ի հրեատան,
 այր իւր : (7) Այս Եւ քանչիւր, նաքսքոգանի :

և ընդ նե երկայ աղարկանց : Դայեղմայ, նայեմանի,
մարտեքու, բեղման, մատապարտ, եղբա, բազա-
լե, նաւու, բարանա, մոքա : Այլ ժողովրդեանն
եղի : * որդիք փարսայ՝ երկուհազար հարիւր եւթաւ : 8
նասուն և երկու : * որդիք սափախայ, երեքհարիւր 9
եւթանասուն և երկու : * որդիք արեսայ, վեցհարիւր 10
յիսուն և վեց : * որդիք փաթմովար յորդանցն յեաւ 11
ւայ և յովաթայ, երկուհազար երկերիւր ութնասուն :
* Որդիք եղամ, հազար երկուհարիւր յիսուն և չորս : 12
* որդիք զաթուայ, ութ հարիւր քառասուն և հինգ : 13
* որդիք զուքու, եւթնհարիւր վաթսուն : * որդիք բաւ 14
նուայ, վեց հարիւր քառասուն և ութ : * Որդիք բէ 15
բէի՝ վեցհարիւր քառասուն և ութ : * որդիք աղխայ, 17
երկուհազար երեքհարիւր քան և երկու : * Որդիք աւ 18
գանիկամայ, վեցհարիւր յիսուն և եւթն : * որդիք բաւ 19
զանի, երկուհազար վաթսուն և եւթն : * որդիք աղի 20
նայ, վեցհարիւր յիսուն և չորս : * որդիք ասանբե 21
զիայ, իննսուն և ութ : * որդիք բէասի, երեքհարիւր 23
քան և չորս : * որդիք քարիւ, հարիւր մասն և երկու : 24
* Որդիք բեթզահեմ, հարիւր քան և երեք : որդիք նե 26
սոփայ, յիսուն և վեց : * որդիք անաթովթ, հարիւր 27
քան և ութ : * որդիք բեթազմայ, քառասուն և երկու : 28
* որդիք կարեթարիւմ քարերայ և բերովթ, ութ հաւ 29
բիւր քառասուն և երեք : * որդիք արպմայ և գարայ, 30
վեցհարիւր քան և վեց : * որդիք մաքեմար, հարիւր 31
քան և երկու : * որդիք բեթեգիւարայ, հարիւր քան 32
և երեք : * որդիք նաբիայ, հարիւր յիսուն և երկու : որ 33
դիք մակեբու, հարիւր յիսուն և վեց : * որդիք եղամայ 34
հազար յիսուն և չորս : * որդիք երամ, երեքհարիւր 35
քան : * որդիք երեքով, երեքհարիւր քառասուն և 36
հինգ : * որդիք զոգազիգ և անոնի, եւթնհարիւր քան 37
և երեք : * որդիք անանայ, երեքհազար հարիւր երե 38
սուն : * Եւ քահանայք որդիք յովեղմայ՝ ասան, յեաւ 39
ւայ՝ իննհարիւր եւթանասուն և երեք : * որդիք երմար, 40
հազար յիսուն և երկու : * որդիք փառեւար, հազար երե 41
հե,

(16) Թըրաւիթ պատեր այս համար . « Ուրի՛ Էլէի՛-Աջ հա-
լար քառասուն եւ ութ : (21) Ուի՛ան յաւելա . Որդիք աւ-
անիւր . որդիք եղիա՝ իննսուն և ութն : 22 Ուրի՛ հա-
ասան,՝ երե՛ հարիւր քան եւ ութն : (24) Ուան՛ : Որդիք արիւր ,
հար՛ : Ուր սան՛ յաւելան համար 25 . « Ուրի՛ փառան՝ ինն-
սուն եւ հինգ : (29) (30) Ուան՛ . Այլ կարիւր՝ . . . Այլ արաւ
մայ : (31) (32) Ուան՛ . Այլ մաքեմար . . . Այլ բեթեւ և
արաւ հար՛ : (33) (34) Ուան՛ . Այլ : եւ սան՛ : Ուր : (39) Ուե-
լան . Որդիք յովեղմայ՝ ի ասանի՛ յեաւայ : (41) Ուան՛ :

- 42 ֆերիւր քառասուն : * որդիք երամ, հազար տասն և
 43 եւթն : Եւ զնասցիք : * որդիք յետուայ՝ կնգովել : յորդ
 44 ւոյն * յուգայիդ՝ եւ թանասուն և երեք : Եւ երգես
 45 ջիկը սաղմոսասացը, * որդիք ստափայ՝ հարիւր քառաս
 46 տուն և ութ : * Եւ զննապանք՝ որդիք եզուսայ. որ
 47 ասիտայ. որդիք սարկի, հարիւր երեսուն և ութ : * Եւ
 48 ասարովթ. * որդիք սարինա. որդիք սիւայ. որդիք փա
 49 սովն. որդիք զարանու : որդիք ագապայ. որդիք ա
 50 փուգ. որդիք ուսայ. որդիք կեամբ. որդիք ագաբ :
 51 որդիք սեղեփ : * որդիք անան. որդիք զագել. որդիք
 52 զայար : * Որդիք հանայ. որդիք հաստն. որդիք նե
 53 կոպայ : * որդիք գեեղամ. որդիք սղի. որդիք փնե :
 54 * որդիք բնակի. որդիք միմաս. որդիք նեփովայեռ.
 55 * որդիք բարովի. որդիք տգերայ. որդիք արուր : * որ
 56 դիք առափովթ. որդիք մեիդայ. որդիք ագասան : * որ
 57 փիք բարկուէ : որդիք սիսարայ. որդիք թեմայ : * որ
 58 փիք նեսիայ. որդիք սնրիփայ : * Որդիք ծառայիցն սա
 59 զմանի. որդիք սուտի. որդիք սափարամ. որդիք փա
 60 րեգայ. * որդիք յետեւ. որդիք գարկովն. որդիք գա
 61 րեգէ : * որդիք սափառայ. որդիք ետեմ. որդիք փա
 62 քարով : որդիք սաղայիմ. որդիք հեփա : * Ամենայն
 63 նախնայիս, և որդիք ծառայիցն սողմանի՝ երեքհա
 64 ղիւր : Թեղայոր նախերուք, երոն, եմեր, և մշ կա
 65 րացին պատմել զտուն հարց իւրեանց, և մշ զագն իւր
 66 նանց որ յեւէ իցեն : * Որդիք հաղանայ. որդիք բու
 67 ալ. որդիք տուրիայ : որդիք նեկովայ՝ մեցհարիւր
 68 քառասուն և երկու : * Եւ ի քահանայիցն, որդիք ե
 69 րեմ. որդիք ակովմ. որդիք եղիսայ. զի զի առ կին
 70 ի գաւերաց քերպերայ գաղապագայ, և կոչեցաւ թ
 71 անուան նր : * Թորն ինգրեցին քան զագգահամար
 72 իւրեանց. և մշ գաւա, և մերմեցան ի քահանայիցն :
 73 * Եւ ասաց արթարաստեմա ցնս. զի կերպեն ի սըռ
 74 բաթեցն սրբութեց, փնչի յարիցն քահանայ՝ և լու
 75 ծառերու յայտնեացն զնս : * Եւ եղև ամ ժողով եկե
 76 ղեցեցն չորս բուր և երկերիւր զմեմուն : Եւ թիւ ըլ
 77 ծա

քառասուն և եւթն : (44) Ոհնէ. Յորդալցն ուգայիդ՝
 եւ թանասուն և չորս : (57) Ոհնէ. Եւ որդիք ծառայ :
 (61) Ոհնէ. Թեղայ որսաբերուք : (63) Ոհնէ. Որդիք
 երեմ : (64) Անան՝ արթարաստեմա, սաք և սարեւ ի
 40-րդ 70 : աղետը եղանակս գրի ըստ ամ գրաբար
 (67) Յորդայիս քիւր. Ոհնէ ին եւթն հա : (67) Ոհնէ.

ծառայոս և զաղովկայոս իւրեանց՝ որք էին եւթնհազար
երկեհարիւր երեսուն և եւթն : և որք էին երգեցիկք
սաղմոսասացք աղբ և կանայք՝ երկերիւր քառասուն և
հինգ : * Ձեք՝ եւթնհարիւր երեսուն և վեց . ջարեք՝ 61
երկերիւր քառասուն և հինգ . * ուղարկ՝ ջորեհազարիւր 69
երեսուն և հինգ . էշք՝ վեցհազար քսան և եւթն : * Եւ
իշխանը 10 հայրապետացն իւրեանց ետուն ՚ի գործն :
և ամբաստարթոս Կա ՚ի գանձն ոսկի սկաւառակա զի
տուն , և պարտու ճանս քահանայիցն երեսուն : * Եւ
իշխանը հայրապետացն ետուն ՚ի գանձս գործոյն՝ ասկի
երկու բեւրս . և արծաթ բեւր մասս . և երկու հա
զար երկերիւր : * և ալ ժողովուրդն ետ գահեկանս
երկուս բեւրս , և կահարծաթի երկու հազար , և պատ
մուճանս քահանայիցն վաժարուն և եւթն : * Եւ նաւան 73
քահանայք՝ և զւտացիք՝ և գունապանքն՝ և երգեցիկք
սաղմոսասացքն՝ և ՚ի ժողովրդեանէն՝ և նախնախնայիցն ,
և ամ իւր ՚ի քաղաքս իւրեանց :

2 Եւ ժամանեալ եհառ ամիսն եւթներորդ . և էին որ
գեթն իւր ՚ի քաղաքս իւրեանց :

ԳԼ . Ը .

Եւ ժողովեցան ամ ժողովուրդքն իբրեւ զայր մի ՚ի
հրապարակն առաջի գրան ջուրցն . և ասացինցեղ
բա գրիչ օրինացն ան , զի բերցէ զօրեմնս մովսէսի զոր
հրամայեալէ ան 10 իւր : * Եւ երբ եղբա քահանայ
զօրեմնս առաջի եկեղեցւոյն , ուր ժողովեալէին որք
և կանայք , և ամենեքեան որք կամէին լսել յամենամակն
եւթներորդ ամսոյն : * Եւ սկսաւ կարգաւ զնա յառա
ւտի յորժամ ծագէր արեգակն մինչև ջոր հասարակ
առաջի արանց և կանանց . և խմանային ամենեքեան՝ և
գնէին մանկն ամ ժողովուրդն ՚ի լսել ամ գրեւոյ օրե
նացն : * Եւ կայր եղբա քահանայ և գրիչ ՚ի վիթ բեմի
փայտեղինի . և կային առ նմա մատարթիտս , և ստմեռա ,
և անանիտս , և ոտքիտս , և քեղկիտ , և մասիա՝ Է առմե
նր : և Է ահեկէ նր՝ փագիտս , և միտայել , և մեղքիտս ,
և առամ , և յարգանա , և զաքարիտ , և մոսովամ : * Եւ
յորժամ երայց եղբա զգիրսն առաջի ամ ժողովրդեանն ,
զն զի նա էր վերակացու ամ ժողովրդեանն . և եղև ՚ի
բանալ նր զգիրսն , կայր ժողովուրդն առաջի նր : * և
օրհ

Երգեցիկք և սաղ՝ : (69) Ոմանս Բաւսկուլ Գնէն . Էշք՝ 55
(73) Ոմանս . Եւ ժամանեալ եհառ ամ :
Գլ . Ե . (2) Ոմանս . Որ ժողովեալէին աղբ : (5) Ոմանս .
Վն զի նստել զերթկացու ամ . ՚ի բանալ նր ՚ի գիրսն :

- մրհնեաց եղբազմը ամ մեծ . և ասեն ամ ժողովուրդն .
ամեն : և համբարձին զմեռս իւրեանց , և խոնարհեալ
երկրպագեցին ան Եյ 'ի վր երեսաց իւրեանց յերկիր :
7 * Եւ յետուս , և բանեաս , և ասարիւս եին որ խնդ
ցուցանէին զօրենսն ժողովուրդեանն : և ժողովուրդքն
9 կային ըստ կարգի իւրեանց : * Եւ ասէ նեմի ' որ է
ամերասսիւս ' և եղբա քահանայ և գրիշ , և զետացեցն
10 որ խնացուցանէին ժողովուրդեանն . * և ասեն ամ ժո
ղովուրդեանն . որս այս ' որ ասւրբ է ան Եյ մերոյ , մի
սղայք և մի լայք : քանզի լային ժողովուրդքն յորժամ
ըսուս զքանն օրինացն : և ասեն ցնմ . երկնայք կերայք
և արեկք զարարաս և զքաղցումս , և առաքեցիք մասն
որոց մէ զուցէ , զմ զի օր Դբ է ան Եյ մերոյ . արգ զը
11 րացարմբ և մի արամեցուցանէք զսա : * Եւ զետացեցն
ըսեցուցանէին զժողովուրդն ' և ասէին . լուս ընդ
և մի արամեք , զմ զի օր Դբ է սա : * Եւ զնաց ժող
12 վուրքն յուսեւ և յմեղեւ և առաքեցին մասն որոց մէ
գղր . և ասէին ուրախուի մեծ , զմ զի խնցան ըս
քանս օրինացն զոր կարգաց նց : * Եւ յաւուրն երե
13 բարգի ժողովեցան իշխանքն հայրապետաց ամ ժողով
դեանն ' և քահանայք և զետացիք առ եղբաս գրիշ օրի
նացն . զի տեղեկացին և ուղին ' ի նմանէ զամ բանս
14 օրինացն : * Եւ գտին գրեալ յօրենսն ' զի եր հրաւիր
եալ ան Եյ մովսիս . մեղ արժան է արգւոցն իշխ ընդ
15 կեւ ' ի տաղաւարս ' ի տանի եւ ի ներքոյ ամսոյն . * և մեղ
նշանակեւ ժողով յամ քաղաքս իւրեանց և յեմ : Եւ
ասէ եղբա ' երեք ' ի ընտան և բերեց տերես մի ի նեմաց .
և տերես ' ի ծառոց սրահաց , և տերես մրտոց ' ինկե
նեաց , և տերես արմաւենեաց , և տերես ' ի թաւ ու
տոց ծառոց . և արարէք ձեզ տաղաւարս ըստ գրեցե
16 րոցն : * Եւ ելին ժողովուրդքն և ընդին , և արարին
իւրեանց տաղաւարս , այր ' ի տանին իւրում , և այր ' ի
արահի իւրում , և ' ի սրահի տանն Եյ , և ' ի հրապարակս
17 քաղաքին մինչ ' ի գրունս երկրմեյ : * Եւ արարին տա
ղաւարս ամ ժողովք եկեղեցւոյն արգ զարձեալ երին ' ի
գերութեն , և նստան ' ի տաղաւարս . քանզի մէ երեք
արարին արգիքն ի ի յաւուրցն յետուայ արգւոյ նստեայ
այնպէս մինչ յորն յայն . և եղև ուրախուի մեծ յոյժ :
18 * Եւ կարգալր զցիրս օրինացն օրըստօրե , յօրեն յա
ռաջեմ : մինչ յօրն եւ ի ներքոյ . և արարին զտանն
զեւթն օր , և յաւուրն ու ի ներքոյ գի եղև կատարումն
ըստ օրինացն :

ԳԼ.

(12) Ո՛հնի . Եւ առաքեին մասն որոց : (17) Ո՛հնի . Ամ
ժողովս եկեղեցւոյն . . այսպէս . մինչ յօրն :

ԳԼ. Թ.

Եւ ի քսանն և չորս ամսոյն ժողովեցան որդիքն իւր 7
 և սկսան սպանել պահս, և զքեցան քուրճ, և քու
 հին մոխիր ի զժ զգնոց իւրեանց : * և որդեցան որ 2
 դիքն իւր յամ որդւոցն այլադգեաց . և քաւեցին զմեզ
 իւրեանց և զմեզս հարցն իւրեանց : * և հային ի կարգի 3
 իւրեանց : Եւ կարդայր եզրա զգիրս օրինացն ան մայ .
 և երկիր պագին ժողովուրդքն ան մայ իւրեանց : * և 4
 հային ի բարձաւանդակ տեղւոյ եզրա և զեաացիք և
 յետու յովսեփեկեանց, և որդիքն կազմել : սաղմոս
 որդի սարեբիայ որդիք անանիայ : և զտիցին մեծա 5
 ձայն առ մոր ան իւրեանց : * և ասեն զեաացիքն յե
 առ և կազմել : Յզրադ օրհնեցէ զմոր ան մոր յաւի
 տեանա յաւիտենից . և եզիցի օրհնեալ փառք ան , և 6
 բարձրացի սրհնութի նք և գահութի : Եւ սկսաւ օրհ
 նել եզրա զմոր ան և ասէ : * Դու ես նոյն ինքն մոր ան
 փայն . գու արարեր զերկինս և զերկինս երկնից , և 7
 զամ կարգս նք , և զերկիր և զամ կարգս նք , և զամ
 ինչ որ է ի նմա , զմով և զամ որ է ի նմա . և գու ինչ
 դանապուցեր զամենեան . և զնոց երկրպագեն զոք
 երկնից , և զքեզ փառաւորեն երկնից երկնից : * զմ զն 7
 գու միայն ես մոր ան մոր Դու ընտրեցեր զարամ ,
 և հաներ զնա յերկրէն քաղցեացուց , և եզիր նմա ա
 ճուն արբաամ : * և գտեր զսիրս նք հաւատացեալ ա 8
 ռաջի թո : և եզիր գու նմա ուխտ , առ նմա զերկիրն
 քանանացուց , և քնացուց , և ամովրհացուց , և փե
 ընդացուց , և յերառացուց , և զերգեռացուց , և զա
 ւակի նք մինչ յաւիտենի : և հաստատեցեր զբանա քո ,
 զմ զն արգար ես : * Եւ ասեր զնեղութիւն հարցն մե 9
 թոց որ յեգիպտոս , և լուսիր ազաղակի նք ի զժ կար
 մոր ծովուն : * և արարեր նք նշան յեգիպտոս և ի փա 10
 րաւան և յամ ծանայս նք , և յամ ժողովուրդ երկրի
 նք : քանզի դիտացեր եմէ հպարտացաւ ի զժ ժաղ
 վրգեան քոյ , և արարեր քեզ անուն մեծ մինչ յայս
 օր : * և զմովն կարմիր հերձեր առաջի նք , և անցին ընդ 11
 մեջ ծովուն իբրեւ ընդ ցամաք . և զհալածիս նք ընդ
 մեցեր իբրեւ զքեմս ի ընտրս բաղումն : * և անուր առ 12
 պոյ

ԳԼ. Թ. (3) Ոհնէ . Եւ երկիր պագանէին ան ժողով :
 (5) Ոհնէ . Եւ ասեն զեաացիքն յետու և : (6) Յոբա
 վին Կոն . Կոն ինքն Կոն ան միայն : (7) Ոհն . Մեր .
 որ ընտրեցեր զարամ : (10) Յոբալին . Եւ արար
 նք նշան յեգիպտոս : (12) Ոհնէ .

- որոյ առաջնորդներն են 'ի առաւել, և տեղեկ Կոյ 'ի գե-
 լերի. զի զի լուսաւորէր զանապարհս նոցա ընդ որ
 13 գնային: * Եւ 'ի լեւանն տինա՝ իջէր և խառնար ընդ
 նա յերկնից. և ետուր նոցա զգառաստանս ուղիղս, և
 օրենս շնորհաւ, հրամանս և զպատուիրանս բարեա .
 14 * և զպատուիրանս քո քա ծաննւցեր են, և զպատուիրանս
 և զհրամանս և զօրենս ետուր են 'ի ձեռն մովսէսի ծա-
 15 ւայի քոյ: * Եւ զհաց երկնից ետուր են 'ի կերակուր,
 և զուր բովեցուցեր 'ի վեմ և արարցեր են. և զն-
 16 զանն քո առն են: * Եւ ինքեանց իսկ հարցն մեր հապա-
 տաքան և անօրինեցան, և խառնուցին զպարանոցս
 17 իւրեանց, և զլուսն պատուիրանաց քոց. * և անկե-
 րեցին յօրինաց քոց, և զլիւնցին զգնան իսկ քո զոր
 արարեր գու ընդ նա. որ խառնուցին զպարանոցս
 իւրեանց, և զարձուցին զթիկունս իւրեանց. և հա-
 մեցան գառնակ 'ի ծառայաւմն անդրին յեղիպտոս:
 Եւ զու արեւ մեր զթան ես և ողորման, եղիպտո-
 մոս և բազումդորմ, և զ'ի սպառ մերժեցեր զնոս:
 18 * Եւ զարձեալ արարին իւրեանց որք ձուլանոյ 'ի ա-
 տային, այս ես աստուածք որ հանին զմեզ յերկնից և
 19 գիտապաշտ. և արարին մեծամեծ բարեպաշտ: * և զու
 ըստ բազում զթուէ և ողորմութեան քում զ'ի թողեր և
 յրուեցեր զնա յանապատին. և զգնն անկողնի զ'ի հեռա-
 ցուցեր 'ի նոցանկ որ առաջնորդներ նոցա 'ի առաւել, և
 զօրեն հոյն որ լուսաւորէր զնոս 'ի գիւղերի՝ զանա-
 20 պարհս զոր երթային: * Եւ զհոգի քո քա զբարեբար,
 ետուր են իմանալ զօրենն: և զմանանայն զ'ի հեռա-
 ցուցեր 'ի բերանոց են. և ետուր են զուր 'ի ծարաւոց
 21 վեմ: * և զքառասուն ամ շրջեցուցեր զնա յանապա-
 տին. հանգերէք են զ'ի մաշեցան, և հոգիք են զ'ի հեռ-
 22 ցան: * և հարեք առաքի նոցա զթագաւորս և զժողո-
 վուրդս. և զանանեցին և հալմն զերկիր են 'ի ծառան-
 գութն, զերկիրն սեհանի թագաւորին ետեւանոյ, և
 23 զերկիրն ուղայ թագաւորին բաւանու: * Եւ զարգիս
 են զազմեցուցեր իբրե զաստեղս երկնից. և աներ զնա
 յերկիր զոր խառնար հարցն են, և ծառանդեցին
 24 զնա. * զի զի սատակեցեր առաջի են զընակիւս երե-
 րին քանանացոց, և ետուր զերկիրն են 'ի ձեռս են.
 և զթագաւորս են և զժողովուրդ երկիրն սպառեցեր
 անգ

Ու զի լուսաւորեցեր զանապարհս են: (19) Ունի .
 Եւ զու ըստ բազում զթուէ և ողորմ: (20) Եղիպտոս . Եւ
 հոգի քո քա զքա: (20) 'ի զու: Չուր 'ի ծարաւաւ
 վեմ: (24) Ունի . Ու և խառնեցան ըստ համոց:

ուր և համեցար իսկ համեց իւրեանց : ք և ասին զքառ 25
 որքա բարձրաբերձս՝ և զգարիապս , և ժառանգեցին
 զսուսն լի ձով բազումիք . ջրհորս փարեալս և հազ
 մեալս . այդին և ձիթենիս և զձով քառս պարզաբերս՝ ի
 կերտիւրս զիւսթն նշ : Կերան և յաղեցան՝ գերա
 ցան և փափկացան՝ ի բարութիս մեծնմանս զոր ետաւք
 նշ . ք և հեռացան և մերժեցան ի քին , և յետս զառ 26
 ձան յարինաց քոյ . և զմարգարեան քո կտարեցին , որք
 ինքնաբերին նշ զսուսն առ քեզ . և արարին զբարկա
 լին մեծ առաջի քո : Եւ ետաւք զնն ի ձեռս նեղաց 27
 նշ , և նեղեցին զնն . և աղաղակեցին առ քեզ ի ժամա
 նախ նեղութե իւրեանց . և գաւ յերկնից լուսար շնշ .
 և բազում զմեռք և ողորմութիւն փրկեցեր զնն . և հա
 ներ զնն ի ձեռաց նեղաց նոցա : ք Եւ յարժամ հանեց 28
 եան՝ զարձան և արարին չարիս առաջի քո . և թաղէր
 զնն ի ձեռս թշնամեաց նշ , և չարքերեցին զնոսա . և
 զախմեալ աղաղակեցին առ քեզ , և գաւ յերկնից լուսար
 նշ , և փրկեցեր զնոսա բազում ողորմութիւն քով . ք և 29
 զարձեալ եգիր վկայութիւն առ նոսա՝ գտանալ յարեան
 քո : Իսկ նոքա անմեայեալք յիմարութիւն ոչ լուսան զ
 րինաց քոյ . և ի հրամանս քո և ի պատուիրանս քո մե
 զան . զոր գաւ ասացեր և հրամայեցեր , զի ո զքառա
 յէ ի մարգիւնէ զքան պատուիրանաց քոյ՝ կեցցէ՛ նո
 քիմիք . իսկ նոքա զարձեցին զթիկանս իւրեանց , և
 եղին խառնաբարեանցք՝ և ոչ լուսան բանի քով : ք և 30
 գաւ երկայնամեայեցի առ նն . և առաքեցեր ի վկայու
 լին զմարգարեան հոգւով քո արով , սակայն և այնպիս
 ոչ լուսան . և մասնեցեր զնն ի ձեռս ժաղովրդաց ասա
 րաց երկրին , որք աստապեցուցին զնն յայտ : ք և գաւ 31
 ըստ բազում զմեռութե և ողորմութե քով ոչ թողեր
 զնն մինչեւ ի սպառ , և ոչ մարմեալ հեռացուցեր զնն
 ի քին . զի գաւ հզօր ես զմեծ և ողորման՝ երկայնա
 միտ և բազում ողորմ : ք Եւ այժմ մեր ան մեր՝ զբաւաւք 32
 և մեծ , ամենակալ և ահարկու՝ արգաւր . և իշխարիս
 պահեալ զուխտ և զպարմութիւն և հայեաց ի սասառ
 նոսն մեր և ի նեղութիւն , և ի թաղաւարացն մերոց և
 ի խանացն մերոց , և քահանայից և մարգարեիցն մերոց ,
 և ան հարցն մերոց . և ժաղովրդեան քոյ զոր ասաւ
 պեցուցին , և բանացան Կ զք մեր թաղաւարք ասա
 լիտանանոց մինչեւ յայտար : ք Եւ գաւ արքաւ ես յով 33
 զոր աներ ի վր մեր զն մեղաց մերոց . զն զի չեմալ
 ասաւ

(26) Ոմեռ . Որք բարեղեցին նշ : (27) Ոմեռ . Եւ բազ
 մաբարութիւն և ո՛ւ : (29) Թիկանիս Կիւնէ . Զոր գաւ ասա
 ցեր և հրամայեցեր : (32) Ուխտ . Եւ Թիքոյցն մերոց և իշ

- 34 առաջին արարեր : * քանզի մեղքը մեք՝ և Թագաւորը մեր և իշխանք և քահանայք, և հարքն մեր՝ և սը արարաք զպատուիրանս քո, և զհայեցաք յօրէնս քո և ի՞նչ
- 35 վայուծեա զոր եղիւր առ մեզ : * և զգլխութիւն քո՝ և զբազում բարութիւն զոր ետուր մեզ, և յերկրիս յայտ մեզ՝ ի լոյնս և յոնգարձակ և ի պարարա զոր ետուր քեզ, զի գիտացաք ծառայել քեզ, այլ դարձուցաք ընդ տիրաւ մեր յօրինաց քոց . և մասնեցաք մեք ի դերուծ
- 36 զն մեզաց մերոց : * և ահաւասիկ եմք այսօր ի ծառայութիւն, և երկիրս զոր ետուր հարցն մերոց ուսեղ
- 37 զդատուզ և զբարութիւն սորա աղատութիւն : * Արդ՝ այսօր Թագաւորք օտարք տիրեն ի վր մեր և աւանդաւ զն մեզաց մերոց, և անկեալք ի ծառայութիւն տամք հարկս . և վարեն զմեզ և զանասունս մեր ող և կամեն, և եմք ի նեղութիւն և ի վիշտս մեծ այսօր զն մեզաց մերոց : * Եւ արդ՝ ի վր այսօր ամբ մեք գնեմք ճակնս և հաւատարմութիւն . և հաւատամք յօրէնս քո, և առնեմք զնս, և որինչ գրեալ է ի նոստ : և զբանս զայս գրով հաւատարմեմք և կրեմք, ամ իշխանք մեր, և զեւայցեք մեր, և քահանայք մեր :

ԳԼ. Ժ.

- 1 Եւ այս են որ կրեն զգիրս զայս հաւատարմութիւն առ քեզ . նեւ միտ որդի աղապիայ . և սեղնեկիս որ
- 2 զի * սարերիս . և աղարիս . և երեմիս . * և փառուր .
- 4 Ամարիս . միքիս . * առաւուս . առարանիս . մահուք .
- 5 * եմութ . մերամովթ . աղգիս . * գանիել . կանախման .
- 7 բարուք . * մեսուխամ . աբիս . միամին . * մագիս . բեղ .
- 8 գեն . սեմի : Այս ամբեան են քահանայք՝ * և զեաւ
- 9 յեք . * Յեսուս որդի աղանիս . բանիս որդւոյ եմաղա
- 10 զայ . գաղմիել , * և եղաարք նր . սերանիս . սգուիս .
- 12 կաղիտան . փնջիտան . * միքա . հուփա . սերի . * զալ
- 13 քուք . սարաբիս . տասանիս : * Որդիք բանուանայ .
- 14 * իշխանք ծաղովդեանն . փորի . փարազմիդաք . եղամ
- 15 զառթուրա : * Որդիք բանեայ՝ աղուրամ . բերայի .
- 16 * աղանիս . բազու . եղինաւեր . * եղեկիս . աղուիայի
- 17

դա :

(34) Ո՛հեհ . Եւ Թագաւորքս մեր : (37) Ո՛հեհ . Եւ ի վիշտս մեծս այսօր :

ԳԼ. Ժ. (8) Ո՛հեհ . Այսք ամբեան : (9) Ո՛հեհ . Յեսու որդի աղարիս : (12)(13) Ո՛հեհ թաւելան : Սասանիս , փիսիս . Որդիս : Որդիք բանուանայ . Որ օսիս իրնալ թաւելս Եւս՝ հաղիտան ևն : (14) ի լուս՝ ի վր՝ փորիս . Եղմի՛ Կորիս : (16)(17)(18) Ո՛հեհ . Եղին . տանր . . .

դա . # ասամ . բերեի . # արեի . անամայի . նովրա . 18
 # մագափեա . մատուցամ . եզր . մենդարեէլ . զագուէ . 20
 ե գովք . # փաղիտա . անան . անիա . # ասէէ . անանիտա . 22
 # հապում . էսաբանան . մայադուա . # այիա . էնան . 23
 անան . # մադուա . հուէում : # էւ այլէս մնացորդք 27
 ժողովրդեանն թահանայք և զեապցիք , գանապանք՝ եր 21
 քնչիկն նաթանացիք . և ամենեքեան ժողովուրդքս որ
 լսեմք զօրենն ան նայ մերոյ , գնեմք վնասուէ այսօր ա
 ռաթի քր անք և կանայք . որդիք և դստերք իւրեանց :
 # էւ որ մահագամ անցչէ զօրենքքովք , երգմամբ հաւ 29
 ասանեք այսօր առաթի քս . եղեցի նա 'ի նորմա և յա
 նիծո , որ ոչ պահեցէ զօրենս քո որ տուա 'ի ձեռն
 մովսիսի ծառայի քոյ . որչ ամ կամք մերովք պահեա
 ցուք , և արապուք զամ պատուիրանս ան նայ , և զգա
 տապանս նք և զհրամանս : # էւ մնացուք զգտերս 31
 մեր տաւերաց ժողովրդաց օտարաց , և զգտերս հե
 թանոսաց ոչ առցուք որդւոց մերոց : # էւ ժողովուրդք 33
 երկրիս այսօրիկ ոչ բերիցին առ մեզ վաճառս յաւար
 շարմաւ . և ոչ գնեսցուք 'ի նոցանէ շարմաւն . ք
 օր անբր է , և անբր պահեսցուք զօրն եւթներորդ :
 # էւ ապաք զսգորմուէն երրորդ գեղարաքանքի ամ 35
 ըստ ամէ 'ի հարկ տանն նայ : # և զհաց դառաջէկն , և 37
 զզոհս ըստ ժամանակս ժամանակս և զաղանկէզս յամ
 անն և 'ի աքրեկանս , և 'ի շարմաւն , և յամաքմաւ ,
 և 'ի նաւակապիս և 'ի սրբութեա , և զմ մեղաց' որ են
 'ի թաւութեա ելի' և 'ի գործս տաճարին ան նայ մերոյ :
 # էւ վնասիս արկցուք զմ ժառանգութե փայտիցն , 39
 որ երկնայ թահանայիցն և զեապցւոցն , և ժողովուրդն
 բերցի 'ի տուն նայ մերոյ 'ի տուն հարցն մերոց լը ժա
 մանակս ժամանակս ամ ըստ ամէ՝ զքս արժան է աչքի
 'ի վն անգանոյ զոհից ան նայ մերոյ , ուղ և գրեալ է յ
 բնան մովսիսի : # էւ ապաք զպատուս զառաջաւ
 բութե երկրի մերում , և զպատուս ծառոց մերոց ամ
 լը ամէ 'ի տուն ան նայ մերոյ : # և զքիզարաքանս անգ
 րանկաց որդւոց մերոց , և զանգրանիկս անանոց մե
 րոց՝ ուղ և գրեալ է յօրենան մովսիսի . և զանգրանիկս
 արջապոյ մերոց և հօտից բերցուք 'ի տուն նայ մերոյ
 թահանայից մերոց զեապցւոց որք կան 'ի սպասու տան
 ան .

դա . այիդա : ասամ (22) Ոսիս . փաղախա . անան . 23
 նովրա : (23) Ոսիս յաւելա . Անանիտա . ասաթ : 24 . Ա
 չիս , պիտ , սօթի : հապում : (27) Ոսիս . հուէում ըստ
 նա : (31) Ոսիս . էւ ժողովուրդք երկրիս . և ոչ գնեա
 ցուք 'ի նչնէ 'ի շարմաւն : (35) Աստ . Զառաջաւ
 բութեց երկրի մերում :

- 37 Եւ և զառնաւորս յորենոյ, և զգաւորս Ժառոց՝
 դիւելոյ և ձիծոյ բերցուք առ քահանայսն՝ ի տուն զանդ
 ձանակին նոյ։ Եւ զառնաւորդս երկրիս մերոյ զևորս
 38 ցիւն չքնացին՝ և առցին զԺմ բովանդակ։ * և եղիցի
 քահանայ որդի ահարոնի, որ տառանորդեացի զզևա-
 ցիսն։ և զևաացիքն ի տառանորդաց մերոյ տառանորդ
 գնացին քահանային մեծի ի տուն նոյ մերոյ, ի տուն
 39 զանձանակին որ կան ի տառնարին ան։ * և զի կացցի
 ի գանձել ի համբարս որդւոց զևաացոցն, և ապասա-
 ւորաց՝ ի տեղեան ուր կան սրբութեցի։ և եղիցի քա-
 հանայիցն և զևաացոց և զանապանոց, և երգեցկաց
 տալիստաւոց։ և մի պակասեացէ նոցա ռոշիւք երբէք ի
 տանն նոյ մերոյ, և մի նոքա զսպաս ան խափանեացին։

ԴԼ. ԺԼ.

- 1 Եւ նոտան իշխանք Ժողովրդոցն յեմ, և արդին զի
 2 անկա զի մի ի տառանց որում և ելցի քահանայ
 նաացի յեմ քաղաք սրբուն։ և իններորդքն գնացին
 3 յեւրոքանիւր քաղաք։ * Եւ օրհնեաց Ժողովուրդն
 4 զարան զայն որ արշնեան, և նոտան յեմ։ * և այն են
 իշխանք երկրին՝ որ նոտան յեմ, և քահանայք և զևա-
 5 ցիւք և նախնեացիք, և որդիք Ժառուցիցն սաղմունի։ * Եւ
 որք նոտան յեմ, և ին յաղգէն յուգայ և բնիկամիւնի։ Եւ
 այն են յորդւոցն յուգայ. ամենէ որդի ողիւյ. որդի
 զաբարիայ. որդի սամարիայ. որդի սափաթիայ. որդի
 6 մափնեղայ։ Եւ յորդւոցն փարեսայ * և մաղաթա. որ
 7 գի բարուք. որդի աղաղայ. որդի ողիւյ. որդի ագիւայ.
 8 որդի յովարիւր. որդի զաբարիայ. որդի եղիւնի։ * Ա-
 մենեքան որդիք փարեսի որ նոտան յեմ. չորեքհարիւր
 9 վախճուն և ութ՝ արք զօրաւորք։ * Եւ այն են որդիք
 բնիկամիւնի. սեզոն որդի մեռելովմ. որդի յովաք. որ
 10 գի փաղայի. որդի կովկիւայ. որդի մաառայ. որդի ա-
 11 թիւիւ. որդի յեսուայ։ * Եւ զհեա նք գեբէի, սեգէի,
 12 ինկարիւր քառասուն և ութ։ * Եւ յովսէս որդի զե-
 րի

(37) Ռան. և զևաացիքս չքնացին։ (39) Ռան. կացցի
 ի գանձելի համբարս։ (39) Բաղան. Եւ երգեցկաց
 տալիստաւոց, և մի պակասեացի նոյ ռոշիւք երբէք ի տա-
 ռանն նոյ։ Ուր ասան. Եւ մի պակասեացին նոյ ուր։
 Գլ. ԺԼ. (1) Ռան. Վիշակա զմի ի տառանց։ (3) Ռ-
 ան. Եւ նախնեացիք։ (4) Յօրիւնիւն. Եւ որդւոցն
 փարեսայ։ (5) Ռան. Որդի եղիւնի։ (6) Աւր. Ամ
 որդիք փարեսի։ (8) Յօրիւնիւն Խաղաղ. Սեգէի. Զեգ-
 (9) Ռան. Որ եր յերկրդի քաղաքին։

թի՛ ալցելու և վերակացու ՚ի վր՝ նց . և յուզա որդի
 տասնայ որ եր երկրորդ ՚ի քաղաքին : * Եւ ՚ի քահա 10
 նալիցն՝ ազգիդ որդի յովարիւր, խաբին, սարիւս . սորդի 11
 եկեղեցւոյ . որդի մասուգամ . որդի սագովի . որդի մու
 րասովի . որդի ետովի : Եւ եփն տունը իւրեանց մաս
 ՚ի տանարն ին . * և եղբայրք նորա որ զարծելին զգործ 12
 տպաստաւորուն տանն ին ութ հարիւր քսան և երկու :
 և ազայի որդի երովմ . որդւոյ փաղայիայ . որդւոյ ու
 մասեայ . որդի զաւարիայ . որդի փասիւր : որդի մեղ
 քեայ : * Եւ եղբայրք նորա իշխանը հայրապետացն . եր 13
 հերիւր քառասուն և երկու : և ամասիա որդի եղբեկէ .
 * և եղբայրք նր զորաւորք յեմի քսան և ութ . և ալցն 14
 լաք՝ և վերակացուք նց զէրեկէ որ եր ՚ի մեծաց իշխա
 նաց : * Եւ յզեաւացւոյն սամէիա որդի ասուր . որդի 15
 եղբովմ : * Եւ նաթանայիք որդի միքայ, և յորէր . որ 17
 դիք սամուի երկերիւր եւթանասուն և չորս : * Եւ 19
 քանապանք, ակուր զանգամին . և եղբայրք նր՝ հարիւր
 եւթանասուն և երկու : * Եւ ալցելուք և վերակացուք 22
 զեաւացւոյն յեմ, ազա որդի քանի . որդի սասարիայ .
 որդի մասթանի . որդի միքայ . յորդւոյն ասափայ որ
 եփն երդեցիկի մաս առ տունն ին . * զի զի հրաման լեա 23
 զաւարին կր առ նն լինել անգ, և անփափան ունել
 զաւարուն : * Եւ փաթմաւա որդի մահիզարիւղայ : Զու 24
 ընհ որդի յուզայ՝ որ ՚ի ձեռանէ թագաւորին ունէր
 զքմ կազմած, * և ընտելէր յապարակի իւրում : Եւ 25
 յորդւոյն յուզայ որք նստան ՚ի կարիւրեարաւ . և յե
 տու . և բերսարեկ . և ընտելուէ նց * փայիս : և ազա 30
 քանք իւրեանց՝ որք և ունէին զբերսարեկ : * Եւ որ 31
 գիք ընտելամին ՚ի գարա՝ մաքմաս : * և զեաւացւոյն բա 36
 ժին յուզայ և ընտելամին :

ԳԼԵ

(10) Երեւանի . Երեւանի ինքնաւորիս : Ուր ունի .
 Ուրդի յովարիւր , աքնարիս : (10) (11) Ունի . Ուրդի
 յովարիւր ՚ի աքն . որ և յերկրորդ քաղաքին : Սարիւս
 որդի եւրեայ : (12) Ունի . Տանն ին , և չէն և եր
 կու : (13) Երեւանի . Հայրապետացն . միւր : (14) Ու
 նիս յաւեա . Հարիւր քսան և ութ : (17) Այլ . Եւ մու
 թանայիք որդի միքայ : (17) Ունի . Եւ յորէր որդի սա
 մուի : (19) Ունի . Ղեւեղ ամին : Ուր տուն . Ղեւեղմ :
 (22) Ունի . Ազա , որդի քանի : (25) Ունի . Եւ քան
 կէր յապարակի ինում . . . և ընտելուէ նց լաքիս :

ԳԼ. ԺԲ.

- 1 Եւ այս են քահանայք և զկառացիք որ ելին ը զորա-
բարելի սաղաթիւնեանց , և յեսուայ յովսեփէ-
2 կեանց . սարայիս , երեմիա , եզրա , * և ամարիա , մա-
3 խք , արսուա , սեղեկիա : * Եւ են իշխանք քահա-
4 նայիցն և եղբարք նց յաւուրս յեսուայ : * Եւ զկառ-
ցիք՝ յեսու , բանուի , կազմիէղ , սարարիա , յուգա ,
մաւթանիա , և եղբարք նց որ են կարգեալ օրստօրէ :
9 և յովակիմա , եզիասիւր . և եզիասիւրայ , * յովադէ . և
յովազայեայ , յովնաթան . և յովնաթանայ յաղուա :
Եւ յաւուրս յովակիմայ եղբարք նր էին իշխանք և քա-
հանայք հայրապետացն . սարիա , եմարիա , երեմիա , ա-
նանիա , աղարիա , եզրա , մատաղամ , ամարիա , յովնան ,
22 մովսէր : * Եւ զկառացիք յաւուրս եղբարք . յովգա ,
և յովա , և յովնան , և իգուա գրեալք իշխանք հայրա-
պետացն : Եւ այս ամք քահանայք էին ի Թագաւորաց
23 Թմն գարեհի : * որդիք զինաց իշխանք հայրապետացն
գրեալք ի գիրք բանից աւուրց համարոյն , մինչ ցով-
24 նամ՝ որդի եղիասիւր : * Եւ իշխանք զկառացաց ասու-
րիա , և արարիա , և յեսու . և որդիք կազմել . և եղ-
բարք նր մնա առ նմա , օրհնել և սաղմուս տանլ , ող և
25 հրամայեաց գաւթմ այրն նայ , * օրրատօրէ զօրհանապաղ
26 ի Ժողովս իւրեանց հանգերմ զւնապանդ : * Սղամ էին
յաւուրս յովակիմայ որդւոյ յեսուայ , որդւոյ յովսե-
փիկայ , և յաւուրս ներմայ , և եզրայ քահանայի և որդի
27 գրեմայն մն : * Եւ ի նաւապետիս պարտպն եմ , ինգ-
լանցին զզկառացիսն ի տեղեա իւրեանց՝ անել զնոյն յեմ .
և աւանել զնաւապետիս ուրախութիւն հանգերմ՝ և զզ-
հուք և երգովք նուապարանդ՝ ծնծալիւք և Թմիկիւք .
28 և սաղմուսարանդ ի մայն եղնիւր փաղայ : Թիւ ժողովն
ցան աւանդեան որք երգեին և սաղմուսեին շաբանաղ
29 կի յամ փոքանց եմ , * ի քաղաքաց և ի գիւղից և ի
քառակութնց իւրեանց , գալ ի սպաս պաշտամանն յիւր
30 * Եւ որդեցան ամք քահանայքն և զկառացիքն , և որդե-
ցին զԺողովուրդն և զգանապանս մեծի գրանց պարս-
պն :

Գլ. ԺԲ. (1) Ռմն . Եւ յեսու յովսեփէկեանց : (2) Ռ-
մն . Արսուա , սեղեկիա . իմ , սեղեմիա : (3) Այս .
Ռք էին կարգեալ օր քառօրէ : (22) Յովնաթան Գրեմայն
նի գովանէր . Գրեմայն իշխան հայրա՝ . այլ ի լատ՝ . Եւ ին-
գոն նշանակ ի նորս բերել հանձնայն այլոյ : (22) Ռմն .
էին Թագաւորն գարեհի : (24) Ռմն . Երգովել և եղ-
բարք նց : (29) Ռմն . Եւ գալ ի սպաս պաշտամանն :

պին : * Եւ հանին 'ի վեր զյիշանս յուզայ 'ի պարիսպն . 31
 և երթալին զհեա նց երգակն քննադարանդ երկու եր-
 կու . * յովսիս և ողիտ' և կէս իշխանացն յուզայ : * ա- 32
 զարքաւ, ննքա, և նմաւորսն * յուզա և քննիւմին - և 33
 սասնաւ : և երթանս : * Եւ յորդաղ քահանայիցն եկն 34
 որդ հարկանեկն զփառն' զպարիսպ որդի յովսիանայ . 35
 որդի սասնայի' որդի մաթանիա . որդի միւրայ . որդի
 զարքաւ . որդի սասնի : * Եւ եղբայր նոցա սասնիս և 36
 եղբիւն օրհնելն զերգս և զսպմոսս դաւթի առն նոյ
 դորս նաւադեաց : Եւ եղբան գրէ-երթայր առաջի նց
 'ի լք գրանցն : * և որդ երգելին երթալին ընդգեւմ'ն : 37
 Եւ եկն յաստիճանս քաղաքին դաւթի յեւս պարսպն'
 'ի վերայ քան զպարսպնս դաւթի, մինչ 'ի գուռն ջրոյն
 եփրեմի, և ընդ փողն արեւելից : * և 'ի գուռն երթե- 39
 րան . և յմիտարակն անամայելի մինչ 'ի գուռն ջրոյ
 քան . և լսելի եղև ձայն երգոցն մինչ յամ տեղիս .
 քանզի հրամայեաց եզր հալ 'ի լք ամ գրանցն' և եր-
 գել : * Եւ զոհեցին յաւուր յայնմից զոհս մեծաւնս . 43
 և ուրախ եղին յոյժ . զի զի ամ արար ուրախ զնոս
 յազարիսթն մեծ . և կանայք նց և որդիք նց ուրախ
 եղին . և լսելի եղև ուրախութ' նց յեմ մինչ 'ի հեառ
 ար տեղիս :

Ը * Եւ կացուցին յաւուր յայնմից 'ի վերայ գանձանակի 44
 դանձուցն , և զաստիճաւորացն , և սասանարգացն , և որ
 միանգամ ժողովեալք անդր յիշխանայ քաղաքին . ու
 հրամայեալք յօրինս մովսիսի քահանայիցն և զսպ-
 աղ . քանզի ուրախութն մեծ էր 'ի յուզայ' և 'ի քա-
 հանայս և յիշխանայիս : և զքուստցան սրբունցն նոյ . և
 պահեցին զարքուն որ կին երգելիք սաղմոսասացն :
 և գանապանքն ուղ կարգեալ էր դաւթի և որդւոյ նի
 սաղմոնի : * Քանզի յաւուրս դաւթի' սասնի էր եւ 45
 իսն և առաջնորդ երգոց սաղմոսացն , որդ նաւադեմ
 երգելին և փառաւոր առնելին զնո՛ : * Եւ ամ ի ԷԼ յա՛ փ
 աւուրս զորապետից և յաւուրս նեկմիս' սոցին մասն
 նարաժին երգելիացն և գանապանացն' որպէս և կար
 զեալեր օրջստօրէ . և առնելին սուրբ զիշխանիս , և
 զսպալիքն զորդիսն ահարոնի :

ԳԼ.

(31) Ոհնէ . Եւ հանին 'ի վերս զիշխանս : (35) Ոհնէ . Որդի
 սասնա, որդի մաթանիա . որդի միւրայ : (36) Ոհնէ . Եւ
 եղբայր նորա . սասնա : (39) 'ի լաւ' . Եւ 'ի գուռն եր-
 Թեկրան : Ուր . Ոհնէ . Երթեկրան . և Ոհնէ . Երթեկրան :
 (39) Ոհնէ . Երգոցն յամ տեղիս . . . ամ գրանցն , և եր' :
 (44) Ոհնէ . Երգելիք սաղմոսացն . և գանա' . . . և
 որդւոյ իւրաւմոսացն :

ԳԼ. ԺԳ.

- 1 (1) Բաւար յոյնիկ հարգային զպիտանելիս ի լուսին
ժողովրդեանն . և գառա ի նմա գրեալ այսպէս .
Թէ մի մայր ամենայն եմեմարացի յեկեղեցի այլ յալ
- 2 իտեանս ժամանակաց . * զի զի մէկ լին ըստալ որդւ
ւոյն երէ հայիւ և ջրով . այլ կնքեն ի զարմա . զիս
գառա գէտ՝ անիծանել զնր . և զարմեցն ան մեր զալ
- 3 նեմն յորհուաիս * Եւ եղև յորմա՝ ըստն յորինացն
որդեցին ի բոց զամբաստներուն յիկն .
- 4 * Եւ յառաջ քան զայս եղիտար քահանայ եր' ի գան . Թ.
- 5 ձանգի տանն այ մերոյ , և ետ անդի տապալայ . * և ի
նեաց իւր անդ տանն գանձի մեծ : և անդ էր յառաջ
նալ ուր տային զմանայն և զիբանս . և զկահն . ալ
բաւ . և զառասնորդս ցորենայն . և իկնաց և ձիկոյ ն
իւղոյ , և զանիկան զնապուցն , և երգեցին , և զգու
նապանայ , և զաւստարս քահանայիկն . * Եւ միջ
գայս ամ արարեալ էր , և ս մէկ յեմ . քանզի յամբ ե
րեաներորդի երկրորդի արատելի թագաւորի բարձ
լացւոյ՝ մեծ առ թագաւորն . և յեա բարձր սաւաղոյ
- 7 ինգրեցի ի թագաւորն , * և ելի յեմ . Եւ իմացայ
զամ չարութիս զոր արար եղիտար քահանայիկայ . զի
- 8 ետ նմա շինել տանն գանձու . ի գաւթի տանն ան . * և
չնր թուեցաւ տալի իմ յոյն : Եւ լնկեցի արատալ
- 9 զամ քահ անբիւ ի տանն գանձու . * և հրամայեցի
որդի զտան գանձու . ան . և զարմուցի անգրեմ ըլ .
- 10 քահ և զապառ տանն ան , և զմանայնի զիբանս : * Եւ
իբապցի և հարի ի զմերայ՝ և թի գրանին զնապուցն մէ
էր տաւալ , և նոքա էին գնացեալ յաղարակս իւր
նանց , և զնապիկն և երգեցիկն գործէին զգործ մաւ
- 11 կաթն : * և կողեցն ընդ իննանն և մանա ընդին
պակտանցին անիկի ի տանն ան : Եւ ժողովեցի զամ
- 12 սպասաւորս , և կորեցի զամ ի մեղիս իւրեանց : * և
ամ հրկայք բերին զառասնորդս ցորենայ և գինւոյ և
- 13 ձիկոյ ի գանձանակ տան ան . * Եւ նշանայեցի տալ

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմեկ . Եթէ մի մայր ամենայն : (2) Յո
ղիսիս գալտեր . Եւ զարմայ ան մեր զա' : (3) Ոմեկ .
Լուան ի յորինացն : (4) Յորինայն . Եղիտար քահանայ :
(5) Յորինայն գալտեր . Եւ ձիկոյ և իւղոյ , և զառա՝ :
(6) Ոմեկ . Երեաներորդի և յերկրորդի արատելի :
(7) Ոմեկ . ի գաւթի տանն ան : (8) Ոմեկ . Տալեա ի
տանն գանձու ան : (12) Ոմեկ . Բերին զառասնորդս
(13) Ոմեկ . Անան որդի տալեալ :

'ի ձեռս եկիմոյ քահանայի և սագաթոյ պրէի, և փաշ
զայնոյ որ կ'ը յընասցաւն, և 'ի ձեռանէ նոյ անանի
որդի զարուր, որդի մահմանայի. զի զի հաւատարմ
եքն նոյս սոք բանանեկն և ապին նորայն խոսեալոյ :
« Եկեալս՝ զիս ան յոյժ անձ . և մի 'ի բայն արանցե 14
զորումն իւր լինին . զի զի պարզե զայս ան 'ի անն
ան նոյ եկի :

- Ժ. « Բաւարան յոյժութի անանի 'ի հրետաւանի՝ զի 15
հարանեկն նման յաւար չարամու, և բերեկն զը
բայն ընդ գրանն եմ . և հոգեկն բնն գրատաւց
զոյնի և զխաղալ և զժուր . բարձրոյ բնական բերեկն
յոժ յաւար չարամու : և հաշեալ զիսոյ զի վաճառեկն
յաւար չարամու : « և նստեկն 'ի սեղի վաճառուցն 16
որք բերեկն զխաղալ և զժուր վաճառան, և զնեկն յաւար
չարամու հրետոյն 'ի նոյս յեմ : « Եւ հագեցայ եւ 17
ընդ որդիս հրեկոյն սոք եկն յեմ, և ընդ ինքանն յա
գայ, և անմ յնն . զի՛նք և անդրեմուսն այս զոր գուր
զորեկն և պոնեկն զաւարս սուրբ չարամու : « մի 18
այսպէս պարսին հարն ձեր՝ և ան 'ի վր նոյ ան զաւ
րիս զայս ան, և 'ի վրայ քարոյնս պարսիկ . և արգ՝
զուր ընդեկն յաւարս զարկու՝ 'ի վր եկի, և պոնեկն
զոյն սուրբ չարամուց : « Եւ եղև յորում կանգնե 19
զի զարան եմ՝ յաւարս զարամն հրետոյնի փա
կն զարանն, և մի ապի բնալ զնն մինչ անցանք
չարամն : և քարմեալ կարուցի մանկանս պահապան,
զի մի ինքեպէ մասնեկն որ բնամբ յաւար չարամու
չ գրանն եմ : « Եւ ապանեկն աննեկնան որք վա 20
նստեկն՝ պարսոյն եմ միանգամ և երկեկն : « Եւ ա 21
սեմ զնն, ընդեկն ապանեկն գուր պարսոյն պարսոյն .
և եկե սոք անանիմ զանորեմուսնեզ զայդ,՝ անմ հաւ
ման պարսէս զի մի մասնեկն գուր 'ի չարամն մեր՝ և
'ի քարոյս : « Եւ անմ զընասցինն որք եկն սրբեալ, 22
և գային պահեկն զարանն, և որքեկն յաւար չարա
մու . և յոյժեկն մի պոնեկն զարաման : Եւ յոյժ
ան ինքեպէ զիս անձ և ինքեպէ զիս ըստ բարում զ
արման իւրոյժ : « Եւ յաւարսն յոյժութի անն ըզ 23
հրետոյն, զի նստեկն կանայք ազգաւայիք՝ և անմա
ցիք՝ և մահարացիք, « և որքեկն նոյ . և անմ 'ի կանանցն 24
նստեկն ազգաւայի, և մի պահեկն իւրեկն հրեկոյն : « Եւ 25
կա

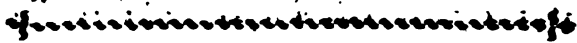
(15) Ոման . Զգրայս ընդ գրանն յեմ : (16) Աս . 'ի
անմա վաճառուցն : (17) Ոման . 'ի սուրբ գորեկն յաւարս
նոյ զա՛ : (19) Ոման . Զի մի որ ինքեպէ : (21) Աս .
Երե և ալ անանիմ : (23) Ոման . Զհրետոյն . և զի
նստեկն կանայք ա՛ : (24) Ոման . իւրեկն հրեկոյն :

- 26 Նշ ածցեն որդւոց իւրեանց : Եւ ասեմ ցնոսաւ : * ոչ
 յայդմ թմ մեղաւ սողմունն Թագաւոր իւր, և մի էր
 իբրեւ զնա իմաստուն յամ Թագաւորս մեր : և սիրելի
 էր նա նոյ, և կացոյց զնա թմ Թագաւոր ի վերայ թմ
 իւր : և զայսպիսի սիրելի նոյ և զիմաստուն և զմեծ Թա-
 գաւոր, խոտորեցուցին և յանցուցին ի մեղս կանայք :
 27 Կարգեաց : * Եւ արդ՝ մի լուայց եթէ ոք արասցէ
 զայսպիսի մեծ չարութիւն, և մեղիցէ առ թմ, և արաւ
 28 ցէ կին այլազգի : * Եւ յորդուցն յովիզեայ և յեղիա-
 սիբայ մեծ քահանային, լուայ՝ Թէ էր կին նոյ գուստր
 29 ասնաբաղատայ, և մերժեալ հալածեցի զնա յինէն : * յի-
 ճեացէ՝ զնն թմ ի ժառանգութե և յուխտի քահանայու-
 30 թմ : * Եւ զգլխացիսն սրբեցի յամ այլազգեաց՝ և կար-
 գեալ կտրմեցի զնն օրաստօրէ զքահանայսն և զգլխա-
 31 ցիսն, այր իւրաքանչիւր ի դործ իւր : * և ետու կազմ
 բերել զամ փայտ ողակիզացն յիւրաքանչիւր ժամա-
 նակս, և զառաջաւորսն ստղոյ իւրեանց : Յիւսցէ զիս
 թմ մեր յամ բարութիւն արդարութե : այն որ օրհնեալն
 է յաւիտեան : ամէն :

Կարգեալ Ննեմ :

(26) Այս Ուստիցմ թմ մեղաւ : (26) Որեւի իւր ուստի : (28) Որեւի : Եւ յիւսցէ թմ քա-
 4ա : (30) Որեւի : ի դործս իւր : (31) Որեւի : Չիս նոյ
 թմ մեր յամ :

ի իւրեանց իւր : Կարգեալ Ննեմէ բարեւ : և ց
 հա : Կարգեալ Ննեմէ բարեւ :

ՆԱԽԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ԳՐՈՑՆ ԵՍԹԵՐԱՅ

Դամանայ իրացն ետերաց և մարդերն զոր պարան գրեա
այս, ամենց առ երկայնայնութեան արքայաշինա խաղցաւ լին
նել. այլեն ալ ամանայ յանդէն՝ ասէ ետեքէի, զի ալ լալին ասկ
զայսպիսի գործս՝ գրեալ է իւրի, որ առ այստա արքայաշինա պար
մեն պարծաւ եւրաց և նէկեայ արչակերպ ՚ի բաբելոնի յնմ. քան
է զի յեկոյ արեւմտաւ աստ աւելան իւրեան արքայաշինա հանդերպ
Ժամանակ իրացս եսկերաց : Իսկ զհաման արքայաշինանց պարգեանց ,
որ եր փառաւոր ՚ի դքսն արքայաշինի , և փակը պարանել զ
մարդէն և զնրէն զհրէայն , ասէ արե յակոբ մօքնայ ՚ի գիրքն
որ իւրի պօռն , ինչ եր համան ամանայից՝ յաղկի պարգայ զ
ապրիլոյցն աստաղ՝ և ուրան ամանայ. և զի ամանայն որ էր պ
պերանդ զնոր քիւի՝ հարձարի եր եւրիպացս արքայ ետաց : և զի
անա ետաւ փանայս ՚ի փանանայացն , պար անեծն նայ , ՚ի ներսոյ
լծոյ Ժառայայնել յակոբայ իր փակայ լծոս : Զայսպէն քան
նէ ՚ի մօք անեւ ամանայն , և պարերանցիկ քիւի զիւր. և փա
քանել ՚ի քանին ետաւ պանելով նոր , և յիւր զնրանայ իւր
հայ : ԻՅրն հարաւորանել յաղկան մակիսի , ասոյ ան յմ
սկ զհանդերպն , ինչ քիւի զիւրպան ամանայն , ՚ի յեան պ
առն աստելի : Զի նիւր յեան յարգան յակոբայ , փարդոյ
զամանի . և յեկոյ զաստալ յարգանքն թեկիսիսի աստեկայ ան
աստելել զամանի : և եր համան այս՝ մարդալ ՚ի քանին պ
գայ ամանայն : Իսկ մարդէն ՚ի քանին աստաղայ թեկիսի
եան , և լին այնրիկ ալ երկիրպանել մարդէն համանայ . զի
գիրքն զի լծաւ եր այ զնրէն զամանի : ԻՅրն էր և զի ա
նարգեղոս յայ աստաղ ապանան իւր լին ինայելոյ յապագ , եր
իւր և և երկիրպանել համանայ , զի մի իրեոյն պարթ յայ :
Իսկ համան զայրենի լեւծն ինդրել իմեցաւ , իսկէն զհար
գե , և զնրէն զհրէայն : Այլ այ լինաւ էլ ՚ի գրուի . իսկեցաւ
արքայն համան՝ որ մարդալ եր յամանայ . և զնրէցաւ յեկ
պան ամանայն ուր և ասոյն ան :

ԵՍ

Մարդեան իւր ամանայնաց՝ որ աստ իւրաքանչիւր անեւր
նի գրոյ սովոր է յարել և զհանդերպան մարդի . պարանայն
լծոյ ՚ի նմ , յայլ և այլ գրուիս բաժանելալ , զանց ասան յաման
ան և յառաջիկայ երկո գիրս , այս է՝ լինեաց , յարչիկայ . և
պարթիկայ . որով և պանան գլխահամար յայտնի գիր ՚ի
սոնցս բնութանն նշանակաւ :

92. 小臣

ԱՐԴՆ, ԷՐԿՐՈՐԴԻ ԴՈՒՆ

Գաւորումը նրանցիցի արգայի մեծի . յա
ռաջիւղով աւազը ամենյն թագարայ, որ է
հայնորին տարեք . ամենի մեծից մեծ ասելով

գեղեցիկ և հարուստ քաղաք է, որտեղ բնակվում են հարյուրավոր հայեր։

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԿՈՄՍՏԵՆՍԻ ԳԵՂԱՄԱՐԿՈՒՄԻ ԵՐԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵ

Հայրենասիրական խնդրի բարեկամության համար, խնդրվում է

Տեղեկություններ հրատարակվում են միայն հետևյալ դեպքերում՝

բանակն է շարժանայս և եր խորհուրդ մեծ Կիկիսի

Շեքսպիր: * Երեսնամյակի իրերու վերադարձն ինքնաշնորհ:

7. *Handwritten text, mostly illegible due to blurring.*

Երևանի քաղաքի Կոմիտասի անվան Մանկավարժական ինստիտուտի Գրադարան

[illegible][illegible]

Իսկ անդ չարեացն, և պատգամաւորեցան ի հոգեւորսն:

4. ਸਰ

• Ի գիտ. էմիգրաց. ամիս. բազմապատիկ. քաղաքներում է լաբոր. բազ.

279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044 1045 1046 1047 1048 1049 1050 1051 1052 1053 1054 1055 1056 1057 1058 1059 1060 1061 1062 1063 1064 1065 1066 1067 1068 1069 1070 1071 1072 1073 1074 1075 1076 1077 1078 1079 1080 1081 1082 1083 1084 1085 1086 1087 1088 1089 1090 1091 1092 1093 1094 1095 1096 1097 1098 1099 1100 1101 1102 1103 1104 1105 1106 1107 1108 1109 1110 1111 1112 1113 1114 1115 1116 1117 1118 1119 1120 1121 1122 1123 1124 1125 1126 1127 1128 1129 1130 1131 1132 1133 1134 1135 1136 1137 1138 1139 1140 1141 1142 1143 1144 1145 1146 1147 1148 1149 1150 1151 1152 1153 1154 1155 1156 1157 1158 1159 1160 1161 1162 1163 1164 1165 1166 1167 1168 1169 1170 1171 1172 1173 1174 1175 1176 1177 1178 1179 1180 1181 1182 1183 1184 1185 1186 1187 1188 1189 1190 1191 1192 1193 1194 1195 1196 1197 1198 1199 1200 1201 1202 1203 1204 1205 1206 1207 1208 1209 1210 1211 1212 1213 1214 1215 1216 1217 1218 1219 1220 1221 1222 1223 1224 1225 1226 1227 1228 1229 1230 1231 1232 1233 1234 1235 1236 1237 1238 1239 1240 1241

የገንዘብ አጠቃቀም ሪፖርት

Հ. թ. (2) Բազմակ. Յանքի էրկրարդի Բազմակ.

ATTN: Mr. [REDACTED] - [REDACTED]

ከህግ ሆኖ ሊጠቀም ይችላል፡፡

Գրեմ: Լ. սփռել՝ Ասթիներէն . առթանէ : Լ. Համբանն : աշ

Գրամ. Իսրայելի ինչ անհայտ խնամակալը՝ ինչպե՞ս է հասնում ինչպիսիք արժանիքների։

የታሪክ ፍቅር ያለው ሕገ-መንግሥት ይፈጸማል፡፡

«Ի Հայաստանի Գրքային, Ֆառային և Գրադրամային գործերի նախարարությունում»

[illegible]

ጥቅምት ፡ (፩) ብሔራዊ ልማትና የቴክኖሎጂ ፋኩልቲ

հարգային նորա առ ձեռն : * Եւ 'ի ձորն անտի նոցա 10
 եղև իբրև 'ի փայտի պարիսի գետ մեծ յառակ : * և ալ 11
 քեզան ծագեաց, և խանարհն բարձրացան' և կերան
 զճառաւորսն : * Եւ զարկնու մուրգն 'ի անտի'ն 12
 աստի յայմանէ . զոր նմն խորհչոյ առնել . և ասնէր
 զանիւ և բազայն 'ի արտի իբրեւ' . և յեմ զարուէ իբրեւ
 համեր գիտել, եթէ զի'ն է կոն անտի, զոր նման առ
 գն 'ի նմն գեղերի :

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ զարարեաց մարգրիտարարանս' զարկնու 1
 հանգերս և Բաղայն' երկուսնս ներքինեաց
 Թաղաւորն, որ եմն պահապանս ասարանից Թաղա 2
 ւորն : * Եւ իբրև գիտակ եղև մուրնի խորհրդաց
 ներքինեաց, և զհամս արակն նշ քննեաց' եթէ որա 3
 ջանեալ էն նորա մեռն արկանել 'ի Թաղաւորն ար
 արալս, եղև արարին զխորհուրդսն նշ : * Եւ եկաց 3
 Թաղաւորն զերեսին ներքինսն, և նորա խաղաղան
 եղև նմա . և հրամայեաց զնա իբրեւ : * Եւ զբնաց 4
 Թաղաւորն զանն զյառակ 'ի յիշատակս 'ի մարմնի
 գրեւն զն բանիցս պապիկ : * Եւ եւ հրաման Թա 5
 զաւորն մարմնի, մեծաւ զգալութիւն առանել ևս
 զարկնն առնել ասն Թաղաւորն . և եւ նմա արա 6
 գետ : Եւ եր հոգն անհրաժեշտաց բովնեաց փառ
 ւոր առաջի արարին, և համեցաւ շարարել զմարմնի
 և զմարմնութիւն նշ զն երկուց ներքինեաց : * Եւ եղև 6
 յետ բանիցս պապիկ յառաջս արարեալի, որ և այն

ԳԼ. Ա.

Եւ բառեցի իւրաւ 'ի նորայն աշխարհին մեծ յեթաւ 1
 մարտ հարեւր ջան և եւմն գաւառ . * 'ի նմն ալ 2
 առաջ յոր նաւաւ 'ի սեպն քաղաքի : * Եւ նմն երազ 3
 զի Թաղաւորսն իբրեւ . արար Թաղաւորն իւ
 ջանս սիրելեաց իբրեւ և մեծաւեաց, և պլն ևս ալ 4
 զորս' պարակն և մարայ' և նմ ինքնայն նախապապն :
 * Եւ իբրև եղև նշ զմեռն Թաղաւորան իբրեւ . 4

(10) Ոմանք . Աղբերէ գետ մեծ և յառակ :
 ԳԼ. ԺԵ. (5) 'ի Բաղան պալատի : * Եւ եր հոգն անհրաժեշտ
 եաց Բովն' . . . Եւ երկուց ներքինեաց : (6) Ոմանք . Զաւառ
 արտաշեսի, հալաւ 'ի հնգեաց աշխարհին :
 ԳԼ. ԺԶ. (1) 'ի Բովն պալատի . Աշխարհին մեծ յեթաւ
 հարեւր : (4) 'ի Բաղան պալատի . Աղբերէն զաւառ

- և զխառնութիւնն զպոլստիսն զառաքանս և
 5 ընդ եւրթառն : * Եւ յորժամ յանգեալն էին աւուրք
 հարսանեացն . դարձեալ միւսանդամ հրաման ետ իւ
 չեւ 'ի հարսանիսն զուսմիկ քաղաքակիցս իւր 'ի գաւիթ
 6 տանն արքունի զաւուրս վեց : * և եր դարդարեալ բե
 հեզովք և կերպասովք՝ զորս եր կարդեալ և կազմեալս
 զարեօքն ծիրանեօք և բեհեզովք . և զորս եր կարդեալ
 'ի խոյակսն ոսկիս , և 'ի ծիրանիս ուր կային 'ի վերայ
 սեանցն պատուականաց . և 'ի խարսխացն ոսկեղինաց
 որ կային դահլէք բազումք ոսկեղէնք և արծաթեղէնք
 ընդէլուղեալք մարգարտովք և ակամքք պատուակա
 նօք՝ լցեալս պատառօք և գոյնագոյն նկարք , և պատ
 ուական հանդերձիւք՝ 'ի վր Վարդայանակ դաւթին :
 7 * ուր կային թակոյկք և ըմպելիք թագաւորին ոսկե
 ղէնք և արծաթեղէնք , որք էին յերկի բիւրուց քանքաւ
 8 րաց : * և գինի յոյժ արքայի ըմպելի : Այլ կոչունքս
 սէ որպէս օրէն եր եղև . վնդի այսպէս կամեցաւ թա
 9 գաւորն առնել պաշտօնեայ ծառայիցն : * Եւ ասթի
 նէ կին թագաւորին արար կոչունս կանանց յապարանս
 10 թագաւորին արտաշեսի : * Եւ յաւուրն եւթներորդի
 յանձն իւր զուարճացեալ լինէր թագաւորն , և ասե
 ցանք , և ցաւաք , և զմտաւ , և ցաւաքօք , և ցմա
 11 տարաւ , ցեւթանէսն ներքինեաց ցաւաքանեայս իւր ,
 և ցաւաքանէլ նմ իշխանայ և ազգայ զչեղեցիութի նմ .
 12 զի եր զեղեցիկ յոր : * և ոչ լուա նմ ասեմանէ գաւ
 առ նմ ընդ ներքինիս : Եւ արամեցաւ թագաւորն՝ և
 13 բազկոցսն յոր : * և ասե ցաղթեցեմ իւր զերան զո
 քարս ասեմինէն . արգ՝ արարէք ասե թագաւորն որ
 14 ասեմանէ օրէն և իրաւուն : * Եւ մտեան ասեմն
 նմ արքանեաւ և ասեմանէ և մարդեաւ , իշխանք պաշ
 տնք և մարդք որ էին մերձաւորք և ամբաստելիցք որ
 15 քոյն . * և պատմեցն էմն մի օրէն Ե ասեմն ասեմ
 նեայ քեզ թագաւորն , զի ոչ արար զհամանս ար
 քայն :

Արար և ասեման : (5) Ոմեռ . Չառնի քաղաքայիս :
 (6) Ոմեռ . Որ եր զարգա՛ն և անեռ . Եւ յոր եր զարգա՛ն . և
 կերպանեալ . և զորս եր կարդեալ 'ի խոյսն զեղեց
 պատառօք . իմ , ոչ : (6) Ոմեռ . Ուր Բաղն 'ի վր
 անեռ' : (6) Այլ . Ուր Բաղն քաղաք : (7) Այլ . Ուր
 Բաղն և ըմ : (8) Ոմեռ . Ուր Բաղն արգ օրէն եր :
 (10) Ոմեռ . Եւ թագաւորն ներքինայ : և անեռ . ցեւ
 Բաղնն ներքին : (11) Ոմեռ . Բաղնն իւր Բաղն ,
 և ցաւաքանէլ նմ : (14) Ոմեռ . Արքանեաւ և ասեմանէ :
 (15) Ոմեռ . Արքանեայ Բաղնն քեզ :

- 6 անփայ, որդւոյ թիւոյ, յաղէ քննութիւնք. * որ էր
գերի եկեալ յեմ զոր գերեաց նաբուքոնոսոր աբ,
7 քոյն բարեւոցւոյ. * Եւ էր նորա մանուկ մնուցեալ
զգուսոր ամենագարայ, եղբոր հորն իւրոյ. և անուն
էր նր եսթեր. և յամուլ զնա 'ի մարին և 'ի հարին իւր
մէ, համբ աւանդ իւր կնուլմէ: և էր աղէիկն բարի
8 յոյն անասնելով: * Եւ յորժամ ընդ եղև հրաման թալ
գաւորին, ժողովեցան աղէիւնք բազումք 'ի սրնն քա
ղաք, որ էր Եւ մնասեք ողջեայ: Ծալան զեսթեր առ
9 ողջաւ, որ էր ներքինի 'ի վր կանանց. * և հանկ եղև
նմա աղէիկն. և եղև նա շորհա առաջի նր, և փաթաւ
յաւ. Թեա առ զանան և զման գարմանց նորա. և
գնալն աղէիկն զորա տունաւ էր նր նաթիւս յարաւ
նաւաւ. և գարմանէր զեսթեր առաւելագոյն քան զայլ
10 ընկերս նր, և քննութեաւ նր նայնպէս: * Եւ ոչ եղբայ
եսթեր զաղէն և ոչ զգաւառն. քի զի պատուիրեմք
11 նմա մարմինք՝ օր պարմել: * Եւ յամանէր մարմին
զնմ էր չընել առ տալի կանանցն, և անձանք ին որ
12 սրիս անցք անցնէն ընդ եսթեր. * զի մերձ էր ժամն
նալ աղէիկն մասնել առ թագաւորն, յորժամ ընդ
ամից երկուստան. զի սցալեա կատարէին աւարդ
գարմանոյ նոցա, ամից երեք օմանէին իւրովք անու
չիք, և ամաս քից 'ի խափէս ամուշուս, և յամաս
13 և 'ի լուսանալ կանանցն: * և ապա մասնէր առ արքայն
և արտալ համբ առ զնա 'ի մնաւ նր, մանկէր Եւ նմ
14 'ի աննեակն առաջի թագաւորին: * Ընդերքէս մասնէր
առ թագաւորն. և ցերեակ երթայր անգղնն առ ըն
կերս իւր, և առ ողջաւ ներքինի պահապար՝ կանանցն.
և հայր ննգն, փնչի կռնին զնա յականէ 'ի սենեակ
15 թագաւորին: * Եւ իրեւ շոր ժամանակն եսթերայ
գտանքն ամենագարայ եղբոր հորն մարմինքէի մասնել
առ արքայն: և ինչ ապախա արարզոր փանգամ պաւ
ռիքեաց նմա ներքինին, որ էր պահապան կանանցն.
զի էր եսթերայ դրեալ շորհա յամենեցանց որ փան
16 զամ անասնէին զնա: * Եւ եմուս եսթեր բա արքայն
յերկատաւմիրորդ ամենանն ազար, որ է հայերին.
17 արեգ. յեւթնեորդ ամի թագաւորութն նր: * և հա
նայ

(9) Եղբայրն առ և արտալ համբ 12. Բաժանմի գրի բառ
առ Զառ. ամարիլել ին, յաւելալ 'ի քիցին՝ և. որդեա առ
նր 'ի Սրոյ: (9) Որդեա. Եւ զնոթն աղէիկն. (12) Եղբ
նայն. Չի մերձ է ժամանակ: (12) Որդեա. Չի յոր
ժամ ընդին: (13) Որդեա. Եւ զնա 'ի մնաւ՝ նա մնալ
նոր: (14) Որդեա. Եւ ցերեկ երթայր. և առ ուղայն
ներքինի պահ: (16) Որդեա. Թագաւորութնն իւրոյն

Են թուեցաւ եւթեր սպարդի յոյժ, և եղիանա շարեա
 ջան զեմ հանցան, և եգ 'ի լի գլխոյ նի զթաղ հա
 նանցն: * Եւ արար Թագաւորն Կալուան ձմ սիբե 18
 լիւոյ խոյոյ, և զարդոյն խոյոյ գաւազս եւին, և բարձ
 րացոյց նա զհարսանիան եւթերոյ: և հրամանն եա թա
 գաւորն առնել ամենեցան որ ընդ Թագաւորութիւնն նի
 եին: և մարմնից գարմաներ և կաշմեր գառանն թա
 գաւորն: * Ասէ եւթեր՝ մէ կցոյց զիբեր կցոյցն 19
 գաւազն խոյոյ. զի սյապէս պատուիրաւ եր նմա
 մարմնից. երկնել յայ՝ և առնել զհրամանն նի. սե
 եր նա առ նմա յառաժ. և եւթեր մէ փոխեաց զիբ
 կարցն: * Եւ արանցան երեա. ներքինիւ արմիրն՝ 20
 որ պահպանակարն էին մարգիանն. և զի նախան
 մին ընդ մարմնի՝ առաւել քան զնի պատուեցոյ՝ և
 Թագաւորն զի կանխն արանանել զարտաւա արցոյ:
 * Եւ սեց. եղև մարմնից քանա ար. և յայնմեաց եւ 21
 թերոյ. և եւթեր կցոյց արցոյց զեղիւրա քան մարան:
 * Եւ արցոյցն կառմանաց զերկաւն ներքինիւն, և կա 22
 խոյոյ զնի զիցան: և հրամայեաց Թագաւորն զիցան
 զլից զիցել զգաւաւ. և թէ մի հաւատարմիւ եղև առ
 նա մարմնիցն:

Գ. Գ.

Եւ եղի յառ պարսիկ, և փառաւորաց արցոյ ար. 1
 առնա զհաման գաւազառ հանգրձ ընկերոյ
 նի. և բարձրացոյց զնա յառաժին աթա. քան զնի սի
 բեղի խոյ: և ամենեքն որ մանգամ եին 'ի զան թա. 2
 գաւորն՝ երկիր պարանեին նմա. զի սյապէս հրամայ
 եաց Թագաւորն առնել: Ասէ մարմնից մէ պարաներ
 նմա երկիր: * և թանցան մեծամեծք Թագաւորն 23
 մարմնից՝ և առնն. մարմնից՝ ընդհիւ. մէ պարանեա
 գա. երկիր համանաց 24 հրամանի Թագաւորն: * զի
 յեմ որ թանին 25 նմա. և նա մէ ընդ նի: և աթաւ
 առն եղև զմարմնիցն առաքի համանոյ. և մարմնից
 մէ հաւանեցեալ. հրամանացն արցոյցի՝ քանից հրանց
 եր: * Եւ յարեամ զիցաց աման՝ եին մէ պարանե նմա 3
 երկիր, բարկացաւ յոյժ. * և խորհարգ արար զի կա 6
 բուսցի զիբեյան որ ընդ Թագաւորութիւնն արտաւա
 ար.

(18) Սիբե. Կալուան ձմ սիբե: (20) Սիբե. Պահպան
 ակարն էին մարգիանն:

Գլ. Գ. (1) 'ի խաւան գոյաւ - Եւ եղև յո պարսիկ, և
 փառաւոր: (2) Ասէ. քան զիցել, և ընկերոյ նի: (3) 'ի թա
 գաւն գոյաւ. Պարանեա գա. երկիր համանոյ ընդ:

- 7 արքայի իշխն. և արարին հանգիստ համարաց, և յամեն
երկուսուսաներորդի թաղաւորութիւն արարալին: և արք
հաներ զիշակ օր յօրե՝ և ամիս յամիս, զի արքիս իշ
քուսեց ի միտման օրացն մուրհիւքի, և ամիսու
8 զիշակն ի շարքսուսան ամացն արար: և իւր խօսեցաւ
շնգ արքային՝ և ասեւ. զից արք իշխաւ չ հեծանաւ,
և ընդ ձեռն թաղաւորութեան քամ, որք են ամիկրաց և
խորանանք քան զնո՞ւ արգա, և արինաց արջանի ձե
հաղանգին. և ուր արգաւ են արքայի իմե թաղաւ գա
9 զն: և արգ իմե հանց իշխն արքայի, հրաման ար
ցնաւ. հորաւանել զն: և եւ հարգեցից ի գանձաւ ար
10 քանի՞ բնւր քանիս արծաթաց: և իւր եման արքայ
զմտանին իւր և նա զնա ի մեռս ամանայ գրել ըն
11 հրեիցն և հիւրել առ ի հորաւանել զն: և և ասեւ մեռ
զաւորն ցանան. զարծաթից հան ընդ քեղ, և զարգ
12 զայդ. արծ ուր և համա: և իւր հանցն զգրիքսն ար
քանի յանձնան աւաղնում, յաւաքն երկրաստանե
րորդի. և գրեցն ուր և հրամայեաց նց համան ջա
րաւարաց իշխանաց չ նո՞ւ գաւառս՝ ի հնգիաց միջ
իմանցեցիս, հարկար քան և եւմե գաւառս. և իւր
խանացն արգայ՝ զիւր խորանանել քեղաւաւ արտա
13 չեւ հրամանաւ: և իւր առարկեցան հրաժարասեցն ի
մեռն հեղանակաց ընդ ձեռն իշխանին արարալեւ՝ հա
րաւանել զարգն հրեից յաւար միտմ, յանձնան եւ
հաստաներորդի որ և արգար, և յամիկրանել զնո՞ւ իւր
14 և զառայաւան նց: և իւր հրաման հրաժարասեցն՝ հր
մարտն:

ԳԼ. ԺԳ.

- 1 Ընդի մեռ արարալին՝ մեղ որ կը ի հաղնան հնգիաց
մե և եթաղաւարաց, իշխանաց և արեաց, մեղ մեռ
2 զանգեւոց. և և նո՞ւ երկրիս զմեռ գրեւն համայնաց
մե յամանի իշխանան հարաւանեալ՝ աղ քաղաւ
թի և խանարհալի հարգեալ. զի զայնոսիկ որ ի հնա
զանգաւթն իշխն՝ անդաւա յնո՞ւ ժամ հաստանել ար
կեանաւ նց, զմարգաւորութեան կայեալ խաղաղութի
միջն ի մեռս երկրիս, տալ նորոգել զխաղաղութե
ն

(12) Ուրե. Հարկար քան և հինգ գա՛: (13) Ուրե.
Պանանան երկուսա՛:

Գլ. ԺԳ. (1) Ուրե. Հնգիաց և եթաղաւար: (2) Ուրե.
Եւ նո՞ւ երկրի զայս գրել համա՛: (3) Ուրե. Ջի զայս
սիկ որ ... զթաղաւորութե խաղաղութե միջն ի մեռ
երկրի, տալ նորոգել:

որոնք ցանկացան թմ մարդիկ . * հաստանցեալ իմ որ 3
խորհրդակիցս են իմ . զի սա 'ի գլխի բարցի զերտ ,
որ իմաստութիւն և զգիտութիւն անանց փոփոխելոյ հաստա-
նանս հաստովք յայնմեալ . որով արժանի լեալ երե-
րորդ անուակցութիւն իմոյ համան : * և եղևոյ մեզ որ
ընդ թմ անկերտ անց խաղենալ են գծնգակ ժող- 4
գիւրդ անն , խաղեն օրինաց , որք ընդգիտմ հան թա-
ղաւորաց , և 'ի բոց մարմեն յերեւանց զհամանս առ
'ի ջանել նց , որ 'ի մեզ օգտեալ և հաստանալ անշուշտ
մերոյ իմանունս : * Արդ կարեալ զազան միայն բո- 5
ղանքակ ազգաւ իւրեանց առաջիմ մարդոյ որք միան-
կամ իցեն , և զհարգա զօրինաց զառարաց 'ի բոց փ-
խել . և որ գծնգակքն են , և ընդգէմ մերոյ իրանց-
յորոց մեռաց հատարին թմ ջորիք , որք են Թշառմեք
մերոյ Թագաւորունս : * Կարգեցաք այժմիկ՝ զի որք 6
մեզ անց արարաք գրեմ մերով պիտակ , և 'ի համե-
նայ որ հաստանալ փայնալս ե 'ի վ ի իրացս այսոցիկ ,
և երկրորդի հօր մերոյ . զաննեւեան կանամիք և արգ-
ւովք հանգերմ կորուսանիլ իշնել որով Թշառմեք՝ ազ-
ուովք զմեզոյ և իմացել . յամենան երկուստանմեք
գում , 'ի չորրորդ աւուրն՝ որ է ազալ , * 'ի ասորւորս 7
յայտիկ մահու շարու 'ի գծիս իջեն յաւուր միում ,
և յեա այսր ժամանակի եղիցի խաղաղութ մեզ՝ 'ի իւր
տարնի իրացք այսոցիկ : * Եւ պատմեմք հրովորաւ 8
փայն անգեալ գրեին ընդ թմ գաւառան : և իրե իւր
համանն այն , ամենեքին պատրասաք շինեին աւուրն
այնմիկ : փութանակի հասանեին իրքն այն և 'ի շուշան
քաղաք : և Թագաւորն և համան՝ զարգարեին զհարա
խրեանց : և խաղեին թմ քաղաքն :

ԳԼ. Գ.

Եւ մարմեք իրե գիտաց զիրան՝ պատառնեց բո- 1
ղաւորուն իւր , և զգեցաւ քուրմ , և ցանեաց
մեմեր զգլխով իւրով , և ընծացաւ ընդ հրապարակս
քաղաքին , 'ի ձայն բարձր աղաղակեր և սոսեր . արդ՝
ընդմէր բռնացք զիւր ասոր տարապարտուց զազգս
իմ ,

(4) Ո՛հաւ . Մերմեն յիւրեանց զհրա՝ : (5) Ո՛հաւ . Զազգս
զայս փայն բո՞ւ . . . և ընդգէմ մեր իրաց : Քաւ օհան . մե-
րոց իրաց : (6) Յօրինալին քիւր . Աստուիկ , և 'ի համանայ
որ հաստա՞ : (6) Աստ . Աւանց զմեզոյ և իմացելոյ :
(7) Աստ . Եւ յեա այգր ժամանակի . . մեզ իրացդ այ՞ :
(8) ի իւր . Լինեին յաւուրն յայնմիկ :

ԳԼ. Գ. (1) Ո՛հաւ . Զազգս իմ , որ ինչ ոչ գործեացն
իմ .

2 իմ, որ ոչինչ գործեաց չարիս : * Եւ եկն մինչե' ի գրուես
տանն արքունի և եկաց-զի՛նչ խոհ էր արժան նմա մտա
նել 'ի գաւ-իթն արքունի, զի գզեցեալ էր զքուրձ ի
3 զմեմբ : * Եւ Է՛ մե՛ գաւառս սար և փարգային, ըն-
գիրն՝ ազազակ և կոնուսն՝ և սուգ մեծ լինէր հրէիցն .
4 և արկանէին քուրձ և մեմբ զիւրեանց : * Եւ մեմ
ներքինին և նա՛խնայն տիկնայն տիկնայն, և ապամե
ցին ետմերայ, և խառնեցաւ . յիշէ իրաւ զուստ զի
բամանին քոր եւս Թադաւարն և անալեայ գզեցու
ցանել զհանգիրձն մարմնի, և հանիկ 'ի նման ըզ-
5 քուրձն . և նա՛նչ հաւանեցաւ նմա : * Եւ ետմեր գո-
շայն զառնաթիւ ներքինի իւր որ կայր հանապաղ առա
ջի՛նչ, և անալեայ չմերտել 'ի մարմնի' Թէ աք-
7 դարն՝ սյնպէս իցե : * և մարմնէ եցից նմա զգիրն
ուն և ընալ էին, և զխոստումն քոր խոստացաւ համեմ
աղբայն, աւլ գանձութեւ քանքար . զի փորուցէ ըզ-
նհրմայն : * և զպատանին որ 'ի սուստ քաղաքի կար
գացեալ էր առ 'ի կորստանել զնա, նա զայն ցնորդե
նին զի ցուցն ետմերայ :

ԳԼ. ԺԵ .

1 Եւ ասե ցնա պատուիրելով . զի մայրն և խնորհի
ցնա յարգուէ . և ազալեայն զի մարմնիս անն .
2 * զի յիշեցնէ գաւառն աստապանայ քոյ արդես և
մարն 'ի մեռս իմ . զի զի համեմ՝ երկրորդ արդար
3 խառնցաւ զնե՛ն 'ի մահ : * արգ՝ աղբայնէս զմե
թեղաւածովք, և խառնցնէ ասե՛ Թադաւարի գաւ
4 մեր, և փրկեցէր զնե՛ն 'ի մահաւանէս : * Եւ ետմայ
5 սանաթն, և խառնցաւ ընդ նմա զնա՛նչ քանա զայս : * և
ասե ետմեր ցանաթն . զնա՛նչ գաւ ասեմարմնէ՛ և ա
6 տա : * և եմե աղբ եմ Թադաւարունս իմա . և եմեմ
այր կամ էին՝ որ մտանկէ . առ աղբայ 'ի ներքին սե
նեմն ասանց կռելոյ . նի, զի փրկաւ . բայց մայն
յառ որ մզե աղբայ-զանի գաւազանն, նա մայն աղբի
և եւ ոչ եմ կռելեալ մայնէլ առ աղբայ, զի եմ աղ
ասուցք երեսուն :

ԳԼ .

(5) Թադար . Զառնաթիւ ներքինին : որ կայր : (5) Թէ
իմ յաւելաւ համար . 6 : Այնպէս իցե : Եւ ետմայ ասե
նե առ մարմնի յապարսն քաղաքն, որ էր հանգից դրե
Թադաւարին : Եւ մարմնէ : (7) Թեմայ : Եւ այն նմա զգիրն
ուն և ընալ էին : (7) Այլ . Տալ գիրն իւր : (8) Թեմայ
Զի ցուցնէ քայն ետմերայ :

ԳԼ. ԺԵ . (6) Թեմայ . Առանց կռելոյն զի զի փրկե՛

ԳԼ. Դ.

Լ Եւ պատմեաց ստեղծելու մութքէն զեւթ գրանան եւ 12
 Թերայ : * Եւ ասն մութքէն ցառնաթե' երթ եւ 13
 ասն գաւ նմա, Թե եթե'ն' մի ասեր գաւ յանձն քո,
 եթե եւ միայն ապրիցիս' ի Թագաւորութեա յեւթ հե-
 րեկց : * Եւ ոչ լուսիցես ի ժամանակիս յայտնի : * Եւ զայս 14
 լինի օգնականութի եւ փրկութի հրեկց, այլ գաւ եւ ասն
 հոր քոյ կորնից : Եւ ոչ իսկ գիտե եթե' ի ժամանակի
 յայտնի Թագաւորեցեր : * Եւ ասեցեաց միւսանգամ 15
 եթեր աս մութքէն' եւ ասն : * Զնն գաւ ժողովեալս 16
 հրեայն որ են' ի սփսխ քաղաքի, եւ պահեցիք ինձ պահա,
 եւ մի կերիցիք եւ մի ընկեցիք զաւուրս երես, մի զախ
 եւ մի զգլխեր, Եւ եւս եւ նաեկ լոյս իմ զգաւ շնանց պահել :
 Եւ ասաւ միայն եւ աս արցայ, քանի առնել զայս' ապա
 ասցի կ' օրինաց Թագաւորին : արարից զայս, եւ 17
 Թե իցե ինձ մուսնել, եւ ոչ յարանցից : * Եւ Զնայ 17
 մութքէ' եւ արար ոմ պատուիրեաց նմա եւ Թեր :

ԳԼ. ԺԳ.

Լ Եւ արեւոյ թեգրուածովք զեւթ 'ի միմ ասեալ ե : 8
 յեւթ զայն մեծամեծա նն . Եւ ասն : * ՏԺ ԹԺ 9
 Թագաւոր ամենակալ, զի քեւմ համանիգ ապահ թմ
 ոք . ոչքէ որ ընդ գէմ կայ քեզ' յորժամ կամես կեցա-
 ցանել գաւ զմարտուրդ քո զիել : * Զի գաւ Թք արեւ 10
 յեր գերիկեա ե զերիկի ե զեւթ արանի լիս : * Եւ գաւ ասի 11
 ըստ 'ի վճ Թմի, եւ ոչք ե որ հակառակ կայ քեւմ ասի
 քու Եք : * Եւ որ զքեմ գիտես . զի ոչ հարառուք ինչ, եւ ոչ 12
 ամբարձիք անուք, եւ ոչ թշնամանալ արարի զայս չարս
 գանել իմ երկիր ամբարտաւանին համանայ : * Ասի 13
 հառնի եւ կանի պազանել զչարս չարսս ասից նք աս
 'ի փրկութի ասնս ելի : * Եւ այլ արարից զայս, զի մի ասց 14
 փառս մարգոյ, այլ քեզ միայն չմարտից քո : Եւ ոչ եր-
 կիր պաղից ումիք' քայց քեզ նն իմեւմ : Եւ ոչ արարի
 զայս ամբարտաւանութի : * Ասց Թք Թք աս արարահա 15
 մա' իմայեա գաւ 'ի ժողովուրդ քո, զի յարուցեալ եմ
 'ի վճ Թմ արականից' զի ցանկայեալ եմ կարուս-
 նել զմաւանդութի քո որ կ'ը իսկիցանէ : * Եւ ասնս 16
 ասց :

ԳԼ. Դ. (12) Յեւթ . Երթ եւ ասն գաւ նմա : Եւ Թեր :
 (16) Ասց . Եւ ժողովեալս զհրե' . . . եւ մի ընկեցիք զաւու' :
 ԳԼ. ԺԳ. (9) Ոմեւ . Զորժամ կամես գաւ կեցալ քո :
 (14) Ոմեւ . Ասց արարից զայս . . . այլ քեզ միայն չե' :

- առնելը պատժին քո զոր գու ընդին փրկեցեր յերկրին
 17 եղիպտացուց : * Լուր ար ձայնի աղթմանի մեջ . և գու
 ւիլ լեր ժառանգուծե քում, և դարձի զսուգս մեր
 յաւրախութե : զի կենդանիքս օրհնեցաւ զանունդ
 քո մեծ ար . և մի ապականեր զքերան զայն որ օրհնեմ
 18 զքեզ : * Եւ թմ ինչ կարգացին առ ար յամ զօրուհ
 իւրեանց . զի մահն առաջի նց կր :

ԳԼ. ԺԴ.

- 1 Եւ եսթեր աիկինն ապատառնեալ առ ար , և հաս
 2 առտեալ էր 'ի շիրզն մեծ : * Եւ եհան յերմէ ըզ
 հանդերձ փառաց Թագաւորութե իւրոյ , և զգեցաւ
 նա՝ զուրձ նեղուի և սգոյ . և փոխանակ պետպէս պառ
 ուական իւրոյն և խնկոյն՝ մեկտով և աղբով ելից ըզ
 դուռն իւր . և զմարմնս իւր 'ի բազրում աշխատութե
 խոնարհեցոյց . և զամ անգի զարգու զքեծութե իւրոյ
 3 ելից 'ի պիտոյ հերաց իւրոյ : * և մատուցեալ բաղում
 աղթիւք խնդրուածոց հայցիւր 'ի ան այ Ելի և ասեր .
 4 Նուսն . որ ոչ ունիմ ինձ օգնական բաց 'ի քէն : * զի
 5 վտանգ մեծ է առաջի իմ : * Եւ լսէի 'ի ծննդենն իմ
 մէ՝ 'ի հայրենի աղպէն իմից , եթէ գու ար ասեր զինչ
 յամ աղագ , և զհարսն մեր յազգառուհին իւրեանց
 'ի ժառանգուի քեզ յաւիտեան . և արարեր նց զամ
 զոր խոնցար : Եւ դարձեալ ևս յաշխտեալ յաղթման
 իւր այսպէս ասեր . Ա՛յ արքահամու , թծ սահակոյ ,
 թծ յակնբայ՝ գու ես օրհնեալ յաւիտեանս : ես լսեի
 'ի հայրենի գրոց . զի գու ար փոխեցեր յերկրէ յերկինս
 զինոք , յապաղեալութե 'ի կեանսն յաւիտենից : ես
 լուսի 'ի հայրենի գրոց ար՝ եթէ գու զիտ 'ի ջուրցն
 հեղեղե ապրեցուցեր : ես լուսի 'ի հայրենի գրոց ար՝
 եթէ գու արքահամու՝ առաջի արանցն իւրոյ 'ի մեջ
 Թագաւորացն ետուր փառս : ես լուսի 'ի հայրենի գր
 քոց ար՝ եթէ գու զյոճեան 'ի կեա ձկանն ապրեցու
 ցեր : ես լուսի 'ի հայրենի իմոց գրոց ար՝ եթէ գու
 զերկա մեծեղանսն 'ի հնոց հրոյն փրկեցեր : և զգանի
 ել 'ի գրոյ առիւծուցն ապրեցուցեր : ես լուսի 'ի հայ
 րենի իմոց գրոց ար՝ եթէ գու զեղեկիա արքայն հը
 բեալ

Գլ. ԺԴ. (1) Ունի . Եւ հատառտեր 'ի շիրզն : (3) Ու
 նիտ . Այ իմ և Թէր : (5) Ունի . Եւ թծ յակնբայ .
 յաւիտեանս անն : (5) Այս . Թագաւորից : ես լսեի
 'ի հայր' : (5) Դ իսպառն գովաթ . Հրոյն փրկեցեր : և գու
 նիլ 'ի գրոյ առիւծաթ ապրեցուցեր : ես լուսի : (5) Ունի .

բխատանի՝ մահան գառապարտեալ՝ փրկեցեր, և ի
 Կալ նք յապցնէր առ քեզ զի կենաց իւրոց ողորմեացն,
 և չորհեցէր և յառելէր ի կենան նորա ամս հնգնառ
 ան: ևս ըսուց ի հարբենի իմոց գրոց ար՝ եկե՛ք գաւ ի
 խնդրելն ի բնն ար՝ աննայի, աղօթել և խնդրուածով՝
 զառակ շորհեցէր նմա զմեծն սամուել: * Եւ արդ՝
 այժմ մեք ար մեղք առաջի քո, և մարմեցէր զմեզ ի
 ձեռս Թշամեաց մերոց: * Բոխանակ այն զի փառա
 ւորեցաք մեք զաստուածս նշ. արգար ես գու ար:
 * և այսու ոչ շատացան ի ծառայելս մերում նշ. ալ
 եզբն զձեռս իւրեանց ի վր կոտց իւրեանց, * բառ
 նակ զայն զոր տահմանեաց բերանդ քո, և եղմանել ըզ
 ժառանգութիւն քո. և խնան զերանս որ օրհնեն ըզ
 քեզ, և շխտցանեն զփառս տան քոյ և զեղանոյ արքոյ
 քոյ: * և բանալ զերանս ազգաց ի փառաւորել զոչ
 ինչ աստուածս իւրեանց, և փառաւորել զԹագաւորս
 մարմաւորս յաւիտենիս այսորիկ: * Եւ արդ ար ձե՛
 մք մասներ զվիշակ ժառանգութե քոյ ի ձեռս այն
 յիկ որ զն իսկ են բնաւ, զի մի ուրախութիւն ցնծաւ
 քին ի վր կործանմանս մերոյ. այլ զարձն զխորհուրդո
 նց անգրէն ի նախն, և զայն որ յարուցեալ է ի վերոյ
 թիւ ի պայտաւակեան: * Բիշակ ար, և մի անանս առ
 ներ ի ժամանակի ներուես մերում: Եւ զիս համար
 ձակեցս որ Թագաւորդ ես եմ Թագաւորաց՝ և արեւ
 բանց: * և աւել ինձ բան գիւրին ի բերան, որով զԵ
 ամեկեցեմ զչորհս առաջի Թագաւորին. և զարձն ըզ
 սիրտ նք յառելութիւն Թշամեոյն մերոյ, առ ի կոտ
 ցումն նմին և կամակցաց նք: * այլ զմեզ փրկեմ բարձր
 բաշխաւ քով, և օգնեմ ինձ միայնումս՝ որում ոչոք է
 օգնական բաց ի քէն ար: * Տք գու զամենեցուն ըզ
 սիրտս գիտես և ճանաչես, և ես ասեցի զփառս անդ
 բնացս, և զարջեցեալ եմ յանկողն անթշտեանցս.
 և յամ օտար բացուածոցս: * Իմ գիտես ար զկա
 բիւ իմ, զի զարջելի է ինձ Թագս որ է ի վր գլխոյ
 իմոյ. զարջիմ ի սմանն ուն ի կապերտե որ լինի ըստ
 օրինաց կանանց, և ոչ զքենում զնա յորժամ ի ներքս
 զազարեմ: * Եւ ոչ կերտաւ աղաթին քո ի սեղանոյ ան
 ար

ի բնն ար աննայի շուշանոյ աղծ: Եւ անստ լի. շա
 շանայ: առ որ և պատի. շորհեցէր նմա զմեծն սամուել:
 (8) Ոման. Ո՛չ շատացան ար ի նա: (9) Աստ. Եւ ք
 շուշանել զփա: (11) ի բազան պատի. Եւ արդ ք ք
 մի: (13) Աստ. Աւ ի կառարումն նմին և: (15) Ոման.
 Տք գու զամ զսիրտս գի: (16) Ոման. Ո՛ր և ի կո
 պերտե ք. և ոչ զքենում զայն: (17) Ոման. Զգիւրի

- տի ամանայ, և ոչ փառաւորեցի զգինարդուս Թագաւորին, և ոչ արբի զգինի սպանդից նց: * և ոչ ուրախ եղև ազափին քո յօրէն յայնմանէ յորմէհետե մտեալ եմ առ Թագաւորն մինչև ցայժմ: Բայց 'ի քեզ ար մը 18
19 Թե արբհամու: * Աճ հզօր 'ի զք ամենեցունց, ըմբ ձայնից անդուստցա, և փրկեալ զմեզ 'ի ձեռաց քո չար չարենոս զմեզ, և փրկեալ զիս յերկիւզէ անտի զօր երկն չիմս: և սպրեցոյ զժողովուրդ քո զինէլ:

ԳԼ. ԺԵ.

- 4 Եւ եղև յաւուրն երրորդի՝ իբրև գաղարեաց յաղ Թիցն իւրոց, մերկացաւ յիւրմէ զհանդերձ սը գոյն, և զքեցաւ զծիրանիսն իւր, և եղև երեւելի յոցժ: 5 * Եւ կարգաց նա առ անտաշ իւր Թե և փրկիչն Թե: 6 և ան նա զերկուս նաժելոսն իւր զսփրկիս: * մին աւ 7 ներ զստորոտ զքեառու նր 'ի վեր: * և զմեռալն ար 8 հեալ զմեռն իւր: * Եւ նա՝ զամեծի հարեալ երկն չիւր զի գեղոյ մանկուեն իւրոց: և երեւց նր զամարմնք առ 'ի սփրկել, ոյլ սիրա նր նեղեալ եր 'ի յահէ անտի: 9 * Եւ եմուս նա ը Թե դրոմս ապարանիցն, և եկաց նա առաջի Թագաւորին: և նա նստեր յամուս Թագաւորութեն իւրոց: և զքեցեալ եր զպատմութեան փառացն իւրոց, որ եր ընգելուղեալ ասկեղ և մարգարտով և ակամբք պատուականք: և եր ահաւոր յոյժ: 10 * Եւ 'ի վեր համարձ զերեսս իւր, զի եին կարմրացեալ փառք՝ և նարեցաւ: և գլորեցաւ տիկինն, և փախեաց նա զգոյն իւր, և եղև նա իբրև զԹաղաղեալ, և խոնարհեալ 'ի գլուխ նաժելին որ եր Թոյր առաջի 11 նր: * Եւ գարմից Թե զոգի Թագաւորին 'ի հեղուէ, և փռեցեալ զաղվաղակի եղ մեծաւ երկիւզել յամուս ոյ անտի իւրմէ Թագաւորն, և ան զտիկինն 'ի վերոյ գրկաց իւրոց և համբնեաց զնա, և ազալեր և միկեալ: 12 Եւ զնա բանիւք խաղաղութն: և ասեր ցնա, * զի՛ է քեզ եսթեր տիկին, ես՝ եղբայր քո եմ, համարձալ 13 կեաց: * ոչ մեռանիս: զի 'ի միասին է իմ և քո հրա 14 մանա: Մատիւր գու: * և ան զգաւաղանն զոսկի՝ և գիր 15 'ի զք պարանոցի տիկնոջ: և համարեալ զնա, * և

աւ

պանդխտոց: (19) 'ի քեզ Թե: Եւ ստերոյ պիւղար Թե: Գլ. ԺԵ. (8) Բաղուս: Աւլ սիրտն նր: (9) Ոման: Եւ եմուս առ նա ընդ Թե: (10) Ուսն: Իբրև զԹաղաղեալ: (10) 'ի Բաղուս պատի: Նաժելին որ եր Թոյր առաջի նր: (11) Ոման: Բանիւք խաղաղութն: (14) Ուսն: Եւ հառ զգաւա՝: և եգ 'ի վերոյ պարանոցի տիկնոջ: (15) Ոման: Եւ ասէ ցնա: Խոսեաց ընդ:

ասե՛ իստեայ ընդ իս : * Եւ ասե ցնա եւթեր . ամեֆ 16
զքեզ անք՝ իբրեւ զհրեշտակ նոյ, և խառնեցաւ ակրա իմ՝
յահէ փառաց քոց . * զի գրանելի ես անք իմ . և եւ 17
բնոց քո լի եմ շնորհք : * Եւ մինչեւ խոսեր չ նմա՝ 18
զոքեցաւ մուսանգամ յահէ Թագաւորին : * և Թաւ 19
գաւորն խառնեալ էր յոյժ, և նմ ծառայք նք . և սպա
սաւորք Թագաւորին ազալէին զտիկինն : Եւ ասե Թա
գաւորն, զի՞նչ կամիս եսթեր, և զի՞նչ եմ ազալանից
քո . արգարեւ ասեմ քեզ, եթե խնդրեցես մինչեւ ի
կես Թագաւորութեան իմոյ, ասց քեզ :

ԳԼ. Ե.

Եւ ասե եսթեր՝ օրս իմ այս նշանաւոր է . եթե 2
կանի իցեն արքայի, եկեացեն գու և համան ի եւ
շունան իմ զոր առնելոց եմ այսօր : * Եւ ասե Թագաւ 3
որն, կոչեցէ՛ք զազգապակի զհաման, և կատարեացնոք
գրանն եսթերայ : եկին երկոցեան նոքա ի կոչուման
զոր ասաց եսթեր : * Եւ մինչեւ ըմպէին գինի, ա 4
սե արքայն ցեւթեր . զի՞նչ կամիս տիկին եսթեր, ասց
քեզ զորինչ և խնդրեցես : * Եւ ասե եսթեր . ազա 5
լանք իմ և խնդրուանք իմ այս են . * եթե գտի ես շնորհ
առաջի արքայի, եկեացե արքայ և համան ի կոչուման
զոր առնեմ մեզ զազգու մուսանգամ : * և եւ աման յե 6
րեսաց արքայի ուրախութիւն մեծաւ և գուարթութիւն :
Եւ իբրեւ եսեմ համան զմուրթքէ զայրն հրեայ ի ասե 7
Թագաւորին՝ բարկացաւ յոյժ : * Եւ եմուտեա ի սառն 10
իւր, և կոչեաց զտիկնիս իւր, և զովարբաղիկն իւր .
* և եղջոյ նոյ զմեծութիւն և զփառան իւր զոր եմ նմա 11
Թագաւորն . և մրպէս արար զնա առաջին ի Թագաւ
ւորութեն իւրում : * Եւ ասե համան . ոչ կոչեաց տի 12
կինն եսթեր ի կոչուման իւր ընդ արքայի զոք՝ բաց յի
նեն . և գարծեալ առ զազգու ևս հրաւիրեաց զիս : * և 13
արգ՝ այս ոչ Թուի ինձ հաճոյ, յորժամ աստանեմ ըզ
մուրթքէ՝ զայր հրեայ ի ասե Թագաւորին : * Եւ ա 14
սե ցնա զովարբա կինն իւր և տիկնիկն իւր . հրաման
տուր հատանել քեզ փայտ մի յիսուն կանգուն, և չ
առաւանտ ասացես արքայի, և կախեսցի մուրթքէ ըզ
փայտէն . և գու մասնիցես ի կոչուման հանգերձ ար 15
քայիւ, և ուրմիս լինիցիս ընդ նմա : և հաճոյ Թուե
ցաւ համանայ՝ բանն, և պարտաւանցին զփայտն :

ԳԼ.

(16) Ոմեռ . ի յահէ փառաց քոց :

Գլ. Ե. (6) Աստ . Եւ ասե արքայն ցեւթեր : (6) Ոմեռ . Չգր ինչ և խնդրես : (14) Ոմեռ, Ասացես ցարքայ, և կախեսցի :

ԳԼ. Զ.

- 1 Եւ երեսն մարտնայ զքան յարքայէ զչիւերն զայն .
 2 և ասէ զգորտաբան իւր՝ բերել առաջի իւր զչիւր
 3 հրովարտելին և կարգաւ : * Եւ եգիտ նա՝ զհրովար
 4 տաին զոր գրեալ էր զն մուրդքէի, եթէ մրայկս պատ
 5 մնայ զն երկնցուցն ներքինեացն նք, յորժամ պահէին
 6 զապարանս Թագաւորին, և կամէին սպանանել զարքայ
 7 արտաշէս : * Եւ ասէ Թագաւորն . և զի՞նչ շնորհս և
 8 կամ փառս առաք մուրդքէի : և ասեն սպասաւորքն
 9 արքայի . շարարէր և ոչինչ նմա՝ յորժամ հասեր 'ի վր
 10 ինպմոյ հաւատարմութեն նք առ քեզ : Եւ ընդ առա
 11 ւօտան եկին 'ի գաւիթ Թագաւորին : * և ասէ արքայ .
 12 մի է 'ի գաւիթս : և աման եկն եմուտ հրամանն ասնաւ
 13 'ի Թագաւորին, զի կախեացէ զմուրդքէ զփայտէն զոր
 14 պատարասեաց : * Եւ ասին սպասաւորքն արքայի . ա
 15 հաւատիկ համան՝ արտաքոյ է : և ասէ արքայ, կռչացի
 16 'ի ներքս : * Եւ ասէ Թագաւորն ցաման . զի՞նչ արարից
 17 նս ասնն զորես կամի՞ փառաւորել : և խորհեցաւ ա
 18 ման, և ասէ 'ի միտս իւր . զմի կամ արքայ փառաւ
 19 րել եթէ ոչ զիս : * Եւ ասէ ցարքայ . զայրն զոր ար
 20 քայ կամ փառաւորել . * բերցն զպատմուհանն զար
 21 քանի, և զերիվարն յորում արքայ հեծանէր, և տացն
 22 ասն այնորիկ սիրելւոյն արքայի 'ի փառաւորաց անտի :
 23 * և զգեցուցն զպատմուհանն ասնն այնմիկ զոր ար
 24 քայն սիրէ, և հեծուցնն զնս յերիվարն արքանի . և
 25 քարով կորզապցի ընդ հրապարակս քաղաքիս, և ա
 26 տացի՝ այսպէս եղիցի նմ ասնն զոր արքայ փառաւ
 27 րել : * Եւ ասէ արքայ ցաման, բարաւք խօսեցա՞ր զայդ
 28 արտապէս մուրդքէի ասն հրէի՝ խնամակալի՞ ասն ի
 29 մզմ, և մի վրիպեացի բան մի 'ի բանից քոյ զոր խօսե
 30 ՛ր : * Եւ առ աման զպատմուհանն՝ և զերիվարն ար
 31 քանի . և զգեցուց զմուրդքէ, և հեծուց զնս յերիվարն,
 32 և անց նա ընդ փողոցս քաղաքին . և քարովն աղաղակէր
 33 և ասէր՝ այսպէս լիցի նմ մարդոյ զոր արքայ կամ
 34 փառաւորել : * Եւ զարձաւ մուրդքէ յապարանս ար
 35 քանի . և համբն գնաց 'ի տուն իւր զլիարկեալ լի
 36 արամուք : * և պատմեաց համան՝ որ զի՞նչ անց ընդ նա՝
 37 զով .

ԳԼ. Է. (3) Ոսեւ . Չը'արարեր և ոչինչ : Որ ասին .
 Արարեր և ոչինչ : (4) Ոսեւ . Ո՞վ է 'ի գաւիթս : (7) Ո
 սեւ . 'ի միտս իւր . զայրն զայն զոր կամ ար : (8) Ո
 սեւ . Արն այնմիկ : և ասեւ . Արն միում սի' : (10) Ար .
 խնամակալի 'ի ասն խնամ : (11) Ոսեւ . Այսպէս և
 զիս . զոր կամիցի արքայ : (13) Ոսեւ . Անց ընդ նմ

զովսարրայի կնոջ իւրում, և սիրելեաց իւրաց : Եւ աւսնն ցնա սիրելիքն և կինն իւր : Եթէ յաղչէ հրէից էջ մուրգքէ՝ և եղև իշխան, հնազանդեալ նմա : զի ոչ հաբես գու. նմա ցար հառուցանել : քանզի ար մե ընդ նմա է, և նա մեծացոյց զնա : * Եւ մինչդեռ նորա խոսեին՝ 14 և կին երկու. ներքինիքն կոչել զհաման 'ի ճառ արեմաշն :

ԳԼ Ե՛

Եւ եմուտ Թագաւորն և համան 'ի գինեբրուս արեւ 1
նախ : * Եւ ասէ արքայ ցեղեր յաւուրն երբոք 2
զի մինչդեռ ընդէին գինի : զի՛ է քեզ եսմեր արեւին .
և զի՛ նշ է խնդրուածդ քո՝ և կամ աղաչանքդ : եղցի քեզ մինչև 'ի կես Թագաւորուես իմոյ : * և պատառ 3
խանի ես եսմեր՝ և ասէ . եթէ դաք ես շորհա առաջի քո արքայ՝ ասցի անձն մի խնդրոյս իմում, և բան աղաչանաց իմոյ ընդդանել քեզ լիցի : * զի զի վաճառեալ 4
բարեւ և ժողովուրդ իմ 'ի կորուստ՝ և 'ի ծառայութի և 'ի յափշտակութի մէք և որդիք մեր, և ես ոչ հաւատացի : արգ՝ ոչ է ասն բանաարկութի արժան 'ի տան Թագաւորի ընել : * Եւ ասէ արքայն՝ ո՛ր է որ իշխեաց ասնել 5
զիրա զայս : * և ասէ եսմեր՝ այս Թշնամի համան, որ չարս է՝ ան արար : Եւ համան զահիհարեալ խառնցալ յոյժ յաղաղի և 'ի արկնոթէն : * Եւ յարեալ Թագաւորն 7
'ի շաշայ անախ, և եմուտ 'ի ծաղկոցն արքունի : և հա ման կամեր հրաժարել 'ի արկնոթէն, քանզի եր յերկու զի մեծի : * Եւ գարմա Թագաւորն 'ի ծաղկոցն ան 8
ախ, և ետես զհաման զի կայր անկեալ առաջի գահոյցն արկնոթէն՝ և աղաչէր զնա զի փրկութի իւրոյ : Եւ ասէ Թագաւորն . արգ՝ յայդ լափ հասեր, զի կամես զին իմ 9
քանագետեղ 'ի տան իմում : և համան իջև լուսա, զու 48 զամեմի հարեալ անկաւ 'ի վթ երեսաց իւրոց : * Եւ 10
ասէ բուգաման մի 'ի ներքինեաց անախ ցարքայ . ահա համան և փայտ մի կաղմեաց մուրգքի սիրելոյ արքայի, և կանգնեաց զնա 'ի տան իւրում յիտան կանգնեան : Եւ ասէ Թագաւորն՝ խաշնցի՝ 'ի վթ նի : * Եւ կախցին 10
զհաման զփայտէն, զոր պատրաստեաց մուրգքի : և ասա Թագաւորն գահարեաց 'ի քարկութի իւրեւ :

ԳԼ Ե

... սիրելիքն իւր և կինն իւր : (13) 'ի Բաղանս գաւառի . Ընդ նմա է, և նա փծադոյ քո :

Գլ. Ե. (2) Ռոսի . Գաւուրն երկրորդի : (3) Ռեմս . Ընորհք առաջի արքայի . աղաչանաց իմում ընդաւնել լիցի : (8) 'ի Ռէն Գլի . Եւ ետես զհաման զի խոր անկեալ . և աղաչէր զնա զի փրկութի իւրոյ : (9) 'ի Բաղանս Գլի . Գաղմեաց մարդի սիրելոյ արքայի, և կանգնեաց քո :

ԳԼ. Ը.

- 1 Եւ յոյժմ աւուր պարգևեաց Թագաւորն եւթերայ
զգանմն համանայ քառի : և զմութքէ կոշեցեալ
Թագաւորին՝ քանզի պատմեաց նմա եւթեր եթէ ազաւ
2 կան իմ է : * Եւ առ Թագաւորն զմատանին զոր եհան
'ի համանայ , և եւս զնա մութքէի : և կայցոյց եւթեր
3 զմութքէ 'ի վերայ իմ ընդոյ ամանայ : * Եւ յաւել եւ
խանդ ընդ արքայի , և անկաւ առաջի ոտից նր , և ա
զաշեր՝ զի մի մինչ 'ի վախճան լիցի պատուհասն 'ի զմ
4 հրեկոյն զոր հապոյց համան : * Եւ ձգեաց արքայ առ եւ
թեր զգաւազանն ասկի . և յարեաւ եւթեր՝ երթեան
5 'ի աննեակն արքայի : * Եւ ասե եւթեր՝ եթէ կանք ի
ցնն քեզ , և գտեալ է իմ շնորհս առաջի քո , առաքեացի
արքայն հրեկանիս և գտրձուացի՝ զհրովարտական որ դբե
յաւն 'ի համանայ կորուսանել զհրեայն որք են 'ի քուսմ
6 Թագաւորուծեզ . * և զխորդ կարիքն եւս անոանել
զարեա ժողովրդեան իմոյ , և կամ զխորդ կարացոյց առ
7 ինչ եւս 'ի բնակչոյ հայրենի գաւառին իմոյ : * Եւ ասե
Թագաւորն ցեաթեր . իսկ եթէ զիմ ինչս՝ և զստաց
աւածահամանայ ետաւ շնորհեցի քեզ , և զնա կախեցի
զփայտե , զի ձեռն ետրի նա 'ի հրեայն . զինչ ոչ եւ
8 ինչ իմդրեա՝ * գրեցիք արդ գոգհրամանսմ քանի ի
մոյ ուր կանք իցնն ձեզ , և կնքեցի մատանեաւ իման
զի որչափ և դրիք՝ իմ արքայի հրամանն տուեալ զի մի
9 մի գտցի փեմկայ այնց հրամանայ : * Եւ կոշեցին ըզ
գալիքան յառաջնամ աւուրն յամանն նխան՝ որ և
արեզ , 'ի քաներորդի յերրորդի ամի . և դրեցաւ՝ ոչ
և եւս հրամանն անխորհաման գալրացն . որք միանգամ
լիխանքն և կուսակալքն էին 'ի գաւառս գաւառս , նա
խարարացն , և իշխանաց նախարարացն . 'ի հնգկայ մի
չա յեթափայտի՝ հարեւր քսան և եւթն կուսակա
լացն , ըստ գաւառաց գաւառաց յերրորդանչեւր լիջու
10 նոյ , * հրամանաւ Թագաւորին . և ֆիքեցաւ մատանեաւ
նորա : Եւ առաքեցին զհրովարտական 'ի ձեռն հրեայն
11 կոյ . աջ զի կայցեն հրեայք սղ և անարաղ՝ * իոր
եանց օրինք յիմ քաղաքի : օգնականք և Թիկանք լի
նել առ 'ի հառուցանել նոյ զփոխարէն Թնամեաց իւր
եանց .

ԴԷ. Ե. (1) Ռևութ . Պարգևեաց արքայն եւթերայ ըզ
գանմն : (7) Յորթաին գովաթ . Ձի ձեռն ետրի նա 'ի
հրեայն : (8) Ռփս . Հրամանն տուեալ է . զի : (9) Ռփս .
Պատմեանն նխանայ և հնգկայ միչա : (10) Ռ
թս , յաւել . Եւ քիչսս հրամանաւ Թա : (11) Արդ . Ռգ
և կապեցին յաւուր միսմ ը իմ . . . Թագաւորան իմոյ :

եանց . ունիւ և կապիցն յաւարտ իմում ընդ նա՝ անգիտ
Թագաւորութիւն իմում , և յաւարտն երկրաստաներոց 12
գիւ ամառն ազարայ : Եւ ժյոս եր պատմեն Կապաղաւ
կին զոր կնքեալ եր մատանեաւ Թագաւորին :

ԳԼ ԺԶ .

Խաղաւոր մեծ արտաշէս . Ձեռն՝ որ կը 'ի հնգիաց 1
կաղանկոյ և յիմուովապաղապոյ կարէր քան և եւթն
գաւառաց , նախարարաց և ինքանաց , որ 'ի մերում
մեռի և 'ի խորհրդեան մերում կը , ողջն : և Բաղուն 2
քաղաքն անգամ 'ի բարերար քաղաքուէց առաի , ասեալ
ասեալ պատուեալք՝ աւելի իմն և մեծամեծ խորհուրդս
խորհեցան : և Եւ զի մայն զմեր հնազանդեալն ինչ 3
քնն յարչարել . որք և զի իւրեանց յանգիւստն՝ և մե
ծութեանց կարեն համերել , և յիւրեանց բարերարան
մեռնարկել մեղքնայն : և Եւ զգովութեա՝ զի մայն 'ի 4
մարդկանն առաի բանան ասեալ , այլ և 'ի շնորհ
նոց գովութեա բարձրացեալ յգիացեալ ինչքնն : որ
գիւսնն որոց նոյն ասեալ յուկեմ նոյն : և ասեալութի
իմն շարուն համարին փախել 'ի գաղաստանն և Բա 5
ղուն անգամ զքաղուն որք յիմանուէ կարգեալ են՝ ո
րոց հաւատարմութիւն զգործ 'ի մեռն ասեալ է , հանգիստ
և միմեմբութիւն անանց համարին առ 'ի հնգուլ զարեան
անրին : և Ոչ որոց կրեաց իսկ զարման պատուհան 6
ջարկանութիւն ասեալ իմն ասանց խորհելոյ , ասեալաւ
նոյն մատուցանել մեղ . զի այսորիկ որք 'ի մեղն պառ
ուեցան : Ասլ որք՝ զգաւանալ արման է : և զի որք 7
լափ մայն , որլափ և յաւաքնում նաւաքն ուսուցող
մեղ ասեալ . որլափ և գրեցան մեղ ասանց սրբութե ,
որ եղև ոյնոցիկ որք արմանաւորութիւն զքաղաք
կին՝ ժամաւութիւն իւրեանց : և Արգ հայեցեալ մեր 'ի 8
Թագաւորութեա . ասանց խաղաւորն նոյն մարդկան
շնորհեցալ կեալ խաղաղութիւն : և Արգ արարել ԸԶ 9
գարն փոխարինին 'ի նոյն : և որ ասալին Կապանն եր
այն 'ի բայ մարտեցի . և հեղութիւն և խաղաղութիւն ընդ
առալ կըսեալ : և Եւ մի ուն համան ասեալութեանց 10
մեղ

ԳԼ ԺԷ . (1) Ոմեռ . 'ի հոգեման հնգիաց և եւթովապոյ' :
(4) Բաղուն . Առաի բանան , այլ 'ի շնորհեանցն . . . զգ
վացեալ ոչ գիւսն . ասեալ յաւերմ նոյն : (5) Յե
ղիակն . 'ի հնգուլ զարեան անրին : (6) Ոմեռ . Ձանա
րման պատու . . . ասանց խորհրդոյ ամբարտաւան
ութե մատուցանել : (7) Ոմեռ . Անարմանութիւն զքաղ
աքալ կին ժամանաւորութիւն : (10) Ոմեռ . Ասեա
լ գովեանց մեռն քան 'իմն' . . 'ի իւրեան քաղաքութե .

- մակեդոնացի շնորհաւթեց օտար ընալ 'ի զաւակնն պարսից . և յոյժ ասեցեալ և մերժեալ 'ի մերմէ քաղց
- 11 բաւթէ աստի : * և օտարացեալ զոր ունիմք առ ձմ ազգս մարգասիրութիս . այնչափ ևս՝ զի և հոգեցաւ մեր աթոռակից . որում երկիր պագաննն ամենեքեան որք են ընդ մերով իշխանութիս . զոր յերկրորդ աթոռս
- 12 խնամ նստուցեալ պատուեցաք : * Եւ մէ հանգար անց նա իւրում ամբարտաւանութեն՝ մինքնեայել ջանացաւ՝ յիշխանութէ աստի զմեզ 'ի բաց մերժել . և
- 13 յագուց աստի մերոց . * և զմեր քրիկն և զերախառ ւոր՝ զմուրդի . և չքնազ և զանարատ, զհաւասար թալ զաւորութիս խնդ զեմեր անկնանց անկիկն , ձմ ազգան իւրեանց հանգերձ՝ բազում զմուր 'ի նմեք զնաս 'ի լիք եղեալ առանց պատճառի , խնդրեաց զդոսս 'ի
- 14 հորուստ : * զի նա այսմ օրինակաւ խորհեցաւ առ նոս՝ զիշխանութիս պարսից յանազատ աւերակ , և 'ի
- 15 մակեդոնացիս անգրկն դարձուցանել : * Այլ մէք 'ի բազմահար աստակէ յայնմանն որք մտանքսն 'ի կորուստ հրէայքս , անսանեմք զի մէ ինչ գործք չարուն
- 16 'ի սոսա գտանին . և արգար օրինաց վարիչք : * Եւ են իսկ սորս որդիք բարձրելոյն մեք կենդանւոյն այ . որ ուզէ զմեր և զազգիս մերոյ զմազաւորութիս յիւր
- 17 մէ բարեւեր առաստութեն : * Եւ արգ բարւոց արալ րէք զի միմէ մեանամուխ եղէք թ հրամանի գրոյ հրա
- 18 վարտեացն համեայ՝ որ աւարեցաւ առ մեզ . * զի զի և նա ինքն զոյս յինքնէ գործեաց , մերձ 'ի գրուած սխալուց քաղցրիս ձմ ընտանեք իւրովք հանգերձ , 'ի փոյն և իւրալ և . զարժանն վրժուց հատուցումն անգրկն յանն իւր ընկալեալ յամենակալին այ , որ հա
- 19 տից նմա վաղվազակի զգառաստանն : * Եւ զպատմէն հրովարտակիս այսորիկ յառաջ հանեալ եղեալ և սալ բաժեալ ձմ զգուշութի , եթէ հրեից վարել զիւրեանց
- 20 օրինակ : * Արգ՝ քաղաքներացքն նորա . զի ոմ 'ի ժալ մանակի նեղութեն անկալեն զնս չարարել . հատուցմն զհատուցումն 'ի Թշմաթիս իւրեանց , յերկոտառալ
- 21 ներորդ և յերեքաստաներորդ ամսեանն ազար՝ * 'ի նմն աւուր : զի զայս իսկ ամենազորն ձմ փոխանակ

սալ

- (11) Բէն . Երկեր պագանէն ձմն որ էին չ : (12) Ունակ . 'ի մերում ամբար' : Ուր ունակ , յիւրում ամբար' : (13) 'ի Բէն Զի . Զեմեր գիման , փիլի : (14) Ունակ . Առանց պատճառանց խնդրեաց զնոս : (15) Այս . խորհեցաւ ամեն զիշխան' : (16) Ունակ . Առաստակն : (17) Ունակ . Գրոց հրովարտալ' : (18) Ունակ . Որք ասալ քեցան առ : (19) Այս . Զարժանի վրժուց զնա' :

առաւելելոյ ընտրեալ ազգին՝ արար նշ ուրախութեան
 * Եւ դուք այժմ՝ ի կարգս ձեր և ի անձն առեկանաց 22
 ձերոց, և յաւուր նշանաւորէ ուրախութեան արարելե-
 * զի ոչ ցարժմ, և արդ զինի այսորիկ փրկուէ եղկել 23
 մեզ՝ և զառաւելաւորաց պարսկաց: Եւ որք ի մեր վի-
 զնորհուրդ մահու խորհին՝ նշ յերտանկ կորստեան:
 * Ամ քաղաք և ամ գաւառք որ ոչ աննիկն 24
 նից մերոց այսորիկ՝ սրով և հրով և բարկուք մաշեա-
 ցին. ոչ միայն ի մարդկանն անապատ լիցի, այլ և գա-
 ղանք երկրի և թռչունք երկնից՝ մինչ յաւառեան ի
 բաց մերեւալք ընկեացին:

ԳԼԸ.

Եւ պատմէնք հրով արտակայն ցուցեալ կարգացեալ 13
 լիցի առաջի ամ ալաց՝ յիմում Թագաւորութեան.
 և որ պատրաստել հանգերմեալ էին կորուսանել ըզ-
 հրեացոյ՝ յաւուր յայտնի կորուսանել զմշտմիս քացա-
 յից լիբուք: * Եւ հրեշտակն ելին փախթով կտաւ 14
 բնի որ ի Թագաւորէն կարգեալ էր: և գրեցաւ հրա-
 մանն և եղաւ ի սխիս քաղաքի: Եւ յաւուրս յայտա-
 րիկ յարժամ եղև այս. * և մուրգքե ել, և գրեցեալք 15
 զպատմութեանն զարդունի, և պատկ ունէր ոսկի, և թագ-
 ի բեհեզոյ և ի ծիրանուոյ. և տեսին որ ի սխիս քաղա-
 քին էին, և ուրախ եղին յոյժ: * Եւ հրեկն լայն մծ 16
 ծագեաց, և ուրախութ յոյժ * յամ քաղաքի և ի փա-
 ւաս, ուր և ընթեռնութի զհրամանս արքունի՝ իմպա-
 Թէ և ուրախութ լինէր նշ. և բազումք ի հեթանա-
 սացն գտանային ի հրեւութի անգր, և թշուառն զմ
 ահին հրեկց:

ԴԼԹ.

() ի յերկոտասաներորդ ամսոյն՝ և յերկրասանն 1
 * արարաւ աւուրն որ է ագար և կն հնաս հրապարակն՝
 որ գրեալ էր յարքունուս: ի նմին աւուր կործնէին
 որ մանգամ ընդ գիմագարդք լինէին հրեկց: * և սչաք 2
 էր

(22) Որսէ. * Կանաւորի ուրախութեան: (23) Բազան. *
 Այսորիկ ուրախութեան զիցի ձեզ, և զանկաւորաց մերոց
 պարսկաց. * զնորհուրդ մահու խորհին: (24) Ամ.
 Ըստ բանից մերոց այսոցիկ:

ԳԼ. Ե. (13) Բազան. * Պատրաստել հանգերմեալ ըզ-
 հրեացոյ յաւուրս յայտնի կորուսանել զմշտմիս քա-
 ցա: Եւ հրեշ: (14) ի Բազան գաւառ. ի սխիս քաղա-
 քի Եւ յաւուրս յայտնի յարժամ եղև այս. և մուրգքե:
 ԳԼ. Թ. Ամ. (1) Միանգամ գիմագարդք լինէին:

- էր որ ընդգրկեմ գառնայր նց ամենեւին. քանզի զահի
 3 հարան՝ ի նոցանէն : * Զի ի խնայքն որ ի վի նախարա-
 րացն նց կացեալ էին, և կառահալք՝ և արքունի գաղտ
 4 զմեզ՝ պատուէին զհրեայնսն, զի ահն մեարգբէի կոյց
 ի վերայ նց. * քանզի հրամանս առեալեք հրովարտա-
 5 կառ թագաւորին՝ անուանել զնա ընդ ամ թագաւա-
 6 րութին իւր : * Եւ ի սխիս քաղաքի կոտորեցին հը-
 7 բեայքն արս իբրեւ հինգ հարիւր : * Զփարակն, և ըզ-
 8 նեաւեն, և զգովփոն, և զփաղզա, * և զփարգաթա, և
 9 զարարեա, և զսարարաքա, և զմարմաթա, * և զարաւ-
 10 փեն, և զարսեան, և զարբաթեթան, * զորդիսն հա-
 մանայ որդւոյն ամագովթայ, որդւոյ բերդեայ Թըշ-
 11 նամւոյն հրեից : * Եւ յափշտակեցին ի նմին աւաւր՝ և
 մատուցին զթիւն արքայի զկորուսելոցն ի սխիս քա-
 12 ղաքի : * Եւ ասե՝ արքայ ցեաթեր. կորուսին կրեայքն
 ի սխիս քաղաքի արս հինգ հարիւր. և շուրջ զքաղա-
 քան մըրափ և առաւել յոյժ կարեւա. արգ զինչ
 13 ևս կամա զի արարից քեզ : * Եւ ասե ցարդայեաթեր-
 տացն հրամանս արքայ հրեիցն սոյնպէս առ վաղիւ, զի
 14 զորդիսն համանայ կաթեացն : * Եւ ետ հրամանս առ
 նել սոյնպէս, և հան արտաքս առ հրեայն որ ի քաղա-
 քին էին զմարմինս որդւոցն համանայ հանել ի քնայտ :
 15 * Եւ ժողովեցան հրեայքն ի սխիս, յաւաւրն յորեք
 առասաներորդի ազարայ, և կուտեցին արս երեքհազ-
 16 րիւր. և սոյն յափշտակեցին : * և որ պղքն էին ի հը-
 բեից ամաի որ Է թագաւորութ ին էին ժողովեցան,
 և անձանց իւքեանց օգնէին : Եւ հանգեան նոքա, և
 զազարեցին յայնցանէ որք պատերազմէին ընդ նոսա.
 17 զի կորուսին ի նոցանէ իբրեւ հինգ հազար ագի : * Եւ
 բերասաներորդի ամսոյն ազարայ. և սոյն յափշտա-
 կեցին : Եւ հանգեան նոքա յերեքասաներորդ աւաւրն
 նոքն ամսոյն. և կարգեցին զօրն զայն որ հանգատեան
 18 ինգութիւն և ուրախութիւն : * Եւ հրեայքն որ էին ի սխ-
 փս քաղաքի, ժողովեցան ի յորեքասաներորդ աւաւր
 ամսոյն, և ոչ հանգեան. և կարգեցին զհնգասանե-
 19 րորդ օրն ցեծութիւն և ուրախութիւն : * Վշ պատրիկ հը-
 բեայքն

(6) Ոհնէ. Հրեայքն արա՞շ : (10) Ոհնէ. Որդւոյն առ
 մագապութայ, որդւոյն բարդեայ : (12) Ոհնէ. Կափ-
 ցեա՞ զի արա՞ : (13) Յօբիմիկն. Եւ ասե արքայ ցեաթեր,
 տացն հրաման : Եւ որում անի վրդախա և աշ օրինակ փգ
 (13) Ոհնէ. Աւանդէս առ վաղիւ : (15) Ոհնէ. Եւ հոս
 տեցան արս երեքհար : Ուր օհնէ՞ և կոտորեցին արս ե-
 րեքհար : (16) Ոհնէ. Եւ որք մաշեալքն էին ի հրեից
 ան՞ : (19) Ոհնէ. Ազարայ ամսոյն. և ընկեցի իւրում

Երայքն ընդ ամ երկիր, և ընդ գաւառսն տանկին ամեն
 ուրախութեւն. զօրն չորեքասաներորդ ազար ամսոյ,
 որ բարձր ուրախութեւն: և առաքեն նուիրա այր ընկերք
 քաղոյ, և բնակելոյն որ բնակեալէին 'ի մարտապաշտման.
 և զհնգետասաներորդ զօրն զազարայ տանկին նոյնպէս
 բարեաց և ուրախսն: * Եւ գրեաց մուրգքէ զքանն 20
 զայս 'ի գիրս մասնեկ, և առաքեաց հրեկոյն որ ելին
 ընդ իշխանութիւն արտաշէսի արքայի, մարմաւորաց և
 հեռաւորաց, * հաստատել կարգել զաւուրս զայտօրիկ 21
 տանել ամեն ուրախութեւն՝ զչորեքասաներորդ և ըլ-
 հնգետասաներորդ աւուրն ազարայ: * զիս զի յայտմ 22
 իրենսն աւուրս հանդեսն հրեայքն 'ի Թշատեաց իւր
 եանց. և յամենանն որ գարմաւ սուգ նչ յարախու-
 րեմ, նչսինքն է ազար. և 'ի ցաւոյն որ գարմաւ յա-
 րախութեւն, կատարել զաւուրսն զայն՝ աւուրս հարազ-
 նեաց: * ուն և գրեաց նչ մուրգքէ, * եթէ մեզ համան 23
 ամառաւթեանց մեղեգոնացի պատերազմ ապր ը նս, 24
 և մեզ հհան նչ Թիւ համարոյ և վիճակ կորուսանել
 ցոտս. * և կամ մեզ եմաւ առ արքայն՝ և ինգրեր կա- 25
 ինել զմուրգքէ զփայտէն. և միշտի մեռն 'ի գործ աղ-
 կեալ անկր 'ի վր հրեկոյն զբարեան: Եւ եկին միմեքե-
 ցան լքան չարիք նի. և կախեցան նա՝ և որդիք նի ըլ-
 փայտէ: * զիս սինորիկ կարգեցան աւուրս այս պահոյ. 26
 զիս զի և ժամանակն իւրեանց բարբառաղի տաի պահը,
 զիս բանեկ հրովարտակիս այսորիկ. և որ ինչ փանգամ
 անց ընդ նս, և որինչ եղի նչ, * հաստատեաց կացոյց: 27
 Եւ ընդտանին զայս հրեայքն յամմինա իւրեանց, ու
 սուցանեկին և որդւոյ իւրեանց. և միջ որ ինչ յաւել-
 լիցր 'ի նոսա. և նչ զամփան աշխարհսն. * և աւուրս 28
 այս յիշատակ լինին յազգս ազգս, 'ի քաղաքս և 'ի գաւ-
 առս, և աւուրսն այն պահոյ պատուեացին. և յիշա-
 տակ նոցա մի պահասեացէ ազգէ մինչև յազգս: * Եւ 29
 գրեաց եսթեր գուսար ամինադարայ, և մուրգքէ այր
 հրեայ. և հաստատեցին զպահպանութիւն հրովարտակիս
 այտօրիկ: * Եւ մուրգքէ և եսթեր՝ կայուցին իւրեանց 31
 քաւամմինն. և ուխտեցին իւրեանց ուխտ, և խորհուրդ
 կատարեցին: * Եւ եսթեր երգամմա հաստատեաց մինչև 32
 յաւիտեան ժամանակաց. և գրեցան 'ի յիշատակս:

ԳԼ.

(21) Այս. Առնել ամեն ուրախութեւն: (22) Ուրիշ երկիր. Յաւա-
 րախութեւն, որ ինչ է ազար, կատար: (25) Ուրիշ. Չեռն
 գործն արկեալ... Լքան չարիք նչ: (26) Ուրիշ. Ուր զի
 ժամանակն իւր... զիս բանին հրովարտակիս: (27) Այս. *
 Եւ այլ ինչ որ յաւելցայր 'ի նոսա, և զամփան ոչ աշխարհ-
 ինն: (28) Ուրիշ. 'ի յիշատակ լինին:

ԳԼ. Ժ.

- 1 Եւ գրեաց Թագաւորն յիշխանուն իւրում չ ծով
- 2 Եւ ընդ ցամաք : * զգորունն իւր , Եւ զքաջաւերուն
ԹԵ իւր . Եւ զմեծութն Եւ զփառս Թագաւորութն նր .
- 3 Ահաւանիկ գրեալ է 'ի գիրս յիշխանեաց պարսից Եւ
ժաւրաց : * Եւ ի բրեւ առնողս մուրդքէ զԹագաւորութն
յարանախէ , Եւ էր մեծ 'ի Թագաւորութնն իւրում . Եւ
փառաւորեալ Եւ սիրեցեալ էր 'ի հրեից անսի . Եւ պատ-
- 4 մէր զիրան եղեալն թմ ազգատոհմն իւրում : * Եւ
- 5 ասէ մուրդքէ . յեյ եղև այս : * վն զի յիշեաց զտեփն
երազոն՝ զոր ետես վն բանիցս այսոցիկ . զի ոչ զանց
- 6 եղև ի նոցանէ բան մի : * Փոքրիկ ազգերն որ եղև զմեծ
մեծ . Եւ էր լոյս Եւ արեւ Եւ ջուր յոյժ . եսմեր է գետն ,
զոր ամուսնացաւ Թագաւորն , Եւ արար զնա տիկին :
- 7 * Եւ երկու վրասքն՝ ես եմ Եւ համան : * Եւ ապա որք
- 8 ժողովեալ էին կորուսանել զանուն հրեիցն * որ է
- 9 իել : Եւ կարգացին աւ թմ Եւ կեցին . Եւ ապա երկու
զժողովուրդ իւր , Եւ փրկեաց զմեզ մեր յամ չարացս յիշ-
- 10 որ մչ եղեն երբեք 'ի հեթանոսս : * Այս այսորիկ արար
վիշակն երկուս , զմեծ ժողովրդեան եյ , Եւ զմեծ թմ հե-
- 11 թանոսայ : * Եւ եկին այս երկու վիշակքս 'ի ժամս
Եւ 'ի ժամանակս . Եւ յաւուրն գառառաանի առաջի եյ
- 12 յամ հեթանոսս : * Եւ յիշեաց թմ զժողովուրդ իւր ,
- 13 Եւ արգարացոյց զժառանգութն իւր : * Եւ եղիցին նց
աւուրս այս յամենան ազարայ 'ի չրեկատաան աշ-
- ուր , Եւ 'ի հեղեատաաներորդի նմն ամսոյ , ժողդ
մարդքն հանգերէ ցնծութն Եւ ուրախութն առնիլ եյ ,
զստ ազգս յաւիտենից 'ի ժողովրդեանն իւր :

ԳԼ. ԺԱ.

- 1 Եւ ամեն չորրորդի Թագաւորութնն փառաւանայ . Եւ
կեդուրաարայ , եմայժ գովսիներես քահանայ Եւ զե-
տացի , Եւ պաղամբոս որդի նր , զազնուական գրեալ հե-
րովարտանն , զփրուրեանն . որ ամուսնի վիսիմարոս
պաղամայ , այն որ յեմ :

Կարգեցաւ Եւսիբ :

ԳԼ. Ժ. (3) Ոմեհ . Ամ ապաքին իւրում : (6) Ոմեհս
Փոքրիկ ազգերն : (13) Ոմեհ . 'ի չրեկատաան առաւարտ
Եւ զհեղեատաներգի նմն ամսոյ :

ԳԼ. ԺԱ. (1) Ոմեհ . Լուսինացոս : (1) Ոմեհ . Փառս
մայ զբոգի աշն որ յեմ :

Օ գործը Ժողովուրդէն յարգիրաւ, որ ապանէ զհողէիէնանեա՝ զայն
 և զոր պաշտօնէաւեր զԲեդիդուտա՝ որ է սահմարիւս, առ նախա-
 փորձնստորաւ եղևաւ՝ սակ պարամախիւն։ և ցոյցանէ զպաշտօնէն
 հողէիէնանեայ, զշարքին յետ Գաղթի գերանցն ՚ի Բաբելոնէն։ ՚ի ՚ի
 քաղաքէն խնդրողք զԷ լի նախափորձնստոր այս՝ նա որ գերեաց
 զԷրոստաղէմ։ զի սակ ետեբի ՚ի Գրեթիկոնի, Էբրե ՚ի քաղաքի
 զայս Էն։ Չխաբէտեաւ որ յետ ինքնոր պարսից՝ առ ՚ի հէն
 քայէնայ երկրորդ նախափորձնստոր ինչեւ, առ որով հրեկոյն զառ-
 յառի Լիւնեւ սակ։ որ արտաքաղաքէն խաճեւի է գու այս։ Իսկ Էնի
 զԺողովուրդին իմաքէտեաւ նախափորձնստորայ, յովիւ սակ։ և ցոյ-
 շարն Էբր Էնեւաւ, մի զարմայն։ և զի Էրգո նախ է Գն զԳոթ
 զԳոթարթիկի։ քառասուն յովսիմայ մեծ Գահանայի, որդւոյ յե-
 ոսայ, յովեդէիէնանց, և յառաջի Գն զԻսն Էմբերայ։

የበተገብረው ሊ ሳታታታታ

ቁ. ፩.

[illegible]

* Ո՞րտեղ ունին մերագիրք գրացու՝ ՅԵՂԷԹ և դիմաց այս։ և
դիմաց մ. լո՛ւ՜ Յուդիթ։
Փշ. ա. (1) Ո՞րտեղ ՚ի նինոէի մեծ քաղաքի։ և տե՛ղ.
'ի նինոէ 'ի քաղաքի մեծի։ (2) Յորինի՞ն. Հուբլ քա-
ղաքանայաւ լո՛ւ՜ քարիտայ։ (2) Ո՞րտեղ, ասէ՛րան. Եւթա-
նատուն էանդունէ՛ եղչախութի՛ն յիզան փակում։

Կէն յայտ անդր զայդադին լի բարեկուշ, մինչ արիւնն
գունդագունդ արտալոյ հոսեր, և վերքն շարաշար պա-
տառեալէն, և ամբոնն առաջի անդ յայդադայ յայնկայ
46 փարատեր : * Եւ եկաց 'ի վերայ վիմէ միւր, յանգիման
կողմանցն երկացուն. խնարհեցաւ առ 'ի գիրկս իւր
զաղին արեամբն հանգերձ, և ցլց 'ի վեր յերկինս,
կարգաց զար կենդանութե զոգւաց և զմարմնոց՝ և ա-
ռէ : զայն հասուցումն հասուալիւր գու նմա : և նա
զայս օրինակ փոխեցաւ յաշխարհէ :

ԳԼ. ԺԵ.

- 1 Ի սկ նիկանովր՝ իրեւ անդ եղև նմա վն յազայեանց
'ի կողմանցն շարաշարաց, խարհեցաւ պատրաստե-
2 ցաւ յաւուր պահոց շարաշար անկանել 'ի վերայ : * Եւ
հրեայքն՝ որ ընդ նմա եին, բանդադառաւ աաներ նի-
կանովր, սկսան աղաչել և ասել. քաւ քեզաներ, մի այգ
պէս խիստ և խրժարար կատարեր զխմա քո : պառկ
փառս, և գիր պատիւ յաւուրս որ պատուեցան 'ի պա-
3 տիւ հանգառան յամենակալ արքայ : * Սկսաւ անգէն
հարցանել անօրէնն՝ և ասէ. և զայն ամ ամենակալ յեր-
կինս որ հրամայեաց ձեզ փափուկ ունել զօրն շար
4 թուց : * Դորա պատասխանի. ետան 'և ասեն. այժ,
գոյ ար ամենազօր կենդանի, որ հրամայեաց փափուկ
5 ունել զեւթներորդ շարաթուց : * Եւ ժամատուան
ասէ արհամարհանց. ասէ՝ հզօրն երկրիս է. որ ասց
գործել զինու և զարգու, և գործել զգործ արքունի :
և սակայն ոչ միջնացաւ անօրէնն 'ի հպարտութէ ան-
6 տի : * Եւ նիկանովր ամ հպարտութի խառապարանոց
զնապեալ, համարեր հասանել 'ի վր յազայեանց. հա-
7 տանել սատակել՝ և նշան յաշխարհէ կանգնել : * Իսկ
մակարեստ յամ ժամ յառաջեալ էր 'ի ար, որ հանա-
8 պաղոր զգնուէ իւր ոչ առնէր պակաս 'ի նմանէ : * միւր
Թու

Կէն 'ի յայտ անդր. . . մինչ արիւնն գունդագունդ . . . առաջի
անդր յայդադայ : (46) Ո՛հնէ. Եւ եկաց 'ի վիմէ միւր. . .
և ցլց 'ի վեր. . . և կարգաց զար :
ԳԼ. ԺԵ. (1) Ո՛հնէ. Վասն յազայեան կողմանցն շա՛.
. . . անկանել 'ի վերայ նի : (2) Ո՛հնէ. Աղաչել և ասեն.
քաւ քեզ : (2) Օրինակ Գ. խիստ և խրժարարար կատա-
րեր. . . ուն պատուեցաւ 'ի պա՛. . . յամենակալ սիքն :
(3) Ո՛հնէ. Սկսաւ անգրէն հարցա՛. . . փափուկ ունել
զեւթներորդ օր շարա՛ : (4) Ո՛հնէ. Զեւթներորդ օր շա-
րաթուց : (5) Ո՛հնէ. Ասէ արհամարհանց. հզօրն երկի՛ :
(7) Ո՛հնէ. Զգնապանութի իւր ոչ առնէ պակաս : (8) Ո՛հնէ

ԽԲ. Tt

Թագեր զայնսիկ որ ընդ իւրն եին, մի ճանդառալ՝ մի
 զանգիւսիչ յանդին հիմարասաց . յարմարել, և գնեալ
 'ի ծով զգործան բաժնի զտաղթն : և որ ոգնակա
 նուէրն ձեզ յերկնից գտան . և որդ' ակն ունեղ զնոյն
 'ի մէջ զյաղճութն և զփոխարում : * Եւ միմարեր 9
 զիս յարմարեց և 'ի ծագարեից . առ յիշուցանել նոյ
 զմարտ պատերազմաց որ 'ի ձեռս նոյա կառարեցաւ .
 զանգաւարեաւ յարարագոյնս և առնէր զն, գնե՛մաւ 10
 նոսայն ևս տարեմ 'ի մէջ բերեալ, և զուխակցն առ
 ցանել, և զերգանցն անարգել : * և զմի մի 'ի նոցանէ 11
 առանել զտակ որ փոխարում բանիւք, բան զինուքն՝
 տիգր և ասպարը : Եւ երազ ևս ակաւ պատնել նոյ
 պատնէ ժամանակին, զի տառել զուարճացոյց զու
 աննական : * և եր անիւ երազոյն արկնակ այս . Ո՞նիս 12
 ան որ յայնժամ ընալ եր քահանայապետ . զերջնիկ
 հայելով, շերտ անանելով, հեղ բարոյիք և հանգարտ
 արմա . և եկաւ խոտ արկանէր զերջնիկ, ան ամէր եր
 'ի ձեռնութն, զամ գանձին բաժնի . համարմաւ
 զմեռս իւր արգելք 'ի վր արգանցն փորքոյնուս հաւ
 տառաւ : * Այս գործեալ անանէր զմեքուի փաւ 13
 և տարութն զբանքի և կարթ զայելուէ իմ, որ չարք
 փաւս . բան անաւ ունէր ' և տակ : * անգուտս իւր 14
 մեղ ակաւ . ոմիս ' և տակ . Եղարք ծերս այս . ան է
 որ բարում աղծա անպակաս յանձն մատուցանէ ոյ
 երեմիս մարգարէն : * և ձգեր զալ մեռն իւր երեմիս, 15
 և արք մեռն 'ի մեռն ցյաւգայ սուտեր մի ամէնան
 զերմ . և ընդ ամէն ' տակ այսպէս : * Աւ գրուեալ 16
 զայդ անար արարակ 'ի մէջ, զի գովաւ տառակեցան
 զմեռաւս մեռ : * Միմարեցան 'ի բանից անտի յաւ 17
 գայ

մեռ : Եւ միմարեր... և մի զանգիւսիչ յանդին գն
 թանասաց . ձեզ յերկնից գտանել : (9) Ո՞նիս . Աւ 'ի
 յիշուցանել նոյ զմարտ պարգունաց . կառարեցան :
 (10) Ո՞նիս . Պարատեալ յարարագոյնս ևս առնէր :
 (10) Ո՞նիս . Եւս տառ 'ի մէջ բերեալ' և : (11) Ո՞նիս
 յանգաւ . Եւ տիգր և ասպարը փոխարեւ զնոս : Եւ
 երազ : (12) 'ի բազան պատի . Ո՞նիս ան որ յայնժամ
 (12) Ո՞նիս . ձեզ բարուք : (13) Ո՞նիս . Բանաւեալ
 առնէր ' և տակ : (14) Ո՞նիս . Խաւել ականներ ոմիս . . .
 յանձն մատուցանէր երեմիս : Այսպէս 'ի բաւում գն
 զպիլ' հովմար արանս արմաի, Բեգիւ և պարտեալ, Բայ
 Բաւի Բե Էրեպաւս ին յանդիս գնի Բեա 'ի պարք ծերս
 այս, ան է և մի Ուր երաւ արմաի և Բե հովմար Բարքի
 յանդ անիւ, Եղարքաւերս այս, ան է, և մի : (17) Ո՞-
 նիս . 'ի զերմ և զերջնիկ . . . այս անգր ամարեւել :

- գայ՝ ի դարձի և ի գեղեցիկ, և բարձրացան յոյժ քաջալ
ընտալ : և անմիջ երկասարգաց վերադին նորոգե-
ցան : Եղբն ի մահ պինդահեռեւ մէջ պար անգր ասլիմա-
քեւ, պլլ հաստատուն զոտս ի թոյս հարկանել, յեմուղ
՝ ի համբերութե, պնտել ի պատերազմի . ժառանգել
զանուն քաջութե, հաստատել ի վր իրաց տխախն հա-
ւասարութե, առնուլ յանմ գնդութե ի վր քաջա-
18 քին . * ի վր կանանց և մանկանց, և եղբարց հարազա-
տաց ի վր գայեհաց բնակաց տանկանցն քաջաբացաւ :
և առաւել քան զայս ամ նշնոսն պատերազմի եր նշ
19 ի վերայ մեծի սանաթին սրբելոյ : * Եւր սակայն և ի
նեղոս քաղաքացւոյն մէջ թեթեւ վիշտ պատերազմի, կար-
20 ծիջ վշտագին գաստատանին : * Ալ իբրեւ կողմանց
զօրացն երկոցուոնց ի միմեանս հասանելն, փոշ հար-
կաներ, պատրաստութե լիներ, նահատ յարգարքի .
զփրկուն վառնալս զմզաց զմզաց ի դուռն յօրինելոյ,
կացաւցանելն, զհեծելազօրն յաշ յախնակ թնս դուռ
21 ծեկն : * Չայն ահեղ տեսել յաւաւ հայեցեալ տեսա-
ներ՝ զզնգայն գրուա գրուա պատրաստութե, զփ-
նուցն զդիտպես սրբութե, զնանայն փաթիոյն, զմեջ
մասն զաղանայն զանհաւրին գաղանակ, զմեւս յեր-
կինս համարմաւ ի նշանագործ արն կարգարք . որ
մէջ թե ըստ կամե մարգէան, այլ ըստ կամե իրաւանց
22 իւրոց ապ պաղծուի արեաննայ իւրոց : * Եւ սփտա-
տեւ յաղանակ իւր մյտպես . գոււ ար տերանց՝ առա-
քեցեր զքերական քո ի ժամանակս եղեկից արդոյի,
և ստատկեցեր գու ի զօրոց անտի անհեղբանոյ հա-
23 բերաւ թուան և փնդհաղար փեծեալ ապառաղեան իւր
արգ. ար ամենազօր որ բնակեալ ես յերկինս, առաջեմ
զքերական քո առաջի մեր, յահ յերկեւ ի գաղուան ի
24 զօրուե բաղիբ քոյ, զի զահի հարցին և պակիցին, * որ
հայեցութե հաստատելն ի վերայ ժողովրդեան քոյ : և
25 սո գրանս իւր վախճանեաց : * Իսկ նիկանոյք՝ մեծա-

շուք

(17) Յօրինալն պատեր . Եւ բարձրացան յոյժ քաջալ :
(18) Որեւ . Եւ ի վերայ գայեհաց : (19) Որեւ . Ունեց
թեթեւ վիշտ : (20) Որեւ . Ալ իբրեւ կողմանց զօրացն
երկոցուոնց պատրաստութե լիներ, նահատ յարգարքի
՝ ի միմեանս հասանելն . փոշ հարկանել . զփրկուն վա-
րեալս . . . յաշ և յահեակ : (21) Որեւ . Չ ինու զպիտակ
սրբութե . . . զմեւս յերկինս բարձրալ ի նշանագործ արն
կարգարք . . . զպաղծուի արեաննայ իւրոց : (22) Որ-
եւ . Որեւ քերական հարկար : (23) Յօրինալն իտաղով
զմ . Սնեղեցիկնայ քնեւ : (24) Որեւ . Եւ ի գաղուան :
(25) Որեւ . Բաղիբ քաղանակ հարցին և պա՛ : (25) Որ

քաղց 'ի գոգնան փողոց, բազում արուեստականաց ձայն
 նիւ զնախան յառաջ մատուցանէր : * Սղաւ արտի բաւ 26
 զոււ աղութիւք ինքզուստաց 'ի վիյարձակէին : * զմեռաւ 27
 'ի գործ արարեալ, և զսիրտս առ ձեռն աղութիւք յեր
 կինս : Հասանէին հարկանէին դուռն մակարեան յաւ
 դայ 'ի զօրացն հեթանոսաց, ոչնչ պակաս յերկից բիւ
 բուց և 'ի հինգ հազարն : մեծապէս զուարճացեալք
 յերեւել օգնականութե մեծութեցն նոյ : * և այսպէս 28
 զգործն ուրախութե վնարեալ ինքուրք գաւնային :
 Անգ դառնակն անկեալ զնիկանովք առաջն գնդին եւ
 տորեղոյ՝ զմեռն զարգուն նշանօք հանգերձ 'ի մեջ եր
 կոյս ձեկատացն : * 'ի ձայն բարձր զայման մեծ աղաւ 29
 զբաւա զամենազօրն ձեռ յերեանց հայրենի բարբառն
 օրհնէին : * Հրաման ատար որ զարութին հաստատուի 30
 առ հասարակ քաղութիւն նահատակուի մտացեւր հա
 ւանութիւն 'ի վիյարձակն նահատակեալ Հրամայեալ ըզ
 զգլխն հասանել զնիկանովքայ, և զաջ մեռն ինքնապէս
 փանդերձ, և տանել լյեմ : * Իբրեւ եկն ինքն՝ եհաս, և 31
 ջնաց զազգառահմ, զքահանայսն առաջի սեղանոյն :
 և եւս անել զամբաղաւ միջնաբերդին զակառանց : * և 32
 յոյց նոյ զանօրէն զհայհոյէ զնիկանովքայ զգլուխն, և
 զմեռն զոր ինքնաց մզել 'ի տաճար անգր յաղնակալի
 նոյ պարծանք հպարտութիւն : * Եւ զեղուն հրամայեալ 33
 զանօրէն նիկանովքայ հասանել : և սակ, մեծր մեծր
 կոտորեալ զայս թուոյց գեղապէս ջոմբեցից : և զան
 մեռն բազումն յանգիման տաճարին հրամայեալ կա
 խել : * Այլ ամենքին յերկինս օրհնէին զերեւելին ձեռ 34
 և սակին : օրհնեալ որ պահեաց անարատ զուրք սե
 ղի իւր : * Եւ կարեաց զնիկանովքայ զգլուխն զարձ 35
 բաժուր արարակէն յոյս յանգիման ամենեցուն : և
 յաղնակալ օգնականութե նն նշան յաղնակալ կանգ
 նեցաւ : * Ուրեք եզին առ հասարակ, հրաման ետան 36
 ընդ

ձեռ : Եւ բազում արուեստականաց ձայնից 'զնախան' :
 (26) Որհն : Սղաւ արտի բազում : (27) Որհն : Եւ
 զսիրտս աղութիւք առ ձեռ յերկ'... մակարեան յաւգայի
 զօրացն : (28) Որհն : Զգործն ուրախութե վնարեալ...
 երկուց ձեկատացն : Իսկ, ձեկատացն : (29) Որհն :
 Մեծաւ աղապակաւ զամենակալն ձեռ յերկ' : (30) Որ
 հն : Կահատակեալ, զգլուխն հասանել նի' : (31) Որ
 հն : Իբրեւ եկն և եհաս... միջնաբերդին զակառանց :
 (32) Որհն : Եւ եյոյց նոյ... ամենակալն նոյ պարծանք
 հպարտութիւն : (33) Որհն : Զեղուն... զանօրէն նիկանով
 քայ... մեծր կարել զայն : (35) Որհն : Զարձար աղա
 րակէն... նշան յաղնակալ կանգնեցին : (36) Որհն : Եւ

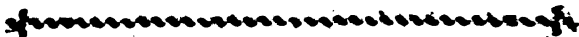
- ընդ ձմապն՝ ի հասարակ կամաց հաւանութիւն առնել
 զօրն զայն օր տանից տարեկանաց . զի մի Թողցեն ան
 37 նշան զօրն զայն : * Եւ էր նշան տաւուրն Թիւ Երեք
 տասնաներորդ օր , երկոտասաներորդ տմանան ագա
 րայ , որ անուանեալ կոչի յասորւոյ բարբառոյ անտի
 այտպէս . որ միով տաւուր յառաջէր քան զամին մարդ
 38 քեփան : * Այն որ ինչ վն նիկանովայ իրանն՝ խօյր
 են , այսչափ : և յայնց ժամանակաց յորում հասնու ե
 ղեն Կերպոյեցիք քաղաքին՝ ի նմին վայրի և ես զբանս
 39 վախճանեցից : * Եւ Թէ իցեն ի կարգի՝ գովեցայց ի
 կարգել անգ . զայս և ես կամիմ . ապա Թէ հետեակս
 ինչ և ակարս ինչ խօսեալ իցէ , ես այդչափ ինչ կարող
 40 եի : * Զի որպէս զգինի որ առանձինն ըմպեցի և դարս
 ձեալ զնոր առանձինն՝ անարգ է . այլ զորօրինակ ըզ
 ջուր ընդ գիծի որ խառնէ : քաղցր և անյոյ առնէ ըզս
 շորհս նր . սինապէս և բանից կաղնութի՝ զուարթու
 ցուցանէ զսեւ լիս որ ընգունին զսա : Յայսմ վայրի լի
 ցի վախճան բանիցս :

Կատարեցա գիր Եւրոտ Մովսէսիցս :

հրամանն ետուն . . . կամաց հաւասարուէ : և ոմն : կա
 մաց հնազանդուէ առնել : (37) Ոմն . Եւ էր նշանաւորն
 Թիւ . . . յերկոտասաներորդ ամս՝ (37) Ուլն . Զամիսն
 մարգողեական : (38) Ոմն . Այն ինչ որ վն նիկա՝
 (39) Ոմն . ի կարգել անգր զայս . . . ապա եթէ . . .
 ես այդչափ իոյ կարող եի : (40) Ոմն . Անուշ առնի
 . . . որ ընգունի զնա :

Ի Երեւանի ոմն . Կատարեցա Երկրորդ գլուխ Մա
 կարեանց : և ոմն . Կատարումն Երկրորդ Մակա
 բեացաց :

Դ : 3

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐՐՈՐԴ ՄԱԿԱՒԱՅԵՑԻՈՑ

Երեւի երբորդ ժախջայեցիւ երեսուն և աւելի տնոյ յառաջ
 քաւ լան վերջորդն և պատաշինն . լանդի իկրպարու
 պաշտօն՝ առ որով իրա պա՝ այլ ու մէ քոյ ՚ի պաշտօնանն որդ
 գիւղին եկիկարսի : Այս իկրպարու խոգտար ի գիկարսի
 ել աս ձիւն անդիտաւ առիարայ և Ծարայ խոգտարս . և
 մէ աս իրիկ որդավ ի քանդիտաւ իգիկանեա . յայտ է՝ զանոյ գ
 զիկարայայիկ զոր պաքմն գիկս այս , խնկարսն իցիցն հեկայ
 ՚ի ձիւն անաւանեալ անդիտայ , և ապա երեսուն տնոյ խոգ տա
 քանիւտ անալ ինչ ասելի՝ յեքոյ իցիցն յարայ ել անդիտայ
 երեսնայ , զոր ինչ ասալին և երկրորդ գիկն զպաշտօնին :

ԳՂՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ ՄԱԿԱՐԱՅԵՑԻՈՑ :

Ա . Օ . ի գիկարու խոգտարն ի գիկարսի ձիւն ՚ի խոգ պա
 քերպի ընդդիմ ձիւն անաւանեալ անդիտայ առիարայ և առաջ
 առ արայի . և զաւանանեալ սպանա յոսնոյ . և ասանոյ
 պաքերպի յալինալ անդիտա , զի որոյ քիչն պաքիւս Բաւ
 ինդ :

Բ . Ելին անդիտա , իմ , և ՚ի պաքաւա պաքայ խոգի ՚ի քա
 ճարն ճարնել , որոյ ընդդիմ խալ հրեկն ձիւնայր ալիքն . և
 յապիս քալին լաւ զի քիչն ՚ի ինչ անդիցին . որ Բեկի
 Ժպիկայ ճարնել՝ պաքիւս յայ , հալին լալ ընդանիկ , ընդ
 որոյ ձիւն ևս Բիւնանի Դաւանայր նա ընդ հրեայն :

Գ . Ելին իմա նա յեկիպա . և գիկ սաքիկ ասանդ զհրեկն՝
 զի Բալցն զհրեկն : Որ Բալանս քալիւսիցին , և յալի քա
 ճանային : Ժանարայր զհրեկն . և մէ լալիս զայն Բաւանն ,
 այլ գրեայ յիմ ալիարի՝ լապանոս ածել զիմ հրեայ , և ինչ
 ասել ՚ի ինչաւն քալիւ իղոյ : Չորոյ յաւանն ՚ի գաւ լա
 ճայ ինանն նոյ , և հրեայ ձիւնայն խոգտ և պաքիւս ալ
 յալիցան :

Դ . Ելա զի ՚ի գիկ հրանանին ձիւնանոս ընդանել զհրեայն , և
 ինչ ասել անդիւն քալ զիմ , և զյանդարս ՚ի իմա . ալայ
 յիկարարու պաշտօն գրի ինչն իմ է անդիտա , և գրի ինչ
 զանանն պաշտօնայ . զի իմա ճարանի յալիարի նոյ :

Գ Ի Ր Վ Ե Ր Ր Ո Ր Դ Մ Ե Կ Ը Բ Ը Յ Ե Ց Ի Ո Ց

ԴԼ Ա

ԸԴ ԵՂԵԻ ՓԻՂՈՎՊԱՏՈՎ Ա

Ըրայ 'ի գարնանց անտի զն կողմանցն յա
րոց մերժէր զնա՝ և զգորս իւր անտիպոս .
ժամ ապա՝ հոգման հաներ ամ զօրաց իւ
րոց հեռակաց և հեծեւոց : և առնոյր ընդ իւր զոյր
իւր զարտինոյն . չու առնէր, խազայր գնոյր գայր հա
սաներ 'ի կողմանս հաւաքեցւոց, ուր էին հասեալ
2 ըանակեալ անտիպոս ամ զօրգ իւրով : * Թեոդոսոս
ան անուն՝ գործ 'ի միտ արեաներ, առնոյր գունդ մ
ոյ Է իւրով ձեռամբ եր, ծածուկ վառեր : հասաներ
գեղերի ի վր խորանին փառաբանայ, 'ի ներս անկանել
և զնա անգէն ուսանանել . և մոյն անձայն վնարել
զգործ պատերազմին : Նմա պատահեալ մաւշարդեր
գաւթի թէոս անուն յաղցէ հրեայ, օտարացեալ 'ի նախ
ներսն օրինաց : անգէն 'ի խորանի անգ արագ արագ
չիլուցանէին . և այսպէս մարտն բորբոքեր, և իրքն ան
3 փոքոյ առաւել յաջողէին : * Յառնէր վաղվազակի աք
սինոյն, 'ի ձայն ողորմ լալց, զգեստ արձակեալ առա
ջ արացն աղաւթ, այսուհետեւ 'ի վր անձանց և արգ
ւոց մարտնչել : Եւ եթէ ինչ յաղթուի չնարս գառ
նել մարԹացն, խոստանայր առ ինչ յայր երկուս
երկուս մանեակս օսկիս : և այնպէս գնաց լինէր Թշու
մին 'ի ձեռս անտիպոս և արացն ապականել բազում
4 կատարելով . և քաղումս 'ի գերուէ վարելով : * Իրքն
այս խորհուրդ յաղթեցան, և գործն այն 'ի ձեռս իւր
պատգամեցաւ . և գ. 'ի մտ իւրում հասանել ինքն 'ի
վր քաղաքաց որ շուրջ զիւրի էին, և առ ինչ միւրԹար :
զայս առնէր կատարեր, քաղ ամ տեղիս պաշտամանց
պալ

ԳԼ Թ. (1) 'ի լուս'. Հեռեաց և հեծեւոց . համարն ուրց
'ի բաբ' : (2) Ոմեռ . Անգէն 'ի ներս 'ի խորանի անգ :
(3) Ոմեռ . Գեստ արձակեալ վաղվազակի առաջի զո' .
մարտնչել . Թերեա յաղթուէ հնարս ինչ մարԹացն .
և խոս' : (4) Ոմեռ . Եգ 'ի մտ իւր հասանել 'ի վր քա' :

պարզեա բաշխեր. քաղաքներուս և միջնարկաց ընդ
 իւրե՛ կացուցանէր : * Արձակեցին և հերբայեցին 'ի
 Եդրանկոյտ ժողովրդենէ՛ անոք հարցանել զաղօքն . մզ-
 տուցանել պատարագս . յորդ աղանէ՛ զինչպէ՛ մէջաղ-
 թուիմն արդիւթեմն . և նա եզ ինքն 'ի մեկ իրում
 յոժարել հասանել սիրով ուրախութիւն 'ի մէջ նոյ :

Բ * Իբրեւ եկն եհաս յեմ մեծաւ շքով բազում պաշտաւ
 մամբը , ողակեցա պատարագաց մատուցանէր : Թինչ մի կամեր
 ելլ , գահանայր ե շորհմատուցանէր : Թինչ մի կամեր
 աւելի պաշտան 'ի տեղի անգր ցուցանել : Իբրեւ եկն ե-
 հաս 'ի տեղին նր , էր զարմացեալ ընդ զանոցեալ թի-
 վայեցանց տանարին , և ընդ օրէնս պատուցն . խոր
 հեցաւ ցանկացաւ մտանել ինքն 'ի տանաքանդի : * Եւ Գ
 կային առաջի և ցուցանէին , եթե ոչ գրեն և պատշաճ
 է զայդ առնել . քանզի և հրէից իսկ ոչ է մարթ մաւ
 նել , և ոչ քահանայից ամենեցուն : բայց մայն միւս
 քահանայապետին , ասկայի և նմա տարօրէ՛ ինտարի .
 միանգամ 'ի տարւոյ : * Եւ տուեալի ոչ ինչ թուաւ
 նայր . Թեպեաւ բերէին զօրէնսն , առաջի ընթերանա-
 քն . և պիպեա ոչ թուլանայր . յամառեալ սփռեալ
 էր զանն 'ի ներքս մատուցանել . եթե նորս յիցն ա-
 ւե արժանի 'ի ներքս մտանել՝ ասկայի ինչ արժանի
 զայդ պատիւ առնել : * Բայց աղէ՛ գաւ ընդ ասեմ .
 զինորդ է զի յեմ տեղիս պաշտամանց անմասնի համար
 ձակ մտանեմ . և ոչք է որ արգել առնէ : Եւ սիւր
 անգուստ յանգ զանգիցն թարբարեցաւ՝ ասէ : զի՞
 պնդեալ յամառեալ ես . իցեն ինչ արգելաք՝ զո որդ
 յիցն արժան մտանել : նա ասէ , այժ . չիք ինչ հնար .
 Թե կամիք , և Թե ոչ կամիք . բայց Թե մտանեմ : * Եւ Գ
 քահանայքն նմ պատուաբան հանգեալ ինքն իւրեանց ,
 անկանէին սողեին , աղաչէին զան ծագել նոյ , և փոխել

ԸՆ-

(5) Ռմն . Անտի՛ առ նա հարցանել . . . և նա ինքն 'ի
 մեկ իւրում յոժարեալ : (6) Ռմն . Բազում պաշտաւ
 մամբը . . . վայելցուիմ տանարին . . . ցանկացաւ՝ ինքնին
 մտանել 'ի տանար : (7) Ռմն . Ստիպն և նմ տարւոյ
 'ի տարի : (8) 'Ի լուսն . Եւ ծուկայր ոչինչ թուաւ . Կան-
 յայն երկայ նոր օրինակայ 'ի թիւն : Ուր երեւ մարդիկ՝ հա-
 ճապ ձրումս Բաբանի անին արդիւ փոխեալ գրեալ . Եւ ծու-
 կայի : ոչ ասէ և օրինակն ասինայ , Բեպէր և անարդի նշան-
 իւր : (8) Ռմն . Եւ յամառեալ էր պնդել զանն : (9) Ռ-
 մն . Չիցէ ինչ արժան . . . Թե կամիցիք Թե չկամիցիք :
 (9) Ռմն . Եւ ասէ , այժ , չիք ինչ : (10) Ռմն . Չիւր
 հուրքն զայն 'ի նոյն . . . և որ ոչ անգ զիպեալէին քա-
 ղաքանից քն իւր : (10) Յօրնային . Չտանջան ընդին :

- զորհալարէն զիյն 'ի նմանէ . աղաղակաւ արձատուց
զառնարն ընուն . և որ ինչ անգ զիպեալ եին քաղա-
քացիքն խառնեալ յանկարծարի յոյն զայր հասանէին
վաղվապէս, զի՛նչ իրք իրեն չընդէին : Կոյր 'ի նա-
ստատանայ մարքն հանգերձ 'ի հրապարակոն հասա-
նէին . հոգ արիեալ զվարսէւք, ճիւղ աղաղակաւ զքա-
ղաքամէջն ընուն . և և որ արգ և սորոմունտ հարաւնք
առաքաւանեալք յորինեալք նստէին, զորինաւոր զա-
մեմն մուսցեալ, ընթացս յարգնութն ընդ քաղաքս
մէջն ընթանային : Սոյնպէս մասաղաժաբքն մանկամէջն
հանգերձ, զգարման մանկանցն թողեալ, և այնպէս
անդգայութի ընդ անգաստանս առանց դարձադարձի
յառաքաւանեալք առնար անգր պնդեալ ժողովիցն : Բիւ-
րաբարսիկ իմն եին յայս և 'ի սոյն աղօթք ժողովիցոյն .
զիս պայտիկ որ անարկունութն, խորհէր ձեռն յանկին
հարեալ զիւն 'ի ներքս մասաղաժաբ : Յայր զի քա-
ղաքացիքն բարկացեալ շանուին յանձն պնդեալ առ-
քաղաքաւորս զառնն բռնուին : Խորհ. անդիմ թիւ պնդ-
գեալ հաստատեալ կայ զիւր կամոն կատարել . մայն
հառն միմանց, և յիւրաքանչիւր դէնս գնացին, զա-
ռել կապեալ պարաստել մարտնէլ՝ մեռանել 'ի զի.
կարգացն նստնեաց՝ և հայրենի օրինացն . և անգէն
վաղվապէս մեծ խառն 'ի անդունց կացուցանէին . միւ-
շև հաղկահաղ ծերակոյտ ժողովրդեանն ցածուցանէին
զամբոսն . և զգարաստանաւն 'ի մարտն անտի անդ-
րեն 'ի նոյն ժողովն խնդրունածոց դարձուցանէին : Եւ
զորք քաղաքին անգրեն 'ի նոյն խնդրունածոս գաւանցին :
- 13 Խիսկ որ զմաղաւտարան ծերք և մեծամեծք ժողովր-
դեանն եին՝ ջանային զմիտն հարաւացեալս ցածու-
ցանել . և զհետեալ յամառութն զիջուցանել : Եւ նր.
չիբնէ հնար . այլ պնդեալ յամառեալ էր զչոյն կամ
կատարել՝ զոր յառմէն խորհեցաւ : Խոյնպէս դար-
մեալ և որ զնովան եին՝ իրեն յառն պնդուի հայե-
ցան, այսրեն 'ի խնդրունածոն դարձան, զամենազօրն
աղաւել զնո . այլեւրս օգնական ընել . զի մի արհա-
մար

որ 'ի լամ' . աւելորի զքաղաքամէջն . հանձնի ալոյ 1
(11) Ռմսի յանկարծաւ . Առաքաւանոր յորինեալք . և
այնպէս անդգայութի զհարաւարի քորի խոյալ անգա-
ռիք ընդ անգաս' . յայս և 'ի սոյն էին աղօթք : (11) 'ի
լամ' . Յայր զի քաղաքակիցքն . հանձնի սեւոյ 'ի քառ' :
(12) Ռմս . 'ի անդունց կացուցին : (13) Ռմս . Եւ
զհետեալ յամառութն . զնոյն կամն կատարել, զոր
յառաքաւան խորհ' : (14) Ռմս . Եւ այնպէս ստեղ-
տեալ : (14) Աս . Այնպիսին գոյնն իմն լինէր :

ժողովոցէ, և մի՛ ի մեռաց Թողոյ, և մի ընդ. սոս անդ
յն հայրաւանքն խորհրդոց՝ զորհնան օրինաւորս : Եւ
այնպիսի սակեալ սակեալ որոհ մնաց ազազակ էր. զորացն
ժողովէւոց. անհնարին քաղեն՝ ի նմին լինէր. զի հազ
ծնեալ այնպէս էր. եթէ ոչ միայն մարգիկն ազազակն
յնն, այլ և պարկուղքն և յառակքն հնչեցնէ. զի նմ
մարգիկանն ի մեկ եզեալ՝ զմահ ընդ կենաց փոխանա
կել, քան տեսանել զանդին որսուէ ի սրբումէ դար
ձուցեալ :

ԳԼ. Բ.

Ահաքն առաջի և տակ. Տիւն Թագաւորերէնց, 1
և նր նմ նմ որորանոց, նք սրաց, ամենապ
ամենակալ, հայկոց ի ցանկաւնութեա մեր որ ի մեռն
անօրինին և ազգին՝ որ յանգհնութիւ հայրաւանքեալ
է : Թիւն սակզներ զնմ. գաւ որ զնմ ընդաւնիւս հե
զուք և արդարուք : արդար եւ գաւ նք, և որ հայա
ւանք և ամբարաւանուք ինչ գործեն՝ գաւթս զնմ,
գաւ՝ որ յաւազ ամօրհնութեան պարծէին հանքս՝ որ
յանանաց զորութիւն և ի քաղուէ յաւազեալ երկն ջիւ
ցեր, անկր ի վերայ նց զանգիւ ընդայն սառակութիւն
Թիւն՝ որ գործէին զամբարաւանութիւն զազաւն
յնան՝ յայտ յանգիւնանք չարեալն իւրեանց հանգերմ՝ 3
խորհաւանքներ, ի հեւր և ի ծնումք գաւանցեր, և ա
ռակ խորհաւանքն յիւանոց Թողոյ : Թիւն՝ զյան
գաւն զաւան արքայն սառակի զխորհաւան՝ որ արե՛ ի
Ծառացուէ զմարդուրդ քո սուրբ զինչ՝ պետկեա հազ
ուանովք հշաւանքներ. ցուցեր զքո զբաւն, և ցա
յեր գաւ նմա զմեռուէ զորուէ քոյ, զի պատարաւանալ
զնեա կենաներ ժողովրդեան քոյ թաղում զարք՝ հաւաք
և երկվարք, ընկուղքեր զնմ ի ծով կարմիր : Թիւնց 5
զայնսիկ որ հաւաստցինն ի քեզ, ի վի նմ արարաւ
Ծոց՝ զարացեալս պանկեր. որք իբրեւ տեսին զչարմ
մեռաց քոց, օրհնեցին զքեզ նք ամենակալ : Թիւն՝ Թա
գաւար, որ սակզներ զանգիւ զանգնին զերկինն նմ,
և ընտրեցեր քեզ զքաղաքս զայս, և արեւցեր զանգիւ
զայս յանան քո քեզ որ աննխողգ եւ յմեկ : Թիւն 6
զովեցեր զաւ ի փառս մեծուէ, և ի պատիւ անուան
քոյ :

ԳԼ. Բ. (1) Ո՞հն. . . Հայկոց ի ցանկաւնութեա մեր որ ի
մեռս անօրինին . . . հայրաւանքեալ էր : (3) Ո՞հն. . . Եւ ի
ծնումք գաւանցար . . . յիւանոց Թողոյ : (5) Ո՞հն. . . Թա
գաւար, սակզներ զանգնին զերկինն . . . աննխողգ եւ յմեկ :
(6) Ո՞հն. . . Խորացելի . . . բանք ինչ անգեալք որ հաւաքն :

այս . գն . սիրելիքս զտառնարս զայս . և խառնացար գու-
տանս ելի . քան . ինչ գետնք որ հասանկիցն , կամ ինչ
զուսմէն որ գայցեն 'ի վր . գալ հասանկէ յայս տեղի
արդուսն ինդրուածոց , լսելի տանէլ զազմու մեր :

7 Արդ . հաւատարմի՞մ է քան քո՞ և ինչոքս . քանից բա-
զում անգամ յորժամ ինչեցան հարցն մեր՝ օգնելից
գու . նչ 'ի խառնարհաւ իւրեանց , և փրկելից գու զնձ
'ի մեծամեծ չարեաց : Արդ . տառիկ և մեր քր թագա-
ւոր , զի մեծամեծ և բազում մեղաց մերոց չարչարեալք ,
հնազանդեալ եմք 'ի թշնամեաց մերոց պարտաւեալք
և տարտիւտեալք 'ի տեղաւթն մերում , և յառու-
թիւզուսն յայտիկ . պիշնս հպարտս և ամբարաւանս
ազգէն հարկէ 'ի ներքս անկանել , թշնամեանէլ զտեղի
արդուսն զանուանի ընդ ամ էրկեր երեւեալ տառնար

8 Ժառաց անտառն քո . անմեղեա և բնակուէ քո երկ
նից երկիրք են , աներկայն անմեղեա և բնակ մեղ-
գոյ . սակայն զի զի համեցար Ժառաց քոք Է վայել-
չութի ելի . արեւելք զտեղիս զայս . թեպէս և յան-
ցաւոր եմք քեզ , մի խնդրէր զքրեմն զայն հեթանոսաց
պիշուի . և մի պարտեացին անօրէնք յիւրեանց հպար-
տութի . և մի քննադէն յամբարտաւանութի խառն
իւրեանց . խառնի՞ն՝ թէ մեր կտեցար զտառնար սը-
բութի , զարօրինակ կտեցին խառնակոք յառաւել մե-

9 Նենից . ք ջնջեալ զմեր մեր , և ջրուեա զամ յանցան
մեր , երեւոյն զազմութիս քո զստ ժամանակիս ըստ
պատիկ : Դաշտապետի ժամանեացն մեզ ազարմուէր քո .
է տուր օրհնութի 'ի քերան կործանել լոյս և չարարե-

10 լոյս . և արա ընդ մեզ խաղաղութի : ք իսկ քրն որ 'ի
նքս բնակեալ է , ամենազօրն ամենակալն ամ լուաւ զ-
բնաւոր զազմու ինդրուածոց ժողովրդեանն : Զայն
որ արեւս հպարտութի քմարտաւանութի մեծաւ 'ի
վր նչ համեցեալ տառնակեալ եր . հարկաներ զնա
տառն անտի սաստիկ . տանէր և արցո՞ւնէր զնա իրեւ զե-
ղեզն 'ի հողմի , և անգէն զշեաներ : և նա այնպէս ան-
կեալ զնէր անդգայ ընդարմացեալ անմուռն՝ անգու-
մեղայն լուծեալ քամ յօգից . զի տառիկ և արագ ու-

րագ

(7) Ո՛հնա . Զարեաց իւրեանց , տառիկ . . . պարտաւ
տեղք և տեղադրեալք . . . և յառու-քս 'ի ներութիս :

(8) Ո՛հնա . Զի թանասաց ըստ պիշութի : զի մի պար-
տեցին . . . յամբարտաւանութի խառն իւրեանց , և տ-
գիցին թէ : (9) Յօրհայիս պատիկ : Ըստ ժողիս զո պար-
մի : (9) Ո՛հնա . Ժամանեացն տա մեզ ո՞ր : (10) Ո՛հնա .
'ի վր նչ . համարմեալ աստ . . . աստիկ հարտա-
մովս տաներ և չար . . . իրեւ զեղեզն 'ի հողմի :

բող հասաներ 'ի վերայ նր դատաստանքն հապառան :
 Թարեհամբն և որ զնովաւ սպասուողքն կին, իբրեւ 11
 տեղին թէ այնպէս արագ հասաներ 'ի վր նր դատաւ
 տանն, զահի հարկանէին, թէ դուքն և ողիքն սպա
 ռիցին : և զազմազանի զնա 'ի ներքուստ արտաքս քար
 շէին : զարհուրեալք 'ի սաստիկ հարուածոց անտի :
 Թարե ժամե հարուստ 'ի վերայ անցին, և աւան միայ 12
 յինքն եկին : սակայն ոչ եթէ զջնցաւ 'ի միտս իւր յնա
 մեծի պատուհասին, այլ սասակագոյնս ևս սկսաւ ըս
 պանեալ :

Գ Զբանայից չու գարնաւ տանել : Թարե եկն եհաւ յեր 13
 կին եղբայրացոց : և զարուծին ևս ըսն զեւ յանմ
 թիւ տանցուցանէր : տանարակից ընկերովքն իւրովք
 մեկնելովք յամ իրաւանց : և ոչ միայն անթիւ արան
 դուծէն շապեցաւ, և յանլստ յանգզեալքն հասա
 ներ, զի հայգոյսք զանգին ընդր : զի բղմե 'ի բարե
 կամաց անտի իբրեւ լ թագաւորն նայէին' և ինքեանք
 զնա երթային կամաց նր : Թիւր առնէր' և 'ի հրա 14
 պարակս ապր տարածանել, բամբասանս' և հայհոյա
 թիւ : և զարահիւն շուրջ 'ի վր աշտարակացն արձանն
 հրամայէր կանգնել, և գիր հաստատել, հրամանն սաշ
 ասանելովք : ապա թէ իցէ որ այն 'իւցի որ ոչ զս
 հիցէ : մի ինքն ամենեւին մտանել 'ի տանար անգր : Եւ
 զնա ազն հրէից յաշտարակաբի խանել, 'ի հարգս
 հարկի ծառայուծն օրինի : և որ ստիաւ մի խնուալ
 ընդգէմ գառնայցեն, պատուհամ մահաւ 'ի վերայնց :
 և որո ոչն սպանանիցեն, գրողեալս հրով նշանաւորս
 արագեական գիցն մեծի ժառ 'ի ձեռն պատկաւորս կա
 քանցայցանել : Եւ Սալ զի մի ամենեցան իբրեւ ըլ 15
 թշնամի երեւոցի, զայս ևս հրամայեաց գրել 'ի հրա
 վարտակի անգ : ապա թէ միայն ոմանք 'ի նոցանէ որ
 յօժարիցեն զօրհնա նոցանի յանմինս իւրեանց ունել :
 զնա քաղաքակիցս աղբարանգրացոց համարել : Թիւ 16
 զուր 'ի նոցանէ ծանծաղամբս, որ յառաջն իսկ գայ
 թիւ գայթիկ կային յօրհնա տաղին, գիրաւ տային
 զանմինս իւրեանց 'ի ներքա : իբրեւ մեծիմն անուն փա
 ռաց ծառանգել խորհէին, եթէ մտաց թագաւորին
 հնա

- (11) Ո՛հադ. Տնտեալ բարեհամբն... : անպէմերագ հա
 տա'... և ողիքն անգէմ սպասուցին : (12) Ո՛հադ. Ոչ
 եթէ զջնցաւ քն 'ի միտս իւր... չու գարնի առնել :
 (14) Ո՛հադ. Եւ 'ի գիր հաստատել... : Իցէ որ այն գայթ
 որ... ոտս 'ի ձեռն պատ' : (15) Ո՛հադ. Զանմինս իւր
 եանց յուցանել : (16) Ո՛հադ. Որ յառաջ իսկ գայթն 'ի
 գայթին կային... իբրեւ մեծի մն անուն :

- 17 հնարանդեացին : * Բազումք 'ի նոցանէ պնդեցան հաստատեցան 'ի սիրտս իւրեանց . և մէ գրգուեցան յօրէնացն իւրեանց սրբուն . արեկն առաջի զգանձս իւրեանց՝ ապա փոխանակ անձանց իւրեանց . զի յաներ, կենդս զանձինս իւրեանց փրկեսցեն 'ի դրոյ անտի . և յուսով հաստատեցին օգնականուէ գտանել : Եւ որ մեկնէին 'ի նոցանէ . խորէին՝ գարշէին : և զնս պիպոս համարէին . որտէին զտառնէին յօրինացն հայրենի . և յաշնուութն անտի սրբութն զնս 'ի բաց մերժեցին :

ԳԼ. Գ.

- 1 Ի իրե 'ի զք հասաներ անօրէնն՝ խորհրդացն . յայն լափ սրամտութի բարկուն բրգեր, մինչև հրաման ապր մէ միջն յեմացւոյն անել , այլ ընդ մե՛ երկեր . ուր բնակեալ իցեն որպիս հերթեցւոյ , հրաման ապր անել ժողովել կուտել զնս , և չարաշքով մահու սպանալ :
- 2 Եւ զկեանս նց յերկրէ : * Իրե այս հրաման կառնուէ սաստիկ ելաներ անօրէն , չար թուէր նց ներուն ժողովել :
- 3 Բոլոր (1) օրինացն բան զմահուն գտանուէ : * Իոկ որ դիքն հերթեցւոյ զօրէնս միամտութի չարացին՝ արգ զսր պահէին , և 'ի նր մեծ իւրեանց հաստատուն կային , և զօրէնսն առեալ հաստատուն պահէին . վեկնութի առնէին յապատարացն անօրէնուէ . զն այսօրիկ չա :
- 4 Եւ յայ յաջոց եկանէին : * Բայց զն հաստատուն գործոց ապատուն օրինաց՝ առաջի մեծ մարդկան փառաւորեալ կային . զն այսօրիկ զարգասին բարեաց ազգին՝ աշխալ դիքն 'ի համար մէ բերէին : Բայց զպարտուն և զօրէնս կերակրացն 'ի հակառակուէ ապստամբուն տանէին՝ առնէին . առ հասարակ արքայի և զօրացն արքունի թշու մի և ազգս այս : և այսպիսի բանիւք հայհոյութն փառս արքունի և պատու հաս մեծ 'ի զք հասուցեալ գնէին :
- 5 * Իոկ որ 'ի քաղաքի անգ հեմանալովն , իրե տեօին զյանկարծակի խռովութի մարդկանն , և զայն լափ հալածանս յանկարծակի հասեալ 'ի զք , օգնել ինչ մէ կարէին , և մէ ընդգեմ գառնալ հրամանացն արքունի :

* Բայց

(17) Ո՛հն . Զի աներկիւզ զանձինս . . . յօրինացն հայրենեաց . յաշնութե . . . 'ի բաց մերժէին :

ԳԼ. Գ. (1) Ո՛հն . Մինչ հրաման ապր մէ միջն 'ի զք եմացւոյն անել զբարկուէ . այլ ընդ մե՛ . և չա բայար մահուամբ սպանել զկեանս : (2) Ո՛հն . Եւ չաներ յանօրինէն : (3) Ո՛հն . Առնէին յապատար անօրէնութե : (4) Ո՛հն . Եւ զօրէնսն կերակրացն : (5) Ո՛հն . Եւ զայս լափ հալածանս յան :

6 Եւ այլ անիայն արքայաւորին միջնորդին բաժնու
 րէին՝ և խնդրէին յաննի վարդապետի զժամն բար-
 կաւ, և անին. և թողու ար ամ իւրեանց զայդպէ-
 տի գունդ. արքայապետաց կորուսանել: և որ միջ ոք բա-
 րեկտիք և մարտաւորք՝ և վաճառակիցք եին, լսեցեալն
 եւ խա զնեղին արքայական լինել՝ արքայ մեան հետ լինին: 7
 8 Եւ այլ անորմէն անիայն համարմեայք ի հարստա-
 թին առ ժամանակ անդր, և աննին մէջ հայեր ի զը-
 րմէն մեծին եղանայն այսպէս անէր զմտաւ. Թէ մշտն
 թեան իցէ իւրոյ խորհրդոյն ի խանութն: Ասէր՝ հոգ
 վարտաւ առնէր Է ամ կիւարճ՝ օրինակ զայս: 9
 10 Եւ այլ անորմէն կողմանց կողմանց ի անդին ան-
 զնա դրա արքայապետ, և առ զորպար, և առ զգլխ
 անիայն. և մէջ միջ և եւ մեծին խնդիր ամ իւրոյ,
 զորք, անորմէն անիայն: 11 Զեր իցին լուսաւ իցե-
 զն ամանակի, անանարկին, արքայի գնդաւ մեծ եւ
 զիցն օրնականութիւն ի անանարկին, մէջ զորմէ բաժնա-
 թին, մէջ ի անդ իւրեանց, մէջ ի հաստակից բաժնա-
 թին անիայն. այլ գնդաւ և խանարհաւ, մարտա-
 ւոր խորհրդովք, իւրեւ զայնկաւոր անուանել զամ
 կողման անորմէն անորմէն և անանարկին. լնդ ամ
 ամ զարեաւ երբ: 12 Եւ անանարկին անանարկին արքայ
 13 արք զամ կողման զարքայն: Եւ այլ իւր և ի բարեկե-
 ճեացոյ, և կար կամեաց անանել ի անանարկին ի զը-
 րաւորմեց զայր անդր, որ մէջ կամին կանել երբեք ի
 խորանանդութն զարեայ իւրեանց: 14 Եւ այլ ան-
 15 րոյ բանիւք ինդային զմեր ինն հասանել, բայց ար-
 քանակք խորանանդեցին չմարմնաւ ի մեզ. և մէջ զմեզ
 ի անանար անդր մարմնեացին, և մէջ զերեւելի գահա-
 մունս պատարագայ մարտ ի անանար անդր իւրեանց
 լնդաւ, ի հարստութն անանար անանութն յնդեայ,
 յայն որ ի մեջ ժամանակայ հետ անին, արքային
 զմեզ ի ներքս մասնելոյ: Կարտապետ արքայական ի
 մարմն բարեայ մարդաներ զորութն՝ զոր անիայն առ
 ամ մարդիկ: 16 Եւ զիւրեանց զանհարկին մասն ի մեջ 12,

մեջ

(6) Ոստ. Եւ այլ ոք որ բարեկամք: (7) Ոստ. Ասե-
 լով բարեկամք եր ի հարստութն. . . այսպէս անիւր նա
 զմտաւ. . . լնդ ամ անանարկին զորինակ զայս: (7) Ոստ. Եւ
 Թէ մշտն անիայն իցէ իւրոյ: (8) Ոստ. Ասեայ ամ
 անիայն: (9) Ոստ. Դիցն օրնականութն զայն անանար
 պար խորհրդայ, ոչ զորմէ բաժնաւ, և ոչ: (10) Յորե-
 նային անիւր. իւրեւ և ի բարեկե: (10) Ոստ. Մասնել
 ի անանար անդր, ի զը. . . որ ոչ երբեք կամին կանել:
 (11) Ոստ. ի մարդաներ զորմէ: (12) Ոստ. Կանել

- մեզ քոր տնէն ընդ մեզ, յայնմապէս կամեցան ցուցանել. իբրեւ միայն 'ի մեզ ամ աղգայ կամեցան կենալ նալ երանել տիրել Թագաւորել Հայրաւանալ՝ ամբար տաւանել յոյն կալ, բարձրադարանոց երևել 'ի վերայ
- 13 երախտաւորայ իւրեանց: * Մեք իբրեւ կամեցաք ըստ նշ անմաւուն զմեր մաս զնոսուցանել, մեծաւ յաղ, Թուք գարնաք անտի 'ի կարմնա երկրին եգիպտաց: Եւ զամ աղգա և զաղմա մարգարէր հեղուծի խնայ մեզ ող պարտ պատշաճ իր արինի մերուս նաւանէ
- 14 ցաք: * և զաղգաւորին նշ աւանց միտ 'ի մտի սանելոյ և զն թողմապատիկ յանդգնութեն և ժպրհուս նշ. առ կայն հրամայեցաք արեգանգրայունց քնդարանից ար:
- 15 Ժանիտ տանել 'ի համարի: * Նորա ևս վաւեմար յետ ստմա խորհրդովք և անկանից խորամանգութիւն զայն բարիս յանձանց մարմնցն և զանդի հանապաղ զմիտս իւրեանց 'ի շարին հաւանութեւ ունիին, ոչ միայն 'ի բաց մերծնցին զերեւելի պատիւ մեծարանաց ընկերուդ Թն. այլ գարշն և անարգեն, և պիղծ համարին բալ նիւք և լուսութիւն և զայն ևս սակաւս որ 'ի մեզ գէշն ինտանցան, խտեն և անարգեն, և անկեաց կեանս ցառաղ ստղծապաւ 'ի վր հաւաւցանեն. հարձ 'ի կալ նոյ վաղկապիկ 'կործանուան իրայ նշ խոտանան ցու
- 16 ցանել: * Յայտ ամէ հաստատեցաք նշ ը մեզ Թնաւ մութի. և խորհուրդս 'ի մտի եգաք, եթէ գուցէ առ պիպիտի իւրանանգ բարոյիւք նշ յանկապեակի խոս վոսեն ին 'ի մեր վերայ հաւանիցէ. և նորա ըստ իւր եանց անորհման զթիկումս հաստ առնիցեն, մտաղն տա 'ի ներքուստ արատըս առ Թնամիս անդր պատնիցին: ձգանան տուաք՝ վաղկապիկ իբրեւ 'ի մեռն առ նոցաք զայդ մեր առ մեզ հրովարտապա. զմեկեան շարագործաք կնաւ և մանկամիւք հանգերձ մեծաւ Թըշնամանդ և պիտաուութի, ստիւք մեռաք պարանոցաք կապելովք, շարժանակի պատնաք պաշարեալ պակա պանդ, ահագին պատուհասիւք առ մեզ արձանիւ:
- 17 * Զի իբրեւ նոյս՝ խորամանգ ըստ անորեն շարագործ տուեն պատիւ և պատուհաս ըստ իւրեանց արժանի գոր

նալ զեղանել տիրել... յաղնկալ. բարձ' (13) Ռնտ. Ըստ նշ անդգամութե զմեր միտ... պատշաճ էր 'ի մեռուս նաւ' (15) Ռնտ. Կեաւմա խորհրդով և ան... 'ի կործանուան իրայ նշ խոտանան անցուցանել' (16) Ռնտ. Եւ խորհուրդ ևս 'ի մտի եգաք. Թի գուցէ առ պաշարի... և մեռաք և պարանոցաք... պաշարեալ պաշարեալ: (17) Ռնտ. Տանձանդ պատուհասաւ. իս, պատուհասիւ: Եւ անտի. պատուհաս մեհաւաղնա:

գործոցն երեսցեն. խաղաղարդն և գիւրին միաց ի
 րոց կազման հասարակեմք պատրաստեցին: Այս
 Թե դայի՝ որ Թաքունացն որ ի նոցանէ մի կամ երկ
 մ, կամ ազգ մանուկ մ՝ յանցեալ ծերութե մինչ ի
 գիւնցին ի գրի, շարաքի տանմանը պատահաւ
 մահու զնա՝ տոհմաւ հորցին: * Այս Թե որ դայի, 11
 որ պատեալն Թաքունացն գուշակեաց, ինչն և ասոց
 ասեցին գուշակելացն լիցին, և յարցունի գանձէ քնն
 պարգև լիցին, և ազատուե պատեալ ի հը
 բարարակս իկեաց և ունցեալ: * Եւ եւս անդի՝ որ 12
 երեսցին ի նոցանէ որ զսեալ և Թաքունացեալ,
 ասիք հիմա և անապատ լիցին, և եւս ազգ մարդկան
 յամպետս՝ անպէտ կոչցե մինչ յաւիտեան ժամա
 նակոց:

ԳԼ. Դ.

Լ և հովարաակն՝ աղբւնի օրինակ զայս գրեցաւ: 1
 Բայց Է եւս անդիս ուր և համանի հրամանաւ
 քովարակին, գաւառակոյս քաղաքաւորով ուրախ
 Թե լինէր հեծանոսացն, մեծաւ ցնծութե և ուրախ
 Թե, զաւազատեալ խորեմանդ՝ ննկուեք գիտեմ
 խորհրդոցն գաղտնեաց՝ յարեալեք՝ համարեալեք
 զհեծանութ ցուցանէին: * Եւ քաղաքն անդ անհա
 ղին՝ և զերարտարայից գոյմանք եւանդն ի վեր հա
 տեալ զսիրտս չմէր: յանկարծակի հրամանն գաւառ
 Թե որ ի սասակուսն զամենեւեան առհասարակ հա
 ւիրեր: * Քանզի զի նշ օրեկը կամ քաղաք, կամ բնի
 աննեւին անդի բնակեալ մարդկանք, կամ մի անցք մի
 զոցոց ընդ եւս քաղաքս, որ ոչ գուժիւ տալապաւ հո
 ծով ի վր նշ չեին լիւալ չեցով: * Չի այսպէս մե 4
 ծաւ ստատիւ գաւառեք, և անպարտ հրամանաւ զաղցն
 ընտրեալ ի քաղաքաց քաղաքաց ժողովեալ յազարկելն
 ի ձեռն զքովարաց գաւառացն, զի պատարդ բնակե
 Թե

(18) Ո՛հն. Թաղաւցեալն գուշակել: (19) ԲԷԿ. Եւ
 եւս անդի որ երեսցին:

ԳՎ. Դ. (1) Յօդուսին միւր: Եւ հովարաակն Երեմի
 օրինակ զայս: (2) Ո՛հն. Եւանդն ի վերայ համեալ:
 (3) Ո՛հն. Կամ բնակեալ բնաւ անդի մարդկան, կամ
 մի անցք: (4) Ո՛հն. յաւելաւոր. Չի այնպէս մեծա
 տառիկ գաւ... ի ձեռն զքովարաց տալապն և գա
 ւառաց... գիւրդն յանպարտ անդի շարաքանոց մարդ
 կան արտասուք քանկին, զյանկարծաւ: (4) ի լաւ...
 ի տալ պայման հրա... համայն Բաղն ի բնալ:

ԽԲ

Թէ՛ ի տար պարկան հրամանին տարապարտաց մեռալ
 նեւ : և այնպիսի ասիտ տարակուսի եր՛ի վրանհարին
 զբացն , մինչև սխրան սխալալ և ակն նախանձալից՝ վն
 հաւատար գիշի յոյն սգորմանսիլ չարչարանաց մարդ
 կանն , պարտապարտութիւն : Չի յանկարծակի զմշուալ
 5 զաւթն նախապարհոյն՝ քոյի երթալիս տանին դրաւ
 մեւթն ծերակոյս ալեացն հնազդէաց , հիւանդաբարդ
 տախք տարակուսանք ակարամքն՝ ի հաւաք ժամանա
 կի : Իսկ որ սրգ. ևս նորաք ամուսնութեք՝ ի միմեանս
 հաստիլ թերալից ուրախութիւն նորապէր սուտապարտիցն .
 6 չարաչար դուստիւ մերկացեալք , ուղղոյ լինէին : * Եւ
 ամբանածուկ ջաղմիկ մեկտակր հարուսնք , վարս
 մերկացեալ՝ գոյթ սուեալ՝ զիւղամուրմ ջրանանի յան
 դգնեալ հոլանեալ՝ հալ՝ ի գլուխ տանէին : Բոխանակ եւ
 գոյն ուրախութիւն ձգտակից զնիկրդ , անընդէլ ալեա
 սուն տառապանք , հերարձակ ցտեալք՝ և կապեալք
 ընդ հրապարական , մինչ ի նաւացն նաւահանգիստան
 7 բռնութիւն քարեալք երթալիս : * և նոցին ամուսնիցն՝
 ասան ընդ անձն Բոխանակ երկատապադուէ ցնեալն՝
 մեռակապք խառնամիկ՝ ի մեղքին լալց զն հասեալ
 ժամանակին , անգին առ ոտս իւրեանց զորհաւ մահանն՝
 8 գեւ՝ յանգիւնն առ ի գժոխս նկարէին : * Եւ այնպիս
 զամենեւին իրրեւ զչաղանս ինչ ի վոյրե երկամեակագ
 անեալ , ընդ խնդս նաւաց զդարանաց կապէին : և նա
 մին շղթայիք բեռնէին : Կիտցն զտախցն և գնեալաց
 կապելոց սուեալ ընդ վերնակողմն տախտակաման նա
 ւին բեռնէին : յամ հաղմեաց թմբեալք և յիմարեալք ,
 զի անձին ինչ հրամայել յերթալ նաւացն նենդութիւն
 9 ինչ մի կարացեան : * Իրրեւ այնպիս զամենեւին զն՝ ի
 նաւ անգր՝ ամացեալ տանէին : և ընդ հաղմեաց սխոզել
 լը հրամանիմադաւորին՝ ի տեղի հասուցանէին : Հրա
 ման ետանարապարդ քաղաքին յապարիսի անգ՝ յապ
 ձակ անգուղ յալարհիկոյս վայրէ մի խոյստառակա
 րն աղլին : զի ամենեւցուն համարձակ իցե անասնել
 որ յայնկոյս յայնկոյս շահատակէին : զառաջին բնու
 զրկմն

(5) Բեւ . Ուղղոյ լինէին : (6) Ոմեւ . Վարսս մերկալ
 ցտեղեալ . մինչ ի նաւացն նաւա : (6) Ուրս . Չիւ
 զամբարմ ջրանան : (7) Ոմեւ . Եւ նոցան ամուսնիցն .
 մեռակապք խառնամիկ . . . առ ի գլուխս նկարէին :
 (7) ի լաւ . Սա ի գժոխս նկարէին . համայնս ոմանց ի
 բոք : (8) Ոմեւ . Թմբեալք անձին ինչ հրամայել եւ
 Թալ նաւացն նենդութիւն ինչ մի արացեան : (9) Ոմեւ .
 ի նաւ անգր ամացեալ ամ . . . որ յայնկոյս յայնկոյս
 շահատակէին , զի զառաջին բնու :

ԽԳ V u

վրձին զամենեցունց և այն հանէին : * Իբրեւ այս թմ 10
 լինէր . զարմեալ լու լինէր , Թե ազգակիցքն զաղաու-
 ելաննն արտասուաց կցորդ լինել . զսան յանկարծակի
 Թշուառութեն 'ի վ ք ազգին հասնայ : Իբրեւ այն ազգ
 լինէր 'ի սրտմառութի բարկութե բրգեր Թագաւորն .
 Հրաման տայր և այնոցիկ որ 'ի ներքս 'ի քաղաքի անդ
 էին ' անել խառնել քնն , և առհասարակ 'ի նմին պատ-
 ժի պատուհասի արժանի մահու առնել զամենեւեան .
 և ընդ միով աշխարհամար գրովն զազգատահն թմ յան-
 ուանէ գրել : * Զի առ յառաջ սակաւ մի յայտնելոյ 11
 գործոցն զի արտացաւուսն պաշտամանն պատուիրեալ
 էր , սաստիկ պատուհասիք մեծամեծ ասնջանդք 'ի
 միւս ժամանակի արագ արագ կորուսանել : * Եւ նոյ 12
 գիր համարոյն այսպէս գտանութե նստակի հրամանն
 արտացաւուսն անգապէս յարեւելից մինչ 'ի մուսա արեւ-
 ու անձրեանն կատարած յաւուրս քառասուն ձգանէր :
 * Աւաւել մեծապէս քան զգրէն հանապազորդ ' Թա 13
 գաւորն լի ցնծութիւն հրամանն տայր ' մեծի ասնաբին
 կանականս նուիրել յիմ մեծամեծաց . մուրեալ մազ
 'ի ճշմարտութե , անօրէն պիգծ բերանովն զանջրանջ
 զանձայն զանմուռն կուսան ' յարգէր գովէր . և յորի
 նաւոր սրբութենն խօսէր որինչ ոչ էր արժան : * Եւ 14
 յեա ժամանակեալ ժամագիր ժաման , եկին մատու-
 թին աշխարհահամար զպիղքն զգիրն սուսի Թագա-
 ւորին . սկսան պազատել , և անհնար համարեցան առ-
 նել գիր զաշխարհամար հրելոյն . ասէ , ոչ յազմեմք զի
 անլսի բազմութեն . զի բազում մին են ասէ , որ ցան
 անա անդ ընդ աշխարհ անհամար միացեալ են արտա-
 քոյ այդք դրոյ անհամար կան . և որ 'ի սեղոս անդիս
 յապարանս ապարանս 'ի կողմանս երկրին երկպառ-
 ւոյ անհամար կան : * Իբրեւ զայն լուր Թագաւորն , 15
 պատուհասակն առնէր զգովրան իբրեւ զիշառաբեկս ,
 իբրեւ զայն ինչ խելս մեղքեանոցից խառնեալ ' զի ապրե-
 ցուցանել մարթոսոյնն նոքա զնն : * Նոքա ' հաստ 16
 անին

(10) Ո՛հան . Ելանէին արտասուակցորդ լինել . . արժա-
 նի առնել , (10) 'ի լուս' . Աշխարհահամար գր' : (11) Ո՛-
 հան . Զի առ սակաւ մի յառաջ յայտնելոյ գործոցն զի
 արտացաւուսն : (12) Ո՛հան . Զարեւելից մինչ յարեւմուտս :
 (13) Ո՛հան . Զանջրանջ զանձայն : (14) Ո՛հան . Եւ յեա
 սակաւ ժամագիր ժաման . . աշխարհամար . . զերջմ են
 ասէ որ ցրուեցան ասա անդ : (14) 'ի լուս' . Սկսան պաշ-
 տել , և անհնար հա' . հանձնս անձ 'ի բաբ' : (15) Ո՛հան .
 Պատուհասակն արժանէր զգալ' . . խելս մեղքեանոցից
 խառնել : (16) Ո՛հան . Եւ յոյս յանջկման ցա' :

տէին և ասէին, յայտարարեման ցուցանէին զարարեան
պատեանաւ, և զգրիչան մաշեալս: և այս ամ լինէր զս
օգնականութիւն բարձրելոյն, որ ցուցանէր զԵթովթի
խնամոց ի վր երրայեցւոցն:

ԳԼ Ե.

- 1 Այնմ ժամանակի կողեր նա զհերմոն փղապետ, մե
ծաւ սատակութիւն վառել զփէղան ի վաղիւ անգր.
զի առանց յապաղելոյ պատրաստեցին զինեղենս խնկա
լինցա՝ զայրացեալս կնգրիկաւ՝ զազանծոցեալս անապա
կաւ, ի հրապարակ ամեւ թուով իբրեւ եւթնհարիւր.
ամեւ պատրաստել անգրին պատուհաս արջին եւ
2 րայեցւոց: * Եւ թագաւորն զայս հրաման տայր փղա
պետին, և թիցն յաւաքեալն Գառնայր՝ բազում զօրք
մեծամեծ աւագանով, որ առաւել ևս թշնամութիւն
3 չ աղքին երրայեցւոց քան զթագաւորն: * Իսկ փղա
պետն իբրեւ լուսւ զհրամանն սատակութիւն՝ կատարէր,
ի ժամ անգր զփիղան պատրաստէր. և այլ սպասաւորքն
եղանկին կապէին զառնապելոցն զատ և զմեռս, և
զայլ պահ գիշերապահ շաւր զնոցք զցուշութիւն բիւր
աղքի ամեկին: Ընդ միտս իւրեանց համարեալ, չ այգն
ընդ առաւտան ժաման աստակման ամեալ ի վր աղ.
4 գին տեսանէին: * Իսկ հրեայքն յամ կողմանց զանձինս
իւրեանց անզոր և առանց օգնականութեւ զիշ անկեալ
հեթանոսացն համարէին. զամենեկանն ան, և զամ զը
րուծեց զօրացուցիլ զողորմածն ան՝ անգաւոր բար
քաւով արտասուզք կարգային: անկեալ առհասարակ
ազալէին՝ գարձուցանել շրջիլ զխորհուրդն անորեկու
թիւ. մեծապէս յայտնութիւն անցուցանել զօրհանն, որ
5 անգին մտաշուտ զոտիւք զմեռք պատեալ է: * Փղա
պետն զանազորմ զազանան՝ գինեղենս խնկալիցս զայ
րացուցեալ ընդ առաւտան ի գառն թագաւորին հա
6 տուցանէր: * Իսկ այն որ յաւաքեալեց ժամանակաց գե
ղեցիկ արարածք. բարւոյ բաժին տուեցեան և գիշե
րոյ վիշակ ելեալ յերկնաւոր ի պարգևատու յառա
տաւ

Գլ. Ե. (1) Ոման. Զարացուցեալս կնգրիկաւ, զազա
նացուցեալս անապա՝... ամեալ թուով... յահագին
պատաւ: (2) Ոման յաւիտն. Բազում զօրք Բաբելոն
մեծամեծ: (3) Ոման. Իսկ փղապետն իբրեւ անհոյս
զերա՝... և ի ժամ անգր զփիղան... ի միտս իւրեանց
հա՝... ամեւ ի վր: (4) Իւրա՝. Որ անգին մտաշուտ
բարւոյ. և անոյս անց ի Բաբելոն: (6) Ոման. Եւ գիշերոյ
վիշակեալ յերկնաւոր... եղանկեր պարզք միմեանցն:

տաճեանն Եյ, և լաներ պարգև մասն մի քնոյ՝ զոր առ
 հալերն՝ ի վր թագաւորին . և անգէն թանձր և խորին,
 և քաղցր և անոյշ քնով՝ ի զորութեն ան կապեր զթա-
 դաւորն, և զնա յանշարժ խորհրդոցն անտի խաբեալ
 վրիպեալ կացուցանէր : * Անդ որդիք եբրայեցոյցն՝ 7
 զժամանակեալ զմահաբեր զօրհասի ժամանակն զան-
 ցուցեալ, զմբն զերկնաւորն ամ օրհնէին : և զարձեալ
 անկեալ՝ ի վր երեսաց իւրեանց՝ աղաչէին կոտորեալ
 զպարգևն ի մեծազօր բազկէ անտի, ի մէջ հաղորա-
 ցեալ հեթանոսացն երեւցուցանել : * Իբրեւ ընդ մէջ 8
 լինէր ժամ տաններորդ . և սպաս տաճարին ամ պատ-
 րաստեալ էր, և կոշնականքն յիւրաքանչիւր ի լափս յը-
 րինեալ կային . յանկարծակի խթեաց անդարար, մերձ
 յանցանէ լինել ժամ ուրախութե տաճարին : Զայն
 ժամ զուրախութե զմտաւ ամէր թագաւորն, և անգէն
 բազմեալ վաղվաղակի հրամայէր զկոշնականսն ի ներք
 կողմէ, սպաս առնել տաճարին բարձիցն պատրաստու-
 թեն, զայր այր յիւրաքանչիւր դահ հրամայէր մտաւ
 զանել : * ի մեան ասեալ զուրախութե խաբեանաւ առ 9
 նէր տաճարին, զանազան ժաման ընդ ուրախութե
 զուրախութե անցուցանել : Իբրեւ յերկարագոյն նաւ
 գոգ զքանիւք անկանէին . կոշեաց զգիտութեան ահեղ
 ստապեալութի գոռմապէս պատահանէր . ընդէր կամ
 զմե՛ զժամագիր պատիկ հրամանի զօրահառաւ՝ անցեալ
 հրեայքն, և զայս օր կեցեալ գտանէին : * Եւս՝ կայր ցաւ 10
 ցանէր նմա զհրամանն արքունի՝ գիշերախառն կատա-
 րեալ . և նորին կոշնականքն վկայէին բանիցն փառաբ-
 ան . ապա թագաւորն զքառնութե գազանութեն յա-
 ժուցանէր՝ և ասէ, երբեք գու քեզ՝ զայս օր քնոյ շնորհ
 կայքին նոցա : բայց անվրէպ զվաղեւ օրն պատրաստեա
 ըմբ ինմբէր գազանութե զգիտան ի վր անօրէն ազգին
 հրեից ստապման հասուցանելոյ : * Իբրեւ զայն ասէր 11
 թագաւորն . և ամենեքին լի աւախութե ընդ մի բե-
 րան զհրամանն գովէին, յիւրաքանչիւր վանս ի մեմ անց
 բաժանեալք, զմ անադան ժաման մեկնէին . և ամենց
 ոյնչափ ոչ տալին քնոյ զանձինս, որչափ զգիշերն ամ
 զմտաւ ամէին մենքենայել զինչ նոր նոր չարչարանս ի
 վր

(6) Ուստի . Թանձր և խորիւրդին և : (7) Ուստի . Զժա-
 մանկալ զմահաբեր զօր : (8) Ուստի . Եւ անգրէն բազմեալ
 (9) Ուստի . Թերկարագոյն նաւապէն . . կոշեցեալ զփոք
 պեան . . և զայս օր կեցեալ գտանին : Ուր ասին . և այս
 օր կէ : (10) Ուստի . Եւ ասէր . երբեք գու . . . զվաղեւ
 օրն պատրաստ : (11) Ուստի . Իբրեւ զայն ասէր . . աւա-
 խութե երբեք Եւ մի բե . . . իւրաքանչիւր ի մեմ անց բա :

- 12 զի աստաղեղացն հասուցանել մարԹապեոն : * Այն ինչ հաւ խաւցաւ, կանաւս ընդ աստուան դադանալ ցուցեալ՝ վառեալ զգազանսն՝ ի գինի և ի խաւնի, ածեալ պատարասեալ : և ինքն իջեալ ի մեծի սրահի անդ, ձեռն առեալ չորիկ : իսկ որ ի քաղաքի անդ կին, առ հասարակ ելեալ հեղեալ եկեալ ժողովեալ էին : գէտ ակն ունէին Թուառան տեղեանն, որ ընդ այդն Է
- 13 առաւան ի զի հրէից սպանուցեալ պահեր : * Եւ հրէայքն ժամ ի ժամ անցեալ զորհասաւն, բարում տրասոր՝ պահաց պիգուէ ի ճայն սղիթ սղաց, զմեռս յերկինս բարձեալ՝ զմեծ զամենազոն Թն ազալէին, միասնաբամ պղծելու լինել փրկել զնս յանձնարին յոր
- 14 հասէն : * ԶԷ լինէր արեգակն շառաղայթիցն յաւ խորհ սփռեալ, և Թագաւորն յարուցեալ գէտ ակն ունէր մեծամեծացն : հասեալ ի գաւոն փղապեանն, աչք ցուցանել զպատրաստութի փղացն, որպէս վա
- 15 ռեալ պատրաստեալ ի գաւոն հասեալ էր * Թագաւորն շնորհակալ լինէր : զարմացեալ էր Է պատրաստ առն : Դարձեալ միասնաբամ անդրեմ զառանաներ, զինչ իրք իցեն զն անորէն ձեպոյն : զարձեալ զփոս զարձուցանէր, պատուհանս ի զի փղապեանն կապէր, թէ որինչ հրաման տուեալէր, զայն մէջ վաղվադակի ի
- 16 գլուխ հանեալ ցուցանէր : * Եւ այս Թն լինէր ի հըրամանէ Թն ամենակալի, զանհնարին զորհառին պիգուէ Թն խորհուրդոն յապուշ զարձուցանէր : արդ մատուցեալ փղապեան զմեծամեծս յառապանոյն ի վկայութի ասաներ : որպէս կանխաւ փիղքն վառեալ և զորքն պատրաստեալ, զհրամանն արքունի հաստատուն ի գլուխ
- 17 կատարեալ ցուցանէր : * Դարձեալ յայնմ ժամանակի Թագաւորն լնոր մեծաւ բարկութի զն մեծուէց գըթոյն Եյ, զի կամեր ցրուել զխորհուրդս նր : որ ան գէն իսկ մեծաւ բարկութի՝ սատակ պատուհանաբ
- 18 հայեցաւ ընդ փղապեան : Միտաւ խաւն՝ և ասէ : * որ միանաբամ հարք և մարք և որդիք ի անասնէ իսկ եկեալ իցեն, գրեացի կնւր արկանել զազանացն : և զքեզ Է նս փոխանակ անմղաց գայգոյնի, որ իսկզբանէ նախ

նապ

(12) Ո՛հմէս. Այն ինչ հաւ խաւք... անեալ պատրաստեալ... ի մեծ սրահի... իսկ որ ի քաղաքին զորքն էին, առ հասարակ եկեալ հեղեալ, (14) Ո՛հմէս. Եւ ժողովոյն սփռել... փղապեանն աչք ցուցանէր զպատ... (16) Ո՛հմէս. Դ մեծամեծ յառապանին ի վկայութի աներ, (17) Ո՛հմէս. Զի կամեր ցրել զխոր... (18) Ո՛հմէս. Կամ որդիք... գրեացի կորուսանել զազա... փոխանակ մղաց գայգու թիկ... և զհաւաստ պահեալ և առ մեզ հերք... :

նեայ մինչ 'ի նորինն անարատ զարգարութիւն և զհա-
ւաստ՝ միշտ պահեալ է երրայնցւոցդ այգայցիկ : և երբեք
սչ զման գայեհաստհմ միամեռնից սխրոյն էր : զբազոր
արեգ յալանց հասանէի, և զքեզ նմեզամբ յարագործ
'ի միջոյ պակսան առնէի : * Փղապտան այսպէս յանկարծ 19
ժամանակի յեղեմիայմ պատուհասէն մտադարձ և
լանէր . և յառաջին տուարթութիւն անտի զինեալ արա-
մադայն երեսգ այդ զարամբ զինքն 'ի միջոյ անտի 'ի բանց
մերժէր . և բազմեալքն իւրաքանչիւր զգուխ 'ի վարդ
արկեալ, զամբոխն ժողովեալ յիւրաքանչիւր պէտա հը-
րաման առնալ յրուսէին : * Որդիքն երրայնցւոց իբրեւ 20
լուան զթագաւորին . զերեւելին զնր ան, զթագաւորն
թագաւորաց օրհնել սկսան . առաւել իբրեւ զայն օգ-
նութն ևս 'ի վր անձանց Բաբելոնաց գաղն : Կու անգին
վաղվադարձ : Թագաւորն հրաման տայր կոնսականացն
յուրամեռնի գառնալ : * Կոնսականացն զգալ 21
մեալ մեծան, պատուհասիւ, սկսաւ խօսել ընդ նմա և
տակ . քան թիցա անգամքեզ զն նց, այ թշուառ՝ պատ-
ուէր տուեալ է : վառել կողմել պատրաստել զգիւղան .
գանէ արգ՝ առ վաղիւ պատրաստեացես յեղեմիայմ
Թշուառական աղբին հրեիցն : * Իբրեւ զայն լսէին բազմ 22
մեկանքն նմ առաւել զպրմանային Էսթրէլիէսի միտա
Թագաւորին : և ասեն . յերբ և այդ արքայ, ցեղք 'ի
միտա քո փորձես զմեզ . այդ՝ երկցս անգամ՝ հրամայ-
եալ է ստատել զազգդ ժողիւրհ . և գարձեալ միտան
գամ զքոյին հրաման անդրէն եղծանես : զիարգ վառն
այսարիկ և քաղաքս նմ 'ի ժողովս իւրեանց առաւել
վարացեալ են քան զայն յարագործս : * Զայսմանն ա 23
մեծայնիւ վրիպակ արքայն լի եղեալ յիմարութիւն 'ի վա-
րան մասնէր . և յայն ինչ ոչ հայեր՝ սր յերկնից այցե-
լութն էր 'ի վր հերրայնցւոց : Դարձեալ ստատեալ
երգնոյր զերգումն անկատար, ասէ . առանց իրիք յերե-
ւառանալոյ զնն 'ի գժոխս յուղարկեցից առաւել ևս
խեալս անհնարին գաղանացն . զօրաժողով լինել առ-
հա

(19) Ուրիւ . Մաղապտեմ ելանէր : (19) Ուրիւ . Դ զը-
ուարթութիւն անտի զինեալ արամադին երեսգ այդ ընդ
արամբ : Բար օրինակ . այլ զարամբ զինքն : (21) Ուրիւ .
Սկսաւ խօսել ընդ նա . . . այ թշուառական, պատուիր
եալ է վառել կազ՝ . . . աղբին հրեից : (22) Ուրիւ . Արգ
երկցս անգամ . . . զաղբն գժալիւրհ . . . զքոյին հրամանս
անդրէն : (23) Ուրիւ . Զայսմանն նմա . . . լի եղեալ յիմա-
րութն . . . զօրաժողով լինել հասանել վաղվադարձ 'ի վր
հրեաստանին առ հասարակ զփայտակերտան հաւրք գա-
մ . . . և 'ի գերութն վա՝ . . . և օրինել կայ 'ի նմա : (23) Յօդ

- հասարակ 'ի վրէ հրէաստանի, զփայտակերտն հրով դա
տել, և զկաւակերտն ջուրբ լուանալ . 'ի գերուն վա
րել առհասարակ, զինչս և զստացուածս, և զորինչ կայ
'ի նմա: և զայն պահեստ 'ի մէջ զտաճարն նց հրձիգ
առնել, և զնա տուն զոհից զնոմ առուրս ժամանակաց
- 24 կացուցանել: * Յայնմ ժամանակի հաստատուի բանս
լուեալ կոնակներն, և բարեկամք տոհմային սիրելիք,
հաստատուի զբանն լուեալ՝ զուարճացեալ գնալին .
հրաման տային զօրացն՝ յամուր վայրի արգելեալս,
25 շուրջ գիշերապահս և խրամապահս կացուցանել: * Իսկ
փղապեան յանհնարին մոլուի զգազանսն վառեալ պատ
րաստէր . ինգեալ գինուով կնդրկախառն յահել պատ
րաստուն վառէր զգիւտգին գաղանան առ վտիւ անդր,
անթիւ գէշ անկեալ հասեալ յասպարիսի անդ: Արդ՝
էկն եմուտ 'ի սրահ անդր, ստիպէր տաղնապաւ զթա
- 26 դաւորն 'ի կոտորումն կապեալ ժողովրդեան: * Յայնմ
ժամանակի Ծաղիկն՝ անհնարին գաղանօքն գիւնեալ
գայր 'ի դուրս թաղաւորն, 'ի մօր եղեալ անգուծ ա
ջօք, անողորմ սրտիւ, ինքնին տեսանել զվշտագին սա
27 տակումն թշուառական գնդին: * Իբրեւ եկին հասին
փղօքն պատրաստելովք, և զօրօք վառելովք 'ի դուռն
քաղաքին . անդ լինէր հրէիցն թնդիւն զօրացն, փայ
լիւն զինուն . փռչին որ ելանէր գիղանէր՝ յամպս հա
սանէր . ամբոխն աղաղակէին զնորքօք պատեալ, զփոսն
յապուշ գարծուցանէր . և զայս յետին կատարած հա
մարեցան 'ի վերայ թշուառուն կարծեացն: Յողորմ
դուժ խանգապտեալ հարք և մարք, ուստեղք և զբա
տեղք, քորք և եղբարք, տահնային բարեկամք սիրելիք,
զմեանաց պարանոցօք անկեալ փարեալ պատեալ հաժ
- 28 բարեկին: Գ և կեղք զմատաղածին մանկունս 'ի գիրկս
առեալ յետին զայն ծուծ ստին 'ի բերան եղեալ աղա
ռոյն՝ համարեին: Եւ փնջեալ յայնմ յաղէտս տարաւ
կուսի և 'ի շտապ տաղնապի երթեամածեալ կային, յի
շեցին զառաջին օգնականսն որ եղև յերկնից . առ
հասարակ մարտն 'ի մեկանց մեկեկն, և 'ի աղայ ման
կանցն

Եսիւն . Զնոմ առուր Ժակաց: (25) Որտեւ . Յանհնարին
մողորմի զգա'... զահել պարստու'... անթիւ զօրաց
գէշ անկեալ... 'ի կատարումն կապեալ ժողովրդեանն: (26) Որտեւ . Ամենայն զօրքն անհնա'... գայր 'ի ներքս
թաղաւորն... թշուառական աղցին: (27) Որտեւ . Այլ
բոխ աղաղակին զնորքօք պա'... և զայն յետին կատա':
(28) Որտեւ . Արեալ զյետին զանծուծ ստին... և շտապ
տաղնապի եր' 'ի Թաւ մածեալ կային... մանկանց բե
բանոյն... զհասեալս մարմնաւորն 'ի գրունս:

կանցն ընթանայ զամեն 'ի բայ կարգին . և առհասարակ անկեալ առաջի մեծութեն անունն . Թաւաղէին : Չոյն բարձրաւ մեծաւ բարբառով 'ի գոգին լալոյ . զամենազօրն զամենակալն աղաչին 'ի գոգն գառնալ մեծաւ սորմութի . քրիկ զհասեալս 'ի յաւոյ . Ընհամալ մերձեցեալսն 'ի գրանս գծօնոց :

ԳԼ. Զ.

Լ զիսկապարտ ասն անուն' սկս երեւելի 'ի գնդէ քա 1
հանդիպի յոյցեալ 'ի ծերութի, զարգարեալ լաւ
ստաօրեալ նմ քաղութի և արգարութի 'ի մանկան ,
հաղիւ ինչ ծերս քանի մի արգիւրեն կին' հանգարան-
ցոյցանէր , և առ ինչն յարեալ 'ի նմն ան աղքատ մատա-
ցանէր , և ասեր սխալիս : * Թաւաղաւր մեծաբար , բարձ 2
րեալ ամենակալ նմ . որ զնմ' վարեա և աղքատ 'ի գնդա-
թի ողորմութեց քոյ . հայեալ 'ի զք արտահանան զա-
ւակիս , 'ի արայ տակալ' յարգիս յակարայ , 'ի բաժնի
ժառանգութե քոյ' 'ի ժողովուրդ ասար' յասար երկրի
'ի կորուստ մնանեալ : * Իսա . այն նմ ես , որ զփարա 3
ան բազմեցեալ կուսար և երկխարդ և զարգն եղիւր
ասացայ , զհարառացեալ բարձրացեալ անժարանեալ
ամբարտաւան զարգն հանգերձ ծովաճացս 'ի կորուստ
յուզարկեալս ընկզմեցեր : * Դաւ . որ զանկնիս զբան 4
զերեալեալս պարճեցեալս' ամենարակ արցայի ասա-
րեառանեալս աստակեցեր , որ 'ի մի ասյր սուսերի , և
'ի մի ակգ . նիզակայ ասեալ հաւաքէր ամբովել զեր-
կիւրն նմ' հիստասանի . հարառացս ևս հասանել ծանր
բարբառով յանգուքն աստակութ մեծաւ նախաւանդ
'ի զք քաղաքին արայ : Դաւ . որ հարեր ընկեր կորեալ
նեցեր , յորո յանգիմնմաւ քոյցեր զարմութի քաղիկ
քոյ նմ' հեծանոսաց : * Դաւ . և որ յերկրին բարեւալ 5
այ

Գլ. Զ. (1) Ոհնի . 'ի մանկութե ի բան . հաղիւ ինչ
զնմն և զնմնին որ զիւրեն . . . մատուցանէր . և յա-
ռաջ մատուցեալ ասեր սխալիս : Ուր . օրինակ 4 . Չմերան
քան զնմնին 'ի մի ար զիւրեն : (2) Ոհնի . 'ի յարգիս
յակարայ , 'ի բաժնի արտան քո . . . յասար երկրի 'ի հա-
րուստ մնանել : (3) Ոհնի . Ամբարտաւանեալ զարգն
հանգերձ ծովաճացս 'ի հա' : (4) Ոհնի . Սանարակով
արգայիս ասերս . . . առաջեալ ամբովեալ զերկիւրն
. . . 'ի զք քաղաքին արտութեց : (4) 'ի իսա' . 'ի զք Սա-
նարակ , եղևակի' աննեցերիմ : Ուր . օրինակ 4 . Սանա-
րակ աննեցերիմ արցայի : (4) Ոհնի յանկուն . Դաւ . որ
անկնիս . հարեց : (5) Ոհնի . Սնարայ պաշտամեց . . .

- ուց երեք մանկանքն ինքնակամ զանձինս քի հուցն մառ
նեցին՝ զի մի երկիր պաղքենի անտի պապականաց, ինչ
կեցեր, զի և հերոյ վարդից նոցա ոչ մեղանդէր հուրն։
- 6 Զարակեալս հարցն զգրութեաց զԹշառմանս։ * Դուս՝ և
որ ի նախանձ նենգութեան ի գուր արկեալ զգանիլէ՝ ի բե-
րան անհարկին զաղանայն, ի լիյս ամեր անարատ պա-
հեալ։ * Դուս՝ և որ զհեւրն անգնդոց։ որ աներ զի
մաշէր ի պորտ ձկանն, անարատ ամեալ, յանգիման
- 7 Ընտանեաց իւրոց կացուցանելիւ։ * Դուս հայր և արգ-
ամարտաւանանեաց, բարեներ, ողորմած, աղաւնի
նաթ, արաւգ երեւեաց ի լի աղգիս ինչապա, որ ի ձեռս
պղծոց անորինաց հեթանոսաց անկեալ չարապար կան
- 9 ի պատուհասի։ * Ապա եթէ ըստ ամոլապարտութե
կեանքս մեր ի վախճան մահու պսակ աստուծոյ նորեալ
կցեն։ ի ձեռաց Թշառմանոց մարդն փրկեմ զմեզ։ և ու
րով կամօքն աստուծոյ պատիւ պատահաւոր զատեալ
ընդ զմեզ։ զի մի ընդունայնամիտ զբարեբեւութեաց հեթա-
նոսք պարծեացին առաջի անասնաց իւրեանց ի լի մե-
րոյ կորստեան, և ստիցեն՝ Թէ և ոչ նմն իւրեանց մարդ
- 10 Կեաց զնոսա ի ձեռաց մերոց։ * Այլ գու որ զնա զը-
բախս և զիշխանութե և զպետութե յախտեմից ի ձեռս
քո ունիս, անուշակ անմահ ողորման նա՝ ողորմեաց
զԹա՝ ի մեզ, որ սխալս անորին Թշառմանոց զանկարգ
զանխաւս պատուհաս մահու յանձինս կրեալ ի կեանց
- 11 ի մահ՝ զորին շարադրեաց յաղարկելի։ * Հաշտեցե
մեղանդէ զհեթանոս զգրութե յաղթութե քո։ զի զմի
կորսութե փրկութե պատուի քում ի լի փրկան յա-
- 12 Կովբան անհմա։ * Անկեալ աղաղակեմ աստուծոյ նա՝
աղանդի երան երան բազմութե աղայոց։ և նոցանց
հարց և մարդ արատաւոր, զի ողորմութե քո յայտնի
էջի նա հեթանոսաց, եթէ գու ար մեր ընդ մեզ ես,
և ոչ գարնուցիք զերես քո ի մեզ։ պապականութե իսկ
խառացար՝ Թէ և յերկրի Թշառմանց նոց զնս ի ձեռաց
ոչ Թողից։ արգ զնոյն բան կրամանի քոյ կատարեմքի
- 13 ար։ * Այն ինչ յիներ եղիպարոս զաղաքն առ նա
մատուցանել։ և Թագաւորն զաղանայն և զարքն հան
գերմ

ու մեղանդեաց հուրն։ (6) Ոմաւ։ Չգանիլէ ի բերանոյ
անհարկին գա՛ւ։ (7) Բազուկ։ Դուս և հեւրն անգնդոց։
(8) Յորնալի։ Արադ երեւելեաց ի վերայ աղցիս։
(9) Ոմաւ։ Այս աստուծա... ի ձեռաց մարդն ի Թշառ-
մանց... և ասացեն եթէ ոչ նմն իւր՝ (10) Ոմաւ։
Զանձինս կաշեալ ի կե՛ն։ (11) Ոմաւ։ Ի պատուի քում
ի լի... ասհմն։ (12) Այս։ Անկեալ աղաղակն պատիւի
(13) Յորնալի պապեր։ Եւ համայն աղան և բրնձաւ

գերծ'ի տեղի հանդիսին յասպարէս անդր մեծան բարեկու՜ք հասանէր : Չաչա'ի վեր բարձին որդիք երբայեցւոյն , իբրեւ զայն տեսին'ի ձայն մեծ գոչման յերկինս զաղաղակ բարձին : Յայն ձայն գոչման առհասարակ լերկնք և հովիտք անդրէն կրկնեալ բարբառով լըզէմ'հնչեցին . անհնարին խռովուի յերկոցունց՝ ալաղակէ գոչմանն 'ի վ՛ր զօրացն հասանէր : * Յայնմ' Ժամանակի 14 բարձրեալն փառօք՝ մեծապատիւ ամենակալ Ճմարիտն Թժ երևեցոյց զերեսս իւր . բայց նա զգորունս երկնից . ուստի եկին իջին երկու անհո փառաւորեալք աներ և ոյթ' հրեշտակք . զի ոչ ումէք ոչ երևէին՝ բայց միայն հրէկցն : * և հարան 'ի գիմի թշնամեացն , և լցին զօրան 15 խռովութիւն , և լին արարին անհո և գողութիւն . և առհաւ տարակ զամենեւեան անշարժ կապեալ պատեալ պաշարեալ պահէին : Եւ Թագաւորին իսկ գլխովին՝ սոսկացեալ գողացեալ քստմնեալ լինէին ոսկերք և մարմինքն . սասան խռովութե գազանութեն' և սրամտութե բարկութեն անգին յապուշ միտս եղծանէին : և զաղանքն անգին յետս 'ի վ՛ր վառեալ զօրացն յարձակէին , և զբազումս 'ինոցանէ առաքաւոր հարեալ անգին առտաս իւրեանց ստատեկէին : * 'ի նմին տեղաւ ժողովաւ 16 էի Թագաւորին բարկութեն 'ի գութ յարատուս զի առաջին անգութե յամենաութե խառութեն հարկանէր . զի իբրեւ լուաւ զգոչման բարբառոյն , և զմառած ըզկորուստն բազմաց , զայրացաւ՝ հարաւ յարտատու . խռով սկսաւ ընդ բարեկամն լին բարկութիւն և տակ : * Անցեք զանցէք ապաքին , բռնացարուք , Թագաւոր 17 բնէ կամօք . և զիս իսկ 'ի վ՛ր Թժ երախտեաց , 'ի մտաց խորհրդոց՝ 'ի տեղութե առհասարակ մերժել կամօք . գողացարուք առաքիկ զմիտս իմ խորհրդանիւնք առաքինիք . և զիս ոչ է օգուտ տերութե մերում , զայն տունել աւալ մեղքեմայիւք : * Ո՛ր է որ զհօր զաշտա 18 բակգ հառատարիմ սասանէ , զաւանգապահագ ուխտից մերոց : մ' է որ զսոսա յեւթոցանիւր տեղեաց բռնակութե իբրեւ զգազանս չարագործս յոյս տեղի կապեալս կաւտեալս պաշարեալս պահէ : մ' է որ զսոսա որ իսկզբանէ ընդ մեզ միաբանութիւն և արդարութիւն քան զԹժ աղաւ և աղինս 'ի մեզ բազում պատեհաբազմաց և խաղաւ

(14) Ո՛րանս . Չի ոչ ումէք երևէին : (15) Ո՛րանս . Սասան խառութե գազանութեն . . . և գազանքն անդրէն յետս : (16) Յերկնային պախաւեր . Վաղվաղակի Ռաֆաւորին բարեկութեն : (17) Ո՛րանս . 'ի մտաց 'ի խորհրդոց : (18) Ո՛րանս . Ո՛ր է որ . . . իբրեւ զգազանս ինչ չարա . . . ո՛ր է որ զսոսա իսկզբանէ . . . 'ի Թմիկի հաւանութե զարդարութե

- վաթի ժամանակի, հաւանուի արգարուէ պահեալ,
այսպիսի անօրէն յարապարտանջանք տնեալ կապեալ
19 պատեալ պաշարեալ պահէ : * Լուծեց արձակեցեց զա-
նօրէն կապանագ, յիւրապանգիւր տեղիս խաղաղութիւն
յուզարկեցեց, զառաջին զեղեալ լիւութիւնս 'ի գրգու-
թիս ողորանաց . մտիթարեցեց զօրդիսգ. ամենակալի
այ երկնաւորի կենդանւոյ, որ 'ի սկզբանն նախնեաց
մինչև յայսօր անարգել տերութիւն և հաստատուն իրա-
ւունք՝ տուեալ են մեզ : և թաղաւորն յայտմ' օրինակի
20 զբանս իւր մերկանայր : * Իսկ հերբայեցիքն վաղվա
ղակի յախան թօթափել, լուծեալք 'ի կապանաց ան-
տի, զամենակալ փրկիչ զնքն ամ իւրեանց օրհնէին .
այն ինչ մաղապուր 'ի գրաց մահուանէ չաւատալի զեղ-
21 ծեալք : * Իբրև զայն գիւրուէ գիւրեր հերբայեցուց,
թագաւորն ինքն 'ի ներքս 'ի քաղաքն դառնայր, կոչել
հրամայէր զմօրից զպիւրն՝ և ասէ . հայա, վաղվաղակի
գինի և նաջիւհ, և որ զինչ պիտի յուրախուէ հանդերձ
հրէիցն մատուցանել զեւթն օր : զի հրամայեցաւ նց
'ի նմին տեղաջ ուր համարեցան զեղեռնաւոր սատա-
կումն անձանց իւրեանց կատարել, անդէն զայն եւթն
22 օր փրկութիւն ուրախութիւն անցուցանէին : * Հայնմ' ժա-
մանակի՝ որ յառաջ մասնցոյց նախատանգը եկեալ հա-
սեալ 'ի մահ, մանաւանդ թե մեռալ իսկ էին չգրուած
գծոխոց . փոխանակ դառն այնոր օրահատին՝ ինչնոյս ու-
րախութիւն կապուցեալ 'ի փրկութեւ տեղաջն, ուր առ-
տակմանն և վհին տին ունէին : Բաղմականս՝ բաղմա-
կանս բաղեալ լի ուրախութիւն յիւրապանգիւր կողմանս
23 բաժանէին : * և փոխանակ արտասուալից ողորոյն, երգս
առեալ 'ի ձայն օրհնութեւ հայրենի բարբառաջն զնշա-
նադարձ փրկին զամ օրհնէին : զլալիւն և զհեծեծութեւ
'ի բաց մարտեցին . պար առեալ ուրախութեւ խաղաղու-
24 թե ցնծուէ նշան կանգնէին : * Սոյն օրինակ և թա-
ղաւորն զն նց 'ի մեծի տանաքին ժամ տուեալ ուրա-
խութիւն բազմաւ զկոշտկանան հրամայէր 'ի ներքս կա-
շէլ :

պարհեալ . . . պատեալ պարբարեալ պահէ : (19) Ո՛հնդ .
Որ 'ի սկզբանէ նախնեաց մինչև . . . յայն օրինակ զբանս :
(20) Ո՛հնդ . Մաղապուրք 'ի գրանց մահուանէ չաւա-
տալի զերծեալ լինէին : (21) Ո՛հնդ . Եւ որ զինչ պիտի
իցէ . Իսկ, պիտիցի յուրախութեւ հրէիցն . . . եւթն օր
փրկութիւն անցուցանել : (22) Ո՛հնդ . Նախատանգը մեր-
ձեցեալ . մանաւանդ . . . փոխանակ դառնածաղօր օրհն-
ալն : (23) Ո՛հնդ . Եւ փոխանակ արտասուալից . . . և զհե-
ծուէ 'ի բաց մեր՝ . . . նշանակ կանգնեցին : (24) Ո՛հնդ .
Վն նց մեծի տանաքին . . . 'ի վր դրանցիկ փրկեալ . . . և

լեւ, անպակաս բերանով յերկինս հայեցեալ, բազմա-
 պատիկ՝ ի վր յանկարծակի սքանչելի փրկուէ ժողովը
 դեանն զամբ՝ ի վեր օրհնէին : Եւ որ յառաջն՝ ի ստա-
 կունս գազանապէշ հաւակերի զժողովուրդն նուիրէին
 խնդուէ, յողմոց ելանէին ամօթ և վնաս յանձին կա-
 լեալ և զհրաշունչ բարկութիւն իւրեանց շփուցեալ,
 ցնծուէ զուրախուէ զուարթացեալսն : * Իսկ հը 25
 բէայքն ոմ ասացար յառաջագոյն՝ պարս ուրախութիւն
 կազմեալ զեւթնօրեայ ժամանակն զուարթուէ ցնծու-
 թիւ օրհնէին զամբ : 'ի հաւասար միաբանութիւն * օրէնս 26
 զնէին յամ տեղիս բնակուէ լւրեանց՝ ամէն զաւուրսն
 զայն ուրախուէ . ոչ վն հպարտութիւն, և ոչ վն որկորս-
 տութիւն, այլ վն գոհութիւն և փրկուէ զոր արար լէ նս
 ամ : * կարգեցին խառնել զաւուրսն զայնս՝ ի տունս տա 27
 բեկանաց իւրեանց : և ապա խնդրեցին 'ի Թադաւորէ
 անտի արձակել զինքեանս յիւրաքանչիւր տեղիս : յաշ-
 խարհահամար խառնէին 'ի հինգերորդ քսաներորդ
 պարոնայ, մինչև 'ի չորրորդն եպիփայ՝ աւուրս քառա-
 սուն : * 'ի արձեալ հրաման ևս արարին 'ի տեղոցն առ 28
 նել զէլս և զծախս 'ի հինգերորդէ անտի եպիփայ մինչ
 չոր երրորդ ամոց աւուրցն, յորում մեծագէտ վա-
 ռաւորեցոյ ամ զողորմութիւն իւր, և փրկեաց զնս ա-
 նարատս առհասարակ . և այնպէս ուրախ լինէին 'ի հը
 րամանէ Թադաւորին : * զի հրամայեալ էր տալ զամ 29
 հանգերձանս զուրախութիւն, մինչ յորն չորեքասա-
 ներորդ, յորում դաին զվնիւ արձակելոյն իւրեանց :
 Զամեն առ Թադաւորն . հրաման եւս տալ հրովարտակո-
 'ի քաղաքս քաղաքս՝ առ զբազար զօրավար օրինակ զայն

ԳԼ. Է.

Գ Լ Է Երայ փրկովորեալովք արտադմեստ՝ առ զօրավարս և
 Ե առ ամ իշխանս՝ և պետս, որ 'ի վր իրաց արքունի
 են՝ ողջն . գուգ իրան լիջիք, զի ողջ եմք մեք օրգւովք
 և եղբարդք, և ամ զօրգ հանգերձ, որպէս և աշուղեաց
 ամ

որ յառաջին սպտակունս գազանս : (25) Ուսն . 'ի հա-
 վասար միաբանութիւն : (26) Ուսն . Օրէնս զնէին ընդ-
 ամ տեղիս : (27) Ուսն . Յաշխարհամար խառնէին զնս
 և հինգերորդ քսա . . . ի պիփայ : (28) Ուսն . Զի փրկեաց
 զնս անս : (29) Ուսն . Զի հրամայեալ տալ զամ զհան-
 գերձն ուրա :

ԳԼ. Է. (1) Ուսն . յառաջին . Պողոմէոս՝ 'ի խղճանս . Իսկ
 'ի խղճանց եփեպոսոց-ոց առ զօրավարս . . որ 'ի վր ամենայն
 իրաց արքունի . . զի և մեք ողջ եմք որ . . . որպէս զի

2. Եւ զիս մը, որպէս մը խօսեց ինչպէս: « Եւր
անկէ 'ի ներքին բարեկամաց առի մարդ' ըսա իւր
եանց շարքաբարձին նախկինը մարմնաբան շարքա
ընեն: Գրգռեն զիս մը, մինչ անին 'ի հաստատ
առչ համան մարմնի զմէ հետց առ' որ ընդ մարմ
իշխանութ, խանել 'ի մի վայր' հասարել 'ի նորանկան
3. Եւսիլ ամենայն: « Եւ անին ի թաղ ոչ հասն' որպ
հասա եղեակ զիսն որ անին ընդ նմ շինանաւ,
մինչ անին մարմնին: Գրգռ և հասարել ևս անին
բարձր լինալի և շարքաբանց իրի շանդարձի:
Մանաւանք ինչ իրի զարգարմա: Եւսայ նմ 'արդ
փորձի զնալին: Բարձրայն հասարել զիսն փորձ
մայն: Բան զիսն և զյուսն փորձանայն ևս զյուսն:
4. Եւսլ էր զիսնայն զարգանալին: « Եւսլ մը այլ ա
վայր եմ' զստա խաւարցիս որպա հասարց: Եւսլ այլ
և մարգարդութ անին ընդ մարմնի: Կոտի' միջ նոյ
զարգին շարքնայ: Եւ միջ զան նորմաւոր ծանկայ: Զ
շինարանութ աշխու ևս հիւն: Գրգռ Եւսլ որ
5. Եւսլ լինել: « Եւ գարմնայ զայս մը և զնալին: Եւ
որպիս զի հաստատան անին ընդ մի 'ի նախկինայ
մինչ 'ի նախկին: Խարքնայ համան առայ արմարի
զյուսն: Եւ թաղ զայս զմէ Եւսլ եղին 'ի Եւսլայ
և զայն ևս համան առայ: Զի զանինյան զյուսն' զայ
ինչ աւրաք և անեալ ինչ յիւրաքանչիւր մի գար
մարգանել: Զի որ 'ի նոյնն անինն մի զրկեայ: Եւ մի
6. Եւ ինչեայն նախանել զիսն զի իրայ: Եւսլ ըս: « Զի
զայս գիտալից: Եւսլ ինչ զյուսն խարանանել համ
արանցանել յանարանայ: Եւսլ առ մարգ մարմնի
այլ առ այն' որ նմ զարմնից և բարձրայն միջին նմ: Եւ
մի նմ 'ի մարգայ մայն հասարցան զանն այնման,
այլ անինայ նմ իրայ և 'ի բարձրայն զանն: Եւ գար
7. Եւսլ լինել: « Եւսլ անին զհարմարան զայն' մի նմ
փախարցանել զարմարան, այլ մանալ առ թաղ
այն

աւրգայ նմ զիս մերս: (2) Որպէս իւրեանց շարքա
բարձր: (2) Որպէս: Եւսլ մերով իշխանութ ինչն, խա
նել 'ի մի վայր, հասարել 'ի նորանկան ամենայն:
(3) Որպէս: Եւսլ անին ընդ նմ 'ի'... Բան զիսն և
զյուսն: (4) Որպէս: Զիս խաւարցիս որպ'... անին
ընդ նմ մարգի: Զոգին շարքնայ: (5) Որպէս: Եւ
գարմնայ նմ զայն և զնալին, այլ զի հաստատան
անելով մի 'ի նախկինայ միայ մինչ թաղ զայս
զմէ... և զայս ևս համան առայ, զի նմ զայս զոր
ինչ և աւրաք անեալ ինչ: (7) Որպէս: Եւսլ նմ փախ
ար ևս անել զարմարան, այլ մանալ առ թաղ...

ւորն տնդր՝ ազօթս մատուցանել՝ և ասել. յազգի տղ
 ախ հրէից՝ որ ընքն նծ ինքնակամ ուրացան. և անցին
 ըստ օրէնսն նոյ, հրամայել տալ՝ ի ձեռս նոյ, ըստ արժա
 նի օրինացն ամեւ զպատուհաս ի վերայ նոյ : Ինէին ևս
 ի վր ի ասելն . եթէ մարդք՝ որ վն պորտոցն աղետի
 և որկորոյն չարուէ յօժարեցին անցին ըստ օրէնս նախ
 նեացն , երբէք նոքա յիրս արքունի արգարանալ միամ
 տուէ ոչ կարեն : * Իրաւունս համարեցաւ Թագաւորն ,
 և ետ նոյ ի իւնանուէ զի սատակեսցեն զյանցաւորս օրի
 նացն նոյ, ընդ նոմ տեղիս տէրուէ Թագաւորին ուր և
 գտցեն՝ նոմ համարձակուէ . և որ ընդդէմ մի դարձցի՝
 մի իւրք սատուէք արքունի : * Յայնմ ժամանակի գո
 հացան օրհնեցին՝ որպէս օրէնք էին քահանայիցն , և նոմ
 ժողովուրդքն . և գլուխ բանից բարբառոյն և վախճան՝
 եզին զայլելուիս : Ինքեանք ցնծուիւն և ուրախուիւն
 պագին երկիր, և ի Թագաւորէ անտի գնացին : * Իբրեւ
 անկան յուզի . որ միանգամ անցեալ էին ըստ օրէնսն , և
 անօրինեալ պլծեալ էին յազգատոհմէ անտի , տանջա
 նոքաուակելով ստոտակէին : և յայնմ ի միում աւուր անգ
 արանին աւելի քան զարս երեք հարիւր . և զայն օր ու
 րախուիւն կատարեին . զի զպիլծս զանօրէնս զյանցա
 ւորս օրինաց իւրեանց՝ ձերբակալս բռնեալ տատա
 կէին . քանզի ինքեանք ի գրանց մահու յոյ ողորմա
 լեցն զփրկուէ գտեալ լինէին : * Չուեցին խաղաղն
 գնացին ի քաղաքէ անտի ազգի ազգի անուուիւն , և ի
 գոյնագոյն ծաղկս պսակեալք ուրախուիւն և ցնծուէ
 և օրհնուիւն ի ձայն քաղցրուէ գոհանային զայն հարցն
 նոյ , որ յաւիտենիցն է փրկիչ էլի : * Եւ իբրեւ եկին հա
 ռին ի քաղաքն փառալուծեացոյ՝ որ անուանեալ կոչի վն
 տեղոյն յայնուիւն վարդաբերք . քանզի իսկ անցեալ
 կացեալ մնային նոյ նաւքն , որովք եկեալ անգ՝ ի հա
 սարակաց հաւանուէ , երեկացին աւուրս եւթն : ու
 րախ լինէին , զի հրաման տուեալ էր նոյ Թագաւորին
 առատապէս հանգերձս առնել ի պետս ճանապարհին ,
 մինչ երթնցեն յիւրաքանդիւր տեղիս : * և իբրեւ հաս
 նէին ի տեղի , ըստ արժանի իւր պարգեացն գահանային
 Դար

ըստ արժանի գործոյն անեւ զպատու . . . որ վն պոք
 աղցն և որկորոյն չարուիւն յօժարեցին անցանել ըստ
 օրէնս նախնեացն . երբէք նոյ յիրս ար : (9) Ոմանք . Ոմ
 օրէն էր քահանայիցն . . . և գլուխ բանից բարբառոյն եւ
 գին զայլելուիս : (10) Ոմանք . Եւ յայն ի միում աւուր
 . . . զփրկուէ գտեալ էին : (11) Ոմանք . Ի ձայն քաղցրուէ :
 (12) Ոմանք . Երազացին աւուրս եւթն : և ոմանք . Երա
 գեցին աւ : (13) Ոմանք . Խառնեցին զաւուրսն զայն ի :

Դարձեալ եղին օրէնս, և զայն աւուրս ևս խառնել 'ի
տօն տարեկանաց իւրեանց, կատարել յուրախուէր. նը-
ւէրս մատուցին, արձանս կանգնեցին ըստ տեղեաց ու-
րախուլթէ. խառնեցին զօրն զայն 'ի տօնս տարեկանաց:

14 * 'ի մի վայր ժողովեցան, աղօթս մատուցին և դոհա-
ցան. մեկնեցան 'ի միմեանց ողջք և անարատք, ազատ-
եալք, խրախամիտք, զուարթացեալք, ապրեալք ընդ-
ծով և ընդ ցամաք և ընդ դէտս 'ի հրամանաց տն, 'ի
հրամանէ թագաւորին յիւրաքանչիւր տեղիս սփռեցան:

15 * որ յառաջ ընդ ձեռամբ թշնամոյն էին՝ ապա իշխա-
խանութի փառք և չքով գնային, զի ամենեւին զնոսա
այնուհետև ոչոք կարէ խռովել: Եւ զիւրաքանչիւր ինչս
և զստացուածս՝ յաշխարհագրին զամ ժողովեցին. զի
ահիւ և գողութիւն ամենեքին որ զինչ առ ումք կայր՝
բերէին տային 'ի դուրս վասն փրկուէ մեծին ձայ: Օրհ-
նեալ է տօ որ յամէ փրկէ զիւր յամ նեղութեց' և
վշտաց: նմա փառք և պատիւ և զօրուէ, այժմ և միշտ
և յաւիտեանս յաւիտենից: ամէն:

Կապաբեցաւ Գիւր Երբոյր Մալաբաբեցոյ:

(14) Ո՞րտե՞. Եւ ընդ դէտս 'ի կամաց տն, 'ի հրամանէ:
(15) Ո՞րտե՞. Ու զք կարէր խռովել... որ յամ փրկէ
զիւր յամ նեղութեց' և 'ի վշտաց: Նմա փառք և պա-
տիւ և երկրպագութիւն. յաւիտեանս. ամէն:
'ի Եւսեմ' յօրինալն զիւր: Կապաբեցաւ Գիւր Երբոյր, ԸՃ.
Գր յայնչ օրինալոց տաեալ Լոսպոյր:

**ԿԱՏԱՐԵՑԱՒ ԵՐԿՐԱՐԴ ԿԱՏԱՐ
ԱՍՏԱՒԱԾԱՇՈՒՆՉ ՄԱՏԵՆԻՍ:**

*Յարում պարունակին հեղատառան գիրք • Կենտրոն
ևսին Բեքաւից մինչ ցերեպի մեկապոյնիս :*

